Digitized by Google

BIBLIOTHECA S. J.
Maison Saint-Augustin
ENGHIEN
O 411/17

n° 2

Digitized by Google

0411/17

N Ellison.
Prt. 1/9
1698.

vid Le Clerc Epp. Critic. & Fr Cawes Epistola Apologetica contra Calumnias Joh. Clerici 1700. (Rud)

Leo Allatius's 3 dissertatt. de libb. Ecclesiasticis Graecanic
wer printed Par 1646. wer printed at Hamb. by Fabricius (&
ingerted into his Bibliotk. Gr l. 5) w some short notes.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria.

PARS ALTERA.

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria.

PARS ALTERA.

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria

Facili & perspicua Methodo digesta.

PARS ALTERA:

QUA

Plusquam DC. Scriptores novi, Editi, MSS. Deperditi recensentur; Prioribus plurima adduntur; brevitèr, aut obscurè dicta illustrantur; rectè asserta vindicantur.

ACCEDIT

Ad finem cujusvis Sæculi CONCILIORUM Omnium,

Tùm Generalium tùm Particularium,

HISTORICA NOTITIA.

Ad calcem verò Operis

DISSERTATIONES TRES.

I. De Scriptoribus Ecclesiasticis incertæ Ætatis.

II. De Libris & Officiis Ecclesiasticis GRÆCORUM.

III. De EUSEBII Cæsarienſis Arianismo adversùs JOANNEM CLERICUM.

ADJECTI SUNT

INDICES utilissimi, Scriptorum & Conciliorum Alphabetico-Chronologici, *&c.*

BIBLIOTHÈQUE S. J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

Studio & Labore

GUILIELMI CAVE, SS. Theol. Profes.
Canonici Windesorienſis.

LONDINI,

Typis *T. H.* Impensis verò RICHARDI CHISWELL, ad insigne *Rosæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

MAXIME REVERENDO

IN

Chriſto Patri ac Domino

D. THOMÆ,

DIVINA PROVIDENTIA

Archiepiſcopo Cantuarienſi,

Totius Angliæ PRIMATI & METROPOLITANO,

Regiæ Majeſtati à Sanctioribus Conſiliis.

Illuſtriſſime Præſul,

GRaves ſunt & moleſtæ ſatis virorum principum occupationes, curæ longè difficillimæ. Etiam ipſum otium, ſicubi detur, negotii plenum; ut effringenda ſint ei omnia penè pudoris & reverentiæ clauſtra, qui receſſus eorum ſeveriores intempeſtivâ temeritate velit interpellare. Quocirca diu mecum hæſitavi, num is ego ſim, privati laris homo, & ruris planè agreſtis colonus, qui horas tuas, ſi quæ ſint, ſubſecivas perturbare auſim, & hoc, quicquid eſt, operis nomini tuo uſuíque, lubens licet meritóque, dedicarem. Fe-

cit

cit tandem ut id auderem ſingulare tuum in has literas Studium, Judicium grave, Candor eximius, & ſi hoc etiam addere fas ſit, conſtans olim & diuturna tecum conſuetudo. Jacta ſunt, te ſuadente, prima inſtituti mei *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* fundamenta. Te ſubveniente accrevit opus, nutanti ſæpiùs & vacillanti animo novas tu vires addidiſti. Non pauca ex tua ditiſſima bibliotheca, quædam & ex ſcriniis tuis deprompta. Quid igitur mirum ſi ad te redit opus jam abſolutum, tuúmque ambit judicium paritèr & patrocinium? Habes hîc longo ſatìs agmine venerandos Reipublicæ Chriſtianæ proceres, nomina æternitati conſecrata. Habes veteris Eccleſiæ Bibliothecam, aureis & quantivis pretii monumentis inſtructiſſimam. Habes denique ſolemnes ſanctorum Præſulum Conſeſſus, Acta, Decreta, quæ & ad fidem ſpectant, & diſciplinam. Cum his, Domine, frequentèr tu verſari ſoles, in his (ſi per negotia liceret) ætatem terere voluiſti. Et rectè quidem. Quid enim dulcius, quid ſuavius, quid præclarius? Omnia hîc ſancta, honeſta, pulchra, pietate & canitie veneranda; pacifica hîc & tranquilla omnia, à perverſis & importunis contentioſi hujus ſæculi clamoribus longiſſimè remota. Juvat hîc quotidiè contemplari genuinam Eccleſiæ primitivæ faciem, ad quam Anglicana noſtra ſe in ſolidum componit, nec fœdâ Novaturientium ruſticitate deformis, nec fucatis Pontificiorum lenociniis & ſuperſtitionibus maculata. Media nos incedimus via, & ab utriſque damnati, ad æquum Catholicæ antiquitatis judicium conſtantèr & intrepidè provocamus. Voto finiam. Redeat, te Eccleſiæ noſtræ gubernacula ſub auſpiciis Regiis adminiſtrante, priſca majorum pietas, mores antiqui: Cuſtodiatur fides pura, primæva, Apoſtolica; publicus Divini Numinis cultus integer & illibatus; Eccleſiæ jura ſarta tecta conſervata: τὰ δίκαια ἐπὶ κεφαλαίῳ, in om-

ne

ne ævum duratura: floreat vigeátq; res literaria, ad ſummum perfectionis apicem ſub tuo patrocinio evecta: Reddantur literatis præmia, in Eruditionis, diligentiæ, & Virtutis ſtimulum & honeſtamentum à majoribus olim piè conſtituta: Sacerdotibus ſuus conſtet honor & pretium: ſint doctrina ſani, diſciplinis exculti, moribus graves, caſti, candidi, & inculpati, ubique converſationis, charitatis, fidei & puritatis exemplaria: ſit denique quod hactenùs, *Stupor mundi Clerus Britannus.* Ita vovet, ita ex animo precatur

Maximè Reverendi Nominis tui

Cultor Obſervantiſſimus,

Guilielmus Cave.

PRÆFATIO.

NON *poſtrema temporum noſtrorum fælicitas jure merito cenſeri debet, quòd meliorum literarum, purioris præſertim antiquitatis ſtudium tam fauſto ſucceſſu ubique reſtoreſcat. Depulſis ignorantiæ tenebris, quas fœda Gothorum, Vandalorúmque barbaries, mox Monachorum inſcitia, Scholaſticorúmque tricæ & quiſquiliæ orbi Europæo obduxerant, novam planè faciem induit res literaria, priſtinúmque decus ac majeſtatem poſtliminiò recuperavit. Præluxerant quidem, etiam in mediis tenebris, viri aliquot cordatiores, renaſcentium literarum Phoſphori, qui omni, quâ poterant, contentione barbariem ſæculi ſui profligare ſategerunt; inter Græcos, Maximus Planudes, Demetrius Cydonius, Manuel Chryſoloras, Conſtantinus Laſcaris, Georgius Geniſtus Plethо, Georgius Trapezuntius, Cardinalis Beſſarion; apud Italos, Fr. Petrarcha, Leon. Aretinus, Fr. Poggius, Æneas Sylvius, Fr. Philelphus, Hermolaus Barbarus, Laurentius Valla; in Galliâ, Nicolaus Oreſmius, Petrus de Alliaco, Joannes Gerſon, Nicolaus Clemangius, Ægidius Carlerius; apud Hiſpanos, Raimundus Lullius, Alvarus Pelagius, Fr. Ximenius, Alphonſus Toſtatus, Joannes de Turre-crematâ, Petrus Cirvelus, Ferdinandus Pintianus; in Germaniâ, Joannes de Janduno, Joannes Nider, Nicolaus Cuſanus, Dion. Carthuſianus, Rudolphus Agricola. Ex Anglis noſtris, unicum tantummodò exemplum dabo, ſed* πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, *virum melioribus literis pro ſorte ſæculi haud vulgariter imbutum, egregium planè literarum & literatorum Patronum; Richardum intelligo Burienſem, quem nobilis & opulenta ſedes Dunelmenſis olim tulit Epiſcopum, utinam ſic ſemper talem. Vixit is regnante Edvardo Tertio Regum noſtrorum fœliciſſimo, (cujus pueritiam rexerat, & ad mores principe dignos formaverat) magnis & Eccleſiæ & Reipublicæ muneribus functus; erat quippe, ut alia mittam, ſummus Angliæ Cancellarius, magnúſque ærarii Regii Theſaurarius: quam flagranti verò, & ut ipſius verbo utar,* exſtatico *in literis promovendis, ferebatur animo, in libello ſuo, quem idcircò* Philobiblion, *ſive* de amore librorum *inſcripſit, ipſe* * *nos docet. Ab incunte ætate viros doctrinâ claros familiares habuit, ſuaviſſimâ eorum conſuetudine mirificè delectatus; quos poſteà etiam in dignitate poſitus ſocios ſibi aſcivit, in hoſpitio commenſales, in itinere comites, in omni fortunâ ſodales. Impetratâ facultate Regiâ, omnes regni Bibliothecas, tùm publicas, tùm privatas perluſtravit, & diligenter excuſſit. Ab iis, quos maximis devinxerat beneficiis, nullum gratius* ἀντίδωρον *offerri potuit, quàm ſi pulverulenti quaterniones, & decrepiti codices donarentur. In plurimis, quas apud exteros principes legationibus in Gallia, Italia, Germania, obiit, nunquàm non ei curæ fuit, ſupellectilem librariam augere. Quócunque pedem moveret, omnia librorum armamentaria ſolertèr inviſit, & quicquid theſauri literarii reperit, munificâ liberalitate redemit. Nec tabernas librarias neglexit, ſi quid in rem ſuam inde reportaret. Ex ordinibus Monaſticis, præcipuè Prædicatoribus, & Minoritis, Monachos ſelectiores habuit, quos in omnem literati orbis angulum miſit, ut melioris notæ codices vel prece*

* *Vid. Philob. capp. 8. 10. 11. 18. 19. Edit. Gold.*

vel pretio sibi compararent. In atriis suis ingens semper aderat Antiquariorum, Scriptorum, Colligatorum, Correctorum, & Illuminatorum multitudo, qui libros suâ quisque facultate curarent. Et quoniam probè sciret, linguarum cognitionem unicam esse ad reseranda scientiarum penetralia clavem, Grammaticam Græcam, ut & Hebræam adornari curavit, adjunctis aliis, quæ in his Linguis excolendis studiorum usibus inservirent. Antiquos codices emendavit, voces vetustate nimiâ caligantes congruis interpretationibus elucidavit, veterúmque Grammaticorum Orthographiam, Prosodiam, Etymologiam, & Diasyntheſin inconcussâ sedulitate instauravit. Denique, nèquid deesset, apud se statuit, Aulam publicam in Academiâ Oxoniensi fundare, reditibus ditare, inque eâ Bibliothecam, quam habuit instructissimam, in communem Academicorum usum collocare: ut plures certè libros, quàm omnes simùl istius temporis Angliæ Episcopi, possedisse dicitur. Utrumque præstitisse, Collegium nempè Dunelmense à Monachis anteà incohatum perfeciſſe, prædiisque locupletâsse, & Bibliothecam suam inibi reposuisse, disertè tradunt Annales Oxonienses. Hæc Burienſis noster, cujus exemplum haud pari licet passu secuti sunt alii, ex meliore luto habentes præcordia, qui de bonarum artium studiis his temporibus optimè meriti sunt. Sed pauci erant, & rari nantes in gurgite vasto. *Plenissima optimarum disciplinarum lux ἡ τῆς διορθώσεως καιρὸν expectabat. Et quidem inchoatâ semel Religionis reformatione, in omnes mox angulos splendoris sui radios diffundere cœpit melior, & reconditior literatura. Fugatis barbarismis & solœcismis, quibus dudùm scatebant omnia, caput extulit purior Latinitas, & Romanæ linguæ nitor & venustas vigebat indiés. Artes & disciplinæ liberales spinis & vepribus diù obsitæ, ex umbrâ tandem in solem proferuntur, nitori suo in integrum restitutæ. Exauctorato, qui hactenùs in scholis tyrannidem exercuerat, Aristotele, in libertatem sese vindicavit nobilior Philosophia, ex ipsis naturæ penetralibus hausta, ad rectæ rationis trutinam librata. Sordes deposuit Theologia, ad sacræ scripturæ magisterium, ad primævæ antiquitatis normam exacta & expensa. Ecclesiæ antiquitates à tot retrò sæculis suis quasi ruderibus sepultæ, effodiuntur, éque ruinis suis emerserunt. Patres Græci Latinique, in obscuris Bibliothecarum forulis hucusq; vincti, catenulis eximuntur, suâ quisq; linguâ nobiscum liberè conversantes. Historiam Ecclesiasticam diligentèr excolere cæperunt sacræ vetustatis candidati, qui genuinam Ecclesiæ Catholicæ faciem delinearunt, ejusque doctrinam, politiam, disciplinam, ritus, moresque, cœtus Synodales, Sanctorum Martyrum certamina & ἀνδραγαθήματα, Schismatum & hæreseων ortus & incrementa, Scriptorum Ecclesiasticorum occasiones & progressus, ab ipsis rei Christianæ incunabulis velut in speculo nobis ob oculos posuerunt. Et jam reserantur ubique Ecclesiarum scrinia, Monasteriorum Archiva, Bibliothecarum arcana, Principum Chartophylacia: Undè mox in lucem producta antiquorum Patrum monumenta, Conciliorum decreta, Martyrum, Sanctorumq; Acta, Imperatorum Edicta, Regum, Principumq; Diplomata, quibus jura Ecclesiastica & sancita primùm, & sarta tecta conservata: Uberrima Historiæ Ecclesiasticæ seges futura.*

Primi, ni fallor, qui superiori sæculo singulare quidpiam hâc in parte sunt aggressi, erant Centuriarum Magdeburgensium *conditores, Joannes Wigandus, Matthæus Judex, Basilius Faber, quiq; totius instituti prora quasi ac puppis erat, Matthias Flacius, patriâ Illyricus, qui abjecto vitæ, quam animo destinaverat, Monasticæ studio, in Germaniam abiit, & fixis tandèm Magdeburgi laribus, socios sibi & συνεργοὺς ascivit; qui, partitis inter se laboriosissimi ὑπομνήματος curis, operi se sedulò accinxerunt.*

* *Hist. & Antiq. lib. 2. Ox. fol. 48.*

Quò

*Quò verò res fœliciùs cederet, missi sunt in diversas Europæ provincias, qui pulverulentos Bibliothecarum angulos excuterent, abditos antiquitatis thesauros extraherent, codices manu exaratos describerent; immo ipse Flacius, teste M. Adamo *, assumpto Monachi habitu & personâ, celebriores aliquot in Germaniâ Monasteriorum Bibliothecas perlustravit, & quos commodè posset, historicos clàm secum abstulit; quibus adminiculis, præsertim* Catalogum testium veritatis *posteà confeciſſe dicitur. Omnibus jam ritè præparatis, universum opus in* XIII. Centurias, *sive sæcula distribuerunt (neq; enim ulteriùs progressi sunt) quàvis Centuriâ XV. primaria capita complectente, quibus de Ecclesiæ propagatione, de statu tranquillo vel turbato, de doctrinâ sanâ vel corruptâ, de Conciliis, de Episcopis, Doctoribus, viriſq; illustribus, de Hæresibus, Martyribus, &c. prolixè actum est. Et in has quidem classes, tanquam totidem alvearia, quicquid uspiam ex antiquitate congeri poterat, magnâ fide & diligentiâ reposuerunt. Facili methodo, & indagantium usui satis accommodatâ. Certè propriè loquendo, non tàm Historia Ecclesiastica dici debet, quàm rerum Ecclesiasticarum quovis sæculo memorabilium ditissimum amplissimúmq; penu & promptuarium; undè sua Historici Ecclesiastici, sua Theologi, Dogmatici, Elenctici, Rituales, sua denique fidei Christianæ adversùs tùm Gentiles, tùm hæreticos propugnatores plenâ messe petere & reportare possint. Opus immensi laboris, quantivis pretii. Inesse labes & nævos, multa omissa, peccata multa, deprehendi etiam quandóq; in ipsis Conditoribus nimiam affectuum indulgentiam, & ἀμετρίαν τ ἀνθολκης, nec negari potest, nec debet dissimulari. Sed homines erant, & humanis proindè erroribus & infirmitatibus obnoxii; viâ incedebant minimè tritâ, idq; in ipso penè renascentium literarum diluculo: rariores adhùc erant sanctorum Patrum editiones, rariora multò Græcorum exemplaria, quorum versionibus, iisque haud satis fidis, plerúmq; utendum erat. Non panca, quæ eos latuerunt, ex eo tempore lucem viderunt. Opus jam editum ad secundas curas revocare numquam licuit. Nihil simul inchoatum & perfectum.* “ *Fatenter* † *ingenuè, quâ erant modestiâ, se potiùs delineationem Histo-* “ *riæ Ecclesiasticæ qualemcunq; tentasse, quàm integram & omnibus nu-* “ *meris absolutam scriptionem; occasionem se aliis præbere voluisse, qui* “ *perfectius & melius quiddam gignere vel volent, vel poterunt.*

Obstupuit planè eruditorum orbis, & meritò quidem, cùm videret panculos quosdam in obscuro Germaniæ loco latitantes, nullius anteà nominis, nullâ eruditionis famâ celebres, vix ullis librorum subsidiis munitos, nullo ære publico sustentatos, nullius auspiciis, nullo præeunte exemplo, ex fractis, disjectisq; collapsæ vetustatis ruderibus hinc indè conquisitis & convasatis, tàm splendidam, tàm stupendam Historiæ Ecclesiasticæ molem condidisse. Prima Centuria edita est Basiliæ *anno MDLIX. Reliquæ sequentibus annis, partim ibi, partim alibi elaboratæ. Omnes tandem recognovit Ludovicus Lucius Professor Basilienſis, junctimq; edidit* Basil. MDCXXIV. VI. Tom. Fol. *Has Centurias, sed non servato eodem ordine, nec pari felicitate, in compendium redegit Lucas Osiander Norimbergenſis, additâ continuatione ad annum usq;* MDCI. *Hoc Osiandri opus prodiit* Tubingæ 4to. *ab anno* MDXCI. *ad an.* MDCIII. *Vix dum publici juris factæ sunt priores Centuriarum partes, cùm tota commovebatur Roma, & tanquàm* Hannibal ad portas, *tota contremuit. Videbant aulæ Romanæ proceres, Ecclesiæ suæ fraudes & imposturas, superstitiones & corruptelas, nova placita pro antiquis venditata*

* Vit. Fl. Illyr. p. 475.

† Præf. general. ante T. 1.

ditata, in hoc opere ubiq; detegi, & denudari, nulliq; jam non cònstare, præsentem Ecclesiæ Romanæ faciem tantùm à primævâ illâ & Apostolicâ distare, ἔσον ἔστι θεὸν ἐξ ἀπὸ χαίνης. Communi igitur suffragio bellum decernitur, disperdenda erant Magdeburgensium agmina, & quibuscunq; machinis delenda Carthago. Primus in hanc arenam descendit Onuphrius Panvinius, Eremita Augustinianus, vir in Antiquitatibus sacris & profanis egregiè exercitatus, qui Annales Ecclesiasticos *aggressus est, neq; levem in iis progressum fecit, verùm affectos tantùm post se reliquit; quorum ingentes aliquot tomi MSS. in Bibliotheca Vaticanâ hodiè asservantur. Nec alia, ut videtur, est* Historia Ecclesiastica MS. de dignitate sedis Apostolicæ, & de potestate summi Pontificis adversùs Centuriatores, *cujus meminit L. Jacob à S. Carolo,* * Bibliothecæ Pontificiæ *conditor. Sed è vivis migrante Panvinio anno Christi* MDLXVIII. *ætatis* xxxix. *ad Cæsarem Baronium res devoluta est. Erat is Congregationis Oratorii à Philippo Nereo recens instituti presbyter, cui in mandatis dedit Philippus, ut ad conscribendam Historiam Ecclesiasticam omni, quo poterat, studio animum appelleret. Vehementiùs renitebatur Cæsar, multa in suam excusationem protulit, causatus inter alia, hoc ipso tempore Onuphrium Panvinium, hominem longè doctissimum, magnum hoc ipsum opus moliri. Instante nihilominùs Philippo, graviter fluctuabat Baronii animus, cùm accidit, referente Hieron. Barnabeo* †, *quod omnem ei scrupulum exemit. Visus est sibi per somnum cum Onuphrio Panvinio hâc de re colloqui; rogare, ut opus Ecclesiasticæ Historiæ à se jam pridem inchoatum absolveret & perficeret; abnuere Onuphrium, atq; aures oculosq; pariter avertere. Urgente adhùc Baronio, extemplò vox audita est, quam Philippi esse cognovit,* quiesce *Baroni,* nè quid ultrà loquere, Annales ipsemet scribes. *Victus jam collum submisit, gravissimoque oneri humerum supposuit. Erat in eo, notante J. Nicio Erythreo* ‖, *antequàm opus aggrederetur, doctrina mediocris, eruditio vulgaris, Latinè scribendi usus propemodùm nullus; quas tamen difficultates labore improbo & indefessa diligentia superavit. Inter Oratorii instituta erat & illud laude planè dignum, ut ex quatuor, qui de rebus Divinis verba facerent, unus Historiam Ecclesiasticam auditoribus prælegeret. Hanc provinciam sibi à Philippo demandatam strenuè executus est Baronius; omnia veterum monumenta, edita, inedita, legit, excussit, examinavit; quicquid se obtulit, excerpsit, & in usos suos sepposuit; singulis ferè quadriennii is integrum Historiæ Ecclesiasticæ cursum absolvit; finito curriculo, idem rediit labor actus in orbem; adeò ut, ipsomet teste, triginta annorum spatio integram rerum gestarum seriem septiès in oratorio repetiverit. Erant in urbe viri doctrinâ & eruditione conspicui, quibuscum consilia sua communicavit, & à quibus impetravit auxilium; exteros per literas consuluit; patebant indiès nobiliores Romæ Bibliothecæ, præsertim Vaticanæ recessus intimi.*

Ita instructus, post triginta demùm annos ad conscribendos Annales se contulit: collectanea de tòtius orbis Christiani statu, quæ ex omni antiquitate ingenti copia sibi conquisiverat, in sua sæcula digessit, cujusvis sæculi memorabilia ad suos quæq; annos redegit; quo pacto integra reipublicæ Christianæ Historia à Christo nato ad annum usq; MCXCVIII. *continuâ annorum serie felicitèr decurrebat: optimâ quidem methodo atq; operi Historico apprimè congruâ, magno cum legentium fructu, sed majore sibi difficultate, & labore propemodùm infinito. Multa aureæ vetusta-*

* *Bibl. Pontif. lib. 2. p. 409.*

† *Vit. Baron. l. 1. c. 18. p. 42.*

‖ *Pinacoth. 1. c. 48. p. 84.*

vetuſtatis monumenta eruit, æternis aliter tenebris fortè damnanda, aliis plurimum affudit lucem, omnia inſcriptionibus & numiſmatibus antiquis ornavit ſimul & illuſtravit. Accedit ad laudis cumulum, juſtámq; omnibus admirationem movet, quòd unius auctoris opus eſt, ſolius Baronii ſtudio & inchoatum & abſolutum, quodq; integri XII. tomi propriis Auctoris manu ſemel iterúmque exarati ſint. Undè rogante magno quodam Antiſtite, cui collectiones ſuas oſtenderat, quotnam Amanuenſium operâ uteretur, ſubridens, propheticum illud uſurpavit (an ei, quâ in Chriſtum par erat, reverentiâ viderint alii) torcular calcavi ſolus. *Adhùc, elaboravit hæc omnia inter quotidianas Eccleſiæ parochialis curæ, confeſſionibus excipiendis, Miſſis celebrandis, horariis precibus recitandis, ſermonibus alternis prope diebus ad populum habendis, ſedulo intentus. Nec levitèr diſtrahebant hominem aliàs occupatiſſimum, maximarum, quas ſuſtinuit, dignitatum munera. Præterquàm enim quòd Bibliothecæ Vaticanæ cura ei commiſſa ſit, Clementi VIII. à confeſſionibus audiendis erat. Deponente præfecturam Philippo, congregationis ſuæ Præpoſitus eligitur, Protonotarius etiam Apoſtolicus conſtitutus, tandémq; in Purpuratorum collegium cooptatus. Quibus non obſtantibus, in pertexendis Annalibus gnavitèr perrexit, & ad umbilicum perduxit; quos tamen nè omnibus numeris abſolutos daret, obſtabant plura, de quibus viri cordati dudùm conqueſti ſunt. Nos tria brevitèr notabimus. Primò, in causâ fuit craſſa linguæ Græcæ ignorantia, undè factum eſt, ut in veteris Eccleſiæ hiſtoriâ magnâ ex parte hoſpes fuerit & peregrinus; cùm Patribus Græcis, quibuſcum præcipuè ei res erat, non niſi per interpretem colloqui potuit, & verſionum auctores maleſidos ſæpenumerò viæ duces in ſolidum ſequi neceſſe habuit, ut nihil mirum, ſi turpes lapſus & hallucinationes ubiq; reperiantur. Secundo, defectus Chronologiæ, quam primarium Hiſtoriæ oculum meritò dixeris. Nondum ſatis excuſſæ erant rationes Chronologicæ; nondum ritè diſpoſiti, & accuratè repurgati Faſti Conſulares; nec ſatis illuſtratæ celebriores Epochæ, & Olympiadum periodi; nondum certò definita Imperatorum tempora, Pontificum, & Epiſcoporum ſucceſſiones. Hinc tot parachroniſmi & metachroniſmi ubivis obvii, de quibus præ aliis conſulendus eruditiſſimus* Pagius *in* Criticâ Hiſtorico-Chronologicâ in Baronii Annales. *Tertium, idq; longè graviſſimum, immoderatum partium ſtudium, quo ſit, ut quocunq; ferè moveret pedem, veritati offuciæ tanquam ſoli nebulæ objiciendæ erant. Luce ipſâ clarius eſt Baroninm, cum ad ſcribendum primò animum appulit, id ſibi ſolum negotii dari credidiſſe, ut Eccleſiæ Romanæ traditiones, mores & placita, ſuperſtitiones denſiſſimis ſæculorum tenebris natas, venerandæ antiquitatis nomine incruſtaret, ſedis Pontificiæ dignitatem, auctoritatem, majeſtatem, monarchiam, ac penè omnipotentiam ſtatuminaret, Centurias Magdeburgenſes, quas* Centurias Satanæ *alicubi appellat* *, *oppugnaret, proſterneret, proſligaret. Non obſcurè id profitetur ipſemet Baronius* †, *diſertiùs affirmat vitæ ejus auctor* ‖, *diſertiſſimè Pagius* *, primarius, *inquit*, ac præcipuus, quem ſibi propoſuerat, ſcopus erat, confutatio Centuriarum Magdeburgenſium, in quibus auctores cumulârant quæcunq; adversùs ſanctitatem Eccleſiæ Romanæ, auctoritatem ſummorum Pontificum, omniáque religionis Catholicæ dogmata adverſari ſibi videbantur. *Hinc tot veterum, tùm Patrum, tùm Conciliorum loca divulſa, & fictis fucatiſq; interpretationibus à genuinâ auctorum mente detorta, alia ſuppreſſa vel interpolata; hinc ſcripta apocrypha & ſuppoſititia totiès in teſtimonium adducta, dubia,*

* *Græc. Aff. ad Ph. Not. præfix T. VIII.*
† *Epiſt. Ded. ad Sixt. V. T. I.*
‖ *Ubi ſupr. L. I. c. 18, 19.*
* *Præf. ad Critic N. III.*

dubia, incerta, ficta, fabulosa, ad partes vocata, & pro antiquis & genuinis venditata; hinc tot veritatis testes suo quisq; tempore damnati & rejecti; hinc Regum & Imperatorum, qui iniquis Romanorum Pontificum usurpationibus virilitèr se opposuerunt, auctoritas imminuta, & non Diademata modò, sed & colla protervè conculcata. Hæc hisq; similia utramq; faciunt paginam, omnibus qui Baronium vel à limine salutârunt, satis nota. Quid multa? In Annalibus Baronianis ingenium, dexteritatem, gravitatem, eruditionem, & diligentiam suspicimus & prædicamus; judicium, fidem, integritatem, simplicitatem, candorem meritò desideramus. Prodiit primus Annalium tomus Romæ ex Typographiâ Vaticanâ ann. MDLXXXVIII. sequentes sequentibus annis; exindè Venetis, Antwerpiensibus, Colonienſibus, Moguntinis typis expressi. Habent verò hoc singulare editiones posteriores, nempè quæ ab ineunte sæculo evulgatæ sunt, ut quæ secundis curis addenda vel emendanda censuit illustrissimus auctor, vel suis locis inserta sint, vel singulorum calci, saltem ad Tomi decimi finem adjiciantur. Præter XII. tomos editos, extare tres MSS. testis est H. Barnabeus, Congregationis oratorii Presbyter *, Tres, *inquit*, alios qui de duodecim alteris post ejus obitum reperiri potuerunt, nos ipsi asservamus in nostrâ Vallicellanâ Bibliothecâ, unà cum annotationibus ad Martyrologium Romanum, aliisq; opusculis nondum in lucem editis. *Cur verò supprimantur, utinam nobis indicâsset. De operis Baroniani epitomis & continuationibus, nempè Bzovii, Rainoldi, & Spondani, de ejusdem elogiis, vindiciis, nævis, censuris, animadversionibus, versionibus, editionibus; deniq; de inferioris subsellii Historiæ Ecclesiasticæ scriptoribus, Pontificiis, Lutheranis, Reformatis, multa congesserunt Cas. Sagittarius* introduct. in Historiam Ecclesiasticam *capp. 14, 15, &c. Jo. Frid. Mayerus Theologus Hamburgensis celeberrimus libello* de fide Baronii *nuper edito, & nos breviter pro instituto nostro* Prolegom. Hist. Lit. *Part. I.* Sect. *VI. Jam ad institutum nostrum propiùs accedamus.*

* *Vit. Bar. l. 1. c. 19.*

Postquàm artes & scientiæ ad summum penè perfectionis suæ fastigium jam pervenissent, non tàm deesse videbantur libri novi, in quocunq; literarum genere elucubrandi, quàm Parascenastici & Manuductorii, qui hactenus editorum notitiam in vulgus propagarent, usum & utilitatem ostenderent, ipsos auctores describerent, Criticasq; quasdam regulas traderent, quibus vera à falsis, genuina à suppositiis discernerentur. Id ut in aliis facultatibus, sic præcipuè in re Historico-Ecclesiasticâ factum videmus. Hinc tot Ecclesiæ Bibliothecarii, *præclara veterum monumenta in proprias classes reponentes; tot* Critici sacri, *de scriptis adespotis, obscuris, dubiis, spuriis, de Auctorum stylo & ætate sententiam & judicium ferentes; tot sanctorum Patrum* Catalogi *& Nomenclatores; tot introductiones ad lectionem Patrum; tot Scriptores de Scriptoribus Ecclesiasticis, déq; eorum vitâ, sectis, dogmatibus, scriptis, &c. quorum amplum satis Catalogum alibi pertexuimus. Et hoc quidem Saxum ab ipsis ferè studiorum Theologicorum primordiis (præfiscinè id, & absq; jactantiâ dicam) me volvisse fateor. Ut vitas SS. Apostolorum, Patrumq; Primitivorum, qui quatuor prioribus Ecclesiæ sæculis inclaruerunt, aliáq; nonnulla à me patrio sermone olim conscripta prætermittam, hinc natæ mihi* Tabulæ Ecclesiasticæ, *venerandum sanctorum Patrum chorum uno intuitu exhibentes. Has secutus est* Cartophylax Ecclesiasticus, *majoris & amplioris operis Prodromus. Cartophylacem excepit* Scriptorum Ecclesiasticorum Historia

Litera-

Literaria, *quæ prodiit* Londini *anno* MDCLXXXVIII. *Editionem Londinensem, me planè insciо, parùm felicitèr expressit Typographus Genevensis anno* MDCXCIII. *qui priora errata novis, & longè gravioribus cumulavit. Effluxerunt jam bina annorum lustra ex quo opus istud typis mandavi : & hoc labore defunctus, sperabam futurum deinceps, ut his solutus curis in angulo cum libello quietè posthàc latitarem. Verum jucundissimum illud, quod mihi suavitèr somniaram otium, amici inviderunt, ad consuetos labores me, obtorto quidem collo retrahere satagentes. Moncbant, tantæ molis opus secundas curas non admittere modò, sed exigere ; superesse plurima, quæ diligentiam meam hactenus effugerant, alia fortè, quæ manum emendatricem expectarent, non pauca veterum opuscula ex eo tempore in lucem emissa, novas quotidiè prodire editiones, cásque longè accuratiores, plura adhiberi posse subsidia, quæ anteà denegata fuerant. In his, similibúsq; amicorum monitis acquievi tandem, parùm cautus, in quem curarum & difficultatum gurgitem memet iterum præcipitarem ; undè non sine summâ molestiâ, mihique, fractis jam corporis animiq; viribus, ægrè ferendi, eluctandum erat. Sed jacta erat alea, nec pedem retrahere licuit. In novo hoc molimine duo imprimis ob oculos habui, primò, ut excussis denuò veterum monumentis, scriptores mihi antehàc incognitos, aut præteritos, è tenebris eruerem & in lucem publicam revocarem, quorum plures Centuriæ in hoc opere reperiuntur. Alterum, ut quæ in scriptoribus à me olim recensitis deesse videbantur, supplerem, novisq; accessionibus & observationibus illustrarem ; quod pro operis instituto, meæq; facultatis tenuitate, aliqui saltem ex parte, me præstitisse spero. Scriptores Ecclesiastici non sunt unius generis ; sunt quippè Exegetici, Dogmatici, Elenctici, Historici.* Exegetici, *qui scripturas sacras scholiis & commentariis suis, sæpe & homiliis ad populum habitis exposuerunt.* Dogmatici, *qui fidei Catholicæ doctrinam à majoribus acceptam tradiderunt.* Elenctici, *qui controversias suo tempore agitatas excusserunt, & Ecclesiæ Christianæ causam adversùs Judæos, Gentiles, Hæreticos feliciter propugnârunt.* Historici, *qui genuinum Ecclesiæ statum, ortum, progressum, & corruptionem literis consignarunt. Hiq; iterùm in quatuor classes dispertiuntur ; sunt enim vel* Historici Ecclesiastici *propriè sic dicti, qui res in Ecclesiâ gestas, & cujusq; sæculi memorabilia vel compendio, vel* κατὰ πλάτος *posterorum memoriæ commendârunt ; vel* Chronographi, *qui habitâ strictiori temporis ratione, gesta quælibet ad certas periodos, vel ad singulos annos redegerunt ; vel* Hæresiologi, *qui veterum hæreseων originem, incrementa, exitum, dogmata, & deliramenta delineârunt ; vel deniq;* Biographi, *qui vitas sanctorum, aliorúmq; doctrinâ & pietate illustrium in literas miserunt, nobisq; in exemplum posuerunt. Quò verò ætate sunt sequiores hi scriptores, eò viliori pretio sunt æstimandi. Otiosi quippe Monachi, præsertim à Sæculo octavo & deincèps, dùm majorum suorum acta posteritati tradere voluerunt, res eorum, non prout gestæ fuerant, describere contenti, fabulosis narratiunculis, fictisq; miraculis augere, atq; exornare studuerunt ; idq; eâ mente, ut majorem eorum admirationem in animis hominum excitarent, miserique popelli ad ipsorum altaria supplicantis crumenas suaviùs emulgerent. Quo pacto in immensum mox excrevit Biographorum numerus, ut sub hoc onere gemeret planè res Ecclesiastica. Sesquisæculum est, ex quo viri eruditi in colligendis sanctorum vitis sedulò desudârunt, Lippomannus, Surius, Mosander, Mombritius, Haræus, Lippelous, D'acherius, Mabillonius, & qui omnibus*

nibus palmam longè præripuerint, Bollandiani, qui incredibili labore, nec mediocri doctrinæ apparatu XX. ingentia volumina jam evulgârunt, & tamen paulò plus quàm primum Semestre absolverunt. Vastum hoc & planè stupendum opus parciùs attigi, partim quòd non ubiq; ad manum esset, partim quòd ὠκεανὸς ἀπέραντος. (ut Clementis Romani verbo utar) videbatur; & quis tàm profundo, tàm immenso mari se temerè committeret? quis tot voluminibus recensendis incumberet, quibus legendis (modò ad umbilicum perducantur) vix unius hominis vita sufficeret? nec parùm deterrebant plena, quibus undiq; scatent, fabularum & nugarum plaustra, ut operosa istiusmodi recensio forsàn ab emunctæ naris viris censeretur stultus labor ineptiarum. *Interim negari nequit, plures in his scriptoribus, nec contemnendas, sui præsertim temporis Historias occurrere, quæ vix aliundè peti possunt; ut in ipso Ennii stercore aurum quandòque reperire licet, si quis tædium istud devoraverit. Cùm verò nemo majori curâ, meliori fide, acriori judicio in recensendis Sanctorum actis versatus sit quàm Joannes Mabillonius, idcircò ejus* Acta Benedictinorum *paulò diligentiùs excutienda censui, ut quæ in rem meam facerent, indè seligerem.*

Scriptoribus Anonymis, *quos in priore hujus operis parte neglexeram, in hâc locum dedi, Vossii, aliorumq; exemplum secutus; nec pauci certè sunt, iiq; melioris notæ Scriptores, quorum nomina celavit invidiosa vetustas. Non editos modò, sed &* Manuscriptos, *quorum saltem ad me notitia pervenerit, exhibui, quorum ingens thesaurus, & auro contrà non carus in Bibliothecarum Archivis delitescit. Verùm cauto pede hâc in parte progrediendum erat; fallunt quippè nos non rarò codicum Manuscriptorum tituli, & à recto tramite nos ducunt, ut nisi inspectis membranis, sæpè de ipso opere judicare, haud facile sit. Quo nomine æquiores mihi fore lectores spero, si librorum inscriptionibus deceptus, alicubi lapsus fuerim. Nihilominùs summoperè mihi curæ fuit, non nisi præstantiores Manuscriptorum Catalogos in subsidium vocare, quales sunt Bibliothecæ Bodleianæ, Cottonianæ, Lugduno-Batavæ, Regiæ Parisiensis, &c. & qui hactenùs editos longè antecellit, Cæsareæ Vindobonensis. Augustissimam hanc & verè incomparabilem Gazam, fœdè antehàc neglectam, repurgare, atque in ordinem redigere aggressus est Petrus Lambecius, Cæsareæ Majestatis Consiliarius, & Bibliothecæ præfectus, qui commentariorum Tomos VIII. evulgavit, & tamen non nisi DCXXI. Codices MSS. Græcos recensuit; Latinos penè nullos, paucis exceptis, qui Tomo secundo continentur; decem ferè mille, partim Græcos, partim Latinos intactos post se reliquit. Dan. Nesselius, Lambecii in hâc arenâ successor, eundem laborem, sed haud pari felicitate continuavit. Imperatoris jussu opus Lambecianum, servatis verbis, sed mutato ordine, in compendium redegit. Philologos aliquot, & Historicos profanos, Codices q; Orientales de suo addidit, residuis majori otio reservatis. Nihilominùs catalogus est utilissimus, quiq; aliis exemplo esse potest. Utroq; hoc catalogo, tùm Lambeciano, tùm Nesseliano in sequenti opere usus sum. Scriptoribus Græcis & Latinis* Orientales *nonnullos adjunxi, Syros, Arabes, Armenos; sed parcè, relictâ pleniori messe iis, qui novam Scriptorum Orientalium Bibliothecam adornaturi sunt.*

Ad tractandi rationem quod attinet, eundem, quem in priore parte, modum tenui, ità ut de scriptoribus neq; nihil, neq; tamen omnia dicerem; quod satis est prudenti lectori fecisse contentus. In longiores

sermones

Sermones rariùs excurri, & non niſi ubi res ipſa poſtulare videbatur. Prolixiores Diſſertationes ad Scriptores Eccleſiaſticos qui deſiderant, adeant ii Poſſevinum, Scultetum, Natalem Alexandrum, Dupinium, Nourium, Tentzelium, &, qui magna de ſe promittere ſolet, Caſimirum Oudinum, qui Epiſtolâ de ratione ſtudiorum ſuorum, *Amſtelodami paucis abhinc annis editâ, magnificum hunc operis à ſe mox evulgandi titulum exhibet.* Commentarius de Scriptoribus Eccleſiæ, vel ſcriptis antiquis, tàm impreſſis, quàm manuſcriptis, adhùc in celebrioribus Europæ Bibliothecis extantibus, ab Antonio Poſſevino, Roberto Bellarmino, Gulielmo Cavo, & aliis omiſſis ad annum *MCDLX.* vel ad artem typographicam inventam, cum acceſſione Ducentorum & ampliùs Authorum, de quibus apud omnes ferè ſilentium, quorum Opera, quibus lateant in Bibliothecis, quoq; Codice latitent, aperitur. *Multis hoc opus ipſe laudibus efert, mira de eo prædicat ac pollicetur ; in eo ſe acturum de Scriptorum ortu, patriâ, natione, genere, ingenio, profeſſione, officiis, fortunâ, morte, & aliis ; varias Diſſertationes de quorundam ſcriptorum opuſculis latiùs atq; accuratiùs diſcutiendis ſe aggreſſurum, quaſq; veretur, ne quandam ob ſui nimietatem lectoribus nauſeam pariant : in his argumentis vel nihil, vel pauca à ſe omiſſa eſſe. Denique in his locum habituras* ampliſſimas, atq; votum ultra ſuum, & ad nauſeam prolixas Diſſertationes (*quæ ipſius verba ſunt*) *de Thomæ Aquinatis, deque Bonaventuræ ſcriptis.* Nam quæ, *inquit*, de his Doctoribus *Cavus* habet, ità jejuna atq; arida, ut lectionem vix mereantur. *Et habet quidem Cavum, ſi ita velit, confitentem reum. Tametſi enim, ſervatâ juſtâ operis proportione, non pauca de his etiam Doctoribus dixerim ; nihilominùs fæces temporum minùs mihi curæ fuiſſe, ingenuè fateor ; de prioribus Eccleſiæ ſæculis maximè fui ſollicitus, in quibus omnem, quam potui, præſtiti diligentiam, ut tùm in præfatione ad* Chartophylacem, *tùm Prolegomenis ad* Hiſtoriam Literariam *diſertè monui. Habeat ſibi Oudinus ſuum Thomam, Bonaventuram ſuum, & ſiqua ſequioris ſæculi recrementa : in his ſe totum exerceat, omneſq; ingenii atq; eruditionis nervos experiatur ; dummodò integrum mihi fuerit verſari cum Philone Judæo, Joſepho, Juſtino Martyre, Origene, Euſebio, Epiphanio, Chryſoſtomo, reliquiſq; aureæ vetuſtatis monumentis. Sed aliud fortaſsè erat, quod hominem propiùs urebat. In* Supplemento Bellarminiano *tùm recèns edito notaveram fortè (ſolo juſtitiæ & veritatis amore ductus, nullo certè obtrectandi , nullo* inſurgendi *animo ; notaveram, inquam*) *ex infinitis paucula, quæ Auctor ex Miræo, Voſſio, Labbeo, aliiſq; per integras quandóq; paginas in opus ſuum compilaverat, nè leviſſimâ quidem eorum, è quibus deſumpſerat, mentione factâ, vel de quo in præfatione ne verbulo quidem lectorem monuerat. Hæc ut videtur, moleſtè tulit, ac proindè in prædictâ Epiſtola me, quem fato functum exiſtimavit, accenſet iis,* quibus contrà ſe expoſtulantibus ſurdus obduruit. *Neq; aliam hujuſce rei rationem reddere dignatus eſt.* Cæteros inter *Cavum* pluribus in locis contrà me in Hiſtoriâ ſcriptorum Eccleſiaſticorum inſurgentem eâ ratione correxi ; qui ſi viveret nunc, meis opinor ſententiis minùs iraſceretur, neq; temerè, quæ neſcivit, condemnaret. *Verùm cùm res ipſa loquitur quod negari nequit, virúmne doctum & ingenuum candida magis deceret confeſſio, an durum & pertinax ſilentium, viderit ipſe, eruditi judicent, immò quemvis cedo arbitrum. Sed homini parco, quem deſertis*

Pontificiorum caſtris ad Reformatos tranſiiſſe audio, cujuſq; candorem & diligentiam alibi laudavi, iterúmque laudo; utq; labores, quos in perluſtrandis Bibliothecis inſumpſerit, in Reipublicæ Literariæ emolumentum cedant, magnoperè exopto.

Abſolutis Scriptoribus, mihiq; quietis portum jam ingreſſuro, ecce amici aurem iterùm vellicârunt. Heus tu, inquiunt, neſciſne Concilia potiorem & præſtantiorem eſſe Antiquitatis Eccleſiaſticæ partem, eorumq; Acta, Canones & Decreta primum inter ſcripta Eccleſiaſtica locum ſibi vindicare? Fateor quod res eſt, olim mihi in animo fuiſſe aliqualem Synodorum ſynopſin eâdem, quâ ſcriptores, methodo concinnare, ut in præfatione tùm ad Chartophylacem, *tùm ad* Hiſtoriam Literariam *declaravi. Sed quoties ad id animum appulerim, toties rerum difficultate deterritus conſilium depoſui. Oblatâ tandem hac occaſione, & accedentibus amicorum votis, malui qualemcunq; Conciliorum notitiam exhibere, quàm rem penitùs intactam relinquere. Et jam novus mihi naſcitur labor: perſcrutanda erant Eccleſiarum Chartophylacia, evolvendi Conciliorum Tomi, Hiſtorici ſuo quiſq; ævo conſulendi. Concilia ad quatùor capita reducuntur,* Diœceſana, Metropolitica, Patriarchalia, *&* Oecumenica. Diœceſana *(juxta hodiernum vocabuli uſum) ſeu mavis* Epiſcopalia, *quæ ab Epiſcopo unà cum Clero ſuo habita ſunt. Et horum Decretorum vis inter iſtius Epiſcopatûs limites coercebatur.* Metropolitica, *quæ à totius Provinciæ Epiſcopis, præſidente Metropolitano, celebrantur.* Patriarchalia, *quæ ab uno ex quinq; majoribus Patriarchis cum Epiſcopis & Metropolitis ſuis congregata ſunt. Sub hoc genere monere fas ſit, fuiſſe Synodos quaſdam* Ἐνδημοῦσας, *à Patriarchis Conſtantinopolitanis ut plurimùm celebrari ſolitas, quandò, re ita exigente,* Patriarcha Epiſcopos, *qui tùm fortè in urbe Regiâ verſabantur, pro re natâ in Synodum coegit, quarum apud Hiſtoricos Byzantinos frequens occurrit mentio. Denique* Oecumenica, *quandò Imperatoris mandato, miſſis undequáq; Divalibus Sacris (uti vocare mos erat) Epiſcopi ex omni orbe Romano evocati convenere, de gravioribus Eccleſiæ Catholicæ negotiis acturi. Tria priora genera pro ratione inſtituti leviori digito expedivi, Synodi cujuſq; locum, tempus, occaſionem, Epiſcoporum, Canonumq; ab iis conditorum numerum tribus quaſi verbis notâſſe contentus, quid in eâ geſtum ſit, quid ſuperſit, & ubinam reperire licet. Cúmq; ſingulos Canones enumerare non licuit, ſub generali* Fidei vel Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *titulo complexus ſum. Conciliorum verò Oecumenicorum, aliorúmque, quæ ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam plurimùm conferre videbantur, Hiſtoriam, ex ipſis Actis ut plurimùm concinnatam, fuſiùs expoſui, Canones quandoque illuſtravi, & ubi opus erat, à Pontificiorum objectionibus vindicavi. In diſponendis Conciliorum temporibus editionem* Labbeo-Coſſartianam, *omnium utpote ampliſſimam accuratiſſimámque, ſecutus ſum, niſi ubi manifeſta ratio me ab eâ re cedere coegit. Nec vulgatos modò Conciliorum Tomos, ſed & cujúſq; gentis Collectanea Synodica conſului,* Armenica *Clementis Galani,* Britannica *Spelmanni,* Gallica *Sirmondi,* Hiſpanica *Loaiſæ, Ferdinandi Mendozæ, &c. Sed omnium Hiſpanorum diligentiam longiſſimo intervallo poſt ſe reliquit Joſephus de Aguirre S. Balbinæ Cardinalis, qui* Collectionem maximam Conciliorum omnium Hiſpaniæ, & novi orbis, *notis & diſſertationibus illuſtratam, nupèr in lucem emiſit* Rom. MDCXCIV. IV. Vol. Fol. *Præmiſerat in-*

integram vaſti hujus operis Notitiam Salmanticæ *an.* MDCLXXXVI. 8vo. *quâ primò quidem ſum uſus; poſteà beneficio viri nullis non nominibus mihi æſtimandi,* Ottonis Menkenii, *in Academiâ Lipſienſi Profeſſoris publici, incertum eruditione an humanitate præſtantioris, ipſa Concilia nactus ſum. In hâc Collectione illuſtriſſimo auctori viſum eſt, plura veterum Hiſpanorum opuſcula, & longè majorem Diſſertationum Eccleſiaſticarum partem, aliáq; quædam, quæ in ipſâ notitiâ promiſerat, penitùs omittere, Tomo primo maximam partem occupato in adſtruendâ & vindicandâ Epiſtolarum pſeudo-Iſidorianarum causâ, quas damnârunt tot etiam Romanæ communionis viri cordatiores, & ad orcum relegârunt. Magno quidem id agit eruditionis apparatu, ſed conjecturis potiùs quàm argumentis, & leviſſimis ſæpe objectionum ſolutionibus, quæ magis Auctoris ingenium, & propenſum in hanc cauſam ſtudium, quàm cauſæ ipſius bonitatem oſtendere videntur. Quid, quòd ipſe eruditiſſimus Cardinalis cauſæ, quam agebat, non nimiùm confiſus, iſtarum Epiſtolarum γνησιότητα uſquequaq; defendere auſus non eſt, aquam ſibi hic in parte hærere profeſſus, ſeq; cum delectu tantùm vindicare, ut ex* Diſſert. I. *&* IV. *&* ex Præfatione *tùm ad* Tom. I. num. *II. III. IV. VII. tùm ad* Tom. III. num. *VI. amplius videre licet. Næ is rectiùs & famæ ſuæ, & Reipublicæ Eccleſiaſticæ commodo conſuluiſſet, ſi, miſſis his, varias, quas meditatus erat, Diſſertationes de ritibus & diſciplinâ Eccleſiaſticâ Collectioni ſuæ addidiſſet.*

Ab ipſo Opere ad Appendicem venio. Duo poſtrema ſæcula recognoſcere, & additis nonnullis augere apud ſe ſtatuerat H. Whartonus. Verùm priuſquàm huic labori manum admovere potuit, magno Reipublicæ Literariæ damno humanis ereptus eſt III. Non. Mart. *an.* MDCXCIV. *ætat.* XXXI. *Mortuo Whartono, alter ſubſtituendus erat. Et, me quidem rogante, hanc provinciam in ſe recepit clariſſimus, mihiq; conjunctiſſimus Robertus Gerius, magni illius Roberti Sanderſoni Lincolnienſium Antiſtitis ex matre nepos. Quo ſucceſſu id præſtiterit, dicere meum non eſt; ἴσασιν δὶ μεμυημένοι, doctiores quippè, & in his exercitati ritè judicabunt. Certè cujuſvis non eſt, poſt exquiſitam aliorum diligentiam tàm amplum colligere ſpicilegium. Ad calcem operis tres Diſſertationes adjeci. Prima agit* de Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ ætatis; *quam quidem opellam ſi ab initio deſtinaſſem, plures, qui in ipſo opere, tenui ſatis conjecturâ, locum habent, ad hanc claſſem relegaſſem. Secunda agit* de Libris & Officiis Eccleſiaſticis Græcorum, *quæ multis, præſertim junioribus minùs nota ſunt. Ex his libris Ritualibus nonnulli venerandæ ſunt antiquitatis, & priorum ſæculorum ætatem præ ſe ferunt, adeóq; ad Scriptores Eccleſiaſticos meritò ſunt referendi. Tertia* de Euſebii Cæſarienſis Arianiſmo *occaſionem dedit liber ſub Joannis Clerici nomine anno ſuperiori apud nos editus, ex vitis, quas ipſe Gallicè ſcriſit, deſumptus, quo gravem Euſebio, nec levem mihi eâ occaſione dicam impingit. Sed utriq; immeritò, ut in ipsâ Diſſertatione pluribus oſtendi. Optandum certè eſſet, ut vir cætera doctiſſimus, & in quovis ferè literarum genere non indiligenter verſatus, à tàm liberis, tam iniquis & temerariis cenſuris, quales potiſſimùm Tomo decimo Bibliothecæ univerſalis reperiuntur, magis temperâſſet, de quo celeberrimus hujus ſæculi Polyhiſtor, Henricus Meibomius* ante ſexennium ipſum graviter admonuit. Deniq; ſi in hoc libro quædam lectori occurrant, quæ herì demùm contigiſſe videntur, ſciat hoc opus biennium inter Typothetarum hæſiſſe manus: id ſolum commodi exindè evenit, ut, dum moras ſubindè necteret Typographus,*

* *Addit. ad Vogler. introd. p. 167, 168, &c.*

phus, nata mihi sub manum sint Paralipomena nonnulla, forsan non contemnendi commatis, quæ τοῖς Φιλαργαίοις non fore ingrata spero. In his de hæresis Manichaicæ ortu, & Prædecessoribus, déq; Manetis, veterúmq; Manichæorum scriptis paulo latiùs disserui, utpotè quod antiquitatis Ecclesiasticæ partem satis obscuram haud parùm illustrare potest. Pauncula etiam, partim à me, partim ab amicis notata, quæ in priori Parte *emendanda, vel illustranda videbantur, his* Addendis *subnexui.*

Restaret jam, ut Coronidis loco juniores Theologos ad antiquitatis Ecclesiasticæ studium excitarem. Verùm in Prolegomenis *ad priorem partem satis id, supérq; factum est: tametsi nova nobis non desint argumenta, præsertim ab infaustâ illâ ingeniorum nostri temporis in καινοδοξίαν prurigine, quæ tot antiquas hæreses, Ecclesiæ Catholicæ judicio constantèr damnatas, ab orco revocavit. Pomœria sua longè latéq; nuper apud nos dilatârunt famosissimi Hæresiarchæ Alexandrini discipuli, seu Photini potiùs gregales & asseclæ; qui cùm videant, pro veteris Ecclesiæ tribunali se causam suam sustinere non posse, in ipsam insurgunt antiquitatem, & venerandos primævæ Fidei testes lacerant, conculcant, execrantur. Perpetua his hominibus sudes in oculis Nicæna Fides, cujus hyperaspistas, Athanasium, Hilarium, &c. cane pejus & angue traducunt odio. Habent quidèm suam, quam jactitant, antiquitatem, sed antiqui illius Serpentis progeniem. Suos habent Patres, sed quos? Ebionem, Cerinthum, Symmachum, Theodotionem, Paulum Samosatenum, Photinum, alios.*

Hos venditant præcursores suos; his fidei parentibus Unitarii nostri gloriantur. Catholicos aut apertè rejiciunt, aut eorum testimonia sophisticis argutiis eludunt, aut, quod caput est, in suas sæpenumerò partes pertrahere nituntur. Eviligandum igitùr studiosæ juventuti, totisq; viribus scriptis veterum gnavitèr incumbendum, ut his armis muniti, adversariorum tela retundant, sophismata solvant, & Ecclesiæ Catholicæ, ac proindè Anglicanæ, causam felicitèr propugnent.

Jerem. vi. 16. State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in eâ. *Hæc nobis Serpentum latibula monstrabit, hæc ad ipsissimum veritatis fontem nos rectà ducet. Claudam hæc optimis Tertulliani verbis.* * Si hæc ita sunt, constat omnem doctrinam, quæ cum Ecclesiis Apostolicis, matricibus & originalibus fidei conspiret, veritati deputandam; sine dubio tenentem quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo accepit; omnem verò doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ sapiat contrà veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei —— † Age jam, qui voles curiositatem meliùs exercere in negotio salutis tuæ, percurre Ecclesias Apostolicas, apud quas ipsæ adhùc Cathedræ Apostolorum suis locis præsident, apud quas ipsæ Authenticæ literæ eorum recitantur, sonantes vocem, & repræsentantes faciem uniuscujusq;. ‖ *Alibiq;*, In summâ, si constat id verius quod prius, id prius quod & ab initio, id ab initio quod ab Apostolis; paritèr utiq; constabit, id esse ab Apostolis traditum, quod apud Ecclesias Apostolorum fuerit sacrosanctum.

* *De Præscript. Hæret. c. 21. p. 209.*

† *ibid. cap. 36. p. 215.*

‖ *Adverss. Marcion. lib. iv. cap. 5. p. 415.*

E Colleg. Windesor
v. Kal. Decemb.
Ann. MDCXCVII.

Elenchus

ELENCHUS Auctorum, Scriptorumq; recentiorum in hoc opere citatorum, omissis iis, qui primæ Parti præmissi sunt.

A.

ACTA Eruditorum ab anno 1688. *Lipsiæ.* 4*to.*

Ælianus.

Historia varia Græc. Lat. *Genevæ*, 1630. 12*o.*

Josephus *d' Aguirre* Cardinalis.

Collectio maxima Conciliorum omnium Hispaniæ, & novi orbis, *Rom.* 1693. 4 Vol. *fol.*

Notitia Conciliorum Hispaniæ & novi orbis, *Salmanticæ*, 1686. 8*vo.*

Synopsis Collectionis maximæ Conciliorum, *Rom.* 1695. 8*vo.*

Nicolaus *Alemannus.*

Notæ in Procopii Anecdota, *Par.* 1663. *fol.*

Natalis *Alexander.*

Selecta Historiæ Ecclesiasticæ capita, *Tom.* I. *Par.* 1676. 8*vo.*

Petrus *Alixius* Theologus Gallus.

Dissertatio de Trisagii origine, *Rothom.* 1674. 8*vo.*

Leo *Allatius.*

De Nilis & eorum Scriptis Diatriba S. Nili Ascetæ Epistolis subjuncta, *Romæ*, 1668. *fol.*

In Rob. Creightoni Apparatum, Versionem, & Notas ad Historiam Concil. Florentini Exercitationes XXXI. *Rom.* 1674. 4*to.*

Almachinus, sive *Elmacinus.*

Historia Saracenica edita per Erpen. *L. Bat.* 1625. 4*to.*

Antiquitates Ecclesiæ Orientalis, sive Dissertationes Epistolicæ, *Lond.* 1682. 8*vo.*

Petrus *Arcudius*, Corcyrensis.

De concordiâ Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis in Sacramentorum administratione, *Par.* 1672. 4*to.*

Paulus *Aringhius.*

Roma subterranea novissima, cum fig. *Rom.* 1651. 2 Vol. *fol.*

Arnas Magnæus Islandus,

Edidit Anonymi Chronicon Danicum, cum notis, *Lipsiæ*, 1695. 8*vo.*

Andreas *Arnoldus*

Edidit Syntagma Athanasii ad Clericos, &c. Græc. Lat. cum notis, *Par.* 1685. 8*vo.*

Leonardus *Augustinus*, Senensis.

Gemmæ & Sculpturæ antiquæ, *Amstel.* 1685. 4*to.*

B.

M. Lud. *Bail.*

Summa Conciliorum omnium, 2 Vol. *Paris.* 1659. *fol.*

Bohuslaus *Balbinus.*

Miscellanea Historiæ regni Bohemiæ, 5 Vol. *Pragæ*, 1679. & seq. *fol.*

Joannes *Baleus.*

Collectanea de Scriptoribus Carmeliticis, 2 Vol. 4*to.* MS.

Stephanus *Baluzius.*

Notæ in Vincentium Lirinensem, *Par.* 1669. 8*vo.*

Concilia Galliæ Narbonensis, *Par.* 1668. 8*vo.*

Edidit Vitas Paparum Avenionensium cum amplissimis Commentariis & Actorum veterum collectione, 2 Vol. *Paris.* 1693. 4*to.*

Hieronymus *Barnabeus*, Presb. Oratorii.

Vita Cæsaris Baronii Cardinalis, *Rom.* 1651. 4*to.*

Vincentius *Barralis.*
Chronologia Lirinenſis, cum notis, *Lugd.* 1613. 4*to.*

Paulus *Bauldri,*
Edidit Lactantium *de mortibus perſecutorum*, cum omnium notis, *Traject. ad Rhen.* 1692. 8*vo.*

Robertus *Bellarminus* Card.
Controverſiæ, 3 Vol. *Pariſ.* 1608. *fol.*

Laurentius *Bochellus.*
Decreta Eccleſiæ Gallicanæ edidit. lib. 8. *Pariſ.* 1609. *fol.*

Bollandiani ſocii.
Vitæ Sanctorum, per menſes ſingulos, *Antwerp.* ab an. 1643.

Andreas *Boſius.*
Exercitationes Hiſtorico-criticæ in perioch. Joſephi de Jeſu Chriſto.
Schediaſma de notitiâ Scriptorum Eccleſ. *Jenæ*, 1673. 4*to.*

Joannes *de Bourdieu*, Gallus.
Diſſertatio Hiſtorica de Thebeâ legione, Anglicè, *Lond.* 1696. 8*vo.*

Chriſtoph. *Browerus.*
Vitæ Sanctorum illuſtrium Germaniæ, *Mog.* 1616.

Edwardus *Brown*
Edidit faſciculum rerum expetendarum & fugiendarum, cum inſigni auctuario, *Lond.* 1690. 2 Vol. *fol.*

Georgius *Bullus*, S. T. P.
Defenſio fidei Nicænæ, *Oxon.* 1685. 4*to.*

Richardus *Burienſis*, Dunelm. Epiſc.
Philobiblion, ad calc. Epiſt. Philolog. edit. à Goldaſt. *Franc.* 1610. 8*vo.*

Matthæus *Buſtus* Etonenſis
Edidit Joannis Euchaitenſis carmina Græcè, cum notis, *Etonæ*, 1610. 4*to.*

C.

COnſtantinus *Cajetanus*, Abbas,
Edidit vitam Gelaſii II. Papæ, cum notis, *Rom.* 1638.

Nicolaus *Camuſacius* Trecenſis
Edidit Hiſtoriam Albingenſium Petri Galli, *Treciſ.* 1615.

Joannes *Cantacuzenus*, Eximp.
Hiſtoriarum libri 4. Græc. Lat. cum notis Pontani, *Pariſ.* 1645. 3 Vol. *fol.*

Joannes *Capgravius.*
Legenda Sanctorum Angliæ, *Lond.* 1516.

M. Ant. *Cappellus.*
Diſſertatio de appellationibus Eccleſiæ Africanæ ad Romanam ſedem, *Par.* 1622. 8*vo.*

J. Bapt. *Caſalius*, Romanus.
De veteribus ſacris Chriſtianorum Ritibus, *Rom.* 1647. *fol.*

Catalogus
MSS. in Angliâ, Oxonii, &c. *Oxon.* 2 Vol. *fol.* nondùm abſolutus.
MSS. Bibliothecæ Cottonianæ per T. Smithum, *Oxon.* 1696. *fol.*

Centuriæ Magdeburgenſes, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica, *Baſ.* 1624. 6 Vol. *fol.*

P. Fr. *Chiffletius* S. J.
Diſſertationes tres de uno Dionyſio, &c. *Par.* 1676. 8*vo.*

Alphonſus *Ciacconius.*
Vitæ & res geſtæ Pontificum Romanorum, 4 Vol. *Romæ*, 1677. *fol.*

Joannes *Ciampinus*, Romanus, Magiſter Brevium.
Vetera monumenta Muſiva, cum fig. *Rom.* 1690. *fol.*
Synopſis Hiſtorica de ſacris ædificiis Conſtantini M. cum fig. *Rom.* 1693. *fol.*
De perpetuo Azymorum uſu in Eccleſiâ Latinâ, *Rom.* 1688. 4*to.*
Examen libri Pontificalis, *Rom.* 1688. 4*to.*

M. T. *Cicero.*
Opera, *Lond.* 1681. 2 Vol. *fol.*

Joannes *Clericus.*
Vitæ 4. *viz.* Clementis Alexand. Euſebii, &c. ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1696. 8*vo.*

De

De cauſis incredulitatis, Anglicè, *Lond.* 1697. 8*vo.*

Fr. *Combefiſius.*

Acta Martyrum antiqua, Græc. Lat. cum not. *Par.* 1660. 8*vo.*

Edidit Scriptores poſt Theophanem, Gr. Lat. *Par.* 1685. *fol.*

Hermannus *Conringius.*

De antiquitatibus Academicis, cum ſupplemento, *Helmſtadt.* 1674. 4*to.*

Epiſtolæ, *Helmſt.* 1694. 4*to.*

Conſtantinus Porphyrogenneta, Imp.

Opera Græc. Lat. cum notis Meurſii, *L. Bat.* 1617. 8*vo.*

Martinus *Cromerus.*

Chronicon de origine & rebus geſtis Polonorum, *Baſ.* 1582.

D.

JOannes *Dallæus.*

De Imaginibus, *L. Bat.* 1642. 8*vo.*

De uſu Patrum, *Genev.* 1656. 4*to.*

De Scriptis Dionyſii & Ignatii, *Genev.* 1666. 8*vo.*

Damaſcius, Philoſophus.

Vita Iſidori Philoſophi, apud Suid. in voce [illegible].

Hen. *Dodwellus.*

Diſſertationes in Irenæum, *Oxon.* 1689. 8*vo.*

Fronto *Ducæus*

Edidit Bibliothecæ Patrum Auctuarium, Græc. Lat. *Pariſ.* 2 Vol. *fol.* item not. in Baſilium, &c.

Gulielmus *Dugdalius*, Eq. Aur.

Monaſticon Anglicanum, *Lond.* 1682. 3 Vol. *fol.*

Carolus *Dufreſnius*, D. *Ducange.*

Gloſſarium mediæ & infimæ Latinitatis, *Par.* 1678. 2 Vol. *fol.*

Gloſſarium mediæ & infimæ Græcitatis, *Lugd.* 1688. 2 Vol. *fol.*

Edidit item Chronicon Paſchale, cum notis, *Par.* 1689. *fol.*

J. Steph. *Durantus.*

De Ritibus Eccleſiæ Catholicæ, *Par.* 1631. 8*vo.*

L. Ell. *Dupin.*

Nova Bibliotheca Auctorum Eccleſiaſticorum, ex verſione Latinâ, *Amſtel.* 1692. 3 Vol. 4*to.*

E.

ABrahamus *Ecchellenſis*, Maronita.

Eutychius vindicatus, *Rom.* 1661. 4*to.* typis Congreg. de propagandâ fide.

Notæ in Catalog. Ebed-Jeſu, *Mogunt.* 1655. 8*vo.*

Concilii Nicæni Canones Arabicῶς, cum not. Conc. *Tom.* 2.

Antonius *Eparchus.*

Index librorum Græcorum, MS. apud le Moin var. ſacr. *Tom.* 1. p. 517.

Ephremius CP.

Chronicon Patriarcharum CP. apud L. Allat. *de Conſenſ.* l. 2.

Janus Nicius *Erythræus.*

Pinacotheca imaginum illuſtrium virorum, *Col.* 1645. 8*vo.*

F.

TAnaquil *Faber.*

Diatriba de Joſephi teſtimonio de Chriſto, 1655. 8*vo.*

Octavius *Falconerius.*

Inſcriptiones Athleticæ, cum notis, *Rom.* 1668. 4*to.*

Joannes *Fellus*, Epiſc. Oxon.

Edidit Clementis epiſtolam, Athenagoram, Theophilum, &c. Græcè & Latinè, 12*o.*

Joannes *Foxus*, Martyrologus,

Edidit Ælfrici ſermonem Paſchalem in Act. & Monument. *Tom.* 2.

Nicolaus *Fullerus*, Anglus.

Miſcellanea Theologica, *Crit. Sacr.* Tom. 8.

G.

J. Bapt. *Gabius*

Edidit Latinè Joan. Curopalatæ Hiſtoriam Byzant. *Venet.* 1570. *fol.*

Cle-

Clemens *Galanus*, ex familiâ *Theat.* Cleric. regul. & Miſſion. Apoſt.
Conciliatio Eccleſiæ Armenæ cum Romanâ, Armenicè & Latinè, *Rom.* 1650. 3 Vol. *fol.* typis Congreg. de prop. fide.

Thomas *Galeus*, Decanus Eborac.
Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores, *Oxon.* 1687. 1691. *fol.* Plura etiam ex ſcriniis ejus MSS. deprompta.

Georgius *Galopinus*, Monachus,
Edidit vitam S. Veroni cum ſcholiis, *Montibus*, 1636.

Ant. Petrus *Gariellus.*
Series Præſulum Magalonenſium & Monſpelienſium, *Toloſ.* 1652. *fol.* auctior *ibid.* 1665. 2 Vol. *fol.*

Garſias Loaiſa, Hiſpanus.
Tractatus de primatu Eccleſiæ Toletanæ Conc. *Tom.* 5.
Edidit item notas in Concilia Hiſpaniæ.

Edmundus *Gibſonus*, Coll. Regin. Socius.
Chronicum Saxonicum, Saxonicè & Latinè, cum notis, *Oxon.* 1692. 4*to.*

Syl. *Giraldus*, Cambrenſis.
Hibernia expugnata, inter Anglica, &c. Cambdeni, p. 755. *Francof.* 1602. *fol.*

Melchior *Goldaſtus.*
Rerum Alemannicarum Scriptores vetuſti, *Francof.* 1606. *fol.*

Jacobus *Golius.*
Grammatica Arabica Erpenii, cum auctuario, Arabicè & Latinè, *L. Bat.* 1656. 4*to.*

Jacobus *Gothofredus.*
Codex Theodoſianus, cum Commentariis, *Lugd.* 1665. 4 Vol. *fol.*

Nicephorus *Gregoras.*
Hiſtoria Romana Græc. Lat. *Genev.* 1615. *fol.*

Jacobus *Gretſerus*, S. J.
Ποδονιπτηρ, ſeu Pedilavium, de more lavandi, &c. *Ingolſt.* 1612. 4*to.*
Fullo Redivivus, ſeu Tractatus de Triſagio, *Ingolſt.* 1608. 4*to.*
Edidit Annotationes in Joan. Cantacuzeni hiſtoriam.

Georgius *Gualterus*, Meſſanenſis.
Siciliæ antiquæ tabulæ, cum notis, *Meſſanæ*, 1625. 4*to.*

Marq. *Gudius*, Hamburgenſis,
Edidit Græcè Hippolyti Demonſtrationem de Antichriſto, *Pariſ.* 1661. 8*vo.*

H.

Isaac *Habertus*, Doctor Sorbonicus.
Pontificale Eccleſiæ Græcæ, Gr. Lat. cum notis & obſervationibus, *Par.* 1643. *fol.*

Joannes *Haleſius*, Etonenſis.
Notæ in Chryſoſtomum, Edit. Savil.

Joannes *Hallevordius.*
Bibliotheca curioſa, *Franc.* 1676. 4*to.*

Martinus *Hankius.*
De rerum Romanarum Scriptoribus, *Lipſiæ*, 1666, 1679. 2 Vol. 4*to.*

Joannes *Harduinus*, S. J.
De nummis Herodiadum, *Par.* 1693. 4*to.*

Herodianus.
Hiſtoria Romana Græc. Lat. cum notis, *Lugd.* 1611. 8*vo.*

Humphredus *Hodius*, S. T. P.
Joan. Malalæ Hiſtoria Chronica Gr. Lat. cum notis, &c. *Oxon.* 1691. 8*vo.*
Reſurrectionis ejuſdem corporis demonſtratio, Anglicè, *Lond.* 1694. 8*vo.*
Redargutio novi ſchiſmatis Anglicani, ſive Anonymi tractatus de Epiſcopis injuſtè depoſitis, Gr. Lat. *Oxon.* 1691. 4*to.*
De ſedibus Epiſcoporum per iniquam deprivationem vacantibus, Anglicè, *Lond.* 1693. 4*to.*

Lucas *Holſtenius.*
Collectio Romana bipartita, *Rom.* 1662. 8*vo.*

Jo.

Jo. Henr. *Hottingerus.*
Diſſertationum Miſcellanearum Πίνακες. *Tiguri*, 1654. 8*vo.*

I.

M. Flacius *Illyricus*
Edidit Otfridi Evangelia Theotiſca, *Baſil.* 1571. 8*vo.*
Thomas *Ittigius*, Lipſienſis.
Prolegomena ampliſſima ad nuperam Joſephi editionem.
Appendix ad Diſſert. de Hæreſiarchis, *Lipſiæ*, 1696. 4*to.*
Hadrianus *Junius*, Belga,
Edidit Heſychium de viris claris, Gr. Lat. *Par.* 1593. 8*vo.*

K.

WHitus *Kennettus.*
Vita Guil. Somneri, libro *de portubus Romanis* præmiſſa, Anglicè, *Oxon.* 1693. 8*vo.*

L.

PHilippus *Labbeus*, S. J.
Protrepticon ad Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ, *Pariſ.* 1648. *fol.*
Guilielmus *Lambardus*, Anglus.
Ἀρχαιονομία, ſive de priſcis Anglorum legibus, Saxonicè & Latinè, *Cantab.* 1649. *fol.*
Itinerarium Cantii, Anglicè, *Lond.* 1656. 8*vo.*
Matthæus *Larroquanus.*
Obſervationes in Ignatianas Vindicias (ſed abſq; auctoris nomine) *Rothom.* 1674. 8*vo.*
Adverſaria ſacra, *L. Bat.* 1688. 8*vo.*
Dan. *Larroquanus* F.
Præfatio ad patris ſui Adverſaria.
Joannes *Launoius*, Conſtantienſis.
De verâ causâ ſeceſsûs S. Brunonis in eremum diſſertatio, *Par.* 1662. 8*vo.*
Joannes *Lelandus*, Antiquarius.
Cygnea Cantio, cum commentario, *Lond.* 1658. 8*vo.*
Guilielmus *Liſleus*, Anglus.
Antiqua Saxonica monumenta, Saxonicè & Anglicè, *Lond.* 1638. 4*to.*
Lucianus Samoſatenſis.
Operâ Græc. Lat. *Salmur.* 1619. 2 Vol. 8*vo.*
Joannes *Lucius.*
De regno Dalmatiæ, *Amſtel.* 166-. *fol.*
Job *Ludolphus.*
Hiſtoria Æthiopica, cum fig. *Francof.* 1681. *fol.*
Commentarius Æthiopicus, cum fig. *Francof.* 1691. *fol.*
Luitprandus Ticinenſis.
Opera, *Antwerp.* 1640. *fol.*

M.

J. Joan. *Maderus*
Edidit Chronicon Ditmari, &c. *Helmſt.* 1677. 4*to.*
Bernardus *Mallincrotius.*
Paralipomena ad Voſſium de Hiſtoricis Græcis, *Col.* 1656. 4*to.*
Petrus *de Marcâ*, Archiep. Par.
Diatriba de tempore Synodi Sirmienſis, inter opuſcula, *Par.* 1681. 8*vo.*
Diſſertatio de Epiſt. Vigilii, &c. *Par.* 1669. 8*vo.*
Marca Hiſpanica, *Par.* 1688. *fol.*
Guilielmus *Marlot.*
Metropolis Rhemenſis hiſtoria, 2 Vol. *Inſulis*, 1666—79. *fol.*
Papirius *Maſſonus.*
De Epiſcopis Urbis qui Romanam Eccleſiam rexerunt, rebuſque geſtis eorum libri ſex, *Pariſ.* 1586. 4*to.*
Floravant. *Martinellus*, Romanus.
Roma ex Ethnicâ ſacra, apud Ciampin. *de libro Pontif.* p. 27.
J. Frid. *Mayerus*, Hamburgenſis.
De fide Baronii ipſis Pontificiis ambiguâ, *Amſtel.* 1697. 8*vo.*
J. Henric. *Meibomius*
Edidit rerum Germanicarum Scriptores, cum notis & diſſertationibus, *Helmſt.* 1688. 2 Vol. *fol.*

Additamenta ad Vogleri Introduct. univerſ. *Helmſt.* 1691. 4*to.*

G. Theod. *Meierus.*

Relatio Hiſtorica de collectionibus Canonum, ad Cod. Can. Eccleſ. univerſ. *Helmſt.* 1663. 4*to.*

Paulus *Merula*, Belga,

Edidit Willeramum de Nuptiis Chriſti & Eccleſiæ, *L. Bat.* 1598. 8*vo.*

Jodocus *Metzlerus*, Monachus S. Galli.

Epiſtola ad Goldaſtum, inter Epiſt. Goldaſt. *Franc.* 1688. 4*to.*

Joannes *Meurſius.*

Gloſſarium Græco-barbarum, *L. Bat.* 1614. 4*to.*

Heſychius de viris claris, Gr. Lat. cum notis, *L. Bat.* 1613. 8*vo.*

Matthias *Michovius.*

Chronica Polonorum, *Baſ.* 1582.

Aubertus *Miræus.*

Origo & incrementa ordinis Carmelitani, *Col.* 1643. 8*vo.*

Richardus *Montacutius*, Epiſc. Norvic.

Analecta Eccleſiaſt. exercitationum in Baronium, *Lond.* 1622. *fol.*

Notæ in Euſebium *de Eccleſ. Theol.*

Fredericus *Morellus*

Edidit Jo. Geometræ *hortum Epigrammatum*, Gr. Lat. *Par.* 1595. 8*vo.*

Dan. Geo. *Morhofius.*

Polyhiſtor, ſive de notitiâ Auctorum, &c. *Lubec.* 1688. 4*to.*

Joannes *Morinus*, Congr. Orat.

Commentarius Hiſtoricus de pœnitentiâ, *Antwerp.* 1682. *fol.*

De Sacris Eccleſiæ ordinationibus, *Antwerp.* 1695. *fol.*

N.

FAuſtus *Naironus*, Maronita, linguæ Syriacæ in gymnaſio Romano Prælector.

Diſſertatio de origine, nomine, ac religione Maronitarum, *Rom.* 1679. 8*vo.*

Euoplia fidei Catholicæ Romanæ Hiſtorico-dogmatica, *Rom.* 1694. 8*vo.* Typis congreg. de prop. fide.

Dan. *Neſſelius*, Bibliothecarius Cæſareus.

Breviarium, & ſupplementum commentariorum Lambecianorum de Bibliothecâ Vindobonenſi, cum fig. *Viennæ* 1690. 2 Vol. *fol.*

Guilielmus *Nicholſonus*, Archidiaconus Carleol.

Anglorum Bibliotheca Hiſtorica, *Lond.* 1696. 8*vo.* Anglicé.

Henricus *Noris*, Cardinalis.

Hiſtorica Diſſertatio de uno ex Trinitate carne paſſo, *Venet.* 1696. 8*vo.*

Laurentius *Normannus*

Edidit Theodulum, Orthodoxam Confeſſionem, &c.

O.

ABrahamus *Ortelius*, Antwerpienſis.

Theſaurus Geographicus, *Antwerp.* 1587. *fol.*

Hieronymus *Oſorius*, Luſitanus.

De Rebus Emmanuelis, *Col.* 1576. 8*vo.*

Caſimirus *Oudinus.*

Opuſcula ſacra veterum aliquot Galliæ & Belgii Scriptorum, *L. Bat.* 1692. 8*vo.* abſque auctoris nomine.

Epiſtola ad Mayerum Hamburg. de ratione ſtudiorum ſuorum, *L. Bat.* 1692. 4*to.*

P.

Digitized

P.

ANtonius *Pagi*, ordinis Minorum.
Critica Hiſtorico-chronologica in Annales Baronii, *Pariſ.* 1689. *fol.*

Dan. *Papebrochius*, S. J.
Conatus Chronico-hiſtoricus ad catalogum Roman. Pontificum, cum fig. *Antwerp.* 1685. *fol.*

Mat. *Parkerus* Archiep. Cant.
Edidit Saxonicè & Anglicè Ælfrici ſermonem Paſchalem, *Lond.* 1567. 12*mo.*
De Antiquitatibus Eccleſiæ Britannicæ, & privilegiis Eccleſiæ Cantuarienſis hiſtoria. *Hanov.* 1605. *fol.*

Pauſanias.
Deſcriptio Græciæ, Gr. Lat. *Hanov.* 1613. *fol.*

Dionyſius *Petavius*, S. J.
Dogmata Theologica, *Par.* 1645. 5 Vol. *fol.*

Philo-Byblius.
Fragmentum de Phœnicum Theologiâ ap. Euſeb. *de præparat. Evang.*

Georgius *Phranza* Protoveſtiarius.
Chronicon de ultimis orientalis Imperii temporibus, ex verſione & cum notis Pontani, *Ingolſt.* 1604. 4*to.*

C. *Plinius Secundus.*
Naturalis Hiſtoria, cum notis variorum, *L. Bat.* 1689. 3 Vol. 8*vo.*

C. *Plinius Cæcilius.*
Epiſtolæ, *L. Bat.* 1653. 12*mo.*

Polydorus Vergilius.
Anglica Hiſtoria, *Baſil.* 1555. *fol.*

Placidus *Porcheron*, Benedict.
Edidit Anonymi Ravennatis de Geographiâ libros 5, cum notis, *Par.* 1688. 8*vo.*

Petrus *Poſſinus.*
Epiſtolæ Chronologicæ tres ad Papebrochium, præfixæ Conatui ejus de vitis Pontif.
Theſaurus Aſceticus, ſive ſyntagma opuſculorum, &c. Gr. Lat. *Par.* 1684. 4*to.*

Procopius Gazæus.
Scholia in libros Regum, & Paralipomenωn, Gr. Lat. *L. Bat.* 1620. 4*to.*

Procopius Cæſarienſis.
De bello Perſico, &c. Gr. Lat. *Par.* 1662. *fol.*

Claudius *Ptolemæus.*
Geographia, Græc. Lat. *Amſtel.* 1618. *fol.*

Q.

FRanciſcus *Quareſmius.*
Elucidatio terræ ſanctæ Theologica, &c. *Antwerp.* 1639. 2 Vol.

R.

ODoricus *Raynaldus.*
Annales Eccleſiaſtici, ſive Continuatio Baronii ad finem Conc. Trident. 10 Vol. *Rom.* 1646. & ſeq. *fol.* Octo priora volumina in unum redigit. *ibid.* 1677. *fol.*

Reinerus *Reineccius*
Edidit Brochardum de terrâ ſanctâ, *Magdeburg.* 1587. 4*to.*

Nicolaus *Rigaltius*
Edidit Commodiani inſtructiones, cum notis, *Tulli Leuc.* 1650. 4*to.*

Joannes *Roberti* S. J.
Hiſtoria S. Huberti, cum notis, & Paralipomenis, *Luxemb.* 1621. 4*to.*

Eugenius *Robleſius*, Hiſpanus
Scripſit Hiſpanicè de vitâ & geſtis Card. Ximenii, *Tolet.* 1604.

Theodericus *Ruinartus* Benedict.
Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta, cum notis & obſervationibus, *Par.* 1689. 4*to.*

S.

S.

GAspar *Sagittarius.*
Introductio in historiam Ecclesiasticam, 1694. 4*to.*

Tamaius *Salazar*, Hispanus
Edidit Martyrologium Hispanicum, à Cardinale d'Aguirre non semel citatum.

Claudius *Salmasius.*
Exercitationes Plinianæ, *Par.* 1629. 2 Vol. *fol.*

Joannes *Sambucus*
Edidit Latinè fragmentum Hippolyti de genealogiâ Christi, *Patav.* 1556. 8*vo.*

Josephus *Scaliger*
Edidit Hippolyti Canonem Paschalem, &c.

Emmanuel *Schelstrat.* Bibliothecarius Vaticanus.
Acta Constantiensis Concilii cum dissertatione edidit *Antwerp.* 1683. 4*to.*
Tractatus de sensu & auctoritate Decretorum Conc. Const. circa potestatem Ecclesiasticam, *Romæ*, 1686. 4*to.*
Antiquitas Ecclesiæ, sive opus Chronologicum, *Rom.* 1692. *fol.* typis congreg. de prop. fide.
Ecclesia Africana sub Primate Carthaginiensi, *Par.* 1679. 4*to.*
Sacrum Antiochenum Concilium cum commentario, *Antwerp.* 1681. 4*to.*

Joannes *Seldenus.*
Præfatio ad histor. Anglic. Scriptores X.
De Diis Syris, *Lipsiæ*, 1662. 8*vo.*

Hugo *Sempilius.*
De Disciplinis Mathematicis, libri 12. *Antwerp.* 1635. *fol.*

Richardus *Simon.*
Fides Ecclesiæ Orientalis de transubstantiatione, *Paris.* 1687. 12*o.* Gallicé.

Richardus *Simonius.*
Historia Critica præcipuorum commentatorum in N. Test. *Roterod.* 1693. 4*to.* Gallicé.
Historia Critica de religione & moribus orientalium, ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1685. 8*vo.*

Thomas *Smith* S. T. P.
Miscellanea, *Lond.* 1686. 8*vo.*

Arnoldus *Sorbinus*
Gallicè reddidit historiam Albingensium Petri de valle Sarnensi, *Par.* 1569.

Henricus *Spelmannus* Eq. Aur.
Concilia Britannica, Scotica, Hibernica, &c. cum notis, *Lond.* 1639, 1664. 2 Vol. *fol.*

Henricus *Spondanus.*
Continuatio Annalium Ecclesiasticorum Baronii, 2 Vol. *Lugd.* 1678. *fol.*

Simon *Staravolscus.*
Epitome omnium Conciliorum, *Romæ*, 1653. *fol.*

Carolus *Stengelius.*
Vita S. Wilhelmi Hirsaug. & Gellonensis, *Aug. Vind.* 1611. 4*to.*

Joannes *Stow.*
Descriptio civitatis Londinensis, Anglicè, *Lond.* 1633. *fol.*

Strabo.
Geographia, Gr. Lat. cum notis Casaub. *Par.* 1620. *fol.*

Guilielmus *Somnerus*, Cantuariensis
Edidit Ælfrici Grammaticam, & Glossarium Saxonicum, *Oxon.* 1659. *fol.*

Æneas *Sylvius.*
Opera omnia, *Basil.* 1551. *fol.*

Symeon Thessalonicensis.
Liber de sacris Græcorum ordinationibus, Gr. Lat. ap. Morin. de ordinat. p. 404.

T.

WErn. *Tentzelius.*
Exercitationes selectæ, *Lipsi.* 1692. 4*to.*

J. Bapt. *Timagninus*, Venetus.
Historia Monothelitarum, *Par.* 1678. 8*vo.*

Ber-

Bertrandus *Tiſſierius.*
Bibliotheca Ciſtercienſis, tom. 6. *Bono-Fonte*, 1660, &c.
Jacobus *Tollius.*
Inſignia itinerarii Italici, ſive antiquitates ſacræ, *viz.* Carmina Gr. Naz. &c. cum not. *Ultrajecti.* 1696. 4*to.*
Joannes *Trithemius.*
Chronicon Hirſaugienſe, *Francof.* 2 Vol. *fol.*
De ortu, progreſſu, & viris illuſtribus ordinis Carmelitici, *Col.* 1643. 8*vo.*
Franciſcus *Turrianus*, S. J.
Conſtitutiones Apoſtolicæ, cum ſcholiis & obſervationibus, *Antwerp.* 1578.

V.

J. *Foy-Vaillantius.*
Numiſmata ærea Imperatorum in coloniis, &c. *Pariſ.* 1695. *fol.*
J. Mich. *Vanſlebius*, Monachus Dominicanus.
Brevis relatio de rebellionibus, & cruentis bellis in Æthiopiâ tempore Patrum ſocietatis excitatis, ex MS. Lat. Anglicè reddita, *Lond.* 1679.
Scripſit etiam Gallicè *hiſtoriam Eccleſiæ Alexandrinæ* in ſermonem Anglicum traductam.
Edidit item Ludolphi Lexicon, & Opuſc. Æthiop. *Lond.* 1661.
Marcus *Velſerus.*
Opera Hiſtorica, &c. *Norimb.* 1682. *fol.*
Ferdinand. *Ughellus*, Florentinus.
Italia ſacra, ſive de Epiſcopis Italiæ, &c. *Rom.* 1643. & ſeqq. 9 Vol. *fol.*
Daniel *à Virgine Mariâ.*
Speculum Carmelitanum, *Antw.* 1680. 4 Tom. *fol.*
J. Ger. *Voſſius.*
Hiſtoria Pelagiana, *Amſt.* 1655. 4*to.*
Iſaacus *Voſſius.*
Obſervationes ad Pomponium Melam, *Hag.* 1655. 4*to.*
Epiſtolæ duæ ad Rivetum, à Peirſono editæ.

W.

CHriſtianus *Wagnerus*, Lipſienſis.
Præfatio hiſtorica præliminaris ad Geneſium, MS. penès hæredes.
Brianus *Waltonus*, Epiſc. Ceſtr.
Biblia Polyglotta, *Lond.* 1657. 6 Vol. *fol.*
Jacobus *Waræus*, Eq. Aur.
De Hiberniâ, & antiquitatibus ejus, *Lond.* 1658. 8*vo.*
Andr. *Wengerſcius.*
Hiſtoria Eccleſiaſtica Sclavonicâ, *Amſtel.* 1679. 4*to.*
Henricus *Whartonus.*
Anglia ſacra, ſive collectio hiſtoriarum, &c. *Lond.* 1691. 2 Vol. *fol.*
Hiſtoria de Epiſcopis & Decanis Londinenſ. & Aſſavenſ. *Lond.* 1695. 8*vo.*
Auctuarium ad Uſſerii hiſtoriam Dogmaticam de Scripturis, *Lond.* 1690. 4*to.*
Antonius *à Wood.*
Hiſtoria & Antiquitates Univerſitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. *fol.*

X.

FR. *Ximenes*, Card.
Edidit officium Mozarabicum, *Tolet.* 1500.

Alios Scriptores in ſequenti opere citatos reperiet Lector, quos hic fortè prætermiſimus.

ADDENDA de quibuſdam Hiſpaniæ *Scriptoribus, aliiſque, paulo ſeriùs notata.*

PAG. 143. lin. ult. poſt *Conc. Hiſp. p.* 58. adde,

Et quod promiſit, præſtitit in ingenti ſuâ Conciliorum *Collectione*, ubi Epiſtolam Turibianam, eleganti ſtylo ſcriptam, notis doctiſſimis illuſtravit *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 218. & genuinam ejus auctoritatem adverſus Steph. Baluzium (qui litem huic Epiſtolæ intentârat *Collect. Nov.* in Præf. & p. 949.) à Codicis MS. ſexcentorum circiter annorum antiquitate, membranarum vetuſtate, charactere Gothico, aliiſque indiciis egregiè vindicat. Hanc Epiſtolam anteà extulerat Ambroſius de Morales *Hiſt. Hiſp.* lib. II. c. 26. Inſeruit item eam Annalibus ſuis Baronius ad annum 447. p. 42. Alios etiam libros ad Leonem I. Papam ſcripſiſſe Turibium, quibus fœdiſſimam Priſcillianiſtarum hæreſim, tunc temporis in Hiſpania repullulantem, fucatis coloribus denudavit, luculentérque depinxit, teſtis eſt Montanus Epiſcopus Toletanus anno 527. epiſtolâ ad antiſtites & presbyteros territorii Palentini ſub finem, tum ap. d' Aguirre *ibid.* p. 270. tum *Concil.* Tom. IV. col. 1737. Quinam verò fuerint hi libri, perſpicuè nos docet ipſemet Leo Epiſt. reſponſoriâ ad Turibium noſtrum in initio (habetur inter Leonis Epiſtolas *num.* XV. Edit. Queſnel. Editionum vulgarium XCIII.) nempè *Epiſtola* ad Leonem, *Commonitorium* XVI. Capitula complexum, quibus impia & blaſphema Priſcillianiſtarum dogmata liquidò expoſuit, quibuſque totidem Capitula antidoti vice in ſuâ Reſponſoriâ repoſuit Leo, denique *Libellus*, quo, ut videtur, hos Hæreticos ampliùs depinxit & refutavit. Verum hæc Turibii opuſcula dudùm perierunt.

P. 190. l. 45. poſt *p.* 100. adde,

Et fidem quidem ſuam hâc in parte liberavit Eminentiſſimus Cardinalis, editis his tribus Epiſtolis *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 427. Scripſit Licinianus & alia quædam, teſte Iſidoro Hiſpalenſi *de Script. Eccleſ.* cap. 29. p. 89. & in iis præcipuè *Epiſtolam de Sacramento Baptiſmatis*, ad Eutropium Abbatem, poſteà Valentiæ Epiſcopum, qui ab eo petierat, quarè *baptizatis infantibus chriſmatis unctio tribueretur?* ſed hæc Epiſtola periiſſe videtur. Subdit Iſidorus, Licinianum Conſtantinopoli occubuiſſe, veneno, ut ferunt, extinctum ab æmulis. De Liciniani opuſculis, & Pſeudo-Maximi in Chronico circà illa fingendi licentiâ, non pauca notavit Cl. Antonius Bibl. *Hiſp. vet.* lib. IV. c. 2. p. 211, &c. Epiſtolam ad Gregorium Papam *de libro Regularum* eruit, ediditque Dacherius *Spicileg.* Tom. II. p. 368.

610. P. 217. poſt lin. 18. adde,

BULGARANUS, ſtirpe Gothus, genere Hiſpanus, dignitate Comes, claruit anno DCX. quo, ſub Gundemaro Gothorum Rege, Galliæ Narbonenſis præfectus erat. Extant ineditæ illius Epiſtolæ ſex, partim ad Regem, partim ad illuſtres illius temporis Epiſcopos ſcriptæ, quibus plurima temporis iſtius geſta, non aliundè nota, cognoſcuntur & illuſtrantur. Aſſervantur MSS. in Eccleſiæ Ovetenſis Codice membranaceo, ante 500 annos exarato, & in alio Eccleſiæ Complutenſis antiquiore, referente, qui teſtis erat oculatus, Ambroſio de Morales

Morales *Hiſt.* l. XII. c. 11. Conſer Cl. Antonium *Biblioth. Hiſp. vet.* Tom. I. l. 5. c. 5. n. 218. p. 274. Has Epiſtolas, ex codice Ovetenſi deſcriptas, prelóque paratas, penes ſe habet illuſtriſſimus Cardinalis d'Aguirre, qui eas ſuo tempore publici juris faciet. Confer ejus *Notit. Conc.* p. 104, 105.

SISEBUTUS, origine Gothus, ortu Hiſpanus, fide Catholicus, Gothorum in Hiſpaniâ Rex, regnum auſpicatus eſt A. C. 612. tenuitq; annos VIII. cum dimidio, moriens anno 621. Armorum gloriæ, eruditionis & eloquentiæ decus addidit, quo nomine illum non uno elogio ornat ipſius æqualis Iſidorus Hiſpalenſis. *Erat*, inquit * Rodericus Toletanus, *vir ſapiens, & nimium literaturæ deditus, eloquio nitidus, literarum ſapientiâ doctus, in judiciis ſtrenuus, præſtantiſſimus pietate, mente benignus*, &c. Extant MSS. ejus Epiſtolæ aliquot, partim ad Epiſcopos, partim ad alios hujus ſæculi dignitate conſpicuos datæ; quas, unà cum nonnullis Cæſarei Patricii ad Siſebutum Epiſtolis, editioni parat Card. d' Aguirre, ipſomet indicante, *Notit. Conc.* p. 109. Scripſit item Siſebutus *vitam & martyrium S. Deſiderii*, Viennenſis in Galliâ Epiſcopi, quem ab exilio revocatum lapidibus obrui fecit Theodericus Rex Maii xxiii. anno 612. Etiamſi enim hanc vitam alterius Siſebuti opus eſſe exiſtimare videtur Joan. Mariana; rectiùs tamen Siſebuto Regi aſcribi debet, cui in Autographo Toletano diſertè tribuitur, monente eodem Cardinale (qui eam unà cum Epiſtolis edere in animo habet) notâ ad Antonii *Biblioth. vet. Hiſp.* l. 5. c. 5. p. 275. 612.

* De reb Hiſp. l. II. c. 17. p. 49.

P. 223. lin. 14. poſt *p.* 1043. adde,

Cum verò Valerii opera multò enucleatiùs recenſet Nic. Antonius *Biblioth. Hiſp. vet.* (quam, auctore ante duodecim annos vitâ functo, ſuis ſumptibus nuper in lucem edi curavit Card. d' Aguirre, *Rom.* 1696. 2 Tom. *fol.*) l. 5. c. 7. p. 302. pauca inde delibabimus. Extant igitur Valerii noſtri, quæ ſequuntur, ſcripta; 1. Liber *de vanâ ſæculi ſapientiâ*, in cujus fine multa de ſeipſo prodit. Hunc MSS. penès ſe habet Card. d' Aguirre. 2. Epiſtola, ſive Tractatus *de inſtitutione novæ vitæ*, Iſidoro Hiſpalenſi à quibuſdam tributus, Martyrologio ſuo inſeruit Joannes Tamaius *Feb.* xxv. 3. *Vita S. Fructuoſi*, quam ante Mabillonium ediderunt Sandovalius & Tamaius. Valerii eſſe, non niſi ex ſtylo, & quod cum ipſius operibus conjungi ſolet, conjici poſſe fatetur Antonius. 4. *De vitâ & peregrinatione S. Eucheriæ prolixa Epiſtola.* 5. *Hiſtoria brevis Abbatis Dona-Dei.* 6. *De quibuſdam miraculis & revelationibus Maximi & Bonelli.* Hæc tria poſtrema opuſcula penes ſe ἀνέκδοτα ſervat Card. d' Aguirre, ſuo tempore lucem viſura. Valerii etiam *poetica* quædam, & *prologus in Pſalmos* MSS. extare dicuntur.

P. 249. poſt lin. 13. adde,

ISIDORUS, gente Hiſpanus, Pacenſis in Luſitaniâ Epiſcopus, claruit anno DCCLIV. Condidit Chronicon Hiſpaniæ ſub Arabum imperio, ab anno Chriſti DCX. uſque ad annum DCCLIV. Et Iſidori Hiſpalenſis Chronicon continuâſſe dici poteſt. Opus eſt ſtylo Barbaro, & verè Gothico ſcriptum; ſed & plagis aliundè inflictis magis adhuc fœdatum. Primus eruit Prudentius Sandovalius, ſed longè accuratiorem editionem ex codicibus MSS. promiſit Card. d' Aguirre *Notit. Concil.* p. 163. Perperam confundi hunc cum Iſidoro Hiſpalenſ. à Pelagio Ovetenſi, aliiſque, perſpicuè nos docet Cl. Antonius *Biblioth. Hiſp. vet.* lib. VI. c. 3. ubi etiam de ſeptem *Iſidoris* accuratè agit. 754.

P. 271.

P. 271. poſt lin. 19. adde,

841. ALPHONSUS III. cognomento *Magnus*, Ordoini regis Legionenſis filius, clareſcere cœpit ab anno DCCCXLI, quo juxta Vaſæum, vix XIV. annos natus, patri in regno ſucceſſit, & imperii Hiſpaniæ habenas XLVI. annos moderatus eſt; etſi alii regni ejus initium ab anno DCCCLXII. ducunt, & XLVIII. annos regnâſſe volunt. Tam Marti quàm Mercurio natus erat, pace bellóque ex æquo clarus, domi literis excultus, foris imperii ſui jura contrà Saracenos fœlicitèr propugnavit. Extat ſub ejus nomine *Chronicon Hiſpaniæ*, ab anno DCLXXII. uſque ad annum DCCCLXVI. Sebaſtiano Epiſcopo Salmanticenſi à multis tribuitur, idque præſertim fide Pelagii Ovetenſis Epiſcopi, XII. ſæculi ſcriptoris; ac proinde ſub Sebaſtiani nomine à Sandovalio in Collectione ſuâ Chronicorum Hiſpanorum editum eſt Pampilone 1615. *fol.* & poſteà *ibid.* 1634. Verùm Alphonſo noſtro ſtrenuè id vindicat Nicolaus Antonius, tum auctoritate ipſius Alphonſi in Epiſtolâ nuncupatoriâ ad Sebaſtianum quendam, huic Chronico præmiſſâ, tum aliis argumentis, quæ apud ipſum videri poſſunt *Biblioth. Hiſp. vet.* lib. VI. c. 10. p. 362, 363. Meliorem hujus, aliorúmque Hiſpaniæ Chronicorum editionem à ſe expectare nos juſſit Card. d' Aguirre *Notit. Conc.* p. 163. An fidem præſtiturus ſit vir eminentiſſimus, dies docebit.

P. 284. lin. ult. poſt *p.* 182. adde,

Sed ſupprimenda adhùc cenſuit Cardinalis. Germana Cypriani Epigrammata numero ſunt non niſi IX. quorum lemmata exhibet Nic. Antonius *Biblioth. Hiſp. vet.* lib. VI. c. 7. p. 444. Aliorum etiam XXX. elenchum ſubjicit, quæ Martyrologio ſuo Hiſpano hinc inde inſeruit Joannes Tamaius. Verùm hæc ſpuria eſſe, & in honorem Eccleſiæ Cordubenſis conficta, prolixè contendit, & ſingula ferè ſolertèr expendit idem Antonius.

P. 337. poſt lin. 19. adde,

1010. SAMPIRUS, gente Hiſpanus, Aſturicenſis Epiſcopus, claruit circà annum MX. Scripſit Chronicon de Regibus Legionenſibus, quo Sebaſtiani Salmanticenſis, vel potiùs Alphonſi Regis, Chronicon continuavit, ab anno DCCCLXVI. uſque ad annum DCCCCLXXXV. Immò ſi Antonii nos non fallit conjectura, poſtrema pars Chronici Sebaſtiano vulgò tributi (quâ res geſtæ ſub Ramiro I. & Ordonio ejus filio continentur) Sampiro noſtro tribuenda eſt. Eruit hoc Chronicon, & una cum aliis Hiſpaniæ Chronicis Pampilone edidit Sandovalius, anno 1615. 1634. Novam editionem meditatus erat illuſtriſſimus Cardinalis d' Aguirre, ut ex ejus *Notitiâ* p. 363. diſcere licet. Confer quæ habet Cl. Antonius *Bibl. Hiſp. vet.* Tom. II. lib. 7. c. 1.

P. 379. poſt lin. 12. adde,

1109. PELAGIUS, natione Hiſpanus, Ovetenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno MCIX. Concilio Ovetenſi interfuit anno MCXV. & donationi Sanciæ Infantis Petro Cluniacenſi factæ, anno MCXXIV. ſubſcripſit, & poſt paucos annos diem extremum clauſiſſe videtur. Contexuit Chronicon Hiſpaniæ, exorſus præcipuè ab eo tempore, quo Sampirus deſiit, id eſt, ab an. DCCCCLXXXII. vel ut alii DCCCCLXXXV. uſque ad annum MCIX. Integra, quam fecit, Hiſtoriarum Compilatio (plura enim aliorum Chronica in unum opus congeſſit) hunc habet titulum, *Liber Chronicorum ab exordio mundi uſque ad Æram* MCLXX.

Edidit

Edidit hoc Chronicon unà cum aliis an. 1615. Prudentius Sandovalius, alterámque editionem promiſit Card. d'Aguirre *Notit. Concil.* p. 363. In Præfatione multa continentur non uſquequaque vera, unde colligit Antonius, præfationem non à Pelagio noſtro, ſed à quodam recentiore additam fuiſſe. Scripſit etiam Pelagius Commentarium *de præcipuis Hiſpaniæ urbibus*, qui MSS. adhuc ſupereſſe putatur. De his Pelagii ſcriptis multa erudite notat idem Antonius *Biblioth. vet. Hiſp.* Tom. II. lib. 7. c. 3. p. 9, &c.

P. 388. lin. 31. poſt *eſt*, adde,

Scripſit etiam S. Rudeſindi vitam Ordonius, ejuſdem Monaſterii poſt Stephanum Prior, unde in cod. MSS. tres libri habentur, quorum tertius Ordonii eſſe putatur. Vide quæ hàc de re notàrunt Bollandiani in *Comment. prævio* ad hanc Vitam, & Nic. Antonius *Biblioth. vet. Hiſp.* lib. VII. c. 6. p. 18.

P. 430. poſt lin. 44. adde,

MARTINUS, natione Hiſpanus, Eccleſiæ Legionenſis Presbyter & Canonicus, & Cœnobii Canonicorum S. Iſidori in eâ urbe Abbas, claruit anno MCCL. Scripſit plurima, quæ in dicto Monaſterio adhuc inedita ſervantur: nempè, *Commentarius in Apocalypſin; in Epiſtolas SS. Jacobi, Petri, & Joannis; Conciones ab Adventu uſque ad feſtum Trinitatis*; Sermones varii, viz. *Quod fratres non habeant proprium; de Prælatis juxta curam ſuorum ſubditorum; de Obedientiâ; de Diſciplinâ Eccleſiaſticà; Qualitèr juvenes ab otio fugiant; Qualiter ſenes ac juvenes Deo ſervire debeant; Nè Monachi & Canonici Regis curiam frequentare præſumant; Nè ſecreta Principum ſcire appetant; de tranſlatione S. Iſidori; de Spiritu Sancto; de Joanne Baptiſtà; de Aſcenſione Dominica*; & alia quædam. Hæc ex Ægidii Gundeſalvi D'avilà *Theatro Eccleſiæ Legionenſis* recenſet Nic. Antonius *Biblioth. vet. Hiſp.* lib. VII. c. 6. p. 19. 1250.

P. 37. poſt lin. 3. adde, 180.

LUCIUS, rectiùs LEUCIUS CHARINUS, peſſimæ notæ hæreticus, ſectâ ſive Marcionita, ſive Montaniſta, ſive ex utráque conflatus, circà annum CLXXX. vixiſſe videtur; certe poſt exortam Montani Hæreſin, ſi modò Cataphrygum anteſignanus fuerit. Hunc ad finem Sæculi VI. Part. I. p. 437. brevitèr recenſui, non quod eo tempore vixiſſe crediderim, ſed inter incertæ ætatis ſcriptores, Photio antiquiores, eo loci depoſuerim. Contexuit opus, teſte Photio cod. 114. *Periodi Apoſtolorum* dictum, quo, ſtylo inæquali & invenuſto, Acta SS. Apoſtolorum, Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexus eſt, infinitis narratiunculis, ſtultis, abſurdis, & ſecum invicèm planè pugnantibus ubique referta. His admiſcuit plura dogmata, inſulſa, inſana, puerilia, malignè conficta, falſa, impia denique & deteſtanda, ut ex iis, quæ refert Photius, luculentèr conſtat, qui opus illud πάνυ αἱρέσεως πάγυ ἐν μυθείᾳ rectè dici debere pronunciat. Quis fuerit hic Leucius Charinus, quandóve vixerit, haud facilè quis divinabit: non alius fortaſſe (quod me nuper monuit V. Cl. M. I. E. Grabius, Pruſſus, qui Oxonii hoc tempore rei literariæ promovendæ ſtudia ſua gravitèr impendit) quàm Leucius iſte, cujus meminit tum Auguſtinus *de fide contrà Manich.* c. 38. *col.* 581. & *ibid.* cap. 5. (ubi etſi in editis *Leontius* perperam habetur, nihilominus

minùs in melioris notæ codicibus MSS. *Leucius* rectè legitur) tum Pacianus Epiſtolâ I. *de nomine Catholico* ad Sympron. n. vi. quam unà cum reliquis Paciani opuſculis à ſe recognitis & illuſtratis inſeruit Collectioni ſuæ *Concil. Hiſp.* Card. d'Aguirre, Tom. II. p. 80. Certè Auguſtinus utróque loco citato, Leucium Acta *ſub Apoſtolorum nomine* ſcripſiſſe diſertè dicit, & ex iis nonnulla profert. Turibius etiam Aſturicenſis in Hiſpania Epiſcopus circa ann. CCCCXLVII. Epiſt. ad Idatium & Ceponium (Sect. V. ap. Aguirre *ibid.* p. 219.) inter fabuloſa Manichæorum ſcripta recenſet *Actus S. Andreæ, & S. Joannis, quos ſacrilego* Leucius *ore conſcripſit.* Addi poſſunt, ſi libet, decretum Pſeudo-Gelaſianum *de lib. Apocryph.* quo damnantur libri omnes, *quos fecit Leucius diſcipulus Diaboli*; & Innocentius I. *Epiſt.* ad Exuper. num. vii. qui Acta ſub nomine Petri, & Joannis, &c. à quodam Leucio ſcripta fuiſſe affirmat. Ætatem ejus deſignat Pacianus loc. cit. cum ait, *illi ipſi Phryges nobiliores, qui ſe animatos mentiuntur à Leucio, ſe inſtitutos à Proculo gloriantur.* Jam verò Cataphrygum hæreſis orta eſt juxta Euſeb. in Chron. anno Marci Aurelii XI. Chr. 172. ſecundum verò Epiphanium *Hæreſ.* XLVIII. num. i. Antonini Pii anno XIX. Chr. 156. Perturbari ab Epiphanio temporis ordinem, in notis contendit Petavius; Epiphanium defendit Pearſonus *de ſucceſſ.* diſſert. II. c. 9. p. 253. Verùm eundem calculum iterum exhibet Epiphanius, *ibid.* n. ii. ubi à prædicatione Maximillæ ad Valentiniani annum XII. annos numerat CCXC. In numeris vitium eſſe manifeſtum eſt, & fatetur Petavius, adeóque pro Δεκάτια ἐννενήκοντα, ſcribendum eſſe Δεκάτια ἔικοσι, ſive CCXX. quod in annum Chriſti CLVI. exactè incidit. Forſan utriuſque Chronologia conciliari poteſt, ſi dicamus Epiphanium de primo hæreſis Montaniſticæ ortu, cum clam ſerpere cœpit, Euſebium de amplioribus incrementis, cum palam & apertâ fronte caput extulerit, intelligendum eſſe. Erat & eodem circiter tempore Lucianus, quem *ſeniorem* vocat Epiphanius *Hæreſ.* XLIII. num. i. p. 378. ut à juniore, homine (ut dicitur) Ariano, diſtingueretur. Marcionis erat ſectator & diſcipulus, à quo poſteà divulſus, privatum gregem ſibi contraxit, & novæ ſectæ factus eſt conditor, à quo Lucianiſtæ veteres nomen acceperunt. Lucanum appellant Tertullianus *de reſurrect. carnis*, c. 2. p. 227. & auctor appendicis ad lib. *de præſcript.* c. 51. p. 223. Origenes *contrà Celſ.* l. 2. p. 77. Philaſtrius *Hæreſ.* XLVI. p. 21. An verò Lucius noſter, producto nomine, idem fuerit cum hoc Luciano, non audeo ſtatim affirmare. Tempora quidem non multùm repugnant, quippe ſi Marcion ultrà medium hujus ſæculi vitam protraxerit, ejus diſcipulus Lucius facilè fieri potuit, & poſteà, inclinante jam ſæculo, inter Cataphrygas nomen ſuum profiteri. Dogmata verò apprimè conveniunt. Aſſerebat Lucianus juxtà Epiphan. alium eſſe creatorem, & judicem ac juſtum; bonum alium, & alium malum. Aſſerebat & Leucius, alium eſſe Judæorum Deum, eúmque malum, cujus Simon Magus miniſter fuit; alium rurſum Chriſtum, eúmque bonum. Fingebat Leucius abſurdas & pueriles reſurrectiones, non hominum modo, ſed boum & jumentorum: idem de ſuo Lucano habet Tertullianus loc. cit. In odium Creatoris nuptias damnavit Lucianus, caſtimoniam profeſſus: rejecit & Leucius conjugia legitima, omnémque adeò generationem malam eſſe contendit, & à malo protectam; ut alia jam mittam. Quid verò ſibi voluit Photius, dum ait, Leucium in Actis B. Joannis videri ſibi καὶ εἰκόνων τοῖς εἰκονομάχοις δογματίζειν, *imaginum uſum cum Iconomachis damnare,*

damnare, me ignorare fateor. Nulla his temporibus erat inter Catholicos de imaginibus controverſia, veſtigia nulla. Si qui uſurpabant, hæreticorum erant peſſimi, Gnoſtici, Carpocratiani, &c. ut ex Irenæo aliiſque notiſſimum eſt. Sed in cauſâ imaginum perſpicaciſſimus erat Photius, tantóque ferebatur zelo, ut ſi quid vel è longinquo cerneret, imaginem eſſe mox ſomniaret. Hæc in medium proferre volui, non quaſi certa & indubitata, ſed tanquam probabilia, quæ doctioribus perpendenda relinquo. De *Luciano*, *Lucio*, *Seleuco*, in decreto Gelaſiano memoratis, vide quæ diximus ad *Prolegom.* Part. I. §. 4. n. iii. De juniore Luciano actum, *ibid.* p. 107. ubi lin. 40. notula, parentheſi incluſa, neſcio quo caſu irrepſerit, quam proinde ad calcem hujus operis, p. 484. delendam eſſe monui.

Pag. 64. ad initium ſæculi IV. adde, 300.

PETRUS, Epiſcopus Alexandrinus conſtitutus eſt anno CCC. Vid. Part. I. p. 111 Obiit coronâ Martyrii redimitus anno CCCXI. Præter *Canones Pœnitentiales*, & librum *de Divinitate*, ſcripſiſſe etiam Petrum Tractatum *Paſchalem*, alibi brevitèr monuimus. Teſtantur id, quæ habemus hodie hujus Operis fragmenta. Quin forte ipſum Opus adhuc ſupereſt. Extitiſſe certè, tum in Bibliothecâ Scorialenſi, tum in Bibliothecâ Collegii Soc. Jeſu Cæſarauguſtæ in Hiſpaniâ, Petri Alexandrini Sermonem περὶ τοῦ Πάσχα, καὶ τῶν τότε ζητημάτων fidem, nobis facit nobiliſſimus Dufreſnius Præfat. ad *Chron. Paſch.* num. vii. Dion Petavius in *Uranologio* ſuo, *Par.* 1630. p. 396. Diatribam quandam Paſchalem Græce edidit, hoc ei præmiſſo titulo, Πέτρου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος. ὅτι ἀπλανῶς ἔταξαν οἱ Ἑβδομήκοντα τὴν ἐν τῷ ἀ μηνὸς τὴν Σελήνης ἕως τὴν ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Verùm Petri non eſſe, liquet vel pueris, qui nondum ære lavantur, cum diſertè in eo citetur Athanaſius, ut alia mittam; Petróque clarè abjudicavit Petavius. Anonymi cujuſdam eſt ſequioris ævi (ejuſdem fortè qui Chronicon Paſchale contexuit) qui Tabulas ſuas Paſchales juxta Cyclum annorum DXXXII. digeſſit, ut ex poſteriore Fragmenti parte liquet: In priori, demonſtrandum in ſe recepit, Dominum noſtrum in cœnâ noviſſimâ legale Paſcha non celebrâſſe; quod allatis aliquot antiquorum Patrum teſtimoniis confirmare nititur. In his primo ſtat loco Petrus Alexandrinus, cujus proinde nomen toti tractatui datum eſt, eâdem ratione, ac Chronicon Paſchale *Alexandrinum* dictum eſt, eo quod breviuſculum Petri Alexandrini fragmentum in capite Codicis MS. invenitur. In Anonymo Petaviano tria Petri noſtri fragmenta reperiuntur, ex opere ejus Paſchali, ut videtur, deprompta: producuntur ſimiliter Hippolyti Portuenſis, Apollinaris Hierapolitani, &c. ex libris de Paſchate teſtimonia, quæ quidem omnia Chronici Paſchalis editioni noviſſimæ præfationis vice à Cl. Dufreſnio præmiſſa ſunt.

ERRATA

ERRATA.

In Præfatione.

PAg. 2. lin. 15. lege *incle*-- p. 9. l. 19. l. *par*-- p. 10. l. 21. pro *inter* l. *intrà*. p. 12. l. 28. l. *exigil*--

In Hist. Literaria.

PAg. 1. l. 42. pro *Franciscani* l. *Dominicani*. p. 15. l. 14. del. *illâ*. p. 17. in marg. l. 78 χγ.. p. 18. l. 20. post *vertisse* pone comma. p. 25. l. 50. l. *Magdalenensis*. p. 30. l. 22. l. *quarto*. p. 32. l. 7. l. 581 χ--. p. 33. l. 8. l. χς-- p. 50 l. 1v. l. κρ-- p. 64. l. 13. l. *Tom*-- p. 65. l. 32. l. *ἀρκ*.. p. 67. l. 39. l. --*ta*. p. 68. l. 27. l. *-batur*. p. 69. l. 1. l. *Dia*-- ib. l. 9. d. *academia tradita*. p. 71. l. 15. l. --*cho*--. ib. l. 18. l. *lib*. 1. p. 74. l. 34. 37. l. *Rastb*-- p. 75. l. 34. d. *ai*. ib. l. 36. post *videtur* adde *cum certum sit*. p. 77. l. 4. l. --*rum*. p. 92. l. 6. l. *fertè*. p. 93. l. 39. l. XVII. p. 97. l. 36. l. ὅτη - p. 100. l. 15. l. Τύρ-- p. 102. l. 10. l. *Pan*--. ib. l. 28. l. --*tum*. p. 113. l. 29. pro *ejus* l. *eorum*. p. 114. l. 17. l. *Synodici*. p. 118. l. 17. 44. pro *lib*. l. *leg*. p. 126. l. 39. l. --*sit*. p. 128. l. 28. pro *ipsi* l. *sibi*. p. 140. l. 20. l. --φοι. p. 143. l. 45. l. --*nexorum*. p. 144. l. 21. post *instrarat*, pro puncto fiat comma. p. 150. l. 41. d. *ve*. p. 172. l. 30. post *de* adde *sese*. p. 175. l. 48. pro *lib*. l. *leg*. p. 176. l. 42. pro *Hosius* l. *Plutus*. p. 183. l. 18. post hæc verba, *patriarchia se gesserit*, immediatè sequi debuerant (à Typographo sede sua divulsa) quæ habentur *lin*. 22. ab his verbis, *Ætatem quod attinet*, &c. usque ad *lin*. 31. *esse traditi*. ib. l. 13. post *Mar*. del. punctum. p. 188. l. 10. post *Tarsi* adde *in*. p. 198. l. 11. l. *repo*-- p. 211. l. 3. l. *inst*-- p. 213. l. 6. l. --λαιον. p. 222. l. 4. l. *ejus*-- p. 233. l. 21. l. --*tant*. p. 234. l. 31. l. --*sta*. p. 235. l. 6. *del*. quæ ad Dezallier spectant, cum Timagnius sit verus auctor. p. 239. l. 24. l. *propag*-- p. 264. l. 25. l. *ref*-- p. 269. l. 2. post *orationes* adde *contextus*. p. 272. l. 16. l. 729. p. 285. l. 5. l. *Gra*-- p. 323. l. 1. l. *sit*. p. 332. l. 23. l. *sanct*-- p. 384. l. 2. in marg. l. --*vit*. p. 399. l. 47. l. --*ant*. p. 405. l. 11. l. --*dicatâ*. p. 407. l. 33. post *est* adde *Abbate*. p. 430. l. 44. l. *luce publicâ*. p. 460. l. 29. l. --*rat*. p. 471. l. 18. l. *Omedâ*. p. 474. l. 26. l. --*nea*. ib. l. *quæ*.

In Appendice.

PAg. 489. l. 22. l. *Bertoniam*. --*Parisius*. p. 492. l. penult. post *Grammatica* adde *quadam*. p. 498. l. 35. l. *Chambre*. p. 499. l. 2. post *editum* deletur punctum. ib. l. 38. dele *edit*. ib. l. 39. post *conscripsit* fiat comma; post *Tomis* adde *editos*. p. 502. l. 6. l. --*miserit*. p. 504. l. 20. l. *Crocus*. p. 505. l. 42. l. *extat*. p. 507. l. 30. l. *severior*-- p. 510. l. 32. post *insurgantur* adde *Græcè MSS. ibid*. n. ib. post *Parisiensi* tolle punctum. p. 520. l. 10. post *sagax* deletur comma. p. 528. l. 28. l. --*gata*. ib. l. 45. post *Pentecosten* fiat comma. p. 530. l. 36. pro *nisi* (*quod* l. *nisi quod tuti*. p. 531. l. 10. l. *collati*. p. 543. l. 22. l. *impressa*. p. 544. l. 6. l. *censuram*. p. 556. l. 29. post *immolatus* adde *est*. p. 557. l. 41. l. *exordium*. p. 558. l. 26 post *confessio* fiat comma. p. 559. l. 35. post *extat* dele comma. p. 563. l. 27. l. --*qualitas*. p. 565. l. 28. post *ibi* adde *vide Sandii not. & animadv. in Vossi. de H. L*. p. 566. l. 26. l. *illustris*. p. 567. l. 38. l. *sive serium*. p. 572. l. 21. l. *in tit. libr*. p. 574. l. 9. l. *dialogum*. p. 575. l. 24. l. *editam*. ib. l. 25. pro *De* l. *D*.

In Dissertationibus.

PAg. 4. l. 50. l. --*chaica*. p. 5. l. 36. l. *Paræ*-- p. 7. l. 43. pro *quæ* l. *quæ*. p. 9. l. 21. adde *Cæs*-- p. 15. l. 7. adde *li*-- p. 19. l. 36. l. --λη. p. 20. l. 23. l. *Agrigent*-- & l. 24. l. ὠφελ-- p. 22. l. 31. l. --γαλ-- & l. 39. l. --λει-- p. 31. l. 29. l. *quadrag*-. p. 35. l. 31, 32. -λεθ-- p. 39. l. 44. l. -ψυχρόρραγ-- p. 53. l. 10. l. --*ghma*. & l. 28. l. --*dio*. p. 64. l. 47. l. --λειον. ib. --θηκ-- p. 65. l. 5. l. κρελπ-- p. 66. l. 38. l. --αλκῆ. p. 67. l. 17. l. -βεβηκ-- p. 71. l. 18. l. *inenar*-- & alibi. p. 76. l. 40. l. *ipsus*. p. 78. l. 19. post κσιτὰ adde semicolon. p. 83. l. 28 pro *fecit* l. *intelexit*.

Alia puncta, commata, & accentus malè positos, quin & graviora forsàn tum Amanuensium, tum Typographi vitia, Auctori ex oculis laboranti, & per integrum impressionis curriculum à prelo longè remoto æquo lectori facilè condonabit.

SÆCU-

SÆCULUM APOSTOLICUM.

SCRIPTORES.

SÆC. I. à CHR. N. Vid. PART. I. p. 2.

IESUS CHRISTUS, Dominus noſter, natus eſt Anno Æræ vulgaris 4004. Pleráque apocrypha ſub Chriſti Domini ejuſque Apoſtolorum nomine circumferri olim ſolita, alibi notavimus. Præter epiſtolas quas *de magicis artibus*, ad Petrum & Paulum, Dominum noſtrum ſcripſiſſe, Auguſtini adhuc ævo crepabant Hæretici, *Hymnum Domini* in ſcriptis ſuis apocryphis circumferebant Priſcillianiſtæ; illum nempe, quem Dominus poſt cœnam ſumptam, ſecretè dixit Apoſtolis ſuis. Cui Divinam tribuebant autoritatem, & quod ſceleſtius eſt, canonicis ſcripturis præferebant. In canone verò non eſſe poſitum affirmabant propter eos, qui ſecundùm ſe ſentiunt, & non ſecundùm ſpiritum, & veritatem Dei; eò quòd ſcriptum eſt, *Sacramentum Regis bonum eſt abſcondere, opera autem Dei revelare honorificum eſt.* Hæc ex iiſdem apocryphis refert Auguſtinus Epiſt. ad Ceretium Epiſcopum Edit. noviſſ. 237. vulgar. 253. ubi nonnullas hujus hymni particulas verbatim exhibet, & ſolidè refellit. *Epiſtola* etiam Jeſu Chriſti quæ de cœlo cecidit, & quæ per Michaelem Archangelum inventa eſt ad portam Ephrem, quam confinxit Adelbertus Epiſcopus hæreticus, lecta eſt in ſynodo Romanâ Anno 745. habitâ Act. II. Conc. T. VI. p. 1560. ubi ejus initium habetur. Plura ejuſdem furfuris in Decreto Pſeudo-Gelaſiano recenſentur: nempe, ut alia mittam, *Liber de nativitate Salvatoris, & de Mariâ & obſtetrice; Liber de Infantia Salvatoris.* Meminit hujus poſterioris Anaſtaſius, Ὁδηγ. c. 13. p. 26. ubi in Scholio ad locum quendam Melitonis Sardicenſis notat Τὰ λεγόμενα παιδικὰ θαυμάτα τοῦ Χριστοῦ, *quæ vocantur puerilia Chriſti miracula*, ψευδῆ τῇ ἀπόβλητα, *falſa & ſuppoſititia eſſe.* Idem, ut videtur, opuſculum quod & hodie ſupereſt, ſed in fine mutilum, à Thomâ Iſraelitâ, ſi Diis placet, ſcriptum (Thomam Apoſtolum, ut opinor, deſignat fabulator) hoc titulo: Λόγος εἰς τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα τοῦ κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Liber de pueritiâ & miraculis Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.* Opus quale quale ſit, cum verſione ſuâ ex codice Regio edidit Cl. Cotelerius, Not. ad Patres Apoſtol. p. 274. ubi etiam mentionem facit Libelli cujuſdam Matthæi Evangeliſtæ, *de Infantiâ Salvatoris*, qui eoúſque conſiderationem meretur, quòd continet reſponſionem, ſed parumper interpolatam, Chriſti adhuc pueri literas diſcentis, ad magiſtrum ſuum ſe interrogantem; quam etiam ἐκ τῶν ἀπόκρυφων καὶ νόθων γραφῶν, ex ſuppoſititiis nempe Valentinianorum Evangeliis refert Irenæus, l. 1. c. 17. p. 104. Denique habetur *Liturgia Æthiopica* D. N. Jeſu Chriſto aſcripta, quam J. Mich. Vanſlebius, Ordinis Franciſcani monachus, ex oriente redux ſecum detulit, & unà cum aliis operibus Æthiopicis Pariſiis ſe editurum eſſe promiſit. An præſtiterit, mihi nondum eſt compertum.

SÆC. I. à CHR. N. 31.

Vid. PART I. p. 3.

S. PETRUS Apoſtolorum Princeps, primúſque, ut fertur, Romæ Epiſcopus, claruit à ſuſcepto Apoſtolatu, anno Chriſti 31. Petrum Romæ fuiſſe, ſedéſque in eâ aliquandiu tenuiſſe, cum toto antiquorum cœtu intrepidè affirmamus. Teſtes damus omni exceptione majores, ex ultimâ antiquitate petitos; Ignatium Antiochiæ Epiſcopum, S. Petri diſcipulum, certè in ſede Antiochenâ ſucceſſorem, in epiſtolâ ad Romanos; Papiam Hierapolitanum, S. Joannis Evangeliſtæ, ſaltèm Presbyteri, auditorem, ap. Euſeb. lib. 2. c. 15. p. 53. Irenæum Lugdunenſem, virum Apoſtolicorum temporum, S. Polycarpi diſcipulum, adverſ. Hæreſ. l. 3. c. 1. p. 229. c. 3. p. 232. Dionyſium Corinthium ap. Euſeb. l. 2. c. 25. p. 68. Clementem Alexandrinum ap. Euſeb. l. 2. c. 15. Tertullianum de Præſcrip. c. 36. p. 215. de Baptiſm. c. 4. p. 225. Scorpiac. cap. ult. p. 500. Caium Presbyterum Romanum, magni nominis virum Eccleſiaſticum, ap. Euſeb. l. 2. p. 25. 67. Origenem T. III. in Geneſ. ap. Euſeb. l. 3. c. 1. p. 71. confer ibid. l. 6. c. 14. p. 216. Horum omnium teſtimonia adversùs Cl. Spanhemii exceptiones alibi olim vindicavimus *. Vitio quidem mihi vertit Dan. Larroquanus † quòd cum Spartam hanc ex profeſſo adornandam ſuſceperim, illuſtrem illum Lactantii locum in libro *de mortibus Perſecutorum* mihimet excidere paſſus ſum. Immeritò: cùm in hâc ipsâ diſſertatione lectorem monui, teſtes à me in hâc cauſâ, non ultra Origenis tempora eſſe producendos, ac proinde Cyprianum, Arnobium, Lactantium, Euſebium, Athanaſium, Epiphanium, Ambroſium, Optatum, Hieronymum, Auguſtinum, alióſque plures ſciens lubénſque prætermiſi. Quòd verò eandem dicam impingit Cl. Pearſono, egregiè fallitur, ſummóque viro injuriam facit, qui in *Diſſert. de Serie Rom. Pontificum*, cap. 7. num. 4. teſtimonium illud Lactantii diſertè citat. Igitur poſt tot veneranda nomina, tam clara primæ vetuſtatis monumenta, quis rem tàm perſpicuè tàm conſtanter traditam, in dubium revocabit? Certè ſi tam denſa teſtium nubes, tam concors veterum ſententia pro cujuſvis ingenii pruritu ſit vellicanda, actum erit penitùs de primorum ſæculorum memoriâ; nec cuiquam ultra ſuam ætatem ſapere licebit.

* Append. ad vit. S. Petri. p. 59.

† Præf. ad Patris ſui Adverſ. ſacr.

II. Etiamſi verò cum antiquis Petrum Romæ fuiſſe, & iſtius Eccleſiæ fundamenta poſuiſſe facilè concedimus: ipſum tamen hanc Cathedram, per XXV. annos tenuiſſe, adversùs recentiores Majeſtatis Pontificiæ propugnatores conſtanter pernegamus. Repugnat Hiſtoria Apoſtolica, repugnant Epiſtolæ Paulinæ, totiúſque vitæ S. Petri curſus; repugnant mille, quæ ex antiquitate oriuntur, difficultates, nullis ſophiſmatum fucis ſolvendæ; repugnant denique veterum teſtimonia, Origenis præcipuè & Lactantii, aſſerentium, Petrum ſub vitæ demùm finem, & imperante jam Nerone, Romam veniſſe, & ſanguine ſuo nobilitâſſe. Loca in priore hujus operis parte protulimus. His addi poteſt Petrus Epiſcopus Alexandrinus, ſub Dioclesiani perſecutione martyrio clarus, Epiſt. Canon. Can. 9. Ὁ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος πολλάκις συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς, καὶ ἀτιμασθεὶς, ὕστερον ἐν Ῥώμῃ ἐσταυρώθη. *Petrus Apoſtolorum primus ſæpe comprehenſus & cuſtodiæ traditus, ignominiáque affectus, poſtremo Romæ crucifixus eſt.* Quid multa? ex antiquitate res tam clare elucet, ut vi veritatis adacti, cauſam hanc Eccleſiæ ſuæ apertè deſeruerunt,

Valeſius,

Valesius, Henschenius, Papebrochius, Baluzius, Norisius, Pagius, Toinardus, in re chronologico-ecclesiasticâ viri principes. SÆC. I. à CHR. N.

III. Nihilominus, ut difficultatibus, quæ communem Ecclesiæ Romanæ sententiam premunt, meliùs occurreret, aliam annorum Christi chronotaxin ab aliis olim excogitatam recoxit, pluribusque auxit nuperus Bibliothecæ Vaticanæ custos, Emanuel Schelstratius, in *opere chronologico* Romæ 1692. edito. Summa hæc est. D. N. I. Christum in diebus Herodis regis natum esse, Herodis mortem Æram vulgarem quadriennio præcedere, adeoque Domini nativitatem vulgarem Epocham integro quinquennio antevertere; quibus ità positis, commodè fluere XII annorum spatium, ab ascensione Christi numerandum, juxta traditionem Apollonii, cujus meminit Eusebius, † Dominum scilicet Apostolis suis præcepisse, nè intra duodecim annos Hierosolymis excederent: optime etiam cum hâc supputatione constiere Petri Romam adventum Claudii anno II. nec ulli alii convenire. Non est hujus loci chronotaxin Schelstratianam scrupulosâ lance expendere. Id unicum notare liceat, incerto & infirmo tibicine fulciri: cùm primarium ad eam astruendam argumentum ex anno mortis Herodianæ desumatur. Initium quippe regni Herodis à duplici Epochâ numerari potest, vel ab anno Juliano VI. quo, mediante Antonio, à Senatu Romano regnum Judææ est consecutus: vel ab Hierosolymis post triennium captis, & occiso Antigono, quando Judeâ in integrum potitus est. Si à priori, regnavit annos XXXVII. si à posteriori XXXIV. calculum ponente Josepho Antiquit. l. 17. c. 10. p. 599. Verùm Josephus, quo auctore imprimis nititur, sibi hâc in re haud bene constat: Etenim Antiq. l. 14. c. 17. p. 483. disertè refert Herodem post prælium Actiacum, quo tempore Galilææ Præfectura ei commissa est, non nisi quindecim annos natum esse; libro verò 17. c. 8. p. 595. Herodem jam morti vicinum septuagenarium decessisse; quod cum priori computo per integrum decennium conciliari nequit. Nodum quem solvere non potuit, secat Schelstratius *, affirmans textum Josephi corruptum esse, decémque annorum errorem irrepsisse, & vel pro XV. legendum XXV. vel quod rectius putat, pro LXX. LX. reponendum: Etsi ingenuè fateatur, pro hâc correctione textûs Josephi se nullam antiquorum codicum lectionem, nullum antiqui autoris testimonium reperisse. Joan. Harduinus, in hisce literis vir magni nominis, lib. *de Nummis Herodiadum*, haud ita pridem edito, & post suppressam editionem Parisiensem *Lipsiæ* nuper recuso, p. 34. sententiam suam de anno Christi natali se mutasse profitetur, æramque nunc illam, quæ vulgò recepta est, verissimam esse arbitrari, idque se alibi ostensurum esse. Fidem Josephi datâ quâvis occasione convellit, omnemque ei auctoritatem abrogat, &, quod magis adhuc mireris, fabulosum, falsum, spurium, & recentioris ævi scriptorem vocat. Sed inauditam novi hujus censoris temeritatem aliis castigandam relinquimus. Interim communem Dominicæ nativitatis mortisque Epocham magnâ diligentiâ, nec minori rei Chronologicæ peritiâ defendit, & objectiones in contrarium allatas feliciter solvit P. Possinus, S. J. tribus epistolis ad Papebrochium datis, quæ operi Papebrochiano *de Vitis Pontificum* præmissæ sunt.

† l. 3. c. 18. p. 156

* Op. Chron. dissert. 1. c. 2. artic. 1. num. 3. 4. 5.

IV. Sed mittis quæ ad Æræ vulgaris causam spectant, ad excutiendum primum Petri in urbem adventum progrediamur. Hunc ad annum

SÆC. I. à CHR. N.

num II. Claudii, Æræ vulgaris XLII. communiter referunt scriptores Pontificii, ad primum Schelstratius. Neutro id fieri posse manifestum est. Cum enim ipse Claudius non ante Februar. 1. renunciatus sit Imperator; in tam turbato rerum statu, nutantibus Imperii Romani fatis, multa erant in suam, multa in Reipublicæ salutem disponenda, antequàm de Herode Agrippâ in regnum Judææ reponendo cogitaret. Quid quòd Edictum in Judæorum † gratiam per universum orbem missum, non nisi jam Consul II. designatus promulgavit Claudius. Quod etsi eodem anno fieri poterat, vix nisi exeunte factum esse verisimile est: Ut ante annum proximum, licèt festinaret, in patriam ægrè redire potuit Herodes. Multa erant ei cum Cæsare, multa cum amicis, quibuscum diù Romæ vixerat, transigenda: multa tam longinquo itineri necessaria, paranda: haud modicum temporis spatium in conficiendo itinere insumendum: multa in Judæam, multa Hierosolyma venienti, primisque regni curis incumbenti ordinanda (de quibus Josephus cap. 5.) priusquàm ad persequendos Christianos, Jacobum capite plectendum, Petrumque carceri mancipandum, animum appellere potuit. Et hæc quidem omnia paucis mensibus, certe ante Festum Paschale peragi potuisse, quis credet? In annum itáque sequentem, Claudii III. Herodis ultimum, rejicienda videtur Petri ante-paschalis custodia, consentientibus penè omnibus magni nominis chronologis.

Ap. Joseph. l. 19. c. 4. p. 674.

V. Petrus ministrante Angelo vinculis solutus, profectus est, inquit S. Lucas, *in alium locum*, i. e. Romam, ut uno penè ore interpretes Romani. Esto; sed neque hoc modo XXV. annorum ratio constabit, cum à Claudii III. ad Neronis XI. ann. Christi LXV. quo Petrum Martyrium subiisse penè certum est, non intercedant nisi anni XXI. cùm aliquot mensibus. Quod verò de hoc Romam adventu somniant, gratis omnino dictum est. Altum de eo apud veteres silentium. Silet imprimis Historia Apostolica, quæ de hoc aliove adventu nè verbulum habet. Non omnes res à Petro gestas prosecutum esse Lucam Evangelistam Baronio * facilè largimur. Verum tam egregium & nobile Petri factum, si quid unquam aliud memoratu dignum, quâ facie, quâ fide prætermitti potuit? Res longè minoris momenti à B. Petro gestas accuratè recenset Lucas; Profectionem Samaritanam Act. VIII. 14. ad Samaritanos in fide confirmandos, Philippi ministerio nuper conversos; Lyddensem, ad Æneam saluti suæ restituendum; Joppensem, ad Tabitham à mortuis resuscitandam; non taciturus utique profectionem Romanam ad fundandam nobilissimam in totius orbis Metropoli Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum Mater & vertex futura erat, & in quâ recognoscendâ omnium mortalium verteretur salus, si hoc tempore contigisset. Petrum igitur libertati redditum Antiochiam potius, vel aliqua Orientis loca concessisse arbitror, ut Gentilibus suis, τοῖς ἐν τῇ Διασπορᾷ, ipse circumcisionis Apostolus prædicaret.

† Ann. 34. num. 285. ann. 39. n. 12.

VI. Anno XLVII. Conversionis suæ circiter XIV. Paulus Hierosolyma repetens, Petrum ibi convenit, Galat. II. 1, 9. occasione, ut videtur, Concilii Apostolici de rituum Mosaicorum observantia eò ipso anno Hierosolymis habiti, cujus Petrus pars magna fuit. Non diu post finitam synodum Petrus Antiochiam petiit; ubi aliquandiu moratus est, cum Paulo congressus, qui ei in faciem restitit; Ga-

lat.

SÆC. I. à CHR. N.

lat. II. 11. Hujus Concilii tempus mirè confundit Baronius, † ut occasione Edicti Claudiani Judæos urbe pellentis, Petrum Româ ad hanc Synodum venisse fingat: cum ex Orosio † certum sit, idque ipse Orosius Josephi autoritate firmat, Claudium non nisi nono regni sui anno, Christi XLIX. post hanc synodum tertio, Judæos Edicto suo Româ pepulisse. Anno LIV. pro calculo nostro Paulus ad Romanos scripsit Epistolam, cujus capite XVI. penè integro perplures fide & pietate Christianâ admodum illustres, Romæ tum consistentes, nominatim salutat, debitisque ornat præconiis. De Petro nè levissima mentio. Anno LVII. ipse Paulus Romam captivus ducitur. Occurrunt ei fratres ad Appii Forum. Conveniunt Romæ Judæorum Primores, at in his Petrus nusquàm comparet. Durante biennali captivitate Paulus inde scripsit quatuor vel quinque Epistolas, ad Colossenses, Ephesios, Philippenses, & Philemonem, in quibus nullæ notæ, nulla indicia, undè vel divinando quis assequi possit, Petrum Romæ vel tunc esse, vel unquam fuisse; immò non pauca, quæ contrarium planè innuere videntur. In epistolà ad Colossenses, cap. IV. qui secum erant Romæ socios recenset, ex circumcisione verò solos Aristarchum, Marcum, & Justum, *qui soli sibi erant adjutores in regno Dei, soli sibi solatio.* Petrum vel sociam operam denegasse, vel Paulum illud silentio tegere voluisse

† Vid. ad ann. 39. n. 15. ann. 51 n. 1, 3.

† lib. 7. c. 6. fol. 297.

——— ———*credat Judæus Apella,*
Non ego ——— ———

In posteriori ad Timotheum, quam hoc etiam tempore scriptam esse maxime est probabile, *in prima sua defensione neminem sibi adfuisse, sed omnes se deseruisse*, disertè nos docet; quod de Petro vel suspicari religio est. Carcere Romano liberatus, dum adhuc in Italiâ hæreret, scripsit epistolam ad Hebræos; sub cujus finem meminit Timothei vinculis soluti, secumque ad illos venturi, non omissurus hic occasione Petri labores, curas, ærumnas, siquas Romæ, vel in Occidente, Christi causà pertulisset. Adeò ut tota Historiæ Apostolicæ series Petrum hactenus Romæ non fuisse, suadere videatur.

VII. Vidimus quo successu ex Historiâ sacrâ præsidium quærunt, qui Petrum anno II. Claudii Romam contendisse volunt. Videamus jam an ex Antiquitate ecclesiasticâ res illis fœliciùs cedat. Et primò quidem ad Athanasium & Leonem M. nos remittit Schelstratius †, hunc quinti, illum quarti sæculi scriptorem, rerum in ipsis rei Christianæ incunabulis gestarum testes haud satis idoneos. Sed utrumque frustrà. Inspiciantur loca, & nisi quidlibet ex quolibet exculpatur, citius aquam è pumice, quàm duplicem Petri Romam adventum, ex iis elicias. Athanasius Apol. de fug. suâ, p. 554. Πέτρος ὁ διὰ τὸν φόβον τὸν τῶν Ἰουδαίων κρυπτόμενος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐν σαργάνῃ χαλασθεὶς καὶ φεύγων, ἀκούσαντες, ὡς Ῥώμην δεῖ ὑμᾶς μαρτυρῆσαι, οὐκ ἀνεβάλοντο τὴν ἀποδημίαν, χαίροντες ὃ μᾶλλον ἀπῆλθον, καὶ ὁ μὲ ὡς πρὸς τοὺς ἰδίους ἀπιὼν, ἐγόγγυτο σφαζόμενος, ὁ δὲ καὶ πάντα τὸν καιρὸν ὃν κατέτρεχον, ἀλλὰ καὶ ἐκαυχᾶτο λέγων, ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεως μου ἐφέστηκε. *Petrus quoque qui ob metum Judæorum in latebris se habuit, & Paulus Apostolus in sportâ demissus, & ita fugiens, cum audivissent oportere se Romæ martyrium subire, non abjecerunt eam profectionem,*

† Dissert. 1. c. 5. art. 4. n. 3. p. 89

SÆC. I. à CHR. N.

ctionem, ſed potiùs cum gaudio abierunt, & alter etiam anteà quàm Judæos fugeret, geſtiebat ſe mactari, alter verò præſens tempus non exhorruit, ſed gloriabatur dicens, Ego enim jam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat. Decepit hominem parùm in Græcis exercitatum Latina P. Nannii verſio. Non ſum neſcius codicem Anglicanum habere, ὁ μὲ πρὸ τῦ, τὰς Ἰδδαίας φωνὰς. Et ad hanc fortè lectionem verſionem ſuam concinnavit Nannius. Sed aliter legunt omnes codices, tam editi quam MSS. & certum eſt, Athanaſium de unâ eâdémque Petri fugâ loqui. Leo M. Serm. LXXX. *in natal.* Apoſt. Petri & Pauli, c. 3, 4. p. 336. *Cum duodecim Apoſtoli acceptâ per Spiritum Sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum evangelio mundum, diſtributis ſibi terrarum partibus, ſuſcepiſſent; Beatiſſimus Petrus princeps Apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur Imperii —— nec mundi Dominam times Romam, qui in Caiaphæ domo expaveras ſacerdotis ancillam; nunquid aut judicio Pilati, aut ſævitiâ Judæorum minor erat, vel in Claudio poteſtas, vel in Nerone crudelitas?* Soli ex Imperatoribus Romanis in Chriſtianos hactenus ſævierant Claudius & Nero, quorum proinde poteſtatem & crudelitatem parvi pendere potuit Petrus, etſi Romæ ſub Claudio nunquam fuerat. Hoc quippe loco non Hiſtorici munere fungitur Leo, ſed Oratoris, ad magni faciendam Petri fortitudinem, omnes ingenii & eloquentiæ nervos intendentis.

VIII. Poſt Athanaſium & Leonem, ad Euſebium in Chronico provocat Schelſtratius, ubi ad annum Domini XLIII. hæc habentur. *Petrus Apoſtolus cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans* XXV. *annis, ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Sed cum in excerptis Euſebianis quæ Græcè hodie ſuperſunt, nihil hujuſmodi reperitur, incertum planè eſt, hæcne ad Euſebium, an ad Hieronymum ejus interpretem, qui Chronicon Euſebianum multis in locis interpolavit, referenda ſint. Ipſius Euſebii eſſe exiſtimat Dodwellus † noſter, & Euſebium hac in parte receptos ante ſua tempora calculos ſecutum, juxta quos, Dominum noſtrum Æræ vulgaris anno XXIX. Tiberii XV. Rubellio & Fuſio *Geminis* Coſſ. paſſum eſſe, & in cœlos aſcendiſſe crediderunt Veteres, & ab eodem anno Petri epiſcopatum, veluti Romanæ ſucceſſionis originem numerare ſolebant. Et ità quidem, ut alios taceam, *Catalogus* Bucherianus, à Cuſpiniano primùm, dein à Bucherio, Henſchenio, Papebrochio, & Schelſtratio editus, *Paſſus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus duobus Geminis Coſſ.* VIII. *Cal. Aprilis, & poſt aſcenſum ejus beatiſſimus Petrus Epiſcopatum ſuſcepit.* Numerantes igitur Petri Epiſcopatum ab anno Chriſti XXIX. Martyrium ejus poſt XXV. annos ad initium Imperii Neroniani anno LIV. collocârunt, omne illud intervallum ab aſcenſione Chriſti uſque ad Lini electionem, Romano Petri Epiſcopatui deputantes. Cum verò videret Euſebius hæc cum Hiſtoriâ Evangelicâ nequaquam convenire, ſed poſt *Geminos* Conſules, feſta quædam Paſchalia ad explendam Hiſtoriam Dominicam ſupereſſe, nec tamen certò ſciret quo Neronis anno Petrus martyrium paſſus ſit, in annum Neronis XIII. reverà ultimum, illud rejecit; atque ita retrò numerando, primum XXV. annorum Petri in annum II. Claudii reponebat. Hæc, ni fallor, ex mente viri clariſſimi; Acutè quidem, quàm ſolidè judicent alii.

†Diſſert. ſing. de ſucceſſ. Rom. Pont. c. 3. p. 13.

Certè

SÆC. I à CHR. N

Certè ut suspicer Eusebium hæc chronico suo minime inseruisse, non leviter me movet, quod in Historiâ Ecclesiasticâ, quam absoluto jam chronico accuratè scripsit, nil tale habet; nulla ibi annorum Petri, nulla de episcopatu suscepto, martyrióve anno vel die mentio; immò nec uspiam Petrum Romanum Episcopum disertè dicit. Auctor quidem est lib. 2. c. 13, 14. Petrum ad occurrendum Simonis Magi præstigiis Romam sub Claudio venisse. Rem refert, annum non exprimit. Fucum bono viro fecisse videtur decantatissima de Petri cum Simone congressu fabula, nescio ex quâ incertâ & insulsâ traditione hausta: non aliunde forsan, quàm quòd Simonem Romæ sub Claudio fuisse, & ob artes magicas magno in honore habitum referant, Justinus * Martyr, & Irenæus †, qui tamen de Petro ejusve cum Simone Romæ congressu, ne verbulum habent: certissimo mihi argumento, nondum natam esse hanc fabulam, cujus primus, quod sciam, ineunte sæculo IV. meminit Arnobius ‖. Ad Hieronymum itaque interpretem Eusebianum res redit, qui tum in chronici versione, tum catal. de script. Eccl. cap. 1. disertè tradit, Petrum anno 2. Claudii ad expugnandum Simonem magum Romam perrexisse, ibique XXV. annis cathedram sacerdotalem tenuisse. Quæ unde hauserit Hieronymus, an ex vulgari traditione, an ex malè intellecto Lactantii loco, referentis Apostolos Evangelium per annos XXV. usque ad principium Neroniani imperii per omnes Provincias prædicasse, (uti non insciè conjicit Baluzius) haud satis liquet.

* Apol 2. p 69. 91
† Adverf. Har l. 1. c 20. p. 115
‖ Adverf. Gent. l. 2. p. 23

IX. Postremò Schelstratius ad catalogos Romanorum Pontificum confugit, qui quidem uno ore & longo satis agmine testantur, Petrum cathedram Romani Episcopatûs XXV. annis habuisse. Verùm quanta sit horum catalogorum fides, nemo nescit; qui varias à variis additiones, & interpolationes, suo quisque tempore, passi sunt; unusque ex altero commentis novis subinde additis, exscribi solet. Sed omnium antiquissimus, & Liberii Papæ tempore concinnatus, Bucherianus dictus, hæc habet: *Petrus annis* XXV. *mense* 1. *diebus* 9. At hunc etiam mendis vitiisque insigniter scatere manifestum est. Fœdissimis librariorum erroribus depravatus est. Quod satis ostendit exemplarium etiam editorum discrepantia. Multa habet secum pugnantia, multa vetustioribus pontificum Romanorum Fastis, prout apud Irenæum, Epiphanium, Optatum, Augustinum, aliosque istorum temporum scriptores extant, contraria; non pauca ex chronici Eusebiani versione deprompta. Præter annos, menses etiam, diésq; Pontificum emortuales adjicit, antiquioribus ignotos, & vix ante sextum sæculum usurpari solitos: Cletum, eúmque ab Anacleto diversum, reclamante penè omni veterum authoritate, inserit; eíque annos, menses, diésque suos tribuit, quos nullos habuit: Et hos quidem alios à mensibus, diebúsque Anacleti, quos ab antiquioribus, qui Cletum alium ab Anacleto non agnoscunt, habere non potuit; ut rectè observat Cl. Dodwellus †, qui etiam hujus catalogi auctorem ævo Liberiano recentiorem esse, & ad sextum sæculum relegandum arbitratur, nec alium illum quam secundi catalogi circa annum DXXX. sub Justiniano conditi, quemque ex Christinæ Reginæ codice primus edidit Henschenius, abbreviatorem: qui assumpto sibi Damasi nomine, catalogum in contracti-

† Dissert. sing cap. 7 n. 2 &c. cap. 8. n. 2 cap 9 n. 1, 11. cap 15. n 13. p. 224 & alibi passim.

orem

SÆC. I. à CHR. N.

orem formam redegit, & in Liberio desinebat, ne Pontifices Damaso posteriores commemoraret: Et hunc primum libri Pontificalis fontem esse, Damaso vulgò tributi. Hanc conjecturam pluribus, iisque minime protritis observationibus & exemplis illustrat simul & confirmat vir eruditissimus, quæ lectoribus φιλαρχαίοις discutienda relinquimus. Utut sit, etsi catalogum Bucherianum ætatem quam præ se fert Liberianam habere, nec ullis scatere mendis concederemus: fatendum tamen erit, sententiam de Petri annis XXV. nullum habere testem anno CCCLIV. vetustiorem.

X. Restat Lactantii testimonium, quod verè crucem illi figit, Schelstratio diluendum. Huic nihil aliud reponit *, quam eo loco Lactantium non negare Petrum sub Claudio Romam venisse, aut ibi XXV. annis sedisse; sed solum dicere, Apostolos à morte Christi, usque ad principium Neroniani Imperii, per annos XXV. prædicasse evangelium. Ain' vero? Audiatur ipsemet Lactantius †; *Dispersi sunt per omnem terram ad evangelium prædicandum, sicut illis magister Dominus imperaverat, & per annos* XXV. *usque ad principium Neroniani Imperii, per omnes Provincias & Civitates Ecclesiæ fundamenta miserunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit, & editis quibusdam miraculis, quæ virtute ipsius Dei data sibi ab eo potestate faciebat, convertit multos ad justitiam: quâ re ad Neronem delatâ——primus omnium persecutus Dei servos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Ex quibus verbis mente læsus sit oportet, qui alium sensum extundere queat, quam post Christi in Cœlos Ascensum XII. Apostolos per varias orbis terrarum provincias & civitates Evangelium per XXV. annos prædicasse: Cumque Nero jam Imperii gubernacula teneret, Petrum demùm Romam venisse, & fundatâ ibi Ecclesiâ crucem subiisse. Quod enim suggerit Schelstratius potuisse Petrum, salvo Lactantii testimonio, sub Claudio etiam in urbe fuisse, falsum planè est; nec ullis fidiculis ex his verbis extorqueri potest: Immò apertissimè repugnant.

XI. Ut huic dissertatiunculæ finem tandem faciamus; non immeritò dubitari potest, an propriè loquendo, Petrus Romæ episcopus dici debeat. Laxiori quidem sensu Romanum episcopum dici posse, quatenus hujus ecclesiæ fundamenta posuit, eámque martyrio suo illustrem reddidit, mecum opinor fatebuntur omnes tam veteres, quam recentiores. Romanæ verò Cathedræ tanquam peculiarem Episcopum affixum esse, ægrè patitur muneris Apostolici ratio; nec ulla nos docent primæ vetustatis monumenta. Irenæus ‖ qui Pontificum Romanorum successionem primus tradidit, ita habet; Δημιλιοκαντες ὧν τὴ ἐικοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησιαν Λινῳ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν. *Fundatâ jam & ædificatâ ecclesiâ beatissimi Apostoli episcopatûs officium Lino tradiderunt.* Nec aliter Eusebius *; Post Pauli Petrique martyrium πρῶτος ὁ Ῥωμαίων ἐκκλησίας κλῆρος τὴν ἐπισκοπὴν Λίνος, *Primus Ecclesiæ Romanæ Episcopatum suscepit Linus.* Quin ex veteribus qui Romanum episcopatum Petro adjudicant, sociam etiam Pauli operam, & commune ministerium agnoscunt, eique ejusdem dignitatis prærogativam, eandem cum Petro curam, tum in fundanda, tum in regenda Ecclesiâ Romanâ constanter tribuunt. Loquatur pro omnibus Epiphanius †, qui Ecclesiarum Archiva non indiligenter rimatus est. Ἐν

Ῥώμῃ

* Dissert. 1. c. 5. art. 4. n. 4. p. 90.

† De morte persecut. c. 2. p. 28.

‖ Adverf. Hæres. l. 3. ap. Euseb. l. 5. c. 6. p. 170.

* L. 3. c. 2. p. 71.

† Adverf. Carpocrat. Hæres. 27. n. 5. p. 107.

SÆC. I à CHR. N.

Ῥώμῃ γὰρ γεγόνασι πρῶτοι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι ἀμφοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, εἶτα Λίνος, &c. *Romæ primi omnium Petrus & Paulus Apostoli pariter atque Episcopi fuerunt; inde Linus*, &c. Et mox, Ἡ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπων διαδοχὴ οὕτω ἔχει· Πέτρος καὶ Παῦλος, Λίνος; *Romanorum Pontificum ista successio est: Petrus & Paulus, Linus*, &c. Eadem & alii, si modo iis recensendis immorari vellem. Καὶ ταῦτα μὲ ὧδε τέτνε. In quæ, nescio quo suavi Antiquitatis amore, longiùs me traxit opus Schelstratianum. Urceum instituì, currente rotâ exiit amphora.

S. JUDAS, Josephi, qui B. Virginis sponsus erat, ex priori conjugio juxta veteres filius, Jacobi minoris frater germanus, claruit ab inito Apostolatu anno Christi XXXI. Jacobi fratrem non alio animo in fronte Epistolæ se vocat, quàm quòd Jacobus, tùm propter loci, cui tunc præsidebat, præeminentiam, (primus utique Hierosolymorum Antistes;) tùm propter martyrii, quod non ita pridem subierat, prærogativam, summámque totius vitæ sanctitatem, omnibus admodum gratus acceptúsque fuerat, ab ipsis etiam Judæis magno in honore habitus. Vitæ instituto, ante susceptum Apostolatum, Agricolam fuisse Judam, non obscurè testatur Constitutionum Apostolicarum compilator, lib. II. c. 63. p. 303. Certè Hegesippus apud Eusebium, lib. III. c. 20. p. 89. de Judæ nostri nepotibus disertè refert, quòd apud Domitianum delati, quasi ex Regiâ Davidis stirpe prognati essent, ab eóque interrogati, quantas possessiones, quantúmve pecuniæ haberent, respondérunt; facultates se nequaquam in argento habere, sed solummodo in æstimatione agrorum; novem scilicet ac triginta jugerum; ex quorum fructibus, & tributa persolverent, & sibi ipsis, non sine proprio labore, victum compararent. Quo tempore catholicam suam epistolam scripsit Judas noster, non certò liquet. Non desunt qui eum circa annum LXI. martyrio coronatum esse volunt, ut alibi monuimus. Verùm id nullâ ratione stare potest. Scripsisse post B. Petri mortem, saltem post secundam ejus epistolam, manifestissimum est. Eosdem male-feriatos homines depingit, Petríque de iis verba penè ubique retinet. Quos in Ecclesiâ exorituros Petrus prædixerat, ipse actu exortos fuisse tradit. *Subintroierunt*, inquit vers. 4. *quidam homines* ἀσεβεῖς, *Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem Deum, Dominúmque nostrum Jesum Christum abnegantes.* Vers. 8. *Hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, majestatem blasphemant.* Vers. 10. *Hi autem quæcunque ignorant, blasphemant, quæcunque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Væ illis quia in viâ Cain abierunt*, &c. Οὗτοί εἰσιν οἱ τῇ ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ὑμῖν, *sine timore semetipsos pascentes, nubes sine aqua*, &c. V. 16. *Murmuratores queruloſi, secundùm desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superba, mirantes personas quæstûs causâ.* Vers. 19. *Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes.* Monétque suos, Vers. 17, 18. *Ut memores sint verborum quæ prædicta fuerant ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi, qui dicebant eis quoniam in novissimo tempore venient illusores secundùm desideria sua ambulantes in impietatibus.* Quod dictum est B. Petri monitum, idque ipsissimis illius verbis 2 Epist. cap. III. vers. 2, 3. Hâc descriptione Apostolum

31. Vid PART. I. p. 40.

SÆC. I. à CHR. N.

noſtrum Ebionitas præcipuè deſignare, nullus dubito, perditiſſimum hominum genus, qui Chriſtianis tunc temporis Pellæ degentibus ſe immiſcentes, Chriſti Religionem impiis dogmatibus, & moribus turpiſſimis corrumpere ſatagebant. Quicquid enim, horrendum, pernicioſum, abominabile, informe, odioque plenum ex ſingulis ſectis corradere poterant, nempe à Samaritanis, Judæis, Oſcæis, Nazaræis, Cerinthianis, Carpocratianis, id omne, teſte Epiphanio †, in ſe tranſfuderunt, & Chriſtianorum nomen halære voluerunt. Unde Ebionem πολύμορφον τερέτιον vocat Epiphanius, eúmque multicipitis Hydræ ſerpentariam formam in ſemetipſo expreſſiſſe dicit. Ut igitur Chriſtianos tunc Pellæ verſantes opportunè moneret, & peſtilentem hanc hæreſin in herbà comprimeret, Apoſtolus Judas Epiſtolam hanc ſcripſiſſe videtur, noviſque his monſtris, è regione circa Pellam erumpentibus, oppoſuiſſe. Ut proclive ſit cum Cl. Dodwello ‖ conjicere, eam anno LXXI. vel ſaltem ſequenti ſcriptam eſſe. Chriſtiani quippe Domini oraculo prænoniti, ante urbem à Romanis obſeſſam, Pellam Regionis Decapolitanæ civitatem prope Batanæam confugerant. Expugnata eſt à Tito & exciſa Urbs Hieroſolymitana anno Chriſti LXX. Sequenti ipſe Titus Romam rediit. Eo profecto, Chriſtiani, ut videtur, anno LXXII. in urbem reverſi ſunt; id quod in Annalibus ſuis diſertè refert Eutychius Patriarcha. Medio igitur tempore, circa annum LXXI. certè ante reditum ex Pellâ, Judas Epiſtolam ſuam ſcripſiſſe cenſendus eſt. Si enim ſeriùs id factum fuiſſet, Symeonis germani ſui, paulò poſt in ſedem Hieroſolymitanam ſubrogati, non minùs quàm Jacobi, in Inſcriptione meminiſſet. Catholicam Judæ Epiſtolam ex veteribus citat Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. c. 8. p. 239. qui & eandem ſcholiis breviuſculis illuſtravit. Hanc Clementis expoſitionem, ut & in reliquas Epiſtolas canonicas, in Latinum ſermonem transferri olim fecit Caſſiodorus, ipſomet teſte de Divin. Inſtitut. cap. 8. p. 454. ſed ita, ut *excluſis quibuſdam offendiculis* (quæ ſcilicet incautè locutus erat) *purificata doctrina ejus ſecurior poſſet hauriri.* Latinè extant hodiè hæc Clementis ſcholia, tum in Bibliothecâ Patrum, tum ad calcem ſermonis Clement. *de Divite ſervando*, Edit. Oxon. p. 127. an eadem prorsus, quæ vertit Caſſiodorus, pro certo non auſim affirmare.

† Hæreſ. 30.

‖ Diſſert. 1. in Iren. n. 14. p. 25.

34. Vid PART I. p. 11.

S. BARNABAS Apoſtolus claruit ab anno Chriſti XXXIV. Catholicam ipſius Epiſtolam poſt exterminium Templi Hieroſolymitani, *i. e.* poſt annum Domini LXX. ſcriptam eſſe, ipſe ſatis apertè prodit cap. 16. quo de Templo agit, Edit. Oxon. p. 94. Ut planè concidit toties repetita Cl. Le Moinii objectio, quamque invictum argumentum vocat, Barnabam non eſſe hujus Epiſtolæ auctorem, eò quòd obierit multò antequàm Templum Hieroſolymitanum funditùs everteretur, ſub Nerone utique, in Cypro, Martyrio coronatus. Et hanc communem ſententiam eſſe dicit. At quanam annabò fuerit hæc communis ſententia? quâ veterum autoritate nixa? Quum nec ipſe ullum pro hâc ſententiâ teſtem profert. Et quæ gratis dicta ſunt, gratis rejiciuntur. De hâc Epiſtolâ alibi egimus, eamque adverſus Le Moinii exceptiunculas ſusè vindicavimus: Paucula tamen etiam hoc loco Lectorem monuiſſe non erit ſupervacaneum. Allegoriis plena eſt, & myſtagogicæ fateor, ſed eo nomine doctrinæ quam à teneris

teneris unguiculis imbiberat, & contributium ſuorum indoli & inſtitutis, magis congrua. Neque in ipſis Novi Teſtamenti libris allegorica de Agar, Melchiſedec, Beſtiæ Romanæ nomine θηρίου, aliaq; hujus commatis plura deſiderantur. Quod de imminente rerum fine habet, cum omnibus ferè Apoſtolis idem ſentit. Siqua occurrunt de ætate mundi, de Chiliade fœlici, ſive mundi ſabbato, de mundo ſex millibus annorum duraturo, tandémque in ſeptimo millenario ſeu Sabbatico deſinente, per creationis Hexaemeron, & Sabbati ſive ſeptimæ diei gaudium & feſtivitatem (quando Deus quievit ab omnibus operibus ſuis) adumbrato; eadem ferè habent Petrus & Joannes, Collegii Apoſtolici columnæ; eadem primorum ſæculorum Patres, qui ſeptimæ rerum chiliadis ſub adventu Chriſti Domini fœlicia & planè ſabbatica gaudia ubique deprædicant; tradit id diſertè & luculenter Lactantius, lib. VII. cap. 14; tradit Irenæus, lib. V. cap. 23. ut de aliis, multò magis de Judæis gentiúmque Philoſophis, nil dicam. Neque invitus id fatetur ipſemet Le Moinius *. *Hæc fuit*, inquit, *ſententia omnium ferè Patrum, ad quam Platonici & Pythagoræi proximè videbantur accedere; ſuam verò iſtam doctrinam ab ipſis Hebræis hauſiſſe, nullus eſt paulò humanior, & literaturâ Judaicâ & Cabaliſticâ imbutus, qui hoc facilè non ſibi perſuadeat.* Vide quæ ex Veteribus congeſſit eruditiſſimus Cotelerius, Not. in S. Barnab. p. 31, 32, &c. Certe cum hâc ſententiâ Epocha Joſephi & Eccleſiæ Græcæ, Ægyptiorum, Chaldæorum, aliorúmque Orientalium, quin & ipſorum Sinenſium chronica non malè conveniunt. Verùm, his miſſis, ad alia pergamus. Singularis eſt forſan, ingenioſa tamen, eruditiſſimi Dodwelli † conjectura, poſteriorem epiſtolæ Barnabeæ partem, ejus Διδαχῇ, fuiſſe à reliquo Διδαχῶν corpore divulſam; idque colligi poſſe ex his verbis unde incipit, Μεταβῶμεν ἡ καὶ ὅτι ἐπέραν γνώσιν καὶ ΔΙΔΑΧΗΝ. Ecquis eſt quin videat, quàm aptè locum habere potuit in ipſo Διδαχῶν corpore hæc tranſitio? Hæc ut rectiùs intelligantur, ſciendum eſt, ſublatis de medio Apoſtolis, Baſilidianos, Valentinianos, aliôſque ſecundi ſæculi hæreticos, quò malas ſuas merces miſero popello ſpecioſiùs venditarent, fictas quaſdam traditiones quaſi ab Apoſtolis acceptas, in vulgus proſeminâſſe. His ut ſe ſtatim opponerent Catholici, veras & genuinas Διδαχὰς καὶ κηρύγματα, quæ primæ ſucceſſionis ſeniores, qui cum Apoſtolis verſati fuerant, ſibi tradidiſſent, in medium proferebant, & quiſque prout poterat hujus vel illius viri Apoſtolici ſermones & prædicationes colligebat. Hinc Διδαχῆς & Διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων Κλήμεντος, Ἰγνατίου, Πολυκάρπου, Ποιμὴν ὁ Ἑρμᾶ, frequens in ſtichometriis mentio. Hinc traditiones ſeniorum ſive Presbyterorum, qui ipſos Apoſtolos viderant & audierant, toties ab Irenæo allegatæ; quem etiam ὁδηγὸν ἀξίων Ἀποστολικῶν κηρυγμάτων contexuiſſe memorat Euſebius ‖. Has Διδαχὰς ſigillatim collectas in unum tandem corpus redegit, additis ſubindè aliis laciniis aliundè corraſis, Conſtitutionum Apoſtolicarum compilator, quarum in ipſis, quas habemus hodiè, Apoſtolorum Conſtitutionibus manifeſta veſtigia cernuntur. In hâc collectione locum ſuum habere poterat poſterior Epiſtolæ Barnabeæ pars, ad mores Chriſtianorum ritè formandos apprimè utilis: Quidni etiam Clementis Homiliæ, ſive ut vulgò vocatur, Epiſtolæ ſecundæ, quod etiamnùm ſupereſt fragmentum? Conſtat enim etiam ex hodiernis Διαλαγαῖς, non ſolum

SÆC. I. à CHR. N.

* Not. ad Ep. Barnab. p. 848.

† Differt. 1. in Iren. n. 31. p. 56.

‖ Hiſt. Eccl. lib. 5. c. 26.

SÆC. I. à CHR. N.

mystica, solisque Episcopis & Doctoribus communicanda, sed & plurima simplicioribus, qui primis fidei elementis imbuendi, & ad vitam verè Christianam formandi erant, impertienda contineri. Est & aliud de hâc Barnabæ Epistolâ notandum. In more apud veteres positum erat, ut Polycarpi, Barnabæ, & Ignatii Epistolæ in eodem codice, quandóque nullâ interpositâ distinctione, describerentur. Inde forsan evenit, ut Hieronymus unam pro alterâ citaverit, Dial. adverss. Pelag. l. III. p. 297. *Ignatius vir Apostolicus & Martyr scribit audacter; elegit Dominus Apostolos qui super omnes homines peccatores erant.* Quæ verba non in Ignatianis, sed in Barnabæ Epistolâ hodie reperiuntur, c. 5. p. 22. Ὅτε ὃ ἅγιος ἰδίους Ἀποστόλους μέλλοντας κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐξελέξατο, ὄντας ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀνομωτέρους. *Tunc Apostolos suos, qui incipiebant prædicare Evangelium suum elegit, qui erant super omne peccatum peccatores.* Simili planè errore deceptus est non ita pridem D. Rullæus Concionator Batavus, qui cum in vetustum Bibliothecæ Mediceæ codicem incidisset, in quo continuâ serie exaratæ erant Polycarpi & Barnabæ Epistolæ, eásque in suum usum descripsisset, inæstimabilem se thesaurum possidere ubique crepabat, Polycarpi nempe epistolam editis duplò auctiorem. Verùm inspecto penitiùs codice, mox deprehensum est, nihil aliud continere præter Polycarpi & Barnabæ epistolas, hanc principio, illam fine mutilam, nullâ adhibitâ distinctione descriptas, solo Polycarpi nomine fronti codicis præfixo. Cujus rei historiam prolixè & ad nauseam usque recenset Steph. Le Moinius Prolegom. ad Varia Sacra; qui proinde has Epistolas eodem tenore exhibuit. Primum erroris fontem exinde natum esse verisimile sit, quod quaternione ex medio primævi alicujus codicis, Librarii culpâ, vel temporis injuriâ amisso, omnia quæ ex eo codice deinceps descripta sunt exemplaria eodem defectu laborarent. Unde factum est, ut in nonnullis codicibus MSS. Polycarpi Epistola in fine, Barnabæ in initio deficit; &, ut in codice Mediceo videre est, utráque ne lineâ quidem abruptâ arctissimè conjuncta. Notare hoc loco liceat Græcè extare Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCCII. num. 3. fol. 354. anonymi cujusdam interpretationem nominum Hebraicorum, quæ in Epistolâ S. Barnabæ Apostoli occurrunt, teste Nesselio Catal. part. I. p. 407. Novam hujus Epistolæ editionem, hactenùs editis longè accuratiorem V. V. CLL. Dodwelli annotationibus, & Bernardi curis illustratam, diu expectavimus. Parata est prelo, & ni fallor, penès D. Millium latet. Ne tenebris diutiùs damnetur, oramus omnes.

40.

Vid. PART. I. p. 13.

PHILO, Judæus ortu, patriâ Alexandrinus, claruit anno Christi XL. Inter Veteres nemo Philonem illustriori ornavit elogio, quàm Eusebius *, quem refert in patriis disciplinis maximoperè elaborâsse, in Platonicâ & Pythagoricâ philosoph.â omnes sui temporis superâsse, in dicendo copiosum, in sententiis locupletem, in Divinæ Scripturæ intelligentiâ sublimem, atque excelsum. Ahíque † τὰ ἐκείνων πατρόθεν παραδοθέντα, *qui res suæ gentis à majoribus acceptas, accuratè ac diligenter expendit.* Mirâ quidem dicendi vi ac venustate pollere nemo unquam negaverit, ut dictionis Atticæ puritate cum ipso Platone certare videbatur; quo nomine tritum illud ei tribue-

* Hist. lib. 2. c. 4. p. 43. c. 18. p. 58.

† Præpar. Evang. l. 7. c. 12. p. 322.

runt

runt Veteres, *aut Plato Philonizat, aut Philo Platonizat.* Linguæ interim Majorum & Hebraïsmi prorsùs ignarus, Mystes potiùs, quàm Theologus, Philosophus non Sacerdos. Cum Alexandriæ natus educatusque fuerit, Scholæ Platonicæ doctrinam & ingenium penitiùs imbibit, mordicùs retinuit, omnia ferè obtorto licèt collo huc trahens. Hinc nata ei νῦν ὑφεστηκυῖα, & mystica Philosophandi ratio, reconditæ & supercœlestes speculationes: Hinc Platonis placita Mosaïcis immixta, Deique dogmata ad Academiæ sensum explicata: Hinc novæ & subtiles ratiunculæ solerter excogitatæ, undique conquisitæ, à summi Legislatoris mente quàm maximè alienæ: Hinc ineptæ ac pueriles allegoriæ, absurdæ longiùsque petitæ allusiones utramvis faciunt paginam; Compta, arguta, detorta interpretamenta, quibus divina eloquia, totámque legis Mosaïcæ faciem fœdè inquinavit. Vidit hæc olim, & in opprobrium vertit Celsus, Judaïcæ pariter ac Christianæ Religionis hostis acerrimus. Habentur ejus verba apud Origenem, lib. IV. contr. Cels. p. 198. Αἱ γοῦν δοκοῦσαι τῶν αὐτῶν ἀλληγορίαι γεγράφθαι, πολὺ τοῦ μύθου αἰσχίους εἰσὶ καὶ ἀτοπώτεραι, τὰ μηδαμῆ μηδαμῶς ἁρμόζοντα δυνάμεναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ παντάπασιν ἀνεξηγήτῳ μοχθηρίᾳ συναπτόμεναι. *Quæ igitur de his allegoriæ conscriptæ sunt, multò turpiores sunt quàm ipsæ fabulæ, atque absurdiores etiam, mirâ stultitiâ coaptare conantes quæ nullo modo cohærent.* Quâ censurâ Philonem notari non diffitetur Origenes, ipse licet Philonis, in ineptâ hâc interpretandi ratione, sedulus imitator. Certè ex hoc fonte (Philonis scripta intellige) omnis allegoricus exponendi modus, notante Photio, in Ecclesiam Christi promanavit. Objecit idem Christianis Porphyrius †, Celso ætate suppar, malitiâ æqualis; eos nempe ad expositiones quasdam, ἀσυγκλωστους, καὶ ἀναρμοστους, male-cohærentes, nec scripturis ipsis satis accommodatas, confugere. *Et postquam*, inquit, *ea quæ à Mose apertissimè dicta sunt figuras quasdam, atque adumbratas imagines esse jactârunt, ac veluti oracula arcanis plena mysteriis, Divino quodam cultu prosecuti sunt, hujusmodi vanitatis præstigiis mentis acie quodammodo fascinatâ, expositiones suas deinceps protulerunt.* Quo nomine Origenem acriùs carpit, quòd cùm allegoricum in explicandis Græcorum mysteriis modum didicisset, eum Judaicis scripturis adhibuit. Commodum accidit ut meum hâc in parte judicium, confirmaret vir clarissimus Edvardus Bernardus, Doctor Theologus, & Astronomiæ in Academiâ Oxoniensi Professor, haud ità pridem, Savilianus, Literis ad me dum hæc scriberem datis. "Philo Judæus, *inquit*, "Hebraïsmi nimis ignarus adparet, nomenclaturis solis contribuli- "um suorum Hebræo-Græcis instructus. Unde à versione septua- "ginta Doctorum ne versum aut verbum unicum in tantis commen- "tariis unquam discedere potuit. Potuit tamen in vocum Hebrai- "carum interpretamentis pueriliter ludere. Cultu etiam philoso- "phiæ idem Platone minor videtur, quàm ætate. Nihil enim ex- "tra trivium, in illo commentatore lego: dignum nihil Platonis "discipulo, si dogmata Mosis ipsius exceperis. De Angelorum "quidem officiis, ubi accuratior esse voluit, vera miscet falsis, de "incorruptibili mundo falsius planè, ac futilis. Vides tamen ex in- "dice Eusebiano, hujus Sophistæ opera pleráque in nostrum tem- "pus perseverasse; quasi longa somnia hominis nimis otiosi, & ce-

"rebri

SÆC. I. à CHR. N.

† Lib. 3. adverf. Christianos ap Euseb. Hist. l. 6. c. 19. p. 219.

SÆC. I. CHR. N.

"rebri ſui, ceu mundi ipſius ideis, figmentiſque ſibi perplacentis. "Ille ergo cunctis operibus ſuis, præter pauciſſima, in Pentateuchum "Divini Moſis commentatus eſt, ſententiis quidèm nimium repe- "titis, dictionis tamen flore admirabili, delectúque. Allegorias præ- "tereà quibus abundant ejus libri, partim à priſcis commentariis, "quod ſæpe lubens ille profitetur, partímque maximam partem ab "ingenio ſuo derivavit; magno ſanè literaturæ ſacræ & hiſtoriæ "veriſſimæ damno, niſi is in pleriſque traductionibus, ridiculus ſa- "tis, nugarúmque prodigus videretur. Mirum quidem Origenem "noſtrum ſequi potuiſſe tam vanum doctorem. Sed facilitas fe- "cit. Allegorias enim ſpargere in plebem exiguus labor. Virtu- "tis tamen & pietatis erga Deum ſtudium amorémque ſummum "ubique explicat Philo, & quidem facundiâ vix imitabili. Quam- "obrem allegoriarum nugas illi faciliùs condonamus. Præterea "Hierophantarum Ægyptiorum vitam ſobriam & ſecretam, quam "Herodotus, Diodorus, & Porphyrius diligenter deſcribunt, imi- "tabantur ſimul & in melius reformabant annis ante Chriſtum na- "tum CL. pars proba Judæorum Eſſeni, in Collegiis pietati ope- "ram dantes. Apta quidem ſatis Ægyptus erat tali politiæ, imò "fami tolerandæ. Hanc adeò ſectam eàdem in regione poſtea "vicerunt auſteritate vitæ participes noſtræ fidei, Antonius, Paulus "& mille alii Aſcetæ, patréſque Aſcetarum. Therapeutas denique "Philonis Chriſtianos eſſe maluit Euſebius Cæſarienſis, ut ſolet ſcri- "ptorum Veterum teſtimonia bonâ malâque fide undique ad evan- "gelica ſua comportare. De Therapeutis hiſce quorum mores & inſtituta depingit Philo, quoſque Chriſtianiſmi cultores fuiſſe con- tendunt, Euſebius, Hieronymus, aliique; prolixè agunt præter alios Valeſius not. in Euſeb. lib. II. cap. 17. p. 34, 35. Hankius de ſcri- ptor. Rom. lib. II. part I. cap. 8. num. 56, &c. & nos olim ſuo lo- co. Extant in Philonis libros *de Vitâ Moſis*, in librum *de Vitâ Jo- ſephi Patriarchæ*, ſive *viri civilis*, & *de Vitâ Abrahami*, ſive *de legi- bus non ſcriptis*, Anonymi cujuſdam, ſed antiqui, autoris annotatio- nes marginales Græcæ MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Hiſtoric.* LXXXI.

44. EUODIUS, primus poſt S. Petrum, Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus conſtitutus, juxtà Euſebium, anno Chriſti XLIV. juxtà Syncellum anno XL. Cathedram hanc tenuit ex Syncelli calculo, annos XXIX. ſecundùm Nicephorum CP. in chronographia XXIII. Et Martyr à multis obiiſſe dicitur. Meminit Euodii, præter Euſebium & Hieronymum, Impoſtor Ignatianus Epiſt. ad *Antiochenos*. Me- minit Joannes Neſteutes orat. *de Pſeudoprophetis*, quæ inter Chryſo- ſtomi opera habetur, T. VI. p. 479. Πρῶτος Εὐόδιος ἡ ὠωσία τῆς ἐκκλη- σίας, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Διάδοχος· ὁ πῶς Ἰγνάτιος, &c. *Ubi Euodius ille bonus odor Eccleſiæ; & ſanctorum Apoſtolorum ſucceſſor atque imitator? Ubi Ignatius*, &c. Sic Nicephorus Calliſti Hiſt. Eccl. lib. II. cap. 3. Ὁ πολὺς τὰ θεῖα Εὐόδιος, τῶν ἱερῶν δ' Ἀποστόλων καὶ αὐτὸς Διάδοχος, *Divinus Euodius, qui & ipſe ſanctorum Apoſtolorum ſuc- ceſſor fuit*. Quo in loco Euodium, commentarios ſcripſiſſe docet, præcipuè Epiſtolam, quam φῶς, ſive *lumen* inſcripſit. Hujus Frag- mentum ibidem profert Nicephorus, quo refert auctor Dominum noſtrum,

noſtrum, Petrum tantùmodò propriis manibus baptizâſſe; Petrum, porrò Andream, filioſque Zebedæi; hos deinceps, reliquos Apoſtolos; Petrum verò & Joannem, LXX. diſcipulos; aliaque plura de annis Chriſti & B. Virginis, &c. tradit. Verùm ſalvâ Nicephori autoritate, ſuſpecti mihi videntur hi commentarii, ſuſpecta hæc Epiſtola, nec aliunde quàm ex recentiorum Græculorum Officinâ, prodiiſſe. In omnibus priorum ſæculorum monumentis nè leviſſima mentio. Vix credibile eſt latere potuiſſe Euſebium, qui omnium penè Bibliothecarum angulos diligenter excuſſit. Silent Hieronymus, Gennadius, & reliqui longo agmine ſcriptores Eccleſiaſtici. Quid, quòd Baronius † ſemel iterúmque fatetur hanc Euodii Epiſtolam nemini veterum innotuiſſe, nec unde eam acceperit Nicephorus ſe inveniſſe? De ipſo Euodio id monere viſum, plures tùm Græcorum tùm Latinorum eundem facere cum Euodiâ illâ cujus meminit D. Paulus, Philipp. IV. 2. Vide quæ congeſſit Cotelerius not. ad Pp. Apoſt. p. 298.

SÆC. I. à CHR. N.

† Apparat. num. 47. & ad ann. 71. num. 13.

ACHAIÆ Presbyteri & Diaconi Epiſtolam encyclicam de Paſſione B. Andreæ ſcripſiſſe dicuntur. Hanc ab omnibus penè damnatam, etiam à cordatioribus Pontificiis rejectam recoxit haud ita pridem, & tanquam Acta genuina, & ſincera propugnavit Natalis Alexander Hiſt. Eccl. Sæc. I. cap. 10. Artic. 8. Verum res ei infœliciter cedit. Palmarium, quo utitur, argumentum à Patrum Autoritate ducitur; nullos verò profert teſtes ſæculo octavo, eóque exeunte, vetuſtiores: Etherium Uxamenſem anno 789. Remigium Antiſſiodorenſem anno 880. Petrum Damianum anno 1057. Lanfrancum Cantuarienſem anno 1070. S. Bernardum anno 1115. Ivonem Carnotenſem anno 1092. bellos proculdubio & idoneos teſtes, qui de re pluſquam ſeptingentis, vel mille ante ſe natos annis geſtâ, ſententiam dicant! Sed in officio S. Andreæ (ut cum Bellarmino & Natali pergam) Eccleſia hæc Acta legit. Quaſi verò in Breviario Romano, etiam maximè correcto, nullæ legerentur fabulæ, nulla ſcripta apocrypha & ſpuria uſurparentur. Extitiſſe olim Philaſtrii tempore Andreæ Acta, ſed à Manichæis fœdè corrupta, non nego; verum ab hodiernis planè aliena. Certè quæ hodie extant, ab aliquo Mediæ ætatis monacho conficta videntur. Sunt quidem in ipſis Actis quæ Apoſtolicorum temporum Scriptori minimè conveniunt: Ipſa inſcriptionis forma nova planè eſt, & ſingularis, *ab univerſis Eccleſiis quæ ſunt in Oriente, & Occidente, & Meridiano, & Septentrione*: cujus ſimile exemplum haud alibi reperies. Ut aliæ mittam, quis credet Apoſtolicæ ſimplicitatis virum in oratione quam ad Pro-conſulem habuit, tot comptas & concinnas Antitheſes de ligno prævaricationis, & de ligno Paſſionis, de terrâ immaculatâ unde factus primus homo, & de virgine immaculatâ quâ natus eſt Chriſtus perfectus homo, aliiſque huc ſpectantibus habuiſſe? vel tam elegantia & planè inepta ad crucem ſuam verba feciſſe? Quis credet immenſam penè totius Provinciæ multitudinem ad occidendum Ægeam, & Andream Apoſtolum, fractis carceris januis, liberandum, Patras veniſſe? Quis credet mitiſſimum Apoſtolum, Ægeam Pro-conſulem pro Tribunali ſedentem, *filium mortis*, & *ſtipulam æternis paratam incendiis* vocaſſe; eíque palam impudentiam objeciſſe?

59. Vid. PART I. p. 16.

SÆC. I. à CHR. N.

ciſſe? Ut de modo alligandi ad crucem, déque carnificibus, qui, jubente Ægeâ, manus ad crucem, ut inde Apoſtolum ſolverent, miſerunt, fruſtrà tentantibus, ſtupentibus eorum brachiis quotieſcúnque extenderentur, nil dicam. Denique quis non mirabitur in Præfatione tam accuratam & ſubtilem SS. Trinitatis explicationem adhiberi? Et de proceſſione Spiritûs S. tam perſpicuè agi? quæ non niſi ſequioribus Eccleſiæ ſæculis agitari cœperunt. Baronius † quidèm hanc de Spiritu ſancto clauſulam in antiquis MSS. haberi negat. At quis novit, *inquit Cl. du Pinius* † an in nonnullis non fuerint deleta potius hæc vocabula, quàm in cæteris addita? Subdítque pro candore quo pollet eximio, hanc Paſſionem, ſaltem ut ſcriptum dubium reſpici debere; quod, autore Hieronymo, nulli probando fidei dogmati inſervire poteſt. Uno verbo: Tota horum Actorum compages piam fraudem, & ineptum monachorum ingenium & zelum manifeſtò ſapit.

* Ad Martyr. Rom. Novemb. 30.
† Biblioth. Nov. P. I p. 27. Edit. Lat.

67. Vid. PART I. p. 21.

JOSEPHUS, genere Hebræus, domo Hieroſolymitanus, dignitate ſacerdos, claruit anno Chriſti LXVII. Etiam à pueritiâ incumbens diſciplinis egregiè profecit, ipſomet teſte de vit. ſuâ, p. 989. Viſus intellectu & memoriâ præcellere; ita ut jam tum quartumdecimum agens annum, tantam laudem ex literarum ſtudiis conſecutus ſit, ut etiam à ſummis Pontificibus, & urbis Primoribus de penitiori Legum ſenſu conſuleretur. Obiit exeunte circiter hoc ſæculo. Joſephum ob egregia ſcripta à ſe edita, réſque, & in Eccleſiâ, & Republicâ præclarè geſtas, tanto in honore non modò apud populares ſuos, verùm apud Romanos rerum dominos habitum eſſe tradit Euſebius * ut in urbe Româ, Statuâ donatus ſit, ejúſque libri in Bibliothecâ publicâ fuerint collocati. Quin & ipſe † nobis auctor eſt, ſe libros ſuos (quos, opinor, de Bello Judaico conſcripſit) non modò illuſtrioribus Romanis qui bello interfuerunt, ſed & ipſis Veſpaſianis Auguſtis obtuliſſe, Titúmq; Imp. eoſdem manu ſuâ ſubſcriptos publicari præcepiſſe. Ut mirum planè videri debeat, Joſephi ſcripta tam benè curata, in tam publicâ hominum luce poſita, omnium penè manibus quotidiè trita, ad tam pauca exemplaria hodiè redacta eſſe, támque rarò in Bibliothecis Manuſcripta reperiri, tam hiulca, mutila, obſcura, & fœdè depravata ad nos perveniſſe; ut plura ſint loca, quæ vix ſanum fundant ſenſum. De quibus citiùs inter horologia, quàm inter eruditos conveniet. Infinitus eſſem, ſi ſingula percurrerem. Uno, alteróve exemplo manifeſtum fiet. Primum ſit πολυθρύλλητον illud & vexatiſſimum de Jeſu Chriſto teſtimonium, quod in editis ſic ſe habet; Antiq. lib. XVIII. cap. 4. p. 621. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ Ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν, &c. Id eſt, interprete Ruffino, ſeu antiquo alio: *Fuit autem eiſdem temporibus Jeſus, ſapiens vir, ſi tamen virum eum nominare fas eſt. Erat enim mirabilium operum effector, & doctor hominum eorum, qui libenter quæ vera ſunt, audiunt. Et multos quidem Judæorum, multos etiam ex Gentibus ſibi adjunxit. Chriſtus hic erat. Hunc*, &c. Mitto reliqua utpotè omnibus nota. Quantis objectiunculis, quàm diſcrepantibus lectionibus, quot Gram-

* Lib. 3. c. 9. p. 84.
† De vit. ſuâ, p. 1026. contr. App. l. 1. p. 1037.

maticalibus

SÆC. I. à CHR. N.

maticalibus minutiis & obſervationibus locum hunc vexârint recentiores Critici, nôrunt omnes qui in literis Eccleſiaſticis verſantur. Non eſt hujus operis, neque in animo mihi, genuinam hujus teſtimonii autoritatem ex profeſſo vindicare, multò minùs cum quoquam hâc de re contendere; fruatur quiſque judicio ſuo; paucula tantum, ὡς ἐν παρέργῳ, notabo, quæ ad ſummam rei pertinere videantur.

Joſephum, magni nominis Hiſtoricum, res ſui temporis, gentiſque ſuæ, literis mandantem, de CHRISTO JESU, Viro ob ortum, vitam, miracula, mortem, reſurrectionem, religionem recèns inſtitutam, diſcipulos, per omnium ora Celeberrimo, déque rebus ab eo recenti memoriâ geſtis, nullam planè feciſſe mentionem, cum vel ipſi meminerint hujus temporis ſcriptores Gentiles, Tacitus, Suetonius, Plinius, &c. quis credet? Sed loco non ſuo interpoſitum eſt hoc elogium, nec cum iis cohæret quæ præcedunt, ſequunturque; ſublato hoc, reliqua aptè cohærerent. Verùm gratis hæc omnia dicuntur, nec verè quidem. Priori enim capitis parte de rebus à Judæis ſub Pilato geſtis agit: Unde aptè ſatis ad Domini noſtri mentionem delabitur. Quin & quæ ſequuntur multò minùs ad Pilati hiſtoriam pertinere videntur, quàm hæc de Domino noſtro periocha. Certè in toto hoc capite ea recenſere videtur Joſephus, quæ ſub Pilati regimine, diverſis licèt temporibus, contigerunt. Sed ſuppoſitum eſt Joſepho hoc teſtimonium, ejúſque operibus intruſum. At quo autore, quo tempore id factum? quo teſte, quo indicio id conſtat? Joſephi libri in omnium erant manibus, ab omnibus lecti, excuſſi, Judæis, Gentilibus, Chriſtianis apprimè noti. Ut non citiùs talem laciniam ſuſſercire potuiſſet impoſtor, quin ſtatim exclamaret orbis univerſus, & rumores de tam inſigni νοθείᾳ in omnes angulos ſpargerentur. Primus qui hoc Joſephi teſtimonium citavit, erat Euſebius, circa annum CCCXXIV. quo tempore nè leviſſima quidem ſuſpicionis umbra habebatur. Ubique ad manum erant Joſephi exemplaria, & in Bibliothecis Romanis vetuſtiſſima, ad quæ facilè provocari poterat. Nec dubitandum eſt, tùm Judæos, tùm Gentiles id facturos eſſe. Ipſe Euſebius, qui omnium penè Bibliothecarum forulos excuſſerat, & de rebus antiquiſſimis optimè judicare nôrat, nec facilè falli potuit, nec faliere voluit; ut nec, qui eum ſecutus eſt, Hieronymus. Quid verò faciemus iis † qui ipſummet Euſebium doli & impoſturæ quam ſomniant Architectum fuiſſe volunt? Itáne verò? an tàm ſubleſtæ fidei, tam deploratæ famæ fuerit Vir omni ævo Celeberrimus, ut poſt candorem, & ſinceritatem tot ſæculis probatam, in falſi fraudiſque crimen tandem veniret, & fides hactenùs illibata, ab ingratâ poſteritate, abſque vel minimâ juſtæ ſuſpicionis ratione, in dubium revocetur? Quin nec ſi hoc facere voluiſſet Euſebius, facilè potuit. In Evangelicæ Demonſtrationis opere, rei Chriſtianæ cauſam præcipuè adverſus Judæos, idque allato hoc ipſo Joſephi teſtimonio, luculentèr agit. Si fraudulentèr ſuppoſuiſſet; quàm malè fidei, famæque ſuæ & cauſæ quam agebat, conſuluiſſet, qui inſpectis Joſephi libris facilè revinci potuit? Apage tales ſuſpiciunculas nullâ probabilitate nixas, viris ingenuis atque eruditis indignas, ex æquo inceptas & malitioſas! Quid, quòd omnes etiam vetuſtiſſimi, qui hodie ſuperſunt, codices MSS. exaratum habent eâdem manu

† *Mihi imprimis creditu difficile fit, autorem hujus τεχνάσματος & eſſe Euſebium.* Tan. Faber. in Diatr. mox citanda p. 37. Alios vid. ap. Boſ. in exercit. in hoc Joſephi teſtimonium.

SÆC. I. à CHR. N.

hoc testimonium, & vix proferri potest antiquum aliquod exemplar in quo desideratur; adeò ut per XV. penè sæcula à nemine usquam sollicitatum fuerit, sed constanter pro genuino habitum? Sed hujus testimonii Origenes & Photius nè verbulo quidem meminerunt. Esto. Habuerunt proculdubiò rationes suas cur silerent. Fortè in codices inciderunt, in quibus omissum erat, aut erasum. Judæis quippe solenne erat, postquàm Christiana Religio invaluerat, omnia librorum suorum loca vel corrumpere, vel subtrahere, quibus fides Christiana niteretur: Et si ipsis libris Sacris ubi de Christo agunt, manus violentas injicere non reformidârint, quid mirum si Josepho non pepercerint? Nec vana est prorsùs hæc suspicio. Audiamus quæ hàc de re tradit Gyraldus Cambrensis, libro *de institutione Principis*, apud Cl. Galeum, nondum edito. *Robertus* (*Canutus* dictus, qui claruit circa annum 1170. de quo vide Baleum cent. 3. c. 4. p. 213.) *Prior S. Fridiswidæ apud Oxonium, Hebraicè doctus, in duobus exemplaribus Josephi Hebraicè scriptis invenit Testimonium de Christo, in aliis nuper erasum. Quod & Judæis Oxoniæ degentibus ostensum fuit.* Dices Josephum testari, se libros de bello Judaico primò quidem Hebraicè scripsisse, ac Græcè postea vertisse de Antiquitatibus idem non affirmat. Fieri tamen potuit ut, in contribulium suorum gratiam, hos etiam libros patrio sermone condiderit, etsi in opere Græco quod habemus hodiè, id non tradiderit. Vel fieri etiam potuit, ut ipsi Judæi eos Hebraicè transtulerint. Ac proinde in omnibus exemplaribus quæ vel sub potestate suâ erant, vel à se descripta, hoc de Christo testimonium, aut omiserint penitùs, aut deleverint. Quicquid sit, certum est in hodiernis Josephi codicibus multa deesse, quæ à veteribus citantur. Fragmenta benè longa Græcè MSS. apud se servari me monuit eruditissimus Galeus, quæ in vulgatis Josephi codicibus frustrà quæsiveris. Plura profert Isaacus Vossius, & ex eo Cl. Ittigius, Theologus Lipsiensis, in prolegomenis quæ nuperæ Josephi editioni præmisit: quibus & alia non pauca addi possunt.

Primus, ni fallar, saltem è primis, qui nostrâ memoriâ huic testimonio litem movere non contentus, dedità operà refutare aggressus sit, erat Tanaquillus Faber, editâ hàc de re peculiari diatribâ anno 1655. 8vo. quam deinde in primam Epistolarum partem transtulit, num. 44. Levia planè videntur, nec critico ejus acumine satis digna, quæ hàc in causâ objicit: Nec tanti sunt (si id jam agerem) omnia variorum argumenta, quorum summam magnâ quidem perspicuitate & judicio exhibet Andreas Bosius †, quæ illustre hoc Christianæ antiquitatis monumentum studiosorum manibus excutiant. Quod fortius stringit illud est: Videri Josephum hoc in loco D. Jesum pro vero Deo & Messiâ agnoscere. Id enim verba illa innuere videntur, Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν; quod de Josepho neutiquam credi potest. At quid si hæc clausula Josephi non fuerit; sed à Christiano quodam in margine annotata, postea Librariorum incuriâ in textum irrepserit? suspicatus est hoc olim Montacutius noster, in re Critico-ecclesiasticâ vir summus, qui de his verbis agens, Χριστὸς οὗτος ἦν, *proculdubio*, inquit * *glossema est, & marginalis cujusdam Christiani lectoris adnotatio, licet habeatur in scripto codice, & in Josepho.* Suspicionem non leviter auget, quod hæc

† Exercit. Hist. crit. in periocb. Joseph. de Jes. Christo, c. 3. §. 17, &c. p. 85.

* Not. in lib. 3. Euseb. de Demonstr. Evang. ad p. 124.

verba

verba in Josephi testimonio prout apud Cedrenum * extat, desiderantur. Unde pronum est conjicere Cedrenum in codice quo usus est, ea neutiquam reperisse. Verum sint ipsius Josephi verba. Quis nobis fidem faciet ex suâ, non ex aliorum mente Josephum loqui, rémque tradidisse, non quam ille veram existimavit, sed quæ vulgari famâ circumferebatur? Nec aliud forsan est hæc clausula, quàm usitata apud Græcos loquendi formula, ὅτι φασὶ, pro λεγόμενον. Hieronymus † vel in codice suo ita legit, vel saltem intellexit, cùm hunc locum ita reddidit, *Hic credebatur esse Christus.* Et ita quidem alibi, Antiq. lib. 20. cap. 8. p. 698. ipse Josephus de Christo loquitur, mentémque suam satis apertè explicat, Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστὸς, *Jesus qui Christus dictus est:* Ut salvo hoc testimonio, non sit necesse Josephum vel pro Christiano, vel pro Christianæ Religionis encomiaste habendum esse. Scripsit Pilatus super crucem Domini, Οὗτος ἐστιν Ἰησοῦς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων: quem tamen pro Christi discipulo, vel admiratore nemo opinor unquam habuit. Ut proinde concidit planè argumentum, in quo tot triumphos agit Tanaquillus Faber ‖, ex Origenis testimonio depromptum, Josephum nempè Jesum pro Christo non agnovisse. Addam, coronidis loco, Cl. Le Moinii * hâc de re sententiam. " Cùm Josephus quædam in isto loco de Messia & Jesu in-
" jecisset, & dixisset quod ille esset λεγόμενος Χριστὸς, levi immutati-
" one, & fraude non improbandâ, quidam Christianus ad marginem
" scripserat, ὡς ὁ Χριστὸς, cùm λεγόμενος minus dicere, quàm par erat,
" existimaret; tandem describentibus amanuensibus, exulavit textus
" ipse, & glossa marginalis illius locum occupavit——Dixit Jose-
" phus quòd isto tempore ortus Jesus ὁ Χριστὸς λέγεται, *dicebatur Mes-*
" *sias.* Tale loquendi genus occurrit in lib. *Sopherim* citante Galatino,
" ישו הנוצרי נראה מששיח, *Jesus Nazarenus videbatur Messias.* Occur-
" rit & apud ipsum Maimonidem, c. 11. Tractat. ultim. Lib. *Jad.*
" את אותו שנראה שיהיה משיח: *De illo qui Messias existimatur, vel qui*
" *existimabatur esse Christus.* Quod quadrat cum verbis Josephi, qui di-
" cit de Jesu Nazareno, quòd ὡς λεγόμενος Χριστὸς. Hæc hactenus.

Alter Josephi locus, perplexus satis, & difficilis habetur de Bell. Judaic. lib. 6. cap. (*Græc.*) 18. (*Lat.*) 7. pag. 921. ubi de Romanæ Legionis Ballistis Hierosolymitanos jactis lapidibus graviter infestantibus agens, refert obsessos speculatores in turribus constituisse, qui quando impelleretur machina, saxumque ferretur, præmonerent, patriâ linguâ clamantes, ὁ υἱὸς ἔρχεται, *Filius venit.* Hæc verba incommodum fundunt sensum, immò planè nullum. Scio, modò id patiantur codices MSS. levissimâ quidem mutatione pro υἱὸς, legi posse ἰὸς *missile*, seu *sagitta*, quod aptè quidèm huic loco convenit. Quo minùs verò in hac conjecturâ acquiescam facit, partìm quòd ἰὸς verbum sit poeticum, Homero utplurimum usitatum; præcipuè verò quòd speculatores non Græcâ, sed Hebræâ seu Syro-Chaldæâ linguâ hæc verba ediderunt. Liceat igitur mihi aliam conjecturam in medium proferre, eámque viri longè doctissimi, Christiani Wagneri, Lipsiensis Theologi, mihíque dum viveret amicissimi, qui sententiam hâc de re rogatus in hæc verba rescripsit. " Equidem non memini
" apud ullum Philologorum eâ de re quidquam mihi observatum, at-
" tamen creditu pertacile est, nisi egregiè fallor, obsessos ad con-
" spectum lapidis è longinquo advolantis clamâsse, אבנא אתא ἄβνα
" ἀθᾶ

† De script. in Joseph. cap. 13. p 7.

‖ Diatr p. 2, 33, 34, 35.

* Not. ad var. lect. p 931.

* Edit. Paris. p. 196.

SÆC. I. à CHR. N.

" ἄβν, *lapis venit* ; quod Flavius Josephus (vel potiùs maleferiatus in-
" terpolator, qui Josephi vernaculis, ἄβνα ἀδν, versionem Græcam
" substituendam putavit) interpretatus est ὑὸς ἐρχέλαι, sensu sanè in-
" commodo ac insulso. Causa ἁμαρτηνείας non aliunde arcessenda,
" quàm quòd אבנא, *lapidem* æquè notat ac *filium*. Prior vocis vis
" notissima est, ac vel à Danielis II. 35. V. 4, 23. patescit. Altera
" paulò rarior, non tamen Hierosolymitanis inusitata. Liquet id
" non modo ex Arabismo (qui, æquè ac Chaldaismus Josepho verna-
" culus, Ebraismo ortum debet) & Ebraicis Rabbinorum Hispanien-
" sium Arabúmque titulis, (Ibi nempe ابن heic אבן *filium* signifi-
" cat) sed ex ipso etiam Targum Proverbiorum, c. XXIII. v. 27. ubi
" dicitur וְצָאֵר אַבְנָא שְׁבִרָא, *Et venatur filios stultos*. Scilicet אַבְנָא pri-
" ori sensu ex Ebr. אֶבֶן, posteriori ex בֵּן cum א prosthetico enascitur.
" Nec אֶבֶן & חַבֵּן valdè dissona sunt à se invicem, ut credas cla-
" mâsse Judæos בֵּא הָאֶבֶן, quod sciolus acceperit pro בֵּא חַבֵּן. Sed
" Ebræa mater pridem vulgi notitiâ subducta erat. Ergò אבנא אית
" magìs arridet. Hæc vir incomparabilis, longéque suprà ætatem eru-
" ditus, linguarum verò Orientalium callentissimus, Literis ad me unâ
" alterâve septimanâ ante obitum datis, nempe 7. Idus Junias
MDCXCIII. In eandem penè sententiam conjecturam suam obiter
proposuit vir doctissimus Steph. Le Moin. *Not.* in Epist. Barnab. p. 573.
Existimat Galeus noster pro ὑὸς reponendum esse λίθος, totidem enim
sunt literæ, totidem apices, similes literarum ductus in utràque voce,
unde facilis hic lapsus. Verùm de hisce conjecturis judicent alii. Ex
his aliisque infinitis quæ addi poterant perspicere licet, quàm calidis,
justisque votis novam & accuratam Josephi Editionem expetit & ex-
pectat gens literaria. Quantopere in hâc arenâ desudârit Stephi.
Le Moin, in præfatione ad Varia sua Sacra ipse nos prolixè docet.
Quàm fœlicibus auspiciis incœpta fuerit pulcherrima & castigatissima
Editio Oxoniensis, quoúsque processerit, & quas tandem ob causas in
fumum abierit, dicant alii. De variis Josephi editionibus, quæ hactenùs in lucem prodierunt, uberrimè agit amicus noster Thomas Ittigius, in Prolegomenis quæ Editioni Lipsiensi haud ita pridem præmissa sunt. Josephi stylum egregiè commendat Photius, nec immeritó. Thucydidem dictione imitatur, Atticismi observantissimus, ac si in ipso Athenarum sinu natus, educatúsque fuerat. In contexendâ historiâ, mediâ incedit viâ inter LXX. Interpretes, & codices Hebraicos, qui Rabbinis à sæculo Aquilæ in usu fuerunt. Negligenter itaque factum à viris doctis indoctísque, qui editionem Interpretum Alexandrinorum Flavium nostrum secutum esse asseruerunt, cùm millies ab illis senibus discedit ; ut me nuper monuit optimus Bernardus noster, in quibusvis melioris notæ scriptoribus egregiè versatus, in Josepho versatissimus. Addam summodò pauca de libello Josephi *de Maccabæis*, seu περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, quem quartum Maccabæorum librum appellant veteres. Hunc Josepho nostro, post Eusebium & Hieronymum, disertè tribuit Philostorgius, lib. I. cap. 1. notátque Photius ὡς αὐτὸν συνομολογεῖν, ipsum etiam hâc in re aliis consentire. Nihilominùs an genuinum sit Josephi opus justa est dubitandi ratio. Nec dictio nec phrasis Josephi est : imò ei in quibusdam

busdam auctor contradicit. Quidam codices MSS. monente Galeo nostro, *Martyrium* habent SS. *Maccabæorum* ἐκ τῆς Ἰωσήπου Ἱστορίας. Unde liquet non à Josepho scripta, sed ex eo efformata fuisse hæc Maccabaica. Inde drama illud scripsisse aliquem Judæo-Christianum censet idem vir summus; nec sententiæ suæ rationes deesse monuit. Γνῶν πρὸς Θεὸν celebrat, perinde ut auctor Epistolæ ad Hebræos, cap. XI. Sed & illa verba in variantibus lectionibus ἀντίψυχον γενόμενος τῶν τοῦ ἔθνους ἁμαρτιῶν, καὶ διὰ τοῦ αἵματος τοῦτου, non obscurè doctrinam Christianam repræsentant. Huc etiam facit solennis illa ferè in omnibus Ecclesiasticorum sermonibus conclusio— ὯΙ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας [τῶν αἰώνων] ἀμήν. Dixerat S. Matthæus cap. X. v. 28. Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, Maccabaicus ille, Μὴ φοβώμεθα τὸν δυνάμενον ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα. Interim libenter edoceri vellem, quid Erasmo in mentem venerit, qui initio Versionis seu Paraphraseos suæ auctorem inducit asserentem, se Maccabæorum agones ad exhortationem prosapiæ suæ, Polybio Megalopolitâ id flagitante, tradere voluisse. Quorum in Græcis nec vola est, nec vestigium. Nodum solvant alii. Quin id pro ingenii sui prurîtu fecerit Erasmus, dubitari nequit. Hunc libellum novâ, eâque accuratâ, veste donatum, notis illustravit, ediditque Fr. Combefis *Auct. Novissimum.* Par. 1672. p. 1.

SÆC. I.

Concilia hoc Sæculo habita.

HIEROSOLYMITANUM, synodorum omnium propriè dictarum prima, Hierosolymis ab Apostolis circa annum XLVII. celebrata. Occasionem dedit exorta super Antiochiæ inter fideles Judæos, & è Gentibus conversos controversia, de circumcisionis, rituúmque Mosaicorum observantiâ ad salutem necessariâ. Quis fuerit hujus controversiæ status, Lector, paucis accipe. Judæi ad Christi fidem traducti, Legis suæ à tot retro-actis sæculis receptæ, toties divinitùs confirmatæ, amorem cultúmque ægrè admodùm deponere potuerunt. Ferebant in oculis Mosen suum; Venerabantur Majorum institutâ, ritúsque à Deo traditos, maximè, quâ Dei peculium censebantur, Circumcisionem. Hæc in Ecclesiam Christianam secum inferre satagebant, hæc non minùs quàm Christi præcepta ad salutem necessaria ubique venditabant. Neque id modò, sed & Gentiles qui religionem Christianam amplectebantur, ad ea observanda cogere studuerunt, frustrà alioquìn Christi gratiam in hâc vitâ, & æternam fælicitatem in futurâ expectaturos. Verùm animosè restiterunt Gentiles, neque gravissimo huic jugo colla subdere voluerunt. Hinc nata Antiochiæ lis, ubi magna erat Judæorum frequentia, non levi contentione utrinque agitata, neque Pauli & Barnabæ autoritate sopiri potuit. Ipsis igitur ab Ecclesiâ Antiochenâ Hierosolyma missis, ad Apostolos res devenit; qui Concilium hanc in rem mox cogebant: 47.

Præcipuas

SÆC. I. à CHR. N.

Præcipuas in hâc ſynodo partes ſuſtinebant, B. Petrus, & Jacobus Hieroſolymorum Antiſtes. Sententiam primus dixit Petrus, inter Apoſtolos ſeniôr, Decretoriam Jacobus, utpotè loci Epiſcopus; nempè Gentiles non aliis Legis ceremoniis teneri, quàm ut ab iis quæ immolata ſunt ſimulachris, à ſanguine, ſuffocato, & ſcortatione abſtinerent. Extat Decretum & Epiſtola Synodica ap. S. Lucam Act. cap. XV. Non obſtante Decreto hoc Apoſtolico, controverſia penitùs non deferbuit. Latitabant in angulis Pſeudo-Apoſtoli, ſalliique doctores, qui fermentum hoc Judaicum ſpargere non ceſſabant. His ut occurreret S. Paulus, ei omnibus modis enitendum erat. Hinc natæ ei tot curæ, labores, moleſtiæ; hinc nova prædicandi ſeges, nempè ut oſtenderet non Legem Moſis, ſed Evangelium Chriſti, methodum eſſe ſalutis à Domino inſtitutam; neque Legis opera, ſed fidem Chriſti (*i.e.* verum, ſincerúmque aſſenſum & obſequium promiſſis præceptíſque Evangelii præſtitum) ad ſalutem eſſe neceſſariam. Neque ad reſerandas pleráſque D. Pauli Epiſtolas, præſertim ad Romanos, Corinthios, Galatas, aptior ulla, rectiórve clavis adhiberi poteſt. Verùm hæc obiter. Plures alias Apoſtolorum ſynodos memorant ſcriptores Pontificii; nempè Hieroſolymitanam circà Electionem Matthiæ Apoſtoli anno Chriſti 33, paulò poſt Domini Noſtri in Cœlum aſcenſum; alteram itidem eodem loco in Feſto Pentecoſtes habitam; ne de aliis dicam, quibus Conciliorum nomen impropriè & καταχρηστικῶς tribuitur, quæ potiùs piorum Conventus, quàm cœtus Synodales haberi debent. De Canonibus & Conſtitutionibus, quæ Apoſtolorum nomine vulgò circumferuntur, quæque primis Eccleſiæ ſæculis condita, tandem in unum codicem collecta ſunt, agit Hiſtoria Literaria Part I. inter S. Clementis opera ad ann. 65.

Finis Primi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM GNOSTICUM.

SCRIPTORES.

POLYCARPUS Smyrnenſis Epiſcopus claruit anno CVIII. De Epiſtolâ Polycarpianâ, ſatis pro inſtituti noſtri ratione, in Hiſtoriæ Literariæ Part. I. diximus. Quoniam verò nondum penitùs ſopita ſit de ejus autoritate controverſia, non abs re forſan erit hanc rem paucis excutere. Veram ac genuinam eſſe Polycarpi Epiſtolam ſatis arguit, quod omnes germanæ antiquitatis notas præ ſe fert. Ὁ χαρακτὴρ τῆς πίστεως, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, ait de eâ Irenæus teſtis penè συγχρονος, ſtyli ſimplicitas & perſpicuitas, totiuſque orationis pietas, gravitas, dignitas ætatem ſpirant verè primævam, verè Apoſtolicam. Antiquiſſimis SS. Patrum teſtimoniis fulcitur; & loca quæ ex eâ citârunt veteres, in eâ hodie reperiuntur; plurima ex priore Petri Epiſtola deſumpta teſtimonia inibi deprehenduntur. Quâ notâ illam olim ſignavit Euſebius *. Primi hanc Epiſtolam in dubium vocârunt Centuriatores †, leviſſimis quidem de cauſis an germana ſit ſubdubitantes. Fatentur manifeſtum aliquem errorem non continere, ineſſe tamen quæ attento lectori ſuſpicionem fortè movere poſſunt; optantes nihilominus, ut vetuſtiſſima exemplaria bonâ fide inquirantur. Et quid mirum ſi hâc in parte minùs rem acu tangerent? cum ex denſiſſimis tenebris vix dum emerſerat res literaria; cum controverſiæ Hiſtorico-Eccleſiaſticæ parum eſſent excuſſæ, & ventilatæ; & pauca SS. Patrum monumenta, Græca penè nulla, edita fuerint. Fecerunt quod pro tempore poterant diligentiſſimi hiſtoriæ Eccleſiaſticæ eruderatores, ac proinde, ſi in quibuſdam minus rectè judicârint, meritò condonandi. E Recentioribus quòd litem ei moverint, Dallæus, Albertinus, Larroquanus, è Neotericorum gente non poſtremi, in causâ erat nobile illud teſtimonium quod Polycarpus reddit Ignatii Epiſtolis, quæ ex ultimâ antiquitate Epiſcopalis κιβωτὸς veluti prora & puppis ſunt. Non obſcurè illud innuere videtur ipſemet Dallæus || qui, poſt quæſitas undique objectiunculas, fateri tandem coactus eſt, exceptis quæ in ultimâ Epiſtolæ particulâ continentur, in quibus locum habet hoc teſtimonium, nihil in Epiſtolâ occurrere, quod vel quenquam offendere, vel Polycarpo indignum cenſeri debeat. Hoc illis ſtomachum movet; hinc *tantæ animis cœleſtibus iræ*, omnéſque ad ſubvertendum hunc murum adhibitæ machinæ. Et primò quidem, ut poſtremam Epiſtolæ partem excluderet, aſſirmat Dallæus * veram Epiſtolam in ſolennem illam periodum, quæ votum pro Philippenſibus continet, olim deſiiſſe, *Deus autem & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, ipſe ſempiternus Pontifex, Dei Filius, Chriſtus Jeſus ædificet vos in fide & veritate*, &c. ad illa uſque verba, *ut ſitis in illo perfecti*. In hanc de- “ centiſſimam, *inquit*, ut omnes vident, clauſulam, deſinebat Epi- “ ſtola;

SÆC. II. ab An. C. 108

Vide Part I. p. 27.

* Lib. IV. c. 14. p. 128.

† Cent. 2. cap. 10. p. 134.

|| De ſcript. Ignat. cap 32. p. 429.

* Ibid p. 427.

SÆC. II. ab An. C.

"ſtola; quæ ſequuntur, iſtis minimè cohærent, omninóque viden-
"tur temerè & præter Auctoris mentem, alienâ manu aſſuta. Vis argumentationis, ſiqua ſit, huc redit; ita fuit, quia ita fieri debuit. Sed quis Dallæum Epiſtolarum conſcribendarum Arbitrum conſtituit? Immò quis neſcit quoties tales precandi formulæ, & quas vocat Dallæus *decentiſſimæ clauſulæ* in Epiſtolâ Clementis ad Corinthios, quin & in ipſis Paulinis Epiſtolis occurrant, ubi nondum Epiſtolæ coronis imponitur? Apage tales exceptiunculas viris eruditis & ingenuis indignas; & quæ non argumenti, ſed ne conjecturæ quidem umbram præ ſe ferunt! Objicere pergunt, Dallæus ejúſque ὑφαίρεσις Matt. Larroquanus, niſi poſtrema Epiſtolæ pars reſecetur, Auctorem pugnantia ſecum loqui; dum uno loco Ignatium martyrio coronatum nobis ſiſtit, unà cum aliis *qui ad locum ſibi à Deo debitum pervenerunt*, ᾧ καὶ συνέπαθον, *cui & compaſſi ſunt*, ſive, ut reddit Valeſius, *quandoquidem & paſſionum ejus participes extiterant*; alibi verò tanquam horum ignarus, de Ignatio tanquam adhuc vivente loquitur. *De ipſo*, inquit, *Ignatio, ac de his qui cum eo ſunt, quod certiùs agnoveritis ſignificate.* Hinc omnibus, quibus poſſunt, nervis paratragœdiant Cenſores noſtri. Fieri profectò non poteſt, *inquit* Dallæus, ut utrumque homo idem ſcripſerit cui cerebrum quidem ſanum eſſet; omnium verò minime Polycarpus vir ſapientiſſimus, ac veraciſſimus. Nec aliter Larroquanus *, *ſane nulla unquam excogitari potuit major contradictio.* Verum 1. Prior ille apud Polycarpum locus non de ſolo Ignatio, ſed primò & præcipuè de Martyribus Philippenſibus, de ipſo Paulo, cæteriſque Apoſtolis intelligendus eſt; quibus meritò conjungi poterat Ignatius, qui non modò multa mala Chriſti cauſâ pertulerat, ſed & ſub capitis ſententiâ conſtitutus, ad curſum martyrii conſummandum properaverat. 2. Demus Polycarpum exiſtimaſſe, Ignatium reverâ martyrii coronâ fuiſſe redimitum, (quod quidem ex damnationis ſententiâ in eum latâ, ex itinere ad Romam eum in finem inſtituto, ex obſtinatâ & pertinaci adverſariorum ſævitiâ facilè colligi potuit) quid vetat quò minùs à Philippenſibus (qui Romæ viciniores, quique, ut videtur, comites ad Ignatium deducendum miſerant, unde faciliùs quæ geſta erant, reſcire poterant, ab his inquam) peteret, ſi quid de Ignatio ejuſque poſtremâ Romanæ peregrinationis parte, de ejus ad Romam adventu, de martyrii modo, fortitudine, patientiâ, rebúſque in hoc ultimo agone geſtis, de ſociis, aliiſve circumſtantiis acceperint, ſe certiorem facerent? Quænam amabò in his turpis & ridicula, quam toties & tantoperè objectant, ἀνηλογία? Immò quid non perſpicuum, quid non Polycarpo, Ignatio, & ipſi rationi apprimè congruum? In hâc enim poſteriore clauſulâ de Ignatio in genere ſolum loquitur Polycarpus, quem neque mortuum, neque vivum diſertè dicit. Noviſſimus in hanc arenam deſcendit Ern. Tentzelius †, qui epiſtolam hanc non quidem ſpuriam, & ſuppoſititiam; ſed interpolatam, & adulteratam eſſe contendit; idque ab interpolatore Ignatiano factum: Improbaverat hanc ejus ſententiam, firmiſque argumentis contrariam aſſeruerat, pro eâ, quâ pollet, antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiâ, amicus noſter Thomas Ittigius, *De Hæreſiarch.* Sect. 11. cap. 10. p. 186. Hoc non obſtante, ſecundis curis conjecturam ſuam recoquit, & interpolatorem Ignatianum reponere conatur Tentzelius. Dixerat hoc ipſum

ante

* Obſerv. in vind. Ignat. p. 69.

† Exercit. ſelect. 4. n. 43. 44. 46. 47. 48. p. 158, &c.

ante Tentzelium eruditissimus Dallæus † qui de interpolatore Polycarpiano agens, hæc habet; *neque is longè, ut ego quidem arbitror, quærendus est, is enim proculdubiò ipse est, quem nos haclenùs Ignatii nomen mentitum epistolas sanctissimo martyri à se confictas subdidisse, pluribus iisque firmissimis documentis demonstravimus. Is ut facilius saliere, difficilius autem argui & revinci possit, à Polycarpo sanctissimo, antiquissimo, & Ignatio suo συγχρόνῳ viro præsidium suis mendaciis petendum putavit.* Verùm interpolatam esse epistolam unde liquet? an ullos proferunt codices MSS. quibus antiquam hujus epistolæ faciem, ab hodiernâ diversam esse demonstrent? an ulla Patrum loca quæ aliter se habent, quàm hodierna exemplaria repræsentant? Neutiquam sanè. Nudam proponunt conjecturam; quæ eâdem facilitate, eodem jure quo affertur, rejicitur. Nullam hic depravationem vidit Eusebius, nullam Eusebio Ecclesiasticæ critices peritior Photius. Siqua interpolatio intervenerit, Eusebii tempora antevertisse necesse est; cùm sole clarius sit, eandem quâ ille usus est Epistolam nostris etiam manibus hodiè teri. A Polycarpi martyrio Anno CLXVII. juxta Eusebium, CLXIX. juxta Usserium, usque ad sequentis Sæculi exitum, quo circiter Eusebius Ecclesiarum scrinia excutere cœpit, anni erant plus minùs CXXX. Toto hoc tempore Polycarpi Epistola in omnium manibus erat; & quod majus adhuc, in publicis Christianorum conventibus, non Eusebii solùm, sed & Hieronymi ætate legebatur. Dic igitur qui fieri poterat, ut mutationem aliquam passa sit celeberrima hæc Epistola, quin fraudem subodoraret qui varios proculdubiò codices inspexit Eusebius? Quin & reclamaret totus penè orbis Christianus. Sed ab eodem maleferiato homine, qui Ignatii Epistolas adulteravit, interpolata est: Esto; salvâ Eusebii Epistolâ, salva nobis erunt omnia. Interpolator Ignatianus non nisi sexto sæculo eóque exeunte vivebat, ut ex eo liquet, quod nemo ante Anastasium Antiochenum circa annum DXCV. ex his interpolatis epistolis vel leviculum verbulum nominatim citaverit. Paulò apertiùs Chronici Alexandrini compilator circa annum DCXXX. Verùm ubinam deprehenduntur vel tantillæ interpolationis vestigia? Extant Epistolæ Ignatii interpolatæ; Extant & genuinæ. Quin & etiamsi nullus extaret genuinarum codex, interpolator, tanquam sorex, suo se prodit indicio; quorum neutrum de Polycarpi Epistolâ dici queat. Sed mutila est, inquies, & imperfecta. An igitur mox ad apocryphorum & interpolatorum classem relegenda? Clementis ad Corinthios Epistolæ in ipso Epistolæ corpore haud pauca desunt, & ad calcem integer quaternio; quam tamen sinceram & genuinam esse nemo unquam negaverit. At quid si Epistola Polycarpiana non sit imperfecta? In Græco quidem textu quædam desiderantur, verus tamen versio Latina, integra videtur. Nec plus continent vetustissimi qui extant codices. De extremâ ferè clausulâ, quæ in editione Halloixiana deest, in Usseriana habetur, scrupulum injicere videtur vir eruditus, an ex fide veterum MSS. exhibuerit Usserius. Certè de suo ingenio addidisse, à Sanctissimi & Reverendissimi Archiepiscopi moribus erat alienissimum; qui non modò Græcum textum accuratè contulit, sed & varia versionis Latinæ exemplaria, præcipuè egregium illud Collegii Magdalensis, se consuluisse, non uno loco testatur. Græci codicis defectus suppleviſse Cotelerium ex Natali Alexandro colligit CL. Tentzelius. Verùm decepit eum Natalis, qui quidem

SÆC. II. ab An. C.

† Ubi Supra p. 428.

SÆC. II. ab An. C.

integram Polycarpi Epistolam Cotelerium exhibuisse dicit, cùm editionem Usserianam solummodò expressit, ne verbo quidem textui addito. Quin & in præfatione, se non eò fœlicitatis processisse, ut in exemplar Polycarpianæ Epistolæ incurreret, ingenuè fatetur. Primus Polycarpi Epistolam cum Ignatii & Dionysii scriptis Latinè edidit Jacobus Faber Stapulensis, *Paris.* 1498. Prodiit cum iisdem *Argentin.* 1502. *Basil.* 1520. Dein *Colon.* 1536. In *Micro-Presbytico Basilienſi* anno 1550. Novam à se adornatam versionem dedit Joac. Perionius *Colon.* 1557. ut alias taceam. Græcè & Latinè ex Sirmondi apographo primus extulit Petr. Halloixius, Script. Orient. T. I. in vit. S. Polycarp. c. 17. p. 525. *Duac.* 1633. Cum notis Jac. Usserius *Oxon.* 1647. Maderus *Helmstad.* 1653. Inter Patres Apostolicos Cotelerius *Paris.* 1672. In Variis suis Sacris, sed admodùm mutilam, Le Moinius *L. Bat.* 1685. Denique cum reliquis genuinis Patrum Apostolicorum scriptis nuper Anglicè pari fide ac elegantiâ reddidit vir Cl. Wilhelm. Wakius Ædis Christi apud Oxonienses Canonicus, qui versioni suæ prolixam & eruditam præfationem præmisit. Hæc dum Typographo traditurus eram, ad manus meas venit à Cl. Auctore missa, Th. Ittigii *Appendix* Dissertationis *de Hæresiarchis*, ubi integro penè capite X. amicam cum Ern. Tentzelio de hâc controversiâ disceptationem instituit, suámque de Epistolâ Polycarpianâ, sincerâ utique, miniméque interpolatâ, sententiam strenuè atque eruditè tuetur; nec tamen quæ nosmet hâc de re observavimus, inutilia reddit.

110. Vide Part I. p 29.

PAPIAS Hierapolitanus in Phrygiâ Episcopus, claruit anno CX. Scripsit *de Explanatione Oraculorum Dominicorum* libros quinque. Extitisse hos libros adhuc Trithemii tempore quis credet? Et tamen post Halloixium, disertè id affirmat L. Du Pin *, vir cætera doctissimus. Et ità quidem primâ fronte sonare videntur ipsius Trithemii verba. *Extat*, inquit †, de Papiâ agens, *opus insigne quinque voluminibus distinctum, quod prænotavit sic:* Explanationem Sermonum Domini Lib. V. *Alia quæ scripsit non vidimus*, quasi innuere voluisset se hoc vidisse: ut vel falso alicujus non absimilis operis titulo deceptus sit oportet Trithemius; vel, quod verisimilius duco, nihil aliud innuere voluit, quàm tale fuisse opus à Papiâ scriptum, neque aliorum ejus operum se vidisse mentionem; ut certè nulla vel ab Eusebio, vel ab Hieronymo facta est. Aliter vix credi potest, tam nobile venerandæ antiquitatis monumentum, tot eruditorum diligentiam fugisse, & Trithemii demùm ætate (qui scripsit exeunte sæculo XV. & vixit usque ad ann. 1516) eique soli innotuisse; & si reverà innotuisset, famam ejus per omnium ora ac scripta non volitâsse. Novimus quidem Lactantii opusculum *de mortibus Persecutorum* post Hieronymi tempora incognitum, nostrâ demùm memoriâ repertum esse. Verum exiguus libellus sub majoris voluminis umbrâ facilè latitare poterat; at semel repertus mox in publicum protractus est, communi omnium eruditorum gaudio acceptus. Et idem ferè de Clementis ad Corinthios Epistolâ dici potest. Quantò magis id de hoc Papiæ opere censendum erit? Præterquàm enim quòd ingens & spissum opus V. libros, sive ut Hieronymus, *Volumina*, complexum, ægrè per tot sæcula occultari potuit; si ipsum vidisset &, tractâsset Trithe-

* Biblioth. Nov. in *Pap.* Tom. I. p. 80.

† De Script. Eccl. f. 51. fac. 2.

Trithemius, credi vix potest, quin statim totum, quaquà patet, personaret orbem eruditum, & è tenebris suis in publicam lucem protraxisset, vel saltèm nobis indicâsset quò loci invenerit, & in cujus Bibliothecæ forulis lateret, opus scilicet calidissimis omnium φιλαρχαίων votis expetendum. Extitisse etiam hos libros Græcè ad Nicephori Callisti usque tempora, sive ad ann. usque Domini circitèr MCCC. judicat Pet. Halloixius *, non firmiori nixus argumento, quàm quòd ait Nicephorus, Papiæ libros V. quos *Dominicorum sermonum explanationem*, inscripsit, circumferri; non animadvertens futilem illum & nullius judicii scriptorem has voces laxiori sensu usurpare, & hoc in loco Eusebii hâc de re verba, pro more, sua facere. Quòd paucula quædam ab Eusebio non memorata ex Papiâ citârint Andreas Cæsariensis, & Oecumenius, exindè forsan quis inferre possit etiam tum extitisse. Verum incerta admodùm est utriusque ætas; eorumque citationes inter dubia & incerta reponit ipse Halloixius. Et certe an ex ipso Papiæ opere, an ex aliorum excerptis sua hauserint, parùm liquet. Quin & dubitari potest, utràm hæc scripta Hieronymus legerit, viderítve. Certe in vitâ Papiæ id non dicit, sed quicquid de eo habet, id totum ex Eusebio exscripsit. Verùm de his plùs satis. Denique ulteriùs monendus est Lector, haberi apud Irenæum L. IV. c. 45. p. 384. ampla quædam fragmenta, à Presbytero quodam, qui audierat ab iis qui Apostolos viderant, & ab iis didicerant, Irenæi familiari, desumpta, saltèm ab ore ejus accepta; annon ex Papiâ nostro hæc deprompserit Irenæus, eruditorum esto judicium; nihil certè probabilius videtur: præsertìm cùm l. 5. c. 33. Papiam Joannis auditorem facit, & Presbyteris accenset, qui Joannem discipulum Domini viderant, & cum eo versati fuerant. Quidni & ejus fuerint celebres illi Iambi qui habentur ap. Irenæum lib. I. cap. 12. & exinde ap. Epiphan. Hæres. 34. quos ὁ θεῖος πρεσβύτης καὶ κῆρυξ τῆς ἀληθείας, quod de eo habet Irenæus, scripsit in Marcum quendam hujus sæculi Hæresiarcham πεπαιγμένον qui magicis incantationibus, & præstigiis astrologicis, mulierculas sequaces fascinare solebat, & sua ubique miracula crepabat. Per hunc πρεσβύτην designari Pothinum Episcopum & Martyrem, ipsius Irenæi in sede Lugdunensi decessorem, contendit Cl. Dodwellus *Dissert.* IV. *in Iren. num.* 3. *p.* 293. quippè qui pro ætate cum Apostolorum discipulis conversari, & Marcum etiam Hæreticum in Rhodanensi regione furentem Iambis perstringere poterat, sed cùm Presbyterum hunc non modò πρεσβύτην, sed & alibi ὁ κρείττων ἡμῶν vocet Irenæus, ipsum saltem aliquanto longius ab ætate Irenæi remotiorem fuisse subinnuit cùm juxtà ipsius Dodwelli calculum, quo tempore passus sit Pothinus, Irenæus vix XX annis minor erat. Verum hâc in re nil temere statuo.

* Script. Orient. T. I. in vit. Pap. c. 4. p. 646.

SÆC. II. ab An. C.

VALENTINUS Hæresiarcha claruit circa ann. CXX. Valentinum, ob negatum, quem spe devoraverat, Episcopatum, ab ecclesiâ recessisse, & in hæresin prorupisse distertis verbis tradit Tertullianus adversus Valentin. cap. 4. p. 251. *Speraverat* (inquit) *Episcopatum Valentinus, quia & ingenio poterat & eloquio. Sed alium ex martyrii prærogativâ loci potitum indignatus, de Ecclesiâ authenticæ regulæ abrupit (ut solent animi pro prioratu exciti præsumptione ultionis accendi) ad expugnandam conversus veritatem.* Inter alia Valentini dogmata, ipsum Legis & Prophetarum quædam improbasse refert Auctor Appendicis ad Tertulliani librum de Præscript c. 49. p. 232. *id est*, addit, *pu-*

120. Vid. PART. I. p. 30.

SÆC. II. ab An. C.

nia improbat, dum quædam reprobat. Aliter verò habet ipse Tertullianus cap. 38. p. 222. his verbis, *Neque enim si Valentinus integro instrumento uti videtur, non callidiore ingenio, quam Marcion, manus intulit veritati.* Difficiliùs verò hæc conciliari queant, si modò quod contendit Cl. Dodwellus * ipse Tertullianus hujus Appendicis Auctor fuerit. Certè aut idem est, aut eodem circiter tempore scripsisse videtur.

* Dissert. sing. de succes. cap. 15. n. 9. p. 216.

128 AQUILA Proselyta Judæus, claruit circa annum CXXVIII. Quanti ejus Versionem, præsertim propter arctam & accuratam Hebraicæ veritatis interpretationem, æstimârint Christiani veteres, non uno Hieronymi & Origenis testimonio ostendimus *Hist. Liter.* Part. I. p. 32. His addere licet egregium Origenis locum ex *Respons. ad African.* p. 224. ὅτω γὰρ Ἀκύλας ὑπηλόων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπών· Φιλοτιμότερον πεπεισμένος αὐτὰ Ἰουδαίους ἑρμηνεύειν τὴν γραφήν, ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι· ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετυγμένῳ· *Sic enim Aquilas Hebraicæ dictioni serviens edidit, quem Judæi honorificè præ aliis credunt interpretatum esse scripturam, cujus versioni maximè assueti sunt ii qui Hebraeâ dialecto ipsi uti nesciunt, tanquam is omnium maximè sensum assecutus fuerit.* Ad hunc Origenis locum non pauca notavit Cl. Wetstenius, variásque Veterum de Aquilæ versione sententias studiosè collegit. Quicquid verò de accuratâ ejus & literali Versione dici potest, minus tamen fidelem esse passim conqueruntur Veteres. Eusebius in fragmento MS. ait Aquilam interpretationem non recto & sincero, sed iniquo in Christianos animo edidisse. Josephus *Hypomnestici* auctor ineditus cap. 122. affirmat Aquilam circa linguam Hebræam multùm laborâsse, & quoniam intellexit septuaginta interpretes propter imperitiam Græcæ linguæ minùs accuratè in suâ versione se gessisse τὸ μὴ τὴν Ἑλλήνων φωνὴν ἀκριβῶν, ipse accuratiùs interpretatus est. Et tamen fraudes vel errores ejus ubique ferè notantur in catenis Veterum, tum editis, tum MSS. De eo denique chronographus Græcus MS. apud Cl. Galeum ὃν ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὁ ἀσεβὴς Ἀκύλας, ὁ τὴν γραφὴν νοθεύσας ἐτύγχανεν. *Vixit sub Adriano impius ille Aquila, qui scripturam vertendo pervertit.* Exemplum habes Isa. IX. 8. *Dominus misit λόγον ad Jacobum*, inquiunt LXX. Interpretes; hîc Aquila ῥῆμα transtulit, fraude quidem manifestâ, ne de Christo Λόγῳ intelligeretur.

Vid. PART. I. p. 32.

SIBYLLINA ORACULA, quisquis eorum auctor fuerit, circa annum CXXX. certè ante annum CXL. condita & collecta videntur. Confinxit ea ex Vaticiniis, Historiis, Dogmatibus librorum sacrorum utriusque Testamenti, insertis forsan hinc inde quibusdam ex veterrimis Oraculis, Christianus aliquis Alexandrinus, & Sibyllarum nomine venditavit, eo quo nunc habemus corpore, licèt non eodem prorsùs ordine. Pauca quidem sunt quæ post hæc tempora addita videntur. Sibyllis hæc suppositisse Christianos objiciebant olim Pagani, ætate jam Lactantii. *His testimoniis*, inquit quidam, *revicti, solent eò confugere, ut aiant non esse ea carmina Sibyllina, sed à nostris conficta atque composita.* De verâ sapient. Lib. IV. cap. 15. p. 399. Ex libro Enochi, tacito licèt nomine, in suam Rhapsodiam non pauca transtulit compilator. Ut videre est lib. I. p. 167. lib. II. p. 203, 204. & alibi non semel. Liber enim Enochi hoc poemate multò antiquior est, & inter vetustissima Judæorum commenta locum habet. Certè

Tertulliani

Tertulliani ævo, licèt *à quibusdam non receptus, nec in Armarium Judaicum admissus, pro antiquâ scripturâ* habebatur, & parùm abfuit quin ipse Tertullianus hunc librum *pro canonicâ & divinitùs inspiratâ scripturâ* haberet. Vide lib. I. *de cultu Fœmin.* cap. 3. p. 151. An vaticinia sua carmine semper tradiderint Sibyllæ, meritò quæri potest: cùm Josephus Antiquitatum lib. I. cap. 5. p. 12. Sibyllam inducit de turri Babylonicâ loquentem his verbis, Γάντων ἐμφώνων ὄντων περὶ ἀνθρώπων πύργον ἀκροδομησαν τινές ὑψηλόταλον, ὡς ὅτι τὸν θεὸν ἀναβησόμενοι δι' ὑετῶν, &c. Quædam huc spectantia habent hodiernæ farraginis consarcinatores, lib. III. p. 223, 224. qui ex vetustioribus schedis, iisque aliquando Græcè scriptis, ea compilâsse videntur. Ex eâdem cùm Sibyllinis officinâ prodiisse videntur Mercurii *Poemander*, ejusque *adhortationes ad Tatt. filium.* Certè vix alium præter Christianum aliquem ex Scholâ Alexandrinâ in dogmata Platonica admodum propensum auctorem agnoscunt. Ad hanc denique classem, & ad hæc forsan tempora referenda sunt *XII. Patriarcharum Testamenta*, quæ confinxit aliquis ex Judæo Christianus, quo utrámque veri Messiæ conditionem, humilem nempè, ac Regiam, ex Veteri Testamento comprobaret, simúlque præcipuarum virtutum exempla in singulis Jacobi Patriarchæ Liberis nobis ante oculos poneret. In decreto *Pseudo-Gelasiano* damnatur tanquam apochryphus, liber qui vocatur *Testamentum Jacob* (alii codices habent *Job*). Error forsan non aliundè profluxerit quàm ex Latini Scriptoris imperitiâ, qui ex Græco istius Testamenti titulo, viz. Διαθήκη ιβ Ἰακώβ, hunc titulum efformârit, *Testamentum Job*, seu *Jacob*, pro Testamentum filiorum Jacob: quin opus sit cujusdam judaizantis Christiani dubitari nequit, cùm omni ferè paginâ ineptè satis aliquid de Christo ingerit; & Test. I. disertè mentionem facit πλειώνων χρόνων Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Testamenta hæc Græcè hactenùs inedita sunt. Verùm ex codicibus MSS. fidelitèr descripta, diligentèr collata, versione, notísque illustrata, ab eruditâ manu propediem expectamus.

S. Æ. C. II. ab. An. C.

ARISTO PELLÆUS, ex Judæo, ut videtur, Christianus, claruit circa annum CXXXVI. Meminit Chronici Alexandrini Autor * Apellis, & Aristonis, *quos*, inquit, *laudat Eusebius* in Historiâ Ecclesiasticâ; eósque Apologiam pro Fide Christianâ Adriano Imp. obtulisse tradit. At vereor ne penitùs hallucinatus sit Chronici Auctor, & nomina Aristidis & Aristonis Pellæi, quæ apud Eusebium occurrunt, temerè confundens, duos hos Scriptores nobis procuderit. Vide, lector, annon hic sit Aristo ille, tertius Smyrnæ Episcopus factus, cujus meminerunt Constitutionum Apostolicarum consarcinatores, lib. VII. cap. 46. p. 327. De *Disputatione Jasonis & Papisci* quam Aristoni nostro disertè tribuit S. Maximus, verba quædam ex Nicolao Fabro proferre videtur Rigaltius; unde colligere quis possit hæc Acta etiam hodiè supersesse. Sed revera verba illa quæ habentur apud Rigaltium non sunt Fabri, sed Hieronymi, qui lib. II. *Comment. in Epist. ad Galat. cap.* 3. *p.* 175. ita scribit; *Memini me in Altercatione Jasonis & Papisci, quæ Græco sermone conscripta est, ita reperisse,* λοιδορία Θεοῦ ὁ κρεμάμενος, i. e. *Maledictio Dei qui appensus est.* Celsi cujusdam Præfatio in hanc concertationem à se Latinè versam, ad Vigilium Episcopum, inter Cypriani opera haberi solet: quæ etsi non sit Cypriani, perantiqua tamen est, & erudita, ut rectè judicat Petavius, *Dogm. Theol.* Tom. IV. P. II. lib. 13. cap. 2. num. 7.

136. Vid. PART. I. p. 34. Olymp. 228. Sever & Varo Coss. Indict. I. Ann. Christi 228. p. 255. Edit. Novis.

JUSTI-

SÆC. II. ab An. C. 140.

JUSTINUS, Philosophus & Martyr, claruit anno CXL, & sub M. Aurelio circa annum CLXIV. martyrii palmam reportâsse dicitur. De operibus ejus alibi à nobis recensitis id solummodò monendum restat, scripsisse ipsum librum *adversùs Euphrasium Sophistam*, περὶ προνοίας καὶ πίστεως, *de Providentiâ & Fide*, cujus hoc initium; Ἀκριβῶς ὁ λόγος. Meminit hujus operis, & ex eo fragmenta quædam profert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* Opusc. *Theol. & Polem.* Tom. II. p. 154. aliud, sed breviusculum Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogm.* Part. II. Tit. XV. c. 27. De hoc libro silent Eusebius, Hieronymus & Photius, ubi de Justini scriptis luculenter agunt. Ex fragmentis verò quæ supersunt, num genuinus fuerit Justini fœtus haud facilè quis judicare potest.

Vid. PART. I. p. 36.

167.

IRENÆUS, Episcopus Lugdunensis, claruit circa annum CLXVII. Fragmentum ex libro quinto *adverſ. Hær.* cap. 28. de consummatione sæculi Græcè exhibet Cotelerius ex codice Regio *Not. in Barnab.* p. 34. ubi etiam duo Fragmenta subjungit *de computatione annorum quàm diu duraturus sit mundus*, idque ex literis numeralibus vocum χεὶξ σταυρός, quæ ad illustrandum illum Irenæi locum haud parùm faciunt. Excerpta plurima ex scriptis Irenæi, ex Catenis Veterum deprompta Gr. Lat. exhibet Fr. Combefisius *Auct. Noviſſ.* 1672. p. 298. Scripsit præterea Irenæus sermonem *de Fide* ad Demetrium Diaconum Viennensem, cujus hoc erat initium, Ζητῶν τὸν Θεὸν ἄκουε τοῦ Δαυὶδ λέγοντος. *Qui Deum quæras, audi Davidem dicentem.* Fragmentum ex hoc opusculo profert S. Maximus, *Opusc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152. Quòd verò Irenæum nostrum S. Joannis Apostoli & Evangelistæ *discipulum* vocat, laxiori sensu intelligendus est. Erat quippe Irenæus discipulus Polycarpi, qui S. Joannis discipulus & auditor fuerat.

Vid. PART. I. p. 40.

169.

THEOPHILUS Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus, claruit juxtà Eusebium in Chronico anno CLXIX. De eo ejusque ætate admodùm variant eruditorum sententiæ. Sunt qui illum ab ipsis Apostolorum temporibus accersunt. Circa hoc tempus collocant Scriptorum pars longè maxima. Cùm Theophilo Chronographo, quem aliquoties citat Malela, eundem facit Rev. Pater Jo. Fellus Oxoniensis. Alii diversum à nostro Theophilum Antiochenum faciunt, cui tres ad Autolycum libros tribuunt, quémque sub Persecutione Severianâ floruisse volunt. Et in hâc quidem sententiâ est Dodwellus * noster. Quò propiùs veritati accedamus, certa ab incertis secernenda sunt. Constat igitur 1. fuisse Theophilum quendam Antiochiæ Episcopum. Hunc nobis exhibet Eusebius, hunc Hieronymus, hunc omnes quotquot de rebus Ecclesiasticis agunt longo agmine Scriptores. 2. Certum est nostrum non fuisse Theophilum illum Antiochenum, cui S. Lucas Evangelium suum, & Acta Apostolica nuncupavit, quem κράτιστον vocat; σύγκλητικὸν ἄνδρα καὶ ἀρχοντικὸν ὄντως, Theophylactus †: etsi ita olim somniavit, ex Veterum, ut videtur, Antiochenorum traditione, Gulielmus Tyri Archiepiscopus, sæculi XII. Scriptor. Repugnat penitùs temporum ratio, annorum plus quàm CL. neque enim quo tempore scripsit Lucas, Theophilus Juvenis censendus est. 3. Certum est, Theophilum sextum fuisse, in sede Antiochenâ Episcopum, Erotis successorem, & sub Marco Aurelio claruisse. Disertis verbis id affirmat Eusebius ‖; Τηνικαῦτα καὶ ἤδη τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας Θεόφιλος ἐπίσκοπος ἦν τῆς Ἀποστόλων ἐγνωρίζετο: *tunc temporis*

* Dissert. 2. ad Iren. n. 44. p. 171. Addend. ad Pearson. de Success. c. 2. p. 11.

† Argum. in Luc. p. 293.

‖ Lib. IV. c. 20. p. 141.

ris Antiochenæ Ecclesiæ Episcopatum sextus ab Apostolis Theophilus gubernabat: Disertis Hieronymus *, *Theophilus sextus Ecclesiæ Antiochensis Episcopus sub Imperatore M. Antonino Vero librum contrà Marcionem composuit.* 4. Certum est Theophilum hunc sextum Antiochiæ Episcopum, trium librorum ad Autolycum Autorem esse. Disertè id tradunt Eusebius & Hieronymus. Τῷ δὴ Θεοφίλῳ, inquit Eusebius, ὃν ἕκτον Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον δεδηλώκαμεν, τρία πρὸς Αὐτόλυκον συγκεῖται φέρεται συγγράμματα. *Theophili verò quem Antiochenæ Ecclesiæ Episcopum fuisse superiùs retulimus, tres supersunt ad Autolycum libri, institutionem fidei continentes.* Nec aliter Hieronymus post verba suprà citata; *Feruntur ejus & ad Autolycum tria volumina.* Duo præcipuè objicit Cl. Dodwellus, quæ pondus & robur suum habere videntur. 1. Theophilum post Chryserotem Marci Aurelii libertum, quem citat, scripsisse; Chryserotem verò non nisi mortuo jam Vero anno CLXXX. Nomenclatorem suum edidisse. Esto. Scribere potuit Chryseros ipsomet Marci anno emortuali. Editum Chryserotis opus sequenti anno citare potuit Theophilus, præsertim cùm illud sub operis finem allegat; adeóque partes reliquæ anteà absolvi poterant. Nec quicquam vetat, quo minùs credamus Theophilum eo ipso anno, vel saltèm sequenti, diem suum obiisse. Certè cùm Chronicon Eusebianum illum in ann. CLXIX. reponit, & tredecim ei annos tribuit in chronographiâ suâ Nicephorus C.P. hoc circiter tempore è vivis excessisse suspicari licet. 2. Objicit Theophilum ut ex ipsius operis calce liquet, scripsisse cùm magna persecutio in Christianos sæviret, τῆς καθ' ἡμέραν, καὶ ἐπὶ τοῦ δεῦρο, vigente scilicet adhuc persecutione; cùm à Marco ad Severum nulla extiterit persecutio; adeóque Theophilum post ann. CCII. quo incepit persecutio sub Severo, opus suum edidisse. Verùm etiamsi toto illo tempore nulla esset universalis persecutio; poterant esse persecutiones τοπικαὶ καὶ μερικαί, hinc inde excitatæ, quarum in Historiâ Ecclesiasticâ non pauca habentur exempla. Quin & sub ipso Commodi Imperio etsi tranquillum Ecclesiæ statum tantoperè deprædicet Eusebius †, fatetur tamen infestissimum Diabolum, varias adversùs Christianos machinas excogitâsse; & in ipsâ urbe Româ Apollonium, dignitate & literis humanioribus eximium, apud Senatum, quòd Christianus esset, accusatum, capitali supplicio à Senatu damnatum esse, circa annum CLXXXVI. Denique nihil obstat, quo minùs Theophilum loqui, non de hâc illâve persecutione, sed καθ' ὅλου, & in genere, de solito constantique Gentilium in Christianos odio intelligamus; nempè ab ipsis Rei Christianæ incunabulis in hunc usque diem Gentiles dirissimis persecutionibus in Christianos sævire non desiisse. Quicquid sit, nolim cùm viro doctissimo & amicissimo in certamen descendere. Fruatur ille sententiâ suâ; Ego certè vulgari opinioni, à tot retrò sæculis receptæ, potiùs adhærendum esse censeo. Inter opera Theophili deperdita, erat liber *contra Marcionem*, qui Eusebii & Hieronymi tempore extitit, sed dudùm interiit; quâ occasione ἁμάρτημα μνημονικὸν de Jo. Danhawero, in quod aliud agendo olim lapsus sum, corrigere liceat. Cùm enim Hieronymi de hoc libro verba, non diversò, ut in citationibus fieri solet, characterum genere distincta allegaverat; quæ *Hieronymi* erant, in *Danhawerum* incautus transcripsi.

SÆC. II. ab An. C.

* De Script. Cap. 25. p. 11.

† Lib. V. c. 21. p. 189.

CL. APOL-

SÆC. II. ab An. C. 170. Vid. PART. I. p. 44.

CL. APOLLINARIS, Ecclesiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Episcopus, ὁ ἐγὼ τῆς Ἀποστολικῶν χρόνων γενεᾶς, inquit Chronici Paschalis sive Alexandrini auctor, claruit sub M. Aurelio circa annum CLXX. Præter opera quæ ex Eusebio, Hieronymo, & Photio, suo loco memoravimus, scripsit etiam, vigente jam Paschali controversiâ, librum *de Paschate*. Ex quo duo Fragmenta breviuscula nobis conservavit, idem Chronici Paschalis conditor in Præfat. p. 6. *Edit. Noviss.* hoc nempè argumento, Ὅτι ἐν ᾧ καιρῷ ὁ Κύριος ἔπαθεν, ἐκ ἔφαγε τὸ τυπικὸν πάσχα.

170. HERMOGENES Hæresiarcha hoc sæculo insignis, undè ortus incertum, vitæ instituto Pictor, quam artem pingendis Deorum Gentilium simulachris, jam Christianus exercebat; claruit circa annum CLXX. Theophilo Antiocheno æqualis. Undè doctrinam ejus *novellam* vocat Tertullianus *adverss. Hermog.* c. 1. p. 233. hominémque *ad hodiernum in sæculo* fuisse refert, *naturâ hæreticum turbulentum*. Subdit mòx (ut hominis ingenium rectiùs depingeret); *qui loquacitatem, facundiam existimat; impudentiam, constantiam deputat; & maledicere singulis, officium bonæ conscientiæ judicat: homo ad libidinem pronus.* Quo nomine ipsum mordaci sale perfricat Tertullianus loc. citat. *præterea pingit illicitè, nubit assiduè, Legem Dei in libidinem defendit, in artem contemnit; bis falsarius, & cauterio & stylo, totus adulter, & prædicationis & carnis; siquidem & nubentium contagio fœtet; ab Ecclesiâ ad Porticum, à Christianis ad Stoicos transiit*; fortè non aliâ de causâ, opinante Baronio, quàm ut M. Antonino Imp. adularetur, hanc sectam profitenti. Docuit Hermogenes quòd ex sectâ suâ hausérat, materiam Deo fuisse coæternam, & ex hâc, non ex nihilo, Deum omnia creâsse; (undè sequaces ejus, *materiarios hæreticos* vocat idem Tertullianus, c. 25.) corpus Domini nostri in sole depositum fuisse, juxtà illud Davidicum, *in sole posuit Tabernaculum suum*, (teste Clement. Alex. in excerpt. Theodoti, p. 808.) Diabolum autem & Dæmones in materiam refundendos. Stylum in illum strinxit Theophilus Antiochenus, & posteà Origenes, uti testantur Eusébius, lib. IV. c. 24. & Theodorit. *Hæret. Fab.* lib. I. c. 19. p. 207. Libros nonnullos scripsisse Hermogenem quibus dogmata sua propalavit, ac tuebatur, etsi nec libri ipsi, nec librorum tituli ad nos pervenerint, nemo possit dubitare, cùm tot apud Veteres habeantur indicia. Quin & non unam ejus sententiam passim citat Tertullianus. Verùm scripta ista in Deum blasphema, piorum Zelus, & propria impietas, æternis tenebris meritò damnavit.

170. Vid. PART. I. p. 43.

MELITO Asianus, Episcopus Sardensis, claruit anno CLXX. Inter opera Melitonis ab Eusebio * recensita habetur liber περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ. Quid hâc voce intelligendum sit, haud statim constat. Hieronymus † Græcam Eusebii vocem retinuit, incertus, ut videtur, quid sibi voluit. Ruffinus ‖ vertit *de Deo corpore induto*, seu ut loqueretur fortasse Tertullianus, *corporato*. Valesius reddit *librum de Incarnatione Dei*; Christophorsonus *de Deo incarnato*. Et in hâc quidem sententiâ me olim fuisse fateor. Ut verò aliter jam sentiam, facit Origenes *, Melitoni ætate suppar, qui Melitonem iis disertè accensèt, qui imaginem Dei in corpore hominis consistere affirmabant, aítque ipsum Commentarios

* Lib. IV. c. 26. p. 147.
† De Script. Eccl. in Melit.
‖ Hist. Eccl. lib. IV. c. 26. p. 94.
* Ap. Theod. quæst. 20. in Gen. p. 21.

mentarios reliquisse περὶ τῦ, ἐνσώματον εἶ ὁ Θεόν, *de eo, quòd Deus sit corporeus*, μέλη γὰρ Θεῦ ἐνομαζόμενα ἀνεύρισκοντες, &c. *Membra enim Dei appellata cùm reperiunt*, &c. Quin & Gennadius [a] Melitonem & Tertullianum, corporeum quid in Trinitate credidisse, tradit. Alius igitur ab hoc fuit Melitonis liber *de Incarnatione*, si quidem talem scripserit; ut scripsisse certum est, etsi Eusebius in Indice suo non meminerit. Et plures quidem libros complectebatur hoc opus. Certe tertium Melitonis librum, περὶ σαρκώσεως Κυρῖ, citat Anastasius Sinaita ὁδηγ. c. 13. p. 258. contrà Marcionem scriptum, qui Divinam Christi incarnationem negavit, & Melitonis hâc in parte doctrinam scripto edito oppugnaverat. Extat hujus operis Fragmentum ap. Anastas. *ibid.* p. 260. quo de humanæ Christi naturæ veritate, affectionibus, & actionibus post Baptismum editis, luculenter agit. Fragmentum ipsum, cùm sit quantivis pretii, nec à quoquam (quòd sciam) etiam diligentissimo FIDEI NICÆNÆ Defensore, in medium prolatum, integrum hìc deponam; ὡς δὲ μὰ ἀναγκὴ τοῖς νῦν ἔχουσιν, ἐξ ὧν μετὰ τὸ Βάπτισμα ὁ Χριστὸς ἔπραξε παρεῖχεν τὸ ἀληθὲς καὶ ἀφάνταστον τῆς ψυχῆς αὐτῦ καὶ τῦ σώματος τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τὰ γὰρ μετὰ τὸ Βάπτισμα φησὶν ὧν Χριστὸς πραχθέντα, καὶ μάλιστα τὰ σημεῖα, τὴν αὐτῦ κεκρυμμένην ἐν σαρκὶ Θεότητα, ἐδήλουν καὶ ἐπιστῶντο τῷ κόσμῳ· Θεὸς γὰρ ὢν ὁμῦ τε, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτὸς πᾶς δυο ἑαυτῦ φύσεις ἐπιστώσατο ἡμῖν. Τὴν μὲν Θεότητα αὐτῦ διὰ τῶν σημείων ἐν τῇ τριετίᾳ τῇ μετὰ τὸ Βάπτισμα, τὴν δὲ Ἀνθρωπότητα αὐτῦ ἐν τοῖς τριάκοντα χρόνοις, τοῖς πρὸ τῦ Βαπτίσματος. Ἐν δὶς δὰ τὸ ἀπλοῦν τὸ κατὰ σάρκα ἀπέκρυβε τὰ σημεῖα τὴν ἰδίαν Θεότητος. Καίπερ Θεὸς ἀληθὴς παραυτίκα ὑπάρχων. *Non est necessarium his quos ratio non fugit ex actionibus Christi post Baptismum adstruere & demonstrare animæ & corporis ejus, & humanæ naturæ nobiscum convenientis, veritatem, & ab omni fictione remotionem. Nam quæ post Baptismum à Christo gesta sunt, (inquit Melito) maximè miracula, latentem ejus Divinitatem potissimùm mundo comprobabant & confirmabant. Cum enim idem Deus simùl & homo perfectus esset, duas naturas ejus nobis patefecit; Divinitatem quidem per miracula triennio illo post Baptismum patrata; humanitatem verò suam triginta illis annis Baptismum antegressis, quibus carnis vilitas tegebat & abscondebat Divinitatis signa, tametsi Deus verus esset & sempiternus.* Notent hæc Eutychiani, duarum in Christo naturarum oppugnatores; notent Ariani, & qui Socini de grege Dominum nostrum Deum verum & sempiternum esse præfractè negare non verentur.

[a] De dogm. Eccl. cap. IV. p. 4.

SEC. II. ab An. C.

172. Vid. PART. I. p. 46.

TATIANUS, Justini M. discipulus, claruit anno CLXXII. De ejus dogmatibus alibi egimus. His adjiciantur quæ habet Origenes Lib. *de Orat.* in ἐξηγ. εὐχῆς κυριακ. §. 13. p. 77. ubi de voce γενηθήτω, quæ in Oratione Dominicâ habetur, agens, hæc de Tatiano scribit: Μὴ συνιδὼν δ' ὁ Τατιανὸς τὸ γενηθήτω ἃ πάντοτε συμβαίνειν τὸ εὐκτικῶς, ἀλλ' ἐστὶ ὅτε καὶ προστακτικῶς, αἰσθέσθαι τοῦ ὑποκειμένου περὶ τῦ εἰπόντος, γενηθήτω φῶς, Θεῦ ὡς εὐχομένου μᾶλλον, ἢ περ προστάξαντος γενηθῆναι τὸ φῶς, ἐπεὶ ὡς φησὶν ἐκεῖνος ἀθέως νοῶν, ἦν σκότος τότε ὁ Θεός. *Non considerans autem Tatianus τὸ γενηθήτω non semper optativo, sed aliquandò etiam imperativo sensu accipi, impiissimam hanc de Deo opinionem fovebat; illum nempè cùm dixerit, fiat lux, optâsse potius quàm imperâsse ut fieret; siquidem inquit ille (qui erat animi atheismus) Deus tunc in tenebris erat.* Eadem ferè de Tatiano notat Clemens Alexandrinus in *excerpt.* Theodoti p. 806. col. 2.

SÆC. II. ab An. C. 177

ATHENAGORAS. Celeberrimi hujus & antiquissimi Apologistæ nec Eusebium nec Hieronymum, etsi ex professo de Scriptoribus Ecclesiasticis agentes, meminisse, in *Chartophylace* affirmaveram. Cùm verò pro libelli istius instituto, tribus quasi verbis agendum esset; Methodii Patarensis locum in quo aliqualis habetur Athenagoræ mentio, non adduxi, majori id operi reservans. Carpit hæc obiter atque indirectè Ern. Tentzelius, *Exercit. select.* V. num. XXX. p. 200, qui tamen nescire non potuit, me in *Historiâ Literariâ* triennio post *Chartophylacem* editâ, Methodii locum, qui tùm apud Epiphanium, tùm apud Photium habetur, disertè citâsse. Sed missis tricis ad utiliora pergamus. Erat Athenagoras Philosophus Athenienſis. Gentilis adhuc, ad oppugnandam Christi fidem induxit animum; dum verò S. scripturarum lectioni sedulò incumberet, quò propriis telis fortiùs Christianos aggrederetur, aspirante Divini Spiritûs gratiâ captus est, fidem, quam subvertere meditabatur, amplexus. Relictis Athenis (nisi potiùs id ante conversionem contigisse volumus) Alexandriam commigravit; ibique non solùm philosophiam Platonicam publicè docuit, sed & scholæ Christianorum Catecheticæ apud Alexandrinos præfuit, Christianam Religionem in ipso quoque Pallio professus. Hæc omnia nos docet Fragmentum è Philippi Sidetæ Historiæ Christianæ Serm. XXIV. à Nicephoro Callisto, ut videtur, excerptum, quod ex codice Barocciano in appendice *Dissert. ad Irenæum* edidit Cl. Dodwellus: in quo etiam Scholæ hujus catecheticæ Rectorum successio hoc ordine nobis exhibetur, Athenagoras, Clemens Alexandrinus, Pantænus, Origenes, Heraclas, Dionysius, Pierius, Theognostus, Serapion, Petrus Martyr, Macarius Politicus, Didymus, Rhodon. Mitto quæ ad hoc Fragmentum illustrandum, eruditè (ut solet) observavit Dodwellus noster. Id solum mihi notare liceat, Athenagoram nostrum, primum Scholæ catecheticæ Rectorem hic dici, Τῆς διδασκαλείου τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρώτης ἠξίωτο. Non quòd ante illum nullos habuit hæc Schola Rectores; erat enim moris longè Athenagorâ antiquioris. Sed primus fortassis erat in Rhodonis catalogo memoratus; è cujus ore Philippus hæc hausisse videtur. Utcunque sit; cùm primus nobis occurrat Athenagoras, qui huic Scholæ præfuisse disertè traditur, non abs re forsan erit in Juniorum φιλαρχαίων gratiam, de Scholæ hujus origine & instituto, paucula quædam hoc loco annotare. Constat certè Rem Christianam egregiè hoc sæculo promovisse Scholas Ecclesiasticas, non modò privatas, quales in majoribus Ecclesiis haberi solebant, sed & publicas sacris dogmatibus explicandis destinatas, iisque, tum adversùs Gentiles, tum hæreticos, vindicandis, sanctiſimorum, doctiſſimorumque virorum curæ & fidei commissas. In his principatum tenuit Alexandrina, quæ jam inde à priscis temporibus, ὅθ' ἀρχαῖα ἦθος, inquit Eusebius *, in eâ civitate fuerat instituta. Veterem verò hanc consuetudinem à Marco Evangelistâ fuisse introductam, disertè tradit Hieronymus †. Quod ut dilucidiùs fiat, res paulò altiùs erit repetenda. Erat quidem Alexandriæ etiam ab ultimis temporibus Musæum à Regibus Ptolemæis intrà ipsa Regiæ pomœria extructum, porticibus & exedris ornatum, pecuniis & reditibus auctum, in quo, teste Strabone ‖, hujus Collegii consortes, οἱ φιλόλογοι, ad communem mensam vescebantur, præfecto illis qui Sacrorum curam gereret Sacerdote, non nisi ab ipsis Regibus, ac postea à Cæsaribus Romanis, constituendo. Huc tanquam ad publicum melioris literaturæ

Vid. PART. I. p. 49.

* Hist. Eccl. l. V. c. 10. p. 175.

† Catalog. c. 36.

‖ Lib. 17. p. 794.

turæ Emporium, ex omni orbis terrarum parte confluebat literata juventus, quibus Grammaticæ, Rhetoricæ, Poeticæ, Philoſophiæ, Aſtronomiæ, Muſicæ, Medicinæ, aliarumque artium & diſciplinarum rudimenta à ſuis quibúſque Profeſſoribus tradebantur. Florebant hic Scholæ Platonicæ junioris, ut & Ariſtotelicæ, Profeſſores, quorum ſucceſſiones accuratè notârunt Jonſius, Voſſius, alii. Situm erat hoc Muſæum in eâ urbis regione quæ *Bruchion* appellabatur; *Diuturnum*, inquit Ammianus Marcellinus, *præſtantium hominum Domicilium.* Certè à Ptolomæi Philadelphi ætate, uſque ad quintum vel ſextum Chriſti ſæculum perduravit. Quinimò occupantibus penè omnia Orientis loca Saracenis, varia erant hic loci ſtudioſorum Collegia, ſiqua vera nobis referant Benjaminus Tudilenſis, & Leo Africanus. Sed ut, undè digreſſus ſum, redeam. Ad hujus Gymnaſii imitationem, ab ipſis naſcentis Chriſtianiſmi incunabulis Schola fidelium ſacra à B. Marco Alexandriæ eſt inſtituta, in quâ rudiores primis fidei elementis imbuerentur, adultiores reconditioribus fidei Chriſtianæ myſteriis erudirentur, conſtitutis ad id præſtantiſſimis magiſtris, qui, ut de Pantæno loquitur Euſebius, partìm vivâ voce, partìm ſcriptis, Divinorum dogmatum theſauros auditoribus ſuis exponerent, & hæreticorum objectiones & ſophiſmata refellerent. Et hæc erat celeberrima illa Κατηχήσεως Schola Alexandrina, cujus frequens apud Scriptores Eccleſiaſticos occurrit mentio. Cui præfuerunt, & doctrinâ, moribus, ſcriptiſque ornârunt, tot Eccleſiæ lumina, Athenagoras, Pantænus, Clemens Alexandrinus, aliique ſuprà recenſiti. Suâ quidem ætate perſeverâſſe, & ab hominibus, tùm eloquentiâ, tùm divinarum literarum ſtudio inſtructiſſimis obtineri, teſtatur Euſebius: quin & Conſtantis & Juliani Apoſtatæ temporibus floruiſſe, Didymi cæci Præfectura, referente Sozomeno *, nos docet. Nec dubium eſt, ſubſecutis aliquot Sæculis, imminutâ licèt famæ laude, duràſſe. Interim notatu dignum eſt, & hactenùs plane inauditum quòd prædictum Philippi Sidetæ Fragmentum refert, nempè Rhodonem qui Didymo ſucceſſit, hanc Scholam in Siden Pamphyliæ urbem, quæ Philippi patria erat, tranſtuliſſe, idque Theodoſii magni tempore contigiſſe. Sed forſan nihil aliud voluit Philippus, quam Rhodonem Scholam in urbe Sidâ erexiſſe, ſimilem planè ei, quæ à tot retrò ſæculis Alexandriæ inſtituta fuerat. Unicum adhæc mihi notare liceat, Cl. Conringium † in eâ eſſe opinione, duas fuiſſe Alexandriæ Scholas ſacras; & κατηχήσεων Scholam à celeberrimo illo Pantæni Ludo (cui Didymum præfuiſſe vult) fuiſſe diverſam. Quâ verò de causâ hanc ſententiam amplexus ſit vir eruditus, planè mihi non liquet. Certè Euſebius & Hieronymus unam eandémque Scholam diſertè faciunt.

SÆC. II. ab An. C.

* Lib. III. c. 15.

† Addend ad Antiquit. Academ. p. 292.

HERMIAS, ſcripſit *Irriſionem Gentilium Philoſophorum.* Quod hunc Scriptorem huic ſæculo aſcripſerim eâ de causâ factum eſt, quòd reliquis hujus ævi Chriſtianæ fidei Apologiſtis meritò accenſendus videbatur. De eo altum ſilent omnes Veteres, & penè Recentiores. Tacent Raph. Seilerus, & Con. Geſnerus, qui libellum primi ediderunt. Front. Ducæus, qui *Auctuario* ſuo illum inſeruit, de Autore vel ætate ne verbulum quidem habet. Cl. Lambecius, Comment. de *Biblioth. Vindob.* lib. VII. p. 54. conjicit fuiſſe Hermiam Sozomenum, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptorem, qui ſæculo V. ſub Theodoſio juniore floruit; ductus (ut opinor) partìm nominis identi-

177. Vid. PART. I. p. 50.

SÆC. II. ab An. C.

tate, partìm locis quibuſdam in Sozomeni Hiſtoriâ, ubi de Gentilibus, eorúmque Philoſophis agitur, *viz.* Lib. I. cap. 18. lib. II. cap. 5. lib. III. cap. 17. lib. V. cap. 1. Hanc conjecturam amplexus eſt nuper Ern. Tentzelius, *Exercit Select.* V. p. 228. & *Addend.* in fin. 456. Quò minùs verò in hanc ſententiam deſcenderim, obſtant quæ ſequuntur argumenta. 1. In omnibus codicibus tùm excuſis, tùm MSS. Hermias noſter Philoſophi nomen ſortitur. Ἑρμίας τῦ φιλοσόφυ. Quod quâ ratione Sozomeno congruat, non video. Erat vitæ inſtituto Scholaſticus, ſive Advocatus, cauſas publicè egit, & cùm ad ſcribendum animum appulit, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſe totum dedit: Profeſſionis verò philoſophicæ nec vola, nec veſtigium. Non ſum neſcius ſeveriores vitæ Aſceticæ cultores laxiori vocis ſignificatione quandóque philoſophari dictos eſſe; adeóque apud ipſum Sozomenum *, Eccleſiaſtici Philoſophi vocantur. Sed, præterquàm quòd Sozomenum Monachum fuiſſe nemo dixerit, nec de ſe aliud habet † quàm quòd νέος ὢν cùm Senibus quibuſdam Gazenſibus verſatus ſit; Philoſophi nomen hoc loco, ſtrictiori & magis proprio ſenſu accipi oportet, nec à Scriptoribus Eccleſiaſticis tribui ſolet, niſi iis qui è Philoſophorum Scholis prodierint, & poſt converſionem, priſtinum & nomen, & habitum retinebant. Quo ſenſu Ariſtidem, Juſtinum, Pantænum Philoſophos vocant Euſebius, & Hieronymus. Et Athenagoras in utriúſque ſui operis Inſcriptione Philoſophus Chriſtianus appellatur. 2. Ex toto opuſculi contextu conſtare videtur, vigente adhùc Ethniciſmo, ſcriptum fuiſſe. Hinc ad ſubruenda magiſtrorum ſubſellia, omnia in eo, miro ſanè artificio, aptè compoſita; hinc pugnantia Philoſophorum placita, & adverſantes opiniones elegantèr inter ſe commiſſæ; hinc de variis Philoſophantium Sectis non alitèr loquitur, acſi in Scholis & Academiis jam regnarent, & eorum dogmata ubique obtinerent: quod de Sozomeni tempore dici non poteſt, quandò Gentilium ſuperſtitio Sylvas & Pagos quæreret, & pauci qui ſupererant Philoſophi, in angulis latitarent, ut vix ulla hujuſmodi opuſculi necessitas eſſe poterat. 3. Si hujus libelli auctor eſſet Sozomenus, ſcripſit eum vel ante, vel poſtquàm Hiſtoriam Eccleſiaſticam condidit. Non ante: Quî enim fieri potuit, ut ubi de Gentilibus agit, & Philoſophos arguit, hujus opuſculi non meminiſſet, Lectorémque ad id non remiſiſſet? Non poſteà: Quia vix credi poteſt, hominem Chriſtianum, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & quinti jam Sæculi Scriptorem, hujuſmodi datâ occaſione, de Chriſtianis eorúmque dogmatibus, ſtatu, perſecutione, Gentiliúmque Philoſophorum (præſertim ſub Juliano) in eos calumniis, ne leviſſimam quidem feciſſe mentionem. Photii codicem XXX cur citaverit Lambecius, nullus video. Loca quæ ad firmandam conjecturam ex Sozomeni Hiſtoriâ adducit, parùm, immò nihil ad rem conferunt, ut vel primo intuitu quivis videt. Quinimò ſi exinde valeret argumentum, opuſculum Sozomeno tribuendum eſſe, quòd de Gentilibus, eorúmque Philoſophis, tribus quaſi verbis pro re natâ agit; quantò potiori jure Socrati Scholaſtico aſcribi debet, qui non modò obitèr id facit, verùm lib. III. cap. 22. adversùs Libanium, alióſque ſub Juliani Imperio Gentilium Philoſophos, ſingularem, eruditam, & Hermiæ libellum tantùm non mole exæquantem, diſſertationem inſeruit. 4. Denique ſtylus Sozomeni ab Hermiæ ſtylo plurimùm recedere videtur. Etſi enim Socrate in ſcribendo præſtantiorem eſſe judicet Photius; nihilominus ſtylus ejus

* L. III. c. 17. p. 529.

† Lib. 5. cap 15. p. 617.

eſt

eſt ſimplex, inelaboratus, & parùm elegans; Hermiæ verò concinnus, conciſus, argutus, ſalibus & dicteriis undique conſperſus, ut adeo dicendi genus toto cœlo diſtare videatur. SÆC. II. ab. An. C.

PANTÆNUS. Fuiſſe Pantænum primò Civem & Philoſophum Athenienſem, Sectâ Pithagoræum, deinde Gymnaſii Alexandrini Præfectum, & quod magis adhuc mirum videri debeat, Clementis Alexandrini diſcipulum, diſertè tradit Philippi Sidetæ Fragmentum, cujus ſupra in Athenagorâ meminimus. Euſebio hàc in parte adverſari Philippum, rectè olim notavit ipſius excerptor, ſeu Nicephorus is fuerit, ſeu quis alius. Ad firmandum hoc Philippi teſtimonium multa congeſſit Cl. Dodwellus. Summa ferè huc redit; Euſebium ex Stromateων 1. non diſertè dicere Pantænum fuiſſe Clementis Præceptorem; ſed illud tantùm è Clementis verbis, obſcuris illis quidem, & Pantænum, nec de nomine, nec de notâ aliquâ propriâ deſcribentibus, ſe colligere: At in Hypotypóſeων libris, teſte eodem Euſebio, Pantæni, ὡς ἂν διδάσκαλον, nominatim meminit Clemens: quod quidem non de Inſtitutione, ſed de ſucceſſione ἐν διδασκαλείῳ Ἀλεξανδρείᾳ intelligendum eſſe contendit Dodwellus: Quòd verò in eclogis quæ ſuperſunt, Pantænum *noſtrum* appellet Clemens, id non ad inſtitutionem, ſed vel ad arctiorem amicitiam, vel potius ad eandem fidei catholicæ communionem, referendum eſſe: Clementem traditionibus à viris Apoſtolicis hauſtis, in ſcriptis ſuis ut plurimùm uti, ac proindè probabile eſſe, ipſum illis temporibus fuiſſe paulò viciniorem; illúdque Veteres denotare, cùm illum Presbyteri titulo toties ornent; ut fuit potiùs ætate Presbyter, quàm gradu; quippè in illorum temporum Scriptoribus nullus frequentior vocis illius uſus, quàm de ſenioribus traditionis Apoſtolicæ teſtibus, qui primarios ſaltèm traditionis teſtes, primæ nimirum ſucceſſionis ab Apoſtolis, potuerint per ætatem attigiſſe: Quin etiam Clemente juniorem fuiſſe in Scholæ moderamine Pantænum, ex Origenis verbis * colligi poſſe, ubi de ſuo in Gentilium literis ſtudio agens, ait, ſe in hoc exemplum ſecutum tùm Pantæni illius τοῦ σφὸς ἡμῶν, tùm Heraclæ tunc temporis Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyteri; hujus nempè tanquam immediati in munere catechetico ſucceſſoris, illius ut proximi deceſſoris: Néque enim aliter, ulla ratio ſatis commoda dari poteſt cur Clementem Gentilium Literis Celeberrimum, prætermiſerit: Denique notat, Pantænum ſenſu aliquo Clemente & priorem, & poſteriorem fuiſſe, dici poſſe; ſiquidem ex Euſebio liquet, ipſum bis Scholæ catecheticæ præfuiſſe; primò ſub Juliano Epiſcopo, ineunte Principatum Commodo, ante expeditionem Indicam; eóque abſente, Clementem in Scholâ ſucceſſiſſe; poſtea ex Indiâ reverſum ſub vitæ finem, nempè ſub Severo & Caracallâ, hoc munere denuò functum eſſe. Quod etiam & nos ex Euſebio & Hieronymo, tùm in Hiſtoriæ Literariæ Part. I. tùm in Pantæni vitâ ante plures annos patrio ſermone ſcriptâ, olim obſervavimus. Quòd verò Pantænum Pythagoræum facit Philippus, quem ex Stoicorum diſciplinâ prodiiſſe expreſſè dicunt, Euſebius, Hieronymus, aliique; id hoc quidem ſenſu intelligendum vult Dodwellus; Pantæni tempore Sectam Pythagoricam cum aliis, præſertim Stoicis, coaluiſſe, & permiſceri ſolitam, ut adeo idem Philoſophus, & Pythagoricus & Stoicus dici poſſit; quod & aliis exemplis demonſtrat. An ad ſubvertendam vulgarem & hactenùs receptam de Pantæno & Clemente ſententiam, ſufficiat hæc Philippi autoritas, quæq; ad illam fulciendam, adducit Dodwellus

181 Vid. Part. I. p. 51.

* Epiſt. apud Euſeb. L. 6. c. 19. p. 221.

SÆC. II. ab An. C. Dodwellus noster, aliorum estò judicium. Ut libérè dicam, ingenuè fateor me adhuc ab Eusebii partibus stare, qui omnia Veterum scrinia diligentèr excussit, qui Pantæno ætate proximus erat, quíque in Ægypto versatus, Scholæ catecheticæ successionem, propiùs ex ipso fonte haurire poterat: huic, inquam, potiùs fidendum existimo, quàm Philippo Sidetæ, plus quàm duobus integris sæculis à Pantæno remoto, qui, quæ hàc de re habuit, ex Rhodone, ore tenùs, accipiens, in Præceptorum Catecheticorum ordine & successione facilè hallucinari potuit; denique qui tùm Socratis, tùm Photii testimonio, nullius judicii & parùm accuratus Scriptor haberi debet: præsertìm verò cùm Eusebii sententiam confirmant, Pamphilus Martyr in Apologiâ pro Origene, Hieronymus, & Photius non uno loco. Maximus etiam in Scholiis suis in Gregorium Nazianzenum (quæ prelo Oxonienſi expedivit commisítque Galeus noster) ubi sic ait: ὁμοίως ἢ καὶ οἱ περὶ Πάνταινον τὸν γενόμενον καθηγητὴν τῶν στρωματέως μεγάλου Κλήμεντος, &c. *similitèr & Pantænus, qui fuit Præceptor magni Stromatei Clementis!* Sub Severo floruit Pantænus, inquit anonymus Chronographus Galei, ὃν Ἀχάλιος Κλήμης ὁ στρωματεύς, τοῦτ' Ὠριγένης, quem secutus est Clemens Stromateus, hunc Origenes.

190. HARMONIUS, natione Syrus, domo, ni fallor, Edessenus, Bardesanis Syri filius, claruit circa annum CXC. Postquàm studiorum suorum fundamenta in patriâ posuisset, Athenas, commune meliorum Literarum Emporium, petiit; ubi linguam Græcam accuratè didicit, teste Theodorito *, malesana Patris sui dogmata amplexus; multa non Græcè modò, sed & linguâ Syriacâ composuit. In his erant *Cantica Sacra*, festis martyrum diebus cantari solita. In quibus pangendis, modorum suavitati impietatem admiscens, audientium animos demulcebat, & ad exitium pertrahebat. Hujus igitur exemplo postea excitatus Ephraim Syrus, modorum compositionem ab illo mutuatus pietatem canticis permiscuit, ac suavissimum simul & utilissimum medicamentum audientibus exhibuit. Atque hæc Cantica festos martyrum dies, lætiores ac splendidiores etiamnùm efficiunt, *inquit* alibi idem Theodoritus †; qui etiam priori loco subdit, Ephræmum utriúsque errorem, Bardesanis nempè & Harmonii, strenuè confutâsse.

* Hæret. Fab. Lib. I. c. 22. p. 209.

† Hist. Eccl. lib. IV. c. 29. p. 192.

192. Vid. PART. I. p. 54. T. FL. CLEMENS Alexandrinus claruit ab anno CXCII. Clementem Athenis natum & educatum, indéque accitum, ad Scholam Alexandrinam translatum esse (indè enim etiam in antiquissimis temporibus Scholarum suarum Moderatores petere solebant Alexandrini) mihi longè verisimile est. Id quidèm innuere videtur Epiphanius, cùm ait ‖ alios quidèm ipsum facere Alexandrinum, Athenienſem alios. Et utróque nomine dici poterat, si (quod suspicari fas est) ortu erat Athenienſis; habitatione, & professione Alexandrinus. Id quod de Aristarcho Grammatico, celeberrimo illo Scriptore πολυγεαφῳ refert Suidas *, Ἀλεξανδρεὺς θτσ, τῇ δ φύσ Σαμοθρᾴξ: *Utique gente erat Samothracius, Alexandrinus verò, utpote civitatis illius jus adeptus.* Sic Herodotus, *Thurius*; Apollonius, *Rhodius.* Philippus Sidetes in Fragmento à Dodwello edito, Clementem nostrum, non solùm Scholæ Alexandrinæ Præfectum, sed & Athenagoræ Discipulum disertè facit, &, quod cum Eusebii, omniúmque Veterum autoritate pugnat, ipsius Pantæni Præceptorem; quâ de re, non pauca suprà in *Pantæno* diximus.

‖ Hær. XXXII. n. 6. p. 213.

* In voc. Ἀθηναῖος.

De

De ordine & tempore librorum à se conditorum hæc ipse nos docet. *Protrepticon ad Gentes* antè *Stromata* scriptum esse, *Strom.* l. VII. p. 711. idem & de *Pædagogo* affirmat, l. VI. p. 616. *Stromata* verò statim post Commodi Imp. Mortem, eodem ut videtur anno, *i. e.* ex ejus calculo, anno Christi CXCIV. ut ipse non obscurè innuit, lib. I. p. 339, 340. In hoc opere se non pauca pertractaturum pollicetur, quorum neque vola, nec vestigium hodie reperitur; ut vel opus imperfectum ad nos devenerit, vel juxtà promissum suum non absolverit. Liber octavus in argumenti materiâ cùm reliquis parùm convenit; ut ejusdémne operis pars sit, multi dubitârunt. Siquis verò verba quibus librum VII. claudit Clemens, seriò perpenderit, Καὶ δὴ μετὰ τὸ ἕβδομον τῶν ἡμῶν Στρωμάτων, τῆς ἑξῆς αὖ ἄλλης ἀρχῆς ποιησόμεθα τὸν λόγον, *Atque adeò post hunc septimum librum Stromatum, de iis quæ deinceps sequuntur, aliud sumamus exordium:* Nihil, inquam, mirabitur, si libro sequente ad aliud argumentum transire videatur. Etsi & in hujus libri initio, quædam desiderari quivis facilè videbit. Ampla satis Clementis *Expositio in Job* l. 21. extat apud Nicet. Caten. *in Job*, c. XXI. p. 59. Eadem expositio & iisdem penè verbis, sed brevissima, reperitur, *Strom.* lib. IV. p. 538. Fragmentum verò apud Nicetam, unde undè desumptum, longè amplius uberiusque habetur. Undè concludas oportet, vel Clementem eundem locum alibì fusius pertractâsse, vel alium quempiam brevem ejus expositionem prolixiori oratione diduxisse; sed prius verisimiliùs existimo. Inter ejus deperdita recensendus est Liber *de Resurrectione*, quem se adversùs *Montanistas* compositurum non uno loco pollicetur, nempè *Pædag.* lib. I. c. 6. p. 104. lib. II. c. 10. p. 199. Sed vel fidem suam non liberavit, vel opus temporis injuria nobis eripuit. In sermone *de Divite salvando*, num. 26. se opus περὶ ἀρχῶν scripsisse innuit, in eóq; veræ Theologiæ expositionem tradidisse. An libros ὑποτυπώσεων intelligat, quærant alii. Certè tale opus se contexturum esse, ipse in libris *Stromatum* aliquotiès pollicetur. Librum ejus *de Providentiâ* semel iterúmque memorat S. Maximus, & bina ex eo fragmenta profert, *Opusc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 144, 152. Denique *Eclogas Propheticas* ex Hypotypóseων libris à Theodoto collectas, à se Latinè versas, Gr. Lat. edidit Combefisius *Auct. Noviss.* 1672. p. 197.

SÆC. II. ab An. C.

SÆC. II.

Concilia hoc Sæculo habita.

PERGAMENSE circà annum CL. sub Theodoto Pergamensi, & septem Episcopis in causâ Hæresis Colorbasianæ, celebratum. Prodierat ex Valentini Scholâ Colorbasus, Marci Hæresiarchæ (ut volunt nonnulli) discipulus, ut alii (rectiùs opinor) magister; quippè Marcus se unum μήτραν ἐκ ἐκδοχῆων τῆς Κολορβάσου σιγῆς fuisse dicit, ut qui unigenitus ipsi esset, teste Irenæo, lib. I. c. 10. p. 76. quin & dogmatis à Colorbaso excogitati se obstetricem fuisse disertè innuit. Præter cætera Colorbasi monstrosa dogmata, de quibus Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Theodoritus, alii, docuit vitam omnium in septem stellis esse positam, 150.

SÆC. II. ab An. C. positam, eásque septem Ecclesias, & septem Candelabra aurea esse. Ad hunc expugnandum Theodotus Episcopus Pergamensis Mysiæ Mediterraneæ Episcopos congregavit, qui, habitâ Synodo, insani capitis hominem anathemati subjecerunt. Meminit hujus Synodi unus (quod sciam) libri *de Hæresi prædestinatianâ* Auctor, Primasius is fuerit, sive alius, *Hæres.* XV. Idem Auctor cap. sequenti, omnium Siciliæ Episcoporum Concilium sub Eustathio Lilybæorum, & Theodoro Panormiorum Episcopis, adversùs Heracleonem hæreticum coactum, nobis exhibet; quíque Episcopos Hæresiarchæ dogmata Alexandro Romano Pontifici ad explorandam ejus sententiam, misisse tradit. Hanc Synodum ad annum Christi CXXV. refert Baluzius, *nov. collect. Concil. p.* 3. Verùm omninò repugnant tempora. Siquidem Alexander diem obiit ex mente Pearsoni anno CI; juxtà Dodwellum sequenti; certè Trajano adhuc imperante, *Æliano & Vetere Coss. i. e.* anno Æræ vulgaris CXVI, teste catalogo Bucheriano. Heracleonis verò Hæresis non antè Pii Papæ tempora, saltèm in Occidente, innotuit. Undè hoc Concilium pro nullo habet Cl. Pearsonus. Rationes apud ipsum videri possunt, *De Success. Dissert.* II. cap. 7. num. 5. p. 230. Undè nec de Synodo Orientali, sub Apollonio Corinthiorum Episcopo, adversùs Cerdonem habitâ multùm laboramus, cujus meminit idem Auctor, *Hæres.* XXIII. pag. 24.

173. HIERAPOLITANUM circà annum CLXXIII ab Apollinario Hierapolis Episcopo, aliisque XXVI. Episcopis celebratum; quo Montanus & Maximilla pseudo-prophetæ, & Theodotus Coriarius excisi & condemnati sunt, si vera nobis referat Libelli *Synodici* Auctor, p. 4. Certè solâ hujus Autoris fide in re tam vetustâ vix agerem, nisi antiquus ille adversùs Cataphrygas Scriptor apud Euseb. lib. V. c. 16. p. 181. disertè tradidisset, hoc circiter tempore fideles, qui in Asiâ erant, sæpiùs & plurimis Asiæ locis hujus rei causà convenisse, novámque illam doctrinam examinâsse, & prophanam atque impiam judicâsse; damnatâ verò hæresi, eos ab Ecclesiâ, & fidelium communione expulsos fuisse. Confer quæ notavit Baluzius, *Collect. Nov.* p. 5.

196. CÆSARIENSE Cæsareæ (ut videtur) Palæstinæ, in Controversiâ de *Die Paschatis* celebrando, à Victore Romano nuper excitatâ, circà annum CXCVI. habitum. Ad annum CLXXXIX. revocat Cl. Dodwellus. Præsidebant Theophilus Cæsariensis, & Narcissus Hierosolymorum Episcopi, qui pro Victore Romano sententiam dixerunt: Pascha nempè non alio quàm die Dominicoesse celebrandum. Actorum hujus Synodi Fragmenta, vel potiùs ipsa Acta integra conservavit Philippus, nescio quis, in Epistolâ quæ Latinè habetur apud Bedam, lib. de Æquinoct. Vern. Tom. II. in fin. & apud Bucher. *de Doctr. Temp.* p. 469. qui nomen Autoris ex MS. restituit.

196. EPHESINUM à Polycrate Ephesi Metropolitâ, unà cùm aliis Asiæ Pro-Consularis Episcopis, eodem tempore, & eâdem de causâ habitum. Hi juxtà morem sibi à Majoribus traditum, Pascha 14. lunâ in quemcúnque demùm diem inciderit, celebrandum esse, adversùs Victorem acriter contendebant; in quos proindè anathematis sententiam temerè vibravit iratus Pontifex. Extat à Polycrate scriptæ epi-

stolæ

stolæ Synodalis Fragmentum aureum apud Eusеb. lib. V. cap. 24. p. 191. SÆC. II. ab An. C.

LUGDUNENSE, ab Irenæo & Episcopis Gallicanis eâdem de causâ celebratum: qui pro Victoris sententiâ stabant; nihilominùs Victorem ob temerè vibratum excommunicationis fulmen, & ruptam Ecclesiarum pacem, acriùs perstringebant. Extant epistolæ Synodalis ab Irenæo scriptæ Fragmenta auro non charæ, apud Eusеb. lib. V. cap. 24. p. 192. Plures aliæ Synodi eodem tempore, & eâdem de causâ habitæ sunt; nempè *Romæ* sub Victore; in *Ponto* sub Palmâ; Ecclesiarum in Provinciâ *Osdroenæ*; *Corinthi* sub Bacchyllo, de quibus vid. Eusеb. lib. V. c. 23. p. 190. 196.

Finis Secundi Sæculi.

SÆCULUM NOVATIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. III. ab An. CC. 215.

AGRIPPINUS gente forsàn Afer, Episcopus Carthaginensis, circà annum CCXV. claruisse dicitur. Orta est ejus tempore de Baptismo Hæreticorum controversia, quem nullum & invalidum esse censuit magna Ecclesiæ Africanæ pars; ac proindè Hæreticos ad Ecclesiam Catholicam redeuntes, novo Baptismo esse initiandos. Agrippinus igitur convocatis omnibus penè Africæ & Numidiæ Episcopis, numero *LXX.* hanc causam sedulò excussit, & *librato Concilii communis examine* firmavit. *Quorum sententiam*, inquit Cyprianus, *& religiosam & legitimam, & salutarem, Fidei & Ecclesiæ Catholicæ congruentem, nos etiam secuti sumus.* Agunt hâc de re, Cyprianus ad Quintum *de Hæret. Baptiz.* Epist. LXXI. p. 120. August. *de Baptism.* contrà *Donat.* lib. II. c. 8. Tom. VII. col. 397. Vinc. Lerin. *adverss. Hæres.* cap. 9. Habita est hæc Synodus, juxtà communem etiam recentiorum chronologorum sententiam, anno CCXV. Quod parùm mihi probabile videtur; præsertìm cùm disertè dicit Cyprianus *, *multi jam anni, & longa ætas, ex quo sub Agrippino bonæ memoriæ Viro, convenientes in unum Episcopi plurimi hoc statuerint.* Quæ verba plusquàm XXX. aut XL. annorum spatium necessariò designant. Scio Augustinum aliter sentire, & non longum temporis spatium inter Agrippinum & Cyprianum facere. Verùm Cypriano utpotè longè antiquiori, & in prædecessorum suorum rebus accuratiùs versato, potiùs adhærendum est. Agrippinum igitur cùm suâ Synodo ad inclinantem superioris sæculi partem removendum esse censeo. Scripsisse Agrippinum in causâ Baptismi Hæreticorum colligi potest ex Augustini verbis Epist. XLVIII. ad *Vincent.* Tom. II. col. 183. *Noli ergo frater contrà Divina tàm multa, tàm clara, tàm indubitata testimonia colligere velle calumnias ex Episcoporum scriptis, sive nostrorum, sicut Hilarii, sive antequàm pars Donati separaretur, ipsius unitatis, sicut Cypriani & Agrippini.* Quæ verba non tàm de Synodicis sub Agrippino Decretis, quam de propriis ipsius scriptis intelligenda sunt.

* Ad Jubaian. Ep. LXXIII. p. 122.

Vid. Part. I. p. 66. 220.

HIPPOLYTUS, genere proculdubiò Arabs, Patriam habuit optimarum artium & disciplinarum cultricem, Divinarum, humanarumque literarum scientiâ olim florentissimam. Priusquàm ad antiquissimi hujus, totóque Oriente pariter ac Occidente celeberrimi, Patris scripta descendamus, tria nobis breviter excutienda sunt. 1. Locus in quo sedebat, 2. Tempus quo vixerit, 3. Idémne fuerit cum Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius. 1. Sedem quod attinet, eò diligentiùs investiganda est, quòd † Hieronymus se nesciviss fateatur, cujusnam urbis Episcopus fuit. Nondùm igitur nata de Episcopatu ejus Portuensi propè Romam, traditio. Alia longè ei quærenda sedes, *Aden* nempè *Portus Romanus* in Arabiâ fœlici celeberrimus. Etenim Aden Urbs erat ad Mare rubrum sita, alto monte circundata, qui in Mare singulâ procurrit, & utrinque fluctibus in sinus reductis alluitur, ita ut

† De Script. cap. 61.

Penin-

Peninſula fiat: Civitas Emporetica, portu utriuſque Maris celebris, undè Naves in Sindam, Indiam, &c. ſolvere, & merces indè revehere ſolent, teſte Geographo * Neubienſi. Floret etiamnùm ſplendidis ædificiis, frequenti mercaturâ, negotiatorum ex Æthiopiâ, Indiâ, & Perſide concurſu nobilis & opulenta, prout eam prolixè deſcribit Oſorius *de reb. Emanuel.* lib. IX. fol. 250. Sed cùm Veteribus nobis jam res eſt, Adanam urbem fuiſſe, in mediterraneâ Fœlicis Arabiæ parte, ex Uranii Arabicorum lib. III. oſtendit Stephanus †. Meminit & Plinius Inſulæ *Sadani*, in ſinu Arabico; ubi *Adanum* legendum eſſe rectè contendunt Salmaſius ‖ & Voſſius *. Hinc πόλις Ἀδάνη apud Ptolemæum, qui & lib. VI. cap. 7. τῆς Ἀραβίας Ἐμπόριον in Homeritarum regione memorat; ubi in margine notatur, *Aden alias vocari.* Scriptoribus Græcis τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἐμπόριον, ſive *Portus Romanus* dicitur, ad exteriorem Oceanum vergens, ob ſitûs commoditatem, & variam mercimoniorum copiam non orientalibus modò, ſed & Romani orbis incolis maximè frequentatus. Huc enim cuncti qui ex Romanorum ditione veniunt, appellere ſolebant, ut diſertè nos docet Philoſtorgius, lib. III. cap. 4. Neque id Conſtantii modò ætate, ſed & retroactis ſæculis factum eſt. Quippè Athenodorus Philoſophus, Strabonis in peregrinando ſocius, in patriam reverſus, cùm admiratione narrare ſolebat, multos ſe Romanos, alióſque peregrinos in ſinu Arabico invenîſſe, teſte Strabone, lib. XVI. p. 779. In hâc urbe quin ſedem ſuam habuerit Hippolytus, *Portûs Romani* Epiſcopus, nulli dubitamus. Undè ipſum *Arabiæ Metropolis* Epiſcopum fuiſſe ſcribit Gelaſius † Papa. Certè in Arabiâ Epiſcopum fuiſſe, non obſcurè innuunt ipſius Euſebii ‖ verba, ſi rectè perpendantur, ubi de Beryllo & Hippolyto agit. Ἐπίσκοπος ὢν ἔτους ἐν (Βόστροις) καὶ Βόστραν Ἀραβίων. Ὡσαύτως ὢν καὶ Ἱππόλυτος, ἑτέρας τινὸς καὶ αὐτὸς πόλεως ἐκκλησίας. *Beryllus, Boſtrorum in Arabiâ Epiſcopus erat; ſimilitèr & ipſe Hippolytus alterius cujuſdam* (in eâdem nempè Arabiâ) *Eccleſiæ Epiſcopus.* Ex hoc *Portu Romano* nata eſt vulgaris fabula, Hippolytum *Portûs Romani* ad Oſtia Tyburis, decimo ſexto ab urbe lapide, Epiſcopum fuiſſe. Undè *Portuenſis* & *Oſtienſis* vulgò audit. Relictâ Arabiâ, (quâ occaſione incertum eſt) Romam veniſſe lubens fateor, eámque doctrinâ paritèr ac ſanguine ſuo nobilitâſſe non nego. Hinc forſan *Romanus*, & *Romanorum* Epiſcopus, Scriptoribus Græcis, paritèr ac Latinis, non rarò dictus. Quid quòd ſæculo jam ſexto Leontius *, dum Patres Ante-Nicænos recenſet, Clementem & Hippolytum Ῥώμης Ἐπισκόπους expreſsè vocat. Quin ſi aliundè deficerent argumenta, Hippolytum ibi Lares fixiſſe & Martyrium ſubiiſſe, abundè ſatis fidem faceret marmorea illius Cathedra in agro Verano, non procul ab Æde S. Laurentii ad urbem, ſuperiori ſæculo effoſſa. Ubi etiam Cœmeterium erat B. Hippolyti juxta S. Laurentium, à primis temporibus eo loci conditum, quod vetuſtate collapſum, inſtauravit Hadrianus Papa, uti teſtis eſt libri Pontificalis Auctor † in Vit. Hadrian. I. 2. Agendum jam de tempore quo claruit Hippolytus. Et ipſum quidem ad Alexandri Mammææ Imperium, qui regnare cœpit anno CCXXII. communitèr referunt Veteres, Euſebius, Hieronymus, Syncellus, alii; ad Alexandri annum VI. Chriſti CCXXVIII. Euſebius in Chronico. Irenæi, qui vergente ad exitum ſuperiore ſæculo, mortuus eſt, diſcipulum facit Photius, tùm in Bibliothecâ cod. CXXI. tùm tractatu ἀνεκδότῳ adversùs Latinos, *de proceſſione Spiritûs Sancti*; Vetuſtiorem alii. Hinc Ἱππόλυτος ὁ παλαιὸς, καὶ Ἀποστόλων αὐτοῖς γνώριμος dictus

SÆC. III. ab An. CC.

* Clim. I. Part. VI. p. m 25.

† In voc. Ἀδάν.

‖ Excerp. Plin. p. 1264.

* In Pomp. Mel. lib. III. c. 9. p. 301.

† Lib. de duab. Chr. nat. adversùs Eutych.

‖ Lib. VI. c. 20. p. 222.

* De Sect. Act. III. p. 403.

† Conc. T. VI. col. 1750.

SÆC. III. ab An. CC.

Cyrillo * Scythopolitano, & qui Cyrillo antiquior erat, Palladio †. Quod laxiori quidem ſenſu, de Succeſſione Apoſtolicâ, eâque ſecundâ, tertiâve, intelligendum eſt. Ipſe Cyclum ſuum Paſchalem ad primum Alexandri annum perduxit, quouſque verò vitam protelârit, non conſtat. Non moror viros, cætera eruditos, qui illum anno CCXXXV. Alexandri ultimo, vel Maximini primo, vitam martyrio conſummâſſe volunt. Quod gratìs quidem dictum eſt, nullo antiquitatis teſtimonio nixum. Euſebius quippè & Hieronymus, qui ſoli ex vetuſtioribus meminerunt, illum vixiſſe quidem & ſcripſiſſe ſub Alexandro, non Martyrium ſubiiſſe, tradunt. Nec deſunt qui Vitam ejus longè diutiùs producunt. Nobis ſufficit, ipſum imperante Alexándro floruiſſe, Clementis Alexandrini, Origenis, & Berylli Boſtreni familiarem. 3. Inquirendum denique, idémne fuerit noſter cùm Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius, cujuſque Paſſionem, Monumentum, & Ædiculam ex ſolido argento cineres ejus continentem, altari ſuperimpoſitam, in Catacumbis Romanis vidit, atque elegantèr, ut ſolet, deſcripſit περὶ Στεφ. Hymn. 10. p. 516. Fuerat anteà ſectâ Novatianus, ſed ad fidem catholicam rediit, próque eâ ſtrenuè militavit, & docendi munere, ſummâ cùm laude, magnóque fructu functus eſt, donec efflagitantibus Romanis, ad Judicis Tribunal rapitur, damnatúſque, ut equis indomitis diſcerperetur. Quod & factum eſt; pióque hoc voto beatam animam exhalavit.

* Vit. Euth. cap. 109. ap. Coteler. Monum. T. II. p. 293. & Vit. Sab. T. III. p. 354.

† Hiſt. Lauſ. cap. 148. p. 1049.

Ultima vox audita ſenis venerabilis hæc eſt:
Hi rapiant artus, tu rape Chriſte animam.

Tres Hippolytos, martyrio hoc ſæculo illuſtres, nobis exhibet Martyrologium Romanum; Hippolytum Presbyterum Antiochenum circa annum CCLV. Januar. xxx. Hippolytum militem Romanum circa annum CCLXI. Auguſt. xiii. Et Epiſcopum Portuenſem, Auguſt. xxii. De quibus diſtinctè agit Baronius, tùm in Annalibus, tùm in ſuis ad Martyrologium notis. Alii alitèr ſentiunt, & Prudentium ex tribus Hippolytis unicum conflâſſe volunt. In his eſt Theod. Ruinartus, qui *Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta* (utì præ ſe fert) nuper evulgavit, nec alium agnoſcit || Hippolytum Prudentianum, prætèr Portuenſem, Martyrem celeberrimum, cui omnia quæ à Prudentio referuntur, optimè competere contendit. Quo minùs in hanc ſententiam deſcenderim, duo præcipuè me retrahunt: primò, quòd Hippolytus Prudentianus, Presbyter ſolummodò dicatur, nuſquàm Epiſcopus; niſi forsàn per Presbyterum, non alium, quàm ætate ſeniorem, deſignat, ut poſteà Hippolytum diſertè *ſeniorem* vocat. Certè non deſunt quæ ipſum Epiſcopum fuiſſe, innuere videntur. Qualia ſunt, quòd exclamarent Romani,

|| p. 155.

Ipſum Chriſticolis eſſe caput populis;

hoc ſublato, omnes Romanos Diis ſuis ſe ſponte ſubmiſſuros. Alibi vocatur *venerandus Sacerdos*, *ſanctus Magiſter*, gregis & ovilis Chriſti *Paſtor ſedulus*, & alia quædam, quæ vix ulli quàm Epiſcopo, hoc ſaltèm ſæculo, congruebant. 2. Temporum rationes, hâc in re, haud benè conveniunt. Cùm enim Hippolytus Irenæi fuerat diſcipulus; quo tempore vigeſimum ſaltèm ætatis annum attigiſſe cenſendus eſt, Irenæus verò pro rationibus Dodwellianis, anno circitèr CXC. diem obierit;

erit; cùm non nisi anno CCLI. in schisma eruperit Novatus, quo recèns emergente, vix hâc labe statim infectus sit Hippolytus (immò diu ante martyrium id contigisse innuere videtur Prudentius, SÆC. III. ab An. CC.

——— Qui quondam schisma Novati,
Presbyter attigerat) ———

cùm denique Hippolytum, non mox schisma illud deseruisse verisimile sit, & renunciatione jam factâ, diù apud Romanos, docendi munere functum esse, fieri non potuit, quin centenario longè major sit oportet, cùm martyrium pateretur. Perpendat æquus rerum æstimator, & pro suo arbitratu statuat. Utcunque sit, Hippolyti Portuensis erat marmoreum illud monumentum quod in agro Verano, extrà muros Urbis Romæ, anno MDLI. erutum est. Cujus dexter laterculus marginem habuit in quâ indiculus plurimorum operum à S. Hippolyto Græcè conscriptorum continebatur. Hanc inscriptionem, æri non ineleganter incisam, in primam hujus operis partem retulimus, & pro modulo nostro illustravimus. Verùm cùm variæ variorum de re obscurâ conjecturæ sint, eandem Inscriptionem, prout ipse eam distinxit & explicavit, pro humanitate suâ, Oxoniâ, ad me transmisit, meliorum Literarum stator, Edvardus Bernardus; quam in Lectoris gratiam, hìc apponam.

Ἀπόδειξις
Κατὰ Ἰουδαίους.
Περὶ χαρισμάτων (q)
Εἰς τοὺς ψαλμούς.
Εἰς τὸν ἐξαήμερον.
Ἀπολογία πρὸς τὸν κτ. Ἰωάννην
Εὐαγγελίου καὶ Ἀποκαλύψεως.
Περὶ Χαρισμάτων (a)
Ἀποστολικὴ διάδοσις.
Χρονικὸν (b)
Πρὸς Ἕλληνας
Καὶ πρὸς Πλάτωνα
Περὶ αἰτίας τοῦ παντός.
Πανδρεπτικὸς πρὸς Σεβήρειναν.
Ἀπόδειξις χρόνων
Τοῦ Πάσχα
Κατὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι (d)
Εἰς ἁπάσας (e) τὰς γραφάς.
Περὶ Χριστοῦ καὶ σαρκὸς
Ἀναστάσεως.
Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ
Πόθεν τὸ κακόν.

(q) Aut πρὸς τινὰς μυ σωτηλείας.

(a) De donis, hoc est, Muneribus & Officiis Ecclesiasticis. Liber enim octavus Constitutionum Apostolicarum, Arabico huic Episcopo debetur.

(b) Hoc extat in Canisii collectaneis.

(d) Claudit enim latus alterum sedentis Præsulis in ære antiquo tabula Paschalis valdè elegans.

(e) Aut εἰς Δανιὴλ καὶ πάσας τὰς γραφάς.

Cùm verò in his jam versemur; En alterius viri planè Eruditissimi Th. Galei, in celebratissimi hujus Marmoris Inscriptionem, conjecturas, τοῖς φιλαρχαίοις non ingratas futuras.

SÆC. III. ab An. CC. ΙΟΥC] Ἀπόδειξις πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. *Demonstratio adversùs Judæos.* Edidit Possevinus. κατὰ τοὺς Ἰουδαίους longe aliud sonat.

ΝΙΑC] Περὶ Ἡγεμονίας. *De Regimine.* Hebed-jesu meminit in suo catalogo. Videant eruditi annon hoc sit illud opus, quod Josepho malè attribuitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ. Certè inscribebatur etiam περὶ ἡγεμονίας.

ΑΛΜΟΥC] Εἰς τοὺς ψαλμούς. *Exegesis in Psalmos.* Ejus hypothesis apud me extat.

ΙΓΑCΤΡΙΜΥΘΟΝ] Εἰς ἐγγαστρίμυθον. Meminit Hieronymus. De eodem argumento scripsit Methodius.

ΑΥΤΕΡΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙωΑΝΗΝ] Haud dubiè Ἀπολογία *pro Apocalypsi & Evangelio D. Joannis.* Agnoscit Hebed-jesu, & Hieronymus.

ΓΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤωΝ] Opus aliundè incognitum. Suspicor partem fuisse Ἀποστολικῶν διατάξεων, quas Hippolytus ex Oriente Romam attulit, quæ etiam nunc extant: Syncellus in notis Scaligeri ad Eusebium p. 176. Hippolytum vocat Ἀπόστολον. Ego id ita accipio. Hippolytus, mittente Dionysio Alexandrino, attulit Romam παραδόσεις Ἀποστολικάς. Vid. Euseb. Hist. Eccl. l. VI. c. 46. p. 248.

ΑΓΟCΤΟΛΙΚΗ ΓΑΡΑΔΟCIS] Παραδόσεις Ἱππολύτου laudat Syncellus, ibid.

ΧΡΟΝΙΚωΝ] Lege cùm aliis *Chronicon*, quanquam & illud ferri possit. Meminit Petrus Alexandrinus in tractatu *de Paschate*, quem edidit Petavius in *Uranologia*, & Nicephorus Chron. sub Severo Imperatore.

ΓΡΟC Ἕλληνας καὶ πρὸς Πλάτωνα, ἢ καὶ περὶ τοῦ παντός N. L.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC πρὸς Σεβήρειναν] Fortè Theodoritus meminit.

ΑΓΟΔΕΙΞΙC χρόνων τοῦ πάσχα, καὶ τὰ ἐν τῷ πίνακι vel πινακίῳ, Qui bene perpendit Anonymi verba hæc apud Labbé *Bibl. MSS.* T. I. p. 305. *Ut autem alitèr ostendamus non tantum per tempora Regum, sed etiam à quo Pascha servatum est*, & quæ ibi sequuntur (*Esdras, Ezech. Josias, Generatio Christi, Passio Christi*, &c. quæ quidem & in Pinace habentur) is facilè videbit hoc ipsum opus Hippolyti designari; simul etiam Hippolytum istius operis *de Divisionibus & generationibus gentium*, auctorem fuisse; quod mihi (nondum inspectâ Cl. Dufresnii præfatione ad Chron. Paschale) pridèm videbatur probabile; immò pro certo nunc habeo. Syncellus: Ἰεχονίας, ὁ καὶ Ἰωαχὰμ, μῆνας γ. ἄλλοι δὲ ἔτη γ. ὡς καὶ ὁ ἱερεὺς Ἱππολυτος. Anonymus Labbei p. 305. *Joachim annis* 3. &c. Adhuc; Syncellus Hippolyto tribuit ea quæ Eusebius Scribit; sub anno XII. Nebucodonosoris p. 242. Ἐπιτ. χρόνων.

Atqui

Atqui eadem in Anonymo Labbeano, paulo licèt confusiùs, occurrunt p. 304, 305. In aliis limbis hujus pinacis inseruntur, *Genesis Christi, Ezechias, Josias, Exodus secundùm Danielem, Esdras sec. Dan. & in Eremo, Ezechias secundum Dan. & Josias, Passio Christi, Jesus sec. Dan. Exodus, in Deserto, Esdras.* Scaliger, inquit Bucherius, putat esse lectiones statas, vagásque ex utroque Testamento, quarum erat usus eo tempore, in Ecclesiâ; immò Hippolytus per ista vocabula designat tempora in quibus, secundùm ejus rationes, Pascha olim celebrari contigerat. Primum Pascha servabatur in Exitu Israelis ex Ægypto. Hoc denotatur voce *Exodus.* Secundum Josuha celebrabat. Id vocabulum *Jesus* ostendit. Idem intelligitur per *Ezechias, Josias, Esdras.* Porrò, *post Esdram servatoris usque generationem* (γενεὰν) *Christi post annos* DLXIII. *Pascha fit. A generatione autem Christi post* XXX. *annum cùm passus est Dominus, Pascha celebrabatur. Ipse enim erat justum Pascha*, &c. Cum igitur hæc omnia brevitèr in Pinace Hippolyti, latiùs in Labbeano Anonymo, sed concorditèr utrobique ponantur, dubitari non potest, quin Hippolytus, utriusque scriptionis sit auctor. Quod autem additur in Pinace, *secundum Danielem*, per hoc opinor, possumus intelligere, Hippolytum in istis locis, rationes Danielis secutum esse. Is verò Daniel fuerit Apocryphus ille, quem Nicephorus C.P. commemorat, & sub cujus nomine, multa olim circumferebantur. Sed hoc in dubio pono.

SÆC. III. ab An. CC.

ΩΔΑΙΙC *πάσας τὰς γραφὰς*] Intelligo Odas & carmina in omnes SS. scripturæ libros, quales multæ nunc extant Græcè, præcipuè in Evangelia, & Epistolas, & Psalmos.

ΠΕΡΙ ΘΥ *καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.*] Quadratarius in hoc marmore multa peccavit. Quare fortè non ΘΥ sed Χριστοῦ legamus, nam *de laudibus D. nostri*, & *de resurrectione* opus Hippolyti ferebatur.

ΠΕΡΙ *τ' ἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακόν·*] Unde malum? Philosophi & Ecclesiastici multum disputarunt. Videatur Methodius, & Maximus apud Hieron. *de Scriptoribus.* Observo eadem ferè argumenta Diodorum Antiochenum, Methodium & Hippolytum tractâsse. Illud addo, Hippolytum *consignâsse tempora Pontificum Romanorum.* Nota enim apud Bucherium *de Doct. Tempt.* ista verba; *Quis, quot annis præfuit.* Eadem habes in Anonymo Labbeano p. 309. Bibl. MSS. T. I. *Nomina Episcoporum Romæ & quis quot annis præfuit.* Prior igitur pars istius laterculi fuit ab Hippolyto; sed ex eo quod jam adduximus opere desumpta. Hactenus Cl. Galeus, penès quem habentur Græcè MSS. sub Hippolyti nomine hæc opuscula; *Oratio εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια.* Pr. Πάντα μὲν καλὰ καὶ καλὰ λίαν. *Argumentum*, sive *hypothesis in Psalmos. Sermo de Antichristo*, in quo habentur nonnulla, quæ etiam Auctor Testament. XII. Patriarcharum profert ex libro Enoch, quædam itidem quæ apud Methodium legas. *Demonstrationem de Antichristo* ut & *expositionem in Susannam* (utrumque genuinum Hippolyti opus) Græcè primus extulit Marq. Gudius Hamburgensis, elegantèr planè excusam, *Paris.* 1661. 8vo. Recudit cum notis Gr. Lat. Combefisius in *Auct. Noviss. Par.* 1672. p. 26. *Tractatus de* XII. *Apostolis.* Fragmenta quædam Hippolyti Thebani ex Chronicâ Historiâ, multò auctiora quam apud Canisium habentur. *Oratio de Antichristo*;

SÆC. III. ab An. CC.

christo; *de secundo Christi adventu & consummatione mundi.* Tria postrema opuscula edita sunt, Juniori Hippolyto proculdubiò tribuenda.

Quotquot verò fuerint, quæ post se reliquit Hippolytus noster, eruditionis & pietatis monumenta, certum est ex genuinis & indubitatis S. hujus Patris scriptis paucula hodiè integra supereſſe. Fragmenta plura tùm in Catenis editis & alibi, tùm in Codicibus MSS. hinc inde deliteſcunt. Præter Canonem Paschalem, scripsit opus integrum *de Paschate* (cui etiam Canonem annexuit) quod in plures libros divisum erat. Ex libro I. Fragmentum exhibet Chronici Paschalis sive Alexandrini compilator *Præfat.* p. 6. *Edit. Noviſſ.* Aliud etiam ex libro *adversùs omnes hæreſes* habetur ibidem, quo de Christi Paschate agit. Fragmentum Commentarii *in Canticum Canticorum* exhibet Anastasius Sinaita *quæſt.* XLI. p. 334. Prolixius adhuc lectúque dignum *de libris Solomonis* Lambecius Comment. lib. VIII. p. 390. ubi plura de hâc re non ineruditè congeſſit. *Expoſitionis in Danielem* Fragmentum extat ap. Anastas. *Quæſt.* XLVIII. p. 350. *Expoſitio in Hiſtoriam Suſannæ* à Combefisio edita ejusdem operis pars esse videtur. Aliud ex ejusdem expositionibus in dicta quædam S. Scripturæ habetur Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXCIX. num. I. Ibid. *cod. Hiſt.* VII. *num.* 2. fol. 3. Διατάξεις περὶ ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Ἱππολύτου. Incipiunt ἅμα τοίνυν ὑπάρχοντες ἡμεῖς οἱ δώδεκα τοῦ κυρίου Ἀπόστολοι, τὰς δὲ παὰς ὑμῖν ἐντελλόμεθα διατάξεις περὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ τύπου συμπαεύν[illegible] ἡμῖν, &c. Respiciunt *Constitutionum Apostolicarum* lib. VIII. cap. 4, 16, &c. p. 457. & forsan nihil aliud sunt, quam Διδασκαλία illa διὰ Ἱππολύτου, quæ in Bibliothecâ *Bodleianâ* asservatur; suam quippe Διδαχὴν habuit Hippolytus, forsan non à se compositam, sed ex vetustiorum, virorúmque Apostolicorum sermonibus & traditionibus collectam; & quæ forsàn non alia fuerit quam Παράδοσις illa Ἀποστολικὴ, quam inter Hippolyti opera recensèt marmoreæ Cathedræ laterculus, cujus suprà meminimus. Palladius Hist. Lausiac. capp. 148, 149. p. 1049. ex libro quodam Hippolyti, qui fuit familiaris Apostolorum, profert narrationem benè longam de Virgine Corinthiacâ, quæ adversùs Judicis gentilis nequitias, pudicitiam & castitatem suam sartam tectam conservavit, & quomodò mediante Magistriano, pio quodam adolescente, vestésque cum eo commutando, ex communi prostibulo, ad quod à judice amandata fuerat, illæsa evasit. Ex quo verò Hippolyti libro, decerpta sit hæc Historia, Palladius non indicat. In Bibliothecâ Bodleiana Class. II. cod. 17. fol. 129. extant MSS. quæ sequuntur. S. Hippolytus martyr in illud, *Sapientia ædificavit sibi domum.* Quis sit sensus illorum, Eccles. II. 24. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὃς φάγῃ καὶ πίῃ, καὶ δείξει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν κόπῳ αὐτοῦ. *De dimensione Templi Solomonis:* Quomodò intelligenda sint illa ἐπαινεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. De quibus, utpote nondum visis, sententiam ferre non audeo. Vide Catal. MSS. Biblioth. Bodleian. cod. CCLXIII. p. 36. In catalogo Homiliarum SS. Patrum quas edere constituit Lucas Holstenius, erant Hippolyti Episcopi in *S. Theophania* contra *hæresin Noëti. De Incarnatione* Fragmenta quædam referente *Lambecio* lib. I. p. 3. Neque prætereundum est, quòd Anonymi illius Chronici partem ab Adam ad Alexandri Imp. annum XIII. quam Canisius & Labbeus ediderunt sub titulo libri *De divisionibus & generationibus gentium*, quæque incipit *Liber generationis ab Adam*, &c.

Julio

Julio Africano à doctioribus tributam, Hippolyto noſtro pluribus adſerere conatur illuſtris & eruditiſſimus Du Freſnius Præfat. *ad Chron. Paſchal.* num. XVIII. XXV. Quàm benè hanc cauſam egerit judicent alii; mihi notaſſe ſufficit. Vide quæ hâc de re ſuprà notavit Cl. Galeus. SÆC. III. ab An. CC.

SEX. JUL. AFRICANUS, Chronographus Chriſtianus, Origenis familiaris, claruit circa annum CCXX. immo diu antea ipſum collocat Anonymus Chronographus Græcus, quem MS. poſſidet Cl. Galeus, nempè ſub Ælio Pertinace qui imperavit ann. Chr. CXCIII. ὅτι τότε (inquit) ἦν Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. Supereſt Græcè MS. ejus *Narratio de iis quæ in Perſide contigerunt per Incarnationem Chriſti*, ex opere ejus chronographico deſumpta: habet hunc titulum & initium: Διήγησις Ἀφρικανοῦ περὶ τῆς ἐν Περσίδι γενομένων διὰ τὴν ἀνθρωπίσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐκ Περσίδος ἐγνωσθη ἀπ' ἀρχῆς ὁ Χριστὸς· ὅθεν γὰρ λανθανει τις ἐν αὐτῇ νομιζόμενος, ἅπαντα φιλοτιμοῦντας· Ὅσα γὰρ, &c. Extat Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex diſpoſitione *Lambec.* CCCXXXIV. *Neſſel.* XLVIII. num. 4. fol. 26. p. 2. uſque ad fol. 28. p. 2. Inſigne aliud Fragmentum ex chronographiæ lib. V. conſervavit Euſebius, *Eclog. prophet. de Chriſto* lib. III. c. ult. in opere ἀνεκδότῳ Biblioth. Vindob. codice 29. Habetur & aliud de *Genealogiâ Chriſti* ex *Epiſtolâ ejus ad Ariſtidem*, ut videtur, depromptum, quodque in eâ parte quam nobis conſervavit Euſebius, non reperitur: habetur ibid. cod. LXXI. in Catenâ, ſive Commentario ampliſſimo in S. Lucam ex variis SS. Patrum, aliorúmque Veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum operibus collecto, ubi fol. 251. p. 2. his verbis incipit, ἐκ ἀκριβῶς μὲν τοι τινὲς λέγουσι, ὅτι δικαίως γέγονεν ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν ὀνομάτων καταριθμησις τὸ μὲν ἐπιμιξία, τῶν ἱερατικῶν ὡς οἱονεὶ μὲν τῶν Βασιλικῶν, ἵνα δειχθῇ δικαίως ὁ Χριστὸς Ἱερεὺς τὸ μὲν Βασιλεὺς γενόμενος, &c. confer Lambec. Comment. L. I. p. 141. Quoniam verò præter ea, quæ tùm hic, tùm in priori hujus operis parte, recenſuimus, longè plura Africani fragmenta, maximam partem chronologica, exhibet Georgius Syncellus, ea quoque, potiora ſaltèm, hoc loco indicabimus. Occurrunt igitur fragmenta Africani ap. Syncellum chronograph. Edit. Pariſ. *De commentitiâ Ægyptiorum, Chaldæorúmque chronologiâ* p. 17. *De Egregoris* p. 19. *De diluvio* p. 21. *De dynaſtiâ* V. p. 57. *De* XIII. p. 61. Alia chronologica p. 83, 86. *De Abraham* p. 99. *De Abrahamo & Loto* p. 100. *De Jacobo* p. 105, 106, 111. Chronologica alia p. 148, 149, 197. *De Hircano, Antigono, Herode, Auguſto*, &c. fragmentum ſatis prolixum p. 307. aliud benè longum *De iis, quæ in ſalutari Chriſti paſſione, & vivificâ Reſurrectione, contigerunt*, p. 322. His addi poteſt Africani locus ex Athanaſii oratione quàdam MS. in interpretatione S. Matthæi de Herode, ejúsque genere. Verùm nihil ferè aliud continet quàm quæ de eâdem re, ex Africano citat Euſebius Hiſt. Eccl. lib. I. c. 6. p. 18. Notandum denique Acta S. Symphoroſæ & ſeptem ejus filiorum qui Martyrium, imperante Hadriano, circa annum CXX. paſſi ſunt, in MSS. codicibus Julio Africano tribui. Extant apud Surium, Mombritium, aliósque. Exhibet etiam ea in novâ ſuâ collectione Theodericus Ruinartus p. 18. aitque fieri potuiſſe, ut in Africani libris de Chronographiâ inſerta fuerint, cùm in iis præcipuos eventus, qui ab orbe condito uſque ad Heliogabali Imp. tempora contigerant, retulerit. Verùm ea Africano aſſerere non audet: quamvis, *inquit*, de eorum ſinceritate nullus videatur dubitandi locus; quod doctioribus, & emunctæ naris viris ægrè perſuadebit. Τῶν Κεστῶν opus una cum 220. Vid. PART I. p. 72.

SÆC. III. ab An. CC. Herone Alexandrino aliisque Mechanicis & Mathematicis antiquis nuper in lucem prodiit ex typographiâ Regiâ *Par.* 1693. fol. sed *Cesti* græcè tantum, nec satis emendatè, ut ipsemet Editor non diffitetur. Interim Africani nostri opus esse non videtur; etsi aliter visum Veteribus, & Recentiorum plurimis, quâ de re alibi.

230. Vid. PART. I. p. 74. ORIGENES ortu Alexandrinus, claruit anno CCXXX. Post uberrimam Origenianorum messim, quam collegit vir eruditissimus Dan. Huetius, & ea quæ nos ipsi pro modulo nostro, in priori hujus Historiæ parte de Origene, ejúsque scriptis disseruimus, frustrà amplum à nobis spicilegium expectandum erit. Unum igitur, alterúmve notâsse sufficiat. In opere *contra Celsum* Origenes plurium librorum à se scriptorum ipse meminit. Nempe libro VII. p. 339. *Commentariorum in Isaiam* atque *Ezechielem*, & in aliquot è XII. *Prophetis*. L. V. p. 263, *Commentariorum in epistolam ad Romanos*. L. II. p. 101, *Exegeticôn in* I. *ad Thessalonicenses*. L. V. p. 244, operis *de Resurrectione*. Præter Commentarios & Homilias, quas in Psalmos edidit, brevibus Scholiis Psalterium illustrâsse testatur Hieronymus. Extant hæc *Scholia* Græcè MSS. singulis versibus subjuncta à Ps. IX. v. 10. ubi incipiunt his verbis: Οἱ γὰρ ἀπὸ αὐτῶν τὴν διαφορὰν ἔγνωσαν, ὅτι αὐτός ἐστι ὁ χριστὸς πάντων, &c. habentur Protopsaltæ Ecclesiæ cujusdam Cretensis manu descripta Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex dispositione *Lambecii* XVI. *Nesselii* CCCXI. Extat penes Cl. Galeum Græcè MS. Ὑπόμνημα Ὠριγένους εἰς ψαλμούς. Pr. Οἱ ἐπιγεγραμμένοι ψαλμοὶ ὑπὲρ, &c. & ex Origenis commentariis aliud longum τμῆμα, cui etsi Origenis nomen non sit præfixum, ejus tamen esse ex Hieronymi apologiâ ad Rufinum, perspicuè colligitur. Perplurima etiam ex Origenis Scholiis in Catenis MSS. penes se habet idem Vir eruditus. Ex libris περὶ Ἀρχῶν XXIV. Fragmenta Græcè habentur in Justiniani Imp. Tract. *Adversus Orig. Errores* Concil. Tom. V. p. 672, &c. Quædam etiam in excerptis Methodianis περὶ τῆς γενητῶν, quæ ex hoc opere desumpta videntur. Opus integrum quantivis pretii alicubi fortè apud nos latere suspicatur Galeus, præsertim cùm Nic. Fullerus nostras hos libros MSS. citet *Miscel. Sacr.* lib. IV. c. 13. vereor tamen ne potius designet fragmenta quædam hujusce operis alicubi MSS. latentia. Librum *de oratione*, Oxonii ante paucos annos editum, notis illustratum, nupèr iterùm in lucem emisit Cl. Wetstenius Professor Basilienfis *Amstel.* 1695. 4to. Codicem MS. Holmiensem, quem tantoperè celebrat Huetius, ab Is. Vossio accepit Herbertus Thorndicius, à Thorndicio unà cum nonnullis aliis Origenis Commentariis Galeus, qui illum reposuit in Archivis Bibliothecæ SS. Trinit. Coll. ap. Cantabrigienses, & ex hoc codice fluxit Editio, tùm Oxoniensis tùm Amstelodamensis. In hoc opusculo, multis disputat Origenes de vi & significatione vocis, ἐπιούσιος, quæ minùs probat Galeus noster, nullo modo *substantialem* panem in illâ notari putans, sed potiùs ab ἐπ' & ἰὼν, ἰόντος, derivari contendit. Eâdem enim analogiâ quâ dicimus γέρων, γέροντος, γεροῦσιος; ἑκὼν, ἑκόντος, ἑκούσιος; ἐθέλων, ἐθελόντος, ἐθελούσιος, &c. dici etiam potest Ἰὼν, ἰόντος, ἰούσιος; Ἄρτος ergo ἐπιούσιος est *panis superveniens*, *assiduus*, *quotidianus*; ut benè & Latinè vertit vulgatus Interpres. *Expositio brevissima Orationis Dominicæ*, quam sub Origenis nomine Græcè edidit Morellus *Paris.* 1601. & quæ editionis *Oxoniensis* calci subjecta est, ipsius Origenis non esse videtur, partim ob stili discrepantiam, partim quòd in eâ quædam alitèr explicantur, quàm in tractatu

tractatu ſuo genuino exponit Origenes; nec quicquam Origenis libro *de Oratione* affine habet. Φιλοκαλία quæ Origeni ſed falsò tribuuntur, extiterunt Græcè MSS. nuper ap.. Luc. Holſtenium Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum, ut ex indice codd. MSS. Græcorum, quem ab amico acceperat, fidem facit Cl. Morhofius, *Polyhiſt.* l. I. c. 7. quo de Manuſcriptis agit. Habuit eorundem exemplar Cl. Menagius. SÆC. III ab An. CC

Origenis Philocaliam Græcè MS. penes ſe habet Galeus noſter, emendatam ex variis codicibus MSS. novâque verſione donatam, quam ut in lucem emittat omnes puto eruditi mecum obteſtabuntur. Denique multa Origenis opera, nobis incognita, vidit apud Epiſcopum quendam Græcum in Chio Inſulâ vir eruditus, fide optimâ, longéque meliori fato dignus, Fr. Vernonius Anglus, ut Literæ quas hâc de re ſcripſit ad Cl. Galeum, perſpicuè teſtantur.

DIONYSIUS Alexandrinus, factus eſt celeberrimæ illius civitatis Epiſcopus anno CCXLVII. Obiit anno CCLXV. Scripſiſſe Dionyſium adverſus Origenem exindè liquet, quòd Fragmentum profert Anaſtaſius Sinaita *quæſt.* 23. p. 266. ἐκ τῆς κατὰ Ὀρίγενος, quo de ſitu Paradiſi agit. De hoc opere ſilent Euſebius & Hieronymus. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXXXV. fol. 123. ad calcem expoſitionis in *libros Regum* habentur ſub Dionyſii nomine Epiſtolæ II. nondum ut volunt editæ, quas Dionyſii noſtri Alexandrini eſſe, abſque hæſitatione affirmat eruditiſſimus Lambecius. Prima ſic incipit. Διονυσίου Ἐπισκόπου Θεοδοσίῳ μοναζοντι. Τί θαυμαζεις ὅτι ἐθνικὸς ἁμαρτήματος ὅλη τεθαυματίζε πόλις, ὥσπερ καὶ Δαυὶδ γενόμενον ἔγνως. Deſinit περιφανῆ περισσάμενοι. Poſterior ad Urſinuphium Ἀναγνωσιν, cujus hoc initium Ὁ μὲν ἐν Ἀβεσσαλὼν δικην αὐχῶ τὸ θείας ἀπιστίας δίκης, ὅτι καθαιρέσει τῆ ἰδικῆ πατρὸς, &c. In fine, δίκην εἰσπράξετο. Has Epiſtolas ex codice Cæſareo deſcriptas, cum primùm legerim, olim ſuſpicatus ſum; ſtylus, dicendíque genus hujus ſæculi non videntur. Certè ipſa vox μοναζων juſtam ſatis ſuſpicionem injicit, & paulo ſequioris ævi Scriptorem arguere videtur; cùm monachatûs, nec res, nec nomen, hoc tempore innotuerit. Miror verò Cl. Lambecium diffuſiſſimæ lectionis, nec contemnendæ eruditionis virum fugiſſe, has Epiſtolas non Dionyſii Alexandrini, neque alicujus Dionyſii eſſe, ſed Iſidori Peluſiotæ, inter cujus Epiſtolas reperiuntur. Prior ad Theodoſium lib. I. Epiſt. XXXIX. p. 10. Poſterior ad Urſinuphium lib. III. Epiſt. CCXIX. p. 300. Ad quem etiam habentur & aliæ, nempe Lib. II. Epiſt. CCXL. lib. IV. Epiſt. LXXVIII. LXXX. Atque eò magis miranda eſt Lambecii ἀβλεψία, quòd, ut ex ipſius commentariis liquet, plures Epiſtolarum Iſidori codices MSS. evolviſſet, & præſertim ad cod. Theol. CCXCI. num. 1. Epiſtolæ ad Urſinuphium mentionem facit. Sed Bernardus non videt omnia. 247. Vid. PART I. p. 95.

STEPHANUS Romanus Epiſcopus claruit anno CCLIII. Periit epiſtola quam ad Cyprianum dedit de Hæreticis non rebaptizandis; breve tamen illius Fragmentum habetur apud Cyprian. Epiſt. LXXIV. ad Pompeium, p. 129. de quâ Cyprianus Stephani injuriis irritatus, & commotior factus, ait, *Stephanum multa vel ſuperba, vel ad rem non pertinentia, vel ſibi ipſi contraria, imperitè atque improvidè ſcripſiſſe.* Vide Vincent. Lirinenſ. *Commonit.* p. 323. & quæ de hâc Epiſtolâ notavit Cl. Baluzius, p. 436. Quænam fuerit Stephani ſententia de baptiſmo 253. Vid. PART I. p. 92.

SÆC. III. ab An. CC. Hæreticorum, & de totâ hujus diſſidii hiſtoriâ pluribus agit Cl. Pagius. *Crit. Hiſt. Chron.* ad ann. CCLVI. num. iv, v, vi. & ſeqq.

256. BASILIDES, gente, ut videtur, Ægyptius, Pentapolis in Lybiâ Epiſcopus, claruit circa annum CCLVI. Dionyſio Alexandrino ætate par, eique admodùm charus & familiaris. Ad quem ſcripſit de tempore Dominicæ Reſurrectionis, & quâ horâ illius diei jejunium Ante-paſchale ſolvendum erat. Perierunt Baſilidis Literæ; ſuperſunt verò Dionyſii Reſponſoriæ, quibus hâc de re accuratè agit, Græc. Lat. cùm Commentariis Balſamonis & Zonaræ, inter opera Balſamonis *Par.* 1620. & *Pandect. Can.* T. II. p. 1. Meminit Euſebius * alterius ad Baſilidem Epiſtolæ, in quâ Dionyſius Commentarium, in librum qui dicitur *Eccleſiaſtes*, ſe compoſuiſſe refert. Nec dubium eſt, quin longè plures ad Dionyſium Epiſtolas dederit Baſilides, cùm teſtetur Euſebius, Dionyſium varias ad hunc Baſilidem Epiſtolas ſcriptas reliquiſſe.

* Lib. VII. c. 26. p. 277.

259. Vid. Part I. p. 97. DIONYSIUS, ex Monacho, Romanæ Eccleſiæ Pontifex conſtitutus eſt, anno CCLIX. Obiit anno CCLXIX. Virum fuiſſe eruditiſſimum & planè admirandum, ſatis teſtatur, apud Euſebium, ejuſdem & nominis & temporis ſcriptor Dionyſius Alexandrinus. Plura opuſcula Dionyſio noſtro tribuit L. Jacob à S. Carolo *Biblioth. Pontif.* lib. II. p. 62. nempè

Epiſtolas II. apud Binium Concil. Tom. I. Sed ſpurias planè & ex Pſeudo-Iſidori officinâ depromptas, ab ipſis noviſſimæ Conciliorum editionis Curatoribus rejectas.

Adversùs Arianas & Sabellianas Hæreſes Commentarium: quaſi ſcilicet adversùs Arium ſcripſerit, qui pluſquàm XL. annos antè exortum Arium diem obierit.

Adversùs Paulum Samoſatenum hæreticum. Hóc opuſculum ſine dubio cùm Dionyſii Alexandrini adversùs Paulum Samoſatenum commentario, eique falſò attributo, confunditur. Dionyſii Alex. Epiſt. ad Baſilidem cùm Scholiis extat apud Cl. Galeum.

De Situ Orbis librum, ex Fragmentis Luitprandi Ticinenſis. Et Luitprandus quidem in Adverſariis, num. 295. hæc habet; *Sunt qui putant Dionyſium Papam, fuiſſe nationc Africum, Scriptorem libri de Situ Orbis.* Sed neſciréne potuit vir aliàs nec indoctus, nec indiligens, Luitprandum fabuloſum eſſe, & nullius judicii ſcriptorem, eúmque hæc non ex propriâ, ſed ex aliorum ſententiâ tradere? An neſcivit, libri *de Situ Orbis* auctorem fuiſſe Dionyſium Περιηγητὴν, Alexandriæ propè Sinum Perſicum natum, religione gentilem, & qui Auguſti tempore vel (ut vult Scaliger in Animad. in Euſeb.) Severi floruit? Sed *ſtultus labor eſt ineptiarum:* nec in re tantillâ mihi jam vacat operam atq; oleum perdere. Hæc ſolùm notâſſe volui, ne pudendus Ludovici Jacobi error incautis lectoribus fucum faceret.

260. PAULUS, ortu Samoſatenus, factus eſt Antiochiæ Epiſcopus, anno CCLX. In Concilio Antiocheno, anno CCLXV. impii in Chriſtum dogmatis reus peractus, fidem catholicam vaferrimè ſimulando, ſalvus evaſit. Verùm in alterâ Synodo, anno CCLXX. celebratâ, convictus eſt, damnatus, & epiſcopatu exutus. In quo conſiſtebat Pauli περὶ δεξᾶ non omnes idem ſentiunt. Miſſis Neotericis, audiamus quid hâc de re Veteres. Patres Antiocheni in Epiſtolâ Synodicâ * τὸν ἄθεον ἀνθρώπου ἀθεότητα vocant, *improbitatem hominis Deum negantis*, aiuntque ipſum docuiſſe

* Apud Euſeb. lib. VII. c. 30. p. 280, 281.

docuisse Jesum Christum κατωθεν è terrâ ortum esse, nec à cœlo descendisse; Paulúmque prodito atq; ejurato religionis nostræ Mysterio, in execrandam Artimæ sive Artemonis, Christum ψιλὸν ἄνθρωπον esse affirmantis, hæresin lapsum esse. Et in alterâ † ad ipsum Paulum priusquàm deponeretur, si de dogmatibus ejus, ex iis quæ contrà opposuerunt Patres, judicare fas sit, Filium Dei ante mundi constitutionem fuisse negavit, & non ἰδίᾳ καὶ ὑποστατῶς, sed solummodò προγνωστῶς, ante sæcula Deum fuisse; adeoque Filium Dei Deum esse conſiteri, nihil aliud esse quàm duos Deos prædicare. De eo Eusebius ‖; Contra Ecclesiæ doctrinam objectè nimis & humiliter de Christo sentiisse, quasi is nihil suprà communem hominum naturam habuisset. Athanasius * de Pauli sententiâ, hæc inter alia habet; Christum non antè extitisse quàm ex Mariâ nasceretur, & ab eâ initia suæ essentiæ accepisse; ante sæcula quidem fuisse, sed τῷ προγνωσμῷ; & post incarnationem demum, idque ἐκ προκοπῆς, ex profectu virtutis Deum factum esse. Theodoritus †, deprehensus est, inquit, Christum hominem dicere διὰς γαρ ἐλθὼν διαφερόντως ἐνοικήσαν, Divinâ gratiâ insigniter ornatum. Ex Athanasio ‖ quidem colligunt multi Samosatenum το ὁμοούσιον in Christo agnovisse. Verùm non aliud eo loco dicit Athanasius quàm Paulum ex detorto Catholicorum vocabulo sophisticum argumentum contra Christi Divinitatem excogitasse; nempe nisi confiteremur Christum ex homine Deum factum esse, sequeretur ipsum Patri esse ὁμοούσιον, ac proinde tres esse substantias, unam quidem primariam, duas ex illâ derivatas; πατρικὰς enim & crasso sensu vocabulum accepit, quasi in Essentiâ Divinâ, perindè ac in rebus corporeis usu venit, ut ab unâ substantiâ, altera, eáque diversa, derivetur. Quocircà nè hâc voce hæretici ulterius abuterentur, silentio supprimendam censuerunt Patres Antiocheni; non quòd Catholicum vocis sensum damnarent, sed ut omnem sophisticè cavillandi occasionem hæreticis præriperent, ut ex Athanasio, Basilio, aliisque, abundè liquet. Ex his manifestum est quænam fuerit Pauli de Christo sententia; nempè ex virgine Mariâ natum, nullum ante incarnationem Essentiæ suæ initium habuisse, & exindè profectu quodam Deum factum esse. Et impia quidem hæc dogmata eò lubentiùs amplexus est, ut Zenobiæ Reginæ, quæ tunc Syriæ principatum obtinebat, mulier in Judæorum ritus & dogmata nimium propensa, cujusque ope ad Episcopatum suum promotus fuerat, gratiam speciosius demereretur, ut non obscurè innuit Athanasius *, diserté affirmat Theodoritus †. Quæ scripsit Paulus, ad nos minimè pervenerunt. Præter Psalmos & Hymnos à suis in Ecclesiâ cantari solitos, scripsit & alia, & in his libros aliquot ad Sabeanum. Supereſt fragmentum Gr. MS. ἐκ τῶν πρὸς Σαβειανὸν λόγων, in collectione quâdam testimoniorum, cap. 36. quam Dainasceno tribuunt nonnulli, quæque in Bibliothecâ Collegii Claromontani reperitur, uti nos docet Labbæus, Conspect. Damas. p. 53. Non paucæ Pauli Samosateni sententiæ in Contestatione Cleri C.P. publicè propositâ ἀυτολέξει exhibentur Conc. T. III. p. 338. De ejus, Eunomii, &c. opusculis notat Vincentius Lirinensis ‖ fuisse Sacræ Scripturæ testimoniis refertissima; ut nulla prope omittatur pagina quæ non Novi aut Veteris Testamenti sententiis sucata & colorata sit, id quod cernere licet in ejus X. quæstionibus, Dionysio Alexandrino propositis, quæque genuinæ jure haberi poterant, nisi Dionysii ad illum Epistola, quâ continentur, suspecta esset, cùm in Synodicâ suâ diserté referant Patres Antiocheni, Dionysium, ad Ecclesiam solum Antiochenam, non ad ipsum Paulum, dedisse

SÆC. III. ab An. CC.

† Conc. T. I. col. 845.

‖ Ibid. c. 27. p. 277.

* De Synod. Arim. p. 691. 708. Orat. de Sal. adven. p. 495.

† Haret. Fab. lib. II. c. 8. p. 223.

‖ De Synod. p. 708.

* Ad Solit. p. 663.

† Ubi suprà. p. 222.

‖ Commonit. p. 356.

SÆC. III. ab An. CC. dediſſe literas, quem nè ſalutatione quidèm dignatus ſit: Niſi dicere velimus diu ante poſteriorem Antiochiæ Synodum, has Dionyſium inter & Paulum Literas interceſſiſſe.

265. MAGNES, Presbyter Hieroſolymitanus, Auctor longè vetuſtiſſimus, nec tamen ulli ex Veteribus (quod ſciam) cognitus. Obſcuri hujus Scriptoris, & incertæ hactenùs ætatis tempus tandem expiſcari licuit. Germanus enim Patriarcha C.P. in Dogmatico ad Anthimum MS. apud Cl. Galeum, ubi de Synodo Antiochenà adversùs Samoſatenum, agit, hæc habet. *Intererant*, inquit, *Concilio Antiocheno contra Paulum Samoſatenum, Gregorius Thaumaturgus, Leo Tarſenſis, Maximus Boſtrenſis, καὶ Ἱεροσολύμων Μάγνης τὶς ἱερὸς, καὶ τῆς ἡμετέρας Καππαδοκίας Φιρμιλιανὸς ὁ Θαυμάσιος, Theotecnus, Photinus, Marcellus*, &c. Claruit igitur anno CCLXV. quo habita eſt, adversùs Paulum, Antiochiæ Synodus; ſaltèm anno uno alteróve ſequenti. Epiſcopos enim hâc occaſione κατὰ καιρὸς διαφόρους καὶ πολλάκις in unum coiiſſe refert Euſebius, lib. VII. c. 28. p. 278. quod vel de diverſis Synodis, vel de diverſis ejuſdem Synodi Seſſionibus intelligendum eſt. Quicquid ſit, vix de aliâ Synodo, quàm quæ ann. CCLXV. habita eſt, intelligi poteſt Germanus, cùm hoc circiter anno Gregorius Thaumaturgus obiiſſe dicitur. Cùm igitur Sacerdos fuerit Hieroſolymitanus Magnes noſter, Hymenæum Epiſcopum ſuum eò comitatus eſt. Plures enim Presbyteri & Diaconi huic Concilio interfuerunt. In his nominibus pro Λεὼν, levi mutatione legendum eſt Ἑλενθ., is enim erat hoc tempore Tarſenſis Epiſcopus, ut diſertè habent, Euſebius, Syncellus, & Nicephorus. Scripſit Magnes adversùs Theoſtinem, aliósque gentiles qui Evangelia calumniabantur, libros V. ſuſpicari licet extare Græcè MSS. tùm alicubi apud Græcos, tùm in Bibliothecâ Venetâ D. Marci, undè fragmenta protulit Fr. Turrianus in opere quod pro canonibus Apoſtolorum & Epiſtolis decretalibus, adversùs Magdeburgenſes ſcripſit. Vide quæ diximus, Part. I. ad ann. CCCL.

270. Vid. Part. I. p. 99. ANATOLIUS Alexandrinus, Epiſcopus Laodicenus, claruit anno CCLXX. Quod eundem hunc cum Anatolio Jamblichi Philoſophi præceptore facit Valeſius, longè à ſcopo errare videtur. Nec tempora ſatìs congruunt. Extat quidem Jamblichi ad Anatolium fragmentum Epiſtolæ *de Juſtitiâ* apud Stobæum, *Serm.* IX. p. 104. Extant etiam ad eum plures Libanii Epiſtolæ adhuc ineditæ. Verùm is provinciæ alicujus præfectus erat, nec religione Chriſtianus. Scripſit noſter *Canonem Paſchalem*, ſive *librum de Paſchate*, qui Latinè extat. Cujuſnam ſit antiqua verſio, Ruffini, an alterius, non liquet; prava certè eſt, obſcura, parúmque fida & accurata. Interim mirari ſubit Cl. Du Pinium * hujus opuſculi fidem vellicare, nullâ ratione redditâ, nullis codicibus MSS. Patrúmve teſtimoniis in hanc rem adductis; nec ad locum ab Euſebio citatum, aliud quod reſponderet, habet, quàm facilè fieri potuiſſe, ut aliquis impoſtor locum ab Euſebio allatum, cum facilè potuit inveniri, operi ſuo inſeruerit. Videant verò Criticæ ſacræ magiſtri, quo tendat hæc argumentandi ratio, quâ ſemel admiſsâ, actum erit de pleriſque antiquorum monumentis, quæ hoc præcipuè argumento, genuina eſſe demonſtrari ſolent, quòd loca ex illis à Veteribus citata, in iis reperiuntur. Certè integrum Anatolii opuſculum ejuſdem commatis, & coloris eſt, & ab una eâdemque manu profectum eſſe videtur. Θεολογού-

* Tom. I. in Anat. p. 300.

μενα

μῦθοι Arithmetica, quæ Anatolio tribuuntur, non produnt auctorem ſuum. Qui ſcripſit, videtur planè fuiſſe ex Scholâ Pythagoricâ, ut me monuit Cl. Galeus. SÆC. III. ab An. CC.

COMMODIANUS, ortu Italus, an potiùs Afer, haud ſatis liquet. Afrum fuiſſe, ſuadere videntur quæ uſurpat vocabula, Afris Scriptoribus penè propria, *Zabulus*, *Zacones*, &c. Certè ſtylus, dicendique genus, notante Rigaltio, Africanæ ferociæ ruſticitatem ſapit. Gentilibus ſe natum parentibus teſtatur, *Præfat.* verſ. V. 270. Vid. Part. I. p. 148.

Ipſe diù gentilis, erravit tempore multo.
Gens & ego fui, perversâ mente moratus.

Inſtruct. XXVI. v. 24. *De cloacâ levatus*, Inſtr. LXI. v. 1. & alibi ſæpiùs. Inſtr. LXXX. *Gazæum* ſe vocat, non ab urbe aliquâ, *Gazâ* dicta; ſed à gazo, ſeu Eccleſiæ theſauro, ut à commodo *Commodianus* dicebatur. Hoc, nomen erat Gentilitium; illud, Chriſtianus jam factus ſibi indidit; idque non aliâ forſan ratione, quàm quòd poſt converſionem pauper factus, ex communi Eccleſiæ ærario nutriretur. Undè & *Mendicum Chriſti* ſe nominat. De ætate, quâ vixit, oritur difficultas haud facilè ſolvenda. Vulgarem ſententiam de tempore Sylveſtri Pontificis Romani, à Rigaltio primùm excogitatam, olim ſecuti, ipſum ſub Conſtantini M. Imperio ad ann. CCCXXVI. collocavimus. Re verò jam accuratiùs perpensâ, cum ad tertium potiùs ſæculum remittendum eſſe cenſeo. Nec deſunt multa, quæ illum anno circitèr CCLXX. claruiſſe, & Cypriano, ſi non æqualem, ſupparem ſaltèm fuiſſe ſuadent. Obſervationes nonnullas hâc de re, necdùm tamen abſolutas, in ſchedas ſuas conjecerat, mecúmque pro ſuâ humanitate communicavit V. C. & numquàm ſine honoris præfatione nominandus, H. Dodwellus, quæ me ad hanc rem denuò excutiendam, haud leviter permovebant. Iteratâ itaque Commodiani lectione, paucula notabo, quæ ad firmandam hanc conjecturam, vero prorſus non abſimilia videbuntur. Notandum igitur 1. Commodianum *ducentos* tantùm à Chriſto annos numerare. Inſtruct. VI. v. 2. Gentiles ita alloquitur,

Et ſi parvulitas ſic ſenſit, cur annis ducentis
Fuiſtis infantes? nunquid & ſemper eritis?

Fatendum eſt, ducentos hoc loco annos non ſtrictè eſſe intelligendos, quaſi non fuerint paulò plures. Veteres enim nondum adinventâ accuratâ æræ Chriſtianæ Epochâ, annos à Chriſto nato ad ſuam uſque ætatem computantes, numero plerúmque rotundo loqui ſolent, & in fine ſæculi proximè elapſi ſubſiſtere, reſecto, plus minúſve fuerit, quod excurrit tempore. Quandóque & ita ſe explicant. Arnob. Lib. I. p. 9. *Trecenti ſunt anni fermè, minùs vel plùs aliquid, ex quo cœpimus eſſe Chriſtiani.* Nec alitèr olim Ennius, *Septingenti ſunt, paulò plùs aut minùs, anni.* Verum hoc nunquàm ab iis factum eſt, ubi qui ſuprà numerum excurrunt anni, integrum iſtius ſæculi ſpatium occupant; Multò minùs, ubi alterum etiam comprehendunt. Etiamſi igitur nondùm exacto ſæculo tertio, ducentos annos dicere potuit Commodianus, tamen ultra labentem currentis ſæculi partem, nullâ ratione extendi queant. Invicto planè argumento, nullóque ſophiſmate eludendo,

SÆC. III. ab An. CC. do, Auctorem noſtrum intra tertii ſæculi limites eſſe coercendum. 2. Scripſit Commodianus vel pace vixdùm plenè redditâ, vel perſecutione mox expectandâ. Hinc *pacem ſubdolam* vocat, Inſtr. LXVI. & perſecutionem inſtare dicit; *agonia ſume propinqua.* Inſtr. LIII. v. 10. Fideles monet ut Martyribus aſſiſtant, ſeu, ut ipſius verbo utar, *admartyrizent*, Inſtr. LVIII. v. 19. ubi etiam deſcribit *pugnam cum triſtitiâ*, & *palmam* quæ *victoriæ* donatur. Inſtr. LXII. agit de iis qui martyrium affectare præ ſe ferebant. Inſtr. LXIX. v. 1. *Paſtor ſi confeſſus* fuerit, id eſt, interpretante Rigaltio, ſi de nomine interrogatus, clarè & conſtanter reſponderit, ſum Chriſtianus; ſi thus acerræ profanorum imponere juſſus, fortiter abnuendo clamaverit, non facio, *geminavit agonem.* Et ne plura congeram, Cæſarem *tyrannum* vocat. Inſtr. XXIII. v. 14. Hæc aliáque plura ſæculo tertio optimè congruunt, quandò ceſſante perſecutione Decianâ, pacem ſub Gallieno redditam, infirmam quidem & inſtabilem, Perſecutio ſub Aureliano mox interrupit; Sylveſtri verò temporibus convenire nequeunt. Conſtantino enim rerum in Occidente potito, quieta ac tranquilla erant omnia: Nullus à Gentilibus perſecutionis metus. Vivebant Chriſtiani ſub ejus patrocinio tuti, legibus muniti, privilegiis ornati, divitiis & dignitatibus aucti, Magiſtratus ubique, Imperatoris exemplo, propitios & benevolos experti. 3. Tota ſcribendi ratio ævi Cyprianici ingenium, mores, & diſciplinam imitatur. Iiſdem penè cum Tertulliano & Cypriano loquendi modis non rarò utitur, ut ubique obſervat Rigaltius. Novati ſchiſma carpere videtur, Inſtr. XLII. Reprehendit eos, Inſtr. LXI. qui dùm fratres *adverſante mundo*, ſub armis laborarent, ipſi *ſarti opibus*, *nec pugnarent*, *nec pugnanti ſe ſiſterent*; & cùm viderent fratrem causâ ſchiſmatis abſtentum, optabant nihilominùs in caſtris pacem, indulgentiam nempè lapſis dandam, antequàm pax Eccleſiæ redderetur. Inſtr. LVII. diſciplinam non eſſe nimiâ indulgentiâ laxandam contendit. Inſtr. LII. duo deſertorum conſtituit genera: *Eſt alius nequam*, qui ſcilicet ſacrificat idolo; *alius in parte recedit*, qui Præſidi offert libellum, concuſſori pecuniam, ne in Capitolium ſacrificaturus pertrahatur. Reſpicit, inquit Rigaltius *Thurificatos* & *Libellaticos*; & hi quidem poſteriores vix alio, quàm ævo Cyprianico memorantur. Infinitus eſſem, ſi omnia recenſerem, quæ de pœnitentibus, de Martyrii zelo, de fugâ in perſecutione, de ſchiſmaticorum ſtudiis, de pompâ funerum, de filiis ſub perſecutione defunctis non lugendis, de Judæis, &c. cum Cypriano communia habet. 4. Nulla, ne quidèm leviſſima in toto hoc libello victoriæ à Conſtantino de Maxentio nuper reportatæ, nulla ſigni Crucis in cœlo miraculosè apparentis, nulla gloriæ & fœlicitatis Conſtantini, vel immunitatum Eccleſiæ conceſſarum mentio, quod tamen ab homine immenſo ſuæ religionis zelo flagrante, meritò expectari poterat. Argumentum fateor negativum, ſed quod non levem, apud æquos rerum æſtimatores, vim atque autoritatem habet.

His ita expoſitis, reſtat ut communem de tempore Sylveſtri Papæ ſententiam breviter excutiamus. Ejus unica quidem baſis & fundamentum eſt ipſius Commodiani locus, prout in editis habetur. Inſtr. XXXIII. v. 5. ubi Gentiles ad Eccleſiam invitat,

Intrate ſtabulis Sylveſtri *ad præſepe paſtoris.*

Verùm

SÆC. III. ab An. CC.

Verum hæc non ſunt ipſius Commodiani, ſed ingenii potiùs Rigaltiani commentum, & longe aliud reſpicere videntur. In codice Sirmondiano, ex quo deſcripſit Rigaltius, verba, ipſomet fatente, ita ſe habent.

Intrate ſtabulis Silveſtri ad præſepia tauri.

Alloquitur nempe Gentiles, tanquam belluinis animis, moribuſque præditos. Hinc verſu præcedenti, *corda fera & exaſperata* Inſt. XXXIV. v. 1. *indomita cervix.* v. 5. *noli pecus eſſe ferinum.* v. 17. *quaſi beſtius errans.* Hos igitur, inſtar taurorum, in Sylvis campísque palantes invitat, ut Eccleſiæ Stabula intrarent, ut ad Chriſti præſepe accederent; ubi, ut verbis proximè ſequentibus loquitur, *Latronibus tuti ſub regia tecta manerent.* Non dubito igitur quin, cum Cl. Dodwello, levi mutatione legendum ſit,

Intrate ſtabula Sylveſtris ad præſepia Tauri.

Sylveſtris plurali numero pro *Sylveſtreis*, utroque enim modo ſcribebant Veteres. Hæc hactenus, & forſan plùs ſatis. Fatendum eſt apographum Sirmondianum, quo uſus eſt Rigaltius, admodùm fuiſſe vitioſum; optandúmque eſſet ut editio nova in lucem mitteretur, ad vetuſtiſſimum codicem MS. recognita, quem in Æde S. Albini apud Andegavenſes, adhuc aſſervari tettatur in Not. ad Lact. *de Mort. Perſ.* Baluzius, cap. 11. p. m. 25. Commodiani Inſtructiones primus eruit, notísque illuſtratas edidit Rigaltius, *Tulli Leuc.* 1650. 4*to.* Prodierunt deinceps ad calcem operum S. Cypriani *Pariſ.* 1666. & *Biblioth.* PP. T. XXVII. p. 12. Claudam hæc optimis Rigaltii verbis, *Uſus & efficacia libelli hujuſce fuerit, conſtans & perpetuus amor Chriſti; animus ad martyrium fortis; pietas erga pauperes maxima. Hoc præterea ſcire, vitia, quæ etiamnum Eccleſiam deboneſtant, eſſe vetuſtiſſima: Infinitam ſemper fuiſſe de rebus Divinis diſputantium multitudinem, panciſſimos verò Chriſtianos.*

MANES famoſiſſimus Hæreſiarcha, claruit anno CCLXXVII. Impia Manetis dogmata, aniles nænias, præceptores, diſcipulos, ſcripta, totúmque vitæ ejus curriculum latè perſequitur Epiphanius *Hæreſ.* LXVI. Et nos etiam alibi fecimus ſatis. Præter verò ſuo loco recenſita extat Gr. fragmentum ex Manetis Perſæ *Epiſtola* ad Condarum Agarenum in Collectione Teſtimoniorum ſub Damaſceni nomine cap. 9. in Cod. Claromont. ap. Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 53. Aliud item ex ejus *Epiſtola* ad Zebennam ibid. cap. 36. Qui hæreſin hanc ſcriptis ſuis refutarunt hos recenſet Epiphanius, Archelaum, Origenem, Euſebium Cæſarienſem, Euſebium Emiſenum, Serapionem Thmuenſem, Athanaſium Alexandrinum, Georgium Laodicenum, Apollinarium, & Titum. Mirum plane videri debeat, dogmata abſurda & inſùlſa, quæ non tantùm Sacris Literis, ſed & communi hominum ſententiæ, primâ fronte adverſari videbantur, uſque adeo invaluiſſe, & quod mireris adhuc, venenum non modò per Orientem, ſed & per Occidentem longe latéque ſerpſiſſe. Ab hâc impietatis Scholâ plurimi ad Eccleſiam catholicam reverſi ſunt; in quorum converſione, ut fraus

277. Vid. PART. I. p. 99.

SÆC. III. ab An. CC.

omnis & vafrities tolleretur, conceptæ ſunt ſolennes Formulæ, ab iis uſurpandæ, qui hanc Hæreſin ejurarent. Extat hujuſmodi Formula, opuſculum benè longum, hunc habens titulum, Ὅπως χρὴ ἀναθεματίζειν ἐγγεγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ *quomodo hæreſin ſuam Scriptis oporteat anathematizare eos, qui è Manichæis accedunt ad ſanctam Dei Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam.* Hos Anathematiſmos, utpote qui ad totius hiſtoriæ Manichaïcæ cognitionem, & dogmata diſertiùs explicanda apprimè conferant, è codice MS. Bibliothecæ Regiæ extulit, notiſque in Patres Apoſtolicos Græcè & Latinè inſeruit doctiſſimus Joan. Cotelerius p. 368.

282. Vid. PART. I. p. 98.

THEOGNOSTUS, vir tùm ob doctrinam, tùm ob vitæ ſanctimoniam celeberrimus. Gymnaſii Catecheticæ apud Alexandrinos Præfectus erat. Unde in operum ſuorum inſcriptione ἐξηγητής, ſeu Librorum ſacrorum interpres, dictus eſt, voce huic muneri penè propriâ. Origenis fuiſſe diſcipulum nemo dubitare poteſt, qui librorum ejus argumenta, quæ exhibet Photius, ſecum perpendet. Certè Arianis temporibus vetuſtiorem fuiſſe, ſatis arguit, quòd adverſùs Arianos teſtis adducitur, quòdque ipſum proximè poſt Origenem inter viros *priſcos, admirandos, eruditos*, recenſet Athanaſius *. Philippus Sidetes eum Pierio in Scholâ Alexandrinâ ſucceſſiſſe dicit. Unde conjicere fas erit, Theognoſtum circa ann. CCLXXXII. hanc Scholam tenuiſſe, ut in Pierio obſervavimus. Mirum certe videri debet, tam celebris Theologi, ſibique ætate paris, Euſebium non meminiſſe. Dolo quidem malo id ab Euſebio factum ſuſpicatur Baronius †; Theognoſti ſcilicet nomen atque ſcripta ſilentio obvoluta reliquiſſe, quòd Conſubſtantialis nominis eſſet aſſertor. Verùm Euſebium ab hâc ſuſpicione liberant phraſes Theognoſti duriores, periculoſæ, & Arianis paulò faventiores; ipſa denique librorum argumenta, de quibus agit Photius cod. CVI. qui nihilominùs Theognoſtum in extremâ operis ſui parte, aliquantò piè magis, cùm de aliis, tùm præſertim de Filio Dei, tractaſſe notat.

* In illud, *Quicunque dix.* p. 755. T. I.

† Ad ann. CIX. n. 59.

283. Vide Part. I. p. 101.

PIERIUS. De Pierio hæc habet Euſebius ‖; τὰ περὶ τὴν θείαν ἀναγνώσεις καὶ ἐξηγήσεσι, καὶ τὸ ὅπως τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας διαλέξεσιν ἐπιφανῶς ἐξησκημένον, *in ſacrarum literarum contemplatione atque expoſitione, & in eccleſiaſticis concionibus apprimè exercitatus fuit*: paulò apertius Photius †, ἦν καὶ Παμφίλου διδάσκαλος ὁ Πιέριος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὐτὸς περιφανὴς διδασκαλείου, *Pamphili præceptor Pierius fuit, ipſe quoque Scholæ Alexandrinæ magiſter.* Et cod. ſequenti, καὶ τοῦ κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἠγήσασθαι παιδευτηρίου, *Scholæ Alexandrinæ Præfectum fuiſſe ferunt*; apertiſſimè Philippus Sideta in Fragmento, qui ſeptimùm ei in Scholæ Catecheticæ ſucceſſione locum tribuit. Quo tempore hoc munus ſubierit, haud adeo certò liquet. Refert Hieronymus * Pierium ſub Caro & Dioclefiano Principibus, epiſcopum agente Theonâ, populos florentiſſimè docuiſſe. Quæ, an ad munus catecheticum, an potiùs ad ordinarias concionandi ad populum vices, referenda ſint, dubitari poteſt. Ego, de poſteriori intelligenda malim: præſertim cùm Euſebius ipſum ſub Theonâ Epiſcopo, Presbyterii honore decoratum, Alexandriæ claruiſſe ſcribit. Philippus eum Diònyſio Alexandrino in Scholâ Catechetica ſucceſſiſſe tradit. Obiit verò Dionyſius anno 265. ut adeo eodem anno hoc munus in ſe ſuſcepiſſe Pierium neceſſe eſt. Pierii

‖ L. 7. c. 32. p. 289.

† Cod. 118.

* Catal. c. 76.

in

in Scholâ proximos ſucceſſores recenſet Philippus, Theognoſtum, Serapionem, & Petrum Martyrem, qui epiſcopus Alexandrinus factus anno CCC. obiit, necdum finitâ in Oriente Perſecutione anno CCCXII. Unde conjicere prochive eſt, Pierium circa Theonæ epiſcopatûs initium, Catechiſtæ munus depoſuiſſe, ut tribus ejus Succeſſoribus ſpatium ſatis idoneum relinquatur. Ac proinde Cl. Dodwellus Scholæ Catecheticæ, hoc tempore, ſucceſſionem hunc in modum diſponendam cenſuit: nempe Dionyſium Epiſcopatum ſimul, & munus catecheticum adminiſtràſſe, nec niſi cum morte depoſuiſſe; defuncto Dionyſio, ſucceſſiſſe Pierium; Pierium circà annum CCLXXXII. ſub Cari initio, ſucceſſorem accepiſſe Theognoſtum; quâ ratione octodecim annorum ſpatium tribus ejus ſucceſſoribus relinquetur. Verùm & hic nova oritur difficultas. Euſebius enim Achillam qui Petro martyri in ſede Alexandrinâ ſucceſſit, (quam tamen haud ultra annum unum aut alterum tenuit) Scholæ Alexandrinæ magiſtris, idque hoc ipſo tempore, accenſet; Cujus tamen nuſpiam meminit Philippus. *Sub Theonâ*, inquit Euſebius *, *Achillas eodem, quo Pierius, tempore, Presbyterii honore decoratus, Alexandriæ claruit, ὁ ἱερὰς πίστεως τὸ διδασκαλεῖον ἐγκεχειρισμένος, cui etiam Chriſtianæ fidei inſtitutio commiſſa erat.* Quæ verba ſi de munere catechetico intelligenda ſint, ut omnino intelligi debent, en novum habemus Pierii ſucceſſorem; ac proindè tres reliqui intrà paulò arctiores præfecturæ ſuæ terminos includendi ſunt. Hujus Scholæ ſucceſſio adhuc erit magis turbata, ſi verum fuerit, Arium Hæreſiarcham in ejus præfecturâ locum ſuum habuiſſe. Achillam enim Alexandriæ epiſcopum, Arii fucis & fraudibus deceptum, ipſum Presbyterum ordinàſſe, & Scholæ Alexandrinæ præfeciſſe, diſertè teſtatur Patricius Araſius in libro quem *Oceanum* inſcripſit; cujus luculentum Fragmentum conſervavit Synodici Autor *Hæreſ.* XXXII. p. 14. Quis verò fuerit hic Patricius, & quâ ætate vixerit, juxta cùm ignariſſimis me ignorare fateor. Quiſquis ſit, dolendum plane eſt, tam præclarum opus periiſſe. Sed ad Pierium redeo. Si Philippi hàc de re ordini & ſucceſſioni ſtare velimus, Pierius noſter ab anno CCLXXXIII. quo in Hiſtoriâ Literariâ, Part. I. ipſum collocavimus, ad annum CCLXV. revocandus erit. Interim Valeſius † affirmat Pierium ad Conſtantii tempora vixiſſe.

SÆC. III. ab An. CC.

* Loc. citat.

† Valeſ. Not. in Euſeb. Eccl. H. p. 143.

SÆC. III.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. III. ab An. CC. 215. CARTHAGINENSE I. circa annum CCXV. ſub Agrippino Epiſcopo Carthaginenſi, ab Africæ & Numidiæ Epiſcopis, de rebaptizandis Hæreticis habitum. Ad cujus ſententiam provocat Cyprianus *Epiſt.* 71. ad Quintum, *Edit. Oxon.* p. 196. Vide quæ de hoc Concilio ejúsque tempore, diximus in Agrippino ad ann. CCXV.

230. ALEXANDRINUM circa annum CCXXX. ſub Demetrio Alexandriæ Epiſcopo, in causâ Origenis collectum. Origenem Athenas profecturum, Literis commendatitiis ornaverat Demetrius; cùm verò per Palæſtinam tranſiret, à Theoctiſto, ſive Theocteno Cæſarienſi, & Alexandro Hieroſolymitano Presbyter ordinatus eſt. Factum improbavit Demetrius, hominem ſibi ſubditum, ab alienæ Provinciæ Epiſcopis ordinari. Hinc amor ei in odium vertitur, laudes in vituperium; & coactâ mox Epiſcoporum & Presbyterorum Synodo, decretum eſt, Alexandriâ quidem pellendum Origenem, neque in eâ verſari, aut docere permittendum, Sacerdotii tamen dignitate nequaquàm ſubmovendum. Verùm his non contentus Demetrius, habitâ paulò poſt alterâ Epiſcoporum Ægyptiorum Synodo, ipſum quoque ſacerdotii honore exuendum decrevit. Et cùm nihil haberet, cujus ipſum accuſaret, facinus illud quod adoleſcens olim patraverat, caſtrationem nempe, graviſſimè ei objecit. Nihilominus ſententiæ Synodali totus penè orbis conſenſit. Refert hæc Pamphilus martyr *Apol. pro Orig.* ap. Phot. cod. CXVIII. p. 297. conſer quæ habent Euſeb. l. VI. c. 8. & 23. Hieron. l. II. in *Rufin.* c. 5. & *De Script.* c. 54. 62.

240. LAMBESITANUM, in Lambeſitanâ Africæ coloniâ, circa annum CCXL. à XCIX. Epiſcopis, adverſus Privatum Hæreticum, celebratum. In quo Hæreticus iſte ob multa & gravia delicta damnatus eſt, teſte Cypriano *Epiſt.* LIX. ad Cornel. p. 132.

243. BOSTRENUM, Boſtræ in Arabiâ, circa annum CCXLIII. habitum; In quo Berylli Boſtrorum Epiſcopi ſententia damnatur, aſſerentis Chriſtum, antequam inter homines verſaretur, non ſubſtitiſſe in propriæ Perſonæ differentiâ, ſed Paternam duntaxat Divinitatem in ſe reſidentem habere. Magnas in hac Synodo partes agebat Origenes, qui adversùs Beryllum diſputavit, & ab errore reduxit. Extiterunt Euſebii tempore Synodi hujuſce Acta & Monumenta, ut ipſe nos docet lib. VI. c. 33. p. 231. Ex hâc unâ, duas facit ſynodos indoctus & incurioſus Synodici à Pappo editi compilator.

245. EPHESINUM, ſive alicubi in Aſiâ, circa annum CCXLV. in causâ Noeti habitum. Noetus Epheſi oriundus, ad inſaniam uſque delirus, non modò novas de Deo & Chriſto opiniones in vulgus projecit, ſed ſtupendâ elatus arrogantiâ, ſeſe Moſen, fratrem verò ſuum, Aaro-

Aaronem esse dixit, quocircà ab illius regionis Presbyterio semel iterúmque accersitus, ac de eisdem rebus interrogatus, cùm ampliùs negare non potuit, unà cùm discipulis suis damnatus, & ab Ecclesiâ pulsus est. Plura, lector, de his te docebit Epiphanius *Hæres.* LVII. p. 479. SÆC. III. ab An CC

CARTHAGINENSE II. Cypriani I. copioso Episcoporum numero, in causâ Lapsorum, & adversus Felicissimum schismaticum, anno CCLI. mense Maïo habitum. De hâc Synodo vide quæ habet Cyprianus Epist. XLIII, XLV, LV, LIX. *Edit. Oxon.* 251.

ROMANUM I. Eodem anno, mense Octobr. & in eâdem causâ, à Cornelio Pontifice coactum. Convenerunt episcopi LX. qui Synodi Carthaginensis Decreta de Lapsis recipiendis, suffragio suo comprobârunt. *Ipse Cornelius*, inquit Cyprianus, *cùm plurimis Coëpiscopis habito Concilio, in eandem nobiscum sententiam, pari gravitate, & salubri moderatione, consensit. Epist.* LV. ad Anton. p. 103. 251.

ANTIOCHENUM I. anno CCLII. mense Martio à Fabiano Episcopo convocatum ; sed eo interèà mortuo, sub Demetriano Successore habitum. In quo Novatianus depositus est. Confer Euseb. l. 6. c. 46. p. 248. 252.

CARTHAGINENSE III. Cypriani II. Idibus Maiis anno CCLII. congregatum. In quo pacem Lapsis, urgente necessitate, mox dandam esse decreverunt. Vid. Cyprian. Epist. LIX. ad Cornel. p. 132. 252.

CARTHAGINENSE IV. Cypriani III. anno CCLIII. circa mensem Septembrem, à LXVI. Episcopis celebratum. In quo præcipuè de Baptismo Parvulorum agebatur, Synodique nomine epistolam hâc de re ad Fidum numero LXIV. Cyprianus scripsit. 253.

CARTHAGINENSE V. Cypriani IV. anno CCLIV. paulò post Pascha, pro more, habitum. Ad hanc Synodum venerunt Felix & Sabinus, Episcopi Hispani, qui in locum Martialis & Basilidis, libellis idololatriæ commaculatorum, nuper subrogati fuerant. Lectis in Synodo quas tulerunt Literis, Patres Basilidem & Martialem justè depositos, Felicem & Sabinum ritè fuisse ordinatos, unanimi consensu declarârunt. Extat epistola synodalis ad Clerum & Plebes in Hispaniâ consistentes ap. Cyprian. Epist. LXVII. p. 170. & Conc. T. I. p. 747. De rebus Basilidis & Martialis integrâ dissertatione agit Cardinalis D' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. I. Vid. ejus *Notit. Conc. Hisp.* p. 34. 254.

CARTHAGINENSE VI. Cypriani V. Fervente jam de Hæreticorum Baptismo controversiâ, Cyprianus plurimorum Episcoporum & Presbyterorum Synodum convocavit : Qui decreverunt neminem baptizari extra ecclesiam posse, ideòque de errore & pravitate venientibus, per omnia Divinæ gratiæ sacramenta, unitatem & fidei veritatem dari deberi. Extat Epistola synodica ad Numidiæ Episcopos ap. Cyprian. Epist. LXX. p. 189. & Epist. LXXI. ad Quintum ; qui Cyprianum hâc ipsâ de re consuluerat ; & Conc. T. I. p. 761. Collocatur hæc Synodus à Baronio & Cointeo ad ann. CCLVI. Verùm 255.

SÆC. III. ab An. CC. rùm anno ſuperiori habitam fuiſſe pluribus contendit Ceſtrienſis noſter, eruditiſſimus Annalium Cyprianicorum conditor; cujus ductum in diſponendis híſce Conciliis Cyprianicis utplurimùm ſecuti ſumus.

ICONIENSE ſub Firmiliano Cæſareæ Cappadocum Epiſcopo habitum. In quo Hæreticos, non niſi novo adhibîto Baptiſmo, admittendos eſſe ſancitum eſt. Rejiciunt hanc Synodum Baronius, Binius, &c. in ann. CCLVIII. in ann. CCLVI. noviſſimi Conciliorum editores. Quam quidem ſententiam & nos olim amplexi ſumus. Verùm re meliùs perpensâ, ante plures annos habitam eſſe, tùm ex teſtimonio Dionyſii Alexandrini, apud Euſeb. lib. VII. c. 7. p. 253. tùm ex ipſius Firmiliani ad Cyprianum Epiſtolâ clariſſimè liquet: quare potiùs aſſentior Henrico Valeſio *Not. ad Euſeb.* p. 143. conjicienti ſub extrema tempora Alexandri Severi, qui obiit ineunte anno CCXXXV. collectam eſſe. Quo quidèm tempore Firmilianus ad Cæſarienſis Eccleſiæ Sacerdotium recens promotus fuerat.. Alia etiam Synodus eodem tempore, & in eandem ſententiam apud *Synnada*, & fortè alibi his in locis habebatur. Confer etiam quæ habet Cl. Pagius Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Baron. ad ann. CCLV. Num. xiii, xiv.

256. CARTHAGINENSE VII. Cypriani VI. qui anno CCLVI. *LXXI.* Epiſcoporum Synodum ex Provinciâ Africæ, & Numidiâ convocavit, qui ſententiam anteà latam de Hæreticis rebaptizandis Decreto ſuo confirmârunt. Habetur Epiſtola ſynodalis ad Stephanum Epiſcopum Romanum, apud Cyprian. Epiſt. LXXII. p. 196. & Conc. T. I. p. 740.

256. CARTHAGINENSE VIII. Cypriani VII. Cùm Stephanus Papa prioris Synodi Decretis non acquieſceret, ſed turbas excitaret, & verba minantia undique vibraret, Cyprianus longè majus & frequentius Concilium, eodem anno, Calendis Septembribus indixit. Præſentes erant præter Presbyteros, Diaconos, maximámque plebis partem, Epiſcopi *LXXXVII.* qui omnes pro Hæreticis rebaptizandis ſententiam ſuam ſigillatim dixerunt. Extant hujus Concilii Acta apud Cyprian. p. 229. & Conc. T. I. p. 786. Gr. Lat. cum Commentariis Zonaræ, *ibid.* p. 797.

263. ROMANUM II. à Dionyſio Papâ, in causâ Dionyſii Alexandrini, Hæreſis Sabellianæ accuſati, ſed ab eâ in hâc Synodo abſoluti, habitum; ídque ut vult Baronius, anno CCLXIII. Quod tamen dubium eſſe in noviſſimâ Conciliorum editione fatetur Labbeus. De hâc Synodo vide Athanaſii librum *de ſententiâ Dionyſii*, p. 435. & *de Synod. Arim. & Sel.* p. 707.

265. ANTIOCHENUM II. anno CCLXV. vel ut alii, ſequenti, Epiſcopis ex Cappadociâ, Ponto, Palæſtinâ, Arabiâ, maximo ſanè numero convocatis, Præſidente Firmiliano, Cæſariæ Cappadocum Epiſcopo, adversùs Paulum Samoſatenum, Antiochiæ Antiſtitem, hæreſis accuſatum, coactum. Sed poſt multas diſputationes & quæſtiones in unoquoque conſeſſu agitatas, cùm vafer Hæreticus ſecretum animi ſui virus diſſimularet, & in quamvis formam ſe verteret, deluſis bonis Patribus, evaſit. Vide Euſeb. lib. VII. c. 28. p. 278.

ANTI-

ANTIOCHENUM III. innumerabilium ferè Episcoporum, ex omnibus Orientis Provinciis undique collectorum, contra Paulum Samosatenum, anno CCLXX. iterùm coactum. In quo versipellis Samosatenus falsis coloribus nudatus, erroris sui manifestissimè convictus est, & ab omni, quæ sub cœlo est, Ecclesiâ Catholicâ, eliminatus. Priusquàm verò ad sententiam in Paulum ferendam procederent Patres, Epistolam ad illum scripserunt, quâ fidem, quam ab initio acceperant, à beatis Apostolis traditam, in Ecclesiâ Catholicâ hucusque servatam, in Lege, Prophetis, & Evangelio prædicatam, de Christi deitate & æternâ præexistentiâ dilucidè exponunt, & innumeris S. Scripturæ testimoniis solidè confirmant, & an eadem secum sentiat docéatque, sciscitantur. Subscripserunt Episcopi sex, reliquorum, ut videtur, nomine. Hanc Epistolam priori Synodo, sed falsò, tribuit Baronius, huic secundæ certissimè ascribendam. Primus eam eruit Fr. Turrianus, & habetur Gr. Lat. tùm alibi, tùm Conc. Tom. I. col. 843. Præcipuas disputandi in hâc Synodo partes adversùs Paulum, agebat Malchion, Rhetor & Presbyter Antiochenus, excipientibus cuncta notariis, quæ vidit & legit Eusebius. Extitisse hunc Dialogum Freculphi adhuc Lexoviensis ævo, ex ipsius Freculphi autoritate affirmat Matt. Larroquanus, Adverss. Sacr. lib. I. p. 7. Verùm hallucinatur vir eruditus, non animadvertens eo loco * Freculphum integram Hieronymi hâc de re periodum, suppresso licèt nomine, nè verbo quidem addito, suam facere. Interim extant Latinè hujus Disputationis Fragmenta quædam apud Leont. Byzant. *adverss. Nestor.* lib. III. Biblioth. PP. Tom. IX. Synodicæ, hujus Antiocheni Concilii Epistolæ ad Dionysium Romanum, ad Maximum Alexandrinum, reliquósque Ecclesiæ Catholicæ Episcopos, longè majorem partem nobis conservavit Eusebius, lib. VII. c. 30. p. 279. & Conc. Tom. I. p. 844. Alia quædam Fragmenta Latinè habentur apud Leont. Byzant. loc. citat.

SÆC. III. ab An. CC. 270.

* Chron. T. II. l. III. c. 11. p. 523.

Finis Tertii Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM ARIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. IV. ab An. CCC.

303. Vid. PART. I. p. 112.

LCÆL. LACTANTIUS FIRM. claruit ann. CCCIII. Inter omnia quæ post se reliquit opuscula, eminet *Libellus de mortibus Persecutorum*, mole quidem exiguus, pretio inæstimabilis. Hunc magno omnium plausu exceptum, varii eruditis annotationibus elucidârunt, variásque editiones mox expertus est. Amplissimam, & planè elegantissimam editionem novissimus omnium adornavit Paulus Bauldri *Ultrajecti.* 1692. 8vo. In quâ præter suas, aliorúmque hinc indè, Sparkii, Grævii, Galei, &c. ad imum paginæ notas, omnes omnium annotationes uberiores collegit & exhibuit; nempè Steph. Baluzii, Gis. Cuperi, Joan. Columbi, Hen. Dodwelli Dissertationem de ripâ Strigâ, Nic. Tinardi, cum Theod. Ruinarti Præfatione generali in Acta Martyrum, & Persecutionum Chronologiâ, ex Dodwello, Pagio, Baluzio, aliisque collectâ. Utque ornatior prodiret editio, præter figuras, & inscriptiones varias, præmissa est numismatum Imperatorum & Augustarum tabula.

313 Vid. Part. I. p. 125.

ALEXANDER Episcopus Alexandrinus, Achillæ successor, claruit anno CCCXIII. Obiit CCCXXVI. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* II. num. 47. extat Alexandri nostri Epistola brevis ad *Presbyteros & Diaconos Alexandriæ & Mareotidis*, quâ Arium ejúsque socios depositos esse indicat. Hanc ex Bibliothecæ Regiæ codice MS. Græcè & Latinè edidit Cotelerius in Not. ad Patres Apost. col. 317. Ut mirari liceat Cl. Lambecium hanc Epistolam editam esse nescivisse. Porrò scripsit Alexander Epistolam *contra Arianos* ad Aiglonem Cynopolis Episcopum, ex quâ bina fragmenta adducit S. Maximus, *Opusc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152, 155.

315. Vid. Part. I. p. 127.

EUSEBIUS PAMPHILI, Cæsariensis Episcopus, claruit anno CCCXV. Obiit anno CCCXL. Paucis hoc celeberrimo antiquitatis Ecclesiasticæ promocondo defungemur; cùm de eo ejúsque scriptis, suo loco satìs supérque diximus. Eclogarum propheticarum *de Christo* libri IV. hactenùs inediti supersunt. Codex MS. ἀνέκδοτος est, & præter titulum & indicem, prologus, caput primum & secundi pars desiderantur; Eusebii tamen esse manifestis indiciis deprehenditur; præsertìm hoc inter alia, quod libro primo, ubi *de benedictione Patriarchæ Judæ* agit, persecutionem ultimam, tanquàm sui temporis, & omnium quæ sub Romanis Imperatoribus hactenus fuerant, longè gravissimam, graphicè depingit, monétque, ut Divinis sacrísque Literis firmiter credamus, ut neque animo turbemur, neque fidem nostram concuti sinamus ὑπὸ τῶν νῦν καιρὸν διωγμῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ, ὑπὲρ τοῦ πάντα σφοδρότατα ΚΑΘ' ΗΜΩΝ πνεύσαντος, καὶ ταῦτα ὑπὸ δεξαμένων τινὰ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπερ ἐστὶ δὴ γεγραφὼς, ὅτε μὴ ὡς ἔθος τοῖς Ἀρχαίοις τὸν ἐμπεσόντα.

Pergit in sequentibus eadem dicere, quæ vix ulli præterquàm Eusebio competere possunt, qui sub

sub hâc ipsâ tempestate vixit, & in carcerem conjectus est, Episcopus Cæsariensis anno CCCXV. factus. Quo tempore Licinius persecutionem vixdum sopitam iterùm instauravit, nec nisi eo occiso, paulò ante Synodi Nicænæ conventum plenè extincta est. Operis hujus liber primus divisus est in capita *XXV.* quibus recensentur & explicantur testimonia prophetica de Christo, quæ extant in Historicis Veteris Testamenti libris. Incipit caput *III.* Πρῶτος ἀναγεγραπται γενέθλιος χρησμὸς ἰσραὴλ τῷ Ἀβραάμ. Lib. II. continet capita *XIV.* quibus recensentur & explicantur testimonia prophetica de Christo quæ extant in Psalmis, præmisso capitum indice. Hoc habet initium Συναγεγράφαμεν τὰς ἀπὸ τῶν ἱερικῶν γραφῶν περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μαρτυρίας, &c. Complectitur liber III. capita *XIV.* quibus recensentur & explicantur reliqua Veteris Testamenti testimonia prophetica de Christo, quæ extant in *Proverbiis Solomonis*, *Ecclesiaste*, & *Cantico Canticorum*, in libro *Jobi* & apud Prophetas *Hoseam*, *Amosum*, &c. Principium, Μετὰ δὲ τὰς ἀπὸ τῶν ψαλμῶν ἐκλογάς, &c. In Indice præmisso hæc habentur, περὶ τοῦ Θεοῦ λόγου, ὡς περὶ σοφίας, ἀϊδιότητος ὑφιστῶσης, καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γεννήσεως, ἔπειτα τὸ πῦρ αὐτὸν εἶναι, καὶ σωὰ αὐτῶν τῶν ὅλων δημιουργόν. Hinc *Arianismi* crimen Autori impingitur. Verùm hæc, etsi duriusculè dicta, si tamen cùm aliis Eusebii locis conferantur, de *æternâ Christi generatione*, seu *productione à Patre*, sensu haud multùm incommodo explicari possunt. Capite ultimo, quo *de septem Danielis Hebdomadibus agitur*, prolixus Africani locus ex *Chronographiæ* lib. V. citatur. Divisus est liber IV. in capita *XXXV.* quibus recensentur & explicantur testimonia prophetica de Christo quæ extant apud *Isaiam*. Incipit, Τὰς ἀπὸ τῆς Ἰσαΐου προφητικὰς ἐκλογάς, &c. In fine promittit autor se aliud quoque opus adversùs *hæreses atheas* editurum esse. Eclogas has propheticas ipse Eusebius alibi designare videtur; nempè *Hist. Eccl.* lib. I. cap. 2. his verbis, Ἀλλὰ ἐν Οἰκείοις ὑπομνήμασι τὰς περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προφητικὰς ἐκλογὰς συναγαγόντες, ἀπὸ πλείονός τε τὰ περὶ αὐτοῦ δηλούμενα, ἐν ΕΤΕΡΟΙΣ συνεταξάμεθα, τοῖς εἰρημένοις δὴ τοῦ παρόντος προσεπιτιθέμενα. Quæ sic reddit Valesius, *Sed cùm Prophetarum Oracula de Domino nostro Jesu Christo edita, in peculiaribus jam Commentariis collegerimus, & quæcunque de illo traduntur, firmissimis demonstrationibus alibi adstruxerimus, his quæ dicta sunt, in præsentiâ erimus contenti.* Et in notis hunc Eusebii locum ad solos *demonstrationis Evangelicæ* libros referendum esse contendit. Verùm ut acutè atque eruditè notat Cl. Lambecius, *Comment.* lib. VIII. p. 630. Eusebius hoc loco, duo diversa ejusdem argumenti Commentaria sua accuratè à se invicem distinguit; & primò quidem collocat τὰ οἰκεῖα ὑπομνήματα, *Commentaria peculiaria*, quibus collectionem propheticorum oraculorum de Christo prævie comprehendit. Et hæc nihil aliud sunt quàm *Eclogæ nostræ propheticæ*, quæ adhuc ἀνέκδοτοι servantur. Deindè recenset τὰ ἕτερα ὑπομνήματα, *alia Commentaria*, in quibus jam memoratas *eclogas propheticas de Christo* ἀπὸ πλείονος, sive ampliori probatione demonstrativâ adstruxit & illustravit: Quod in opere *Demonstrationis Evangelicæ* uberrimè perfecit. Ac proindè locum Eusebianum hunc in modum, vertendum censuit; *At enimverò cùm in peculiaribus Commentariis, ea quæ ad Servatorem nostrum Jesum Christum pertinent prophetica excerpta collegerimus, & fusiori demonstratione ea quæ de eo præsignificata sunt, in aliis Commentariis adstruxerimus, his quæ jam dicta sunt, in præsentiâ erimus contenti.* Asservantur hi libri Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod.

SÆC. IV. ab An. CCC.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Theol. ex dispositione *Lambec.* LV. *Nessel.* XXIX. num. 1. à fol. 1. ad fol. 61. De hoc opere satis prolixè agit Lambecius *Comment.* lib. I. p. 139, 140. &c. qui se hoc opus in supplemento Bibliothecæ SS. Patrum, quod molitus est, optimâ fide in lucem editurum pollicitus est. Sed hæc, aliáque viri doctissimi consilia præclarè instituta, mors præmatura intercepit. Ibid. Cod. CLIII. num. 3. fol. 260. habetur Fragmentum de *cognatione B. Virginis Deiparæ*, & *S. Elizabethæ*, quod etiam extat apud Cl. Galeum. Cod. CLIX. habetur ejus *interpretatio Diapsalmatis in Psalterio*, ut & ὑποθεσις εἰς τὸς ψαλμὸς, sive *argumenta generalia & specialia in omnes & singulos Psalmos*, aliáque nonnulla *in Veteris & Novi Testamenti Cantica sacra. Hypotheses Psalmorum* ex MS. Alexandrino Græcè edidit vir admodùm reverendus, & de Republicâ Ecclesiasticâ optimè meritus, Br. Waltonus noster *Bibl. Polyglott.* T. VI. p. 137. extant eadem apud Cl. Galeum. Cod. ibid. CLXXVII Præfatiuncula in *Canticum Mosis*, Exod. cap. V. Cod. CXCIX. n. 1. Fragmenta Responsionum ex opere ad *Marinum.* Canones decem *de Consonantia IV. Evangeliorum*, unà cum præfixâ *ad Carpianum* Epistolâ, extant non modò Latinè inter Hieronymi opera, & alibì sæpiùs, sed & Græcè in eleganti Novi Testamenti editione, quàm in lucem emisit R. Stephanus, *Paris.* 1550. f. Habentur Græcè MSS. aliquotiès cum codicibus Evangeliorum in Bibliothecâ Vindobonensi præcipuè Cod. CLIV. *Lambecio* XXIX. ubi tùm Epistola, tùm Canones, aureis literis exarati sunt; & undè Epistola laciniâ quâdam augeri potest, quæ in editis desideratur: extat eadem Epistola apud Cl. Galeum, cum IV. Evangeliis Gr. MSS. extant etiam apud eundem Galeum hæc Eusebii scripta Græcè, *De Locis Hebraicis. De Die Dominico. De Memoriis Apostolorum. De Parab. Seminatoris. In Christi Nativitatem.* In Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Baroc.* CXLVIII. fol. 200. p. 2. extant sub Eusebii nomine *Homiliæ IX.* in *memoriam Sanctorum*, quæ incipiunt; Μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Verùm non esse Eusebii ex ipso statìm Proœmio patere monet, qui catalogum confecit. *Chronologiæ* cujusdam *Eusebianæ*, sed spuriæ meminit Cl. Hodius Præfat. ad Malalæ Chronographiam. Extat item sub Eusebii nomine, *Series* quædam *chronologica Imperatorum* sub calcem Historiæ Nicephori Patriarchæ, quam edidit Petavius. Sed nihil aliud videtur, quam brevissima quædam epitome ex Eusebii Chronico collecta, & ad sequiora tempora perducta.

316. JOANNES, Presbyter Nicomediensis, claruit anno CCCXVI. Interfuit (si solâ ejus fide nitendum sit) Certamini & Passioni *S. Basilii* Amasææ in Ponto Episcopi, qui sub Licinio Imp. anno CCCXVI. illustre martyrium consummavit, ejusque *martyrii Historiam* in Acta retulit. Extant, sed à Metaphraste, ut videtur, interpolata, tùm alibì, tùm apud Bollandianos. *April.* xxvi. Vide Baron. ad ann. CCCXVI. n. 14. & seqq.

326. Vid. Part. I. p. 141. ATHANASIUS, Episcopus Alexandrinus constitutus est anno CCCXXVI. obiit anno CCCLXXI. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* CCXLVIII. *Nessel.* CCCVII. num. 3. fol. 38. usque ad fol. 48. Athanasii Archiepiscopi Alexandrini *Disputatio cum Zacchæo Judæorum Nomodidascalo*, quæ hoc modo incipit, Ζακχαῖε Θ. εἶπεν. Γλαυκάδε οἱ χερσιανοὶ φασὶν, ὅτι νομίζετε ὑμῖς ἑτέρως Θεὸς εἶ), &c. An genuina sit, hi soli rectè judicare possint, quibus codicem MS. inspicere datum

datum sit. Certè quæ sequitur ibid. num. 5. Judæorum Disputatio cùm S. Athanasio & Cyrillo *de Adoratione Crucis*, & *Sacrarum Imaginum*, fraudem, vel primâ statim fronte, olere manifestum est. Ibid. Cod. II. num. 18. ejusdem in *Passionem Salvatoris* oratio habetur MS. Incipit, Τῶν μὲν ἀνθρώπων ἡ ἁμαρτία πολλὴ τις ἐστὶν, &c. Desinit hoc modo, Οὗτος ὁ τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθησόμεθα. Mirari subit eruditos hujus Bibliothecæ curatores quid sit hic sermo ignorâsse, affirmante ipsomet Lambecio *Comment.* lib. III. p. 80. illum Latinè solùm editum esse, ac proindè operæ pretium fore, ut totus ille contextus Græcus ex Codice MS. Cæsareo aliquandò proferatur in publicum; cum luce meridianâ clarius sit, non aliud illum esse, quàm mediam prolixæ orationis in *Passionem & Crucem Domini* partem, quæ tùm in *Commelinianâ*, tùm *Parisiensi* Editione Græcè & Latinè exhibetur, ut cuivis inspicienti mox ad oculum patebit. In eâdem Bibliothecâ *Cod. Theol.* LX. num. 1. à fol. 1. usque ad 51. habetur sub Athanasii nomine *Synopsis accuratissima* in *Vetus Testamentum*, sive *Epitome Historiæ Sacræ Veteris Testamenti*. Cujus principium, Χρὴ τὸν ἀληθῆ χειραγωγὸν διηγεῖσθαι τὰ Θεοῦ, ἢ ἐπαγγέλλεται ὁ Θεὸς, καὶ κατὰ τὰ ἐφεξῆς Θεός. Θεὸς ὁ πατὴρ, ὁ ἀνάρχητος, ἀόρατος, &c. Diversum omninò est opus à *Synopsi illâ S. Scripturæ*, quæ inter Athanasii opera haberi solet. Suppositititium nihilo minùs esse censet Lambecius, ibid. p. 102. Apud Cl. Galeum servantur hæc Athanasii Opuscula Græcè scripta. *In Psalterium* Fragm. Expositionis. Epistola *ad Ammonem cum Schol.* Epistola *de Festis*. Epistola *ad Rufinianum*. Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις, & alia. *In Christi Passionem*. In Παραβολὰς εἰς ἅπαντα τὸν νόμον. Περὶ Διδασκαλίας. Fragm. ex interpr. in *Mat.* *De Pseudoprophetis*. In Ὁ ἐμβλέψας εἰς γυναῖκα. In Ἅγιον Πάσχα. *In magnam* Ἑβδομάδα. *In Christi Nativitatem*. Alia Homilia *de eâdem Nativ.* Περὶ Σωτηρίας. Περὶ Σωκλήτους. *Ad Antiochum* Quæstiones. *Capitula* Athanasii *in Psalmos* ab editis diversa, ex Codice antiquissimo descripta, penes se habere monet Cl. Arnoldus Præfat. ad *Syntagma* Athanasii, ubi illorum initium ac finem exhibet.

SÆC. IV ab An. CCC

ELUSIUS, ex philosopho Diaconus, claruit anno CCCXXX. scripsit de rebus Constantini M. saltem quæ ad urbis Constantinopolitanæ conditum & dedicationem spectabant. Ita enim Codinus *, de novo nomine huic urbi à Constantino impositio, déque encœniis eo tempore celebratis agens, Elusium nostrum iis Historicis accensèt, qui quæ tunc facta sunt suis oculis lustrârunt, & scriptis accuratè mandârunt. Reliqui sunt Eutychianus Grammaticus Proto à secretis, Eutropius Sophista qui Juliano Apostate in Persidè simul adfuit, Constantinus ab Epistolis, Troilus Rhetor, & Hesychius Notarius, quos propterea prætermitto, quia omnes ferè Gentiles fuisse, non Christianos, probabile est. Quod verò Codinus duodecimo Imperii Constantini anno hæc facta fuisse tradit, in eo longè falli necesse est. Constantinopolis enim vix ante annum CCCXXV. Constantini XX. eúmque ad exitum jam vergentem, ædificari cœpit, dedicata non nisi anno CCCXXX. Constantini XXV. Quid quòd ipse Codinus verbis paulò suprà positis, ait, jacta fuisse fundamenta anno mundi 5837, (5834. legendum contendit Cl. Pagius) die Septembris XXVI. id est, anno Chr. CCCXXVI.

330. * De Origin. C.P. p. 9.

SÆC. IV. ab. An. CCC. 337.

CRISPINUS, ortu Lampſacenus, S. Parthenii diſcipulus, claruit circa annum CCCXXXVII. Miſit in literas vitam & converſationem *S. Parthenii*, Urbis Lampſaci in Aſiâ ad Helleſpontum Epiſcopi, qui imperante Conſtantino Magno floruit. Extat apud Surium & Bollandum, *Febr.* vii. ſed Latinè tantúm. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* XI. n. 14. fol. 62. p. 1.

341. Vid. Part. I. p. 156.

EUSEBIUS, ortu Edeſſenus, Epiſcopus Emiſenus, claruit anno CCCXLI. De quo alibi ſatis. Extat Græcè MS. *Oratio ejus contra Judæos*, hoc principio; Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τῇ χθὲς εἰρημένῃ λόγῳ ἐπισκέψασθαι, καὶ ἰδεῖν τίνι τῇ διαβόλῳ, καὶ τῷ ἅδῃ συμβολῇ πρὸς τὸν Ισδαὶμ καὶ τῷ Κυρίῳ. Ἀκέσας γὰρ ὁ Διάβολος τῷ Κυρίῳ εἰπὼν, &c. Hujus libelli meminit Hebed-jeſu, Catal. lib. Chald. p. 22. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione *Lambecii* CLXXVI. *Neſſelii* CCLXXIV. n. 4. fol. 82. *Homiliæ* ſive *Orationes tres.* 1. *De S. Joannis Baptiſtæ, poſt decollationem ſuam, deſcenſu ad Inferos, & prædicatione adventûs Chriſti.* Principium, Ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντι πάλιν σήμερον ἐρμηνεῦσαι καὶ γνῶναι, ποταπὸς ὁ εὐαγγελισμὸς τῇ προδρόμῳ ὃν τῷ ἅδῃ, &c. 2. *De proditione Judæ*; Principium, Δεῦρο λοιπὸν οἱ ἐμοῦ ἀγαπητοὶ καὶ περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα, &c. 3. *In Diabolum & Infernum*, poſt proditionem Chriſti per Judam, Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τὰ ἀκόλουθα τῇ χθὲς εἰρημένῃ λόγῳ ἐπισκέψασθαι, &c. Extant ibid. Cod. *Theol.* CCCVII. num. 4. fol. 49. An genuinæ ſint hæ Euſebii noſtri *Homiliæ*, tùm demùm rectiùs judicabimus, cùm publici juris fient. Interim vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 184, 231.

348.

LEONTIUS, natione Phryx, primùm Presbyter, deindè ab anno CCCXLVIII. Epiſcopus Antiochenus. Presbyter adhuc, mulieris cujuſdam, *Euſtolii* nomine, contubernio impensè delectabitur. Quo, ut liberiùs frueretur, omnémque criminis ſuſpicionem à ſe amoliretur, virilia ſibimet ipſi præſcidit; quem proinde ὁ ἀπόκοπον *caſtratum*, ubíque vocat Athanaſius *. Nec tamen hoc modo vel ſuſpicionem evaſit vel pœnam, Presbyteratûs gradu, hanc ob cauſam, depoſitus. Imperante Conſtantio, Arianis omnia pro lîbitu diſponentibus †, anno CCCXLVIII. depoſito Stephano, Antiochiæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Obiit circa annum CCCLVIII. Erat, inquit Theodoritus *, ὀξὺν γνώμην καὶ πολυτρόπους τὰς ἐπινοίας, *ingenio ſubdolus*; quíque intùs latentem hæreticæ pravitatis labem, optime occultare novit; quem proindè ſaxis in mari latentibus comparat Theodoritus; alibíque † τὸ κακοήθες αὐτοῦ καὶ πανοῦργον, *fraudulentiam ejus & verſutiam* notat. Arianis fuit addictiſſimus, & tamen Orthodoxis aliquando favere videri voluit. Inter alios, diſcipulum habuit Actium Hæreſiarcham, cui, notante Philoſtorgio ‖, *Prophetas*, & maximè *Ezechielem* explicavit. In tam ſublimi loco poſitus, & ſæculo tam contentioſo, omniúmque controverſiarum feraciſſimo, fieri non potuit quin multa ſcriberet. Ex quibus nil hodie ſupereſt præter Fragmentum *Orationis* in *Paſſionem S. Babylæ* deceſſoris ſui, quod nobis exhibet Chronici Paſchalis ſive Alexandrini auctor ad ann. M. 5751. *Chr.* CCLIII. *Indict.* I. p. 270. *Edit. Noviſſ.* In quo Fragmento, hoc præcipuè notatu dignum, quòd utrúmque *Philippum*, Patrem nempè Imperatorem, Filiúmque ejus Cæſarem, diſertè Chriſtianum vocat.

* Athan. Apol. de fug. p. 559. Epiſt. ad Solit. p. 640.
† Soc. lib. II. c. 26. p. 117. Theod. l. II. c. 10. 24. p. 86.
Philoſt. l. III. c. 15, 17.
* H. E. l. II. c. 10. p. 86.
† Ibid. c. 24. p. 106.
‖ L. III. cap. 15, 17.

MARCUS,

MARCUS, *Diodochus* sive *successor* dictus, Episcopus Ægyptius, is nempe qui fuit Zigrenæ urbis propè Libyam, saltem alter ille Marcus Philarum urbis ad Nilum paulò supra Cataractas minores, (utriusque enim meminit Athanasius Epistolâ *ad Antiochenses*) Athanasio familiaris, claruit anno CCCLVI. Quo tempore Georgio Cappadoce sedem Alexandrinam per vim, sibi arripiente, & loca omnia sanguine, cædibus & deportationibus adimplente, ipse una cùm aliis in exilium actus est; teste Athanasio *Apol.* de *fug.* p. 548. & *Epist. ad Solit.* p. 664. Extat Græcè hactenùs inedita Oratio ejus *contra Arianos*, quæ hoc modo incipit, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεον, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Ἀρχὴν κρείττονα τοῦ λόγου ὁ ἀπολλῶν λέγει καὶ οἱ τοῦ Ἀρειου μελετῶντες μανίαν λέγειν· ἦν πότε ὅτε οὐκ ἦν, &c. edita nuper Basileæ à Cl. Wetstenio unà cum Origenis libello de *Oratione Dom.* Asservatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* LVII. *Nessel.* II. num. 36. fol. 241. Confer Lambecium *Comment.* lib. 3. p. 83. ubi Ortelii errorem in *Thesauro Geographico* de hoc Athanasii loco corrigit; seque *hanc Marci Orationem* aliquandò editurum esse promisit. SÆC. IV. ab An. CCC. 356.

EUDOXIUS, patriâ Armenus, *Arabisso* Armeniæ minoris oppido oriundus, Patrem habuit Cæsarium sub Maximiani persecutione martyrio illustrem. Claruit præcipuè anno CCCLX. primùm Germaniciæ, quæ Provinciæ Euphratensis urbs erat in confinio Ciliciæ, Syriæ, & Cappadociæ sita, episcopus; deinde mortuo Leontio anno CCCLVI. Ecclesiam Antiochenam paulò post invasit, Eunuchorum Palatinorum ope adjutus, in Synodo Seleuciensi ab Acacianis depositus. Anno CCCLIX. exeunte, vel ineunte potiùs sequenti *Janua.* xxvii. in Synodo *LXXII.* episcoporum depositio Macedonio, sedem Constantinopolitanam Constantii Imp. gratiâ assecutus est. Obiit anno CCCLXX. dum Nicææ, ut episcopum illic ordinaret, versaretur. Quod verò habet Socrates, ipsum Ecclesiam Constantinopolitanam XIX. annis rexisse; mendum in textum irrepsisse necesse est, & pro δέκα ἐννέα, δεκαένα legendum esse, ut rectè animadvertit Cl. Valesius. Certè Eudoxium undecim tantùm annis Regiæ urbis episcopatum tenuisse, disertè tradunt Sozomenus & Nicephorus. Fidei dogmata quod attinet; levis erat & inconstans, primò Arianus, deinde lectis Asterii Sophistæ epistolis, Semi-Arianorum, sive Homoiousianorum sententiam amplexus est. His relictis, ad Anomœos transiit, & Actio se adjungens, τῆς ἑτερουσίου dogma strenuè propugnavit, etiamsi datâ occasione, sæpè ipsis Aetianis se inimicum præstitit. Ingenium habuit naturâ solers & versutum, vir non ineruditus, dicendi genere usus à panegyricâ venustate alieno, obscuritate ac superfluitate verborum ac vocabulorum impurorum usu, tumido, ad ingratum ac ridiculum & confusum charactérem pertinente. Quod de illo pariter ac Eunomio, ex Philostorgio notat Photius. Scripsit inter alia, *Orationem de Incarnatione Dei Verbi*, ex quâ ampla satis excerpta hodiè supersunt, & hoc modo incipiunt; Ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ συκοφαντοῦσι τὸν Θεὸν Λόγον, ἀλλ' οὐκ ἀνθρωπίνοις ἐξ ψυχῶν ἀνθρωπίνων κινεῖσθαι φασὶ καὶ ὅτι ἐκ δύο φύσεως, &c. habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* LXXVII. *Nessel.* XL. n. 77. fol. 133. p. 2. Fateor in Cod. MS. Eudoxii nomen simpliciter absque additione poni. Verùm argumenti, de quo agit, ratio alium a nostro intelligi vetat. Ejusdem libri *de Incarnatione* tragmentum 360. Socr. l. II. c. 37, 43. l. IV. c. 14. Philost. l. IV. c. 4. l. VI. c. 2. l. IX. c. 8. Suid. in voc. ΕΥΔΟΞ.

SÆC. IV. ab An. CCC. tum habetur Græcè apud Damascen. in Collectione quâdam Testimoniorum in Cod. MS. Claromontano, cap. 9. ubi Eudoxius, Episcopus C.P. Arianus disertè dicitur. Vide Labbei *Conspect.* Oper. Damasc. p. 50. Cod. Vindob. CLIX. in *Commentario in varia Vet. & Nov. Testamenti Cantica sacra* ex plurium Veterum Patrum operibus collecto, semel iterúmque citatur Eudoxius Philosophus, quem eundem cum superiori judicant Lambecius & Nesselius.

362. Vid. Part. I. p. 180. TITUS Bostrorum, in Arabiâ Episcopus, claruit anno CCCLXII. Extat Græc. Lat. sub ejusdem nomine *Commentarius in S. Lucam.* Verùm prout jam habemus, non unius Titi opus est, sed ex ejus, aliísque SS. Patrum commentariis consarcinatum. Patet id ex *Inscriptione* Codicis MS. in Bibliothecâ Regis Galliæ, num. 2330. quæ ita habet, Τῦ ἁγίοις Γαλεῶς ἡμῶν Τίτυ ἐπισκόπυ Βόςρων, καὶ ἄλλων ἁγίων Πατέρων ἑρμηνεία εἰς τὸ Λυκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον. Ut mirari desinas Gregorium Nazianzenum, Chrysostomum, Cyrillum Alexandrinum, aliósque Tito nostro juniores in hoc opere citari. Vide quæ habet Rich. Simonius, *Hist. Crit.* de *Comment.* Novi Testamenti, cap. 30.

363. RUFINIANUS, Ecclesiæ cujusdam in Ægypto Episcopus, Athanasii amicus integerrimus, claruit anno CCCLXIII. Scripsit ad Athanasium, de iis qui sub nuperâ Juliani persecutione, lapsi essent, vel cum Hæreticis communicâssent, quídque de his in Synodis sancitum fuerat. Respondet Athanasius, & Concilii Alexandrini, superiori anno, hâc de re, inter alia, habiti, sententiam exponit, & in his Literis Rufinianum mirificè commendat, παῖδων σοῖ τοβεντάτων vocat *Epistolam sibi agnitam & lectam in corde*; útque ad se frequenter scribat, adhortatur; utpotè quod sibi maximè gratissimum futurum esset. Extat *Epistola* Athanasii responsoria Græc. Lat. T. II. p. 46. & cum Commentariis Balsamonis & Zonaræ inter Epistolas Canonicas, tùm apud Balsamonem, tùm *Pandect. Can.* T. II. p. 44. Et MS. apud Tho. Galeum.

368. Vid. Part. I. p 184. EPIPHANIUS, Constantiensis in Cypro Episcopus, claruit anno CCCLXVIII. Extat opusculum ejus de LXXII. *Prophetis*, & de *Prophetissis*, sed quo præter nuda nomina haud aliud continetur. Ex Bibliothecâ Regiâ Græcè & Latinè edidit Cl. Cotelerius *Not. ad* Lib. IV. *Const. Apost.* p. 220. In ejusdem Bibliothecæ Cod. CXLII. habetur Græcè MS. *Expositio Epiphanii* in *Nahum Prophetam*: An verò nostri sit nisi inspecto codice MS. dicere non possumus. Codice item 1026. Libellus sub Epiphanii Episcopi Cypri nomine περὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, πῶς ἕκας. ἐκήρυξε, &c. *de sanctis Apostolis, ubi quisque prædicavit, quomodò & ubi mortui sint, quibúsque in locis sancta eorum corpora sepeliuntur.* Ex hoc opusculo quædam hinc indè adducit Cotelerius, *Not.* ad PP. *Apost.* p. 262, 297, 358. Spurium verò esse nemo, opinor, denegabit. Librum ejus de *Ortu Divino* recenset Hebed-jesu *Catal. libror. Chaldæor.* cap. 42. quo fortasse de *Generatione*, vel *Incarnatione Christi* agit. In Bibliothecâ Bodleianâ Cod. *Baroc.* CLXXIV. fol. 170. p. 2. habetur ejus *Encomium B. Virginis.* Incipit, Τὰς ἐκλαμπρόσας τ στοιχᾶς; & Cod. CLXXXV. fol. 8. Ejusdem opus de *XXII. operibus Dei, quæ fecit in primis sex diebus.* Cujus initium, Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τὰς ἀρχάς. An operum ejus editorum pars sint, videant qui codices MSS. cum editis conferre possunt. Fragmentum Epiphanii *in Evangelium*

lium Joannis edidit Combefisius *Auct. Noviss.* p. 300. Inter Apothegmata Patrum quæ evulgavit Cotelerius, *Monument.* Part. I. p. 426. habentur Epiphanii nostri XVII. Extant in Biblioth. Cl. Galei hæc Epiphanii Opera : *viz.* Λόγος σωτομος τῆς ἀρίσεως. *In Psalmos* quædam. Περὶ διαιρίσεως Ψαλμῶν. *In Christi Sepulturam :* habet etiam V. Nob. & doctus Georgius Wheeler. Multis locis Epiphanium emaculavit Joan. Croius ; Multa correxit Joan. Pearsonus Episc. Cestr. quæ tamen vereor ut unquam lucem sint visura. SÆC. IV. ab An. CCC.

PAPHNUTIUS, ortu, ut videtur, Ægyptius, magni nominis Anachoreta, claruit circa annum CCCLXX. Ἀνὴρ μέγας ἐν ἀσκήσει, inquit Palladius, qui de eo ejúsque miraculis prolixè agit *Hist. Lausiac.* Capp. 62, 63, 64, 65. quem adeant quibus hæc curæ sunt. Obiit Paphnutius in regione circa *Heracleotas Thebaidis* paulò antequàm illuc veniret Palladius. Scripsit *Vitam & Conversationem S. Onyphrii Anacoretæ celeberrimi, aliorúmque quorundam Patrum eodem tempore Ægypti eremum solitariè incolentium, quibúscum ipse familiaritèr versatus fuerat.* Ediderunt hanc vitam Surius *Junii* xii. Rosweydus de vit. Patr. lib. p. 99. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* LXIII. num. 1. fol. 1. Eam tamen à Sym. Metaphraste interpolatam esse, suspicari licet. 370.

BASILIUS M. Cæsareæ Cappadocum Episcopus, claruit anno CCCLXX. De eo ejúsque Scriptis, satis supérque suo loco diximus, paucula hâc vice subjicere contenti. Inter *varia Sacra* à Steph. Le Moin edita, p. 147. locum habet *Basilii Magni* Ἔκθεσις πίστεως ἐν σωτόμῳ. Quæ non ipsius Basilii videtur, sed ex illius Scriptis per modum interrogationis & responsionis, post Nestoriana & Eutychiana tempora, collecta. Tom. I. inter *varii argumenti Homilias XXXI.* vicesima quinta est εἰς τὴν ἁγίαν τὴν Χριστοῦ γένεσιν, quæ *Lovanii* anno 1537. Græcè primùm prodiit, mihi quidem non uno nomine suspecta, & vel Basilii fœtum non esse, vel quibusdam in locis egregiè interpolatum. Non tam quòd voce Θεοτόκῳ utitur, post exortam demum Nestorii hæresin Patribus admodum familiari (etsi non negaverim Athanasium, lib. IV. *adversùs Arianos*, hanc vocem usurpâsse) quàm partim quòd affirmaverit, *doctrinæ pietatis non officere, siquis existimaverit, Mariam post partum, tùm demùm nuptialia opera viro suo non negâsse.* Quod constanti Ecclesiæ Catholicæ Sententiæ repugnat. Unde *Antidico-Mariani*, & *Helvidiani* communi omnium sæculorum suffragio damnati, inter Hæreticos relati sunt. Partim quòd putidam fabellam, ex traditione, *uti inquit*, ad nos derivatam, certè ex fabuloso S. Jacobi Proto-Evangelio hausiam, profert, de *Zachariâ Pontifice, qui quòd B. Mariam Dominum parientem citra virginitatis corruptionem prædicaret, à Judæis inter Templum & Altare interfectus est.* Ipse certè Hieronymus *, acerrimus alter Mariæ Virginitatis defensor, hanc traditionem, ad Apocryphorum somnia relegat ; subditque, *hoc, quia de scripturis non habet autoritatem, eâdem facilitate contemnitur, quâ probatur.* Aliàs forsan dubitandi rationes ipsa Homilia attento Lectori suppeditabit ; quas jam missas facio. *Precationem quandam Basilii* ex Cod. MS. *Bodleiano* Græcè una cum versione Anglicâ in *Catechismo suo Practico* olim extulit Vir longè doctissimus H. Hammondus noster. *Homiliam Arabicam* sub Basilii nostri nomine in *commemorationem B. Virginis Mariæ* in 370. Vide Part. I. p. 192.

* Com. in Mat. c. xxiii. T. IX. p. 70.

Bibli-

SÆC. IV. ab An. CCC. Bibliothecâ ſuâ, libris Orientalibus refertiſſimâ, habuit Gilb. Gaulminus, cujus exemplar in Inſulâ Rhodo exaratum erat. Quædam ex hâc Homiliâ de *S. Petro Principe Apoſtolorum, ſummóque Eccleſiæ Catholicæ Sacerdote, ab ipſo Chriſto conſtituto, aliiſque*, profert Abr. Ecchellenſis, *Eutych. Vindic.* Part. II. p. 226, 246. Sed genuinam eſſe ſpondere non audet ipſemet Ecchellenſis. Ibid. p. 486. citat itidem *librum Arabicum Demonſtrationis*, S. Baſilio, ejúſque duobus fratribus Gregorio & Petro tributum & ex eo nonnulla in defenſionem *Tranſubſtantiationis*, adducit. *Opus*, vocat, *eruditiſſimum.* Tractat de *Unitate Dei, ejúſque Eſſentiâ, de Eccleſiæ traditionibus, Myſteriis, Miniſteriis Eccleſiaſticis, aliiſque permultis id genus rebus.* Aſſervatur Romæ in Bibliothecâ S. Petri Montis Aurei. Verùm ſcripta Græcorum Patrum, quæ ſoli proferunt Orientales, meritò ſuſpicamur, neque temere iis fidem adhibendam eſſe cenſemus; ne dicam Ecchellenſem omnium penè Mortalium fuiſſe immodicum Traditionum, & quiſquiliarum ex oriente allatarum amatorem, cultorem, & defenſorem egregium. Extant apud Cl. Galeum itìa Baſilii Magni Scripta Græcè manu exarata. *Reſponſiones Baſilii ad Eubulum. Epiſtola brevis ad Optatum quendam.* Excerptum ex *Epiſtolâ Baſilii M. ad Neapolitanos cum Scholiis.* Baſilii M. multa, in Catenam in *Iſaiam* relata. *Excerpta* ex Baſilio M. *in Pſalmos.*

370. Vide Part. I. p. 198. GREGORIUS NAZIANZENUS, Epiſcopus poſteà Conſtantinopolitanus, claruit anno CCCLXX. Scripſit *Epiſtolam* ad *Nectarium*, ſuum in ſede Conſtantinopolitanâ Succeſſorem; quam nunc primùm Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not. in Barnab.* p. 28. Extat (ut hoc obiter moneam) teſte eodem Cotelerio, ibid. p. 151. in Bibliothecâ Regis Galliæ Greg. Nazianzeni codex MS. optimæ notæ, ac venerandæ antiquitatis, octingentorum ferè annorum, ſcriptus magnâ arte, temporibus Leonis Imp. filii Baſilii Macedonis, & Eudociæ Auguſtæ; quorum Icones principio exhibet, ut & Alexandri, fratris Leonis. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* MS. juxta *Lambec.* Cl. num. 1. fol. 1. uſque ad fol. 115. continentur varia S. Gregorii Nazianzeni *Carmina*, numero CXXVI. partim jam edita, partim nondùm edita, de quibus omninò conſulendus Cl. Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 1. In Bibliothecâ Bodleianâ inter *Codices Baroccianos* hæc ejus ἀνέκδοτα aſſervari dicuntur, nempè *Cod.* XLVIII. p. 40. *Carmen ineditum* ad *animam ſuam*; Incipit, Ψυχὴ βλέφον ἄνω χθονιῶν ὑπολύσθω πάντων. Cod. LVI. p. 105. *Carmina* III. in *Cæſarium fratrem*, & aliud in *Nobilem degenerem.* Cod. CXXVI. *Tetraſticha aliquot*, pleraque inedita. Cod. CXXXIII. p. 158. *Poematia* IV. ἀνέκδοτα. De quibus viderint qui Codices MSS. cum editis conferre poſſunt. Extant apud Cl. Galeum Gregorii Naz. *Orationes* multæ cum *Scholiis* Nicetæ Serrenſis, & tres ſine *Schol.* Carmina *de Libris SS. legendis. Carmina varia* de diverſis argumentis. Στίχοι κατ' Ἀλφάβητον. *Epitaphium in Cæſarium fratrem.* Στίχοι Ἀρχιλόχειοι. *Quæſtiones & Reſponſiones de Deo, Trinitate*, &c. *Carmina* alia Heroica. Multa denique Opera Nazianzeni ſervantur in Col. Sionis Lond. & apud Virum Nob. Geo. Wheeler.

PETRUS,

PETRUS, BASILII & NAZIANZENI frater, Episcopus Sebastenus, claruit circà annum CCCLXX. *Breviusculam ejus Epistolam ad Gregorium fratrem*, alibì memoravimus. Extat opus MS. sed Arabicè scriptum, *Alborhan*, sive *Demonstratio*, dictum. Ex cujus parte primâ nonnulla in gratiam Transubstantiationis profert Abr. Ecchellensis *Not. ad Catal. Hebedjesu*, p. 51. Quanti pretii, vel an omninò sit genuinum hoc opus, quod plusquàm suspicari fas est, dicant nobis qui harum Literarum peritiores sunt. Vide quæ de hoc ipso opere, in S. Basilio notavimus. SÆC. IV. ab An. CCC. 370. Vid. Part. I. p. 198.

AMPHILOCHIUS ex Monacho Iconii Episcopus, claruit anno CCCLXX. Amphilochii operibus à Combefisio editis, ejusdem utpotè furfuris, accenseri meretur *Tractatus de non desperando*, quem Gr. Lat. evulgavit P. Possinus *Thesaur. Ascet.* p. 255. qui, opusculum hoc Amphilochii nostri esse contendit, idque manifestè constare dicit. Verùm, ægrè à me impetrare possum, ut illud credam. Multa continet fabulosa, puerilia, ridicula, sæculo Amphilochiano, summique viri ingenio ac gravitate indigna. Voces adhibet sequioribus demum Ecclesiæ saeculis natas & usurpatas. Quis enim Amphilochii ævo, ψάλειν πᾶς ὥραν, pro *officio Canonico recitando* usus est? Quis Ἱερεῦς κοσμικοὶ, pro *Sacerdotibus sæcularibus*, prout *à Monachis* distinguuntur? Apagè nugas, gerris Siculis nugatiores! Verùm ut opusculi sui autoritatem tueatur Possinus, provocat ad Amphilochii Homiliam *de Pœnitentiâ, & quòd non sit desperandum*, quæ inter opera ejus habetur, p. 91. In quâ, binæ in hoc opusculo recitatæ narrationes, idque totidem verbis reperiuntur; dignum planè patellâ operculum. Ut enim omnia quæ sub Amphilochii nomine extant, incertæ admodùm fidei sunt; sic hæc Homilia, primâ statim fronte, impostaram suam manifestè prodit. Scriptam esse post exortas de cultu Imaginum controversias, Sole clarius est: Ubi venerabilium Imaginum oppugnatores, inter insigniores Hæreticos deputantur: Meminit non semel Imaginis Christi in Templis collocatæ: Introducitur Christus B. Petro Principi suo & Coryphæo mandata tradens; Denique Historias suas, seu verius Fabulas ex libro *de Vitis Sanctorum* se deprompsisse, diserte tradit. Hæccine ævi Amphilochiani? Videant æqui & prudentes rerum æstimatores, quâ fronte ejusmodi quisquiliæ sub sanctissimorum & antiquissimorum Patrum nominibus nobis obtrudantur. Certè utrumque opusculum ex unâ eâdemque officinâ prodiisse videtur. Nisi dicere malimus, posterioris auctorem ex Homiliâ istâ, paucis aliundè ascitis, opusculum suum consarcinâsse. Habentur apud Cl. Galeum ista Amphilochio adscripta. *Diegesis de Sylvestro* PP. *De Miraculis S. Basilii. Iambi de SS. libris legendis.* Extat apud Virum Nob. Georgium Wheelerum Amphilochius in *Mariam Magdal.* 370. Vide Part. I. p. 203.

EPHREM Syrus, Diaconus Edessenus, claruit anno CCCLXX. obiit anno circiter CCCLXXVIII. Cùm omnis aqua, quò propiùs ad fontem accedamus, purior multò suaviorque existat, optaveram in priori hujus operis parte, ut Ephremi opera Syriacè, Græcè saltèm, ederentur. Probavit hoc votum ratione Syriacorum, non autem Græcorum, Ern. Tentzelius, *Exercit. Sel.* 7. num. 13. p. 290. Sed cùm vix sperandum sit, tot πολυγράφου Scriptoris Opera Syriaco sermone in 370. Vid. Part. I. p. 188.

SÆC. IV. ab An. CCC.

lucem publicam esse emittenda, votum itèrùm repeto, bonâ cum Tentzelii veniâ, ut Græcis saltèm frueremur, quæ magnâ sanè copiâ MSS. habentur. Ut verò sciat Tentzelius non mei solius esse hoc votum, en Virum eruditissimum Jo. Cotelerium mecum hâc in parte facientem *Not. in Monument.* T. III. p. 535. *Utinam*, inquit, *extarent Ephremi Diaconi Edessæni Græca, seu Græcæ antiquæ versiones, prout magno numero latent in Bibliothecis, cum pauca illius edita aut citata reperiantur. Haberent sanè Viri docti, unde plurimum antiquitatem Ecclesiasticam, partim in verbis, partim in rebus, illustrarent.* Missis, quæ in Bibliothecarum publicarum Archivis delitescunt, quæ ex Catalogis MSS. jam evulgari cœptis peti possunt, habentur apud Galeum nostrum quamplurimi Ephremi Sermones, Homiliæ, & Tractatus Græcè MSS. in duobus vetustis codicibus. Prior continet LXVI. varia Opuscula, sive Homilias. Codex hic valdè antiquus est, & membranaceus; alter Codex est chartaceus CCXL. annorum, quo XVI. Homiliæ continentur. Sunt & apud eundum Virum clarissimum Ephremi Παραίνεσις ἀσκητικὴ κατ' ἀλφαβῆτον, *Oratio in Crucem*, *Oratio in Christi Sepulturam*, Varia denique ex eodem collectanea. Georgius etiam Wheelerus Baronettus, vir pietate, doctrinâ, generis claritudine, & Sacerdotii dignitate, venerandus, inter plurimos Græcos Scriptores manu exaratos, habet Ephremum *De Consummatione Sæculi*, & quædam alia. Negari non potest ex his opusculis, varia à Vossio Latinè esse edita, alia à Photio enumerata. Interim & illud quoque certum est, plura adhuc ab iisdem non visa, in his suprà adductis codicibus latere. De *Canticis Syriacis* quæ Harmonio Bardesanis Syri filio oppositit Ephremus noster, diximus suprà in Harmonio.

372. AMMONIUS, natione Ægyptius, Monachus Alexandrinus, claruit, siquid in his video, circa annum CCCLXXII. Monasticam disciplinam in Canopo, haud procul ab Alexandriâ, diu excoluit, donec sæviente ubique persecutorum malitiâ, Petróque Episcopo latebras subindè quæritante, ac fugâ salutem redimente, relictâ Ægypto, in Palæstinam se contulit, ubi lustratis locis sanctis, Montem Sinam petiit, ibique miseram Monachorum stragem, à Saracenis factam, suis oculis aspexit, & quæ eodem tempore in Monachos Rithunos, juxta mare rubrum positos, fecerunt Blemmyes, ex aliorum relatione accepit. Tandem patriam repetens, Lares propè Memphim fixit, & quæ de Monachis Sinaitis à Saracenis peremptis viderat, quæque de Rithunis audierat, sermone Ægyptiaco in Commentarios retulit. Hunc Ammonium sub Diocletiani persecutione vixisse, Petri Episcopi Alexandrini Martyris familiarem, contendit Combefisius, non alium nempè quàm Presbyterum illum, qui, teste Eusebio *, unà cum aliis, eodem ferè tempore Martyrio perfunctus est. Cui quidem hâc in parte nullo modo assentiri possum; nulla apud Ammonium Petri Martyris, nulla persecutionis Diocletiani mentio, nulla Saracenorum hoc tempore apud Veteres occurrit eruptio. Quin & in ipso opere sunt quæ reclamant. Pag. 99. Mentio fit Mosis cujusdam, qui à tenerâ jam ætate Monachi institutum amplexus, annos tres suprà septuaginta ἐν τῇ μονήρει βίῳ in Monte Raithu traduxerat. Quod cum initio hujus sæculi stare non potest, cùm ipsius vitæ Monasticæ institutio longè minorem ætatem præ se fert. Constat igitur Ammonium de quo agimus, alium non esse quàm cujus meminit Socrates †, ubi celebriores in Ægypti solitudine Monachos recenset, quem ἀνδρα θαυμάσιον vocat, & unà

* Lib. VIII. c. 13. p. 308.

† Lib. IV. c. 23. p. 238.

SÆC. IV. ab An. CCC.

unà cum Athanasio Romam venisse refert, posteáque dextram sibi aurem amputàsse, nè ad Episcopatum traheretur. Petro Antiochiæ Episcopo, qui Athanasio successit, σώχρων erat. Quo tempore, infestantibus omnia Ægypti loca Arianis, & Monachos præcipuè persequentibus, Petro Episcopo in vincula conjecto, & elapso tandèm Romam fugiente, hâc occasione usus Ammonius, in Palæstinam secessit. Quin & hoc ipso tempore, Saracenos, Phœnices ac Palæstinæ urbes, omniáq; versùs orientem loca vastàsse, referunt Socrates ‖ & Sozomenus *. Quod quidèm eo ipso tempore contigisse disertè tradit Ruffinus †, (ex quo sua hausserunt Socrates & Sozomenus) quo Lucius, qui Petri sedem invaserat, gravissimam adversùs illum, omnésque Catholicos & Monachos in Ægypto, persecutionem movit. Historicum Ammonii nostri Commentarium, apud Senem quendam anachoretum, propè Naucratem repertum, Joannes quidam Presbyter ex linguâ Ægyptiacâ in Græcam transtulit. Hunc notis illustratum, Gr. Lat. edidit Fr. Combefisius inter *Acta Martyrum antiqua*, *Paris.* 1660. 8vo. p. 88.

‖ Lib. IV. c. 36. p. 253.
* Lib. VI. c. 38. p. 699.
† Hist. Eccl. Lib. II. c. 6. p. 246.

MACARIUS, cognomine Magnus, Ægyptius, sive Scetensis, claruit circa annum CCCLXXIII. Præter Scripta, quæ ei vulgò tribui solent, habentur Græcè MSS. in Bibliothecâ Vindobonensi sub ejus nomine opuscula varia; nempè *Capita Ascetica* CLXX. Metaphrasi illustrata à Simeone Logotheta Cod. *Theol.* CIV. *Parænesis Ascetica*, Cod. CXL. num. 3. *Capita Ascetica* C. Cod. CLXXIX. num. 8. De *custodia Cordis*, *Capita* XXX. Cod. CXCII. num. 15. Capita CLXX. *De Perfectione Spirituali*, Cod. CXCII. num. 16. Verùm hæc omnia nihil ferè aliud continent quàm VII. *illa Opuscula Ascetica*, quæ in *Thesauro suo* edidit P. Possinus, *Paris.* 1684. quæq; tertio cuidam Macario tribuenda esse contendit; certè vel nostro, vel Macario Alexandrino vendicanda, uti mox ostendemus.

373. Vid. Part. I. p. 207.

MACARIUS Alexandrinus, *Politicus* dictus, quòd non modò in solitudine inter Monachos versaretur, sed & ἐν τῇ πόλει, *in urbe*, i. e. Alexandriâ natus, magnam vitæ partem in publicâ hominum luce transegit. Fuisse Scholæ Catecheseων Alexandrinæ Præfectum, testatur Philippus Sidetes. Quòd verò eum Petro Martyri in hoc munere successisse scribit, vereor ut ne illud cùm temporis ratione stare possit. Demus enim, Petrum, Scholam, unà cum Episcopatu, ad vitæ usque finem tenuisse, (quod tamen non constat, neque satìs probabile videtur, Petrum maximam Episcopatûs sui partem sub persecutione, & in carcere egisse); ut ut sit, obiit is Martyrio coronatus anno CCCII. Quo tempore Macarium nostrum verè fuisse juniorem, ac penè puerum necesse est. Quem Historiæ Ecclesiasticæ conditores magni Antonii discipulum faciunt, & Constantii temporibus claruisse volunt, immò quocum, exeunte hoc sæculo, per triennium in solitudine vixit Palladius *. Aut igitur juvenis admodùm munus hoc Scholasticum inìit, aut post Petri Martyrium Schola vacaverit, aut quod potiùs suspicari licet, alius quis Scholæ Magister intervenerit à Philippo præteritus. Nullos enim alios à Petri morte, præter Macarium & Didymum, per integrum penè hoc sæculum hujus Scholæ præceptores exhibet. Erat & alter Macarius Ægyptius, *Senior* dictus, de quo nos alibi. Quin & tertium, Antonii etiam discipulum & comitem, Amathæ Socium, nobis exculpsit Petrus Possinus †, cui etiam L. *Homilias* à *Pico* primùm editas & VII. Opus-

373. Vid. Part. I. p. 208.

* Hist. Lausiac. c. 20. p. 924.

† Proleg. in Thes. Ascet.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cula à se in lucem emissa, adjudicanda censet. Et in hâc quidem sententiâ me olim fuisse fateor. Verùm ne meliùs perpensâ, ægrè à me impetrare possum, ut credam; præter Ægyptium & Alexandrinum, tertium etiam fingendum esse Macarium, Antonii discipulum, Amathæ collegam, Operum *Macarianorum* auctorem. Certè non alios Macarios Antonii discipulos nobis exhibent Socrates, Sozomenus, Theodoritus, Nicephorus, &, qui hoc ipso tempore, his ipsis locis vixit, déque iis prolixè agit, ipse Palladius. Ut Macarium suum probet Possinus, Athanasium in *vitâ Antonii*, & Hieronymum in *vitâ Pauli*, testes citat. Athanasius verò de *Macario* ne verbum quidem habet. Hieronymus Macarii & Amathæ, Antonii discipulorum meminit, & Amatham quidem Magistrum suum sepeliisse docet; de Macario nihil habet. Quæro igitur à Possino, cur ex nostris unus, Antonii discipulus, Amathæ Collega, opusculorum pater censeri non possit? Non Ægyptius, inquit, cùm sexaginta annos in Scythicâ solitudine transegisse dicitur. Quid verò? An Stylitæ ad instar totis sexaginta annis in cellâ suâ immobilis perstitit? Quid solitariis illis familiarius quàm ἀοικήσως suæ sedes subindè mutare? Ut adeò loca quædam Antonio vicina, inhabitare facilè potuit Macarius, eique datâ occasione, præsertim vergente ad finem vitâ, præsto este, & defuncti corpus unà cum Amathâ sepelire. Nec enim plùs de hâc re testatur Cronius Presbyter apud Palladium, c. 25. Neque dicit Sozomenus Macarium in solâ *Sceti*, sed & ἐν τῇ ἐρήμοις LX. suos annos exegisse. Multo minùs id Alexandrino nostro negari potest, quem diversas habuisse cellas disertè testatur Palladius, unam quidem in *Sceti*, quæ est interior in solitudine, unam in Libyâ in Cellеis, & unam in Monte Nitriæ, ut Antonio adesse, eique ministrare facilè poterat. Nec validiora sunt argumenta, quibus prædicta opuscula horum neutri ascribenda esse probare nititur Possinus. Non Ægyptio, quia refert Gennadius* ipsum unam tantùm ad Juniores Professionis suæ scripsisse Epistolam. Quid si verò Gennadius de solis Macarii Epistolis loquitur? Quid si alia scripserit Macarius, quæ Gennadii diligentiam fugerint, cùm non pauca scripta sint, quæ frustrà apud Gennadium quæri possunt? Non denique Alexandrino nostro, quia scilicet inter multa quæ de eo habent Sozomenus, Socrates, & Nicephorus, nihil prorsùs referant, undè scripsisse quidquam eum, quod in lucem ac famam exierit, possit intelligi: Imbelle prorsùs, & planè siculneum argumentum. Quis enim nescit non id sibi voluisse Socratem & Sozomenum, de Scriptoribus Ecclesiasticis ex professo agere? Viros quidem eruditione claros enumerare solent, scripta rarò aut nunquàm recensere. Adeò ut nihil obstat, nequicquàm renitente Possino, quò minùs prædicta opuscula Macariorum nostrorum alterutri, & forsan Alexandrino nostro, non immeritò tribuenda sint. Extat Græcè MS. sub Macarii nostri Alexandrini nomine Fragmentum ex *Quæstionibus ad magnum Eusebium Episcopum Alexandrinum* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXXIV. quo Anonymi cujusdam *Loci Communes Ascetici de charactere veri Christianismi* ex variis SS. Patrum operibus collecti continentur. Quis verò fuerit hic *Magnus Eusebius*, hoc circiter tempore Episcopus Alexandrinus, ad quem hæ Quæstiones scriptæ sunt, fateor me nec divinando assequi posse. Obiit Macarius anno CCCCIV.

* De Script. Eccl. c. 10.

AMBRO-

AMBROSIUS, genere Romanus, ortu Gallus, Mediolanenſis Epiſcopus, claruit anno CCCLXXIV. Primus, nì fallar, genuinus Ambroſii fœtus, qui artis typographicæ beneficio lucem viderit, erant *Epiſtolæ* anno 1480. editæ, f. Primam operis editionem adornavit *Maffellus Venia* Auguſtinianus, ſed abſque Loci, Anni, vel Typographi mentione. Illam ſecuta eſt *Mediolanenſis* anno 1490. Hanc *Amerbachiana* tribus Tomis, ſeu Partibus diſtincta, *Baſil* 1492. f. Cæteras, ſi non omnes, certè præſtantiores, ſuo loco recenſuimus. Fatendum eſt neminem in toto ſanctorum Patrum choro inveniri, qui in operum ſuorum editionibus infœliciorem ſortem expertus eſt, quam D. Ambroſius. Ipſa editio Romana anno 1585. tantoperè licèt jactata, confuſa eſt, truncata, vitiis & erroribus miſerè inquinata. De quo Viri eruditi dudùm conqueſti ſunt. Operæ pretium igitur ſe facturos exiſtimârunt Monachi *Benedictini* congregationis S. *Mauri*, ſi novam operum Ambroſianorum editionem ſummâ curâ adornandam in ſe ſuſciperent. Quod & præclarè præſtiterunt Tomis II. 1. *Pariſ.* 1686. 2. *ibid.* 1690. f. Egregiam hanc editionem commendant chartæ puritas, & typorum pulchritudo; librorum ordo ritè diſpoſitus; materiæ & temporis ratio accuratè habita; libri genuini à ſpuriis critico acumine diſcreti; complures Codices MSS. inter ſe, & cum aliis editionibus fidelitèr collati, neque ſine horum autoritate quicquam in textum admiſſum; præclara editorum fides, integritas, & diligentia; tractatuum in capita diviſio, capitúmque ſummaria collecta; præmiſſa cuivis Tractatui Admonitio, quâ de libri veritate, occaſione, argumento, tempore, aliiſque judicant; præter Notas quæ ad calcem paginæ adhiberi ſolent; ut de variis, utiliſſimiſque indicibus nil dicam. Diviſa eſt editio in Tomos II. quorum primus *lucubrationes ejus in S. Scripturam*; poſterior reliqua ejus Opera complectitur.

SÆC IV. ab An CCC. 374. Vid. Part. I. p. 212.

TOM. I. hæc continentur.

IN Hexaemeron libri VI. ſcripti anno CCCLXXXIX.
De Paradiſo liber I. paulò poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcriptus.
De Abel & Cain libri II.
De Noe & Arcâ, liber imperfectus.
De Abraham Patriarchâ libri II.
De Iſaac & Animâ liber I.
De Bono Mortis liber I. anno CCCLXXXVII.
De Fugâ ſæculi liber I. paulò poſt ſcriptus.
De Jacob & beatâ vitâ libri II.
De Joſeph Patriarchâ liber I.
De Benedictionibus Patriarcharum liber I. anno CCCLXXXVII.
De Eliâ & Jejunio liber I.
De Nabuthe & Pauperibus (quem titulum habent codices MSS.) *liber* I. circa annum CCCXCV.
De Tobiâ, ſeu *adversùs Fœneratores*, *liber* I. anno CCCLXXXVI.
De Interpellatione Job & Davidis libri IV.
Apologia Prophetæ David, anno CCCLXXXV.
De alterâ Davidis Apologiâ num genuina ſit, dubitant clariſſimi Editores.

Enarra-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Enarrationes in Pſalmos XII. nempè, *I, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLIII, XLV, XLVII, XLVIII, LXI.*

Expoſitio in Pſalmum CXVIII. juxta Hebræos CXIX.

Commentariorum in Evangelium ſecundùm Lucam libri X. anno CCCLXXXVI.

Subjicitur huic Tomo Gulielmi Abbatis S. Theodorici qui floruit anno MXLII. *Commentarius* in *Cantica Canticorum* ex Ambroſii operibus collectus.

TOM. II.

De Officiis, vel (ut habent Codices MSS.) *de Officiis Miniſtrorum libri* III. forſan circa annum CCCXCI. ſcripti.

De Virginibus, ad Marcellinam ſororem, *libri* III. anno CCCLXXVII.

De Viduis liber I. ab *Ambroſio in Lucam* citatus.

De Virginitate libellus, pro ultimâ parte, *libri* III. *de Virginibus* hactenùs habitus.

De Virginis Inſtitutione ad Euſebium liber I. ſeu (ut habent Codices MSS.) *Sermo de Virginitate perpetuâ S. Mariæ.*

Exhortatio Virginitatis, Sermo Florentiæ habitus circa annum CCCXCIII.

De Myſteriis, ſive *de iis qui Myſteriis initiantur liber* I. anno CCCLXXXVII. quem contra Bullingerum, Cocum, &c. Ambroſio adſerunt Editores.

De Sacramentis libri VI. Prolixè de hoc opere agunt clariſſimi Editores. Argumenta in utrámque partem accuratè expendunt. Nec tamen an Ambroſii ſint certò definiunt, relicto cuivis ſuo judicio.

De Pœnitentiâ libri II. adversùs Novatianos circa an. CCCLXXXIV.

De Fide, vel, ut Codices nonnulli, *De Fide & Trinitate, ad Gratianum Aug. libri* V. inchoati anno CCCLXXVII. abſoluti anno CCCLXXIX.

De Spiritu Sancto libri III. ex Didymi utplurimùm, Baſilii, aliorúmque Græcorum Scriptis, ſtylo humili & impolito decerpti, anno circiter CCCLXXXI.

Sermo de Incarnationis Dominicæ Sacramento circa ann. CCCLXXXII. quo præcipuè *Arianos* & *Apollinariſtas* perſtringit. Ad calcem additur Ambroſii Fragmentum *de Incarnatione*; quod profert Theodoritus *Dialogo* II.

Epiſtolæ XCII. in duas claſſes diviſæ. Prima eas continet, quarum annus certò, vel magnâ probabilitate deprehendi queat, quæq; proindè ſuas temporis notas affixas habent. Poſterior, quæ incipit *ab Epiſtolâ* LXXVIII. Eas quæ incerti planè temporis ſunt, adeóque juxta argumenti ordinem diſponuntur; primum locum tenentibus, quibus loca aliqua ſacræ Scripturæ explicantur. In hunc *Epiſtolarum* cenſum *Acta Concilii Aquileienſis, Libellus contra Relationem Symmachi, Sermones de Baſilicis & de Reliquiis Gervaſii & Protaſii, Epiſtolæ Gratiani & Syricii Papæ* referuntur.

De Exceſſu Fratris Satyri libri II. quorum 2. *liber de Reſurrectione* vulgò dicitur.

Conſolatio de Obitu Valentiniani anno CCCXCII. habita.

Oratio de Obitu Theodoſii Imp. habita, præſente Honorio, anno CCCXCV.

Hymni

Hymni XII. quos Ambrosio adjudicari posse censent clarissimi Editores, Veterum autoritati hâc in parte nixi. Ab hoc censu relegant Hymnum *TE DEUM LAUDAMUS*, qui Ambrosii esse nullo idoneo testimonio probari potest, & fabulam pro origine habere videtur. SÆC. IV. ab An. CCC.

IN APPENDICE.

Vita Ambrosii, eáque triplex. 1. à Paulino Diacono scripta. 2. Anonymi cujusdam, forsan Metaphrastis Græcè & Latinè nunc primùm edita. 3. à Benedictinis nostris, ex ipsius Ambrosii operibus utplurimùm collecta, & juxta ordinem chronologicum magnâ curâ digesta. *Has vitas* sequuntur *Pseudepigrapha*, quæ Ambrosiano nomini supponi solent, hoc ordine:

Tractatus de XLII. *Mansionibus filiorum Israel.*

Commentarius in Epistolas Paulinas, quem non tàm proprium Scriptoris alicujus opus, quàm ex variis Veterum Commentariis consarcinatum esse suspicantur Editores.

Tractatus in Symbolum Apostolorum, seu, ut habent Codices MSS. *De Trinitate & Resurrectione.*

Tractatus de Filii Dei Divinitate & Consubstantialitate, seu *de Fide Orthodoxâ contra Arianos*, quem Gregorii Bœtici opus esse nonnulli opinantur.

Libellus de Dignitate Sacerdotali, Gerberti Philosophi, qui postèà Papa Sylvester dictus est, opus.

Tractatus ad Virginem devotam, Monachi cujusdam fœtus.

Sermones aliquot Supposititii, tales nempè, qui non alibi, quàm inter Ambrosii opera habentur, exclusis reliquis. Subjunctis etiam III. vel IV. *Epistolis spuriis*, in quibus locum habet *Epistola* antehàc XXXV. *de Inventione corporum Gervasii & Protasii*, quæ præter stylì diversitatem, rem alitèr refert, quàm genuinus Ambrosii hâc de re Sermo.

Precationes II. *ad Missam præparatoriæ.*

Expositio in Apocalypsin. Quæ Berengaudi est.

De Pœnitentiâ liber, Victori Tununensi tributus.

Libellus de Spiritu Sancto.

Tractatus de concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Christi. Cujus autor, alio modo quàm Ambrosius, de hâc re agit.

Sermo de Dignitate conditionis humanæ, ut & *Exorcismus*, quem Codex Vaticanus Ambrosio adscribit.

Denique animadvertendum est, Benedictinos nostros, plurima opuscula, quæ Ambrosio vulgò adscribi solent, novâ hâc suâ ac eleganti editione penitùs exclusisse. Qualia sunt *libri de vocatione Gentium: Tractatus de Origine & Moribus Brachmannorum: Acta S. Sebastiani Martyris: Liber de vitiorum atque virtutum conflictu: Expositio fidei Symboli Nicæni: Exhortatio ad Pœnitentiam: Sermo de Purificatione Mariæ: Confessio Fidei*, unà cum aliis opusculis quæ in Supplemento Patrum sub *Ambrosii* nomine edidit *Jac. Hommeius*; & forsan alia nonnulla quæ non tanti sunt, ut in iis recensendis immoremur.

TIMO-

SÆC. IV. ab An. CCC.

379. Vide Part. I. p. 226.

TIMOTHEUS, Episcopus Alexandrinus, in eâ sede successit, anno circiter CCCLXXIX. Scripta ejus alibì recensuimus: Extat Græcè MS. Sermo, sive Narratio *de Miraculis S. Martyris Menæ*. Pr. Ἐγένετο κ.τ.λ. τῷ πολλῷ τῷ ἀοιδίμῳ. Vide L. Allatium *Diatr. de Symeon.* p. 86. Latinè habetur apud Surium, *Novemb.* x. Scripsit item Tractatum *de Hæresi Manichæorum*, in quo inter alia de Manichæorum Scriptis *XIII.* agit, in quibus duodecimum locum habuit Epistola ad Laodicenses. Extat hoc Opusculum Græcè MS. penès Galeum nostrum.

380. Vid. Part. I. p. 226.

GELASIUS, Cæsareæ Palæstinæ Episcopus creatus est, anno CCCLXXX. Scripsit *Expositionem τῶν μαθημάτων*, ex quâ fragmenta quædam proferuntur in Collectione Græcâ MS. *Testimoniorum* sub nomine Jo. Damasceni in Cod. Claromontano cap. 4. p. 15. teste Labbeo *Conspect.* Oper. Damasc. p. 49. Item *Practicam στοιχείωσιν* secundùm Ecclesiam, ex cujus libro 2. fragmentum adducitur. ibid. c. 15.

383. LETOIUS Melitenes, in Armeniâ Episcopus, claruit anno CCCLXXXIII. Damnatâ nuper in Synodo Sidensi Messalianorum, sive Euchitarum Hæresi, quæsivit Letoius quid de istis factum fuerat. Ad quem proindè missum est Synodicum de illis Decretum atque Sententia. Unde ipse mox varias adversùs illos Epistolas scripsit, teste Theodorito *Hæret. Fab.* lib. IV. cap. 11. p. 243. Ubi ipsum *τὸν παιδόφρονα* Λετώϊον vocat. Confer etiam Photium Cod. LII. col. 40.

383. ARSENIUS Patricius Romanus, dignitate illustris, Græcis Latinisque literis eruditus, claruit anno CCCLXXXIII. A Theodosio magno in Aulam accitus est, ut filiorum suorum, Arcadii & Honorii, in literis instituendis curam gereret, quorum *Pater* dictus est. Anno ætatis 40. Aulam reliquit, & vitæ Monasticæ gratiâ in Thebaidis deserta Scetim se contulit; Exactis ibi annis 40. Troen, superioris Babylonis versùs Memphim locum, petiit. Post annos 10. & tres alios in Canopo Alexandriæ exactos, Troen rediit, ubi & mortuus est, annos XCV. natus. Extat ejus *Doctrina & Adhortatio* ad Monachos; breve quidem opusculum, sed Spiritu verè monastico & spirituali plenum, à Combefisio editum Græc. Lat. *Auct. Noviss.* Paris. 1672. p. 301. Inter apophthegmata Sanctorum senum, quæ publici juris fecit Cotelerius *Monument.* Tom. I. locum habent Arsenii nostri apophthegmata *XLIV.* à variis Ascetis, qui cum eo familiariter versati sunt, collecta. p. 353.

385. POLEMON, Apollinarii Hæresiarchæ discipulus, & in hâc Sectâ Successor, claruit, si conjicere fas sit, circa annum CCCLXXXV. Scripsit Sermonem *Antirrheticum adversùs Sanctos Patres*, ex quo fragmentum producit S. Maximus in *Tomo dogmatico* Opusc. *Theol. & Polem.* Tom. II. p. 90. Ibidem etiam sextam ejus Epistolam ad Timotheum adjutorem & impietatis socium citat, & fragmenta affert. Eadem fragmenta totidem ferè verbis proferuntur in Concilio Lateranensi sub Martino Papâ, Act. V. Conc. Tom. VI. col. 316.

THEO-

THEOPHILUS, Episcopus Alexandrinus, claruit anno CCCLXXXV. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. num. 16. fol. 135. sub Theophili Archiepiscopi Alexandrini nomine, *Oratio de causâ esûs caſei & ovorum tempore jejunii*, quæ incipit hoc modo; Οἱ Ἀιρεσιῶται, καὶ μᾶλλον οἱ Ἀρμένιοι, τῇ σαρκοφαγίᾳ, καὶ τῇ τελεσθείσῃ τῆς τυρινῆς, ὑμῖν, &c. Verùm ut liberè quod sentio, dicam, hanc orationem vel Theophili cujusdam Alexandrini, longè recentioris, opus, vel Theophilo nostro suppositum esse suspicor. Extat ejus λόγος εἰς τὸ μεγάλου δεῖπνον, καὶ εἰς τὸ νιπτῆρα, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ. Pr. Τί πρεπωδέστερον ἢ τί ἡδύτερον τοῖς φιλοθέοις, &c. teste L. Allatio *Diatr. de Script. Symeon.* p. 111. Grande Theophili fragmentum *de Paschate*, Gr. MS. habuit olim Reverendiss. Usserius, & fortè inter ejus schedas, quæ in Collegio Dublinensi asservantur, reperitur. Extant MS. apud Cl. Galeum, Theophili *Edictum. Hypomnesticum* cum Scholiis. Ejusdem περὶ τοῦ καθαροῦ, & *Epistolæ* duæ cum Scholiis. Eadem, opinor, quæ inter *Canonicas* SS. Patrum *Epistolas* cum antiquorum Scholiis edita habentur. Sermonem, *cujus rei homo similis sit*, quem sub Theophili nostri nomine Gr. Lat. edidit Morellus *Par.* 1608. 8*vo.* in plurimis Codd. MSS. Christophoro cuidam Alexandrino tribui, monet Cotelerius, *Not. ad Monument.* Tom. II. p. 669.

SÆC. IV. ab An. CCC. 385. Vid. Part. I. p. 231.

HIERONYMUS, natione Dalmata, Presbyter & Monachus, claruit sub Theodosio Magno circa annum CCCLXXXVI. certè Theodosio adhuc imperante, id est, ante annum CCCXCV. ut ipsemet testatur. Condidit *Historiam de Vitis Sanctorum in Ægypto.* Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Colbertinâ, *Cod.* 1213. Hanc ferè verbo tenùs, exscripsit, & in *Historiam suam Lausiacam* transfudit Palladius. Frequenter eam in *Glossario Græco* citat nobilissimus Du Fresne. Hunc librum proculdubio designat Hebedjesu *Catal. libr. Chald.* cap. 54. ubi refert Palladium & Hieronymum conscripsisse *librum Paradisi*, & *colloquium seniorum cum Regibus*, contentum tribus Tomis. Nostri etiam, ut videtur, est Hieronymi illius, Græci Theologi, *Dialogus*, Judæum inter & Christianum, *de Trinitate*, quem edidit Morellus *Paris.* 1612. 8*vo.* Auctorem θεολογώτατον, neque admodùm recentem fuisse, dicit, ipsumque Opusculum pium, & Attico sermone scriptum esse. Confer Combef. Not. ad Anonym. *Demonstr. Chronogr.* p. 66. 386.

AURELIUS, ex Ecclesiæ Carthaginensis Diacono, post mortem Genethlii, creatus est Carthaginensis Episcopus anno CCCXC. Anno CCCCXXVI. saltem sequenti, obiisse dicitur. Vir primi, inter Catholicos nominis, doctus, gravis, prudens, fidei & pietatis cultor sincerus. Statuam Cœlestis (*Deæ*) in amplo & splendido Templo positam, totóque pene orbe celeberrimam, quam Aurelius Pontifex Gentilis olim dedicaverat, alter jam Aurelius Pontifex Christianus destruxit, conversóque in Basilicam Christianam Templo, in loco *Cœlestis* Simulachri Cathedram suam collocavit, & exindè populum docere cœpit, ut ipse, qui aderat, tradit Prosper, vel quisquis sub hoc nomine latet, de Tradict. Part. III. cap. 38. fol. 60. p. 2. Anno CCCCXI. in Collatione Carthaginensi, unà cum sex aliis Episcopis delectus est ut pro Catholicis contra Donatistas disputaret. Quod & strenuè præstitit. Variis Conciliis Africanis, hoc & sequenti sæculo habitis, 390.

SÆC. IV. ab An. CCC.

bitis, interfuit, simul ac præfuit, ejúsque plures *Orationculæ* ad Patres Africanos in *Codice Ecclesiæ Africanæ*, aliísque Conciliorum Africanorum collectionibus reperiuntur. Anno CCCCXIX. scripsit Epistolam Encyclicam *de damnatione Pelagii & Cœlestii*, ad omnes Episcopos per Byzacenam & Arzugitanam Provinciam constitutos, quam unà cum Honorii Imp. ad Aurelium, hâc de re, Literis, ex Collectione *Cresconiana* depromptam, Annalibus suis inseruit Baronius ad Ann. CCCCXIX. p. 455. Exindè Conc. Tom. II. col. 1609. Extat etiam inter Pseudo-Isidori merces, Aurelii nostri Epistola ad Damasum Papam, sed quam commentitiam esse contendit ipsemet Baronius ann. CCCLXXIV. p. 365. certè plusquàm integro quindecennio scriptam, antequam ipse Aurelius Episcopus factus sit.

395. SISINNIUS, primùm Agelii Novatianorum apud Constantinopolim, Episcopi, Lector, dein Presbyter, tandèm anno CCCXCV. mortuo Marciano, partis suæ Episcopus factus est, ab Agelio ante obitum suum Episcopus & designatus, & ordinatus. Juvenis adhuc, à Maximo Philosopho, unà cum Juliano Imperatore in Philosophia institutus fuerat, vir imprimis disertus, & magno rerum usu præditus, sacrarum Literarum callentissimus, Græcorum quoque Philosophiam egregiè tenuit; Dialecticæ præcipuè adeò peritus, ut Eunomius Hæresiarcha, qui dialecticis argutiis præsertim excelluit, præstantiam ejus in arte differendi formidans, cùm eo congredi sæpenumerò refugerit. In vitâ castus & integer, etsi in victu & vestitu paulò delicatior, moribus jucundus, in congressibus suavis, lepido ingenio, quíque & jocari cum venustate, & jocos patientèr excipere optimè novit. Cujus generis multa facetè & festivè dicta referunt Socrates & Sozomenus. Scripsisse Sisinnium plures libros disertè tradit Socrates, in iísque condendis nimium verborum elegantiæ studuisse, atque poeticas interdum dictiones inseruisse ait; Ut majorem in dicendo gloriam, quàm scribendo, adeptus est. Composuit librum *de Pœnitentiâ*, adversus Joannem Chrysostomum, occasione celebris illius dicti, quod, cum Pœnitentia, à Synodo, semel duntaxat, iis qui post Baptismum peccàssent, concessa fuisset, pronunciare non dubitavit, *licèt millies pœnitentiam egeris, accede.* Ob quam sententiam Sisinnius in eo libro Joannem gravitèr exagitavit. Scripsit item, quo tempore suæ partis Episcopi ad consecrationem suam peragendam Constantinopoli in Synodum coacti essent, Epistolam Synodicam ad Berinianum, Amphilochium, cæteróque Pamphyliæ Episcopos, contra Messalianos, cujus inscriptionem exhibet Photius & ex eâ quædam laudat Cod. LII. col. 40.

Socr. Lib. V. c. 10, 21. Lib. VI. c. 1, 21, 22. Sozom. Lib. VII. c. 12. Lib. VIII. c. 1.

395. HELICONIUS, Sophista Byzantinus, Chronographus Christianus, claruit (si modò vixerit, quo tempore opus suum terminavit) circa annum CCCXCV. Condidit χρονικὴν ἐπιτομὴν, sive *Annalium Compendium*, ab Adamo usque ad Theodosium Magnum libris *X.* comprehensum. Hæc nos docet Suidas in voc. Ἑλλάν. Extare hoc Compendium Historicum MS. in Italiâ, se accepisse testis est Simlerus in *Biblioth.* p. 270. Quo vero auctore id refert, non dicit.

396. AUREL. AUGUSTINUS, gente Afer, factus Hipponensis Episcopus anno CCCXCVI. Obiit anno CCCCXXX. De Augustino ejúsque Scriptis, Operúmque editionibus, in primâ hujus Historiæ Litera-

Vid. Part. I. p. 242.

Literariæ parte satis superque actum est. Editiones quod attinet; plures recensent clarissimi *Actorum* quæ *Lipsiæ* prodeunt Editores anno 1683. Mense *Januar.* p. 1. Ex eo tempore absoluta est novissima, eáque omnium optima *Parisiensis* editio, quam Monachi *Benedictini* Congregationis S. *Mauri*, homines ad juvandas has Literas magno Reipublicæ Ecclesiasticæ bono nati, duce & Ἐργοδιώκτῃ Cl. Mabillonio, haud ita pridem adornârunt. Operæ pretium igitur me facturum existimavi, si in Lectoris gratiam præstantissimam hanc editionem eâ quâ fieri potest, brevitate recensearn, & in antecessum pauca de eâ in genere notanda præmittam. SÆC. IV. ab An. CCC.

I. Hanc editionem, omnes quæ hactenùs prodierunt chartæ puritate, summóque typorum nitore, atque elegantiâ, longissimè superare; ut pulchritudine & venustate suâ legentium oculos pariter, atque animos, allicit simul & oblectat.

II. Ex vetustioribus & melioribus editionibus, & optimæ notæ codicibus MSS. multo studio & ingenti sumptu, undique conquisitis, & tùm inter se, tùm cum libris editis, diligentèr & fidelitèr collatis, expressa est hæc editio. Hinc lacunæ suppletæ, dubia sublata, genuini librorum tituli eruti, verus ordo restitutus, quandóque & integra opuscula in lucem protracta. Unde & cujusvis Tomi vel initio vel fini, codicum tùm Manuscriptorum, tùm editorum, quibus in recognoscendo eo Tomo usi sunt, ut plurimùm etiam variantium lectionum *Syllabus* subjicitur.

III. Libri genuini à *spuriis* & *suppositititiis*, judicio critico, magnâque curâ & diligentiâ discernuntur, rejectis in Tomi cujusvis appendicem *suppositititiis*, quæ ad Tomi istius materiam pertinere videbantur. In quibus sedem suam habent aliquot opuscula quæ ab aliis pro genuinis hactenùs habita sunt. Argumenta verò quibus genuina Augustini opera, ab ei affictis, recognoscere solent, partim à librorum MSS. autoritate, partim multis solidis, ac firmis rationibus, ex ejus stylo admodùm singulari, atque ad agnoscendum facili, è doctrinâ, dicendi formulis, usitatis considerationibus, exordiis, clausulis, & recapitulationibus ipsi propriis, singularibus factis, adjunctis personarum, temporum, locorum, circumstantiis, quæ nemini nisi eidem aptè conveniunt, ductis, petita sunt: ut in *Præfatione Tomi* V. ipsimet nos docent.

IV. Unicuique ferè Tractatui præmissum est argumentum, admonitio, vel censura, quâ sequentis opusculi ratio redditur, & vel genuinum vel suppositititium esse ostenditur, subjectis ad imam cujusvis paginæ partem, notis breviusculis, quibus vel variantes lectiones notantur, vel loca difficiliora illustrantur. Accedunt cuique Tomo Indices utilissimi opusculorum, rerum, locorum S. Scripturæ, &c.

V. In disponendis S. Augustini operibus *Tractatus exegetici in S. Scripturam*, qui in prioribus editionibus in diversis Tomis hinc inde dispersi fuerant, hîc in Tomum III. collecti sunt. Quod & de *operibus ejus moralibus* in Tomo VI. congestis, factum est.

SÆC. IV. ab An. CCC. VI. D. Augustini *Epistolæ*, quæ operum ejus pars potior sunt, ordine chronologico juxtà temporis, quo scriptæ sunt, rationem exhibentur, in IV. *classes* distributæ. I. Classis eas continet, quas Augustinus nondùm Episcopus scripsit, ab anno *Christi* CCCLXXXVI. ad CCCXCV. II. Quas Augustinus jam Episcopus ante *Collationem Carthaginensem cum Donatistis* habitam, & detectam in Africâ *Pelagii hæresin*, scripsit, ab anno CCCXCVI. ad annum CCCCX. III. Quas Augustinus à tempore prædictæ *Collationis*, & *Hæresis Pelagianæ*, ad obitum usque suum scripsit; nempè ab anno CCCCXI. ad CCCCXXX. IV. Quarum tempus minùs compertum habetur, quas tamen omnes, ab Augustino jam Episcopo, scriptas esse certum est. Augustini Epistolis anteà vulgatis paucæ hactenùs ineditæ in hâc editione accesserunt. Nempè Augustini adhuc Presbyteri ad *Alypium Episcopum Thagastensem Epistola*; Breviores II. *ad Paulinum Nolanum*; Prolixa *ad Marium Mercatorem, Augustini familiarem.* His addi debet *Epistolæ ad Maximum* fragmentum, in *Primasii super Apocalypsim Commentariis* repertum; quod in fine Tomi tertii, Part. II. exhibetur.

VII. Integra hujus editionis moles in Tomos *X.* ordine admodùm commodo, divisa est. Qui Augustini opera quantum fieri poterat *homogenea*, singuli complectuntur, sèque invicìm optimè subsequuntur. Prodire cœpit opus anno 1679. subsequentibus demum annis absolutum. Ad hos itaque Tomos recensendos jam progredimur.

TOMUS PRIMUS

EA continet Opuscula, quæ Augustinus juvenis, & nondùm Presbyter contexuit, præmissis *Retractationum* & *Confessionum libris*, qui præviæ cujusdam *Introductionis* vices supplere possint. Succedunt igitur hoc ordine.

Retractationum libri II. scripti anno CCCCXXVI. & seq.
Confessionum libri XIII. anno circiter CCCC.
Contra Academicos libri III. exeunte anno CCCLXXXVI.
De beatâ Vitâ liber I. exeunte anno CCCLXXXVI.
De Ordine libri II. eodem anno.
Soliloquiorum libri II. anno CCCLXXXVII.
De Immortalitate animæ liber I. eodem anno.
De Quantitate animæ liber I. anno CCCLXXXVIII.
De Musicâ libri VI. anno CCCLXXXVII. CCCLXXXIX.
De Magistro liber I. circa annum CCCLXXXIX.
De Libero Arbitrio libri III. anno CCCLXXXVIII. absoluti CCCLXXXIX.
De Moribus Ecclesiæ Catholicæ, & *de Moribus Manichæorum libri* II. anno CCCLXXXVIII.
De verâ Religione liber I. circa annum CCCXC.
Regula ad Servos Dei.

SUP-

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

SÆC. IV. ab An. CCC.

DE Grammaticâ liber.
Principia Dialecticæ.
Categoriæ decem.
Principia Rhetoricæ.
Regulæ Clericis traditæ Fragmentum.
Regula secunda.
De Vitâ Eremeticâ ad Sororem.

TOMUS SECUNDUS

COmplectitur *Epistolas* numero *CCLXX.* juxta ordinem chronologicum, in IV. *Classes* dispertitas, ut suprà observatum. Classis I. *XXX.* continet. II. *XCIII.* III. *CVIII.* IV. *XXXIX.* Præmissi sunt Indices aliquot, ad has Epistolas pertinentes; præcipuè ordo novus cùm anteà vulgato comparatus, & anteà vulgatus, ad novum reductus.

IN APPENDICE.

AD Bonifacium & è contrà Epistolæ breviores XVI.
Ad Demetriadem Pelagii Epistola.
Ad Cyrillum, & è contrà de laudibus Hieronymi.
Altercatio cum Pascentio.

TOMUS TERTIUS

IN duas partes divisus, Augustini in *sacras Literas Lucubrationes*, anteà in varios Tomos distractas, in unum collectas exhibet hoc ordine.

PARTE I.

DE Doctrinâ Christianâ libri IV. inchoati circa annum CCCXCVII. absoluti CCCCXXVI.
De Genesi ad Literam liber imperfectus.
De Genesi ad Literam libri XII. inchoati circa annum CCCCI. absol. CCCCXV.
Locutionum libri VII. circa annum CCCCXIX.
Quæstionum in Heptateuchum libri VII. eodem anno.
Annotationum in Job liber I. circa annum CCCC.
Speculum anno CCCCXXVII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE hujus Partis.

DE Mirabilibus S. Scripturæ libri III. Angli cujusdam, vel Hiberni, ut videtur, opus.
De Benedictionibus Patriarchæ Jacob, Opusculum, ex Hieronymo, Gregorio, aliisque, forsan ab Alcuino, decerptum.

Quæstiones

SÆC. IV. ab An. CCC. *Quæſtiones Veteris & Novi Teſtamenti.*
In Apocalypſin Joannis Expoſitio, Tichonio vulgò tributa, reverà ex Victorini, Tichonii, Primaſii, Bedæ, aliorúmque Commentariis conſarcinata.

IN PARTE II.

De conſenſu Evangeliſtarum libri IV. circa annum CCCC.
De Sermone Domini in Monte libri II. circa annum CCCXCIII.
Quæſtionum Evangeliorum libri II. eodem circiter anno.
Quæſtionum XVII. *in Matthæum liber* I.
In Joannem Tractatus CXXIV. circa annum CCCCXII.
In Epiſtolam Joannis ad Parthos Tractatus X. circa an. CCCCXVI.
Expoſitio quarundam propoſitionum ex Epiſtolâ ad Romanos circa annum CCCXCIV.
Ex Epiſtolâ ad Romanos inchoata Expoſitio eodem circiter anno.
Expoſitionis Epiſtolæ ad Galatas liber I. eodem anno.

TOMUS QUARTUS

CONtinet *Enarrationes in Pſalmos.* Quo in opere ſe non admodùm commendat ſanctiſſimus Pater, utpotè quòd non inficiantibus clariſſimis Editoribus, leviſſimis alluſionibus, inutilibus allegoriis, myſticis, iiſque frigidis obſervationibus, ubívis ſcatet, & in quo concinnando verſionem ex *LXX. Interpretibus* factam, conſtantèr ſequitur.

TOMUS QUINTUS

COmprehendit *Sermones ad Populum* CCCXCIV. in Claſſes V. diſtributos. I. *Sermones de Scripturis Veteris & Novi Teſtamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diverſis.* V. *Sermones dubios*, qui ſcilicet, non certi habendi videntur pro Auguſtinianis. Et in hâc claſſe qui viſi ſunt minùs referre Auguſtinum, typis minutioribus exhibentur. Sequuntur *Sermonum quorundam Fragmenta* quæ in *collectaneis Eugypii*, *Bedæ*, *Flori*, ac *Joannis Diaconi* reperiuntur. Præmittitur volumini horum omnium ſermonum index, ſecundùm ordinem veterem, comparatum cum novo.

IN APPENDICE.

SErmones ſuppoſititii CCCXVII. in V. etiam Claſſes digeſti. I. Continet *Sermones in loca Veteris & Novi Teſtamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diverſis.* V. *Sermones ad Fratres in eremo.* Sermonibus his *ſpuriis*, omnes *Cæſarii Arelatenſis ſermones* inſerti ſunt.

TOMUS SEXTUS

OPuſcula Moralia exhibet, inque hoc ordine.
De diverſis Quæſtionibus LXXXIII. *liber* I. anno CCCLXXXVIII.
De diverſis Quæſtionibus ad Simplicianum, *libri* II. circa annum CCCXCVII.
De VIII. *Dulcitii Quæſtionibus liber* I. anno CCCCXXII, aut CCCCXXV. *De*

SÆC. IV. ab An. CCC.

De Fide & Symbolo liber I. anno CCCXCIII.
De Fide & Operibus liber I. anno CCCCXIII.
Encheiridion ad Laurentium, seu *de Fide, Spe, & Charitate liber* I. anno circiter CCCCXXI.
De Agone Christiano liber I. circà annum CCCXCVI.
De catechizandis rudibus liber I. circa annum CCCC.
De Continentiâ liber I. circa annum CCCXCV.
De bono Conjugali liber I. circa annum CCCCI.
De sanctâ Virginitate liber I. eodem circiter anno.
De Bono Viduitatis ad Julianam, circa annum CCCCXIV.
De Conjugiis adulterinis ad Pollentium libri II. circa an. CCCCXIX.
De Mendacio liber I. circa annum CCCXCV.
Contra Mendacium ad Consentium liber I. circa annum CCCCXX.
De Opere Monachorum liber I. circa annum CCCC.
De Divinatione Dæmonum liber I. inter ann. CCCCVI, CCCCXI.
De Curâ gerendâ pro mortuis, ad Paulinum liber I. circa annum CCCCXXI.
De Patientiâ liber I. ante annum CCCCXVIII.
De Symbolo ad Catechumenos.
De Symbolo Sermones alii III. qui eruditis Editoribus, Augustini ingenium, eruditionem, & dicendi genus præferre, non videntur.
Sermo de Disciplinâ Christianâ.
De Cantico Novo ad Catechumenos.
Sermones de quartâ Feriâ.
De Cataclysmo, & de tempore Barbarico, Editoribus dubii, vel potiùs subditicii, videntur.
Sermo de Utilitate Jejunii.
Sermo De Urbis Excidio.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

Liber Sententiarum XXI. ex Augustino, aliisque ineptè compilatus.
Dialogus LXV. *Quæstionum, inter Orosium & Augustinum*; sed quæ nec Orosio nec Augustino conveniunt, ex Augustino, aliisque hinc inde defloratæ.
De Fide ad Petrum, sive *de Regulâ veræ Fidei.* Fulgentii Ruspensis est.
De Spiritu, & Animâ liber I. Alcheri Monachi Clarevallensis videtur.
De Amicitiâ liber I. Aelredi Rhievallensis in Angliâ Abbatis.
De Substantiâ dilectionis liber I. Hugonis Victorini.
De diligendo Deo liber I.
Soliloquiorum Animæ ad Deum liber I.
Meditationum liber I. ex Anselmo, aliisque consarcinatus.
De Contritione Cordis liber I. ex eodem Anselmo collectus.
Manuale, liber I. ex Augustino, Anselmo, &c. excerptus.
Speculum sive *Manuale*, Alcuini esse videtur.
Speculum Peccatoris, ex Odone Cluniacensi, & Hugone Victorino præcipuè, consarcinatum.
De triplici Habitaculo liber I.
Scala Paradisi, Guigonem Carthusiensem auctorem habet.

SÆC. IV. ab An. CCC.

De Cognitione veræ vitæ liber I. Honorii Augustodunensis est.

De Vitâ Christianâ liber I. Fastidii Britanni Opus.

Liber Exhortationis, seu *de salutaribus documentis*. Paulinum Foro-Julienſem parentem agnoscit.

De duodecim Abusionum gradibus liber I. Ebrardo cuidam à nonnullis tribuitur.

Tractatus de septem Vitiis, & septem Donis Spiritûs sancti liber. Qui cum sit Hugonis Victorini, ejúsque inter Opera reperiatur, hoc loco omissus est, notatis solummodò variis Lectionibus.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber I. Ambrosii Autperti esse creditur.

De Sobrietate & Castitate liber I.

De verâ & falsâ Pœnitentiâ liber I.

De Anti-Christo liber I. Alcuino tributus.

Psalterium, quod Augustinus matri suæ composuisse fertur.

Cantici MAGNIFICAT *Expositio*, ex Hugone Victorino decerpta.

De Assumptione B. Mariæ Virginis liber I.

De Visitatione Infirmorum libri II.

De Consolatione Mortuorum Sermones II. ex Joanne Chrysostomo forsan decerpti.

De Rectitudine Catholicæ Conversationis Tractatus, ex Cæsarii Arelatensis Sermonibus, utplurimùm contextus.

Sermo de Symbolo, ex Russino, Cæsario, Gregorio, &c. collectus.

Sermo in Pervigilio Paschæ de Esu Agni, inter Supposititia Hieronymi repertus.

Sermo in Psalmum XLI. *ad Neophytos*, Hieronymo quoque falsò tributus. Hunc sequuntur *Sermones aliquot alii ad Populum*, breviores quidem, & auctoribus vel incertis, vel longè recentioribus.

Sermones LXXVI. ad *Fratres in Eremo.* Quos Exclamatoris cujusdam Gallo-Flandri, olim suspicatus est Martinus Lipsius.

TOMUS SEPTIMUS.

EGregium opus, *ad Marcellinum de Civitate Dei contra Paganos* in libros XXII. digestum. Hos contexere incœpit anno CCCCXIII. absolvit demùm anno CCCCXXVI. nobile siquid aliud, *Antiquitatis Ecclesiasticæ* Monumentum. In quo omnibus nervis, magno ingenii acumine, ingenti eruditionis tùm Ethnicæ, tùm Ecclesiasticæ apparatu Rei Christianæ causam adversùs Gentilium objectiones agit. In pulcherrimâ hâc editione adornandâ, clarissimi Editores notis breviusculis contenti, immensos L. Vivis, & L. Coquæi *commentarios*, operis certè inutile pondus, rejecerunt. In *Appendice* Opuscula aliquot *de Miraculis S. Stephani*, de quibus agit Augustinus lib. XXII. cap. 8. exhibentur; nempe *Aviti ad Palconium Epistola de reliquiis S. Stephani*, & *de Luciani Epistolâ* à se è Græco in Latinum versâ.

Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani Martyris, cujus duo exemplaria vetusta exhibentur.

Anastasii ad Landuleium Capuanum Epistola de subsequente Scripturâ.

Scriptura de aliâ detectione ac translatione S. Stephani in Urbem Byzantium, quam Anastasius Latinitate donavit.

Severi Epistola ad omnem Ecclesiam.

De

De Virtutibus in Minoricenſi Inſulâ factis per Reliquias S. Stephani. SÆC. IV. ab An. CCC.

Euodii Uzalenſis (uti fertur) *de Miraculis S. Stephani libri* II.

TOMUS OCTAVUS

Libros continet quos adversùs Hæreticos ſcripſit, & Operum *Polemicorum* primus dici debeat. Etſi enim, opus *de Civitate Dei*, ad hanc claſſem revocent Editores, propriè tamen loquendo, ea Scripta *Polemica* vocamus, quibus adversus Hæreticos diſputatur. Proinde in hoc Tomo continentur

Liber de Hæreſibus ad Quodvultdeum, cum Appendice *de Hæreſi Neſtorianâ, Eutychianâ, Timotheanâ*, ſcriptus anno CCCCXXVIII.

Tractatus contra Judæos.

Tractatus de Utilitate credendi, CCCXCI.

De duabus animabus liber I.

Acta contra Fortunatum Manichæum, anno CCCXCII.

Contra Adimantum liber I. anno CCCXCIV.

Contra Epiſtolam Fundamenti liber I.

Contra Fauſtum Manichæum diſputationes, ſeu *libri* XXXIII. circa annum CCCC.

De Actis cum Felice Manichæo libri II. anno CCCCIV.

De Naturâ Boni adversùs Manichæos liber I.

Contra Epiſtolam Secundini Manichæi liber I.

Contra Adverſarium Legis & Prophetarum libri II. anno CCCCXX.

Contra Priſcillianiſtas & Origeniſtas liber I. circa annum CCCCXV.

Contra Sermonem Arianorum liber I. circa annum CCCCXVIII.

Collatio cum Maximino Arianorum Epiſcopo. Et *Tractatus contra eundem, libri* III. anno CCCCXXVIII.

De Trinitate libri XV. inchoati anno CCCC. abſoluti anno CCCCXVI.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

ADversùs quinq; Hæreſes, ſeu contra quinq; hoſtium genera Tractatus.

Contra Judæos, Paganos, & Arianos Sermo de Symbolo.

De Altercatione Eccleſiæ & Synagogæ, liber I. Juriſconſulti cujuſdam Opus.

De Fide contra Manichæos liber I. Euodio Uzalenſi adjudicant Codices MSS.

Commonitorium de modo admittendi Manichæos.

Contra Fulgentium Arianum de Unitate Trinitatis liber I. Vigilii Tapſenſis eſt.

Quæſtiones de Trinitate & Geneſi, ex Alcuino deſcriptæ.

De Incarnatione Verbi, ad Januarium libri II. ex Origenis verſione Ruffinianâ deſumpti.

De Trinitate & Unitate Dei, liber I.

De Eſſentiâ Divinitatis liber I. ex Eucherio, aliiſque compilatus.

De Unitate Trinitatis, ad Optatum, Dialogus, ſive liber I.

De Dogmatibus Eccleſiaſticis liber I. quem Gennadii Maſſilienſis eſſe nemo neſcit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

TOMUS NONUS

COmplectitur Opuſcula *Polemica* contra Donatiſtas, quæ hoc ordine ſequuntur.

Pſalmus contra Donatiſtas.

Contra Epiſtolam Parmeniani libri III. circa annum CCCC.

De Baptiſmo contra Donatiſtas libri VII.

Contra Literas Petiliani libri III. anno circiter CCCC, *vel* CCCCII.

Ad Catholicos Epiſtola contra Donatiſtas, vulgo de unitate Eccleſiæ lib. I.

Contra Creſconium Grammaticum partis Donati lib. IV. circa ann. CCCCVI.

De Unico Baptiſmo, contra Petilianum ad Conſtantium liber I. forſan circa annum CCCCXI.

Breviculus collationum contra Donatiſtas lib. III. anno CCCCXII.

Ad Donatiſtas, poſt collationem Carthaginenſem liber I. anno CCCCXIII.

Sermo ad Cæſareenſis Eccleſiæ plebem, Emerito præſente, habitus.

Sermo ſuper geſtis cùm Emerito Donatiſtâ liber I. anno CCCCXIII. vel ut alii CCCCXVIII.

Contra Gaudentium Donatiſtam libri II. anno CCCCXX.

Subjicitur huic Tomo *Index operum Auguſtini contra Donatiſtas*, quæ in reliquis Tomis reperiuntur.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

Contra Fulgentium Donatiſtam, incerti autoris liber.

Sermo de Ruſticiano Subdiacono à Donatiſtis rebaptizato. Habetur quidem ſub finem operum genuinorum, ſed ad ſpuria relegandus. In hanc Appendicem congeſta ſunt Opuſcula plura, & excerpta ex Optato, Euſebio, Auguſtino, Conciliis Africanis, & Imperatorum legibus deſumpta, quæ ad *Hiſtoriam Donatiſtarum* illuſtrandam apprimè faciunt.

TOMUS DECIMUS

SCripta Auguſtini *contra Pelagianos* exhibet. In quo contineri dicuntur (nondum enim ipſemet vidi).

De Meritis & Remiſſione peccatorum, & de parvulorum Baptiſmo, ad Marcellinum libri III. anno CCCCXII.

De Spiritu & Literâ, ad Marcellinum liber I. anno CCCCXIII.

De Naturâ & Gratiâ, ad Timaſium & Jacobum contra Pelagium liber I. anno CCCCX.

Ad Epiſcopos Utropium & Paulum Epiſtola ſeu liber de perfectione juſtitiæ hominis.

De Geſtis Pelagii, ad Aurelium Epiſcopum liber I. anno CCCCXVI. vel ſequ.

De Gratiâ Chriſti, & de peccato Originali libri II. anno CCCCXVIII.

Epiſtola ad Valerium Comitem.

De nuptiis & concupiſcentiâ, ad Valerium Comitem, libri II. exeunte anno CCCCXVIII.

De Animâ & ejus origine, libri IV.

Epiſtola ad Claudium Epiſcopum.

Contra

Contra duas epistolas Pelagianorum ad Bonifacium Papam libri IV. circa annum CCCCXXIV. SÆC. IV ab An. CCC

Contra Julianum libri sex.

De Gratiâ & Libero arbitrio, ad Valentinum & Monachos liber I. anno CCCCXXVII.

De Correptione & gratiâ ad eosdem liber I.

De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum & Hilarium liber I. anno CCCCXXIX.

De dono Perseverantiæ, ad eosdem liber I. eodem anno.

Alterius operis contra Julianum libri VI. opus imperfectum, circa annum CCCCXXVIII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

Hypomnesticon contra Pelagianos & Cœlestinos, vulgò Hypognosticωv libri VI. *Marii Mercatoris opus esse Benedictini suspicantur.*

De Prædestinatione & Gratiâ liber I. Fulgentio, à Sirmondo ascriptus, inter cujus opera reperitur.

De Prædestinatione Dei libellus, ignoti autoris.

Ad hanc præterea Appendicem pertinent, *B. Prosperi, pro defensione D. Augustini, libri* IV. aliaque nonnulla quæ ad hanc causam enucleandam spectare videntur. Proinde ad calcem hujus Appendicis subjicitur *Vita S. Augustini*, autore Possidio Calamensi Episcopo, ipsius discipulo, unà cum ejusdem indiculo *librorum, Tractatuum*, & *Epistolarum*, S. Augustini.

Atque ita nobilissimam hanc editionem brevitèr absolvimus. Fama est accessurum Tomum XI. in quem Augustini vita, elogia, & indices, siqui restant, generaliores, rejicientur. Verum, ut opinor, nondùm prodiit.

Q. JUL. HILARIO, claruit, juxta vulgarem sententiam, circa annum CCCXCVII. Condidisse dicitur *libellum chronologicum de mundi duratione*, seu ut in MS. Vindobonensi dicitur, *de cursu temporum.* Primus illum evulgavit P. Pithœus, deindè Bibliothecæ PP. curatores. Quocircà eum penitus omisit H. Canisius in *editione suâ Collectaneorum chronologicorum*, quæ Gallus quidam (qui Fridegarius Scholasticus fuisse putatur) circà tempora Caroli M. digessit. In his quintum locum tenuit (sex enim erant opuscula) Hilario nostro. In codice Vindobonensi, olim Ambrosiano, titulus ita se habet, *Incipit*, LIBER QUINTI IULI ELARIANE DE CURSU TEMPORUM. Explicit LIBER QUINT IULI HELARIANI. Suspicatur Chr. Sandius * non indiligens veterum librorum indagator, vocem *Quinti* potius numerum denotare, quem in codicibus MSS. *collectaneorum*, hic libellus occupavit; quin & nullum talem autorem, nullum Q. Julium Hilarionem fuisse, sed *librum Quint. Jul. Elariani*, sive *Hilarioni* corrupte dici pro *liber quintus*, vel *liber Q. Julii Africani.* Certe Sandii conjecturæ favere videtur, quòd nemo, neque veterum, néque recentiorum Hilarionis nostri meminerit. Vide quæ in Africano olim diximus, quæque infra in Fridegario notavimus.

397. Vide Part. I. p. 252.

* Not in Voss. de Hist. Lat. p. 10. & 289.

SÆC. IV. ab An. CCC. 398. Vid. Part. I. p. 252.

JOANNES CHRYSOSTOMUS, ex Presbytero Antiocheno, factus est Archiepiscopus Constantinopolitanus anno CCCXCVIII. Post tantam diligentiam quam in eruendis, edendisque S. Chrysostomi operibus, adhibuit vir illustrissimus H. Savilius noster, qui omnium pene Bibliothecarum Archiva excussit, arcana retexit, quid mirum si pauca, & fertè nulla genuina opuscula hodie ἀνέκδοτα superstint? Ex eo tempore pauca edidit Cotelerius, pauca alii, sed quæ vix eruditorum censuram ferre possunt. In *Thesauro Ascetico* quem Petrus Possinus *Jesuita* Græcè & Latinè evulgavit *Paris.* 1684. familiam ducit Chrysostomi *Epistola ad Monachos*, quâ potiora severioris vitæ documenta, præcipuè de studio, modoque orandi Ascetis tradit. Deprompta est, unà cum aliis, ex Fr. Turriani *codice MS. de re Ascetică*, quem annorum plusquàm D. esse, judicat Possinus. Verùm in hoc opusculo desideratur suavis illa, & nativa dicendi vena, nobile illud acumen, vividúsque spiritus quæ in Chrysostomi scriptis se ubique produnt. Languidius est, & sequioris potiùs sæculi opus. Quam tamen censuram eruditorum judicio lubens submitto. Extant apud Cl. Galeum sequentia Chrysostomi opuscula, sive Homiliæ. Λόγος ὡφέλιμος περὶ θείων καὶ ἀκρεάντων μυστηρίων. Περὶ τοῦ μὴ κατηγορεῖν τοὺς ἱερεῖς. *In illud*, ὠδέποτε ἀφ' ἑαυτῆς ποιεῖ ὁ υἱός. Εἰς τὸν Μελχισεδέκ. *In illud*, εἰ μὴ ἀφῆτε τοῖς. *In Davidem. In Paulum.* Περὶ μετανοίας, καὶ εἰς διάφορα ῥήματα Ψαλτηρίου, καὶ σωτηρίας. *In illud*, Joannes audiens in carcere. Ὅτι δεῖ τὴν πίστιν καὶ βίον ἔχειν ὑγιῆ, &c. *In Zacchæum & de Eleemosynâ. In Psalmum* LXXI. *In illud*, viri cujusdam divitis. *In Psalmum* XXXVII. *De cruce.* XII. *Homiliæ de* variis argum. *In decollationem S. Joannis. In festum ὑπαπάντης. In Gerontícum S. Macarii.* Περὶ ἕξεως *Sermo* παραῦ. *De oratione, Jejunio, Eleem. De Pœnitentia & compunctione, & quod Deus*, &c. Extant apud Georg. Wheeler Baronettum ista. *In Resurrectionem. In Thomam diffidentem. In Paralyticum. In Mesopentecosten. In Samaritidem. In Assumptionem. In Pentecosten. De Patientiâ & gr. actione. In omnes Sanctos. In occursum. De Jejunio. In Annunciationem. In Divitem & Lazarum. In B. Virginem. In Prodigum. De Publicano. In festum Palmarum. In Ficum aridam. In Judam proditorem*, & multæ ex his homiliæ bis habentur. Opus imperfectum *in Matthæum*, ex Vetustiorum Commentariis compilatum, quod Chrysostomi nomine passim circumferri solet, Scriptoris cujusdam Latini esse, suo loco monuimus, & jam ferè consentiunt omnes. De Dogmatibus Ecclesiasticis, & Hæreticorum quæ tunc vigebant controversiis, pugnantia sæpe loquitur, ut vel insignitèr interpolatum esse, vel autorem sibi haud benè constare necesse sit. Mihi quidem verisimile videtur, autorem fuisse hominem Catholicum; quæ verò *Arianismum* sapiunt & τὸ ὁμοούσιον dogmati bellum indicunt, nihil aliud esse, quàm Scriptoris cujusdam Ariani, *glossemata* & *animadversiones*, ad refutandum ipsius autoris textum, quæ primò quidem margini, prout occurrebant, appositæ, postea Librariorum fraude, vel incuriâ, in textum intromissæ sunt. Possem id plurimis exemplis demonstrare, unicum dabo. *Homil.* XXXIII. p. 119. ubi de his verbis agit, *Dicit Dominus vineæ procuratori suo. Cui procuratori? Sine dubio Filius dicit Spiritui Sancto. Et si volueris concedo tibi, ut Pater Filio dicat.* Mox sequitur hæc nota; *non quæro utrùm Filius sit Patris Procurator, aut Spiritus S. Filii; sed hoc dico, quia procurator domûs & paterfamilias nec ejusdem Substantiæ*

SÆC. IV. ab An. CCC.

tiæ possunt esse, nec una persona esse, nec æqualis dignitas: si ergo alter paterfamilias, alter procurator patrisfamilias, quomodò locum habet Ternitas tua? Si autem ejusdem substantiæ ille est, & est minor, injuriam facit substantiæ; si verò non æqualis dignitas, ubi est una substantia? Quæ manifestò mihi respicere videntur Ariani cujusdam notam, autorem dum legeret arguentis, & hæc pro re natâ objicientis. Sublatâ hâc periodo commodè fluunt reliqua; ne dicam hæc verba in quibusdam codicibus MSS. non reperiri. Quod, & in aliis quibusdam locis ejusdem commatis notari potest. Quicquid sit; Auctor Theodosii M. ætate vixisse videtur. De Photino, Eunomio, Macedonio, &c. tanquam sui ævi hæreticis, ubique loquitur; nec semel disertè dicit *Homil.* XLIX. p. 173. *se omnes hæreses, & mala spiritualia quæ Ecclesiam infestabant, à tempore Constantini, usque ad tempus Theodosii, exposuisse*; ulteriùs proculdubiò progressurus, ni hoc tempore vixisset. Alitèr, haud difficultèr conjicerem, ipsum ad sequiora Sæcula, etiam ad Caroli Magni ætatem esse revocandum, & forsàn non alium à Fœlice Urgelitano, vel Elepando Toletano fuisse, quibus Arianæ hæresis labes objecta est. Sed de hâc conjecturâ non contendam. An verò fuerit natione Gallus, & speciatim homo Aquitanus, (quod me nuper monuit Bernardus noster) aliis discutiendum relinquo. Etsi *Species Uladi*, quâ voce alicubi utitur, *Forani lapides* Homil. XL. p. 144. *Dignitosa anima* Homil. XLII. p. 151. & id genus alia, ab hâc doctissimi viri conjecturâ, abludere non videntur. Psalterium *Romanum* non *Gallicum* ubique sequitur; quin & Vetus Testamentum, non ex interpretatione *Hieronymi*, sed juxta *Italicam versionem*, semper citat. Scriptis apocryphis non raro utitur; qualia sunt, *Scriptura Seth*, *Apocryphum Hezekiæ*, *Petri Itinerarium* à Clemente scriptum, *Apostolicarum Constitutionum liber octavus*, ne de aliis dicam. Verùm de his plus satis. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Vossianâ, sub Chrysostomi nomine, *Synopsis veteris Testamenti*; sed non esse genuinum Chrysostomi fœtum, ipse mihi olim confessus est Cl. Vossius. Obiter id mihi notare liceat, haberi Biblioth. Vindob. vetustissimo *cod. Theol.* CLVII. anonymi cujusdam *expositionem in Pauli Epistolas* ex *S. Joannis Chrysostomi Hypothesibus* & *Homiliis* in easdem Epistolas, compendiosè excerptam. In quo codice, id præter alia memoratu dignum, *Epistolas Paulinas* dividi in Ἀναγνώσεις sive *lectiones*, *in* Κεφάλαια, sive *capita*, & in Στίχους, sive *versus*. Exempli gratiâ, in fine Epistolæ *ad Romanos* hæc leguntur, Ἀναγνώσεις ε. Κεφάλαια ιθ. Μαρτυρίαι μθ. Στίχοι ϡκ. hoc est, *Lectiones* V. *Capita* XV. *Testimonia veteris Testamenti* XLIX. *Versus* DCCCXX.

De *Liturgiâ* Chrysostomi breviter pro instituto nostro diximus P. I. p. 258. Cum verò non paucæ laciniæ veteris illius liturgiæ, quâ Chrysostomi tempore usa est Ecclesia Orientalis, in indubitatis ipsius operibus reperiantur, quarum nulla in hodiernâ liturgiâ deprehenduntur vestigia, haud abs re forsan erit paucula hâc de re annotare. Notis Savilianis * ad hanc liturgiam hæc brevitèr præmissa sunt, *De Liturgiâ integram Theologis disceptationem relinquo, hæc tantum admonuisse contentus, miram esse in scriptis codicibus inconstantiam. Quid enim habent fere simile versio Erasmi & editio Morelliana? deinde multa passim in operibus Chrysostomi ex Liturgiâ, quâ tum utebatur Ecclesia Orientalis, recitari, quæ hic non reperiantur, multa hic reperiri, quæ vix illorum temporum esse videantur.* Nec verò his contentus Savilius, Joanni Halesio,

* T. VIII. p. 828.

SÆC. IV. ab An. CCC. Haleſio, in ordinandâ Editione Chryſoſtomianâ συνεργάτῃ doctiſſimo, hæc ulteriùs excutiendi provinciam demandavit. Præſtitit, quod mandatum erat, vir, ſi quis alius, Græcarum literarum ſcientiſſimus, ſcriptâ ὑπερίσει, quâ judicium ſuum de hâc Liturgiâ eruditè atque eleganter exponit, quam propriâ manu ſcriptam, inter laceras ejus ſchedas MSS. nuperrime repertam, mecumque amicè communicatam, hoc loco ſubjiciam, certus τοῖς φιλαρχαίοις rem gratiſſimam me facturum.

"De Liturgiis quæ ſub antiquorum auctorum nomine ſolent circumferri, doctos ferè omnes video in unam iiſſe ſententiam: relictas quidem eſſe ab Antiquis precationis & ſynaxεως celebrandæ Formulas, iis verò multa à poſterioribus fuiſſe admiſta, prout viſæ ſunt Eccleſiæ temporúmve rationes poſtulare. Quod ut verum eſſe facilè non abnuerim, ita in iſtiuſmodi ſcriptis cautè imprimis verſandum cenſeo. Nam quæ illis conſtat à poſteritate recentiùs intermiſta fuiſſe, reliquis autoritatem minuere eſt neceſſe, niſi iis ſtabiliendis aliunde ab indubitatæ fidei antiquitate accedant firmamenta. Quod ad ſcriptum hoc, quod præ manibus eſt, ſpectat, ut illud Apocryphis & dubiis accenſeremus, hæ fecère rationes. Primò, exemplarium inconſtantia. Quid enim habent fere ſimile Verſio Eraſmi & Editio Morelliana? Secundo, Plurima hic reperiuntur, quæ quomodo illorum temporum eſſe poſſent, meritiſſimò poteſt dubitari, quædam verò vel primo intuitu conſtat à Chryſoſtomo proficiſci non potuiſſe. Quæ ſunt prioris ordinis, non attingam, è poſteriore ſerie unum afferam aut alterum. Nam quod in titulo omnium primò legitur, ſacerdotem ſacra facturum eſſe debere ἀφηγημένος ἐξωμολογημένος, ſi de confeſſione apud ſacerdotem faciendâ intelligatur, ut plane evincunt verba ſtatim ſequentia μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν συνήθη τῷ ἀφρεσῶτι μετάνοιαν, Joannis noſtri eſſe non poteſt. Nôrunt enim omnes qui in Sozomeno ſunt verſati, ſublatam à Nectario illam confeſſionis rationem, & à Joanne noſtro nequaquàm reſtitutam. Deinde ad finem liturgiæ p. 1004. prope calcem, habet titulus, Τόπι λέγει τὸ ἀπολυτικιον τῦ Χρυσοστομυ: Ex quo apparet in hâc liturgiâ illam Chryſoſtomi citari. Nam ἀπολυτικιον eſt Oratio, quâ ſacerdos poſt finita ſacra ſolet populum dimittere." Monet ergo "titulus illam Chryſoſtomi orationem à ſacerdote proferendam, quâ "Pater is ſolebat conventum dimittere. Excipit hunc titulum pre"cula in laudem Chryſoſtomi concepta, ubi τῦ Χρυσοστομυ nomen, ut "& aliàs in hoc ſcripto, habetur, quod de Johanne dici cœptum non "eſt aliquot poſt ipſum Sæculis. Nam Georgius Alexandrinus du"centis, & quod excedit, annis, ab ejus ætate remotus, cùm om"nes quibus ipſum compellet, titulos ambitioſè ſcrutetur, hujus ta"men nominis nuſquam meminit, non omiſſurus ſi vel ſuâ ætate "invaluiſſet. Quæ ſtatim ſequuntur ejusdem ſunt farinæ. Nam in "eo quod ait rubrica, *proximè* μετέπειτα τὸ κοντάκιον, monet, recitan"dum aliquod ſcriptum Joannis, niſi κοντάκιον aliud quid ſignificet, "quàm, *Scriptum*, *libellum*, *tomum*, quâ ſolâ ſignificatione legiſſe me "memini. Deinde ſuccedit alia oratiuncula priori ἀδελφὴ, iterùm in "Joannis noſtri laudem concepta. Atque inter alia multa, hæc ſunt "perſpicuè quæ, Joanne noſtro conſcio, in liturgiam venire nuſquam "potuere. Sed enim hæc ab Eraſmo abſunt omnia. Atque ut quod "cenſeo, libere loquar, illa Eraſmi liturgia, cujus Græcum exemplar

"librariis

" librariis noſtris omnes ſcrutantibus Bibliothecas nuſquam comparuit, " videri poteſt eſſe Chryſoſtomi, multò magis quàm Morelliana. Sed " quæ tertio loco ſumus addituri, etiam & illam Eraſmi ſuſpectam red- " dent. Multa enim habuit Liturgia illa quâ uſus eſt noſter, quæ non " modò in hâc, ſed nec uſpiàm in Græcis quæ feruntur, liturgiis anti- " quioribus habentur. Triplex erat hominum genus, qui cùm à ſacris " myſteriis arcerentur, in liturgiâ tamen partes habebant ſuas; κατη- " χέμενοι, ἐνεργέμενοι, & οἱ ἐν μετανοίᾳ. Pro Catechumenis habentur " orationes quædam, p. 992. Sed quibus Chryſoſtomus uſus eſt, vix " quicquam habent commune. Colligam in unum quæ Chryſoſtomus " latiùs diſperſit in Ethico homiliæ ſecundæ in II. ad Corinth. ut quæ " hîc ſunt, cùm iis quæ noſter habet, poſſet lector facilius compa- " rare. SÆC. IV. ab An. CCC.

In citandis paginis Edit. Savil. ſequitur Auctor. Verſionem noſtram adjecimus.

Pro Catechumenis intentè oremus, rectè ſtemus, oremus. Ut miſericordiſſimus ac miſerator Deus orationes exaudiat. Ut cordium ipſorum aures aperiat, ut audiant quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt. Et inſtillet ipſis verbum veritatis. Ut timorem ſuum in ipſis ſeminet, & confirmet fidem ſuam in animis ipſorum. Ut juſtitiæ Evangelium ipſis revelet. Ut det illis mentem Divinam, caſtam cogitationem, vitam cum virtute conjunctam, perpetuò quæ ipſius ſunt cogitare, quæ ipſius ſunt ſapere, quæ ipſius ſunt meditari, in ipſius lege die ac nocte morari. Intentiùs adhuc pro ipſis rogemus, ut eripiat eos ab omni malo & abſurdo negotio, ab omni peccato diabolico, & omni obſidione adverſarii. Ut dignetur eos in tempore opportuno lavacro regenerationis, & remiſſione peccatorum, indumento incorruptionis; ut benedicat introitus & exitus eorum, omnem vitam ipſorum, domos eorum & habitationes, filios eorum, ut eos augeat & benedicat, atque ad menſuram ætatis perductos, ſapientiâ inſtruat, ut omnia quæ ipſis propoſita erant, ad utilitatem dirigat. *Tum Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit*, Angelum pacis petite, ὁ Catechumeni. Pacifica vobis omnia, quæ

Ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων εὐχώμεθα δηηθῶμεν, σταθῶμεν καλῶς, δηηθῶμεν. Ἵνα ὁ παντελέημων, καὶ ἱλάσιμον Θεὸς ἐπακούσῃ τῶν δεήσεων αὐτῶν. Ἵνα διανοίξῃ τὰ ὦτα τῆς καρδίας αὐτῶν. Ὡς ἃ ἀκοὴ οὐκ ἤκουσεν, καὶ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ ἐς καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Καὶ κατηχήσῃ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ἵνα καταπέμψῃ τὸν φόβον αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς, καὶ βεβαιώσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν. Ἵνα ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς εὐαγγέλιον δικαιοσύνης. Ἵνα αὐτοὺς δοίῃ νῦν εὔθεον, σώφρονα λογισμόν, καὶ εὐάρεστον πολίτευμα, διαπαντὸς τὰ αὐτοῦ ποιεῖν, τὰ αὐτοῦ φρονεῖν, τὰ αὐτοῦ μελετᾶν, ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ κατανυκτὰς ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἔτι ἐκτενέστερον ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλέσωμεν, ἵνα ῥύσηται αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ἀτόπου πράγματος, ἀπὸ παντὸς αὐξημένου διαβολικοῦ, καὶ παντὸς ἐνεδρεύσεως τοῦ ἀντικειμένου. Ἵνα καταξιώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ σωτηρίῳ τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας, τὸν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, τὸ ἐνδύματι τῆς ἀφθαρσίας, ἵνα εὐλογήσῃ τὰς εἰσόδους αὐτῶν καὶ τὰς ἐξόδους παῖσα τὸν βίον αὐτῶν, τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκήσεις, τὰ τέκνα αὐτῶν, ἵνα αὐξήσας εὐλογήσῃ, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀγαγὼν σοφίσῃ, ἵνα καθυπόταξῃ αὐτοῖς πάντα τὰ προσκόμματα εἰς τὸ συμφέρον. Tum Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit, Τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης αἰτήσασθε οἱ κατηχούμενοι. Εἰρηνικὰ ὑμῖν πάντα τὰ προ-

SÆC. IV. ab An. CCC. quæ proponentur, pacificum hunc diem, atque omnes vitæ veſtræ dies poſtulate. Chriſtianos veſtros fines. Vos ipſos Deo viventi ac Chriſto ipſius commendate. προκείμενα, εἰρηνικὴν τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν αἰτήσασθε. Χειραγωγὰ ὑμῶν τὰ τέλη. Ἑαυτοὺς τῷ ζῶντι Θεῷ καὶ τῷ Χριστῷ αὐτοῦ παραθέσθαι. Dein capita inclinare jubentur, clamántque omnes *Amen*.

" Ἐνεργουμένων ſeu Demoniacorum mentionem in hâc habemus Liturgiâ. At Chryſoſtomus Orat. III. περὶ ἀκαταλήπτου, p. 409. lin. 4. & Orat. 5. p. 415. lin. 41. docet à Diacono eos inter precandum coram populo ſiſti ſolitos, juſſoſque capita tantùm inclinare, καὶ τῷ σχήματι τοῦ σώματος ποιεῖσθαι τὰς ἱκετηρίας, *atque illo corporis geſtu ſupplicare*. Cujus conſuetudinis in hâc Liturgiâ nullum eſt veſtigium. Οἱ ἐν μετανοίᾳ ii erant, qui gravioris admiſſi criminis conſcii, lachrymis ſe & pœnitentiæ dederunt. Eos etiam διαῤῥήδην à Sacerdote prohibitos docet Chryſoſtomus, quod ſacrorum non debent fieri participes, quinetiam communem formulam ſæpè profert, quâ eos ſacris intereſſe vetuit Sacerdos. Hanc ſi in hâc Liturgiâ quæſiveris, fruſtrà eris. Chryſoſtomus in Oratione πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, p. 371. lin. 21. Οὐχ' ὁρᾶτε, inquit, ὅτι τῆς μυστικῆς τὰ βοᾷ σωτὴρ ὁ διάκονος, διπτύχων ἀκούσατε ἀλλήλους. Atque certè in illâ quæ Jacobi fertur, Liturgiâ, habetur hæc particula διπτύχων ἀκούσατε ἀλλήλους; at verò in hâc noſtrâ τῶν κατηχ; Quòd ſi cùm primum ad opus hoc acceſſi, prævidiſſem hoc mihi datum iri negotium, facilè magnam illorum temporum Liturgiæ partem, ex unius Chryſoſtomi operibus expediiſſem. Nunc verò ea tantùm produxi, in quibus memoria fraudi non fuit. Quamobrem fuerit hæc Liturgia illa, quâ olim apud populares ſuos uſus eſt Chryſoſtomus: cùm tamen adempta eſſe ei multa, multa addita conſtet, neceſſe eſt illud ſcripto huic accidere, quod olim Navi Theſei ferunt contigiſſe, quam cùm vellet ſtudioſa poſteritas conſervare, partéſque carie & putredine fatiſcentes, aliis ſubindè reſarcirent, ita tandem eſt immutata, ut jure meritò quæreretur, fueritne Navis illa quâ Theſeus Cretam petiit.

Hactenùs Cl. Haleſius, in ſanctis Patribus diligentèr verſatus, in lectione Chryſoſtomi verſatiſſimus: qui utinam quæ in animo habuit de reſarciendis Liturgiarum reliquiis, quæ hinc inde apud Chryſoſtomum diſperſæ jacent, reverà præſtitiſſet. Utinam ſaltem in ejus ſuccedat locum, qui fractas, laceráſque veterum Liturgiarum tabulas, undique colligeret, & cum Liturgiis quæ ſuperſunt hodiè, accuratè conferat.

399. AMMON, gente Ægyptius, è regione Thebaidis, ortu, ſaltem Epiſcopatu (erat enim iſtius urbis Epiſcopus) Adrianopolitanus: ipſum enim & nomen, & locus, hîc ortum eſſe clamant. Etſi enim plures erant *Adrianopoles*, quas homo famæ & gloriæ cupidus, in ſui honorem condidit Adrianus Imperator; cùm tamen omnium hoc tempore famoſiſſima erat *Antinoe*, ab Adriano Imp. in honorem Antinoi, amaſii ſui, in Thebaide condita, ab eóque etiam *Adrianopolis* vocata (teſte Stephano *) Ammonem noſtrum, non alibi natum eſſe, credi par eſt. Quo tempore vixerit haud ſatis certum eſt. Cyrillo Alexandrino

* De Urb. in voc. Ἄδρα. p. 87.

drino, à quo citatur †, seniorem fuisse satis constat; Epiphanio verò qui opus suum *de Hæresibus*, anno CCCLXXIV. elucubravit, posterior videtur; qui ipsum, non minus quàm Methodium in dissertatione *adversùs Origenem de Resurrectione*, proculdubiò laudâsset, saltem meminisset. Medio igitur tempore claruisse videtur; nimirum exeunte hoc sæculo, circà annum CCCXCIX. fervente tunc temporis, & in Ægypto præcipuè, *de Origene ejúsque dogmatibus*, controversiâ. Et quidem post annum CCCXCII. scripsisse, vel hinc firmari potest conjectura; quòd Hieronymus in recensendis sui temporis Scriptoribus Ecclesiasticis diligentissimus, quique hoc ipso anno catalogum suum claudebat, ipsius nullibi meminerit. Nec satis mirari licet, virum non incelebrem, non modò ab Hieronymo, sed nec à Socrate, vel Sozomeno, nec, qui illis accuratior & diligentior esse solet, Theodorito (ut alios Scriptores Ecclesiasticos, Cyrillo excepto, taceam) uspiam, quod sciam, memorari. Plures erant *Ammones* qui hoc sæculo floruerunt. Nemo verò huc, majori probabilitate pertinere videtur, quàm Ammon ille, cujusdam urbis (quidni Adrianopolis?) in Thebaide Episcopus, ad quem extat Theophili Alexandrini *Commonitorium*, seu *Epistola Canonica de iis qui cum Arianis communicaverint, deque Bisso Presbytero Lycopolitano*, quæ unà cum Balsamonis *Commentario* habetur *Pandect. Canon.* Tom. II. p. 170. certè & locus, & tempus, & summa cum Theophilo, acerrimo Origenis, & Origenistarum adversario, familiaritas optimè congruunt. Edita est à Bollandianis *Maii*, Tom. III. p. 63. Ammonis Episcopi Elearchiæ *Epistola ad Theophilum Patriarcham Alexandrinum de vitâ & conversatione SS. Pachomii & Theodori.* Ubinam verò sita fuerat hæc *Elearchia*, an in Thebaide, vel alicubi in Ægypto, vel an locum indicent Editores *Bollandiani*, nondum didici. Viderint quibus opus Bollandianum ad manum est. Quisquis tandem sit, scripsit *Libros aliquot adversùs Origenem de Resurrectione*, teste S. Maximo *Schol. in Dionys. de Cœlest. Hierarch.* c. 7. p. 88. Cujus operis ne mica quidem hodiè superesse videtur. Fragmentum περὶ τῆς Θεοῦ λόγου citat Cyrillus loco laudato. An ex *libro de Resurrectione*, non constat. Idem Maximus *Schol. in lib. de Eccles. Hierarch.* c. 7. p. 422. Olympium quendam Adrianopolis in Lyciâ Episcopum, iis accenset, qui Origenis dogmata *de Resurrectione Scriptis suis oppugnárunt*, his verbis, Ἀναγνῶθι Μεθοδίου τοῦ ἁγίου μάρτυρος, καὶ Ὀλυμπίου Ἀδριανουπόλεως, ὄντος τῆς Λυκίας, τοῦ κατ' αὐτοῦ λόγους ἀνατρεψάντων περὶ ἀναστάσεως γεγραφότα, καὶ Ἀντιπάτρου τοῦ Βόστρων ἐπισκόπου, *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolitani, Episcopi Lyciæ, necnon Antipatri Bostrorum Episcopi libros, quos in eum de Resurrectione conscripserunt.* Hunc Olympium, eundem cum Ammone nostro, facit vir doctissimus H. Hodius, *libro de Resurrectione*, Anglicè nuper edito. Non aliâ opinor ratione, quàm quòd uterque Adrianopolis Episcopus, uterque adversùs Origenem scripsisse dicitur. Sed plures erant Adrianopoles, in Thraciâ, Ætoliâ, Pisidiâ, Bithyniâ, Thebaide, in Syriâ (Thadmorah), & forsàn alibi. Diversa planè sunt utriusque Scriptoris nomina, diversa & loca. Ammonem enim in Ægypto Episcopum fuisse, nemo temerè dubitabit. Olympium Scriptorem novi neminem, nullam in Lyciâ Adrianopolim. Ut non semel suspicatus sim, in S. Maximi verbis mendum esse, locúmque integrum ad Methodium esse referendum, hoc ferè modo; *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolis Lyciæ Episcopi libros quos*, &c. & pro τοῦ κατ' αὐτοῦ (Methodii scilicet & Olympii) τοῦ κατ' αὐτοῦ legendum esse. Etsi vulgata

S. ÆC. IV. ab An. CCC.

† Lib. de rect. fid. ad Reg. Regin. T. V. Part II. p. 50

SÆC. IV. ab An. CCC.

lectiò retineri poteſt, dummodò & ad Methodium & Antipatrum Boſtrenſem referatur: quo ſenſu interpretem intellexiſſe conſtat. Ut hanc conjecturam ab omni prorsùs veriſimilitudine non abhorrere demonſtremus, Notandum 1. Olympum celeberrimam fuiſſe Lyciæ Urbem, ex ſex majoribus hujus Provinciæ civitatibus, unam. 2. Methodium, Olympi Lyciæ fuiſſe Epiſcopum, quod Hieronymus * & Suidas † diſertè teſtantur. 3. Methodium ſimplici Martyris titulo hîc inſigniri, nullâ, vel ſedis, vel dignitatis Epiſcopalis, mentione factâ, aliter quàm à Veteribus citari ſolet, aliter quàm in eodem textu Maximus alios citavit. Regeret hùc fortè quiſpiam, ſed quid fiet de voce Ἀδριανουπόλεως? Quid ſi dicamus, in textum irrepſiſſe? Vel quod rectiùs putem, Olympum etiam Adrianopolim dictum? Certè non paucæ erant urbes, *Adrianopoles*, dictæ, quæ etiam vetus nomen ſuum ſimul retinuerunt, quales Stratonicæa Macedoniæ, Murſa Pannoniæ, Neocæſarea Ponticæ, Antinoe Thebaidis, ut de aliis non dicam. Quin ſi concedamus Adrianopolim propriam & diſtinctam fuiſſe Lyciæ urbem, potuit & hoc modo Methodius noſter Adrianopolis eſſe Epiſcopus. Nondùm enim exactâ Epiſcopatuum diviſione ubique factâ, qualis ſequentibus temporibus obtinuit, & præſertim vigente jam perſecutione, Methodius plurium civitatum curam Epiſcopalem ſimul habere potuit. Et ita quidem reverà habuit, cùm ipſum & Olympi Lyciæ, & Patarorum Epiſcopum fuiſſe diſertè refert Suidas, (quod tamen miror negâſſe virum eruditiſſimum mox nominandum) inde Veteribus vulgò Methodius *Patarenſis* dictus. Adjungam V. C. L. Allatii ‖ teſtimonium. *Cum iiſdem ipſis teſtibus Olympi Lyciæ fuerit Epiſcopus, quæ inter maximas Lyciæ urbes commemoratur, potuit eſſe eodem ipſo tempore & Patarorum, & aliarum in Lyciâ urbium Epiſcopus.* Si conjectura noſtra erudito Lectori minùs placuerit, aliam loci hujus S. Maximi lectionem ſubſtituendam proponit idem Allatius *; Μεθοδίου τοῦ ἁγίου μάρτυρος, ἐπισκόπου Λυκίας, καὶ Ὀλυμπίου Ἀδριανουπόλεως. An verò talis fuerit Olympius, meritò dubitat, ídque ſibi anxiè quærendum eſſe dicit.

* De Script. cap. 83.
† In Μεθοδ.
‖ Diatr. de Method. ſcript. p. 304.
* Ibid. p. 328.

399. PETILIANUS, Cirtenſis ſive Conſtantinianenſis in Numidiâ Epiſcopus, Donatiſtarum Dux atq; Anteſignanus, claruit anno CCCXCIX. In Collatione Carthaginenſi anno CCCCXI. delectus eſt ut partis ſuæ cauſam diſputando tuſtineret: homo audax & ſui plenus, in diſſerendo promptior, quàm eruditior. Scripſit librum de *unico Baptiſmo, non niſi verborum ſtrepitu inflatum, & calumnioſis criminationibus aſperatum*, ut Auguſtinus loquitur; quem proindè Auguſtinus ſingulari tractatu, *de unico Baptiſmo contra Petilianum*, ſolide refutavit. Epiſtolam etiam ſcripſit Encyclicam ad omnes partis ſuæ Presbyteros & Diaconos per diœceſin conſtitutos, quâ Auguſtinum & Catholicos ſtrenuè oppugnat, cauſámque ſuam convitiis potius quàm argumentis agit. Huic ſe mox oppoſuit Auguſtinus, tribus libris, ſed non eodem tempore *contra Literas Petiliani Donatiſtæ*, ſcriptis. Libro primo doctrinam Petiliani de Baptiſmo in genere examinat. Libro ſecundo Petiliani Epiſtolam πρὸς ſequitur, ac penè integram diſſertationi ſuæ interſerit, & ad examen revocat. Libro tertio reliqua ipſius Petiliani Scripta perverſa percurrit & refellit. Hoc Auguſtini contra Petilianum opus, ad annum CCCC. vel CCCCII. referunt Benedictini Pariſienſes.

ANO-

ANONYMUS *Vitæ S. Martiniani* conditor σύγχρονος, exeunte hoc sæculo, circa annum CCCXCIX. claruisse videtur. Scripsit *Vitam S. Martiniani*, qui in monte quodam propè Cæsaream in Palæstinâ, sub Theodosio magno, ejúsque filiis, vitam egit eremiticam. Exhibent *hanc vitam* Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* xiii. Extat Græcè in Biblioth. Cæsareâ inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. III. num. 21. fol. 109. teste *Nesselio Catal.* Part. V. p. 9. SÆC. IV ab An. CCC 399.

SCRIPTORES GENTILES *Religionis Christianæ hoc Sæculo* OPPUGNATORES.

HIEROCLES, Philosophus, Bithyniæ Vicarius, posteà Præses, tandem Alexandriæ Præfectus, claruit anno CCCII. Non modò Auctorem & Consiliarium faciendæ in Christianos persecutionis Diocletiano fuisse, sed & scripsisse opus *ad eosdem*, multo sale & acumine consperſum, testis est Lactantius, qui hoc ipsò tempore Nicomediæ vixit, *Instit.* lib. V. cap. 2. p. 462. Auctoris quidem nomen supprimit; alibi tamen profert, *de Mort. Persec.* cap. 16. p. 124. Eundem quidem esse extra omne dubium ponit Eusebius, in libro quem contra Hieroclem scripsit. Integrum Hieroclis opus duobus constabat libris, quos λόγους φιλαλήθεις πρὸς Χριστιανὰς vocavit, *non contra Christianos, ne inimicè insectari videretur, sed ad Christianos, ut humanè & benignè consulere putaretur*, ut Lactantii hâc de re verba sunt. In nefario hoc opere plurima effutivit de S. Scripturarum contrarietate, de Pauli Petríque dissidio, de Apostolorum fraudibus & imperitiâ, & quod omni majus blasphemiâ est, de Christi Domini nostri latrociniis; cujus miracula, longè infra ea, quæ ab Apollonio Tyanæo, Magorum omnium famosissimo, patrata erant, fuisse, ostendere conatus est. Posterioris hujus operis partem de comparatione Apollonii cum Christo, refutandam in se suscepit Eusebius libro contra Hieroclem; quod & satis jejunè præstitit, cùm potiùs Philostrati libros *de Vita Apollonii* in eo opusculo brevitèr percurrit & refellit. Quædam Hieroclis fragmenta, nondùm edita, penès se habet Cl. Galeus. Meminit cujusdam Hieroclis Libanius in Epistolis ἀνεκδότοις, qui & è numero Magistratuum fuisse videtur. Hic verò idem vix esse potuit, cum noster ipso hujus sæculi initio, magni nominis, dignitatis, & ætatis, imperante adhuc Diocletiano fuerit. Meminit & Hieroclis Suidas in voc. τερψιφάρμακον. Sed is à nostro diversus planè mihi videtur. Nec alius fortè quàm qui *Hippiatrica* conscripsit. De Hierocle ejúsque Scriptis, aliísque qui hoc nomine insigniti fuerint, prolixè atque eruditè agit, judicio & ἀκριβείᾳ quâ solet omnia, Pearsonus noster, in prolegomenis quæ Hieroclis opusculis in unum collectis, præmisit, *Lond.* 1654. 8vo. 302.

LIBANIUS, Sophista Antiochenus, Phasganii filius, Diophanti discipulus, claruit anno CCCLX. & ad Theodosii Magni tempora pervenit, teste Suidâ. Quin grandævus admodùm decesserit, si modò verum sit quod tradit Synesius* ei ætate suppar, (Libanium enim Sophistam 360.

* De Insom. p. 157.

SÆC. IV. ab An. CCC. phiſtam intelligi in Scholiis ſuis nos docet Nicephorus Gregoras) nempe ipſum jam nonagenarium, in fictis argumentis declamitandis operam & ſtudium poſuiſſe. Præter Orationes ejus & Declamationes Græcè Latinè editas *Pariſ.* 1606. II. Vol. *fol.* & Orationes V. quas Græc. Lat. cum notis edidit Gothofredus *Genev.* 1631. 1634. 4*to.* habentur Græcè MSS. apud Galeum noſtrum plures Libanii Epiſtolæ necnon Orationes quæ ſequuntur. I. *Oratio* Ὑπὲρ τῆ πιμωρίας, Pr. Οὐκ ἔχει τέτο, &c. II. *Oratio* πρὸς τὸς βαρὺν ἀυτὸν καλέσαντας. Pr. Ὡς ὁ βαρὺς, ὡς ὁ ἀπεχθὴς, &c. III. *Oratio ad Antiochenos.* Pr. Ἃ μὴ ὑπὲρ πόλεως. *Orationis funebris* in necem Juliani pars magna, quæ in editis deſideratur. In hâc Libanius ait Julianum noctes hyemales conſumpſiſſe in confutandis iis libris (ſacras Chriſtianorum Scripturas intelligit) qui τὸν ἐκ Παλαιστίνης ἄνθρωπον, Θεόν τε, καὶ Θεῦ παῖδα ποιῦσι, *qui hominem iſtum ex Paleſtinâ ortum, Deum, Deique filium faciunt.* Et in hoc conatu Julianum, ipſum Porphyrium (quem Κύριον γέροντα vocat) ſuperâſſe. Verùm ſi ex pede Herculem, ex iſtius operis fragmentis quæ hodiè apud Cyrillum Alexandrinum reperiuntur, judicare liceat; operam atq; oleum perdidit Julianus, & malignum potiùs in Chriſtianos animum, quàm vel ingenii acumen, vel invictum aliquod argumentorum robur oſtendiſſe, cenſendus erit.

379. D. MAGNUS AUSONIUS, natione Gallus, domo Burdigalenſis, Julii Auſonii Medici filius, primùm in civitate patriâ Grammaticus & Rhetor, deinde in Aulam accitus, à Valentiniano Imp. Gratiani Auguſti Præceptor conſtitutus eſt. Ab eo jam ad Imperium evecto, factus eſt Conſul, ejúſque Inſignia geſſit, anno CCCLXXIX. Vir Græcè Latinéque peritiſſimus, in Poeſi ſummus, cui non deerat ingenium lepidum, acutum, eruditio varia ex Veterum fontibus hauſta. Haud bene conveniunt eruditi, Chriſtianis, an Gentilibus ſit annumerandus. Chriſtianum fuiſſe volunt, Elias Vinetus, Crinitus, Gyraldus, Bellarminus, qui illum hoc nomine Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſet. Gentilem J. G. Voſſius *de Poet. Lat.* p. 55. Cl. Borrichius *Diſſert. Acad. de Poet.* p. 73. Certè ſi *verſus Paſchales*, & *Oratio* quæ inſcribitur *Matutina*, genuina ſint, fuiſſe primæ notæ Chriſtianum extra omne dubium res erit. Sed ſuſpicari licet, faventibus etiam quibuſdam MSS. ea potiùs Paulino, Auſonii diſcipulo, eſſe tribuenda. In operibus indubitatis more Gentilium Poetarum ubique loquitur, Paganæ religionis ritus & antiquitates accuratè depingit, formulas retinet, ——*ſaveant pia numina divûm*; & iſtiuſmodi plura. Petulans & laſciva dicendi vena, à Chriſtiano pectore plurimùm abhorret, ut *monſtri inſtar* apud ſe eſſe ingenuè fatetur Cl. Ritterſhuſius, *hominem Chriſtianum, & ut apparet, non nomine tantum, ſed & pectore, & moribus, adeò ſæpè laſciva atque improba ſcribere potuiſſe, ut niſi nomen Auſonii eſſet adſcriptum, Bilbilitanum Poetam te legere putes.* Acriori cenſurâ Julius Scaliger *Poet. lib.* VI. c. 5. *Scripſit nonnulla adeò fœda, atque deteſtanda, ut neque Scriptore, neque Auditore digna, non in ſpongiam incumbere merita ſint, ſed ſolis flammis expiari poſſe videantur.* Ut de arctâ ejus atque intimâ cum Symmacho Præfecto, Chriſtiani nominis hoſte infenſiſſimo, amicitiâ, nil dicam. Fateor in ejus genuinis occurrere mihi locum unum, alterúmve, qui primâ ſaltem facie, Chriſtianam fidem ſapere videtur. Ita *Epiſt.* XXIV. *ad Paulin.* verſ. 112. ubi de Paulini in patriam reditu à ſe calidis votis exoptato agens, Deum Patrem, Filiúmque agnoſcere videtûr. ——*certa*

SÆC. IV. ab An. CCC.

——certa eſt fiducia nobis
Si genitor natuſque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro, reddi te poſſe, precatu.

Quæ forſan ad hominem, & in Paulini gratiam dicta ſunt. Ita in carmine, quod *Gryphus* inſcribitur, ubi de numero ternario agit, ad ſacram Trinitatem digitum intendere videtur, verſ. LXXXVIII.

——Tris numerus ſuper omnia; Tris Deus unus.

Verùm in iſthoc poemate, omnia penè obſcura, & ænigmatica ſunt. Quid multa? Quiſquis Epiſtolas, quæ ipſum inter & Paulinum intercedunt, diligenter contulerit, eum à Chriſtianâ religione alienum eſſe, facilè videbit. Hinc in Paulinum, qui, ut vitam arctiorem, & homine Chriſtiano dignam amplecteretur, ad Montes Pyrenæos confugerat, acriter invehitur, acſi inſaniæ morbo laboraret; perinde ac de ſui temporis Monachis Rutilius, Epiſt. XXV. in fine.

Triſtis, egens, deſerta colat, tacituſque pererret
Alpini convexa jugi; ceu dicitur olim
Mentis inops, cœtus hominum, & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca, Bellerophontes.

Auſonii opera melioris notæ ediderunt Joſ. Scaliger, Elias Vinetus, & noviſſimè cum variorum notis Jac. Tollius, *Amſtel.* 1671. 8*vo.*

CL. CLAUDIANUS, ortu Ægyptius, Tribunus & notarius, claruit anno CCCXCV. *Conſulatu Olybrii & Probini*, quem eleganti carmine celebravit. Cui ob egregia in Rem Literariam merita, petente Senatu, Arcadius & Honorius Statuam in Foro D. Trajani poſuerunt. In *Inſcriptione* inter cæteras ingentes artes, *Poetarum præglorioſiſſimus* vocatur; & carmina ab eodem ſcripta, ad memoriam ſempiternam ſufficere dicuntur; addito hoc epigrammate Græco, 395.

Ἓν ἐνὶ Βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανὸν Ῥώμη καὶ Βασιλεῖς ἔθεσαν.

Chriſtianum fuiſſe affirmat Chriſtoph. Landinus inepté. A Chriſti nomine alienum eſſe diſertè tradit ei tempore æqualis S. Auguſtinus *de civ. Dei* l. V. c. 26. *Edit. Par.* p. 142. immò *paganum pervicaſiſſimum* vocat P. Oroſius l. VII. c. 35. fol. 332. p. 2. Unde jure quis inferre poſſit, ipſum ſcriptis editis fidem Chriſtianam oppugnâſſe, etiamſi in iis quæ ſuperſunt, nulla veſtigia deprehenduntur. *Carmen Paſchale*, *Laus Chriſti*, *Miracula Chriſti*, quæ operibus ejus ſubjungi ſolent, juniori cuidam, & forſan Claudiano Mamerto, adjudicanda ſunt.

MAXIMUS gente Afer, civitate Madaurenſis (Africæ propriæ oppidum erat, inter Numidiam & Getuliam) profeſſione Grammaticus, S. Auguſtino familiaris, claruit exeunte hoc ſæculo, circa annum CCCXCIX. Homo gentilis & religionis ſuæ zelo flagrans, ſcripſit 399.

SÆC. IV. ab An. CCC.

sit *Epistolam ad Augustinum*, quâ deorum suorum cultum vindicat, aitque, *se, unum esse Deum summum, sine initio, sine prole naturæ confiteri, ejúsque virtutes per mundanum opus diffusas multis vocabulis invocare. Ita fit*, inquit, *ut dum ejus quasi quædam membra carptim variis supplicationibus prosequimur, totum colere profectò videamur.* Deinde in Christianos invehitur; partim quòd Deum quem quasi proprium sibi vendicarent, in locis abditis se videre affirmarent; partim quòd relictis Templis, & neglectis Majorum suorum manibus, hominum mortuorum busta stultò frequentarent. Hinc Martyres quosdam punicis vocabulis insignitos, ludibrio exponit, *Mygdonem* seu *Miggìnem*, *Sanaem*, *Lucitam*, & præ omnibus *Archimartyrem*, *Namphanionem.* Per *Namphanionem* quis hîc denotetur, haud facilis est conjectura, nec à quoquam id tentatum memini. Si in re obscurâ conjectare fas erit, non alium quam Christum Dominum nostrum designari putem: partim quòd *Archi-martyr* appelletur, qui modo scilicèt eminentiori præ aliis Martyribus, pro religione à se institutâ passus est; partim quòd cùm alii huic vel illi numini præferantur, *hunc*, inquit, *proh nefas! diis immortalibus prætulerint Christiani*; partem denique quòd interprete Augustino in Literis responsoriis, *Namphanio* linguâ Punicâ, nihil aliud significet quàm *boni pedis* hominem, i. e. *cujus adventus afferat aliquid fælicitatis*; *sicut solemus dicere, secundo pede introiisse, cujus introitum prosperitas aliqua secuta sit.* Quod Domino nostro apprimè convenit, qui optato pede in mundum venit, & obambulavit ἐυεργετῶν. De quo Propheticum illud imprimis dictum est, *quàm pulchri super montes sunt pedes prædicantis pacem, annunciantis bonum, prædicantis salutem?* Nescius non sum in *Martyrologio Romano* Julii IV. celebrari memoriam *S. Namphanionis Martyris*, & *Sociorum, quos ille roboravit ad pugnam, & ad coronam provexit, quique Madauri in Africâ passi sunt.* Verùm hæc omnia, ex his ipsis Epistolis desumpta esse quis non videt? quin & in notis suis disertè fatetur illustrissimus Baronius. Concludit Maximus, solenni formulâ, *dii te servent, per quos & eorum, atque cunctorum mortalium communem Patrem, universi mortales, quos terra sustinet, mille modis concordi discordiâ veneramur & colimus.* His respondens Augustinus *Epistolâ sequenti*, hominem acerrimè perstringit, ostenditque si ludicra agere vellet, se par pari referre posse; hominem verò gravitèr monet, ut in hoc argumento seriò versetur; paratum se fore, de his pro argumenti dignitate disceptaturum. Claudit Epistolam his verbis, *ne te hoc lateat, & in sacrilega convicia imprudentem trahat, scias à Christianis Catholicis, quorum in vestro oppido etiam ecclesia constituta est, nullum coli mortuorum, nihil denique ut numen adorari, quod sit factum & conditum à Deo, sed unum ipsum Deum qui fecit & condidit omnia.* De tempore quo scriptæ sint hæ Epistolæ non constat. Referunt eas noviss. mi editores ad annum CCCXC. Cùm sequenti, Idolorum cultus Imperatorum lege prohibitus sit. Sed nullum inde duci potest argumentum, cùm non hoc modò, sed & quovìs ferè anno sequenti, *Constitutiones Imperiales* hâc de re latæ sint; ut in *Codice Theodosiano* videre est: nempe ann. CCCXCII, CCCXCV, CCCXCVI. anno CCCXCIX. quatuor, quarum duæ ad Africam propriè spectant; iterúmque anno. CCCCVIII. ne ulteriùs pergam. Habentur hæ Epistolæ *Edit. Noviss.* XVI, XVII. in vulgaribus editionibus num. XLIII, XLIV.

SÆC.

SÆC. IV.

Concilia hoc Sæculo habita.

ELIBERITANUM, Eliberi, quæ Hiſpaniæ Bœticæ urbs eſt, ad reſtaurandam collapſam Eccleſiæ diſciplinam, moréſque Chriſtianorum reformandos, fervente jam perſecutione anno CCCV. ex vulgari calculo *Idibus Maiis* congregatum. Aderant Epiſcopi XIX (alii codices habent XLIII.) & in his Oſius Cordubenſis, Presbyteri XXVI. (alii XXXVI) adſtantibus Diaconis, omnique plebe. Condiderunt Canones LXXXI. ſeverioris diſciplinæ, & antiquæ virtutis ac pietatis indices, qui cum notis Binii, ex Garſiâ Loaiſâ maximam partem deſumptis, Gab. Albaſpinæi, & ampliſſimis doctiſſimiſque Ferd. de Mendoza Commentariis habentur Conc. T. I. p. 967. His addi poſſunt XIII. Diſſertationes illuſtriſſimi Card. D. Aguirre, quas noviſſimæ ſuæ *Conciliorum Hiſp.* Collectioni inſeruit, quibus hiſtoriam hujus Concilii, locum, annum, & plures ejus Canones mire illuſtrat. Vid. ejus *Notit.* p. 41. De tempore hujus Concilii litem haud ita pridem movit Cl. Baluzius, * qui illud poſt Ancyranum, & Neocæſarienſe, aliquantò ante Nicænum, celebratum eſſe arbitratur, eâ imprimis ratione ductus, quod Concilii Sardicenſis canone XIV. de laico per tres Dominicas in civitate commorante, nec conventum celebrante, dicit Oſius, *Memini autem ſuperiore Concilio fratres noſtros conſtituiſſe ut aliquis laicus*, &c. quæ de Concilio Eliberitano intelligenda eſſe, contendit Baluzius, Oſiumque ad illius Canonem XXI. reſpexiſſe, quo tale quid ſtatuitur. Sed 1. Potuit hujuſmodi Canon in Synodo aliquâ paulò ante Sardicenſem habitâ, ſtatui, & certè ex vi vocum illarum *Superiore Concilio*, aperte ſatis innuitur. Quo quidem tempore alia plane erat tum Eccleſiæ, tum Reip. facies, quam Synodi Eliberitanæ Decreta nobis repræſentant; nec meliùs cùm eâ congruunt, quam altæ Hyemis tempeſtates, cum æſtivalis cœli, ſolisque, calore, ſplendore, ſerenitate, conveniunt. 2. In textu Græco verba aliter ſe habent † *Μέμνησθε δὲ καὶ ἐν τῷ προλάβοντι χρόνῳ τοὺς πατέρας ἡμῶν κεκριϰέναι, Recordemini autem Patres noſtros in tempore præterito judicâſſe.* Quæ Synodi Eliberitanæ tempori apte ſatis congruunt. Textum verò Græcum ſi non authenticum & Originalem, ex eo ſaltem in Græcorum uſum immediatè fuiſſe expreſſum, omnibuſque quas habemus hodiè, Dionyſii exigui, & Iſidori Mercatoris verſionibus antiquiorem, nemo opinor temerè negabit.

SÆC. IV. ab An. CCC. 305.

* Collect. Nov. p. 23.

† Can. XI.

CIRTENSE (Cirta Numidiæ erat Metropolis, poſtea *Conſtantina* dicta) Diocleſiano & Maximiano purpuram deponentibus, IV. Nonas Maii, vel, ut alii, III. Nonas Martias anno CCCV. ab undecim Epiſcopis (quorum ſeptem Traditores fuerant) Præſidente Secundo Tigiſitano Primæ Cathedræ Epiſcopo in domo Urbani Donati (Chriſtianorum Baſilicis nondum reſtitutis) habitum. De anno ſibi haud ſatis conſtat Auguſtinus. Quippe lib. III. *contr. Creſc.* c. 27. coactum fuiſſe ait Diocleſiano VIII. & Maximiano VII. Coſſ. ſeu anno CCCIII. Verum

305.

SÆC. IV. ab An. CCC. Verum hoc tempore in Africâ maxime fervebat perſecutio. Ut mendum in Actis apud Auguſtinum cubare neceſſe ſit. Ac proinde in *Brevic. Collat.* III. c. 17. rectius rejicit in annum poſt Conſulatum Diocleſiani IX. Maximiani VIII. id eſt, ann. CCCV. In hoc concilio primò de Traditoribus ſub nuperâ perſecutione inquiſitum eſt, & quiſque prout poterat, facti ſui excuſationem affert, omneſque tandem mutuis ſuffragiis abſoluti ſunt. Deinde Silvanus ſubdiaconus Cirtenſis, qui & ipſe Traditor fuerat, in Pauli nuper defuncti locum Cirtenſis Epiſcopus ordinatus eſt. Quæ ſuperſunt Acta extant ap. Auguſtin. *contr. Creſcon. Grammat.* lib. III. c. 27. col. 258. Hujus Concilii meminit Optatus, ad ejus Acta provocat, & quædam ex iis ſummatim exhibet lib. I. p. 16. Hujus Synodi auctoritatem rejecerunt poſtea Donatiſtæ, ejus Acta ficta eſſe contendentes, quibus os mox obturârunt Catholici, ut ex Breviculo Collationis Carthaginenſis abunde liquet.

306. CARTHAGINENSE I. Circa annum CCCVI. (vel ut alii rectius opinor CCCXI.) à LXX Donatiſtarum Epiſcopis celebratum. In hoc, Cæcilianum Carthaginenſem Antiſtitem, tanquàm *Traditorem*, damnârunt, eique Majorinum quendam ſubſtituerunt. Vid. *Optatum lib.* I. & *Auguſt. Epiſt.* CLXII, CLXIII. & *Brevic. Coll. cap.* XVI. De Schiſmate Donatiſtarum & conciliis ea occaſione habitis agunt ſcriptores penè infiniti; poſt alios omnes hanc Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ partem diligenter non minus quam accurate excoluit vir plane eruditus Th. Ittigius *Diſſert.* II. in *Heptad. Diſſertationum Eccleſiaſt.* quam nuperrimè in lucem emiſit *Lipſiæ* 1696. 4*to.*

308. ALEXANDRINUM I. Circa annum CCCVIII. ſub Petro Alexandriæ epiſcopo, in causâ Meletii celebratum: quo, Meletius Epiſcopus Lycopolitanus, multorum quidem criminum reus, imprimis quod idolis ſacrificâſſet, ἐν κοινῇ Συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων, *in communi epiſcoporum Concilio* depoſitus eſt, homine mox in apertum ſchiſma erumpente; ut diſertè tradit, qui rem geſtam neſcire non potuit, ipſemet Athanaſius *Apol.* II. p. 603. *Diſput.* 2. *contr. Arian.* p. 136. Conſona habet Patricius Araſius, ſcriptor quidem penitùs ignotus, *lib.* quem *Oceanum* cognominavit. Ex quo Fragmentum adducit *Libelli Synodici* auctor p. 14.

308. CARTHAGINENSE II. à CCLXX. partis Donatiſticæ Epiſcopis, circa annum CCCVIII. juxta Baronium, habitum. In quo poſt LXXV. dierum diſputationem, communi conſenſu decretum eſt, ut *Traditores*, immenſi quidem criminis rei, etiamſi baptizari nollent, ad Communionem nihilominus reciperentur. De hâc Synodo vide quæ habet Auguſt. *ad Vincent. Epiſt.* XLVIII. De tempore hujus Synodi à Baronio diſſentiunt Valeſius * & Pagius †, contendentes, habitam fuiſſe poſt inchoatum demum ſchiſma Donatiſtarum, imò Donati Carthaginenſis Epiſcopi & Deuterii temporibus, aliquot poſt Nicænum concilium annis.

* De Schiſm. Donat. c. 3. ad calc. Euſeb. p. 292.

† Crit. Hiſt. Chron. ad an. 308. Num. III, IV.

311. CARTHAGINENSE III. anno CCCXI. à Secundo Tigiſitano, & LXX. partis Donatiſticæ Epiſcopis, in causâ Cæciliani congregatum; quo, procurante id maximè Lucillâ, potentiſſimâ & ditiſſimâ

SÆC. IV. ab An. CCC.

tissimâ muliere, Cæcilianum Carthaginensem Episcopum, ejusque ordinatores damnârunt & deposuerunt, substituto in ejus locum Majorino, qui Cæciliani, adhuc Archidiaconi Lector fuerat. Plura habent Optatus l. I. p. 20. Augustinus *ad Episcopos Donatist. Epist.* CLXII.

ROMANUM I. anno CCCXIII. in causâ Cæciliani, Præside Melchiade Papâ, Constantini M. literis convocatum. Convenerunt Episcopi XIX. 6. *Non. Octobr.* in Laterano in Domum Faustæ; à quibus Cæcilianus absolvitur, damnantur Donatistæ. Tribus sessionibus Synodus absoluta est. *Sessione* I. Donatistæ, oblato libello, Cæcilianum multorum criminum accusârunt, Cæciliano è contra Donatum accusante. *Sess.* II. alium *adversùs Cæcilianum* libellum obtulerunt. *Sess.* III. auditis omnibus, quæ dici poterant, & pleniùs examinatis, Donatus tanquàm Schismatis reus damnatur, Cæcilianus à Donatistarum accusationibus, judicio Synodali absolvitur. Acta hujus Concilii extant ap. Optatum lib. I. p. 25. & Conc. T. I. p. 1403. ubi etiam Anulini Proconsulis, & Constantini M. de hâc re Literæ habentur. Vide August. *Epist.* CLII. & *Brev. Coll.* cap. 3. 313.

ARELATENSE I. Constantini Magni jussu, eâdem de re, anno CCCXIV. celebratum. Interfuerunt Episcopi CC. Quorundam nomina, sed mendosè admodùm, hodie subscripta reperiuntur; à quibus Cæciliani causa iterùm absolvitur, & innocentia vindicatur; Canones XXII. ad Ecclesiæ mores & disciplinam spectantes, conduntur. Extant, Sirmondi, Binii, Ducæi, Albaspinæi, notis illustrati, unà cùm *Epistola Synodali*, variisque Constantini Magni literis, tùm ante tùm post Synodum scriptis, Conc. T. I. p. 1421. Ad calcem, *Gesta purgationis Cæciliani & Fælicis*, ex Appendice *Optatianâ* subjiciuntur. Arelatensi huic Synodo intererant etiam ex Britanniâ nostrâ Episcopi tres, Eborius Episcopus Eboracensis, Restitutus Londinensis, Adelphius de civitate Coloniâ Londinensium, unà cùm Sacerdote Presbytero, & Arminio diacono, quorum subscriptiones hodie deprehenduntur. Vide quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* T. I. p. 39. ubi & hujus Concilii canones reperire licet. 314.

ANCYRANUM I. Ancyræ in Galatiâ ab XVIII. Episcopis, ex Asiâ minore, vicinisque Provinciis congregatis, anno CCCXV. ex vulgari calculo coactum. Ut disciplina Ecclesiastica resarciretur, & lapsi ad pœnitentiam rectiùs admitterentur Canones XXIV. condiderunt, qui habentur Græc. Lat. Conc. T. I. p. 1455. 315.

NEOCÆSARIENSE (apud Neocæsariam ad *Lycum* fl. quam alii in Ponto Polemoniaco, alii in Cappadociâ collocant) eodem fere tempore, & eâdem de causâ, à variis Episcopis, quorum XIX. nomina hodiè subscripta reperiuntur, habitum. Extant Canones XV. Gr. Lat. Conc. T. I. p. 1479. 315.

ALEXANDRINUM II. Sub Alexandro Alexandriæ Antistite, omnibúsque Episcopis sedi Alexandrinæ subditis, adversùs Arium hæresin suam recèns evomentem, circa annum CCCXV. juxta Baronium, habitum. Extat Alexandri hac de re *Epistola* apud Theod. l. I. cap. 4. p. 9. confer Epiphan. *Hæres.* LXVIII, LXIX. 315.

SÆC. IV. ab An. CCC. 316. CÆSARIENSE in Ponto, anno circiter CCCXVI. à XXIII. Episcopis, præsidente Vitalio, collectum. In quo, actum est de iis qui in *persecutione* sacrificassent, aut abjurâssent, aut idolothyta gustassent; constitutis *canonicis correctionibus* περὶ τ διαφορὰν τῆς παραβάσεως *juxta gradum & differentiam peccati in quod quisque lapsus esset.* Nititur hæc Synodus solius auctoris *Synodici* à Pappo editi, fide, *Synod.* p. 14. Verùm cùm Auctor iste negligentiam suam ubique prodat, neque aliquem pro se testem citare solet, plures Synodos ab eo memoratas consultò prætermisimus.

324. ALEXANDRINUM III. ab Alexandro, omnibúsque Ægypti Episcopis, unà cùm Osio Cordubensi, eò à Constantino M. cùm literis misso, in causâ Arii circa annum CCCXXIV non (quod vult Baronius) anno CCCXIX. habitum. In hâc etiam Synodo, Collythus Presbyter Alexandrinus, qui Episcopale munus sibi arrogaverat, dignitate suâ deturbatur. Vid. Athan. *Apol.* p. 614, 616.

325. NICÆNUM OECUMENICUM I. mandato Constantini M. Episcopis ex omni orbe Romano, ad ventilandam Arii causam convocatis, XI. *Calendas Junias*, sive rectiùs forsan XIII. *Cal. Julias*, anno CCCXXV. magnâ aulâ Palatii Imperialis, in Bithyniâ coactum, Præter ingentem, & pene incredibilem Presbyterorum, Diaconorum, Acolythorum multitudinem, adfuerunt Episcopi plures undiquáque congregati, gravitate, doctrinâ, pietate, canitie venerandi. Sed de Episcoporum numero, magna est etiam inter veteres sententiarum discrepantia. Eusebius * Cæsariensis qui non minimas in hâc Synodo partes gesserit, supra CCL. fuisse dicit, eósque ex omnibus Europæ, Asiæ, Africæque provinciis, congregatos; ut non immeritò celeberrimum hunc conventum, cùm cœtu illo conferat, cujus meminit *Historia Apostolica*, in quo erant Parthi, Medi, Elamitæ, Mesopotamitæ, &c. in hoc quidem longe superiorem, quòd in cœtu Hierosolymitano *laici*, in hoc non nisi *Dei ministri* convenerunt. Eustathius † Antiochenus, qui & ipse huic Concilio interfuit, & pars magna fuit, circiter CCLXX, fuisse ait, verùm ob ingentem conventûs illius multitudinem, se numerum certò referre non potuisse, neque in eo se valde curiosum fuisse fatetur. Athanasius ‖ plùs minùs CCC recenset. Sozomenus * circiter CCCXX. Batricides sive Eutychius, qui Arabicè Historiam suam condidit, & Ismael Ibn. Ali (quem citat Seldenus † noster) Scriptor Muhamedanus, non minùs quàm MMXLVIII. convenisse tradunt; & ex iis Constantinum M. CCCXVIII. selegisse volunt. Quod parùm probabile videtur. Dorotheus Monembasiensis Metropolita, qui Historiam sacram & civilem vulgari Græcorum idiomate conscripsit, integrum Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Monachorum numerum, non nisi CCCXVIII fuisse refert ‖; nec plures convenisse quia totidem à Christo nato, anni ad hujus Synodi tempus effluxerint: quam pro suâ numerandi ratione anno CCCXVIII. habitam fuisse tradit. Ejus verba, quia in paucorum manibus versatur liber, huc referre non pigebit, Καὶ οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς ἦσαν διακόσιοι τεσσαράκοντα δύο, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ Διάκονοι καὶ καλόγηροι ἦσαν ὑπὲρ τὰ ἑξακόσια· ὅλοι τετρακόσιοι ὀκτώκοντα. Καὶ διὰ τί τοσοῦτο μόνον ἐδιαλέχθησαν. Ὅτι δὲ τὸ κεφάλαιον καὶ ἀνώτατον ἐκκλησίας τῆς Χριστοῦ, τοῦτο τὸ κεφάλαιον τὸ συνόδου ἐκείνης τὴν χεῖρα ἦσαν. *Et Episcopi quidem, sive Summi Sacerdotes erant*

* De vit. Const. l. III. c. 7, 8, 9. p. 486.

† Ap. Theod. l. 1. c. 8. p. 26.

‖ Epist. ad Solit. p. 660.

* L. 1. c. 17. p. 430.

† Not. in Eutych. p. 72.

‖ Συνοδ. διαφ. ἐκκλ. p. 281.

SÆC. IV. ab An. CCC.

erant CCXXXII. *Sacerdotes, seu Presbyteri, Diaconi, & Monachi,* LXXXVI. *cuncti simul* CCCXVIII. *Et quare totidem solummodò electi sunt? Quia à Christi incarnati tempore, usque ad tempus hujus Synodi, anni erant* CCCXVIII. Quæ unde hauserit Dorotheus incertum est: forsan non aliunde, quàm ex *vetustâ illâ Actorum Synodalium collectione* quam citat Cl. Seldenus, hujusque compilatorem circà Concilii Chalcedonensis tempora vixisse conjicit, qui eadem fere habet. In numero CCCXVIII. tandem consenserunt omnes. Quem quidem alibi * disertis verbis confirmat ipse, qui interfuit, Athanasius. Nec Mysterio caruisse numerum cùm Synodo suâ Occidentali notat Liberius † Papa, *cum eodem militum numero stipatus B. Abraham, tot hostium millia per fidem profligavit.* Verùm de his, plus satis. Ad hunc conventum venisse quosdam Philosophos, sive Dialecticos, de rebus Theologicis subtilitèr disputaturos, iisque simplicem quendam ex ordine laicorum, os oppressisse, referunt Socrates, Sozomenus, & Russinus; quorum proinde solennes, prolixâsque cum SS. Patribus Disputationes in *Historiâ suâ Concilii Nicæni* integro pene libro nobis exhibet Gelasius Cyzicenus; non aliunde quam ex proprio cerebello, ut videtur, confictas. Conveniente Synodo, post habitas per aliquot dies disceptationes quasdam prolusorias, tandem pleno Concilio sistitur Arius; nefandæ hæresis circa Filii Dei Divinitatem accusatur; Dogmata ex libris ejus extracta examinantur, discutiuntur, & solenni execratione damnantur; Libri ejus publicè exusti, ipsomet Ario anathemate percusso, & in exilium misso: Conditur *Symbolum*, communis Fidei *tessera*, quâ Filius Patri esse ὁμοούσιος, *genitus non factus, verus Deus de vero Deo*, declaratur: Tollitur Schisma Meletianum, servatâ ipsi Meletio Episcopatûs dignitate, omni verò potestate & jurisdictione abrogatâ; ab eo consecrati sanctiori ordinatione admittendi: Sublata est vetus de *Die Paschatis* controversia, communique Decreto sancitum, ubique illud, non nisi Die Dominico, *Judæorum Festum* proximè sequente, deinceps esse celebrandum: Denique constituti sunt Canones ad regimen & œconomiam Ecclesiasticam spectantes numero XX. nugas enim agunt, qui cum Pisano, Turriano, Ecchellensi, LXXX. vel LXXXIV. ex Arabico versos nobis exhibent. In his Canonibus eminet præ aliis *Canon* VI. qui nobilem uberrimámque disputandi segetem, de *Primatu Romani Pontificis*, de *Ecclesiis suburbicariis*, de *Patriarcharum origine, instituto, & jurisdictione*, eruditis præbuit. De quibus ἔλεγον τῷ νόμῳ agunt hujus sæculi Scriptores, & nos suo loco pro modulo nostro fusius disseruimus. Certe Patriarcharum jura hoc canone fundari, vel contineri, contendunt viri quidem doctissimi, & in Ecclesiæ Antiquitatibus diligenter versati. Verùm nasutioribus, & in re Ecclesiasticâ exercitatis, consensum ægre unquam extorquebunt. Quid, quòd si Patriarchæ hoc tempore extitissent, quî fieri potuit, ut venerandæ hujus Synodi Patres, qui Can. IV. & VI. Metropolitanorum jura diserte statuerunt, de Patriarchis ne levissimam quidem mentionem facerent, eorúmve jurisdictionem definirent? Quin nec ipsum Patriarcharum nomen sensu proprio, nisi post unum alterúmve sæculum in Ecclesiâ Christianâ natum est? Ad hujus etiam Concilii historiam spectant, Constantini Magni cùm Acetio, Novatianorum Episcopo, de dogmatis Novatiani severitate colloquium, & Paphnutii Episcopi Ægyptii & Confessoris celeberrimi increpatio & condemnatio illius Legis, quam Episcopi nonnulli in hoc Concilio inducere nitebantur, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, ab

* Epist ad African. p. 718

† Epist. ap. Socr. l. IV. c. 12. p 223

SÆC. IV. ab An. CCC. uxorum, quas, cùm laici essent, Matrimonii jure sibi sociaverant, concubitu abstinerent; vehementèr contendente Paphnutio, grave hoc jugum Clericis & Sacerdotibus non esse imponendum; honorabiles quippe esse nuptias, & torum immaculatum, caverèntque nè ex nimiâ severitate damnum potiùs inferrent Ecclesiæ. Cujus hâc de re sermonibus universus Sacerdotum cœtus assensus est. De his uberiùs agunt, Socrates lib. 1. capp. 10,11. p. 38. Sozom. lib. I. capp. 22, 23. p. 436.

Et ita quidem post menses duos, & sex dies, die nempè *Augusti* XXV. celeberrimæ huic Synodo finis imponitur. Quam mox excipiebant Constantini M. Vicennalia. Etsi enim juxta accuratam temporis rationem Vicennalia ejus in diem viii. Cal. *Augusti* incidebant, sedente tamen Synodo, Constantinus ea in diem viii. Cal. *Septembris*, diem nempè similis denominationis cum eo, quo imperium inierat, transtulit, quod non rarò alibi factum est, ut rectè observat Cl. Pagius, *Crit. Hist. Chron. in Annal. Bar.* ad ann. CCCXXV. num. iii. p. 85. Extant Græc. Lat. hujus Concilii *Symbolum* & *Canones*, unà cum variis antiquorum versionibus, Conc. Tom. II. p. 27. *Canones* cum notis Balsamonis, Zonaræ, & Alexii. Aristeni, *Pandect. Can.* Tom. I. p. 58. & in eos annotationes Beveregii, ibid. Tom. II. p. 42. *Epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam*, apud Socr. lib. I. cap. 9. p. 27. Theod. lib. I. cap. 6. p. 30. Gelas. Cyz. lib. II. cap. 33. p. 349. apud quos etiam varias Constantini M. de Synodo Epistolas reperire licet. Subjiciuntur p. 103. Gelasii Cyziceni *Historiæ Concilii Nicæni lib.* III. *Canones ex Arabico versi* LXXX. cum novâ Abr. Ecchellensis versione; adjectâ etiam ejus de horum auctoritate *dissertatione.*

330. ANTIOCHENUM I. anno CCCXXX. contra Eustathium Antiochenum, Fidei Nicænæ acerrimum defensorem, congregatum. Principes erant Eusebius Nicomediensis, & Theognius Nicænus, qui Eusebium Cæsariensem, Patrophilum Scythopolitanum, aliósque plures secum adduxerunt; ut totus Episcoporum numerus (siqua Philostorgio fides, lib. II. cap. 7.) erat CCL. In hoc Concilio accusatus est Eustathius à Cyro Beræensi Episcopo, quod Sabelliano dogmati faveret, referente Georgio Laodiceno *apud Socr.* lib. I. c. 24. p. 59. Id ei objectum esse nequaquam agnoscit Socrates, aliásque causas fuisse dicit, eásque (si quosdam audiamus) minùs honestas. Intelligit (opinor) fœdæ libidinis crimen, & infamem mulierculam infantem in ulnis gestantem, in Synodum introductam, facinus illud ei objicientem; de quo latè Theodoritus, lib. I. cap. 21. p. 52. Meminit etiam Philostorgius *loco citato.* Ut ut sit; Virum sanctissimum, fide, pietate, & canitie venerandum deposuerunt, & ut in Illyricum relegaretur ab Imperatore impetrârunt. De rebus etiam in hâc Synodo gestis confer quæ habet *Sozomenus*, lib. II. cap. 19. p. 469.

334. CÆSARIENSE in Palæstinâ, anno CCCXXXIV. jussu Constantini M. à partis Eusebianæ Episcopis, præsidente Eusebio loci illius Episcopo, congregatum. Verùm Athanasius, cujus causâ coacta est hæc Synodus, in eâ utique judicandi, cùm judices parùm æquos se experturum esse suspicaretur, venire noluit, eo nomine contumaciæ apud Imperatorem mox delatus, adeóque post moram benè longam, nihil in hâc Synodo gestum est. Vide *Sozom.* lib. II. cap. 25. p. 479. *Theod.* lib. I. cap. 28. p. 61. Mirum certè videri debēat Athanasium in rebus

suis

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſuis recenſendis alioqui ſatis accuratum, hujus Synodi nuſquàm meminiſſe. Interim notandum eſt, hanc Synodum etſi hoc tempore habitam, diu anteà indictam fuiſſe. Cùm diſertè tradit Sozomenus, Athanaſium ad hanc Synodum vocatum triginta circiter menſium ſpatio profectionem ſuam diſtuliſſe.

TYRIUM anno CCCXXXV. Conſtantini Mandato Tyri habitum. Poſtquam ſuperiori anno Arianorum Conciliabulum Cæſareæ Palæſtinæ fruſtrà habitum fuerat, Athanaſio ibidem comparere recuſante, convenerunt Tyri Epiſcopi *LX.* quos Dionyſius Ex-Conſularis, huc, ad ordinem inter Epiſcopos conſervandum, miſſus, ex variis Orientis locis congregavit, *Ario* quidem faventiores, certè in *Athanaſium* quàm par erat iniquiores, non alios utique quàm quos Euſebiani, Imperatori commendaverant; fatente id Conſtantino in literis ad hanc Synodum datis, quibus eos ad pacem Eccleſiæ reddendam, omni quo poterant modo, graviſſimè adhortabatur. Aderat & Athanaſius, & unà cum illo *XLVII.* ex Ægypto Epiſcopi, non quidèm vocati, ſed qui Metropolitam ſuum ultrò comitati ſunt. Variorum graviſſimorúmque criminum falsò accuſatur Athanaſius, quæ ad duo præcipuè capita revocari poſſunt. Vel enim τὰ ἰδικὰ, vel τὰ ἐκκλησιαστικὰ reſpiciebant. Sub priori claſſe tria ipſi objecta ſunt, *Crudelitas*, *Adulterium*, & *Homicidium*. *Crudelitatis* * accuſatur, quod Iſchyram Presbyterum apud Higynum Præfectum falsò calumniatus, in vinculis ſæpè numero detinuiſſet; quòd Callinicum Peluſii Epiſcopum ab eo depoſitum, militarem cuſtodiam, tormenta, & judicia ſubire feciſſet, quódque plures partis Meletianæ Epiſcopos verberibus affeciſſet. Verùm hæc, aut apertè falſa, aut nullâ ſufficienti probatione ſulta, nudam tantùm in Actis Synodi mentionem habent, nullâ de iis quæſtione ulteriùs habitâ. Mox *Adulterii* accuſatus †, quòd virginem quandam vi conſtupràſſet, productâ in ſcenam infami mulierculâ, impudentèr vociferante, ſe quidèm virginitatem Deo voviſſe, Athanaſium verò quem hoſpitio exceperat, vim ſibi intuliſſe, & invitam violàſſe. Verùm Timotheus Presbyter, Athanaſium ſe eſſe fingens, Egòne, *inquit*, mulier in ædes tuas ingreſſus, vim tibi intuli? Tùm illa Timotheum digito demonſtrans, immò Tu, *inquit*, mihi virginitatem eripuiſti, tu me caſtitate ſpoliàſti, temporis ſimul & loci mentione additâ, Judicibus ſimul & Accuſatoribus ſummo pudore confuſis. Denique objectum eſt & *Homicidii* crimen, quòd Arſenium quendam, factionis Meletianæ Epiſcopum clàm occidiſſet, abſciſsàque ejus manu, in Magicæ artis incantamentis utebatur, productâ in medium arcâ ligneâ, in quâ repoſita erat hominis cujuſdam mortui manus, ſale condita, quam ipſiſſimam Arſenii manum eſſe affirmabant. At verò Athanaſius, qui improba adverſariorum ſuorum concilia optimè noverat, Arſenium multis Epiſcopis cognitum, in Synodum introduxit, & reducto ad alterum latus ejus pallio, primo quidèm dextram, mox interpoſitâ morâ, ſiniſtram quoque oſtendit. En, inquit, Arſenius ambas, ut videtis, manus habere deprehenditur, tertia verò undenàm exciſa ſit, oſtendant nobis accuſatores. Et ita res in fumum abiit, toto cœtu, vel in iram, vel in riſum, ſoluto. Poſterius accuſationum caput duo præcipuè continebat. I. *Quod illicitè fuiſſet ordinatus* ‖, *nec niſi quorundam Epiſcoporum perjurio ad Epiſcopatum perveniſſet*. Sed cùm omnes illius ordinationis circumſtantiæ, in clarâ ac publicâ hominum lucè peractæ fuerant, nulla de iis quæſtio ampliùs moveri

335.

* Soz. lib. II. c. 25. p. 479.

† Soz. ibid. p. 480. Theod. lib. I. c. 30. p. 63. Rufin. Hiſt. Eccl. lib. I. c. 17. p. 232.

‖ Soz. ubi ſupra.

SÆC. IV. ab An. CCC. moveri poterat. Plus negotii facessebat altera quæ secuta est accusatio, Macarium nempè Athanasii Presbyterum, ipsomet mandante, in Ecclesiam ubi Sacerdotio fungebatur Ischyras, venisse, & in Sacrarium irruentem, Mensam quidèm subvertisse, Mysticum verò Poculum confregisse, sacrósque Codices concremâsse. Magna de his lis, multa disputatio, nec pauca allata, quæ omnia falsissima esse sole clariùs demonstrabant; quin ipsum Ischyram ad Sacerdotium nunquàm fuisse promotum, sed imposito sibimet Presbyteri nomine, Sacerdotis munus obiisse. Posteà etiam ipse Ischyras, oblato satisfactionis libello propriâ manu subscripto, coram Athanasio, ejúsque Presbyteris, hanc calumniam revocavit; séque instantibus Eusebianis, & Episcopatum ei promittentibus, hæc omnia ex proprio ingenio confinxisse, testatus est. Decretum tandèm ut Delegati, iique Athanasii hostes infensissimi, à Synodo in Marcoten mitterentur, qui abducto secum Ischyrâ, in ipso loco rem omnem sub examen revocarent; ubi adhibitâ licèt vi, omnibúsque nequitiæ & improbitatis consiliis, nihil adversùs Athanasium extorqueri potuit, ipsis adversariis Acta quæ confecerant celantibus, & omni penè Marcotidis clero, scriptis tùm ad *Philagrium* Ægypti Præfectum, tùm *ad Synodum* literis, Athanasium à totâ hâc calumniâ luculentissimè purgante. His non obstantibus, Athanasius Synodali judicio, quo jure, quâve injuriâ, damnatus & depositus est; qui, quid à tot iniquis Judicibus expectari poterat, prævidens, clam se Synodo subduxerat, Constantinopolim, ut Imperatorem coram conveniret, petiturus. Quæ in hâc Synodo acta sunt, ex Athanasii *Apol.* II. *Socr.* lib. I. cap. 28, 29, &c. *Sozom.* lib. II. cap. 25. *Theod.* lib. I. c. 29, 30. *Conc.* Tom. II. p. 437. colligi possunt. Demùm jubente Imperatore, Synodus relictâ Tyro Hierosolymam se contulit, ubi peractâ solenni locorum sacrorum *dedicatione*, Arius Fidem Orthodoxam se profiteri simulans, unà cum sociis in Communionem recipitur.

336. CONSTANTINOPOLITANUM I. à paucis partis Eusebianæ Episcopis, anno CCCXXXVI. mense circiter *Februario*, habitum. In hoc Conciliabulo congestis novis in Athanasium calumniis, ab Imperatore Episcoporum dolis circumvento, Trevirim in Galliis relegatur; Marcelius Ancyræ Episcopus, ob dogmata male-sana damnatus, sede suâ deturbatur; libris ejus ab Eusebio Cæsarienſi, jubente Synodo, refutandis. Vide *Socr.* lib. I. cap. 35, 36. *Soz.* lib. II. cap. 33. Synodum hanc ultra sex menses continuatam fuisse conjicit Cl. Pagius *Crit. Hist. Chron.* ad ann. CCCXXXVI. num. 6.

338. CONSTANTINOPOLITANUM II. an. CCCXXXVIII. ab Eusebio Nicomediensi, aliisque Arianæ partis Episcopis, contra Paulum Antistitem CP. habitum. Eusebius Nicomediensis, vir supra modum ambitiosus, Regiæ Urbis sedi inhiabat. Collecto igitur Episcoporum suæ partis Concilio, hominem tanquam seditionis auctorem deposuit, ejúsque sedem arripuit. Depositus Paulus varia exilii loca subindè expertus est, tandem Cucusum in Armeniâ relegatus, ibíque à Philippo Præfecto, Arianorum carnifice, strangulatus. Vide *Socr.* lib. II. cap. 8. p. 84. *Theodorit.* lib. II. cap. 5. p. 72.

ALEXAN-

ALEXANDRINUM IV. ab Athanasio, jam ab exilio reverso, unà cum Episcopis suis numero ferè C. anno CCCXXXIX. habitum. In quo causa Athanasii sub examen revocatur, ejúsque innocentia, adversùs tùm veteres, tùm novas adversariorum calumnias, plenissimè vindicatur. Extat *Epistola Synodica* prolixa apud Athan. *Apol.* II. p. 562. & Conc. Tom. II. p. 533. SÆC. IV. ab An. CCC. 339.

GANGRENSE, occasione Eustathii (Sebasteni, an alterius non liquet) hæretici, *Gangris* in Paphlagoniâ, præsidente Dio (si qua *libello Synodico* fides) habitum circa annum (ut videtur) CCCXL, vel paulò anteâ. Fatendum enim est hujus Concilii tempus nullâ certâ Veterum autoritate niti. Socrates quidem de eo agit post Synodum CP. anno CCCLX. habitam, lib. I. c. 43. p. 156. Sozomenus verò, cui hâc in parte potiùs adhærendum censeo, lib. IV. cap. 24. p. 581. paulò ante Synodum Antiochenam (illam nempe in Encæniis ann. CCCXLI. celebratam) collocat, & Eustathium paulò antè ab Eusebio Episcopo CP. (qui sedem hanc ab anno CCCXXXVIII. ad ann. CCCXLII. tenuit) depositum fuisse affirmat. Vide quæ habet Valesius not. ad Socrat. p. 37. Extant Græc. Lat. *Epistola Synodalis ad Armeniæ Episcopos*, & *de Regulis & Consuetudinibus quibusdam Ecclesiasticis Canones* XXI. eorúmque *antiquæ versiones* Conc. Tom. II. p. 413. Cum Scholiis Balsamonis & Zonaræ *Pandect. Can.* Tom. I. p. 415. notisque Beveregii Tom. II. p. 183. Nuperis etiam notis illustravit singulari dissertatione Sam. Schelgvigius *Gedan.* 1690. 4*to*. Vide Socratem & Sozomenum locis citatis; qui Eustathium hunc Sebastenæ in Armeniâ Episcopum, illúmque à Synodo nostrâ damnatum & depositum esse diserté tradunt. 340.

ANTIOCHENUM II. occasione *Encæniorum* magnæ Ecclesiæ, Constantii Imp. jussu ibidem celebratorum, anno CCCXLI. coactum. Aderant sub ductu Eusebii Nicomediensis, Episcopi, teste *Athanasio* XC. *Sozomeno* XCVII. ex Cœlo-Syriâ, Phœniciâ, Palæstinâ, Arabiâ, vicinisque regionibus collecti, quidam reverà Catholici, reliqui specie Orthodoxi, verum in causam Athanasianam parùm æqui. Et primò quidem Athanasium ab exilio reversum, nullo Synodali Decreto absolutum, deposuerunt, ejúsque in locum Gregorium quendam Cappadocem subrogârunt. Condiderunt deinde *Fidei Formulam* verbis generalioribus conceptam. Quam quidem, ante Concilium initum à solis Eusebianis compositam fuisse, contendit, nullâ tamen idoneâ ratione redditâ, Schelstratius. Hâc, verò utpotè jejunâ nimis, rejectâ, aliam substituerunt, quam *Luciani Martyris* manu olim scriptam esse, præ se ferebant. Tertiam dedit Theophronius Episcopus Tyanensis, cui promptè omnes subscribebant. Recessu facto, cùm post menses aliquot iterùm coiret Synodus, quartam adhuc composuerunt. In omnibus his Fidei Formulis cætera (ut videtur) sanis, τὸ ὁμοούσιος vocabulum nusquam reperire licet, utpotè à quo penitùs abhorrebant. Habentur quatuor hæ Formulæ Gr. Lat. apud Athan. *lib. de Synodis*, p. 687. & Conc. Tom. II. p. 590. Duæ priores apud *Socr.* l. II. c. 10. p. 86. Condiderunt etiam *Canones* XXV. ad Ecclesiæ politiam apprimè utiles, qui unà cum antiquis versionibus extant Gr. Lat. Conc. Tom. II. p. 559. Inserti sunt etiam hi Canones *codici Canonum Ecclesiæ universæ*, ab Ecclesiâ Catholicâ omni tempore recepti, ac approbati. Integrum hoc Antiochenum Concilium amplissimis 341.

SÆC. IV. ab An. CCC. plissimis *Commentariis*, variisque *dissertationibus* illustratum edidit Emman. Schelstratius *Antwerp.* 1681. 4*to.*

342. ROMANUM II. à Julio Pontifice, unà cum pluſquam L. Episcopis, in *Ecclesiâ Vitonis Presbyteri*, congregatis, in causâ Athanasii, qui eo se receperat, anno CCCXLII. habitum. Miserat haud ita pridem Julius in Orientem Legatos, qui *partis Eusebianæ* Episcopos ad Synodum in Italiâ congregandam, accirent, de criminibus quæ ipsi Athanasio intentârant, rationem Synodo reddituros. Verùm Legatis post moram longiusculam, re infectâ, redeuntibus, coactâ hâc Synodo, Athanasius ab omnibus calumniis luculentissimè vindicatus, sententiâ Synodali, unà cùm Marcello Ancyrano (qui sententiâ suâ subdolè explicatâ, Concilii Patribus fucum fecit) Communioni restituitur. Extat *Epistola Synodica ad Episcopos orientales*, à Julio scripta, Gr. Lat. ap. Athan. *Apol. de fug.* p. 575. & Conc. T. II. p. 493. Qui *Symbolum*, quod sub nomine *Athanasii* circumfertur, ab eo jam Romæ agente compositum esse somniant, cùm Baronio, Binio, &c. delirare pergant.

345. ANTIOCHENUM III. anno CCCXLV. ab Orientalibus celebratum. Post non unam Synodum haud ita pridem Antiochiæ habitam, sive ejusdem Synodi varios conflictus, Orientales iterùm hoc anno Antiochiæ convenerunt. Quando πίστιν διὰ πολλῶν γεγραφέναι (inquit Athanasius *lib. de Synod. Arim.* p. 690.) *fidem multis verbis conscriptam*, composuerunt. Quæ μακρόστιχος inde dicta est, eaque Cl. Valesii judicio, doctissima & elegantissima. In quâ doctrinam de Sacrosanctâ Trinitate & Dei Filio, omissâ solâ τῆ ὁμοουσίου mentione, sensu satis catholico exponunt; *Filium* nempè, *non ex aliâ prætèr Patrem priùs existente hypostasi, sed ex solo Deo*, idque ἀληθινὸν, *vere genitum esse*, Θεὸν κατὰ φύσιν τέλειον, καὶ ἀληθῆ, καὶ σφραγίνον, ἀνυπόστατον λόγον ὄντα τῆ πατρὸς, καὶ Θεὸν ἐκ Θεοῦ, *à Patre* ἀνεφίκτως καὶ πρὸ πάντων ἀκαταλήπτως *genitum fuisse*. His oppositos *Pauli Samosateni*, *Sabellii*, *Marcelli*, *Photini*, aliorumque errores, & eorum asseclas anathemate percellunt. Addunt denique, *se hæc fusiùs exposuisse*, ἵνα κατὰ τὴν φιλοτιμίαν, *non inani, ac superfluâ ambitione impulsos*, sed ut siniſtram de se opinionem diluant, utque Occidentales Orientalium de Christo doctrinam rectius cognoscerent. Missa est hæc Formula per Eudoxium Germanicienſem, Macedonium Mopsuestenum, aliosque, ad Italiæ Episcopos, qui fortè tunè temporis in Synodo Mediolanensi erant. Verùm vel quòd Græci Sermonis ignari, eam minime intelligerent, vel quòd sub speciosis verbis venenum latere suspicarentur, illam recipere noluerunt, Nicænam Fidem sufficere, nec quicquam ampliùs curiosè inquirendum esse, asseverantes. Extat prolixa hæc *Fidei Confessio* apud *Athan. Loc. citat.* & *Socr.* l. II. c. 19. p. 97. *Conc.* T. II. p. 608.

346. MEDIOLANENSE I. ex plurimis Occidentis Episcopis, anno CCCXLVI. in causâ Athanasii collectum. Prolixam Fidei formulam, à Legatis Orientalium, huic Synodo oblatam, rejecerunt Patres, Nicænam Fidem (ut supra dictum) sufficere, nec quicquam amplius curiosè inquirendum esse, asseverantes. In hâc etiam Synodo damnatur Photini hæresis; Ursacius & Valens, porrecto Fidei suæ libello, in communionem recipiuntur. Vide *Socr.* l. II. c. 20. p. 101. *Hilar. in Fragm.*

Fragm. col. 411. Liber. *Epiſt. ad Conſt.* ibid. p. 456. Semel hoc loco monendus erit lector graves de Synodis Mediolanenſibus & Sirmienſibus inter eruditos intercedere lites, præcipue inter Petavium & Sirmondum, quorum Diatribæ extant, quas adeant curioſi. Id modò addam, Petrum de Marca (qui & ipſe diatribam de hac controverſia edidit, quæ inter ejus Opuſcula p. 155. reperitur) contendere, & rectius mea quidem ſententia, præter hanc, alteram fuiſſe Synodum Mediolani exeunte anno ſequenti habitam, biennio nempe antequam Synodus Romana ſub Julio cogeretur. Et in hac non in illâ ann. CCCXLVI. Photinum à Catholicis Epiſcopis fuiſſe damnatum, Valentem & Urſacium in Communionem receptos. SÆC. IV. ab An. CCC

346.

AGRIPPINENSE anno CCCXLVI. habitum; In quo Euphratas Coloniæ Agrippinæ Epiſcopus ob negatam Chriſti Deitatem damnatus, atque exauctoratus eſt. Extant hujus Synodi Acta, ex *Hiſtoriâ Servati Tungrenſis*, & *Herigero Abbate Laubienſi* deſumpta, Conc. T. II. p. 615. Vide Sirmondi *notas poſthumas* ad hanc Synodum ibid. *in Append.* p. 1803. Verùm non una habetur conjectura, Synodum hanc ejúſque Acta dubia ſaltèm eſſe, ſi non penitùs ſuppoſititia; præſertim cùm Euphratas, qui hic tanquàm Hæreticus damnatur, ſequenti anno in Concilio Sardicenſi inter Catholicos Epiſcopos locum obtinet, uti recte notat *Cl. Du Pin*, * qui plura ad ſubvertendam hujus Synodi fidem argumenta adducit. Confer quæ habet Ant. Pagius ad hunc ann. *Crit. Hiſt. Chron.* Num. VI. p. 146.

* Biblioth. Nov. Tom II. p. 570.

347.

SARDICENSE, Sardicæ in Illyrico, à centum circiter Occidentis Epiſcopis, Præſide Oſio Cordubenſi, anno CCCXLVII. collectum, LXXVI. ex Oriente Epiſcopis cum cæteris coire recuſantibus. Conveniſſe ad hanc Synodum ex Occidentis quidem partibus Epiſcopos circiter CCC. diſertè affirmant Socrates †, Sozomenus, aliique omnes qui ejus rationes ſecuti ſunt. Et ipſum Athanaſium ex *Apologiâ* II. pro ſe teſtem adducunt. In his numerantur Britanniarum Epiſcopi. Unde pro certo habent viri || quidam in antiquitate Eccleſiaſticâ verſatiſſimi, Britannos noſtros una cùm aliis Epiſcopis huic Concilio interfuiſſe. Et ita quidem habet Athanaſii Verſio Latina: verùm id non dicit ipſe Athanaſius *, neque aliud ſcribit, quam facto in Athanaſii gratiam Synodi Decreto, Epiſcopos pluſquàm CCC. ex variis quas ibi recenſet Provinciis, illud calculo ſuo poſteà comprobaſſe. Sed ad rem redeo. In hâc Synodo abſolvuntur Athanaſius, Marcellus Ancyranus, Aſclepas Gazenſis, & ſedibus ſuis reſtituuntur. Damnantur & deponuntur Orientalium Anteſignani Baſilius Ancyranus, Quintianus Gazenſis, Theodorus Heraclientis, &c. Conduntur Eccleſiaſtici regiminis *Canones* XX. Extant, *Epiſtola Synodalis ad Julium Romanum* Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 406. Conc. T. II. p. 660. Ad *Eccleſiam Alexandrinam* Græc. Lat. ap. *Athan. Apol.* II. p. 588. Conc. ibid. p. 663. Ad *omnes Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos*, ap. Athan. ibid. p. 591. Conc. ibid. p. 669. *Latinè*, ex ipſo ut videtur originali ap. Hilar. *in Fragm.* col. 7. *Canones*, eorúmque verſiones veteres Græc. Lat. Conc. ibid. p. 628. Canones hóſce utpotè in causâ particulari conditos, in gratiam nempe Romani Pontificis, ut certiori jure, de causâ Athanaſii ab Arianis oppreſſi pro re natâ judicaret, pro *univerſalis Eccleſiæ regulis* nunquam habuit Eccleſia Catholica; quos pro-

† Lib. II. cap. 20. p. 101. Soz. lib. III. cap 12 p. 514. Vit. Pauli ap Phot cod. CCLVII. col. 1424. Vit Athan. col. 1421. aliiq; plures.

|| Uſſer. de prim Eccl. Brit cap 8. p. 196. Seld. not. in Eutych. p. 123 Burt. Comm. in Antonin. p. 86.

* Apol. II. p. 560, 596, 597.

SÆC. IV. ab An. CCC. inde non *ſuo*, ſed *Concilii Nicæni* nomine citaſſe Zozimum Papam in lite, quæ ipſi cum Epiſcopis Africanis intercedebat, notius eſt, quàm ut probari debeat. Interim Orientales Epiſcopi, qui Sardicam convenerant, ſeparatis conventibus res ſuas agebant. Mox relictâ Sardicâ Philippopolim in Thraciâ ſe contulerunt. Ubi habito conciliabulo, *Synodi Sardicenſis* nomen ſibi arrogàrunt, damnàrunt & depoſuerunt Athanaſium, Marcellum, Aſclepam, Oſium Cordubenſem, ipſius Synodi Præſidem, Maximinum Trevirenſem, alioſque, præcipuè verò Julium Romanum; *principem* (quem vocant) & *ducem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſque aditum fecit ad ſolvenda jura Divina, &c.* Extat Lat. Epiſtola Synodalis ad *Donatum Carthaginenſem*; & ad ejus calcem, *Fidei confeſſio* ap. Hilar. *Fragm.* col. 434. &c. Conc. T. II. p. 699. Anno ſequenti jùxta libelli Synodici auctorem concilium *Cordubæ* habuit Oſius, in quo condemnati ſunt, quos concilium Sardicenſe abdicaverat, & recepti quos abſolverat. Verùm parùm apud me valet, niſi aliunde confirmetur, iſtius Synodi fides. Vide interim quod de hac Synodo diſſeruit d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. & *Notit.* p. 44.

348. CARTHAGINENSE IV. à Grato Carthaginenſi, plurimiſque Africæ Epiſcopis, occaſione turbarum, quas *circumcelliones Donatiſtæ* excitaverant, circa annum CCCXLVIII. habitum. Extant circa varias Eccleſiæ conſuetudines *Canones* XIV. Conc. Tom. II. p. 713. & ex vetuſtis *codd. Vaticanis* ab Holſtenio emendati ibid. in *Append.* p. 1821. Utramque Editionem Scholiis ſuis illuſtratam exhibet Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. diſſert.* III. cap. 3. p. 129. *Can.* XIII, XIV. mentio fit Canonum in variis Conciliis Africanis antehâc conditorum; quorum hodiè nulla remanent veſtigia.

349. ROMANUM III. anno CCCXLIX. ſub Julio Pontifice congregatum. Quo, biennio poſt Synodum Mediolanenſem Photini hæreſis iterùm damnata eſt, & Urſacius & Valens veniam deprecantes, & oblato ſatisfactionis libello, ſe Athanaſii communionem amplecti, cauſámque Orientalium & Arianorum penitùs ejurare profitentes, ad Eccleſiæ Catholicæ Communionem admiſſi ſunt. Refert hujus Synodi geſta, libellumque ſupplicem Hilarius *Fragment.* p. 411. Conſona tradit ipſe Athanaſius *Epiſt. ad Solit.* p. 639, 649*. Conſer quæ de hâc Synodo congeſſit P. de Marca *Diatr. de Tempore Synodi Sirm.* p. 161. & quas dedit emendationes & obſervationes Baluzius *Collect. Nov.* p. 27.

* Vid. Apol. II. p. 602.

349. SIRMIENSE I. à plurimis occidentis Epiſcopis, adversùs Photinum Hæreticum, hujus urbis Epiſcopum, in Synodo tùm Mediolanenſi, tum Sardicenſi, anteà damnatum, anno CCCXLIX. habitum. Ubi Photinus tanquàm hæreticus iterum deponitur. Verùm reclamante plebe, Sede ſuâ jam deturbari non potuit. Synodi hujus mentionem facit Hilar. *in Fragm.* col. 411. B. Primus, ni fallar, hanc Synodum eruit Cl. Petavius, & ſententiam ſuam eruditiſſima Diſſertatione propugnavit. Sed nullam hoc anno Synodum Sirmienſem agnoſcit Baronius, nullam Sirmondus, qui duabus Diatribis Sententiam Petavianam refutare aggreſſus eſt, quæ ad calcem Opuſc. de Marca reperiri poſſunt. Nullam denique P. de Marca, qui res quæ in hac Synodo geſtæ fuiſſe dicuntur, ad Romanam illam, cujus jam meminimus, diſerte refert.

HIE-

HIEROSOLYMITANUM, à Maximo Hieroſolymorum Antiſtite, & XV. Epiſcopis, preſente etiam Athanaſio Alexandriam jam redeunte, anno CCCL. habitum. In quo Epiſcopi, qui ſententiæ in Athanaſium olim ſubſcripſerant, delictum ſuum confeſſi, ſententiâ Synodali in Athanaſii communionem recipiuntur. Extat *Epiſtola Synodica ad Ægypti, & Libyæ Epiſcopos & Clerum*, Gr. Lat. apud *Athan. Apol.* II. p. 601. & Conc. Tom. II. p. 725. SÆC. IV ab An. CCC.

SIRMIENSE II. à quibusdam tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Epiſcopis, præcipue Semi-Arianis Conſtantii mandato convocatis, anno CCCLI. habitum. Ab his, Photinus Sabellii, & Pauli Samoſatenſis dogmatum reus, deponitur & ejicitur; & licet Photino adverſarios ad diſputationem provocante, certatum eſt utrinque maximâ verborum & rationum contentione, Baſilio Ancyrano diſputandi partes adversùs Photinum ſuſtinente, victus tamen Photinus & condemnatus eſt. Extat *Fidei Expoſitio* in hâc Synodo conſcripta, quam à Marco Arethuſio dictatam eſſe falsò affirmat Socrates, *Lat. apud Hilar. de Synod.* col. 338. *Græc. Lat.* apud Socr. lib. II. cap. 30. p. 122. Athan. de *Synod. Arim.* p. 693. Tempus hujus Concilii ad annum poſt conſulatum *Sergii* & *Nigriniani*, id eſt, ad annum CCCLI. rectè refert Socrates. Quod verò Oſii lapſum in eo contigiſſe, & Georgium Alexandrinum adfuiſſe ſcribit, hallucinatum fuiſſe manifeſte liquet, hæc quippe in Synodum Sirmienſem ann. CCCLVII. omninò rejicienda ſunt. 351.

ARELATENSE II. quod plures tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Epiſcopi Arelate, ubi tunc agebat Conſtantius Imp. anno CCCLIII. habuerunt, præſente etiam Vincentio Capuano primario Liberii Pontificis Legato. Sed cùm de Fide diſceptare detrectarent Ariani, Athanaſii damnationem unicè urgentes, reliqui minis & terroribus victi ſubſcripſerunt, ipſomet Vincentio manus dante, totis viribus repugnante Paulino Trevirenſi, ac propterea in exilium miſſo. Vid. Hilar. *lib. ad Conſt.* col. 305. & in *Fragm.* col. 400. Sulp. Sev. lib. II. p. 153. 353.

MEDIOLANENSE II. ad quod anno CCCLV. convenere pauci quidem ex Oriente Epiſcopi, ex Occidente verò, ſi numerum rectè notent Socrates & Sozomenus, nec mendum in eo cubet, pluſquàm CCC. Magnâ contentione id agebatur, ut Athanaſius communi Suffragio condemnaretur, præſente etiam Conſtantio, minas quin & gladium Epiſcopis intentante. Verùm conſtanter reclamârunt Catholici ac proinde in exilium acti, Euſebius Vercellenſis Scythopolim, Lucifer Calaritanus in Palæſtinam, Dionyſius Mediolanenſis in Cappadociam. Vid. Hilar. *lib. ad Conſt.* col. 305. & in *Frag.* col. 400. Athan. *ad Solit.* p. 666. Socr. lib. II. cap. 36. p. 130. Soz. lib. IV. cap. 9. p. 546. Extat *Epiſtola Synodica ad Euſebium Vercellenſem* Conc. Tom. II. p. 773. *Vitam S. Euſebii Vercellenſis Epiſcopi* edidit ſed mendosè Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1030. quâ Synodi hujus Mediolanenſis Acta uberiùs continentur. Hanc vitæ Euſebianæ partem ad codicem *Colbertinum* recognitam, *novæ ſuæ collectioni* inſeruit Baluzius p. 29. 355.

SÆC. IV. ab An. CCC. 356. BITERRENSE, à Saturnino Arelatensi, & vicinis Episcopis Imperatoris Mandato convocatis, Biterris in Diœcesi Arelatensi anno CCCLVI. habitum. In hâc Synodo de damnatione Athanasianâ iterùm actum. Sed vehementèr repugnârunt Catholici, & in his præcipuè Hilarius Pictaviensis mox Imperiali Rescripto in Phrygiam relegatus. Vide Hilar. *ad Constant.* col. 306. *de Synod.* col. 319. Hieron. *de Script.* cap. 100. Sever. Sulp. lib. II. p. 153.

356. ANTIOCHENUM IV. anno CCCLVI. ab Arianis congregatum. Aderant Narcissus Cilix, Theodorus Thrax, Eugenius Nicænus, Patrophilus Scythopolites, Menophantus Ephesius, aliique numero circiter *XXX.* qui Athanasium, quòd in Synodo non priùs innocens declaratus, contra leges Ecclesiæ Alexandriam rediisset, iterùm damnârunt, neque cum illo communicandum esse decreverunt, ejúsque loco Georgium Alexandriæ Episcopum ordinârunt, déq; his ad omnes ubiq; constitutos Episcopos literas dederunt. Agit de hâc Synodo Sozomenus lib. IV. cap. 8. p. 546. verùm tempore non suo, ut *in Notis* rectè observavit Valesius; quippè Constante adhuc superstite, celebratam esse dicit. Certum enim est, Georgium post Consulatum Arbæthionis & Lolliani, hoc est, anno CCCLVI. Sedem Alexandrinam invasisse.

357. SIRMIENSE III. ab Arianis anno CCCLVII. præsente Constantio, habitum. In hâc Synodo Novam *Fidei Confessionem* procuderunt, *Latinè* quidem scriptam, dein *Græcè* versam, quâ tùm ὁμοούσιος, tùm ὁμοιούσιος vocabula, partim quòd in Divinis Scripturis non continentur, partim quòd suprà omnem humanum intellectum sunt, non ampliùs esse usurpanda decreverunt. Extat *Lat.* apud Hilar. *de Synod.* col. 323. *Græc. Lat.* apud Athan. *de Synod.* p. 695. Socr. lib. II. cap. 30. p. 124. Ad hanc Synodum à Constantio accitus Osius Cordubensis, jam per annum exul, *centenario major*, & *nimium Sepulchri sui amans*, (ut Hilarii de eo verbis utar) adhibitis etiam non minis modò, sed & tormentis, cessit tandem, formulæ subscripsit, & cum Arianis communicavit. Damnationi verò Athanasianæ illum subscripsisse, quod pro certò habet Philostorgius*, disertè negat ipsemet Athanasius *Epist. ad Solit.* p. 651.

* Lib. IV. c. 3. p. 493.

357. ANTIOCHENUM V. anno CCCLVII. ex mente Valesii, paulò post Sirmiensem Synodum, in quâ Osius impiam illam professionem fidei suæ ediderat, congregatum. Mortuo Leontio, Eudoxius suffragantibus Palatii Eunuchis, qui τῇ ἀνομοίῳ dogma amplectebantur, Sedem Antiochenam arripuit, & voti compos factus, exindè illius opinionis patrocinium palàm suscepit, conventuque Episcoporum suæ partis (in quibus erant Acacius Cæsareæ Palæstinæ, & Uranius Tyri Episcopi) Antiochiæ celebrato, & τῷ ὁμοίῳ, & τῷ ὁμοιούσιος vocabulum rejecit, causatus Occidentales quoque Episcopos idem decrevisse. Osius quippe unà cum quibusdam illarum partium Episcopis vi coactus, apud Sirmium consenserat neque *consubstantialis*, neque *similis substantiæ* vocabula deinceps esse usurpanda; quippe quæ nec in sacris Literis usquam reperirentur, & curiosa Divinæ Substantiæ investigatio humanæ mentis captum longè superaret. Acceptis igitur ab Occidentalibus hâc de re literis, Epistolam Synodicam rescripsit Eudoxius, gratias agens Valenti, Ursacio, atque Germinio, eorúmque Ministerio ascribens, quod Occi-

Occidentales rectè sentirent. Recensèt hæc omnia Sozomenus lib. IV. cap. 12. p. 553. SÆC. IV. ab An. CCC.

SIRMIENSE IV. partim ex Orientalium Legatis, partim ex Episcopis qui in comitatu erant anno CCCLVIII. congregatum. Ubi aliam Fidei formulam composuerunt, partim ex veteri illâ Sirmii adversus Photinum factâ, partim ex Antiochenâ anno CCCXLI. conditâ, conflatam. Huic Liberius Pontifex post exactum triennii exilium subscripsit, & cum Arianis communionem coluit, sedi suæ inde restitutus. Extant Liberii hâc de re *Epistolæ* III. apud Hilar. in *Fragm.* col. 426. Vide Athan. *ad Solit.* p. 631. Soz. lib. IV. cap. 15. p. 557. 358.

ANCYRANUM II. anno CCCLVIII. ab Episcopis Semi-Arianis, præsidente Basilio Ancyrano, paulò ante Paschà congregatum. Occasione dedicandæ Basilicæ à se constructæ multos vicinarum Urbium Episcopos Basilius pro more Ancyram convocavit: Ubi habitâ Synodo Aetianos & Eudoxianos damnârunt, & τῆ ὁμοιούσιῳ dogma strenuè propugnârunt. Extat Græcè Latinè Epistola Synodalis admodùm prolixa, *XII.* Episcoporum subscriptionibus roborata ad Phœniciæ reliquósque suæ partis Episcopos, quâ Semi-Arianorum fidem explicant pariter & confirmant apud Epiphan. *Hæres.* LXXIII. p. 846. Inserti sunt huic Epistolæ varii anathematismi, omnibus qui formulas Antiochenam & Sirmiensem, *i.e.* confessionem Semi-Arianam non recipiebant, oppositi. Habentur etiam nec iidem planè nec diversi, utpotè nec numero, nec ordine convenientes, Latinè unà cum suis animadversionibus apud Hilar. *lib. de Synod. adverss. Arian.* p. 324. Sedente Synodo, lectæ sunt Georgii Laodiceni ad Episcopos qui illuc convenerant literæ, quibus eos adhortatus est, ut unitis viribus adversùs Aetium, omnésque τῆ ἀνομοίῳ assertores contenderent, curaréntque, ut Eudoxius & Aetium ipsum Antiochiâ expellat, & discipulos illius in Clericorum album relatos expungat. Scriptis igitur ad Imperatorem literis missi sunt à Synodo Legati Basilius Ancyranus, Eustathius Sebastenus, Eleusius Cyzicenus, & Leontius ex Imperatoris cubiculario Presbyter, postulaturi ab eo, ut quod communi consensu toties in Consiliis definitum fuerat, Filium nempè Patri similem esse secundùm Substantiam, firmum ac stabile permaneret. Romam advenientes, rem apud Imperatorem mox confecerunt. Unde revocatis literis, quas Asphalio Presbytero, Ecclesiæ Antiochenæ Legato, in gratiam Eudoxii & Aetii dederat Constantius Imp. earum loco alias ad Antiochenos scripsit, quibus Eudoxium & qui cum illo erant expelli jussit. Extant literæ tùm Georgii Laodiceni ad Episcopos Ancyræ congregatos, tùm Constantii Imp. ad Antiochenos apud Sozom. lib. IV. cap. 13, 14. p. 554. 358.

SIRMIENSE V. anno CCCLIX. iterùm convenientibus Episcopis, præsente etiam Imperatore, habitum; coactam enim, fuisse hoc loco & tempore Synodum, clarissimè liquet ex novâ adhuc Fidei Formulâ ibidèm conditâ, à Marco Arethuso Græcè dictatâ, non (quod habet Socrates) ex Latino Sermone, in Græcum conversâ. Cui Imperatoris, & Consulum nomina, mensis, dieiq; nota, præfiguntur. In formulâ, prætermissâ penitus οὐσίας voce, Filium Patri per omnia similem esse affirmârunt. Extat apud Athan. *de Synod.* p. 674. qui ejus Conditores lepidè satis ludibrio exponit ibid. & p. 671. & apud Socr. lib. II. c. 37. p. 132. 359.

ARIMI-

SÆC. IV. ab An. CCC. 359. ARIMINENSE, quo Conſtantii Literis convocati convenerunt *ex omni orbe Romano* (ut Valentiniani jun. lex nos docet) præcipuè ex Occidente, Epiſcopi pluſquam CCCC. anno CCCLIX. Et primò quidem Fidem Nicænam Decreto ſuo confirmârunt, Ariana dogmata diſertè damnârunt, Urſacium, Valentem, & alios quoſdam depoſuerunt; ad poſtremum verò partim Urſacii & Valentis dolis circumventi, partim cuſtodiæ ſuæ in urbe tanquàm carcere pertæſi, partim Tauri Præfecti precibus, fraudibus, minis, & conquiſitis undique vexationibus victi, in generalem quandam Fidei formulam, ab Arianis conſcriptam, omiſſo penitùs *Subſtantiæ* vocabulo, volentes nolentes conſenſerunt. Grata fuere hæc, ſi cui alii, Conſtantio Imp. qui nullum non movebat lapidem, ut cauſæ Arianæ ſuppetias ferret. Quin & hujus Concilii decreta Valentinianus jun. ſuaſu Juſtinæ matris, fœminæ Ἀρειομανίσης, latâ anno CCCLXXXVI. lege confirmavit, & *in æternum manſura* eſſe dicit, & Catholicos fidei jam expoſitæ conſenſiſſe, *Cod. Theod. Tit. de Fide Cath.* lib. IV. Verum meliora poſteà doctus, ann. CCCLXXXVIII. hanc conſtitutionem revocavit, ibid. Tit. *de Hæret.* lib. XV. ſi modò legem iſtam rectè interpretetur doctiſſimus Gothofredus. Extat Græc. Lat. *Sententia Synodalis* apud Athan. *de Synod.* p. 678. *Definitio Catholica* de Fide Nicænâ Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 458. *Damnatio blaſphemiarum Arii* Lat. ibid. p. 459. *Epiſtola Synodalis ad Conſtantium* Græc. Lat. apud Athan. *de Synod.* p. 676. Alia ad eundem *Reſponſoria* apud Socr. lib. II. cap. 37. p. 139. Hæc omnia, unà cum aliquot Conſtantii ad Synodum literis habentur Conc. Tom. II. p. 793. Vide quæ habent Socr. lib. II. cap. 37. p. 131. & Sozom. lib. IV. cap. 17, 18, 19. p. 563. Sev. Sulp. lib. II. p. 156, &c. Denique Actorum hujus Synodi Fragmenta quædam, veneranda ſanè, ex publicis Eccleſiarum ſcriniis, ſervatis ipſius Concilii verbis, deprompta, nobis conſervavit Hieronymus *Dial. adverſ. Lucifer.* Tom. II. p. 143. In quibus & verſutos Valentis Murcenſis in quamcunque formam ſe vertentis dolos, & miram catholicorum Epiſcoporum ſimplicitatem perſpicere licet. *Sonabant verba pietatem*, inquit Hieronymus, *& inter tanta illa præconia* (ſeu ut vetus Editio juxta quoſdam Codd. manuſcriptos habet) *mella præconii; nemo venenum infertum putabat. De Uſiæ verò nomine abjiciendo, veriſimilis ratio præbebatur. Quia in Scripturis aiebant non invenitur, & multos ſimpliciores novitate ſuâ ſcandalizat. Placuit auferri. Non erat curæ Epiſcopis de vocabulo, dùm ſenſus eſſet in tuto.* Addam, in hâc Synodo non de Fide modò actum eſſe, ſed & de Cauſis Epiſcoporum, de Eccleſiarum & Clericorum Privilegiis, editâ à Patribus diſpoſitione, *ut juga quæ videntur ad Eccleſiam pertinere, à publicâ functione ceſſarent, inquietudine deſiſtente*, i. e. ut etiam à ſolitis & ordinariis functionibus & tributis immunes eſſent. Quod ex Conſtitutione Conſtantii ad Taurum Præt. Præf. qui huic ipſi Concilio præfuit, anno CCCLX. datâ abundè liquet, *Cod. Theod.* Tit. *de Epiſc.* lib. XV. ubi etiam ſubdit; ſe hanc Synodi diſpoſitionem ſanctione ſuâ ſtatim repuliſſe.

359. NICENSE ſive NICÆNUM, in Thraciâ habitum, quandò Concilii Ariminenſis ad Conſtantium Legati apud Nicen Thraciæ urbem in itinere ſuo aliquantiſpèr ſubſtiterunt. Quibus in partes ſuas ſubdolè pertractis, Urſacius & Valens Arianorum Primipuli, habito ibidèm an. CCCLIX. vi. Id. *Octobr.*

Octobr. conciliabulo, primò ſententiam Synodi Arelatenſis in ſe latam reciderunt, dein Formulàm Ariminenſem Græcè verſam ſub ſplendido *Nicænæ Fidei* titulo, promulgàrunt, Concilii illius œcumenici nomen ſibi aſſumentes, quo ſimplicioribus fucum aſſutiùs facerent. Verum fraude mox detectà, omnium ludibrio expoſiti ſunt. Extant Latinè hujuſce Synodi Acta, ſed ex parte tantùm apud Hilar. *in Fragm.* col. 452. ubi *XIV.* Legatorum nomina recenſentur. Vide Socr. lib. II. cap. 37. p. 568. Formula fidei quam promulgàrunt habetur apud Theodorit. lib. II. cap. 21. p. 101. Addit, alios metu compulſos, alios fraude inductos ei ſubſcripſiſſe ; quotquot verò conſentire recuſàrunt, in ultimos orbis fines relegatos eſſe. SÆC. IV. ab An. CCC.

SELEUCIENSE, Seleuciæ in Iſauriâ aſperâ eodem quo Ariminenſe tempore ann. CCCLIX. v. Cal. *Octob.* coactum ; cui *CLX.* circiter Epiſcopi ex variis Orientis Provinciis congregati interfuerunt. In duas partes dirempta eſt Synodus : Unam duce Acacio Cæſarienſi, cui *XXXIII.* alii adhæſerunt, qui abrogatà Formulà Nicænà aliam ſubſtituere voluerunt ; alteram ſub Georgio Laodicæno, aliiſque, qui omiſſo ſolum τῆς ὑμοουσίου Fidem Nicænam conſervandam eſſe contendebant. Hi numero longè ſuperiores, rejectis Acacianorum libello & Formulà, Fidem Antiochiæ anno CCCXLI. ſcriptam, protulerunt, & ſubſcriptione ſuà ratam habuerunt, partíſque Acacianæ principes depoſuerunt. Extant hujus Concilii Acta ex collectione Sabini per compendium excerpta apud Socr. lib. II. c. 39, 40. p. 146. Et in his Acacianorum libellus & fidei formula Synodo oblata, quæ apud Epiphan. *Hær.* LXXIII. num. XXV. p. 872. ſubſcriptis *XLIII.* Epiſcoporum nominibus itidem habentur. Confer Soz. lib. IV. cap. 23. p. 577. Sulp. Sev. lib. II. p. 158. imprimis verò Hilarium, qui huic Synodo præſens adfuit, *lib. contr. Conſtant. vit. defunct.* col. 292. Locum, ex vetuſtiſſimo codice Colbertino longè emendatiorem exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 67. 359.

CONSTANTINOPOLITANUM III. ineunte anno CCCLX, convenientibus in Urbe Regiâ *L.* Epiſcopis habitum. Et duæ etiam in hâc Synodo partes, Semi-Arianorum una, qui Filium Patri ὁμοιούσιον ; Aetianorum altera, qui Filium ἑτερούσιον eſſe contendebant. Vicit Semi-Arianorum pars. Inde Aetius mox exilio mulctatus : Damnatum ejus dogma : Denique Fidei Formula, quæ Conſulum nomina affixa habuit, quæq; in Synodo Ariminenſi lecta fuerat, paucis additis confirmata. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Georgium Alexandriæ Epiſcopum de damnatione Aetii, ejus Diaconi, Græc. Lat. apud Theod. lib. II. cap. 28. p. 114. & Conc. Tom. II. p. 805. Conter Soz. lib. IV. c. 24. p. 579. Edita eſt in hoc Concilio Formula Ariminenſis novâ Appendice auctâ, nempe ut neque *Subſtantia*, neque *Hypoſtaſis* de Deo diceretur. Extat apud Socrat. lib. II. cap. 41. p. 153. qui etiam novem Arianorum formulas hactenus editas recenſet. In quibus hæc Conſtantinopolitana ultimum locum occupat. Interfuit huic Synodo Ulfilas Gothorum Epiſcopus, ejuſque Fidei confeſſioni ſubſcripſit, qui ante illud tempus Nicænam Fidem amplexus fuerat. 360.

ANTI-

SÆC. IV. ab An. CCC. 360. ANTIOCHENUM VI. Antiochiæ, in quâ tunc agebat Imperator, exeunte anno CCCLX. ab Arianis congregatum; Ubi mutata in pejus sententiâ, Filium Patri πανταχῶς ἀνόμοιον καὶ ἐξ οὐκ ὄντων factum esse decreverunt; inde *Anomœi* & *Exucontii* dicti. Meletium etiam Antiochiæ Episcopum eo quod cum Clericis ab Eudoxio depositis communicâsset, reverà quod Catholicam profiteretur Fidem, sede suâ dejiciunt, Euzoio in ejus locum substituto. Vide Athan. *de Synod.* p. 698. Theod. lib. II. c. 31. p. 119. Soz. lib. IV. c. 29. p. 588. Anno sequenti, Constantii jussu convenit iterùm Antiochiæ Synodus, in quâ Eudoxii causa, quem, quòd absque communi consensu Eunomium Cyzici Episcopum constituisset, accusaverat Acacius, Synodali judicio examinata est. Vide Philost. lib. VI. cap. 4. p. 501. Cl. Pagius in priore Synodo Meletium à Sede Sebastenâ ad Antiochenam translatum esse contendit, in posteriori in exilium actum; *Crit. Hist. Chron. in Annal. Bar.* ad annum CCCLX. num. 5. p. 174.

362. ALEXANDRINUM V. anno CCCLXII. ab Athanasio, jam ab exilio reverso, plurimisque Episcopis ex Ægypto, Libyâ, Arabiâ, & Italiâ congregatis, habitum. In hâc Synodo sancitum est, Spiritum S. Patri & Filio esse consubstantialem, Christum reverà naturam nostram ex carne, & animâ rationali constantem in se recepisse; voces ὑπόστασιν & οὐσίαν, quæ piorum mentes totiès turbaverant, esse accuratè distinguendas, & Nicæni Symboli terminos potiùs usurpandos: Deniq; cum iis qui sub Constantii regno, cum Arianis incautè communicaverant, mitiùs agendum esse, & peractâ pœnitentiâ, sedibus suis esse restituendos. Extat Græc. Lat. Epistola Synodalis ab Athanasio, saltem suo nomine perscripta ad Antiochenos apud Athan. Tom. I. p. 447. & Conc. Tom. II. p. 809. Confer Socr. lib. III. cap. 7. p. 174. Soz. lib. V. cap. 12. p. 612. Rufin. lib. I. cap. 28, 29. p. 236. His addi possunt, quæ habet Autor Vitæ S. Eusebii Vercellensis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1044.

362. PARISIENSE anno CCCLXII. post Hilarii reditum habitum. In quo Formula Fidei Arimini condita ab ipsis Episcopis qui ei subscripserant, damnatur, & Saturninus Episcopus Arelatensis deponitur. Extat Epistola Synodica apud Hilar. in *Frag.* p. 431. & Conc. Tom. II. p. 821. Vide Sirmondi Notas posthumas ibid. in Append. p. 1805.

362. THEVESTINUM anno circitèr CCCLXII. à Donatistis in Africâ habitum. Factâ ubique Hæreticis per Rescriptum Juliani Imperatoris potestate, redierunt Donatistæ, Catholicorum Basilicas invaserunt, & omnia penè loca cæde & sanguine impleverunt. De quo in hâc Synodo apud Thevestinam civitatem habitâ, questus est Primosus Episcopus Catholicus, teste Optato *contr. Parmen.* lib. II. Nulla hujus Concilii memoria in vulgatis Conciliorum Tomis habetur. Conter Augustini Epist. CLXVI. *contra Donat.* quæq; de hâc Synodo notavit Emm. Schelstratius *Eccles. Afr. Dissert.* III. cap. 5. p. 162.

ALEXAN-

ALEXANDRINUM VI. anno CCCLXIII. ab Athanasio & Episcopis suis habitum. In quo Fidem Catholicam Joviano Imp. accuratè exponunt. Extat Græc. Lat. Epistola Synodica de Fide ad Jovianum apud Athan. Tom. I. p. 398. Theod. lib. IV. cap. 3. p. 152. Conc. Tom. II. p. 823. Singularis est Cl. Valesii conjectura, Epistolam hanc ab Athanasio non Alexandriæ, sed Antiochiæ scriptam esse, quod neutiquàm mihi probabile videtur; etsi illam in Synodo Alexandrinâ dictatam, ab Athanasio & coepiscopis Legatis Joviano Antiochiæ oblatam esse facilè concesserim; quod ipsius Epistolæ titulus satis indicat. SÆC. IV ab An. CCC 363.

ANTIOCHENUM VIII. anno CCCLXIII. coactum. In quo Acaciani, qui (ut rectè notat Socrates) ad nutum & sententiam eorum qui rerum potiebantur, flectere se semper soliti essent, versis velis τὸ ὁμοιον amplexi, Fidem Nicænam confirmarunt, & libellum *de Fide* à se compositum Imperatori obtulerunt. Cui XVII. nomina affixa sunt. Extat apud Socr. lib. III. cap. 25. p. 203. Soz. lib. VI. cap. 4. p. 641. Conc. Tom. II. p. 827. 363.

LAMPSACENUM apud Lampsacum urbem, in angusto Hellesponti sinu positam, anno CCCLXV. anno præcedenti, ut ex Sozomeno contendit Pagius *, à Semi-Arianis præcipuè celebratum. Postquàm per bimestre spacium inter se consultassent, decreverunt tandem, ut τῷ ὁμοιουσίῳ dogma ubique retineretur, ut Fides Antiochiæ in Encœniis olim exposita, confirmaretur, & Eudoxianorum in Synodo Constantinopolitanâ Acta irrita redderentur, ut Episcopi item ab iis depositi, sedes suas postliminio recuperarent, Cumque Catholicos se strenuè simularent, Legatos ad Occidentis Episcopos cùm literis Synodicis miserunt, qui tamen non nisi post annum unum, aut alterum, munus demandatum absolverunt. Vide de hâc Synodo Socr. lib. IV. cap. 4. p. 213. Soz. lib. VI. cap. 7. p. 646. qui tamen in eo hallucinatur, quòd Episcopos in hâc Synodo congregatos, Catholicos fuisse censet. Notandum est occasione hujus Concilii, plures à Semi-Arianis Asiæ, Pamphyliæ, Isauriæ, & Lysiæ Episcopis, Synodos collectas esse. In quibus τῷ ὁμοιουσίῳ dogma stabilire conati sunt, quorum Epistolæ Synodicæ ad Liberium Papam per Legatos Lampsacenos missæ sunt. 365.

* Crit. Hist. Chron ad an. CCCLXIV. n. 5. an. CCCLXV. n. IV.

SINGEDUNENSE in Mysiâ, anno CCCLXVI. ex Arianis collectum, ducibus Ursacio & Valente, qui Semi-Arianos in partes suas pertrahere summoperè conabantur, ac proinde ad Germinium, Semi-Arianorum in his locis Antesignanum, hâc de re scripserunt. Extat Epistola Synodalis apud Hilar. *in Fragm.* col. 421. Conc. Tom. II. p. 840. 366.

ROMANUM IV. anno CCCLXVII. à Damaso Papâ & XXVIII. Episcopis, & Presbyteris XXV. coactum. Quo, Liberius post mortem damnatus est. Refert hæc Auctor vitæ S. Eusebii Presbyteri Romani, à Baluzio editus *Miscellan.* Tom. II. p. 142. Quin & (si qua *libri Pontificalis* Auctori in vitâ Damasi fides) vel in hâc ipsâ Synodo, majori Episcoporum numero auctâ, vel alterâ, eodem circiter 367.

SÆC. IV. ab An. CCC. ter tempore, præsentibus XLIV. Episcopis habitâ, Damasus adulterii invidiosè accusatus, legitimè purgatus est; Synodo Concordium & Calixtum Diaconos, qui ipsum accusaverant, damnante & de Ecclesiâ projiciente. Hæc Liber *Pontif.* Conc. T. II. p. 859.

367. ILLYRICIANUM, Valentiniani mandato, in Illyrico, non anno CCCLXV. (quod voluit Baronius, sed) anno CCCLXVII. celebratum. Cum enim in Epistolæ Imperialis hâc de re titulo, Gratianus Augustus nuncupetur, ante annum CCCLXVII. quo Gratianus Augustus renunciatus est, id fieri non potuit. Quinimò non ante annum CCCLXXII. indictum esse contendit Pagius *Crit. Hist. Chron.* ad an. CCCLXV. num. VIII. Aderant Episcopi, qui à Synodo Lampsacenâ in Occidentem legati fuerant. Unanimi consensu decretum est, ut Fides Nicæna ab omnibus servaretur. Extat Epistola Synodalis de Fide ad Orientales, unà cùm Imperatoris hâc de re literis, apud Theod. lib. IV. cap. 8, 9. p. 158. Conc. Tom. II. p. 831.

367. LAODICENUM ad *Lycum* Fl. à Phrygiæ Pacatianæ vicinarumque Provinciarum Episcopis celebratum. Certum hujus Concilii tempus statui nequit. Non infœlici conjecturâ usus Beveregius noster suspicatur illud proximè post Illyricianum habitum fuisse, non quidem quod ille voluit, anno CCCLXV. sed (ut supra notavimus) anno CCCLXVII. In eo præcipuè id agebatur, ut collapsa Ecclesiæ disciplina resarciretur. Extant Græc. Lat. de variis Disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus canones LX. unà cùm antiquis versionibus Conc. T. I. p. 1495. & cùm commentariis Balsamonis, Zonaræ, Aristeni, notisque Beveregii *Pandect.* Can. Tom. I. p. 553. & II. p. 193.

367. SICILIENSE occasione Eustathii, & reliquorum Synodi Lampsacenæ Legatorum, jam ex Occidente redeuntium, à Siciliæ Episcopis, anno CCCLXVII. coactum. Legatis enim *Consubstantialis* Fidem coram illis confessis, Concilii Nicæni Fides ab utrisque comprobatur. Vid. Socr. lib. IV. cap. 12. p. 224. Soz. lib. VI. cap. 12. p. 652.

368. TYANENSE, Tyanis ad Radices Tauri montis in Cappadociâ, anno CCCLXVIII. habitum. Recitatis in hâc Synodo, quas pertulerunt Legati Lampsaceni, Liberii, & Occidentalium literis, τὸ ὁμοιούσιον doctrinam retinendam esse communi Decreto sanciverunt. Vide Soz. lib. VI. cap. 12. p. 652.

368. ANTIOCHENSE in Cariâ, Asiæ Provinciâ, à XXXIV circiter Asiæ Episcopis, anno CCCLXVIII, (ut videtur) collectum. Rejecto *Consubstantialis* vocabulo, Fidem Antiochiæ & Seleuciæ promulgatam ratam esse voluerunt. Vide Soz. lib. VI. cap 12. p. 652.

370. ROMANUM V. à Damaso Pontifice, & XC. Episcopis circa annum CCCLXX. habitum. Decretum est in hâc Synodo, ut Fides Nicæna firma ac stabilis permaneret, & depositio Auxentio Mediolanensi, τὸ ἑτερούσιον in Occidente assertorum primipulo, ipsum, ejusque sequaces alienos esse à communione suâ sanciverunt. Extat Epistola Synodalis ad Illyrici Episcopos Græc. Lat. apud. Soz. lib. VI. cap. 23. p. 667.

p. 667. & cum veteri verſione apud Theod. lib. II. cap. 22. p. 102. Conc. Tom. II. p. 889. SÆC. IV. ab An. CCC.

VALENTINUM apud Allobroges, ſeu Pedemontanos, in Galliâ Narbonenſi, ad Rhodanum fluvium anno CCCLXXIV. IV. Idus Julias à XXX. circiter Epiſcopis, ad reformandos Eccleſiæ Gallicanæ mores, coactum. Duplex erat hoc tempore Valentia; in Hiſpaniâ Tarraconenſi una, regni Valentini Metropolis; in Galliâ Narbonenſi altera, in quâ habita eſt hæc Synodus. Extant Epiſtola Synodica ad Galliarum Epiſcopos, Canones IV. quibus de mœchis & digamis præcipuè agitur, & Epiſtola ad clerum & plebem Foro-Julienſem Conc. Tom. II. p. 904. Notas Sirmondi poſthumas habes ibid. in Append. p. 1807. Anno ſequenti alicubi in Gallia habitam eſſe alteram Synodum contendit Gothofredus, & ad hanc pertinere Gratiani conſtitutionem de cauſis Eccleſiaſticis, quæ habetur Cod. Theod. Tit. *de Epiſc.* l. XXIII. ubi vide quæ hâc de re prolixè notavit. 374.

ROMANUM VI. à Damaſo Papâ, & Epiſcopis XCIII. in causâ Apollinariſtæ, & hæreſis Arianæ celebratum. Cui etiam Petrus Alexandriæ Epiſcopus interfuit. Baronius quidem illud in annum CCCLXXIII. reponit. Verùm ad annum CCCLXXVIII. potiùs referendum eſſe contendit Cl. Valeſius *not. ad Sozom.* p. 143. Damnatur in hâc Synodo Apollinaris hæreſis, & ab Eccleſiâ Catholicâ aliena eſſe declaratur. Vide Soz. lib. VI. cap. 25. p. 671. Extat pars Epiſtolæ Synodalis, ſive expoſitionis Fidei, ad Orientales tranſmiſſæ, cui & Orientales CLIII. ſubſcripſerunt, quam in *Collectione* ſuâ *Romanâ* edidit L. Holſtenius Part. I. p. 165. & Conc. Tom. II. p. 892. 378.

ANTIOCHENUM IX. an. CCCLXXVIII. (in an. CCCLXXX. rejicit Pagius in *Critica*) à CXLVI. Orientis Epiſcopis, habitum. Sublatum eſt in hâc Synodo diuturnum illud Eccleſiæ Antiochenæ ſchiſma, hâc lege, ut cùm duo jam fuerint Antiochiæ Epiſcopi, uno è vivis ſublato, ſuperſtes integram Eccleſiam retineret, nec niſi unicus in poſterum Epiſcopus eligeretur. Deindè variæ legationes ad viſitandas Orientis Eccleſias, eaſque in Fide catholicâ confirmandas, ad ſedandas quas in Oriente excitaverant hæretici turbas, decretæ. Vide Greg. Nyſſeni, qui & ipſe interfuit, *Epiſt. de vitâ Macrinæ* p. 187. & *Epiſt. de ineunt. Hieroſ.* Tom. II. p. 1086. Soz. lib. VII. cap. 3. p. 706. In hâc etiam Synodo facta eſt Fidei Catholicæ expoſitio, additis anathematiſmis, adversùs Apollinaris, aliorumque hæreſes. Denique recepta eſt, & approbata Synodica Damaſi Papæ de tribus in unâ Deitate Perſonis Epiſtola, ad Synodum Antiochenam ſcripta, & CLIII. Epiſcoporum Orientalium ſubſcriptionibus confirmata; quam extulit L. Holſtenius *collect. Rom.* p. 165. ut ſupra notavimus. Ab hujus etiam Concilii Patribus, notante Valeſio, ſcripta videtur Synodica illa ad Italiæ, Galliæque Epiſcopos, quæ inter *Epiſtolas* Baſilii locum *LXIX.* habet Tom. III. p. 108. Hoc circiter tempore, certe vivente adhuc Baſilio, habita eſt in loco incerto, ſub Amphilochio Iconienſi Synodus, quâ doctrina de Spiritu Sancto juxta Fidem Nicænam aſſeritur & confirmatur. Extat Græc. Lat. ſub Amphilochii nomine Epiſtola Synodica, quam ex *Codice Regio* primus edidit Cotelerius *Monument. Græc.* Tom. III. p. 99. eámque reſponſoriam eſſe conjicit Synodicæ 378.

SÆC. IV. ab An. CCC. Episcoporum alterius Provinciæ, qui circa Macedonii hæresin de Spiritu Sancto fluctuabant & dissentiebant.

380. CÆSARAUGUSTANUM apud Hispanos, in Provinciâ Tarraconensi ad *Iberum* flu. anno CCCLXXX. vel ut alii, anno sequenti, IV. nonas Octobris, contra Priscillianistas, à *XII.* Episcopis celebratum. Vide Sev. Sulp. lib. II. p. 166. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* VIII. Priscillianistarum moribus præcipuè oppositi, Conc. Tom. II. p. 1009. Ex hoc Sulpitii loco aliud concilium Cæsaraugustanum adversùs Priscillianistas nobis exculpsit d' Aguirre *Conc. Hisp.* T. II. & ad ann. circiter CCCLXXXIII. refert. Vid. ejus *Notit.* p. 46.

381. CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum II. anno CCCLXXXI. Mense Maio, Theodosii Magni literis congregatum. Aderant ex Catholicis, Episcopi CL. ex Macedonianis XXXVI. qui cùm sententiam de τῆς ὁμοιουσίου deponere nollent, urbe discesserunt. Duo hujus Concilii conventus fuerunt. Prior quidem an. CCCLXXXI. habitus; quo, abrogato, quem sibi arrogaverat, Maximi Cynici Episcopatu, Sedes CP. Gregorio Nazianzeno, quem Theodosius in eâ nuper collocaverat, adjudicatur. Ægrè id ferebant Episcoporum nonnulli, præsertim juniores, qui æstu præfervidi magnas exinde ciebant turbas, aliis alia objicientibus; præcipuè postquam advenisset Timotheus Alexandrinus, & Episcopi Ægyptii, qui exardescente jam flammâ oleum incendio addiderunt; subinsensi utique, partim quòd ipsorum adventum Patres non expectassent; partim quòd Maximum, à tribus Episcopis Ægyptiis, quos ad id Constantinopolim miserat Petrus Timothei prædecessor, ordinatum, temerè exclusissent. Crescente in dies tumultu, Gregorius harum dissentionum pertæsus, ut pax & concordia inter Episcopos resarciretur, sede suâ se sponte abdicavit, electo mox in ejus locum Nectario. Contigisse hæc hoc quidem tempore ex lege * *Theodosianâ*, anno CCCLXXXI. III. Cal. *Aug.* latâ, clarissimè liquet, quâ Nectarii, Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopi mentio fit.

* Cod. Th. lib. XVI. Tit. 1. l. III.

Sedente adhuc Synodo, ad meliora transiit Meletius, venerandus Ecclesiæ Antiochenæ Præsul, quem inter alios, Gregorius Nyssenus funebri oratione cohonestavit; dato ei in successorem (etiamsi non sine multâ contentione) Flaviano. Accidisse illud ante Gregorii renunciationem, ex eo constat, quod multorum in Nazianzenum odium inde natum est, quia Flaviani electionem, superstite adhuc Paulino, minùs probaret, ac proinde Occidentalium causæ nimium favere videbatur. Denique confirmatâ Fide Nicænâ, damnatisque hæresibus, Eunomianâ, Eudoxianâ, Semi-Arianâ sive Pneumatomachorum, Sabellianâ, Marcellianâ, Photinianâ, Apollinarianâ, exeunte circiter mense Julio, Patres ad sua quisque redierunt. Ad Synodi exemplum, & Canonis primi in eo conditi confirmationem, finito mox Concilio eodem, ipso mense XIV. Cal. *Aug.* Constitutionem emisit Theodosius ad Clicherium Comitem Orientis, qua Eunomianis, Arianis, & Aetianis fabricandarum Ecclesiarum jus & potestatem omnem penitùs ademit. Extat *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. VIII.

Posterior conventus anno sequenti habitus est: quando ex iisdem Episcopis plurimi, Constantinopolim ad curanda quædam negotia Ecclesiastica, Regiis literis iterùm vocati sunt. Theodosium quippe per

per literas obnixè rogaverant Occidentales, ut Orientales Episcopos ad Synodum generalem Romæ habendam destinaret; quò Fides Consubstantialis communi suffragio clariùs ac disertiùs confirmaretur: Scriptâ etiam ad Patres Constantinopolitanos Epistolâ, quâ eos ad hanc Synodum invitârunt. Missis igitur Legatis, datisque ad Synodum Romanam, sub Damaso congregatam, literis, se quidem alitèr paratos, ob gravissimas rationes ab hoc itinere suscipiendo excusârunt; Ecclesiarum Orientalium hoc tempore statum, res à se in superiori conventu gestas, Fidémque suam Catholicam & Orthodoxam de SS. Trinitate, & Domini nostri Incarnatione, luculentèr exponunt. Extat hæc Epistola Synodalis apud Theod. lib. V. cap. 9. p. 208. Conc. Tom. II. p. 959. An Synodicus hic confessus, alter ejusdem Synodi conventus habendus sit, an diversa à superiori Synodus, parùm refert. Certum est, ex iisdem Episcopis, etsi paulò minori numero, constitisse, de rebus penè iisdem egisse, & sub Concilii II. Generalis nomine apud Scriptores Ecclesiasticos constantèr venire. SÆC. IV. ab An. CCC.

Ex Actis venerandi hujusce Concilii Oecumenici, præter Epistolam Synodicam jam memoratam, non supersunt hodiè nisi *Symbolum* & *Canones*. Fidei Symbolum à Gregorio Nysseno (utì fertur ‖,) compositum, nihil ferè aliud est, quàm Symbolum Nicænum paucis additis explicatum, præcipuè articulo de Deitate & Processione Spiritûs Sancti, Macedonianis oppositò; & adversùs Marcelli Ancyrani dogma hâc clausulâ *CUJUS REGNI NON ERIT FINIS*. Vix alitèr à Nicæno differt; unde & Nicænum vulgò audit. ‖ Niceph. lib. XII. c. 13. in fin.

Canones, præfixâ ad Theodosium præfatione, habentur numero VII. ab Ecclesiâ Catholicâ semper recepti, & in codicem Canonum Ecclesiæ universæ relati. Eorum numerus apud Veteres haud ita certus est. Sunt qui tres tantùm, alii quatuor, vel quinque, quandóque & sex recensent, sæpè duos in unum compingentes; ortâ forsan indè diversitate, quòd ob Canonem III. Sedi Pontificiæ maximè ingratum, Occidentalibus haud ita clarè innotuere. Quo ordine, quóve conventu sanciti sint, haud satis constat. Admodum probabile est, quatuor priores in primo, tres ultimos posteriori conventu, fuisse conditos. In his Canonibus cùm plura sint notatu digna, paucula quædam delibabimus.

Can. II. cùm Orientalis Imperii Provinciæ in quinque Diœceses, plures sub se Provincias complectentes distribuerentur, nempè Orientem, Ægyptum, Asianam, Ponticam, Thraciam; præsenti Canone decretum est, intra hos limites omnia negotia Ecclesiastica esse administranda. Cùm enim sub Valentis Imperio omnia turbâssent Ariani, nec Catholicis ubique fas esset ordinationes suas more solito peragere; sæpè evenit, ut Episcopi ex unâ Diœcesi in aliam, non levi politiæ Ecclesiasticæ confusione, transirent. Quod in Maximi Cynici à tribus Ægypti Episcopis à Petro Alexandrino missis, & in Gregorii Nazianzeni à Meletio Antiocheno ad Sedem Constantinopolitanam ordinatione, nupèr factum est. Sanciverunt igitur Patres, nemini in posterum licere ultra Diœcesin suam ad Ordinationem, vel aliam aliquam Administrationem transire, sed intra suæ Diœceseos limites se continere; ut Alexandriæ Episcopus Ægyptum solùm regat, nec in Orientis Diœcesin sese ingerat, paritérque in cæteris; Servatis interim cujusque Provinciæ Synodo suis juribus & privilegiis. Et hactenùs quidem Canon, nec ultrà progreditur. Verùm occasione hujus Canonis, Synodo mox solutâ, Legem * edidit Theodosius, quâ sedatâ jam persecutione Arianâ, primarios quosdam Episcopos * Cod. Theod. Lib. XVI. Tit. I. l. 3.

SÆC. IV. ab An. CCC. Episcopos tanquàm Catholicæ communionis Judices, intra singulas has Diœceses constituit; nempè in Thraciâ Nectarium CP. in Ægypto Timotheum Alexandrinum, in Oriente Pelagium Laodicenum, & Diodorum Tarsensem, in Asianâ Timotheum Iconiensem, & Optimum Antiochiæ Pisidiæ, in Ponticâ Helladium Cæsariensem, Otrœium Melitenum, & Gregorium Nyssenum; ut qui intra singulas hásce Diœceses Fidem Nicænam amplecterentur, & cum his Episcopis communionem haberent, iis utique Ecclesiæ ubique traderentur. Hanc constitutionem *Theodosianam* satìs supérque mihi constat, Socratem cum Decreto Synodico temerè confudisse †, quæ Legis erant, Canoni tribuentem. Eosdem quippè Episcopos in quâvis Diœcesi recenset, iisque summam Ecclesiarum gubernationem à Concilio commissam esse tradit: addítque divisione hàc Provinciarum factâ, Synodum Patriarchas constituisse. *De Patriarchis* propriè dictis hîc loqui Socratem, vetat nondùm natum hoc sensu Patriarcharum nomen, nedum res ipsa plenè constituta. Etsi negari non potest, Canonem hunc CP. Dignitati Patriarchali erigendæ viam stravisse. Adeóque cum Cl. Valesio ‖ potiùs existimandum est, Socratem per *Patriarchas*, non veros & ordinarios Patriarchas intelligere, sed extraordinarios Legatos, qui Theodosii Lege ad rectam fidem stabiliendam, per singulas Provincias, fuerant destinati. Mentémque suam paulò post explicare videtur, dùm Helladium Cæsariensem, Gregorium Nyssenum, & Otrœium Melitenum, Ponticæ Diœceseos τὴν Πατριαρχίαν, *Patriarchatum* sortitos esse ait. Quod quidem de vero Patriarchatu intelligi nequit. Rectiùs itaque post Socratem Sozomenus *, qui hæc ad Legem Theodosii retulit.

† Lib. V. c. 8. p. 265.

‖ Not. ad Socrat. lib. V. c. 8. p. 60.

* Lib. VII. c. 9. p. 715.

Can. III. Τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς post Romanum Episcopum, Antistiti Constantinopoleos, *eò quòd sit nova Roma*, decernuntur: id est, ut eâdem honoris prærogativâ, eâdem supra reliquos Episcopos præeminentiâ, proximo post Romanum Pontificem loco, frueretur. Et cùm honoris primatus Episcopo Romano semper concessus sit, quòd in urbe Imperiali Sedes haberet; ita æquum erat, ut cùm Constantinopolis *NOVA ROMA & IMPERII CAPUT* facta sit, Regiæ hujus Urbis Episcopus proximum post Romanum honoris & dignitatis gradum obtineret. Adeóque in Constitutione Theodosianâ suprà memoratâ, mox post conditum Canonem latâ, inter omnes Orientalis Imperii antistites Nectarius Episcopus Constantinopolitanus primum locum obtinet, & Timotheo Alexandrino præponitur. Et in lege Theodosii jun. an. CCCCXXL *Cod. Theod.* lib. XVI. Tit. 2. l. 45. privilegia quædam in Illyricum reservantur cognitioni *reverendissimi SS. Legis Antistiti Urbis Constantinopolitanæ, quæ Romæ Veteris prærogativâ lætatur.* Fateor nullam hoc Canone autoritatem, nullam jurisdictionem sedi CP. tribui. Nihilominùs hujus Canonis autoritate muniti Præsules Constantinopolitani, caput efferre, & jurisdictionem quandam in circumvicinas Provincias exercendam, paulatim sibi arripere cœperunt, ut Eudoxii, Joan. Chrysostomi, aliorúmque exemplis palàm fit. Donec tandem sequenti Sæculo, Concilii Chalcedonensis Patres † sedi CP. τὰ ἴσα πρεσβεῖα, *æqualia cum antiquæ Romæ Throno privilegia*, idque vi hujus Canonis, tribuenda esse decreverunt; neque ob aliam rationem, quàm quòd nova, non minùs ac vetus Roma, Imperio & Senatu honorata sit, eisdémque privilegiis gaudeat. Nec honorem modò, sed & jurisdictionem addiderunt, Ponticam, Asianam, & Thraciam, & quæ in solo Barbarico sunt Diœceses,

† Can. xxviii.

Sedi

Sedi CP. ſubjicientes. Ex hoc fonte orta ſunt omnium, quæ Epiſcopos inter Romanum & Conſtantinopolitanum, intercedebant Simultatum, Odiorum, Diſſidiorum Semina. Unde utriuſque Concilii Canones ægrè recepit Romana Eccleſia. Verum hâc de re egimus aliàs, *Not. in Fragment. Dorothei Hiſt. Lit.* Part. I. Sæc. IV. p. 123. *Vit. Greg. Nazian.* Sæc. V. num. ix. p. 318. & ſingulari diſſertatione *de Regimine veteris Eccleſiæ per Epiſcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum uſurpationibus*, patrio ſermone olim editâ, Ann. MDCLXXXIII. 8vo. SÆC. IV. ab An. C.

Can. V. *Tomi Occidentalium* mentio fit, & Fidei quæ exinde Antiochiæ expoſita fuerat, de unâ Patris, & Filii, & Spiritus ſancti Deitate. Quis fuerit hic Occidentalium Tomus, variæ ſunt Eruditorum ſententiæ; quas penè omnes recenſet Beveregius noſter Not. ad hunc Canonem, qui ſuam ſubinde exponit, nempe non aliud eſſe, quàm Synodicam Damaſi, & Occidentalium ad Synodum CP. hoc anno miſſam, quam ſuprà memoravimus. Et lubens quidem hanc ſententiam amplecterer, præſertim cum in reſponſoriâ, Patres Conſtantinopolitani non modò ſententiam ſuam de tribus in SS. Trinitate Perſonis explicant, ſed & meminerint *Tomi* in Synodo Antiochenâ conditi, & alterius in hâc ipsâ Conſtantinopolitanâ œcumenicâ, anno ſuperiori editi, qui fortaſsè nihil aliud erat, quàm Symbolum Conſtantinopolitanum, quo Formula Nicæna diſertiùs explicatur. Verùm cum incertum ſit, quid in literis ſuis ad Conſtantinopolitanos perſcripſerint Occidentales, numve Fidei de hâc re Antiochiæ expoſitæ meminerint, Cl. Valeſio || potiùs aſſentiendum eſſe arbitror, qui per *Tomum* Occidentalium intelligit Synodicam Damaſi, & Occidentalium Epiſtolam, ad Synodum Antiochenam anno CCCLXXVIII. miſſam, & in eâ lectam & approbatam, & CXLVI. Epiſcoporum Orientalium ſubſcriptionibus munitam; quam habes apud L. Holſten. *Collect. Rom.* p. 166. Conc. Tom. II. p. 892. Nec ſanè video quorsùm in hoc Canone Patres Conſtantinopolitani de *Tomo Occidentalium* loquentes, proximè ſubjicerent, ſe etiam eos ſuſcipere qui Antiochiæ unam Patris, Filii, & Spiritûs Sancti Deitatem confitentur, niſi libellum illum Occidentalium, quo hæc Fides in Synodo Antiochenâ expoſita & ſuſcepta fuerat, deſignarent. Extant Græc. Lat. Concilii noſtri CP. Canones, eorumque veteres Verſiones Conc. Tom. II. p. 945. & cum Commentariis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 85. additis Beveregii Notis, Tom. II. p. 89.

|| Not. in Theod. L. V. c. 3. p. 41. c. 9. p. 44

AQUILEIENSE, anno CCCLXXXI. Nonis *Septembribus*, adversùs Palladium Arianorum Anteſignanum, à *XXXII.* Epiſcopis, Italis, Gallis, Pannonicis, præſentibus Gallorum & Afrorum Legatis, habitum. Præcipuas in hâc Synodo diſputandi vices ſuſtinuit Ambroſius. Tandem damnantur Palladius, Secundianus, & Attalus Presbyter, eorumque dogmata anathemati ſubdita. Extant hujus Synodi Acta cum duabus Synodicis Epiſtolis, ad Galliæ Epiſcopos unâ, ad Imperatores alterâ, Conc. Tom. II. p. 978. & inter Vigilii Tapſenſis Opera à Chiffletio edita, p. 485. qui quidem Acta hæc ſpuria eſſe, & à Vigilio Tapſenſi conficta, pluribus, ſed infirmis, & leviſſimis conjecturis ductus contendit. In hâc aliâve hujus temporis Synodo Aquileienſi, plura Acta ſunt de Urſicino Romano, Timotheo Alexandrino, Nectario Constantinopolitano, aliſque, & Epiſtolæ aliquot Synodales, quæ Conc. T. II. p. 998. exhibentur. 381.

ROMA-

SÆC. IV. ab An. CCC. 382. ROMANUM VII. à Damaſo, & quamplurimis Epiſcopis, præſente etiam Paulino Antiocheno, anno CCCLXXXII. habitum. Quid in hâc Synodo geſtum ſit, non liquet; Acta enim interierunt, niſi quòd ſuſpicari licèt, de Paulini causâ & Concilio Conſtantinopolitano actum eſſe. Vide Theod. lib. V. cap. 8. p. 207. Scripta eſt ab hâc Synodo ad Orientales, hoc ipſo anno Conſtantinopoli congregatos, Epiſtola, quam refert Theodoritus, de quâ in poſteriore Synodi CP. conventu, actum eſt.

383. SIDENSE in Pamphyliâ, Aſiæ minoris Provinciâ, à *XXVI.* Epiſcopis, præſide Amphilochio Iconii Epiſcopo, adversùs Meſſalianos, anno CCCLXXXIII. juxta Baronium, habitum. Damnavit Synodus *Meſſalianorum* ſeu *Euchitarum* hæreſin; & Epiſtolam hâc de re Synodicam dedit ad Flavianum, Antiochiæ Epiſcopum, qui & ipſe adversùs eoſdem hæreticos Synodum indixit. Vide *Phot.* Cod. LII. col. 37. Confer quæ habet Theodoritus lib. IV. cap. 11. p. 163.

383. CONSTANTINOPOLITANUM V. ann. CCCLXXXIII. menſe *Julio* habitum. Non obſtante nupero Synodi CP. adversùs Hæreſes Decreto, cùm ubique adhuc Hæretici tumultus agerent, Theodoſius, quo pax & concordia (ſiquo modo id fieri poſſet) Eccleſiis redderetur, hanc Synodum indixit. Ad quam præter Catholicos, omnium penè Sectarum quæ hoc tempore vigebant, Principes convocari juſſit, ratus, ex mutuo Epiſcoporum inter ſe colloquio, futurum, ut una apud omnes, eadémque ſententia obtineret. Et primò quidem diſputatione res erat tranſigenda, Hæreticis id ſummis votis expetentibus, ad hoc quippe certamen Dialecticorum argutiis ſatis inſtructis. Cùm verò inter ſe nequaquàm convenirent, veterúmque Patrum expoſitionibus Dogmata ſua probare recuſarent, juſſit Imperator ut ſingulæ Sectæ, Fidei ſuæ Formulam, ſcripto comprehenſam, ipſi offerrent. Famoſiſſimi *Eunomii* Fidei expoſitionem, Theodoſio hâc occaſione oblatam, Græcè & Latinè edidit H. Valeſius *Not. in Socr.* lib. V. cap. 10. p. 61. Perlectis uniuſcujúſque dogmatis libellis, Imperator eam ſolam Fidei Formulam probavit, quæ Trinitatem *conſubſtantialem* aſſerebat, reliquas verò tanquàm huic adverſantes damnavit, & diſcerpſit, lege etiam latâ, nè Hæretici ampliùs collectas agerent, de Fide docerent, Epiſcopos alióſve ordinarent. Immò Concilio jam ad finem perducto, duplicem adversùs Hæreticos conſtitutionem ad Poſthumianum PP. Orientis emiſit Theodoſius. Priorem viii. Cal. *Aug.* quâ omnem iis coeundi poteſtatem abrogat, *& nihil vel publicè vel privatim, quod Catholicæ Sanctitati officere poſſit, exerceant.* Poſteriorem iii. Non. *Sept.* quâ vetat nè in agris etiam & villis cœtus ſuos celebrarent, domos, in quibus conventus ſuos habuerint; fiſco adjudicandas, ordinationes hæreticorum prohibendas, qui alio commigrant docendi, vel myſteriorum ſuorum exercendorum cauſa, ad proprias urbes eſſe remittendos, inflictâ damnationis pœnâ Officialibus judicum, urbiúmque Magiſtratibus, qui hujuſmodi cœtus non prohiberent. Habentur hæ duæ Leges *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XI. & XII. ubi vide quæ notavit Cl. Gothofredus. In priori lege *Eunomiani*, *Ariani*, *Macedoniani-Pneumatomachi*, *Manichæi*, *Encratitæ*, *Apotactitæ*, *Saccophori*, & *Hydroparaſtatæ* nominatim recenſentur.

sentur. Prolixè de hoc Concilio agunt, Socr. lib. V. cap. 10. p. 267. Sozom. lib. VII. cap. 12. p. 718. SÆC. IV. ab An. CCC.

Hujus etiam Synodi tempore accidit memorabile illud Amphilochii Iconiensis factum erga Arcadium Theodosii primogenitum, relatum à Theodorito lib. V. cap. 16. p. 218. Ad hanc Synodum, Synodicam illam Damasi Epistolam ad Patres CP. datam, eorúmque ad Synodum Romanam responsoriam refert Cl. du Pin *, quæ tamen superiori anno, & sub secundo Concilii CP. conventu contigisse, vel sole clarius ex ipsâ Constantinopolitanorum Epistolâ liquet. Certè (quod viri eruditi pace dictum sit) res in tribus hisce Synodalibus conventibus, Constantinopoli succesivè habitis, gestas, mirè permiscere & confundere videtur.

* Biblioth. Nov. T. II. p. 603. Lat. Edit.

BURDIGALENSE in Biturigibus Viviscorum an. CCCLXXXV. adversùs Priscillianistas, habitum; In quo damnati & depositi sunt Priscillianus, Instantius, eorúmque asseclæ, Priscilliano ad Maximum Imp. provocante. Vide plura apud *Sev. Sulp.* lib. II. p. 170. 385.

ROMANUM VIII. à Siricio & *LXXX.* Episcopis viii. Idus *Januarii*, anno CCCLXXXVI. collectum. Plura in hâc Synodo ad ritus & consuetudines Ecclesiasticas spectantia constituta sunt. Extat Epistola Synodalis ad *Africæ Episcopos* inter *Epist. Siricii*, num. iv. Conc. Tom. II. p. 1028. 386.

TREVIRENSE (Belgicæ primæ ad *Mosellam* fl. Metropolis erat) anno CCCLXXXVI. præsente Martino Turonensi, habitum: In quo Ithacius ob animum sævum & sanguinolentum à Catholicis depositus absolvitur, & Felix Trevirorum Episcopus ordinatur. Pluribus hæc refert Sev. Sulp. *Dial.* III. cap. 15. p. 328. 386.

CAPUANUM, ad *Vulturnum* fl. in Campaniâ, circà annum (ut videtur) CCCLXXXIX. coactum. In quo, de Ecclesiæ Antiochenæ dissidio, & de causâ Bonosi, illibatam B. Mariæ post partum virginitatem negantis, agebatur. Vide Ambrosii *Epist.* LXXVIII, LXXIX. & Baron. ad annum CCCLXXXIX. num. lxvii, lxxii, &c. In hâc etiam Synodo, ut ex codice Canonum Ecclesiæ Africanæ Can. XLVIII. liquet, *Re-baptizationes*, *Re-ordinationes*, *Episcoporumque Translationes* damnatæ sunt. Eodem circiter tempore apud Nemausum Episcoporum Synodum habitam esse refert Sev. Sulp. *Dial.* II. cap. 15. p. 310. Quid verò in eâ gestum sit, non dicit. 389.

MEDIOLANENSE III. ab Ambrosio, vicinisque Episcopis anno CCCXC. collectum. In hoc Joviniani errores à Siricio, ejusque Presbyterio nuperâ censurâ notati, de Virginitate, Ciborum differentiâ, de Mariâ Deiparâ, eam scilicet post partum Virginem esse desiisse, De Christo veram carnem non assumente, aliáque dogmata damnantur; de quibus Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, alii. Extat Epistola Synodalis *ad Siricium Papam*, unà cum Siricii hâc de re *literis* Conc. Tom. II. p. 1036. Ad ipsum Jovinianum quod attinet, in hâc Synodo damnatus, in Episcopi Romani Diœcesin profugit, & non procul ab urbe conventus turbulentos agebat, adeo ut ann. CCCCXII. Honorius latâ lege ipsum Plumbatis cæsum in Boam Dalmatiæ insulam relegari 390.

 jussit,

SÆC. IV. ab An. CCC. juſſit, ſociis ejus & participibus in alias paritèr inſulas inter ſe diviſas damnatis, ſeveriorem ſententiam eis comminatus, qui vetitos & damnatos ſuos cœtus repetierint. Extat hæc Honorii Conſtitutio *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* leg. LIII.

390. CARTHAGINENSE V. vulgò II. ſub Genethlio, Aurelii deceſſore, (Aurelii enim nomen in Acta vulgata malè irrepſit) ad inſtaurandos Eccleſiæ Africanæ mores, anno CCCXC. coactum. Extant poſt confeſſionem Catholicæ Fidei factam, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones*, ſive capitula *XIII.* cum Notis Binii & Albaſpinæi Conc. Tom. II. pag. 1158. demùm ab Holſtenio ex vetuſto exemplari Vaticano, integritati ſuæ reſtituta ibid. in Append. p. 1827. Utraque Editio, & vulgata, & Holſteniana, inter ſe collata, habetur apud Schelſtrat. *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 4. p. 145. qui Canones, brevibus Scholiis illuſtravit.

391. ANGARIENSE, ſeu SANGARIENSE, juxta Helenopolim in Bithyniâ, circa annum CCCXCI. à Novatianis habitum. In quo Sabbatius Presbyter, ex Judæo Chriſtianus, ob dogma de Paſchate more Judæorum celebrando, damnatur. Vide *Socr.* lib. V. cap. 21. pag. 281.

393. HIPPONENSE, anno CCCXCIII. à quamplurimis Africæ Epiſcopis, ad corrigendam Diſciplinam, habitum. In hoc Concilio, Auguſtinus adhuc Presbyter de *Fide* & *Symbolo* ſtrenuè diſputavit, teſte Poſſidio in *Vit. Aug.* cap. 7. p. 864. Huic Synodo aſſcripti ſunt *Canones* XL. in Concilio Carthaginenſi III. repetiti, variéque aucti. Horum duplex habetur editio, una breviata, ex codice MS. Monaſterii S. Bavonis, quam repræſentant vulgatæ Conciliorum editiones; altera integra, quam ex variis codicibus MSS. primus extulit Paſch. Queſnellius *Append. ad Leon. M. Diſſert.* XII. cap. 2. Utramque etiam exhibet Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 6. p. 171. qui plurimis argumentis Canones hos ſuppoſititios eſſe contendit; quæ apud ipſum videri poſſunt. Interim, ne nihil in hâc Synodo ſtatutum videatur, ſex genuinos hujus Concilii Canones ex Fulgentio Ferrando, aliiſque Canonum Collectoribus eruit.

394. CAVERNENSE ad *Cavernas Suſis*, non procul à Carthagine, anno CCCXCIV. à *XLIII.* Donatiſtarum Epiſcopis coactum. In ſchiſma jam prolapſi erant Donatiſtæ, his Primianum Carthaginenſem Epiſcopum, aliis Maximianum ordinantibus. Maximianiſtæ igitur collecto ad *Cavernas Suſis* partis ſuæ Concilio, Primianum judicio Synodali damnârunt, ſecundâ vice in Concilio Caberſuſſitano mox damnandum. Agit hâc de re Auguſtinus in Pſalm. *XXXVI.* & *contra Creſcon.* lib. IV. capp. 6, 7. Tom. VII. col. 295.

394. CABERSUSSITANUM apud Caberſuſſam, Provinciæ Byzacenæ, ut volunt nonnulli, in Africâ urbem anno CCCXCIV. à *LIII.* Maximianiſtarum Epiſcopis contra Primianum celebratum. Majorem quidem Epiſcoporum numerum indigitare videtur Auguſtinus, dum lib. IV. *contra Creſcon.* cap. 6. ait, à centum vel amplius Epiſcopis perfectè, pleniúſque damnatum eſſe Primianum; ut vel numerus in Epiſtolâ

ſtolâ Synodali vitioſus ſit, vel Synodicæ jam conditæ, plures poſteà Epiſcopi ſubſcriptiones ſuas addiderunt : Utut ſit, Primianus Carthaginenſis Epiſcopus, variis Eccleſiis, viventibus adhuc propriis Epiſcopis, alios ſubrogaverat, homines inceſtos ad communionem admiſerat, Fortunatum Presbyterum, quòd ægrotantibus baptiſmo ſuccurriſſet in cloacam mitti fecerat, multitudinem miſerat quæ Chriſtianorum domos everteret, Epiſcopos ſimul & Clericos obſideret, poſteà ab ejus Satellitibus lapidatos, ſeniores in Baſilicâ occiderat, eò quòd indignè ferrent *Claudianiſtas* ad communionem admitti. Ob hæc aliáque crimina, cùm à Synodo citatus comparere noluit, iterùm damnatus & depoſitus eſt ; damnatis etiam omnibus, qui deinceps communionem ejus amplecterentur. Extat de his omnibus Epiſtola Synodalis *ad univerſos Africæ Epiſcopos*, cui *LIII.* Epiſcoporum Subſcriptiones ſubjiciuntur apud Auguſt. *Enarrat. in Pſalm.* XXXVI. Tom. VIII. col. 294. Eam, cum ſex vetuſtis codicibus collatam novæ ſuæ collectioni inſeruit Baluzius col. 93. Scholiiſque ſuis illuſtravit Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 5. p. 163. qui præterea contendit hanc Synodicam non Concilio huic Caberſuſſitano, ſed Synodo Cavernenſi paulò ſuprà memoratæ tribuendam eſſe. Quem proindè refellit vir doctiſſimus Ant. Pagius in Addendis ad *Crit. Hiſt. Chron.* p. 318. SÆC. IV. ab An. CCC.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno CCCXCIV. iii. Cal. *Octobris*, habitum. Aderant præter Nectarium, Theophilus Alexandrinus, Flavianus Antiochenus, Gregorius Nyſſenus, Amphilochius Iconienſis, & plures alii. In eo cauſa Bagadii & Agapii de Epiſcopatu Boſtrenſi contendentium, præcipuè agebatur. Synodus Bagadii depoſitionem, utpotè à duobus tantùm Epiſcopis factam, improbavit, decrevítque Epiſcopum, non niſi à tribus ad minimum Epiſcopis, deponi poſſe, quin & ubi fieri poteſt, omnes Provinciæ Epiſcopos in hanc rem eſſe congregandos. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii, ſeu Fragmentum potiùs *inter Opera Balſamonis*, p. 761. In *Jure Græco-Romano* p. 247. & Conc. Tom. II. p. 1151. 394.

ADRUMETINUM in Africâ, anno CCCXCIV. celebratum. Ad quod Aurelius Carthaginenſis legationem miſit. Quid in eo geſtum ſit, non ſatis liquidò conſtat. Conſule Baronium anno CCCXCIV. num. xxxvii. 394.

BAGAIENSE in Numidiâ, à CCCV. Donatiſtarum Epiſcopis, ſub Primiano Carthaginenſi anno CCCXCIV. habitum. In quo Maximianum adverſariæ factionis Epiſcopum Carthaginenſem, ejuſque aſſeclas, damnárunt. Extat Sententia Synodalis, apud Auguſtin. *contra Creſcon.* lib. III. cap. 53. Tom. VII. col. 273. & lib. IV. cap. 10. & alibi ſæpiùs. Integram edidit Cl. Baluzius, notatis in margine Auguſtini locis ubi hâc de re agitur, *Nov. Collect.* col. 97. Confer Schelſtrat. *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 5. p. 169. 394.

CARTHAGINENSE VI. vulgò III. anno CCCXCVII. Calendis *Septembr.* in Secretario Baſilicæ reſtitutæ, ſub Aurelio habitum. Extant, quæ ad Diſciplinam & Regimen Eccleſiæ præcipuè ſpectant, Capitula L. Conc. Tom. II. p. 1165. non quidem omnia in hâc Synodo, ſed quædam in aliis Conciliis Carthaginenſibus, conſtituta, in hâc demùm 397.

SÆC. IV. ab An. CCC. mùm confirmata, Albaſpinæi etiam notis illuſtrata. Horum Canonum præcipuos Scholiis ſuis elucidavit Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 7. p. 193. Non pauca etiam ad hujus Concilii, horúmq; Canonum illuſtrationem congeſſit vir doctiſſimus Ant. Pagius *Crit. Hiſt. Chron.* ad ann. CCCXCVII. num. xii, xiii. & ſeqq. Duplicem Synodum Carthagine hoc anno habitam nobis ſiſtit Dionyſius Exiguus: priorem vi. Cal. *Jul.* celebratam, quâ inter alia conſtitutum erat, *Ut nullus Epiſcoporum naviget ſine formula Primatis*; & hanc, de quâ agimus Cal. *Septemb.* Verùm de hâc re admodùm probabilis mihi videtur Cl. de Marcâ ſententia, unum idémque fuiſſe Concilium, in duos quaſi conventus diſtributum. Epiſcopi quidam diem Concilio definitam prævenerant; cum his vi. Cal. *Jun.* quædam tractavit Aurelius. Poſteà Legati ex omnibus Africæ provinciis advenerunt, & jam in plenario Concilio quæ in priori conventu tractata fuerant, relecta ſunt, & communi ſuffragio definita, aliáque addita. Unde factum eſt, ut Dionyſius Exiguus, quíque illum ſequantur, quædam priori, quam faciunt, Synodo tribuant, quæ in hâc menſe *Septemb.* habitâ tranſacta ſint. Vide quæ notavit P. de Marcâ *Diſſert.* VIII. inter *Opuſc.* p. 261.

398. CARTHAGINENSE VII. vulgò IV. anno CCCXCVIII. iv. Idus *Novembr.* frequenti ſatis Epiſcoporum numero, Præſide Aurelio, habitum. In id præcipuè animum intendebant boni Patres, ut Diſciplina Eccleſiaſtica fœdè collapſa in integrum reſtitueretur. Quem in finem, *Capitula* CIV. quædam jam condita, reliqua olim tradita, & nunc collecta, ſtatuerunt. Extant cum Notis Binii, Albaſpinæi, & variis lectionibus Fr. Ducæi Conc. Tom. II. p. 1196. Canonem hujus Concilii *CV.* ex vetere Codice MS. *Urgellenſi*, exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 99. Vide quæ ad hanc Synodum notavit Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 8. p. 210. Fatendum ſanè eſt, hos Canones, neque in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ, neque in Collectione, quæ *Concilium Africanum* vulgò dicitur, neque in aliis quibuſdam Canonum Collectionibus, locum habere. Quod unde factum ſit, rationem nobis reddant alii; mihi enim ipſi hâc in re ſatisfacere haud poſſum.

398. CARTHAGINENSE VIII. vulgò V. anno CCCXCVIII. vi. Calend. *Junii*, à *LXXIII.* Epiſcopis, habitum. Ut Moribus, & Diſciplinæ meliùs adhuc conſuleretur, ſancita ſunt *Capitula* XV. quæ Conc. Tom. II. p. 1215. habentur.

Lector quivis facilè videt hanc Synodum ante præcedentem collocandam eſſe, illam quippè iv. Idus *Novembr.* hanc vi. Calend. *Junii* habitam. Attamen ita ponunt Conciliorum Editores. Verum neceſſe eſt ut vel turbatus ſit ordo, vel Concilium hoc V. in alium annum reponendum erit. Certè de tempore hujus Synodi inter eruditos haud benè convenit. Ad hunc ipſum annum refert Baronius, ad annum CCCCI. Juſtellus & Cardinalis Perronius; ad annum CCCC. Schelſtratius, qui Canones III. XI. XV. Scholiis ſuis illuſtravit *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 9. p. 223. Satis erit Lectorem ſemel monuiſſe, in Conciliis Africanis hujus & ſequentis Sæculi miram eſſe confuſionem, turbato ſæpiùs temporis ordine, & permixtis Canonibus, qui in hâc, illâve Synodo conditi, alteri non rarò tribuuntur. Quod candidum non minus, quàm attentum & diligentem lectorem exigit.

CARTHA-

CARTHAGINENSE IX. anno CCCXCIX. v. Cal. *Maias* in Secretario Basilicæ restitutæ, congregatum. In hâc Synodo decreta est ad Honorium Imp. Legatio, ut autoritate suâ Ecclesiæ Africanæ necessitatibus subveniret, Epigonio & Vincentio Episcopis ad hoc munus destinatis. Multa erant quæ per hanc Legationem ab Imperatore petenda esse statuerunt Patres Africani. Primò, ut confugientes ad Ecclesiam, vi inde nè abstrahantur, utque Clerici de Judicii sui cognitione in Publico Testimonium dicere non cogantur. Vid. *Cod. Afr.* Can. *LIX.* Huic petitioni respondet Honorii Lex *de Foro Ecclesiastico*, xiii. Calend. *Septembr.* hoc anno edita, ut quoties de Religione agatur, Episcopi judicare debent, *Cod. Theod.* Tit. *de Relig.* l. I. Secundò, Ut Reliquiæ Idolorum per omnem Africam aboleantur, & Templa ubique destruantur, *Cod. Afr.* Can. *LVIII.* Respondet Honorius Lege, iii. Cal. *Septemb.* hoc anno latâ, Simulachra quidem & Sacrificia prohibenda, ipsa verò Ædificia, rebus his illicitis vacua, non esse evertenda, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVIII. Tertiò, Ut Paganorum Convivia, & quæ in his exerceri solebant, impositâ pœnâ, prohibeantur utque Spectacula Theatrorum, cæterorúmque ludorum Die Dominicâ vel cæteris Sanctorum Festivitatibus minimè celebrentur, Cod. Afr. Can. *LX. LXI.* Ad has petitiones pertinet Honorii Lex, xiii. Cal. *Septembr.* hoc anno, Profanos nempe Ritus esse submovendos, Festos verò Conventus Civium, & communem omnium lætitiam, Ludos nempe & Convivia, esse permittenda, modò absque Sacrificio, ullâve Superstitione damnabili exhibeantur, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVII. Quartò, Ut Clerici ab Episcopis suis damnati, à quolibet non protegantur; ut Manumissiones in Ecclesiâ celebrentur; ut Histriones, qui Fidem Christianam amplexi sint, ad eandem ludicram artem iterum exercendam non cogantur, *Cod. Afr.* Can. *LXII, LXIII, LXIV.* Extat quidem Honorii Lex, vii. Cal. *Jul.* hoc anno, ad Sapidianum Africæ Vicarium data, quâ Ecclesiarum & Clericorum privilegia & immunitates confirmantur, constitutâ quinque librarum auri pœnâ iis, quicunque ea temerè violaverint, *Cod. Theod.* Tit. *de Episc.* l. XXXIV. ubi dubium movet, levibus quidem, ut mihi videtur, de causis Gothofredus, utrum hæc Honorii Constitutio ad Patrum Africanorum petitionem referenda sit. Præterea Legatis Africanis hoc etiam in mandatis datum est, ut Equitium Episcopum qui olim Episcopali judicio merito damnatus fuerat, si fortè illis in partibus repererint, Ecclesiæ causam adversùs ipsum agerent, *Cod. Afr.* Can. *LXV.* Quid verò hâc in parte præstitum sit, non liquet. Nullam, saltem valdè obscuram hujus Synodi mentionem faciunt Conciliorum Editores. Interim confer Conc. Tom. II. p. 1081. Conc. Afric. I. ibid. p. 1221. Baron. ad ann. CCCXCIX. prope fin. præcipuè Jac. Gothofredi Comment. ad Leg. XVII. *Cod. Theod.* Tit. *de Paganis.* A. C. IV ab A. CCC. 399.

ALEXANDRINUM VII. anno CCCXCIX. vel ut Pagius, CCCCI. sub Theophilo habitum. In quo, Origenes ejusque Discipuli, & Sectatores damnati sunt. Epistolæ Synodicæ hujus Concilii Fragmenta quædam non contemnenda habet Justinianus Imp. *Tract. adverf. Orig. Error.* Conc. Tom. V. p. 660. Multis hâc de re agunt Hieronymus, Palladius in *Vita Chryfostomi*, Socrates, Sozomenus, & nos alibi plura. 399.

CON-

SÆC. IV. ab An. CCC. CONSTANTINOPOLITANUM VII. ann. CCCXCIX. à Chryſoſtomo, & *XXII.* Aſiæ Epiſcopis habitum. In hoc, Antoninus
399. Epheſi Epiſcopus, *VII.* graviſſimorum criminum accuſatus, cum Synodali judicio damnandus eſſet, mors illum ad ſupremum Judicium evocavit. Exeunte hoc, vel ineunte ſequenti anno, Chryſoſtomus Epheſum profectus, Synodum *LXX.* Epiſcoporum habuit, ubi Heraclidem ad hanc ſedem promovebat, & ſex Aſiæ Epiſcopos depoſuit. Pluribus de his agunt Palladius in *Vit. Chryſoſt.* cap. 13. p. 125. Socr. lib. VI. cap. 10. Soz. lib. VIII. cap. 6. & nos in *Vitâ Chryſoſt.* alibi fuſiùs.

399. CYPRIUM, anno CCCXCIX. juxta Pagium in *Critica* ann. CCCCI. ſub Epiphanio Cypriorum Metropolitâ, ab omnibus iſtius Inſulæ Epiſcopis, celebratum. Theophilus Alexandrinus, damnandis Origenis dogmatibus hoc tempore unicè intentus, magno ſibi emolumento fore putavit, ſi Epiphanium, Conſtantiæ in Cypro Epiſcopum, virum ob virtutis, & doctrinæ reverentiam, omnium ſui temporis clariſſimum, (à quo tamen anteà diſſenſerat) participem & conſortem conſiliorum ſuorum haberet. Scriptis itaque ad illum literis, hominem, ſummâ morum ſimplicitate præditum, in ſuas partes facilè pertraxit: qui, collecto Epiſcoporum totius Inſulæ Concilio, Origenis libros omninò legi prohibuit. Miſit etiam tùm ad alios, tùm præcipuè ad Joannem Chryſoſtomum literas, quibus ea quæ in Synodo decreta fuerant, ipſi ſignificavit, fruſtrà hortatus, ut & ipſe à legendis Origenis libris abſtineret, & convocatâ Synodo Epiſcoporum ſuorum, idem ſecum decerneret. Hæc nobis referunt, Socr. lib. VI. cap. 10. p. 315. Sozom. lib. VIII. cap. 14. p. 775. Extat Theophili hâc de re *ad Epiphanium* Epiſtola ab Hieronymo Latinè verſa, apud Hieron. Tom. II. p. 309. ad vetuſtum MS. *Colbertinum*, recognita & emendata, apud Baluz. *Nov. Collect.* col. 101.

400. TOLETANUM I. vulgò dictum, in Carpetanis ad *Tagum* fluvium à *XIX.* Epiſcopis Præſidente Patrono, ad mores, præcipuè in Clero, reformandos anno CCCC. vii. Idus *Septemb.* habitum. Extant circa diſciplinam Eccleſiaſticam, ſacrarum Perſonarum continentiam, & pœnitentiam publicam ac ſolemnem *Capitula* XXI. cum Fragmentis, aliſque huc facientibus Conc. Tom. II. p. 1222.

400. TAURINENSE in Sub-Alpinis, (*Taurinum* quippe caput eſt Principatûs Pedemontani) rogantibus Galliæ Epiſcopis, congregatum x. Calend. *Octob.* anno, ut videtur, CCCC. ſi non paulò poſt; certè poſt mortem Martini Turonenſis, quem anno CCCC. mortem obiiſſe, non contemnendis argumentis evincit P. Fr. Chiffletius *Diſſert. de S. Martini temporum ratione.* In hoc Concilio præcipuè actum de Primatu *Arelatenſis*, & *Viennenſis* Eccleſiæ, & Sedes Metropolitana in ſecundâ Provinciâ Narbonenſi *Maſſilienſi* adjudicata eſt. Extant Canones *VIII.* Conc. Tom. II. pag. 1155. & Sirmondi notæ poſthumæ, ibid. in *Append.* pag. 1810.

SÆCU-

SÆCULUM NESTORIANUM.

SCRIPTORES.

MARCUS, ἀσκητὴς dictus, inter Monachos Nitrienſes celeberrimus, claruit circa annum CCCCI. Scripſit plurima, quorum multa temporis injuriâ perierunt. Superſunt non pauca. Extant apud Cl. Galeum ſequentia Marci opuſcula Græcè MSS. 1. *De Jejunio.* 2. *Capita* περὶ ἀγωνίτου, &c. 3. Κεφάλαια ἠθικά. 4. Περὶ ψυχῆς. 5. *Capita Gnoſtica.* 6. Περὶ προσέξεως καὶ διορθώσεως πνευματικῆς. 7. *Oratio* εἰς τὴν Μελχισεδέκ. 8. *Antirrhetica virtutum & virtutum.* 9. *Paræneſis. Aſcetica Alphab.* 10. *Oratio in S. Crucem.* Quoúſque hæc coincidant cùm opuſculis illis, quæ in *Auctuario* ſuo Tom. I. edidit Fronto Ducæus, cùm ipſos codices MSS. nondùm inſpexerim, dicere nequeo. SÆC. V. ab Ann. CCCC. 401. Vide Part. I. p. 282.

VICTOR Presbyter Antiochenus, Chryſoſtomo ætate par, claruit anno circiter CCCCI. Præter Commentarium in Evangelium S. Marci, cujus & alibi meminimus, hæc Victoris opuſcula penes ſe MSS. habet vir eruditiſſimus Sebaſtianus Feſchius J. V. Profeſſor Baſileenſis, ut ex ipſius ad Cl. Galeum literis conſtat, nempe *Scholia in Epiſtolam S. Jacobi; in S. Petri primam & ſecundam; in S. Joannis* I, II, III. *in S. Judæ Epiſtolam.* Græcè verò an Latinè tantùm, non didici. 401. Vid. Part. I. p. 283.

* PALLADIUS Galata, Epiſcopus Helenopolitanus, claruit anno CCCCI. De eo illud ſolummodò hoc tempore monere viſum eſt, Extare apud Galeum noſtrum Palladium *de gentibus Indiæ & Bragmanibus*, hoc titulo; Τοῦ αὐτοῦ Παλλαδίου περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραγμάνων. Hic titulus indicat opus hoc in codice unde deſcriptus fuerat hic libellus, ſecutum fuiſſe aliud ejusdem Paladii opus. His adde, in Epiſtolâ Bragmanum & Indorum ad Alexandrum hæc haberi verba p. 15. ἀδικεῖ γὲ ὁ φιλόσοφος ὢν παθεῖν, ἀδικεῖ δ' καὶ ὁ παθόμενος φιλοσόφῳ περσεῖν περὶ τ' ἀληθὲς μάθῃ. Quæ totidem fere apicibus in dialogo Palladii *de Vitâ Chryſoſtomi* reperiuntur, cap. 4. p. 37. Unde facilis oritur conjectura, unum & eundem fuiſſe utriuſque operis conditorem. Quod perpendant eruditi. Hinc in Cod. Colberteo 973. Poſt Palladii Hiſtoriam Lauſiacam proxime ſequitur Hiſtoria Bragmanum, teſte Duſreſnio in Indice Auct. Græc. p. 31. 401. Vid. Part. I. p. 286.

* CONSTANTINUS ſive CONSTANTIUS (eundem enim eſſe admodùm fit verſimile) Epiſcopo Antiocheno primùm ab Epiſtolis, factus deinde Lector & diaconus, poſtea Presbyter Antiochenus, claruit anno CCCCIV. Cùm ſummâ apud Antiochenos gratiâ floreret, poſt mortem Flaviani, ut ei in Epiſcopatu ſuccederet, omnium votis expetitus eſt. Sed prævenies illum Porphyrius, homo peſſimus, & qui ſedi Antiochenæ inhiabat, impetratis ab Imperatore Arcadio literis, curavit, ut in Oaſin tanquam populi perturbator relegaretur. Qui ſtatim, ubi hoc reſcivit, amicorum ope, in Cyprum aufugiens, ſal- 404.

vus

SÆC. V. ab An. CCCC.

vus evaſit. Pluribus hæc refert Palladius *de Vit. Chryſoſt.* p. 144, 145. qui diſerte ipſum *Conſtantium* vocat. Sed quamſæpiuſculè variant nomina in codicibus MSS. præſertìm cum levi unius literulæ additione fit, nemo neſcit. Extant ad noſtrum binæ Chryſoſtomi Epiſtolæ, ex itinere dum Cucuſum abduceretur, ſcriptæ, quibus mirificè ipſum commendat, nempe Epiſt. CCXXI, CCXXV. In editis quidem utrobique habetur *Conſtantii* nomen. Verùm in pluribus codicibus, fatente Savilio, legitur Κωνσαντίνῳ non Κωνσαντίῳ. Vir erat, ſiquis alius, perſpicax, acer ad intelligendum, ſeverioris vitæ cultor, mitis, miſericors, longanimis, liberalis, cunctísque virtutibus expolitus. Poſt mortem Chryſoſtomi, explanationem ejus in Epiſtolam ad Hebræos, XXXIV. Homiliis comprehenſam, à ſe collectam, digeſtam, & ordinatam, edidit. Liquet id ex notâ, quæ codicibus, tam impreſſis, quam MSS. præfigi ſolet. Τῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννυ Ἀρχιεπισκόπυ Κωνσταντινοπόλεως τῦ Χρυσοστόμυ, ἑρμηνεια εἰς τ πρὸς Ἑβραίυς ἐπιστολὴν, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, ὑπ τ κρίμπον αὐτῦ, παρὰ Κωνσταντίνυ πρεσβυτέρυ Ἀντιοχείας. Ubi hæc verba, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, vel cum Fr. Ducæo reddenda ſunt, *ex annotationibus & commentariis ipſius*, vel rectius forſan, *ex enarrationibus*, quas per notas & ſigna, pro eâ quæ tunc vigebat ταχυγραφίαι arte, ex ipſius Chryſoſtomi ore exceperat Conſtantinus, *edita*. Et ita quidem intelligenda monet illuſtriſſimus Savilius *; ἀπὸ σημείων, inquit, *hoc eſt, ut opinor, notis quibuſdam & ſcribendi compendiis, quibus verba concionantis Chryſoſtomi ſubſecutus eſt, boſce, poſt ipſius mortem, edidit ſermones.* & cum Editor noſter Preſbyter fuit Antiochenus, non male forſan conjici poteſt, Homilias haſce à Joanne adhuc Presbytero, Antiochiæ habitas fuiſſe. An aliis ſcriptis de republicâ Chriſtianâ meruerit Conſtantinus noſter, non comperi. Interim non diſſimulabo, haberi inter Chryſoſtomianas, Epiſtolas duas, Cucuſo in Armeniâ ſcriptas; nempè CCXXXVII, CCXXXVIII. hoc titulo, Κωνσαντίῳ πρεσβυτέρῳ (legendum ſuaderem Κωνσαντίνυ πρεσβυτέρυ) πρὸς τ μητέρα, & τῦ αὐτῦ πρὸς τ ἀδελφὴν αὐτῦ. Hæc ſic accipit Fr. Ducæus, acſi Chryſoſtomus has Epiſtolas Conſtantio dictaverit, ſive ejuſdem nomine miſerit. Sed repugnat ipſe Epiſtolarum tenor, & ipſius Conſtantii eſſe clariſſimè demonſtrat. Et alius quidem à noſtro videtur hic Conſtantius, qui relictâ matre, domóque ſuâ, Cucuſum, ad Chryſoſtomum feſtinâvit, ut exilii & ærumnarum ejus comes, particépſque eſſet. Noſter verò, ſive Conſtantinus, ſive Conſtantius, poſt Porphyrii ad Sedem Antiochenam ordinationem, in Cyprum profugere neceſſe habuit.

* Præfat. not. ad Hebr. T. VIII. p. 553.

407. THEODORUS, natione Syrus, Epiſcopus Mopſueſtenus, claruit anno CCCCVII. De famoſiſſimo hoc Theodoro, viro in Scriptoribus Eccleſiaſticis, Actiſque Conciliorum nominatiſſimo, id ſolum monendum reſtat; extare Græcè MS. integrum ejus *commentarium in* XII. *Prophetas minores*, qui incipit hoc modo, Ἑρμηνεία Ὡσηὲ τῦ προφήτυ. Εἰς ἔλεγχον τῦ ἀβασανίστως ὑπολαμβάνειν τ προφητικὰς ὑπὸ πνευμάτων φωνάς, &c. Deſinit in Malachiam his verbis ὡς ἂν μὴ μένοντες ὅτι τ ἀσεβείας φόβητρᾶς αὐτῦς τ παρεσίας πειραθῶσιν ὅτι ἀφανισμῷ παντελεῖ τῦ μοχθηρῶν γινομένης. Aſſervatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LV. & CCXXIII folia majora complectitur. Etiamſi verò in MS. *Theodori Antiocheni* nomen habeatur, *Mopſueſtenum* tamen deſignari, extra omne dubium ponit Photius qui Cod. XXXVIII. col. 24.

Theodo-

Theodori Antiocheni expoſitionem in Geneſim recenſens, hunc fuiſſe Theodorum *Mopſueſtiæ* Epiſcopum diſertè dicit. Fragmentum ex *Epiſtola* ad Domnum reperitur in collectione Teſtimoniorum ſub nomine Damaſceni. vid. Labb. Conſpect. Oper. Damaſc. p. 50. num. iii. Extat etiam apud Cl. Galeum Argumentum longum *in Pſalmum* XLV. in quo breviter percurrit Hiſtoriam Judæorum a tempore captivitatis uſque ad Antiochum, & Oniæ fugam in Ægyptum. Sæpe citatur in Catenâ MS. in Pſalmos; & facile apparet, Theodorum valde diligentem fuiſſe in conferendis veteribus verſionibus & exemplaribus, utilemque valde fuiſſe ejus operam. SÆC. V. ab An. CCCC.

SYNESIUS, ex philoſopho Platonico Ptolemaidis in Ægypto Epiſcopus, claruit anno CCCCX. Non deſunt qui Syneſii librum *de inſomniis*, ab eo adhuc in Gentilitate poſito ſcriptum fuiſſe volunt. Sane negari non poteſt (Cl. Galei ad me verbis utor) quin mirificè Chaldæorum teletas & Oracula, Ægyptiorum Myſteria ſecretioréſque artes extollat, nonnullaſque amborum opiniones præcipuas amplectatur. Nihilominùs ego in eâ ſum ſententiâ, ut exiſtimem jam tùm ad caſtra Chriſtianorum tranſiiſſe Syneſium, cum iſta commentaretur. Nam quòd Oracula Chaldaica, ſive malis, Zoroaſtris, non tantum latenter toti iſti operi tanquam coſtas intexuerit, verùm etiam ἀυτολεξεὶ & aperte laudaverit, non multùm me movet. Hymnos Syneſii nemo inficiabitur eſſe opus Chriſtiani Myſtæ; atqui iſtorum Hymnorum prora & puppis ex iſtis Oraculis conficiuntur; eadem ſane vocabula ex iiſdem oraculis deprompta, tùm in hymnis, tum in libro de inſomniis occurrunt. Voluit opinor Syneſius transferre ad theſauros hominis Chriſtiani quantum poterat de gemmis Chaldæorum & Ægyptiorum; quod ipſum in præfatiunculâ ad librum *de inſomniis* ænigmatice inſinuat. 410. Vid. Part. I. p.

PHILIPPUS, patriâ Sidetes, poſt Chryſoſtomum, Rhodonem Alexandrinum præceptorem habuit. Qui cùm Scholæ catecheticæ apud Alexandrinos præfectus fuerat, Theodoſii Magni temporibus, exeunte (ut videtur) illius Imperio, Scholam illam in *Siden* Pamphyliæ urbem, Philippi patriam, tranſtulit. Scripſit Philippus circa annum CCCCXXVI. vel paulò poſt, *Hiſtoriam* quam vocavit *Chriſtianam*, opus in *libros* XXXVI. diviſum, etſi Photius XXV. tantùm numeret. Singuli libri XXIV. *Sectiones* continebant; τομους vocat Socrates, λόγους Photius, præmiſſo cuivis ſectioni prolixiſſimo argumento. De hoc opere hujuſmodi olim cenſuram tulit Socrates* Philippi coætaneus, Πολλὰς συνεισφέρει ὕλας εἰς ἀυτὸν, δεικνύναι βουλόμενος, μὴ ἀπείρως ἔχειν ἑαυτὸν φιλοσόφων παιδευμάτων, &c. *variam eruditionem in id opus congeſſit, dum videri vult Philoſophicarum diſciplinarum haudquaquàm expers. Proinde Geometricorum & Aſtronomicorum Theorematum, Arithmeticorum quoque ac Muſicorum paſſim mentionem facit. Deſcribit item Inſulas & Montes, atque Arbores, & alia quædam parvi momenti; unde opus laxum reddidit ac ſolutum, ac proinde doctis pariter atque indoctis, ut mihi quidem videtur, inutile illud effecit.* Subdit præterea rerum geſtarum tempora ab eo confundi. Poſtquàm enim Theodoſii Imp. res geſtas commemoravit, ſtatim recurrit ad tempora Epiſcopi Athanaſii. Idque ab illo ſæpenumerò fieri ſolet. Extat hujus Hiſtoriæ Fragmentum *de Scholæ Catecheticæ, quæ Alexandriæ erat, ſucceſſione*, à Nicephoro 418. Vid. Part. I. p. 306. * Lib. VII. cap. 27.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Calliſti (inter cujus quippè *collectanea*, in eodem codice reperitur) amanuenſi ſuo, ut videtur, dictatum: Quod ex *codice Barocciano* deſumpſit, notiſque ornatum & illuſtratum *diſſertationibus ſuis ad Irenæum* ſubnexuit Henricus Dodwellus *Oxon.* 1689. Ex quo quidem Philippum temporis ordiniſque rationem non multùm curâſſe, quivis facilè deprehendet; quod in eo rectè notavit Socrates. Extat etiam *Viennæ* in Imperatoris Bibliothecâ Cod. *Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* CCXLVIII. *Neſſelianum* CCCVII. num. viii. fol. 80. p. 1. uſque ad fol. 92. aliud ampliſſimum hujus Hiſtoriæ Fragmentum, ubi de *Chriſti Nativitate*, & de *Magis* agit Philippus, continens *Acta Diſputationis de Chriſto in Perſide inter Chriſtianos Gentiles & Judæos habitæ*, cui ipſe Philippus interfuit. Fragmentum talem præfert inſcriptionem, ab aliâ, ut videtur, manu profectam, Τὰ γενόμενα ἐν Περσίδι μεταξὺ Χριστιανῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων. ΦΙΛΙΠΠΟΣ πρεσβύτερος καὶ Συγκελλ(ος) γενόμενος Ἰωάννῃ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τῷ Χρυσορρήμονι ἀνέθετο ἱστορήσας περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μάγων, &c. quod utinam publico non invideant nobiliſſimæ iſtius Bibliothecæ Curatores. Ibid. *Cod. Med.* II. num. XVII. fol. 107. iterúmque Cod. III. habetur Græcè ſub *Philippi* cujuſdam nomine, *Tinctura æris Perſici*, ut & *Tinctura ferri Indici*, quas ex Philippi noſtri vaſtiſſimo opere deſumptas eſſe ſuſpicatur Lambecius. Vide ejus *comment.* lib. V. p. 137.

420. JOSEPHUS (hoc enim nomine à Seldeno, Junio Dufreſnio & Cotelerio laudatur) ortúne Judæus incertum, ſcriptor certè Chriſtianus, claruit, ſi in re omnium obſcuriſſimâ hariolari fas ſit, circà annum CCCCXX. De autore, ejúſque ætate admodùm laboro, nec quò me vertam ſatis video. Sæpe olim ſuſpicatus ſum, hunc non alium fuiſſe quam Joſephum illum *Tiberiadenſem*, qui ex Judæorum Apoſtolo ſeu Aſſeſſore Patriarchali factus eſt Chriſtianus, & à Conſtantino M. ad Comitis dignitatem evectus. De cujus converſione, & egregiis erga Eccleſiam meritis, mira plane, eáque ſatis prolixè narrat Epiphanius *, qui hominem optimè novit, ejúſque ædibus hoſpitio exceptus eo familiaritèr uſus eſt. Refert quidem auctor noſter ſe (juxta Græcorum ſupputationem) ſub Sexto Millennio vixiſſe; Meminit enim τῆς παρούσης ἐν ἕξακις χιλιάσιν καταστάσεως, quod ævo quidem Conſtantiniano ſatis convenit. Verùm obſtant alia, quæ ipſum ab hoc ſæculo removent. Quo certiorem ὄπτικον hâc de re faciamus, gradatim & pedetentim procedendum erit. 1. Itáque conſtat, auctorem noſtrum poſt exortam *Macedoniorum* hæreſin vixiſſe; quam utique penultimo loco ponit. Macedonius factus eſt Epiſcopus CP. circa annum CCCXLII. Obiit anno circiter CCCLX. Et etiamſi vivus adhuc dogmata ſua propalare cœpit; poſt mortem tamen ejus præcipuè invaleſcebant, anno CCCLXXXI. Concilii II. Oecumenici Decreto damnata, Quo tempore, Joſephum Tiberiadenſem in vivis adhuc ſupereſſe vix credi poteſt; quippè qui anno CCCLV. quo Eusebius Vercellenſis Scythopolim in exilium miſſus eſt, quoque ad ipſum in Joſephi ædibus habitantem inviſendum acceſſit Epiphanius, affectâ & decrepitâ erat ætate, LXX. plùs minùs annos natus. 2. Meminit *hæreſis Anthropomorphitarum*, in eâque deſinit; quæ orta eſt non niſi exeunte hoc ſæculo, circa annum CCCXCIX. ſervente tunc temporis apud monachos Nitrienſes controverſiâ *Anthropomorphiticâ*. De quo agunt Socrates lib. VI. cap. 7. p. 309. Sozomenus lib. VIII. cap. XI. p. 771.

* Adverſ. Ebion. Hæreſ. XXX. num. iv, v, vi. vii, viii, &c.

Unde

Unde mox *librum adversùs Anthropomorphitas* ex profeſſo ſcripſit Cyrillus Alexandrinus. 3. Admodùm probabile eſt & penè certum, illum ante exortam *Neſtorii Hæreſin* floruiſſe, cujus neque in *Catalogo*, neque alibì meminit. Neſtorius ad Sedem CP. anno CCCCXXVIII. promotus eſt, & vel eodem, vel anno ſequenti, hæreſin ſuam promulgavit, de quâ nè verbulum habet auctor noſter, non omiſſurus utique *Neſtorianos & Eutychianos*, ſi ſeriùs vixiſſet. Reſtat igitur ut dicamus circa annum CCCCXX. vel ſaltem intermedio aliquo, inter hujus Sæculi initium & Neſtorium, tempore claruiſſe. Hæc de ejus ætate dicenda habui; meliora meliores. Quiſquis ſit, contexuit Commentarium, quem ὑπομνηστικὸν ſeu *Commonitorium* inſcripſit. In quo id præcipuè agit, ut dubia brevitèr ſolvat, quæ rudiores Chriſtiani minúſque in ſacrâ hiſtoriâ exercitati proponere poterant. Opus integrum in *V.* Libros, & Capita *CLXVI.* diviſum eſt. Etſi in ipſo opere libri *tertii* nulla habeantur veſtigia. Titulus operis, ut & primi capitis Literis miniatis deſcriptus eſt. Ὑπομνηστικὸν βιβλίον Ā. Ἰωάννου. Ὅσαι γενεαὶ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, ἕως τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας γενεαί. Ipſum caput (prout in uſum meum illud deſcripſit V. C. Rob. Cannonus) hoc habet initium. Ā. Ἀδάμ. B̄. Σήθ. Γ̄. Ἐνῶς. Δ. Καϊνᾶν. Ē. Μαλελεήλ. ς. Ἰάρεδ. Z̄. Ἐνώχ. Οὗτος μετετέθη· καὶ ἦν ἐπὶ ζώων καὶ φυλετίδων. Η̄. Μαθουσάλα. Θ. Λάμεχ. Ī. Νῶε. Οὗτος ἐκ τῆς κατακλυσμοῦ διαπλοῆς ἐν λάρνακι μετ' ἐνὸς παντὸς. Τρεῖς δὲ αὐτοῦ γενόμενοι παῖδες. Σήμ. Χάμ. Ἰαφέθ. ἡ δὲ γενεαλογία εἰς τὸ ἑβραίων ἐρχομένη γένος ἀπὸ τοῦ Σὴμ σωίζεται. ĪĀ. Σήμ. ĪB̄. Ἀρφαξάδ. ĪΓ̄. Σάλα. ĪΔ. Ἔβερ. ĪĒ. Φαλὲκ· ὅτι τότε ἐμερίσθη ἡ γῆ. Πληροῦται γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη [ ] ὡς εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου τῆς παρουσίας ἐν ἑξακοσίοις χιλιάσιν καταστάσεως. Ad poſtrema hæc autoris noſtri verba clariùs elucidanda, forſan non abs re erit pauca obitèr annotare. Annorum numerus, qui in codice MS. deſideratur, aliundè non incommodè ſuppleri poteſt. Ita igitur Heſychius *Orat. in Chriſti Natalem*, Ἐν γὰρ τῷ μὲ ἔτει τῆς βασιλείας Αὐγούστου, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κε, ἡμέρᾳ ς. ὥρᾳ ἑβδόμῃ τῆς ἡμέρας, ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ κτ σάρκα ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας ἔτει κτ Ἀντιοχέων ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ σταυρώσεως ς. σωτηρίας γὰρ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Φαλὲκ υἱοῦ Ἔβερ, ἔτη γ. καὶ ἀπὸ Φαλὲκ ἕως μϚ. ἔτους τῆς βασιλείας Αὐγούστου ἔτη αξζ. (lege ϚΞΖ.) καὶ λοιπὸν σωτηρίου τοῦ σωτῆρος τοῖς ἀνθρώποις ἔτη λγ. ὡς γίνεσθαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ σταυρώσεως ἔτη ς. πλήρη. Ὁ γὰρ Φαλὲκ κτ τὴν θεοφάνειαν Μωσέως, τὸ ἥμισυ λέγεται τοῦ χρόνου τῆς Χριστοῦ ἐπιφανείας. *Nam in* XLII. *anno Imperii Auguſti, menſis Decembris* XXV. *die* 6. *horâ* 7. *diei, natus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſecundùm carnem, ex Mariâ Virgine, anno ſecundùm Antiochenos, à creatione mundi uſque ad Natalem Chriſti, & Crucifixionem* 6000. *colliguntur enim ab Adam, uſque ad Phalec filium Heber, anni* 3000. *& à Phalec uſque ad* XLII. *annum regni Auguſti, anni* 2967. *Et deindè converſatus eſt Servator cum hominibus annos* XXXIII. *adeò ut ſint ab Adam, uſque ad Natalem Chriſti, anni* 6000. *pleni. Phalec enim ex Prophetiâ Moſis dicitur dimidium temporis Chriſti apparitionis.* Paulò alitèr Joannes Malela, (etſi in ſummâ rei cum Heſychio convenit) ex cujus calculo numerantur ab *Adam* ad *Phalecum* uſque MMDXXXIII. à Phaleco verò ad Auguſti annum XLII. anni MMDCCCCLXVII. in ſummâ MMMMMD. quibus XXXIII. vitæ Chriſti anni adjiciendi ſunt. Ὁ γὰρ Φαλὲκ κτ τὴν θεοφιλεστάτην φωνὴν Μωσέως τὸ ἥμισυ λέγεται τοῦ χρόνου τῆς μελλούσης τοῦ Χριστοῦ παρουσίας.

S. Æ. C. V. ab An. CCCC.

SÆC. V. ab An. CCCC.

ρισίαν. *Phalecus enim ſecundùm Moſis Prophetiam dimidium dicitur temporis Chriſti futuri adventûs.* His longè antiquior Julius Africanus, medium tempus inter Adamum & Chriſtum in ætatem Phalegi rejicit, adeò ut ejus obitus ipſo meditullio ſexies mille annorum obtigit. Secundùm enim Africani calculum, Diluvium contigit anno Mundi MMCCLX. Phalecus natus CCCCI. denatus CCCXXXIX. quæ ſummum conficiunt annorum MMM. Nihil magis Veteribus tritum, quàm ſex mille annos mundi duraturi juxta ſex dies Creationis numerandos eſſe; ex mente, ut volunt, B. Petri *Epiſt.* II. cap. iii. ver. 8. *Unum hoc vos non lateat chariſſimi, quia unus dies apud Dominum ſicut mille anni, & mille anni ſicut dies unus.* Quemadmodum enim Deus hominem die ſexto formavit, qui mox in peccatum lapſus eſt; ita conſentaneum omninò videbatur, ut ſexto etiam die millenario in terris appareret Dominus noſter, *Paſſione & Reſurrectione* ſuâ genus humanum ſalvaturus. Utcunque igitur inter Scriptores haud convenit, *inquiunt Malela & Heſychius*, de numero annorum adventûs Domini, aliis plures pauciores aliis numerantibus, Ἐν ᾧ τῷ Ἑξακισχιλιαστῷ ἔτει συμφωνοῦσι ἅπαντες φανῆναι τὸν κύριον, *in hoc nihilominùs conveniunt omnes, ſexto Mundi millenario Dominum apparuiſſe.* Mitto quæ Clemens, Theophilus, & Timotheus, οἱ σοφοὶ Χρονογράφοι *inquit Malela*; οἱ Θεοφιλέσταιοι, ut de iis Heſychius, Chronici Alexandrini auctor, aliique tùm veteres, tùm recentiores tradiderunt. Hæc ad illuſtrandum auctoris noſtri locum dicta ſufficiant. Pergamus jam cum Joſepho noſtro. Et quo pleniorem guſtum Lectori erudito adhuc præbeamus, alia capitum quorundam lemmata ſubjungemus.

Cap. LXV. Βιβλ. β. Τίνα ἐστὶ τὰ ὑπὸ τῆς μιᾶς Θεότητος ἐνεργαλαμβανόμενα.

Cap. LXVI. Τίνα δὲ τὰ ὑπὸ δυαδικῆς ὑφεστῶτα.

Cap. LXVII. Τίνα τὰ ἐν τριαδικῇ ἐνεργαλαμβανόμενα.

ΒΙΒΛΟΣ Δ. Cap. LXIX. Τίνα ἐστὶν ἃ τινὲς αἱ Μωσῆς δεικνύουσι καὶ δι' αὐτοῦ χαρίζεται.

Cap. CII. Βιβλ. Ε. Τίνες εἰσὶν οἱ τῷ Δαβὶδ ὑμνῳδοί.

Cap. CXXV. Κεφάλιον Ἰωσίππου ἕτερον. Γενόμενος τῷ λιμῷ, &c. & nihil aliud continet præter Fl. Joſephi *de Bello Judaico libri* VI. caput 21. ſervatis penè ipſius verbis, compendio excerptum.

Cap. CXXXVI. Ἱππολύτου Θηβαίου ἐκ τοῦ Χρονικοῦ αὐτοῦ σωλάγμα. Neque aliud eſt, quàm pars illius Fragmenti Hippolyti Thebani quòd Caniſius in *Antiquis ſuis Lectionibus* dudum edidit. Hinc primâ ſtatim fronte colligere quis poſſit, auctorem noſtrum poſt Hippolyti demum Thebani tempora vixiſſe. Sed non dubitari poteſt, hoc caput ab interpolatore aliquo, ipſomet ſcribâ fortaſsè qui opus deſcripſit, ob materiæ affinitatem additum fuiſſe. Cum enim vidiſſet auctorem in duobus capitibus immediatè præcedentibus de Apoſtolis egiſſe, deque iis præſertim qui Jacobi, Joannis, & Zachariæ nomine in Hiſtoriâ Evangelicâ occurrunt; non incongruum fortè exiſtimavit, ut hoc Hippolyti ἀπόσπασμα ob argumenti ſimilitudinem ſubnecteretur. Et hoſpes ſit oportet in antiquorum ſcriptis, qui neſcire poteſt ſimilia additamenta hujuſmodi *collectaneis* non rarò interſeri ſolere.

Cap. CLXVI. & ultimum, Αἱ δυάμεις τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ τοῦ Ἀρχιερέως ζώνῃ ἐγκειμένων. Definit in hæc verba, ἀμεθυ., μήτις ἀλεξιτήριον. ἄνθραξ. ἀκάτης, λυγύριος. ἰύχιος.

In recenſendis veteris Teſtamenti libris, XXII. tantùm enumerat. *Catalogum* etiam LXII. *hæreſeων* intertexit; quarum ultimum locum occupant *Anthropomorphitæ*. Quin & in iis claſſem ſuam habent (ut hæc obitèr notem) Ὀριγενισταὶ *laſcivi*, quos ab *Origeniſtis*, ſive Origenis Sectatoribus diſertè diſtinguit, de quibus fusè agit, eorúmque abominandas turpitudines luculenter exponit Epiphan. *Hæreſ.* LXIII. Ad calcem operis ſubjuncta eſt hæc exſcriptoris nota; S. M. C. V. ab An. CCCC.

Τέρμα βυκτίδων ἐνταῦθα Ἰωσίππου;
Ταῖς ἑκατὸν πρὸς πέντε βιβλίων ἔχων·
Γέρας δέδωκα τῷ πολιτάρχῃ ἐγὼ;
Τῷ σωτῆρι τῷ καλῶν Θεῷ χάριν;
Τῷ συμπέρασμα δοῦναί μοι λόγος γραφέων.
Εἰς ἄγνον ἐυχαίρειν ἀπὸ τοῦ λόγου;

In hoc Opere citat Heraclidem Pythagoricum, Joſephum bis, Clementem bis, Hegeſippum, Porphyrium, Hippolytum. Joſephum aliquandò ſequitur, non laudat tamen; verſionem Septuaginta *Gen.* iv. 8. adducit, ſed & aliam Ἑξάδων ſemel, & Aquilam. Multa ſumpſit ex Hippolyto & Africano; ab eo plurima Epiphanius; citat Novum Teſtamentum, & Actus Apoſtolorum. De Iſaiâ σφραγίδων commemorat. Variat ſcriptionem nominum propriorum, ut Ιαηλ & Ιαζήλ. Hiſtorias paulò alitèr narrat, & Templum réſque Templi alitèr deſcribit quàm Joſephus. Quædam de Moſis nomine Melchiâ è Joſepho ponit, quæ nunc in eo non inveniuntur. Uſus eſt Codd. Græcis Bibliorum vitioſis. Quot verò vel quoſcunque tandem Auctores citat, tamen ex Joſepho non minima operis pars deſumpta eſt. Unde jure quis ſuſpicari poſſit, ipſum auctorem anonymum fuiſſe; cum verò *Joſephi* nomen in fronte libri compareret, iterúmque cap. CXXV. nec pauca ex Operibus ejus excerpta fuerint, indè nomen *Joſephi* illi adhæſiſſe; & ut ab antiquo illo Judæo diſtingueretur, à recentioribus *Joſephum Chriſtianum* dictum eſſe. Quam tamen conjecturam eruditis lectoribus excutiendam relinquo. Codex MS. in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigienſi aſſervatur, unà cum multis aliis à Matthæo Parkero Academiæ Cantabrigienſi olim dono datus. Pluſquàm D. annorum ætatem præ ſe fert, in membranis ſcriptus, continétque paginas CLXXXIV. in *4to.* quâvis paginâ in duas columnas divisâ. Ex his membranis Apographum deſcriptum habet Cl. Galeus, qui de hoc Opere non pauca me monuit. Præter *Hypomneſticum*, in eodem volumine continentur *duo libri Chronicorum*, *Leonis Imperatoris Carmina* II. & *Teſtamenta XII. Patriarcharum*, omnia eâdem manu deſcripta. Neque ulli dubium eſſe poteſt, quin hic ipſiſſimus ſit codex, quem ex Græciâ accepit, & quo in transferendo *Patriarcharum Teſtamenta* uſus eſt olim Robertus Groſſthead *Lincolnienſium* Epiſcopus; adeò accuratè omnia cum antiquiſſimo verſionis *Groſſtheadianæ* exemplari ad verbum conveniunt. " Refert quidem Matthæus Paris * Joannem Ba- " ſinſtokium Archidiaconum Leiceſtrienſem Roberto Groſſtheado nun- " ciâſſe, ſe cùm aliquando Athenis ſtuduit, vidiſſe quædam apud Græcos " Latinis incognita; intérq; ea XII. Patriarcharum, filiorum Jacob, Teſta- " menta, à Judæis per invidiam propter manifeſtas de Chriſto prophe- " tias ſuppreſſa, ac proindè Robertum miſiſſe in Græciam, cúmque ea " habuiſſet, de Græco in Latinum ſermonem tranſtuliſſe, coadjuvante " magiſtro Nicolao Græco clerico Abbatis S. Albani. Addam denique

* Ad annum MCCLII. p. 835. Vid. ad annum MCCXLII. p. 597.

extare

SÆC. V. ab An. CCCC.

extare hujus *Hypomneſtici* fragmentum in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, nempe caput CLVIII. *de libris qui in Sacrâ Scripturâ tanquam extantes commemorantur, nec tamen reperiuntur*, unde illud extulit Cl. Cotelerius ‖. Quod quidem in codice Cantabrigienſi CXX. caput eſt. Sunt autem, in univerſum, capita ρξζ'.

‖ Not. in Can. Apoſt. p. 339, 340.

420. Vid. Part. I. p. 308.

NICÆAS Romatianæ ſive Aquileiæ Epiſcopus, claruit anno CCCCXX. Libellus quem ſcripſit ad *Virginem lapſam*, cujus & meminit Gennadius *de Script. Eccl.* cap. 22. non alius eſſe videtur quam opuſculum illud hoc nomine quod Ambroſio, Hieronymo, quandóque & Auguſtino tribui ſolet ; inter quorum opera non ſemel reperitur. Et in hâc ſententiâ conſentientem habeo Cl. Cotelerium *not in l.* II. *Conſt. Apoſt.* p. 186.

421. Vid. Part. I. p. 290.

MARCUS Diaconus Gazenſis, Porphyrii Epiſcopi diſcipulus, quem alibi ad annum CCCCII. retulimus, claruit anno CCCCXXI. quo Porphyrius diem extremum obiiſſe videtur. Edita eſt *Porphyrii vita* à Marco conſcripta, Latinè quidem *apud Surium*, emendata, notiſque illuſtrata, *apud Bolland. Februar.* xxvi. Habetur Græcè Biblioth. Vindob. inter *Hiſt. Eccleſiaſt* Cod. III. num. 36. fol. 234.

423.

THEODOTUS, Antiochiæ Epiſcopus claruit an. CCCCXXIII. obiit an. CCCCXXVII. Vir ſingulari manſuetudine, & exactâ vivendi ratione conſpicuus, adeo ut ὁ σωφροσύνης ὁ μαργαρίτης Theodorito * dicitur. Scripſit ad Heraclidem opus περὶ Συνουσιαστῶν, i. e. adverſus Apollinarii ſectatores, quos *Synuſiaſtas* vocabant. Hos à fidelibus rogatus reliquo Eccleſiæ corpori aggregavit, etſi multi eorum priſtini erroris haud obſcuram notam retinuerint. Fragmentum hujuſce Operis habetur Græcè MS. in *Collectione* quadam Teſtimoniorum Damaſceno aſcripta cap. 5. quæ in Codice Claramontano reperitur. Vide Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 50.

* Hiſt. Eccl. l. V. c. 38. p. 244.

436.

PAULUS gente Perſa, Neſtorii Epiſcopi Conſtantinopolitani, hæreſiarchæ, ut volunt, diſcipulus & Diaconus, ac proinde circa annum CCCCXXXVI. claruiſſe cenſeri poteſt. Scripſit librum περὶ κρίσεως, ſeu *de judicio*, quo Neſtorii cauſam ſtrenuè egit. Fragmentum adverſus unam in Chriſto perſonam affert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* contra Monothelitas inter *Opuſc. Theolog.* & *Polem.* Tom. II. p. 91. Habetur idem fragmentum Concil. Lateranenſ. Act. V. Conc. Tom. VI. col. 320. ubi ut & in Tomo S. Maximi Neſtorio proximè adjungitur, aliter ad hoc tempus ipſum vix retuliſſem. In Synodo enim Lateranenſi ſolummodo Νεσορμανὸς, in Tomo Maximi Ψελλοδιάκονος ὁ Νεσορίου μαρτυράτης αἱρέσεως dicitur. Scripſit item περὶ τοῦ ὄντος ἀγαθοῦ ſive *de vero bono*, ſaltem amplum hujus argumenti fragmentum habetur inter *excerpta Miſcellanea* ex diverſis ſcriptoribus collecta *Bibloth. Vindob.* Cod. Hiſt. CXXVIII. fol. 104.

440. Vid. Part. I. p. 340.

NILUS, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, ex Præfecto Conſtantinopolitano monachus, claruit anno CCCCXL. *Tetraſticha ejus paræneticа verſibus Heroicis & Elegiacis* extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. num. xxviii. fol. 77. Incipiunt hoc modo,

Ἀνθε-

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Ἀνθεμίου φησὶ ὁ τῶν ἁγίων Χορὸς εἶναι
Ὄθυνν' ἡδαίης πεῖρατα πυκλόμενος.
Γᾶς ἔνδοθι πανέσσιν, &c.

Adjuncta habent Anonymi cujuſdam *antiqua Scholia Græca*, partim interlinearia, partim marginalia. Notet Lector, edita S. *Nili opera* à nobis alibi recenſita, cum codicibus MSS. qui in *Bibliothecâ Cæſareâ* ſatis frequentes habentur, non ſine fructu conferri poſſe. Extant MSS. apud Cl. Galeum, hæc quæ ſequuntur Nili opuſcula. Ἀλφάβητος *ad Monachos*. Princ. Ἀγαθὸν τὸ ξ. Περὶ γήλου. Ἀσκητῶν. Περὶ ἀκτημοσύνης. Πρὸς Ἀγάθιον μοναζοντα. Περὶ τῆς Ἡ λογισμῶν. Περὶ προσοδικῆς. Ejuſdem Κεφ. γνωσικα. Ejuſdem alia capita. Ejuſdem alia capita metro ἡρωϊλεγα. Nili Epiſtolæ περὶ Εἰκόνων. Ejuſdem expoſitio in *Cantica cantic.* Ejuſdem de *octo Vitiis*. Qui verò de Nili ſcriptis tùm editis tùm ἀνεκδότοις, rectiùs judicare velit, adeat is accuratam L. Allatii Diatrib. de Nilis & eorum ſcriptis, quam Nili Epiſtolis à ſe Gr. Lat. editis. Romæ 1668. fol. ſubjecit.

ARCHELAUS Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, claruit, ſi rem obſcuram rectè conjectando aſſequi poſſum, circa annum CCCCXL. Certum penè eſt, ipſum poſt annum CCCLXXXIII. quo Sidenſis Synodus Meſſalianos damnavit, floruiſſe, & ante Concilium *latrocinale* Epheſinum anno CCCCXLIX. quo tempore Thalaſſius erat Cæſarienſis Epiſcopus, quem excepit Alypius, de cujus ætate diximus in *Lampetio*, ad ann. CCCCLX. Veriſimile igitur eſt Archelaum, non diu poſt Concilium I. Epheſinum, circa annum CCCCXL. vixiſſe; præſertim cum Photius ſcriptores qui Meſſalianos oppugnabant recenſens, illum concilio Epheſino proximè adjungit. Scripſit contra hæreſin Meſſalianorum, quorum capita XXIV. Anathematiſmis refutavit, ut ex libro Synodico refert Photius Cod. LII. col. 40. 440.

HERACLIDAS, Nyſſæ, quæ Armeniæ minoris urbs erat, Epiſcopus, claruit eodem circiter tempore, circa annum CCCCXL. quippè quem Archelao accenſet Photius, & Alypio Cæſarienſi qui claruit circa annum CCCCLVIII. tempore fuiſſe anteriorem diſertè dicit. Compoſuit adversus Meſſalianos Epiſtolas duas, in quarum alterâ teſtimonium quoddam pro antiquitate Sacrarum Imaginum allatum erat, notante Photio, qui & ipſe cultûs Imaginum acerrimus defenſor erat. Cod. LII. col. 41. 440.

TURIBIUS, gente Hiſpanus, Aſturicenſis in Hiſpaniâ Tarraconenſi Epiſcopus, claruit anno CCCCXLVII. quo Concilio Hiſpanico generali adversùs Priſcillianiſtas intererat, ejuſque pars magna fuit. Scripſit *Epiſtolam* ad Idacium & Ceponium Hiſpanos Epiſcopos, in quâ de non recipiendis Apocryphis Scripturis, déque damnatione ſectæ Priſcillianiſtarum cùm omnibus erroribus ab eâ diſſeminatis, agit. Hanc ex codice MS. Toletano deſcriptam, ſe in ingenti ſuâ Conciliorum Hiſpaniæ collectione editurum, & diſſertationem de rebus S. Turibii ſubnixurum, pollicitus eſt Joſephus d'Aguirre jam Cardinalis. Vide ejus *Notit. Conc. Hiſp.* p. 58. 447.

EUSTA-

SÆC. V. ab Ann. CCCC. 448. EUSTATHIUS, Berytenſis Epiſcopus, claruit ann. CCCCXLVIII. quo Synodum in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni Beryti habuit, cognitione hujuſce rei ad ipſum & Photium Tyrium à Theodoſio Imperatore relatâ, Concilio etiam Chalcedonenſi interfuit. Scripſit ad Timotheum Ælurum Alexandriæ Epiſcopum *Apologiam* pro S. Leonis Papæ Epiſtola, cujus fragmentum nobis conſervavit Collectio quædam Teſtimoniorum cap. 15. quæ Gr. MS. habetur ſub Damaſceni nomine in Cod. Collegii Claramontani, ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Conſpect.* Operum Damaſc. p. 50.

455. CHRYSIPPUS, presbyter Hieroſolymitanus, & S. Reſurrectionis ædis Præfectus & Chartophylax, claruit circa annum CCCCLV. Scripſit *Encomium in S. Joannem Præcurſorem & Baptiſtam.* Pr. Ἧχος σάλπιγξ θ. λύρα πνευματική. Extat Græcè MS. apud Cl. Galeum, tot codicum MSS. melioris notæ Chartophylacem dignitſimum. Confer etiam L. Allat. *Diatr. de Symeon.* p. 95. Supereſt etiam Chryſippi noſtri *oratio in S. Archiſtrategum Michaelem.* Pr. Μιχαὴλ ὁ τῶν ἀγγέλων Ἀρχιστράτηγος τῷ λόγῳ μὲν τῷ παρόντι ὑπέθετο. Vide Eundem Allat. ibid. p. 100.

456. JACOBUS Eccleſiæ Heliopolitanæ in Phœnicià diaconus, claruit circa annum CCCCLVI. Dum Hieroſolymis erat, & loca ſancta luſtraret. S. Pelagiam ſemel iterúmque inviſit, quæ eo tempore vitam cùm immortalitate commutavit. Miſit in literas Vitam hujus Pelagiæ, quæ ex Meretrice pœnitens facta, & à Nonno Epiſcopo Edeſſeno, qui à Concilio Chalcedonenſi ſede ſuâ exutus, Antiochiæ tunc temporis vivebat, ad meliorem frugem converſa eſt. Hunc Nonnum Epiſcopum *Heliopolitanum* vocat Jacobus noſter, quem tamen Nicephorus, aliique diſertè Edeſſenum faciunt, forte Epiſcopatu Edeſſeno exutus, Heliopolitano poſteà donatus eſt. Hanc Pelagiæ Vitam Euſtochius neſcio quis Latinè tranſtulit; cujus verſionem, poſt Roſweydum in *Vit. Patr.* lib. I. Edidit Surius *Octobr.* viii.

458. AMMONIUS gente Ægyptius, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus, claruit anno CCCCLVIII. Subſcripſit *Epiſtolæ*, quam Ægyptiacæ Diœceſis Epiſcopi & clerici, *pro defenſione Concilii Chalcedonenſis* ad Leonem Imp. miſerunt, ut in *codice Encyclio* videre eſt Conc. Tom. IV. p. 897. Scripſit Ammonius opus contra *Eutychetis & Dioſcori hæreſin.* Extat MS. Græcè Fragmentum *contra Monophyſitas*, ſive *de differentiâ inter naturam & hypoſtaſin* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* XLVII. num. xxvii. Ex ejus etiam ἑρμηνείᾳ τῶν πράξεων, ſive *expoſitione in Acta Apoſtolorum* habetur Fragmentum, ibid. Cod. CCLI. fol. 21. Citatur etiam ſub nomine Ammonii Junioris, in Nicetæ *Catenâ in Pſalmos*, & alibi non ſemel.

460. ANTIPATER Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, claruit circa annum CCCCLX. Ejus *Oratio in Zachariæ ortum & nativitatem Prodromi Joannis, & ſalutationem Deiparæ*, item *Oratio* ejuſdem εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια extant Græcè MSS. apud Galeum noſtrum.

ANTO-

ANTONIUS Monachus, S. Symeonis Stylitæ ſenioris diſcipulus claruit anno CCCCLX. Commiſit literis *vitam & converſationem* ſui magiſtri *S. Symeonis Stylitæ*, quocum diu familiariter verſatus fuerat; idem dubio procul omni τῆς τῶν αὐτοπτῶν γινομένων cujus meminit Evagrius *, *qui hominem viderat, & rebus ab illo geſtis interfuerat*, qui divina ejus miracula conſcripſit. Nec ſemel in hoc opere de ſe agit. Incipit hæc vita, Ξένον καὶ ἔνδοξον μυήμην ἐγνετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἡμῶν. Edita eſt Latine lib. I. *de vitis Patrum.* Græcè MS. in antiquiſſimo codice penes ſe habuiſſe teſtatur L. Allatius *diatr. de ſcript. Symeon.* p. 8. 101. Antonium noſtrum Hiſtoricis Latinis perperam accenſet Voſſius lib. II. cap. 17. p. 231. SÆC. V. ab Ann. CCCC. 460. * L. I. c. 13. p. 270.

LAMPETIUS, ſectâ Meſſalianus, ſive Euchita, Presbyter ab Alypio Cæſareæ apud Cappadocas Archiepiſcopo ordinatus, vixit circa annum CCCCLX. & forſan diu poſtea. Ut ejus ætas clariùs cognoſcatur, ætas Alypii erit indaganda. Thalaſſio igitur, qui Concilio Chalcedonenſi anno CCCCLI. interfuit, poſt paucos annos in ſede Cæſareenſi ſucceſſit Alypius. Liquet id ex literis quas anno CCCCLVIII. Leo Imp. ad illum deſtinavit, ſententiam ejus de Concilio Chalcedonenſi, deque turbis Alexandriæ ab Eutychianis nuper excitatis, exquiſiturus. Convocatis itáque Provinciæ ſuæ Epiſcopis, Epiſtolam Synodicam ad Leonem dedit, quæ reperitur in *Codice Encyclio* Concil. Chalced. Part. III. cap. 50. Conc. Tom. IV. col. 952. Vide & col. 891. Ab hoc Alypio Sacerdotii dignitatem furtim & per fraudem ſurripuit Lampetius, homo nequam, praviſque moribus, ἐξέπλ. ὢν καὶ ἀπατεὼν uſ ex libro Synodico notat Photius. Oblato proinde libello, graviſſimorum criminum, à Gerontio Preſbytero Monachorum in Glitide præfecto, apud Alypium accuſatus eſt; quòd laſcivè cum puellis ſe geſſiſſet, jactâſſetque Hieroſolymis cum Diaconiſſâ ſe peccâſſe; quòd eos qui ſtatis horis preces pſallerent irriſiſſet, illos tanquam Legi adhuc inſervientes convitiis inſectatus. Objecta ſunt illi & alia id genus nefaria, quæ à Meſſalianis & fiunt & dicuntur. Accepto libello accuſationis capita continente, Alypius rem ad Hormizam Comanes Epiſcopum excutiendam retulit. Lampetius, Hormizâ judice, cauſam agente Gerontio, partim teſtibus convictus, partim ſuâ ipſe confeſſione reus, omnium calculis Sacerdotii dignitate ſubmovetur, ſuffragium ſuum ferente Alypio, qui miſerum illum (deceptus ipſe) Presbyterum ordinârat. Lampetium nihilominùs, editâ Apologiâ, defendit Alpheus Rhinocorurorum Epiſcopus, quaſi nihil eorum de quibus accuſaretur aut dixiſſet aut feciſſet. Scripſit ipſe Lampetius librum quem *Teſtamentum* nominavit, cui impietatis ſuæ dogmata quædam inſperſit, teſte Photio Cod. LII. col. 41. 460.

ANONYMUS Auctor *vitæ S. Auxentii*, Auxentio ætate par, claruit imperante Leone *Thrace*, circa annum CCCCLXX. In literas miſit *vitam & miracula S. Auxentii, Presbyteri & Archimandritæ in Bithyniâ*, anno circitèr CCCCLXX. defuncti. Habetur Latinè apud Sur. & Bolland. *Februar.* xiv. Græcè MS. in Biblioth. Vindob. inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. III. num. xxii. fol. 121. p. 2. col. 1. teſte Neſſelio *Catal.* P. V. p. 9. 470.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

472. THEOCTISTUS, unde ortus incertum, S. Euthymii Archimandritæ Palæſtini ſocius familiariſſimus, (trado hæc ex conjecturâ Lambecianâ) claruit circa annum CCCCLXXII. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* juxta *Lambecium* XII. juxta *Neſſel.* LXVI. *Canones*, ſive *Cantica ſacra in Sanctos totius menſis Aprilis*, opus vaſtum, quodque folia CCI. continet. Sub finem, Auctor notâ hâc miniatâ ſe prodit.

Θεῷ τὸ δῶρον, καὶ ΘΕΟΚΤΊΣΤΟΥ πόνος.
Κ'ἀνταῦθα δόξα τῇ σεβασμίᾳ Τριάδι.

Dei hoc donum, Theoctiſti labor
Hîc quoque gloria venerandæ Trinitati.

Ejuſdem, ut videtur, ſunt *Sententiæ paræneticæ* ordine Alphabetico, quæ incipiunt hoc modo, Ἀπαρχὴν μὴ, &c. habentur ibid. *Cod. Philoſoph.* LXXXI. num. ii. fol. 196. & *Anthologii Stobæani* editionibus, tùm *Venetæ*, tùm *Tigurinæ* ſubjunctæ ſunt. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VII. p. 143. & lib. VIII. p. 48, 49. qui tamen dubium relinquit, utrùm nota ſupraſcripta auctorem, collectorem, an deſcriptorem denotet.

474. NESTORIANUS, Chronographus Græcus, claruit circa annum CCCCLXXIV. Scripſit vitas Romanorum Imperatorum, opúſq; ſuum uſque ad *Leonis Junioris* exitum perduxit. Semel iterúmque à Joanne Malalâ citatur, qui eum τὸν σοφώτατον χρονογράφον ubique appellat. Quod & à *Chronici Paſchalis* conditore, qui Malalæ Scrinia ſtrenuè compilâſſe videtur, factum eſt. Hunc, eundem cum Neſtorio *Paphlagonios* in Ægypto Epiſcopo, (cujus meminit Liberatus Diaconus *Breviar.* cap. 14. p. 97. quique tùm Actioni I. Concilii *Chalcedonenſis*, tùm primus inter Ægyptiacæ Diœceſeos Epiſcopos, *Literis ad Leonem Imp.* pro Synodo Chalcedonenſi miſſis ſubſcripſit,) facit Cl. Garnerius *Præf. ad Liberat.* num. xi. quàm rectè, viderint alii; mihi certè parùm veriſimile videtur. Nullum adducit teſtem; & leviſſimæ planè ſunt, nulliúſque ponderis, quas affert conjecturæ. Quòd verò ipſum in Ægypto ſcripſiſſe indè conjicit, quia à nemine, præterquàm Alexandrinis, ejus mentio fit, longè fallitur vir eruditus, cùm à Joan. Malalâ Antiocheno (ut diximus ſuprà) non ſemel citetur, in hoc tamen excuſandus, quòd Malalam necdum editum videre non potuit.

480. NICEPHORUS, magnæ Eccleſiæ CP. à S. *Sophiâ* dictæ Preſbyter, claruit circa annum CCCCLXXX. vel paulò poſt. Scripſit prolixè *Vitam & Converſationem S. Andreæ*, Διὰ Χριστὸν σαλοῦ vulgò dicti, *i.e. qui propter Chriſtum, ſe ſtultum ſimulavit*, quique ſub Zenone Iſauro, ejúſque deceſſore floruit, quæ ſic incipit, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ Διὰ Χριστὸν σαλοῦ, συγγραφεῖσα ὑπὸ Νικηφόρου, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſtor.* CXXIII. num. i. fol. 1. uſquè ad fol. 95.

484. SABAS, ex *Mutalaſcâ* vico apud Cappadocas ſatis obſcuro, nobilioris conditionis Parentibus Joanne & Sophiâ ortus, claruit anno CCCCLXXXIV. natus eſt anno CCCCXXXIX. Puer adhuc inſti-

tuturn

tutum monaſticum in patriâ ſuâ amplexus, XVIII. annos natus in Palæſtinam venit. Manſit in Cœnobio annis XVII. Anno CCCCLXXXIV. ætatis XLV. Presbyterii ordinem, & magnæ Lauræ Præfecturam in ſe ſuſcepit. Obiit anno poſt Conſulatum *Lampadii & Oreſtis* ſecundo, Juſtiniani VI. ætatis ſuæ XCII. non ut habet Cyrillus XCIV. Anno Chriſti DXXXII. Hiſtoriam ejus contexuit Cyrillus Scythopolitanus, qui res ab eo geſtas, mores, totámque vivendi rationem pleniſſimè perſequitur. Scripſit Sabas in uſum Monaſterii ſui *Typicum*, ſive *ordinem recitandi Officium Eccleſiaſticum per totum annum*, capita LIX. complectentem, qui in omnibus Monaſteriis Hieroſolymitanis mox obtinuit. Barbarorum incurſionibus depravatum, & penè deperditum, Joannes Damaſcenus magno ſtudio poſteà reſtituit & renovavit. Editum eſt hoc Sabæ *Typicum* inter alios Græcorum libros Eccleſiaſticos; cui ſubjecta ſunt Marci Hieromonachi de *dubiis Typicis* capita C. Habetur MS. tùm alibi ſæpiùs, tùm Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCLXXXV. num. i, ii. fol. 1. p. 1. Fuſè de eo agit L. Allatius *Diſſert.* I. *de lib. Eccleſ. Græc.* p. 5. &c. SÆC. V. ab An. CCCC.

ZACHARIAS, profeſſione Rhetor, claruit circa ann. CCCCXCI. Condidit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* ab Exordio Marciani Imperatoris, uſq; ad Principatum Anaſtaſii, *i. e.* ab anno CCCCL. ad annum uſque CCCCXCI. In quâ condendâ, non ſincerè atque moderatè, ut Hiſtoricum decet, ſe geſſit, ſed tanquàm gratiâ atque odio corruptus, ἐμπαθῶς τὴν ὅλην ἀναγραφὴν συγγράψας, utì ipſum non ſemel perſtringit Euagrius libro III. cap. 7. p. 340. & libro II. cap. 2. p. 286. Eutychianum facit Baronius ad ann. CCCCLXXVI. Quod tamen cum deſcriptione quam habet Eutychianorum apud *Euagr.* lib. III. cap. 6. p. 339. minimè convenit, utì rectè notat Valeſius in illum Euagrii locum. Certè non pauca in gratiam Neſtorii refert, notante eodem Euagrio lib. II. cap. 2. p. 286. apud quem varia hujus Hiſtoriæ Fragmenta proferuntur lib. III. cap. 5. p. 338. Citat etiam alibi ſæpius, nempe lib. II. cap. 8. lib. III. capp. 6, 7, 18. Extitit ſuperiori ſæculo, hæc Zachariæ noſtri Hiſtoria MS. Conſtantinopoli, tùm in Bibliothecâ Conſtantini Varini, tùm Joannis Suzi, ſi nos non fallat Catalogus *Verderianus*, cui quidem hâc in parte fides temerè non habenda eſt. Id modò conſtat, inter Catalogos librorum Græcorum qui in Bibliothecâ Cæſareâ aſſervantur, Conſtantini Varini, & Joannis Suzi Catalogos recenſeri, teſte Neſſelio Catal. Vindob. Part. V. p. 151. 491.

ANDREAS, Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, claruiſſe videtur circa annum D. Præter *Commentarium in Apocalypſin*, qui editus eſt, *Therapeuticam ſpiritualem* ſcripſit; ex cujus libro ſecundo, Fragmenta quædam habentur in *Eclogis aſceticis Joannis Patriarchæ Antiocheni*, fol. 38. p. 2. ab his verbis, Περὶ αἱ ψυχαὶ μὴ τὴν ἐνδημίαν τῆς σώματος ἀπέρχονται, &c. Vide Neſſel. *Catal. Vindob.* Part. I. Cod. CCLXXVI. num. i. p. 381. 500. Vid. Part. I. p. 379.

Gentilibus qui Religionem Chriſtianam hoc Sæculo Scriptis oppugnarunt accenſeri meretur

SÆC. V. ab An. CCCC. 417.

CLAUDIUS RUTILIUS NUMATIANUS, natione Gallus, qui patrem Tuſciæ Conſularem habuit. Relictâ Galliâ, Romam ſe contulit, ubi maximos ſub Honorio Aug. honores & dignitates adeptus eſt. Factus eſt enim vir Conſularis, Præfectus urbis, Tribunus Militum, Prætorio-Præfectus. Claruit anno CCCCXVII. Neque tamen dignitatum quibus functus eſt ſplendor, comitantium turba, Fori negotia, Militiæ ſtrepitus impediebant, quo minùs ſibi etiam & Muſis vacaret. Poeta terſus, venuſtus, qui ubere ingenii venâ, atque elegantiâ, penè cum optimis melioris ævi Poetis certare poteſt. Scripſit ad Venerium Rufum in Prætecturâ Urbanâ ſucceſſorem *Itinerarii libros* II. in principio, præſertim verò in fine, mutilos, quibus iter ſuum ex Româ in Galliam, reditúmque ex Galliâ Romam, elegantèr depingit. Religione erat Gentilis, ac proindè in *Judæos* pariter ac in *Chriſtianos* acritèr invehitur; & cùm ſub Chriſtianis Imperatoribus, ipſam Religionem Chriſtianam aperto Marte aggredi non ſit auſus, in Monachos arctioris pietatis & diſciplinæ tunc temporis cultores, animi ſui virus evomit; Judæos, ac in iis tectè Chriſtianos virulentèr laceſſit *verſ.* 383.

Nempè loci querulus, curam Judæus agebat
Humanis animal diſſociale cibis.
Vexatos frutices, pulſatas imputat algas,
Damnáque libatæ grandia clamat aquæ.
Reddimus obſcœnæ convicia debita Genti,
Quæ genitale caput propudioſa metit,
Radix ſtultitiæ, cui frigida Sabbata cordi;
Sed cor frigidius religione ſuâ eſt.
Septima quæq; dies turpi damnata veterno,
Tanquàm laſſati mollis imago Dei.
Cætera mendacis deliramenta cataſtæ,
Nec pueros omnes credere poſſe reor.
Atque utinam nunquàm Judæa ſubacta ſuiſſet
Pompeii bellis, imperióque Titi.
Latiùs exciſæ peſtis contagia ſerpunt,
Victoréſque ſuos Natio victa premit.

Monachos verò Chriſtianos, mordaci ſale, & dicteriis amarulentis, acerrimè perſtricuit. En ipſius verba, ubi de *Capraria* maris Tyrrheni inſulâ agit, Monachis olim frequentatâ *verſ.* 439.

Proceſſu pelagi jam ſe Capraria tollit,
Squallet lucifugis Inſula plena viris.
Ipſi ſe Monachos Graio cognomine dicunt,
Quòd ſoli nullo vivere teſte volunt.

Munera

SÆC. V. ab An. CCCC.

Munera fortunæ metuunt, dùm damna verentur.
Quiſquam eſt ſponte miſer, nè miſer eſſe queat?
Quænam perverſi rabies tàm ſtulta cerebri,
Dùm mala formides non bona poſſe pati?
Sive ſuas repetunt ex fato ergaſtula pœnas,
Triſtia ſeu nigro viſcera felle tument.
Sic nimiæ bilis morbum aſſignavit Homerus
Bellerophonteis Sollicitudinibus.
Nam juveni offenſo ſævi poſt tela doloris
Dicitur humanum diſplicuiſſe genus.

Rutilii Itinerarium *Neapoli* primus edidit Petrus Summontius; dein J. B. Pius *Bonon.* 1520. paulò emendatiùs, Commentariis ſuis *de Repub. Romanâ* inſeruit Onuphrius Panvinius, *Ven.* 1558. 8*vo.* Joſias Simlerus *Baſ.* 1575. Poſteà *Romæ* Joſephus Caſtaleo. Denique cum notis Simleri, Caſtaleonis, Pithœi, Sitzmanni, Barthii, Grævii, ſuoque Spicilegio Theodorus Janſonius *Amſtel.* 1687. 12*o.*

SÆC. V.

Concilia hoc Sæculo habita.

CARTHAGINENSE I. AFRICANUM II. vulgò dictum, anno CCCCI. xiv. Cal. *Julias* celebratum; quo, expoſitis Eccleſiæ Africanæ Neceſſitatibus, præcipuè Clericorum inopiâ, ad impetrandum ab Italiæ Epiſcopis auxilium, decreta eſt ad Anaſtaſium Romanum, & Venerium Mediolanenſem Legatio. De parvulis etiam ab *Hæreticis* baptizatis, *de Idolorum reliquiis*, aliiſque actum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula *XXVII.* (quæ quidem non ſunt omnia hujus Synodi, ſed Concilii Carthag. III. anno CCCXCVII. in hàc demum Synodo repetita & confirmata) Græc. Lat. in Cod. *Can. Eccleſ. Afr.* à Can. XXXIV. uſque ad LXV. incluſivè Conc. Tom. II. p. 1067. Lat. in *Collect. Can.* ibid. à Can. I. ad XXXII. p. 1643. 401.

CARTHAGINENSE II. AFRICANUM vulgò III. anno CCCCI. Idibus *Septem.* generali quodam omnium Africæ Provinciarum conventu, in Secretario Baſilicæ Reſtitutæ habitum. Lectis Anaſtaſii Papæ literis, de Donatiſtis, & unione cum iis faciendâ agitur. Extant capitula XX. Græc. Lat. in *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* à Can. LXVI. uſque ad Can. LXXXV. Conc. Tom. II. p. 1089. Lat. in *Collect. Can.* à Can. XXXII. ad LII. ibid. p. 1651. Ex his Canonibus, *quatuor tantùm priores* hujus Synodi ſunt, reliqui ex aliis (& præcipuè XI.) ex Concilii Carthaginenſis V. Decretis deſumpti ſunt. 401.

MILEVITANUM I. (urbs erat Epiſcopalis in Numidiâ, ad Ampſagam fl. ſita) anno CCCCII. vj. Cal. *Septembr.* habitum, in quo, poſt firmata præteritarum Synodorum quarundam decreta, variorum Africæ 402.

SÆC. V. ab An. CCCC. Africæ Epiſcoporum cauſæ Synodali judicio ſubjiciuntur. Extant hujus Synodi Acta ſive Conſtituta Græc. Lat. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* à num. lxxxv. ad xc. incluſivè, Conc. Tom. II. p. 1099. Lat. in *Collect. Can.* ibid. p. 1654.

403. CHALCEDONENSE I. ſive Synodus ad *Quercum*, Chalcedone in Rufini ſuburbio, in causâ Chryſoſtomi, à *XLV.* Epiſcopis, Præſide Theophilo Alexandrino, anno CCCCIII. celebrata. Lecta ſunt in hâc Synodo *XXIX.* accuſationum in Chryſoſtomum capita, quibus alia *XVII.* poſteà addita ſunt. Damnatur ac deponitur Chryſoſtomus, ac proindè Imperatoris mandato in exilium miſſus. Extant hujus Synodi Acta Græc. Lat. *apud Phot. Cod.* LIX. col. 53. in *Jur. Græc. Rom.* Tom. I. lib. IX. p. 554. Conc. Tom. II. p. 1323. Mox tumultuante plebe, Chryſoſtomus revocatur, & in Synodo legitimâ reſtituitur. Verùm coacto ab adverſariis ejus alio Conciliabulo, ſecundâ jam vice damnatur, Cucuſum in Armeniâ relegatus. De his omnibus vid. Socr. lib. VI. capp. 16, 17. &c. p. 323. Soz. lib. VIII. capp. 17, 18, &c. p. 780. Pallad. *de Vit. Chryſoſt.* cap. 9. p. 70, &c. & qui ex omnibus horum Conciliorum geſta diligentèr collegit, Steph. Baluzium *Nov. Collect.* col. 103, &c.

403. CARTHAGINENSE III. anno CCCCIII. viii. Cal. *Septembr.* pro *reconciliandis Donatiſtis*, in Baſilicâ Regionis ſecundæ celebratum. Habentur hujus Synodi Acta Græc. Lat. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. xc. Conc. Tom. II. p. 1103. *Lat. Collect. Can.* ibid. 1656.

404. CARTHAGINENSE IV. anno CCCCIV. vi Cal. *Julias* habitum. Rejectâ à Donatiſtis omni concordiæ ſpe, quin & armis in Catholicos ſumptis, decreta eſt ad Honorium AUG. hâc de re Legatio. Extat Græc. Lat. *Commonitorium Synodicum* ad Imperatorem miſſum, *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. xciii. Conc. Tom. II. p. 1107. Lat. *Collect. Can.* ibid. 1658. Hinc Honorii Imp. Edictum anno ſequenti Prid. Id. *Feb.* editum, quo Donatiſtæ, & unà cum iis Manichæi (qui etiam Africam hoc tempore præcipuè infeſtabant) repreſſi ſunt; ſancitúmque his verbis, *Unica ſit Catholica Veneratio; una Salus ſit; Trinitatis par, ſibi congruens, Sanctitas expetatur.* Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. XXXVIII.

405. CARTHAGINENSE V. anno CCCCV. x. Cal. *Septembr.* habitum; quo Imperatorem de Donatiſtis ad Eccleſiam Catholicam reverſis certiorem fecerunt. Vid. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. xciv. Conc. Tom. II. p. 1111. *Collect. Can.* ibid. p. 1660. Hinc & altera Honorii in Donatiſtas lex Diotimo Proconſ. vi. Id. *Decembr.* hoc anno data, ut ubicunq; vel convicti, vel confitentes fuerint, debitam legis pœnam abſq; ue dilatione perſolvant. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XXXIX.

405. TOLETANUM anno CCCCV. de ordinationibus perperam factis, coactum. Extat, ad hanc Synodum, hâc de re, Innocentii I. *Epiſtola* num. xxiii. Conc. Tom. II. p. 1277. Integrior ex Editione, & cum Notis *Sirmondi* ibid. p. 1279. Ad annum CCCCVII. referendum eſſe hoc Concilium contendit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. vide ejus *Notit.* p. 55.

CARTHA-

CARTHAGINENSE VI, vulgò AFRICANUM IV. anno CCCCVII. Idibus *Julii*, habitum; quo Legati ad Imperatorem, pro defenſione adverſùs *Donatiſtas* & *Paganos*, miſſi ſunt. Extant Acta & Capitula Græc. Lat. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. xcv. Conc. Tom. II. p. 1113. Lat. *Collect. Can.* ibid. p. 1660. Honorii Imp. conſtitutio adverſus *Donatiſtas*, *Manichæos*, & *Priſcillianiſtas* hoc anno viii. Cal. *Mart.* & altera xvii. Cal. *Decembr.* data, *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XL, XLI. SÆC. V. ab An. CCCC. 407.

CARTHAGINENSE VII. & VIII. vulgò AFRICANUM V. & VI. anno. CCCCVIII. prius quidem *Jun.* xiv. poſterius *Octobr.* xii. habitum. Inſurgentibus in catholicos tùm Donatiſtis, tùm Paganis Stiliconis ſucceſſu animatis, à duabus his Synodis Legatio ad Imperatorem decernitur. Vid. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvi. ibid. p. 1119. Neque bonis patribus, vel cauſæ religionis defuit Honorius Imp. editâ xvii. Cal. *Decembr.* lege, qua omnes priores Conſtitutiones in Donatiſtas, Manichæos, Priſcillianiſtas & Gentiles, renovantur, confirmantur, & pleniſſimam executionem habere jubentur *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XLIII. confer & legem proximam, & quæ ibi notavit Gothofredus. 408.

CARTHAGINENSE IX. vulgò AFRICANUM VII. anno CCCCIX. coactum; quo de cognitione Epiſcoporum agebatur. Videſis *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvii. Conc. Tom. II. p. 1119. 409.

CARTHAGINENSE X. vulgò AFRICANUM VIII. anno CCCCX. celebratum: In quo, Legati ad imperatorem, adverſùs *Donatiſtas* acturi, miſſi ſunt. Vide *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. cvii. p. 1121. Ut horum precibus ſatisfaceret Imperator hoc ipſo anno viii. Cal. *Sept.* legem tulit, Heracliano Comiti Africæ inſcriptam, qua hæreticis, & in his præcipue Donatiſtis, omnem rituum ſuorum exercendorum publicéque coeundi facultatem adimit, pœna proſcriptionis & ſanguinis propoſita. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LI. 410.

PTOLEMAIDENSE in Libyâ, anno CCCCXI. Præſide Syneſio Ptolemaidis Epiſcopo, adverſùs Andronicum Præfectum, congregatum. In quo Andronicus, ob neſanda facinora, quibus in ſubditos ubique graſſabatur, anathematis ſententiæ ſubjicitur. In quem proinde acerrimâ oratione invectus eſt Syneſius, quâ hominem nequiſſimum vivis planè coloribus depingit, *Epiſt. LVII, LVIII.* p. 191. ubi etiam excommunicationis formula exhibetur. Verùm Andronico culpam ſuam deprecante, & meliora in poſterum de ſe pollicito, Synodus excommunicationis ſententiam non ſtatim publicandam eſſe cenſuit, ſolo diſſentiente Syneſio, qui crudelem & ferocem hominis indolem optimè noverat. Et quidem ita factum eſt. Andronicus enim ad ingenium ſuum, tanquam canis ad vomitum, mox rediit. Unde & ſententiam in eum latam tandem Syneſius promulgavit; ut ex *Epiſtolâ LXXII.* p. 218. quâ hâc de re agit, colligi poteſt. 411.

Eodem anno habita eſt celeberrima illa *collatio Carthaginenſis*, Catholicos inter & Donatiſtas, coram Marcellino V. C. Tribuno, & Notario, quæ triplici congreſſu abſolvitur. 411.

Collat.

SÆC. V. ab An. CCCC.

Collat. I. Calendis *Juniis* in Secretario Thermarum Gargilianarum habitâ, lecta ſunt Epiſcoporum & Marcellini Præfecti Edicta de Epiſcoporum convocatione, deque modo & formâ conveniendi, & Epiſcoporum utriuſque partis ad ſuos mandata. De his, multâ contentione utrínque res agitur. Marcellini conſilio aquieverunt catholici, ut excluſis cæteris, ſeptem Epiſcopi ex utrâque parte eligerentur, qui cauſam ſuam diſputando agerent, aliíque, qui rebus geſtis per notarios rite excipiendis proſpicerent; contendentibus interim Donatiſtis, ut omnes Epiſcopi Collationi intereſſent.

Collat. II. iii. Nonas *Junias* petiêrunt Donatiſtæ, ut ſibi fas eſſet geſta ſuperioris Collationis examinare, utque tempus ad id faciendum concederetur; quod & tandem datum eſt.

Collat. III. iv. Idus *Junias* poſtquam de qualitate litigantium, & accuſantium diſceptatum eſt, Auguſtinus ad ſummam rei deſcendit: Nempe Eccleſiam Catholicam eam eſſe, quæ teſtimoniis Scripturarum promiſſa, toto orbe diffuſa eſt, omnibus nota, in monte, ſicut ſcriptum eſt, conſtituta, ad quam veniunt omnes gentes; & ad hanc eccleſiam ſe pertinere, ſe eſſe perſpicuè demonſtraturum. Cùm hâc controverſiâ premi ſe viderent Donatiſtæ, ad Acta in causâ Cæciliani & Donati confugerunt, & hanc cauſam publice iterùm examinandam, in medium proferre voluerunt. Hâc occaſione, oſtendit Auguſtinus, Eccleſiam in hâc vitâ ex bonis paritèr ac malis conſiſtere: Neque aliter etiam in ſuâ Eccleſiâ eſſe, negare non poterant Donatiſtæ; quin etiamſi concederetur Cæcilianum hominem fuiſſe malum, qualem nempe illi ipſi eum deſcriberent, nullum exinde Eccleſiæ Catholicæ præjudicium naſci. Tandem auditis omnibus, ritéque perpenſis, Marcellinus Præſes in gratiam Catholicorum ſententiam dixit. Poſt Marcellini mortem, qui non diu poſt, tanquam Heracliani Tyranni partibus faveret, occiſus eſt, Geſta hæc irrita jam eſſe contendebant Donatiſtæ, neque ullam amplius vim & auctoritatem retinere. Unde coactus eſt Honorius Imp. lege ad Julianum Africæ Proconſ. an. CCCCXIV. data Marcellini famam vindicare, Geſtiſque Collationis, quæ in publica monumenta tranſlata fuerant, ſuum robur, & perpetuam firmitatem adſerere. *Neque enim* (inquit) *morte Cognitoris perire debet publica fides.* Extat hæc lex *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LV.

Geſta triplicis hujus Collationis, unà cùm Auguſtini, Poſſidii, Oroſii excerptis, primus in lucem edidit Papyrius Maſſonus *Pariſ.* ann. 1589. 8*vo.* Poſtea a Pithœo, cum MS collata & recognita, inſerta deinde Conc. Tom. II. p. 1335. Sed cùm mendosè priùs, tùm à Maſſono, tùm à Pithœo, aliíſque, fuerant edita, *Steph. Baluzius*, venerandæ vetuſtatis codicem, unde prima profluxerit editio, nactus, omnes editiones cùm hoc veteri exemplari contulit, priorum editionum menda ſuſtulit, quæ deerant ſupplevit; Auguſtini qui huc pertinent ſermones, & Honorii Imp. Conſtitutiones addidit, opúſque integrum à ſe recenſitum, notíſque ſuis illuſtratum, iterum edidit *Nov. Collect.* p. 117.

BRA-

SÆC. V. ab An. CCCC.

BRACARENSE apud Bracaram, ſive Auguſtam Bracarum inter Durium Miniumque fluvios, anno ut volunt CCCCXI. Præſide Pancratiano Bracarenſi Epiſcopo, habitum. In quo Epiſcopi Fidem Catholicam, adversùs Arianos & Gentiles, per ſingulos articulos profitentur. Extant Acta (ſi modò genuina, de quo haud levis eſt dubitandi cauſa) Conc. Tom. II. p. 1507. Confer Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. & *Notit.* p. 55. 411.

CARTHAGINENSE XII. anno CCCCXII. ſaltem exeunte ſuperiore, contra Pelagianos habitum: quo Cœleſtius Pelagii diſcipulus, ob negatam de peccato Originali Eccleſiæ Catholicæ doctrinam, convictus & damnatus eſt. Extant hujus Synodi Fragmenta quædam apud Auguſt. *de Grat. & Pec. Orig.* lib. II. cap. 2, 3, 4. Tom. VII. col. 789. Conc. Tom. II. p. 1510. Vide etiam Auguſt. *Epiſt.* XC. 412.

CIRTENSE, in Numidiâ, anno CCCCXII. menſe Junio, in cauſâ Donatiſtarum habitum; ubi de communi modo actum eſt quo Donatiſtarum calumniis & mendaciis, præcipuè de nuperâ *Collatione Carthaginenſi*, ubique ſparſis occurreretur. Extat Epiſtola Synodalis ab Auguſtino ſcripta inter ejus Epiſtolas num. cliii. & Conc. Tom. II. p. 1519. 412.

HIEROSOLYMITANUM anno CCCCXV. in causâ Pelagii, Præſide Joanne Hieroſolymorum Epiſcopo, unà cùm Presbyteris ſuis celebratum. Cui Oroſius, ab Auguſtino ad Hieronymum miſſus, interfuit. In hâc collatione, ab Oroſio accuſatus eſt qui tùm aderat Pelagius, quòd inter alia aſſeruerat hominem ſine peccato poſſe vivere. Negavit id Pelagius. Verum Joannes, vel quòd latinè perorantem non ſatis intelligeret, vel quòd Pelagii fraudibus deluſus eſſet, de ipsâ causâ judicare noluit. Id ſolummodò inter ipſos conventum, ut de hâc re literæ ad Innocentium Papam mitterentur. Extant hujus Conventûs Acta, & in iis vafri Pelagii fraudes, apud Oroſ. *Apol. pro lib. Arbitr.* Conc. Tom. II. p. 1525. 415.

DIOSPOLITANUM, apud Dioſpolim Palæſtinæ urbem, *Lyddam* olim dictam, in causâ itidem Pelagii, eodem anno CCCCXV. à *XIV.* Epiſcopis habitum. Obtulit huic Synodo libellum Oroſius, quo Pelagii dogmata ex ſcriptis ejus excerpta continebantur. Præſens erat ipſemet Pelagius, qui vel errores ſibi objectos negando, vel Fidem Catholicam vatrè ſimulando, bonis Patribus fucum fecit, ab iis proinde abſolutus. Extant Acta hujus Synodi compendio excerpta, apud Auguſt. *de Pec. Orig.* lib. II. cap. 11. Tom. VII. col. 752. longe verò fuſiùs & integriùs apud eundem *libro de Geſtis Pelagii*, ſive *de Geſtis Palæſtini*, Auguſtæ Vindel. anno 1615. primum; deinde in ſequentibus Auguſtini *editionibus* edito; & apud *Creſcon.* in ſuâ *Canonum collectione*: Exinde Conc. Tom. II. p. 1529. Baluz. *Nov. collect.* col. 361. Vide Auguſtin. *Epiſt.* CVI. *ad Paulin. Nolan.* Retract. *lib.* II. cap. 47. *Contr. Jul.* lib. I. cap. 5. Confer etiam quæ habet Photius ex Actis Occidentalium Epiſcoporum adversùs Neſtorianorum & Pelagianorum dogmata *Cod.* LIV. col. 45. 415.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

416. CARTHAGINENSE XIII. contra Pelagianos II. à *LXVII.* Epiſcopis, anno CCCCXVI. coactum. In eo Pelagius & Cœleſtius, non obſtante quòd à Patribus Dioſpolitanis, quibuſcum fraudulenter egiſſent, in communionem recepti fuerant, ob Hæreſin damnati ſunt. Extat Epiſtola Synodalis inter *Aug. Epiſt.* XC. & Conc. Tom. II. p. 1533. & Reſcriptum Innocentii ad hanc Synodum ibid. p. 1283. & apud Aug. *Epiſt.* XCI.

416. MILEVITANUM II. à LX. aut pluribus Epiſcopis, contra Pelagium & Cœleſtium, anno CCCCXVI. vi. Cal. *Septembr.* paulò poſt Carthaginenſe, celebratum; quo errores Pelagiani iterùm damnantur. Extant *Canones* XXVII. Conc. Tom. II. p. 1537. Sed non omnes hujus Synodi ſunt, imò vix ulli, ad univerſale magis Carthaginenſe Concilium anno CCCCXVIII. potiùs referendi. Habetur nihilominùs Epiſtola Synodalis ad Innocentium Papam, de cohibendis Pelagianis, inter Auguſt. *Epiſt.* XCVII. & Conc. Tom. II. p. 1544. cùm Innocentii *Reſcripto* ibid. p. 1287. & apud Aug. *Epiſt.* XCIII. Epiſtola etiam familiaris quinque Epiſcoporum, *Aurelii*, *Auguſtini*, &c. ad eundem Papam, Conc. ibid. p. 1546.

417. THUSDRITANUM, in Africâ circà annum CCCCXVII. habitum; In quo Siricii Papæ Epiſtola recitata eſt. Obſcura eſt hujus Synodi apud veteres mentio. Meminit ejus ex Præfatione Concilii Telenſis Baluzius *Nov. Collect.* col. 365. Extant *Canones* II. de Epiſcopis in Synodis adeſſe recuſantibus, in hoc conventu, ut videtur, conditi. *in Ferrandi Collect.* cap. 76, 77.

418. CARTHAGINENSE XIV. anno CCCCXVIII. Cal. *Maiis* à CCXVII. Epiſcopis celebratum. In quo Pelagii & Cœleſtii dogmata jam iterum confoſſa ſunt, miſſis hâc de re ad Zozimum Papam Decretis ſuis, literiſque quibus illum, ob temerè nimis quam par erat fidem Cœleſtio adhibitam, increpârunt. Extant Canones XVIII. in *Collectione Canonum Afr.* num. lxxvi. usque ad xciv. incluſivè, Conc. Tom. II. p. 1663.

418. TELEPTENSE, rectiùs *Telenſe*, in Provinciâ Byzacenâ, anno CCCCXVIII. vi. Cal. *Martias* congregatum: Quid in hâc Synodo geſtum ſit nos ferè latet, niſi quòd Siricii Papæ ad Epiſcopos Africanos literæ in eâ recitatæ ſint, & pauci quidem Canones, ſub hujus Synodi nomine, in *Ferrandi collectione* habentur; nempe capp. *III*, *IV*, *VI*, *XVI*, *LXV*, *LXVIII*, *CXXX*, *CXXXVIII*, *CLXXIV*, *CCXVIII*. Vide Conc. Tom. II. p. 1577. Monendus eſt Lector, viros quoſdam eruditos, non levibus conjecturis ductos, huic Synodo, ejuſque Canonibus litem nuper moviſſe. Quâ de re vide quæ congeſſit Cl. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. diſſert.* III. cap. 12. p. 254. Sed præcipue P. Queſnellus Diſſert. XV. ad Oper. S. Leon. Tom. II. p. 731. ubi & Canones, & Epiſtolam Siricii νοθείας arguit, & pluribus demonſtrare conatur.

418. CARTHAGINENSE XV. vulgò VI. ab omnium Africæ Provinciarum Epiſcopis, præſidente Aurelio Carthaginenſi, anno CCCCXVIII. hâc occaſione habitum. Apiarius Siccenſis in Mauritaniâ

ritanià Presbyter, ob illegitimam ordinationem, aliàque crimina graviora, ab Urbano Epiſcopo, cujus ſententiam Synodus Provincialis confirmavit, gradu ſuo dejectus, Romam ad Sedem Apoſtolicam provocaturus confugerat, à Zozimo Papâ mox reſtitutus, miſſis etiam in Africam Legatis, qui illum in locum ſuum reponendum curarent, & jus appellandi Sedem Pontificiam, & appellationes undique factas recipiendi, ídque Concilii Nicæni (uti præ ſe ferebant) autoritate conſtitutum, omni quo poterant modo, ſartum tectum tuerentur. In hoc igitur Concilio, Patres Africani ſingula Legationis Pontificiæ capita, numero quatuor, in Zozimi Commonitorio contenta, (quod ægrè tandem Legati proferebant,) præcipuè quæ ad Apiarii cauſam pertinebant, ad examen revocârunt. Et quoniam Canonum Nicænorum autoritatem pro ſe allegaret Zozimus, duóſque *pro Appellationibus* Canones ſub hoc nomine protuliſſet; Patres Africani, hos reverà *Concilii Sardicenſis* Canones eſſe neſcientes, ſe eos eoúſque obſervaturos promiſerunt, donec genuina Concilii Nicæni Acta examinari poterant, Zozimo de his per literas certiori facto, qui paulò poſt diem ſuum obiit. Primi hujus Synodalis conventûs Acta interierunt, quæ non niſi ex ſubſequentibus colliguntur. SÆC. V ab An. CCCC.

Recedente poſt autumnum Synodo, ſequenti anno viii. Calendas *Junias*, Epiſcopi Africani numero *CCXVII.* Carthagine in Secretario Baſilicæ Fauſti iterum convenerunt; ſedentibus primo quidem loco Aurelio Papâ, unà cum Valentino primæ Sedis Numidiæ Epiſcopo; poſt hos, Fauſtino Epiſcopo Potentino Pontificis Legato; denique Philippo & Aſello Presbyteris Romanæ Eccleſiæ itidem Legatis, poſt omnes Epiſcopos, ultimum locum occupantibus. Recitatis quæ in ſuperiori conventu geſta fuerant, lectóque iterum Zozimi Commonitorio, cùm duo prolati Canones in iſtis, quæ penes ſe habebant, Nicæni Concilii exemplaribus neutiquàm invenirentur, miſſi ſunt in Orientem Legati, qui genuina Concilii Nicæni exemplaria exinde reportarent. Interim lecti ſunt in Synodo Concilii Nicæni, quos apud ſe habebant, Canones *XX.* quibus *XXXII.* alios, ex diverſis Africæ Conciliis collectos ſubjunxerunt. In hâc etiam Seſſione, petente id per literas Apiario, ſancitum eſt ut de Siccenſi Eccleſiâ penitus removeretur, alibi ubicunque vellet & poſſet, Presbyterii munere fungeretur. iii. Cal. *Junias* iterum coeuntes, ſex alios Canones prioribus addiderunt, & omnia quæ geſta ſunt ſubſcriptione ſuâ roborârunt, primò quidem Aurelius & Valentinus, dein Fauſtinus Legatus, ultimo denique loco Philippus & Aſellus Presbyteri Legati; poſtridiè per Legatos Romanos literis de his omnibus ad Bonifacium miſſis.

Anno circiter exeunte, reverſi ex Oriente Legati, unà cum literis Attici CP. & Cyrilli Alexandrini, vera & authentica Canonum Nicænorum exemplaria ſecum detulerunt. In quibus Canonum à Zozimo prolatorum, nec vola nec veſtigium reperiri potuit; quæ proindè per ipſos Legatos qui ex Oriente redierant, ad Bonifacium Papam vi. Calendas *Decembris* hoc ipſo anno miſſa ſunt. Et jam tota lis penitùs dirempta videbatur. Verùm mortuo mox Bonifacio, & Apiario hanc camarinam iterùm movente, Cœleſtinus, qui Bonifacio ſucceſſit, in ejus gratiam ad Africanos ſcripſit: Unde Patres Africani, vel eorum ſaltem Legati, præſente etiam Fauſtino Pontificis Legato, tertiâ jam vice convenerunt; & quamvis Apiarius, vi propriæ conſcientiæ convictus, culpam ſuam, & facinora ſponte confeſſus ſit, acres tamen, &

S. A. C. V. ab An. CCCC. increpatorias ad Cœleſtinum dederunt literas; quibus, poſt factam de Apiario relationem, admonent illum, nè deinceps hinc Romam venientes facilè admittat, vel à ſe excommunicatos ad Communionem recipiat, utpote Eccleſiaſticis, præcipuè Nicænis, conſtitutionibus contrarium, quæ prudentiſſimè juſtiſſiméque providerunt, quæcunque negotia in ſuis locis ubi orta ſunt finienda; nec unicuique Provinciæ defore gratiam Spiritûs Sancti ad id neceſſariam, nec (præter alia impedimenta) teſtes idoneos tranſmarinum judicium commodè ſequi poſſe: ut verò aliqui tanquàm ab ejus latere mittantur, ſe nullâ Patrum Synodo conſtitutum inveniſſe, multò minùs Canonibus Nicænis, qui à Zozimo Prædeceſſore miſſi fuerant: Clericos itaque ſuos iſtiuſmodi mandatorum executores, quibuſcunque petentibus, in poſterum nè mittat, *nè ſumoſum typhum ſæculi in Eccleſiam Chriſti, quæ lucem humilitatis, & ſimplicitatis diem Deum videre cupientibus præfert, inducere videatur.*

Extant hujus Synodi Acta, Epiſtolæ, & Canones ſuprà memorati, *Cod. Can. Eccleſiæ Africanæ* in initio, & ad finem *Concil. Carth.* VI. Conc. Tom. II. col. 1589. & ibid. col. 1603, 1670. Plurima etiam præcedentium Synodorum ſtatuta, jam iterùm lecta, & confirmata ſunt. Notet hoc loco prudens Lector, multa fuiſſe Decreta, in variis Africanis Conciliis condita, quæ compilator quidam haud ſatis doctus in unum corpus ex CV. capitibus conflatum compegit, quódque ſub nomine Concilii Africani, ſeu collectionis variorum Canonum habetur Conc. Tom. II. p. 1638. Et ita tandem celeberrimum hoc Concilium Carthaginenſe, ſeu V, VI, vel VII. demùm vocandum ſit, tribus circiter conventibus abſolutum, expedivimus. Nihil moror M. Ant. Capellum ordinis Franciſcani Monachum, qui editâ *Pariſ.* 1622. Diſſertatione *de Appellationibus Eccleſiæ Africanæ ad Romanam Sedem*, nodum, quem ſolvere non potuit, ſecare ſtudet; dum cap. IV. p. 118. omnia hujus Synodi Acta, & Epiſtolas unâ liturâ delet, falſa, & ab Impoſtore aliquo conficta eſſe contendit, infœlici planè auſu, & futilibus conjecturis, riſu potiùs, quàm refutatione dignis, quæ nè leviſſimum quidem ſcrupulum eruditis movere poſſint. Ac proindè neminem deinceps habuit, nedùm ullos Conciliorum Editores, qui ſententiam tàm abſurdam vel verbulo defendere auſi ſunt.

419. RAVENNATENSE, anno CCCCXIX. jubente Honorio Imperatore habitum: quo controverſia inter Bonifacium & Eulalium, de electione ad Sedem Romanam, excuſſa eſt. Verùm, diſſentiente Synodo, lis indeciſa remanſit; ut aliam hâc de re Synodum poſt Paſcha cogendam eſſe Honorius ſtatuit; quod tamen non præſtitit. Extat Honorii *Commonitorium* ad Epiſcopos congregatos, aliâque ſcripta ad hanc rem ſpectantia, ex veteri codice Vaticano deprompta, apud Baron. ad ann. CCCCXIX.

423. CARTHAGINENSE XVI. inter annum CCCCXX, & CCCCXXIII. habitum; neque enim certum ejus tempus definiri queat. In hoc Concilio duorum Epiſcoporum, de primæ ſedis honore contendentium, cauſa præcipuè agebatur. Vide quæ de Actis hujus Synodi ex *Holſtenii ſchedis* deprompta ſunt, Conc. Tom. II. p. 1605.

CILI-

CILICIENSE, anno CCCCXXIII. à Ciliciæ Epiſcopis habitum. In quo Theodorus Mopſueſtenus, poſtquàm ex Provinciâ diſceſſerat, ob ſcripta & dogmata maleſana, anathemate damnatus eſt. Memoriam hujus Synodi nobis conſervavit Marius Mercator, Præfat. ad Symbolum Theodori Mopſueſteni, *Operum* Part. I. p. 219. ubi vide quæ notavit clariſſimus Garnerius. SÆC V ab Ann CCCC. 423.

CARTHAGINENSE XVII. circa annum CCCCXXVI. præſidente Aurelio Carthaginenſi, habitum. Occaſionem huic Synodo dedit Leporius Presbyter & Monachus Maſſilienſis, qui Pelagianæ, quâ laborabat hæreſi, Neſtorianam adjunxerat. Quam ob cauſam Maſſiliâ ejectus in Africam profugit, ibique ab Aurelio & Auguſtino meliora edoctus ab hæreſi receſſit, libellumque *emendationis*, ſive *ſatisfactionis* conſcripſit, quo, factâ priſtini erroris deteſtatione, Fidem Catholicam, de Myſterio Incarnationis Chriſti profitetur, quem Synodo Carthaginenſi obtulit, cui etiam Aurelius, & Auguſtinus, aliique ſubſcripſerunt; atque his ſubſcriptionibus munitum Carthagine in Gallias miſit. Hunc primus in lucem protulit Jac. Sirmondus inter *Opuſc. vet. dogmat.* Pariſ. 1630. p. 1. Exindè habetur Conc. Tom. II. p. 167-8. ubi vide quæ Sirmondus & Labbeus obſervàrunt. 426.

HIPPONENSE, anno CCCCXXVI. vi. Cal. *Octobr.* ab Auguſtino & duobus aliis Epiſcopis, præſentibus VII. Presbyteris, aſtante clero & frequenti populo, habitum: In quo Heraclius Presbyter, ut Auguſtino in Sede Hipponenſi ſuccederet, electus eſt; utque interim eum aliquâ curarum parte ſublevaret. Extant celebris hujus conventûs geſta, excipientibus omnia Notariis, apud Auguſtin. *Epiſt.* CX. Tom. II. col. 514. 426.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. CCCCXXVI. juſſu Theodoſii Imp. à Siſinnio Conſtantinopolitano, Theodoto Antiocheno, pluriniſque aliis Epiſcopis, congregatum: quo Siſinnius ad Sedem CP. nuper electus ordinatur, & Maſſaliani Hæretici damnati ſunt; exclamante Neone Epiſcopo, ut ſiquis poſt anathematiſmum, ullo tempore deprehenſus fuerit re aut verbo in ſuſpicionem malæ hujus ſectæ incidiſſe, nuſquam poſteà locum tenere debere, nè ſi millies quidem pœnitentibus conſtitutas pœnas luiturum ſe polliceatur. Extat Fragmentum Epiſtolæ Synodicæ ad Bermianum, Amphilochium, cæteroſq; Pamphyliæ Epiſcopos apud Phot. Cod. LII. col. 40. Lecta eſt etiam eadem Synodica, & univerſali conſenſu approbata, in Conſilio Epheſino, Actione VII. 426.

ROMANUM I. anno CCCCXXX. à Cœleſtino Papâ, in causâ Neſtorii, habitum. In quo cum hæreſi ſuâ damnatur Neſtorius, & niſi reſipiſcat anathemati ſubjicitur. Extant hac de re Epiſtolæ Neſtorii & Cœleſtini in Act. Synod. Epheſ. Conc. Tom. III. p. 345, 349, 351, 353. Ut Cœleſtinum de hæreſi nuper exortâ certiorem faceret Cyrillus Alexandrinus, Poſſidonium Diaconum ſuum Romam miſit, commentariis inſtructum, quibus Neſtorii impietas confutabatur. Extat Græc. Lat. Cyrilli *Commonitorium* Poſſidonio datum, cùm Romam propter Neſtorii negotium mitteretur, quo Neſtorii dogmata accuratè exponit, ex 430.

Sirmondi

SÆC. V. ab An. CCCC. Sirmondi ſchedis depromptum, à Baluzio editum, *Nov. Collect.* col. 377. Fragmentum hujus Synodi, pars nempe Orationis Cœleſtini, habetur apud Arnob. *conflict. cum Serapion.* l. II. ad *calc. Irenæi*, p. 548.

430. ALEXANDRINUM, à Cyrillo in causâ itidem Neſtorii anno CCCCXXX. habitum. Acceptis Cœleſtini literis, & coactâ Synodo, Legati quatuor cum literis, & XII. Anathematiſmis Conſtantinopolim, præcipuè ad Neſtorium, miſſi ſunt, præſcripto ei decem dierum ſpatio quo hæreſin ſuam ejuraret. Extant Epiſtolæ Synodicæ cum Anathematiſmis, Conc. Tom. III. p. 396, 420.

431. ROMANUM II. anno CCCCXXXI. ſub Cœleſtino Pontifice, congregatum; quo impietate Neſtorianâ iterùm damnatâ, decretum eſt Legatos ad Synodum Epheſinam mittendos eſſe, delectis ad hoc munus Arcadio & Projecto Epiſcopis, & Philippo Presbytero Romano, qui Cœleſtini & Occidentalium Epiſcoporum vices obirent. Cœleſtini *Commonitorium* Epiſcopis & Presbyteris ad Orientem ituris datum, ex codicibus Vaticano & Colbertino haud ita pridem depromſit Baluzius *Nov. Collect.* col. 381.

431. EPHESINUM I. Oecumenicum III. Theodoſii Imp. juſſu, à CC. circiter Epiſcopis, anno CCCCXXXI. proximè poſt Feſtum Penteco-ſtes, in Eccleſiâ B. Mariæ, celebratum. Præſidebat huic Synodo Cyrillus Alexandrinus, idque jure ſuo; cùm enim ex communi Eccleſiæ Orientalis politiâ, primus poſt Epiſcopum CP. præeminentiæ gradus Antiſtiti Alexandrino concedendus erat, & Neſtorius Conſtantinopolitanus pro ſummo Eccleſiæ tribunali tanquam Hæreſiarcha ſiſtendus eſſet, proximum præſidendi jus ad Cyrillum devenit. Non iverim inficias, Cœleſtinum Papam Cyrillo vices ſuas in hâc Synodo demandâſſe. Verùm id, pro more in Conciliis uſitato, omnibus Epiſcopis familiare fuit; quin & ipſe Cœleſtinus paulò poſt proprios Legatos ad hanc Synodum miſit. Cauſa Concilii erat Neſtorius Antiſtes CP. qui cum hæreſin ſuam (*viz.* duas in Chriſto naturas, Divinam & Humanam, non ἑνωτικῶς, ſed ſolummodò σχετικῶς uniri, & conſequentèr in Mediatore Θεανθρώπῳ binas admitti perſonas, adeoque B. Virginem non Θεοτόκον ſed Χριστοτόκον dicendam eſſe) apertiùs propalaret, nec ullis Sanctorum Epiſcoporum monitis cederet, quin & ad cauſam in Synodo dicendam ter vocatus comparere recuſaret, unanimi Patrum ſententiâ damnatur & deponitur.

Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. III. quæ tribus conſtant partibus. Primâ continentur ea quæ Synodum antecefſerunt; nempe *Homilia* Procli Cyziceni *de Incarnatione Domini* Conſtantinopoli præſente Neſtorio habita; Cyrilli Alexandrini *de rectâ in Chriſtum fide liber ad religioſiſſimas Reginas; Oratio ad Reginas altera de rectâ fide:* Variæ Cyrilli, Cœleſtini, Neſtorii, Joan. Antiocheni, Theodoſii Aug. aliorumque de hâc causâ *Epiſtolæ*. Ex quibus omnibus facilè perſpicitur, quis fuerit verus cauſæ Neſtorianæ hoc tempore ſtatus, quibuſque modis Neſtorium tractaverint Cyrillus, Cœleſtinus, Joannes Antiochenus, alii, ut ipſum à nefariâ, quam propalaverat, doctrinâ ad ſaniorem mentem reducerent, nec niſi poſt omnes fraternæ charitatis methodos fruſtrà tentatas, ab ejus communione ſe ſeparâſſe. Pars ſecunda

cunda ea continet quæ in Concilio acta ſunt, quæ VII. Seſſionibus abſolvuntur. SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. I. quæ x. Calend. *Julii* celebrata eſt, expoſitâ per Petrum Preſbyterum Alexandrinum Notariorum Primicerium, Concilii jam congregati occaſione, & Neſtorio ter fruſtrà vocato, lecta eſt Imperatoris de congregandâ Synodo Epiſtola; tùm Symbolum Nicænum, & Cyrilli ad Neſtorium literæ, earúmque cum fide Nicæna concordantia, ſingulis Epiſcoporum ſententiis comprobata; recitata etiam Neſtorii ad Cyrillum Epiſtola pari modo damnatur. Sequuntur etiam Cœleſtini Papæ, Synodique Alexandrinæ ad Neſtorium literæ, prolatis in medium plurimis SS. Patrum teſtimoniis quæ rectam fidem confirmabant, & Neſtorii doctrinam feriebant. Dogmatibus tandem Neſtorii tùm ex propriis ſcriptis excerptis, tùm adhibitis quorundam Epiſcoporum teſtimoniis, impia verba ex ore ejus referentium, depoſitionis & damnationis ſententia in illum fertur, ſingulorum Patrum ſubſcriptionibus roborata. Nec citiùs hæc in Neſtorium ſententia in vulgus emanavit, quin fauſtis acclamationibus, & univerſo populi applauſu excepta eſt; cujuſvis ordinis hominibus Epiſcopos, ſolenni pompâ, omnibúſque publicæ lætitiæ ſignis, per plateas deducentibus. Poſtremò ſcriptæ tùm à Synodo ad Theodoſium Imp. & ad clerum, populúmque CP. tùm à Cyrillo ad clerum CP. ad clerum populúmq; Alexandrinum, & ad Monachos Epiſtolæ; Regini Conſtantienſis, duæque Cyrilli de hâc re Homiliæ Epheſi habitæ. Neque interea cauſæ ſuæ omninò defuit, cùm decem quos ſecum habuit Epiſcopis, Neſtorius. Quin relationem, de rebus in Synodo geſtis, ad Imperatorem ſcripſit. Dum hæc aguntur, quinto poſt inchoatum Concilium die, Epheſum venit cum ſuis Orientalibus Joannes Antiochenus, qui offenſus quòd præſentiam ejus Patres non diutius expectâſſent, collecto ex ſuis Orientalibus, decémque Neſtorii Epiſcopis, XLIII. Epiſcoporum Conciliabulo, depoſitionis ſententiam, in Cyrillum & Memnonem Epheſinum, tanquam omnium malorum architectos, intorquet, cæteris ni reſipiſcant, & Anathematiſmos etiam Cyrilli damnent, & rejiciant, Anathemati ſubjectis; quid verò à ſe hâc in parte geſtum fuerit, Synodo Epheſinæ, Imperatori, Reginis, Clero, Senatui, Plebíque Conſtantinopolitanæ, Synodi nomine, per literas exponit. Nec ſanè inter poſtremas nequitiæ artes, quibus bono Imperatori fucum fecerant Orientales, ponendum eſt, quòd aſſumpto ſibi venerandæ Synodi Epheſinæ nomine, ipſum de Cyrillo & Memnone, Synodali Sententiâ depoſitis, certiorem reddiderint; quam ille proinde magnæ Synodi Epheſinæ ſententiam eſſe exiſtimans, firmam, ratámque habuit. Hujuſce Pſeudo-Synodi Commentarii ad *Act.* I. calcem referuntur.

Act. II. vi. Idus *Julii* celebratâ appulſis jam Romani Pontificis Legatis, Cœleſtini Papæ ad Synodum, ad Theodoſium Auguſtum, & ad Cyrillum Alexandrinum literæ in Synodo recitatæ ſunt, & in Actorum commentarios relatæ.

Act. III. Acta Synodalia de Neſtorii depoſitione, præſentibus Legatis Romanis, per compendium lecta ſunt; quibus & ſubſcripſerunt; & relatio de his rebus tùm ad Imperatorem, tum ad clerum, populumque CP. miſſa eſt. In utráque verò, de Epiſcopo urbis CP. in locum Neſtorii ordinando agunt.

Act.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. IV. Oblato à Cyrillo & Memnone libello, quæ contra eos à Joanne ejúſque ſociis geſta fuerant reſcindit Synodus, atque irrita plane eſſe decernit, Joanne, ut ad cauſam dicendam ſè Synodo ſiſteret, ter fruſtra vocato.

Act. V. Poſt tertiam citationem à Synodo factam, cùm Joannes comparere præfractè recuſaret, ejus in Cyrillum, & Memnonem ſententia abrogatur, ipſéque, cum Epiſcopis ſibi adhærentibus, damnatur & deponitur, ſingulis Epiſcopis judicium Synodale manu ſuâ munientibus: perſcriptis deinde tùm ad Imperatorem, tùm ad Cœleſtinum Pontificem literis, quibus rerum à ſe in Synodo geſtarum rationem reddunt. His factis, Cyrillus Orationem in Joannem Antiochenum publicè habuit.

Act. VI. Lecta eſt & approbata Nicæni Concilii Formula, & teſtimonia SS. Patrum, quæ in damnatione Neſtorii prolata fuerant, ſecundâ jam vice recitata. Chariſii etiam Relatio de *Quarto-decimanis* lecta & examinata; qui factâ Fidei ſuæ expoſitione, propriâ ſubſcriptione ſignatâ, omnes ſuos, præcipuè Novatianorum, & Quartodecimanorum, errores ſe ejurare profeſſi ſunt, facto mox Synodali Decreto, nemini licere aliam præter Nicænæ Fidei formulam conſcribere, vel componere. Quo facto, Cyrillus homiliam de *Fortitudine Chriſtianâ* publicè habuit, priuſquàm à Comite comprehenſus militibus aſſervandus traderetur.

Rebus hunc in modum in Synodo geſtis, pergit intereà cum conciliabulo ſuo Joannes Antiochenus, ſpecioſo quidem prætextu Fidem Nicænam confirmandi, Cyrillíque capita *XII.* tanquam ei oppoſita condemnandi, ipſique Apollinariſmi, Arianiſmi, Eunomianiſmi, & quam non? hæreſin impingens; impetratis etiam per Candidianum Comitem ab Imperatore ad Synodum literis, quibus eos admonuit, quæ in Synodo nuper facta fuerant, utpotè ſtudio partium geſta, de integro eſſe retractanda, nec cuiquam Epiſcopo fas eſſe vel ad ſe venire, vel urbe excedere, donec ipſe delegatos quoſdam ad rem pleniùs examinandam eò deſtinaret. Hinc criſtas erigere Orientales, & plena criminationum & calumniarum plauſtra in Patres Epheſinos, Memnonem præcipuè & Cyrillum, conjicere; non unâ relatione tùm ad Imperatorem, tùm ad Præfectos miſsâ; graviſſimas querelas de malis, quæ ſe perpeſſos eſſe clamitârunt, ubíque ſpargentes. Comes Irenæus, cui has relationes perferendas tradiderant, cauſam eorum in Aulâ, omni quâ poterat diligentiâ, nullo tamen effectu, promovebat. Miſſus demùm Joannes Sacrarum largitionum Comes, cùm Theodoſii ad Synodum Epheſinam literis, quibus eos ad pacem & concordiam adhortabatur. Joannes Epheſum veniens, utriúſque partis Epiſcopos ad ſe accerſivit, concordiam inter illos reſarcire ſummoperè conatus, ſed fruſtra. Vulnus inſanabile videbatur, nec vel ullâ arte leniri poſſe. Quin nec ipſæ Imperatoris literæ, præ tumultuantium Epiſcoporum ſtrepitu, legi poterant; ut Joanni neceſſe viſum ſit, non modò Neſtorium, ſed & Cyrillum, & Memnonem militari cuſtodiæ tradere. Epiſcopos etiam pluſquàm ſemel iterúmque ad pacem ineundam, ſed irrito conatu, convocavit. Quo facto, Orientales Legatos ſuos, Joannem nempe Antiochenum, Theodoritum Cyrenſem, & ſex alios commonitoriis inſtructos Conſtantinopolim mittunt, qui Chalcedone ſubſiſtentes Regiam urbem ingredi prohibiti ſunt, Theodorito interìm & Joanne publicè concionantibus, ut langueſcentes ſuorum animos

animos fortiùs erigerent, & ſuſtentarent. Nec niſi poſt tres ſupplices Libellos Theodoſio oblatos, ipſum adeundi conceſſa eſt facultas; idque Chalcedone in Rufinianis, quò Imperator ex utràque parte Epiſcopos convocaverat. Certum eſt Orientales haud paucos in Aulâ Proceres ſibi plùs ſolito faventiores habuiſſe; præſertim Candidianum, Irenæum, & Joannem, magnificentiſſimos Comites, qui res eorum pro virili ſatagebant: Nec rarò literas & relationes, à Patribus Epheſinis ad Imperatorem miſſas, clam interceperunt: Ut nil mirum, ſi Orientales de ſuo apud Imperatorem congreſſu, quaſi victoriam ab adverſariis reportàrant, ubique triumphum apud ſuos agerent. SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Interim neque cauſam ſuam deſtituerunt Patres Epheſini, miſſis octo ex ſuorum numero, & in his Philippo Cœleſtini Romani Pontificis Legato, iiſque literis Mandatariis probè munitis, qui ad Imperatoris præſentiam ægrè licèt primò admiſſi ſunt, omni Clero populóque Conſtantinopolitano, Monachis, Anachoretis, Archimandritis longo agmine id efflagitantibus, & poſtquàm Epheſinorum ad Imperatorem literæ illis, in Baſilicâ S. Mocii, lectæ fuiſſent, unâ voce anathemæ Neſtorio denunciantibus. Scriptæ ſunt etiam Epiſtolæ & Relationes à Synodo, Cyrillo, Memnone, Legatis, eorúmque ſautoribus, quibus verſutos Orientalium dolos egregiè refutàrunt. Tandem res eò devenit, ut detectis Orientalium fraudibus, Imperator Cyrillum & Memnonem carcere liberari, & miſſo in exilium Neſtorio, quæ Synodus hactenùs geſſerat rata haberi juſſit. Hæc Conciliabuli Orientalium Acta in commentarios relata, necnon Catholicorum Epiſtolæ & Relationes Actioni VI. Synodi Epheſinæ ſubjiciuntur.

Act. VII. Prid. Cal. *Septemb.* mortuo non ita pridèm Troilo Conſtantiæ Cypriorum Metropolitâ, cùm jus ordinandi ſucceſſorem ſibi arripere voluit Epiſcopus Antiochenus, ac proinde Eccleſias Cypri Sedi Antiochenæ ſubjicere, oblatus eſt à Rhegino, aliíſque aliquot Cypri Epiſcopis Synodo ſupplex libellus, ut Cypriorum Eccleſia ſuâ autocephaliâ, quam ab omnibus retrò Sæculis, etiam ab ipſis Apoſtolorum temporibus, ſemper inviolatam conſervaverat, conſtantèr deinceps frueretur. Lectæq; ſunt ad hanc rem pertinentes Dionyſii Ducis Epiſtolæ *II.* factumque tandem Synodi Decretum, Cypriorum Eccleſiis jus ſuum Epiſcopos per ſeipſos ordinandi κ) τὰς κανόνας τῶν ἁγίων πατέρων, κ) τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, intactum & inviolatum reſervandum eſſe, omnibuſque Eccleſiis in quâcunque Provinciâ, pura & inviolata, quæ jam inde ab initio habuerunt, ſua jura eſſe ſervanda. His factis, Synodus Epiſcopos Orientales, qui cum Joanne Antiocheno in Conciliabulo Epheſino convenerant, omni Sacerdotali functione, omníque Eccleſiaſticâ communione, privandos eſſe ſtatuit. Conditíque ſunt Canones VI. ad cauſam Neſtorianam præcipuè ſpectantes, qui habentur ibid. p. 803. & cùm Commentariis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 99. & in eos notæ Beveregii Tom. II. p. 103. Poſt hæc ſupplicante Euſtathio Pamphyliæ haud ita pridem Metropolitâ, qui propter turbas, curáſque graviores, & quòd in rebus agendis exiguum admodum uſum haberet, Epiſcopatu ſe abdicaverat, alio in ejus locum ſuffecto, ſancitum eſt Epiſcopale nomen, honorem, & communionem, abrogatâ ipſi ordinandi poteſtate & functione Miniſteriali, in nullâ Eccleſiâ ex propriâ auctoritate exercendâ, ſervanda eſſe. Petentibus poſt hæc Valeriano & Amphilochio Pamphyliæ Epiſcopis, definivit Synodus Meſſalianos

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

ſeu Euchetas eſſe conveniendos, & niſi hæreſin ſuam anathematizent, ſi clerici ſint, à gradu & communione eſſe dejiciendos, ſin laici, anathemati ſubjiciendos. Deníque oblato ſupplici Libello ab Euprepio Byzes & Arcadiopolis, & Cyrillo Cœlenſi Epiſcopis, ut, quandoquidèm in more poſitum ſit quibuſdam Europæ Epiſcopatibus, plures ſub ſe civitates habere, (ne vacuas has civitates invaderent Neſtorianæ partis Epiſcopi) priſci mores, & antiqua conſuetudo hìc in re cuſtodiantur. Statuit proinde ſancta Synodus, nihil in his Europæ civitatibus innovandum eſſe, ſed juxta veterem conſuetudinem, ab Epiſcopis, à quibus & olim, in poſterum eſſe gubernandas.

III. Actorum parte continentur quæ Synodo adhuc ſedente, vel eâ jam ſolutâ, geſta ſunt. Et in his varia Cyrilli opuſcula; nempe, *uberior explicatio* XII. *Anathematiſmorum*; *Apologeticus pro eiſdem adversùs Orientales*; *Defenſio eorundem adversùs Theodoritum*: *Scholion de Unigeniti incarnatione*; *Aliud de incarnatione verbi*; *Homiliæ aliquot*: *Diſſertatio in ſanctum Symbolum*; *Epiſtolæ plures ad cauſam Neſtorianam pertinentes*; ſcilicèt *ad Evoptium*, *ad Theodoſium*, *ad Maximianum* II. *ad Juvenalem Hieroſol.* *ad Joannem Antiochenum* II. *ad Eulogium Preſbyterum ſuum CP. agentem*; *ad Donatum Nicopolitanum*; *ad Valerianum*: *Acacii Melitenſis Homilia*; *Theodoti Ancyrani Homiliæ* III. *Synodi Conſtantinopolitanæ* II. *Maximiani Epiſtola ad Cyrillum*; *Cæleſtini Papæ Epiſtolæ* IV. *ad Synodum*, *Theodoſium*, *Maximianum*, *ad clerum Conſtantinopolitanum*; *Joannis Antiocheni Epiſtolæ* II. *Libellus à Paulo Emiſeno*, *Cyrillo oblatus*; *Pauli Emiſeni Homiliæ* II. Alexandriæ habitæ, *Sixti Papæ Epiſtolæ* II. *Theodoſii Imp. & Præfectorum literæ*, *& Edicta varia contra Neſtorium*, *deque ejus causâ*, *& libris non legendis*. Subjecta ſunt, *Procli Archiep. CP. ad Armenos de Fide Epiſtola*, & *Edictum Imperatoris de iis qui ad Eccleſiam confugiunt*. Ex his omnibus manifeſtum eſt (ut alia penè infinita mittam) Neſtorium à Synodo depoſitum Edicto Regio in exilium actum eſſe, Maximiano in ejus locum ſubrogato; Cyrillum Alexandrinum reverſum, ſummo civium ſuorum gaudio fuiſſe exceptum; Orientales ab Imperatore damnatos ad ſua ſe recepiſſe, tandémque mediante Imperatore & tantùm non jubente, Catholicam de Chriſti Domini incarnatione Fidem à Synodo Epheſinâ nuper confirmatam agnoviſſe, & damnato Neſtorio, cum Cyrillo in gratiam rediiſſe, miſſo ad Alexandriam Paulo Emiſeno, qui Joannis & Orientalium nomine anathema Neſtorio dixit, rectam de Mariâ Θεοτόκῳ doctrinam publicè prædicavit, & oblato Joannis Antiocheni libello confirmavit, illúmque fraternam cum Cyrillo communionem, & ſinceram amicitiam colere, plaudente omni populo profeſſus eſt.

Actorum hujus Concilii verſionem antiquam quâ ab ipſis Epheſinæ Synodi temporibus uſa eſt Occidentalis Eccleſia, in lucem protraxit olim Ant. Contius, ſed quæ deinceps in Conciliorum editionibus nullum locum habuit. Hanc igitùr admodùm mutilam & mendoſam, ad tres vetuſtos codices recognovit, ſubjectis notis variantes lectiones explicavit, Fragmenta, & Epiſtolas aliquot ad hanc Synodum pertinentes, Græcè & Latinè ſubnexuit vir ad has literas juvandas natus, Steph. Baluzius *Nov. Collect.* col. 383.

Ut huic Concilio finem tandem imponamus; ad pleniorem ejus intelligentiam apprimè conferent variorum Patrum Epiſtolæ, ad Concilium Epheſinum pertinentes, quarum collectionem Latinam, ab homi-

ne

ne Juſtinianei ſæculi, & *Trium capitulorum* defenſore factam, & ex codice Monaſterii *Acæmetenſis*, ut videtur, depromptam, ex codicibus MSS. *Caſinenſi* & *Vaticano* deſcriptam, ſcholiiſque ſuis & obſervationibus illuſtratam edidit Chriſtian. Lupus *Bruxel.* 1682. 4*to.* Hanc, anno ſequente, in *novâ Conciliorum collectione*, ſed omiſſis Lupi Scholiis, recudit Steph. Baluzius, addito ei *Synodici adversùs tragœdiam Irenæi* titulo, ſubjunctiſque notis breviuſculis: Tertiò demùm Joan. Garnerius anno 1684. *in Auctuario Theodoriti, Diſſert.* V. *de Theodoriti & Orientalium causâ* p. 549. SÆC. V. ab An. CCCC.

ROMANUM III. anno CCCCXXXIII. menſe *Decembri*, à *LVI.* Epiſcopis habitum: In quo Sixtus Papa, qui apud Valentinianum Auguſtum criminatus fuerat, judicio Synodali purgatur & abſolvitur. Extant hujus Synodi Acta ex triplici editione Conc. T. III. p. 1265. Ad calcem habentur Acta de *Synodali accuſatione, & expurgatione Polychronii Hieroſolymorum Epiſcopi Romæ ſub Sixto habitâ*, ſed quæ pro genuinis ipſe Binius venditare non audet. 433.

ARMENUM, anno CCCCXXXV. ab Armeniæ Epiſcopis habitum; qui libros Neſtorianorum utpote impietatis plenos condemnârunt relatione, hâc de re, ad Proclum Conſtantinopolitanum factâ. Vide *Epiſt. Procl.* ad *Armen. in fin.* & *Liberat. Brev.* cap. 10. p. 45. Notandum eſt Theodoſium hoc ipſo anno iii. Non. Aug. Edictum emiſiſſe, quo mandat Neſtorii ſectatores *Simonianos* ubiq; & quavis occaſione vocandos eſſe, neminiq; fas eſſe nefandi iſtius hæreſiarchæ libros adverſus Orthodoxam fidem & concilii Epheſini decreta ſcriptos habere, legere, aut deſcribere, quos diligenti ſtudio requiri, ac publicè comburi decernit. Extat Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. LXVI. plenius verò Gr. Lat. Concil. Epheſ. Part. III. cap. 45. p. 1209. 435.

REGENSE anno CCCCXXXIX. *Auguſt.* xv. à *VII.* Epiſcopis habitum. In quo, abrogatâ Armentarii Ebredunenſis Epiſcopi ordinatione, utpotè à duobus tantùm Epiſcopis factâ, Canones viii. ſtatuti ſunt, qui habentur Conc. Tom. III. p. 1284. Vid. Sirmondi notas poſthumas in Append. ibid. p. 1491. Duos alios hujus Synodi Canones, nempè *de his, qui Eccleſiis vel earum cultoribus*, i. e. *Sacerdotibus ſeditioſi extiterint, utque bis in anno Concilium agitetur*, ex codice MS. *Urgellenſi* deprompſit Baluzius *Nov. Collect.* col. 947. 439.

EPHESINUM II. anno circiter CCCCXL. præſidente Baſilio Epiſcopo Epheſino habitum. Memnon Epheſinus Baſilianum, ad Sedem Epheſinam aſpirantem, Euazorum Epiſcopum ordinârat. Huic ordinationi nequaquàm acquievit Baſilianus, neque Euazorum civitatem unquam vidit. Baſilius, qui Memnoni ſucceſſit, de causâ Baſiliani certior factus, habitâ Epiſcoporum ſuæ Provinciæ Synodo, alium in Euazorum civitate Epiſcopum ordinavit, ſervatâ Baſiliano communione, & Epiſcopatûs honore & dignitate. Hæc nos docet ipſemet Baſilianus in *libello ſupplice ad Marcianum Imp.* Concil. Chalcedon. *Act.* XI. col. 687. 440.

SÆC. V. ab An. CCCC.

441. ARAUSICANUM, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLI. vi. Id. *Novembr.* à *XVII.* Epiſcopis coactum: quo plurima ad jura & diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia ſancita ſunt. Extant Canones XXX. Sirmondi, Albaſpinæi, & Binii notis illuſtrati Conc. Tom. III. p. 1446. Ad calcem, Appendicula ex Gratiano, aliiſque additur. Sirmondi notas poſthumas ad hanc Synodum vid. in *Append.* ibid. pag. 1493.

442. VASENSE, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLII. Idibus *Novembr.* habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ Canones X. quos Sirmondus, Binius, Albaſpinæus notis ſuis illuſtrârunt, Conc. Tom. III. p. 1456. Sirmondi notæ poſthumæ uberiores habentur in *Append.* ibid. pag. 1499.

443. ANTIOCHENUM I. circa annum CCCCXLIII. à Domno Archiepiſcopo & *XXVII.* Orientis Epiſcopis, in Porticu æſtivalis Secretarii, celebratum. In ſtatuendo hujus Concilii tempore, fateor me non uſque adeò mihimet ſatisfacere: cùm enim in Actorum initio quædam deſiderentur, annus certò definiri nequit. Verùm ſub Domno Antiocheno, & viventibus adhuc Proclo CP. & Cyrillo Alexandrino, habitum eſſe manifeſtò liquet. Sedem Antiochenam ſortitus eſt Domnus an. CCCCXXXVI. depoſitus in Conciliabulo Epheſino an. CCCCXLIX. Obiit Proclus anno CCCCXLVI. Cyrillus anno CCCCXLIV. ut ſeriùs anno CCCCXLIII. haberi non potuit. Scripſerat ad Domnum tùm Proclus, tùm Cyrillus, in gratiam Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi, qui fucum ipſis fecerat, ut Sedi Perrhenſi, quam clericorum ſuorum accuſationibus oneratus repudiaverat, reſtitueretur. Collectâ itaque Orientalium Synodo, Domnus hominem in judicium vocavit. Cum verò adeſſe noluit (quod & bis antea recuſaverat, à propriis licèt Metropolitanis, Panolbio Hierapolitano, ejúſque ſucceſſore Joanne citatus) ut criminibus à clericis ſibi objectis reſponderet, unanimi Epiſcoporum ſententiâ depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta *Concil. Chalcedon.* Act. XIV. p. 727. ubi plura de hâc causâ dicturi ſumus.

444. ROMANUM IV. ann. CCCCXLIV. à Leone Papâ, ejúſque Epiſcopis & Presbyteris, adversus Manichæos habitum; quo eorum dogmata & nefanda facinora damnantur. Videſis Leonis Epiſt. II. *ad Epiſcopos Italiæ*, & Serm. V. *de Jejun.* cap. 4. p. 131. & Conc. Tom. III. p. 1461. ubi alia quædam incerti loci Concilia habentur.

444. HIERAPOLITANUM in Phrygiâ Pacatianâ, circa annum CCCCXLIV. à Stephano Metropolitâ ſuæq; Provinciæ Epiſcopis, habitum. Athanaſius Perrhenorum Epiſcopus in Concilio Antiocheno haud ita pridem depoſitus fuerat; in cujus locum Sabinianus, in Concilio Provinciali ſub Stephano habito, ordinatus eſt; quem poſteà depoſuit Dioſcorus, reſtituto Athanaſio. Anno CCCCLI. in Synodo Chalcedonenſi, renovatâ Sabinianum inter & Athanaſium lite, Sabinianus ſententiâ Synodali in Sede Perrhenorum, ſaltem pro præſenti, confirmatur. Fuſiùs hæc omnia Concilii Chalcedonenſis *Actione* XIV. continentur.

ASTU-

ASTURICENSE, in Gallæciâ anno CCCCXLVI. collectum; in quo Manichæi quidam latentes deteguntur & damnantur. Meminit hujus Synodi Idacius in *Chronico*, p. 24. SÆC. V. ab An CCCC. 446.

VEROLAMIENSE ad Verolamium, celeberrimam Romanorum apud *Cattieuchlanos* in Britanniâ noſtrâ urbem, S. Albani Britannorum Proto-Martyris martyrio nobilem, anno CCCCXLVI. à magno Præſulum & Presbyterorum numero, adversùs Pelagianam Hæreſin, congregatum: cui etiam Germanus Altiſſiodorenſis, & Lupus Tricaſinus è Galliâ Epiſcopi, interfuerunt. Damnantur, unanimi ſuffragio, Pelagius, ejúſque diſcipulus Agricola, qui fidem Britonum fœdâ peſte maculaverant. Vide *Bed. Hiſt. Eccleſ.* lib. I. cap. 17. p. 60. & *Math. Weſtmonaſt.* ad ann. CCCCXLVI. fol. 114. Conſer Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 47. 446.

ANTIOCHENUM II. ann. circiter CCCCXLVII. (utique poſt Flavianum Throno CP. admotum) à Domno Archiepiſcopo, & IX. Epiſcopis, in causâ Ibæ Edeſſeni habitum. Variorum criminum accuſaverant Ibam Epiſcopum ſuum clerici aliquot Edeſſeni; quos proinde excommunicationis ſententiæ ſubjecerat. Oblatis libellis, appellárunt Clerici ad Domnum Archiepiſcopum, qui Ibam ad Synodum proximè poſt Paſcha habendam vocavit. Interim clericos ob appropinquantem Feſtivitatem ab anathematis vinculo liberari voluit. Habitâ mox Synodo, duo tantùm ex clericis accuſatoribus comparuerunt. Causâ ritè expensâ, Synodus Ibam ab objectis criminibus abſolvendum cenſuit. Extat Actorum hujus Synodi Fragmentum *Conc. Chalced.* Act. X. p. 742. Plura, Lector, de hâc causâ, Synodi Tyriæ & Beritenſis anno ſequenti, & Chalcedonenſis anno CCCCLI. habitæ Acta te edocebunt. 447.

HISPANICUM Generale, anno CCCCXLVII. quo verò loci non conſtat, in causâ Priſcillianiſtarum indictum: Extat *Regula Fidei* in fine Concilii Toletani I. Conc. Tom. II. p. 1227. 447.

CONSTANTINOPOLITANUM II. an. CCCCXLVIII. vi. Idus *Novembr.* Præſide Flaviano Archiepiſcopo, & *LVI.* circiter Epiſcopis & Archimandritis, in Secretario Epiſcopii celebratum, quo Eutyches hæreſis damnatus eſt. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta, ſeptem ſeſſionibus abſoluta, in Actis Concilii Chalcedonenſis, *Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 145. 448.

Act. I. Libellum ſupplicem Synodo obtulit Euſebius Dorylæi Epiſcopus, quo Eutychem hæreſis accuſavit, petens ut ad reſpondendum iis quæ ipſi objiceret, in Synodum vocaretur: Quod & factum eſt: miſſis a Synodo qui Euſebii libellum ei perlegerent.

Act. II. Petente Euſebio Dorylæenſi, lectæ ſunt Cyrilli Alexandrini ad Neſtorium, & ad Joannem Antiochenum literæ: & Doctrina Catholica *de Incarnatione*, & *duabus in Chriſto Naturis* exinde fulgens Synodali ſuffragio ſigillatim comprobatur.

Act. III. Retulerunt ad Synodum qui ad Eutychem miſſi fuerant, ſe ipſum convenisſe, ſed ad Synodum venire penitùs recusâſſe: confiteri, ſe *Nicænæ* & *Epheſinæ* Fidei conſentire, "Chriſtum perfectum Deum & "per-

SÆC. V. ab An. CCCC. "perfectum hominem natum eſſe; poſt incarnationem verò, unicam in "Chriſto naturam ſe adorare, nec carnem nobis conſubſtantialem ipſum "habere. Miſſi mox Presbyteri duo, qui Epiſtolâ Synodicâ inſtructi, ipſum alterà jam vice ad Synodum vocarent. Reſpondit, *Faciant quicquid velint, ſibi in animo ſtatutum eſſe de Monaſterio ſuo non egredi.* Tertiò demùm miſſis tribus aliis, ſcriptâque Epiſtolâ citatus eſt.

Act. IV. Ingreſſi ſunt Synodum Monachi quidam ab Eutychete miſſi, qui illum ægritudine laborare, & medico indigere teſtati ſunt, alia ab eo referre parati, ſed quæ Synodus, niſi ipſomet præſente, audire noluit.

Act. V. Tertiâ jam vice citatus Eutyches, promiſit ſe poſt Septimanam adfuturum, ſanctiſque Patribus ſatisfacturum eſſe. Reverſi ſunt interim clerici, à Synodo ad Monaſteria nuper miſſi, qui retulerunt Eutychem *Tomum quendam de Fide* ad Monaſteria per nuncios ſuos direxiſſe, Monachis perſuadentes ut ei ſubſcriberent.

Act. VI. Facta eſt Relatio Diſputationis *de duabus in Chriſto Naturis*, quæ in ſecundâ citatione inter *Eutychem*, & *Mamam* ac *Theophilum* Presbyteros à Synodo miſſos, habita eſt.

Act. VII. Accedit ad Synodum Eutyches, magnâ Militum & Monachorum multitudine ſtipatus, & præſente ex parte Imperatoris Florentio Patricio, fidem ſuam paucis exponit, ſed obſcurè, & ſub verborum involucris. Cúmque mentem ſuam de Chriſti Incarnatione, duabúſq; Naturis, clarè & ſine ambagibus exprimere & confiteri noluit, Sententiâ Synodali pro Hæretico habitus, omni munere Sacerdotali, Monaſterii ſui regimine, & fidelium communione privatus eſt. Quam ſententiam ſinguli qui aderant Patres ſubſcriptione ſuâ confirmârunt.

448. TYRIUM, in causâ Ibæ Epiſcopi Edeſſeni, Hæreſis *Neſtorianæ* accuſati, anno CCCCXLVIII. v. Cal. *Mart.* habitum. Extant Acta in Conc. *Chalced.* Act. IX. Conc. Tom. IV. p. 266. Eodem etiam anno, & eâdem de re, habita eſt Synodus *Berytenſis*, cujus Acta habentur ibid. p. 634. Summa Actorum utriuſque Synodi huc redit. Accuſatus fuerat Ibas Epiſcopus Edeſſenus ab aliquot Eccleſiæ ſuæ clericis; partim quòd in Neſtorii hæreſin propenſus de Fide minùs rectè ſentiret, & non modo Cyrillum hæreticum vocâſſet, ſed & in ipſum Chriſtum verba quædam blaſphema protuliſſet; partim quòd res & reditus Eccleſiæ Edeſſenæ vel in proprios cognatos erogâſſet, vel in luxuriam effudiſſet. Re igitur ab Imperatore ad Photium, Euſtathium, aliósque relatâ, habitus eſt Tyri conventus; ubi inſtituto hujuſce negotii examine, cum Ibas ſe Fidei Catholicæ penitùs conſentire declaraverat, réſque Eccleſiæ ſuæ deinceps per Oeconomum ex clero ſuo eligendum adminiſtraturum eſſe; mediantibus Photio & Euſtathio, concordia inter eos ſancita eſt, clericorum ſubſcriptionibus confirmata. Nihilominùs, his non acquieſcentes clerici, mandatum ab Imperatore impetrârunt, ut iiſdem judicibus conſtitutis, cauſa ſub examen iterùm veniret; adcóque præſente, ut anteà, Damaſcio Tribuno & Notario Prætorianorum, eodem anno Cal. *Septembr.* habitus eſt Beryti in novo Epiſcopio conventus alter, cui aderant & accuſatores & teſtes, qui XVIII. Capitula Ibæ objiciebant. Poſt multas hinc inde diſceptationes, confeſſus eſt Ibas, ante factam cum Orientalibus pacem, ſe cum reliquis Orientis Epiſcopis Cyrillum pro hæretico habuiſſe, poſteà communionem cum illo amicè coluiſſe; impias verò in Chriſtum voces, quas ipſi objiciebant, quaſi

quaſi clericis ſuis dixiſſet, *Non invideo Chriſto, facto Deo, in quantum enim ipſe factus eſt, & ego factus ſum*, ſe uſquam emiſiſſe conſtantèr & ſanctiſſimè pernegavit; ſeque decies millies potiùs ſe ſecari paſſurum, quàm iſtiuſmodi verba unquam edidiſſe. Quin & ab hoc crimine ipſum diſertè liberârunt clericorum Eccleſiæ ſuæ teſtimonia, qui oblato huic Synodo libello, ſe tale quid ab eo uſquam audiviſſe ſub tremendo anathemate negârunt, libellúmque ſuum pluſquam *LX.* Presbyterorum & Diaconorum ſubſcriptionibus (numeroſum quippe clerum habuit Eccleſia Edeſſena) muniverunt. Nihilominùs anno ſequenti, machinante id Eutychete, in Conciliabulo Epheſino, abſens licèt, à Dioſcoro depoſitus eſt, & cuſtodiæ mancipatus, pluſquàm viginti carceres expertus, ut ipſe de ſe non ſemel teſtatur, Nonno etiam in locum ejus ordinato. De Ibâ ejúſque causâ plura diximus *Hiſt. Liter.* Part. I. SÆC. V. p. 337. Quid de eo in Concilio Chalcedonenſi factum ſit, ſuo loco videbimus. SÆC V. ab An. CCCC.

CONSTANTINOPOLITANUM III. ann. CCCCXLIX. v. Id. *April.* à *XXX.* circiter Epiſcopis, in causâ Eutychetis, in majore Porticu S. Eccleſiæ celebratum; ubi, dolis undique conquiſitis, pro Eutychete actum eſt. Extant Acta in Concil. *Chalced. Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 236. 449.

Conveniente Synodo, & intromiſſis Monachis quibuſdam Eutychetis Procuratoribus, ipſomet ſeſe abſentante, lectus eſt Precum libellus quem Imperatori obtulerat Eutyches, petens ut nuperæ Synodi Conſtantinopolitanæ Acta examini ſubjicerentur, utpotè in quibus nonnulla falſata eſſe ipſemet deprehenderit. Quod & factum eſt. Singuli quinetiam nuncii, qui à Synodo ad Eutychem miſſi fuerant, penitiùs examinati, Procuratoribus omnia ſuſque déque verſantibus, ſi quid extunderent quò probarent Acta plùs minuſve quàm oportuit continere, & dicta quædam Eutychetis iis non fuiſſe inſerta. Verùm factâ longâ & diſtinctâ inquiſitione, compertum eſt Acta omnia integra eſſe.

v. Calend. *Maii* renovata eſt Actio, præſentibus non paucis ſacri Palatii Proceribus; ubi lectus eſt alter Precum libellus ab Eutychete Imperatori oblatus, ut quæ de damnatione ſua ex Flaviano audiverat Magnus Silentiarius, coram omnibus repeterentur. Teſtatus eſt deinde Magnus Silentiarius, chartulam quandam Eutychetis damnationem continentem, ſibi ante habitam Synodum, à Flaviano, aliiſque oſtenſam fuiſſe; cujus, ut & Macedonii Tribuni & Referendarii, Profeſſio geſtis inſeritur.

EPHESINUM III. *Latrocinale* dictum, anno CCCCXLIX. iv. Id. *Auguſti*, à *CXXVIII.* Epiſcopis, præſidente, vel tyrannicam potiùs vim exercente, Dioſcoro Alexandrino, in Baſilicâ B. Mariæ congregatum; quo, abſoluto Eutychete, & hæreſi ejus confirmatâ, Flavianus, aliíque Epiſcopi Catholici damnantur: Omnia denique à Dioſcoro, Militari ſatellitio ſtipato, per vim, vel fraudem acta. Extant hujus conciliabuli Acta, prout à Notariis Dioſcori confecta ſunt, Concil. *Chalced.* Act. I. Conc. Tom. IV. p. 115. Et primò quidem lectæ ſunt variæ Imperatoris literæ; nempè *ad Epiſcopos ad Synodum convocandos*, Theodorito Cyrenſi nominatim excluſo; ad *Dioſcorum Alexandrinum* II. ad *Barſumam* famoſiſſimum Archimandritam, ut & ipſe Synodo adeſſet: ad *Elpidium* ſacri conſiſtorii Comitem; & ad *Proclum* 449.

SÆC. V. ab An. CCCC.

clum Aſiæ Pro-Conſulem ut & ipſi Synodo præſtò eſſent: deníque & ad ipſos Epiſcopos in Synodo jam congregatos. Poſt hæc introductus in Synodum Eutyches, qui generalem quandam fidei ſuæ confeſſionem juxta Nicænam formulam edidit; prætermiſſis articulis qui dogmata ſua propriè feriebant, annexo confeſſioni ſuæ libello, quo de injuriis à Synodo CP. ſub Flaviano ſibi illatis graviſſimè conqueſtus eſt. Jubente proinde Synodo, Acta utriuſque Synodi CP. ſub Flaviano habitæ recitata ſunt: quibus finitis, Eutyches ut Orthodoxus recipitur, Synodali judicio abſolutus, & dignitati ſuæ reſtitutus. Obtulerunt etiam libellum Monachi ſub Eutychetis regimine conſtituti, petentes ut ſacra myſteria ſibimet reddantur, utque Flavianus, qui Eutychem depoſuerat, ipſe à Synodo deponatur. Lecta Epheſini Concilii Oecumenici Actio VI. quâ Fides Nicæna expoſita & confirmata eſt; cautúmque ne Fides deinceps exponeretur. Deníque Flavianus CP. & Euſebius Doryl æenſis, ſub prætextu quòd contra Nicænæ & Epheſinæ Synodi definitiones egiſſent, depoſiti ſunt. Cui ſententiæ Epiſcopi plures vehementer reclamârunt, donec intromiſſâ Monachorum vociferantium multitudine, militúmque gladiis, fuſtibus, & vinculis inſtructorum agmine, timore perculſi, in illorum depoſitionem conſentire, atque in purâ etiam chartâ ſubſcribere compulſi ſunt: quod & paulò poſt, in Synodo Chalcedonenſi, non ſine lachrymis confitentur.

449. BRITANNICUM anno CCCCXLIX. magno clericorum & laicorum numero, præſente etiam S. Germano Autiſſiodorenſi, celebratum: quo hæreſis Pelagiana iteratâ vice damnatur. Vid. Bed. *Hiſt. Eccl.* l. I. c. 21. p. 72. *Mat. Weſt.* ann. CCCCXLIX. fol. 116. & Conc. Tom. III. p. 1474.

449. ROMANUM V. anno CCCCXLIX. ſub Leone M. coactum; quo Acta Epheſini Conciliabuli reprobata ſunt. Vid. Leonis *Epiſt.* XXII, XXIV, XXVII, XXVIII. Liberat. *Brev.* c. 12. Theodori *Libel.* Concil. Chalced. Act. III. Conc. Tom. IV. p. 51.

450. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno CCCCL. celebratum. In quo, præſentibus Romani Pontificis Legatis, Anatolius CP. aliíque Epiſcopi Confeſſionem Catholicam ediderunt, Fidemque adversùs Hæreſin Eutychianam ratam habuerunt. Extant Latinè hujus Synodi Fragmenta nonnulla Conc. Tom. III. p. 1475.

450. HIBERNICUM circa annum CCCCL. vel ut alii, DLVI. Præſide S. Patricio, celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones xxxiv. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 51. & Conc. T. III. p. 1477. ubi etiam alia, ut & apud Spelmannum, S. Patricii Synodus, ſed incerti temporis, habetur; cujus extant ibid. Canones xxxi.

451. MEDIOLANENSE anno CCCCLI. ab Euſebio Epiſcopo habitum: quo doctrinam de Verbi incarnatione à Leone ad Flavianum ſcriptam confirmârunt. Extat Epiſtola Synodalis ad Leonem Papam ad calcem *Leonis Epiſtolæ* LII. Conc. Tom. III. p. 1334.

CHAL-

CHALCEDONENSE II. Oecumenicum IV. Marciani Imp. literis, in Eccleſiâ S. Euphemiæ Martyris, anno CCCCLI. convocatum. Aderant Antiſtites, ut ex veterum autoritate conſtat, DC. Etſi minori quidem numero ſubſcripti reperiantur. Verùm ſubſcriptiones Conciliorum haud úſque adeò certæ ſunt. Aderat & ampliſſimus Senatus, & Palatii Proceres, Judices & Moderatores ab Imperatore conſtituti. Synodus hâc præcipuè de causâ indicta eſt. Eutyches Presbyter & Archimandrita CP. dùm in Concilio Epheſino adversùs Neſtorium maſculè decertaret, ἀμετρίᾳ δ' ἀνθολκῆς in contrarium planè errorem delapſus eſt, aſſerens duas in Chriſto naturas ante unionem fuiſſe; poſt incarnationem tantummodò unicam, Chriſtíque carnem nobis non eſſe conſubſtantialem. Ab his maleſanis dogmatibus cùm recedere nollet, etiamſi á præcedentibus quibusdam Synodis convictus & damnatus, in hâc Oecumenicâ viii. Idus *Octobr.* inchoatâ hæreſis ejus communi voce damnatur, Fidéſque Catholica Sanctorum Patrum confirmatur. Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. IV. in tres partes diſtributa. SÆC. V. ab An. CCCC. 451.

I. Continet Epiſtolas de iis quæ Synodum præceſſerunt. Et in his numero & gravitate primas tenent Leonis Papæ Epiſtolæ variæ; (& in iis aliquot Synodicæ) nempè, ad *Eutychem*; ad *Flavianum* Conſtantinopolitanum tres; ad *Theodoſium Aug.* IV. ad *Julianum* Coenſem; ad *Fauſtum*; ad *Archimandritas Conſtantinopolitanos*; ad *Fauſtum* iterum; ad *Pulcheriam Aug.* III. ad *Pſeudo-Synodum Epheſinam*; ad *Populum & Clerum CP.* Flaviani CP. ad *Leonem*, unà cùm *fidei expoſitione*, duæ; Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatenſis ad *Eutychem*; Hilari diaconi Romani ad *Pulcheriam*; Valentiniani Auguſti ad *Theodoſium*; Gallæ Placidiæ ad *Theodoſium & Pulcheriam* II. Eudoxiæ Auguſtæ ad *Theodoſium*. Agunt hæ Epiſtolæ vel de causâ Eutychianâ in genere, vel de rebus in conciliabulo Epheſino geſtis, vel de Synodo generali intra Italiam celebrandâ. Verum Theodoſius à Conciliabuli Epheſini ſententiâ recedere, causámve Eutychetis retractari noluit. Sed eo demùm mortuo, Marcianus, qui in imperio ſucceſſit, Synodum hâc de re congregandam cenſuit, primò quidèm Nicææ indictam, deindè Chalcedonem tranſlatam. Quò verò remotis obſtaculis res in Synodo fœliciùs procederent, Anatolius CP. Eutychetis impietatem publicè deteſtatus, Leonis *Epiſtolæ* ſubſcripſit; Corpus Flaviani, à Pſeudo-Synodi Epheſinæ ſicariis occiſi, Conſtantinopolim delatum, in Baſilicâ Apoſtolorum honorificè ſepelitur; eíque adhærentes Epiſcopi ab exilio revocantur. De his agunt Valentiniani & Marciani ad *Leonem Papam*; Marciani, ut & Pulcheriæ Aug. ad *eundem*; Marciani ad *Epiſcopos ad Synodum convocandos*; ad *Anatolium CP.* Pulcheriæ ad *Conſularem Bithyniæ Strategum*; Leonis Papæ ad *Synodum*; Marciani ad *Epiſcopos* II. de Synodo à Nicæâ ad Chalcedonem transferendâ literæ.

Parte ſecundâ continentur ea quæ in Synodo geſta ſunt, XVI. Actionibus abſoluta.

Act. I. Dioſcorus accuſatur, & ſede Synodali deturbatus, tanquàm reus in medio ſiſtitur. Theodoritus à non mediocri Epiſcoporum numero, magnâ quidem contentione, oppugnatur. Acta conciliabuli Epheſini, & utriuſque Synodi Conſtantinopolitanæ ſub Flaviano habitæ lecta, & frequentibus factis interlocutionibus examinata ſunt.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Concluſumque, veniâ cæteris indultâ, dignos eſſe Dioſcorum Alexandrinum, Juvenalem Hieroſolymitanum, Thalaſſium Cæſareæ Cappadociæ, Euſebium Ancyranum, Euſtathium Berytenſem, & Baſilium Seleucienſem Conciliabuli Epheſini principes, qui depoſitionis ſententiæ ſubjicerentur.

Act. II. Leguntur Concilii Nicæni & CP. I. Symbola; Cyrilli duæ, & celeberrima illa Leonis Papæ ad Flavianum *de incarnatione* Epiſtola, quâ non modò Eutychetis errores impugnat, ſed & Catholicam Fidem de utráque Chriſti naturâ, earúmque unione & inconfuſis proprietatibus exponit, ſubjunctis pluribus SS. Patrum teſtimoniis rectam Fidem hâc in parte confirmantibus. Hanc quidem Epiſtolam omnes Concilii Patres unanimi conſenſu approbarunt. Interim Orientales adversùs Dioſcorum vehementèr exclamârunt, ut damnatus in exilium mitteretur, Ægyptiis & Illyricianis è contra inſtantibus ut mitiùs cum eo ageretur.

Act. III. Oblato libello, Euſebius Dorylæi Epiſcopus Dioſcorum injuriarum in ſe, & in Flavianum poſtulavit; útque ad reſpondendum objectis ſibi criminibus vocaretur, petiit. Ac proinde ter miſſis Epiſcopis, qui illum ad Synodum vocarent, more ſolemni citatus eſt. Poſt ſecundam citationem, libellos ſupplices obtulerunt Athanaſius presbyter, Theodorus & Iſchyrion diaconi Alexandrini, & Sophronius laicus, quibus Dioſcorum, de variis injuriis, fraudibus, vexationibus ſibimet ſuíſque illatis, gravitèr accuſabant. Verùm ille, ter licèt ad Synodum vocatus, adhuc comparere detrectavit, nunc arctam cuſtodiam & Magiſtrianorum in ſe poteſtatem, nunc Judicum à Synodo abſentiam, aliquandò ingraveſcentem ſuam ægritudinem, mox Juvenalem, Thalaſſium, &c. geſtorum ejuſdem Synodi ſecum participes eodem accuſationis libello non contineri, cauſatus. Unde depoſitionis ſententia communibus ſuffragiis in eum fertur, quam & ſubſcriptione ſuâ ſinguli roborârunt, & chartâ comprehenſam ad illum, clericóſque Alexandrinos Chalcedone conſtitutos miſerunt, & in eâdem civitate publicè promulgârunt: ſcriptis tùm ad Marcianum Imp. tùm ad Pulcheriam Aug. hâc de re Epiſtolis.

Actio IV. in tres veluti ſeſſiones diviſa eſt. I. xvi. Cal. *Novembr.* habitâ, de Fide præcipuè actum eſt: Et admiſſis ad ſedes ſuas in Synodo, Juvenali Hieroſolymitano, Thalaſſio Cæſareenſi, Euſebio Ancyrano, Euſtathio Berytenſi, & Baſilio Seleucienſi, qui unà cùm Dioſcoro conventui Epheſino præfuiſſent, lectíſque Nicæno & Conſtantinopolitano Symbolis, cum his penitùs conſentire Epiſtolam Leonis Papæ ad Flavianum, adversùs Eutychem Epiſcopi ſigillatim judicârunt. Poſt hæc lectus eſt Epiſcoporum Ægyptiorum *XIII.* ad Imperatorem de Fide ſuâ libellus. Et cùm inſtarent Patres ut Eutychem diſertè damnarent, & Leonis Epiſtolæ ſubſcriberent, poſt longam diſceptationem Eutycheti quidem anathema dixerunt, Leonis verò Epiſtolæ ſubſcribere renuerunt, cauſati ſe ex veteri more, ſine ſummo vitæ apud ſuos diſcrimine, nihil hâc in parte abſque Metropolitani ſui conſenſu agere poſſe. Et inſtante adhuc Synodo, in terram projecti miſericordiam à Patribus petierunt. Conſenſum eſt tandem negotium iſtud differendum eſſe, modò Civitate Regiâ ne exeant, priuſquam Alexandriæ Archiepiſcopus ordinetur. His finitis, lectus eſt Caroſi, Dorothei, aliorúmque Archimandritarum ex parte Eutychetis ad Imperatorem ſupplex

plex libellus, ut uſque ad Synodi judicium tuti & ſecuri maneant. Lectus eſt alter eorum ad Synodum libellus, ut Dioſcorus, & qui cum eo erant Epiſcopi, ſedes ſuas in Synodo reciperent, & niſi hoc fieret, ſe veſtes ſuas excuſſuros, & omnem cùm Synodo communionem renunciaturos audactèr denunciârunt. His oppoſitus eſt alter libellus, quem Fauſtus aliique Archimandritæ Marciano Imp. obtulerunt, ut protervi hi monachi, qui inverecundè à Fide rectâ receſſerunt, in ordinem redigantur. Utque hâc de re ſeriò cogitarent, duorum, triúmve dierum induciæ iis conceſſæ ſunt. Seſs. II. xiii. Cal. *Novemb.* celebratâ iterùm tractatur Caroſi & Dorothei cauſa, ab imperatore ad Concilium relata. Et poſt recitatos hâc in parte Eccleſiaſticos Canones, conceſſum eſt eis triginta dierum ſpatium, ut vel Synodi Decretis acquieſcant, vel ſe omni gradu, dignitate, & communione juxta Canones privatos eſſe ſentiant, poteſtate ſæculari, ni id aliter fieret, coercendos. Seſſione III. Eâdem, ut videtur, die habitâ, agitata eſt cauſa inter Photium Tyriorum, & Euſtathium Beryti Epiſcopum. Theodoſius Imp. Beryti civitatem in Metropolin nuper erexerat; unde Euſtathius jus Metropoliticum ſibi arrogârat, & ſex civitates Provinciæ primæ Phœnices ſedi ſuæ vendicârat. Et quia in his Epiſcopos aliquot conſtituerat Photius, eos Euſtathius in ordinem Presbyterorum redegit; Et coactâ Synodo ἐνδημοῦσῃ Conſtantinopoli ſub Anatolio, Photium excommunicâri curavit. Causâ rite perpensâ, ſtatuit Synodus jura Metropolitica Tyriorum Antiſtiti ſervanda eſſe, nec Euſtathium è ſacro Pragmatico amplius aliquid ſibi vendicare debere, quam reliqui ejuſdem Provinciæ Epiſcopi, ac proinde Epiſcopos à Photio ordinatos, omni Epiſcopali dignitate & honore munitos eſſe.

S. Æ. C. V. ab An. CCCC.

Act. V. xi. Cal. *Novembr.* recitata eſt *Fidei Definitio*, juxta formulam Nicænam & Conſtantinopolitanam facta, præcipue dogmatibus Eutychianis oppoſita. Et cum inſtarent Legati Romani, ut Definitioni Synodali Leonis Epiſtola inſereretur, conſtantèr reclamârunt Epiſcopi, dicentes Definitionem conditam abundè ſibi ſatis eſſe; *ſiqui aliter ſentiant, ipſi Romam ambulent.*

Actioni VI. viii. Cal. *Novembr.* celebratæ, unà cùm Pulcheriâ Auguſtâ, interfuit Marcianus Imp. qui habitâ ad Synodum oratione de unitate Fidei, & pace conſervandâ, Fidei Definitionem ſuperiori Actione conditam perlegi juſſit, quam & ſuffragio comprobavit, & Metropolitani aliquot qui anteà id non fecerant, ſubſcriptione ſuâ roborârunt. Utq; turbas & tumultus à monachis clericiſque excitandos meliùs deinceps prævenîret Imperator, tria capitula de Monaſteriis condendis, & ordinandis, de monachis & clericis propriis muneribus incumbendis, Synodo ſancienda tradidit. Utque ſacro huic Concilio, & S. Euphemiæ Martyri honorem exhiberet, Eccleſiam Chalcedonenſem, ſalvâ Metropolitæ Nicomedienſi ſuâ dignitate & juriſdictione, totâ plaudente Synodo, in Metropolim erexit.

Act. VII. vii. Cal. *Novembr.* lis quæ inter Maximum Antiochiæ, & Juvenalem Hieroſolymorum Epiſcopos de Diœceſium ſuarum limitibus exorta fuerat, mutuo conſenſu dirempta eſt; nempe ut Antiochenus duas Phœnicias & Arabiam, Hieroſolymitanus tres Palæſtinas ſub ſuâ poteſtate habeat. Quod & totius Synodi judicio & decreto firmatum eſt.

SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Act. VIII. Eâdem die celebratâ, Theodoriti Cyrenſis cauſa agitata eſt; qui, cùm fidem ſuam coràm Synodo exponere vellet, & è contra vehementer inſtarent Epiſcopi, ut abſque ambagibus Neſtorium ejúſque dogmata anathematizaret, tandèm Neſtorio omnibúſque cum eo idem ſentientibus anathema dixit, mox judicio Synodali in locum & Eccleſiam ſuam repoſitus, & Catholicus judicatus. Pariter, & jubente id Synodo, à Sophronio Conſtantienſi, Joanne Germanicienſi, & Amphilochio Sidenſi, Neſtorio & Eutycheti anathema dictum.

Act. IX. Cauſam ſuam ad Concilium defert Ibas Epiſcopus Edeſſenus, unde Acta Synodi Tyriæ ſub Photio anno CCCCXLVIII. circa Ibam habitæ recenſentur.

Act. X. Cauſa Ibæ Edeſſeni ulteriùs examinatur, & lectis Synodi Berytenſis anno CCCCXLVIII. ſub Photio & Euſtathio habitæ Actis, & celeberrimâ Ibæ ad Marim Perſam Epiſtolâ, & anathemate Neſtorio, Eutycheti, omnibúſque eadem ſentientibus dicto, Catholicus ab omnibus judicatur, & depoſito Nonno, ſervato tantùm ei Epiſcopali honore, Eccleſiæ ſuæ reſtituitur. Ad calcem, in Actis Latinis depoſitio Domni Antiocheni rata habetur; conceſſis ei, ex Eccleſiæ Antiochenæ reditibus, unde ſe ſuſtentaret alimentis.

Act. XI, XII. iv. & iii. Cal. *Novembris* cauſa Baſſiani & Stephani, de Epiſcopatu Epheſino contendentium, pleniſſimè tractatur. Sedem Epheſinam, poſt Baſilii mortem, per vim & fraudem ſibi uſurpaverat Baſſianus. Exacto verò quadriennio, Baſſianum detrudi, ſeque in ejus locum ordinari curavit Stephanus, illúmque aliquot jam annos tenuit. Decrevit Synodus neutrum juxta Canones fuiſſe rite ordinatum, & proinde ſedem hanc utríque abrogandam, aliúmque ab illius Provinciæ Epiſcopis in eorum locum eſſe ſubſtituendum; utríq; interim dignitatem & honorem Epiſcopalem ſervandum, & ex reditibus Eccleſiæ Epheſinæ, annis ſingulis, ſolidos aureos ducentos, unde ſuſtentarent, eſſe concedendos.

Act. XIII. iii. Cal. *Novembr.* Conqueſtus eſt per libellum ſupplicem Eunomius Nicomedienſis, jura ſua Metropolitica ab Anaſtaſio Nicæno invaſa eſſe, qui Epiſcopatum Baſilinopolitanum Sedi ſuæ adſerere voluit. Controverſiâ integrè examinatâ, litem juxta ſextum Concilii Nicæni Canonem diremit Synodus; nempe Nicænum, ſervato ei Metropolitani honorario titulo, Nicomedienſi, tanquam Metropolitano ſuo ſubjici debere; ſemper ſervatis Antiſtiti CP. privilegiis, quæ in Aſianâ Diœceſi Canones ei tribuerunt.

Act. XIV. Prid. Cal. *Novembr.* cauſa Sabiniani, & Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi in medium allata eſt. Sedem Perrhenorum ſponte repudiaverat Athanaſius, à clericis ſuis accuſatus, & coram Metropolitâ ſuo, Synodóq; Provinciali comparere renuens. Poſteà Eccleſiam ſuam recuperare voluit, impetratis per ſubſcriptionem à Cyrillo Alexandrino, & Proclo CP. ad Domnum Antiochenum eo fine literis. Coactâ Antiochiæ Synodo, à Domno, aliíſque Orientis Epiſcopis damnatus & depoſitus eſt, ſuffecto ei Sabiniano; poſteà in Conciliabulo Epheſino, à Dioſcoro ſedi ſuæ reſtitutus. Relectis igitur Synodi Antiochenæ Actis, definivit Synodus, Sabinianum pro præſente in hâc ſede confirmandum; Athanaſium amovendum; cauſam verò ad ulteriorem Archiepiſcopi Antiocheni, Synodíque ſub eo intra octo menſes habendæ cognitionem, referendam eſſe. Et ſi deprehenſum fuerit vera eſſe quæ Athanaſio objecta ſunt, non ſolum eum ab Epiſcopatu alienum eſſe, ſed & Legibus publicis ſubjiciendum.

jiciendum. Sin verò non convincatur, Epiſcopatum ſuum recipere debere, & Sabinianum ſubſtitutum, & Epiſcopalem dignitatem retinentem, ex Eccleſiæ Perrhenſis facultatibus alendum eſſe. S. Æ. C. V. ab An. CCCC.

Act. XV. & XVI. eduntur Canones *XXX.* ad Jura & Diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes, ad Epiſcoporum verò ambitionem & avaritiam coercendam, ad Clericorum, præcipuè Monachorum, audaciam, ferociam, πολυπραγμοσύνην retundendam, apprimè utiles. Habentur Græcè & Latinè tum Conc. Tom. IV. p. 755. tùm Scholiis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni illuſtrati *Pandect. Can.* T. I. p. 111. additis Beveregii notis Tom. II. p. 107. Horum Canonum viceſimo octavo, aſſignatis Sedi CP. ſuis Provinciis, ejus Epiſcopo τὰ ἴσα πρεσβεῖα cum Romano Pontifice decernuntur, eo quòd Conſtantinopolis eſſet *nova Roma*, καὶ πόλις βασιλίδος, Imperio & Senatu honorata, & æqualibus cum antiquiſſimâ Reginâ Româ privilegiis fruatur; frementibus quidem Romani Pontificis Legatis, & Synodo hâc vice intereſſe recuſantibus. Nihilominùs decretum Synodale *Act.* XVI. & ultimâ relectum eſt, & communi Patrum conſenſu ſigillatim approbatum, & tùm à Judicibus, tùm ab Imperatore confirmatum. De hoc Canone vide quæ diximus ad Can. III. Concilii Conſtantinopolitani I. ad annum CCCLXXXI.

Ut Chalcedonenſis hujus Canonis ſanctionem everteret Paſchaſinus Leonis Papæ Legatus, illum ſexto Nicænæ Synodi Canoni adverſari dixit. Unde relectus ex utroque codice, tùm Romano quem obtulit Paſchaſinus, tùm Conſtantinopolitano, Canon Nicænus. In Romano codice ita ſe habuit, Ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἶχε τὰ πρωτεῖα. Ἔχει τοιγαροῦν καὶ ἡ Αἰγυπτίων. Ubi videre licet Romanos Lemma, quod huic Canoni præfixerant, in ipſum textum intruſiſſe, omiſſis primis Canonis verbis, Τὰ δίκαια ἴση κεφάλαιον, quaſi ipſius Canonis pars fuerit, *Romanam Eccleſiam ſemper Primatum habuiſſe.* Tandem indignantibus licèt Romanæ Eccleſiæ Legatis, & proteſtationem ſuam adversùs hunc Canonem Actis inſeri petentibus, magnificentiſſimi Judices dictorum & decretorum, hâc de re, ſummam clarè & diſtinctè propoſuerunt, univerſali Patrum judicio & ſuffragio comprobatam.

III. Actorum pars continet nonnulla ad Concilium ſpectantia, & alia quæ eo jam finito geſta ſunt. Et ad hanc claſſem ſpectant, *Proſphoneticus* Synodalis ad Marcianum Imp. in urbe CP. dictus, quo Fidem Catholicam juxta formulas Nicænam & Conſtantinopolitanam, & Leonis Papæ *Epiſtolam ad Flavianum adversùs omnes hæreſes* exponunt, ſubjunctiſque variis Sanctorum Patrum teſtimoniis confirmant; *Epiſtola* Synodalis ad Leonem Papam, quâ ipſum de rebus tùm antè, tùm in Synodo geſtis, & præcipuè de poteſtate & dignitate Sedi CP. à ſe tributâ, certiorem faciunt; Marciani Imperatoris *Edicta*; ſcilicet Edictum quo diſputationes de Fide coram vulgo prohibentur; *aliud* quo Synodi Chalcedonenſis geſta confirmantur; Ejuſdem *Epiſtolæ variæ*; nempe ad *Monachos Alexandrinos* de Eutychetis condemnatione, & Theodoſii cujuſdam Epiſcopatum Hieroſolymitanum vi ſibi arrogantis facinoribus ac præſtigiis; ad *Archimandritas* & *Monachos Palæſtinos* adversùs Concilium Chalcedonenſe furentes, ob turbas & Seditiones Hieroſolymis motas, quin & cædes, aliáque facinora, duce Theodoſio nefandiſſimo Hæreſiarchâ, perpetrata, *objurgatoria*; ad *Palladium & reliquos Præfectos* de abrogatione Legis, à Theodoſio juniore adversùs Flavianum promulgatæ, præfixâ ipſius Theodoſii Lege; ad *eoſdem* de confirmatione Decretorum Synodi Chalcedonenſis adversùs Eutychetem, ejúſque Mona-

SÆC. V. ab An. CCCC.

Monachos; ad *Palladium Prætorio-Præfectum* contra Eutychianiſtas hæreſis Apollinarianæ ſectatores, deque pœnis iis infligendis; Pulcheriæ Auguſtæ *literæ* II. ad *Baſſam Monacharum* in Hieroſolymis Præfectam una, altera ad *Archimandritas & Monachos* ibidem conſiſtentes, pro rectâ & orthodoxâ fide à Synodo Chalcedonenſi nuperrimè confirmatâ; Leonis Papæ Romani *Epiſtolæ* III. ad *Anatolium* CP. ad *Marcianum Imperatorem*, & ad *Pulcheriam Auguſtam*; quibus id penè unicè agit bonus Papa, ut novam Sedis CP. dignitatem & præeminentiam, Canone Chalcedonenſi nuper ſancitam, damnet & diruat. In hoc totus eſt; in hoc omnia eloquentiæ ſuæ expandit vela, carpit, arguit, monet, hortatur, minatur, omni quo poteſt modo rem ſuam agens; infirmis quidem argumentis, non contemnendâ eloquentiâ. Fruſtrà omnia; dignitatem, quam nuper adepti fuerant Conſtantinopolitani, nunquàm deinceps dimittere voluerunt. Quin & anno ſequenti literas ad Leonem hàc de re dedit Marcianus Imp. rogans, καὶ τέτῳ τῷ μέρει συναρίσαι, *ut hâc etiam parte cæteris concinat*, & quæ ſancta Synodus decreverat, ipſe εἰς τὸ διηνεκὲς φυλαχθῆναι προστάξῃ, *in perpetuum obſervanda jubeat.* Sed cum Synodi decreta publicare adhuc diſtulerit Leo, alteris literis proximo anno datis ab eo iterum petiit Marcianus, ut Acta Synodi ſuo ſuffragio confirmaret. Priores literæ Latinè habentur inter Leonis Epiſtolas, utraſque ex Codice Barocciano Gr. Lat. evulgavit Andr. Arnoldus ad calcem *Syntagmatis Athanaſiani*, Pariſ. 1685. p. 34. Extat vetus Actorum *Verſio* Latina, ipſius Concilii geſtis haud multum poſterior. Quis illam primus concinnavit, an Julianus Coenſis Epiſcopus Leonis Romani in Oriente Legatus, idque ipſius Leonis rogatu, (quod vult Queſnellus); an juxta Baluzium Dionyſius Exiguus, incertum eſt. Id modò certum, paulò poſt finitam Synodum confectam eſſe; quam proinde paulò ante Quintæ Synodi tempora, ad codices Græcos recenſuit Ruſticus Diaconus, qui omnes variationes, diſcrepantias, diſtinctiones accuratè annotavit. Cùm verò vel temporis injuriâ, vel Librariorum incuriâ, vel Typographorum negligentiâ, hæ Ruſtici notæ vel penitùs omiſſæ fuerint, vel codices MSS. haud parum depravati, emendandi operam in ſe ſuſcepit Cl. Baluzius, veterum Actorum exemplaria undique conquiſivit, conquiſita immenſo ac penè incredibili labore eum antiquis & novis editionibus ſcrupulosè contulit, omneſque variantes lectiones in ordinem redactas, præmiſſâ doctiſſimâ præfatione, novæ ſuæ collectioni inſeruit col. 953. ſubjunctâ Appendice, quâ variæ Epiſtolæ ad primam Actorum partem pertinentes, cùm anteà Latinè ſolummodò extarent, jam Græcè & Latinè, ex Cotelerii Monumentorum Tom. I. deſumptæ, continentur. Cùm verò ex vetuſtiſſimo codice Vaticano, beneficio Cardinalis Caſinatæ, Acta quædam Synodi Chalcedonenſis, præcipuè quæ Actionis quintæ geſta continebat, nactus eſſet, ea etiam ſubjunxit, ibid. col. 1581.

Poſt Synodi Chalcedonenſis Acta, ſequuntur plurimorum Metropolitarum Epiſtolæ Synodicæ de Concilio Chalcedonenſi, quæ *codicis Encyclii* nomine vulgò veniunt, quémque Caſſiodori curâ primus è Græco in Latinum ſermonem convertit Epiphanius Scholaſticus, teſte ipſomet Caſſiodoro *Divin. Lect.* cap. xi. p. 458. Epiſtolas has Synodicas, circa annum CCCCLVIII. ſaltem ſequenti, Leo Imp. in unum codicem compingi, & τὰ Ἐγκύκλια vocari juſſit. Duæ hujus codicis verſiones Latinè olim fuiſſe videntur; una, quâ uſi ſunt Facundus Hermianenſis, Iſtriæq; Epiſcopi, ab eâ quæ hodiè ſupereſt haud parùm diverſa; Epi-

phanii

phanii Scholaſtici, quam & nunc habemus, altera, quæ *XL.* circiter Epiſtolas complectitur, omnes, unâ alterâve exceptâ, Synodicas: Ut præter vulgò recenſitas, totidem aliæ Synodi Provinciales hoc tempore, habitæ fuerint, & in Conciliorum cenſum referri poterant. Primus hunc codicem edidit L. Surius anno 1562. Ex quo tempore, in omnibus penè Conciliorum editionibus locum habuit. Poſt multas, ut fieri ſolet, mutationes & depravationes, Steph. Baluzius omnes Editiones hactenùs in lucem emiſſas, ad duo vetuſta MSS. Exemplaria DCCC. annorum recognovit, & variantes lectiones, magnâ curâ & ſummâ diligentiâ, ubique annotavit; quas nobis exhibet *Nov. Collect.* col. 1411. additis, Appendicis vice, Græcè & Latinè duabus Epiſtolis, unâ Epiſcoporum Ægypti ad Leonem Imp. alterâ Leonis Auguſti ad Anatolium CP. cæteróſque Metropolitas ubique conſtitutos, quæ anteà Latinè tantùm habebantur. Ex hoc *codice Encyclio* abundè liquet, quàm infeſti fuerint Eccleſiæ paci, fideique puritati, Timotheus Ælurus Epiſcopus Alexandrinus, ejúſque gregales, ut vix ullus Orientis angulus tutus eſſet. Certè quantas turbas, quales tragœdias, occaſione Concilii hujus Chalcedonenſis excitárunt penè infinitæ Hæreſis Neſtorianæ & Eutychianæ propagines, nôrunt quotquot in quinto, ſexto, ſeptimóque Eccleſiæ ſæculis hoſpites non ſunt, & plena ſunt omnia Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Monumenta. SÆC. V. ab Ann. CCCC.

Antequàm hiſtoriam hujus Concilii claudam, unicum adhuc obſervandum reſtat; primam in hâc Synodo *Codicis Canonum Eccleſiæ univerſæ* fieri mentionem; nempe *Act.* IV. ubi ex codice religi jubent Patres *Regulam*, quæ eſt Concilii Antiocheni *Canon* V. *Act.* XI. Ex eodem codice, relecta eſt *Regula* XCV. XCVI. Denique *Act.* XIII. *alia Regula* quæ eſt Concilii Nicæni *Canon* IV.

De hoc antiquo Codice, datâ hâc occaſione, paucis agere non abs re erit, immò Hiſtoriæ Conciliorum, quam molimur, apprimè congruum. Poſt receptos in Cœlum Apoſtolos, viróſque Θεοπνεύστους, qui jure quodam extraordinario Eccleſiæ regendæ incubuerant, neceſſe erat, ut de publicis Eccleſiæ negotiis, pro re natâ, in commune conſuleretur. Hinc natæ Synodi, & frequentes Epiſcoporum conventus, quò Fidei dogmata, proùt ab Apoſtolis acceperant, pura & incorrupta conſervarentur, hæreſes in herbâ comprimerentur, ſchiſmata & ſcandala tollerentur, pax & concordia ſtabilis permaneret, rupta reſarciretur. Hinc nati Canones, & Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, ad firmandam diſciplinam, ad promovendam Eccleſiæ politiam, ad mores hominum reformandos, ad ritus & conſuetudines ſtatuendas imprimis neceſſariæ. Neque minùs neceſſe erat, ut quæ juris publici in Synodis ſuis hinc inde ſanciverant Patres, in unum corpus colligerentur, quo, tanquam lege communi, Eccleſia uteretur. Hinc natus *Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ*, in omnibus majoribus Conciliis in medio Conſeſsûs poni ſolitus, propoſitis ex unâ parte Sanctis Dei Evangeliis, ex alterâ codice Canonico, qui proximam poſt Sacroſancta Biblia, vim & autoritatem obtinebat. Quòd verò intrepidè affirmat Cl. Maſtrichtius *, ipſos hujus Codicis Canones, in Diptycha Eccleſiaſtica, & quidem ſpeciatim ad hanc rem comparata, fuiſſe conjectos, ídque fide Juſtiniani Imperatoris confirmat lib. VII. cap. *de ſumm. Trinit.* Sect. V. vereor nè longè hallucinetur vir eruditus. Moris quippe tunc erat, non ipſa Conciliorum generalium Decreta, ſed nomina tantùm, ut & Epiſcoporum & Patriarcharum, vivorum pariter ac mortuorum, in Diptycha referre, & inter ſacrorum ſolennia

* Hiſt. Jur. Eccl. n. xlix. p. 28.

SÆC. V. ab Ann. CCCC. lennia coram omni populo recitare, quo ſe majorem iis honorem exhibere, & tanquàm cum Catholicis & Orthodoxis communionem colere teſtarentur. Neque aliud dicit loco citato Juſtinianus. Præterquàm enim quòd de Codice Canonum nè verbulum habet; id ſolummodò affirmat, ſe nequaquàm ſuſtinere *ὥσπερ θῦναι τὴν τῶν ἁγίων δ'. Συνόδων θείαν μνήμην ἐκ τῶν ἁγίων διπτύχων, piam ſanctorum quatuor Conciliorum memoriam ex Eccleſiæ Diptychis aboleri*; ſe nempe proviſurum, nè quod ſummis votis contendebant Synodi Chalcedonenſis oppugnatores, eorum nomina pro more ſolenni recitata, ex publicis Eccleſiæ Tabulis ejicerentur. Sed ad rem redeo.

Quo primùm tempore conflatus ſit *hic codex*, an ſtatim poſt Concilium Nicænum, an poſt Oecumenicum II. non conſtat: certè exeunte Sæculo quarto, vel ineunte proximo. Sæpè enim in Concilio noſtro Chalcedonenſi allegatus eſt. Neque de eo tanquàm recens compilato loquuntur Patres, imò contrarium potiùs innuere videntur. Citant enim hujus vel illius Synodi Canones, non juxta proprium numerum, ſed ſecundùm ordinem & diſpoſitionem, quam in *Eccleſiæ univerſæ codice* habuerunt. Ita *Act.* XI. Leontius Magneſiæ Epiſcopus ex codice relegit *Regulam* XCV. & XCVI. quæ tamen Concilii Antiocheni Canones XVI. & XVII. ſunt. Adeò ut hoc tempore codex noſter Canones CLXXVIII. complexus eſſe videtur: nempe Concilii *Nicæni* XX. *Ancyrani* XXV. *Neocæſarienſis* XIV. *Laodicæni* LIX. *Gangrenſis* XX. *Antiocheni* XXV. *Conſtantinopolitani* VII. *Epheſini* VIII. quibus paulò poſt acceſſerunt *Chalcedonenſis* XXIX. omnes numero CCVII. Nec plures olim continebat, nec hodiè continet vetuſtus & germanus Canonum Eccleſiæ univerſæ codex. Fateor Concilii *Quini-Sexti* Patres an. DCXCI. alium Canonum codicem efformâſſe, quique *Eccleſiæ Orientalis codex* haberi poteſt. Antiquæ nempe collectioni, Canones Apoſtolorum LXXXV. Synodi Sardicenſis XX. Eccleſiæ Africanæ codicem, & varias SS. Patrum, Dionyſii & Petri Alexandriæ Epiſcoporum, Gregorii Neocæſarienſis, Athanaſii, Baſilii, &c. Epiſtolas & reſponſa Canonica addiderunt. Ad exemplum antiqui codicis, cujuſlibet fere gentis Eccleſia ſuum etiam codicem Canonum habuit: ſuum habuit Romana, ſuum Africana, Gallicana, Britannica, Hiſpanica, forſan & Germanica. *Codicem Canonum Eccleſiæ Romanæ*, quo uſa eſt ante Dionyſii Exigui tempora, ex MSS. Cod. Oxonienſi & Thuaneo extulit P. Queſnellus Oper. S. Leonis Tom II. p. 3. de quo, ejusque variis ætatibus & incrementis accuratè atque eruditè agit Diſſert. XII. p. 638. Quin & privati Scriptores Canones in compendia redegerunt & ad certas claſſes & capita revocârunt. Tales inter Græcos erant Joannes Antiochenus Scholaſticus, Alexius Ariſtenus, Conſtantinus Harmenopulus, Hoſius, Arſenius Monachus, Matthæus Blaſtares, Simeon Logotheta, alii. Inter Latinos, præter Dionyſium Exiguum, Fulgentius Ferrandus, Martinus Bracarenſis, Creſconius Afer, Anſegiſus Abbas, Benedictus Levita, Burchardus, Anſelmus Lucenſis, Ivo Carnotenſis, Gratianus, ne ad ulteriora deſcendam. De quibus conſulantur Valentinus Forſterus, Gerardus Von Maſtricht, aliique plures, qui de his ex profeſſo agunt.

452. ARELATENSE I, apud Arelaten urbem ad Rhodanum fl. circa annum CCCCLII. habitum. Extant Canones LVI. de diverſis Legibus & Conſuetudinibus Eccleſiaſticis, ex antecedentium Conciliorum

rum Decretis utplurimùm deſumpti, cum notis Sirmondi, Binii, Albaſpinæi, Conc. Tom. IV. p. 1010. Notæ Sirmondi poſthumæ ampliores habentur ibid. in Append. p. 1811. SÆC. V. ab An. CCCC.

ANDEGAVENSE in Galliâ Lugdunenſi, ad reformandam collapſam Eccleſiæ diſciplinam, in ordinatione Talaſii Epiſcopi, anno CCCCLIII. iv Nonas *Octob.* celebratum. Extant Canones XII. Conc. Tom. IV. p. 1020. Poſthumas Sirmondi notas uberiores vid. ibid. in Append. p. 1817. 453.

ARELATENSE II. vulgò III. in causâ Fauſti Abbatis Lerinenſis & Epiſcoporum, circa annum CCCCLV. collectum. Extant Epiſtola generalis & Synodi Acta Conc. Tom. IV. p. 1023. Sirmondi notæ poſthumæ in Append. ibid. p. 1818. 455.

CONSTANTINOPOLITANUM V. anno CCCCLIX. ab *LXXXI.* Epiſcopis ſub Gennadio Patriarchâ, adversùs Simoniacos celebratum. Extat hàc de re, Gr. Lat. *Epiſtola Synodica circularis* Conc. Tom. IV. p. 1025. Epiſcoporum ſubſcriptiones ampliori numero quàm in editis habentur, ex vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ Vindob. Græcè & Latinè exhibet Lambecius *Comment.* l. VIII. p. 421. 459.

TURONICUM (Metropolis erat provinciæ tertiæ Lugdunenſis ad Ligerim fl.) anno CCCCLXI. xiv. Cal. *Decembr.* à *X.* Epiſcopis coactum. Extant Canones XIII. ad reſarciendam Eccleſiæ diſciplinam, quam Barbarorum incurſiones in Galliâ labefactârant, Conc. Tom. IV. p. 1049. 461.

VENETICUM in Aremoricâ, ſive Britanniâ minori, ad *Maris vada* circa annum CCCCLXV. ut videtur, eâdem de causâ celebratum. Extant Epiſtola Synodalis & Canones XVI. Conc. Tom IV. p. 1054. 465.

CAMBRICUM, apud Ordovices, circa annum CCCCLXV. in electione Aurelii Ambroſii Regis, habitum. Meminit Matth. Weſtmonaſt. eodem anno p. 122. ubi & Merlini Prophetiam de *albo* & *rubeo Draconibus*, qui invicèm pugnare viſi ſunt, prolixè refert. Sed fortè hoc Concilium politicum potiùs fuit, quàm Eccleſiaſticum. 465.

ROMANUM VI. à *XLVIII.* Epiſcopis, ſub Hilaro Papâ, de ordinationibus Epiſcoporum, an. CCCCLXV. xv. Cal. *Decembr.* coactum. Extant *Canones* V. Epiſcoporum Tarraconenſium *Epiſtolæ* II. Conc. T. IV. p. 1060. Epiſtola *Synodalis* inter Hilari Epiſtolas ibid. p. 1035. Ad has Tarraconenſium Epiſtolas, multa de ſupremâ & infallibili Romani pontificis auctoritate, adverſus nuperos Galliæ præſules declarationem ſuam Mart. xix. 1682. edentes, notavit Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. I. Vid. *Notit.* ejus p. 60. 465.

ARELATENSE III. à Leontio Epiſcopo, ad condemnandum Prædeſtinationis errorem, circa annum CCCCLXXV. præſentibus *XI.* Epiſcopis, celebratum. Extant *Epiſtola* Fauſti Reienſis ad Lucidum Presbyterum, & Lucidi *libellus* ad Synodi Patres Conc. T. IV. p. 1041. 471.

SÆC. V. ab Ann. CCCC. p. 1041. Eodem tempore, & eâdem de causâ, habita est Synodus Lugdunensis, cujus in Epistolâ ad *Leontium* unus meminit Faustus Reiensis.

484. ROMANUM VII. sub Felice, anno CCCCLXXXIV. à *LXXVII.* Episcopis celebratum; In quo damnatis Vitale & Miceno Pontificis Legatis quòd cùm Acacio CP. & Petro Moggo communicâssent, ipse Petrus Alexandrinus, & Fullo Antiochenus anathemati subjiciuntur. Extat *Epistola* Synodalis ad *Orientales* Conc. Tom. IV. p. 1124.

484. CARTHAGINENSE XVIII anno CCCCLXXXIV. Calend. *Februar.* habitum; quod potiùs conventus erat generalis Catholicorum Africæ Episcoporum, quos Hunnericus Rex Carthaginem, ad rationem Fidei reddendam, convocavit. Extant hujus conventûs Gesta apud Vict. Vitens. *de Persecut. Vandal.* l. II. p. 31. & Conc. Tom. IV. p. 1127.

487. ROMANUM VIII. anno CCCCLXXXVII. iii. Id. *Mart.* à Felice Papâ cum *XXXVIII.* Episcopis celebratum. In quo de recipiendis Pœnitentibus, qui sub nuperâ Persecutione Africanâ lapsi vel baptizati fuerant, actum est. Extat *Epistola Synodalis*, quâ sex Capitula continentur, Conc. Tom. IV. p. 1149. & inter *Epist.* Felicis III. ibid. p. 1075.

492. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. CCCCXCII. ab Euphemio Patriarchâ habitum: quo, Euphemius Patriarcha factus, ut Anastasii Imp. calliditatem præveniret, Synodi Chalcedonensis Decreta confirmavit, teste Victore Tunonensi ad hunc annum. Addit *Synodici* Auctor p. 63. Euphemium Acta Synodi Papæ transmisisse, eumque Occidentales ut Orthodoxum quidem recepisse, non tamen ut Episcopum, propterea quòd Acacii à Felice anathemate notati nomen è sacris Tabulis non deleviſſet.

494. ROMANUM IX. à *LXX.* Episcopis, sub Gelasio Papâ, anno CCCCXCIV. uti volunt, celebratum. In quo libri Sacri, & Scripta Ecclesiastica authentica & genuina, ab apocryphis & suppositiis discernuntur. Extat *Decretum* tum alibi sæpiùs, tùm Conc. Tom. IV. p. 1260. Verùm confictum esse & Concilium & Decretum, & ex Isidori Mercatoris Officinâ primùm prodiisse, nullus dubito. Invictis hoc Decretum argumentis confodit Eruditissimus Pearsonus noster *Vindic. Ignat.* cap. 3. p. 44. Et nos etiam non pauca ad hanc rem notavimus in *Gelasio*; *Hist. Liter.* Part. I. Sæc. V. p. 374.

495. ROMANUM X. à Gelasio & *LV.* Episcopis, an. CCCCXCV. iii. Idûs *Maii* habitum: quo Micenus Legatus, ob communionem cùm Orientalibus olim damnatus, peractâ pœnitentiâ absolvitur, & ad communionem admissus est. Extant Synodi Acta cùm variantibus Fr. Ducæi Lectionibus Conc. Tom. IV. p. 1269.

CONSTAN-

CONSTANTINOPOLITANUM VII. an. CCCCXCVI. à factione Eutychianâ congregatum: quo, referente Victore Tunonenſi, hoc anno *Henoticum* Zenonis confirmatur, & Euphemius Patriarcha propter Synodi Chalcedonenſis defenſionem deponitur, *Euchaida* ultra Armeniam in exilium miſſus; repoſito in ſolium Patriarchale Macedonio, qui habitâ anno ſequenti Synodo, & eos qui Chalcedonenſis Synodi Decreta ſuſcipiunt, & eos qui Neſtorii & Eutychetis dogmata defendunt pariter condemnavit. Paulò aliter rem narrat *Synodici* auctor cap. 107. Macedonium Decreta quidem Chalcedonenſia ſcripto confirmaſſe, *Henoticum* verò Zenonis metu Anaſtaſii ſilentio præteriiſſe. SÆC. V. ab An. CCCC. 496.

ROMANUM XI à *LXXII.* Epiſcopis, anno CCCCXCIX. Calendis *Martiis* habitum. Exorto gravi Schiſmate in ordinatione Symmachi Papæ, & jam ſedato, de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Synodus congregata eſt. Extant hanc in rem *Capitula* V. Conc. Tom. IV. p. 1312. Initium Actorum emendatiùs exhibet, quàm in vulgatis Editionibus haberi ſolet, ex codice Colbertino Baluzius *Nov. Collect.* col. 1459. ubi etiam ſubſcriptiones ſuo ordine exhibentur. Eodem anno habita eſt *Collatio* Aviti Viennenſis & Epiſcoporum Catholicorum, cum factionis Arianæ Coryphæis, coram Gundebaldo Burgundionum Rege. Extant hujus Collationis Geſta apud Dacher. *Spicileg.* Tom. V. p. 110. & Conc. Tom. IV. p. 1318. 499.

CONSTANTINOPOLITANUM VIII. ann. CCCCXCIX. præſidentibus Flaviano Antiocheno, & Philoxeno Hierapolitano, juſſu Anaſtaſii Imp. congregatum; quo, ſuadente Imperatore, Diodorus Tarſenſis, Theodorus Mopſueſtenus cum ſuis ſcriptis, Theodoritus, Ibas, Andreas, aliique qui in Chriſto duas prædicabant naturas, duáſque formas, quique non confiterentur unum de Trinitate crucifixum, unâ cùm Leone Romano, & ejus *Tomo*, atque Chalcedonenſi Synodo, anathemate damnati ſunt. Hæc habet Victor Tunonenſ. *ad Conſulat. Gibbi* V. C. 499.

Finis Quinti Sæculi.

SÆCULUM EUTYCHIANUM.

SCRIPTORES.

SÆC. VI. ab Ann. D. 502.

DOROTHEUS, Monachus Alexandrinus, claruit sub Imperio Anastasii anno DII. Scripsit ingens opus pro defensione Synodi Chalcedonensis, quod *Tragœdiam*, seu præsentis rerum statûs *prophetiam*, nominavit. Hunc librum Magna fratris Anastasii sponsa, Catholicæ fidei fœmina, Anastasio Imperatori obtulit, sperans hoc opere ipsum à perfidiâ suâ (erat enim hæresis Eutychianæ fautor summus) dimoveri posse. Anastasius perlecto libro, cùm illum dogmati suo contrarium animadverteret, & ipso operis titulo offenderetur, librum flocci fecit & Dorotheum in Oasin relegavit. Hæc nos docet Theophanes *Chronograph.* ad ann. DII. p. 131.

510. ANONYMUS Monachus Condatescensis, B. Eugendi discipulus, claruit circa annum DX. Scripsit *vitam Præceptoris sui S. Eugendi Jurensis*, in Provinciâ Maximâ Sequanorum Abbatis, cui etiam morienti astitit. Habetur apud Surium & Bollandum, *Januar.* & apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. p. 570. Commisit etiam literis Monachus noster *vitam S. Romani Abbatis sui*, quam primus extulit Bollandus *Februar.* xxviii. *Vitam* item *S. Lupicini*, ab eodem Bollando in diem xxi. *Martii* relatam.

511. Vid. PART I. p. 447. TIMOTHEUS (quem alibi tanquàm incertæ ætatis scriptorem ad annum DCX. retulimus) per ludibrium & Sarcasmum Λιτεφέλης & Κόλων dictus est: Διά τινα ἔργα τῆς ἐνομήτων ἁρμόδια, inquit Theodorus Lector. Quid significet Λιτεφέλης, cum Cl. Du-Fresnio, me ignorare fateor. Κόλων sive Κύλων *Cinædum*, sive *hominem procacem & libidinosum* denotat. Primò Presbyter erat & Scevophylax Magnæ Ecclesiæ CP. deinde anno DXI. Macedonio Patriarchâ Constantinopolitano, quod Synodum Chalcedonensem animosè defenderet, ab Imp. Anastasio sede suâ pulso, & *Euchaida* in exilium acto, die sequenti Timotheus in ejus locum subrogatur. In Macedonium prædecessorem suum tanto ferebatur odio, ut in quamcúnque Ecclesiam ingressus fuerat, Divina Officia illic inchoare noluit, nisi priùs Macedonii imagines illinc detractæ fuissent. Symbolum Nicænum in singulis collectis recitari præcepit, in odium utique Macedonii, quasi illud is non susciperet, eo quòd anteà semel tantùm in anno, die scilicet *Magnæ Paraskeves* seu *Dominicæ Passionis*, recitari solebat. Supplicationes publicas, quæ die Paraskeves fiunt in Ecclesiâ Deiparæ quæ est in *Chalcoprateis*, ipse primus excogitavit. Plura de eo habet Theod. Lect. lib. II. p. 563. Meminerunt hujus Timothei, ejúsque literarum Synodicarum, Monachi Palæstini in *Epistolâ ad Alcisonem* apud Euagr. l. III. c. 33. p. 363. Hominem ab erroribus revocare conatus est Hormisdas Papa, scriptis ad illum hunc in finem literis anno DXVII. quo anno vel sequente è vivis excessisse videtur. Scripsit dùm Presbyter adhuc erat (ejus enim opus esse nullus dubito) ad Joannem Presbyterum & Scevophylacem S. Deiparæ in *Chalcoprateis* librum *de differentiâ eorum qui accedunt ad purissi-*

puriſſimam noſtram Fidem. De variis hujus libri editionibus, Part. I. p. 447. actum eſt. Habetur Exemplar MS. editis multò auctius & integrius Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCCVI. ad quod novam editionem recognoſci non abs re foret. SÆC. VI. ab Ann. D. 513.

SEVERUS, *Acephalorum* ſeu *Monophyſitarum* dux, patriam habuit Sozopolim Piſidiæ urbem. Juvenis in gentilium cultu educatus eſt, Superſtitioni, Magicíſque artibus deditus *. In Academiâ Berytenſi ‖ cauſidicinæ operam dedit, quo tempore veneficus Idolorum cultui ſerviebat. Hanc calumniam ſibi objectam ut repelleret, relicto Juriſprudentiæ ſtudio, ſacrum Baptiſmum ſuſcepit, & in Monaſterio inter Gazam & Majumam poſito Monaſticum vivendi inſtitutum amplexus eſt. Hic loci † Romanum & Mamam Abbates in dogmatibus Eutychianis magiſtros habuit; & cum de his ſubtiliùs diſputaret, ex Monaſterio unà cum aſſeclis ſuis ejectus eſt. Mox tanquàm pro ſe ſuíſque legationem obiturus, Conſtantinopolim perrexit; & in gratiam ac familiaritatem Imperatoris Anaſtaſii ſummi Eutychianorum fautoris ſeſe inſinuavit. Anno DXIII. Flaviano Patriarchâ Antiocheno ob Fidei Catholicæ defenſionem ſede ſuâ pulſo, Severus hunc ſibi Thronum arripuit; & in *Enthroniſticis* tùm literis, tùm ſermonibus, ſtatim ſe Zenonis *Henoticum* ſuſcipere, & Synodum Chalcedonenſem anathematizare diſertè profeſſus eſt. Unde Coſmas Epiphanienſis, & Severianus Arethuſienſis Epiſcopi ab ejus communione ſemet abrumpentes, *Libellum Depoſitionis* ad eum miſerunt. Et jam Patriarchali dignitate auctus, Imperiali potentiâ fretus, & ingenti Judæorum agmine ſtipatus, in Catholicos ubique, præſertim in Monachos Palæſtinos deſævit ‖; quorum CCCL. immani ſtrage occidit, occiſis ſepulturam denegavit, eorúmque cadavera membratim diſcerpta, canibus & avibus laceranda expoſuit: Ut de excommunicationibus, carceribus, flagris, vinculis, rapinis, altaribus dirutis, ſacris vaſculis confractis, direptis nil dicam. Mortuo Anaſtaſio ſuccedit Juſtinus Imp. Catholicæ Fidei defenſor ſtrenuus, qui Vitalianum Magiſtrum militum miſit * ut hominem comprehenderet, dato etiam mandato Irenæo Comiti Orientis, ut linguam ejus blaſphemam abſcinderet. Quæ cum † reſciret Severus, relictâ Antiochiâ, clam noctu deſcendit Seleuciam, & conſcensâ navi Alexandriam confugit, *τὸν φωλεὸν τῶν ἔφεων, τῶν ἐχθρῶν τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν* inquit Anaſtaſius ‖; *Serpentium, hoc eſt, Catholicæ Eccleſiæ hoſtium commune latibulum.* Sedebat hîc *εἰς τὸ ἐννάλιον*, ut habet Leontius *, in *nonâ* forſan *urbis regione*; *ad Labronem* inquit Liberatus †. *Labronum* vel *Labronium* legendum eſſe ſuſpicatur Garnerius; & cùm Græci Ἀλβρανιον dicunt quod *vorax* eſt, conjicit in Ἀλβρανιῷ & ἐννάτῳ ſubaudiendum σίτῳ, Severúmque non in aliquâ Alexandrinæ urbis parte, ſed ad *nonum Nili oſtium voraginoſum* ſediſſe. Quàm ſolidè hæc, judicent alii, mihi quidem conjectura inſolens, & parùm probabilis videtur. Certè Anaſtaſius, qui paulò poſt Severum Alexandriæ verſatus eſt, refert eum *ἐν τῷ ἐκκαιδεκάτῳ Ἀλεξανδρείας* vixiſſe, *i. e.* interprete Gretſero, *in decimo octavo Alexandriæ vico.* Et forſan nunc in hâc, nunc in aliâ urbis parte habitavit. Quicquid ſit: die quâdam Severum interrogavit Gaianus Timothei Archiepiſcopi Alexandrini Archidiaconus, quomodò confitendum ſit Chriſti corpus, corruptibile eſſe, an incorruptibile? reſpondente Severo *fuiſſe corruptibile ante triduanam à mortuis Reſurrectionem*, ſecceſſionem ſtatim ab ipſo fecit Gaianus; ratus ſiquis corpus Chriſti

Vid. Part. I. p. 390.

* Libel. Monach. Conc. ſub Men. Act. V. col. 120.

‖ Euag. l. III. c. 33. p. 363.

† Liberat. Brev. cap. 19. p. 134.

‖ Libel. ubi ſuprà p. 120. Suppl. Cleric. Antioch. ib. 160. Nicephor. l. XVI. c. 34. p. 707.

* Euag. l. IV. c. 4.

† Liberat. ubi ſuprà.

‖ Ὁδηγ. c. 6. p. 90.

* De Sect. Act. V. p. 470.

† Ib. p. 136.

SÆC. VI. ab Ann. D.

Christi corruptibile asserat, necessariò omnino duas in Christo naturas confitendas esse. Paulò alitèr hæc referunt Liberatus & Leontius, verùm in summâ rei conveniunt. Crescente indies tumultu, Severus, vel metu adactus, vel causam suam suorúmque in urbe Regiâ acturus, Constantinopolim profectus est. Ubi Anthimo Patriarchæ persuasit, ut Eutychiana dogmata sæculari gloriæ & Pontificali Cathedræ anteponeret, Sedémque suam relinqueret, inani proculdiò spe ductus semet potiturum esse. Et hic omnia sursùm & deorsùm miscuit, prava conventicula, & illegitima baptismata, palàm & cum omni impudenti audaciâ, publicè & privatim introducere præsumens, ut in *Libello supplice* Monachi Orientales pluribus testantur. Anno DXXXVI. tùm in Concilio sub Mennâ, tùm in Synodo Hierosolymitanâ, semel iterúmque damnatus est. Quid de eo deinceps fit non liquet. Vir erat ingenio feroci & truculento, & ad turbas excitandas nato, eruditus, & ad disputandum promptus ac subtilis, in opinionibus suis non semper sibi constans. Primò Zenonis *Henoticum* amplexus est, Synodum verò Chalcedonensem damnare recusavit; deinde hæresis Eutychianæ fæces imbibit & venditavit; nunc duas in Christo naturas usque ad Nestorium à SS. Patribus prædicatas esse, post Nestorium verò Christum in unam naturam conflatum esse asserens. Unde ipsum τὸν σελινιαζόμενον scitè vocat Anastasius ‖; quippe qui Christum lunæ vicissitudini & variationi subjiciat, jam luce plenum jam destitutum, modò duabus naturis modò unicâ constantem. Quin nisi nos fallat Anastasius *, docuit cum Origene animas nostras ante corpora præexistere. Discipuli ejus in quinque Sectas partiti sunt; quas enumerat Nicephorus lib. XVIII. cap. 49. p. 876.

‖ Cap. 7. p. 106.

* Cap. 5. p. 90.

Præter Severi Opera de quibus alibi, hæc etiam ab eo scripta sunt. I. *Liber* Φιλαλήθης dictus, Joanni Cæsariensi Grammatico (vel ut alii Episcopo), ut videtur oppositus. In hoc opere, ad refutanda SS. Patrum testimonia, quæ pro duabus naturis in unicâ Christi personâ indivisibilitèr unitis allegari solebant, se accinxit. Quotquot depravare potuit, ea verè Patrum esse confessus est; quæ corrumpere nequivit, tanquam falsa & adulterina rejecit. Super aliis censuram & derisionem edidit, affirmans Joannem Cæsareensem, in *Apologiâ* quam pro Fide & Synodo Chalcedonensi composuerat, triginta super ducentas sententias SS. Patrum pervertisse. *Hoc opus* quantivis pretii æstimabant *Monophysitæ*, ubique per Ægyptum & Orientem sparsi, & divino S. Joannis Evangelio præposuerunt; nec, nisi inspecto priùs hoc codice, allatum alicujus Patris testimonium admittebant. Prolixè de hoc libro agit Anastasius Ὁδηγ. cap. 6. Pro hoc Opere *Apologiam* etiam scripsisse videtur, ex quâ citatur fragmentum Gr. in Collectione Testimoniorum sub nomine Damasceni cap. 20. vid. Labb. *Conspect.* Oper. Damasc. p. 54. ubi etiam ex ipso φιλαλήθους opere quædam fragmenta habentur cap. 7. 36. Et octavus de duabus Naturis liber citatur cap. 2. II. Ad Nephalium & Simplicium *Tractatus*, sive *Epistola* in dogmatis sui defensionem scripta: Ex quâ duo Fragmenta producit Anastasius Ὁδηγ. cap. 6. p. 100. cap. 200. p. 322. Alia Fragmenta habet Anastasius, ex hoc an superiori opere incertum: nempe cap. 7. p. 110, 112. cap. 18. p. 308. III. *Responsa ad Quæstiones sacras* ab Eupraxio Cubiculario sibi propositas; quorum excerpta in Commentario Marginali Gr. MSS. habentur in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* IV. *Evangeliorum* incredibili elegantiâ, magnâque ex parte aureis literis scripto, variísque picturis mirè exornato,

nato, juxta ordinem *Lambec.* XXIX. *Neſſel.* CLIV. Hujus vel alterius non abſimilis operis eſt, *Reſponſio* illa Severi Antiocheni ad hanc quæſtionem, *Quomodò intelligenda ſit triduana Sepultura & Reſurrectio Chriſti.* Extat apud Anaſtaſ. Sinait. *Quæſt.* CLII. p. 612. IV. Severo item noſtro adjudicandum cenſeo librum *de ritibus Baptiſmi & S. Synaxeos apud Cyros Chriſtianos receptis*, quem Syriacè & Latinè edidit Guido Fabricius Boderianus *Antw.* 1572. 4to. Certè non deſunt in hoc opere quæ auctorem ſectâ fuiſſe *Eutychianum*, Petri Gnaphei Sectatorem, arguunt, non pauca vel manifeſtè hæretica, vel apochrypha, ut in *indice chronologico ad Biblioth. PP.* dudum notavit Jo. Maria Braſichalanus Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter. Non ſum neſcius, Fabricium hunc librum ſub nomine Severi Patriarchæ Alexandrini edidiſſe. Verum in codice ipſo Syriaco non alitèr quàm *Mar. Severus Patriarcha* nuncupatur. Quid quod Codex MS. in Bibliothecâ Cl. Hardii Pariſienſis nomen *Severi Patriarchæ Antiocheni* diſertè præfert, teſte, qui inſpexit, Richardo Simonio not. ad *Gabriel. Philadelph.* Opuſc. p. 290. Nec alia forſan Fabricio errandi occaſio, quàm quòd Severus noſter diu Alexandriæ vixerit, ibique pro Sectæ ſuæ Patriarchâ ſe geſſerit. V. Scripſit adversùs Lampetium Sectæ Euchitarum Presbyterum, qui librum, quem *Teſtamentum* vocavit, in hæreſis ſuæ defenſionem compoſuerat. Hunc Severus noſter Presbyter tunc exiſtens edito libro refutavit, teſte Photio, Cod. LII. col. 41. Hujus Operis nulla hodiè ſuperſunt veſtigia. Ætatem quod attinet, ad Sæculum VII. communitèr referunt Bibliothecæ Patrum curatores; diſertiùs alii ad annum DCXLVI. Verùm Genebrardus *, quo ſolo auctore hâc in re nituntur, id non affirmat, ſed Patriarchas Alexandrinos poſt hæc tempora recenſens, ait, *Sanctum Severum hoc Rituale Ægyptiis Chriſtianis dediſſe.* Quod videtur, inquit, contigiſſe mox poſt *Mahometicam tempeſtatem* in captivorum ſolatium. Petrum verò Alexandriæ Patriarcham ab anno DCXL. uſque ad annum DCL. ſediſſe; quis verò poſteà hanc ſedem tenuerit, ob Saracenorum tyrannidem plane incompertum eſſe, tradit. De *Severo* unum adhuc monendum reſtat: Poſt ſententiam damnationis in ipſum à Synodo ſub Mennâ anno DXXXVI. latam, Juſtinianum Imperat. Edictum † promulgâſſe, "quo cavebat, nè Dicta & Scripta Severi penès aliquem Chriſtianum "manerent, igne à poſſidentibus comburenda; neque alicui fas "eſſe ea deſcribere, ſecus qui fecerit manum ei eſſe amputandam. Plura denique Severi noſtri Fragmenta haberi in Catenis Veterum, tum editis quàm MSS. ſuo loco monui. Certè in Catenâ MS. *in Acta Apoſtolorum*, & partem *Epiſtolarum Catholicarum* DC. annorum ætatem præ ſe ferente, quæq; in Bibliothecâ Regis Galliæ aſſervatur, Severus inter alia ſæpiùs citatur, & pluſquam viginti vicibus Epiſcopus ſeu Archiepiſcopus Antiochenus cognominatur; ut noſtrum eſſe nullus dùbitat vir κεφαλώτατος. Rich. Simonius *Hiſt. Critic. præcipuorum Comment. in Nov. Teſtam.* cap. 31. Notandum denique quod refert Nicephorus lib. XVII. cap. 8. *Epiſtolas Severi, ad Imperatorem Juſtinianum, & conjugem ipſius Theodoram*, ſuo adhuc ævo extitiſſe. Extant apud Cl. Galeum ampla fragmenta Severi Epiſc. Antiocheni ex ſermonibus ejus variis *in Iſaiam.* In ſermone Cl. de Chriſto ſic loquitur, Ὃν ἡ ἀνωθρώπησις ἔθρεψεν, ὅτι ἤλοιωσεν, ὅτι ἐμείωσεν, &c. Dictio ejus ſplendida eſt, modus interpretandi anagogicus. Adferuntur ibidem pauca ex Epiſtolâ ejus *ad Cæſareum.*

SÆC. VI. ab Ann. D.

* Chronogr. l. III. p. 487.

† Extat Conc. ſub Menn. Act V. p. 268. & inter Novel. Juſtin. num xlii. vide Euagr. lib. IV. c. 11. p. 388 & Germani Patr. Dogmaticum MS penès Cl. Galeum.

PROCO-

SÆC. VI. ab Ann. D. 520.

PROCOPIUS GAZÆUS, claruit circa annum DXX. Inter ejus ἀνέκδοτα locum habet *Commentarius in* XII. *Prophetas minores*, qui apud Jesuitas Parisienses in Bibliothecâ, ni fallor, Collegii Claromontani MS. delitescit. Hunc, ut accepi, Latinè vertit, prelóque paratum post se reliquit Joan. Garnerius, nobile illud societatis Jesuiticæ ornamentum. Ut in lucem proferatur, boni omnes mecum vehementèr exoptabunt. Commentarium Procopii in *Octoteuchum* Latinè olim edidit Conradus Clauserus. Sed malâ fide egit vir aliàs doctus & diligens, multa suppressit, plura non intellexit, fœdè sæpenumerò & turpitèr lapsus. Codicem igitur Græcum nactus Gotfridus Olearius, celeberrimi Concionatoris Lipsiensis filius, vir præclari ingenii, & singularis planè suprà ætatem eruditionis, integrum descripsit, novam versionem adornavit, notásque addidit, omnia publici juris propedièm facturus.

Vid. Part. I. p. 394.

526. IOANNES, professione Rhetor, domo Antiochenus, claruit anno DXXVI. Scripsit *Historiam rerum gestarum sub imperio Theodosii Junioris, Marciani, Leonis, Zenonis*, &c. optúsque suum clausit in ruinâ Antiochiæ, quæ facta est Justini Senioris anno IX. Incendia, & Terræmotus toto ferè anno per vices recurrentes, quæ eo tempore Antiochiæ contigerunt ὀφθαλμοῖς καὶ λόγῳ χρωτέρῳ inquit Euagrius *, *Lugubri stylo* expositi. Citat ipsum non semel Euagrius lib. I. cap. 10. lib. II. cap. 12. lib. III. capp. 10, 28. & alibi non uno loco. Verùm opus illud dudùm periisse arbitror.

* Lib. IV. c. 5. p. 383.

538. EUTYCHIANUS, S. Ecclesiæ *Adanensis* in Ciliciâ clericus, claruit sub Justiniano Imp. anno DXXXVIII. Scripsit *Historiam pœnitentiæ & conversationis S. Theophili* Ecclesiæ Adanensis in Ciliciâ *Tracheâ* sive secundâ Oeconomi, qui, cùm ab Episcopo suo injustè abdicatus esset, ut pristinam dignitatem recuperaret, abnegationem Christi ipsiusque Matris propriâ manu subscriptam, ceràq; obsignatam Cacodæmoni tradidit. Peractâ verò pœnitentiâ, & misericordiâ B. Virginis sæpissimè & instantissimè imploratâ, nefandam suam syngraphum a Cacodæmone iterùm recepit. In hujus Theophili ædibus se natum, ejusque perpetuum famulum & comitem fuisse, quæq; ipse viderat & audiverat scripsisse, sub finem testatur Eutychianus. Extulerunt hanc Historiam Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* iv. p. 480. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hist.* XI. num. ix. fol. 37. p. 1. Ut hujus Historiæ fidem sustentaret Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 76. plurimos illustres Scriptores sed paulò recentiores adducit, qui mirandæ hujus conversionis meminerunt; nempe Petrum Damianum, Bernardum, Bonaventuram, Albertum Magnum, Fulbertum Carnotensem, &c. Viderint æqui Judices. Certè apud me haud parùm laborat hujus Historiæ fides.

540. ISAAC, natione Syrus, Urbis Ninives Episcopus, claruit circa annum DXL. Vitæ auslerioris amore ductus Episcopatui sponte renunciavit, & in eremum discedens Anachoreta & Abbas factus est. Posteà in Italiam venisse, & circa Spoletum vixisse dicitur, (idem proculdubiò de quo agit Gregorius Magnus *Dial.* lib. III. cap. 14. p. 111. ubi mores ejus & miracula depingit,) mihi certè in nullo magis memorabilis, quàm quòd Monachos suos ipsum humilitèr hortantes, ut in usum Mona-

SÆC. VI. ab Ann. D.

Monasterii possessiones quæ oblatæ erant acciperent, simplici hoc responso refellit; *Monachus qui in terrâ possessiones quærit, Monachus non est.* Scripsit *Sermones ascetícos* LXXXVII. quos Patricius & Abramius Abbates, in S. Sabæ Laurâ prope Hierosolymam repererunt. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXIII. num. i. fol. 1. iterúmque Cod. CIV. num. vii. fol. 128. & per partes alibi sæpiùs. Horum Sermonum pars forsan est Isaaci Syri liber *de regimine Novitiorum*, qui habetur inter codices *Baroccianos* num. v. p. 173. Incipit, Αὕτη ἐστὶν ἡ σοφρων. Vide *Catal. MSS. Biblioth. Bodleian.* p. 1. Variæ ejus *Orationes* sive *Homiliæ* habentur Græcè MSS. ibid. *Class.* III. num. 107. *Catal.* p. 41. Ibid. num. 116. Isaac Syri Anachoretæ *Homiliæ ascetícæ* XCIX. Græcè redditæ ab Abramio & Isaacio Monachis S. Sabæ, *Catal.* p. 44. Ex his sermonibus, LIII. sed mutilos, confusos, & continuâ oratione sub titulo *Libri de contemptu mundi* Latinè ediderunt Magnæ Bibliothecæ PP. curatores Tom. XI. *edit. Noviss.* In Biblioth. Vindob. ubi supra Cod. CCCXXIV. num. vii. fol. 172. habetur ex Isaaci Syri Epistolâ Fragmentum *de Baptismate*; quod incipit, Ἰσὰὰκ γὰρ εἰς τὸ Βάπτισμα ὕδρεαν σιγχαρεῖ, &c. Nostri esse vix dubitari potest. De hoc Isaaco Syro pluribus agit Cl. Lambecius *Comment.* Lib. V. p. 73. ubi etiam multorum errorem notat, qui Isaacum nostrum Presbyterum Antiochenum vocant, cùm tamen ab Isaaco Syro Antiochiæ Presbytero, cujus meminit Gennadius, longè diversus fuerit.

DOMITIANUS, Ancyræ quæ Galatiæ primæ Metropolis erat Episcopus, claruit circa annum DXLV. sectâ fuit Acephalus, & inter causæ Origenianæ assertores vir primarius; Theodoro Cæsareæ Cappadocum Episcopo admodùm familiaris, cum quo res suorum in Aulâ egregiè promovebat. Obiit ante Synodum quintam; siquidem in eâ τοποτηρητὴν suum habuit Dorotheus * Ancyræ Episcopus. Scripsit Libellum ad Vigilium Papam *de controversiâ*, ut videtur, *Origenianâ*; ex quo Fragmentum adducit istius temporis Scriptor Facundus Hermianensis *lib.* I. *c.* 2. & *lib.* IV. c. ult. p. 62. Ipse liber dudùm periit. 545.

* Ut ex Collat. I. liquet.

BARSANUPHIUS, genere Ægyptius, severioris vitæ Anachoreta, claruit imperante Justiniano circà annum DXLVIII. In Monasterio quodam juxta Gazam in Palæstinâ cellæ suæ se inclusit; ut per quinquaginta & ampliùs annos nec à quoquam visus sit, nec terrenum quicquam degustâsse dicitur. Quæ cum falsa esse crederet Eustochius Hierosolymorum Antistes, & cellulam in quâ vir Dei sese incluserat perfodi jussisset; ignis inde exiliens universos propemodum qui aderant combussit, si modò vera nobis referat Euagrius hujus Sæculi Scriptor l. IV. c. 33. p. 408. Scripsit Barsanuphius *Quæstiones & Responsiones ascéticas varias*, quæ, earum saltèm pars maxima, habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CIV. num. i. fol. 1. p. 2. hoc titulo Ἐκ τῆς ἐρωτήσεων τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Βαρσανουφίου. Ἐρώτησις. Πῶς ἔχει καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ; Ἀπόκρισις, Τὸ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ, &c. Scripsit item *Paræneſin*, sive *Admonitionem ad proprium discipulum.* Incipit Γέρων τὶς ἐδιέτριβεν ἐκεῖθεν τῶ κλεισματίῳ, &c. Habetur Gr. MS. ibidem *Cod.* CCXXXIII. num. xi. fol. 148. p. 2. Vide *Nessel. Catal.* Part. I. p. 184, 331. Habentur etiam Barsanuphii, ejusq; discipuli Joannis *Didascaliæ super variis quæstionibus monachorum in regione Gazæ*, sive *Epistolarum ascéticarum libri* VI. in Bibliothecâ Regiâ 548.

SÆC. VI. ab Ann. D.

già *Parisiensi* Codd. DCCCCXXXII, MDCX, MDCCLX. idem proculdubiò cùm prioribus opus, ut & doctrina illa Ψυχοτελῆς, quam Barsanuphius, ejusque discipulus Joannes, propter fratres ipsos consulentes, per quæstiones & responsiones ediderunt; quæ extat Gr. MS. *Biblioth. Bodleian.* Classi. III. num. xii. p. 62. Vide *Catal. MSS.* p. 39.

555. GORDIANUS, gente forsan Siculus, S. Benedicti discipulus, claruit circa annum DLV. Sancti Placidi Martyris socius & famulus, quem unà cum Martyrii sociis, à Mamucha Agareno barbarorum classis Præfecto occisum, sepulturæ mandavit, & mox Constantinopolim petens, jubente Justiniano Imp. *Vitam ac Passionem B. Placidi & XXX. sociorum* Græcis literis prolixè descripsit. Tandem in Siciliam rediens, apud Syracusas Vitam cum morte commutavit. Extat ejus commentarius in vetustissimo codice MS. Bibliothecæ Vaticanæ à Surio Latinè editus *Octobr.* v.

560. Vid. Part. I. p. 418. MARTINUS ex Abbate Dumiensi Bracarensis in Hispaniâ Episcopus, claruit anno DLX. Præter alia alibì memorata, extant ejus opuscula sequentia; nempe *Liber de superbiâ & humilitate*; *Liber de irâ* ad Wittimirum Episcopum; *Liber de Paschate*; *Epistola* ad Bonifacium Episcopum de trinâ mersione; *Epistola* adversùs superstitiones. Hæc omnia ex Cod. MS. Ecclesiæ *Toletanæ* descripsit, seque, unà cùm Martini *formulâ vitæ honestæ*, ejusdémque *Sententiis Patrum Ægyptiorum*, ex eodem codice correctis & emendatis, in collectione suâ Conciliorum editurum esse promisit Card. d' Aguirre, teste ipsomet *Notit. Conc. Hisp.* p. 92.

560. Vid. Part. I. p. 417. VENANTIUS FORTUNATUS Episcopus Pictaviensis claruit anno DLX. De ejus operibus, in *Historiâ literariâ*, Part. I. p. 417. actum est. In his etiam locum meretur *vita S. Paterni Episcopi Abrincatensis* qui obiit anno DLXV. quippè quam & Cod. MS. inscriptio, & styli gravitas Fortunato nostro vindicant. Martiano Abbati, qui id muneris ei impositerat, dedicavit. Hanc ex *schedis Herouvallianis* erutam nobis dedit Joann. Mabillonius ad calcem *Sæc. Benedict.* II. p. 1100.

561. Vid. Part. I. p. 419. ANASTASIUS ex Monacho *Sinaitâ* factus est Patriarcha Antiochenus anno DLXI. Ob invictam in tuendâ fide Catholicâ constantiam, non pauca sub Justiniano passus est, plura sub Justino ejus Successore, ab eo in exilium missus; quo tempore, multas tum in Oriente, tùm Alexandriæ, cum Severianis & Gainitis disputationes habuit, ut in ὁδηγῷ suo non uno loco ipse nos docet. Mortuo demum Gregorio qui Sedem Antiochenam usurpaverat, post XXIII. annorum exilium Throno Patriarchali restituitur, anno, ut volunt, DXCII. rectiùs ineunte anno DXCIV. Heraclii Imp. anno XI. Reversus, *Martii* xxv. Feriâ quartâ sanctæ Hebdomadis Orationem *de Pace* ad Antiochenos habuit. Hanc se legisse satis innuit Nicephorus lib. IV. cap. 44. sed Anastasio juniori perperàm tribuit. Nos eam inter deperdita *Anastasiana* olim reposuimus: Sed extat Græcè MS. in Biblioth. Vindob. inter Codd. *Philolog.* juxta Catalogum *Nesselianum* Cod. LXXIV. num. xvi. fol. 203. usque ad fol. 206. & hoc habet initium, Εἰρήνην, καὶ πάλιν Εἰρήνην, καὶ τρίτον Εἰρήνην, τιμᾷ δὲ Τριάδος Εἰρήνη, τῆς πάντων ἥδιον, καὶ τερπνότατον ἔρωμα, καὶ τοῖς εὐτρονῦσι ἅπασι ἐπάρεσεν· ἄνεσι καὶ σύνθημα φέρει ἡμῖν, &c. digna proculdubio quæ in communem lucem producatur. Ibid. Cod. *Theol.* CCCV. fol. 193. habetur ejusdem

dem Oratio *de variis animæ salvandæ, & pœnitentiæ agendæ modis*, quæ ita incipit Εἰρηϑ μοὶ ἤδη περὶ βραχέων, ὅτι γινώσκων ὁ Θεὸς τὸ ἀσθενὲς ἡϑ εὐήλικον ἡϑ παλαίτωρον τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀγαθὸς ἡϑ φιλάνθρωπος, πολλὰς ἡμῖν ἡϑ διαφόρους σωτηρίας ἐχαρίσατο τρόπους, &c. Cod. *Theol.* CCXXXIII. num. vii. à fol. 92. usque ad fol. 101. *Oratio de Fratribus in Christo mortuis.* Incipit, Τί τοῦτο σήμερον ἀγαπητοὶ σπουδαῖοι ὁμῶ, &c. Has duas Orationes proximè recensitas, in Bibliothecâ etiam Vaticanâ asservari, testis est Possevinus. Ibid. Cod. *Theol.* LX. num. iv. fol. 281. & Cod. CLXXXIV. num. xx. fol. 118. item Cod. *Hist.* LVI. num. xli. fol. 184. *Demonstratio magnam & angelicam esse summi Sacerdotis dignitatem, nec Sacerdotem judicari posse à laico, sed tantùm ab alio majore sacerdote, quemadmodùm & Canones affirmant.* Principium, Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φίλωνϑ τὸ φιλόσοφος, ἴσως τι τοιοῦτον, ὅτι περ ἐν τῷ καιρῷ τῆ διαγωγῆ ὑπῆρξεν τις, &c. Quis fuerit hic Philo philosophus, qui Historiam Ecclesiasticam condidit, vel quo tempore vixerit, me plane nescire fateor. Plura de eo inter scriptores incertæ ætatis suo loco dicemus. Habetur etiam hæc Ἀποδεῖξις *Anastasiana* in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, teste Labbeo *Biblioth. Nov. MSS.* Part. II. p. 82. Quod verò inter Anastasii opuscula eodem codice contenta, recenset *Quæstiones & Responsiones* II. I. In illud Proverb. *Sapientia ædificavit sibi domum.* II. *An continuò communicandum corpori Christi?* viderint qui codicem MS. inspicere possunt, annon prior eadem plane sit cum Quæst. *XLII.* Editionis *Gretserianæ*, posterior cùm Quæstione *VII.* Quæstionum & Responsionum opus à Gretsero editum, beneficio Cod. Vindob. *Theol* CLXXXIV. num. xxii. non exiguo supplemento augeri potest; in quo nempe Quæstiones quædam Græcè habentur, quæ jam Latinè tantùm extant; & auctorum quorundam nomina, ex quorum operibus quæstiones & responsiones desumptæ sunt, quæ in *Gretseriana* editione frustrà quæruntur. Codex etiam *Theol.* XL. num. lxxiii. quo Ὁδηγὸς *Anastasii* continetur, à *Gretseriano* multùm differt; tàm respectu ordinis, quàm ratione variantium lectionum, & nonnullorum additamentorum. Quin & imago Christi crucifixi, quam à se delineatam operis sui cap. 12. inseruit *Anastasius*, quamque omnes, qui opus suum descripturi sunt, per filium dei objurat ne omittant, à *Gretserianâ* longe discrepat, cujus proinde ectypum æri elegantèr incisum, ex antiquo illo codice Cæsareo exhibet Lambecius *Comment.* lib. III. p. 164. ubi illud observatu non indignum est, quod Servator noster cernitur cruci affixus non tribus, sed quatuor clavis. Denique *Oratio in Transfigurationem Christi*, quam in fine mutilam edidit Combefisius, ex Cod. Cæsareo inter *Hist.* XLV. num. 15. suppleri potest; eáque additamenta exhibet Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 117. Inter Codices Baroccianos in Biblioth. Bodleianâ Cod. CXCVII. fol. 263. habetur Sermo Anastasii Patriarchæ Antiocheni περὶ τῦ κατ' εἰκόνα, i. e. ut arbitror, *de illo quod homo ad imaginem dei conditus sit.* Incipit, Ἀλλά γε δεῖ ὅπη τὸ, &c. An nostri sit non liquet.

A.C. VI. ap. Aan D.

THEODORUS, Iconii Episcopus, claruit imperante Justiniano, fortè circa annum DLXIV. de anno enim non ita certò pronunciare ausim: Rogatus ab Episcopo quodam cujus nomen reticet, quem quidem alii Zozimum, alii Zenonem fuisse fabulantur, ut vera ac germana Ciryci & Julittæ Martyrum, qui Iconii orti sunt, Acta pervestigaret, id in se recepit Theodorus, & perlectis quæ tunc pro- 564.

SÆC. VI. ab Ann. D.

ſtabant Actis, ea falſa, nugacia, & à Manichæis planè conficta deprehendit, ac proindè tanquam ranarum, & graculorum ἀπηχήματα rejecit; aliò igitur ſe vertit, & diligenti inquiſitione factâ ab indigenis, viris patriciis, primáque inter Iſauros generis claritate fulgentibus, & Julittæ affinitate junctis, per Marcianum virum religioſum, ac Juſtiniani Imp. Notariorum tribunum & cancellarium, ejúſque aſſeſſorem Zenonem, quæ hàc de re diſci poterant didicit, & Epiſtolam proinde hiſtoricam ad Epiſcopum ſcripſit, quâ Martyrium Julittæ Matris & Ciryci pueruli triennis luculentèr exponit, qui ſub perſecutione Diocleſiani xvii Cal. *Aug.* Tarſi Ciliciâ paſſi ſunt. Hanc eruit & Græcè-Latinè edidit Fr. Combefiſius inter Acta Martyrum antiqua *Pariſ.* 1660. 8*vo.* p. 231. Epiſtola brevis eſt, ac genuina videtur, neque aliquid à gravitate & pietate Chriſtianâ alienum continet. Acta quorum meminit Theodorus tanquàm à Manichæis confecta, eadem proculdubiò fuerunt quæ in Decreto Pſeudo-Gelaſiano ut apocrypha damnantur. Interim notari meretur memorari à L. Allatio de Simeon. p. 91. Theodori Epiſcopi Martyrium SS. Martyrum Ciryci & Julittæ à Theodori noſtri hiſtoriâ, ut ex initio liquet, planè diverſum. Pr. Ἐπεί περ τοῦ καλοῦ ἀπέρματι ἑαυθεν ὑπαπείρειν ὁ τῆ ἀνθρωπίνης φύσεως ἐχθρὸς τὰ ζιζάνια. Nec tamen idem cum Actis, quæ Latinè ex Metaphraſte exhibet Surius *Jun.* xvi.

576. COSMAS profeſſione Monachus, Ἰνδικοπλεύστης dictus, (quo nomine vocari ſolebant qui in Indiam, mercaturæ exercendæ, vel fidei prædicandæ causâ, navigabant) claruit ſub Juſtini *junioris* imperio, circa annum DLXXVI. Scripſit *expoſitionem Hiſtoricam & Anagogicam in Pſalmos* ex variis veterum ſcriptis contextam, præmiſsâ *Protheoriâ & Diſquiſitione de Pſalmorum conſtitutione, aliiſque neceſſariis huc pertinentibus.* Extat Græcè MS. ni fallar, in codice *Colbertino* 1476. Vide Dufreſn *Gloſſar. Græc.* in voc. Ἰνδικοπλεύστης. Fragmentum habet Corderius *Caten. Græc. in PS.* XVI. verſ. 14. Edita eſt etiam *ejus Topographia Chriſtiana*, ejus ſaltem pars non contemnenda, à Nic. Thevenotio Bibliothecario Regio *Pariſ.* 1663. Extat Bibliothecâ Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambecium* IX. num. ii. à fol. 28. uſque ad fol. 34. *Coſmæ noſtri Diſſertatio* hactenùs inedita, quâ falsò probare annititur Cœlum non eſſe ſphæricum, ſive rotundum, ſed eam opinionem adverſari naturæ rerum, & ipſis ſacris literis, nec ullos eſſe *Antipodas*, qui in contrariâ parte terræ adverſis veſtigiis ſtent contra noſtra veſtigia. Titulus & Principium ita ſe habent; Πρὸς τὸς χριστιανίζειν βουλομένους, καὶ σφαιρικὴν εἶναι λέγοντας τὴν γῆν, Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου· Πρῶτον μὲν ἐν βασανίσαντες μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος, ὡς οὐ δυνατὸν τοῦτο εἶναι, ὅτι μὲν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων συμβαῖνον, &c. Confer Lambec. *Comment.* l. III. p. 21. Extat præfatio Coſmæ Indicopleuſtæ *in Evangelium ſecundum S. Lucam*, unde conjicere licet, eum commentarios in S. Lucam ſcripſiſſe. Prin. Οὗτος ὁ Λευκᾶς ὁ τρίτος τῶν Εὐαγγελιστῶν ὃς ἀνωρθώσατο πολλοὺς ὑπιχειρήσαντας ἀναγράψαι εὐαγγέλια, καὶ ἀπὸ καρδίας πέλαι πλατυνόμενος. Hæc in quodam Tetraevangelio MS. reperit Cl. Galeus. Id unicum adhuc monendum reſtat, L. Allatium Coſmam noſtrum Chronici Alexandrini Auctorem facere Conſenſ. de purgat. p. 942. Qua verò ratione ductus id affirmat, plane neſcio. Imò Chronici illius compilator circa inclinantem imperii Heracliani partem anno circiter DCXXX. vixit.

EUSTRA-

EUSTRATIUS, magnæ Ecclesiæ CP. sub Eutychio Patriarchâ Presbyter, claruit præcipuè anno DLXXVIII. etsi vitam paulò diutiùs protraxit, Eutychio quippe Patriarchæ suo superstes. De ejus ætate, déque opere *de vitâ functorum statu* egimus alibi. Scripsit præterea *vitam Eutychii Patriarchæ*, qui anno DLIII. ex Monacho Amaseno factus est Patriarcha CP. anno DLXIV. sede suâ pulsus, depositus, & in exilium missus, restitutus anno DLXXVIII. obiit anno DLXXXV. Vitæ hujus autoritatem convellit Cracanthorpus nostras, vir in vetustis Ecclesiæ monumentis satis diligenter versatus, dum in *Vigilio suo dormitante* Justinianum ab omni calumniarum umbrâ vindicare nititur. Sed leviora sunt quæ objicit, quæque solidè refellit amicus noster singularis H. Hodius, libro vernaculo edito *de Sedibus Episc. per injustam deprivationem vacant.* cap. 10. p. 116. &c. Extat hæc vita sub nomine *Eutychii* Latinè apud Surium Mense *Aprili*, Græcè etiam edita à Joan. Papebrochio in Act. SS. Mens. *April.* ad calcem Tom. I. Nec aliud est quàm Oratio funebris, quam in laudem Eutychii, quem miro amore prosequebatur, in magnâ Ecclesiâ paulò post defunctum Eutychium habuit Eustratius noster.

SÆC VI. ab Ann. D. 578. Vide Part. I. p. 416.

IOANNES *Maro* dictus, gente Syrus, Maronitarum dux atque antesignanus, & ut volunt nonnulli, partis suæ Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum DLXXX. ad vergentem quippe Sæculi sexti partem ab Abr. Ecchellensi relatus. Maronis nomen traxisse à Monasterio S. Maronis ad Orontem fluvium prope Antiochiam, à vetustiore quodam Marone Presbytero & Monacho condito, cujus apud Theodoritum in Hist. Relig. Chrysostomum, & in Actis Concilii CP. sub Mennâ frequens fit mentio; totámque gentem Maroniticam exinde denominatam esse, denique Joannem nostrum hominem Catholicum fuisse, & pro fide Catholicâ adversùs Nestorianos, Eutychianos, &c. fortiter steti sse, contendunt recentiores Maronitæ, & ex Syrorum monumentis probare conatur Abr. Ecchellensis ipse Maronita Epist. ad Joan. Morin. inter *Epp. Orient.* Lond. 1682. *Ep.* LXXXV. p. 450. Verùm reclamant alii, & in his Joan. Morinus Præfat. ad *Ordin. Syror.* p. 312. qui Maronem nostrum Monothelitam fuisse ait, neque ea quæ scripsit Catholicum esse demonstrare, cùm certum sit hæreses posterius natas cum anterioribus depugnare, & contra eas cum Catholicis fortiter stare. Certè Gulielmus Tyrius *, qui penè inter Maronitas vixit, Maronem hæresiarcham disertè vocat, ejúsque asseclas ab eo Maronitas dictos D. annos in pertinaciâ suâ perstitisse tradit, tandémque apud Aimericum tertium Latinorum Patriarcham Antiochenum errores suos deposuisse. Scripsit Joannes sermone Syro Commentarium *in Liturgiam S. Jacobi*, ex quo aliqua Latinè profert Ecchellensis not. in *Catal. Hebedjesu*, num. ii. & iv. Doctissimas etiam elucubrationes contra Nestorianos, Monophysitas, aliósque hæreticos, quarum vetustissimum exemplar Syriacè & Arabicè scriptum apud se habuisse testatur idem Ecchellensis Epist. prædict. ad Morin. carúmque titulum Arabicè & Latinè exhibet ibid. p. 454.

580.

* De Bell. S. l. XXII. c. 8. p. 1022.

ANONYMUS, Cœnobii Reomaensis, à *Reomao* rivulo tractùs Ternodorensis in Burgundiâ dicti, Monachus, claruit circa annum DLXXX. Cùm enim Joannes, de quo agit, obiit circa ann. DXXXIX. quæq; de eo habet, se num. x. ab Agrippino Diacono Agretii (qui Joannem

580.

SÆC. VI. ab Ann. D. Joannem adhuc in vivis agentem viderat) filio hausisse tradit, hoc circiter tempore claruisse necesse est. Scripsit *vitam S. Joannis Abbatis Reomaensis*, quæ ex MS. Cod. S. *Germani Pratensis* habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 633.

580. THEODORUS primùm Monachus, deinde Abbas (si in re obscurâ conjectare liceat) Palæstinus, Σοφώτατος φιλόσοφος, τὰ τὴ θείαν καὶ ἔξωθεν φιλοσοφίαν γεγραφὼς, *Doctissimus Philosophus, Divinis paritèr, externisque literis eruditus*, claruit circa annum DLXXX. Leontii Byzantini primùm Advocati, deinde Monachi, magister erat. Ex cujus ore omnia pene sua *de Sectis & Hæresibus* hausit Leontius. Habentur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXXIII. num. iii. Scholia ex Theodori nostri ore excepta de *diversis contra S. Trinitatem hæresibus*, quæ sic incipiunt; Αἱρεσις τῶ Ἀρείυ, ὁ Ἄρειος τρεῖς ὑποστάσεις ἔλεγε καὶ τρεῖς φύσεις, &c. Hæc an eadem sint cum iis quæ in Leontii editis habentur, videant quibus codicem MS. inspicere fas sit. Scripsit porrò Theodorus Explicationem τῶν θείων καὶ ἀποστολικῶν κανόνων. Ex quâ Excerpta Græcè MSS. extant eodem Cod. *Vindob.* num. vi. fol. 143.

581. GILDAS Britannus, Iltuti discipulus, Monachus Bannochorensis, claruit anno DLXXXI. Hunc Episcopatum annis aliquot suminâ inter Britones cum laude tenuisse affirmat D. Blondellus *. Quæ quidem unde hauserit vir eruditus, planè nescio: Neque enim ante eum quispiam id tradiderit. *Epistolæ* & *Historiæ* Gildæ novæ editionis, ex sinceriori codice à Cl. Galeo adornandæ spem in *Historiæ Literariæ* Part. I. fecimus. Præstitit id jam vir doctissimus, & Gildam ex vetusto admodùm codice Cantabrigiensi recudit, fœdam & absurdam interpolationem in marginem rejecit, variantes lectiones bonâ fide exhibuit. Extant hæc Opuscula, qualia ab eo edita *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 1. Willelm. Malmesburiensis *libro de Antiquitate Ecclesiæ Glastonienſis*, à Galeo inter Scriptores Britannicos haud ita pridem edito. Tom. III. p. 296. hæc de Gildâ habet; *Gildas neque insulsus, neque infacetus Historicus, cui Britanni debent siquid notitiæ inter cæteras gentes habent, multùm annorum ibi* (Glastoniæ) *exegit, loci sanctitudine captus. Ibiq; Anno Domini* DXII. *de medio factus, in vetustâ Ecclesiâ, ante Altare, est sepultus.* Ubi in annum emortualem mendum irrepsisse plusquàm verisimile est, cùm Gildam non ante annum DXX. natum esse Scriptores nostri constantèr tradant.

Vid. Part. I. p. 424. * Apol. pro Hieron. Sect. II. p. 72.

584. LICINIANUS Carthaginis Spartariæ in Hispaniâ Episcopus, claruit anno DLXXXIV. Extant Epistolæ aliquot hactenùs ineditæ; nempe 1. *Epistola* ad S. Gregorium Papam. 2. *Ad Epiphanium Diaconum* suo & Severi Episcopi, ut videtur, Malacitani nomine, in quâ ostenditur Angelos esse totius corporis expertes. 3. *Ad Vincentium* Ebusitanæ insulæ Episcopum, contra quosdam qui credebant Epistolas de cœlo cecidisse. Descriptæ sunt hæ Epistolæ ex codice MS. Toletano, quas prelo paravit Card. d'Aguirre, utì in *notitiâ* suâ ipse nos docet p. 100.

590. ANONYMUS *vitæ S. Consortiæ auctor*, claruit circa annum DXC. In literas retulit *Vitam S. Consortiæ virginis*, & *Conversionem B. Eucherii Lugdunensis Episcopi, & Gallæ Uxoris ejus.* "Ubi num. ii. "se hæc à SS. Fratribus Uranio Presbytero, & Celso Subdiacono, qui "Consortiæ dùm viveret adhæserunt, necnon & Aureliano Presbytero, "qui

" qui usque nunc, *inquit*, ad sepulchrum ejus Deo servit, referentibus " audivisse testatur. Eruit *hanc vitam* ex MSS. codicibus Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 248. SÆC. VI. ab Ann. D.

AUCTOR ANONYMUS vitæ S. Sequani circa ann. DXC. claruisse videtur, utpotè ipsi Sequano ætate par, quem miracula edentem se vidisse refert. Scripsit vitam S. Sequani Abbatis in Burgundiâ, quam edidit Petrus Roverius in Historiâ *Reomaensi*; paulò emendatiorem ex codicibus MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 263. 590.

ANONYMUS vitæ S. Eparchii auctor, claruit Eparchii æqualis eodem tempore circa annum DXC. Mandavit literis vitam S. Eparchii Abbatis Inculismensis, quam ex perantiquo Codice MS. edidit, sed stylum passim immutavit Laur. Surius *Jul.* i. Magis genuinam Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 267. 590.

LEONTIUS BYZANTINUS Advocatus, deinde Presbyter, tandem Sanctæ Sabæ prope Hierosolymam Monachus, claruit anno DXC. Extant MSS. variæ ejus Orationes, sive Homiliæ; nempe I. *in Jobum*, habita Feriâ secundâ Sanctæ & Magnæ Hebdomadis. Principium, Ἄγε δὴ καὶ σήμερον φιλογνωμονώτερον, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* V. num. vi. fol. 205. p. 2. II. *In Jobum*, Feriâ quartâ Magnæ & Sanctæ Hebdomadis. Principium, Εὐκαιρον ὂν τὸ παρὸν τὰ αὐτόθεν τῶ Θεῶ προσιοντα λέγειν, &c. ibid. num. x. fol. 222. p. 2. III. *In Proditionem Christi, & in Uxorem Jobi*, Feriâ quintâ Magnæ Hebdomadis, hoc initio, Ὥσπερ καινὸν θεμελίου τὸ πρῶτον τῶν ξύλων ἐλέγχεται, &c. ibid. num. xi. fol. 226. p. 2. IV. *In Passionem Christi, & in Jobum*, in Parasceve Magnæ Hebdomadis. Incipit, Μεγαλα τὰ σωτηρίας τὰ χαρισματα, &c. ibid. num. xiii. fol. 232. p. 2. Extant etiam in Bibliothecâ Bodleianâ Cod. Baroc. CXCIX. In omnibus his Sermonibus Leontius Presbyter CP. inscribitur, atque idem cum Advocato, libri *de Sectis* compilatore, videtur. 590. Vid. Part. I. p. 429.

IOANNES, Epiphaniâ quæ Syriæ urbs erat oriundus, non ut Vossius, domo Antiochenus; unde ipsum ἐμὸν τε πολίτην καὶ συσκηνον vocat Euagrius *, ipse Epiphanensis, ejusdemque temporis Scriptor. Claruit Joannes anno DXCI. Scripsit Historiam rerum gestarum ab extremis Justiniani temporibus, usque ad Mauricii tempora; nempe ad Junioris Cosrhoïs Persæ fugam ad Romanos & ejusdem restitutionem per Narsetem Mauricii ducem, quod contigit anno DXCI. Perperàm hunc confundit cum Joanne Rhetore, de quo suprà Vossius †; uti perspicuè ostendit Cl. Valesius annot. ad Euagrium p. 61. 591.

* Lib. V. c. 24 p. 442.

† De Hist. Græc. l. IV. c. 20 p. 498.

AUGUSTINUS Romanus, primus Cantuariensium Archiepiscopus, claruit anno DXCVI. Pauca ab eo scripta hodiè supersunt, immo, si Interrogationes ad Gregorium missas excipias, forsan nulla. Scriptis quidem ejus accensuimus librum satis prolixum *de conversatione Novitiorum*, qui in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigiensi MS. asservatur. Verùm qui primus monuit, oculòque minus attento librum perlustraverat vir eruditissimus H. Whartonus, postea deprehendit Augustini nostri illud opus non esse; nec notam fronti appositam [*Liber S. Augustini Cant.*] aliud sibi voluisse, quam codicem illum ad Bibliothecam Monasterii S. Augustini Cantuariensis olim pertinuisse: Ejusmodi enim notæ in Codicum MSS. fronte non raro reperiuntur. Hæc Lectorem nescire 596. Vid. Part. I. p. 436.

SÆC. VI. ab Ann. D.

neſcire nolui, adeóque integram illam periodum ex Hiſtoriâ noſtrâ abeſſe jubemus.

598. STEPHANUS, Epiſcopus Hierapolitanus, claruit circa annum DXCVIII. Scripſit librum *de Vitâ S. Golanduchæ* martyris, quæ ex Magorum Perſicorum genere, Aſmodocho Patre, & Myzuchâ Matre, prognata, ad Chriſtianos tranſiit, à Magis proindè multis verberibus & tormentis gravitèr excruciata, diuturnum & laborioſum martyrium pertulit, teſte Euagrio, qui hoc ipſo vivebat tempore, lib. VI. cap. 20. p. 459. cui μάρτυς ζῶσα dicitur, quòd poſt martyrium ſuperſtes, relictâ Perſide in Romanorum fines aufugit, Hieroſolyma petiit, tandémque Hierapoli, relicto ſæculo, ad immortalem vitam conceſſit, Stephano Epiſcopo funus ejus ſplendidè & honorificè curante. Refert hæc aliáque, ex ipſius Stephani, ut videtur, Commentario Nicephorus lib. XVIII. cap. 25. p. 840. Ejúſdem martyris meminit etiam Theophylactus Simocatta Hiſt. lib. V. cap. 12.

600. LEONTIUS Neapoleos, ſive ut ipſe vocat, Hagiopoleos, in Cypro Epiſcopus, claruit anno DC. Obiit circa annum DCXX. vel ut alii DCXXX. Varia ejus Opuſcula ex Synodi Nicænæ II. Act. IV. in alterâ hujus operis parte enumeravimus. Addunt autem Nicæni Patres, ipſum & alia quædam ſcripſiſſe, & Mauricii Imp. temporibus floruiſſe. In his ſine dubio erant *Loci communes Theologici*, ex Scriptis SS. Patrum utplurimùm contexti, in duo volumina digeſti; quorum priori, τῶν θείων titulum fecit, alteri, τῶν ἀνθρωπίνων. Poſterius ad manus ſuas perveniſſe, teſtis nobis eſt Franciſc. Turrianus, in opere quod ſcripſit *de Hierarchicis ordinationibus Miniſtrorum Eccleſiæ Catholicæ adversùs ſchiſmaticas vocationes*, Edit. *Diling.* 1569. nempe lib. I. cap. 12. Quos etiam Locos communes citat Sirmondus Not. *ad Facund.* lib. II. cap. 4. p. 28. Scripſit item hiſtoriam vitæ S. *Simeonis* Abbatis, cognomine *Stulti*, quam Latinè extulit Surius *Julii* I. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* juxta Lambec. XIII. num. i. ſol. 1.

Vid. Part. I. p. 432.

SÆC. VI.

Concilia hoc Sæculo habita.

501. ROMANUM I. anno DI. x. Cal. *Novembr.* in causâ Symmachi Papæ congregatum, qui apud Theodoricum Regem falsò accuſatus, à Synodo hanc in rem coactâ purgatur. Extant Synodi Acta, unà cùm Theodorici aliorúmque, hâc de re, Epiſtolis *Conc.* Tom. IV. p. 1323. Varias Actorum lectiones ex diverſis codicibus MSS. dabit Baluzius, *Nov. Collect.* col. 1463.

502. ROMANUM II. PALMARE dictum, ab *LXXXI.* Epiſcopis, anno DII. viii. Id. *Novembr.* habitum, quo Symmachi electio à Schiſmaticis ſæpiùs impetita iterùm confirmatur, & Lex quam tulerat Baſilius Prætorio Præfectus, tanquàm Eccleſiaſticæ libertati nimiùm repugnans, abrogatur. Extant hujus Synodi Capitula VIII. *Conc.* Tom. IV. p. 1333.

p. 1333. Hanc Synodum edito libello Apologetico defendit Ennodius Ticinensis, qui habetur tùm inter Ennodii Opera, tùm ubi suprà p. 1340. SÆC. VI ab Ann. D.

ROMANUM III. anno DIII. câdem de causâ habitum, quo Acta prioris Synodi confirmantur, & Ennodii libellus in Synodo recitatus communibus suffragiis comprobatur. Extant Acta Conc. Tom. IV. p. 1364. 503.

ROMANUM IV. à Symmacho & *CIII.* Episcopis anno DIV. Calend. *Octobr.* celebratum; quo bonorum Ecclesiasticorum invasores, etiamsi facultate etiam à Rege impetratâ, anathemati subjiciuntur. Extant Acta Conc. Tom. IV. p. 1371. 504.

AGATHENSE in Provinciâ Narbonensi à *XXXV.* Episcopis anno DVI. iii. Idus *Septembr.* vel ut alii, v. Cal. *Septembr.* ad Disciplinam Ecclesiasticam pristino vigori restituendam, habitum. Exstant hanc in rem Canones *XLVIII.* quibus *XXV.* alii postea accesserunt, Conc. Tom. IV. p. 1381. 506.

BYZACENUM I. in Provinciâ Africæ Consulari, à quamplurimis Africæ Episcopis anno DVII. celebratum; quo, non obstante Thrasamundi Regis Edicto, decretum est omnibus Ecclesiis Pastoribus destitutis novos Episcopos esse subrogandos. Vide Ferrand. Diac. *Vit. Fulgent.* cap. xvi. 507.

AURELIANENSE I. ad Ligerim fl. præsentibus Episcopis *XXXII.* anno DXI. vi. Idus *Julias* à Clodoveo Rege convocatum. In quo plurima ad Mores, Ritus, & Consuetudines Ecclesiæ utilia constituta sunt. Extant Canones *XXXI.* Conc. Tom. IV. p. 1403. & cum Notis suis & Observationibus apud Car. le Coint, *Annal. Eccl. Franc.* Tom. I. p. 279. 511.

BRITANNICUM anno, ut volunt, sed Scriptores utplurimùm recentiores, DXII. habitum. In quo Dubricius Urbis Legeonum Archiepiscopus constituitur, Theliao in sede Landavensi successore facto. Vide Capgrav. in *Vit. S. Patric.* Bal. *Cent.* I. cap. 58. p. 55. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 60. 512.

SIDONIENSE in Palæstinâ ab *LXXV.* Episcopis Eutychianis ad damnandam Synodum Chalcedonensem, Anastasii Imp. summi hæresis Eutychianæ fautoris jussu, anno DXII. habitum. Videsis Marcellin. *in Chron.* ad hunc annum p. 53. qui *infamem & irridendam Synodum* vocat, & Flavianum Antiochiæ, & Joannem Paltensium Episcopos, quod cœtum hunc sacrilegum refellerant, in Castellum, quod *Petra* dicitur, exules missos fuisse, ibique Flavianum in Domino requievisse refert. Confer Euagr. lib. III. cap. 32. Citatur etiam hæc Synodus Conc. Nic. II. Act. I. 512.

ILLYRICIANUM I. anno DXV. à *XL.* Illyrici & Græciæ Episcopis celebratum. Quo, occasione Thessalonicensis Episcopi ob metum Imperatoris cum Timotheo CP. communicantis, Episcopi in unum convenientes per professionem in scriptis factam, ab eo, proprio licèt Metropolitano, discedunt, missisque Romam tabulis, se cum Papâ communicaturos esse in scriptis professi sunt. Vide Theophan. *Chronograph.* ad Anastasii ann. XXV. p. 139. 515.

SÆC. VI. ab Ann. D.

515. AGAUNENSE in Burgundiâ anno DXV. vel ut nonnulli, an. ſequenti prid. Cal. Maii, à *LX.* Epiſcopis, totidémque comitibus habitum. Quo Monaſterium Agaunenſe à Sigiſmundo Rege pœnitentiam jam agente fundatum, amplis reditibus & privilegiis ornatur; Et nova pſallendi inſtitutio, modus ſcilicèt Chori perennis, à Synodo comprobatur. Extant hujus Synodi Acta (ſi modò germana & genuina, ſunt enim haùd leves ſuſpicandi cauſæ,) *Conc.* Tom. IV. p. 1557. Vid. etiam quæ hâc de re habentur in *append.* ibid. p. 1827. & præcipuè apud le Coint. ad ann. 536. p. 534.

516. TARRACONENSE in citeriori Hiſpaniâ propè mare, à *X.* Epiſcopis, anno DXVI. viii. Id. *Novemb.* habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ Capitula XIII. Conc. Tom. IV. p. 1562. Cap. ultimo ſtatuitur, ut Epiſcopus diœceſanus quoſdam etiam ex laicis ad Synodum provincialem convocaret. Quo verò ſenſu id intelligendum ſit, pluribus diſquirit Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. *Diſſert.* XL. vid. *Notit.* ejus p. 63.

517. GERUNDENSE in Catalonià, anno DXVII. vi. Idus *Junias* à *VII.* Epiſcopis habitum. Extant quæ ad Diſciplinam Eccleſiaſticam & Litaniarum celebrationem præcipuè ſpectant, Capitula X. Conc. Tom. IV. p. 1567. Meminit hoc circiter tempore, ſed tacito & loco & anno, Synodi cujuſdam Gallicanæ, quâ hæreticus Arianus coràm Remigio divinitùs obmuteſcens, ad Fidem Catholicam converſus eſt, meminit inquam Hincmarus in *vitâ Remigii* num. lvii. apud Sur. *Jannar.* xiii. & exinde Flodoardus *Hiſt Remenſ.* l. I. p. 16.

517. EPAONENSE in Galliâ Narbonenſi, in Provinciâ Viennenſi, à *XXV.* Epiſcopis anno DXVII. Calend. *Octobr.* celebratum. Extant ad reſtituendam Diſciplinam Eccleſiaſticam Canones XL. præfixâ Aviti Viennenſis Tractoriâ, Sirmondi, Binii, Albaſpinæi notis illuſtrati Conc. Tom. IV. p. 1573.

517. LUGDUNENSE I. anno DXVII. ab *XI.* Epiſcopis, adversùs Stephanum quendam, inceſtûs crimine pollutum, habitum. Extant Canones VI. Conc. Tom. IV. p. 1584.

518. CONSTANTINOPOLITANUM I. à XL. Epiſcopis, anno DXVIII. *Julii* xx. celebratum. Quo Concilii Chalcedonenſis, Leonis Papæ, Euphemii & Macedonii Epiſcoporum Conſtantinopolitanorum nomina ſacris Diptychis reſtituta ſunt; Severus, aliique ejuſdem Concilii adverſarii damnati. Extant, Græc. Lat. *Epiſtola Synodalis* ad Joan. CP. in Conc. *ſub Men.* Act. V. Conc. Tom. V. p. 162. Clericorum & Monachorum Eccleſiæ Antiochenæ adversùs Severum, ad hanc Synodum *ſupplicatio* ibid. p. 157. Monachorum *libellus* Synodo oblatus ibid. p. 171. Joan. CP. aliorúmque aliquot *Epiſtolæ* de hàc Synodo ibid, p. 186. Ex quibus liquidò conſtat, quanto Fidei zelo, quàm obſtinatâ animi conſtantiâ, pro reddendâ ſuâ Synodo Chalcedonenſi dignitate, pro Severi, Petri, & Zoaræ, damnatione, apud Joannem Patriarcham laborarunt Monachi, totúſque Regiæ urbis populus. Quod & factum eſt.

518. TYRIUM anno DXVIII. *Septembr.* xvi. habitum: Quo Acta legitima Concilii CP. confirmantur. Extat Gr. Lat. *Epiſtola Synodalis* ad Concilium CP. ubi ſupra p. 193.

ROMA-

ROMANUM V. anno DXVIII. sub Hormisdâ Pontifice habitum. Quo, sancitâ cum Ecclesiâ CP. concordiâ, de Acacii, Euphemii, & Macedonii nominibus è Diptychis expungendis agitur. Ad pleniorem hujus Synodi intelligentiam facient *Epistolæ* Hormisdæ XXV, XXVI, ad XXXIV. inclusivè; & *Indiculus* sive *Commonitorium* Legatis Pontificiis in Orientem profecturis datum, Conc. Tom. IV. p. 1476. SÆC. VI. ab Ann. D. 518.

CONSTANTINOPOLITANUM II. ab Epiphanio Patriarchâ, anno DXX. collectum. Extat Lat. *Epistola Synodica* ad Hormisdam Papam, inter ejusdem Epistolas Conc. Tom. IV. p. 1524. 520.

SARDINIENSE ab Episcopis Africanis in Sardiniâ sub persecutione Thrasamundi Vandalorum Regis exulantibus, anno circiter DXXI, in controversia de Gratiâ Dei, & Humano Arbitrio celebratum. Extat *Epistola Synodica* responsoria ad Joan. Maxentium, ejusque Monachos Orientales Conc. Tom. IV. p. 1591. & à Fulgentio Ruspensi planè scripta videtur. Ad hanc Epistolam, Dissertationem Historicam & dogmaticam habet Card. d'Aguirre Conc. Hisp. Tom. II. vid. *Notit.* ejus p. 67. 521.

ILERDENSE in Hispaniâ Tarraconensi ad Sicoris fluvium, ab *VIII.* Episcopis, anno DXXIV. viii. Idus *Augusti* habitum. Extant de Disciplinâ Ecclesiasticâ Canones XVI. cum Fragmentis aliis Conc. Tom. IV. p. 1610. 524.

VALENTINUM I. apud Hispanos à *VI.* Episcopis, anno DXXIV. ut vulgo volunt, ii. Non. *Decembr.* coactum. Verum cum habitum sit Æra Hispanica DLXXXIV. rectiùs ad annum Christi DXLVI. erit referendum. Extant quæ ad regulas spectant Ecclesiasticas Capitula VI. Conc. Tom. IV. p. 1617. 524.

ARELATENSE I. à *XVII.* circiter Episcopis, anno DXXIV. viii. Id. *Julias* celebratum. In quo de Disciplinâ in ordinandis Clericis servandâ præcipuè cavetur. Extant Canones IV. cùm plurimis ex Gratiano Fragmentis Conc. Tom. IV. p. 1622. 524.

JUNCENSE in Provinciâ Byzacenâ anno DXXIV mense *Decembri* habitum in causâ Vincentii Girbitani, qui plebes Tamallumensis Ecclesiæ invaserat. Extat *Epistola Synodalis* Conc. Tom. IV. p. 1627. 524.

CARTHAGINENSE I. sub Bonifacio Episcopo, & plurimarum Africæ Provinciarum Episcopis numero *LIX.* anno DXXV. Nonis *Februariis* collectum. Quo Fides Patrum Catholica confirmatur, & Monasteriis sua Privilegia asseruntur. Extant hujus Concilii Acta ex vetustissimo Bibliothecæ, olim Palatinæ, Codice in lucem prolata Conc. Tom. IV. p. 1628. 525.

CARPENTORACTENSE in Galliâ Narbonensi, à *XVI.* Episcopis, anno DXXVII. viii. Idus *Novembr.* habitum. Extat Canon unicus, quantum ex bonis parochiali Ecclesiâ ablatis Episcopo sumere liceat; & *Epistola Synodalis* de Episcopo ordinationes illegitimas faciente Conc. Tom. IV. p. 1663. 527.

SÆC. VI. ab Ann. D. 529. ARAUSICANUM à *XIII.* Episcopis, anno DXXIX. v. Nonas *Julias* celebratum. Condita sunt de Gratiâ & Libero Arbitrio Capitula XXV. Notis Sirmondi, Labbei, Binii, illustrata Conc. T. IV. p. 1666. De hujus Concilii tempore accuratè agit Vossius *Hist. Pelag.* l. II. c. 53.

529. VASENSE anno DXXIX. Nonis *Novembr.* ab *XI.* Episcopis habitum. Extant Regularum Ecclesiasticarum Canones V. Conc. Tom. IV. p. 1679.

530. VALENTINUM, in Galliâ Viennensi ad Rhodanum fl. anno circiter DXXX. in causâ Cæsarii Arelatensis congregatum. Annus quidem non usque adeò constat; hoc tamen tempore fuisse maximè sit probabile, fervente jam in Galliis controversiâ de hæresi Pelagianâ, quæ superiori anno in Concilio Arausicano II. damnata fuerat. Acta hujus Synodi brevitèr relata habentur apud Cyprianum, Cæsarii diaconum, in *Vitâ S. Cæsarii* num. xxx. ubi disertè eradit, Cæsario dogmatis Pelagiani suspicione apud quosdam laborante, Antistites ultrà Isaram consistentes, Valentiæ in Synodum hâc de re convenisse; cui cùm Cæsarius per adversam valetudinem interesse non potuit, per legatos suos, tùm Episcopos, tùm Presbyteros & Diaconos se purgavit, sententiámque Catholicam de gratiâ Dei & libero arbitrio declaravit, quam S. Scripturæ, sanctorúmque Patrum testimoniis validissimè confirmavit. Paucis hæc monueram in *Cæsario* Hist. Lit. Part. I. p. 383. Gravitèr hoc nomine me arguit scriptor quidam Gallus, qui dissertationem historicam non ineruditam *de Thebæâ Legione* Anglicè nuper in lucem emisit *, missóque Cypriano, me potiùs amandat ad evolvenda concilia Valentina, nempè primum ann. CCCLXXIV. alterum ann. DCLXXXIV. tertium ann. DCCCLV. habitum, in quibus, inquit, nihil hujusmodi de S. Cæsario, & Hæresi Pelagianâ reperitur. Nihil planè; quippè primum nondum nato Cæsario, duo posteriora post ejus demum tempora habita sunt. Unde Cyprianum manifestò hallucinari, méque ejus auctoritate temerè nimis niti, confidenter asserit. Summa argumentationis ejus in hoc sita est, incertum est Concilium Valentinum quia Cypriani auctoritate nititur, immò planè nullum, quia nulla ejus in Conciliis editis habetur mentio. Verùm I. nulla ne fuerit Synodus Valentina præter tres ab ipso enumeratas? Quis, nisi hospes in operibus Veterum, nescit plura Concilia à scriptoribus Ecclesiasticis memorari, quorum in editis Conciliorum Tomis nec vola datur, nec vestigium? Immò haud pauca exempla ex hâc ipsâ notitiâ peti possunt. Sed huc confugere non est necesse; Recludat oculos, & inspiciat Labbeanam Conciliorum editionem, quam alias sæpè citat, ibíque videbit Concilium nostrum Valentinum paritèr ac alia suum locum habere, Tom. IV. col. 1678. II. Sufficit ad firmandam hujus Synodi auctoritatem unius Cypriani testimonium, cujus fides integra hactenùs apud omnes atque illibata stetit. Vir gravis & eruditus, qui neque præceptoris sui res gestas ignorare potuit, nec in iis enarrandis fucum nobis facere voluisse, censeri debeat. Quid quòd ipsemet Censor † noster non diffitetur vitam hanc politam esse, magnóque judicio scriptam, nec discipuli S. Cæsarii nomine indignam? Ne tamen nihil omninò dicere videatur, ad miserum illud χρησφύγετον se recipit, quid si *inquit*, impostor aliquis Cypriani nomen huic induerit? sed

* Cap. 5. p. 27.

† Ibid. p. 26.

sed demonstratione hâc in parte opus erat, non levibus suspiciunculis, nudisque conjecturis. Verùm refellendis istiusmodi exceptiunculis jam immorari nolo, paucula hæc, dum hæ ipsæ schedæ prelo subduntur, notâsse contentus. Interìm errat etiam toto cœlo Criticus noster, dùm Cyprianum Cæsarii diaconum, eundem facit cùm Cypriano Episcopo Tholonensi, qui Concilio II. Arausicano subscripsit, quémque Cæsarius ad Synodum nostram Valentinam legatum misit, quos tamen diversos fuisse manifestum est; quod ex ipsâ Cæsarii *vitâ* liquidò constat, & pluribus eum docere poterat Car. Cointius ad ann. DXLII. *num.* xxx. Tom. I. p. 620. SÆC. VI. ab Ann. D.

ROMANUM VI. anno DXXXI. à Bonifacio habitum. Quo Vigilium Diaconum sibi successorem delegit; sed coactâ mox aliâ Synodo, Constitutum suum hâc de re, utpotè contra Canones factum, abrogavit. Vide Anastas. in *vitâ Bonifacii*, Conc. Tom. IV. p. 1682. & ibid. p. 1690. 531.

CONSTANTINOPOLITANUM III. an. DXXXI. sub Epiphanio Patriarchâ collectum. Stephanus Episcopus Lariſſenus, & Thessaliæ Metropolita, à Provinciæ suæ Episcopis nuper ordinatus fuerat. Cum verò in eâ ordinatione non expectata sit autoritas & consensus Patriarchæ CP. qui in hanc Provinciam jus Pontificium sibi vendicavit, ab æmulis hâc de causâ Stephanus apud Epiphanium Patriarcham accusatus est. Qui mox coactâ Synodo ἐνδημούσῃ hominem ab omni Ecclesiastico Ministerio separavit, & Commonitorium de hâc re in Thessaliam direxit. Unde Stephanus quo se vertat nescius, continuò ad Sedis Romanæ judicium provocavit. Hæc per compendium; quæ ex binis ipsius Stephani, aliisque Thessalorum libellis Synodo Romanæ sub Bonifacio II. exeunte hoc anno habitæ oblatis, Conc. Tom. IV. p. 1691. fusiùs diduci poterant. 531.

ROMANUM VII. sub Bonifacio II. Papâ, & *IV.* Episcopis, tunc fortè in urbe commorantibus, & *XXIX.* Presbyteris anno DXXXI. vii. Idus *Decembr.* in Consistorio B. Andreæ Apostoli celebratum. Binas Sessiones habuit hæc Synodus. In primâ lecti sunt duo Stephani Lariſſensis in Thessaliâ Metropolitæ libelli ad Bonifacium Papam & Concilium Romanum per Theodosium Episcopum Echinensem transmissi; quibus de se, ob illicitam ordinationem, ab Epiphanio CP. suspenso conquestus, & ad Sedis Romanæ judicium se confugere professus, longam calamitatis suæ historiam texit. Sessione II. recitatus est Elpidii, Stephani, & Timothei Thessaliæ Episcoporum in eandem rem, & per eundem Theodosium oblatus Bonifacio libellus; affirmante præterea Theodosio, specialem Ecclesiarum Illyrici gubernationem ad Sedem Romanam pertinere. Quem in finem prolatæ sunt plurium Pontificum Romanorum Epistolæ, & Rescripta Imperialia. Quid in hâc causâ vel de Stephano Lariſſensi, vel de juribus Romanæ Sedis in Ecclesias Illyrici definiverit Synodus, non liquet, cùm Acta in fine mutila sint. Extant Acta ex Bibliothecâ Barberinâ, à L. Holstenio primum prolata, notisque suis illustrata, unà cum plurimis Epistolis quæ huc facere videntur *Collect. Rom.* Part. I. p. 1. Exinde Conc. Tom. IV. p. 1691. 531.

TOLE-

SÆC. VI. ab Ann. D. 531. TOLETANUM I. anno DXXXI. xvi. Cal. *Julias*, ab *VIII.* Episcopis habitum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula V. unà cum Montani Toletani Epistolis *II.* Conc. Tom. IV. p. 1734. ad annum DXXVII. & rectius meâ quidem sententiâ, hanc Synodum rejicit Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. cum Ærâ Hispanicâ DLXV. sub quâ habita est, anno Christi DXXVII. optimè respondeat. Vide *Notit.* ejus ad hunc annum.

532. ROMANUM VIII. sub Joanne Papâ II. anno DXXXII. habitum. Quo contra Monachos *Acœmetas* definitum est, Catholicè dici posse, unum de Trinitate passum esse; & quo sensu Hormisdas Papa eam sententiam rejicerit. De quibus consulas Baron. ad ann. DXIX, DXXXIII, DXXXIV. & Con. Tom. IV. p. 1762. Anno sequenti habita est Constantinopoli *Collatio* Episcoporum Catholicorum cum Severianis de rectâ Fide, & Concilio Chalcedonensi, cujus Acta habentur Conc. Tom. IV. p. 1763.

533. AURELIANENSE II. à *XXVI.* Episcopis & Presbyteris aliquot, anno DXXXIII. ix. Cal. *Julias* jussu Childeberti Regis celebratum. Spectat hæc Synodus ad mores & Disciplinam Ecclesiæ; de quibus extant Canones XXI. cùm notis Sirmondi & Binii. Conc. Tom. IV. p. 1779. Exhibet hos Canones cùm notulis hinc inde interspersis Car. Le Coint *Annal.* Tom. I. p. 400.

533. CARTHAGINENSE II. anno circiter DXXXIII. à Reparato & *CCXVII.* Episcopis habitum. Quo Ecclesiæ Africanæ libertas & disciplina longâ servitute collapsa redintegratur. Extat *Epistola Synodalis* ad Joannem Papam, quâ de dubiis quibusdam, præcipuè de recipiendis Arianorum Sacerdotibus ad Fidem Catholicam revertentibus, de parvulis apud eos baptizatis, aliisque, sententiam ejus exquirunt, Conc. Tom. IV. p. 1755. Rescriptum Agapeti Joannis Successoris habetur ibid. p. 1791. Extat etiam hujus Synodi Canon unicus *de libertate Monasteriorum* ibid. p. 1785.

535. ARVERNENSE I. apud Aquitanos anno DXXXV. vi Idus *Novembr.* à *XV.* Episcopis coactum, ut bona Ecclesiæ sarta tecta conservarentur. Extant de variis Ecclesiæ Rebus & Consuetudinibus Canones XVI. cum notis Sirmondi & Binii; & *Epistola Synodalis* ad Theodebertum Regem *de Clericorum possessionibus non invadendis* Conc. Tom. IV. p. 1803. & apud Le Coint *Annal.* Tom. I. p. 439.

536. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno DXXXVI. vi. Nonas *Maias*, adversùs Anthimum, Severum, aliósque Acephalorum principes, novas quotidiè turbas excitantes, à plusquàm *L.* Episcopis, sub Mennâ Patriarchâ, ἐν τῷ Μεσαυλῷ τῷ δυτικῷ, *in Meditullio Aulæ occiduo* Ædis B. Mariæ, propè magnam Ecclesiam celebratum. Extant Græc. Latin. hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. p. 1. in V. Sessiones sive Actiones partita.

Act. I. libelli II. quos Monachi Justiniano Imp. & Agapeto Papæ pro depositione Anthimi (qui desertâ sede suâ Trapezuntinâ Patriarchalem Regiæ urbis dignitatem usurpaverat) & damnatione Severi, Zoaræ, aliorúmque obtulerant; *libellus* Orientalium Episcoporum adversus Anthimum, aliósque hæreticos Agapeto oblatus; *Epistola* Agapeti

peti Encyclica de Anthimi depositione & Mennæ subrogatione recitantur. Missi etiam Episcopi tres cum Presbyteris, & Diaconis aliquot, qui Anthimum de rebus in Synodo gestis certiorem facerent, ipsumque ad Synodum citarent. SÆC. VI ab Ann. D

Act. II. pridiè Nonas *Maias*, & III. vi. Idus *Maias*, Anthimus cum nusquàm reperiri poterat, missi sunt alii Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, qui secundà vice ipsum inquirerent; sed frustrà, tertiò itáque missi sunt alii, qui idem munus demandatum persequerentur.

Act. IV. xii. Cal. *Jun.* Anthimus latebras adhuc quærens, cùm nullo modo etiam tertiò requisitus inveniri poterat, proclamatione etiam Synodali per dies aliquot publicè propositâ, damnationis & depositionis sententia in eum fertur.

Act. V. pridiè Nonas *Junias*, varii Episcoporum & Monachorum ad Justinianum Imp. libelli, Epistolæ plures & Relationes Synodales contra Severum, & Petrum Apamæensem, aliosque Acephalos exhibentur; nempe ad Justinianum *libelli* II. prior à Paulo Apamensi, & secundæ Syriæ Episcopis, rectam Fidei suæ confessionem, & querelas adversùs Severum, Petrum, & Zoaram continens; posterior Monachorum & Archimandritarum ex Palæstinis & secundâ Syriâ adversus eosdem hæreticos ad Mennam ejúsque Synodum; Eorundem Monachorum *libellus* alter, quo eosdem suis coloribus depictos, cædibus, flagitiis, impietatibus infames exhibent, & judicio Synodali damnari petunt; Hormisdæ Papæ *Epistolæ* II. ad Monachos Orientales una, ad Epiphanium Episcopum CP. altera, quâ ipsum admonet & instruit quomodò se erga hæreticos gerere debeat; *Supplicatio* Clericorum & Monachorum Antiochenorum contra Severum ad Synodum CP. anno DXVIII. *Relatio* Synodalis Concilii CP. anno DXVIII. ad Joannem Patriarcham de reformatione eorum quæ ab Acephalis adversùs Synodum Chalcedonensem acta fuerant; Monachorum ad eandem Synodum *libellus* de damnatione Acephalorum, & ut quatuor Synodi Œcumenicæ **Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, Chalcedonensis,** Diptychis restituantur; unà cùm *Relatione* acclamationum & eorum quæ à populo & Monachis apud Joannem Patriarcham gesta sunt; annexis Joannis Patriarchæ ad Joannem Hierosolymitanum, & Epiphanium Tyriorum Episcopum, de eisdem rebus Epistolis, eorumque responsoriis, & Episcoporum secundæ Syriæ ad Joannem Patriarcham literis, quibus Synodi CP. Acta approbárunt: Duplex *Actio* formata eorum Eutychiano Comite & Provinciæ Præside contra Petrum Apamæensem Episcopum, inter Acephalos virum primarium, quâ tota illius negotii ratio plenius exponitur; quibus accedit Monachorum Apamæenium ad secundæ Syriæ Episcopos de ejusdem Petri sceleribus *libellus*, & Epiphanii Patriarchæ CP. Synodique sub eo habitæ in eundem Petrum, Severum, & Zoaram damnationis sententia. Quibus omnibus relectis, Mennas Patriarcha in eosdem Hæresiarchas, omnésque iis adhærentes anathematis sententiam protulit; quam mox lege latâ, additis etiam pœnis sæcularibus, Justinianus Imperator auxit & confirmavit.

HIEROSOLYMITANUM I. anno DXXXVI. xiii. Cal. *Octobr.* à *XIV.* Episcopis, præsidente Petro Patriarchâ, habitum. Et primò recitantur quæ per Elisæum Diaconum & Notarium allata sunt, nempe Justiniani Imp. *Lex* adversus Anthimum, Severum, &c. 536.

sub

SÆC. VI. ab Ann. D. sub finem Concilii CP. nuper lata; deinde Mennæ Patriarchæ ad Petrum Hierosolymitanum & hanc Synodum *Literæ*; denique Concilii CP. sub Mennâ nuper habiti gesta. Quibus lectis, Petrus Synodi nomine primò in Anthimum, deinde in Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos, damnationis sententiam tulit. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta Conc. Tom. V. p. 275.

538. AURELIANENSE III. anno DXXXVIII. Nonis *Maii*, à *XXXVI.* Episcopis habitum: Ad reformandam Ecclesiæ Disciplinam conditi sunt Canones XXXIII. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V. p. 294. Notis etiam suis illustratos dedit Car. le Coint *Annal.* Tom. I. p. 554.

540. BARCINONENSE I. in Cataloniâ, circa annum DXL. à *VII.* Episcopis sub Sergio Metropolitano habitum. De Disciplinâ Ecclesiasticâ extant Canones X. cum notis Albaspinæi Conc. Tom. V. p. 378. Canone ultimo Synodi Chalcedonensis constituta de Monachis observari præcipiuntur.

541. CONSTANTINOPOLITANUM V. sub Mennâ Patriarchâ, circa annum DXLI. in causâ Origenistarum mandato Justiniani congregatum. Supplicem Justiniano libellum nuper obtulerant Monachi Hierosolymitani, Eulogius, Conon, Cyriacus, & Pancratius, conquesti de dogmatibus Origenianis per Orientem plenâ messe repullulantibus, excerptis ex Origenis libris quibusdam capitulis, quæ publicâ autoritate damnari postulârunt. Annuit Imperator, evulgato prolixo adversùs Origenis errores Edicto. Evulgatum ad Vigilium Papam, reliquósque Orientis Patriarchas misit, teste Liberato *Breviar.* cap. 23. p. 162. Nec hoc feciſſe contentus, Episcopos qui in urbe reperti sunt, in Synodum cogi jussit; quâ lectis Justiniani ad hanc Synodum literis, quibus dogmata Origenis brevitèr perstringit, excerpta à Monachis Palæstinis capitula proposita, excussa, & damnata sunt. Extat Justiniani ad Synodum *Epistola* apud Cedren. in *Annal.* ad ann. Justinian. XXV. exindè Conc. Tom. V. p. 680. & Actorum Fragmenta nonnulla apud Euagr. *Hist. Eccl.* lib. IV. c. 38. p. 414. qui tamen ea paritèr ac Cedrenus & Theophanes cum V. Synodi gestis mirè permiscet & confundit, errore forsan non aliundè orto, quàm quòd Acta hujus, ut & prioris anno DXXXVI. & posterioris post paucos annos sub Mennâ habitæ, in unum cum V. Synodo codicem compingi solebant; quod paulò post quintam Synodum factum videtur, cum ipse Euagrius non plusquàm XL. annis post Synodum quintam scripserit. Certè distinctam esse hanc à quintâ Synodo non pauca suadent. In hâc, sola causa Origeniana; in illâ, trium Capitulorum causa unicè agitata est; nec Origenis, vel Origenistarum nisi capitulo XI. vel levissima mentio; multo minus causæ istius plenaria cognitio. Immò differentiam non obscurè agnoscit ipse Euagrius, eo præsertim loco, quo testatur Justinianum Synodum quæ congregata erat de controversiâ Origenianâ consuluisse, subjecto Epistolæ suæ exemplari ejusdem libelli, (libellum intelligit à Monachis Hierosolymitanis oblatum) Ἄλλα γέ τε πρὸς Βιγίλιον περὶ τούτων ἐπιστολάς, *Et iis quæ ad Vigilium his de rebus scripserat.* Quæ satis indicant Vigilium nondùm Constantinopolim venisse, qui tamen tempore quintæ Synodi, & anteà quoque, in Regiâ urbe versabatur. Scio Garnerium hæc verba alitèr legere, τὰ πρὸς Βιγίλιον περὶ τούτων, quasi literas

literas Vigilii de eisdem rebus perscriptas intellexisset Euagrius. Sed nullum affert codicem manuscriptum, nec aliud conjecturæ suæ fundamentum præter malesidam Christophorsoni versionem; ut hanc audacem correctionem à tàm candido & erudito capite profectam mirari liceat. Nec alia desunt argumenta, quæ hoc Concilium à quinto toto cœlo distare ostendunt. Quæ vide apud Valesium *not. in Euagr.* p. 111. (qui tamen hanc Synodum in annum DXXXVIII. rejicit) & Garner. dissert. *de* V. *Synodo* (præsertim prout ad calcem Liberati habetur) c. 2. & 6. De tempore verò hujus Synodi accuratè agit ibid. cap. 1. Cùm enim pendet tempus ex Monachorum Hierosolymitanorum Constantinopolim adventu, neque eos nisi post Zoilum ad Sedem Alexandrinam ordinatum venisse diserte tradit Liberatus cap. 23. Zoilum non ante annum DXL. in hâc Sede successisse prolixè docet. SÆC. VI ab Ann. D.

In hoc denique sub Mennâ Concilio conditi mihi videntur *Canones* sive *Anathematismi* illi XV. adversùs Origenis & Origenistarum dogmata, novem istis adversùs Origenistas Anathematismis, quos Edicto suo contra Origenem nuper inseruerat Justinianus Imp. & re, & verbis apprimè consoni. Hos ex vetusto codice Bibliothecæ Vindobonensis Græcè exhibuit vir de Republicâ Literariâ optimè meritus Petrus Lambecius; Græcè & Latinè Steph. Baluzius *Nov. Collect.* col. 1548. Quòd verò in titulo, *Constantinopolitanæ* V. *Synodi Canones* dicantur, id non aliundè profectum opinor, quàm quòd hujus Synodi Acta cum V. Concilii gestis in unum codicem Synodalem compacta, *quintæ* etiam *Synodi* nomine venire solebant, ut modò ostendimus. Certè Photius de V. Synodi Actis agens ait, quædam etiam ante eam de Zoara, Anthimo CP. aliáque præterea gesta fuisse, quæ tamen sub hâc ipsâ Synodo comprehendebantur. Cod. XVIII. col. 13.

BYZACENUM II. anno DXLI. habitum. Quo Legatio ad Justinianum Aug. missa est. Vide Justin. Rescript. prope fin. & Baron. ad ann. DXLI. num. x. 541.

AURELIANENSE IV. anno DXLI. à *L.* Episcopis vel per se, vel per vicarios, præsentibus, celebratum. Quo plurima de Ritibus & Negotiis Ecclesiasticis sancita sunt. Extant Canones XXXVIII. cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 380. cum notis Cointii *Annal.* Tom. I. p. 595. 541.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno DXLVII. à Vigilio Papâ tunc Constantinopoli agente & *XXX.* Episcopis habitum. Quo auditis quæ ex utrâq; parte de *Trium Capitulorum* controversiâ dicebantur, decretum est, sententiam de Trium Capitulorum damnatione, usque ad Oecumenicum Concilium suspendendam esse. 547.

Ut tota hæc causa rectiùs intelligatur, paulò altiùs repetenda est. Theodorus Cappadox Cæsareæ Episcopus, Origenistarum hoc tempore primipilus, & acerrimus defensor, summâque in Aulâ potentiâ fretus, cùm causam Origenianam tùm Imperiali Edicto, tùm sententiâ Synodali ante paucos annos oppressam videret, ut Imperatoris animum ab hoc consilio avocaret, persuasit ei ut Trium Capitulorum damnationem in se susciperet, & damnatis Theodoro Mopsuesteno, Theodorito, & Ibâ Edesseno, faciliùs se Acephalos omnes ad suam Communionem reducturum. Ingenuè id fassus est Domitianus arcanorum particeps apud *Facund.* lib. I. cap. 2. p. 5. lib. IV. cap. 4. p. 62. Idémque testantur

SÆC. VI. ab Ann. D. Liberatus cap. 24. p. 167. Euagrius lib. 4. c. 38. p. 412. Perfido homini consensit credulus Imperator, edito mox adversùs *Tria Capitula* Edicto. Et si in re obscurâ hariolari liceat, congregatâ Constantinopoli hâc de re Synodo ἐνδημέσῃ, anno ut videtur DXLVI. habitâ, Mennas Patriarcha, cæteríque in urbe Regiâ Episcopi, inviti quidem primùm, Imperatoris adversùs Tria Capitula Edictum firmum ratúmque habuerunt. Stomachatus est hæc audiens Vigilius Papa, qui in itinere Constantinopolitano hoc tempore hærebat, anathema illis nì resipiscerent, interminatus. Constantinopolim veniens, anno sequenti Concilium suorum habuit, & paulò mitior factus, hanc controversiam ad Concilii Generalis definitionem referendam esse statuit. Pluribus hæc tradunt, qui hoc ipso tempore vixerunt, Facundus Hermianensis lib. I. cap. 2. lib. IV. capp. 3, 4. & lib. *contra Mocianum Scholasticum* p. 202, 203. Liberat. *Breviar.* cap. 24. p. 167.

549. AURELIANENSE V. anno DXLIX. v. Cal. *Novembr.* à *L.* Episcopis & *XXI.* Episcoporum vicariis celebratum. Extant Canones XXIV. quorum primò damnatis Nestorii & Eutychetis dogmatibus, reliqui ad Ecclesiæ disciplinam spectant, adjectis Sirmondi & Binii notis Conc. Tom. V. p. 390. Quædam etiam ad hos Canones non indigna notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. I. p. 745.

549. ARVERNENSE II. paulò post Aurelianense, eodem ut videtur anno, à *X.* Episcopis celebratum. Quo XVI. priores Canones Aurelianenses iterùm promulgati sunt. Extant Canones XVI. cum eorundem Breviariis Conc. Tom. V. p. 401. Confer quæ habet le Coint *Annal.* Tom. I. p. 754.

550. TULLENSE in Lotharingiâ ad Mosellam fluvium anno circiter DL. Cal. *Juniis*, ad sedandos quorundam seditiosorum motus, qui à Nicetio Trevirensi ob incestas nuptias excommunicati fuerant, habitum. Hujus Synodi nil supereſt, præter unicam Mappinii Remensis ad Nicetium Epistolam, quâ se excusat, quod ad Synodum venire non potuit. Vide Conc. T. V. p. 404. & le Coint ad hunc annum T. I. p. 773.

550. MOPSUESTENUM, anno DL. à Joanne Anazarbi, sive Justinianopolis, secundæ Ciliciæ Metropolitâ, & *VIII.* suæ Provinciæ Episcopis jussu Justiniani Imp. ante XV. Cal. *Julias* in Secretario Episcopii congregatum, præsentibus præter Presbyteros & Diaconos, Marthanio Comite Domesticorum, aliísque viris clarissimis. Et primò recitatæ sunt duæ Imperatoris literæ, ad Joannem Metropolitanum una, ad Cosmam Mopsuestiæ Episcopum altera, jubentes ut fieret inquisitio an Theodori Mopsuesteni, qui ante centum annos defunctus fuerat, nomen sacris illius Ecclesiæ Tabulis inscriptum, & in sanctis Mysteriis recitatum sit. Inde lecta mox & inspecta Ecclesiæ Mopsuestenæ Diptycha; in quibus Theodori nostri nomen neutiquàm repertum. Deinde propositis in medio sanctis Dei Evangeliis, & præstito super hæc juramento, testimonia dixerunt plures, tùm Ecclesiæ Mopsuestenæ Presbyteri & Diaconi ætate provectiores, tùm clarioris & honestioris conditionis viri, hujus civitatis incolæ; qui sigillatim testati sunt, Theodori istius nomen è sacris Diptychis nunquam fuisse recitatum, & à Senioribus se accepisse, loco ejus nomen Cyrilli Alexandrini repositum fuisse, idque usque hodiè recitari. Confectis, super his, Actis, manúque Episcoporum munitis, literas tùm ad Imperatorem

ratorem, tùm ad Leonem Papam dederunt, quos prout jusserat Imperator, de rebus à se gestis certiores fecerunt. Extant Acta Concilii Constantinopolitani II. Collat. V. p. 491. Longè aliter hæc refert Libelli *Synodici* Auctor p. 69. Episcopos nempe zelo succensos ad Synodum celebrandam Mopsuestiam sponte venisse, testésque ab iis interrogatos utrùm Theodori nomen in sacras Tabulas esset relatum, respondisse, ita, neque illud negâsse, & hæc ad Vigilium Papam transmisisse. Unde quanta fuerit hominis fides & diligentia perspicere licet. Duas fuisse Synodos Mopsuestenas, unam Vigilii, alteram Justiniani mandato habitam, quarum hujus meminerit concilium V. illius, Libellus Synodicus, inanis est Garnerii * conjectura, neque ullo fundamento nixa. SÆC. VI. ab Aug. D.

* Dissert. de Synod. V. cap. 5. §. 5.

ILLYRICIANUM II. anno DL. in causâ Trium Capitulorum congregatum. Quo, ut auctor est Victor Tununensis in *Chron.* anno post Basilii Consulatum IX. literæ Synodicæ in defensionem Trium Capitulorum ad Justinianum Augustum scriptæ sunt, & Benenatus Primæ Justinianæ Civitatis Episcopus, qui eadem Capitula acriùs carpserat, condemnatur. 550.

AFRICANUM I. anno DLI. in eâdem causâ habitum. Quo, teste eodem Victore anno sequenti, "Africani Antistites Vigilium Romanum Episcopum, quòd *Tria Capitula* damnâsset, synodaliter à Catholicâ Communione, reservato ei pœnitentiæ loco, excludunt, & pro defensione memoratorum Trium Capitulorum literas satis idoneas Justiniano Principi, per Olympium Magistrianum mittunt. En Ecclesiæ Africanæ judicium, summum Ecclesiæ Catholicæ caput (ut loqui amant Pontificii) ob pravam de Tribus Capitulis opinionem Synodali sententiâ damnantis, & à Catholicâ Communione abjicientis! 551.

PARISIENSE I. anno circiter DLI. juxta Car. Cointii sententiam (cui magis hâc in parte fidendum existimo, quàm Conciliorum editoribus, illud ad annum DLV. referentibus) à *XXVII.* Episcopis coactum. Quo Saffaracus Episcopus Parisiensis gravissimi criminis convictus deponitur, & Eusebius in ejus locum subrogatur. Extat *Decretum* Synodale Conc. Tom. V. p. 811. Vide quæ ad hanc Synodum notavit Car. le Cointe, *Annal.* Tom. I. p. 778. 551.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Oecumenicum V. Justiniani Imp. mandato congregatum, à *CLXV.* Episcopis, præsidente Eutychio Patriarchâ in Secretario Patriarchali anno DLIII. iv. rectiùs iii. Nonas *Maias*, ad discutiendam *Trium Capitulorum* causam, toties nuper tantoque studio exagitatam, celebratum. Inde confirmata IV. præcedentium Conciliorum Fides Catholica; damnati Origenes, ejúsque errores, præcipuè verò, & ante omnia, *Tria Capitula*, nempe de damnatione Theodori Mopsuesteni, Scriptorum Theodoriti adversùs Cyrillum, & Epistolâ Ibæ ad Marim Persam; vehementèr interim renitente, & in quascunque formas se vertente Vigilio Papâ, qui tùm Constantinopoli agebat, quin & Concilio interesse recusante, anteà quidem ea damnante, deinde sententiam revocante, posteà judicium usque ad Concilium Generale suspendente, quúmque jam sederet Concilium Oecumenicum, Decreto hâc de re Synodico subscribere repugnante, illo jam finito duplici edito Constituto, Decreta Synodi confirmante, & Tria Capitula diserto anathemate feriente. 553.

SÆC. VI. ab Ann. D.

Unde mira hominis levitas, inconſtantia, perfidia elucent, quæ nomini ejus maculam inurunt, non omni Tyberis aquâ eluendam; quicquid de prudentiâ ejus ſingulari, æquo & maturo diſpenſationis temperamento, ſomniant Baronius, de Marcâ, alii.

Ut πολυθρύλλητος hæc controverſia meliùs intelligatur, de eâ paucis hoc loco agendum erit. Duo erant præcipuè hoc tempore Hæreticorum genera, qui ſibimet licèt invicem oppoſiti, arreptâ ex Tribus Capitulis occaſione, Concilii Chalcedonenſis honorem & dignitatem deterere nitebantur, Neſtoriani & Eutychiani. Neſtoriani cum ſe Concilii Epheſini auctoritate premi undique viderent, neque ampliùs ſibi fas eſſe impietatem ſuam γυμνῇ κεφαλῇ profiteri, per cuniculos rem agebant, ſeq; Concilii Chalcedonenſis obtentu protegere ſtuduerunt, Theodorum Mopſueſtenum, Theodoritum Cyrenſem, & Ibam Edeſſenum magnis laudibus ubique prædicantes; Theodorum quidem, quòd libris editis cauſæ Neſtorianæ favere videbatur; Theodoritum, quòd Synodum Epheſinam, & Cyrilli Capitula ſtrenuè oppugnâſſet; Ibam denique, quòd Epiſtolâ ad Marim Perſam, Cyrillum perſtrinxiſſet, Theodorum laudâſſet, & quædam dogmatibus Neſtorianis conſona tradidiſſet. Et hæc eo ſpecioſiùs, quòd hos tres, eorúmque Scripta, Synodus Chalcedonenſis vel recepiſſet, vel non improbâſſet; adeóque celeberrimum illud Concilium in cauſæ ſuæ patrocinium, obtorto licèt collo, pertrahere ſatagebant. E contrà Acephali, qui hæreſis Eutychianæ pars erant, Concilium Chalcedonenſe ob cauſam Trium Capitulorum rejiciebant, quòd Theodoritum in communionem recipiendo, Ibam ejúſque Epiſtolam approbando, cauſam Neſtorii fovere videbatur. Ut igitur damnarentur hæc Tria Capitula, ſummo ſtudio laborârunt Catholicorum plurimi, renuebant alii, veriti nè hoc modo Chalcedonenſem Synodum damnare viderentur. Hinc multa in Oriente lis, quæ primò Juſtiniani Imp. Edicto, deinde quæſitis ſigillatim Patriarcharum & Præſulum Orientalium ſententiis, tandem Concilii noſtri Oecumenici Decretis ſopita, & compreſſa eſt. In Occidente diutiùs viguit, vehementèr reclamantibus Africæ & Italiæ Epiſcopis, præſertim duce Vigilio Papâ, qui tandem ceſſit, & manus dedit. Nihilominùs Iſtriæ, Venetiæ, & Liguriæ Epiſcopi per unum alterúmve Sæculum, à Sedis Apoſtolicæ communione hoc nomine abſtinuerunt, ſeque Trium Capitulorum damnationi virilitèr oppoſuerunt. Verùm his miſſis, ad Concilium noſtrum revertamur.

Extant Latinè, deſideratis plerumque Græcis, hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. p. 416. in VIII. Collationes diviſa.

Collat. I. iii. Nonas *Maias*, lectæ ſunt *Epiſtolæ* tres; nempe Juſtiniani Imp. ad Synodum, quâ hæreſes quaſcunque à quatuor Oecumenicis Conciliis damnatas recenſet, Trium Capitulorum originem & progreſſum exponit, argumentiſque, quibus eorum hyperaſpiſtæ uti ſolent, occurrere conatur; illorum denique examinationem Synodo commendat; Eutychii CP. ad Vigilium Papam, quâ Fidem Catholicam juxta quatuor Concilia Oecumenica confitetur, utq; Trium Capitulorum cognitioni præeſſe velit Vigilius, petit; Vigilii ad Eutychium *Reſponſoria*, quâ eadem ſe amplecti, & ſuſcipere profitetur. His lectis, miſſi ſunt Concilii nomine tres Patriarchæ, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, & Antiochenus, & *XVII.* Epiſcopi ad Vigilium Papam, ut ipſum ad Tria Capitula in Synodo ventilanda invitarent; qui reſponſum ſuum in diem craſtinum diſtulit.

Collat.

Collat. II. viii. Id. *Maias*, qui ad Vigilium à Synodo missi fuerant, hoc ab eo responsum tulerunt, se paucis solummodò Occidentis Episcopis comitatum Synodo interesse non posse, verùm sententiam suam *de Tribus Capitulis* scriptis comprehensam Imperatori traditurum. Deinde missi sunt, tùm ab imperatore illustres quidam Palatii Proceres, tùm à Synodo iidem penè Episcopi, qui illum secundâ vice invitarent. Respondit ut anteà, se privatim hâc de re acturum, mentémque suam Imperatori oblaturum. Posteà alii à Synodo ad Episcopos Occidentales in urbe Regiâ constitutos directi sunt, ut Synodo interesse, & secum de hâc controversiâ tractare velint. Responderunt quidam, se non nisi præsente Papâ, alii non sine Archiepiscoporum suorum consensu se adesse posse. SÆC VI. ab Ann. D.

Collat. III. vii. Idus *Maias* generalem quandam Fidei suæ professionem juxta quatuor Conciliorum generalium definitiones edunt; quâ se omnia ab iis constituta suscipere, omnia ab iis damnata condemnare profitentur; controversiâ Trium Capitulorum in proximam sessionem rejectâ.

Collat. IV. iv. Id. *Maias*, ad discutienda tria Capitula se jam accingunt Patres. Et primò quidem ex Theodori Mopsuestæni libris plurima excerpta lecta sunt. Ex quibus manifestum est ipsum à communi SS. Patrum Regulâ & Traditione recedere, & alio plane modo de Incarnatione, & duabus Christi naturis locutum esse. Inde dogmata ejus totâ exclamante Synodo mox reprobata, damnata, & anathemati subjecta.

Collat. V. iii. Idus *Maias*, proferuntur plurima ex libris eorum excerpta qui Theodorum Mopsuestenum oppugnârunt, Cyrilli, Procli, Rabbulæ Edessæni, aliorúmque, allegatis etiam Patrum quorundam scriptis, quibus ad sustinendam Theodori existimationem abusi sunt ejus fautores. Et in his variæ erant Gregorii Nazianzeni ad Theodorum Epistolæ; quas tamen non ad Theodorum Mopsuestenum, sed ad Theodorum Tyanensem scriptas esse, toti synodo palàm fit. His factis, progressum est ad ventilandam celeberrimam illam quæstionem, an Hæretici post mortem condemnari possint: quod rectè fieri posse, allatis pluribus SS. Patrum dictis & factis demonstratur. Lectis item hunc in finem Synodi Mopsuestenæ ante triennium habitæ Actis, ex quibus apparuit, Theodori Mopsuesteni nomen ex illius Ecclesiæ Diptychis nunquàm fuisse recitatum. Prolata denique ex Theodoriti operibus nonnulla, ex quibus ipsum Nestorii dogmatibus fuisse faventiorem, & in Cyrillum iniquiorem conficere voluerunt.

Collat. VI. xiv. Cal. *Junias* à Theodorito ad excutiendam Ibæ Edessæni causam pergit Synodus; lecta mox ejus ad Marim Persam Epistola, quâ, tùm Nestorio vitio vertit, quòd Mariam Virginem Θεοτόκον esse negaret, tùm Cyrillo, quòd dogma Apollinarii sequens, unam Naturam esse Deitatis & humanitatis Domini nostri Jesu Christi affirmaret; quin & Theodorum Mopsuestenum, tùm ob summam vitæ sanctimoniam, tùm ob diligentem Orthodoxæ Fidei, & voce & scriptis, prædicationem, magnis effert laudibus. Certum est Ibam communi Orientalium in Cyrillum odio ante initam concordiam laborâsse; quod non semel candidè confessus est. Quod verò Theodorum impensè adeò laudaverit, hinc illæ lacrymæ, hinc renovata ipsi olim objecta crimina, etsi totiès ab eo in Synodis, Tyriâ, Berytensi, Chalcedonensi, abluta; hinc tot excogitatæ machinæ

SÆC. VI. ab Ann. D. machinæ, quibus probarent illum, anathema licèt Neſtorio diſertè dicentem, & à Patribus Chalcedonenſibus abſolutum & pro Catholico habitum, nihilominùs ob hanc Epiſtolam, & ſummum erga Theodorum ſtudium, Neſtorianiſmi reum eſſe. Tandem poſt lectam magnam Conciliorum Epheſini & Chalcedonenſis partem, hanc Ibæ Epiſtolam tanquàm hæreticam & blaſphemam rejecerunt, & anathemate damnârunt. Interim fatendum eſt, Theodorum Cappadocem, tréſque ei adjunctos Epiſcopos, in exponendâ Ibæ causâ multa ſtudio ſuppreſſiſſe, quæ ad ipſum, ejúſque Epiſtolam vindicandam non parùm conferunt.

Collat. VII. vii. Cal. *Junias*, rectiùs iii. tranſmiſit ad Synodum Imperator chartas quaſdam ad Trium Capitulorum cognitionem pertinentes, quæ & lectæ ſunt; nempe tres Vigilii Papæ Epiſtolæ quibus Tria Capitula damnaverat. Prima erat ad Ruſticum & Sebaſtianum Diaconos ſuos, quâ eos ob falſos de ſe ſparſos rumores, & Conſtituti ſui exemplaria ſe inſcio & repugnante publicata, & hinc inde miſſa, ſeveriſſimè increpat, & objecto non levis ingratitudinis, ſuperbiæ, perfidiæ & inobedientiæ vitio, eos unà cùm aliis ſibi adhærentibus à Miniſterio ſuo deponit. Alteræ duæ ad Valentinianum Tomitanum in Scythiâ Epiſcopum, & ad Aurelium Arelatenſem. Item ex Actis Antiochenis nonnulla per compendium relata, de honore quem Neſtoriani quidam Theodoriti Imagini currui impoſitæ in civitate Cyro habuerunt.

Collat. VIII. iv. Non. *Junias*, edita eſt prolixa Synodalis Definitio, quâ, compendio recenſitis quæ per totum Concilii decurſum geſta ſint, Tria Capitula damnant; Theodori Mopſueſteni ſcripta, Theodoriti adversùs Cyrillum Capitula, & Ibæ ad Marim Epiſtolam anathemate percellentes; additis denique XIV. Capitulis, ſive Anathematiſmis, Neſtorianis & Eutychianis erroribus præcipuè oppoſitis; quibus non modò Tria Capitula, ſed & quaſcunque hæreſes, ab Eccleſiâ Catholicâ & ſanctis quatuor Conciliis condemnatas, reprobant & rejiciunt; Hæreſiarchis quos recenſent, Ario, Eunomio, Macedonio, Apollinario, &c. Origenem annumerantes. Antiquam horum Actorum verſionem Latinam primus edidit L. Surius anno MDLXVII. Hanc variis Editionibus vitiatam, cùm duobus veteriſſimis codicibus MSS. contulit Cl. Baluzius, varias lectiones inde excerpſit, lacunas non contemnendas ſupplevit, quin & integram Collationem ſeptimam, eámque ſatìs prolixam, editis longè ampliorem, ex codice MS. Pariſienſi depromſit, & hæc omnia unà cùm eruditiſſimâ præfatione *novæ* ſuæ *Collectioni* inſeruit col. 1475. Ad calcem horum Actorum, à Conciliorum Editoribus ſubjiciuntur Gr. Lat. Fragmenta, & alia quædam ad hanc Synodum ſpectantia; nempe ex Synodi VI. Act. IV. Ex Concilio *Florent.* Seſſ. V. Ex Euagrio Scholaſtico l. VI. c. 38. Ex Cedreno ad ann. XXV. Juſtiniani Imp. è Man. Calecâ *de Spirit. Sanct.* l. II. Et quæ primas tenet Vigilii CP. *Epiſtola decretalis* ad Eutychianos poſt ſex menſes à Synodo finitâ, de confirmatione V. Synodi, quam eruditiſſimâ diſſertatione ornatam Gr. Lat. primus edidit P. de Marca *Par.* anno circiter 1643. recuſam deinde *ibid.* cùm aliis diſſertationibus anno 1669. 8*vo.* exinde huc tranſlatam. Longe verò prolixius *Edictum adversùs Tria Capitula* anno DLIV. Latinè à Vigilio editum in lucem protulit Cl. Baluzius *Nov. Collect. Conc.* p. 1551. quo cujúſque Capituli momenta operosè expendit, Ibam Edeſſenum Catholicum eſſe agnoſcit, atque ita à Synodo

nodo Chalcedonenſi fuiſſe judicatum. Epiſtolam verò ejus ad Marim Perſam, levibus quibuſdam conjecturis incredibili labore concinnatis, Ibæ reverà non eſſe, ſed ab ejus adverſariis confictam prolixè contendit. De Theodori Mopſueſteni ſcriptis, primò notat Neſtorianos, cùm Magiſtri ſui dogmata palàm propalare ampliùs non auderent, ſub Theodori nomine latuiſſe, qui in pace Eccleſiæ mortuus fuerat; deinde varia ex ejus ſcriptis loca percurrit, quæ perverſa & blaſphema eſſe pronunciat. Theodoriti verò adversùs Cyrilli Capitula, & Synodum Epheſinam, pro Neſtorii & Theodori defenſione contra rectam Fidem ſcripta, ſine ullâ ambage rejicit & reprobat. Pro coronide Tria hæc Capitula anathemati ſubjicit, omnéſque ea vel recipientes, vel defendentes, pari anathemate condemnat: quæcúnque verò vel ſuo nomine, vel ab aliis quibuſlibet, pro horum Capitulorum defenſione edita fuerint, præſentis Conſtituti auctoritate evacuat, atq; irrita facit. In condendo hoc Conſtituto ubíque elucet ſumma rerum agendarum cognitio, mira ingenii vis & acumen, immenſus labor & diligentia, magna verborum copia, multa circumſtantiarum varietas undique conquiſita. Quomodò verò hæc cùm priori ejus in hâc causâ zelo, tantíque Pontificis gravitate & conſtantiâ conciliari poſſint, viderint quorum intereſt. Nos ad inſtitutum noſtrum redeamus. Sequitur Pelagii Papæ II. ad Epiſcopos Iſtriæ qui damnationi Trium Capitulorum non conſentiebant, *Epiſtola*, ſive Tractatus ſatis amplus, quo de Concilii Chalcedonenſis auctoritate, & Trium Capitulorum damnatione copioſè agit. Poſt hæc Græc. Lat. Juſtiniani Imp. *adversùs Origenis errores Tractatus* anno circiter DXLI. editus, quo Origenem, ejúſque dogmata de SS. Trinitate, animarum naturâ & ſtatu, præcipuè de animarum præexiſtentiâ, & peccatorum pœnis acriùs exagitat, & tùm argumentis, tùm allatis SS. Patrum teſtimoniis refellit; Ejuſdem *Literæ* ad Synodum CP. anno DXLVI. de Origene & Sectatoribus ejus ex Cedreno deſumptæ; Ejuſdem *Confeſſio rectæ Fidei*, quâ Tria Capitula late exponit & revincit; ſubnexâ ejuſdem ad Synodum CP. de Theodoro Mopſueſteno & reliquis *Epiſtolâ*, quæ Latinè etiam habetur *Collat.* I. p. 419. Infeſtiſſimus eſt huic Synodo illuſtriſſimus Annalium parens, qui, ut Vigilium ſuum ſpecioſiùs vindicaret, arreptâ quâvis occaſione in eam acerrimè invehitur, iniquis ubíque premit calumniis, Acta ejus depravata, vitiata, truncata, & mutilata eſſe contendit, omnimodis quidem conjecturis, quas ſolers ingenium, multa lectio, diligens ſtudium excogitare poterant. Sed operam atque oleum perdit Cardinalis. Deſiderari Græca nemo non videt. Sed Acta quæ ſuperſunt Latina imperfecta eſſe, quis nobis demonſtrabit? Non plus continent vetuſtiſſimi codices manuſcripti, non plùs ex eis citant iſtorum ferè temporum ſcriptores, Liberatus Diaconus; Pelagius I, II. & Gregorius Magnus, Pontifices, &c. Sed deſunt quæ in cauſæ Origenianæ damnationem geſta ſunt: at unde conſtat cauſam hanc in hâc Synodo plenè fuiſſe pertractatam? Quod enim ex Euagrio & Cedreno colligitur incertum planè eſt, & ad aliam potiùs Synodum referendum. Origenes ejúſque dogmata, tum Juſtiniani Imp. Edicto, tùm in Synodo CP. ſub Mennâ, paucis abhinc annis damnata fuerant: unde ſatis habuerunt Patres Capitulo XI. ea iterùm breviter anathemati ſubjicere.

SÆC. VI. ab Ann. D.

HIEROSO-

SÆC. VI. ab Ann. D.

553. HIEROSOLYMITANUM II, anno DLIII. à Palæſtinæ Epiſcopis habitum. Quo, miſſis ad Imperatorem Synodi V. Actis, Decreta Synodi confirmantur. Ex hâc Synodo quædam citat Cyrillus Scythopol. *Vit. S. Sabæ* num. xc. p. 375. apud Coteler. *Monument.* Tom. III. quæ exindè habent Conc. Nic. II. Patres Act. I. Conc. T. VII. p. 84.

553. AQUILEIENSE anno DLIII. à Trium Capitulorum defenſoribus habitum. Quo, quintam Synodum non eſſe recipiendam decreverunt. De hac Synodo vide Bed. lib. *de ſex ætat.*

554. ARELATENSE II. anno DLIV. iii. Cal. *Julias* à *XIX.* Epiſcopis, partim per ſe, partim per vicarios celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* VII. cùm notis Sirmondi Conc. Tom. V. p. 780. & apud le Coint Tom. I. p. 799.

557. PARISIENSE II. circa annum DLVII. à *XV.* Epiſcopis celebratum. Ut Eccleſiæ neceſſitatibus poſt bellum civile conſuleretur, conditi ſunt *Canones* X. Sirmondi & Binii notis illuſtrati Conc. Tom. V. p. 814. Habentur etiam apud le Coint ad hunc annum Tom. I. p. 825. qui non pauca de Epiſcopis, qui interfuerunt, annotavit.

560. LANDAVENSE in Britanniâ circa annum DLX. ab Oudocæo Epiſcopo, convocatum. Quo, Mouricus Rex Glamorganiæ ob perfidam Cynætu interfectionem excommunicatur, mox in aliâ Synodo ibidem coactâ abſolutus. Habita eſt etiam tertia ibidem Synodus ſub eodem Oudocæo, quâ Guidnerth fratrem in causâ regni interficiens, excommunicatus eſt. Extant harum Synodorum Acta apud Spel. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 62. & Conc. Tom. V. p. 828.

563. BRACARENSE I. in Hiſpaniâ Tarraconenſi inter Durium, Miniúmque fluvios anno DLXIII. rectiùs ut videtur ann. DLXI. nempe æræ Hiſpanicâ DXCIX. Cal. *Maiis* ab VIII. Epiſcopis habitum. Quo, hæreſes in Occidente, præcipuè Priſcillianiſtarum, damnatæ ſunt. Condita ſunt adversùs hæreſin Priſcillianam Capitula XVII. & de diſciplinâ Eccleſiaſticâ XXII. Extant Acta & Capitula Conc. T. V. p. 836. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 292.

563. SANTONENSE I. ad Carontonum fluvium, ad ann. DLXIII. ſaltem præcedentem, habitum. In quo, amoto Emerio, qui contra Canones fuerat ordinatus, Heraclius Santonenſis Epiſcopus creatus eſt. Geſta hujus Synodi refert Greg. Turon. l. IV. c. 26. p. 171. Vide quæ notat Le Coint ad ann. DLXII. num. viii, &c. Tom. II. p. 7.

567. LUGDUNENSE II. anno DLXVII. ab *VIII.* Epiſcopis & *VI.* vicariis Epiſcopalibus, Guntramni Regis juſſu, collectum. Extant de pace & libertate Eccleſiaſticâ *Canones* VI. Conc. Tom. V. p. 847. & Le Coint *Annal.* Tom. II. p. 86. Vide Greg. Turon. l. V. c. 20. p. 239.

567. TURONENSE anno DLXVII. xv. Cal. *Decembr.* à *IX.* Epiſcopis in causâ Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformandæ celebratum. Extant *Canones* XXVII. & *Epiſtolæ* aliquot poſt Synodum ſcriptæ, cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 851. Extant etiam *Canones* cùm eruditis Caroli Cointii notis Tom. II. p. 67.

LUCE-

LUCENSE I. in Gallæciâ anno DLXVII. rectius forsan DLXIX. à Theodomiro Rege congregatum. In quo post confirmatam Fidem Catholicam Hispaniæ Sedium Metropolitanarum limites statuerunt. Extant Acta cùm notis G. Loaisæ, qui plures Hispaniæ & Galliæ Episcopatuum notitias exhibet. Habentur Conc. Tom. V. p. 874. & apud d' Aguirre Tom. II. p. 299. SÆC. VI. ab Ann. D 567.

BRACARENSE II. anno DLXXII. Cal. *Juniis* sub Mirone Suevorum Rege à *XII.* Episcopis præsidente Martino Dumiensi Archiepiscopo Bracarensi habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* X. Conc. Tom. V. p. 894. Hæc aliáque plura ad hoc Concilium spectantia exhibet illustrissimus Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 316. 572.

LUCENSE II. anno DLXXII, paulò post Bracarense habitum. Quid in hâc Synodo gestum sit, non constat. Missa est ad eam Martini Bracarensis *Collectio Canonum* & Capitulorum quæ Latina fecerat; quæque habentur Conc. Tom. V. p. 902. 572.

PARISIENSE III. anno DLXXIII. III. Id. *Septemb.* à *XXXIII.* Episcopis habitum. In quo, depositio Promoto, Sedes Carnotensis Pappolo adjudicatur. Extant Pappoli *libellus*, & *Epistola* Synodalis Conc. Tom. V. p. 918. Vide quæ de hâc Synodo habet le Cointe Tom. II. p. 135. 573.

PARISIENSE IV. anno DLXXVII. à *XLV.* Episcopis coactum. In quo Prætextati Rothomagensis Episcopi, à Chilperico Rege accusati, causa discussa est. Plura de hujus Synodi Actis tradit Greg. Turon. lib. V. cap. 18. pag. 227. Vide etiam Conc. Tom. V. p. 925. Fusè hujus Synodi Acta persequitur Car. Cointius Tom. II. p. 172. 577.

AUTISSIODORENSE circa annum DLXXVIII (ad annum potius DLXXXVI. referendum censet Carolus Cointius, alii ad annum DXC. & errore adhuc magis enormi ad annum DCXIV. alii) ab Aunachario Episcopo, una cùm pluribus Diœcesis suæ Abbatibus & Presbyteris, celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XLV. cùm notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 956. Notis etiam Car. Cointii illustrati ad annum DLXXXVI. Tom. II. p. 308. 578.

CABILONENSE anno DLXXIX. habitum. In quo Salonius Ebredunensis, & Sagittarius Vapincensis, læsæ majestatis accusati, depositi, & in custodiam dati sunt. Vide Greg. Turon. lib. V. c. 27. p. 246. 579.

SANCTONENSE II. anno circiter DLXXIX. habitum. In quo Nantinus Comes Engolismensis excommunicatus in gratiam recipitur. Vid. Greg. Tur. lib. V. c. 36. p. 256. 579.

BRENNACENSE ad Vidulam fluvium in Campaniâ an. DLXXXI. coactum. In quo Leudastes Comes, qui Gregorium Turonensem apud Chilpericum falsò accusârat, excommunicatur. Pluribus hæc refert 581.

Ee ipse

SÆC. VI. ab Ann. D. ipſe Gregorius l. V. c. 49. p. 277. Confer Conc. Tom. V. p. 965. Et quæ notavit Le Coint ad ann. DLXXX. Tom. II. p. 206.

581. MATISCONENSE I. ad Ararim fl. in Burgundiâ anno DLXXXI. Cal. *Novembr.* præſentibus *XXI.* Epiſcopis, Guntramni Regis juſſu congregatum. Conditi ſunt ad mores Eccleſiæ reformandos, & refrænandos Judæos *Canones* XIX. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V. p. 966. De tempore hujus Synodi conſulendus eſt Car. Le Coint *Annal.* T. II. p. 237. qui illam ad annum DLXXXIII. refert, Canones exhibet, & nonnulla in eos eruditè annotavit.

583. LUGDUNENSE III. anno DLXXXIII. Menſe Maio, ab *XVIII.* Epiſcopis, & *XII.* vicariis celebratum. Extant qui ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant *Canones* VI. Conc. Tom. V. p. 973. & Le Coint Tom. II. p. 236.

584. VALENTINUM II. anno DLXXXIV. x. Cal. *Jul.* à *XVII.* Epiſcopis habitum. In quo, Monaſteriis quibuſdam privilegia ſua & dotationes confirmantur. Extant Acta Conc. Tom. V. p. 976. Vide le Coint *Annal.* Tom. II. p. 279.

585. MATISCONENSE II. anno DLXXXV. à *XLIII.* Epiſcopis, & XV. aliorum vicariis, ad collapſos Chriſtianorum mores reformandos celebratum. Conditi ſunt hunc in finem *Canones* XX. qui Sirmondi & Binii notis illuſtrati habentur Conc. Tom. V. p. 979. notis etiam Caroli Cointii ad hunc ann. Tom. II. p. 285. Ad calcem adjicitur Guntramni Regis *Præceptio* ad Epiſcopos & Judices Regni ſui edita de Die Dominico obſervando, aliiſque. Vide etiam quæ habet Greg. Tur. l. VIII. c. 30. Anno DLXXXVII. habitus eſt Conventus ap. Andelaum de Pace inter Guntramnum & Childebertum, Epiſcoporum Procerúmque Concilio firmatâ. Extat Exemplar *pactionis* Con. Tom. V. p. 993.

587. CONSTANTINOPOLITANUM VIII. an. DLXXXVII. habitum. In quo Gregorius Epiſcopus Antiochenus, inceſtûs criminis accuſatus, à calumniâ abſolvitur. Videſis Euagr. lib. VI. cap. 7. p. 450.

587. ARVERNENSE III. anno DLXXXVII. rectiùs fortè ſuperiori habitum : (alii ad ann. DLXXXVIII. referunt.) In quo Parochiæ Cadurcinæ Sedi Ruthenenſi adjudicatæ ſunt. Vide Greg. Tur. lib. VI. c. 38. p. 335.

589. TOLETANUM II. vulgò III. anno DLXXXIX. viii. Idus *Maias*, à *LXXVIII.* Epiſcopis ex omni Hiſpaniæ parte convocatis celebratum. In quo Gothi in Hiſpaniâ, abjuratâ hæreſi Arianâ, Fidem Orthodoxam profitentur. Extant hujus Synodi Acta, *Confeſſio*, *Canones* de Fide Catholicâ XXIII. & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXIII. cùm notis Loaiſæ & Binii Conc. Tom. V. p. 997. & apud d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 338. ad Can. XI. & XII. hujus Concilii multa præclarè diſſerit Purpuratorum eruditiſſimus idem ille Card. d' Aguirre *Diſſert.* hujus Tomi VII. VIII. IX. Prima in duos Excurſus; Secunda in quinque, Tertia in tres diſpertitur. In primâ diſſerit, quonam ſenſu peccatoribus poſt pœnitentiam lapſis in hoc

hoc Concilio negetur novus accessus ad pœnitentiam, sive reconciliationem. Putátque Canonem non de secretâ & sacramentali pœnitentiâ, sed de solenni exponendum esse. Secunda agit de instauratione priscorum Canonum circa pœnitentes, tùm lapsos post Baptismum, tùm relapsos post pœnitentiam, præsertim in Hispania. Ubi ostendit quænam fuerit illa vetus disciplina, & quodnam tum pœnitentium, tùm Confessionariorum officium. Tertia dissertatio agit de pœnis relapsorum instauratis in hoc Concilio, & de vario genere aut modo pœnitentiæ. Ubi omnia ex antiquis Canonibus, sanctisque Patribus fusè non minus quam erudite illustrat & confirmat. Notet Lector habitum fuisse in Galliâ unum aut alterum Conventum, seu Synodum circa annum DLXXXIX. Sed quæ nullius ferè momenti sunt. De quibus vide Greg. Turon. lib. IX. cap. 37. p. 508. c. 41. p. 518. S. C. VI. ab Ann. D.

NARBONENSE ad Atacem fl. anno DLXXXIX. Cal. *Novembr.* ab *VIII.* Episcopis celebratum. Ut disciplina Ecclesiastica vim suam melius haberet, conditi sunt *Canones* XV. qui cum Notis Sirmondi & Binii extant Conc. Tom. V. p. 1027. & apud Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 385. 589.

ROMANUM IX. anno DLXXXIX. habitum. In quo *ordo Præfationum*, quem inter missarum solennia decantanda Romana Ecclesia hactenus habuit, Germanis & Gallis traditus est. Vide Pelag. II. Epist. IX. Conc. Tom. V. p. 953. Quam tamen spuriam esse, & ex Isidori Mercatoris officina prodiisse ipsimet judicant novissimi Conciliorum Editores. 589.

HISPALENSE sive SPALENSE in Hispaniâ ad Bætim fl. circa annum DXC. ab *VIII.* Episcopis Præside Leandro Archiepiscopo habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* III. Conc. Tom. V. p. 1588. & apud D'Aguirre Tom. II. p. 390. ubi etiam multa subjiciuntur. Eodem anno habita est Synodus in confinio Trium Civitatum adversùs Tetradiam, Eulalii Comitis uxorem. De quâ Greg. Tur. lib. X. cap. 8. p. 542. Alia eodem tempore Pictavi in causâ Crodieldis. De quâ ibid. cap. 16. p. 561. Tertia Metensis ad Mosellæ & Saliæ confluentes. In quâ Ægidius Remensis ob crimen lætæ Majestatis deponitur ibid. cap. 19. p. 570. Quarta denique Nemptodorensis, in quâ Clotarius Rex adhuc puer baptizatus est. De quâ *ibid.* cap. 28. pag. 583. 590.

CÆSARAUGUSTANUM anno DXCII. Cal. *Novembr.* à *X.* Episcopis & *II.* Vicariis habitum. Extant de Sacerdotibus vel Episcopis ab Arianâ hæresi redeuntibus *Canones* III. Conc. Tom. V. p. 1600. & apud Aguirre Tom. II. p. 414. 592.

AFRICANUM II. à Numidiæ Episcopis circà annum DXCII. habitum. Quo, cum nonnulla Ecclesiæ Romanæ consuetudini contraria sancita essent, irrita ea, quantum in se erat, fecit Gregorius Papa. Vide Epist. ejus ad Gennad. Exarch. lib. III. *Epist.* VII. 592.

ROMANUM X. anno DXCV. habitum. In quo, Joannes Presbyter Chalcedonensis hæresis accusatus absolvitur. Vid. Greg. M. lib. IV. Epist. XLIV. Conc. Tom. V. p. 1198. 595.

SÆC. VI. ab Æra D.

597. TOLETANUM III. anno DXCVII. xvi. Cal. *Jun.* à XIII. Episcopis habitum. Extant de castitate & moribus Episcoporum *Canones* II. Conc. Tom. V. p. 1603. d'Aguirre Tom. II. p. 416.

598. OSCENSE, apud Ibergetes in Arragoniâ, anno DXCVIII. coactum. Extant de munere Episcopali, & clericorum vitâ castâ & pudicâ *Canones* II. Conc. Tom. V. p. 1604. & apud Aguirre p. 417.

599. BARCINONENSE II. anno DXCIX. Cal. *Novembr.* à *XII.* Episcopis, Præside Asiatico Metropolitano Tarraconensi, celebratum. Extant adversùs Simoniacas promotiones *Canones* IV. Conc. Tom. V. p. 1605. Huic Synodo Card. d'Aguirre subnexuit Joannis Biclarens. Chronicon, Notis & Observationibus suis illustratum, aliáque non pauca *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 421.

Finis Sexti Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM MONOTHELETICUM.

SCRIPTORES.

IOANNES PHILOPONUS Grammaticus & Philosophus Alexandrinus, claruit circa annum DCI. Cæteris ejus scriptis de quibus alibi, duo quæ sequuntur MSS. addi possunt. Contra Acephalos Capita XVII. hoc initio, κεφάλαιον α'. Εἰ ὁ λέγων ἓν Θεὸν μόνον ἓν Χριστὸν μανιάζει, &c. Extat Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta Nessel. CCXVI. num. xii. fol. 99. Idem esse hoc opus cum libro ejus contra Severum, cujus meminit Suidas, forte non sine magnâ verisimilitudine conjici potest. Ejusdem dissertatiuncula *de divisione* trium animæ facultatum respectu quatuor primariarum virtutum, Πῶς ἐν ταῖς τετράσιν εἰσὶν αἱ τέσσαρες. Incipit, Φασί τινες, τὶ διπλοῦς τετρὼν δυναμέων ὄντων ἓ ψυχῆς τέσσαρας τὰς κατ' ἀρετὴν, &c. Extat *ibid.* num. xiii. fol. 103. p. 2. Opus ejus Διαιτητὴς dictum inter desiderata numeratur, ut alibi notavimus. Insigne hujus Operis fragmentum ἀνέκδοτον ex lib. IV. cap. 7. MS. penes se habere haud ita pridem me monuit Cl. Gotfridus Olearius Lipsiensis, miraríque se ait hoc Philoponi opus à Cl. du Pinio prætermitti, neque id aliunde ortum, quam quod Photii locum Cod. L. hac de re pessimè acceperit, quæque de Philoponi Opere dicit Photius, ipse Niciæ monachi libro malè tribuit. Vide etiam quæ de hac ipsa re nuper notarunt eruditissimi Actorum Lipsiensium Editores *Supplem.* Tom. II. §. X. p. 477.

SÆC. VII. ab Ann. DC. 601. Vid. Part. I. p. 441.

IOANNES cognomento MALALA, ortu Antiochenus, claruit circa annum DCI. Scripsit *Historiam chronicam* libris XVIII. ab orbe condito usque ad Justiniani Senioris exitum; & quia in codice MS. deerat liber primus & secundi pars, ut defectum suppleret interpres, ex Georgii Hamartoli Monachi Chronico ἀνεκδότῳ excerpta quædam chronologica præfixit. Latinè vertit, prelóque ante annos plusquam XL. paravit Edmundus Chilmeadus Oxonienſis. Verùm eo mortuo, opus diu neglectum jacuit, multorum votis expetitum, donec tandem manus obstetricantes admovit vir doctissimus, mihíque in paucis amicus, Humphredus Hodius S. T. P. qui opus recensuit, breves ad paginæ calcem notas subjecit, & amplissima prolegomena, multo eruditionis & diffusæ lectionis apparatu adornata, præmisit, quibus de auctore, vitæ ejus conditione, ætate, opere, interprete luculentèr agit. Prodiit hæc Chronographia, subjunctâ Cl. Bentlei ad Joan. Millium dissertatione Epistolicâ Græc. Lat. *Oxon.* 1691. 8vo. Ætatem quod attinet, semper in eâ fui sententiâ, Malalam non diu post Justiniani obitum, saltem ineunte hoc sæculo, floruisse. Quem tamen ad sequiora sæcula detrudit Editor, & nono demùm sæculo vixisse, longo sive argumentorum sive conjecturarum agmine contendit. Mei non est neque operis, neque otii, singula anxiè excutere; verùm pace viri humanissimi, & incolumi semper amicitiâ, ad astruendam quam hactenùs amplexus sum sententiam, pauca quàm potero brevissimè, in medium proferam. Advertat igitur Lector, primò, in MS. codice Barocciano, unde desumptum est Chilmeadi

601. Vid. Part. I. p. 442.

SÆC. VII. ab Ann. DC. Chilmeadi apographum, paucas tantummodò ſchedas in fine deeſſe. Unde jure colligere quis poſſit auctorem non diu ultra Juſtiniani obitum, Hiſtoriam ſuam produxiſſe. Gratis quidem & precariò dicitur, fieri potuiſſe, ut hujus operis pars altera fuerit, quæ neſcio quo caſu periit. Hujuſmodi enim conjecturæ nullis teſtimoniis, nullâ probabili ratione nixæ, eâdem facilitate rejici, quâ offerri poſſunt. Secundò, In deſcribendis Juſtiniani temporibus Malala noſter tam copiosè & cumulatè ſingula perſequitur, & quaſcunque rerum circumſtantias tàm diligentèr & particulatìm exponit, ut jurares auctorem hoc circiter tempore vel ſcripſiſſe, vel vixiſſe. In celebrandis reliquorum Imperatorum geſtis parcus admodùm eſt, & levi pertractat digito, in Juſtiniani rebus illuſtrandis longè uberiùs & copioſiùs agit, & cujuſvis Indictionis, Anni ſæpiſſimè, & Menſis Acta recenſet; præſertim (quod notari velim) circa poſtrema Juſtiniani tempora; fortiori exinde conjecturâ eum vel his rebus interfuiſſe, vel proximum fuiſſe. Neque enim eâ ſolùm de causâ hoc factum eſt, quòd diuturnum Juſtiniani regnum (qui Imperium per annos XXXVIII. tenuit) tantam ſcribendi materiam præbuit. Imperârunt quippe alii diutiùs, réſque poſterorum memoriâ dignas geſſerunt; in quibus nihilominùs nuſquàm tantam poſuit diligentiam. Imperavit Auguſtus, quo regnante ingentes rerum viciſſitudines paſſus eſt Romanus orbis, annos LVI. Conſtantinus M. cujus tempore factæ ſunt novæ rerum mutationes, nova Eccleſiæ, nova Reipublicæ facies, paulò brevius, annos ſaltem XXXI. Theodoſius Junior annos XLII. Et tamen integram horum omnium hiſtoriam duplò ſuperat unius Juſtiniani Imperium. Fateor Malalam nuſquàm à ſe viſa commemorare, nuſquam de ſe, domóve ſuâ mentionem injicere. Neq; mirum. Quot enim inſignes Hiſtorici res ſuo tempore geſtas literis mandârunt, apud quos de ſe, ſuâve familiâ nec vola nec veſtigium. Quòd ad Acta Civitatis publica ſemel provocet, non inde ſequitur, rem narratam videre non potuiſſe. Quis enim rerum apud nos durante tyrannide geſtarum hiſtoriam contexturus, etſi ipſe interfuit, vel intereſſe potuit, quandoque tamen ex Reipublicæ Archivis fidem potiùs ſuam aſtruere non maluit? Tertiò, Haud parùm apud me roboris habet, quòd auctor noſter dùm in reliquis Hiſtoriæ ſuæ partibus Scriptores ante ſua tempora claros, veluti teſtes idoneos citare ſolet, per integrum Juſtiniani Imperium vix unum laudet, & exceptâ chronologorum quorundam in computandis annis ab orbe condito mentione obiter factâ, (quod ad hanc rem nihil facit) nullum. Cujus haud alia ratio ſatis commoda reddi queat, quàm quòd res vel ipſe viderit, vel ex recenti memoriâ acceptas poſteris tradiderit. Quæ de Legati ex Indiâ reverſi (ſive Nonnoſus is fuerit, ſive alius) narratione habet, non neceſſariò ad ſcriptam Hiſtoriam, ſed ad Orationem vivâ voce coram Imperatore habitam commodè referri poſſunt. Cùm vox ἐξηγήσατο ex æquo utrumq; reſpicit; nec aliud in genere quàm rem geſtam *referre*, vel *exponere* notet. Quartò. Chronographia Malaliana a Joanne Damaſceno qui circa annum DCCXXX. claruit, diſertiſſimè citatur Orat. III. *de Imagin.* p. m. 776. Orationem verò hanc genuinum eſſe Damaſceni fœtum uno ore agnoſcunt omnes tùm è Reformatis, tùm Pontificiis Critici Eccleſiaſtici. Nec immeritò; cum & ſtylus, & res ipſa, hominis illius omnium Mortalium δεισιδαιμονεστάτου, & in cultum imaginum penè inſanientis, doctrinam & ingenium ad vivum exprimit. Sed Malala Scriptores aliquot ab ætate Juſtiniani longè remotos non ſemel laudat; nempe Clementem & Theophilum chronographos, hunc anno DCCLXXXV.

DCCLXXXV. illum saltem post annum DCLXXXV. clarum. At unde constat Clementem post annum DCLXXXV. scripsisse? Scilicet, quia Anonymus *Demonstrationum Chronographicarum* auctor, quem in *Originum Constantinopolitanarum manipulo* edidit Combefisius, de statuâ quâdam Theodosii M. agens refert Clementem dicere, *similes, variis; formæ marmoreas Statuas Constantini Constantii filii, esse.* Hunc Constantinum de Constantino Pogonato Constantis filio, qui an. DCLXXXV. diem obiit, intelligendum esse in Notis contendit Combefisius. Mihi longè verisimiliùs videtur, ad Constantinum M. Constantii filium id potius esse referendum. Quis enim nescire potest Constantinum M. novam quam condiderat Romam, variis marmoreis Statuis sibimet ipsi positis, variis in urbis locis exornâsse? Nec tacet id Malala, qui plures recenset, quas suo tempore perdurâsse, magnóque in honore habitas fuisse, refert. Quid quod apud Demonstratorem nostrum Combefisianum Constantini M. statuæ utramq; faciant paginam? Quas tot locis recenset, toties cum aliorum statuis confert, ut hoc penè unicum in animo habuisse videatur. Immò nè toto, quod sciam, opere, præter Constantinum M. ejúsque filium alicuius Constantini Imperatoris vel semel meminit. Sed Constantinum, *Constantii filium* vocat Chronographus Combefisianus. Et ita quidem Magnum illum Constantinum vocant Scriptores alii; Ita Theophanes ad annum CCLXXXVIII. p. 6. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίου· iterúmque ad annum CCXC. p. 7. ita ipse Malala lib. XIII. p. 1. Ὁ υἱὸς Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας. Nec obstat quòd Constantinum suum, *Constantii filium* vocare non solet laudatus chronographus. Sufficit, quòd quandoque Constantii filium, quandoque simplicitèr Constantinum, vel Constantinum Magnum appellet. Neque enim alitèr Malala, qui semel tantùm Constantii filium, sæpiùs *Constantinum Imperatorem*, vel *Magnum* vocat. Quod & à Theophane aliisque factum est. Theophilum quod attinet, meminit Abulpharaius Theophili cujusdam Chronographi, qui exeunte Sæculo VIII. floruit. At quis fidem faciet hunc cum nostro eundem esse? Plures erant Joannes Historici, (eosdem recensente Cl. Editore) cur non & plures Theophili chronographi esse potuerint? Certè Malala non modò ipsum cum antiquioribus conferre solet, sed & semel Tatiano adjungit. Addam quod non parum notari meretur, Malalam nostrum, qui in prioribus operis sui partibus Theophilum sæpiusculè laudare solet, post Neronis tempora, *i.e.* post D. Marci Anianum sibi successorem Alexandriæ substituentis obitum, in re historicâ nunquam citare. Quod vix fieri potuit, si paulò ante VIII. Sæculum absolutum vixerat, & historiam suam ad Irenes Imperatricis tempora perduxisset. Ut non spernenda mihi videtur Rev. & doctissimi Joan. Felli conjectura, statuentis Theophilum chronographum non alium fuisse quàm Theophilum Antiochenum, qui in rebus chronologicis apprimè versatus, librum *de Temporibus* (quo nomine laudat illum Lactantius*) id est, opus *ad Autolycum* scripserit. Nec obstat, quòd quæ ex Theophilo profert Malala, in ejus operibus hodiè non reperiantur. Potuit alia scribere Theophilus, quorum notitia ad nos non pervenerit, vel iis inesse poterant, quæ perierunt. Sed Clementem citat Anonymus Combefisianus; certè obscurus, ignobilis, nullius nominis, & sequioris ævi Scriptor. Et quid si concedatur fuisse Clementem Chronographum, qui Sæculo IV. vel V. scripserit? Certè nunquam probari potest ex Anonymo Combefisiano Clementem de quo loquitur, diu post Constantini M. tempora floruisse. Et erat quidem

SÆC. VII. ab Ann. DC.

* Lib. I. c. 23. p. 132.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

quidem Clemens Hiſtoricus, cujus meminit Suidas in voc. Κλήμ. qui Romanorum Regum & Imperatorum hiſtoriam ſcripſit, aliáque opera, quæ Hieronymo cuidam dedicavit. Jam verò ſi is fuerit (ut fuiſſe ſanè veriſimillimum eſt) Hieronymus ille Presbyter Dalmata, qui Græcè ſcripſit hiſtoriam SS. Patrum Ægypti, quique in Joanne Abbate ſe ſub Theodoſio Magno vixiſſe teſtatur, de quo egimus ad an. CCCLXXXVI. habemus Clementis noſtri ætatem, cui proindè quod habet Demonſtrator Combefiſianus optimè congruit. Sed fabuloſus eſt Malala, & nugarum plenus. Eſto, an ſtatim ad ſequiora ſæcula relegandus? In fabulas maximè propenſi ſunt Euagrius Scholaſticus, Theodorus Lector, Joannes Alexandrinus vitæ Chryſoſtomianæ Scriptor, ut alios taceam, omnes circa hæc tempora Scriptores Eccleſiaſtici, an ideò ſedibus ſuis mox movendi? Neque prætereundum hoc loco eſt, Cl. Editorem alibi * ubi de fabuloſis miraculis, quæ in vitâ Eutychii CP. ab Euſtratio Presbytero conſcripta occurrunt, ſermonem habet, diſertè affirmare, omnibus id tàm hujus quàm ſequentium ſæculorum Biographis, aliter probæ notæ ſcriptoribus, ſolenne eſſe; ut ex Cyrillo Scythopolitano, *inquit*, aliiſque liquet; ipſos denique hiſtoricos Euagrium, Theodoritum, &c. iſtiuſmodi relationibus refertos eſſe. Quin toties laudatum Procopium ſomnia & deliramenta tradidiſſe, & impudentes & planè portentoſas, quæq; ſub humanam fidem vix cadere poſſunt, in Juſtinianum, Theodoram Auguſtam, omnémque Aulam fabulas ex proprio cerebello confinxiſſe, nôrunt quotquot vel primis labris Ἀνέκδοτα ſalutârint. Certè ſi hæc valeret argumentandi ratio, de nobiliſſimis & vetuſtiſſimis Græciæ Scriptoribus Herodoto, Diodoro Siculo, aliiſque actum erit. Sed ſtylus ejus ab omni elegantiâ abhorret. Et quis neſcit Linguam Græcam hoc tempore à puritate ſuâ longè receſſiſſe, inque eam barbara & hirſuta vocabula irrepſiſſe, & Hiſtoriarum Scriptores pro loco, indole, educatione, curâ, & ſtudio, plùs minúſve elegantiæ habuiſſe? Mitto errores chronologicos, res ab eo vel omiſſas, vel diverſimodè ab aliis relatas; & ſiqua hujuſmodi, quæ ipſi cum aliis ejuſdem temporis Hiſtoricis communia ſunt. Teſtis ſit iterùm vel unus Procopius, ipſe licèt Hiſtoricorum hujus temporis facilè princeps, qui non modò refert, quæ omnium συγχρόνων teſtimoniis deſtituuntur, non modò ſui temporis Hiſtoricis pugnantia tradit, ſed & ſæpiſſimè ſibimet ipſi contradicit, ut infinitis exemplis luculentèr oſtendit Cl. Eichelius *Prolegom.* in Procopii Ἀνέκδ. num. xxviii. xxx. xxxi. xxxii. xxxviii. Plura de Malalâ dici poterant, ſed hæc ſufficiunt. Quicquid verò de ætate ejus ſit, laudanda eſt Cl. Editoris diligentia, prædicanda eruditio; à quo alia ingenii & induſtriæ ſuæ monumenta expectamus. In quibus edendis ut fidem tandem liberet ſuam, calidis votis omnes apprecamur.

* Lib. Angl. de Sedib. Epiſc. per injuſt. deprivat. vacant. c. 10. p. 120.

601. Vid. Part. I. p. 442.

HESYCHIUS, ſive ISYCHIUS, ſive ISACIUS, primùm Presbyter, deinde Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit anno DCI. Sententiam noſtram de Heſychio, ejúſque ætate & Scriptis olim protulimus. Cujus necdum pœnitet. Obiit anno DCIX. De eo enim hæc tradit Chronici Alexandrini auctor †; Hoc anno (Phocæ penultimo) σφαζίλας ὁ πάπας Ἀλεξανδρέων. πάνε ϛ ϡ Ἰσαὰκ ὁ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, ϡ γίνε ἀντ' αὐτῦ Ζαχαρίας. Præter opera alibi memorata, extat ſub ejus nomine *vita S. Longini* Centurionis à Bollandianis edita *Martii* xv. *Oratio in Lazarum quatriduanum.* Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob.

† Pag. 874. Edit. Rader.

Cod.

Cod. *Hiſt.* Eccleſ. LXII. num. xx. fol. 123. quæ hoc modo incipit, Δεῦτον ἡμῖν παλιπλὲς Λάζαρ☉ σήμερον ἀνάτίθηαν. Δεῦτον, ἐν ᾧ πάλα ἔαυμασά, πολυανθῆ, χ̣ λαμπρὰ ἔναι, &c. Fragmenta in varia Veteris & Novi Teſtamenti *Cantica ſacra* ibid. Cod. *Theol.* CLIX. Scripſit item Homiliam ſive Sermonem in *Chriſti nativitatem*, ex quo Nobile Fragmentum de annis Mundi, deque anno Natalis Dominici, inter Anaſtaſii Nicæni quæſtiones Latinè edidit Gentianus Hervetus, & habetur *Biblioth. Patr.* Tom. XII. Græcè verò & Latinè Car. du Freſnius in Appendice ad *Chron. Paſchale*; & paulò poſt, Editionis tamen Freſnianæ ignarus, ex codice Barocciano CCVI. clariſſimus Hodius noſter *Prolegom.* ad Malalæ Chron. num. xxiv. Qui hæc aliáve opuſcula non noſtro, ſed juniori cuidam Heſychio tribuenda eſſe, ſaltem tribui poſſe, contendunt, tùm demùm aſſenſum ab æquis rerum æſtimatoribus impetrabunt, cum Veterum auctoritate, vel codicum manuſcriptorum fide id demonſtrare poſſunt. Erat quidem Heſychius Presbyter Hieroſolymitanus, literarum doctrinâ clarus, qui ſub Theodoſio juniore vixit, de quo Theophanes ad ann. CCCCVII. p. 71. verum ille noſtro longè antiquior erat. 5 Æ. C. VII ab Ann. DC

ANTIOCHUS Monachus Palæſtinus, claruit anno DCXIV. Cæteris ejus Scriptis alibi recenſitis, adjungi poteſt narratio *vitæ S. Euphroſyni*, qui Lauræ S. Sabæ coquus Cœnobialis fuerat. Incipit, Ὅσι☉ ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Εὐφρόσυν☉, &c. Extat MS. in Biblioth. Vindob. inter *Theologicos* Cod. CCCXXXIII. juxta diſpoſitionem Neſſelianam num. iv. fol. 28. p. 2. Vide quæ notavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 138. ubi S. Antiochum hujus vitæ auctorem eſſe judicat; cujus proinde Pandectæ præfixa eſt. De hoc Euphroſyno ſilent penitùs Martyrologi Latini. 614. Vid. Part I. p. 448.

GEORGIUS, *Eleucius* antèa dictus, ex oppido Adigermaro, utì ipſemet teſtatur, oriundus; claruit ann. DCXIV. Puer adhuc Theodoro Siceorum in regione Galatarum Archimandritæ traditus eſt, ſub cujus curâ & tutelâ diſciplinâ Monaſticâ ſe per XII. annos exercuit, eíque jam defuncto in Monaſterii ſui præpoſiturâ ſucceſſit. Scripſit *Vitam* S. Theodori Archimandritæ, & Epiſcopi deinde Anaſtaſianopolitani, qui mortalitatem explevit tertio Heraclii Imperatoris anno, Chriſti DCXIII. Extat Latinè apud Surium & iſtiuſmodi Collectores die *April.* xxii. ſed Symeonis Metaphraſtæ quiſquiliis haud parùm conſpurcata. 614.

NENNIUS, natione Britannus, Elvodugi Probi, & Beulani Presbyteri diſcipulus, Cœnobii Bannochorenſis Abbas, claruit anno DCXX. Multos docuit, multa à Saxonibus paſſus. Scripſit Hiſtoriam, cui titulum dedit *Eulogium Britanniæ*. Ex hoc opere ſex diverſos libros faciunt Baleus *, ejuſque perpetuus exſcriptor Pitſeus †, qui & ſeptimum addidit. Nennii librum Gildæ olim aſcriptum eſſe, omnibus jam notum eſt. Nennii *Eulogium* primus edidit, ex variis variè corruptis exemplaribus (quod ipſe ingenuè fatetur) quàm fieri potuit emendatum, Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 91. 620. Vide Part. I. p. 449. * De Script. Brit. Cent. I p. 71 † De Script p. 196

SOPHRONIUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit anno DCXXIX. Fragmentum hujus Sophronii ex *Encomio* Joannis Theologi & Evangeliſtæ de Sororibus, ſive cognatis Domini Græcè & Latinè exhibet Cotelerius *not.* in lib. III. *Conſt. Apoſt.* p. 200. Scripſit etiam *Hypomnemata* ſive Commentarios hiſtoricos, ex quibus Fragmentum 629. Vid Part I p 451

SÆC. VII. ab Ann. DC.

de laboribus, certaminibus, & peregrinationibus SS. Apostolorum Latinè exhibent Bibliothecæ Patrum curatores. Fragmentum *de Baptismate Apostolorum* ex codice Vindobonensi Græcè & Latinè P. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 52. in quo imprimis notandum venit, eo referente, Dominum nostrum Jesum Christum solum S. Petrum propriis manibus baptizâsse, Petrum deinde Andream, &c. Verùm in hoc, nisi majori quàm suâ autoritate fultus, fidem à nasutioribus haud facilè impetrabit. Simile ferè Fragmentum sub nomine Euodii Antiocheni Apostolorum successoris habetur apud Nicephorum lib. II. cap. 3. de quo suo loco actum est. Ibid. Cod. LIX. num. xiii. fol. 120. p. 2. habentur Græcè Excerpta quædam ex ejusdem Sophronii encomio in S. Joannem Evangelistam. Vide Lambec. p. 100.

630. Vid. Part. I. p. 454.

ANONYMUS *Chronici Alexandrini*, sive ut jam vocatur *Paschalis*, compilator claruit anno DCXXX. De hoc opere ejúsque auctore egimus olim in *Georgio Pisidæ* ad annum DCXL. Sunt & pauca hâc etiam vice addenda. Incipit Chronicon ab orbe condito, & per varia mundi sæcula decurrens ad Heraclii Imp. tempora perducitur, notatis temporum rationibus, præcipuè juxta Festa Paschatis in Ecclesiâ tùm Judaicâ tùm Christianâ recurrentia, eó forsan fine, quòd controversiæ, quæ de Paschalis Festivitatis die celebrando olim vigebant, Heraclii tempore recruduerunt. Binos auctores agnoscere videtur; unum, qui priorem operis partem contexuit, & ab initio mundi ad ann. Christi CCCLIV. Constantii Imp. XVII. deduxit: alterum, qui hunc excepit, & ad Heraclii annum XX. continuavit; ut ex vetustissimo Holstenii codice MS. ejúsque in illum Notis ostendit Cl. du Fresnius. Certè non ultra XX. Imperii Heracliani annum procedere variis indiciis deprehenditur. Titulus codicis MS. id disertè tradit; res gestas hujus temporis fusiùs describit auctor; tempora accuratiùs notat; Epistolas publicas inserit; quin & Heraclium ὁ ἡμῶν Βασιλέα vocat. Ut nulli dubium esse potest posterioris partis auctorem hoc tempore vixisse. In condendo hoc opere, quisquis erat, nec magno judicio usus est, nec diligentiâ; habuit nihilominùs ante oculos non pauca melioris vetustatis tàm sacræ quàm profanæ monumenta, quæ dudùm perierunt. Primus hoc Chronicon integrum extulit Matthæus Raderus S. I. *Monach.* 1615. *4to.* Sed cum omnia impressionis illius exemplaria pridem distracta fuerint, cúmque ipse textus non uno in loco mutilus fuerit, aut corruptus, nec versio Raderiana fida satis & castigata, novæ editionis adornandæ curam in se recepit nobile illud Galliarum lumen, & Græcarum Literarum stator penè unicus, Carolus du Fresnius; textum collatis quotquot reperiri poterant codicibus editis & MSS. emendavit, lacunas supplevit, novam versionem concinnavit, notas criticas & historicas addidit, amplissimam Præfationem præmisit, quâ de auctore, opere, variisque Chronicorum, Cyclorúmque Paschalium scriptoribus, tùm Græcis, tum Latinis affatim agit, & rejecto Chronici Alexandrini titulo, *Paschalis* indidit. Certè levi de causâ *Alexandrinum* antèà vocabatur: non aliundè, ut videtur, quàm quòd Petri Alexandrini nomen in fronte gessit. Ex cujus libro *de Paschate* quatuor non contemnenda Fragmenta in ipso statim Præfationis limine reperiuntur. Nec magis Ecclesiæ Alexandrinæ res persequitur quàm Antiochenæ, vel Constantinopolitanæ. Ut proinde utriusque nomen, æquali jure sibi vendicare poterat. Παχάλιον itaque vocandum censuit du Fresnius, *i.e.* Chronicon seu Canonem

nonem *de celebrando Paſchate*, eò quòd Paſchatis Judaici, & Chriſtiani, & præcipuarum Feſtivitatum, quas Δεσποτικὰς, ſeu *Dominicales* vocamus, quæq; à Paſchatis die pendeant, indicem exhibet. Denique uberrimam appendicem attexuit Cl. Editor, ſelecta nempe antiquitatis Opuſcula & Fragmenta, tùm edita, tùm MSS. quæ vel ad Chronici, vel ad rerum Paſchalium illuſtrationem apprimè faciunt. In his locum habet Pſeudo-Dorothei Tyri Epiſcopi συνταγμα ἐκλογικὸν *de LXX. Domini diſcipulis*, ex duobus codicibus Regiis erutum; quod & nos ipſi eodem ferè tempore, vel paulò ante, in priori hujus Operis parte, Notis & Obſervationibus illuſtratum, ex codice Barocciano Græcè & Latinè in lucem emiſimus. Accedit huic editioni à chartæ puritate & amplitudine, ſummâq; typorum elegantiâ decus eximium. Prodiit pulcherrimum hoc opus ex Typographiâ Regiâ *Pariſ.* 1689. *folio.* SÆC. VII. ab Ann. DC.

AUCTOR vitæ S. *Auſtregiſili* claruit circa an. DCXXX. vel non diu poſteà, memorat quippe nonnullos eo tempore viventes, quos Dæmonibus laborantes Auſtregiſilus liberàſſet, & ſanitati ſuæ reſtituiſſet. Scriptis mandavit *vitam S. Auſtregiſili* Epiſcopi Bituricenſis, qui vitam finivit anno DCXXIV. Hanc edidit Ph. Labbeus in *Patriarchio* Bituricenſi *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. Exinde ad Codices MSS. reſtitutam Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 95. qui & ex eodem Labbeo alium de ejuſdem Sancti miraculis librum ſubnexuit, ab Anonymo auctore ſcriptum, qui Sæculo VIII. vixiſſe videtur. 630.

JONAS Hibernus, Monachus Bobienſis, claruit anno DCXXX. Prætèr opera quæ in *Hiſtoriâ Literaria* Part. I. memorantur, ſcripſit *vitam S. Faræ*, ſeu *Burgundofaræ* Abbatiſſæ Eboracenſis primæ, circa annum DCLV. demortuæ; in quâ de virtutibus ac rebus mirabilibus in Eboracenſi Monaſterio tempore Burgundofaræ factis præcipuè agit. Extat poſt Surium ad MS. Cod. Compendienſem recognita & reſtituta apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 439. 630. Vid. PART I. p. 452.

EUBULUS, Lygrorum Epiſcopus (Urbs erat, ni fallar, alicubi in Syria) claruit imperante Heraclio circa annum DCXXXI. Dum anno imperii ſui XX. Heraclius Hierapoli moraretur, convenit eum Athanaſius Syrus, Severianorum Pſeudoepiſcopus, Jacobitarum patriarcha, ἀνὴρ πανοῦργος, *vir vaſer & pernicioſus*, qui motis cum imperatore de fide ſermonibus, libellum in fidei ſuæ cauſa ei obtulit. Huic librum oppoſuit Eubulus noſter, ex quo fragmentum Græcè habetur in *Collectione* quadam Teſtimoniorum cap. 22. quæ ſub nomine Damaſceni MS. reperitur in Codice Claromontano, indicante Labbeo in *Conſpect. Oper. Damaſcen.* p. 50. Conſer quæ habet Theophanes *Chronograph.* ad ann. Heraclii 20. p. 274. 631.

GEORGIUS Rhetor & Cartophylax Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, deinde Metropolita ſive Archiepiſcopus Nicomedienſis, claruit circa annum DCXL. Georgium noſtrum malè *Nicodium* vocat in Appendice *Apparatus Sacri* Poſſevinus, exſcriptoris fortè vitio, qui *Nicodium* nobis pro *Nicomedienſi* obtrudit, ut in Diatribâ *de Georgiis* rectè animadvertit Leo Allatius. Extat Græcè MS. *Homilia in Sanctam & Magnam Paraſceven, & in Chriſti Crucifixionem*, ſive in illud Evangelii S. Joannis; *ſtabant apud crucem Jeſu Mater ipſius, & Soror Matris ipſius; ut & in ſepulturam Chriſti, habita in ſanctâ Paraſceve*, quæ ſic incipit, Περὶ ὑψηλοτάτην ἡμῖν ἀναδεχόμενος ὁ λόγος. 640. Vid. Part. I. p. 454.

SÆC. VII. ab Ann. DC. Ἐξωπὴν, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXXI. num. v. fol. 247. iterúmque Cod. CCLVII. Hanc orationem in prædictâ Diatribâ Michaeli Pſello tribuendam eſſe cenſuit Allatius, cujus conjecturam amplexus eſt Cl. Lambecius *Comment.* l. I. p. 135. Verùm repertâ poſteà hâc Georgii Oratione, à Pſelliana longe diverſam eſſe vidit, uti ipſe fatetur lib. IV. p. 21. *Oratio in conceptionem Joannis Baptiſtæ, atque in Zachariam & Elizabetham ejus parentes* Græcè MS. ibid. Cod. *Hiſt.* LVII. num. v. fol. 20. p. 2. In Bibliotheca Scorialenſi habetur MS. Γεωργίου Χαρτοφύλακος ἡ μεγάλης ἐκκλησίας Χρονικόν. An noſtri ſit quærit Allatius *de Georgiis* p. 313. mihi certè non videtur: Interim cum plura extent opuſcula partim ſub Georgii Chartophylacis, partim ſub Georgii Nicomedienſis nomine, dubitari poteſt an unus idemque ſit Georgius? Sed dubium ſolvit Codex perantiquus, ubi Orationis in Præſentatione Deiparæ titulus ita habet Γεωργίου Χαρτοφύλακος, τοῦ ὕστερον γενομένου Μητροπολίτου Νικομηδείας.

650. AUCTOR *vitæ S. Maximini*, Monachus erat, ut videtur Miciacenſis, quem ex cap. 15. Sæculo VII. claruiſſe conjicit Mabillonius. Ac proinde nos ad medium hujus ſæculi retulimus. Scripſit *vitam S. Maximini* Miciacenſis, apud Aurelianenſes, Abbatis, quam ex codicibus MSS. extulit Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 580.

650. FLORENTIUS, gente, ut videtur, Gallus, Eccleſiæ Tricaſtinenſis in Provinciâ Arelatenſi Presbyter, claruit circa annum DCL. Jubente Celsâ Abbatiſsâ ſcripſit *vitam S. Ruſticolæ* Abbatiſſæ Arelatenſis, mortuæ circa annum DCXXXII. Hanc vitam, cujus Fragmenta quædam ediderat Andreas Du Cheſnius *Hiſt. Franc.* Tom. I. integram ex codicibus MSS. protulit Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 139.

650. ANONYMUS *vitæ S. Arnulfi* auctor, monachus, claruit circa annum DCL. In literas retulit *vitam S. Arnulfi* Mettenſis Epiſcopi, qui anno DCXL. vitam cùm morte commutavit. Hanc poſt Surium ex MS. Cod. Cheſniano edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 149. qui etiam appendicis vice ex Pauli Diaconi libro de Epiſcopis Mettenſis Eccleſiæ nonnulla ſubnexuit.

650. AUCTOR *vitæ S. Gertrudis*, Monachus Nivialenſis, claruit anno DCL. In literas miſit vitam S. Gertrudis Abbatiſſæ Nivialenſis in Brabantiâ primæ, cui morienti ſe adfuiſſe dicit. Hanc primi ediderunt Bollandiani ad *Mart.* xvii. deinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 463.

660. AUCTOR *vitæ S. Sulpicii* Cœnobii Sulpiciani Monachus, claruit circa annum DCLX. certè cùm iis verſatus, qui ſanctum virum familiaritèr noverant, ut non uno loco de ſe teſtatur. Scripſit de vitâ S. Sulpicii, cognomento *Pii*, Bituricenſis Epiſcopi, qui obiit anno DCXLIV libellos V. à Bollando primùm editos *Jan.* xvii. deinde à Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 167.

664. JONAS Columbani diſcipulus, Monaſterii cujuſdam Abbas, claruit anno tertio Clotarii Regis, Chriſti DCLXIV. Scripſit hortatu Hunnæ Abbatis, Fratrumque Reomaenſium, *de vitâ & miraculis S. Joannis* Abbatis Reomaenſis, libros II. In primo opus Anonymi alterius tantùm interpolavit; In ſecundo de miraculis ejus per modum dialogi agit.

agit. Hunc ſolum Actis ſuis inſeruit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 637. qui tamen & alium Anonymum de tranſlationibus & miraculis S. Joannis ſubnexuit. SÆC. VII. ab Ann. DC

ANONYMUS AUCTOR *vitæ S. Amati*, Monachus Habendenſis claruit circa annum DCLXX. Scripſit ad Clydonem Abbatem vitam S. Amati, primi Abbatis Habendenſis, fato functi circa annum DCXXVII. Habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 129. Item *vitam S. Romarici* Abbatis ſecundi, *ibid.* p. 415. Denique *vitam S. Adelphii* ejuſdem Cœnobii Abbatis, qui obiit circa annum DCLXX. Extat *ibid.* p. 602. 670.

AUCTOR *vitæ S. Bavonis* circa annum DCLXX. non longè poſt ipſius Bavonis mortem claruiſſe videtur. Scripſit vitam S. Bavonis Confeſſoris Candenſis, fato functi anno circiter DCLIII. quam ex Codicibus MSS. extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 396. S. Bavonis geſta laudat Ado, Sæculi IX. Scriptor ad Calend. *Octobr.* Addidit Mabillonius ex MS. codice Compendienſi Miracula S. Bavonis, tribus libris à Monacho Anonymo deſcripta, qui Sæculo X. vixit. 670.

ANONYMUS *Vitæ S. Wandregiſili* auctor, Monachus Romanenſis, claruit circa annum DCLXX. qui plurima quæ ipſe viderat, refert. Vitam condidit S. Wandregiſili, Abbatis Fontanellenſis primi, qui obiit anno DCLXVII. Hanc à Labbeo in Bibliotheca Novâ Tom. I. vulgatam, ex veterrimo codice MS. uncialibus literis exarato publici juris iterùm fecit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 524. Sequitur apud Mabillonium alia S. Wandregiſili vita à Monacho Fontanellenſi, at itidem coævo, ſcripta, aliquot in locis interpolata, à Surio primùm edita. Denique Monachi cujuſdam Fontanellenſis, qui vixit Sæculo IX. opus de hujus Sancti miraculis habetur apud eundem Mabillonium, p. 547. 670.

BASILIUS, an Theſſalonicenſis, ut arbitratus eſt olim Sambucus, an Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus, claruit, ſi in re obſcuriſſimâ divinare liceat, circa annum DCLXXV. Incertiſſimum eſt hujus Baſilii tempus, ac proindè inter incertæ ætatis Scriptores à Lambecio reponitur. Quò verò veritati, quantum licet, propius accedamus, notandum primò Baſilium noſtrum Eliâ Cretenſi, qui claruit anno DCCLXXXVII. antiquiorem eſſe, quippe à quo in Commentariis ſuis memoratur, neque de eo tanquàm de admodum recenti loquitur. Secundò, Scholia ſua Conſtantino cuidam Imperatori nuncupavit, ut ex ipsâ Epiſtolâ dedicatoriâ conſtat, τῷ φιλοχρίστῳ δεσπότῃ Κωνσταντίνῳ ὑπηρέτης. Hunc non alium exiſtimo eſſe quàm Conſtantinum Pogonatum, qui Patri in Imperio ſucceſſit anno DCLXVIII. Obiit anno DCLXXXV. adeóque hoc circiter tempore Baſilius claruiſſe cenſendus eſt. In codicibus MSS. Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus non ſemel dicitur. Quo quidem titulo noſtrum cum Baſilio M. Cæſareæ Cappadocum Archiepiſcopo ab imperitis Librarus perperàm confundi, non ſine magnâ veriſimilitudine conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 205. niſi potiùs dicere malimus, fuiſſe & alterum Baſilium, Cæſareæ Cappadocum circa hæc tempora Metropolitam. Quod ſi verò Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus fuerit Baſilius noſter, ante annum DCLXXXI. diem ſuum obiiſſe neceſſe eſt. Cùm tempore Concilii Oecumenici VI. Philalethes quidam Cæſareæ Cappadocum Archi- 675.

epiſcopus

SÆC. VII. ab Ann. DC. epiſcopus fuit, ut ex iſtius Concilii Actis liquet. Scripſit, quiſquis erat, *Scholia* in S. Gregorii Nazianzeni Orationes XVI. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* XCVIII. Habentur etiam Cod. XCIX. num. i. à fol. 1. uſque ad fol. 144. Ejuſdem *Scholia* inedita, editu digniſſima, in Nazianzeni Orationes XXIX. à ſuprà memoratis diverſa. *Cod.* C. num. i. *Scholia* in Nazianzeni Orationes XV. quæ forſan cum præcedentibus eadem ſunt. Ibid. *Cod.* XCIX. num. ii. fol. 122. & *Cod.* C. num. ii. fol. 96. habetur ejuſdem Baſilii *Epilogus Apologeticus* Scholiorum ſuorum in S. Gregorii Nazianzeni Orationes, & præcipuè quidem in duas *invectivas* in Imp. Julianum Apoſtatam, qui incipit hoc modo, Μηδεὶς τῶν ἐντυγχανόντων ὀκνησάτω, εἰ καὶ τινα τῶν μὴ λίαν ἀσαφῶν σημειώσεως ἔτυχε ἃ παρ' ἡμῶν εἰς δηλωσιν ἑρμηνείας δεόντως καὶ σαφηνείας εἰς δήλωσιν τῶν ὑποκειμένων ἐννοιῶν, &c.

680 AUCTOR *vitæ S. Forſei*, claruit circa annum DCLXXX. certè à Bedâ laudatus & exſcriptus *Hiſt. Eccl.* lib. III. cap. 19. p. 209. Literis commendavit vitam & miracula S. Forſei Latiniacenſis in Pago Briegio, ad Matronam fluvium, Abbatis primi, (obiit is anno circiter DCL.) libris II. à Surio & Bollando editis, & collatis codicibus MSS. à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 299.

680. ANONYMUS *vitæ S. Agili* auctor, claruit forſan circa annum DCLXXX. Certè ſe à Donato Veſontianenſi Epiſcopo, qui non longè poſt medium hujus Sæculi obiit, quædam ſe accepiſſe teſtatur *num.* vii. Quicquid ſit, ſcripſit vitam S. Agili Abbatis Resbacenſis primi, qui anno DCL. ex hâc vitâ tranſiit. Hanc primus edidit P. F. Chifletius in *Hiſtoriâ Tornutienſi*; deinde ex codicibus MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 315. qui in Obſervatione prævià *num.* v. paucula quædam notat quæ hujus auctoris fidem vellicare videntur: quiq; libros II. ſubjunxit ab Anonymis quibuſdam ſcriptos de S. Agili miraculis quæ Sæculis XI. & XII. patrata ſunt.

680. ANONYMUS *vitæ S. Præjecti* ſcriptor, claruit circa annum DCLXXX. Conſcripſit vitam S. Præjecti Arvernenſis Epiſcopi, & Martyris, à turbâ Paganorum apud Arvernos interfecti an. DCLXXIV. Eſt & alia S. Præjecti vita, ab Anonymo coævo ſcripta. Utramque edidit Bollandus ad *Januar.* XXV. Utramque Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 640.

680. AUCTOR *vitæ S. Leodegarii*, S. Symphoriani Monachus Auguſtodunenſis, claruit anno DCLXXX. Jubente Ermenario Auguſtodunenſi Epiſcopo, cui etiam illam nuncupavit, miſit in literas vitam S. Leodegarii Epiſcopi Auguſtodunenſis & Martyris, anno DCLXXVIII. capite truncati. Extat apud Andream du Cheſnium *Hiſt. Franc.* T. I. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 679.

680. BAUDEMUNDUS, natione, ut videtur, Germanus, S. Amandi diſcipulus, Monachus Elnonenſis, claruit anno DCLXXX. Commiſit literis vitam Præceptoris ſui S. Amandi Epiſcopi Trajectenſis, qui anno DCLXXIX. ad vitam meliorem tranſiit. Habetur apud Surium, deinde apud Bollandum ad *Februar.* VI. Tom. I. Denique apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 709. Huic vitæ Milonis Monachi ac Sacerdotis Elnonenſis, qui circa annum DCCCL. vixit, *Supplementum*; & Giſleberti Monachi itidem Elnonenſis, de S. Amandi miraculis,

Appen-

Appendix; denique S. Amandi *Testamentum*, & *Historia* inventionis corporis ejus, anno MCCLXVII. ab oculato teste scripta subjiciuntur. SÆC. VII. ab Ann. DC.

VALERIUS, natione Hispanus, ex Asturicensi Territorio oriundus, primùm Monachus, deinde Cœnobii S. Petri de Montibus in Galæciâ Abbas, claruit Anno DCLXXX. Obiit anno DCXCV. Literis mandavit vitam S. Fructuosi Episcopi Bracarensis, anno DCLXX. denati, quam ex Scriptoribus Hispanis exhibet Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 582. Plura scripsisse dicitur, nempe *vitam* B. Eucheriæ Sanctimonialis; *Historiam* S. Abbatis Dodonei; *Historiam* Revelationis, & Miracula SS. Maximi & Bonelli, & alia quædam in Bibliothecis Ecclesiæ Ovetensis, & Cœnobii Carracedensis asservata, uti ex Prudentio Sandovalio notat idem Mabillonius in S. Valerii *Elogio Historico* ibid. p. 1043. 680.

JOANNES, Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit anno DCLXXX. quo Sextæ Synodo Oecumenicæ interfuit, ejúsque tùm Decretis, tùm Epistolæ Synodicæ ad Agathonem Papam, tanquàm Apostolicæ Sedis Romanæ vicarius & legatus subscripsit. Præter hunc, Joannem Thessalonicensem inveni neminem. Concilio Nicæno II. (in cujus Act. V. titulo, Τὰ ἐν ἁγίαις Παλαιοῖς ἡμῶν citatur) antiquiorem esse, manifestissimum est; & à Nicephoro CP. in *Antirrhetico*, inter eos commemoratur, qui pro Synodo Chalcedonensi, ac contra Eutychianos strenuè depugnaverunt; *unde*, inquit Combefisius, *ejus ferè liqueat Epocha.* Ipsa Nicephori verba non profert, ut de ejus testimonio judicari possit. Verùm si id sibi velit, Joannem ad istius Concilii tempora esse referendum, longè fallitur vir eruditus. Potuit pro hâc Synodo decertare, & quidem commodè satis, hoc ipso, de quo agimus, tempore; quippe Monothelitarum secta, quæ Eutychianismi propago quædam & appendicula fuit, hoc tempore fervebat maximè, ad quam damnandam coacta est Sexta Synodus; ut proinde Monothelitæ, qui illam omni quo poterant modo subvertere conabantur, eâdem operâ Chalcedonensem oppugnare necesse habuerunt. Et ita quidem reverà se rem habuisse testis est, qui hoc circiter tempore vixit, Joannes, initio ferè sequentis Sæculi factus Patriarcha CP. *Epist. Apologet.* ad Constantinum Papam (quam primus eruit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. II.) ubi de Monothelitis agens, qui sub Philippici Bardanis patrocinio Sextam Synodum anathemati subjecerunt, ait, quosdam etiam jam subinutire, τὰ κῦρος τῶν ἁγίων ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἀβεβαίωτον, ὡς ἐκείνη συγκρίνουσι τῇ τῆς ὀρθοδόξων οἰκοδομῇ, καὶ ὡς ἐκείνη, οὕτω ἰσχνὰς ῥίζαν τε καὶ βεβαίωσιν τὴν ἐκείνης ἁγίας ἕκτης Συνόδου, *Ut sancta Chalcedonensis Synodus abrogaretur, tanquàm præfatâ sanctâ sextâ Synodo, ab eâ, pro dogmatum utriusque convenientiâ, pendente, illâmque velut radicem ac firmamentum habente.* Quid mirum igitur si Joannes noster, dum Eutychianos pariter ac Monothelitas oppugnaret, Concilii Chalcedonensis fidem strenuè tueretur. His adde, auctorem nostrum cultum imaginum propugnâsse; quæ quidem controversia Chalcedonensis Synodi tempore nondum innotuit, exeunte hoc, & sequenti Sæculo demum nata. Sed ad ejus Scripta deveniamus. Extat *Oratio in mulieres unguenta ferentes*, quâ accuratè ostendit nullam in sacris Evangelistis circa Dominicæ Resurrectionis historiam esse dissentionem & contrarietatem. Hanc, sed ἀνωνύμως, primus Græcè extulit, & inter Chrysostomi 680.

SÆC. VII. ab Ann. DC. sostomi dubia Tom. V. repositi nobilissimus Savilius; auctiorem ac vero auctori restitutam Græc. Lat. cum Notis edidit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. I. p. 791. *Hymnus ad Deum & ad glorioſum martyrem Demetrium cum particulari narratione miraculorum ejus.* Pr. Παντὸς ἔργου τὸ κῦ λόγου, κῦ διανοίαι ἡγεῖσθω Θεός. Vide L. Allat. *Diatr. de Symeon.* p. 105. Hujus Hymni fragmentum edidit Combefisius ad *Scriptor. post Theoph.* p. 314. *Oratio in dormitionem S. Deiparæ.* Pr. Τῇ θανάτῳ κῦ ἀπεριγράπτῳ Παναγίᾳ. Allat. ibid. p. 110. Hæc forsan Oratio est in *Mariæ Assumptionem* quæ habetur in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, sed fabulis mirè scatens, quam proinde descriptam edere noluit Combefisius. Scripsit etiam *Dialogum* Paganum inter & Christianum, cujus fragmentum habetur *Concil. Nicæn.* II. Act. V. p. 353. In quo de pingendis & colendis Dei, Christi, Angelorum, Sanctorúmque imaginibus agit. In hoc etiam fragmento obitèr notandum, affirmare ipsum Angelos & animas humanas non prorsus incorporales & invisibiles esse, sed corpore subtili, aëreo, & igneo præditas. Et in hâc suâ sententiâ se Basilium M. Athanasium, Methodium, multósque sanctorum Patrum ὁμοψήφους habere.

685. ANONYMUS *vitæ S. Balthildis* auctor, professione, ut videtur, Monachus, claruit circa annum DCLXXXV. Condidit vitam S. Balthildis, ortu Anglæ ex Regali progenie: Quæ captiva in Franciam abducta Clodoveo Regi nupsit, cúmque Monasterium Kalense in Kalâ, agri Parisiaci ad Matronam fluvium villâ Regiâ, condiderat, ejusdem Sanctimonialis facta est; Obiítque circa annum DCLXXX. Extat apud Bollandum *Jan.* xxx. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 775.

685. ANASTASIUS, montis Sinai Monachus, inde SINAITÆ nomen, claruit circa annum DCLXXXV. Scripsit narrationem compendiariam *de Hæresibus* ab initio Religionis Christianæ, déque Conciliis adversùs eas celebratis; quam ad Concilium Oecumenicum VI. Constantinopoli anno DCLXXX. & sequenti sub Imp. Constantino Pogonato contra Monothelitas celebratum, perducit, definitque sub imperio Justiniani Rhinotmeti. Incipit, Ἤδη μὲν ὁ βραχεῖς. Extat MS. in Biblioth. Vindob. juxta Lambec. Cod. *Hist.* Eccl. XLIII. n. xlv. fol. 187. p. 2. juxta Nessel. Cod. VII. De hâc narratione notat Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 443. contineri eâ quædam singularia & observatu digna, ad Concilia duo, Oecumenicum V. & Oecumenicum VI. pertinentia, quæ alibi vix reperiuntur. Sequitur in eodem codice *fol.* 193. Anonymi cujusdam auctoris *Recensio compendiaria* Conciliorum ab Orthodoxis & ab Hæreticis celebratorum, in duas classes distincta, & circa annum DCLII. quo auctor vixit, desinens. Eam integram exhibuit Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 444. Subjungitur in eodem codice MS. fol. 194. & alia Anonymi cujusdam *notitia* Sanctorum Conciliorum Generalium & Provincialium usque ad Concilium V. inclusivè. Cujus initium, Ἐγράφησαν συνόδοι περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου αὐτῶν, &c. an verò tempore quintæ Synodi circa annum DLIII. vixerit auctor, non liquet. An noster, vel alius fuerit Anastasius Monachus, qui scripsit Διηγήσεις διαφόρους περὶ τῶν ἐν Σινᾷ ἁγίων πατέρων, cujus ex Cod. *Colbertino* MMMMDCCXXVI. meminit Cl. du Fresn. in *Glossario Græco*, viderint quibus codicem MS. inspicere licet.

ANONY-

ANONYMUS *vitæ S. Salabergæ* auctor, claruit an. DCLXXXV. Jussu Omotarii Episcopi Laudunensis, Anstrudis Abbatissæ, & Salabergæ Sanctimonialis, condidit vitam S. Salabergæ Abbatissæ Laudunensis, mortuæ circa annum DCLV. quam ex Editione Dacherianâ, sed ad codices MSS. castigatâ, repræsentat Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 421. SÆC. VII. ab Ann. DC. 685.

TRAJANUS, dignitate Patricius, (quæ dignitas erat à Constantino M. primùm adinventa, nec nisi viris optimè de Republicâ meritis deferri solita) claruit imperante Justiniano Rhinotmeto, circa annum DCXC. Vir erat, teste Suidâ, χριστιανώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος, Christianâ pietate & Orthodoxæ fidei puritate admodùm conspicuus. Scripsit *Chronicon compendiosum* πάνυ θαυμάσιον, inquit Suidas, *maximè admirabile.* Meminit hujus Chronici Theophanes ad annum CCCLXX. p. 56. Verùm ne laciniam quidem ejus hodiè superesse arbitror. 690.

URSINUS, natione Gallus, Presbyter an Monachus haud satìs certum, claruit circa annum DCXC. Petente Audulfo Monasterii S. Maxentii Abbate, scripsit ad Ansoaldum Pictavensem Episcopum vitam S. Leodegarii Augustodunensis Episcopi, qui ante paucos annos vitam martyrio consummaverat. Extat, sed interpolata, apud Surium, & Andream du Chesnium *Hist. Franc.* Tom. I. Ad Codices MSS. Germanensem & Compendiensem restituit, & Actis suis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 698. qui & *dissertatiunculam* de translatione & reliquiis S. Leodegarii, ejúsque Epistolam consolatoriam ad matrem suam Sigradam, à Labbeo ante publicatam *Biblioth. Nov.* Tom. I. subnexuit. 690.

BOBOLENUS, natione, ut videtur, Germanus, dignitate Presbyter & Monachus, claruit circa annum DCXC. utpote qui ea quæ tradit, ab iis qui viderant, se accepisse testatur. Scripsit vitam S. Germani Grandivallensis in Diœcesi Basileensi Abbatis primi, qui circa annum DCLXVI. Martyrium subiit, à Bonifacio duce lanceâ transverberatus. Hanc vitam, quam Auctor Deicolo Leudimundo, & Ingefrido Patribus dedicavit, primus edidit Bollandus *Februar.* xxi. Tom. III. p. 263. Exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 511. 690.

ANONYMUS *vitæ S. Aldegundis* auctor, claruit circa annum DCXC. Vitam scripsit S. Aldegundis Melbodiensis in Hannoniâ ad Sabim fluvium Abbatissæ primæ, quæ mortua est circa ann. DCLXXXIV. Hanc ex MS. codice Monasterii S. Bernardi apud Parisios eruit, edidítque Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 806. 690.

AUCTOR *vitæ S. Philiberti*, Monachus Gemmeticensis, exeunte Sæculo VII. circa annum DCXCVI. claruisse videtur. Jussu Coschini Abbatis Gemmeticensis scripsit stylo quidem inculto vitam S. Philiberti Abbatis Gemmeticensis & Heriensis primi, fato functi circa annum DCLXXXIV. Extat apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 816. 696.

SÆC. VII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

601. ROMANUM I. anno DCI. sub Gregorio magno, à quamplurimis Episcopis & Presbyteris habitum. In quo, inter alia, de Monasteriorum privilegiis agitur. Extat *Constitutum Synodale* Conc. Tom. V. p. 1607.

601. WIGORNIENSE in Confinio Vectiorum & Occidentalium Saxonum, ad locum Augustin's-Ac sive Augustin's-Oake dictum, circa annum DCI. habitum. In quo Augustinus primus Cantuariensium Antistes Clero suo Romano stipatus cum *VII.* Britannorum Episcopis aliisq; Doctoribus bis congressus est, poscens ab iis ut Romanæ Ecclesiæ obedientiam præstarent, ejúsq; morem in die Paschatis, & Baptismo celebrando sequerentur. Verùm insolitam hominis superbiam spernentes, postulatis ejus animosè restiterunt Britanni, Dinothi Abbatis Bannochorensis consilio animati, respondentes, se nec Papam agnoscere, nec Romanos ritus observaturos. Quid exinde secutum sit, Monachorum nempe Bannochorensium cædes, pleno ore referunt Scriptores nostri. Legantur interim hujus Synodi Acta apud Bed. *Hist. Eccl. Angl.* lib. II. cap. 2. p. 110. & exinde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 104. qui & Dinothi Abbatis ad Augustinum in hâc Synodo Responsum idiomate Cambro-Britanno cum duplici versione, Latinâ, & Anglicâ, ex veteri codice MS. protulit, & Nic. Trivethi de hoc colloquio locum è Chronico priscâ Normannorum dialecto scripto subjecit.

602. BYZACENUM, apud urbem istius provinciæ Consularis primariam in Africâ propriâ, anno DCII. in causâ Clementii sive Clementini provinciæ Byzacenæ Primatis habitum. Hujusce Concilii memoriam conservavit Gregorius M. Epistolâ ad Concilii Byzaceni Episcopos datâ, lib. X. Epist. XXXVI. quâ Clementii, graviorum criminum accusati, causam ipsis dijudicandam committit, ipse hoc tempore continuis Longobardorum incursionibus vexatus. Quænam verò fuerint gravia hæc crimina, quidve in hâc causâ egerint Episcopi, non liquet.

603. CABILONENSE I. anno DCIII. habitum. In quo Desiderius Viennensis, Brunnichilde Reginâ instigante, depositus est, referente Fredegario *Append.* ad Greg. Turon. cap. 24. p. 10. Confer Car. le Cointe. ad hunc annum Tom. II. p. 556.

603. AFRICANUM à Numidiæ Episcopis, in causâ Donadei Diaconi anno circiter DCIII. celebratum. Vide Greg. M. lib. X. *Epist.* VIII. XXXI.

605. CANTUARIENSE, anno DCV. v. Id. *Januar.* ab Augustino suóque Clero præsente etiam Rege Ethelberto habitum. In quo Monasterium SS. Petri & Pauli ibi recens fundatum confirmatur. De hâc re agit Thomas Sprot Anglus in *Historiâ* suâ MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 126.

ROMA-

ROMANUM II. à *LXXII.* Episcopis, & *XXXIV.* Presbyteris, anno DCVI. in Vaticano celebratum. In quo decretum est, quod non priùs de eligendo Pontificis successore ageretur, quàm defunctus triduò sepultus fuerit. Vide Anastas. in *vit. Bonif.* III. Conc. Tom. V. p. 1615. SÆC. VII. ab Ann. DC. 606.

ROMANUM III. anno DCX. iii. Cal. *Mart.* sub Bonifacio IV. Papâ, considente ibi Mellito primo Episcopo Londinensi, in causâ Ecclesiæ Anglicanæ habitum. In quo etiam de vitâ & quiete Monachorum actum est. Vide Bed. lib. II. cap. 4. p. 117. Extant *Decretum* & *Epistola* Synodalis ad Ethelbertum Regem, à Luc. Holstenio primùm eruta *Collect. Rom.* Part. I. p. 242. exinde Conc. Tom. V. p. 1618. 610.

TOLETANUM I. anno DCX. à *XV.* Episcopis Provinciæ Carthaginensis de Primatu Ecclesiæ Toletanæ habitum, aliudque eodem ferè tempore & de eadem re, à *XXV.* circiter Episcopis coactum: totidem saltem Decreto Gunthramni Regis hâc de re edito subscribunt. Utrinque statutum est sedem Metropolitanam in Ecclesiâ Toletanâ olim collocatam de cætero dignitatem hanc firmam & inconcussam tenere debere. Extant harum Synodorum Acta cum notis Garsiæ Loaisæ Conc. Tom. V. p. 620. Subjicitur eruditus Garsiæ Tractatus *de Primatu Ecclesiæ Toletanæ* ibid. p. 1626. Garsiæ Tractatui novam Appendicem ex Lud. Thomassini Tom. I. *de Beneficiis* lib. I. cap. 38. addidit Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 453. 610.

EGARENSE in Provinciâ Tarraconensi, anno DCXIV. Id. *Januar.* à *XIV.* Episcopis collectum. In quo præcipuè de castimoniâ Clericorum agebatur. Extant Acta brevicula Conc. Tom. V. p. 1645. additâ ad calcem Cl. Baluzii *de Episcopatu Egarensi dissertatione.* Eadem apud Aguirre Tom. II. p. 457. 614.

PARISIENSE anno DCXV. xv. Cal. *Novembr.* à *LXXIX.* Episcopis celebratum. Extant Ecclesiastici commatis *Canones* XV. & *Edictum*, seu Constitutio Clotarii II. in hâc Synodo data cum notis Sirmondi Conc. T. V. p. 1649. notis etiam Caroli Cointii illustrati Annal. T. II. p. 667. Habentur ad calcem, incerti cujusdam loci, sed ejusdem ferè temporis, Synodi *Canones* XV. De hâc incerti temporis Synodo ejúsque Canonibus, vide quæ habet Car. le Coint. ad annum DCXV. Tom. II. p. 680. 615.

CANTIANUM à Laurentio Archiepiscopo aliisq; ann. DCXVII. habitum. In quo decretum est, ut propter Saxonum sævitiam & apostasiam, relictâ Britanniâ, patriam quisque suam repeteret. Vide Bed. lib. II. cap. 5. p. 119. 617.

HISPALENSE, anno DCXVII. vel ut alii DCXIX. Id. *Novembr.* sub Isidoro Metropolitano aliisque *VII.* Episcopis congregatum. Extant hujus Synodi Acta cum Capitulis de negotiis Ecclesiasticis, & adversus Acephalorum hæresin XIII. G. Loaisæ notis illustrata, Conc. T. V. p. 1663. & apud Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* T. II. p. 462. 617.

CHARNENSE, apud Charnum, aliàs Theodosiopolim, majoris Armeniæ urbem anno circiter DCXXII. celebratum. Laborabat hoc tempore Ecclesia Armena Acephalorum hæresi, quam unà cum ritibus quibusdam minus Catholicis Synodus Thevinensis sub initium superioris 622.

SÆC. VII. ab Ann. DC. Sæculi induxerat. Ægrè id ferebat Jeſer Necainus Armeniæ Patriarcha, homo fide Catholicus, ac proinde enixè obteſtatus eſt Heraclium Imperatorem (qui tunc his in partibus verſabatur, bellum Choſroæ Perſarum regi fœliciter illaturus) ut huic malo remedium ferret. Annuente Imperatore, indicta eſt Synodus, quo convenerunt frequenti ſatis numero Armeniæ Epiſcopi, & magnatum plurimi, Græcorum etiam & Syrorum nonnulli juſſu regis convocati. Per integrum menſem res tranſacta eſt, mutuíſque collationibus quæſtiones utrinque ventilatæ & diſcuſſæ. Tandem Armenis manus dantibus, unanimi conſenſu ſancitum eſt, Concilium Thevinenſe eſſe abrogandum, Synodi Chalcedonenſis decreta recipienda, Additamentum, *Qui crucifixus es pro nobis*, à Triſagio removendum; Dominicæ Nativitatis, & Baptiſmi Feſtivitates non amplius eodem die, ſed, ut anteà, ſeparatim eſſe celebrandas. Atque ita pax & concordia Græcos inter & Armenos reſtituta eſt. Refert hæc Anonymus Auctor *Hiſtoriæ Patriarcharum Armeniæ* cap. 13. quam Armenicè & Latinè extulit, & Annotationibus illuſtravit Clem. Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. p. 185. Meminit & Photius Epiſtolâ ad Zachariam Armeniæ Patriarcham, quæ MS. apud Armenos hodiè aſſervatur, teſte eodem Galano Part. II. Tom. I. p. 28.

625. RHEMENSE, anno circiter DCXXV. à *XLI.* Epiſcopis celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXV. ex duplici editione Conc. Tom. V. p. 1688. & cum Notis le Coint. Tom. II. p. 751.

627. MATISCONENSE, anno DCXXVII. habitum. In quo Regula B. Columbani, ab Agreſtini Theodorici Regis notarii calumniis, per Euſtaſium Abbatem defenſa eſt. Plurima de hâc Synodo habet Jonas Monachus in *Vit. Euſtaſ.* quam vide; plurima Carolus le Coint. ad ann. DCXXIII. in quem eam reponit Tom. II. p. 729.

633. ALEXANDRINUM anno DCXXXIII. à Cyro Patriarchâ Monothelitâ coactum. In quo, ſub ſpecioſo unionis prætextu ad hæreſin Monotheleticam ſtabiliendam viam ſtravit. Extant Acta & *Epiſtola Synodica*, cum IX. *Capitulis*, Concil. VI. Act. XIII. Conc. Tom. VI. p. 950.

633. TOLETANUM II. vulgò IV. anno DCXXXIII. *Decemb.* ix. à *LXII.* Epiſcopis provinciarum Hiſpaniæ & Galliæ, Præſidente Iſidoro Hiſpalenſi, celebratum. Conſtituit plurima, ad fidem & diſciplinam Eccleſiæ utiliſſima. Extant Geſta & *Capitula* LXXV. cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom. V. p. 1700. & apud Card. d'Aguirre Tom. II. p. 477.

636. TOLETANUM III. vulgò V. à *XX.* Epiſcopis, Præſide Eugenio Toletano, anno DCXXXVI. habitum. Extant de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* IX. cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom. V. pag. 1735. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 507.

638. TOLETANUM IV. vulgò VI. ann. DCXXXVIII. v. vel ut alii vi. Id. *Jan.* à *LII.* vel ut alii, *XLVIII.* Epiſcopis Hiſpaniæ & Galliæ habitum. In quo, multa ad Eccleſiæ diſciplinam, & Regni incolumitatem conſtituta ſunt. Extant *Capitula* XIX. quæ Notis illuſtravit G. Loaiſa Conc. Tom. V. p. 1740. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 512.

CON-

CONSTANTINOPOLITANUM I. anno DCXXXIX. à Sergio Patriarchâ habitum. In quo Heraclii Imp. *Ecthesis de Fide* confirmata est. Extant Græc. Lat. Acta Synodalia, seu Actorum potiùs Fragmenta quædam, in Concil. Later. sub Martino *Secret.* III. Conc. Tom. VI. p. 202. SÆC. VII. ab Ann. DC. 639.

ROMANUM IV. anno DCXL. celebratum. Quo *Ecthesis* Heraclii, & Monothelitarum hæresis damnantur. Vide quæ de hâc Synodo habent Theophanes & Baronius anno DCXL. 640.

AURELIANENSE anno circiter DCXLV. habitum; in quò hæreticus Monothelita à Salvio Episcopo superatur. Vid. Audoenum in *Vit. S. Eligii.* lib. I. c. 34. & quæ exinde habentur Conc. Tom. V. p. 1834. Hanc Synodum ad ann. DCXXXIV. refert Car. Comtius Tom. III. p. 15. Notet etiam Lector, plura circa annum DCXLVI. de controversiâ Monotheleticâ Concilia in Africâ habita fuisse. Quatuor *Epistolæ* Synodales habentur Græc. Lat. in Concil. Later. *Secret.* II. Conc. Tom. VI. p. 128, 133, 137. 645.

TOLETANUM V. vulgò VII. anno DCXLVI. à *XXVIII.* Episcopis, & *XI.* Vicariis, habitum, ut Ecclesiæ disciplinæ, Regnique incolumitati, adversus transfugas ab exteris regionibus ad excitandas seditiones redeuntes, melius prospiceretur. Extant Acta & Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VI. cùm notis G. Loaisæ Conc. Tom. V. p. 1836. Alia non pauca addidit Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 522. 646.

ROMANUM V. anno DCXLVIII. sub Theodoro Papâ, habitum. In quo Pyrrhus, qui ejuratâ Monothelitarum hæresi ad vomitum suum mox rediit, anathemate percussus est. Meminit hujus Synodi Anastas. in *Vit. Theodori* Conc. Tom. V. p. 1774. 648.

LATERANENSE Romæ in Ecclesiâ Constantinianâ, anno DCXLIX. Mense *Octobri* sub Martino Papâ à *CV.* Episcopis, partim ex regionibus suburbicariis, partim ex Urbicâ, & Italicâ Diœcesi, congregatis, celebratum. Ad condemnandam Monothelitarum hæresin, quam Edicto seu typo hanc in rem edito, Constans Imp. in Oriente nuper confirmaverat, ejúsque duces & fautores, habita est hæc Synodus. In quâ proinde Cyrus, Sergius, Pyrrhus, & Paulus anathemati subjiciuntur. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii Conc. Tom. VI. p. 75. quæ V. *Secretariis*, sive Actionibus constant. 649.

Act. I. habita est Martini Papæ ad Synodum adversùs Hæresin Monotheleticam Oratio, quâ primipulorum Monothelitarum scripta & dogmata recenset, quæ huic Concilio occasionem dederunt. Et lecta Mauri Ravennatis de eâdem re, ad Synodum Epistola, Actis inserta.

Act. II. oblati sunt Synodo adversùs Monothelitas *libelli* II. unus Stephani Dorensis Episcopi & in Concilio Ecclesiastico Hierosolymitano primi; alter Abbatum quorundam, Presbyterorum & Monachorum Palæstinorum, qui ad declinandam Hæreticorum sævitiam Romam confugerant. Lectæ item de eâdem re *Epistolæ* Sergii Cypriorum Episcopi ad Theodorum Papam; Trium Africæ Conciliorum duæ, ad Theodorum una, ad Constantinum Imp. altera; Concilii Africæ Proconsularis ad Paulum Patriarcham CP. Denique Victoris Episcopi Carthaginensis ad Theodorum Papam Synodica.

Act.

SÆC. VII. ab Ann. DC. *Act.* III. recitata sunt Excerpta ex scriptis Theodori Pharanitæ, & Themistii, de unâ voluntate & Operatione; Cyri Alexandrini *Capitula* IX. Sergii CP. *Ecthesis*, nomine Heraclii Imp. edita; & ad hæc refutanda SS. Patrum testimonia prolata & vindicata.

Act. IV. Pauli Constantinopolitani ad Theodorum Papam *Epistola*, Constantis Imp. *Typus* & in eorum condemnationem quinque priorum universalium Conciliorum Definitiones & Symbola recitata sunt.

Act. V. plurima ex SS. Patrum libris ad refutandam hanc hæresin afferuntur testimonia; quin & ad conferendam hæreticorum novatorum cùm vetustioribus sententiam non pauca ex ipsis præcedentium hæreticorum scriptis producta. Denique ad Fidem Catholicam præcipuè adversùs Monothelitas stabiliendam *Canones* XX. adjecto singulis suo anathematismo conditi sunt. Habentur Conc. Tom. VI. p. 350. sequitur *Epistola* Encyclica Synodalis, ut & Martini ad Amandum Trajectensem *Epistola*, ut Acta hujus Synodi à se missa à Synodo Gallicanâ confirmari curaret. Acta hujus Concilii Græcè simul & Latinè composita sunt, non aliam opinor ob causam quam quod de controversiâ in Ecclesiis Græcis agitatâ actum est, & ad Græcos ad rectam fidem reducendos, in eâq; confirmandos, hæc Synodus præcipuè habita est.

650. CABILONENSE II. circa annum DCL. Cal. *Novemb.* à *XXXVIII.* Episcopis, & *VI.* vicariis habitum. In quo plurima ad mores & disciplinam Ecclesiæ conservandam utilitèr sancita sunt. Extant hanc in rem Canones XX. cùm notis Sirmondi, & *Epistolâ* Synodali ad Theodosium Arelatensem Conc. Tom. VI. p. 387. & cùm notis breviculis interspersis apud Car. le Coint Tom. III. ad ann. DCXLIV. ad quem hoc Concilium retulit.

653. TOLETANUM VI. vulgò VIII. anno DCLIII. xvii. cal. *Januar.* à *LII.* Episcopis, præsente Recceswintho Rege, coactum. Non pauca constituit ad fidem & disciplinam Ecclesiæ spectantia. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIII. G. Loaisæ notis illustrata Conc. Tom. VI. p. 394. & *Conc. Hispan.* Tom. II. p. 538. Capitulo XII. *de Judæis* agitur; quorum *Placitum* Recceswintho Regi oblatum in notis exhibet G. Loaisa.

655. TOLETANUM VII. vulgò IX. anno DCLV. viii. Cal. *Decembr.* à *XVI.* Episcopis sub Eugenio Archiepiscopo celebratum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XVII. cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 451. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 573.

656. TOLETANUM VIII. vulgò X. anno DCLVI. Cal. *Decembr.* à *XX.* Episcopis, & *V.* Vicariis sub præsidio Eugenii Metropolitani collectum. De Disciplinâ Ecclesiasticâ agunt quæ extant *Capitula* VII. G. Loaisæ notis illustrata Conc. T. VI. p. 459. & apud Card. d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 574. qui Dissertationem *num.* X. multa eruditione refertissimam, xiii. *Excursus* continentem subjecit de disciplina antiquæ Ecclesiæ, speciatim Hispanicæ, in hoc & aliis conciliis circa lapsos in peccatum carnis post Baptismum, ne ordinentur, nec administrent ordines jam susceptos. In hâc dissertatione varii casus, præcipue Potamii Bracarensis Episcopi seipsum ob fornicationis crimen

men

men ſibimet ſoli notum ſponte accuſantis, accuratè expenduntur, & ex antiquitate illuſtrantur. SÆC. VII. ab Ann. DC.

SENONENSE apud Gallos circa annum DCLVII. (Conciliorum editores ponunt circa ann. DCLXIX.) habitum. In quo ſubſcriptum fuit *Privilegium* immunitatis Monaſterio S. Petri Vivi conceſſum. Vide Conc. Tom. VI. p. 534. & le Cointe ad ann. DCLVII. num. XV. Tom. III. p. 449. 657.

NANNETENSE ad Ligerim fl. in Britanniâ ſuperiori, anno DCLVIII. ad Monaſterii Altovillarenſis conſtructionem firmandam habitum. De quo vid. Flodoard. *Hiſt.* l. II. c. 7. fol. 110. p. 2. & Conc. Tom. VI. p. 486. 658.

AUGUSTODUNENSE in Ducatu Burgundienſi circa annum DCLXIII. ſub S. Leodegario Auguſtodunenſi Epiſcopo congregatum. De tempore haud ſatis convenit. Conciliorum enim Editores ad annum DCLXX. rejiciunt. Ex Canonibus, quos de Diſciplinâ Monaſticâ condidit hæc Synodus, ſuperſunt non niſi I, V, VI, VIII, X, XV, & duo abſque numeris; quibus & alium de Clericis addidit Sirmondus. Habentur Conc. Tom. VI. p. 535. Canon XIV. habetur in Appendice *ibid.* p. 1887. Canones hoſcè notis breviuſculis illuſtratos Annalibus ſuis Eccleſiaſticis inſeruit Cl. Cointius ad ann. DCLXIII. Tom. III. p. 547. 663.

PHARENSE in Monaſterio Strenaſhalch, cui tunc præfuit Hilda Abbatiſſa, apud villam in litore Eboracenſi ſitam, hodie **Whitbie** appellatam, anno DCLXIV. habitum. In quo de ritu Paſchatis celebrandi, de tonſurâ Sacerdotum, aliiſque, acerrimè diſputatum eſt; contendentibus ex parte Anglorum Alchfrido Regis filio, Agilberto Occidentalium Saxonum Epiſcopo, &c. Ex parte Britannorum Colmanno Lindisfarnenſi Epiſcopo, aliiſque. In hâc controverſiâ ſuperiores evaſerunt Anglo-Saxones. Prolixè hujus Synodi Acta recenſet Beda l. III. c. 25. p. 225. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 145. 664.

EMERITENSE apud Luſitanos anno DCLXVI. viii. Id. *Novembr.* à *XII.* Epiſcopis, præſidente Profuturo Metropolitano, habitum. Extant *Symbolum*, & *Regulæ Eccleſiaſticæ* XXIII. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 497. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 625. ubi etiam illuſtriſſ. Cardinalis Pauli Diaconi Emeritenſis librum *de vitis Patrum Emeritenſium* à Thoma de Vargas primùm editum ſubnexuit. Cap. 1. quo de fidei inſtitutione agitur, profertur Symbolum CP. cum particula illa, FILIOQUE. 666.

ROMANUM VI. anno DCLXVII. habitum. In quo Joannes Lappenſis in Cretâ Epiſcopus abſolvitur. Vide hîc de re Vitaliani ad Paulum Cretenſem Epiſtolam Conc. Tom. VI. p. 445. 667.

HERUDFORDIENSE in agro Hertfordienſi apud Anglo-Saxones, præſidente Theodoro Archiepiſcopo, anno DCLXXIII. menſe *Septembri*, Indict. I. celebratum. In quo ſancitum eſt, canonica SS. Patrum Decreta ab Anglis eſſe obſervanda. Interfuerunt huic Synodo præter Theodorum, Bini Orientalium Anglorum, Lutherius Occidentalium 673.

SÆC. VII. ab Ann. DC. talium Saxonum, Winfridus Merciorum Episcopi, Putta Rossensis, & per Legatos Wilfridus Eboracensis. Extant hujus Synodi *Acta* & *Capitula* X. apud Bedam *Hist. Eccl.* l. IV. c. 5. p. 272. exinde ap. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 152.

675. TOLETANUM IX. vulgò XI. anno DCLXXV. vii. Id. *Novembr.* à *XIX.* Episcopis, & *II.* Vicariis, & Abbatibus aliquot, præsidente Quirico Metropolitano, habitum. In quo, post editam Fidei confessionem *Capitula* XVI. de re Ecclesiasticâ statuuntur: quæ habentur cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 519. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 660.

675. BRACARENSE I. vulgò IV. cui præfuit Leocidisius Metropolitanus, anno DCLXXV. ab *VIII.* Episcopis habitum. Extant de Fide & Disciplinâ *Capitula* IX. cum notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 561. & Card. d'Aguirii *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 673.

679. MEDIOLANENSE anno DCLXXIX. sub Mansueto Episcopo, in causâ Monothelitarum congregatum. Extat *Epistola* Synodalis, unà cum *Expositione fidei* ad Constantinum Imp. Conc. Tom. VI. p. 601.

680. HEDTFELDENSE in Angliâ, anno DCLXXX. xv. Cal. *Octobr.* præsidente Theodoro Archiepiscopo Cantuariensi, celebratum. In quo, ad declarandam Britannicarum Ecclesiarum fidem contra Monothelitarum heræsin, SYNODORUM V. UNIVERSALIUM, Lateranensis sub Martino, aliorúmque SS. Patrum Constitutiones recipiuntur. Habentur Acta apud Bedam l. IV. c. 17. p. 300. Ad hanc etiam Synodum spectat *Epistola* Decretalis Agathonis Papæ ad Ethelredum Regem, Theodorum Cantuariensem, &c. quâ Monasterii Medamstedensis, posteà Petriburgensis, immunitates & privilegia confirmat; Abbatem Romanæ Sedis Legatum per totam Angliam constituit, & vota pro Romanâ peregrinatione concepta, ad hoc Monasterium præstari posse statuit: quæ in hâc Synodo rata habentur. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè, ex codice MS. Saxonico Petriburgensi eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 163.

680. ROMANVM VII. anno DCLXXX. Mense *Octobri*, vel, ut alii, anno præcedente, in Basilicâ Constantinianâ sub Agathone Papâ, à *L.* Episcopis de statu Ecclesiæ Britannicæ acturis congregatum. In quo decretum est, dissentiones in Ecclesiâ Britannicâ tollendas esse, *XII.* Episcopos sub Archiepiscopo Cantuariensi constituendos, & alia quædam de ritibus Ecclesiasticis sancita. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria duo; unum ex codice MS. alterum ex Malmesburiensi *de gest. Pontif.* l. III. fol. 149. desumptum, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 157. & ex eo Conc. Tom. VI. p. 579.

680. ROMANUM VIII. anno DCLXXX. ab Agathone Papâ, & *CXXV* Episcopis celebratum. Quo, confirmata fide Catholicâ, Monothelitarum hæresis damnatur, & Legati Constantinopolim ad Synodum Oecumenicam missi sunt. Extat Græc. Lat. *Epistola* Synodalis ad Constantinum Imp. Concil. VI. Act. IV. Conc. Tom. VI. p. 677.

CONSAN-

CONSTANTINOPOLITANUM III. Oecumenicum VI. Religiosissimi Principis Constantini Pogonati jussu in S. Palatii Secretario *Trullo* dicto, anno DCLXXX. congregatum; inchoatum die vii *Novembris*, die verò xvi. *Septembris* anno sequenti absolutum. Aderant Agathonis Papæ Legati IV. Synodi Romanæ III. Patriarchæ Orientales, eorúmve vicarii, omnes; Episcopi *CCLXXXIX.* etsi totidem subscripsisse non deprehendantur, qui Hæresin Monothelitarum, non obstantibus ipsorum in hâc Synodo dolis, disertissimè condemnârunt: Præsentibus etiam Constantino Imp. & fratribus Augustis, pluribúsq; Patriciis & Proceribus Palatinis. SÆC. VII. ab Ann. DC 680.

Extat Græc. Lat. hujus concilii *Acta* Conc. Tom. VI. p. 593. in XVIII. Actiones distributa; præmissis Imperatoris ad Donum Papam & ad Georgium CP. de Synodo congregandâ, & Synodi Mediolanensis ad ipsum Epistolis.

Act. I. Consilii Ephesini Acta recensentur.

Act. II. Synodi Chalcedonensis Acta lecta sunt.

Act. III. Recitantur Acta Synodi V. Oecumenicæ; inventúmque est Monothelitas, fictam sub nomine Mennæ ad Vigilium *Epistolam*, necnon duos sub nomine Vigilii *libellos*, ad Justinianum Imp. unum, ad Theodoram Augustam alterum, (de quo *Actione* XII. & præcipuè XIV. iterum actum est) his Actis inseruisse. Verùm hoc loco notandum est, non id voluisse Patres, neque hoc loco, neque Act. XII, XIV. fictos prorsùs fuisse hos Vigilii libellos, & quintæ Synodi Actis insertos, sed eo tantùm in loco, ubi de unâ Christi operatione mentio fit, à Monothelitis falsatos esse. Etenim ab initio, in codicibus Græcis, qui in Ecclesiæ CP. scrinio Patriarchali asservabantur, extitisse, vel ex Georgii Monachi relatione, quæ habetur Act. XIV. abundè liquet. Quid, quod ipse Justinianus Imp. Epistolâ ad quintam Synodum, Vigilium, postquam Constantinopolim advenisset, istiusmodi libellos, quibus Tria Capitula damnavit, tùm ad se tùm ad Theodoram conjugem scripsisse, disertè testatur? De totâ hâc re copiosè agit Cl. Baluzius *Præfat.* ad Varias Lectiones Concil. V. *Nov. Collect.* col. 1477.

Act. IV. prolixæ Agathonis Papæ, & Synodi Romanæ ad Constantinum Imp. *Epistolæ* leguntur. In priori Epistolâ, Agatho de duabus in Christo naturis, tùm ex S. scripturâ, tum ex SS. Patrum testimoniis adversùs Monothelitas fusè atque eruditè disputat. In posteriori, Fidem Catholicam & Orthodoxam de hâc controversiâ Patres Synodici profitentur; omnes nempè Italiæ Episcopi; Subscribit etiam Wilfridus, Episcopus Eboracensis, à totius Britanniæ Concilio ad Romanam hanc Synodum Legatus missus; ut & Felix Arelatensis, nomine Synodi per Galliarum Provincias constitutæ.

Act. V. lecti sunt Macarii Antiocheni Codices II. quibus SS. Patrum testimonia pro unicâ in Christo voluntate & Operatione continebantur.

Act. VI. plura Macarii testimonia ex ejus codicillo recitata sunt; decretúmque est, ut cùm libris authenticis in Patriarchio asservatis conferantur.

Act. VII. Legati Pontificii testimonia SS. Patrum, duas in Christo naturas & operationes asserentium, ex codice recitârunt, lecta etiam hæreticorum pro contrariâ sententiâ testimoniis.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

Act. VIII. collatis utrinque teſtimoniis, Georgius CP. aliique ex parte Monothelitarum Epiſcopi, ſe fidem Catholicam recognoſcere profeſſi ſunt; & teſtimonia à Macario Antiocheno producta, detruncata eſſe deprehenduntur; ipſo Macario, prolixam fidei ſuæ confeſſionem, cætera ſanam, coram Synodo edente, duas verò in Chriſto voluntates, duáſque operationes, poſt multam utrinque diſputationem, agnoſcere recuſante.

Act. IX. poſt publicam teſtimoniorum Macarii examinationem, manifeſtata eorum falſitate, in ipſum ejúſque Monachum Stephanum damnationis ſententia fertur.

Act. X. teſtimonia SS. Patrum, in Agathonis & Synodi Romanæ Epiſtolis citata, examinantur, & genuina eſſe probantur. Lecta item eſt Petri Nicomedienſis, aliorúmque quorundam Epiſcoporum, Clericorum, & Monachorum Fidei Confeſſio, quâ, præſtito priùs juramento, veram ac Catholicam Fidem exponunt, & damnato Monothelitiſmo, ut genuinam amplectuntur.

Act. XI. lecta eſt Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani ad Sergium CP. *Epiſtola* Synodica, quâ fidem ſuam, Catholicam planè atque Orthodoxam, de SS. Trinitate, de Chriſti Incarnatione, Perſonâ Θεανθρώπῳ, duabúsque naturis prolixè exponit; Hæreticorum penè omnium, à Simone Mago ad ſua uſque tempora, catalogum texit, quibus, eorúmque ſcriptis & hæreſibus anathema dicit: Lecta item Macarii Antiocheni Opuſcula tria Imperatori oblata; ex quibus impia quædam & blaſphema capitula excerpta Actis inſeruntur; Macarii item & Stephani libelli à Synodo damnati.

Act. XII. Epiſtolæ Sergii CP. ad Cyrum Alexandrinum & ad Honorium Papam, & Honorii ad Sergium lectæ ſunt.

Act. XIII. leguntur Conciliabuli Alexandrini *Capitula* IX. ſive libellus *Satisfactionis* inter Cyrum Alexandrinum, & Theodoſianos; & Cyri, Pyrrhi, Sergii, Petri, Honorii, aliorúmque Epiſtolæ & opuſcula, mox Synodali judicio combuſtæ. Sed ante omnia lata eſt damnationis ſententia in Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, & Theodorum Pharanitam, qui, tanquam Monothelitiſmi duces & fautores, anathemati ſubjiciuntur. Πρὸς τούτοις δὲ συνεκβληθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ συνανατεθεματισθῆναι συνειδόμεν καὶ Ὡνώριον, τὸν γενόμενον Πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, &c. *Cum his verò projici à Sanctâ Dei Eccleſiâ, ſimúlque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ*, &c. Fremunt hic loci, & ad rabiem uſque debacchantur Scriptores Pontificii; & quibus non pugnant telis? Ligneis, an plumbeis parum, intereſt, dummodò Cathedræ Pontificiæ honorem, & dignitatem ſartam tectam tueantur. Verùm laterem lavant, dum Honorium ab hâc labe, ab hâc damnationis ſententiâ purgare ſtudent. Præterquam enim quòd ipſius Synodi Acta tot locis diſertiſſimè id teſtantur; teſtes dare poſſumus ipſius Agathonis Papæ Legatos; Leonis II. qui Agathoni ſucceſſit Epiſtolas; Concilia, Quini-Sextum, & Nicænum II. Photium in Libello Synodico, ut alios mittam. Quid, quòd ex ſolenni profeſſionis Pontificiæ formulâ, ab iis olim in conſecratione edi ſolitâ, vel ſole clarius conſtat, Honorium unà cùm Sergio, Pyrrho, &c. hæreticis, anathematis condemnatione percuti ſolere; ut ex libro diurno alibi * oſtendimus. Ut mirari ſubit Dan. Papebrochium, hominem candidi pectoris verique amantem, affirmare (*Diſſert.* XV. ad *vit. Pontif.* Num. ix. p. 105.) Honorium hâc in

* Hiſt. Liter. Part. I. Sæc. VIII. p. 479.

in parte esse excusabilem, nec Catholicum quemquam esse bonum qui dubitat, quin extra culpam eum fuisse crediderint sui successores : Veteremque canit cantilenam, Acta fuisse corrupta, inserto Honorii nomine. Quod tanquam gratis dictum docti omnes dudùm explosérunt. Novissimus qui in arenam descendit, Honorii causam ex professo acturus, est Antonius Dezallier Theologus Parisiensis (si modo is sit auctor, & non potius J. B. Tamagninus, Venetus) editâ Monothelitarum Historiâ *Paris.* 1678. 8*vo*. In IV. posterioribus scrutiniis causam Honorianam editâ operâ pertractat ; Honorium à VI. Synodo damnatum agnoscit, pluribúsque probat, & objectiuncúlas in contrarium solvit, lapsus ejus, nævósque animadvertit, in omnem tamen se vertit formam, quò Honorium ab hæreticâ labe purgaret, eúmque in fide Catholicum & Orthodoxum sistat. Affirmat Honorii Epistolas à Monothelitis corruptas esse, vel corrumpi potuisse, & etiamsi non sint, propositiones ejus sensu commodo explicari posse, ipsum nempe, non de unâ cum Monothelitis, sed de novâ quàdam in Christo voluntate loqui. Concludit tandem, quòd etiamsi Honorius errâsset in fide, non in hæresin lapsum esse formalem, sed solummodò materialem ; videlicèt, nullam in eo interveniisse in dogmate suo tuendo pertinaciam, quin etsi errâsset formalitèr, non tamen infeciisse sedem Petri adversùs quam portæ Inferi nunquam prævalebunt ; Erravit Honorius ut persona, doctórque privatus, non ut caput Ecclesiæ. Sed miseret me hominum, qui talia κρυπτόγαμα quærere coacti sunt. S. Æ C. VII. ab Ann. DC.

Act. XIV. recitantur & damnantur qui sub nomine Mennæ ad Vigilium & Vigilii ad Justinianum prolati fuerant libelli ; sermo item Athanasii Alexandrini ad probandum duas in Christo esse voluntates, ab Episcopis Cypriis in medium productus, lectus est.

Act. XV. Polychronius Presbyter ac Monachus Monothelita, qui miraculo se sententiam suam probaturum venditârat, seque mortuum, chartulâ fidei suæ super illum positâ, suscitaturum, experimento in id, coram totâ Synodo omníque populo, per horas aliquot frustrà facto, tanquam hæreticus & impostor damnatur, & gradu dejicitur.

Act. XVI. Constantinus Presbyter Monothelita, qui modum unionis inter Catholicos & Monothelitas se invenisse gloriabatur, explosâ ejus sententiâ, damnatus & anathemati subjectus est.

Act. XVII. relecta Professio fidei Orthodoxæ à Synodo constituta.

Act. XVIII. Fidei definitio, superiori sessione edita, iterùm promulgatur, & communibus suffragiis confirmatur. Et ita tandem Sermone prosphonetico ad Imperatorem habito, & literis Synodalibus ad Agathonem Papam scriptis, (pleríque tamen Episcopis prius ad sua regressis) venerandæ huic Synodo finis imponitur. Sequuntur *Constitutiones* Imperiales,& *Epistolæ* aliquot ad hanc Synodum pertinentes ; nempe Constantini *Edictum* promulgatorium, in quo de fide in hâc Synodo stabilitâ fusè disserit ; Ejus ad Leonem Papam Agathonis successorem de hâc Synodo *Epistola*, & ad Synodum Romanam altera ; Leonis Papæ ad Constantinum Imp. *literæ* quibus assentire se iis, quæ in Synodo gesta fuerant, testatur. Denique Justiniani Aug. Constantini filii *Epistola* in confirmationem Sextæ Synodi, ad Joannem Papam Romanum scripta.

SÆC. VII. ab Ann. DC. 681. TOLETANUM X. vulgò XII. anno DCLXXXI. v. Id. *Januar.* à *XXXV.* Episcopis, Vicariis *III.* Abbatibus *IV.* plurimisque viris illustribus Palatinis habitum, præsidente Juliano Metropolitano. Extant Acta & Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XIII. cum Notis G. Loaisæ, & Ervigii Regis Lege pro confirmatione Synodi Conc. Tom. VI. p. 1221. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 681.

683. TOLETANUM XI. vulgò XIII. anno DCLXXXIII. prid. Non. *Novembr.* à *XLVIII.* Episcopis, Vicariis *XXVII.* Abbatibus & viris Ecclesiasticis *VIII.* & pluribus illustribus Palatinis, præside Juliano Archiepiscopo, celebratum. In quo multa ad mores & disciplinam saluberrima decernuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ Notis suis elucidavit G. Loaisa Conc. T. VI. p. 1253. & *Conc. Hisp.* T. II. p. 694.

684. TOLETANUM XII. vulgò XIV. anno DCLXXXIV. ab Episcopis *XVII.* Vicariis *X.* & Abbatibus *VI.* sub Juliano Metropolitano habitum. In quo, missis ad Ervigium Regem VI. Synodi Oecumenicæ Actis, multa ad hæresin Monotheleticam spectantia statuta sunt. Extant hanc in rem *Capitula* XII. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1279. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 717.

684. VILLAREGIENSE anno DCLXXXIV. habitum. In quo Episcopi aliquot depositi sunt, & Leodegarius Augustodunensis capitali sententiâ damnatus. Vide Acta S. Leodegar. apud Sur. *Octobr.* ii. & Sigebert. in Chron. ann. DCLXXXV.

685. TWIFORDENSE juxta fluvium Alnam apud Anglos, anno DCLXXXV. sub Theodoro Archiepiscopo celebratum. In quo Cuthbertus, invitus licet, Episcopus constituitur; & Egfridi Regis donationes quædam confirmantur. Extant Acta *Monast. Angl.* Tom. I. p. 39, 46. Conc. Tom. VI. p. 1874.

687. MANASCHIERTENSE in Armeniâ, in confinibus Harcaniæ provinciæ, circa annum (si rectè conjicio) DCLXXXVII. vel forsan sequentem, congregatum. Patriarchalem Armeniæ Cathedram hoc tempore tenuit Joannes Oznienſis, è provinciâ Dasceranâ oriundus, homo à fide Catholicâ alienus, qui Omaris Saracenorum Ducis jussu, & Caliphæ Babylonis auxilio fretus, Synodum Manaschierti coegit, cui, unà cum Armenis, sex è Syriâ Episcopi interfuerunt. In hoc Concilio definitum est, Acephalorum dogmata admittenda esse; unam esse in Christo naturam, unam voluntatem, operationem unam; aquam & fermentum in Eucharistiâ non amplius esse usurpanda, vino tantùm, nullâ admistâ aquâ, utendum. Decrevit insuper Patriarcha, in Sabbatis non magis quàm Dominicis Quadragesimæ jejunandum esse, sacram Eucharistiam feriâ quintâ Majoris Hebdomadis populo non esse tribuendam, in jejuniis à piscibus, oleo, & vino abstinendum; denique Armenos & Syros à se invicèm deinceps nunquam esse separandos. Hæc omnia nos docet Auctor *Historiæ Patriarcharum Armeniæ* apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccl. Armen.* Part. I. cap. 17. p. 201. In disponendo hujus Concilii tempore Galanus haud bene sibi constare videtur. Loco enim citato, & in indice huic Parti præmisso, ad Concilii VI. Oecumenici tempora disertè refert; alibi verò, Part. II. T. I. p. 29. illud ann. DCCXXVII. habitum esse dicit. Utro anno rectius, non statim liquet. Ego ad ipsum quem statui annum potius referendum censeo, tùm quod fervebat

rebat maximè tunc temporis de Monothelitis controversia in sexta Synodo paulò ante damnata, tùm quod Concilium Quini-Sextum anno DCXCII. habitum antevertisse videretur, cujus plures Canones hisce Armenorum ritibus & placitis directè oppositi sunt, ut ex Can. XXXII. XXXIII. LVI. XCIX. abundè liquet; tùm denique quod hoc tempus Armenorum supputationi optimè quadret. Si enim Elias Patriarcha thronum ascendit anno Armeniorum CXII. hoc est, anno Domini DCLXIII. & post annos XXIV. Eliæ successit Joannes Oznensis (ut disertè tradit Patriarcharum Armeniæ series Historica) in hunc ferè annum incidimus. His adde, Omarem quendam egregium Saracenorum Ducem sub Caliphatu Abdulmelici hoc ipso anno ab Ehmacino memorari *Hist. Saracen.* lib. I. p. 74. SÆC. VII. ab Aur. DC.

TOLETANUM XIII. vulgò XV. an. DCLXXXVIII. v. Id. *Maii* à *LXI.* Episcopis, Vicariis IV, Abbatibus aliquot, & illustribus Palatinis sub præsidio Juliani Archiepiscopi congregatum. Scripserant Epistolam ad Benedict. II. Hispaniæ Episcopi, quâ tres in Christo substantias assurebant; offenso hâc loquendi formulâ Pontifice, habitâ hâc de re Synodo, mentem suam uberiùs explicant & confirmant. In fine, de juramento Ervigio Regi, in filiorum suorum tutelam, præstito agunt. Extant Acta hujus Synodi cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1294. Et Conc. Hisp. Tom. II. p. 721. 688.

CÆSARAUGUSTANUM vulgò III. anno DCXC. saltem sequenti Cal. *Novembr.* habitum. Extant Constitutionum Ecclesiasticarum *Capitula* V. Conc. T. VI. p. 1331. Et *Conc. Hisp.* T. II. p. 732. 690.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum (reverà VII.) Justiniani, cognomento *Rhinotmeti*, mandato, anno DCXCI. saltem DCXCII. convocatum, in Secretario Imperiali, quod *Trullus* appellatur, habitum; inde *Trullanum* dictum, *Quini-Sextum* etiam vocatum, eò quod quintæ sextæq; Synodi quasi Appendix & Supplementum fuerit. Conciliis Oecumenicis solenne erat, non modò difficiliora fidei capita explicare, hæreses excutere, controversias definire, sed & Canones ad vitam moresq; rectiùs ordinandos, componere. Quod cum quintâ, sextâque Synodo factum non sit; sui id officii esse hujus Concilii Patres censuerunt, Canones de moribus Episcoporum, Clericorum, Laicorum, & de ritibus, & disciplinâ Ecclesiæ sancire; adeóque quæ in duabus præcedentibus Synodis desiderata sunt supplere; ut in Sermone prosphonetico ad Imperatorem ipsimet testantur. Unde & *Sextæ Synodi* nomine non rarò citari solent. 691.

Oecumenicum fuisse hoc Concilium solidè evincunt, 1. Ipsius Synodi auctoritas, hunc sibi titulum, non tantum in Inscriptione, sed & in Prosphonetico, & in ipsis Canonibus, disertè vendicantis; 2. Indictio legitima, Imp. nempe Justiniani literæ mandatariæ, Episcopos ex omni parte in hunc finem convocantis, ut Synodus Oecumenica haberetur, ut ex *Prosphonetico* palàm est; quin & eodem Imperatore Decreta Synodica confirmante, & pro more promulgante. 3. Justus & plenus Episcoporum numerus; nempe CC*XXVII.* juxta Balsamonem & Zonaram, immò juxta libelli Synodici auctorem CC*XL.* certè eorum, qui in sextâ Synodo ante decennium convenerant, numerum tertiâ parte excedentium. 4. Canonum in hâc Synodo conditorum natura & ratio. Non modo enim sex Generalia Concilia ante se habita confirmant,

hæreséque

SÆC. VII. ab Ann. DC.

hæreſéſque iis contrarias anathemate percellunt, ſed &, quæ univerſi juris Eccleſiaſtici ſunt, decernunt Regulas & Conſtitutiones, non huic illive regioni, ſed & orbi univerſo ſancientes, ritus & conſuetudines ſtatuunt, abrogant vel confirmant, idq; non ſolùm in Eccleſiis Orientalibus, ſed & in exteris, nominatìm in Africanâ, etiam in ipsâ Romanâ (διορθέμενοι ὥσπερ τὸ γινόμενον ἐκεῖ περὶ τούτων, εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν, *veluti corrigentes quod eâ de causâ ſit in Romanâ Eccleſiâ* inquit Balſamon ad Can. XIII.) quin & in Eccleſiis in Solo Barbarico, hoc eſt extra fines Romani Imperii conſtitutis, ut ex Can. XII. XIII. XVIII. XXIX. XXX. XXXVII. XXXIX. LV. manifeſtò liquet. Quod perridiculum quidem & puerile fuiſſet, niſi Concilii univerſalis auctoritate ſe munitos eſſe certiſſimè ſcirent. 5. Teſtimonia Veterum, eorum præſertim qui his temporibus proximè acceſſerunt; nempe Concilii Nicæni II. Patres loco non uno; Taraſius * Patriarcha CP. qui hujus Synodi, ejúſque Canonum vindicias ex profeſſo agit; Libelli † Synodici ſub Photio Auctor, qui eam θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον vocat, & ab omni Græcâ, atque Judaicâ, quin & Hæreticâ traditione Eccleſias purgâſſe dicit; Hadrianus I. Gregorius II. Pontifices Romani; ut alios mittam. Sed nulli huic Concilio inerant ex Occidente Epiſcopi, nulli Legati, qui Papæ Romani vices gererent. Eſto: ideóne pro Oecumenico non habendum? Synodus Conſtantinopolitana I. ſub Theodoſio Magno congregata, ſemper & ubique univerſalis habita eſt; cui tamen nulli interfuerunt Occidentales, nulli Pontificis Legati. Verùm quid ſi in noſtrâ Conſtantinopolitanâ fuerint & Occidentalium, & Papæ locumtenentes? Diſertè quidem id tradit Theodorus Balſamon, ‖ Patriarcha Antiochenus, adfuiſſe tùm Papæ Legatos; tùm Baſilium Gortynenſium Metropolitam, & quendam Ravennæ Epiſcopum cujus nomen non exprimit, totius Synodi Romanæ Eccleſiæ vices geſſiſſe; ſéque ita in παλαιογεδφοις Nomocanonum codicibus reperiſſe dicit. Certè in Subſcriptionibus quæ etiam hodiè ſuperſunt, locum ſuum habet Baſilius hoc modo, Βασίλειος Ἐπίσκοπος τῆς, &c. *Baſilius Epiſcopus Gortyniorum Metropolis, Chriſto amabilis Cretæ inſulæ, & locum tenens totius Synodi S. Eccleſiæ Romanæ, definiens ſubſcripſi.* Quid multa? Legatos Sedis Apoſtolicæ in hoc Concilio conveniſſe, & deceptos ſubſcripſiſſe, diſertiſſimè teſtatur ipſe Anaſtaſius *, Bibliothecarius Romanus, paratiſſimum aliàs Romanæ Curiæ mancipium. Frivolas alias, & frigidas Baronii exceptiunculas, ex numero Canonum, diſtantiâ temporis, ipsíſque canonibus petitas, ſciens prætereo, tanto viro, niſi quòd cauſæ ſuæ ſerviendum eſſet, planè indignas. Vera quidem cauſa, cur Synodum hanc ejúſque Canones ægrè admittunt Pontificii, in promptu eſt; quòd tot in eâ conſtituta ſint, hodiernis Eccleſiæ Romanæ moribus, & placitis è diametro repugnantia. Notavit olim Balſamon Italos & Latinos eam pro Oecumenicâ non agnoviſſe, ὅτι περὶ κανόνων ἡ τοιαύτη Σύνοδος καιρίως παλαιτέμφοι, *quòd ab hujus Synodi Canonibus opportunè ictti fuerunt.* Neque Romani Editores, qui ſplendidam his Canonibus Præfationem Græcè & Latinè præmiſerunt, id diffitentur. Certè *Canone* I. Honorius Papa, unà cum reliquis Monothelitarum ducibus, τῇ τῆς ἀσεβείας ψήφῳ condemnatur. *Can.* II. integros LXXXV. qui ſub Apoſtolorum nomine veniunt Canones, præter morem Latinorum, ſtomachante Baronio, admittendos eſſe ſanciunt, & quinam Conciliorum, ſanctorúmq; Patrum Canones, tanquam Eccleſiæ univerſalis regulæ, recipiendi ſint, declarant: quos neque adulterare, neque, præter eos, alios recipere, cuiquam

* Syn. Nic. II. Act. II.

† Synod. p. 81.

‖ Schol. in Serm. proſphon.

* In Vit. Serg. Conc. T. VI. p. 1290.

quam fas esse decernunt, exclusis, ut videtur, Canonibus, qui in Latinorum Synodis conditi fuerant. In his Canonibus à se recensitis, locum dant Canoni, à Cypriano ejúsque Synodo olim condito, vehementèr ad hæc indignante Baronio, quasi Canon iste controversiam de rebaptizandis hæreticis, Cyprianum inter & Stephanum Papam acerrimè agitatam, respiceret; cum præsens Canon ne levissimam quidem hujusce rei mentionem facit. *Can.* VI. Presbyterorum, Diaconorum, aliorúmque Clericorum conjugia, ante ordinationem susceptа, permittunt. *Can.* XIII. Contrarium Ecclesiæ Romanæ morem disertè reprobant. *Can.* XXXVI. Sedi CP. æqualia cum Romanâ privilegia, juxta Synodi Constantinopolitanæ I. & Chalcedonensis Decreta, confirmant. *Can.* LV. Jejunium Sabbati tempore Quadragesimali, in Romanâ Ecclesiâ observatum, ídque ex Præscripto Canonis Apostolici LXVII. quem Ecclesia Romana non recipit, abrogant. *Can.* LXXX. Christum Dominum sub formâ agni pingi expresè prohibent. Hæc speciminis gratiâ: longè plura ex ipsis Canonibus peti possunt. Ne mireris igitur, Lector, hanc Synodum esse Baronio, Binio, &c. *Conciliabulum*, *Pseudosynodum*, *Synodum Erraticam*, *Conventum malignantium*, *Synagogam Diaboli*, & siqua alia opprobrii & maledicentiæ vocabula excogitari queant. Interim mirari liceat Binium hujus Concilii Patres non semel Monothelitas appellare; cum certissimum sit, illos Canone I. sextæ Synodi doctrinam de duabus in Christo voluntatibus, & duabus operationibus, disertis verbis confirmare, & contrariam Monothelitarum sententiam, ejúsque assertores & oppugnatores, Theodorum Pharanitam, Cyrum, Honorium, Sergium, &c. aperte damnare, & anathemati subjicere. Denique corrigendus est Baronii, Binióque error, qui hanc Synodum sub Callinico Patriarcha habitam esse, eúmque totius negotii architectum fuisse volunt: cùm vel ex subscriptionibus liquet, Paulum Patriarcham huic Synodo præsedisse, ejúsque Canonibus primo loco subscripsisse. Extant Græcè Lat. hujus Concilii *Sermo Prosphoneticus* ad Justinianum Imp. & de negotiis Ecclesiasticis *Canones* CII. Conc. Tom. VI. p. 1123. illustrati Notis Binii, & Fr. Ducæi, ibid. p. 1317. & cum Commentariis Balsamonis, Zonaræ, & Alexii Aristeni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 151. quibus accedere notæ Beveregii *ibid.* Tom. II. p. 126.

SÆC. VII. ab Ann. DC.

ROTHOMAGENSE ad Sequanam fl. anno DCXCII. ab Ansberto Episcopo aliisque *XV.* Episcopis, & *IV.* Abbatibus, habitum. In quo multa Ecclesiæ utilia constituta fuisse, nos docet Aigradus in *Vit. S. Ansberti*, quænam verò fuerint non addit, nisi quod Monasterii Fontanellensis Privilegium confirmatur. Vide Conc. Tom. VI. p. 1240. Ad ann. DCLXXXVIII. collocat Carolus Cointius Tom. IV. p. 191. qui nonnulla ad hanc Synodum annotavit. 692.

TOLETANUM XIV. vulgò XVI. anno DCXCIII. vi. Non. *Maiarum*, à *LIX.* Episcopis, *III.* Vicariis, *V.* Abbatibus, multísque Comitibus sub Felice Archiepiscopo recèns electo celebratum. In quo, actis quæ de Fide sunt, Disciplinæ & Morum cura habetur. Extant Acta Synodalia, & *Capitula* XIII. cum Notis G. Loaisæ Conc. Tom. VI. p. 1327. & *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 735. 693.

BECANCELDENSE vel BACCANCELDENSE, (pro quo, si per codices MSS. liceret, legerem BECCANFELD, nec aliud esse conjicerem quàm BECCANHAM, agri Cantiani hodiè oppidum, 694.

SÆC. VII. ab Ann. DC. oppidum, à quo neque ſono, neque ſignificatione multùm diſtat) apud Cantianos in Angliâ, anno DCXCIV. habitum. Aderant Withredus Rex Cantiæ, Brithwaldus Archiepiſcopus, Tobias Epiſcopus Roffenſis, Abbates, Abbatiſſæ, & Procerum plurimi. In hâc Synodo Eccleſiæ ab omni tributo, & exactione ſæculari liberæ factæ ſunt, rearúmque res à laicorum injuriis vindicantur. Decreto Synodico ſubſcribunt, ídque ante Presbyteros, Proceréſque ſæculares, Abbatiſſæ; exemplo planè novo, & hactenùs quòd ſciam inaudito. Extant hujus Synodi Acta in *Chronico Anglo-Saxonico* ad ann. DCXCIV. p. 48. paulò pleniùs apud *Evidentiarum Eccleſiæ Chriſti Cant.* collectorem, ſive W. Thorn is fuerit, ſive alius, certè Chronico W. Thorn ſubjectus *Hiſt. Ang. Script.* X. col. 2208. Bina eorum Exemplaria ex variis codd. MSS. edidit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 189. exinde Conc. T. VI. p. 1356.

694. TOLETANUM XV. vulgò XVII. anno DCXCIV. v. Id. *Novembr.* coactum. In quo poſt firmatam S. Fidei Regulam, condita ſunt de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* VIII. quæ cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 1361. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 752. habentur. Calci ſubjiciuntur Sententiarum, quæ in veteribus Exemplaribus Conciliorum non habentur, *Capitula* XXIII. ex variis Conciliorum Decretis excerpta.

695. AUTISSIODORENSE ad Icaunam fluv. anno DCXCV. à Tetrico Epiſcopo habitum. In quo ſtatutum eſt, qualitèr Abbates, vel Archipresbyteri in Eccleſiâ S. Stephani divinum perſolverent Officium. Extat *Conſtitutio* hâc de re facta apud Car. le Coint. *Annal. Eccleſ.* Tom. IV. p. 316.

697. TRAJECTENSE ad veterem Rheni alveum, à Willebrordo, plurimíſque aliis Epiſcopis anno DCXCVII. congregatum. In quo decretum eſt, mittendos eſſe viros ſanctos, qui verbum Dei exteris gentibus prædicarent. Refert hujus Synodi Acta Marcellinus in *Vitâ S. Swibert.* apud Sur. *Mart.* i. num. xiv. In annum DCCII. reponit hanc Synodum Carolus Cointius Tom. IV. p. 389. ad quam illuſtrandam nonnullas obſervationes contulit.

697. BERGHAMSTEDENSE apud Anglos à Bertvaldo ſive Birthwaldo Archiepiſcopo aliiſque anno DCXCVII. habitum. In quo de moribus & diſciplinâ Eccleſiaſticâ præcipuè cavetur. Extant *Canones* qui *Judicia Withredi Regis* appellantur, XXVIII. Saxonicè & Latinè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 194. Lat. Conc. Tom. VI. p. 1377. Ad calcem habentur *Capitula* X. *quomodò damna & injuriæ ſacris ordinibus illata, ſint compenſanda.*

698. AQUILEIENSE anno DCXCVIII. à Schiſmaticis quibuſdam Epiſcopis habitum, qui Synodum V. Oecumenicam, ob damnata Tria Capitula, reſpuendam eſſe judicârunt. Meminerunt hujus Synodi Beda lib. *de VI. ætat.* Paulus Diac. lib. V. cap. 14. aliíque.

Finis Septimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM EICONOCLASTICUM.

SCRIPTORES.

IOANNES Carpathiorum Episcopus, ineunte hoc Sæculo, circa annum DCCI. ætate non usque adeò certâ, claruisse videtur. Edita sunt ejus *capita paracletica ad Indos*, sed ex centum non nisi LXXXII. & Latinè tantum. Opus integrum extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXCII. num. i. fol. 1. & alibi in eâdem Bibliothecâ non semel. Asservantur etiam in Bibliothecâ Reg. Galliæ Cod. MMCCCCLXVI. ubi, teste Du Fresnio, in capite ultimo habentur complures narrationes de Ægyptiis Anachoretis, eædem ferè quæ in *Gerontico* leguntur. In eodem codice Vindob. fol. 14. sequuntur alia cujusdam Episcopi Carpathii *Capita Theologica & Gnostica* CXV. quorum nulla apud Photium mentio. Incipiunt, Κεφάλαιον α'. Καλὸν ἐξ ἀγαθῶν τὰ πάντα γεγόναση, &c. Ejusdem Bibliothecæ Cod. *Theol.* CCCXV. num. xvii. fol. 68. habentur ejusdem Joannis *Capita Ethica* LXXX. Principium Ἕξεσι παντὶ χρεισάντῳ τὰ ὀρθῶς πεφύοντα, &c. num. xx. fol. 83. ejusdem *de Praxi & Theoriâ Spirituali Capita centum & octo.* Incipiunt, Ἀπαρχὰς ἄλωνος καὶ λήνης, &c. An & quousque hæc à cæteris diversa sint, viderint quibus codices MSS. inspicere datum sit. In Bibliothecâ etiam Bodleianâ Cod. *Baroc.* CXXXIII. fol. 189. habentur ejus *Capita Moralia* LXXIX. Περὶ Εὐχῆς *Capita* CXI. fol. 162. *Capita γνωστικὰ* seu *intellectualia* XXXII. fol. 163. *De Operatione, & Contemplatione spirituali Capita* CVIII. fol. 165. SÆC VIII. ab An DCC. 701. Vid. Part. I. p. 471.

ANONYMUS *vitæ S. Geremari* Auctor, scriptor antiquissimus, & ex Mabillonii conjecturâ ferè æqualis, adeò ut saltem ad hujus Sæculi initium referendus sit, annoque DCCI. claruisse judicandus. Scrisit vitam S. Geremari Abbatis Flaviacensis primi, qui diem extremum clausit circa annum DCLVIII. Eam ex Cod. MSS. & appendice ad Guiberti opera expressit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 475. 701.

BEDA, *venerabilis*, Presbyter & Monachus Girvicensis, claruit anno DCCI. Cum tantâ doctrinæ & pietatis famâ omnibus retrò Sæculis per totum orbem literarium claruerit Beda noster; cumque tot egregii codices MSS. in Bibliothecarum nostrarum foruli delitescant, jure mirari poterant Oudinus, Colomesius, alii, neminem hactenùs in Angliâ reperiri, qui auctiorem & castigatiorem Bedæ editionem, quam quæ in eruditorum manibus versetur, evulgaverit. Interim, ne nihil omninò, hâc in re nostrates egisse videantur, opera quædam Theologica, nempe *Expositionum in Genesin* ad Accam Episcopum libros III. item *Expositionem in Canticum Habacuc Prophetæ*, ex codicibus MSS. eruit H. Whartonus, & unà cum Historiâ Bedæ *de vitis Abbatum Wiremuthensium, & Girvicensium, Epistolis* II. *& Egberti dialogo de Ecclesiasticâ Institutione* (quæ notis suis illustrata ediderat vir illustris Jacobus Warræus *Dublin.* 1664. 8vo.) & Aldhelmi Episcopi Schireburnensis libro *de laudibus virginitatis* ad venerandæ ve- 701. Vid. Part. I. p. 473.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

tustatis codicem emendato, typis mandavit *Londini* 1693. 4to. *Historiam Ecclesiasticam*, Anglicè vertit, & Elizabethæ Reginæ nuncupavit Thomas Stapletonus è Soc. Jes. ediditque typis elegantibus *Antw.* 1565. 4to. *Argent.* 1600. *fol.* *Commentaria in Epistolas S. Pauli*, Bedæ vulgò tributa, prodierunt à Gaufrido Bausardo seorsim edita anno 1499. *fol.* *Vitam Cuthberti*, longè emendatiorem, in Sæculis Benedictinis dedit Mabillonius. Certè inter exteros nemo de Bedâ nostro meliùs meruit, quàm Joan. Mabillonius, qui *Sæc.* III. Part. I. p. 539. amplum & accuratum Elogium historicum ei contexuit, quo, de ortu ejus, tempore, Monasticâ professione, exercitiis, Scripturarum studio, præceptoribus, ordinatione, doctrinâ, reverentiâ erga Patres, vocatione ad Romam, discipulis, sanctimoniâ, modestiâ, zelo, fide, & puritate morum, obitu, sepulchro, sanctitate declaratâ, reliquiis, elogiis, *Venerabilis* nomine, & scriptis fusè & diligenter agit. Et quoniam ingens & laboriosissimum opus in paucorum manibus versetur, multâque ibi habeat de Bedæ scriptis, tùm editis, tùm MSS. haud vulgaria, non abs re erit integrum ejus judicium de scriptis Bedæ, paulò licèt prolixius, huc transferre. Ita igitur cap. x. p. 555. vir eruditus, & de re Ecclesiasticâ optimè meritus. " His per quendam excursum dictis, venien- " dum est ad quasdam animadversiones, quæ mihi inter evolvendum " Bedæ scripta, tùm edita, tùm manu exarata, occurrerunt. Primùm " quidem de tempore scriptionum agendum; posteà de operibus dubiis " & supposititiis, postremò de relictis.

" Beda *librum tertium in Samuelem* aggressus est, mortuo Ceolfrido " Abbate, *i.e.* anno DCCXVI. ut ex præfatione lib. III. constat. *Ex-* " *planatiuncula in Epistolam Joannis*, prima videtur ex ipsius lucubra- " tionibus in scripturam sacram. Deinde *Expositio in Apocalypsin* quam " fratri *Eusebio* seu *Huetberto*, Abbati suo futuro, nuncupavit; nam " binominem fuisse Huetbertum, & *ob amorem studiumque pietatis, Eu-* " *sebium* cognominatum, patet ex præfatione lib. III. in Samuelem. " Porrò Beda librum Apocalypseos, in Capitula distinxit. Post Apoca- " lypsin, commentatus est librum *de Actibus Apostolorum*, hortante " Accâ Episcopo Hagulstadensi; tùm etiam *Lucæ Evangelium*, & " *Quæstiones triginta de libris Regum* explicavit, petente Nothelmo, " tunc Presbytero Londinensi, post Cantuariensi Archiepiscopo; quo " adjutore, in scribendâ Ecclesiasticâ Historiâ, usus est. Bedæ *Quæstio-* " *nes in utrumque Testamentum*, ex Anglià petiit Lupus Abbas Ferrarien- " sis epistolâ LXII. ad *Altigisum Abbatem Eboracensem.* Post ea omnia, " edidit *Commentaria in Samuelem*; ex quibus librum tertium, ut jam " diximus, aggressus est anno DCCXVI. at verò *Expositionem in Mar-* " *cum* evulgavit *post annos plurimos* quàm *Lucæ Evangelium* explanave- " rat. Quæ omnia ex ipsius Bedæ præfationibus in eosdem libros intel- " liguntur. Præterea, *Expositionem in Epistolas Pauli*, itidemque *in* " *Epistolas Canonicas*, ex dictis S. Augustini, magno studio contexuit: " & librum *de sex ætatibus* absolvit Leonis Isaurici anno IX. Christi " DCCXXIV. His absolutis, edidit *Historiam Ecclesiasticam* gentis suæ; " quam cum *Epitome* adjunctâ, perfecit anno DCCXXXI. Nam in " optimo codice MS. qui penès nos est, prædicta Epitome ultra istum " annum non excurrit, ut superiùs monuimus. In eâdem Epitome Beda " exhibet indicem lucubrationum suarum, in quo adnumeratur Epi- " stola *de Æquinoctio Verno juxta Anatolium*, scripta proinde ante annum " DCCXXXI. Unde exemplum in eâ Epistolâ Wichredæ Presbytero

" directâ,

" directâ, adductum, *de anno præsenti* DCCLXXVI. est interpolatio scri- SÆC. VIII. ab An. DCC.
" ptoris amanuensis, ipso anno Epistolam exscribentis, qui Bedæ senten-
" tiam, supposito exemplo, explicare voluit. Denique *Retractationum li-*
" *brum* in Acta Apostolorum post annum DCCXXXI. scripsit jam senex.

" Præter opera Bedæ in suo indice recensita, pauca sunt quæ ipsi tri-
" buere tutò possimus, exceptâ *Epistolâ ad Egbertum* Eboracensem Pon-
" tificem, scriptâ *post annos triginta à morte Aldfridi, Regis Northanim-*
" *brorum*, hoc est, anno Christi DCCXXXV. qui Bedæ supremus fuit.
" *Commentaria in Evangelium Joannis*, siquidem Bedam habent aucto-
" rem, post annum DCCXXXI. ab eo sunt edita, quæ veluti quoddam
" Augustinianæ Expositionis compendium esse videntur, insertis hinc
" inde sententiis aliorum Patrum; ut capite quarto agens de Regulo,
" verba Gregorii Magni adducit. Certè Jonas Episcopus Aurelianensis,
" Ludovici Pii æqualis, in lib. I. de Institut. Laicali cap. 13. citat plures
" versus ex Beda in *Homiliâ Evangelii vigesimâ*, qui in prædictis Com-
" mentariis leguntur capite 2. unde suspicamur legendum esse apud
" Jonam in *Homiliâ Evangelii secundâ*. Et quidem Alcuinus in præ-
" fatione Commentarii sui in Joannis Evangelium, *ex Homiliis beati*
" *Bedæ Presbyteri*, multa se adsumpsisse fatetur. His insuper Beda
" morbo supremo decumbens, patriâ linguâ reddidit Joannis Evangeli-
" um, testante Cuthberto discipulo, in Epistolâ quam de ipsius obitu
" exaravit. In *Dubiorum* classem rejicienda sunt *Expositiones in Matthæi*
" *Evangelium*, *Commentarius in Psalmos*, *Vitæ Sanctorum*, (*exceptis Actis*
" *SS. Felicis*, *Cuthberti*, & *Anastasii*, quæ Beda agnoscit ut sua); *Libel-*
" *lus de Officiis*, *Commentarius in Boetii librum de Trinitate*, *Meditatio-*
" *nes Passionis*, *Libri de Elementis Philosophiæ*, & *Liber de Remediis*
" *peccatorum*, quem jam inter Suppositicia relegavit Spelmannus Tom. I.
" Conc. Angl. tametsi in Collectione Canonum Regino Pœnitentia-
" lem librum *Theodori* seu *Bedæ* citat in lib. I. cap. 297. Ivo etiam
" & Gratianus *ex Pœnitentiali Bedæ* referunt Capitulum *de Sacerdote*
" *Eucharistiam vomente*. Non tamen præteream id, quod in Bedæ Ho-
" miliario Thuaneo vetustissimo legi, manu recentiori, ante annos
" quadringentos, adscriptum; *Ego non peto librum Expositionis Bedæ super*
" *Evangelia*, *sed peto librum Expositionis Bedæ super Psalmos Psalterii.*
" Apagè *Epistolam de Divinatione mortis*: quæ deliramenta quantum
" à mente pii hominis absint, probat *Epistola ad Herefridum Presby-*
" *terum*, libello de Tonitruis, à se Latinè verso, præfixa. Is est Here-
" fridus Presbyter *de Regno Merciorum*, ad quem extat S. Bonifacii
" Martyris Epistola X. Auctor libri de Officiis Divinis scribebat post
" annum quam Pascha inciderat in vii. Id. *Apriles*, ut patet ex cap. de
" Pascha annotino: quod ab anno DCCXXXI. quo Beda Indicem
" operum suorum conjecit, ante annum DCCLXXI. non accidit.

" Scripsit quidem Beda *Homiliarum Evangelii libros duos*; ut ipse
" fatetur, seu *in Lectionarium anniversarium*, ut habet S. Bonifacii Epi-
" stola IX. supra num. xxi. relata; at quænam ex editis ad Bedam
" pertineant, quænam suppositæ sint, interest distinguere. Sic enim
" explorabimus celebriores dies, qui tùm anniversariâ solemnitate
" colebantur. In Bibliothecâ Thuaneâ habentur duo vetusti codices,
" in quibus Bedæ Homiliæ reperiuntur. In primo, num. cxliv.
" annos octingentos exarato, Homiliæ XXXIX. continuâ serie
" exhibentur; in alio num. xxxviii. qui annos sexcentos præfert,
" distinguuntur in duos libros, præmissis ad utrumque Capitulationibus.

SÆC. VIII. ab An. DCC. [Hoc loco, harum Homiliarum indicem exhibet Mabillonius, & utrumq; apographum inter se confert. Quod cum tanti non sit, hic omittendum duximus. Pergit deinde.] " Ex his intelligimus Homilias *in Dominicos dies post Trinitatem*; item in Festos *S. Stephani Proto-Martyris*, " *S. Scholasticæ*, *S. Mariæ Magdalenæ*, *Transfigurationis Domini*, *Adsumptionis B. Mariæ*, *S. Bartholomæi*, *Nativitatis B. Virginis*, *S. Michaelis*, *S. Lucæ*, *Præsentationis B. Mariæ*, & *alias de communi Martyrum*, &c. aut subditicias esse, aut dubias, aut certè ex sinceris Bedæ Commentariis in Marcum & Lucam expressas. Certè *Homilia de S. Scholasticâ*, S. Bertario Abbati Cassinensi tribuitur in Cassinensi codice MS. " & *Sermo in Festo omnium Sanctorum* legi solitus, adscribitur Rabano " Mauro in apographis nonnullis, nescio an benè. Illud movet quòd " Festum omnium Sanctorum institutum est à Gregorio Papâ III. ut " probant veterrima Usuardi Exemplaria, & Menardus noster in librum Sacramentorum S. Gregorii p. 184. Et Sermo iste Bedæ stylum sapit. Denique Sermo, Bedæ adscriptus, in versum Psalmi, *Dominus de Cœlo prospexit super filios hominum*, &c. haudquaquàm ipsius " Bedæ est; cum in eo referatur testimonium petitum ex vitâ Gregorii Magni, à Joanne Diacono scripta post annos centum & quinquaginta à morte Bedæ Venerabilis.

" Sunt qui Bedæ Expositiones in Pauli Epistolas, ex libris S. Augustini excerptas, cuidam Floro, Monacho (ut Trithemius putat) Trudoniano, tribuendas existimant. Sic enim præfert egregium apographum Corbeiense, duobus voluminibus distinctum, *Expositiones Epistolarum S. Pauli Apostoli, ex libris S. Augustini, Doctoris eximii, à quodam Floro collectæ.* Et in fine, *Compositus est liber iste*, i.e. scriptus, *à Richero Sub-Priore & Joanne, suo scriptore Monoculo, anno, quo restituta est Ecclesia S. Joannis Corbeiæ, & Turonis est secunda sedes Romanæ urbis* (Alexandro Papâ III. Tyronis Synodum agente) *anno* MCLXIV. *Ludovico Rege Francorum, Theodorico Episcopo Ambianensi, Joanne Corbeiæ Abbate.* Verùm expositiones istæ, quæ duobus illis voluminibus continentur, eædem ipsæ, quæ in Bedæ operibus extant, sunt verus & genuinus Bedæ fœtus; tùm quia ipse in Syllabo operum suorum meminit earum expositionum; tum quia alia reperitur Commentatio Flori nomine prædita, non tantùm ex Augustini, sed & aliorum Patrum operibus contexta; qualis penès Petrum Franciscum Chiffletium Soc. Jesu, virum eruditissimum, manu descripta habetur, ad eum modum, quo Claudius Scottus, postea Taurinensis Episcopus, aliam in Pauli itidem Epistolas, ex Augustini, aliorúmque Patrum sententiis defloravit. Et tamen Ratbertus Monachus, in lib. de Casibus Monasterii S. Galli c. 10. memorat *Collectanea Flori Presbyteri de voluminibus S. Augustini, in Epistolam Pauli ad Romanos*; & paulò post, *Collectanea Flori in Epist. ad Corinth. secundam, & ad Hebræos.* Denique Lupus Abbas Ferrariensis, *Collectaneum Bedæ in Apostolum*, ex operibus Augustini, laudat in Epistolâ LXXVI.

" In editis Bedæ Operibus, desiderantur (ni fallor) genuina ejus opera quædam; Nempe *Explanatio in Canticum Habacuc*, quæ in apographo nostro num. cclxxv. hoc præfert exordium; *Canticum Prophetæ Habacuc, quod tibi exponi petisti, dilectissima in Christo Soror, Sacramenta Dominicæ Passionis maximè pronunciat. Unde ex consuetudine Sanctæ & universalis Ecclesiæ, sextâ Sabbati, quâ eâdem Passio completa est, solet in laudibus matutinis, per singulas Hebdomadas, solen-*

" *nitèr*

" *nitèr repeti*, &c. Item defideratur *Carmen de Divino Judicio ad* SÆC. VIII. ab An. DCC.
" *Accam Episcopum*, editum à Simeone Dunelmensi Monacho, in libro
" de gestis Regum Angl. qui Bedæ etiam in MS. Cod. Thuaneo adscribi-
" tur; *Epistola de sextâ Mundi ætate ad Flegwinum, quæ unà cum Historiâ*
" *Abbatum Monasteriorum Wiremuthensis & Girwicensis*, & *Epistola ad*
" *Egbertum Eboracensem Antistitem*, à Waræo nuper vulgata est. Sin-
" cerum Bedæ *Martyrologium* in Tom. III. Martii Bollandiani recèns in
" lucem prodiit: in quo tamen an *Festum omnium Sanctorum* locum ha-
" bere debeat, dubium est, cum Beda quatuor tantùm annis vixerit
" post creationem Gregorii Papæ tertii, qui hujus Solennitatis auctor est.
" Istius martyrologii verba de S. Lupo Tricassino Episcopo adducit
" Herricus, noni Sæculi auctor, in lib. I. de Mirac. S. Germani Episc. Au-
" tissiod. c. 15. Quædam etiam refert Amalarius l. II. de Divin. Offic.
" cap. 24. Qui auctor fallitur in libro IV. capp. 39, & 41. in citando
" Bedæ libro de Vitâ S. Cuthberti; ea enim verba quæ memorat, in
" neutrâ Bedæ lucubratione de S. Cuthberto, at in eâ, quam anony-
" mus quidam Monachus Lindisfarnensis tribus libris, in Martio Bol-
" landiano editis, adornavit, reperiuntur. In perantiquo & optimo
" apographo nostro num. Dxlvi. in quo Bedæ opus de Computo habe-
" tur, leguntur *versus Domni Bedæ ad componendum Horologium*, hoc
" initio;

Quos cursus solis jungant sua tempora menses
Carmine nunc Lector paucis adverte docebo.

" Verùm hi versus, non Bedæ, sed Wandalberto Diacono Prumiensi, tri-
" buendi sunt. In eodem Cod. MS. extant etiam plures Scriptiones *de*
" *Computo*; in his, *Excerptio vel Expositio Computi Herrici* Monachi, il-
" lustrando Bedæ Commentario instituta. Cujus Prologus sic se habet;
" *Cum quibusdam Fratribus nostris adolescentulis, quædam calculatoriæ*
" *artis rudimenta, communi sermone explicare cœpissem, hujusce quoq; non*
" *contemnendæ (ut multi arbitrantur) doctrinæ aliquid impertirem, quos*
" *in arte Grammaticâ, prout Divina auxiliata est munificentia, aliquate-*
" *nùs introduxeram; nescio quo accensi desiderio instare vehementer cœ-*
" *perunt, quatenùs ea quæ vivâ voce deprompseram, multorum utilitati*
" *profutura, qualitercunq; scripta ederem; quibus obnixius renitens, id*
" *quod ostenderam superesse libros de hâc eâdem re .·. præcipuè venera-*
" *bilis viri Domni Bedæ Presb.* &c. Sub finem Expositionis, auctor scri-
" bere se indicat anno DCCCLXXX. *Indict.* VIII. ut proinde alius sit ab
" Herrico Monacho Autissiodorensi, qui integro Sæculo fuit superior.
" An verò Helpericus Cœnobii S. Galli Monachus, qui librum de Com-
" puto scripsit, testante Trithemio lib. II. de vir. illustr. Ord. S. Bened.
" cap. 77. lege *Carmen de Psalmo* CXXII. in Tomo VI. Antiq. Lect.
" Canisii p. 619. Bedæ venerabili adscriptum, si tanti est.

AUCTOR *Vitæ S. Anstrudis* claruisse videtur ineunte hoc Sæculo circa annum DCCX. à rebus de quibus agit, ut videtur, non longè remotus. Scripsit vitam S. Anstrudis Abbatissæ Laudunensis, quæ vitam finivit circa annum DCLXXXVIII. Ex Cod. MS. Monasterii Laudunensis eam extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* II. p. 975. 710.

AUCTOR *Vitæ S. Judoci*, claruit circa annum DCCX. utpote qui secundum narrationum exempla à Monachis Judocensibus accepta se scripsisse tradit. Vitam condidit S. Judoci Presbyteri & Confessoris, denati 710.

SÆC. VIII. ab An. DCC. denati circa annum DCLXVIII. quam ex elegantissimo codice Gemmeticensi ante annos septingentos exarato, nobis exhibet Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 565.

710. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Virgilii*, circa annum DCCX. claruisse videtur. Literis consignavit Vitam S. Virgilii Episcopi Arelatensis, qui mortalitatem explevit anno circiter DCXVI. Quam primus edidit Vincentius Barralis in *Chronologiâ Lerinensi*; deinde ex Cod. MS. emendatam, Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 55.

710. SIVIARDUS, natione forsan Gallus, Monasterii Anisolensis apud Cœnomannos Abbas quintus, claruit ineunte Sæculo VIII. circa annum DCCX. Posterorum memoriæ tradidit Vitam S. Carilefi Abbatis Anisolensis primi; quam ex MSS. Codd. edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 642. Cui subjecit miracula S. Carilefi, ad ipsius Sepulchrum facta, Scriptore Anonymo, qui ante S. Carilefi Translationem Normannorum tempestate peractam vixisse videtur. Habetur apud Surium ad diem i. *Julii* Vita S. Carilefi ex pervetustis Codd. descripta, sed à Mabillonianâ planè diversa.

712. ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Boniti*, claruit anno DCCXII. Scripsit Vitam & Translationem S. Boniti Arvernensis in Galliâ Episcopi, quam Adelphio Abbati Magnilocensi, qui Boniti in Romanâ Peregrinatione comes fuerat, & Etherio dedicavit. Habetur ex variis MSS. Codd. recognita apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 89.

720. AUCTOR *Vitæ S. Bertilæ* claruit circa ann. DCCXX. Haud diu enim post S. Virginis obitum (obiit illa anno DCCII.) vixisse ex ipsius verbis colligi potest. Vitam scripsit S. Bertilæ Virginis & Abbatissæ Kalensis primæ, editam ex Codd. MSS. Corbeiensis Monasterii à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 21.

720. 730. AUCTORES *Vitæ S. Austrebertæ*, Anonymi duo, hoc circiter tempore claruisse videntur. Prior circa annum DCCXX. Posterior tempore suppar, forsan circa annum DCCXXX. Scribit enim num. x. se miraculum quoddam B. Virginis ab adolescentulâ, quæ apud eam fuerat educata, accepisse; *quæ huc usque*, inquit, *vivit in corpore.* Extat utriusque Vita S. Austrebertæ, Virginis & Abbatissæ Pauliacensis in Caletis, apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 27. Priorem posteriore loco posuit. Posterioris auctor qui priorem interpolavit, habetur etiam apud Surium ad *Februar.* x. Confer Bollandum eodem die.

720. ANTENOR, quâ gente, vel stirpe ortus, incertum; dignitate Episcopus, claruisse videtur circa annum DCCXX. Scripsit Vitam S. Silvini apud Morinos in Galliâ Episcopi, quem vivum impensè coluerat. Hanc posteà interpolavit & expolivit Anonymus quidam, qui vixit ante medium SÆC. IX. Periit genuinum Antenoris Opus. Extat interpolatum apud Catellum in *Historiâ Episcoporum Tolosatium*, Bollandum *Februar.* xvii. Tom. III. p. 24. & 757. ubi varia de genere Silvini, de patriâ, episcopatu, adventu in Belgium, obitu, & translationibus discutiuntur. Denique apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 295.

EDDIUS

EDDIUS *Stephanus*, Anglus, Monachus Cantuariensis, claruit anno DCCXX. Vitam S. Wilfridi Eboracensis Episcopi, auctore Eddio, ex Bibliothecæ Cottonianæ codice, literis partim Saxonicis, partim Longobardicis, ante annos septingentos exarato, Tho. Galei beneficio, uti ipse agnoscit, descriptam, vulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 671. Verùm cùm è codice Cottoniano capita quædam avulsa essent, posteà beneficio Viri Cl. Edoardi Bernardi Oxoniensis accepit capita duo cum duobus dimidiis, ex codice Sarisburiensi restituta, quæ, unà cum variantibus totius vitæ lectionibus, nobis exhibet *ibid.* Part. II. p. 550. tandem Ecclesiæ Sarisburiensis codicem, eum nempe quo usus est olim Reverendissimus Usserus, nactus, hanc Vitam emaculatam & haud parum auctam edidit ipse Galeus *Hist. Angl. Scriptor.* T. III. *Oxon.* 1691. p. 40. SÆC. VIII. ab An. DCC. 720.

ANONYMUS *Vitæ S. Walarici* Scriptor, circa ann. DCCXXV. claruisse videtur. Scripserat Vitam S. Walarici primi Leuconaensium Abbatis, (obiit is anno DCXXII.) Rambertus, ejusdem Cœnobii Abbas. Hanc utpotè prolixiorem, & sermone simplici & impolito exaratam, jussu Hugonis Rothomagensis Archiepiscopi, in compendium redjuxit Anonymus noster, & à se ornatam & expolitam Theodino Abbati muncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 76. 725.

COSMAS HIEROSOLYMITANUS, claruit anno DCCXXX. Præter reliqua ejus Scripta, de quibus in priori hujus Operis parte egimus, extat ejus ἔκφρασις, sive *Enarratio metrica* singulorum Psalmorum totius Psalterii Davidici carmine Iambico. Cujus hoc initium, Ἔκφρασις ἰαμβικὴ εἰς τὸ θεῖον καὶ θεοφιλέστατον Δαυὶδ, Κοσμᾷ ποιητῇ. Γενοίμην. 730. Vid Part. I. p. 481.

Μετὰ τὸ μέγιστον Μωσεῖ καὶ μέγαν ἐν προφήταις
Καὶ πρώτιστον ἀνακτορῶν, &c.

Habetur MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta ordinem Lambecianum CXCVII. Nesselianum LIII. De hoc Opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 103, 227. Vide etiam Cod. LX. num. vi.

AUCTOR *Vitæ S. Botulfi*, natione, ut videtur, Anglus, circa annum DCCXXX. vel non diu posteà, claruisse videtur. Refert enim *num.* x. se ab his qui S. Botulfi imbuti sunt disciplinâ, quique ejus, dum viveret, usi sunt præsentiâ, miracula ab eo patrata didicisse. Scripsit Vitam S. Botulfi Abbatis Ikanhoensis in Angliâ primi. Situm erat illud Monasterium, à S. Botulfo conditum, apud Anglo-Saxones, ad Withamam fluvium in agro Lincolniensi prope Oppidum Bostonum sive **Botolf's-Town**, ut Cambdenus noster acutè conjicit. Vitam hanc integram & sinceram ex Membranis Cœnobii Uticensis in Neustriâ, primus edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 4. 730.

AUCTOR *Vitæ S. Richmiri* claruit circa annum DCCXXX. Vixit quippe sub Arrio, Richmiri anno circiter DCCX. defuncti successore, adhuc in vivis agente, ut *num.* xviii. ipse nos docet. Scripsit Vitam S. Richmiri, apud Cœnomannos Abbatis. Habetur apud Bollandum *Januar.* xvii. & Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 228. 730.

AUCTOR

SÆC. VIII. ab An. DCC. 730. AUCTOR *Vitæ S. Goaris*, Cœnobii S. Goaris in Diœcesi Trevirensi (ut credi par est) Monachus, circa annum DCCXXX. claruisse videtur. Neque enim ipsius ætas certò statui potest, nisi quòd opus ejus Wandalberti Diaconi Prumiensis tempore, qui vixit & scripsit anno DCCCXXXIX. vetustum & perantiquum exemplar habebatur. Composuit Vitam S. Goaris Confessoris & Eremitæ circa ann. DCXLIX. defuncti; quam ex MS. Cod. Herouvalliano Actis suis Benedictinis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc.* II. p. 275.

740. Vide Part. I. p. 486. FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente Gallus, claruit anno DCCXL. De scriptis ejus suo loco diximus. Circa Caroli M. ætatem, vel paulò antè, Gallus quidam ex variis vetustiorum opusculis, *Collectaneorum Chronologicorum* opus contexuit, in sex partes digestum. I. Continet Anonymi cujusdam librum *de Divisionibus & Generationibus Gentium*, qui sub Alexandro Severo scripsit, & Africani Chronographiæ pars esse putatur. Hanc accuratè edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. II. Excerpta ex Idacio, aliisque complectitur. III. Alia itidèm ex Idacio exhibet. IV. Ex Thoromacho, seu Turonico, *i. e.* Gregorio Turonensi desumitur. V. Q. Julii Hilarionis, ut volunt, de cursu temporum libellum repræsentat. VI. Plura ex Thoromacho seu Gregorio Turonensi excerpta continet. Habentur hæc omnia eodem ordine in pervetusto codice MS. Biblioth. Vindob. literis Gothicis ante DCCC. circiter annos exarato. Horum collectaneorum compilatorem fuisse Fredegarium nostrum conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. p. 850. Cujus opinor conjecturæ doctiorum nemo refragabitur; præsertim cum ipse Fredegarius in præfatione ad Historiam suam disertè ait, se, ad Exemplum Chronici Hieronymiani & eorum qui illud auxere, quinque Chronicorum libros contexuisse. Priorem hujus Operis partem ex codice MS. extulit loco citato Lambecius, & de reliquis collectionis partibus non indiligenter agit. Confer quæ de hisce Collectaneis congessit Chr. Sandius Not. ad Voss. *de Hist. Lat.* p. 279. Ubi editiones, Canisianam & Labbeanam, cum iis quæ Lambecius protulit, sedulò & accuratè confert.

744. JOANNES Monachus & Presbyter, posteà, ut videtur, Eubœæ Episcopus, claruit circa annum DCCXLIV. Extat ejus Oratio Historica εἰς τ̀ ἐυαγγελισμὸν τ῀ ἁγίων δικαίων, *Joachimi & Annæ, & in Nativitatem Beatissimæ Virginis Deiparæ*, quæ hoc modo incipit, Ὁ μέγας Ἀπόστολ@. Παῦλ@., ὁ τ῀ μεγάλων μυστηρίων ζηλωτὴς, &c. Asservatur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCXLVII. num. xviii. fol. 137. & inter *Historicos Ecclesiastic.* Cod. CXIV. num. i. fol. 1. Leo Allatius *de Script. Simeon.* p. 102. alium Joannis nostri *Sermonem*, εἰς τ̀ ἁγίαν τ῀ Χριστ῀ γέννην recenset, hoc initio, ὁπόταν τὸ ἔαρ ἐπέλθη τὰ τ῀ σωμάτων στοιχεῖα, quem à priori diversum esse nullus dubito.

750. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Hermenlandi*, Monachus, cujus verò loci haud satis certum, claruisse videtur circa annum DCCL. Vitam scripsit S. Hermenlandi Antrensis in Aremoricâ Abbatis primi, qui in insulâ fluvii Ligeris, *Antro* dictâ, Monasterium condidit an. DCXCVI. & è vitâ decessit circa annum DCCXX. Extat, sed interpolata apud Surium *Mart.* xxiv. Integriorem & genuinæ lectioni restitutam ediderunt, Bollandus *Mart.* xxiv. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* Part. I. p. 383.

ANO-

ANONYMUS *Vitæ S. Eucherii* auctor, claruit, Eucherio penè æqualis, circa annum DCCL. Scripſit Vitam S. Eucherii Aurelianenſis Epiſcopi, quam habes, ſtylo nonnihil mutato, apud Surium *Februar.* xx. integriorem apud Bollandum eodem die, & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 594. SÆ C. VIII. ab An. DCC. 750.

ANASTASIUS, Monachus Caſinenſis, ſub Stephano III. Pontifice Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, & quod volunt nonnulli, ſed inani conjectura ducti, Cardinalis, claruit anno DCCLIV. Scripſit Hiſtoriam de Tranſlatione partis Reliquiarum S. Benedicti & Sororis ejus Scholaſticæ, quæ in Bibliothecâ Caſinenſi ſervatur. Exemplar etiam MS. penès ſe habuiſſe teſtatur Arnoldus Wion. *Lign. Vit.* lib. II. cap. 8. p. 177. Hujus quidem Anaſtaſii nullus meminit Petrus Diaconus libro *de viris illuſtribus Caſinenſibus.* 754.

ARIBO, CYRINUS etiam, necnon & HÆRES dictus, gente Germanus, Monachus Benedictinus, dein Cœnobii S. Dionyſii Schlechdorphienſis Abbas, tandem Eccleſiæ Freſingenſis Epiſcopus quartus factus anno DCCLX. Vitam cum morte commutavit anno DCCLXXXIII. In literas redegit Vitam S. Corbiniani, primi Freſingenſis Epiſcopi, quæ habetur apud Surium *Sept.* viii. & Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 500. Erat etiam Aribo, cujus meminit Sigebertus Gemblacenſis *, Moguntiæ Archiepiſcopus, qui ſcripſit in XV. *Pſalmos graduum*, atque ex hâc vitâ diſceſſit anno MXXXI. 760. * Cap. 140. p. 152.

ANONYMUS *Vitæ S. Pardulfi* auctor, Monachus, ut videtur, Waractenſis, (Cœnobium erat ad fontem amnis Vartampæ ſitum) claruit circa annum DCCLX. vel paulò poſt. Scripſit Vitam S. Pardulfi Waractenſis in Lemovicibus Abbatis, quam habes apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 573. 760.

ATHANASIUS, quem nonnulli *Juniorem* vocant, claruit ex mente eorum circa annum DCCLXV. Multum præ aliis laborat Cl. Lambecius *Comment.* lib. I. p. 124. ut talem nobis Athanaſium cudat; nullum tamen teſtem pro ſe adducit, nullum ſententiæ ſuæ fundamentum habet præter conjecturam, eámque ſatis inanem; nempe à Conſtantino Conſtantiæ in Cypro Epiſcopo, Synodi Nicænæ II. Act. IV. non ſimplicitèr & expreſsè vocari Athanaſium, ſed figuratè, & ſubobſcurè ὁ δ' Ἀθανασίας ἐπώνυμον, hoc eſt, eum *qui ab immortalitate appellationem ſortitus ſit.* De eo enim, *inquit*, ſic locutus eſt Epiſcopus ille Conſtantinus; nempe nè propter nominis ſimilitudinem auctor iſtius narrationis Athanaſius, cum Athanaſio Epiſcopo Alexandrino confunderetur. Sed nugas agit vir longè eruditiſſimus. In ipſo ſermone qui in Synodo Nicænâ lectus eſt, ὁ ὃν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος appellatur; immò ipſomet fatente Lambecio, in duobus codicibus MSS. Bibliothecæ Palatinæ, & in tribus Bibliothecæ Cæſareæ, *Athanaſius Archiepiſcopus Alexandrinus* diſertè dicitur. Nec forſan alio animo recentiorem Athanaſium nobis procudere voluerunt Baronius, Bellarminus, Lambecius, alii, quàm ut Patres Nicænos ab inſigni fraude in citandâ tàm fabuloſâ narratione ſub Magni illius Athanaſii nomine, eò ſpecioſiùs vindicarent. Quicquid ſit, ſi modò talis unquàm extiterit Athanaſius, ei tribuenda ſunt ſcripta ſuppoſititia, quæ ſub Athanaſii no- 765.

SÆC. VIII. ab An. DCC. mine vulgò venire solent; qualia sunt, *Historia de passione Imaginis D. N. Jesu Christi, crucifixæ in Beryto*, in Concilio Nicæno II. lecta & recitata; *Quæstiones ad Antiochum* CXXXVI. *Synopsis S. Scripturæ*; *Disputatio contra Arium, in Synodo Nicænâ*; & alia forsan, quæ emunctioris naris Critici Athanasio abjudicant. Et ad eandem classem pertinet *Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos*, ab Arnoldo anno 1685. ex Bibliothecâ Vossianâ Græcè & Latinè editum; certè Athanasio cuidam Juniori tribuendum.

767. GODESCALCUS, natione, ut videtur, Gallo-Belga, Ecclesiæ Leodicensis Diaconus, claruit circa annum DCCLXVII. Jussu Agilfridi Episcopi sui scripsit Vitam S. Landeberti, seu Lamberti, Trajectensis ad Mosam Episcopi, & Martyris, anno DCCVIII. Ut & de ejusdem Miraculis & Translatione librum alium: *num.* iv. Landeberti gesta maximè insigniora à Theodoeno, ipsius discipulo, & socio admodùm familiari, se accepisse testatur. Hæc opuscula primus extulit Hen. Canisius *Lect. antiq.* Tom. II. p. 172. Dein Chapeavillus *Rerum Leod.* Tom. I. Denique Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 66. Præter Godescalcum nostrum, Landeberti Res gestas literis consignârunt Stephanus Episcopus Leodicensis circa ann. DCCCCIII. Anselmus Leodicensis Canonicus anno MXLVIII. Ægidius Aureæ-Vallis in Diœcesi Trevirensi Monachus Cisterciensis anno MCCLI. Nicolaus Canonicus etiam Leodicensis anno MCXXIV. Reinerus S. Laurentii prope Leodicum Monachus Benedictinus anno MCXXX. Horum opuscula edidit Chapeavillus loco citato, & de iis agit Cl. Mabillonius *Observationibus prævis* Vitæ S. Landeberti præmissis.

770. AUCTOR *invectivæ* adversus Iconomachos claruit circa annum DCCLXX. Ætatem ipse satis prodit, dùm scribere se ait XLV. annis post quæstionem de imaginibus primò motam, quæ circa annum à Christi passione septingentesimum moveri cœpit, adeóque ad extrema ferè Constantini Copronymi tempora vixit, certè post Synodum sub Constantino ann. DCCLV. contra imagines celebratam, ad quam confutandam se accinxit. Contexuit *Dialogum συλλήβδην Orthodoxorum, ad eos convincendos, qui fidei & doctrinæ sanctorum & orthodoxorum Patrum contraria asserunt.* Edidit hunc *Invectivam* Græc. Lat. Fr. Combefisius in Collectione *Scriptorum post Theophanem Paris.* 1685. pag. 303.

773. TURPINUS, vel TILPINUS, Gallus, S. Dionysii propè Parisios Monachus, Carolo M. à secretis, dein Archiepiscopus Remensis, claruit anno DCCLXXIII. Obiit anno DCCCXI. Extat sub ejus nomine *Historia de Vitâ Caroli M. & Rolandi* apud Reuberum *Script. Germanic.* p. 67. Verùm hoc opus Turpino abjudicant Eruditi, Hottomannus, Pap. Massonus, Douza, Vossius, alii; tùm quòd ejus nusquàm meminerunt illius Sæculi Scriptores, tùm quòd nimis sit fabulis refertum; denique quòd meminit obitûs Caroli M. cùm ipsum Turpinum ante Carolum decessisse constat. Vide quæ hâc de re habet Cl. Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 32. p. 298.

776. ANSO gente Belga, Laubiensis in Belgio Abbas, Theodulfo in Monasterii sui regimine successit anno DCCLXXVI. Obiit anno DCCC. Monachus adhuc in tabulas retulit Vitam S. Ursmari Episcopi

SÆC. VIII. ab An. DCC.

ſcopi & Abbatis Laubienſis, quam Theodulfo prædeceſſori ſuo nuncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 246. qui in hoc auctore locos communes inconcinnè redactos ſe aliquoties reſecâſſe ingenuè fatetur. Vitam etiam S. Ermini, ſeu Erminonis Epiſcopi & Abbatis Laubienſis, Urſinari diſcipuli & ſucceſſoris ſcripſit Anſo noſter, quæ ex MS. Cod. Criſpeienſi habetur apud eundem Mabillonium *ibid.* p. 564. De Rathero Epiſcopo Veronenſi, Fulcuino Abbate Laubienſi, qui obiit anno DCCCCXC. ejúſque ſucceſſore Herigero, qui etiam S. Urſinari Res geſtas literis tradiderunt adiſis eundem Mabillonium in *Obſervationibus prævius* p. 246.

FLACCUS ALCUINUS, gente Anglus, civitate Eboracenſis, Abbas Cantuarienſis, claruit anno DCCLXXX. Opera ejus omnia, hactenùs edita, *Hiſtoria Literaria* Part. I. recenſuit. Scripſit præterea Alcuinus Carmine Heroico librum *de Pontificibus & Sanctis Eccleſiæ Eboracenſis.* Hoc Poema verſus 1658. continens, ex codicibus MSS. Remenſi, & S. Theoderici propè Remos, à Joan. Mabillonio ad ſe tranſmiſſum, publici juris fecit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 703. qui & Epiſtolas aliquot Alcuini nondùm publicatas penès ſe habere teſtatur. 780. Vid. Part. I. p. 495.

DONATUS, gente, ni fallar, Germanus, & Eccleſiæ Mettenſis Diaconus, claruit circa annum DCCLXXX. Scripſit rudi & ſimplici ſtylo ad Angelramnum Mettenſem Archiepiſcopum Caroli Magni Archi-Capellanum, anno DCCC. mortuum, quiq; id muneris ab eo petierat, Vitam S. Trudonis confeſſoris, qui Monaſterium in vico Sarchinio ad Ciſindriam fluvium à ſe conditum rexit, obiítque circa annum DCXCVIII. Edidit eam ex MS. Cod. Cheſniano Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1069. 780.

ANONYMUS, gente Anglus, Ælberti Archiepiſcopi Eboracenſis diſcipulus, non infimi ſubſellii Poeta, claruit circa ann. DCCLXXXV. Scripſit *Hiſtoriam Anglicam* carmine Heroico, quo de urbis Eboraci primordiis, déque primis ejus Eccleſiæ Pontificibus ac Sanctis agit. Integrum Poematium extat MS. in codice Monaſterii S. Theoderici propè Remos; Ex quo partem benè longam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 558. 785.

ANONYMUS *Annalium Francorum* conditor, claruit circa annum DCCXCVI. Scripſit Annales Francorum ab anno DCCXXVI. uſque ad annum DCCXCVI. Hos ex pervetuſto codice S. Martini Matiſconenſis, extulit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 733. Quibus breve Chronicon S. Martini Maſſiacenſis in Biturigibus ad Cyclorum Paſchalium margines inſperſum, ab anno DCCXXXII. ad MXIII. præmiſit. 796.

SÆC. VIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

BRITANNICUM sub Alfrido Northumbrorum Rege an. DCCI. in causâ Wilfridi Archiepiscopi Eboracensis, habitum. Multæ
701. circa hanc rem lites; adeo ut intra quatuor menses LXX. Conciliabula coacta fuisse dicuntur. Tandem ad Joannem Papam provocare coactus est Wilfridus, qui pro causâ ejus sententiam tulit. Exhibet Acta hujus Synodi Malmesburiensis *de Gest. Pontif.* lib. III. p. 151. & exinde Conc. Tom. VI. p. 1382.

704. TOLETANUM, vulgò XVIII. sub Witizâ Rege, anno DCCI. rectiùs DCCIV. habitum. Meminit Rod. Toletanus l. III. c. 14. verùm Acta non extant. Vide Baron. ann. DCCI. num. xv. & d'Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. II. p. 763. Notabit lector antiquitatis sacræ studiosus per integrum hoc Sæculum, hâc unicâ Synodo exceptâ, nulla Concilia in Hispaniâ celebrata fuisse. Ut igitur defectum aliquo modo resarciret eruditissimus Card. d'Aguirre, initio Tom. III. quamplurima venerandæ Vetustatis Hispanicæ monumenta, vel hactenùs inedita, vel quæ non ubique occurrunt, in lucem emisit. In his primas tenent *Index S. Canonum & Conciliorum, quibus Ecclesia, præsertim Hispanica, regebatur ab ineunte sexto Sæculo usque ad initium octavi*, & libros VI. complectitur, p. 1. *Catalogus Romanorum Pontificum* à tempore irruptionis Saracenorum in Hispaniam ann. DCCXV. usque ad præsentem diem, p. 51. *Catalogus Regum Hispaniæ, sub quibus Concilia habita sunt* ab eodem tempore p. 65. *Præsulum Toletanorum*, p. 67. Opuscula aliqua quorundam Patrum in G. Loaisa primò edita; aliaque plura, quæ ipsius voluminis inspectio lectori erudito sistet.

705. ROMANUM I. sub Joanne VII. & *CXXV.* Episcopis an. DCCV. habitum. In quo, petente Justiniano Imp. ut sextæ Synodi Canones examinarentur, Imperatoris hâc in re desiderio Pontifex annuere noluit. In hâc item Synodo Wilfridus Eboracensis denuò accusatus absolutus est. Vide Bed. lib. V. cap. 20. p. 443.

705. MERCIANUM circa annum DCCV. habitum. In quo præceptum est Aldhelmo Abbati Malmesburiensi, ut adversus Britannorum in Paschate celebrando errorem scriberet. Vide Bed. lib. V. cap. 19. p. 436.

705. NIDDENSE apud Northanhumbros anno DCCV. habitum. In quo, monente per literas Joanne Papâ, Wilfridus in sede suâ Eboracensi confirmatur. Vide Malms. *de Gest. Pontif.* lib. III. fol. 152. Circa annum DCCVIII. vel ex mente Spelmanni anno superiori, habita est etiam sub Inâ Rege Synodus, in quâ Episcopatus Occidentalium Saxonum in duas Parochias divisus est. Vide Bed. lib. V. cap. 19. p. 436. & H. Huntingd. lib. IV. fol. 193. p. 2.

ALNENSE

SÆC. VIII. ab An. DCC.

ALNENSE sub Berthwaldo Cantuariensi, & Wilfrido Eboracensi, omnibusque Angliæ Episcopis anno DCCIX. celebratum. In quo, inter alia Donationes Monasterio Evesshamiensi collatæ confirmantur. Vide Godwin. *de Præsul. Angl.* in Episc. *Wigorn.* p. 501. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 213. Hoc circiter tempore (vel ut alii DCCXII.) Synodum quandam Anglicanam habitam esse volunt nonnulli, in quâ, ex prætensâ Egwini Wigornensis visione Imagines in Templis ponendas & adorandas esse sancitum est. Verùm incerta omnia, quin & suspecta, & planè supposititia. Vide quæ habet Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 208. præcipuè *ibid.* p. 216. Sub Inâ etiam, incerto & tempore & loco habitum est Concilium omnium Episcoporum, Principum, Procerum, &c. In quo, occasione nuptiarum Inæ cum Gualâ, Cadwaladri Britonum Regis filiâ, de mutuis connubiis haud endis inter Anglo-Saxones, Britones, & Scotos, tum ad defendam fornicationem, & immunditiem, tùm ad concordiam publicam promovendam, conventum est. Vide Acta apud Spelm. *ibid.* p. 219. Hoc loco cùm Inæ Regis mentio fit, notare fas sit, ipsum plurimas suasu & Instituto Episcoporum, Senatorumque suorum, *in magnâ servorum Dei frequentiâ* Leges tulisse, quarum plures Ecclesiastici comnatis sunt; nempe de formulâ vivendi Ministrorum Dei, de Infantibus baptizandis, de opere in Die Dominico, de Immunitate Templi, &c. Extant Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom.* p. 1. Edit. Cantab. 709.

CONSTANTINOPOLITANUM I. anno DCCXII. celebratum. Philippico Bardane Imperio per vim & cædem potito, & Joanne, homine Monothelitâ, in Cyri Patriarchæ exauctorati locum subrogato, coacta est Synodus, quæ Synodum V. Oecumenicam contra Monothelitas habitam penitùs damnavit. Extant, Græc. Lat. Agathonis Diaconi *Libellus epilogus*, quo refert quæ adversus Synodum textam ausus est Bardanes; & Joannis CP. ad Constantinum Papam *Epistola apologetica* Conc. Tom. VI. p. 1401. Confer etiam quæ hâc de re habent Zonaras, Cedrenus, Theophanes, alii. 712.

ROMANUM II. sub Gregorio II. à *XXXII.* Episcopis anno DCCXXI. Nonis *Aprilis* adversus illicita conjugia habitum. Extant Acta & *Capitula* hâc de re XVII. Conc. Tom. VI. p. 1454. 721.

ROMANUM III. anno DCCXXIV. in causâ Corbiniani Frisingensis Episcopi habitum. Vide Aribon. in Act. Corbin. apud Sur. *Septembr.* viii. 724.

ROMANUM IV. anno DCCXXVI. habitum. Quo Iconoclastarum (quam vocant) hæresis damnatur, & cultus Imaginum confirmatur. Vide Hadriani Papæ hâc de re *Epist.* ad Carol. M. Conc. Tom. VII. p. 915. 726.

ROMANUM V. & VI. ann. DCCXXXI. DCCXXXII. habiti. In utroque de cultu Imaginum actum est. Vide quæ de utriusque Synodi gestis habet Anastasius in Vit. Gregorii III. Conc. Tom. VI. p. 1463. 731. 732.

CLOVESHOVIENSE I. apud Anglo-Cantianos anno DCCXLII. præsidente Æthelbaldo Merciorum Rege, celebratum. In quo Withredi Regis privilegium de libertate Ecclesiarum Cantii producitur, 742.

SÆC. VIII. ab An. DCC. citur, & ſub Anathemate confirmatur. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 230. & Conc. Tom. VI. p. 1532.

742. GERMANICUM I. Ratiſponæ, an Auguſtæ Vindelicorum, Wormatiæ, vel ubicunque alibi, loco ſanè incerto, anno DCCXLII. xi. Cal. *Maii* (in xi. Cal. *April.* anni ſequentis rejicit Cointius) præſidente Bonifacio Archiepiſcopo, celebratum. In quo, ad reſtituendam collapſam Religionis Chriſtianæ diſciplinam conditi ſunt *Canones* XIX. de Epiſcopis per civitates ordinandis, de Synodis per ſingulos annos celebrandis, Canonibus reſtaurandis, Fraudatis pecuniis Eccleſiæ reſtituendis, de Presbyteris adulteris, Clericíſque in fornicationem lapſis, aliíſque diſciplinæ capitibus ſaluberrimis. Extant apud Othlonum Presbyterum in *Vit. S. Boniſac.* lib. I. cap. 42. apud Serar. *Rer. Mogunt.* l. III. p. 364. & notis eruditis illuſtrati apud Car. le Coint. ad ann. DCCXLIII. *num.* xxxiv, xxxv, &c. Tom. V. p. 92. qui tamen tria poſtrema Capitula ab Othlono memorata prætermittit.

743. vel 744. LIPTINENSE propè Cameracum, ſub Carlomanno Majore Domûs, à Bonifacio aliíſque Epiſcopis anno DCCXLIII. vel DCCXLIV. Cal. *Martiis* congregatum. In quo Hæretici duo, Adalbertus Gallus, & Clemens Scotus, damnati ſunt. Habentur de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* IV. cum notis Labbei, Sirmondi & Binii Conc. Tom. VI. p. 1537. Ad calcem habentur, *Abrenunciatio Diaboli* operúmque ejus, & Superſtitionum; *Indiculus Superſtitionum Paganicarum*; *Allocutiones Sacerdotum variæ*: Excerpta Synodica ex Bonifacii Epiſtolâ: denique Zachariæ Papæ ad Francos & Gallos *Epiſtolæ*. Quæ omnia notulis etiam ſuis elucidavit Cointius ad ann. DCCXLIV. T. V. p. 105.

743. ROMANUM VII. anno DCCXLIII. à Zachariâ Papâ, & plurimis Epiſcopis & Presbyteris celebratum. Extant Acta & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XV. Conc. Tom. VI. p. 1546.

744. SUESSIONENSE ad Axonam fluvium in Picardiâ anno DCCXLIV. v. Nonas *Martias* à *XXIII.* Epiſcopis habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* X. quorum primo ſancitur Fidem Nicænam, & antiquos Canones per univerſam Regionem eſſe promulgandos. Habentur unà cum Sirmondi notis Conc. Tom. VI. p. 1552. Plura ad hos Canones elucidandos notavit Car. Cointius ad annum DCCXLV. quo Synodum habitam eſſe vult, Tom. V. p. 118.

745. GERMANICUM II. ſub Bonifacio Pontificis Legato, anno DCCXLV. congregatum. In quo damnatis Aldeberto & Clemente Hæreticis, & Gervilione Epiſcopo Moguntino ob Homicidium depoſito, Bonifacius (qui à Gregorio III. Papâ, Metropoliticâ dignitate pridem exornatus Archiepiſcopatum Regionarium per totam Germaniam, nullâ certâ Sede aſſignatâ, hactenùs exercuerat), primus Archiepiſcopus Moguntinus factus eſt. Extant Acta Synodalia Conc. T. VI. p. 1555.

745. ROMANUM VIII. anno DCCXLV. menſe *Octobri* à Zachariâ Papâ, multíſque Epiſcopis & Presbyteris, in Patriarchio Lateranenſi celebratum. In quo Bonifacii ſententia Synodalis de Aldeberto & Clemente hæreticis, prolixè confirmatur. Extant hujus Synodi Geſta, tribus Actionibus abſoluta Conc. Tom. VI. p. 1556. Calci ſubjicitur Gemmuli Diaconi Romani ad Bonifacium, de actis in hâc Synodo *Epiſtola.*

stola. Vide hæc etiam apud Car. le Coint. Tom. V. p. 156. qui in annum sequentem hanc Synodum conjicit. SÆC. VIII. ab An. DCC.

CLOVESHOVIENSE II. à Cuthberto Cantuariensi, aliisque Episcopis, præsente Æthelbaldo Merciorum Rege, anno DCCXLVII. coactum. In quo de unitate Ecclesiæ, de statu Christianæ Religionis, de pace & concordiâ promovendis decernitur, præmissâ Bonifacii Romanæ Sedis Legati ad Æthelbaldum Regem Epistolâ, quâ ipsum ob repudium & adulterium acritèr coarguit, aliâque ad Cuthbertum de corrigendis Anglorum vitiis, & Synodo convocandâ. Habentur Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XXX. Conc. Tom. VI. p. 1565. Adduntur ad calcem Egberti Eboracensis *Constitutiones Ecclesiasticæ* CCXLV. ex Patribus & Conciliis collectæ; *Canones pœnitentiales* XXXV. *Dialogus de Institutione Ecclesiasticâ*; & Bedæ *Canones de remediis peccatorum.* Vide quæ habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 232. præcipuè p. 235. Malmsb. *de Gest. Pontif.* lib. I. fol. 112. Ubi etiam Capitulorum Tituli exhibentur. 747.

VERMERIENSE in Diœcesi Suessionensi in Palatio Regio præsente Pipino Rege anno circiter DCCLII. habitum. In quo de Incestu, Fornicatione, Adulterio præcipuè actum est. Extant hanc in rem *Canones* XXI. cum notis Sirmondi Conc. Tom. VI. p. 1656. & Caroli Cointii ad ann. DCCLIII. Tom. V. p. 399. 752.

METENSE sub Pipino Rege, circa annum DCCLIII. (neque enim certò constat) habitum. Extant quæ ad Disciplinam spectant Ecclesiasticam *Capitula* VIII. Conc. Tom. VI. p. 1659. 753.

CONSTANTINOPOLITANUM V. Oecumenicum (pro nostrâ numerandi ratione) VIII. Constantini Copronymi, & Leonis Augusti literis anno DCCLIV. congregatum; inchoatum iv. Idus *Februarii*, vi. Idus *Augusti* absolutum. Locus conventûs erat Hieræon, Imperatoris in litore Asiatico Palatium, è regione Byzantii ad subsolanum situm, ἐν τῷ τῶν Συκαῖς παλατίῳ, inquit Cedrenus p. 463. in quo Ædes erat Deiparæ sacra. Concilio ad finem vergente, Sessio ultima in Basilicâ B. Mariæ in Blachernis in urbe Regiâ habita est. Quo tempore Constantinus recèns creatus Patriarcha, Synodo oblatus, ab omnibus recipitur. Convenisse ex omnibus Imperii Orientalis Provinciis Antistites *CCCXXXVIII.* disertè testantur Theophanes *, Cedrenus †, alii; & quod majus est, ipsius Synodi Nicænæ Patres in ‖ Actis quæ hodiè supersunt; non negantibus id Nicænis, nec quod reponerent habentibus, quàm πολύανδρον ἔχοντες τὸ σύλλογον, *cum populosum haberent Concilium, jactant de multitudine gloriantes.* Hinc magnæ & universalis Synodi nomen jure sibi vendicarunt. Certè πολλῶν ὅπου τῶν Συναγωγῶν vocat Zonaras *, Synodo alias satìs infensus; ut mirari liceat quâ fronte vir cætera clarissimus Car. du Fresn. † mendum in Cedreno quoàd numerum cubare, & τλά. pro λά perperam irrepsisse contendat, nullâ ratione redditâ, nullâ codicis MS. aliúsve testis fide allegatâ. Nescius non sum posterioris partis Historiæ miscellæ consarcinatorem ‖, Landulphum nempe Sagacem, qui Theophanem, seu potiùs versionem Anastasianam negligentèr exscripsit, habere Episcopos *triginta octo.* Verum insulsum, & nullius judicii scriptorem, vir emunctæ naris pro se testem adducere noluit; quin & ad Theophanis versionem *CCCXXXVIII.* substituendum esse, in margine monet ipse Baronius *. 754.

* Chronogr. p. 359.
† Annal. in Const. Copron. p. 463.
‖ Syn. Nic. II. Act. VI. p. 417.
* Tom. III. p. 88.
† CP. Christ. lib. IV. c. 13 num. ii. p. 176.
† Hist. Misc. lib. XXII p. 689.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

ronius *. Præſedere Synodo duo celebres ex Oriente Metropolitæ, Theodoſius Præſul Epheſinus Orientis Exarchus, & Siſinnius, cognomento *Paſtillas*, Pergenſis Metropolita, Sede Conſtantinopolitanâ tunc temporis vacante, cæteriſque Patriarchis ſub Saracenorum jugo miſerè gementibus. Ut non erat cur objicerent Nicæni † Synodum hanc magnam & univerſalem dici non poſſe, in quâ neque Romanus eſſet Pontifex, neque Orientis Patriarchæ, cum neſcire non poterant quo in ſtatu eſſent hoc tempore Sedes Orientales, quantâ ſævitiâ, quali tyrannide à Saracenis vexatæ & oppreſſæ; neque ex eorum abſentiâ Synodi univerſalis auctoritati quicquam decedere, cum in ſextâ Synodo, ab omnibus, etiam his Nicænis, pro Oecumenicâ habitâ, nulli eſſent ex Oriente Patriarchæ, eorúmve Epiſcopi, διὰ τὴν τῶν μαρῶν ὑπεροχήτειαν, propter impiorum Arabum potentiam, nec tamen exinde ullum Sanctæ Synodo adhæſiſſe præjudicium; ut rectè notant, & validum exinde argumentum adſtruunt Monachi Palæſtini in literis Patriarchicis, in ipsâ Synodo Nicænâ ‖ lectis & approbatis. Romanum Pontificem nullos in hâc Synodo Legatos habuiſſe quid mirum? Obedientiam ſuam Imperatori Orientali ſubtrahere jam cœperat, de Exarchatu Ravennatenſi ſedi ſuæ adſerendo hoc tempore unicè ſollicitus; de Gregorio II. Papâ diſertè teſtatur Theophanes ad ann. DCCXVII. p. 338. iterúmque ann. DCCXXI. p. 342. Epiſtolâ decretali Italiæ ac Romæ tributa ad Leonem Imp. hâc de causâ deferenda prohibuiſſe, Romámque cum universâ Italiâ ad defectionem ab ejus Imperio concitâſſe. Neque cauſæ adverſus Imagines agitandæ, quas tanto ſtudio promovebant Romani Pontifices, vel per ſe, vel per Legatos, intereſſe voluit. Quid quòd perpaucos ante annos, cum Concilium hâc de re univerſale in animo haberet Leo Iſaurus Conſtantini Pater, rem tanquàm inutilem rejecit Gregorius II. teſte ipsomet in ſuâ ad Leonem Epiſtolâ *.

* An. Dcccliv. num. xxvii.

† Act. VI. p. 396.

‖ Act. III. p. 176.

* Ext. Conc. Tom. VII. p. 17.

Congregatâ Synodo, cauſa Imaginum ſedulò excuſſa & ventilata eſt, & longo inſtituto examine, tandem S. Scripturæ, Sanctorúmque Patrum auctoritate damnata & rejecta. Extant Græcè & Latinè, Synodi Nic. II. Actis inſerta, Act. VI. hujus Concilii Acta, ſeu Fragmenta, certè in membra diſcerpta, & pro arbitrio miſerè detruncata, qualia nempè conjurati hujus Synodi hoſtes, ad poſterorum notitiam tranſmittere voluerunt. Prout jam extant, in ſex Tomos diſtributa ſunt.

Tom. I. Originem Idololatriæ à Diaboli inventione & ſeductione arceſſunt, ad quam deſtruendam, genúſque humanum ab Idolorum cultu liberandum, Chriſtus Dominus miſſus eſt.

Tom. II. Pergunt oſtendere Diabolum Iconolatriam ſub ſchemate Chriſtianiſmi in Eccleſiam introducere allaborâſſe, ſed à pientiſſimis Imperatoribus repreſſam, convocato hunc in finem Epiſcoporum *CCCXXXVIII.* Concilio, qui ſex Univerſalium Synodorum Decreta ſuffragio ſuo comprobant ac amplectuntur, & adverſus profeſſam ab iis fidem Imagines in Eccleſiam introductas eſſe aſſerunt.

Tom. III. Ab indiviſibili duarum in Chriſto naturarum unione arguunt eos, qui Imaginem Chriſti nobis exhibent. Cùm enim Divina Chriſti Natura incomprehenſibilis ſit & incircumſcripta, neque ullo modo ab humanâ ſeparabilis; vel humanitas à Divinitate dividenda eſt, vel utique pingendum, quod nullâ arte, nullis coloribus repræſentari queat. Addunt Chriſtum Dominum S. Euchariſtiam apud nos reliquiſſe tanquàm veram ac unicam καὶ Θεοπρεπῆ Imaginem τῆ ζωο-

πoιῆ

τοῦ Σώματος. ὡστε τ ἐντίμως, καὶ πεπιμμένως ἀναπλαμφθῆναι, *vivifici corporis sui, quæ preciosè ac honorabilitèr facta sit.* SÆC VIII ab An. DCC.

Tom. IV. Loca quædam S. Scripturæ, quæ contra Iconolatriam pugnant, in medium producuntur.

Tom. V. Proferuntur SS. Patrum adversus Imagines Testimonia, nempe Eusebii Cæsariensis, Athanasii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Amphilochii, Epiphanii, Chrysostomi, & Theodoti Ancyrani, ex multis, ut aiunt, pauca propter infinitam multitudinem; nihilominùs clara & diserta, nullis Nicænorum distinctiunculis, nullo sophismate eludenda. His positis, sententiam Synodalem unâ voce in hæc ediderunt verba, ἀποβλητον τῇ καθολικῇ, καὶ ἀλλοτρίαν, καὶ ἐβδελυγμένην, ἐκ τ τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας πᾶσαν εἰκόνα, ἐκ παντοίας ὕλης καὶ χρωματουργικῆς τέχνης πεποιημένην, *omnem imaginem ex quâcunque materiâ, improbâ Pictorum arte factam, ab Ecclesiâ Christianorum rejiciendam, veluti alienam & abominabilem.*

Tom. VI. Primò Definitiones aliquot de Imaginibus edunt, præcipuè non audere quenquam ultrà studere τὸ τοιοῦτον αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον ἐπιτήδευμα, *tàm scelestum & impium studium*, neque cuivis vel ex Clericali, vel ex Laicorum ordine fas esse, κατασκευάσαι εἰκόνα ἢ προσκυνῆσαι, ἢ στῆσαι ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, ἢ κρύψαι, *Imaginem construere, vel adorare, aut statuere in Ecclesiâ, vel in privatâ Domo, seu occultare*, id est, absconditam penès se retinere, quam secretò colat. Deinde hæreticis quibusvis circa SS. Trinitatem, & duas in Christo naturas errantibus, omnibúsque Christi Domini Θεανθρώπου, Sanctorúmque imagines pingentibus, earúmque formationi, tanquàm μάταιον ἐπίνοιαν, καὶ διαβολικῆς μεθοδείας εὕρεσιν, varia anathemata dicta sunt. Denique Fide Catholicâ confirmatâ, & acclamationibus Imperatoribus pro more factis, & singulari anathemate in Germanum CP. Georgium Cyprium, & Joannem Damascenum, Iconolatriæ Triumviros, & acerrimos Propugnatores vibrato, Synodus soluta est.

Hanc Synodum & Oecumenicam dici posse, & reverà fuisse, nemo, nisi Iconolatrarum præjudiciis excœcatus, dubitare queat. Certè si legitima convocandi ratio, Imperatoris scilicèt auctoritas, & divalis Jussio ad omnes Imperii partes transmissa; si Episcoporum hunc in finem undique convocatorum plenarius numerus; si rei tractandæ dignitas & momentum, cultus nempe Religionis soli Deo vindicandus; si Ecclesiæ Catholicæ doctrina & praxis, à fœdâ & immodicâ recentiorum temporum superstitione reformanda; si modus procedendi gravis, solennis, tótque venerandorum Præsulum consessu dignus; & Decreta Synodica summâ curâ, & accurato judicii libramine expensa, eáque non paucis diebus, ut in Concilio Nicæno II. factum est, sed integro Semestri spatio elaborata; si denique Imperialis subscriptio, confirmatio & promulgatio publica Synodum faciant Oecumenicam; quis *Oecumenicæ* titulum huic nostræ jure denegabit? De absentiâ Papæ & Patriarcharum Orientalium actum est supra.

VERNENSE ad Senam fluv. in Palatio Pipini Regis, anno DCCLV. v. Idus *Julias* coactum. Condiderunt multa Disciplinæ Ecclesiasticæ apprimè utilia; *Canones* nempe XXV. qui cum Notis Sirmondi habentur Conc. Tom. VI. p. 1664. & Car. Cointii *Annal.* Tom. V. p. 529. 755.

SÆC. VIII. ab An. DCC. 756. ANGLICANUM, præſidente Cuthberto Cantuarienſi circa annum DCCLVI. ex mente Spelmanni habitum. In quo de Natalitiis S. Bonifacii, ejúſque ſociorum Martyrum annuò celebrandis, actum eſt. Hujus Synodi nihil extat. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 289.

756. COMPENDIENSE apud Sueſſionenſes, ad Iſaram fl. anno circiter DCCLVI. in Palatio Pipini Regis, celebratum. Extant *Canones* de Gradibus Conſanguinitatis, Conjugio, Fornicatione, &c. XVIII. cum Notis Sirmondi Conc. Tom. VI. p. 1694. Vide etiam quæ ad hos Canones habet Car. le Coint. *Annal.* Tom. V. p. 587. In eâdem Synodo Privilegium Grodegangi Metenſis Epiſcopi Monaſterio Gorzienſi conceſſum confirmatur, variiſque Epiſcoporum ſubſcriptionibus roboratur. Habetur *ibid.* p. 1698. Semel hoc loco Lectorem monuiſſe ſufficiat, plures fuiſſe circa hæc tempora in Galliâ & Germaniâ, nullius ferè momenti, Conventus; nempe Germanicum in causâ Othmari anno DCCLIX. Conventum in Villâ-Duriâ anno DCCLXI. Nivernenſem anno DCCLXIV. Attiniacenſem anno DCCLXV. Aurelianenſem anno DCCLXVI. De quibus vide quæ habent noviſſimi Conciliorum Editores Tom. VI. p. 1700. Plures etiam ejuſdem notæ dabit Appendix *ibid.* p. 1878. &c.

767. GENTILIACENSE anno DCCLXVII. in agro Pariſienſi habitum. Frequentes aderant totius Galliæ Epiſcopi, præſentibus etiam Pauli Pontificis Legatis. In hâc Synodo de proceſſione Spiritûs Sancti, & de Sanctorum Imaginibus, fingendis, an pingendis in Eccleſiis, diſceptatum eſt; occaſione nimirùm Legationis à Conſtantino Imp. ex Oriente ad Pipinum miſſæ, & vocis FILIOQUE Symbolo additæ. Si ex Eccleſiarum Gallicanarum ſtatu hoc tempore, conjecturam petere liceat, probabile eſt damnatam eſſe in hâc Synodo Imaginum tùm ex Eccleſiâ ejectionem, tùm cultum. Vide de hâc Synodo Theodulphum, & Althelmum in *Annal.* Adon. Vien. Regin. & Sigebert. in Chron. ad hunc annum. Confer Car. le Coint. ad ann. DCCLXVII. num. i. ii. Tom. V. p. 698.

769. ROMANUM IX. anno DCCLXIX. in Baſilicâ Salvatoris, juxta Lateranenſe Palatium, ſub Stephano IV. coactum. In quo, depoſito Conſtantino Anti-Papâ, de modo eligendi Pontificis agitur, & cultus Imaginum ſtabilitur. Habentur hujus Synodi Acta apud Anaſtaſ. in *Vit. Steph. IV.* Conc. Tom. VI. p. 1709. Actorum etiam Fragmenta plura de electione & conſecratione Pontificis, & de veneratione Sacrarum Imaginum, ab Holſtenio edita, *Collect. Rom.* Part. I. p. 257. exinde Conc. *ibid.* p. 1722.

771. DINGOLVINGENSE ad Iſaræ ripam in Boioariâ, anno circiter DCCLXXI. tempore Ducis Thaſſilonis celebratum. In quo ad reformandos mores & conſuetudines Eccleſiaſticas, & Regiminis publici conſervationem, conſtituta ſunt *Capitula* XIII. quæ cum Actis habentur, Notis hinc inde additis, apud Car. le Coint. *Annal.* Tom. V. p 770.

PADER-

PADERBORNENSE I. anno DCCLXXVII. habitum. In quo decretum eſt, ut Saxones ad Fidem nuper converſi juramento ſe obſtringerent, ſe Fidem Chriſtianam ſemper eſſe obſervaturos. Vide Conc. Tom. VI. p. 1823. SÆC. VIII. ab An. DCC. 777.

DURIENSE anno DCCLXXIX. in Villâ-Duriâ, à Carolo Magno arma in rebelles Saxones moturo habitum. In quo de reformandis ſubditorum ſuorum Moribus, & ſtabiliendis Eccleſiæ Ritibus actum eſt. Vid. Annal. Franc. anno DCCLXXIX. Eodem anno menſe *Martio* congregatis in unum Epiſcopis, Abbatibus, & Viris illuſtribus, editum eſt Caroli M. Decretum, præcipuè de Rebus Eccleſiaſticis. Extant *Capitula* XXIV. tùm alibi, tùm Conc. Tom. VI. p. 1824. 779.

LIPPIENSE apud Germanos, anno DCCLXXX. habitum. In quo Sedes Epiſcopales in Saxoniâ erectæ & conſtitutæ ſunt. Vide Crantzii *Metroſ.* lib. I. cap. 2. & *Hiſt. Saxon.* lib. 2. cap. 7. 780.

PADERBORNENSE II. anno DCCLXXXVI. ad diſponendum Eccleſiæ Saxonicæ ſtatum congregatum. De hâc re vide quæ ex Crantzio notant Conciliorum Editores Tom. VI. p. 1860. 786.

CALCHUTHENSE apud Anglos in Regno Merciorum, à Gregorio Oſtienſi, & Theophylacto Tudertino, Hadriani Papæ Legatis, anno DCCLXXXVII. habitum. In quo de Fide Nicænâ retinendâ, variiſque negotiis Eccleſiaſticis Regulæ conſtitutæ ſunt. Extant *Capitula* XX. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 291. & Conc. Tom. VI. p. 1861. Hujus Synodi binæ fuere Seſſiones, diverſis locis habitæ. Prima ſub Alfwoldo, Northanhymbrorum Rege, cui interfuerunt Eanbaldus Eboracenſis, cæteríque illius Provinciæ Epiſcopi. Secunda Calchuthæ, in Regno Merciorum coram Offâ Rege, præſentibus Lamberto Cantuarienſi, & reliquis ſuæ Provinciæ Epiſcopis. Synodi hujus Calchuthenſis meminit Chronicon Saxonicum ad ann. DCCLXXXV. ad quem eam collocat, additque Jambertum, ſeu Lambertum Archiepiſcopum, aliquam Provinciæ ſuæ partem amiſiſſe: Intelligit nempe ſex Sedes Epiſcopales, Wigornienſem, Legeceſtrenſem, Sinaſeſtrenſem, Hereſordenſem, Elmanenſem, & Dommucenſem, quas, annuente Papâ, Offa Sedi Cantuarienſi ſubtractas, Sedi Lichfeldenſi jam in Archiepiſcopatum promovendæ ſubjecit; Eadulpho primo Archiepiſcopo conſtituto, cui Adrianus Papa Pallium miſit. Hæc Synodi noſtræ Acta ex codice S. Albani, & G. Malmesburienſi fuſiùs habentur apud Spelman. ubi ſuprà, p. 302. 787.

NICÆNUM II. Græcis utplurimùm & Romanis Oecumenicum VII. ſed ſi pro Oecumenico ſit habendum, reverà IX. Conſtantini adhuc pueri, & Irenes Matris mandato, ſuadente hinc Taraſio, ex laico nuper Patriarchâ facto, illinc inſtigante Hadriano Papâ, anno DCCLXXXVII. congregatum. Primò quidem Conſtantinopoli in Templo ſanctorum Apoſtolorum indictum; verùm tumultuantibus Scholariis militaribus, aliiſque civibus, quos pro ſuo erga εἰκονοδουλείαν zelo τὸν ἀκαρίστας τῶ διαβόλε vocat Cedrenus p. 470. poſt unam vel alteram Seſſionem dimiſſum eſt. Anno ſequente Nicæam tranſlatum, & in Æde S. Sophiæ habitum eſt, inchoatum viii. Cal. *Octobr.* finitum x. Cal. *Novembr.* Aderant, præter Archimandritas & Monachos ingenti planè numero, Πᾶν τὸ μοναχικὸν πλήρωμα, uti in Actis ſæpiùs 787.

SÆC. VIII. ab An. DCC. vocantur, genus hominum, ſi unquàm aliàs εἰδωλομανέστατον, aderant inquam, ex Orientalis Imperii Provinciis ſolummodò convocati Epiſcopi *CCCL.* Adriani Papæ Legati duo, Patriarcharum Orientalium τοποτηρηταί Joannes & Thomas, hic Alexandrini, ille Antiocheni Patriarchæ, Syncellus; qui literis Patriarchalibus inſtructi ſedes ipſorum in Synodo occupârunt, eorúmque nomine Decretis Synodicis ubiq; ſubſcripſerunt. Sed cave credas, mi Lector, veros fuiſſe hos & genuinos Patriarcharum Legatos. Ficta hîc & fucata omnia. Quod res erat paucis dicam. Miſſi ſunt ab Irene & Taraſio in Orientem Legati, qui Taraſii recèns Patriarchæ facti Synodicam pro more deferrent, & Patriarchas ad Synodum invitarent. In Palæſtinam venientes, Theodorum Hieroſolymorum Patriarcham in exilio haud ita pridèm fato functum eſſe intellexerunt. Edocti verò quanto cum capitis diſcrimine Sedes Patriarchales adeundæ eſſent (totum penè Orientem occupantibus Saracenis) neque ſine ſummo Chriſtianorum penè omnium in his partibus periculo, ſibi de hoc negotio agere fas eſſe, mutatâ ſententiâ, & inito cum Monachis quibuſdam Palæſtinis conſilio, electi ſunt à Monachis Joannes & Thomas, vitæ Eremiticæ cultores ultimi, idiotæ & imperiti, & ad tantam cauſam infirmi & indocti, ùti de ſe ingenuè fatentur, qui Patriarcharum vices in Synodo gererent. Quos proinde literis à ſe ſcriptis muniverunt; cum tamen ipſos Patriarchas Legati neque viderunt unquàm, neque Monachi ab iis vel verbulum receperunt. Quo non obſtante boni Monachi ſe pro Trium Patriarcharum Orientalium locum tenentibus ubivis venditârunt, & ſummo honore à Nicænis habiti, utramque in Actis paginam faciunt; & literæ quas ſecum detulerunt, tanquàm à Patriarchis ad Synodum deſtinatæ, unanimi conſenſu ſigillatim receptæ & approbatæ ſunt. Quin & in illarum fronte viliſſimi hi Monachi Palæſtini, Οἱ τῆς Ἑῴας ἀρχιερεῖς, *Summi Orientis Sacerdotes*, diſertè dicuntur. Hinc jactatus toties univerſi orbis in causâ Imaginum conſenſus, conclamante * & triumphante Synodo, quòd, *inſpirante & cooperante Spiritu Sancto, omnes conſonuerint, quòd Oriens, Arctus, Occidens, & Mediterranea, in unam, eandémque unionem concurrerint.* Hæc fermè omnia ex Nicænorum Actis, & ipſis Monachorum Palæſtinorum literis manifeſtò liquent. Quin legatur vel unus Baronius ad ann. DCCLXXXV. *num.* lxxii. lxxiii. & ſeqq. & res fiet luce clarior. Verùm ad Concilium redeo. Id unicè in hâc Synodo egerunt boni hi Patres, ad hoc parati, ut Actis CP. Synodi VIII. irritis factis, Imagines earúmque cultum in Eccleſiis reponerent. Extant Græcè & Latinè ex verſione Anaſtaſianâ hujus Concilii Acta Conc. Tom. VII. in VII. *Actiones* diviſa; præmiſſis Gregorii II. Papæ ad Leonem Iſaurum de Imaginibus *Epiſtolis* II. Anaſtaſii Bibliothecarii *Præfatione*; Conſtantini & Irenes ad Hadrianum *Epiſtolâ*; Taraſii ad populum *Apologetico* antequàm fieret Patriarcha.

* Vide Epiſt. Synod. Act. VII. p. 585.

Act. I. Perlectis Imperatorum ad Synodum literis pro Epiſcopis qui in Synodo CP. VIII. pars fuerant, jam pœnitentibus, proque iis qui ab his ordinati fuerant, ad Communionem & Synodum recipiendis, ex antiquis Canonibus & Scriptis Eccleſiaſticis diſputatur.

Act. II. Hadriani Papæ ad Conſtantinum & Irenem, & altera ad Taraſium de cultu Imaginum, Epiſtolæ recitantur, & approbantur. In utrâque, præcipuè priori, futilibus planè argumentis, tum ex S. Scriptura, tùm ex abſurde allegatis Patrum teſtimoniis, quin & ex fabuloſiſſimis S. Sylveſtri Actis, pro facultate quâ pollebat bonus Pontifex, Imaginum cauſam agit.

Act.

Act. III. Gregorio Neocæſarienſi ad honorem Synodalem recepto, Taraſii ad Patriarchas Orientales, eorúmque utì præ ſe ferunt, ad ipſum literæ, lectæ ſunt; Fidéſque Concilii Nicæni confirmata; ſubnexâ Theodori Hieroſolymorum Patriarchæ *Synodicâ*, pro more olim emiſſâ, quâ inter alia de Imaginibus agit; genuina ſit, an ab ipſis Monachis conſcripta, non una eſt ſuſpicandi ratio. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Act. IV. S. Scripturæ loca miſerè detorta, & SS. Patrum, Scriptorúmque Eccleſiaſticorum Teſtimonia, quæ pro Imaginum cultu facere videbantur, ſed vel mutilata, vel malè intellecta, vel ex Apocryphis fictíſque hiſtoricis nullâ fide dignis hauſta, prolata ſunt, & Synodali ſuffragio comprobata.

Act. V. Plura Patrum & Scriptorum Eccleſiaſticorum Teſtimonia, ejuſdem planè cum prioribus commatis, & in eundem finem lecta ſunt. Pauca quædam adverſus Imagines Teſtimonia, in Synodo CP. allata, rejecta & reprobata; codices nonnulli, ex quibus loca quædam de Imaginibus deleverant, vel reciderant Iconomachi, in medium producti & oſtenſi; denique Anathema omnibus Iconoclaſtis dictum. Teſtes hâc & præcedente Actione pro Imaginibus longo ſatìs agmine adducti ſunt; Athanaſius, Cyrillus Hieroſolymitanus, Gregorii duo Nazianzenus & Nyſſenus, Baſilius, Chryſoſtomus, Nilus, Cyrillus Alexandrinus, Aſterius Amaſenus, Theodoritus, Antipater Boſtrenſis, Leontius Cyprius, Anaſtaſius Antiochenus, Simeon Stylita, Joannes Theſſalonicenſis, Euagrius Hiſtoricus, Sophronius, Gregorius Magnus, Germanus CP. ut ſcripta quædam Anonyma & Apocrypha jam mittam, infrà memoranda. De his teſtibus, eorúmque in hâc causâ teſtimoniis, paucula quædam notanda veniunt, quæ brevitèr expediam. 1. Nullum pro Imaginibus citari teſtem quarto ſæculo anteriorem. Neque id mirum, cùm Imagines in Chriſtianorum Eccleſiis poſitæ, multò magis adoratæ, omni puriori antiquitati penitùs ignotæ fuerint; quicquid boni Nicæni † de hâc traditione, ab Apoſtolorum prædicatione, & ab annunciato Evangelio profectâ, à Patribus hauſtâ, ab omni præterito tempore à tot Sanctis retentâ, ſibi ſuavitèr ſomniant. 2. Non unum hîc citari Tractatum, qui hujus vel illius Patris nomini falsò affingitur. Quales ſunt, *Sermo* ſub nomine Athanaſii *de Imagine Berytenſi*, Athanaſio prorsùs indignus, ab omnibus jam pro ſpurio habitus, nec uno poſt Athanaſium ſæculo confictus; Baſilii ad Julianum Apoſtatam *Epiſtola*, à nullo Veterum memorata, à Baſilii ſtylo & ingenio aliena; Chryſoſtomi ſermo *de unico Novi & Veteris Teſtamenti Legiſlatore*, qui melliflui Patris puritatem facilitatémque parùm ſapit, à Fr. Ducæo ad Chryſoſtomi ſpuria relegatus; etſi non deſint, qui hanc Homiliam genuinam, vel ſaltem dubiam eſſe contendant. 3. In multis quæ hìc citantur Teſtimoniis, nudam tantùm fieri Imaginum mentionem; in paucis tanquàm in Eccleſiis poſitas, in paucioribus tanquàm ad recordationem, imitationem, vel affectum aliquem excitandum erectas memorari; de honore verò religioſo, cultúve aliquo iis exhibendo, nè γρὺ quidem. Et ad hanc claſſem revocari poſſunt quæ producuntur ex Chryſoſtomi *Homiliâ in Meletium* p. 200. Cyrilli Hieroſol. *Catech.* II. p. 348. Gregorii Nyſſeni ſermone *de Deitate Filii & Spiritûs Sancti* p. 201. Nazianzeni *de Polemone* p. 205. Nili Epiſtolâ *ad Heliodorum* p. 224. & *ad Olympiodorum* p. 228. Cyrilli Alexandrini Epiſtolâ *ad Acacium* p. 204. Aſterii Amaſeni *ſermone in Euphemiam Martyrem* p. 208. Theodorito *de Vitâ Simeonis* p. 265. Antipatri Boſtrenſis

† Act. VI. p. 404.

SÆC. VIII. ab An DCC. ſtrenſis ſermone *in Hæmorrhoiſſam* p. 208. & id genus alia. 4. Nonnulla horum Patrum loca Chriſtianorum Fidem vel Praxim circà Imagines minimè reſpicere, ſed ſolummodò ad illuſtrandam de Divinâ Chriſti naturâ doctrinam, quatenùs eſt Imago Patris, adhiberi. Cujuſmodi ſunt, quæ habent Athanaſius ſermone 4*to.* contra *Arianos*, Baſilius cap. xvii. *de Spiritu Sancto*, & ſermone *contra Sabellianos*, *Arianos* & *Anomæos* p. 261. Neque alio ſenſu intelligenda eſt decantatiſſima illa Baſilii ſententia, quam totiès crepant Nicæni, & Scriptores Pontificii, quòd *Imaginis honor ad primitivum tranſeat*. 5. Plurima hìc allata, & quæ ad rem proximè faciant pro causâ Imaginum teſtimonia, ex Scriptis apocryphis & fabuloſis, fictis falsíſque Narratiunculis, ad Chriſtiani nominis ludibrium natis, quæ nullâ fide nituntur, & primâ ſtatim fronte vanitatem & abſurditatem ſuam manifeſtò produnt, hauſta eſſe, anilibus fabellis, & futilibus Monachorum Græculorum commentis accenſenda. Hujus furfuris ſunt, quæ ex Narratione & Miraculis S. *Anaſtaſii* p. 213. ex Miraculis *Coſmæ & Damiani* p. 256. & *Vitâ Simeonis Stylitæ* p. 265. *Joannis Jejunatoris* p. 272. *Mariæ Ægyptiæ* p. 277. *Ex Paſſione S. Procopii* p. 280. *Vitâ Theodori* p. 281. Euagrii lib. IV. *de Imagine Edeſſenâ* p. 377. Ex Actis S. Sylveſtri *de Baptiſmo Conſtantini* p. 101. Ex *Limonario* & *Prato Spirituali* p. 381. & alibi proferuntur. Claudam hæc candidâ & ingenuâ eruditiſſimi Pagii * confeſſione; *Multæ*, inquit, *Apocryphorum quiſquiliæ, à ſeptimæ Synodi Patribus probatæ, qui in ſacrorum librorum critica rudes erant.*

* Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Bar. ad ann. LVI. n. iii. p. 47.

Act. VI. Concilii Conſtantinopolitani VIII. Acta, in membra diſcerpta lecta ſunt, & perpetuo Elencho, nullo adhibito judicio, nullâ modeſtiâ, refutata.

Act. VII. Promulgata eſt Synodalis Definitio, quâ poſt editam Fidei Confeſſionem, decernunt vivificæ cruci Chriſti, B. Virginis, Angelorum, Sanctorúmque Imaginibus, τιμητικὴν προσκύνησιν eſſe tribuendam, eáſque oſculis, incenſorum & luminum oblatione, eſſe honorandas, non tamen verâ illâ latriâ, quæ ſoli Divinæ naturæ competit. His finitis, ſcriptæ ſunt Epiſtolæ Synodales II. ad Imperatores una, ad Catholicos ubique Epiſcopos altera.

Act. VIII. (Quæ quidem tùm in Anaſtaſii, tùm in veteri vulgatâ Editione deſideratur, quæq; Conſtantinopoli habita eſt) lecta eſt coram Conſtantino & Irene Synodi Definitio, & multa anathemata Iconoclaſtis dicta. Quibus ſubjiciuntur *Canones* XXII. ad Diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes. Sequuntur, Epiphanii Diaconi Catanenſis *ſermo laudatorius* ad Synodum habitus; Taraſii ad Hadrianum *Epiſtolæ* II. & ad Joannem Presbyterum & Anachoretam altera. Hæ duæ poſteriores de illicitis ordinationibus lucri causâ factis præcipuè agunt, ſubnexâ ad Conſtantinum & Irenem Diſſertatione, *quomodò intelligendum ſit, Dei nomen eſſe incommunicabile, & omnem Propheticam locutionem quæ invehitur in Idola.* Deinde Actorum hujus Concilii vetus verſio, & Hadriani ad Carolum M. prolixa admodum pro hàc Synodo *Epiſtola.*

787. WORMATIENSE ſub Carolo M. ann. DCCLXXXVII. habitum. In hàc Synodo, aliàque anno ſequente, in Villâ Ingilenheim coactâ, (quâ de re agit Anonymus de Vitâ Caroli Magni p. 253.) de Taſſilonis Baioariorum Ducis perfidiâ, & in Monaſterium detruſione, agebatur. Vide quæ hanc in rem ex Rheginone & Ademaro referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 963.

FINCEN-

FINCENHALLENSE I. in Epiſcopatu Dunelmenſi anno DCCLXXXVIII. ſub Eanbaldo Eboracenſi, iv. Non. *Septembr.* congregatum. Meminere hujus Synodi H. Huntingdon. *Hiſt.* lib. IV. fol. 197. & R. Hoveden. Part. I. fol. 232. Quid verò in eâ factum ſit, non liquet. Interim confer quæ habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 304. qui etiam ex Hovedeno & veteri codice MS. Cantabrig. Synodi cujuſdam apud Acleam, eodem anno & in eodem Epiſcopatu Dunelmenſi habitæ, mentionem facit. De quâ nil amplius extat. SÆC. VIII. ab An. DCC. 788.

AQUISGRANENSE I. x. Cal. *April.* anno DCCLXXXIX. ſub Carolo Magno, in Palatio Regio habitum. Synodum enim eo loco & tempore habitam fuiſſe, dubitari non poteſt. Extant de Diſciplinâ & Regimine Eccleſiæ *Capitula* LXXXII. Caroli M. juſſu condita, ſub Titulo *Capitularis Aquiſgranenſis* Conc. Tom. VII. p. 966. Subjiciuntur ad Monachos *Capitula* XVI. eodem loco & tempore facta; Alia XXI. de rebus partim Eccleſiaſticis, partim Politicis, ibid. p. 988. 789.

NARBONENSE v. Calend. *Jul.* anno DCCXCI. (non DCCLXXXVIII. ut Conciliorum Editores, utì luculentèr oſtendit Cl. Cointius) à *XXIV.* Epiſcopis, & *IV.* Vicariis, præſente Deſiderio Pontificis Legato celebratum. In quo Sedis Narbonenſis limites conſtituti ſunt. Habentur hujus Synodi Acta Conc. Tom. VII. p. 964. De lite in hâc Synodo agitatâ, déque ſingulis Epiſcoporum ſubſcriptionibus pluribus agit Car. Cointius ad ann. DCCXCI. Tom. VI. p. 463. 791.

FOROJULIENSE anno DCCXCI. à Paulino Aquileienſi plurimiſque aliis Epiſcopis congregatum. In quo de Proceſſione Spiritûs Sancti, tùm à Patre, tùm à Filio adverſus Græcos, & de Incarnatione Domini contra Felicem & Elipandum, diſceptatum & definitum eſt. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIV. adverſus Simoniam, Impudicitiam, & Ebrietatem Clericorum, Matrimonium intra affinitatis gradus contractum, &c. Conc. Tom. VII. p. 991. & le Coint. ad annum DCCXCV. Tom. VI. p. 540. 791.

RATISPONENSE anno DCCXCII. præſente Carolo M. coactum. Quo Felicis Urgelitani hæreſis de Chriſto, Filio Dei adoptivo damnatur, ipſo Felice Romam miſſo, ubi coram Pontifice hæreſim ſuam ejuravit. Pluribus de hâc Synodo agunt Alcuinus lib. I. *adverſ. Elip.* & *Annales Franc.* ad hunc annum. Vide Conc. Tom. VII. p. 1010. Eadem proculdubiò eſt hæc Synodus cum eâ quam Reginoburgi habitam fuiſſe ex Annalibus Lauriſhamienſibus tradit Car. Cointius Tom. VI. p. 476. 792.

VEROLAMIENSE I. apud Anglos, anno DCCXCIII. menſe Auguſto, ſub Offâ Merciorum Rege, ab Humberto Archiepiſcopo Lichfeldenſi, aliiſque Epiſcopis habitum. In quo, reperto jam S. Albani Proto-martyris corpore, Cœnobium eo loci in ipſius memoriam fundandum eſſe decretum eſt. In cujus uſum Rex Offa varios reditus & patrimonia liberalitèr conceſſit. Vide Mat. Pariſ. in *Vit. Offæ* II. p. 28. Multa etiam ad hanc rem ſpectantia congeſſit Spelmannus noſter *Conc. Brit.* Tom. I. p. 309. Confer item Conc. Tom. VII. p. 1012. 793.

VERO-

SÆC. VIII. ab An. DCC. 794. VEROLAMIENSE II. anno DCCXCIV. ſub Offâ Rege Merciorum, jam Româ reverſo, habitum. In quo Offa plurima latifundia S. Albani Monaſterio, & perpetuum itinerantibus hoſpitium conceſſit. Vide quæ ex *Vitâ MS.* S. Albani habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 314. Meminit etiam alterius Synodi eodem anno & eâdem de re apud Chalchyth. habitæ; ſed ab hâc Verolamienſi non aliam fuiſſe conjicit.

794. FRANCOFORDIENSE, quod totius Occidentis *Univerſale* dici poteſt, coram Carolo M. præſentibus Theophylacto & Stephano Hadriani Papæ Legatis, anno DCCXCIV. in Feſto Paſchatis à CCC. circiter Epiſcopis celebratum. Duo præcipuè in hâc Synodo acta ſunt. Primò, Damnata iterùm Elipandi Toletani, & Felicis Urgelitani, Chriſtum Filium Dei adoptivum eſſe aſſerentium hæreſis. Unde Hadriani Papæ *contra Elipandum Epiſtola*; *Libellus* Epiſcoporum Italiæ eâdem de re, ad Præſules Hiſpaniæ Synodi Decreto miſſus; *Epiſtola Synodica* Epiſcoporum Galliæ & Germaniæ, ad Hiſpaniæ Epiſcopos miſſa, & Caroli M. *ad Elipandum Epiſtola*, exhibentur Conc. T. VII. p. 1014. Hæc omnia, aliáque monumenta ad Cauſam Felicianam illuſtrandam ſpectantia profert Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 91. Secundò, Cauſa Imaginum ſummâ curâ ventilata; concluſúmque, in Eccleſiis quidem memoriæ & ornamenti causâ retineri poſſe, omnem verò cultum & adorationem penitùs eſſe abrogandam; Acta Synodi Nicænæ II. *quæ in partibus Græciæ, pro adorandis Imaginibus, ſtolidè, ſive arrogantèr geſta eſt* (ut habet operis Carolini Inſcriptio), poſt longum & diligens examen reciſſa & reprobata; Teſtimonia ex Patribus, Scriptíſque Eccleſiaſticis à Nicænis deprompta ſedulò excuſſa, omniáque ipſorum Sophiſmata & Argutiunculæ ſolidè refutatæ. Unde Synodum Nicænam nec pro Oecumenicâ, nec pro Septimâ, habendam eſſe ritè judicárunt. Nec alitèr quàm *Pſeudo-Synodus* ab iſtius temporis ſcriptoribus appellatur. Teſtis ſit vel unus Annalium Francorum conditor, ſequentis Sæculi Scriptor ad annum DCCXCIV. p. 13. ubi de Synodo Francofordienſi agens hæc habet verba; *Pſeudo-Synodus Græcorum pro adorandis Imaginibus habita, & falsò Septima vocata, ab Epiſcopis damnatur.* Quæ verba repetit Auctor Vitæ Caroli Magni p. 256. Certè acta fuiſſe hæc in Synodo Francofordienſi, non modò diſertè teſtantur iſtius & ſequentium Sæculorum Scriptores penè omnes, Hadrianus, Synodus Pariſienſis, Hincmarus, Aimoinus, Ado Viennenſis, Strabus Fuldenſis, Monachus Engoliſmenſis, Rhegino, eóſque ſecuti Urſpergenſis, Hermannus Contractus, Aventinus, alii; ſed & fidem facit ipſius Synodi Canon II. Et quod omni exceptione majus eſt (quicquid alitèr ſomniant Baronius, Bellarminus, Binius, &c. quorum deliramenta hâc de re, à cordatioribus Pontificiis exploſa ſunt) ipſi libri Carolini IV. ſi non propriâ Caroli operâ, ejus ſaltem conſilio & juſſu, ab Epiſcopis, qui hujus Synodi pars erant, compoſiti, ab eo reviſi, in Concilio lecti & approbati, tandemque à Carolo ad Hadrianum Papam miſſi. Et ſanè non incommode conjectari poteſt, haud aliud in hâc Synodo in causâ imaginum factum eſſe, præter Operis Carolini lectionem, examinationem, & approbationem. Unde videant æqui judices, quâ fronte, etiam Noviſſimi Conciliorum Editores, in capite hujus Concilii hoc Lemma poſuerunt; *In quo Hæreſis Feliciana tertiò damnata eſt, Atláq; Concilii Nicæni II. in causâ Imaginum confirmata.* Cùm verò non aliundè

aliunde quam ex hoc opere, clariùs constare possit, quid in hâc Synodo gestum sit, quidve disputatum, quid denique illud contineat, tribus quasi verbis expediemus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Lib. I. Post præfationem, & exceptiones quasdam ad Constantini & Irenes literas factas, S. Scripturæ loca, quibus ad Imaginum cultum stabiliendum abutuntur Nicæni Iconolatræ, examini subjiciuntur, eorúmque interpretamenta vana & absurda esse demonstrantur.

Lib. II. Plura S. Scripturæ loca, & SS. Patrum Testimonia à Nicænis allata, examinantur, & facto inter cultum civilem & religiosum discrimine, quàm falsis ratiociniis causam suam agant Nicæni, fusè ostenditur.

Lib. III. Confessione Fidei Catholicæ factâ, diversorum in Synodo Nicænâ Episcoporum periculosæ sententiæ & absurda dicta, tàm de Fide, præsertim de processione Spiritûs Sancti, quàm de Imaginibus, earúmque cultu, ad examen revocantur, & de Miraculis ad confirmandam adorationem Imaginum productis agitur.

Lib. IV. In eâdem materiâ progressum est; plures aliæ Actorum Nicænorum partes excutiuntur, argumentis & objectionibus in eis hinc inde factis respondetur, concluditúmque tandem capite ultimo, frustrà Synodum suam *universalem* Nicænos nominare, tùm quod ab Ecclesiâ Universali non sit congregata, tùm quòd Ecclesiæ Catholicæ doctrina ac traditio in eâ non sit servata ac constituta. Hæc est operis Carolini summa. Unde mirum videri non debeat, illud neque in Tomis Conciliorum, neque inter Capitularia à Baluzio edita, locum habuisse. De eo, ejúsque auctore, variisque Editionibus, nos alibi diximus *Hist. Lit.* Part. I. in Carolo M. SÆC. VIII. p. 492. Confer præter alios, Dallæum *de Imag.* lib. IV. cap. 4, 5. p. 429. Spanheim, *Hist. Imag. rest.* Sect. vi. vii. viii. ix. p. 352. Denique conditi sunt in hâc Francofordiensi Synodo *Canones* LVI. præcipuè ad mores & disciplinam pertinentes, qui habentur Conc. Tom. VII. p. 1056. De hoc Concilio, Epistolis in causâ Felicianâ scriptis, & Canonibus in eo conditis, copiosè agit Cl. Cointius *Annal. Eccl.* Tom. VI. p. 502. qui, post omnes alios, non leve libris Carolinis negotium facessere conatur, successu quidem parùm felici, cùm facilius sit objicere, quàm refutare. Interim ad magnam horum Canonum partem multa eruditè annotavit.

AQUISGRANENSE II. anno DCCXCVII. v. Cal. *Novembr.* à Carolo M. ejúsq; Episcopis, Abbatibus, & Comitibus habitum. Extat *Capitulare* de Rebus Regni & Ecclesiæ, Capitula XI. complexum, Conc. Tom. VII. p. 1134. In eodem Conventu, saltem eodem anno editum est aliud ejusdem *Capitulare de partibus Saxoniæ*, quod XXXIII. Capitula continet, *ibid.* p. 1131. Post hæc sequitur Theodulfi Aurelianensis *Capitulare* ad Parochiæ suæ Sacerdotes, quo XLVI. documenta ad plebem instruendam necessaria Presbyteris traduntur. In eâdem etiam Synodo Aquisgranensi de Monasterio S. Pauli Romæ construendo agebatur. Vide quæ habentur *ibid.* in Append. p. 1857. 797.

FINCHALLENSE II. apud Anglos Boreales (in Episcopatu Dunelmensi) sub Eanbaldo Eboracensi, an. DCCXCVIII. vel DCCXCIX. habitum. In quo, de Paschatis & Canonum observatione agitur, & Quinque Synodi Oecumenicæ receptæ sunt. Vide quæ ex Hovedeno & Westmonasterienſi habentur Conc. Tom. VII. p. 1148. 798. vel 799.

SÆC. VIII. ab An. DCC. 798. BACANCELDENSE apud Cantianos, in Merciorum Regno, à Kenulfo Rege, & Æthelardo Cantuarienſi, anno DCCXCVIII. habitum. In quo decretum eſt, ut Eccleſiæ à Laicorum dominio liberæ ſint. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 317. Ubi vide omninò notam, quam ſub finem habet. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1148.

799. ROMANUM X. à Leone III. Papâ, & *LVII.* Epiſcopis adverſus Felicem Urgellitanum, ejúſque contra Alcuinum Epiſtolam, anno DCCXCIX. celebratum. Extant hujus Synodi Acta, non tamen integra, Conc. Tom. VII. p. 1150.

799. AQUISGRANENSE III. anno DCCXCIX. à Legato Pontificio, & *LVII.* Epiſcopis, in Palatio Regio coactum. In quo Alcuinus cum Felice in hæreſin relapſo congreſſus eſt, qui hominem convictum ad Fidem Catholicam reduxit. De hâc Synodo agit ipſe Alcuinus *adverſ. Elipand.* lib. I. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1151. Extat item Felicis Urgellitani *Confeſſio Fidei*, in hâc Synodo facta, *ibid.* in Append. p. 1858. Synodi cujuſdam Ratiſponenſis, hoc circiter tempore habitæ, ex Caroli M. Capitularibus meminit Ph. Labbeus. Vide ejus obſervationem *ibid.* p. 1152.

799. URGELLITANUM anno DCCXCIX. præſentibus Leidrado Lugdunenſi, Nefridio Narbonenſi, & Benedicto Abbate, à Carolo M. ut Felicem Epiſcopum ad Fidem Catholicam revocaret, huc miſſis, aliiſque pluribus habitum. In quo Felix Urgellitanus Epiſcopus iterùm damnatur. Vide quæ de hâc Synodo ex P. de Marcâ lib. III. *Marcæ Hiſpanicæ* MS. protulit Car. Cointius Tom. VI. p. 691.

800. CLOVESHOVIENSE III. apud Cantianos, ſub Athellardo Archiepiſcopo, anno DCCC. celebratum. In quo poſt Fidei Catholicæ profeſſionem, Monaſterii de Cotham Prædia à Kenulfo Rege abrepta vindicantur. Extant Acta apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 318. & exinde Conc. Tom. VII. p. 1153.

800. TURONENSE anno DCCC. tempore Quadrageſimali habitum. In quo Carolus M. Regnum ſuum inter filios partitus eſt. Vide Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1862.

800. ROMANUM XI. anno DCCC. habitum. In quo, præſente Carolo M. Leo III. Papa à criminibus ſibi objectis, præſtito juramento, ſe purgavit. Videſis Anaſtaſ. in *Vit. Leon.* III. Conc. Tom. VII. p. 1081.

SÆCU-

SÆCULUM PHOTIANUM.

SCRIPTORES.

ANONYMUS *Annalium Francorum* Auctor, claruit ſub Carolo M. anno DCCCIII. Condidit Annales Francorum ab anno DCCXCIV. ad annum DCCCIII. Codex MS. Cæſareus in principio mutilus eſt; ſed ipſius Caroli tempore, & propriâ auctoris manu exaratus. Hos Annales eruit, ediditque Cl. Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxviii. p. 377. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 803.

OLDIBERTUS ſive ODELPERTUS, cognomento *Craſſus*, Mediolanenſium Archiepiſcopus circa annum DCCCIV. factus eſt. Pipinum Caroli M. filium hoſpitio accepit, & morienti piè miniſtravit: Bernardum in Italia Regem coronavit. Obiit anno DCCCXIV. Plura de eo docebit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. p. 106. Sententiam ejus, ut & plurium aliorum iſtius temporis Epiſcoporum, de Baptiſmo, per Epiſtolam rogaverat Carolus Magnus. In cujus gratiam librum *de Baptiſmo* condidit Oldibertus noſter. Habetur MS. in Bibliothecæ Augienſis codice, unde Epiſtolam præfatoriam, & libri capitum xxii. lemmata extulit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 317. 804.

ANDREAS Gente Italus, Patriâ Lucenſis, Gundualdi civis Lucenſis ipſius Walfridi cognati & ſocii filius, Palatioli in Tuſciâ Abbas tertius, claruit circa annum DCCCVI. Scripto conſignavit vitam S. Walfridi, Palatioli in Tuſciâ Abbatis primi. Primus eruit Godefr. Henſchenius ad diem xv. *Februar.* & ex eo Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 196. 806.

STEPHANUS Byzantinus, Presbyter an Monachus incertum, claruit anno DCCCVI. Condidit Vitam & Martyrium S. Stephani Junioris, qui clauſtro in colle S. Auxentii incluſus LX. annos eo in loco exegerat. Quem, cùm Conſtantino Copronymo, in causâ Imaginum vitæq; Monaſticæ, ſervidè nimis ſe opponeret, variè excruciatum, neci tradidit Imperator anno DCCLXIV. ut diſertè Cedrenus p. 465. licèt Theophanes id referat ad ann. DCCLVII. Ab hujus morte XLII. annos ſe vixiſſe teſtatur Auctor noſter, qui huc atque illùc circumiens, omnia quæ de Stephano Martyre à teneris unguiculis uſque ad obitum, ab ipſius parentibus, amicis, conſanguineis, convivis, contubernalibus, & diſcipulis diſci poterant, collegit, & ſcripto mandavit. Incipit hæc Vita, Ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ πᾶσι τοῖς εὐσεβέσιν. Vide omninò L. Allat. *de Symeon.* p. 80. Erat etiam Stephanus Byzantinus libri περὶ πολεων auctor, quem, imperante Anaſtaſio, in compendium redegit Hermolaus Grammaticus. Verùm is longè antiquior fuit, & religione Gentilis. 806.

ANONYMUS *Vitæ Caroli M.* auctor, Cœnobii Engoliſmenſis S. Eparchii (ni fallor) Monachus, claruit circa annum DCCCXIV. Quod tamen ex conjecturâ tantùm trado, de auctoris ætate aliter incertus. 814.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. certus. Vitam Caroli M. Francorum Regis & Imperatoris literis consignavit, quæ ex Pithœi Bibliothecâ prodiit inter *Scriptores* XII. *coætaneos* p. 230. Subjectum est ipsius Caroli *Testamentum*, ante annum DCCCX. ut videtur, conditum. Auctor noster haud levem operis sui partem ex Annalibus Francorum, sub *incerti Auctoris* nomine à Pithœo publicatis, desumpsit, iisdem non rarò verbis usus. Eosdem etiam plebeio licet & rusticano sermone compositos, se in Chronico ad ann. DCCCXIV. secutum esse Rhegino Prumiensis non diffitetur. Hanc Vitam longè integriorem ex pervetusto & optimæ notæ codice Vindobonensi edi posse liquidò ostendit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxii. p. 343.

820. ANONYMUS *Vitæ B. Alcuini* Auctor, claruit circa annum DCCCXX. Aldrico Ferrariensis Monasterii adhuc Abbate; qui anno DCCCXXIX. Episcopus Senonensis factus est. Scripsit, referente Sigulfo discipulo, Vitam B. Alcuini, nobilis Angli, patriâ Eboracensis, deinde in variis Galliæ Monasteriis Monachi & Abbatis. Quam ex antiquissimo codice, & auctoris ætate exarato, primus edidit, & Alcuini operibus præfixit Andreas du Chesnius, exinde Surius *Maii* xix. tandem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 145. qui auctorem tanquàm minùs accuratum, & in rebus chronologicis præcipuè hallucinatum, in præfatione notat, & præclarum admodum de Beato Alcuino, ejúsque vitâ ac scriptis, *Elogium historicum* subnexuit.

820. ETHELWOLFUS, patriâ Bernicius, ex Anglo-Saxonum genere prognatus, Eadfridi posteà Lindisfarnensis Episcopi, & Iglaci Doctoris celeberrimi discipulus, Cœnobii S. Petri ad Orientale Berniciorum littus Monachus, claruit anno DCCCXX. Condidit carmen versibus Heroicis, de Abbatibus & viris piis Cœnobii S. Petri in Insulâ Lindisfarnensi, quod Egberto istius Sedis Episcopo nuncupavit. Poema istud in tres libros dividit Baleus *, & ex eo Pitseus †, ipsumque auctorem malè ad ann. DCCL. referunt. Ex MS. Cod. Cantabrigiensi erutum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 302. Cap. 16. Se etiam de aliis Angliæ Sanctis cecinisse disertè innuit Ethelwolfus. Quâ de re silent Baleus, Pitseus, alii.

* Cent. II. c. 12. p. 102.
† De Script. Angl. p. 145.

821. BERTOLDUS, Miciacensis in Provinciâ Lugdunensi quartâ Monachus, vir pro captu Sæculi non indoctus, claruit anno DCCCXXI. Mandavit literis Vitam S. Maximini, Abbatis Miciacensis, quam, carmine præmisso, Jonæ Aurelianensi Episcopo nuncupavit. Ex Codicibus MSS. eruit & in Actis suis Benedictinis edidit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 591.

821. JONAS, Aurelianensis Episcopus, claruit anno DCCCXXI. Obiit anno DCCCXLIII. Cæteris illius scriptis in *Historiâ Literariâ* Part. I. Memoratis, accenseri meretur *Historia* Translationis S. Hucberti Episcopi Tungrensis in Monasterium Andaginense, quam, hortatu Walcandi Leodicensis Episcopi, conscripsit. Subjicitur Anonymi cujusdam Relatio de miraculis post prædictam translationem factis. Utrumque opusculum vulgavit Joan. Roberti Soc. Jes. in *Historiâ Hucberti.* Ex quâ in Acta sua transtulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 293.

Vid. Part. I. p. 520.

822. CANDIDUS, patrio nomine BRUUN dictus, natione Germanus, Monachus Fuldensis, Agilis discipulus, eique, ipsomet testante, admodùm charus ac familiaris, claruit circa annum DCCCXXII.

Mandavit

Mandavit literis Vitam Ægilis Abbatis Fuldenſis, & Præceptoris ſui, libris duobus, hunc ligatâ, illum ſolutâ oratione. Hos primus edidit Chriſt. Browerus in *Sanctis* ſuis, ſive *Sideribus Germaniæ*, *Mog.* 1616. Exinde Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 226. Scripſiſſe etiam Candidum Vitam Baugolfi Fuldenſis Abbatis, num. ii. ipſe nos docet. Verùm an extet hodiè nondùm didici. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

MICHAEL, SYNCELLUS & PRESBYTER Thomæ Patriarchæ Hieroſolymitani, claruit anno DCCCXXX. Quædam ejus ſcripta in priori hujus operis parte ſuo loco recenſuimus; præter hæc, Epiſtolam Thomæ Hieroſolymorum Patriarchæ, ad Hæreticos in Armeniâ, à Theodoro Abucarâ Arabicè dictatam, in Græcum ſermonem tranſtulit, ipſéque ad Armenos detulit. Continet verò ſolam veramq; fidem, in Concilio Chalcedonenſi traditam, de Chriſto Domino ac Deo noſtro. Extat hæc Epiſtola Græcè & Latinè inter Theodori Abucaræ opuſcula ad calcem Anaſtaſii ὁδηγ. à pag. 428. uſque ad pag. 450. unde liquet Michaelem noſtrum, Theodori Abucaræ (qui claruit anno DCCCLXVII.) familiarem, vitam diutiùs protraxiſſe. Ejuſdem *Profeſſio Fidei*, ſive *Libellus de Orthodoxâ Fide* habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XL. *num.* lxv. fol. 144. p. 2. iterúmque ibid. *Cod.* CCCVII. *num.* xv. fol. 94. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 163. 830. Vid. Part. I. p. 522

VULFINUS BOETIUS, gente Sarmata, ſed literis humanioribus haud parum excultus, tandem Pictavienſis in Galliâ Epiſcopus factus eſt. Claruit circa annum DCCCXXX. Scripſit Vitam S. Juniani, Abbatis Mariacenſis in Provinciâ Aquitanicâ Secundâ, quam Godoleno Abbati Nobiliacenſi dedicavit. Hanc ex codicibus MSS. S. Juniani Nobiliacenſis erutam Actis ſuis Benedictinis inſeruit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 307. In hoc libello auctor, utpotè *à ſtirpe Romanâ penitùs alienus*, ut ipſius verbis utar, imperitiam ſuam, ingenii tarditatem, & ſermonem impolitum, magnâ animi modeſtiâ excuſat. Scripſit præterea *Hiſtoriam* Tranſlationis Reliquiarum S. Juniani Matiacenſis in Nobiliacenſe Monaſterium. Quæ habetur apud eundem Mabillonium *Sæc.* IV. Part. I. p. 430. 830.

ANONYMUS Auctor *Chronici Fontanellenſis*, Cœnobii Fontanellenſis Monachus, claruit ſub Imperio Ludovici Pii, forſan circa annum DCCCXXXIII. quippe qui in Anſegiſo Abbate deſinit. Condidit Eccleſiæ ſuæ Chronicon, in quo Abbatum ſuorum ſucceſſiones & res geſtas præcipuè refert. Chronicon iſtud edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex hoc Chronico Vitam Benigni Abbatis deprompſit Mabillonius & in Acta ſua Benedictina rejecit *Sæc.* III. Part. I. p. 499. Vitam S. Hugonis Rotomagenſis Epiſcopi *ibid.* p. 495. Vitam S. Wandonis apud eundem Part. II. p. 130. Auſtrulfi *ibid.* p. 133. 833.

ERNOLDUS NIGELLUS Abbas, claruit ſub Ludovico Imp. circa annum DCCCXXXIV. Ab Imperatore miſſus eſt in exilium, quâ de causâ incertum. Ut verò Exilii ſui impetraret remiſſionem, compoſuit de rebus geſtis Imperatoris Ludovici libros IV. carmine Elegiaco, eóque planè non inelegenti, conſcriptos. Extant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt. Lat.* CCXLIX. Proœmium, principium & finem dedit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxv. p. 395. qui totum opus ſuo tempore edere deſtinavit. 834

CHRISTO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 836. CHRISTOPHORUS Patriarcha Alexandrinus, claruit imperante Theophilo Iconomacho, circa ann. DCCCXXXVI. Scripsit Parænesin ascēticam & parabolicam de Vitâ humanâ, Τὶ ὁμοιῶται ὁ βίος ὅτος, καὶ εἰς ποῖον τέλος καλάςρέφει. Incipit, Πάντας ἡμᾶς ἀγαπητοὶ, τοὺς κατ' καιρὸὺς Ἀρχιερεῖς τε καὶ Ποιμενάρχας, &c. Extat MS. Biblioth. Vind. inter *Historicos Ecclesiast.* Cod. LXIII. num. xviii. fol. 121. apud Nessel. Catal. Part. V. p. 129. Immò non alius est hic sermo, quam qui Græc. Lat. sub Theophili Alexandrini nomine pridem editus est *Par.* 1608. Confer Coteler. Not. ad *Monument.* Tom. II. p. 669.

836. AUCTOR Anonymus *Translationis S. Viti*, Novæ Corbeiæ Monachus, claruit anno DCCCXXXVI. Scripsit Historiam Translationis S. Viti Lucani Martyris è Galliâ in Saxoniam, cui ipse Auctor interfuit, & in quâ de Origine Corbeiæ Novæ agit. Hanc primus extulit, sed mutilam & mendis scatentem, Hen. Meibomius ad finem *Annalium Witichindi.* Ex eo du Chesnius *Script. Franc.* Tom. III. Integram ex MS. Cod. Gladbacensi Mabillonius *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 523. Auctorem bonæ notæ agnoscit Mabillonius, sed in aliquibus à vero aberrâsse non diffitetur.

839. ALTFRIDUS Mimigardefordensis, seu ut hodiè vocatur, Monasteriensis Episcopus, Gerfrido in eâdem sede successit anno DCCCXXXIX. Obiit anno DCCCXLIX. Condidit de Vitâ S. Liudgeri Mimigardefordensis apud Westphalos Episcopi primi, libros II. quos notis illustratos, (præmissis multis de Liudgeri Ortu, Baptismo, Episcopatu, Ætate & Obitu, variis Actis, ejúsque Scriptis & Monochatu) ediderunt Bollandiani *Mart.* xxvi. Tom. III. p. 626. Exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 15. Eodem etiam sæculo post annum DCCCLXIV. vixit Anonymus Monachus Werthinensis, quem Browerus Othelgrimum Liudgeri socium fuisse suspicatur, qui Vitam etiam S. Liudgeri duobus libris scripsit, vel potius Alfridi opus auxit & interpolavit. Hos primus extulit Christ. Browerus in *Sanctis Germaniæ.* Ex eo postremæ collectionis Surianæ curatores *Mart.* xxvi. Denique Mabillonius *ibid.* p. 35.

840. ERMANRICUS natione Germanus, Rudolfi Monachi Fuldensis discipulus, primùm Monachus, deinde Cœnobii Elewangensis in diœcesi Augustanâ Abbas, claruit circa annum DCCCXL. Scripsit Vitam S. Soli, natione Angli, Monachi & Confessoris in Norico, qui obiit circa annum DCCXL. Edidit hanc Vitam Canisius *Antiq. Lect.* Tom. IV. Part. II. p. 544, 732. & exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 429. Ermanrico etiam tribuunt Vitam S. Magni interpolatam; quâ de re agit idem Mabillonius *Sæc.* II. ad ann. DCLXV. Alius à nostro erat Ermanricus ille, Monachus Augiensis, hujus etiam temporis scriptor, quem in *Historiâ Literariâ* Part. I. ad ann. DCCCL. retulimus. Cujus Epistolam, seu potius Fragmentum, ex libro *de Grammaticâ* ad Grymoldum Abbatem & Archicapellanum, ex vetusto codice Sangallensi, auctoris ætate scripto, edidit idem Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 329. Cujus subnexam adnotationem Lector consulat.

ANO-

ANONYMUS Auctor *Vitæ Ludovici Pii*, circa ann. DCCCXL. vel non diu poſteà claruiſſe videtur. Scripſit Vitam Ludovici Pii Imp. Caroli M. filii, quæ inter *Scriptores* XII. *coætaneos* habetur p. 336. Ad calcem bina ejuſdem Ludovici *Præcepta*, ſive Conceſſiones Hiſpanis factæ adjectæ ſunt. Auctor noſter, quiſquis fuerit, non pauca ex Annalibus Francorum, quos primus edidit P. Pithœus, deſumpſiſſe videtur. Ætatem ſimul prodit, & fidem adſtruit his verbis p. 337. *Quæ ſcripſi uſque ad tempora Imperii, Adhemari nobiliſſimi & devotiſſimi Monachi relatione didici, qui ei* (Ludovico) *coævus & connutritus eſt. Poſteriora autem, quia ego interfui rebus Palatinis, quæ vidi & comperire potui, ſtilo contradidi.* Et p. 414. ubi de inſolito quodam Cometâ agit, qui in Feſto Paſchali apparuit, Imperatorem ſe, utpote rei Aſtronomicæ peritum, acciviſſe, & de hoc portento conſuluiſſe refert. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 840.

ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Balthildis*, claruit circa annum DCCCXL. Scripſit de Vitâ & Miraculis S. Balthildis Reginæ, dein Monachæ Kalenſis, libellos duos. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. ad annum DCLXXX. *Tranſlationis* Hiſtoriam ad annum DCCCXXXIII. *Sæc.* IV. Part. I. p. 448. 840.

METHODIUS Homologeta, Patriarcha CP. claruit circa annum DCCCXLII. Præter opera ejus, de quibus alibi, ſcripſit *Conſtitutiones de iis qui diverſo modo, & diverſâ ætate, poſt abnegationem coactam, vel voluntariam, ad fidem Chriſtianam revertuntur.* Hanc notulis illuſtratam Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Euchol. Græcor.* p. 876. Ejuſdem tres verſus *Iambicos* ad Theodorum & Theophanem Graptos, tribus illis, quos ad ipſum miſerant, reſponſorios, ex codice Cæſareo evulgavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. p. 115. Quin & extant apud Conſt. Manaſſ. *Chron. Compend.* Edit. *Pariſ.* p. 100. & Cedren. ſub Theophilo *Hiſt.* p. 522. & Zonar. Tom. III. p. 121. Hi duo fratres, *Grapti* ideò dicebantur (ut hoc obiter notem) quia cum in causâ Imaginum coram Theophilo Imp. protervè ſe gererent, Iambos XII. à ſe conditos, eorum frontibus inuri & inſcribi juſſit. Habentur Iambi apud Cedren. ubi ſuprà, p. 521. Zonar. *ibid.* p. 118. De hâc re ita Conſt. Manaſſes loc. citat. p. 97. 842. Vid. Part. I. p. 532.

Ἔτυξε γὰρ τὰ μέτωπα μέχρις αὐτῶν ὀφρύων,
Καὶ τύπος ἐνεχάραξεν αὐτοῖς Ἰαμβοπλόκους.
Οὗτοι μὲν ἦν τῷ κόλπων τῷ ἐπιμελωπίων.
Ὡς φέρω καλαμάργαρον λιθολιμπὲς ἐφόρων.

Etiam vultus ad ipſa uſque ſupercilia notis deformavit; & verſus Iambicos ipſis impreſſit; quas illi notas fronti inuſtas non alitèr geſtabant, atque coronam unionibus & gemmis exornatam. Verum de his ante omnia videnda eſt ipſius Theodori ad Joannem Epiſcopum Cyzicenum *Epiſtola*, quam Gr. Lat. edidit Combefiſius in *Theodori Vita* Manip. rerum CP. p. 206. Liber Methodii *de Miraculis S. Nicolai* Myrhæ Lyciæ Epiſcopi, habetur Græcè MS. in Biblioth. Colbert. Cod. MMCCCCXCIII. Principium, Καλὸν ἡμᾶς, ὦ θεικῶν ἀσμάτων θεραπαινίδες. Sed diverſo à Patriarchâ Methodio tribuit L. Allatius *Diatr. de Method.* p. 383.

HINCMA-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 845. HINCMARUS Remenſis Archiepiſcopus, claruit anno DCCCXLV. Scripſit circa annum DCCCLIV. carmen *de fonte vitæ*, ad Audradum Epiſcopum. Cui Epiſtolam metricam repoſuit Audradus. Hæc duo opuſcula ex MS. codice Floreffienſi eruit & evulgavit Caſ. Oudin, ſi modò is ſit Editor, inter *Veterum* aliquot *Opuſcula Sacra* L. Bat. 1692. 8*vo*.

Vid. Part. I. p. 536.

846. ANONYMUS Auctor *Tranſlationis S. Gregonii* claruit anno DCCCXLVI. Scripſit, qui rei geſtæ interfuit, Auctor noſter Hiſtoriam Tranſlationis Reliquiarum cujuſdam Gregonii Martyris, in Majus Monaſterium in Galliâ, quam ediderunt Bollandiani in menſe *Martio*. Inde deſumpſit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 591.

846. SABAS Vitæ inſtituto Monachus, quo verò loci vixerit, incertum, claruit circa annum DCCCXLVI. Conſcripſit hiſtoriam vitæ, rerum geſtarum, & miraculorum S. *Joannicii* Anachoretæ & Abbatis, qui ex Bithyniæ pago Marycato ad Borealem partem paludis Apollaniadis ſito, anno DCCLXXXIX. oriundus erat, & anno DCCCXLVI. ætatis CXV. obiiſſe dicitur. Extat Græc. MS. hæc hiſtoria Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* V. num. v. fol. 32. p. 2. diverſa planè ab Actis illis à Simeone Metaphraſte conſcriptis, quæ Surius *Novembr.* iv. Latinè edidit, & quorum Leo Allatius *Diatr. de Script. Simeon.* non ſemel meminit.

847. RABANUS MAURUS gente Francus, Archiepiſcopus Moguntinus, claruit anno DCCCXLVII. Epiſtolam ejus ad Egilonem *de Euchariſtiâ*, tanquàm deperditam, *Hiſt. Liter.* Part. I. p. 542. meritò doluimus. Verùm in vetuſto codice Gemblacenſi, inter varios de Euchariſtiâ Tractatus occurrit Anonymus ſub hoc titulo; *Dicta cujuſdam Sapientis de Corpore & Sanguine Domini adverſus Ratlertum.* In hoc Opuſculo duo intendit (verbis utor Cl. Mabillonii) adverſus Paſchaſium; unum, corpus Euchariſticum non eſſe prorſùs idem quod natum ex Virgine; alterum, Chriſtum non totiès pati quotiès Miſſarum Solennia celebrantur. Hunc libellum ex codice Gemblacenſi nobis exhibet Mabillonius, *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 591. Nec alium ipſe putat quam Epiſtolam Rabani ad Egilonem Abbatem, cujus in Epiſtolâ ad Heribaldum Rabanus ipſe meminit. Rationes, quas pro ſententiæ ſuæ fundamento ponit, huc redeunt; primò, quòd Herigerus qui hunc librum legerat, de hâc quæſtione loquens, duos tantùm adverſarios, ſcilicet Rabanum & Ratramnum opponat Paſchaſio, Anonymum noſtrum neutiquàm prætermiſſurus, ſi alius à Rabano fuiſſet. Secundò, Anonymi ætas cum ætate Rabani apprimè congruit; ſcripſit quippe fervente controverſiâ Paſchaſianâ, eâque adhuc recèns excitatâ de triplici Chriſti corpore. Tertiò, Herigero fuiſſe non parùm vetuſtiorem arguit, quòd ex eo multa tranſtulit Herigerus in libellum ſuum. Qui proinde in codice Gemblacenſi, cum anonymo noſtro conjungitur. Quartò, Scripſit Anonymus noſter ante Bulgarorum converſionem, quæ Nicolao I. Pontifice facta eſt; Rabanus verò iſtius temporis æqualis, biennio deceſſit ante Nicolai I. Pontificatum, ſub quo Bulgaros ad fidem Chriſti acceſſiſſe conſtat. Nec obſtat quòd hoc Opuſculum vulgaribus Epiſtolarum formulis ſit deſtitutum; cum hæ fortaſsè à Libraiis detractæ ſint, ut in aliis etiam evenit, immò etiam in ipſius Herigeri libello, qui tamen ab aliis *Epiſtola* appellatur. Hæc pluribus

Vid. Part. I. p. 540.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

diducit & confirmat tùm in *Admotatione prævià*, tùm in *Præfatione generali* ad hunc Tomum, *Sæc.* IV. *num.* lvii. lviii. lix. lx. Nihilominùs ſententiam ſuam, hiſce argumentis firmatam, eruditorum judicio lubens ſubmittit vir apprimè candidus atq; eruditus. Ac proinde nos rem in medio relinquimus, eruditorum judicio expendendam. Monendus eſt Lector inter Rabani opera haberi ſub ejus nomine ampliſſimos *in Pentateuchum Commentarios*; nempe in *Geneſin* l. IV. in *Exodum* l. IV. in *Leviticum* l. VII. in *Deuteronomium* l. IV. Soli verò *Commentarii in Geneſin* Rabani noſtri ſunt. Reliqui Walafrido Strabo Rabani diſcipulo potiùs tribuendi, qui ex iis, quæ ex Præceptoris ſui ore hauſerat, proprias expoſitiones compilavit. Liquet id ex Cod. MS. in Bibliothecâ Collegii Novi apud Oxonienſes, ubi Præfat. in Exodum hæc habentur verba; *In Geneſin Commentarios edidit ipſe per ſe, quæ ſequuntur Expoſitiones in IV. libros Moyſis proficiſcuntur à Strabo, ejus diſcipulo, qui Magiſtri ſui dicta fideliter annotavit.* Inde, in codice MS. Collegii Baliolenſis, habetur *Rabanus ſuper Geneſin*, ſine Commentariis in reliquos Pentateuchi libros.

AUCTOR *Vitæ S. Remacli*, Monachus Stabulenſis, claruit imperante Lothario circa annum DCCCL. Scripſit de Vitâ & Miraculis S. Remacli Epiſcopi Trajectenſis, qui obiit circa annum DCLXIV. Opus illud primus evulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 488. 850.

HILDEGARIUS natione Gallus, primùm S. Dionyſii prope Pariſios Monachus, dein Caroli Calvi gratiâ Meldenſis Epiſcopus factus anno DCCCL. Obiit anno DCCCLXXIV. Scripſit S. Faronis Epiſcopi Meldenſis Vitam, CXXXI. Capitula continentem; quam ex codice MS. S. Faronis in Suburbio Meldenſi in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 606. 850.

AUCTOR *Vitæ S. Chlodulfi*, circa annum DCCCL. claruiſſe videtur, etſi nullâ certâ temporis notâ ejus ætas ſignari poteſt. Literis conſignavit Vitam S. Chlodulfi Mettenſis Epiſcopi, anno DCXCVI. demortui, quam ex MS. cod. Cheſniano publici juris fecit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1043. 850.

AUCTOR *Vitæ S. Marculfi* vixit, ſiquis conjecturæ locus dandus ſit, circa medium hujus Sæculi, anno DCCCL. certè ante Caroli Simplicis ætatem, ut rectè notat Mabillonius. Scripſit is, quiſquis fuit, Vitam S. Marculfi Abbatis Nantuenſis, (locus is erat apud Baiocenſes, in Provinciâ Lugdunenſi ſecundâ, ubi ipſe Marculfus Monaſterium condidit.) Extat hæc Vita, ſed ſtylo paulùm immutato, apud Sur. *Maii.* i. Sed ex Codd. MSS. ſtylo ſuo reſtitutam edidit Mabillonius Act. Benedict. *Sæc.* I. p. 128. 850.

ALMANNUS, Monachus Altovillarenſis, claruit circa annum DCCCL. In literas miſit Vitam S. Sindulfi Confeſſoris apud Remos, quam ex MSS. codicibus Monaſteriorum S. Theoderici Remenſis, & Altovillarenſis, primus extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 368. Præter Sindulfi Vitam, memorat etiam Sigebertus * Gemblacenſis ab Almanno noſtro ſcripta, Vitam S. Nivardi Archiepiſcopi Remenſis, Vitam Helenæ Reginæ, & Tranſlationem ejuſdem à Româ ad Cœnobium Altovillarenſe. Et *quia*, inquit, *ſuo tempore*, *Francia à Norman-* 850.

* De Script Eccl. c. 98.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

nis vaſtabatur, exemplo Hieremiæ Prophetæ, deſolationem Franciæ & ſui Cœnobii, quadruplici planxit Alphabeto.

850. RUDOLPHUS, natione Germanus, Cœnobii Fuldenſis Presbyter & Monachus, vir pro Sæculi quo vixit ſtatu admodùm eruditus, Poeta & Hiſtoricus inſignis, claruit circa annum DCCCL. Obiit viii. Idus *Martii* anno DCCCLXXV. vel ſequente. Juſſu Rabani Mauri Abbatis ſui, compoſuit Vitam S. Liobæ Virginis Biſchofheimenſis in Germaniâ Abbatiſſæ, quæ extat apud Surium *Sept.* xxviii. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 245. Vitam etiam Præceptoris ſui Rabani Mauri, Abbatis Fuldenſis & Archiepiſcopi Moguntini, quæ Rabani operibus præmiſſa eſt. Habetur item apud Bollandum *Febr.* iv. Tom. I. p. 500. ubi multa de ipſis Actis, de patriâ, nominibus, ſtudiorum loco, tempore, ſociis, diſcipulis Epiſcopis & Abbatibus, ætate & ſcriptis, conciliis, obitu, & veneratione à doctiſſimis editoribus præmittuntur. Edidit denique Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 1.

850. ANONYMUS *Vitæ S. Anſelmi* auctor, Monachus Nonantulenſis, tùm ex ſtylo, tùm quòd à Scriptore Sæculi IX. citetur, circa medium hujus Sæculi, anno circiter DCCCL. ſi non paulò anteà, claruiſſe judicatur. Poſt ſe reliquit Vitam S. Anſelmi Nonantulani in Italiâ Abbatis primi, qui Monaſterium illud condidit anno DCCL. in eóq; quinquaginta ferè annos vixit. Primus eam eruit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. II. col. 101. Fragmenta quædam Bollandiani *Mart.* iii. integram ex Ughello Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. III.

850. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Willelmi*, circa annum DCCCL. claruiſſe videtur. Certè ipſum, quem Auctorem ſanè gravem vocat, non modò ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit Mabillonius, ſed & veriſimile eſſe, haud longè poſt Willelmi obitum, qui diſceſſit circa annum DCCCXII. cujus res geſtas quaſi teſtis oculatus commemorat, claruiſſe. Scripſit Vitam S. Willelmi, Ducis Gellonenſis in Galliâ, Monachi & Confeſſoris, quam primus in lucem edidit Car. Stengelius *Aug. Vind.* 1611. deinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 70. Exhibet etiam idem Mabillonius Anonymi cujuſdam Monachi Gellonenſis libellum de Miraculis S. Willelmi *ibid.* Part. II. p. 556. an verò ſit ejuſdem auctoris, mihi haud ſatis conſtat.

853. AUCTOR Anonymus, Monachus Prumienſis, claruit anno DCCCLIII. Scripſit rei geſtæ teſtis oculatus, Hiſtoriam *Tranſlationis* Reliquiarum SS. Martyrum Chryſanti & Dariæ, ex Urbe Româ in Galliam. Hanc, quam nonnulli Wandalberti eſſe ſuſpicantur, ex veterrimo codice Remigiano eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 611.

858. PHOTIUS, depoſito Ignatio, Patriarcha CP. conſtitutus eſt anno DCCCLVIII. è vivis exceſſit paulò poſt annum DCCCLXXXVI. Poſt tot de Photio ſcriptíſque ejus alibi dicta, pauca ſunt, eáque de Ἀνεκδότοις, quæ notanda reſtant.

Vid. Part. I. p. 550.

Liber de Epiſcopis & Metropolitis, aliiſque quæſtionibus contra Romanos, ſive Latinos, ex Scriptis Synodicis & Hiſtoricis collectus, & decem quæſtionibus diſtinctus. Incipit hoc modo, Ἐρώτησις. Ἐν ποίοις φαντασίαις πεπλανήσθαι οἱ Ῥωμαῖοι ἀποδείκνυσι, &c. Extat MS. Biblioth.

Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* XIX. *num.* ii. fol. 314. p. 2. *Cod.* CLXXXIV. num. ix. fol. 51. Hujus operis proculdubiò pars est *Interrogatio* illa & *Responsio, quibus Antistitibus propter hæresin damnatis illi qui ab illis ordinati fuerant, nullum damnum passi sint*, quæ habetur *ibid.* Cod. *Hist.* XXXIV. *num.* xxvii. fol. 358. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 195. 259. Idem opus, ni fallor, habetur Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* num. xci. & *Cod.* CXCVI. fol. 7. p. 2. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Epitome Actorum Conciliorum VII. Generalium. Cujus initium, Ἀναγκαῖον ὄν μοι εἶναι ἡμᾶς χειραγωγῶν αἱρέσεων ὑπομιμνῆσαι, &c. MS. ibid. Cod. *Theol.* XIX. num. iii. fol. 316. diversum, ut videtur, ab eo quod editum habemus Opusculum.

Liber de voluntatibus in Christo quæ vocantur gnomicæ, Latinè in Stuartii Auctuario editus, p. 437. habetur Græcè MS. ubi suprà *Cod.* XXI. *num.* i. fol. 1.

Syntagma Canonum, sive Index Materiarum quæ continentur LXXX. Canonibus illis qui dicuntur SS. Apostolorum. Principium, κανὼν ά. Περὶ χειροτονίας Ἐπισκόπων, καὶ πόσοι χειροτονῶσι Ἐπίσκοπον. Majoris operis pars videtur, à Nomocanone penitus diversa. Extat Græcè MS. *ibid.* Cod. *Hist.* VII. *num.* xi. fol. 17. p. 2. *Cod.* LVI. *num.* ii. fol. 2. habentur Canones integri, Anonymi cujusdam antiqui Scholiastæ Græci annotationibus marginalibus & interlinearibus illustrati. An verò hæc Scholia Photium nostrum auctorem habeant, mihi non constat. Vide Lambec. *Comment.* lib. VIII. p. 431.

Symbolum fidei, compositum pro iis qui ordinandi sunt Episcopi, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, &c. MS. *ibid.* Cod. *Hist.* VII. num. lxxiii. fol. 231.

Annotatio, sive Tractatus brevis *historicus de Patriarchis, sede suâ injustè pulsis*, MS. ibid. *Cod.* LXX. *num.* v. fol. 21. p. 2. alterius cujusdam operis forsan ἀποσπασμάτιον.

Disputatio compendiaria de processione Spiritûs S. à solo Patre, capitulatim conscripta, & ad quendam ex Latinis missa. Incipit, Τίς ὅλως ἀναγκαῖόν τῷ ἐν Χριστιανοῖς πεπίστευσθαι ὅτι ἡ ἁγίας Τριάδος δύο εἰσάγειν αἴτια, Υἱὸν μὲν καὶ Πνεῦμα τὸν Πατέρα, τὸ Πνεῦμα δὲ πάλιν τὸν Υἱόν, &c. MS. ibid. Cod. *Theol.* CLXVIII. num. xxiii. fol. 252. p. 2. Eundem etiam Tractatum recenset L. Allatius de *consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. col. 575. In eâdem Bibliothecâ Excerpta varia ex Photii scriptis hinc inde desumpta habentur; nempe Cod. *Theol.* XL. *num.* lxiii. fol. 138. p. 2. *de Processione Spiritûs S. ex solo Patre, non autem etiam ex Filio:* num. lxxxi. *adversus Iconomachos & Paulicianos*; Cod. CCCXXIV. num. v. fol. 166. p. 2. *de differentia inter sacras imagines atque idola.*

Excerpta ex Historicis & Scriptoribus profanis, sciens, lubens prætermitto. Notet Lector, me hoc loco in citandis illustrissimæ Bibliothecæ Vindobonensis codicibus dispositionem Nesselianam ubique sequi.

Tractatus de Manichæis, cujus priores libri Manichæismi historiam, posteriores refutationem exhibent. Opus ἀνέκδοτον penès D. Hinckelmannum, in Gymnasio Hamburgensi Professorem, qui, ut Lipsiâ ab amicis accepi, prelo illud parat, & *Lexici* etiam Photiani editionem meditatur. An verò Lexicon illud MS. in Bibliotheca Mart. Gudii unquam exstitit (ut vulgari famâ totiès accepimus) dubitare video eruditissimos Actorum Lipsiens. Conditores ann. 1696. mense *Jan.* p. 38.

SÆC. IX ab Ann. DCCC. Sed humanis nuper ereptus est doctissimus Hinckelmannus, cum cujus morte vereor ne tractatuum Photianorum editio periit.

Tractatus de Processione Spiritûs S. à priori diversus. Principium, Ἐν πολλοῖς μὲν ἔσιν οἱ ἔλεγχοι πολυείροις ἐπασμένοι λόγοις, &c. Extat MS. in codice Vaticano, olim Palatino, teste L. Allatio *de consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. qui tractatum luculentissimum vocat, illúmque Metrophani Smyrnensi, Photio æquali, quandoque tribui dicit, ut in *Metrophane* infrà notavimus.

Amphilochia, sic dicta, non quòd ab Amphilochio scripta sunt, multò minùs ex veteris illius Amphilochii Iconiensis operibus (quod putavit Combefisius) collecta; sed quod responsa sunt ad CCCXIII. dubia, quæ Amphilochius Metropolita Cyzicenus, Photii amicus & familiaris, ei proposuerat. De hoc opere ita L. Allatius *de consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. iv. col. 576. *Opus est varium, & multiplice eruditione plenum, Theologis & Scripturæ Expositoribus maximè necessarium, eóque magis amplectendum, quòd non alibi, quàm in Vaticanâ, nunc postremùm ex libris Lollianis, sub Urbano VIII. invectum, quod ipse sciam, extet.* Additque se sedulâ inquisitione per Italiam & extra Italiam, ubi libri MSS. asservantur, illud indagâsse; tamen alicui vel de nomine quidem notum, haud invenire potuisse; capita quædam hinc inde reperiri, nusquàm opus integrum. Sed fallus erat vir eruditus, & in his præcipuè versatissimus, cum in quibusdam Galliæ Bibliothecis, suppresso licèt Photii nomine, Latinis auribus oculisque minus grato, extare dicitur. Ex Amphilochiis cap. 37. responsionem nempe ad hanc quæstionem, *utrum humanitas Christi Divinitati unita, circumscripta sit, an incircumscripta?* Græc. Lat. profert Combefisius ad calcem operum Amphilochii p. 226. falsòque Amphilochio Iconiensi ascribit, alii alia. Et nullus dubito Epistolas Photii ad Amphilochium Cyzicenum, nempe Epist. CXXXVII. p. 190. CLXII. p. 215. CLXIII. p. 220. & forsan ad alios alias, præstantissimi hujus operis partem esse.

Epistola Photii *ad Zachariam Armeniæ Patriarcham*, quâ Concilii Chalcedonensis causam pluribus argumentis strenuè agit, extat MS. apud Armenos, ex quâ plura hinc inde profert Clem. Galanus *Conciliat. Eccles. Arm.* Part. II. Tom. I. *Quæst.* I. §. 4. p. 28. alia *Quæst.* III. §. 2. p. 116.

858. Vide Part. I. p. 554. METROPHANES Smyrnæorum Metropolita, claruit circa annum DCCCLVIII. Extat Opus Περὶ τῆς ἁγίας Πνεύματος μυσταγωγίας, *de Spiritu Sancto disciplina arcana, ut quemadmodum Filius ex solo Patre, ita & Spiritus Sanctus ex solâ, eâdémque causâ procedit, dicitur tamen Filii esse, tanquàm qui illi consubstantialis est, & ab eo mittitur.* Principium, Ἐν πολλοῖς μὲν ἔσιν οἱ ἔλεγχοι πολυείροις ἐπασμένοι λόγοις δι' ὧν ἡ ἀρχὴ καταπάτας. Hoc opus Metrophani diserte tribuunt antiquissimus codex MS. olim Palatinus *num.* ccxvi. Vindobonensis *Theol.* CCXLIX. num. viii. fol. 79. Ubi amplum hujus libri ἀπόσασμα de processione Spiritûs S. ex solo Patre habetur. Non desunt interim alii codices MSS. qui illud Photio ascribunt; utri verò adjudicandum sit, in medio relinquit L. Allatius *de consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. *num.* iv. col. 575. In eodem Codice Palatino num. ii. iii. iv. habentur ejusdem Metrophanis *de recèns exortâ Manichæorum hæresi brevis & luculenta narratio; ex diversis contra eosdem Manichæos homiliis excerpta; contra Manichæorum recèns prognatum errorem se-*

cunda

cunda Editio ad Antonium Metropolitam Cyzicenum. Vide Possevin. in *Append.* p. 81.

ANONYMUS *de Miraculis S. Richarii* Scriptor, Monachus Centulensis, claruit anno DCCCLX. Condidit de Miraculis S. Richarii Abbatis Centulensis, libros II. in quorum altero, se ea tantùm referre quæ ipse viderat, disertè tradit. Hos ex codicibus MSS. Centulensi & Compendiensi edidit in lucem Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 213. 860.

ANONYMUS Monachus, *Vitæ S. Leutfredi* auctor, claruit circa annum DCCCLX. In literas retulit Vitam & res gestas S. Leutfredi Madriacensis in Neustriâ Abbatis, qui decessit circa ann. DCCXXXVIII. Extat hæc Vita apud Surium *Jun.* xxi. & ad varios codices MSS. recognita apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 595. 860.

ANONYMUS *Vitæ S. Harlindis* auctor, claruit post medium Sæculum IX. circa annum DCCCLX. etsi de verâ ejus ætate haud adeò securi sumus. Scripsit Vitam SS. Harlindis, ejúsque sororis Reinulæ, Eikensium in Belgio Abbatissarum, quam post Bollandum, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 654. 860.

ISO origine forsan Germanus, Cœnobii Sancti-Gallensis Monachus, claruit circa annum DCCCLX. Obiit anno DCCCLXXI. Scripsit de Translationibus & Miraculis S. Otmari libros duos, qui extant apud Goldastum *Script. Rer. Aleman.* Tom. II. & apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 1620. Addit Goldastus in Præfatione, compositisse illum *Lexicon Latinum*, ex veteribus Glossariis collectum, quod in Biblioth. S. Galli, & Constantiæ in Biblioth. Cathedrali MS. asservatur. 860.

ERMENTARIUS Cœnobii Herienſis, in Insulâ Herio apud Pictones siti, Abbas, claruit circa annum DCCCLXIII. Historiam condidit, libris duobus, Translationis S. Filiberti Abbatis, ex Monasterio Herienſi, in varia subinde loca, ob frequentes Normannorum irruptiones deportati. Quorum penè omnium Ermentarius testis erat oculatus. Hos libellos, ad MSS. codices recognitos, post Chifletium in *Historia Trenorchiensi*, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 537. 863.

REMBERTUS, natione Germanus, novæ Corbeiæ Monachus, Anscharii discipulus, cui anno DCCCLXV. in sede Hammaburgensi & Bremensi successit, obiit anno DCCCLXXXVII. Commisit literis S. Anscharii, Hammaburgensis & Bremensis Archiepiscopi, Septentrionalium regionum Apostoli, cui admodum erat familiaris, Vitam, quàm post Philippum Carsarem, & Joan. Bollandum *Februar.* III. ad MSS. codices Corbeiæ veteris recognovit, & Actis suis Benedictinis inseruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 75. Cui etiam Gualdonis Monachi Corbeiensis, qui claruit anno ML. præfationem prolixam, & operis metrici de Vitâ Anscharii specimen subjecit, sed utrumque opus integrum pridem ediderat, notisque illustraverat P. Lambecius ad calcem *Originum Hamburgens.* Tom. I. *Hamburg.* 1652. 4*to.* 865.

THEODO-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 867. Vid. Part. I. p. 557.

THEODORUS ABUCARA, Cariæ Archiepiſcopus, claruit anno DCCCLXVII. Opuſculum ejus XXV^m^. de Filio ὑιοθεσίᾳ contra Saracenos, Latinè tantùm in vulgatis habetur, Græcè verò & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not.* in lib. V. *Conſt. Apoſt.* p. 227.

869.

ODO, natione Gallus, primùm Monachus, deinde Abbas Glannafolienſis & Foſſatenſis, claruit anno DCCCLXIX. Hiſtoriam condidit de Tranſlatione S. Mauri Abbatis in Foſſatenſe Monaſterium in agro Pariſienſi, Adelmono diacono dicatam. In quâ etiam de everſione & inſtauratione Monaſterii Glannafolienſis agitur. Hanc ediderunt Jacobus Brolius, Joan. Bollandus, demùm Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 165.

870. Vide Part. I. p. 558.

ANASTASIUS, ortu, ut videtur, Romanus, certè in eâdem urbe Presbyter & Bibliothecarius, claruit ab anno DCCCLXX. De quo cum in priori hujus operis parte, ad annum DCCCLXX. brevitèr nimis, nec ſatis diſtinctè dictum ſit, pleniùs jam atque accuratius agendum erit. Eruditis inter ſe parùm convenit, idémne fuerit Anaſtaſius, *Cardinalis* qui dicitur, & Bibliothecarius, cujus tot egregia habemus monumenta. Quò res hæc clarior apertiórque fiat, videndum primò quiſnam erat Anaſtaſius Cardinalis; deinde utrum is idem erat cum Bibliothecario. Anaſtaſii Cardinalis res geſtas ex Annalibus Bertinianis, Actiſque Synodi Romanæ ſub Leone IV. habitæ, ab Holſtenio primùm publicatis, exinde in Labbeanam Conciliorum editionem tranſlatis, compendio deſcribemus. Pater ei erat Arſenius, propter opes & potentiam magni apud Romanos nominis, de quo Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXVIII. *Arſenius ad Ludovicum Imp. pergens in Beneventum infirmitate corripitur, & theſaurum ſuum in manus Ingelbergæ Imperatricis committens, &, ut dicebatur, cum Dæmonibus confabulans ſine communione abiit in locum ſuum.* Fratrem habuit Eleutherium, multis magniſque vitiis infamem, qui Anaſtaſii * conſilio, Leonis Papæ antehàc uxorem, ejuſque filiam, quam alii deſponſatam dolo deceperat & conſtupraverat, interfecit. Unde anno DCCCLXVIII. petente Leone Papâ, à Judicibus, quos eo fine miſit Imperator, ad mortem damnatus eſt. Ipſe Anaſtaſius anno circiter DCCCXLVIII. à Leone † IV. Presbyter titulo S. Marcelli ordinatus eſt, *Presbyter*, inquit, *cardinis noſtri, quem nos in Titulo B. Marcelli, Martyris atque Pontificis, ordinavimus*, i. e. hæc Eccleſia ei ſpecialitèr commiſſa eſt, ut in eâ curandâ, tanquàm janua in cardine ſuo, continuò verſaretur, inde vulgò *Cardinalis* dictus. Verùm cardinem ſuum mox deſeruit Anaſtaſius, & relictâ Româ, in regione Aquileienſi per biennium latitabat ‖, & ad duo etiamſi Concilia vocatus, comparere noluit. Unde à Leone Papâ, & Synodo *LXXV.* Epiſcoporum anno DCCCL. *Decembr.* xvi. Romæ habitâ, Communione privatus eſt. Anno DCCCLIII. *Maii* xxix. Leo tunc Ravennæ agens *, in Eccleſiâ S. Vitalis Synodum habuit, ad quam Anaſtaſium, ab Eccleſiâ ſuâ jam integro quinquennio abſentem, iterùm vocavit. Sed cum latebras adhuc ſtudioſè quæreret, quin nec ipſius Imperatoris Legati qui tunc aderant, ſe hominem invenire poſſe affirmarent, Leo annuente Synodo anathematis ſententiam in ipſum tulit. Menſe *Junio* die xix. Romam rediit Pontifex, ibique in Eccleſiâ B. Petri ſententiam in Anaſtaſium latam publicavit †, treſque Epiſcopos ad illum jam Cluſii commorantem deſtinavit, qui eum ad generalem Synodum

* Annal. ubi ſuprà & Act. Syn. Rom. apud Holſt. *Collect. Rom.* p. 145.

† Act. ibid. p. 102. alibi.

‖ Act. ibid. p. 138. & 102.

* Act. ibid. p. 103. 140.

† Ib. p. 105. 140.

dum Romæ *Novembr.* xv. habendam, tùm coràm, tùm ſcriptis literis, citarent: *Decembr.* viii. Romæ *, in civitate novâ, *Leonianâ* dictâ, in Eccleſiâ B. Petri, Synodus congregata eſt. In quâ cauſa Anaſtaſiana pleniſſimè agitatur, & cum poſt tot Synodales admonitiones, tot excommunicationes, neque ad Synodum venire, neque ad Eccleſiam ſuam poſt tot annorum abſentiam redire voluit, proinde judicio Synodali ob ſtultam ſuam audaciam meritò depoſitus eſt, & omni Sacerdotali honore penitus privatus. Cui ſententiæ Epiſcopi *LXVII.* Presbyteri *XX.* Diaconi *VI.* ſubſcripſerunt. In Eccleſiâ ubi habitum eſt hoc Concilium, imaginem hujus Synodi pingi fecit Leo, in cujus parte dextrâ ſententiam † quam in Anaſtaſium in Synodo Romanâ anno DCCCL. tulerat, ſcribi juſſit; in parte ſiniſtrâ ſententiam Synodalem, quæ hoc ipſo anno *Maii* xxix. in eundem lata eſt. Denique ſuper valvas argenteas, ſententiam in hâc ipſâ Synodo jam prolatam. Anno DCCCLV. *Julii* xvii. Leo diem clauſit extremum. Quo mortuo, Anaſtaſius è tenebris erumpens, & ſæculari potentiâ armatus, in Eccleſiam B. Petri auſu neſario, excommunicatus licèt, intravit, & venerandæ Synodi picturam eraſit & deſtruxit. Adverſus quem eò quòd altiora ſe petens, *inquit* Adrianus Papa, quod ſibi totiès interdictum fuerat temerè uſurpavit, ac vetitum locum conſcendit, ſatis noſtra Eccleſia murmuravit & murmurat. *Octobr.* i. in ſedem Pontificalem evectus eſt Benedictus, qui Anaſtaſium, Sacerdotalibus veſtimentis expoliatum, ad laïcam communionem redegit, Synodique picturam, quam ille deſtruxerat, reſtauravit. Anno DCCCLVIII. *Martii* x. moritur Benedictus, cui *Martii* die xvi. ſucceſſit Nicolaus I. Ipſe Anaſtaſium recepiſſe videtur ‖. Anno DCCCLXVII. *Novembr.* xii. mortuo Nicolao, poſt dies octo electus eſt Adrianus II. qui mox in exordio ordinationis ſuæ (ut referunt Annales Bertiniani) Anaſtaſium Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarium conſtituit, qui anno ſequenti Adriani Epiſtolam XI. conſcripſit. Sed gratiam, quam conſecutus eſt, non diu tenuit. Quippe anno DCCCLXVIII. *Octobr.* xii. coram Adriano * apud S. Praxedem poſitus, & renovatis prioribus, aliiſque longè graviſſimis criminibus ei objectis, ipſe unà cum omnibus fautoribus, qui cum eo, locutione, cibo, potúve communicaverint, anathemati ſubjicitur, donec de omnibus quibus impetitur, coram Synodo rationem reddat. His non obſtantibus, in gratiam mox rediiſſe videtur. Anno enim ſequenti (ſi modò idem ſit qui Bibliothecarius) unà cum Suppone & Everhardo Comitibus, Ludovici Imp. Legatis, Conſtantinopolim miſſus eſt, ibiq; Concilii (ut vocatur) Oecumenici VIII. duabus ultimis Actionibus interfuit. Anno DCCCLXXI. unà cum Cæſario Abbate, Neapolim in cauſâ Athanaſii Epiſcopi Neapolitani ab Adriano Papâ delegatur, ubi clerum populumque contumacem excommunicationi ſubjecit. Mortuo Adriano *Novembr.* xxv. anno DCCCLXXII. die *Decembris* xiv. Joannes VIII. Papa ordinatus eſt, qui Anaſtaſium noſtrum Bibliothecarii munere iterùm cohoneſtavit, ejuſque operâ in ſcribendis Epiſtolis uſus eſt. Unde Joannis Epiſtola 314. *Januar.* v. anno DCCCLXXVI. ſcripta, aliæq; forſan ipſum auctorem agnoſcunt. Hujus Joannis juſſu, anno circiter DCCCLXXVII. Concilii VII. Oecumenici Acta, quæ ex Oriente redux ſecum detulerat, è Græco in Latinum ſermonem tranſtulit, ut ex veteri codice MS. luculentèr oſtendit Cl. Papebrochius †. Quouſque poſt hæc vixerit, non uſque adeò conſtat; ad annum tamen DCCCLXXXVII. vitam protraxiſſe putatur.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

* Act. ibid. p. 101, &c.

† Extat ibid p. 138, &c.

‖ Ib. p. 144.

* Ib. p. 145, 146.

† Catal. Rom. Pontif. p. 141.

Notet

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Notet Lector posteriora hæc quæ de Anastasio retulimus, Bibliothecario certò esse tribuenda, an Cardinali sub judice lis est. Restat igitur ut paucis disquiramus, utrum Cardinalis, & Bibliothecarius, unus idémque fuerit Anastasius. Eundem censent Vossius *, Lambecius †, Sagittarius ‖, alii. Diversum faciunt Labbeus, Ciampinus, &c. Pro Vossio facit, quòd uterque erat Ecclesiæ Romanæ Presbyter, uterque Bibliothecarius, uterque eâdem tempestate vixit, & iisdem Pontificibus ministravit. Vossium interim ejúsque sequaces erroris arguit Labbeus * quòd duos hos Anastasios perperàm confuderint. Quod gratis quidem ab eo dicitur, nullâ ratione redditâ, adducto nullo vetustatis testimonio. Non alia litem hanc dirimendi commodior mihi videtur ratio, quàm si paulisper investigemus quousque in describendis Pontificum Romanorum vitis processerit Anastasius. In Nicolao I. desisse communis fert eruditorum sententia, quam & ipse Vossius amplectitur. Doctissimus Ciampinus, quo nemo *Libri Pontificalis* examen accuratiùs instituit, postquam regulas quasdam criticas tradidisset, quibus certior de Scriptoris alicujus stylo censura ferri posset, Pontificalis libri stylum sub examen revocat †, istumque diversos præter Anastasium auctores habuisse ostendit. Concludit ‖ tandem, Anastasium non nisi Gregorii IV. Sergii II. Leonis IV. Benedicti III. & Nicolai I. vitas elucubrâsse; cæteras, quæ Gregorium præcedunt & Nicolaum sequuntur, ab aliis auctoribus confectas fuisse. Hæc si ita sint, nullus dubito diversos fuisse Anastasios nostros, hoc præcipuè argumento ductus, quòd tùm in vitâ Leonis IV. tum Benedict. III. Depositionis Anastasianæ historia disertè traditur, illumque canonicè fuisse depositum liquido affirmatur, idque iisdem penè verbis quæ in ipsius Synodi Romanæ Actis sub Leone IV. habentur. Quod omni prorsùs probabilitate caret, Anastasium Cardinalem de se referre voluisse. Et ut liberè dicam, diversum videtur utriusque ingenium, mores diversi. Interim non est dissimulandum, non deesse viros impensè eruditos, qui Anastasium in condendis Pontificum vitis illas partes tenuisse negant. In his est Florav. Martinellus, vir multæ eruditionis, in Bibliothecâ Vaticanâ pluribus annis Scriptoris munere functus, libro *de Româ ex Ethnicâ sacrâ* p. 409. Cujus decem vel undecim rationes pro hâc causâ recenset Ciampinus *. Nec ab hâc opinione abluđit ὁ πάνυ Cestriensis † noster, asserens se nihil quicquam hactenùs vidisse, quod Anastasium hujus libri auctorem fuisse doceat, præter titulum in aliquibus MSS. & sanè paucis, inventum. Nec Bibliothecarium illum tale opus edidisse à quoquam ante Sæculum XIV. vel XV. perhiberi. De quo viderint Eruditi. Ut ut sit, erat Anastasius Bibliothecarius supra communem sui sæculi sortem eruditus, Græcè paritèr ac Latinè doctissimus, & Constantinopoli diu versatus, Græcorum Bibliothecas sedulò excusserat, & monumenta undiq; conquisivit, in rebus agendis experientissimus, ingenio subdolus & subtilis, ad disputandum & scribendum promptus & paratus, Curiæ Romanæ, prout res ferebat, Advocatus dicam an Mancipium? In cujus gratiam omnia trahebat. Cujus causam nemo novit accuratiùs, agebat fortiùs.

De scriptis Anastasii non opus est ut jam agamus, cùm de iis satis suo loco actum sit. Id unicum monendum restat, quod Vita Joannis VIII. quam ex codice MS. protulit Papebrochius, nos docet, Anastasium præter alia, S. Petri Alexandrini Archiepiscopi Vitam, & Passionem

* De Hist. Lat. lib. II. c. 35. p. 318.
† Comment. l. VIII. p. 271.
‖ Introd. in Hist. Eccles. cap. 8. n. iii. p. 42.
* De Script. Eccl. Tom. I. p. 63.
† Exam. lib. Pontif. *Rom.* 1688. 4to. Sect. III, IV, V, VI.
‖ Sect. XI. p. 105.
* Sect. I. p. 27.
† De success. Dissert. I. c. 12. n. vi. p. 128.

sionem S. Acacii, sociorúmque ejus, de Græco in Latinum transtulisse. An versiones ejus hodiè supersint, non comperi. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

AUCTOR Anonymus, S. Dionysii Monachus, claruit sub Carolo Calvo circa annum DCCCLXX. Rogatu Samuelis Monachi Dionysiani condidit *de Virtutibus & Miraculis S. Dionysii Areopagitæ, Sociorúmque ejus libros tres*, quos ex codicibus MSS. Dionysiano & Victorino extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 343. 870.

OTFRIDUS, natione Germanus, Rabani Mauri discipulus, Cœnobii Wissenburgensis ex ordine Benedictino Monachus, claruit anno DCCCLXX. Scripsit multa tàm metro, quàm prosâ. De eo hæc Trithemius*; *Exemplo Caroli Imperatoris magni, conatus est barbariem linguæ Teutonicæ ad regulas Grammaticales reducere. Quod & ex parte perfecit. Unde ea quæ patrio sermone conscripsit, non facilè nostrâ ætate legi & intelligi possunt, etiam ab homine quantumcunque Teutonicæ linguæ perito.* Scripsit volumen Evangeliorum, antiquis rhythmis Theotiscis compositum, & in quinq; libros divisum, quod Liudberto Archiepiscopo Moguntino dedicavit. Edidit hoc opus, sed ex codice mutilo & vitioso, Flaccus Illyricus *Basil.* 1571. 8vo. Verùm longè auctior & integrior est codex MS. Cæsareus Cod. *Theol.* Lat. DXXIV. ex quo Præfationem Latinam benè longam, variáque ipsius operis specimina, præsertim prolixum Fragmentum quod in Flacciana editione desideratur, profert, & plurima de ipso opere congessit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. num. xxxiv. p. 415. &c. Extant præterea in codice Cæsareo etiam Otfridi *Homiliæ Theotiscæ in Evangelia*; *Paraphrasis Theotisca in Cantica Isaiæ, Ezechiæ &c. in Orationem Dominicam, in Canticum Zachariæ, B. Virginis*, & *in Symbolum S. Athanasii*, de quibus videndus Lambecius *ibid.* p. 460. qui Psalmi primi atque Orationis Dominicæ paraphrasin, prout in ipso codice contextui intermixta est, subjungit. 870. * De Script fol 68. facs.

MICHAEL Monachus, Ecclesiæ CP. Presbyter, claruit anno DCCCLXXVIII. Extant hæc ejus opuscula, hactenùs inedita, 1. *Encomium in Angelicorum ordinum ductores, Michaelem & Gabrielem.* Principium, Τὸ σῶμα μου ἤνοιξα, καὶ ἐλκυσα πνεῦμα, φησὶν Δαυϊδ. καλῶ τιμεσον μετ' αὐτοῦ. Recenset hanc Orationem L. Allat. *de Script. Simeon.* p. 112. 2. *Encomium in gloriosum Christi Apostolum Philippum.* Principium, Πᾶσα μὲν μάρτυρων χειρὸς πλετὴ καὶ πανήγυρις. Idem ibid. p. 106. 3. *Vita Theodori Studitæ.* Pr. Πολλοὶ μὲν τῶν ἀγίων κτλ. Idem ibid. p. 107. Fragmenta quædam habentur Latinè apud Baron. ad ann. DCCXCV. num. lxxvi. & ad ann. DCCXCVII. num. vi. vii. &c. & alibi sæpiùs. Erat etiam Michael Archimandrita, qui scripsit Vitam & Miracula S. Nicolai. Principium, Ὀρθρου ἡμῶν φαεινότατου, εὐσεβείας καὶ λαμπρῶν θαυμάτων ἀνίσχει. De eo vid. eund. Allat. *ibid.* p. 103. Verùm is à nostro forsan diversus. 878.

NICETAS DAVID, Paphlago etiam dictus, claruit anno DCCCLXXX. Plura ejus opera alibi enumeravimus. Alia jam sequuntur. *Carmen ad S. Angelum*, cum Manuelis Moschopuli scholiis Græcis interlinearibus. Incipit; Πρῶτα φαὲς ἂν δεύτερον θεῖον σέλας &c. *Hymnus in Beatissimam Virginem Deiparam*, ejusdem Moschopuli scholiis Græcis interlinearibus, & amplissimo Commentario Grammatico illustratus. Principium, Ἡσαΐα φερώνυμος ἦων εἰς πέρας, &c. *Carmen ad S. Christophorum Martyrem.* Principium, Σαμψὼν σίγησαι τὸ πολὺ τῆς 880. Vid. Part. I. p. 562.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. ἡ ἐμφ., &c. Extant hæc omnia MSS. Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* CCIII. *num.* xvi. fol. 72. p. 2. Excerpta ex ejus Orationibus ſeptem; nempè *in Novam Dominicam, in mediam Pentecoſten, in Pentecoſten, in Prophetas, de Jejunio, in ſecundum Chriſti adventum,* & *in S. Dominicam Diem.* Incipiunt, Ἀπὸ τῆς εἰς τὴν νέαν κυριακὴν λόγε, &c. ibid. Cod. *Philoſoph.* CCLXXIII. *num.* iii. fol. 57. Vid. Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 249. lib. V. p. 247.

880. ANONYMUS *geſtorum S. Conwoionis* Auctor, gente, ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Salvatoris Rotonenſis in Diœceſi Venetenſi Monachus, claruit circa annum DCCCLXXX. Mandavit literis, de geſtis SS. Rotonenſium, Conwoionis & aliorum, libros tres, lectu ſane digniſſimos, *inquit* Mabillonius, multiſque refertos inſignibus factis. In quibus, de conſtructione & dotatione Cœnobii Rotonenſis, de Vitâ & Converſatione Monachorum, Conwoionis ejúſque ſociorum ac diſcipulorum, aliiſque plurimis, perſpicuè agitur. Hos, diu perquiſitos, tandem ex MS. codice Rotonenſi annorum DCC. eruit idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 193. Quibus præmiſit Anonymi cujuſdam, Sæculi ut videtur XI. Scriptoris Vitam S. Conwoionis, quam tamen non magni momenti opuſculum eſſe rectè judicat.

883. ANONYMUS *Annalium Francorum* compilator, Monachus (ni malè auguror) Fuldenſis, vel Moguntinus, circa ann. DCCCLXXXIII. ſaltem exeunte hoc Sæculo, claruiſſe videtur. Condidit annales ſive geſta Francorum, ab anno DCCXIV. ad annum DCCCLXXXIII. Hos annales, ſub nomine *incerti auctoris*, primus in lucem protraxit P. Pithœus, & inter *Scriptores* XII. *coætaneos* primum locum dedit. In collectione ſuâ poſteà recudit Marquardus Freherus, & Appendice ab anno DCCCLXXXIII. ad annum DCCCC. auxit, & *Annalium Fuldenſium* titulum dedit; quòd in Cœnobio Fuldenſi ſcripti videntur. Deniq; Andr. du Cheſnius eos corpori *ſcriptorum Franc.* inſeruit. In codice MS. Vindobonenſi hi Annales multò auctiores habentur, ut non uno ſpecimine nos docet Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxiii. p. 345. qui etiam ex codice Cæſareo notabile Supplementum ab anno DCCCLXXXIII. uſq; ad ann. DCCCLXXXVII. incluſivè edidit, ubi etiam num. xxxvii. p. 365. alterius cujuſdam auctoris annales Francorum, ab anno DCCXIV. uſque ad annum DCCCXVII. ex cod. MS. literis Gothicis exarato exhibet. An verò annales noſtri ab unâ eâdémque manu ſint compilati, an poſt annum DCCCLXXXIII. reliqua adjecerit alius, non eſt facile judicare. Dicant quibus codices MSS. cum editis conferre datum ſit.

886. ANONYMA quædam, gente Anglo-Saxo, Sanctimonialis Heidenheimenſis, Wunebaldi & Willibaldi conſanguinea, claruit circa annum DCCCLXXXVI. In literas retulit Vitam S. Wunebaldi Abbatis Heidenheimenſis primi, quæ habetur apud Caniſium Tom. IV. Part. II. p. 516. Surium ſed mutato ſtylo *Decembr.* xviii. Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 176. Scripſit etiam Vitam S. Willibaldi Wunebaldi fratris, Epiſcopi Eiſtetenſis primi, rudi quidem ſtylo, ſed quæ, ipſo vidente & referente, audiverat ſe ſcripſiſſe narrat. Extat hæc Vita apud Caniſium ibid. Part. II. p. 344. Surium *Jul.* vii. Mabillonium ubi ſuprà p. 365.

AUCTOR

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Remberti*, Monachus, ut videtur, Corbeienſis, claruit circa annum DCCCXC. Scripſit Vitam S. Remberti Hammaburgenſis in Saxoniâ Archiepiſcopi, quam, ſed mutato ſtylo, edidit Surius *Februar.* iv. integritati reſtitutam Philippus Cæſar in *Tri-Apoſtolatu Septentrionali*; dein Bollandiani ad *Februar.* iv. poſtremò Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 471. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 890.

ANONYMUS, S. Vincentii in ſuburbio Pariſienſi Monachus, claruit, judice Mabillonio, Sæculo IX. Ego certè illum in annum DCCCXC. reponendum cenſeo, eo quòd meminit hujus Monaſterii, ſecundà vice à Normannis direpti & incenſi, quod an. DCCCLXXXVI. contigit. Scripſit Vitam S. Drochtovei, Abbatis Baſilicæ S. Vincentii in ſuburbio Pariſiaco, quæ modò S. Germani dicitur. Hanc ex MS. codice ejuſdem Monaſterii edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. pag. 252. 890.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Martini* claruiſſe videtur circa annum DCCCXC. Cùm enim lib. II. num. viii. non diu poſt Normannorum tempeſtatem ſe vixiſſe ſatis indicat, Normanni verò ab anno DCCCLXXXVII. in Galliâ graſſati ſint, ipſum ad hoc potiùs tempus referendum eſſe exiſtimamus: Etſi ſciamus Cl. Mabillonium illum Sæculo XI. aſcribere, niſi error ſit in numero, & pro Sæc. XI. IX. ſit reponendum. Quocunque demùm tempore vixerit, ſcripſit de Vitâ S. Martini Vertavenſis in Armoricâ Abbatis librum unum, & de Miraculis ejuſdem alterum. Eundem enim auctorem eſſe, ex utriuſque opuſculi collatione luculentèr patet. Extant hi duo libelli ex MSS. Vertavenſibus deſcripti apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 371. 890.

ADELHELMUS, quem nonnulli malè ADELINUM vocant, Gallus an Germanus incertum, Sagienſis in Neuſtriâ Epiſcopus, claruit circa annum DCCCXC. Vitam & Miracula S. Opportunæ Virginis, Monaſterioli in Neuſtriâ Abbatiſſæ, duobus libris complexus eſt. In primo Vitam, in altero Miracula refert. Hos ſe ſcripturum, paulò poſt ordinationem ſuam, voto ſe obſtrinxerat, ſed promiſſi immemor, & à Normannis in Britanniam noſtram captivus deportatus, patriæq; poſteà & ſedi reſtitutus, votum ſolvit, & ad hos libros condendos ſe ſtatim accinxit, ut in libri poſtremi præfatione, num. ii. nos docet. Habentur hi libri, ſed contracto libro ſecundo, apud Surium *April.* xxii. Ad cod. MS. Eccleſiæ S. Opportunæ *Pariſ.* recognovit & integros edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 220. 890.

ASSERIUS, Britannus, patriâ Menevenſis, Epiſcopus Scireburnenſis, claruit anno DCCCXC. Præter Alfredi Vitam, condidit *Chronicon*, ſive *Annales* quos à Julii Cæſaris in hanc Inſulam adventu, ad Sæculi decimi initium deduxit. Notat Baleus * vetuſtum quendam auctorem Aſſerii Annalibus Paralipomenon addidiſſe. Et ſanè hodierno exemplari, poſt Aſſerii mortem anno DCCCCIX. appendicula quædam ad annum DCCCCXIV. ſubnectitur. Lelando hoc opus ſub nomine *Chronici S. Neoti* venit, non alia forſan ratione, quàm quòd in celebri hoc Monaſterio illud invenerit. Hos Annales ex vetuſto codice MS. in Bibliothecâ SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes, primus extulit vir Cl. Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 141. Plura ex his 890. Vid. Part. I. p. 567. * Cent. II. c. 25. p. 125.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. Annalibus desumpsisse Marianum Scotum, & in Chronicon suum transfudisse rectè notat Nicolsonus noster *Biblioth. Hist. Angl.* p. 122.

890. Vid. Part. I. p. 567. ADREVALDUS, Monachus Floriacensis, claruit an. DCCCXC. Reliquis ejus scriptis alibi recensitis adjicienda est Vita S. Aigulfi, Abbatis Lerinensis & Martyris, qui circa annum DCLXXV. occisus est. Hanc in primâ suâ Editione edidit Surius *Septembr.* iii. sed anonymam, & mutato stylo, nec parùm contractam; germanam & integram ex codd. MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 656. qui appendicem subjecit de Translatione Reliquiarum S. Aigulfi in Castrum Pruvinense, & Anonymi cujusdam libellum, quo Aigulfi Miracula relata sunt.

891. Vid. Part. I. p. 569. NICEPHORUS, Philosophus & Rhetor, ni fallor, Constantinopolitanus, claruit circa annum DCCCXCI. Scripsit *sermonem* Ἐγκώμιον, sive *Narrationem encomiasticam Vitæ S. Antonii*, cognomento *Cauleæ*, Patriarchæ CP. qui diem extremum obiit anno DCCCXC. cujus tamen obitum in annum DCCCCI. rejicit Freherus. Ediderunt hanc Vitam Latinè Surius, & Bollandus (Tom. II. *Febr.* p. 621.) *Februar.* xii. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Historic.* III. num. xx. fol. 95. p. 2. Nicephorum nostrum Antonio σύγχρονον facit Lambecius. Quod tamen ex ipsâ vitâ colligi non potest.

895. GREGORIUS, Vitæ instituto Monachus, Basilii junioris Ascetæ discipulus, claruit circa annum DCCCXCV. Scripsit librum de Vitâ & Conversatione S. Basilii Præceptoris sui quam extulerunt Bollandiani ad *Mart.* xxvi. Tom. III. Latinè p. 667. Græcè ad calcem Tomi p. 24. Habetur etiam Græc. MS. Biblioth. Vindob. cod. *Hist.* LXIII. num. ii. fol. 12. p. 2. Confer Lambec. lib. IV. p. 200. lib. VIII. p. 360. Partem hujus Vitæ Symeonis Logothetæ Chronico præmisit Combefisius *Script. post Theoph.* p. 394.

896. ANONYMUS *gestorum Normannorum* auctor, gente, ut videtur, Belga, claruit circa annum DCCCXCVI. Scripsit gesta Normannorum in Franciâ, ab anno DCCCXXXVII. usq; ad annum DCCCXCVI. Hoc Opusculum ex codice Carthusiæ montis Dei descriptum, edidit Andr. du Chesnius inter *Scriptores Normannicos* p. 1. eique excerpta varia de Danis & Normannis subjecit.

900. CYPRIANUS Cordubensis in Hispaniâ Archipresbyter, claruit sub imperio Saracenorum, circa annum DCCCC. Scripsit *Epigrammata*, quæ ex codice MS. Toletano eruit, & editioni paravit Card. d' Aguirre, ut ex ejus *notitiâ* discere licet p. 182.

SÆC. IX.

Concilia hoc Sæculo habita.

ALTINENSE in Provinciâ Aquileiensi, à Paulino Episcopo anno DCCCII. convocatum. In quo Patres Caroli M. auxilium in Joannem Venetorum Ducem, ob cædem Joannis Patriarchæ Grandensis factam, imploraverunt. Extat *Epistola Synodalis* Conc. Tom. VII. p. 1187. & apud le Coint. Tom. VI. p. 808. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 802.

AQUISGRANENSE I. anno DCCCII. mense *Octobr.* sub Carolo M. habitum. In quo, de præstando Imperatori ab omnibus Sacramento, & de disciplinâ Ecclesiasticâ Clericorum & Monachorum, ut Clerici juxta Canones, Monachi juxta Regulam S. Benedicti viverent, actum est. Vide quæ ex Chronico Moissiacensi & Dionysiano habentur Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1863. Ex Capitulis à Carolo hoc tempore editis, sex ad res Ecclesiasticas pertinentia excerpsit Sirmondus, ad quæ paucula etiam notavit Car. Cointius ad annum DCCCII. Tom. VI. p. 776. 802.

CLOVESHOVIENSE I. anno DCCCIII. v. Idus *Octobr.* sub Cenulfo Rege, ab Athelardo Cantuariensi, & *XII.* Episcopis congregatum. In quo, extincto Archiepiscopatu Lichefildensi, Dignitas Archiepiscopalis Sedi Cantuariensi restituitur. Extant hujus Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 324. Conc. Tom. VII. p. 1189. Factum est etiam de libertate Ecclesiarum Decretum, lites itidem inter Wigornienſem & Herefordiensem Episcopos compositæ sunt. 803.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. DCCCVI. habitum. In quo Josephus, quem Sacerdotio exuerat Tarasius Patriarcha, functioni suæ restituitur. Vide quæ hâc de re, ex Theodoro Studitâ, observârunt Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1191. 806.

SALISBURGENSE ab Annone Salisburgensi Boioariæ Metropolitâ, præsentibus Boioariæ Episcopis, Abbatibus, Clericis, vii. Calend. *Februar.* congregatum. In quo de ratione Decimarum potissimùm disputatum est, decretúmque quadrifariàm illas, more institutóque Majorum, esse dividendas; nempe partem unam Episcopo, alteram Clericis, tertiam pauperibus, quartam fabricis Ecclesiæ esse tribuendam. Actorum summam ex vetusto codice Frisingensi describit Brunnerus lib. VI. num. iv. Vide quæ habet le Coint. T. VII. p. 95. 807.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno DCCCIX. coactum. In quo contra Theodorum Studitam, Platonem, eorúmque socios malè mulctatos, pro conjugio inter Constantinum Aug. & Theodoten sententia fertur. De hoc Conciliabulo consulendæ sunt Theodori Epistolæ, & Conc. Tom. VII. p. 1192. 809.

AQUISGRANENSE II. anno DCCCIX. mense *Novembri* celebratum. In quo, quæstionem movente Joanne Monacho Hierosolymitano, pro Processione Spiritûs S. tàm à Patre quàm à Filio judicatur, 809.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. tur, & Bernarius Wangionum, Asius Warmantiæ Episcopi, & Adalhardus Abbas Corbeiensis, Legati hâc de re ad Leonem Pontificem missi sunt, qui quid præstiterint ipsius Legationis Acta nos docent, relata in Conc. Tom. VII. p. 1194. His subjecta est Caroli M. Epistola de eâdem re, per eosdem Legatos missa. Plurima ad hanc Synodum ejúsque Acta, erudita lectuque dignà notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. VII. p. 117. Meminit hujus Concilii Annalium Francorum auctor ad ann. DCCCIX. p. 20. & auctor Vitæ Caroli Magni p. 274. qui in eodem Concilio multa de statu Ecclesiarum & consecratione Clericorum agitata esse refert.

813. ARELATENSE vulgò VI. jubente Carolo M. ann. DCCCXIII. vi. Idus *Maias*, in Basilicâ S. Stephani, congregatum. In quo, ad restituendam collapsam Ecclesiæ disciplinam, conditi sunt *Canones* XXVI. qui habentur Conc. T. VII. p. 1231. & apud le Coint. T. VII. p. 234.

813. MOGUNTINUM I. sub Carolo Magno, anno DCCCXIII. v. Id. *Junias*, in claustro S. Albani, celebratum. In quo, de Fide, Spe, & Charitate, de Vitâ Clericorum & Monachorum, de Litaniis, & quatuor temporibus observandis, aliísque rebus Ecclesiasticis, plurima sunt saluberrimè constituta. Extant *Canones* LVI. Conc. Tom. VII. p. 1239. & apud le Coint. ad hunc annum ibid. p. 242.

813. RHEMENSE I. anno DCCCXIII. mense *Maio*, sub Carolo M. à Vulfario Archiepiscopo habitum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ; scilicèt de Fidei ratione, & de Oratione Dominicâ ab unoquoq; addiscendâ, de Vitâ Canonicorum, Regula Monachorum, Officio Pastorum, de ratione Pœnitentiæ, de VII. principalibus vitiis, aliísq; *Canones* XLIV. Conc. Tom. VII. p. 1253. & apud le Coint. Tom. VII. p. 238.

813. TURONENSE, jussu Caroli M. anno DCCCXIII. coactum. Extant *Canones* LI. qui de moribus & disciplinâ agunt Conc. T. VII. p. 1259. & apud le Coint. Tom. VII. p. 257.

813. CABILONENSE I. Caroli M. jussu, anno DCCCXIII. celebratum. In quo, inter alia, decretum est, ut juxta Caroli mandatum in majoribus Monasteriis & Episcopiis Scholæ publicæ instituantur, in quibus ingenuorum filii artes liberales edocerentur. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ; nempe ut Episcopi legant Scripturam, Canones, & Gregorii Pastorale, Scholas constituant, moribus sint irreprehensibiles & religiosi, fideles ad res suas Ecclesiæ dandas non esse cogendos, nec circumveniendos, de Peregrinationibus, earúmque abusu, de discretione in perceptione Eucharistiæ adhibendâ, aliísque Ecclesiasticis capitibus *Canones* LXVI. Conc. Tom. VII. p. 1270. Habet etiam le Coint. Tom. VII. p. 249. Ad V. præcedentium Synodorum Decreta meliùs observanda *Capitulare* edidit Carolus M. quo XXVIII. Capitula continentur. Extat Conc. ibid. p. 1287. Horum quinque postremò memoratorum Conciliorum meminit Auctor Vitæ Caroli M. p. 280. *quorum*, inquit, *Constitutiones, quæ in singulis factæ sunt, coram Imperatore perlectæ sunt, quas qui nosse voluerit, in ipsis civitatibus invenire poterit, quanquam & in Archivo Palatii exemplaria illarum habeantur.*

814. CONSTANTINOPOLITANUM III. circa annum DCCCXIV. à Nicephoro Patriarchâ & *CCLXX.* Episcopis habitum. Quo Antonius Sylæi Metropolita, tanquàm primarius Iconomachus,

chus, & egregius Leonis Isauri in exturbandis Imaginibus minister, anathemate percellitur, imagines, earumque cultus & veneratio confirmantur, & contraria sentientes facientésve excommunicationi submittuntur. Extat Gr. Lat. Historia hujus Concilii in *Oratione* sive *Epistolâ Synodicâ* Episcoporum Orient. ad Theoph. Imp. à Fr. Combefisio primùm editâ *Orig. Constantinop.* p. 110. & Conc. Tom. VII. p. 1290. In quâ narrantur quædam de Leone Isauro magos consulente, quæ an genuina sint, an potiùs Græculi cujusdam Iconolatræ somnium, non immeritò dubitari potest. Quid, quod tota quâ patet Synodica anilibus fabulis, & ineptis planè ratiociniis à capite ad calcem referta est. Subnectuntur Nicephori Patriarchæ *Canones* XVII. in Jure Gr. Rom. lib. III. p. 195. primùm editi. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. eodem anno, sub Leone Armeno, depositio jam Nicephoro, & suffecto Theodoto Melisseno, habitum. Quo Episcopi, quos vocant, Iconoclastæ Imagines abrogandas esse decreverunt, & Synodum Nicænam II. condemnârunt. Meminerunt hujus Synodi Historici Græci ferè omnes, præcipuè Theodorus Studita in Epistolis. Cujus ad hanc Synodum Epistola, quâ se, aliósque ad Synodum venire recusantes excusat, & causam Imaginum tuetur, extat Lat. Conc. Tom. VII. p. 1299. 814.

NOVIOMENSE ann. DCCCXIV. habitum; In quo, lis exorta inter Noviomensem & Suessionensem Episcopos, de utriusq; Diœcesis terminis, decisa est. De hâc Synodo agit Flodoardus *Hist. Rhem.* l. II. c. 18. 814.

AQUISGRANENSE III. anno DCCCXVI. sub Ludovico Pio celebratum. In quo conditum est *opus Regularum* de Canonicis & Sanctimonialibus, in duos libros divisum. Prior agit de Institutione Canonicorum, CXLV. *Capitula* complexus; posterior de Institutione Sanctimonialium, continetq; *Capitula* XXVIII. Extant Conc. T. VII. p. 1307. Sequuntur Ludovici Pii ad Sicharium Burdigalensem, & Magnum Senonensem *Epistolæ* II. Chrodegangi Episcopi Metensis *Regula*, ut & alia Canonicorum *Regula* ab Anonymo quodam interpolata ibid. p. 1445. Denique Ludovici Pii *Capitulare*, post Synodum Aquisgranensem editum, quo *Capitula* XXX. de disciplinâ Ecclesiasticâ continentur ibid. p. 1478. Extant etiam Hetti Archiepiscopi Trevirensis *Epistolæ* II. ad hanc Synodum pertinentes ibid. in *Append.* p. 1865. Notandum est, anno sequente habitum esse Aquisgrani conventum Abbatum Franciæ una cum Monachis suis. In quo de Regularium Institutione edita sunt *Capitula* LXXX. Habentur ibid. p. 1505. Vide quæ de hâc, saltem de superiori Synodo, prolixè refert Auctor Vitæ Ludovici p. 368. 816.

CELICHYTHENSE apud Anglos, anno DCCCXVI. vi. Cal. *Augusti*, præsente Kenulpho Rege, præsidente Vulfredo Archiepiscopo Cantuariensi, habitum. In quo post Fidei Orthodoxæ professionem, de præceptis Canonicis agebatur: Extant de Moribus Ecclesiasticorum *Canones* XI. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 327. & Conc. Tom. VII. p. 1484. 816.

THEODONIS-VILLARE I. circa annum DCCCXXI. à *XXXII.* Episcopis, adversus Clericorum percussores habitum. Extant hanc in rem *Capitula* IV. Conc. Tom. VII. p. 1519. Sequitur 821.

eâdem

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. eâdem de re *Decretum* Ludovici Pii, in alio mox conventu apud Triburiam habito editum, & Ahythonis Episcopi Basilienſis de officio Presbyterorum *Canones* XXV. ibid. p. 1522. Habet etiam hujus Synodi Canones le Coint. Tom. VII. p. 573.

822. CLOVESHOVIENSE II. anno DCCCXXII. sub Beornulfo Rege, præsidente Wulfredo Archiepiscopo Cantuariensi, cum cæteris Episcopis, Abbatibus, omniúmque dignitatum Optimatibus, coactum. In quo, post nonnulla ad statum Monasticum pertinentia, Ecclesiæ Cantuariensis Jura, adversùs Kenulfi nuper defuncti Regis injurias, vindicantur. Habentur hujus Concilii Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 332. qui de anno dubitat, & ad annum potiùs sequentem referendum judicat. Extant itidem Conc. Tom. VII. p. 1527.

822. ATTINIACENSE I. in Campaniâ ad Axonam fl. anno DCCCXXII. in Palatio Regio habitum. In quo post Ludovici Pii pœnitentiam publicè peractam, non pauca ad corrigendum Ecclesiæ statum necessaria constituta sunt. Vide quæ hâc de re collegerunt Conciliorum Editores, ut & ipsius Ludovici *Capitulare* Conc. Tom. VII. p. 1529. Anno sequenti habita est apud Compendium Synodus, contra eos qui res sacras illicitè usurpant. Vid. Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1868.

824. PARISIENSE I. anno DCCCXXIV. Cal. *Novembr.* Ludovici Pii jussu, congregatum. Occasione Legationis à Michaele Balbo ad Ludovicum missæ, & querelæ de Ecclesiarum Orientalium in causâ Imaginum dissidio ab eo factæ, coacta est Parisiis Synodus, sive solennis clarissimorum Galliæ Episcoporum Conventus. Quo, lectâ & examinatâ Hadriani Papæ, pro erigendis Imaginibus, ad Constantinum & Irenem epistolâ, & prolatis plenâ manu veterum de Imaginibus corúmque cultu testimoniis, conclusum est tandem Imagines neque cum Iconomachis frangendas esse, neque cum Synodo Nicænâ II. superstitioso cultu prosequendas. Acta hujus Synodi, seu Conventûs, in libelli Epistolaris formam operi Carolino mole quidem, non argumento tamen & dignitate, inferioris, ab Episcopis compilata Ludovico Imp. oblata sunt, & ab eo ad Pontificem missa, insertis Michaelis Balbi ad Ludovicum Pium, Eugenii Papæ ad Michaelem Balbum, Ludovici Pii ad Eugenium Papam, ejúsque ad Legatos suos Romam missos *Epistolis.* Editus est hic libellus ex Bibliotheca Pithœanâ *Francofurt.* 1596. deinde à Goldasto libris Carolinis subjectus ibid. 1608. 8*vo.* p. 610. Malè habuit Pontificios hæc Synodus, quam proinde mox refutandam in se suscepit Bellarminus, edito refutationis suæ libello, sex capita continente, in Append. *ad Tract. de cult. Imag.* Tom. II. col. 825. exinde recuso Conc. Tom. VII. p. 1543. ipsis Synodi Actis, ne veritas luce suâ fulgens in oculos hominum incurreret, penitus prætermissis. Synodi hujus Parisiensis vindicias agunt, præter alios, viri clarissimi Dallæus *de Imag.* lib. IV. cap. 6. p. 491. Spanhemius *Hist. Imag. rest.* Sect. IX. p. 613. Quin & de hâc Synodo, ejusque Actis, prolixè agit Car. Cointius *Annal. Eccl.* Tom. VII. p. 750.

824. CLOVESHOVIENSE III. sub Beornulfo Rege, & Wulfredo Archiepiscopo Cant. anno DCCCXXIV. iii. Cal. *Novembris* habitum. In quo lis inter Episcopum Wigornienſem & Cœnobitas Bercleenſes, de Hæreditate quâdam exorta, dijudicatur & alia quædam statuta sunt.

Extant

Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 334. & exinde Conc. Tom. VII. p. 1555. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

INGILENHEIMENSE I. in Villâ Regiâ ad Rhenum sitâ, anno DCCCXXVI. Cal. *Jun.* à Ludovico Pio habitum. Actis deperditis, extat solummodò *Edictum* Ludovici Pii adversus rapinas, Conc. Tom. VII. p. 1556. 826.

ROMANUM I. anno DCCCXXVI. mense *Novembri*, ab Eugenio II. Papâ, & *LXIII.* Episcopis, Presbyteris *XVII.* diversisque Diaconis & Clericis celebratum. In quo quamplurima de vitâ, moribus, & muneribus Episcoporum, Presbyterorum, Abbatum, Monachorum, sapientèr & salubritèr sancita sunt. Extant de his, aliisque disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus *Canones* XXXVIII. à Luc. Holstenio primùm in lucem prolati *Collect. Rom.* Part. II. pag. 7. dein inserti Conc. Tom. VIII. p. 103. 826.

AQUISGRANENSE IV. seu Placitum, seu Conventum vocaveris, anno DCCCXXVIII. à Ludovico Pio privatim habitum. In quo, ut & sequenti anno, plurima de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* edita sunt. Extant Conc. Tom. VII. p. 1577. Vide & le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 3. 828.

PARISIENSE II. anno DCCCXXIX. viii. Id. *Jun.* ex omnibus Provinciæ Belgicæ secundæ, Lugdunensis secundæ, tertiæ, & quartæ Episcopis, ad corrigendos Christianorum mores, celebratum. Acta hujus Concilii libris III. absolvuntur. Lib. I. De Religione Christianâ, curâ Pastorali, & Ecclesiasticorum vitiis, habentur *Capitula* LIV. Lib. II. De Regum, Principum, omniúmque fidelium vitâ & moribus, déque Christianæ pietatis & charitatis officiis, *Capitula* XIII. Liber III. Epistolam Synodalem ad Ludovicum de rebus in hâc Synodo gestis, & Constitutionum Ecclesiasticarum Appendicem, XXVII. *Capitula* continentem, complectitur. Extant hæc Acta Conc. Tom. VII. p. 1590. 829.

WORMATIENSE I. anno DCCCXXIX. mense *Augusto*, sub Ludovico Pio habitum. In quo quatuor Galliæ Synodorum nupèr habitarum Decreta confirmantur, & alia non pauca, præcipuè de divortiis, statuuntur. Confer præ aliis Hincmarum in *Responsione* ad Interrog. V. & quæ notârunt Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1669. 829.

LINGONENSE I. anno DCCCXXX. à Provinciæ Lugdunensis Episcopis collectum. In quo Petri Bezuensis donationes Monasterio S. Petri confirmantur. Extant Acta Conc. T. VII. p. 1670. 830.

NOVIOMAGENSE anno DCCCXXXI. in Palatio Regio habitum. In quo Jesse, Ambianensis Epîscopus, læsæ Majestatis reus, depositus est. Vide Annales Fuldenses ad ann. DCCCXXXI. & Conc. Tom. VII. p. 1673. 831.

PARISIENSE III. circa ann. DCCCXXXII. habitum. In quo Ludovici Pii *Diploma*, de ordine Monastico in Monasterio S. Dionysii restituto, editum est. Extat Conc. Tom. VII. p. 1674. 832.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 833. WORMATIENSE II. anno DCCCXXXIII. à plurimis Episcopis & Abbatibus habitum. In quo Privilegium, ab Aldrico Archiepiscopo Senonensi concessum, de Cœnobio S. Remigii ad Varellias transferendo, confirmatur. Extat *Privilegium* & Ludovici *Diploma* Conc. Tom. VII. p. 1678. Etsi, quod rectè notat Labbæus, Privilegio subscripsisse reperiantur qui posteà Episcopi facti sunt. Unde non omnes eodem tempore subscripsisse liquidò constat. De hoc Privilegio, ejúsque subscriptionibus, non pauca habet Car. Cointius Tom. VIII. p. 278.

833. LONDONIENSE anno DCCCXXXIII. xxvi. *Maii*, ab Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, aliisque plurimis Episcopis, & Magnatibus, congregatum. In quo de cohibendis Danorum irruptionibus agitur, & Withlasii Regis Privilegium Monasterio Croilandensi concessum confirmatur. Extat Privilegium apud Ingulf. *Hist.* p. 487. & Conc. Tom. VII. p. 1683. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 336.

833. COMPENDIENSE anno DCCCXXXIII. habitum. In quo, ab Ebbone Rhemensi, Agobardo Lugdunensi, aliisque conjuratæ factionis Episcopis, Ludovicus Pius Imperio exuitur. Extat *Epistola Synodalis*, subjecto etiam Agobardi hâc de re libello, Conc. Tom. VII. p. 1686. Verùm hæc Synagoga potiùs Malignantium, quàm legitima Synodus judicanda est.

834. PARISIENSE IV. in Monasterio S. Dionysii propè Parisios, anno DCCCXXXIV. habitum. In quo Ludovicus Pius Communioni Ecclesiasticæ restitutus, Imperii ornamenta recepit. De his videndus præ aliis Auctor Vitæ Ludovici, ex quo sua habent Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1693.

834. ATTINIACENSE II. anno DCCCXXXIV. mense *Novembri* in Palatio Regio habitum: In quo plura ad Statum Ecclesiasticum pertinentia constituta sunt. Quid verò in eo gestum sit, pleniùs docebit Auctor Vitæ Ludovici ad annum DCCCXXXIV.

835. METENSE I. anno DCCCXXXV. habitum. In quo Ludovicus Imp. ab Ebbone Rhemensi injustè excommunicatus, absolvitur. De quo agit Chronicon Cameracense lib. I. cap. 41.

835. MANTUANUM anno DCCCXXXV. præsentibus Benedicto Episcopo, & Leone Bibliothecario, Pontificis Legatis, celebratum. In quo, agitatâ lite quæ vertebatur inter Patriarchas Forojulienſem & Gradensem, causâ superior evasit Forojulienſis; Episcopatibus Istriæ qui Gradensi Patriarchæ prius suberant Forojulienſi attributis. De hujus Concilii tempore, & Episcopis qui illi interfuerunt, plurima congessit Car. Cointius *Annal.* Tom. VIII. p. 370.

835. THEODONIS-VILLARE II. anno DCCCXXXV. proximè ante Quadragesimam, celebratum. In quo Ludovicus Pius reconciliatur, & Ebbo Rhemensis ob conjurationem damnatur & deponitur. Acta hujus Synodi exhibet Flodoardus *Hist. Rhemens.* lib. II. cap. 20. p. 148. & Conc. Tom. VII. p. 1695. Denique cum observationibus suis le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 351.

AQUIS-

AQUISGRANENSE V. anno DCCCXXXVI. magno Episcoporum concursu, Ludovici Pii jussu, congregatum. Acta hujus Synodi duas continent partes. Prima pars, quæ tribus capitibus absolvitur, agit de Vitâ Episcoporum, & habet *Canones* XII. Secunda, de Doctrinâ Episcoporum *Canones* XII. & de Vitâ & Doctrinâ Abbatum & Clericorum *Canones* XVI. Tertia de Personâ Regiâ, ejusque filiorum & ministrorum, eorúmque officiis, *Canones* XXV. Altera hujus Synodi pars continet *Capitula* ad Pipinum Regem transmissa, S. Scripturæ auctoritatibus & testimoniis confirmata, in tres libros divisa; Primus habet *Capitula* XXXVIII. Secundus XXXI. Tertius XXVII. Extant hæc omnia Conc. Tom. VII. p. 1700. De his etiam agit Car. le Coint. *Annal.* Tom. VIII. p. 410. SÆC. IX ab Ann. DCCC. 836.

STRAMIACENSE apud Lugdunenses, anno DCCCXXXVI. habitum. In quo Agobardi Lugdunensis, & Bernardi Viennensis, qui ob conjurationem in Ludovicum aufugerant, causa ventilata est, sed quod ad Pontificem provocâsse crederentur, in medio relicta. Vide Conc. Tom. VII. p. 1768. 836.

KINGSTONIENSE apud Anglos, anno DCCCXXXVIII. coram Egberto Rege, ejúsque filio Athelwulfo, à Ceolnocho Cantuariensi, cæterísque Episcopis & Optimatibus, habitum. In quo, inter alia, Prædium de Mallinges Ecclesiæ Cantuariensi restituitur. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 340. & quæ de tempore hujus Synodi notavit; item Conc. Tom. VII. p. 1769. 838.

ENGILENHEIMENSE II. ann. DCCCXL. à quibusdam Germaniæ & Galliæ Episcopis habitum. In quo Ebbo Rhemensis sedi suæ restitutus est. Extat Lotharii Imp. hâc de re *Edictum*, & ipsius Ebbonis *Apologeticus* Conc. Tom. VII. p. 1770. 840.

AQUISGRANENSE VI. ann. DCCCXLII. coactum. In quo Lotharii Imp. Regnum suum relinquentis causa sub examen revocatur. Vide quæ hâc de re ex Nithardi lib. IV. referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 1781. Eodem, ut videtur, anno habita est Synodus Bituricensis, in quâ Ebbonis Rhemensis Depositio approbata est. Vide quæ ex Hincmaro Rhemensi referunt Conciliorum Editores Tom. VII. in *Append.* p. 1874. 842.

CONSTANTINOPOLITANUM V. anno DCCCXLII. celebratum. In quo damnatâ Iconoclastarum causâ, cultus Imaginum restituitur, & Methodius in Joannis Patriarchæ exauctorati locum subrogatur. Acta hujus Synodi ex Theophanis Presbyteri oratione exhibentur Conc. Tom. VII. p. 1782. 842.

COLONIENSE I. apud Cenomannos, anno DCCCXLIII. habitum. Extant de disciplinâ, partim Ecclesiasticâ, partim Civili, *Capitula* VI. Conc. Tom. VII. p. 1807. 843.

LAURIACENSE, apud Andegavenses, anno DCCCXLIII. habitum. Extant *Capitula* IV. adversus eos, qui auctoritatem, juráq; Ecclesiastica & Regia contemnunt, occasione, ut videtur, Lantberti Comitis, aliorúmque qui adversus Carolum Regem hoc tempore rebellârunt, Conc. Tom. VII. p. 1790. 843.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 844. THEODONIS-VILLARE III. anno DCCCXLIV. menſe *Octobri*, in loco qui dicitur *Judicium*, collectum. Ubi Lotharius Imp. & Fratres ejus Ludovicus & Carolus concordiam inter ſe inierunt. De quo, aliiſque negotiis Eccleſiaſticis, extant *Capitula* VI. Conc. Tom. VII. p. 1800.

844. VERNENSE anno DCCCXLIV. in Palatio Regio habitum, præſidente Ebroino, Epiſcopo Pictavenſi, ex Sirmondi conjecturâ tanquàm Sacri Palatii Archicapellano. Ubi multa de diſciplinâ Eccleſiaſticâ ſancita ſunt. Extant *Canones* XII. Conc. Tom. VII. p. 1805.

845. BELVACENSE in Provinciâ Rhemenſi, anno DCCCXLV. menſe *Aprili*, ſub Carolo Calvo, habitum. In quo, vacante per Ebbonis depoſitionem Sede Rhemenſi, Hincmarus Archiepiſcopus ordinatur. Extant, quæ ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, *Capitula* VIII. Conc. Tom. VII. p. 1811.

845. MELDENSE anno DCCCXLV. xv. Cal. *Junias* celebratum. In quo, ut jura Eccleſiaſtica adverſus laïcorum rapinas ſarta tecta conſervarentur, conſtituti ſunt de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* LXXX. partim ex recentiorum Synodorum Decretis collecti, partim jam conditi. Habentur unà cum præfatione Conc. Tom. VII. p. 1813.

847. PARISIENSE V. anno DCCCXLVII. xvi. Cal. *Martias* habitum. In quo, quæ in Synodo Meldenſi perfici non poterant abſoluta ſunt. Extat *Privilegium* Monaſterio Corbeienſi ab hâc Synodo conceſſum Conc. Tom. VII. p. 1848. In hâc etiam Synodo, vel ut voluit Sirmondus, in alterâ ibidem anno ſuperiori habitâ, Ebbo, antehàc Rhemenſis Epiſcopus, Sedem Rhemenſem iterùm invadere prohibitus eſt. Vide Conc. Tom. VIII. p. 38.

847. MOGUNTINUM II. anno DCCCXLVII. præſidente Rabano Mauro, pro Juribus & Immunitatibus Eccleſiaſticis, adverſus laïcorum rapinas celebratum. Extant, præmiſſâ ad Ludovicum Regem Epiſtolâ Synodali, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXX. Conc. T. VIII. p. 39.

848. MOGUNTINUM III. anno DCCCXLVIII. Cal. *Octobr.* ſub Rabano Mauro habitum. In quo Gotheſcalci Monachi & Presbyteri de Prædeſtinatione dogmata damnantur, ipſomet Gotheſcalco ad Hincmarum Rhemenſem Metropolitam ſuum remiſſo. De hâc Synodo agunt Annales Francorum ad hunc annum p. 43. his verbis. *Goteſcalcus quidam Presbyter, de prædeſtinatione Dei prævè ſentiens, & tàm bonos ad vitam, quàm malos ad mortem perpetuam inevitabilitèr à Deo prædeſtinatos eſſe affirmans, in Conventu Epiſcoporum rationabilitèr, ut plurimis viſum eſt, convictus, & ad proprium Epiſcopum Ingumarum* [Hincmarum] *Rhemis tranſmiſſus eſt, priùs tamen juramento confirmans, ne in regnum Ludovici ultrà rediret.* Agit etiam Hincmarus non uno loco; ad quem extat *Epiſtola Synodalis* de Gotheſcalco, à Rabano ſcripta Conc. Tom. VIII. p. 52.

849. CARISIACENSE I. anno DCCCXLIX. in Palatio Regio, à *XII.* Epiſcopis congregatum. In quo Gotheſcalcus iterùm depoſitus, Presbyteri gradu exauctoratus eſt, virgis cæſus, & in carcerem conjectus. Extant *Capitula* IV. adverſus Prædeſtinatianos, in hâc Synodo conſtituta, apud Hincmar. *de Prædeſt.* cap. 2. & exinde cum obſervationibus

tionibus Labbei, & Sirmondi qui ſententiam Synodalem in Gotheſcalcum prolatam exhibet Conc. Tom. VIII. p. 56. Confer etiam quæ habentur ibid. p. 98. & in Append. p. 1933. SÆC. IX ab Ann DCCC.

PARISIENSE VI. ab aliis TURONENSE IV. dictum, anno DCCCXLIX. à *XXII.* Epiſcopis habitum. In quo, Nomenoio Britanniæ minoris Duci, Divina humanáque Jura inſuper habenti, niſi reſipiſcat Patres Synodales Excommunicationem minitantur. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Nomenoium Conc. Tom. VIII. p. 58. Supplementum quoddam ad hanc Synodum, de Herimanni donatione Eccleſiæ Nivernenſi factâ, ejúſque à Carolo Rege confirmatione, habetur ibid. in *Append.* p. 1928. 849.

TICINENSE I. anno DCCCL. in urbe Regiâ Ticino, ad reformandos mores Eccleſiæ habitum. Extant hanc in rem *Capitula* XXV. unà cum Ludovici Imp. de rebus ſæcularibus *Capitulis* V. Conc. Tom. VIII. p. 61. 850.

BENINGDONENSE apud Anglos, circa an. ut videtur, DCCCL. vel paulò antè, habitum. In quo, ad reſarciendas Danorum injurias, multa Prædia & Privilegia Monaſterio Croylandenſi à Bertulpho Rege data ſunt. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 344. Conc. Tom. VIII. p. 72. In Synodo Kingesburienſi, anno ſequente habitâ, hæc Bertulphi Regis Charta quæ extat Conc. ibid. p. 73. confirmatur. Habentur hæc apud Spelman. ibid. p. 344. 850.

SUESSIONENSE I. ſive Conventus Eccleſiaſtico-Politicus, anno DCCCLI. habitus. In quo Pipinus junior Rex Aquitaniæ, regno ſpoliatus & in Clericum attonſus, in Monaſterium detruditur. Vide quæ hâc de re habent Conciliorum Editores T. VIII. in *Append.* p. 1933. 851.

CORDUBENSE anno DCCCLII. à plurimis Hiſpaniæ Epiſcopis habitum. In quo, multis Chriſtianis à Saracenis occiſis, de Martyribus agitur, eorúque cultus prohibetur. Vide *Eulogium Cordub. in Memoriali* hâc occaſione ſcripto; & quæ habet Baronius ad annum DCCCLII. num. xvi. Synodum hanc *impium Conciliabulum* vocat Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſp.* ad hunc annum p. 174. vide quæ ad hoc Concilium congeſſit *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 149. 852.

MOGUNTINUM IV. anno DCCCLII. à Rabano Mauro, omnibúſque Franciæ Orientalis, Boioariæ, & Saxoniæ Epiſcopis & Abbatibus, coactum. In quo quæſtiones nonnullæ, forſan de controverſiis Gotheſcalcianis, excuſſæ & ventilatæ ſunt. Vide Annales Francorum ad ann. DCCCLII. p. 48. & Conc. Tom. VIII. p. 77. 852.

SUESSIONENSE II. anno DCCCLIII. præſidente Hincmaro Rhemenſi, à quinque Provinciarum Epiſcopis, VIII. Seſſionibus celebratum. In quo Clerici, ab Ebbone poſt depoſitionem ordinati damnantur, & Hincmari in Sede Rhemenſi ſucceſſio confirmatur. Extant *Canones* XIII. & Actorum in quâvis Seſſione excerpta Conc. Tom. VIII. p. 79. Sequuntur Caroli Calvi de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* XII. eidem Synodo propoſita ibid. p. 92. Canone III. ſtatuitur Burchardum Eccleſiæ Carnotenſis Epiſcopum eſſe ordinandum. De quo etiam in conventu Senonenſi, eodem anno habito, actum eſt. Vide ibid. in *Append.* p. 1934. Sirmondi Notæ in hanc Synodum habentur ibid. in *Append.* p. 1943. 853.

VER-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 853. VERMERIENSE I. anno DCCCLIII. in Palatio Regio habitum. In quo, de Herimanni Episcopi Nivernensis causâ, & de Monasterio Dionysiano actum est, & Synodi Suessionensis Capitula confirmantur. Extant hujus Concilii *Definitiones* Conc. Tom. VIII. pag. 99.

853. ROMANUM II. anno DCCCLIII. à Leone IV. Papâ, & *LXVII.* Episcopis, celebratum. In quo, Anastasius Presbyter & Cardinalis, quòd Ecclesiam suam per quinque annos deseruisset, nec ullis monitis reduci poterat, damnatus, & Sacerdotali honore depositus est. Extant *Capitula* XLII. quorum XXXVIII. ex Synodo sub Eugenio II. habitâ desumpta sunt, cum additionibus, Epistolis, aliisque ad hanc Synodum pertinentibus, à L. Holstenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 48. posteà translata in Conc. Tom. VIII. p. 113. Hujus Synodi, ejusque Capitulorum Breviarium exhibet Luitprandus, seu quisquis sit Scriptor *de vitis Romanorum Pontificum* in Vit. Leonis IV.

854. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. DCCCLIV. sub Ignatio Patriarchâ congregatum. In quo Gregorius Syracusanus, cognomento *Asbestas*, (quem consecrationi suæ interesse vetuerat Ignatius ob maleficia ei objecta, & quòd Ignatii ad Thronum Patriarchalem evectionem totis viribus oppugnaverat) damnatur & deponitur. Vide Nicet. in *Vit. Ignat.* aliósque qui de Photii & Ignatii rebus agunt.

855. TICINENSE II. anno DCCCLV. habitum. In quo nonnulla ad Ecclesiæ commodum, plura ad Regni utilitatem, decreta sunt. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. VIII. p. 78. paulò verò susiùs & explicatiùs ibid. p. 146.

855. VALENTINUM I. ann. DCCCLV. vi. Id. *Januar.* ab *XVIII.* circiter Episcopis habitum. In quo fervente controversiâ Gotheschalciana, editi sunt hâc de re, ut & de Ecclesiæ disciplinâ *Canones* XXIII. Explosis itidem IV. *Capitulis*, quæ in Synodo Carisiacensi sancita fuerant. Habentur hi Canones Conc. Tom. VIII. p. 133.

855. WINTONIENSE anno DCCCLV. v. Non. *Novembr.* præsentibus tribus Anglo-Saxonum Regibus, Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, cæterisque totius Angliæ Episcopis & Magnatibus celebratum. In quo celebris illa Terrarum Donatio, ab Æthelvulfo Rege Deo & Ecclesiæ facta, confirmatur. Hujus Donationis exemplar recitant Ingulphus, Malmesburiensis, Westmonasterienses, & ex iis Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 348. & Conc. Tom. VIII. p. 243.

857. CARISIACENSE II. anno DCCCLVII. xv. Cal. *Martias* habitum. Ferventibus in Gallià bellis & seditionibus, & ad reformandos hâc occasione corruptos Christianorum mores, coacta est hæc Sydus. Cujus *Epistola Synodalis*, sub nomine Caroli Calvi ad Episcopos & Comites Regni missa, habetur apud Baron. Tom. X. ad annum DCCCLVII. num. lvii. & Conc. Tom. VIII. p. 246.

857. MOGUNTINUM V. Cal. *Octobr.* anno DCCCLVII. habitum. In quo, inter alia, multa de Jure Ecclesiastico ventilata sunt. De hâc Synodo consulendi sunt Francorum Annales, & Schafnaburgenses in Chronico ad dictum annum; ut Baronium, Serarium, & recentiores taceam.

CARI-

CARISIACENSE III. ad Saram fl. in Picardiâ an. DCCCLVIII. in Palatio habitum. Extant de variis negotiis & Regulis Ecclesiasticis *Capitula* XV. Ludovico Regi destinata Conc. Tom. VIII. p. 654. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 858.

METENSE II. anno DCCCLVIII. habitum. In quò Ludovici Regis Capitula, de indulgentiâ propter seditiones in Fratris sui Caroli regno perpetratas, confirmantur. Extant *Capitula* XII. Conc. Tom. VIII. p. 668. 858.

LINGONENSE II. anno DCCCLVIII. circa Cal. *Junias* præsente Carolo Rege celebratum. Sancita sunt in eo *Capitula* XVI. quæ in Actis Tullensis Synodi proximè sequentis habentur. Alterius etiam Synodi, in Territorio Lingonensi eodem anno habitæ, mentionem faciunt Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 673. 858.

TULLENSE I. apud Saponarias anno DCCCLIX. præsentibus Carolo Calvo, ejúsque Nepotibus Lothario & Carolo Regibus, à *XII.* Provinciarum Episcopis celebratum. In quo, inter alia, Prædestinatianorum & Gotheschalci errores condemnati sunt. Extant *Canones* sive Capitula XIII. aliâque hujus Synodi Acta & Epistolæ Conc. T. VIII. p. 674. Sirmondi notas vide in Append. p. 1949. 859.

AQUISGRANENSE VII. anno DCCCLX. Id. *Januar.* deinde & alterum ibidem, menſe *Februar.* habitum. In utroque de causâ Theutbergæ Lotharii Regis Uxoris adulterii accusatæ, & de Divortio exinde facto, actum est. Videndi præ aliis Hincmar. lib. *de divort. Lotharii & Theutberg.* & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLX. Extat etiam *Epistola Synodalis* ad Nicolaum de hujus Synodi gestis Conc. Tom. VIII. p. 697. 860.

CONFLUENTINUM, in Dioecesi Trevirensi, ad Mosellæ cum Rheno confluentiam, anno DCCCLX. à *XII.* circiter Episcopis habitum. In quo Pax & Concordia inter Ludovicum, Carolum, & Lotharium sancita est. Acta Synodi extant Conc. Tom. VIII. p. 698. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p. 1951. 860.

TULLENSE II. in villâ Tusiaco, anno DCCCLX. xi. Cal. *Novembr.* Caroli & Fratrum auctoritate, à *XIX.* Provinciarum Episcopis coactum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* V. *Epistola Synodalis* adversus Rerum Ecclesiasticarum pervasores; & Hincmari *Epistola* de nuptiis Stephani & filiæ Regimundi Comitis, Synodi jussu scripta, Conc. Tom. VIII. p. 702. 860.

CONSTANTINOPOLITANUM VII. Michaelis Imp. jussu, anno DCCCLXI. à *CCCXVIII.* Episcopis, in Ecclesiâ SS. Apostolorum, congregatum. Depositio non ita pridem Ignatio Patriarchâ, Bardæ Cæsari ob interdictum sibi Ecclesiæ ingressum invisо, in ejus locum suffectus est Photius, vir genere nobilis, doctrinâ excultissimus, & splendidissimis Reipublicæ muneribus functus. In hâc igitur Synodo Ignatii depositio, & Photii in Thronum Patriarchalem subrogatio confirmatur; subscribentibus Rodoaldo & Zachariâ, ipsius Hadriani Papæ Legatis. Acta hujus Synodi abolevisse Ignatianos credi par est. Consulantur interim Cedrenus p. 551. Hadriani & Photii Epistolæ, & præcipuè Nicetas in *Vitâ Ignatii*, sed fabulis, & totis in Photium convitiorum plaustris refertissimâ. Hanc Synodum pro Oecumenicâ habere 861.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

bere Græcorum plurimos ipsi Pontificii diffiteri non audent. Synodus quæ *prima & secunda* vulgò dicitur, non alia erat quàm hæc ipsa Synodus, ita appellata, quòd Patres bis in eâ convocati sunt juxta Zonaram & Balsamonem. In primo conventu Ignatius, absens licèt, damnatur & deponitur, Photio in Sede Patriarchali confirmato. Et hic conventus VII. Actionibus absolvebatur, de quibus videndus Nicetas libro citato. Verùm irrumpentibus Iconoclastis, magnâsque turbas & tumultus in Concilio moventibus, Synodus debitum hâc vice finem habere non potuit. Secundò igitur convenêre Patres, & confirmatis quæ in priori conventu de Ignatii depositione acta fuerant, Iconoclastas damnârunt, Synodique decreta ediderunt. Ac proinde Michaelem Imp. misisse ad Nicolaum Papam duo volumina, quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus Acta, ex ipsius Nicolai Literis ad Episcopos & Clerum CP. disertissimè liquet. Conditi sunt in hâc Synodo de disciplinâ Ecclesiasticâ *Canones* XVII. qui habentur Græc. Lat. cum Commentariis Zonaræ *Pandect. Can.* Tom. I. p. 331. & Conc. Tom. VIII. p. 1511.

861. ROMANUM III. anno DCCCLXI. habitum. In quo Joannes Ravennatum Episcopus, ob gravem quam in suos exercebat tyrannidem depositus est, & peractâ postcà pœnitentiâ restitutus. Extant hujus Synodi Acta, tribus Sessionibus distincta, apud Anastas. in *Vit. Nicolai* I. Conc. Tom. VIII. p. 257.

861. SUESSIONENSE III. anno DCCCLXI. præsidente Hincmaro Rhemensi habitum. In quo Rothadus Suessionensis Episcopus, qui Canonibus Ecclesiasticis conformem se præstare recusavit, Episcopali communione, donec se corrigeret, privatur. De variis Synodis, Placitis, &c. apud Pistas, in causâ Rothadi habitis, consulat omninò Lector curiosus Ph. Labbei observationem, quam habes Conc. Tom. VIII. p. 736. Anno sequenti, in Synodo apud Suessionem habitâ, Judith Caroli Regis filia, propter adulterium cum Balduino Comite, Excommunicationis sententiæ subjicitur. In alterâ, ibidem mox celebratâ, Rothadus Suessionensis, haud ita pridem excommunicatus, ad Sedem Apostolicam appellavit. Videantur Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXII.

862. SENONENSE annò DCCCLXII. habitum. In quo, de deponendo Herimanno, Episcopo Nivernensi, actum est. Extat *Epistola Synodalis* ad Nicolaum Papam, unà cum Nicolai Responso, Conc. Tom. VIII. in *Append.* p. 1934.

862. ROMANUM IV. anno DCCCLXII. habitum. In quo, occasione Orientalium quorundam Romam venientium, Theopaschitarum hæresis, iterùm repullulans, damnata est. Extant hujus Synodi *Canones* II. apud Nicolaum Papam *Epist.* VII. Conc. Tom. VIII. p. 289. & ibid. p. 738.

862. AQUISGRANENSE VIII. anno DCCCLXII. iii. Cal. *Maii* coactum. In quo Theutbergæ causâ in medium iterùm prolatâ, Lothario, ut aliud conjugium iniret, permissum est. Extant *Capitula* X. aliâq; ad hanc causam & Synodum spectantia Conc. T. VIII. p. 739.

862. SCIRACHAVANENSE, in Scirachavan Armeniæ Majoris urbe, præsente Asciut Pacratide Armenorum Principe ann. DCCCLXII. celebratum. Scripserat ad Zachariam Armeniæ Catholicum Photius Patriarcha

Patriarcha CP. missâ per Joannem Nicææ Episcopum Epistolâ, quâ Synodi Chalcedonensis doctrinam de Incarnatione & duabus in Christo naturis pluribus argumentis confirmavit. His commotus Zacharias, Episcoporum Abbatumque suorum Concilium convocavit, quo damnata sunt Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Theopaschitarum, & Manichæorum dogmata, doctrina Catholica de duabus naturis restituta, Synodus Chalcedonensis admissa quidem, sed tectiùs, & per obscuras verborum ambages, cum præ metu populi mentem suam hâc de re γυμνῇ κεφαλῇ non auderent explicare. Conditi sunt hanc in rem Canones XV. qui Armenicè cum Latinâ versione habentur apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccles. Armen.* Part. II. Tom. I. p. 139. Ubi Canonum IX. XI. XIII. XIV. in quibus aliquid obscuritatis latere videbatur, uberrimam explanationem addidit. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

SILVANECTENSE I. in Provinciâ Rhemensi, anno DCCCLXIII. vel circiter, à diversarum Provinciarum Episcopis, præsidente Hincmaro Rhemensi, collectum. In quo Rothadus Suessionensis iterùm damnatus & depositus est, & in Monasterium detrusus. Extant Episcoporum regni Lotharii *Epistolæ* II. Conc. Tom. VIII. p. 761. quæ hujus & sequentis Synodi res gestas haud parùm illustrant. 863.

METENSE III. anno DCCCLXIII. mense *Junio*, à Galliæ & Germaniæ Episcopis, præsentibus Pontificis Legatis, celebratum. In quo Lotharii & Theutbergæ divortium, & conjugium cum Waldradâ, judicio Synodali confirmantur, & Episcopi facti sui rationes scriptis comprehensas, (suadentibus id Legatis Pontificiis) per Guntharium Colonienſem, & Theutgaudum Trevirensem, Galliæ Belgicæ Archiepiscopos, ad Sedem Apostolicam transmiserunt. De hâc Synodo agunt Annales *Incerti*, ut & Bertiniani, & Rhegino ad ann. DCCCLXIII. 863.

ROMANUM V. anno DCCCLXIII. sub Nicolao I. Romæ in Lateranensi Palatio habitum. In quo Metensis Synodi Sententia damnatur, ejúsque Acta irrita sunt reddita, & Guntharius & Theutgaudus, Concilii Metensis Antesignani, & causæ Lotharianæ assertores strenui, depositi sunt. Editis hujus Concilii Decretis, Metensis Synodi legati mox responsum suum animosè & zelo verè Germano reposuerunt, sententiam Pontificis insuper habent, levitatem, temeritatem, tyrannicum furorem, divinarum legum simul & sacrorum Canonum conculcationem, fraudulentiam, calliditatem, superbiam, tumidúmque potentatum aperto ore ei objiciunt. Subdunt, *scies nos non tuos esse, ut te jactas & extollis, Clericos, quos ut fratres & Coepiscopos recognoscere, si elatio permitteret, debueras.* Utriusque partis scripta exhibent Annales Francorum anno DCCCLXIII. p. 63. Extant *Epistola Synodalis* & *Capitula* V. Conc. Tom. VIII. p. 767. Prolixiùs item hujus Synodi gesta enarrant Annales Bertiniani ad annum DCCCLXIV. Eodem anno, nempe DCCCLXIII. in Concilio etiam Romano, Zacharias ob res in Legatione Constantinopolitanâ malè gestas deponitur, & Photio damnato Ignatius Sedi suæ restituitur, cultúsque Imaginum adversus Iconoclastas stabilitur. De his omnibus vide Nicolai I. Epist. VII. Conc. Tom. VIII. p. 288, &c. Denique in Romano Concilio hoc etiam anno habito, Synodi Sylvanectensis Acta abrogantur, & Rothadus Suessionensis, qui oblato Appellationis libello ad Nicolaum provocaverat, Sedi suæ restitui jubetur. Vide Nicolai I. Epist. XXV. XXIX. XXXI. XXXII. XXXVIII. LXXXII. CLXIII. & sequentes. 863.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Tria hæc Concilia Romæ, anno DCCCLXIII. habita, annon una eadémque Synodus fuerint, vel potiùs diverſi ejuſdem Synodi conventus, aliorum eſto judicium.

862. vel 863. PISTENSE I. ad Sequanam fluvium anno DCCCLXII. vel ut alii DCCCLXIII. ſi non potiùs anno præcedente habitum; quod quidem potiùs Conventus politicus, quam Eccleſiaſticus cenſeri debet. Extant *Capitula* IV. in hoc Conventu conſtituta Conc. Tom. VIII. p. 776. Extat etiam *Privilegium* Eccleſiæ S. Martini tributum, & in hâc Synodo confirmatum ibid. in *Append.* p. 1935. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p. 1952.

863. VERMERIENSE II. anno DCCCLXIII. viii. Cal. *Novembr.* præſente Pontificis Legato habitum. In quo Monaſterii S. Carileſi libertas, adverſus prætenſum Roberti Cenomanenſis Epiſcopi jus, aſſeritur & confirmatur. Videſis Annales Bertin. ad ann. DCCCLXIII.

864. ROMANUM VI. anno DCCCLXIV. ſub Nicolao habitum. In quo Rodoaldus Portuenſis, qui Lotharii pecuniâ corruptus in Concilio Metenſi Legatione ſuâ malè functus fuerat, nec citatus compareret, depoſitus eſt. Vide Nicolai I. Epiſt. VII. & X.

865. ROMANUM VII. anno DCCCLXV. xii. Cal. *Februar.* celebratum. In quo Rothadus Sueſſionenſis, ab Hincmaro pridem depoſitus, in priſtinum honorem reſtitutus eſt. Acta hujus Synodi habentur apud Anaſtaſ. in *Vitâ Nicolai* I. Conc. Tom. VIII. p. 263. Acta verò & Epiſtolæ, aliáq; huc ſpectantia ibid. p. 785.

866. SUESSIONENSE IV. anno DCCCLXVI. xiv. Cal. *Septemb.* congregatum; In quo Vulfadus ejúſque Socii, ab Ebbone Rhemenſi poſt depoſitionem olim ordinati, gradibus ſuis jam tandem reſtituti ſunt. Extant *Epiſtolæ* plures, aliáque opuſcula ad hanc cauſam & Synodum pertinentia, numero xiv. in unum collecta Conc. Tom. VIII. p. 808. Hincmari Rhemenſis *Epiſtolæ* IV. ad hujus Synodi hiſtoriam ſpectantes exhibentur ibid. in *Append.* p. 1902.

867. TRICASSINUM I. in Campaniâ ad Sequanam fl. anno DCCCLXVII. viii. Cal. *Novembr.* à *XX.* Epiſcopis, eiſdem nempe qui ſuperiore anno in Sueſſionenſi convenerant, habitum. In quo de cauſâ Vulfadi, ejúſque ſociorum iterùm agitur. Extant *Epiſtola* ad Epiſcopos in Regno Ludovici manentes, *Synodica* ad Nicolaum Papam, quâ totam Ebbonis ordinatorúmque ab eo Clericorum hiſtoriam accuratè exponunt, denique Caroli Calvi ad eundem de eâdem controverſiâ *Epiſtola* Conc. Tom. VIII. p. 868. Vide etiam quæ habet Flodoardus *Hiſt. Rhemenſ.* lib. III. cap. 17. p. 216.

868. ROMANUM VIII. anno DCCCLXVIII. ſub Hadriano II. habitum. In quo Photio anathema ter dictum eſt, ejuſque libellus contra Nicolaum Papam igni adjudicatur. Acta hujus Synodi habet Anaſtaſius in *Vit. Hadriani* II. Conc. Tom. VIII. p. 889. Græcè Latinè ſummatim exhibentur Actione VII. Synodi quam vocant VIII. p. 1382.

868. WORMATIENSE III. anno DCCCLXVIII. xvii. Cal. *Jun.* celebratum. Poſt editam fidei confeſſionem, extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* LXXX. qui quidem in codicibus MSS. non parùm variant; ut an omnes in hâc Synodo ſint conſtituti, an potiùs aliquot ex aliarum

aliarum Synodorum Decretis conflati, juſta oritur dubitandi ratio. Extant Conc. Tom. VIII. p. 941. SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

CARISIACENSE IV. ann. DCCCLXVIII. habitum. In quo Willebertus Presbyter examinatur, & poſteà in Epiſcopum Catalaunenſem conſecratur. Extant Synodi Acta Conc. Tom. VIII. in *Append.* p. 1939. 868.

CONSTANTINOPOLITANUM, Romanis & Græculis quibuſdam Ἁγιοφώτιον Occumenicum, idque ut volunt, VIII. (quod tamen conſtantèr negant genuini Eccleſiæ Græcæ filii) Baſilii Macedonis mandato, anno DCCCLXIX. iii. Nonas *Octobr.* ab Epiſcopis *CII.* in Ædc S. Sophiæ congregatum. Baſilius Theophili Imp. domini ſui clementiſſimi, qui ipſum in filium & ſucceſſorem arrogaverat, cæde nuper maculatus, & Photio Patriarchæ, qui Sacris ei hanc ob cauſam interdixerat, infenſiſſimus, coactà hàc Synodo, Photium exauctorandum, & Ignatium ab exilio revocatum in Sedem Patriarchalem reponendum curavit. Hinc omni ex parte odia, convicia, crimina ὅλῳ τῷ δυλείῳ in Photium congeſta, hinc dira quæ paſſus eſt, de quibus tot querelæ in Epiſtolis ejus ſparſæ. Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta, in X. Actiones diſtincta Conc. Tom. VIII. p. 1179. Actis præmittuntur, Nicetæ Paphlagonis *Vita* ſive *Certamen* Ignatii; Michaelis Monachi *Encomium* Ignatii; Theognoſti Monachi *libellus* de cauſâ Ignatii: Nicolai Papæ *Epiſtolæ* aliquot. 869.

Act. I. Hadriani Papæ literæ Legatis ſuis datæ, & Definitio Thomæ Metropolitæ Tyrenſis, & Eliæ Syncelli Hieroſolymitani, antequàm Legati Conſtantinopolim venirent, pronunciata recitantur.

Act. II. Epiſcopi à Methodio & Ignatio ordinati, qui à partibus Photii ſteterant, & poſt hos Presbyteri, Diaconi, Sub-Diaconi, oblato Supplicationis libello, ad veniam & communionem recepti & admiſſi ſunt.

Act. III. Ancyræ & Nicææ Archiepiſcopi, quòd libellum Satisfactionis, ab Hadriano Papâ miſſum, ſuſcipere recuſârent, ad veniam non ſunt admiſſi. Deinde Baſilii, Ignatii, Hadriani Epiſtolæ lectæ ſunt.

Act. IV. Epiſcopi, qui Legationis munere à Photio ad Patriarchas olim functi fuerant, in Synodum ægrè intromiſſi, cauſam Photii à Patriarchis receptam eſſe conſtantèr affirmârunt. Verùm contradicentibus aliis, ejecti ſunt.

Act. V. Photius citatus, & non niſi per vim adductus, Synodi judicium ſe non agnoſcere affirmavit, & an Romanorum Pontificum conſtitutis acquieſceret ſæpiùs rogatus, conſtantèr obmutuit, Chriſtique Domini exemplo ſe tuebatur.

Act. VI. Lectâ Nicolai Papæ in Photium ſententiâ, condemnationem ejus vehementèr urgebant Legati; oblatam Epiſcopis Photianis indulgentiam conſtantèr rejecerunt Photiani, Orationem habente Zachariâ Epiſcopo Chalcedonenſi, quâ Ignatium juſtè & legitimè depoſitum fuiſſe oſtendit, id quod alii mox refellere conati ſunt.

Act. VII. Epiſcopis Photianis oblatam indulgentiam iterùm iterúmque recuſantibus, ipſe Photius in Synodum introductus anathemati ſubjicitur.

Act. VIII. Photii Scripta, vel à ſe edita, vel in ſui gratiam aliorum chirographis munita, igni coram Synodo adjudicantur. In fine Seſſionis Iconomachi quidam in Synodum intromiſſi damnati ſunt.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

Act. IX. quæ xii. die *Februarii* ſequentis anni celebrata eſt, plurimi qui in Ignatium teſtes jurati fuiſſent pœnitentes, ad veniam recipiuntur, & Legati, quibus contra Nicolaum falſò uſus eſt Photius, examinati ſunt.

Act. X. *Canones* XIV. qui in Verſione Anaſtaſianâ XXVII. habentur, de diſciplina Eccleſiaſticâ, & cauſâ Photianâ ſanciti ſunt; & repetitâ ſententiâ damnationis in Photium prolatâ, habitâq; ab Imperatore oratione, Decreta Synodalia ſingulorum ſubſcriptionibus roborata ſunt.

Hæc Acta Latinè tranſtulit Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, qui duabus poſtremis hujus Synodi Actionibus, ipſe Ludovici Imp. ex Occidente legatus interfuit. Verſionem ejus Græcis eſſe longè auctiorem, cuivis inſpicienti mox liquidò patebit. Quâ quidem in re, an bonâ fide egerit Anaſtaſius, judicent alii, qui hominis ingenium, ſummúmque erga Curiam Romanam ſtudium & obſervantiam non ignorant. Verſio hæc Anaſtaſiana Actis Græco-Latinis præponitur Conc. Tom. VIII. p. 961. Actorum calci, Appendicis vice, ſubjiciuntur *Epiſtola* Synodalis Encyclica de rebus in Concilio geſtis; Stephani Papæ ad Baſilium Imp. Styliani Neocæſareenſis ad Stephanum unà cum Stephani reſponſoriâ, *Epiſtolæ*; Tractatus *de Photianorum perjurio*; Synodica Nicolai Papæ &c. adverſus Photium; *Breviarium* Synodi VIII. denique nonnulla ad Synodum VIII. Photianam pertinentia.

869. VERMERIENSE III. anno DCCCLXIX. habitum. Orto gravi inter Hincmarum Rhemenſem, ejúſque nepotem Hincmarum Laudunenſem, ob Northmanni cujuſdam excommunicationem, diſſidio, Hincmarus Laudunenſis in hâc Synodo accuſatus, ad Sedem Apoſtolicam appellavit. Vid. Hincmar. Rhem. *Epiſt. Apologet.* & Flodoard. lib. III. cap. 22. p. 239.

869. METENSE IV. anno DCCCLXIX. v. Id. *Septembr.* coactum. In quo, factis ab Epiſcopis Annunciationibus & Capitulis quibuſdam, Carolus Calvus in Lotharii demortui ſui fratris Regnum, quod jure hæreditario ad Ludovicum pertinebat, coronatus eſt. Habentur hæ *Annunciationes*, uti vocantur, & *Capitula* Conc. Tom. VIII. p. 1532.

869. PISTENSE II. anno DCCCLXIX. præſente Carolo Calvo, à diverſarum urbium Epiſcopis ad componendum regni ſui ſtatum convocatis celebratum. Extat *Diploma* Caroli Regis in hâc Synodo editum Conc. Tom. VIII. p. 1536. quo confirmat donationem Egilis Archiepiſcopi Senonenſis, qui Villas & Eccleſias quaſdam Monaſterio S. Petri in diœceſi Senonenſi conceſſerat.

870. ATTINIACENSE III. anno DCCCLXX. menſe *Maio*, à *X.* Provinciarum Epiſcopis, præſidente Hincmaro Rhemenſi habitum. In quo Hincmarus Laudunenſis ſecundâ jam vice accuſatus, ad ſedem Apoſtolicam iterùm provocavit. Conferantur ab utroque Hincmaro hâc de re ſcripta, & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXX.

870. COLONIENSE II. ann. DCCCLXX. vi. Cal. *Octobr.* in cauſâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ habitum. Ex cujus Actis nihil hodiè ſupereſt. Vide Conc. Tom. VIII. p. 1539.

DUZIA.

DUZIACENSE I. in diœcesi Rhemensi, non longè à Sedano, anno DCCCLXXI. mense *Augusto*, à quamplurimis Galliæ Episcopis, celebratum. In quo Hincmarus Laudunensis, tertiùm accusatus, Episcopali gradu dejectus est, & durissimè habitus. Supersunt hujus Concilii Acta & Monumenta, quinq; partes complectentia. Prima continet Proclamationem Regis adversus Hincmarum Laudunensem Episcopum, in Synodo porrectam. Secunda continet Libellum expostulationis Hincmari Rhemensis adversus Hincmarum Laudunensem, in Synodo recitatum. Tertia, Responsa Episcoporum ad Proclamationem Regis. Quarta, Acta Synodi cum Hincmaro Laudunensi Episcopo canonicè vocato & præsente. Quinta, Synodi & Hincmari Rhemensis ad Hadrianum Papam Epistolas. Acta hæc ex codice MS. Alexandri Petavii Senatoris eruta, notisque suis & præfatione illustrata, primus edidit Lud. Cellotius *S. J. Paris.* 1658. exinde translata in Conc. Tom. VIII. p. 1542. Ad pleniorem horum intelligentiam subjiciuntur, Hincmari Laudunensis *Vita*; utriusque Hincmari Opuscula varia; Hincmari Rhemensis Epistolæ aliquot; & alia nonnulla huc spectantia. SÆC. IX ab Ann. DCCC. 871.

OVETENSE in Hispaniâ, anno DCCCLXXIII. xviii. Cal. *Julii* à *XVII.* Episcopis, præsente cum multis proceribus Adelphonso cognom. *Casto* Gallæciæ Rege, habitum. In quo Ecclesia Ovetensis in Metropolitanam erigitur, ejusque termini statuuntur. De hâc Synodo ejusque Actis ex Hispaniæ Scriptoribus agunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 247. Hujus Concilii Decreta in aliâ Synodo Ovetensi, ann. DCCCCI. habitâ confirmantur. Vide Conc. ibid. p. 502. Verùm antiquissima hujus Concilii Acta nunquàm hactenùs edita, ex vetusto Codice Ecclesiæ Ovetensis descripta, extulit vir illustrissimus Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 158. quibus alia non pauca addidit. 873.

CABILONENSE II. anno DCCCLXXIII. habitum. Extat charta Restitutionis Ecclesiæ S. Laurentii Canonicis S. Marcelli factæ Conc. Tom. IX. p. 251. 873.

COLONIENSE III. anno DCCCLXXIII. habitum. In quo Privilegia quædam, & Ecclesiarum quarundam consecrationes, aliáque non magni momenti facta sunt. Quæ ad hanc Synodum spectant, haberi possunt Conc. Tom. IX. p. 252. 873.

SILVANECTENSE II. anno DCCCLXXIII. Caroli Regis jussu, à Rhemensis & Senonensis Provinciarum Episcopis celebratum. In quo Carlomannus, Caroli filius, Clericus, ob grassationes & perduellionem Diaconi gradu dejectus est. Perierunt hujus Concilii Acta. Vide tamen quæ ex Aimoino referuntur Conc. Tom. IX. p. 258. 873.

TOLOSANUM anno DCCCLXXIII. à Septimaniæ & Aquitaniæ Episcopis habitum. In quo querela Judæorum, se à Christianis vexatos conquerentium, audita & repressa est. Vid. Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1235. 873.

DUZIACENSE II. anno DCCCLXXIV. Id. *Junii*, adversus incesta conjugia, & rerum Ecclesiasticarum pervasiones habitum. Extant, *Epistola* Synodalis ad Episcopos Aquitaniæ, & *Definitio* Synodica de Dudâ Monachâ sacrilegè corruptâ, Conc. Tom. IX. p. 258. 874.

CABI-

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 875. CABILONENSE IV. anno DCCCLXXV. habitum. In quo peractâ Adalgisi Eduensis Episcopi ordinatione, Privilegia Monasterii Tornutiensis confirmantur. Extant Synodi hujus Acta Conc. Tom. IX. p. 275.

876. TICINENSE III. apud Longobardos, anno DCCCLXXVI. mense *Februario* habitum. In quo Imperium Carolo collatum confirmatur. Hujus Concilii gesta sequentis Synodi Actis inserta sunt.

876. PONTIGONENSE in diœcesi Carnotensi an. DCCCLXXVI. mense *Junio* & *Julio*, præsentibus Carolo Calvo, & Pontificis Legatis, celebratum. In quo Synodi Ticinensis Acta de Caroli electione confirmantur. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XV. aliáque hujus Synodi Acta ac Monumenta in unum collecta Conc. Tom. IX. p. 280. Vide quæ habentur in *Append.* p. 1261.

877. ROMANUM IX. anno DCCCLXXVII. mense *Februario*, sub Joanne VIII. Papâ, coactum. In quo Imperium Carolo Calvo, nondùm sopitâ de eo in Germaniâ controversiâ, sententiâ Synodali confirmatur. Extant Acta Synodalia Conc. Tom. IX. p. 295.

877. RAVENNATENSE, anno DCCCLXXVII. mense *Augusto*, à *Joanne* VIII. Papâ, & *CXXX.* Episcopis celebratum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ *Capitula* XIX. à Luc. Holstenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 147. inde inserta Conc. Tom. IX. p. 300. His Canonibus saluberrimè inter alia provisum est cap. X. ut Episcopi nomina excommunicatorum, tàm vicinis Episcopis, quàm suis parochianis paritèr indicent, eáque Ecclesiæ foribus præfigi curent; neque excommunicatum ab Ecclesiasticâ severitate liberandum esse, donec coram provinciali Synodo satisfiat: cap. XII. Quicunque se Parochiæ propriæ conventui publico, ultra tres dies Dominicos voluntariè subtrahant, communione privandos esse.

877. NEUSTRIACUM anno DCCCLXXVII. præsidente Hincmaro Rhemensi, adversùs Hugonem Lotharii Regis filium illegitimum habitum. Vide Flodoard. lib. III. *Histor. Rhemens.* capp. 19, 26. & Conc. Tom. IX. p. 306.

878. TRICASSINUM II. anno DCCCLXXVIII. mensibus *Augusto* & *Septembri*, à Joanne Papâ & Episcopis Gallicanis, præsente Ludovico Rege, V. Actionibus celebratum. In quo Lantbertus & Adalbertus, ob injurias in Ecclesiam Romanam, anathemati subjiciuntur; Rerum Ecclesiasticarum pervasores excommunicantur; Disciplinæ Ecclesiasticæ Canones & Statuta sancita sunt. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula*, & *Epistolæ* Conc. Tom. IX. p. 307.

879. ROMANUM X. anno DCCCLXXIX. habitum. In quo de electione novi Imperatoris, post obitum Ludovici Balbi agitur, nihil tamen nisi post biennium hàc in re factum est. Vide Rheginon. in *Chron.* Aimoin. lib. V. cap. 39. Baron. anno DCCCLXXIX. num. ii.

879. ROMANUM XI. anno DCCCLXXIX. à Joanne VIII. Papâ habitum. In quo Legati à Pontifice, ad Photium sedi suæ restituendum, Constantinopolim missi sunt. Extat *Commonitorium* Legatis datum Conc. T. IX. p. 322. Vide etiam Joannis VIII. *Epist.* CXCIX.

CON-

CONSTANTINOPOLITANUM Græcis penè universis Oecumenicum VIII. ut nos verò numeramus X. Basilii Imp. jussu in Æde S. Sophiæ in dextrâ catechumenorum magnæ Ecclesiæ parte anno DCCCLXXIX. celebratum. Aderant Episcopi *CCCLXXXIII.* & in his Joannis VIII. Papæ Legati Paulus, Eugenius, & Petrus Cardinalis & Presbyter, omniúmq; Patriarcharum Orientalium vicarii. Mortuo non ita pridem Ignatio, Basilius Macedo in Photium jam æquior factus, ipsum mox in solium Patriarchale repositi, coactâ hâc Synodo; quæ Photii restitutionem ratam habuit, & omnia quæ contra illum gesta fuerant abrogavit. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 879.

Supereſſe adhuc MSS. hujus Concilii Acta, in VII. Actiones digesta, ipsimet non diffitentur Pontificii, datâ operâ (ut videtur) suppressa. Certè habentur integra Græcè MSS. in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXII. num. ii. fol. 152. teste Nesselio Catal. Part. I. p. 154. Verùm benè habet quòd aurea eorum excerpta, in Oratione suâ *de Pace Ecclesiasticâ*, nobis conservavit Joannes Beccus Patriarcha CP. homo Latinis in solidum addictus. Ea ex Bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. deprompta Græcè & Latinè evulgavit Cl. Beveregius noster *Pandect. Can.* Tom. II. p. 273. ex quibus nobiliora hujus Synodi gesta perspicere licet; nempe plenam Joannis Papæ cum Photio reconciliationem, missis ad illum tùm literis, tùm muneribus, Patriarchalis dignitatis ornamentis, Stolâ, Superhumerali &c. Acta Synodi, tùm Romæ sub Hadriano Papâ, tùm Constantinopoli sub Ignatio quam VIII. Oecumenicam vocant Latini, adversus Photium habitæ, rescissa & sub anathemate damnata; abrogatis etiam quæ à Photio contra Pontifices & Ecclesiam Romanam gesta sunt; Privilegia sedis Constantinopolitanæ asserta, & utriusque Patriarchatûs, Romani & CP. jura stabilita; denique additamentum ad Symbolum (FILIOQUE) damnatum, & tres Canones conditi, quæ ex ipsis Actorum excerptis susiùs deduci possunt: ac proinde ea quæ hodiè habemus percurramus, Lectorem præmonentes, præter Becciana, supereſſe etiam horum Actorum excerpta, ab aliâ, ut videtur, manu profecta, in multis quidem auctiora, magísque accurata, Actionum verò numero diversa. Ex utrisque inter se collatis brevem hujus Concilii historiam pro more nostro concinnabimus.

Act. I. Joannis Papæ Legatos, in Synodum introductos, Photius Patriarcha benignè excepit, & summâ humanitate allocutus est. Qui proinde ei Patriarchalia ornamenta, quibus ipsum donaverat Papa, stolam nempè Sacerdotalem, Humerale, Stichárium, Penulam, & Sandalia tradiderunt.

Act. II. *Novembr.* vii. celebratâ, lectæ sunt Joannis Papæ ad Imperatores literæ, quibus primo loco Romanæ Sedis auctoritatem mirè extollit bonus Papa, nec minùs Photium deprædicat τὸ θαυμασιώτατον καὶ εὐλαβέστατον Ἀρχιερέα Θεοῦ, virum veteribus prærogativis coram Deo præstantem, tùm sapientiâ scilicèt & prudentiâ circa res Divinas & humanas omnes antecellentem, tùm circa alias virtutes morales & curam Divinorum Præceptorum irreprehensibilem operarium. Hunc igitur recipit, hunc Throno Patriarchali restitui jubet, (interpositâ nihilominùs cautione, nè Photius vel illius successores jus ordinandi in Bulgariâ sibi deinceps vendicent) siqui verò fuerint Episcopi, vel Clerici, qui Ecclesiæ & Photio Patriarchæ uniri renuant, hos ab omni Ecclesiæ communione alienos esse pronunciat. Lecta deinde Papæ ad Photium Epi-

stola;

SÆC. IX. ab Ann. DCCC.

ſtola ; quâ inter alia ab eo petit, ut Epiſcopos & Clericos ſchiſmaticos, qui ei accedere parati ſint, apertis ulnis recipere, dignitatibus & Eccleſiis ſuis reſtituere nè dedignetur. Denique lectæ ſunt Patriarchæ Alexandrini ad Imperatorem, reliquorum Patriarcharum ad Photium, Epiſtolæ.

Act. III. xvii. *Novembr.* Epiſtola Joannis Papæ ad Sedis Conſtantinopolitanæ & Orientalium Epiſcopos lecta eſt, quâ Taraſii ex Neophyto in Patriarcham evecti, aliáſque hujuſmodi ordinationes improbat, reſpondente Zachariâ Metropolitâ Chalcedonenſi Canones aliquandò hâc in parte conſuetudini cedere poſſe ; quod & ſententiâ S. Baſilii, & exemplis aliquot allatis demonſtrat. Mox Theodoſii Hieroſolymorum Patriarchæ literæ Synodicæ ad Imperatorem recitantur, quibus, iis qui Photium pro legitimo Patriarchâ non agnoſcunt, neque cum illo communicant, anathema denunciat, totâ id approbante Synodo, & Patriarchâ Antiocheno non diu poſt Suffragium ſuum per literas ferente. Poſt hæc, lectum eſt *Commonitorium* à Papâ miſſum *XVI.* Epiſcoporum, *VII.* Presbyterorum, *II.* Diaconorum ſubſcriptionibus munitum. Cujus capitulo VII. ſancitum eſt, eos qui in Eccleſiæ & fratrum communionem convenire nolunt, poſt ſecundam & tertiam admonitionem eſſe anathematizandos, & ab omni Eccleſiaſticâ communione amovendos. Capit. VIII. Synodum ſub Hadriano contra Photium habitam abrogandam eſſe, neque aliis Synodis annumerandam.

Act. IV. *Decembr.* xxiv. Allatæ ſunt ad Photium, per Baſilium Martyropolitanum Theodoſii Antiochiæ Patriarchæ locum tenentem, ab Eliâ Hieroſolymorum Patriarchâ recèns conſtituto literæ, quas honore & veneratione Photio exhibitâ ei tradidit. Quibus lectis, duo Patricii, qui à Pſeudo-Apocriſiariis quibuſdam decepti à Photio diſſidebant, culpam recognoſcentes abſoluti & recepti ſunt ; decretúmque eſt Synodum tùm Romæ ſub Hadriano, tùm Conſtantinopoli ſub Ignatio contra Photium habitam damnandam, abdicandam, & è Synodorum numero expungendam eſſe, omnéſque qui Eccleſiam decipere, Photiúmque non agnoſcere perſiſtunt, Eccleſiæ communione eſſe abſcindendos. Et quoniam tunc inſtaret Euchariſtiæ celebrandæ tempus, monente Petro Cardinale Pontificis Legato, ad oſtendendam quam inierant pacem & concordiam, aſſurgens totus Patrum chorus Sanctæ & Divinæ Liturgiæ myſteria cum Photio peregit.

Act. V. *Januar.* xxvi. Cùm relatum eſſet occidentales Synodum Nicænam II. pro cauſâ ſanctarum & venerandarum Imaginum celebratam, non uſquequáq; recipere & approbare, ſtatuit Synodus dogmata ejus & decreta firma ac rata habenda eſſe, eámque inter ſanctas & œcumenicas Synodos ſeptimum habere locum, & æqualia cum reliquis ſortiri privilegia. Poſt hæc ad Metrophanis Smyrnæorum Metropolitæ cauſam deventum eſt. Qui cùm Synodali unioni conſentire nollet, deſtinati ſunt ad illum à Synodo tres Metropolitæ, ut veniret & ſeparationis ſuæ Synodo rationem redderet. Dixit cauſam ſe habere, ſed venire non poſſe infirmâ valetudine præpeditum. Miſſi ſunt igitur ad illum tres alii Metropolitæ, qui idem penè reſponſum ab eo retulerunt. Unde Legati Pontificii ipſum ab omni Eccleſiaſticâ communione ſegregandum eſſe cenſuerunt. Oblatâ hâc occaſione, tres Canones condidit Synodus ; quorum 1. ſtatuit ut quicunque à Joanne Papâ excommunicentur, ubicunque fuerint, à Photio pro excommunicatis habendi ſint, & vice verſâ, quoſcunque anathemati ſubjecerit Photius, eos à Joanne Papâ

Papâ pro excommunicatis habendos esse, servatis semper Romanæ Sedi, ejúsque Antistiti, suis privilegiis. Can. 2. Omnem Episcopum qui ex Pontificali ordine ad Monachorum locum & ordinem descendere velit, Pontificali dignitate deinceps esse exuendum. Can. 3. Nemini fas esse, vel absque causâ, vel causâ aliquâ confictâ, Episcopum verberare, vel in carcerem conjicere ; sin alitèr ausus fuerit, anathemate percutiendum. His, aliisque decretis de Photii receptione, Synodisque contra illum abrogandis, & dissidentium supplicio, déque Synodi Nicenæ confirmatione, subscripserunt Romani Pontificis & Patriarcharum Orientalium Legati, aliique Metropolitæ & Episcopi, acclamationibus pro more factis. SÆC IX ab Ann DCCC.

Act. VI. *Martii* x. in celebri Chrysotriclinii Palatio habitæ, interfuit unà cum filiis suis Augustis Basilius Imp. qui, habitâ ad Synodum oratione, hortatus est ut commune fidei Symbolum ederent, Nicenæ & reliquis Sanctis & Oecumenicis Synodis consonum. Quod & factum est ; producto in medium Niceno Symbolo, prout à Synodo II. Oecumenicâ explicatum & confirmatum fuerat, factóque Decreto antiquam hanc fidei definitionem puram & incorruptam servandam esse ; *Hanc*, inquiunt, *ex Majoribus ad nostra usque tempora descendentem, tàm mente, quàm linguâ, & amplectimur, & omnibus altâ voce ubique annunciamus, nihil auferentes, nihil addentes, nihil mutantes, nihil adulterantes ; Ideóque siquis spuriis verbis, vel additionibus aut subtractionibus, sanctæ illius & venerabilis definitionis antiquitatem adulterare audax tentaverit, si sit in sacro ordine constitutus, omnimodæ depositioni subjiciatur ; sin autem laicus, anathemati submittatur.* Quid hoc loco per additiones, mutationes, adulterationes voluerunt hujusce Concilii Patres, aperto ore proferre detrectârunt, nè Romano Pontifici labem inurere viderentur. Interim certum est ad processionem SPIRITUS SANCTI digitum intendisse, & additamentum illud (FILIOQUE) ante paucos annos sub Nicolao I. Papâ in publicum Ecclesiæ Symbolum receptum intellexisse. Quod quidem alibi disertè nos docet ipse Photius Epist. II. ad Patriarchas Orient. p. 51. Ubi de hâc quæstione ex professo agit, & post alia adversus Latinos, in eos hâc de causâ acriùs invehitur his verbis. Ἀλλὰ γὰρ οὐχὶ μόνον εἰς ταῦτα ὠλιγωρηκέναι ἐκνένευκεν, ἀλλὰ καὶ ἔστι κακῶν ὅτι κορωνὶς, εἰς ταυτὸν ἀνήγαγον. Πρὸς γὰρ τοῖς εἰρημένοις ἀτοπήμασι, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον Σύμβολον, ὃ πᾶσι τοῖς οἰκουμενικοῖς καὶ συνοδικοῖς ψηφίσμασιν, ἄμαχον ἴσχει τὸ ἰσχυὸ, νόθοις λογισμοῖς, καὶ παρεγγράπτοις λόγοις, καὶ θεσίοις ἐπιβολῇ, κιβδηλεύειν ἐπεχείρησαν. ὦ τῆς τῶν πονηρῶν μηχανημάτων. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον, ἀλλά γε καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι καινολογήσαντες. *Enimverò non in istis tantùm peccare sunt inducti, sed in ipsam impietatis coronidem, siqua ulla est, devenerunt. Præter enim memoratas absurditates, sanctum & sacrum Symbolum, quod ab omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatur, & vim obtinet irresistibilem, sensibus spuriis, verbis adscititiis, quæ summa fuit ipsorum audacia, conabantur adulterare. O machinationes diabolicas ! Spiritum sanctum novo more comminiscebantur, non de solo Patre, sed etiam Filio procedere.* Vix ovum ovo similius quàm locus hic Photianus Decreto Synodali, adeò & res & verba inter se conveniunt, ut Decretum à Photio conditum fuisse nemini dubitare licet. Etsi molliùs hic loquuntur Patres, paulò duriùs Photius, continuis Latinorum vexationibus antehâc asperior factus. His factis,

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. omnia hujus ſeptimæ Synodi Acta de Photii reſtitutione, omniúmque quæ contra eum vel dicta vel ſcripta fuerant renunciatione, ſubſcriptione ſuâ Imperator unà cum filiis ſuis confirmavit, totâ Synodo acclamante, ei ejuſque Imperio fauſta omnia & fœlicia apprecante.

Act. VII. *Martii* xiii. Lecta eſt fidei definitio, quæ ſuperiori die edita fuerat, communi omnium conſenſu iterùm recepta & confirmata, Synodo exclamante, *ſic ſentimus, ſic credimus, in hâc fidei confeſſione confirmamur.* Poſt effuſam deinde in Photii laudes Procopii Cæſareenſis Orationem, Romanæ Sedis Legati ſubjunxerunt, *Siquis Photium ſanctum Patriarcham non exiſtimat, nec cum eo communionem amplectitur, ſit ejus portio cum Judâ, neque in numero Chriſtianorum omninò referatur,* Synodo iterùm exclamante, *omnes idem ſentimus & arbitramur, ſiquis eum Dei Pontificem non exiſtimat, Dei gloriam ne videat.* Atque ita editis ſolitis acclamationibus, Synodus tandem ſoluta eſt.

Excerptis ſubjicitur Joannis Papæ ad Photium Epiſtola de additamento ad Symbolum, quâ dolet malos quoſdam architectos ſcandali & inimicitiæ inter utramque Sedem ſemina ſparſiſſe, teſtatus ſe ſanctum Symbolum ſicut ab initio traditum eſt inviolatum conſervâſſe, neque aliud addidiſſe, vel detraxiſſe, quin eos qui propriâ inſaniâ ducti hoc primùm facere auſi ſunt, ſe tanquàm Divini verbi tranſgreſſores, & Theologiæ Chriſti Domini, Apoſtolorum, reliquorúmque Patrum everſores condemnare, & unà cum Judâ collocare; neque interim aliquem violenter cogendum additionem illam omittere, ſed potiùs manſuetudine & prudentiâ admonendos eſſe, ut à blaſphemiâ recedant. Habentur etiam ad calcem, trium Photii Epiſtolarum fragmenta; nempe ad Marinum Caſtellenſem, Gauderichum Veletrienſem, & Zachariam Anagninum Epiſcopos. In quibus nihil memoratu dignum, præter amicitiæ ſignificationes & Symbola, continetur. Obtortis oculis hanc Synodum intuentur, mille conviciis proſcindunt, mille ſpiculis configunt, Scriptores Pontificii. Teſtis ſit vel unus L. Allatius, qui peculiari opere, quod *Synodum Photianam* inſcripſit, edito *Romæ* 1662. 8*vo.* hanc Synodum refutare aggreſſus eſt, quique non modò Acta ejus corrupta & falſata, ſed & ipſam Synodum nullam fuiſſe, neque alibi uſpiàm niſi in Photii cerebello extitiſſe diſertè contendit, futilibus quidem argumentis, viro ingenuo & erudito parùm dignis. Eodem opere plures ſub Photio Synodos CP. habitas, quàm vulgò ſolent numerari, commemorat: Sed quæ vel nullæ fuerint, vel nullius nominis, & quarum vix ulla veſtigia hodiè ſuperſunt.

879. MANTALENSE in territorio Viennenſi, Eccleſiaſtico-politicum, ſeu Placitum generale, anno DCCCLXXIX. idibus *Octobris*, ab Arelatenſis Regni Epiſcopis & Proceribus habitum. In quo Regis nomen Boſoni delatum eſt. Habentur Acta Synodi Conc. Tom. IX. p. 331.

881. ROMANUM XII. anno DCCCLXXXI. ſub Joanne VIII. habitum. In quo Athanaſius Epiſcopus & Princeps Neopolitanus, ob fœdus cum Saracenis initum, junctáque cum eis adverſus Italos arma, excommunicatus eſt. Vide Leon. Oſtienſ. lib. V. cap. 42. & Joan. VIII. Epiſt. CCLI. CCLVI.

MA-

MACRENSE anno DCCCLXXXI. iv. Non. *April.* apud S. Macram in Diœceſis Rhemenſis finibus congregatum. In quo non pauca ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia ſancita ſunt. Extant *Capitula* VIII. Conc. Tom. IX. p. 337. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 881.

NEMAUSENSE anno DCCCLXXXVI. *Novembr.* xv. à Theodardo Archiepiſcopo Narbonenſi, adverſus Selvam Clericum Hiſpanum, Sedem Narbonenſem, vel ut alii Tarraconenſem, affectantem, habitum. Vide quæ ex Narbonenſis Eccleſiæ monumentis referunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 395. 886.

COLONIENSE IV. anno DCCCLXXXVII. contra Raptores rerum Eccleſiaſticarum, Oppreſſores pauperum, & inceſtas nuptias celebratum. Extant de his *Capitula* VI. Conc. Tom. IX. p. 396. 887.

AGAUNENSE anno DCCCLXXXVIII. in Monaſterio S. Mauricii habitum. In quo Epiſcopi & Primores Rodolphum Conradi II. filium in Regem Burgundiæ elegerunt & coronârunt. Vide Rhegin. in *Chron.* ad annum DCCCLXXXVIII. & Conc. Tom. IX. p. 400. 888.

MOGUNTIACENSE anno DCCCLXXXVIII. præſidente Luitberto Archiepiſcopo, coactum. In quo, occaſione Arnulphi novi Regis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ propter incurſiones Normannorum reformandæ, multa de utroque ſtatuuntur. Extant *Capitula* XXVI. Conc. Tom. IX. p. 401. 888.

METENSE V. anno DCCCLXXXVIII. ex vulgari ſententiâ, Calendis *Maii* habitum. Etſi illud ad annum DCCCXCIII. referendum potiùs eſſe cenſet Sirmondus. Sanè tempus haud ſatìs certum videtur. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XIII. Conc. Tom. IX. p. 412. 888.

WORMATIENSE IV. anno DCCCXC. à circumvicinis Epiſcopis coactum. In quo Hermanni Colonienſis, & Adalgarii Hamburgenſis de Epiſcopatu Bremenſi contendentium cauſa examinata eſt. Vide Luitprand. in *Vit. Stephani* Papæ cap. 112. p. 283. Adam. Bremenſ. *Hiſt. Eccl.* lib. I. cap. 41. Flodoard. lib. IV. cap. 1. p. 315. 890.

VALENTINUM II. DCCCXC. ab Epiſcopis & Primoribus Regni Arelatenſis habitum. In quo Regis nomen Ludovico Boſonis filio delatum eſt. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 424. 890.

LANDAVENSE circa annum DCCCXC. à Guriano X. Landaviæ Epiſcopo, congregatum. In quo Tudur Rex Brechemaniæ ob homicidium & perjurium excommunicatur. Fateor hujus Synodi tempus haud ſatìs certum eſſe. Acta habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 381. Notet Lector plura Concilia Landavenſia circa hæc tempora, annis tamen incertis, habita fuiſſe, quæ ex Eccleſiæ Landavenſis Archivis Cl. Spelmannus citato loco nobis exhibet. 890.

SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 891. MAGDUNENSE in diœceſi Aurelianenſi ad Ligerim fl. anno DCCCXCI. habitum. In quo ſancitum eſt ne quis in poſterum Abbas in Cœnobio S. Petri Senonenſis ordinetur, niſi quem Monachi de ſuis elegerint. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 432.

892. VIENNENSE anno DCCCXCII. à Regni Arelatenſis Epiſcopis collectum. Extant de diſciplinâ & moribus Eccleſiæ *Canones* IV. Conc. Tom. IX. p. 433.

892. RHEMENSE II. anno DCCCXCII. vel ſequenti, præſidente Fulcone Archiepiſcopo, celebratum. In quo, Odone Comite, qui regnum tyrannicè invaſerat, rejecto, Carolus Simplex filius Ludovici Balbi Francorum Rex inauguratur. Vide quæ hâc de re notârunt Sirmondus, Labbeus, Binnius Conc. Tom. IX. p. 434.

893. ROMANUM XIII. anno DCCCXCIII. Calendis *Martiis* ſub Formoſo Papâ, ob ingruentia undique mala, hæreſes, & ſchiſmata, celebratum. Vide de hâc Synodo Flodoard. lib. IV. cap. 2. p. 317.

894. CABILONENSE V. anno DCCCXCIV. habitum. In quo Gerfredi Monachi, qui Adalgarium Æduorum Epiſcopum veneno necâſſe dicebatur, per corpus Domini purgatio facta eſt. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 437.

895. TRIBURIENSE in Villâ Regiâ ſuper Rhenum, non longè à Moguntiâ, anno DCCCXCV. à *XXVI.* circiter Epiſcopis habitum. In quo, inter alia, Epiſcopatûs Bremenſis cauſa, non ſemel agitata, Hermanno Colonienſi adjudicata eſt. Extant de variis caſibus, & pro diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformatione *Capitula* LVIII. Conc. Tom. IX. p. 438.

NAMNETENSE; proximè poſt Triburienſe Namnetenſem hanc Synodum ſubjiciunt Conciliorum Editores. Verùm tempus ejus planè incertum in medio relinquunt. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant qui conditi ſunt *Canones* XX. de viſitandis infirmis, de Sepulturâ, de Sacerdotibus nè ullas fœminas, etſi per Canones conceſſas, in domibus habeant, de decimis, de pœnitentiâ adulterii & fornicationis, de quibuſdam confraternitatibus &c. habentúrque Conc. Tom. IX. p. 468. (ubi Sirmondi notam vide) & cum eruditis Car. Cointii notis Tom. III. p. 426. Sunt qui referunt ad annum DCLVIII. Car. Cointius ad annum DCLVI. verùm nulla datur temporis Epocha quâ certò definiri queat.

897. ROMANUM XIV. anno DCCCXCVII. à Stephano Papâ habitum. In quo Formoſi Papæ nuper defuncti cadaver exhumatum, & per terram tractum, quaſi in judicium adductum & damnatum eſt. Vide Synod. Roman. ſub Joan. IX. cap. 1. Conc. Tom. IX. p. 502.

897. PORTUENSE in Pago Nemauſenſi anno DCCCXCVII. xiii. Cal. *Maii* celebratum. In quo Magalonenſis Epiſcopus Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ parochiam quandam, quam Eccleſiæ S. Andochii attribuerat, reſtituere jubetur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 478. à Baluzio primùm edita *Conc. Gall. Narbon.* p. 1.

RHE-

RHEMENSE III. anno DCCCC. pridiè Nonas *Julii* habitum. In quo Fulconis Archiepiſcopi Rhemenſis occiſores anathemate damnantur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 481. SÆC. IX. ab Ann. DCCC. 900.

COMPOSTELLANUM anno DCCCC. iii. Cal. *Decembr.* ab *VIII.* Epiſcopis habitum. In quo Cæſarius Abbas, Tarraconenſis Archiepiſcopus electus & conſecratus, ejus electioni repugnantibus aliis & præcipuè Archiepiſcopo Narbonenſi, ad Sedem Romanam appellavit. Vide Conc. Tom. IX. pag. 482. & *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 168. 900.

Finis Noni Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM OBSCURUM.

SCRIPTORES.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

901. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Vodoali*, Monachus Sueſſionenſis, claruit circa annum DCCCCI. ſaltem ſuperiore Sæculo exeunte. Scripſit Vitam S. Vodoali, cognomento *Benedicti*, Confeſſoris, qui deceſſit circa annum DCC. Quam ſubinde decurtatam edidit Joan. Bollandus *Februar.* v. Integram ex codice B. Mariæ Parthenonis, annorum circiter ſeptingentorum, dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 544.

910. AUCTOR *Vitæ S. Giſleni* claruit circa annum DCCCCX. Scripſit Vitam S. Giſleni Confeſſoris, qui cellam in Hannoniâ condidit, obiitque circa annum DCLXXXI. Quo quidem in opere, prioris Anonymi hâc de re ſcrinia Auctor noſter compilavit. Edita eſt hæc Vita à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 788. qui ex Raineri Cellenſis Monachi, anno MXXX. clari, libro de Miraculis S. Giſleni non pauca ſubjecit.

910. ANONYMUS *Vitæ S. Burchardi* Auctor vixiſſe videtur ineunte Sæculo X. circa annum DCCCCX. Scripſit Vitam S. Burchardi Wirtziburgenſis Epiſcopi primi, quam primus extulit Hen. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. IV. Part. II. p. 651. & ex eo Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 698. Burchardi etiam res geſtas tribus libris conſignavit Egilwardus, Cœnobii S. Burchardi propè Wirtziburgum Monachus, qui Sæc. XI. vixiſſe videtur, etſi non deſint qui ipſum ad ann. MCCC. remittunt. Omiſſo libro primo ut qui Anonymi lucubrationem ſuperfluis verbis ſolùm amplificet, ſecundum & tertium edidit idem Mabillonius *ibid.* p. 703.

920. THEODORUS, Conſtantini Porphyrogennetæ, pueri adhuc in paternum Imperium ſuccedentis, Præceptor & Ephorus, claruit anno DCCCCXX. Habuit is ſummam in Aulâ CP. auctoritatem, donec Romani Lecapeni, Patricii, & magni Drungarii claſſis Imperatoriæ, qui Imp. Conſtantini Porphyrogennetæ dignitatem indies magis magiſque imminuere cœpit, conſiliis obſtans, ipſe à Romano, unà cum Simeone ſuo fratre Eunucho, in Opſicianam Aſiæ minoris regionem deportatus eſt. Quæ pluribus perſequitur Leo Grammaticus in *Chronographiâ* Edit. *Pariſ.* p. 492. &c. Eadem ſed contractiùs habet Cedrenus Hiſt. p. 614. 618. 632. Edit. *Pariſ.* Extant Græcè MSS. orationes V. hactenùs inditæ. I. *Encomiaſtica* ad magnum Eccleſiæ Œconomum, Patriarchæ fratrem, hoc initio. Μικρὸν μοι πρὸς σε τὸ μέγαν τὸ τῆς λόγου δύρον τῆς Θεοῦ ἄνθρωπε, &c. II. *Objurgatoria* ad diſcipulos ſuos turbidos & inobedientes. Incipit, Πῶ ποτὲ εἰσὶν οἱ τὸ ἀυτρεῖον ἡμῶν ἐνεδίζοντες, οἱ τῆς λόγου διαλογίων καπηλεύμενοι &c. III. *Apologetica* ſatis prolixa, pro Eunuchiſmo & Eunuchis compoſita, in gratiam & ſolatium fratris ſui qui fuit Eunuchus, præfixo duplici proœmio. Ipſa Oratio hoc habet initium.

tium. Εὕρηκα σοὶ τὸ Εὐνοχίας σωκήγορον ἄμωδον. ἰῶ μοὶ γᾶ &c. In hâc oratione S. Baſilium, ob damnatum Eunuchiſmum, perſtringit & refellit. Confer Lambec. *Comment.* lib. III. p. 132. IV. Ad Imperatorem Conſtantinum Porphyrogennetam, Leonis ſapientis filium, partim *encomiaſtica*, partim *paræneticа*. Principium. Δῶρον τι κὴ ἐγω Βασιλεῦ τοῦτο δίδωμι, δῶρον ἐμοὶ δοθέναι, καὶ σοὶ λαμβάνειν ἱλαρῶς οἰκειότατον &c. V. *Ad diſcipulos.* Incipit hoc modo. Ἔδοξέ μοὶ μὲ λέγειν ὦ παιδες ἱλαρότερά τι κὴ ἐυφημότερα, κὴ ἀεί τι χάρι ἔχοντα λόγῳ προσωπον &c. Egregia hæc opuſcula & publicâ luce digniſſima aſſervantur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* CI. *Neſſel.* XLIII. num. ii. fol. 116. Eáque ſupplemento ſuo corporis Hiſtoriæ Byzantinæ, quod animo conceperat, ſe inſerturum pollicitus eſt Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 15.

SÆC. X ab An. DCCOC.

LEONTIUS, Byzantius Chronographus, claruit circa annum DCCCCXX. De nomine quidem, germanum ſit an ſuppoſititium, dubitant Labbeus & Voſſius, ac proinde tanquam Anonymus in lucem prodiit. Jubente Conſtantino Porphyrogennetâ, contexuit *Chronographiæ* libros IV. quibus totidem Imperatorum vitas ac res geſtas expoſuit; nempe Leonis Armenii, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, & Michaelis Theophili filii: Exorſus à Michaele Curopalatâ, in quem deſinit Theophanes, uſq; ad Baſilium Macedonem, *i. e.* ab anno DCCCXIII. ad annum uſq; DCCCLXVII. Hos libros Græc. Lat. edidit Combefiſius inter *Scriptores* poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. à p. 1. ad p. 131. Sequitur in Editione Combefiſianâ *Vita Baſilii Macedonis*, novâ verſione ornata p. 132. quam ſub nomine Conſtantini Porphyrogennetæ anteà Græc. Lat. ediderat L. Allatius *Symmict.* Part. II. p. 1. Verùm Conſtantini eſſe negat Labbeus, & Chronographo noſtro potiùs adjudicandam cenſet, *Protrept. ad Hiſt. Byzant.* num. xxviii. p. 14. & meo quidem judicio rectiſſimé. Auctor enim Baſilium tot immenſis ubique ornat præconiis, ejúſque genus à tàm vetuſtâ, nobilique proſapiâ repetit, aliter quàm iſtius temporis ſcriptores facere ſolent, ut à Conſtantini modeſtiâ alienum planè videatur, neque aliud ſcriptori fuiſſe conſilium, quàm ut avi laudes nimiùm decantando, nepoti ſuaviùs adblandiretur. De ſe tanquàm Conſtantino nuſquàm vel leviſſimum indicium injicit, immò tanquàm de alio ubiq; loquitur, præſertim num. xxxiv. Ubi hæc habet, Νῦν δὲ τῆς ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντῖνος ὁ τὴν πορφύραν βλαστὸς, ὁ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου υἱὸς, ἐκείνου ὢν υἱωνὸς, τὸ τοιοῦτον προτέρημα &c. *Nunc ætate noſtrâ Conſtantinus purpuræ ſurculus, Leonis ſapientiſſimi filius, illius nepos, hoc privilegium habuit.* Hæccine de ſe Conſtantinus? Apage! Neque aliud ex operis *epigraphè* exculpi poteſt, quàm Conſtantinum ſcriptori demùm, quiſquis erat, ſcribendi argumentum & materiam ſubminiſtrâſſe. In præfatione teſtatur auctor, ſe ſi vita viréſque obſecundâſſent, univerſi Imperii Byzantini, ejúſque Imperatorum hiſtoriam ſcripto conſignaturum. Ac proinde poſteà ex morbo convaleſcens, quatuor Baſilii deceſſorum Vitas huic operi præmiſit. Addidit Combefiſius p. 217. incerti Auctoris Vitas Leonis philoſophi, ejúſque filiorum Alexandri & Conſtantini, Romani Lecapeni, Conſtantini, & Romani Conſtantini filii; quas ex aliis quas habemus, mutato nonnihil ſtylo, recentiorem quendam compilâſſe, & ſuperioribus ſubjeciſſe non ſine magnâ veriſimilitudine conjicit Labbeus. 920.

AUCTOR

SÆC. X. ab An. DCCCC. 920.

AUCTOR *Vitæ S. Baſoli*, Cœnobii S. Baſoli Monachus, claruit circa annum DCCCCXX. Scripſit Vitam S. Baſoli confeſſoris, denati anno circiter DCXX. quam ex cod. MS. Altivillarenſi, in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 640.

920. ANONYMUS *Vitæ S. Aicaidri* Auctor, Monachus Gemmeticenſis, claruit circa ann. DCCCCXX. Extat ab eo ſcripta S. Aicaidri Abbatis Gemmeticenſis Vita, ex codicibus MSS. eruta, apud Joan. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 952.

930. ODILO gente forſan Gallus, S. Medardi apud Sueſſionenſes Monachus, claruit circa annum DCCCCXXX. Condidit librum *de Tranſlatione* Reliquiarum S. Sebaſtiani Martyris, & Gregorii Papæ in Sueſſionenſe S. Medardi Monaſterium, anno DCCCXXVI. factâ, quam Ingranno, Monaſterii ſui Decano, dicavit. Libellum ſed anonymum, & præfatione mutilum, extulit Bollandus *Januar.* xx. integrum Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 383. Scripſit etiam Odilo noſter ad Ingrannum, librum *de adventu & ſuſceptione SS. Martyrum Tiburtii, Marcellini*, &c. ex urbe Româ in Monaſterium Sueſſionenſe, quem habes apud eundem Mabillon. loc. citat. p. 411. Alter erat Odilo, Abbas Cluniacenſis, hujus etiam ſæculi ſcriptor, cujus in *Hiſt. Liter.* Part. I. ad ann. DCCCCXCIV. meminimus.

933. Vid. Part. I. p. 580.

HIPPOLYTUS Thebanus, claruit anno DCCCCXXXIII. Futile eſt quod habet Bivarius * qui Hippolytum noſtrum Epiphanio antiquiorem facit. Verùm noſtrum cum Portuenſi confundere videtur. Fuiſſe Simeoni Metaphraſtæ ſaltem ætate ſupparem exinde conſtat, quòd ipſum diſertè citet. Quid quòd eodem cum Simeone tempore & vixiſſe & ſcripſiſſe, non infœlici conjecturâ inde colligit Cl. le Moynius †, quòd ex omnibus quos citat auctoribus ſolum Metaphraſtem *Dominum* Symeonem vocat. Ἐγὼ δ', inquit, παιδεμαι τοῖς λόγοις τῦ κυρίυ Συμεών. Qui titulus aptè ſatis ab eo tribuitur, qui ſcribebat jam vivente Symeone, qui cum in Aulâ gratiâ & dignitate floreret, & eſſet magiſter & magnus Logotheta, honorificâ iſtâ κυρίυ denominatione ab Hippolyto inſigniri potuit. Contexuit Hippolytus *Syntagma chronicum* à Chriſto nato ad ſua uſque tempora (ut videtur) deductum. Hujuſce operis Fragmentum ſub Hippolyti Portuenſis nomine primus protulit Niceph. Calliſtus *Hiſt. Eccl.* lib. II. cap. 3. p. 135. Amplius & illuſtrius Fragmentum de genealogiâ Chriſti ejúſque in terris converſatione habetur MS. pluſquam ſemel iterúmque in Bibliothecâ Vindobonenſi, ut de aliis Bibliothecis nil dicam. Primus illud Latinè edidit Joan. Sambucus *Patav.* 1556. 8vo. Græcè & Latinè ex codice Bavarico H. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. III. p. 35. paulò integriùs P. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 46. noviſſimè ex codice Vaticano Schelſtratius *Append. ad Opus chronol.* p. 510. qui textum exhibuit Caniſiano & auctiorem & ſinceriorem, cùm in Caniſii codice non pauca fuerint inſerta. Operæ precium fecerit, ſiquis collatis variis editionibus & codicibus MSS. præclarum hoc Fragmentum denuò evulgaret. Interim conſulat Lector quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 45, &c. 98, 99. lib. IV. p. 150. lib. V. p. 109. lib. VII. p. 341. Aliud Fragmentum ex codice Urbino-Vaticano ante DC. annos conſcripto habet Schelſtratius *ibid.* p. 513. In Biblioth. Bodleian. cod. *Baroc.* CXLII. num. xviii. fol. 278. habentur excerpta è Chronico Hippolyti Thebani de

* Comment. ad Fl. Dextr. Chron. p. 14.

† Not. ad Var. Sacr. p. 1082.

de Incarnatione Chriſti, & de annis quos vixit B. Virgo, de Joanne Baptiſtâ, Evangeliſtâ &c. An verò eadem prorſùs cum editis, niſi inſpecto codice dicere non licet. Alia Chronici hujus Fragmenta ex codice Regio Græcè & Latinè dabit Cl. Cotelerius *Not.* ad *Patres Apoſt.* p. 201, 494. SÆC X. ab An DCCCC.

JOSEPHUS GENESIUS, Hiſtoricorum quos mediæ ætatis jactat Græcia haud poſtremus, claruit ſub Conſtantino Porphyrogennetâ, circa annum DCCCCXL. Etſi de anno non uſque adeò certus ſim. Hiſtoricis Byzantinis ipſum accenſet Joannes Scylitzes Curopalata in præfatione operis ſui, in editione Græco-Latinâ Pariſienſi (quæ poſteriorem ſolummodò Hiſtoriæ Scylitzianæ partem exhibet) perperàm omiſſâ, habetur verò in verſione Latinâ quam adornavit ediditq; Joan. Baptiſta Gabius *Venet.* anno 1570. Et quia in paucorum manibus verſatur hæc editio, locum integrum hîc deſcribere non gravabor. *Nam Daphnopates Theodorus, Nicetas Paphlago, Joſephus Geneſius, & Manuel Byzantius, Nicephorus Diaconus Phryx, Aſianus, Leo, Theodorus qui fuit Sides Præſes, ejuſque nepos, atque ejuſdem cognominis illius Eccleſiæ quæ eſt in Sebaſte præfectus, & unà cum his Demetrius Cyzici & Joannes Monachus Lydus, proprio ſibi quiſque propoſito argumento——— longè à virorum illorum quos diximus* (viz. *Georgii Syncelli & Theophanis*) *mente aberrârunt.* Cedrenus, qui Scylitzæ ſcrinia, etiam rarò mutatis verbis, perpetuò compilare ſolet, in præfatione recenſitis reliquis Geneſium quidem & Manuelem prætermittit, quos tamen nomine τῶν λοιπῶν Βυζαντίων comprehendere videtur. Contexuit Joſephus noſter *Hiſtoriam* ſive *Vitas* Imperatorum Byzantinorum Leonis Armeni, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, Michaelis Theophili filii, & Baſilii Macedonis, Hiſtoriæ Byzantinæ partem non contemnendam, quam Conſtantino Porphyrogennetæ Leonis filio, cujus juſſu opus illud aggreſſus fuerat, nuncupavit. Patet id ex dedicatione; ubi verſibus Elegiacis, operi præfixis, auctor Conſtantinum ſic alloquitur. 940.

Τῷ δὲ ἱστορίαι πιλέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας
Αὐτοκράτορ μελέταις καὶ κάμασιν μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα ὅπως ἐγνώσμενον εἴη
Ἐκ φιλοδεσποτίας σωπηθὲν ἐκ τε πόθου.

Extat MS. in Bibliothecæ Collegii Paulini Lipſienſis codice, paginis LXXVII. in folio conſtante, præfixo *Geneſii* nomine. Apographum ejus Joan. Andreæ Boſii Hiſtoriarum in Jenenſi Academiâ olim Profeſſoris manu deſcriptum, cum breviuſculis Reineſii notis, in Bibliothecâ Senatûs Lipſienſis aſſervatur. Opus diu cum blattis & tineis luctatum in lucem tandem protrahere in ſe ſuſcepit vir undiquáque doctiſſimus Chriſtianus Wagnerus, ad D. Joannis Paſtor Lipſienſis. Apographum Boſianum cum Codice Lipſienſi iterùm contulit, Latinâ verſione, notiſq; critico-hiſtoricis & canone chronico illuſtravit, & diſſertationem præliminarem planè eruditiſſimam præmittere deſtinavit. Verùm morte præventus (obiit enim non mediocri Rei Literariæ jacturâ, dyſenteriâ extinctus v. Cal. *Aug.* MDCXCIII.) opus incœptum abſolvere non potuit. Etſi trientem laboris ſe jam devorâſſe, noviſſimis literis paulò ante obitum datis me monuit. De auctore ſingularem planè ſententiam fovebat, codicem MS. *Geneſii* nomen falſò præferre, & à recentiori manu illud additum; veros auctores fuiſſe *Georgium* & *Theophanem*, Jo-

SÆC. X. ab An DCCCC. annis cujuſdam Diocæſareenſis filios; patere hæc ex Iambis *Olympii* cujuſdam, qui codicem manu ſuâ deſcripſit, calci operis ſubnexis, quos prout ab amicis Lipſienſibus in uſum meum deſcripti ſunt hic ſubjungam.

Λαὸς θεῷ. ἀνὴρ ἄριστος. ὡς ἔγω κρίνω
Γεωργιὸς τε φημὶ κ᾽ Θεοφάνης
Τῶν χρονογράφων τῆσδε τ᾽ βίβλου Πάτηρ *
† Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλε δαιμόνων
Ὁ τῆς πρεσβύτερων πρῶτος. ἀλλὰ κ᾽ ἡμῖν
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης
Ὀλύμπιος. Ὀλύμπιος.

* Πάτηρ.
† Cl. Olearius qui mei causâ Iambos ad codd. MSS. nuper recenſuit, legit Ἰωάννης σοι πάπας.

Videbit lector eruditus vel primâ fronte hos Iambos ſanam lectionem non agnoſcere, neque ſenſum ſatis commodum fundere. Quin nec diſſimulat ipſe Wagnerus in iis eſſe quæ ipſe haud ſatis intellexerit, id tamen extra dubitationis aleam poſitum eſſe, quòd Georgius & Theophanes Joannis τῦ τῆς πρεσβύτερων πρώτυ, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν Διοκαισαρείας filii, ſint chronographi τῆσδε τ᾽ βίβλυ. Subdit ſe non dubitare quin codici MS. Paulino ΓΕΩΡΓΙΟΥ nomen primitùs adſcriptum fuerit, poſteà verò cum literæ quædam hujus nominis evanuiſſent, neſcio quis lacunas literarum expleturus ΓΕΝΕCΙΟΥ nomen formaverit. Ego quidem (ut quod ſentio, liberè dicam) in ſententiâ Wagnerianâ acquieſcere non potui. Facilè vidi Iambis ſaniorem lectionem reſtitui poſſe, aliúmque ex iis ſenſum exculpendum eſſe. Nè verò judicio meo temerè nimìs adhærere viderer, conſului virum in his literis ſummum, Edvardum Bernardum, qui Iambos hoc modo corrigendos & in hunc ſenſum reddendos eſſe cenſuit,

Λάϊδων ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργιὸς τε φημὶ κ᾽ Θεοφάνης
Τῶν χρονογράφων, ὁ τῆσδε τ᾽ βίβλυ Πατὴρ
Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλε δαιμόνων,
Ὁ τῆς πρεσβύτερων πρῶτος, ἀλλὰ κ᾽ ἡμῖν
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

Inter recentes Scriptores optimus quantum ego arbitror, Georgium, inquam [Syncellum] *& Theophanem, chronologos, eſt hujus libri auctor* [Joſephus Geneſius]. *Sume ergo tibi, Joannes, hoc opus, vir dilecte Deo, Præſulum primus atque etiam Epiſcopus, ſive Sacerdos Diocæſariæ, quæ eſt Anazarba.* Deſcripſerat, ut videtur, hunc codicem Olympius in Joannis cujuſdam Epiſcopi Diocæſarienſis gratiam, deſcriptúmque ſubnexis verſibus illi obtulit. Atque hunc verum Hexaſtici Iambici ſenſum eſſe, & genuinam lectionem quovis ferè pignore contendam. Neque ullus dubito Cl. Wagnerum pro eo quo erat candore atque eruditione ſententiam ſuam facilè mutaturum, ſi modò Iambos Olympianos cum Joannis Scylitzæ loco contuliſſet. Verùm Scylitzæ præfationem ipſe non viderat, de eâ admodùm ſollicitus, utque ejus loci copiam ſibi facerem, me enixiſſimè obteſtatus. Interim impenſè rogandi ſunt ejus amici, viri eruditione præſtantiſſimi, cujuſmodi plures nutrit Lipſienſis Academia, nè præclaros eruditiſſimi viri labores perire ſinant, eoſque penè ad umbilicum perductos diutiùs publico invideant.

FLO-

FLODOARDUS ſive FRODOARDUS Canonicus Rhemenſis claruit anno DCCCCXL. Præter opera ab eo ſcripta, quæ in *Hiſtoriâ Literariâ* Part. I. recenſuimus, extant in pervetuſto codice Carmelitarum excalceatorum in Suburbio Germanenſi, verſuum Heroicorum libri XIV. initio quidem mutili, *de ſummis Pontificibus à B. Petro ad Leonem* VII. quo etiam in opere ſub ſingulis Pontificibus haud pauca ſanctorum Elogia interjicit. Prolixam admodùm hujus operis partem nempe à Gregorio II. ad Leonem VII. Edidit Cl. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. II. p. 596. Ex eodem codice, nempe lib. XIV. cap. 18. *Vitam S. Columbani* Abbatis, edidit idem Mabillonius *Sæc.* II. p. 30. ut & *S. Attalæ* Vitam ibid. p. 127. Carmen etiam de *S. Bertulfo* Abbate Bobienſi ibid. p. 166. Denique ex lib. XIII. Carm. VIII. de *S. Benedicto* multíſque ejus miraculis Carmen integrum protulit idem Mabillonius in *Supplemento* Sæc. I. quod habetur ad calcem *Sæc.* II. p. 1095. An hoc opus idem ſit cum Flodoardi libris XV. *de Triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum*, metro ſcriptis, qui, ut ex indice MSS^orum Bonderiano liquet, Treviris aſſervantur, nôrunt ii, quibus utrumque opus conferre datum ſit. SÆC. X. ab An. DCCCC. 940. Vid. Part. I. p. 581.

ANONYMUS *Hiſtoriæ Claromontenſis* Auctor, claruit circa annum DCCCCL. Scripſit de SS. Eccleſiis & Monaſteriis Claromontii libellos II. quos primus eruit notíſque illuſtravit Jo. Savaro Regis Conſiliarius *Pariſ.* 1608. & exinde Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. pag. 707. 950.

ANONYMUS *Vitæ S. Deicoli* ſcriptor, Monachus Lutrenſis, claruit circa annum DCCCCL. Vitam S. Deicoli Monaſterii Lutrenſis in Diœceſi Byzantinâ Abbatis primi, anno circiter DCXXV. defuncti, literis mandavit, Werdolfo Abbati dedicatam. Hanc primus edidit Jo. Bollandus ad *Januar.* xviii. deinde ad codices MSS. recognitam Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 103. 950.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Radbodi*, iſtius penè temporis ſcriptor, claruit circa annum DCCCCL. Commiſit literis Vitam S. Radbodi Epiſcopi Trajectenſis ad Rhenum, anno DCCCCXVIII. defuncti. In quâ condendâ, ſe ſua ab illis, qui rebus geſtis interfuere, accepiſſe num. v. profitetur. Extat, ſed mutato ſtylo, preſſiùs deſcripta, apud Surium, *Novembr.* xxix. Exinde apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 25. 950.

JOHANNES gente Italus, Urbem Romam natalem habuit, Odonis Cluniacenſis diſcipulus, à quo Româ ſecum abductus, Monachus inſtitutus eſt, deinde Prior ab eo ordinatus. In totâ peregrinatione comitem & ſocium intimum eum habuit Odo, ejúſque operâ ad negotia ſua peragenda maximè uſus eſt. Claruit circa annum DCCCCL. Condidit de Vitâ Præceptoris ſui, S. Odonis, Abbatis Cluniacenſis ſecundi, libros tres. Hos poſt du Cheſnium in *Bibliothecâ Cluniacenſi* ad MS. codicem Compendienſem recognitos, edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 150. qui & prolixum, ſed & eruditum *elogium hiſtoricum* de Odone Abbate Cluniacenſi præmiſit. 950.

ANONYMUS *Vitæ S. Mederici* Auctor, claruit poſt Sæculum IX. quo verò anno non ſatìs liquet, ac proinde ad annum DCCCCL. eum ponimus, donec certiora indagare poſſumus. Scripſit Vitam S. 950.

SÆC. X. ab An. DCCCC. Mederici Æduenſis apud Pariſios Abbatis, quam ex MSS. codicibus Biblioth. SS. Germani & Victoris Pariſ. in lucem protraxit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 8.

950. AUCTOR *Vitæ S. Theofredi*, Monachus, ut videtur, Calmeliacenſis, quo tempore claruit haud ſatis liquet; ætas enim ejus parùm certa. Cl. Mabillonius ipſum ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit, non aliâ ratione ductus, quàm quòd interdictum, quo fœminis in Eccleſiam Monaſterii negabatur ingreſſus, ſuo adhuc tempore viguiſſe ait. Atqui ritus iſte in paucis Monaſteriis perſeveravit ultra Sæculum X. Quiſquis ſit, ſcripſit Vitam S. Theofredi Abbatis Calmeliacenſis, & Martyris in Galliâ anno DCCXXVIII. quam ex MS. codice ejuſdem Monaſterii in lucem dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 477.

950. AUCTOR *Vitæ S. Ebbonis* claruit ex Cl. Mabillonii conjecturâ Sæculo X. certè poſt Normannorum in Galliâ procellas, adeoque illum ad medium hujus ſæculi retulimus. Scripſit Vitam S. Ebbonis, Senonenſis in Galliâ Epiſcopi, defuncti anno DCCXLII. quam ex MS. codice S. Petri apud Senonas eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 647.

950. ANONYMUS *Auctor Tranſlationis* S. Gorgonii, Cœnobii Gorzienſis ad Amnem cognominem haud procul à Moſellâ fl. ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCI. Scripſit hiſtoriam Tranſlationis S. Gorgonii Martyris in Monaſterium Gorzienſe, quam ex cod. MS. Rhemenſi edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 204.

950. ANONYMUS alter *Vitæ S. Altonis* Auctor, Altimonaſterienſis in Diœceſi Friſingenſi in Boioariâ ſuperiore Monachus, claruit eodem circiter tempore, certè hoc ſæculo, ut ex ipſius opuſculo liquet. Scripſit Vitam S. Altonis, ortu Scoti, ſeu Hiberni, Cœnobii Altimonaſterienſis conditoris & Abbatis primi, circa annum DCCLXX. defuncti. Extat apud Bollandum *Februar.* ix. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 217.

950. AUCTOR libri *de miraculis S. Columbani*, Cœnobii Bobienſis in Alpibus Cottiis, non longè à flumine Trebiâ ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCL. ut ex iis quæ de temporibus Berengarii Imp. occiſi ann. DCCCCXXIV. & Hugonis (qui ex Provinciæ Comite factus eſt Italiæ Rex anno DCCCCXXVI. ex Rege Monachus anno DCCCCXLV.) refert capp. VII. VIII. IX. manifeſtò liquet. Compoſuit librum de miraculis S. Columbani Abbatis Luxovienſis, quem ex codicibus MSS. eruit, Actiſque ſuis inſeruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 40.

956. THEODORUS cognomento DAPHNOPATES, vir ſummi in Aulâ Conſtantinopolitanâ & nominis, & dignitatis, Patricius, & primus à ſecretis, claruit circa annum DCCCCLVI. ut ex infrà dicendis liquidò patebit. Erat Theodorus non modò dignitate, ſed & literis illuſtris. Scripſiſſe hiſtoriam Conſtantinopolitanam exinde colligo, quòd ipſum Hiſtoricis Byzantinis in præfatione hiſtoriæ ſuæ diſerte accenſeat Joannes Scylitzes, quod & à Cedreno etiam factum eſt p. 2. Sed & in Theologicis haud levitèr verſatus. Supereſt ejus Oratio de manu S. Joannis Baptiſtæ Antiochiâ Conſtantinopolim tranſlatâ, quæ

quæ ita incipit. Ἰδοὺ ἐγὼ πάλιν ἡμῖν τοῦ ἱερέως τοῦ Χριστοῦ ἐπεδήμησε πανήγυρις, τῆς ἁγίας Χαριτῶν ἀναδοχῆς ἑορτὴ παραγενομένη &c. Extulit hanc Orationem, ſed anonymam, Latinè Surius *Auguſt.* xxix. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* juxta Lambec. CXI. num. v. à fol. 87. uſquè ad fol. 98. Meminit & L. Allatius *diatr. de Symeon.* p. 96. S. Præcurſoris manus diu, magnâque curâ Antiochiæ in Templo D. Petri cuſtodita fuerat; quam tandem clàm ſurripuit Jobus quidam Diaconus Antiochenus, & urbe noctu egreſſus Chalcedonem detulit, ubi Triremi Imperatoriæ, ad hoc ipſum emiſſæ, impoſitam, illuſtriores Senatores procedentes obviàm, cum Polyeucto Patriarchâ, & univerſo Clero & Populo, cum cereis, facibus, & ſuffitibus, eam in Palatium deduxerunt, anno circiter DCCCCLVI. referente hæc Cedreno *Hiſt.* p. 640. Mox inſtitutum hujus *Tranſlationis* Feſtum, & hàc occaſione anno ſequenti, cùm anniverſaria iſtius Feſti rediret ſolennitas, hanc orationem habuit Theodorus, utì num. xvi. xvii. xviii. xix. ipſe prolixè narrat. Hinc ætas ejus alioquin ſatìs obſcura clarè deprehenditur. Extat etiam MS. ejus *Encomium in S. Paulum*, ex diverſis Chryſoſtomi ſermonibus collectum. Principium. Ἅπαις μὲν ἐγκωμίων λόγος &c. Vide L. Allat. *de ſcript. Symeon.* p. 82. Aliud ejuſdem argumenti, ſed diverſo planè initio ibid. p. 111. Princ. Τὴν ὑπαπαντῆς τῆς Ἀποστολικῶν πρόξενον. *Oratio in nativitatem pretioſi Præcurſoris.* Pr. Εἰ μὲν ὁ τοῦ λόγου καιρὸς καὶ πρόδρομος. Allat. ubi ſuprà p. 87. qui tamen monet in cod. Vaticano MLXXIV. Theodorito Cyri Epiſcopo tribui. *Vita Theodori Studitæ* habetur Græcè MS. *Biblioth. Auguſtan.* cod. LXVI. num. vi. teſte Poſſevino in *Append.* p. 69. Extant item Theodori noſtri *Apanthiſmata* ſive floſculi, ex variis S. Joannis Chryſoſtomi operibus decerpti, & in XXXIII. capita diviſi, editi Græcè in Editione Savilianâ Tom. VII. p. 665. Græcè & Latinè in Pariſienſi Tom. VI. p. 663. Habentur MSS. Biblioth. Vindod. cod. *Theol.* juxta Lambec. CLIII. num. i. Ubi ordo eorum & numerus ab editis diſcrepat, & unicuique capiti partim in principio, partim in margine, literis miniatis aſſcriptum eſt ex quibus Chyſoſtomi operibus ſingula apanthiſmata deſumpta ſunt. Eadem apanthiſmata continet etiam codex CLIV. elegantiſſimus planè, & magnâ ex parte aureis literis ſcriptus, qui Cardinalis Beſſarionis olim fuit. Addam ſolummodò Theodorum noſtrum inter Scriptores recenſeri, ex quorum ſermonibus liber Græcorum Eccleſiaſticus, Πανηγυρικὸς dictus, contextus ſit, quo diverſorum auctorum Orationes laudativæ in varias Chriſti Domini & Sanctorum feſtivitates continentur, monente L. Allatio diſſert. I. *de lib. Eccleſ. Græc.* p. 95.

S. M. C. X. ab An. DCCCC.

FRIDEGODUS Angſus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCCCLX. Vitam S. Wilfridi Eboracenſis metricè ab ipſo ſcriptam, ſed in fine mutilam, edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 169. Quod verò deſiderabatur ex Bibliothecæ Cottonianæ codice poſtea nactus, ſupplementum ſatìs amplum exhibuit *Sæc.* IV. Part. I. p. 722. 960. Vid Part. I. p. 584.

NICON genere Armenus, claruit circa annum DCCCCLXI. Scripſit libellum *de impiâ peſſimorum Armeniorum Religione*, quem anteà Latinè tantummodò, nec ſatìs fœlicitèr evulgatum, ex codice MS. Bibliothecæ Regiæ, Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not.* ad *Patres Apoſtol.* p. 152. Idem Cotelerius p. 237. ex eâdem Bibliothecâ exhibet Græcè & Latinè Opuſculum bene longum *de Religione Armenorum* 961. Vide Part. I. p. 585.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

norum, hoc titulo, Ἀπόταξις τῶν αἱρετικῶν Ἀρμενίων, *Renunciatio hæreticorum Armenorum, quomodò debeant anathematizare cum ad Fidem Orthodoxorum Romanorum redeunt, non autem baptizantur, ſed unguntur.* An verò ſit ejuſdem Niconis mihi planè eſt incompertum. Biblioth. Vindob. cod. *Jurid.* VII. num. xvi. quo excerpta quædam Miſcellanea, partim Theologica, partim Juridica continentur, nonnulla ex Epiſtolâ quâdam S. Niconis exhibentur.

964. BERNERUS primò S. Remigii apud Rhemenſes Monachus, deinde Cœnobii Humolarienſis apud Veromanduos Abbas, claruit adhuc anno DCCCCLXIV. Condidit Vitam *S. Hunegundis* Virginis & Sanctimonialis Humolarienſis. Ejus enim eſſe non immeritò exiſtimat Mabillonius. Habetur apud Surium ſtylo politiori ornata. Verùm ad codices MSS. reſtitutam exhibet idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1018. necnon *Hiſtoriam* Tranſlationis corporis ejuſdem Virginis *Sæc.* V. p. 215.

965. FOLCUINUS primùm Monachus, deinde juvenis adhuc, Abbas Laubienſis factus eſt circa annum DCCCCLXV. Obiit anno DCCCCXC. Condidit Chronicon Abbatum ſui Cœnobii, à Dacherio editum *Spicileg.* Tom. VI. Libellum de miraculis S. Urſmari ſuo tempore factis, quem habent Bollandiani *April.* xix. Vitam item Folcuini Epiſcopi Tarvennenſis in Galliâ, anno DCCCLIV. defuncti, quam ex codicibus MSS. Marchianenſi & Cheſniano extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 622.

Vid. Part. I. p. 585.

967. SIMEON, Magiſter & Logotheta, claruit ſaltem circa annum DCCCCLXVII. Condidit Chronographiam, ſive Annales à Leone Armeno uſque ad Nicephorum Phocam, quos Græc. Lat. extulit Combefiſius inter *Scriptores* poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. p. 401. Hos Simeoni Metaphraſtæ tribuit Cl. du. Freſnius *indic. Auct. Græc.* p. 61. Extat Græcè MSS. in codice Regio ejuſdem Simeonis chronicon, ex variis chronicis & hiſtoriis collectum, ab orbe condito ad Leonem Armenum, in quo opere auctor Theophanis ſcrinia ſtrenuè compilâſſe videtur. Vide du Freſn. ibid. p. 32. Codici MS. ſubnectuntur hi duo Iambi.

Ἀρχὴν μὲν Ἀδὰμ ἔσχεν βιβλίου, καὶ τέλος.
Τὸ πορφυρογέννητον εὐσεβὲς κράτος.

Certè dubitari nequit quin utraque pars ſit ejuſdem Simeonis opus. Ut verò Simeoni Metaphraſtæ aſcribatur, hîc aquam mihi hærere fateor, utque credam ægrè à me impetrare poſſum. Si enim Metaphraſtes nec tunc admodùm juvenis, initio hujus ſæculi ſcribere incœpit, (quod certis fundamentis nititur) vix ad Nicephorum Phocam vitam produxiſſe cenſendus erit. De quo penès eruditos judicium eſto. Illud monendum, Combefiſium in animo habuiſſe Scriptores qui in hoc volumine poſt Theophanem continentur, notis illuſtrare, ſed morte intercedente abſolvere non potuiſſe.

971. NOTGERUS ſeu NOTKERUS, Epiſcopus Leodicenſis, claruit anno DCCCCLXXI. Notgeri ſcripta alibi recenſuimus. Iis addi poteſt *Vita S. Hadalini*, nobilis Aquitani & Confeſſoris, & Monaſterii Cellenſis prope Dionantum conditoris, qui diem clauſit extremum circa annum DCXC. Notgerum enim hujus Vitæ Auctorem eſſe ex

Vide Part. I. p. 586.

numero

numero vi. non immeritò colligitur. Extat apud Bollandum *Febr.* iii. Tom. I. ubi varia de Actis, tyrocinio vitæ religiosæ, & ætate, aliisque præmittuntur. p. 366. & Mabillonium *Sæc. Bened.* II. p. 1013. De variis qui fuere Notkeris ut rectius judicetur, notanda sunt quæ nos docet Jodocus Metzlerus Monachus S. Galli, Epistolâ ad Goldastum * anno MDXCIX. datâ, ubi quatuor Notkeros recensèt, Episcopum Leodicensem, *Balbulum* vulgò, sed falsò cognominatum, qui obiit anno MVII. vel MVIII. sempérque *Nodkerus* scribi solet; tres Monasterii S. Galli alumnos, nempe Notgerum Abbatem, *Piperis granum*, dictum, cujus nulla, quod sciam, supersunt monumenta; Notgerum Monachum, *Balbulum* revera dictum, qui diem clausit extremum anno DCCCCXII. *Sequentiarum* auctorem, qui & alia post se reliquit ingenii sui monumenta; nempe *Elucidarium* cujusdam libelli, notulis picti, qui adhuc in Bibliothecâ San-Gallensi asservatur; *de Expositionibus S. Scripturæ* lib. I. *Epistolarum ad diversos* lib. I. *de Vitâ S. Fridolini* lib. I. *de Vitâ S. Galli* carmine lib. III. *de Musicâ & Symphoniâ* lib. I. *Litanias, Antiphonas*, &c. Tertium Notgerum, quem *Physicum* seu *Labionem* vocabant, medicum & arte pingendi insignem, generis splendore & eruditione nobilem qui *hymnos* aliquot Ecclesiasticos edidit, & Psalterium, librum Job, & Gregorii Moralia in linguam Teutonicam primus transtulit, & è vivis excessit iii. Cal. *Julii* ann. MXXII. vel ut alii MXXXIV. Hæc pluribus vir eruditus, rerumque sui Monasterii callentissimus.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

* Inter Epist. ad Goldast. num. x. p. 13. *Francf.* 1688 4to.

LEO, Diaconus, nì fallar, Magnæ Ecclesiæ CP. claruit circa annum DCCCCLXXV. Scripsit Historiam Constantinopolitanam à morte Constantini Porphyrogennetæ, usque ad exitum Joannis Tzemiscis, *i.e.* ab anno DCCCCLIX. ad annum usque DCCCCLXXV. Extat hæc Historia Græcè MS. in instructissimâ Regis Galliarum Bibliothecâ, Historicis Byzantinis meritò accensenda. Vide du Fresn. in *Indice Auct. ad Gloss. Græc.* col. 28. Opus, ut videtur, magni pretii, ex cujus libro VII. & VIII. quædam hinc inde citat idem vir clarissimus, quique typis Regiis, una cum aliis proximè edendum esse spem nobis fecit. Certè Combefisius ei inter *Scriptores post Theophanem* locum destinavit; & absoluto Tomo primo in Secundum rejecit, quem tamen morte præventus non edidit. Extat etiam Leonis nostri *oratio* ad Basilium Imperatorem Romani Junioris filium, qui unà cum fratre suo Constantino Joanne, Tzemisci in Imperio successit. Habetur Græcè MS. inter codices Baroccianos in *Biblioth. Bodleian.* Cod. CXXXI. fol. 306. B. incipit, Ἐδᾶ μὲν τὸ &c. 975.

ANONYMUS, *Menologii Græcorum* Compilator, claruit circa annum DCCCCLXXVI. quippe qui illud jussu Basilii Imperatoris, non Macedonis qui anno DCCCLXVII. solus regnare cœpit, sed Junioris Romani Imperatoris filii, qui Imperium subiit anno DCCCCLXXV. aggressus est; id quod tùm ex Iambis operi præfixis liquet, in quibus 976.

Ἄναξ ὅλης γῆς ἅλις Θ. τῆς πορφύρας
Βασίλειος Θ. τὸ θρέμμα τῆς ἀλυσγὶς Θ.,

vocatur, quod de Macedone dici nequit; tùm quòd in ipso opere Sanctorum quorundam, qui longè post Basilium Macedonem vixerunt, fit mentio. Prout jam extat, Semestre tantùm hyemale complectitur, nempe à mense *Septembri* ad *Februarium* inclusivè, alterâ anni parte vel deperditâ, vel nondùm erutâ. Codex Græcus MS. judice L. Allatio

SÆC. X. ab An. DCCCC.

† De lib. Eccleſ. Græc. diſſert. I p. 84

tio † ἀνάγνωσμα eſt. Scriptus eſt in folio grandi pergameno, affabrè perpolito, formâ quaſi quadratâ, characteribus elegantiſſimis, capitalibus literis auro efformatis. Singularum paginarum pars ſuperior nomina Sanctorum illius diei repræſentat; alterius dimidia ſcripta compendio Sanctorum geſta; altera imaginibus coloribuſque non inelegantèr ſub oculos ponit. Miniatura excellit, prout pictoris cujuſque ars, ingenium, vel ſtudium ferebat. Plures enim erant qui Imaginibus à ſe depictis nomina ſua in margine libri expreſſerunt. Venerandum hoc Eccleſiæ Græcæ monumentum Conſtantinopoli advectum in Lud. Sfortiæ poſſeſſionem ceſſit; poſteà in familiam Sfrondratorum tranſiit; demùm à Paulo Sfrondrato Cardinali, Paulo V. Pontifici donatum, ab eóq; ſolenni inſcriptione ornatum, in Bibliothecam Vaticanam illatum eſt. Plura de hoc libro ſcire qui velit, adeat is L. Allatium, & qui ex Allatio ſua penè omnia deſumpſit F. Ughellum in præfatione. Codicem Græcum Latinè reddidit Petrus Arcudius Corcyrenſis. Arcudii verſionem edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 1049. Partem etiam Æſtivalem per ſuos menſes edere cœperunt Bollandiani in *Martio, Aprili*, &c. Vide etiam quæ nos alibi in *Baſilio* * *Macedone* hâc de re diximus.

* Hiſt. Lit. Part I. p. 556.

978. SEVERUS, *Mok-ſabi* filius, natione Ægyptius, patriâ Alexandrinus, ſectâ Jacobita, Aſmuninæ Epiſcopus, claruit ann. DCCCCLXXVIII. Teſtis quippe eſt Georgius Homaïdius Almachinus *Annal.* Part. II. (quam ſub titulo *Hiſtoriæ Saracenicæ* edidit Erpenius) lib. III. p. 306. Severum fuiſſe tempore Ephrahæmi Syri, Jacobitarum in ſede Alexandrinâ Patriarchæ, qui ſedem hanc adeptus eſt anno æræ S. Martyrum DCXCIII. Hegiræ CCCLXVII. *i. e.* Chriſti DCCCCLXXVII. & poſt tres annos cum dimidio è vitâ exceſſit. Contexuit Severus ſermone Arabico de vitis & rebus geſtis Patriarcharum Alexandrinorum tomos tres. In quibus Eccleſiæ iſtius originem & integram hiſtoriam per ſingulas quaſque ſucceſſiones ſuſè perſequitur. Hos partim proprio Marte condidit, partim ab aliis olim ſcriptos, ex monumentis in Monaſterio S. Macarii aliiſque Scethes Monaſteriis, & Alexandriæ Bibliothecis repertis, diligentèr conquiſivit, & tùm ſuâ, tùm aliorum operâ, ex linguâ Cophticâ & Græcâ in Arabicam tranſtulit, utì in præfatione ipſe ſatis luculentèr teſtatur. Extitit hæc hiſtoria MS. in Bibliothecâ V. C. Gilberti Gaulmini Pariſienſis, Libellorum ſupplicum magiſtri. Abrahamo Ecchellenſi in *Eutychio vindicato* Part. I. utramque ferè facit paginam, tot ex eâ loca ubique profert, cap. I. IV. VI. VII. X. XIV. & alibi non ſemel. Scripſit item Severus tractatum adverſus Eutychii Patricidæ, Patriarchæ Alexandrini Annales, qui in Bibliothecâ Vaticanâ MS. hodiè aſſervatur. Confer Ecchellenſ. in *Indic. Auct.* ad calcem *Eutych. Vindic.* num. lxv.

980. GERARDUS, Presbyter Auguſtanus, Eccleſiæ Cathedralis Canonicus, & ſi idem fuerit, Udalrici Epiſcopi Capellanus. Claruit anno DCCCCLXXX. Udalrico dum vixit, admodum familiaris. Mandavit literis Vitam S. Udalrici, Epiſcopi Auguſtæ-Vindelicorum, ipſe pene omnium rerum geſtarum teſtis oculatus, quam abſque Auctoris nomine edidit nobiliſſimus Velſerus in *Rebus Vindelicis* p. 515. Alium etiam librum condidit *de Miraculis S. Udalrici.* Reſtituto Auctoris nomine, hæc duo opuſcula exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 415.

LANT-

LANTFREDUS ſive LANTFRIDUS, gente Anglus, Cœnobii Wintonienſis Monachus, claruit circa annum DCCCCLXXX. Scripſit librum *de Miraculis S. Swithuni*, ſcilicet poſt obitum illius, patratis. Extat MS. in eximiæ antiquitatis & pulchritudinis codice Bibliothecæ Cottonianæ ſub Nerone E. I. Epiſtolam præfatoriam ex alio codice Cottoniano, manu Semi-Saxonicâ exarato edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 322. SÆC X. ab An. DCCCC. 980.

INGELRAMNUS ſive ANGELRANNUS SCHOLASTICUS, Abbas Centulenſis, claruit circa ann. DCCCCLXXXI. Scripſit metricè ad Fulbertum Epiſcopum Carnotenſem, *de Vitâ & Miraculis S. Richarii* Abbatis Centulenſis, libros IV. Primum integrum exhibuit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 213. Secundi & tertii argumenta tantùm capitulorum; quartum, qui relationem S. Richarii ex Sithienſi Monaſterio in Centulenſe continet, edidit idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 563. 981.

ÆLFRICUS, natione Anglus, Æthelwoldi Epiſcopi Wintonienſis diſcipulus, claruit anno DCCCCXC. Vexata eſt quæſtio nec ſolutu facilis, unúſne fuerit hoc tempore an duo Ælfrici, hic Cantuarienſis Archiepiſcopus, ille Grammaticus librorum penè omnium qui ſub Ælfrici nomine latent parens, uterque Æthelwoldi diſcipulus. Priorem ſententiam tuentur ſcriptores noſtri penè ad unum omnes; quam tamen cùm difficultatibus quibuſdam premi animadverteret ὁ πάνυ Uſſerius, ad conciliandas quæ oriuntur difficultates multa congeſſit, quæ ex *Bibliothecâ* ejus *Theologicâ* MS. in primâ hujus operis parte p. 588. compendio exhibuimus. Improbavit hanc Uſſerii aliorúmque ſententiam H. Whartonus; pluribus ſeu argumentis ſeu conjecturis contendit Ælfricum, ex Epiſcopo Wintonienſi, Siricio in Sede Cantuarienſi anno DCCCCXCV. ſucceſſiſſe, obiiſſe anno circiter MV. Ælfricum verò Grammaticum, primò fuiſſe Monachum, deinde Abbatem, ut videtur, Wintonienſem, tandem ab anno MXXIII. Archiepiſcopum Eboracenſem factum, Ælfricum *Puttam*, *i. e.* doctum ſeu ſapientem dictum, diémque clauſiſſe extremum anno MLI. ut ſi circa annum DCCCCLII. natus ſit, centenario proximus obiit. Hæc pluribus vir eruditus Diſſertatione *de duobus Ælfricis*, quam *Angliæ Sacr.* Tom. I. p. 125. inſeruit. Litem hanc meam non faciam, etſi omnibus ritè expenſis me in ſententiam Whartonianam propendere fateor. Perpendat æquus Lector utrinque dicta, & judicio fruatur ſuo. 990. Vid. Part. I. p. 588.

Fuit Ælfricus Anglo-Saxonum ſuo tempore longè doctiſſimus, Grammaticæ, Logicæ, Poeticæ, Hiſtoriæ non infœlicitèr peritus, in rebus Theologicis ad amuſſim eruditus, vir prudens, pius, & Religionis Chriſtianæ zelo fervidus, ad ſcientiam, fidem, & pietatem Chriſtianam ævo rudi barbaróque, promovendam natus. In contexendis ſermonibus, populo diebus feſtis Dominicíſve, linguâ Saxonicâ, prælegendis, partim ex SS. Patrum ſcriptis decerptis, partim de ſuo additis, incredibilem planè poſuit diligentiam. Quorum integri codices in Bibliothecis noſtris adhuc deliteſcunt. Nec minore uſus eſt ſtudio & labore in S. Scripturæ libris in patrium ſermonem transferendis. Extat in Bibliothecâ Bodleianâ, nè de aliis dicam, ejus *Pentateuchus*, cum libris Joſuæ & Judicum. Præfationem Geneſeos Saxonicè & Latinè extulit Whartonus noſter *Auctuar. ad Hiſt. dogmat. Uſſer.* p. 380. Interim ut hoc obitèr moneam, eo in loco p. 377. me erroris arguit Whartonus,

SÆC. X. ab An. DCCCC.

quòd in recenſendis Ælfrici ſcriptis, *Grammaticam* ejus & *Dictionarium Latino-Saxonicum* illius operibus MSS. annumerâſſem, quæ anteà à Somnero evulgata fuerant. Immeritò utique. Edidit quidem Somnerus Ælfrici Grammaticam, unà cum ejuſdem Gloſſario, ad finem Gloſſarii ſui *Oxon.* 1659. id quod lectorem diſertè monui p. 590. Extare tamen MS. in Bibliothecâ Cottonianâ, & D. Joannis Oxon. alibíque ſæpiùs, *Gloſſarium* Ælfrici, ab eo quod publici juris fecit Somnerus longè diverſum, nôrunt quotquot in his ſtudiis hoſpites non planè ſunt, & pluſquàm ſemel iterúmque monet Cl. Hickeſius *Catal. libr. Septentrion.* quem Grammaticæ ſuæ *Anglo-Saxonicæ* ſubjecit: ubi etiam de Ælfrici noſtri operibus Saxonicis, tùm editis tùm MSS. plura te, lector Philo-Saxo, docebit. Vapulat proindè hoc nomine Whartonus Wh. Kennetto viro ingenuo atque erudito, qui Somneri Vitam patrio ſermone nuper edidit p. 76. Verùm hæc obitér. Quàm diverſa fuerit Ælfrici, & Eccleſiæ Anglicanæ hoc tempore, ab hodiernis Eccleſiæ Romanæ dogmatibus ſententia uno alteróve exemplo manifeſtum fiet. In omnibus penè ſcriptis Theologicis diſertè docet ſacras Scripturas à fidelibus eſſe legendas, diſcendas, earúmque lectionem non minùs ad animam purgandam, quàm cibum naturalem ad corpus nutriendum, conducere. Hæc nos in *Homiliis* ſive ſermonibus Saxonicis; hæc in *Compendio* Veteris & Novi Teſtamenti ad Sigwerdum nobilem, alibíque ubivis docet. Quin & *præfatione* quam verſioni ſuæ Geneſeως præmiſit, objectionem adverſus ſacras Scripturas in ſermonem popularem transferendas, nè eas pravè intelligant imperiti, luculentèr diluit. In dogmate de Euchariſtiâ ſententiæ Pontificiæ apertum planè bellum indicit. In ſermone *de Sacrificio*, eóq; ſatìs prolixo, qui in die Paſchatis ſolenni coram populo recitari " ſolebat, id penè unicè agit, ut oſtendat nos ſpiritualitèr corpus Chriſti " guſtare, ejúſq; ſanguinem bibere, cùm verâ fide ſacram illam guſtemus " Euchariſtiam; panem & vinum non poſſe per ullam benedictionem in " Chriſti corpus & ſanguinem mutari; verè quidem Chriſti corpus & " ſanguinem eſſe, non tamen corporalitèr ſed ſpiritualitèr: Eſſe quidem Eu" chariſtiam quæ ad Altare Dei conſecratur commemorationem Corporis " Chriſti quod pro nobis obtulit, & Sanguinis ſui quem pro nobis fudit, " Corpus Sanguinémque Chriſti non corporalitèr ſed ſpiritualitèr; nec " diſputandum, quî hoc fieri poſſet, ſed quòd ita fiat noſtrâ fide " eſſe tenendum. Verùm integrum ſermonem exſcribere neceſſe ſit, ſi modò omnia quæ huc ſpectant excerpere velimus. Paſchalem hunc ſermonem primus Saxonicè & Anglicè edidit Matthæus Parkerus Archiep. Cant. *Lond.* 1567. 12o. Tranſtulit in Acta & Monument. Tom. II. Joan. Foxus. Recudit Gulielm. l' Iſle ſive de Inſulâ *Lond.* 1638. 4to. Tandem Saxonicè & Latinè edidit Abr. Whelocus *not.* ad *Bed. Hiſt. Eccl.* p. 462. Nec in hoc modò ſermone, ſed & alibi eadem iiſdem penè verbis repetit, præcipuè in *Epiſtolâ* tùm ad Wulfinum Epiſcopum Schireburnenſem, tùm ad Wulfſtanum Archiepiſcopum Eboracenſem. Utriuſque partem benè longam monumentis ſuis Anglico-Saxonicis l' Iſleus noſter inſeruit; exinde Saxonicè & Latinè Whelocus ad Bedam p. 333. Epiſtolam ad Wolfſtanum primò quidem Latinè ſcripſit Ælfricus, quam anno ſequenti verbis clarioribus & diſertioribus, petente Wulfſtano, Saxonicè reddidit. Ex Latinâ hâc Epiſtolâ in pervetuſto codice Wigornienſi, qui nunc in Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti Cantab. aſſervatur, periodum hanc expunxerat ſequioris cujuſdam temporis Monachus, utpote Eccleſiæ Romanæ dogmati

mati de Tranſubſtantiatione è diametro repugnantem ; *Non ſit tamen hoc ſacrificium corpus ejus, in quo paſſus eſt pro nobis ; neq; ſanguis ejus, quem pro nobis effudit ; ſed ſpiritualitèr corpus ejus efficitur & ſanguis : ſicut manna quod de cœlo pluit, & aqua quæ de petrâ fluxit. Sicut Paulus Apoſtolus ait.* Securum ſe exiſtimavit bonus Monachus linguæ Saxonicæ ignarus, neſcius utique in Epiſtolâ Saxonicâ hæc eadem contineri. Quin & in codice Exonienſi, quem Eccleſiæ ſuæ dono dedit Leofricus primus Exonienſium Antiſtes, hæc ipſa Epiſtola *Alfrici* Latina incorrupta hodiè ſupereſt, unde hanc ſententiam Cl. l' Iſleus reſtituendam curavit. SÆC. X. ab An. DCCCC.

JOANNES gente, ut videtur, Gallus, Abbas, an Gorzienſis, an S. Arnulfi Mettenſis tandem in medio relinquit Cl. Mabillonius. Claruit circa annum DCCCCXC. In literas miſit Vitam & Miracula S. Glodeſindis Mettenſis Abbatiſſæ, quæ fato ſuo functa eſt circa annum DCX. idq; libris II. Extat hæc Vita ſed interpolata, ſub nomine *Bernardi* cujuſdam Abbatis, vel ut alii *Arberti* Monachi, apud Surium *Jul.* XXV. Sinceriorem, ſtylo & Auctori ſuo reſtitutam, ex variis codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 724. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1087. Poſteriorem, ſeu hiſtoriam Tranſlationis & Miraculorum S. Glodeſindis dedit idem *Sæc.* IV. Part. I. p. 435. Scripſit item Vitam S. Joannis Abbatis Gorzienſis, anno DCCCCLXXIII. denati, cui morienti adſtitit, quam tamen non penitùs abſolvit. Ediderunt hanc Bollandiani *Febr.* XXVII. & ad ipſum autographum collatam Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 363. 990.

ANONYMUS *Vitæ S. Martini* Auctor vixit Sæculo X. exeunte, circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Martini Abbatis Vertavenſis, ſtylo quidem humili, ut ingenuè agnoſcit, & ruſtico, ſed Hiſtoriæ veritate ſinceritèr ſuffragante. Hanc ex MS. codice Monaſterii Silvæ majoris erutam, in Actis ſuis edidit unà cum libello de Miraculis & Tranſlatione ejuſdem Abbatis Joan. Mabillonius *Sæc.* I. p. 681. 990.

REIMANNUS, quem alii OUSMANNUM vocant, natione Germanus, Cœnobii Walciodorenſis aut ſaltem Gorzienſis Monachus, claruit circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Cadroæ, Abbatis Walciodorenſis, deinde Mettenſis, quam Immoni Abbati dedicavit. Exhibent hanc Bollandiani *Mart.* VI. & ex iis Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 487. 990.

JOANNES SMERA POLOVECIUS, natione Ruſſus, Ulodimiri Regis medicus & rhetor, claruit anno DCCCCXC. Inter ſcriptores Eccleſiaſticos locum habet, non quòd plura poſt ſe reliquit opuſcula, extat enim non niſi Epiſtola unica, ſed ob ſingularem rei novitatem. Ulodimirus ſupremus Ruſſorum princeps, religione gentilis, Helenam, ſive ut alii vocant, Annam Baſilii & Conſtantini Imperatorum Orientis Sororem, in uxorem duxit. Quâ occaſione Religionem Chriſtianam amplexus eſt, & Ruſſi in Græcorum ritus transierunt. Antè verò quàm hæc fierent, Ulodimirus Idolorum cultui adhuc deditus, in varias quæ tùm vigebant religiones inquirere cœpit, miſſis undiquáque hanc in rem exploratoribus. Inſtantibus Mahumetanis, illorum cultum velut fœdum, turpemque contemptui habuit. Latinorum rejecit, quoniam eorum cæremoniæ parùm religioſæ videbantur. In Græcorum religionem, utpote Romanâ minùs corruptam, propendebat. Quo verò tutiùs procederet, miſit Joannem noſtrum, qui varias regiones peragra- 990.

SÆC. X. ab An. DCCCC. ret, ſeq; de omnibus certiorem faceret. Peragratâ itaque Pannoniâ, Serviâ, Bulgariâ, Myſiâ, magnóque Græcorum Imperio, Antiochiâ, Hieroſolymis, tandem devenit in Ægyptum, & Alexandriæ diu commoratus eſt, ſacro lavacro ibi initiatus. Ex hâc urbe literas ad Ulodimirum dedit, quibus eum de variis Religionis cultoribus certiorem reddidit. Inter alia, hæc habet. " Præterea verò vidi etiam non " paucos Chriſtianorum conventus, apud quos jam nulla idola ſunt, " tantum menſa & ſcamna. Hi autem homines ſunt Theologi, ſeu de " Deo loquentes, honeſti, ſuper omnia diligentes pacem, planè velut " Angeli Dei. Conveniunt autem ad doctrinas quotidiè ex mandato " Dei, & ad preces antelucano tempore, rurſus verò poſt occaſum ſolis, " aliquandò autem tertiâ & nonâ horâ diei. Hos autem hîc homines " ubique nominant ſanctum Dei novum Iſraeliticum populum, ſeu " Iſraelem. Sequuntur autem hîc hanc doctrinam & Reges aliquot cum " ſuis Doctoribus, & ego ipſe ſemper eos doctrinæ cauſâ accedo. Quâ " de re librum eorum, cognominatum *Evangelia*, cum doctrinis Apo- " ſtolorum, tibi rex mitto, ut percipias. In ſequentibus, in Græcorum mores & inſtituta acriùs invehitur, eorúmque ruinam & exitium ob idololatriam, hypocriſin, ſuperbiam, crudelitatem, aliáque vitia prædicit; ultimámque gentem Judaicam ad doctrinam Chriſti convertendam. Claudit literas his ad Ulodimirum verbis. *Ideóque, O Rex, non licet tibi ſuſcipere mores & religionem Græcam (habet exemplar aliud & Romanam). Sin verò eam ſuſceperis, ego ad te nunquam proficiſcar, ſed hîc obdormiens judicium Filii Dei expectabo.* Scripſit hanc Epiſtolam linguâ Bulgaricâ, in tabulis æreis, literis ferreis. Specimen characterum in fronte editæ Epiſtolæ exhibetur. Tabulæ in Monaſterio Salvatoris Præmiſlienſi, non procul à veteri Sambore delituerunt ad annum uſque MDLXVII. quo Andreas Kolodynsky Ruſſorum Diaconus, eas in ſermonem Ruſſicum & Polonicum tranſtulit. Ex Polonico, anno MDCLXXVII. Latinè vertit Benedictus Wiſſowatius. Verſionem ejus in lucem protulit Sandius in *Append. ad Hiſt. Eccleſ.* p. 61. Exinde Andreas Wengerſcius in *Append. ad Hiſt. Eccl. Provinc. Sclavon.* p. 499. Non parvam huic Epiſtolæ lucem affundent Miechowita *Hiſt. Polon.* lib. II. cap. 3. fol. 99c. Cromerus *de Orig. & rebus geſtis Polon.* lib. III. p. 31. ut alios mittam.

990. THOMAS Hharanita, gente Syrus, dogmate Monothelita, Kſartabenſis in diœceſi Aleppenſi Metropolita, claruit circa ann. DCCCCXC. Ut dogma Monotheleticum latiùs propagaret, ad Maronitas in montem Libanum profectus eſt. Sed fruſtra ei ceſſit labor, cum paucos invenerit qui doctrinam ejus amplecterentur; etiamſi nonnulli hâc labe infecti ſint. Et de Thomâ hæc quidem Fauſtus Naironus, ut Maronitas ſuos à Monotheliſmi labe vindicaret, quâ tamen eos à tempore Joannis Maronis, id eſt, ab exeunte Sæculo VI. laborâſſe tradit Eutychius Patricida Patriarcha Alexandrinus in *Annalibus*, & ſuo jam tempore à quingentis penè annis Wilhelmus Tyrius *de bello ſacro* lib. XXII. cap. 8. ut alios tùm veteres, tùm recentiores mittam. Adverſùs hos inſurgit Naironus Maronita, editâ pro Maronitis ſuis apologiâ in Diſſert. *de Origine, Nomine, ac Religione Maronitarum* p. 36, 50, 69. & alibi ſæpiùs. Eutychii & Wilh. Tyrii narrationem defendit vir eruditus, & in his literis ſummus, R. Simonius in *Hiſt. Crit. de Religione & Moribus Nationum Orientalium*, Gallicè primùm, dein & Anglicè editâ, cap. 14.

p. m.

p. m. 144. Cauſam hanc denuò in ſe ſuſcepit, & adverſus tùm veteres, tùm Simonium propugnare conatur Naironus in *Euoplià Fidei Cathol.* Part. I. p. 62. &c. Quin & p. 79. longè ampliorem reſponſionem ad D. Simonium ſe paratam habere dicit. Sed ad Thomam redeo. Scripſit librum *decem propoſitionum*, quas in gratiam Monotheliſini congeſſit & venditavit, & inter libros MSS. Abr. Ecchellenſis reperitur, teſte eodem Nairono in *Indice Auct.* quem *Euopliæ ſuæ* præmiſit, ubi etiam Thomam ſæculo decimo vergente ad undecimum floruiſſe docet. SÆC. X ab An. DCCCC.

LETALDUS Miciacenſis apud Aurelianenſes Monachus, claruit circa annum DCCCCXC. Scripſit librum *de miraculis* S. Maximini Abbatis Miciacenſis, quem ex cod. MS. edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 598. qui eundem eſſe Letaldum cum Vitæ S. Juliani Cenomannenſis Epiſcopi expolitore exiſtimat; etſi Poſſevinus illum Monachum Cenomannenſem fuiſſe contendit. Extat etiam hujus Letaldi *Delatio* corporis S. Juniani in Synodum Karroſenſem circa annum DCCCLXXXVIII. apud Mabillon. *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 434. 990.

STEPHANUS, natione Germanus, Monachus forſan Colonienſis, claruit circa an. DCCCCXC. Scripſit ſtylo tumido & inflato librum, de S. Maurini Abbatis & Martyris inventione, & tranſlatione factâ in Colonienſi Monaſterio S. Pantaleonis, Chriſtiano Abbati dicatum. Habetur poſt Surium apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 333. 990.

DUDO, gente Gallus, Eccleſiæ S. Quintini Viromandenſis Canonicus, dein Decanus, claruit anno DCCCCXC. Mandato Richardi I. Normanniæ Ducis, commiſit literis de Vitis & Actis primorum Normanniæ Ducum libros III. quos Adalberoni Epiſcopo Laudunenſi dedicavit. Hos ex vetuſto codice MS. primus in lucem emiſit Andreas du Cheſnius *Script. Norman.* p. 49. Scriptorem hunc à peritiâ, ſtudio, & eloquentiâ commendant Gulielmus Gemmeticenſis & Ordericus Vitalis. Verum quod rectè notat Voſſius *, ſcripſit poeticâ magis quàm hiſtoricâ fide, uſq; adeò multas fabulas inſerſit. 990.

* De Hiſt. Lat. lib. II. c. 41. p. 356.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Wolfgangi*, æqualis ejus ac familiaris, claruit anno DCCCCXCIV. Scripſit Vitam S. Wolfgangi Ratiſponenſis Epiſcopi, eodem ipſo anno demortui. Stylum mutavit qui primus edidit Laur. Surius *Octobr.* xxxi. Ex cod. MS. Einſidlenſi reſtitutam ſuppeditavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 811. 994.

SISINNIUS, Magiſter, deinde Patriarcha CP. creatus anno DCCCCXCIV. imperantibus Baſilio juniore & Conſtantino Porphyrogenneta, fratribus Augg. Extat Græcè Latinè *Tomus Synodalis*, cui XXX. Metropolitæ ſubſcripſerunt, ſuper hâc quæſtione, nè duo fratres excipiant duas conſobrinas *Jur. Græc. Rom.* lib. III. p. 197. 994. Vid. Part. I. p. 592.

GEBEHARDUS, Germanus, Auguſtæ-Vindelicorum Epiſcopus anno circiter DCCCCXCV. factus eſt. Obiit anno MII. Gerardi opus de Vitâ & Miraculis S. Udalrici recudere, & novo ſtylo expolire in ſe recepit; quod tamen imperfectum reliquit. Extat apud Marc. Velſerum *Rer. Vindel.* p. 591. Prologum & principium habet Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 472. 995.

SÆC. X.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. X. ab An. DCCCC. 901. CONSTANTINOPOLITANUM I. ſub Nicolao Patriarchâ habitum. Mortuâ Eudociâ uxore tertiâ, quartam duxerat nomine Zoen Leo ſapiens Imperator. Hâc de re offenſus Nicolaus Myſticus Patriarcha, coactâ Synodo, nuptias haſce tanquàm illegitimas damnavit, Thomam Presbyterum, qui hoc matrimonium ritu Eccleſiaſtico conſecrârat, depoſuit, ipſúmque Imperatorem Eccleſiæ ſacris intereſſe vetuit. De his agunt Cedrenus, Zonaras, Curopalates, &c. & Proœmium unionis quod habetur *Jur. Græc. Rom.* Tom. I. lib. II. p. 104. Extant etiam Latinè Nicolai Patriarchæ ad Romanum Pontificem de hoc argumento Epiſtolæ II. Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1264.

901. OVETENSE in Hiſpaniâ, anno DCCCCI. ſaltem ſequenti, ab Hiſpaniæ Epiſcopis, præſente Theodulpho Epiſcopo Regis Francorum Legato, celebratum. Quo dignitas Metropolitana, Eccleſiæ Ovetenſi antehàc conceſſa, confirmata eſt. Decretum etiam, ut Epiſcopi reliquique Miniſtri ſacri Eccleſiaſticæ Diſciplinæ invigilarent, eóque fine bis in anno Synodos haberent; denique ut Epiſcopi earum Eccleſiarum quæ deſtructæ à Saracenis fuerant, Ovetum ſe conferentes, in eâque Eccleſiâ Deo famulantes, ſtipem conſequerentur. Hæc, ex hiſtoriâ Sampiri Epiſcopi, nos docet Card. d' Aguirre *Notit. Conc. Hiſpan.* pag. 183.

904. ANGLICANUM, ab Edwardo ſeniore, præſidente Pleigmundo Archiepiſcopo, ad Eccleſiam Anglicanam benè ordinandam, & Epiſcopos in Sedes vacantes reponendos, ablato jam interdicto, Formoſi Papæ, ut volunt, juſſu congregatum. Cujus proinde ad Epiſcopos Angliæ hàc de re Epiſtola habetur. Extant Synodi Acta partim ex Malmesbur. partim ex veteri codice MS. collecta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 387. & Conc. Tom. IX. p. 430. Verùm Formoſi, anno DCCCXCVI. fato functi, & Edwardi, qui non niſi anno DCCCCI. regnare cœpit, tempora non benè conveniunt. Ad nodum hunc ſolvendum magnoperè variant eruditorum ſententiæ, & adhuc ſub judice lis eſt. Certè vel Formoſi, vel Edwardi nomen expungendum videtur, & vel Joannis IX. vel Ælfridi Regis ſubſtituendum. Vide quæ notavit Spelman. loc. citat. & ex eo G. Coſſartius Conc. Tom. IX. p. 431. Cl. Papebrochius ut totius controverſiæ fundamentum tolleret, ipſam Formoſi Epiſtolam merum eſſe Sæculi XI. figmentum cenſet, occaſione contentionis inter Cantuarienſem & Eboracenſem Archiepiſcopos natum. Certè interpolatam ſaltem eſſe innuere videtur *Canteburiæ* nomen vetuſtiori Doroberniæ explicationis gratiâ additum, quod Formoſi ætate necdùm in uſu erat. Interim dùm res clarior fiat, Synodum hanc juxta Malmesburienſem ad annum DCCCCIV. retulimus. Huic Synodo Edwardi ſenioris Leges Eccleſiaſticæ Anglo-Saxonicæ apud Spelmannum ſubjiciuntur, anteà à Lambardo editæ in *Archaion.* Edit. Cantab. p. 38. Addere liceat Ælfredum Regem Edwardi patrem, multas Leges,

ges, tùm Eccleſiaſticas tùm Civiles, promulgâſſe. In quarum parte prióre plurima habentur capitula, tàm ex Novo, quàm ex Veteri Teſtamento decerpta. Sequuntur quæ notæ Eccleſiaſticæ ſunt, de jurejurando, de fide-juſſione violatâ, de ſacrarum ædium immunitate, de Sacrilegio, de iis qui moniales in Templis rapuerint &c. Extant Saxonicè & Latinè ubi ſuprà p. 15. & Spelm. loc. citat. p. 354. SÆC. X. ab An DCCCC.

ROMANUM I. anno DCCCCIV. ſub Joanne IX. celebratum. In quo Acta Stephani VI. contra Formoſum habita reſcinduntur & improbantur, & ſolius Lamberti coronatio tanquàm citrà vim, & legitimè facta confirmatur. Extant de his *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 502. quibus alterius cujuſdam Synodi *Capitula* XII. ſubjiciuntur. 904.

RAVENNATENSE I. à Joanne IX. Papâ, & *LXXIV.* Epiſcopis, anno DCCCCIV. celebratum. In quo Formoſi Papæ ordinatio confirmatur, Synodúſque à Stephano adverſus illum habita damnata & combuſta eſt. Extant Acta & *Capitula* X. Conc. Tom. IX. p. 507. Vide tamen notam, quæ in *Append.* exhibetur p. 1237. 904.

BARCINONENSE anno DCCCCVI. ſub Arnulpho Archiepiſcopo Narbonenſi, à *VII.* Epiſcopis celebratum. In hâc Synodo id ſolum in quæſtionem venit, an Eccleſia Auſonenſis Eccleſiæ Narbonenſi ſubjicienda ſit. Vide d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 168. plura ſubjungit, ſed quæ huc propriè non ſpectant. 906.

ROMANUM II. anno DCCCCVI. à Benedicto IV. habitum. In quo Argrinus Lingonenſis Epiſcopus ſedi ſuæ reſtituitur. Vide Benedicti Epiſt. I. Conc. Tom. IX. p. 511. 906.

NARBONENSE I. anno DCCCCVI. habitum. In quo de Auſonenſis Eccleſiæ libertate diſceptatur. In alio, anno ſequenti ibidem habito, decretum eſt Eccleſiam Auſonenſem, à Tributo Eccleſiæ Narbonenſi pendendo, in poſterum liberam eſſe. Agit de his P. de Marca, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 518. 906.

MAGALONENSE apud Juncarias, anno DCCCCIX. v. Nonas *Maias*, præſidente Arnuſto Archiepiſcopo Narbonenſi, & *X.* Epiſcopis celebratum. In quo Sinuarius Comes cum omni familiâ ſuâ anathematis vinculo liberatur. Extat *Decretum* Synodale apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 5. & Conc. Tom. IX. p. 519. 909.

TROSLEIANUM I. in Diœceſi Sueſſionenſi, ab Heriveo Rhemenſi Archiepiſcopo, ejúſque ſuffraganeis, anno DCCCCIX. vi. Cal. *Jul.* celebratum. In eo de diſciplinâ Eccleſiæ ſtatuti ſunt *Canones*, ſive prolixa *Capitula* XV. Conc. Tom. IX. p. 521. 909.

NARBONENSE II. apud Fontem-Coopertum an. DCCCCXI. ab Arnuſto Narbonenſi habitum. In quo de Urgelitanæ & Pallarienſis Eccleſiæ juribus & limitibus actum eſt. Fuſè de hâc re agit Joan. Mariana lib. VIII. cap. V. *Hiſpan. illuſtr.* Tom. II. p. 435. 911.

TURONENSE anno DCCCCXII. de celebrando Feſto Tranſlationis S. Martini habitum. Actorum ſummam ex Odone Cluniacenſi exhibent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 569. 912.

CABI-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

915. CABILONENSE anno DCCCCXV. habitum. In quo villa quædam, quæ ad Eccleſiam S. Clementis pertinebat, Eccleſiæ ſuæ reddita eſt, & Róculfus Comes Matiſconenſis, res illius Eccleſiæ quas invaſerat reſtituere coactus eſt. Vide Conc. Tom. IX. p. 578.

921. TROSLEIANUM II. anno DCCCCXXI. præſente Carolo Rege, præſidente Heriveo Rhemorum Archiepiſcopo, habitum. In quo Hertebaldus Comes Caſtricenſis, qui eb terras quaſdam Eccleſiæ Rhemenſi ereptas, ab Heriveo Archiepiſcopo excommunicatus fuerat, poſt mortem abſolvitur. Vide Flodoard. lib. IV. *Hiſt.* cap. 16. p. 353. & Chron. ad ann. DCCCCXXI. p. 112.

922. CONFLUENTINUM anno DCCCCXXII. ab *VIII.* Epiſcopis, præſentibus Carolo Franciæ, & Henrico Germaniæ Regibus, habitum. Deperditis tribus, extant quæ de diſciplinâ agunt *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 579.

923. RHEMENSE I. hoc eſt alicubi in Territorio Rhemenſi, anno DCCCCXXIII. habitum. In quo pœnitentia iis, qui Bello Sueſſionico inter Robertum & Carolum interfuerunt, indicta eſt. Extant Acta brevicula Conc. Tom. IX. p. 591.

924. TROSLEIANUM III. anno DCCCCXXIV. habitum. In quo Iſaac Comes cum Stephano Epiſcopo Cameracenſi rediit in gratiam. Vide Flodoard. lib. IV. cap. 19. fol. 354. p. 2.

926. CARILOCENSE anno DCCCCXXVI. habitum. In quo Eccleſiis per bella & rapinas penè funditùs everſis proſpectum eſt. Vide quæ ex ejuſdem Eccleſiæ tabulis referuntur Conc. Tom. IX. p. 582.

927. TROSLEIANUM IV. anno DCCCCXXVII. à *VI.* Epiſcopis, invito licèt Radulfo Rege, habitum. In quo Herluinus Comes, propter uxorem quam, aliâ vivente, duxerat pœnitentiam ſubiens, abſolvitur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXXVII. p. 129. & in *Hiſtoriâ Rhemenſ.* lib. IV. cap. 21. fol. 356. p. 2.

927. DUISBERGENSE anno DCCCCXXVII. collectum. In quo illi qui Bennonem Epiſcopum excœcârant, excommunicantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXXVIII.

928. GRATELEANUM ann. circiter DCCCCXXVIII. ab Athelſtano Rege Anglorum, præſentibus Epiſcopis & proceribus, præſidente Wulthelmo Archiepiſcopo, habitum. In quo Leges plurimæ, tùm Civiles, tùm Eccleſiaſticæ, ſtatuuntur. *IX.* quæ Eccleſiaſtici commatis ſunt, habentur Saxonicè & Latinè cum priſcâ earundem verſione apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 396. qui hæc capitula in diverſis Synodis, hoc circiter tempore habitis, ſed Grateleanam utplurimùm ſequentibus, condita fuiſſe ſuſpicatur, quique proinde de hâc Synodo omninò conſulendus eſt. Extant etiam Latinè Conc. Tom. IX. p. 582. earúmque Editio auctior ibid. p. 585. Integram harum Legum, tùm ſacrarum, tùm civilium collectionem primus in lucem protulit Lambardus noſter, & in utrâque *Archaionomiæ* ſuæ editione Saxonicè & Latinè reperitur.

ERPS-

SÆC. X. ab An. DCCCC

ERPSFORDIENSE anno DCCCCXXXII. in cauſâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 591. Synodi cujuſdam anno DCCCCXXXIII. prope caſtellum Theodorici habitæ, cui præſiderunt Artaldus Rhemenſis & Teudolus Turonenſis antiſtites, meminit Flodoardus in *Chron.* ad annum DCCCCXXXIII. p. 138. quid verò in eâ geſtum ſit, non refert. 932.

MACRENSE anno DCCCCXXXV. à *VII.* Epiſcopis, præſide Artaldo Rhemenſi habitum. In quo rerum Eccleſiaſticarum invaſores damnantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad annum DCCCCXXXV. p. 142. 935.

RHEMENSE II. ſaltem LAUDUNENSE anno DCCCCXXXVI. præſentibus regni Principibus & Epiſcopis pluſquàm *XX.* celebratum. Quo Ludovicus Francorum Rex ab Artaldo Archiepiſcopo Rhemenſi ungitur & coronatur, & Rodulfus Epiſcopus Laudunenſis ab eodem conſecratur. Refert hæc Flodoardus in *Chron.* ad ann. DCCCCXXXVI. p. 142. 936.

CAMBRICUM circa annum, ut videtur, DCCCCXL. præſente Hoclo Dha totius Walliæ Principe, plurimiſque Epiſcopis & Magnatibus, præſidente Epiſcopo Menevenſi celebratum. In quo plurimæ Leges Eccleſiaſticæ ad Eccleſiam Cambro-Britannicam rectè ordinandam ſancitæ ſunt. Extant hæ Leges, ex codicibus MSS. erutæ apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 408. 940.

SUESSIONENSE anno DCCCCXLI. à Diœceſeos Rhemenſis Epiſcopis, in Eccleſiâ SS. Criſpini & Criſpiniani habitum. In quo, dejecto Artaldo, Hugo Heriberti Comitis filius, Rhemorum Archiepiſcopus conſecratus eſt. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLI. p. 152. qui ſe eo tempore, ab hoc Hugone, ab exilio revocatum fuiſſe dicit. 941.

CONSTANTINOPOLITANUM II. an. DCCCCXLIV. congregatum. In quo, Tryphone Patriarchâ depoſito, Theophylactus Imperatoris filius in ejus locum ſubſtitutus eſt. Vide quæ ex Curopalate habent Conciliorum Editores Conc. Tom. IX. p. 617. 944.

HELENENSE in Fontanis anno DCCCCXLIV. præſide Aymerico Narbonenſi Archiepiſcopo habitum. In quo depoſiti ſunt Epiſcopi Gerundenſis & Urgellenſis, & mox reſtituti. Et Epiſcopo Helenenſi primus poſt Narbonenſem locus in Synodis & Ordinationibus conceſſus eſt. Vide Conc. Tom. IX. p. 621. Ad annum DCCCCXLVII. hanc Synodum refert d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 182. 944.

LONDINENSE I. circa annum DCCCCXLIV. ſub Edmundo Rege à Wulſtano Archiepiſcopo, plurimiſque aliis Epiſcopis & regni Magnatibus, in Feſto Paſchatis celebratum. Fateor hujus Synodi annum certò definiri non poſſe; ſed cùm Edmundus non niſi ab anno DCCCCXL. ad DCCCCXLVI. regnaverit, hoc circiter tempore congregatam eſſe oportet. In quâ ut rei Chriſtianæ fides provehereturmutua inter omnes benevolentia foveretur, communique animarum ſaluti provideretur, conditæ ſunt haud paucæ Leges Eccleſiaſticæ & Civiles, quæ habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaion.* p. 57. 944.

SÆC. X. ab An. DCCCC. & cum priſcâ earundem verſione apud Spelm. qui Eccleſiaſticas tantùm ſelegit, *Conc. Brit.* Tom. I. p. 419.

947. VIRDUNENSE ad Moſam fl. præſidente Rotberto Trevirenſi, cum plurimis aliis Epiſcopis, anno DCCCCXLVII. menſe *Novembri* celebratum. In quo, contendentibus Artaldo & Hugone (qui tamen ad Synodum evocatus licèt venire noluit) de Epiſcopatu Rhemenſi, Sedes Rhemenſis Artaldo adjudicatur. Videſis Flodoard. tùm in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVII. p. 168. tùm in *Hiſt. Rhemenſ.* lib. IV. capp. 33, 34. fol. 366, &c.

948. MOSOMENSE I. ad Moſam fl. in Diœceſi Rhemenſi anno DCCCCXLVIII. menſe *Januario*, eâdem de cauſâ habitum. In quo Sedes Rhemenſis Artaldo iterùm adjudicatur, communione Hugoni uſq; ad generalem Synodum interdictâ. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. p. 168. ubi plura de hâc Synodo habet.

948. ENGILENHEIMENSE anno DCCCCXLVIII. vii. Id. *Jun.* præſente Marino Pontificis Legato, plurimiſque Germaniæ & Galliæ Epiſcopis, Roberto Trevirenſi, Frederico Moguntino, Wicfredo Colonienſi, Adaldaco Hamburgenſi &c. celebratum: In quo Artaldus per vim ab Hugone dejectus, & carceri mancipatus, Sedi ſuæ reſtituitur, Hugone anathemate percuſſo. Hugo item Comes ob rebellionem in Ludovicum, & tyrannidem in Eccleſiam excommunicatur. Extant de his Acta & *Canones* X. unà cum Artaldi ad Synodum Epiſtolâ Conc. Tom. IX. p. 623. Acta etiam prolixè refert Flodoard. tùm in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. p. 170. tùm lib. IV. *Hiſt. Rhemenſ.* c. 35.

948. TREVIRENSE anno DCCCCXLVIII. à Roberto Trevirenſi, Artaldo Rhemenſi, Rodulfo Laudunenſi, aliiſque, præſente Marino Legato, habitum. In quo Hugo Comes ob perduellionem iterùm excommunicatus, & Epiſcopi aliquot ab Hugone Rhemenſi ordinati damnati ſunt. Vide Flodoard. in *Chron.* ad annum DCCCCXLVIII. pag. 175.

948. LONDINENSE II. anno DCCCCXLVIII. ſub Edredo Rege, præſentibus Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi, habitum. In quo quæ ad Regni & Eccleſiæ ſalutem & utilitatem ſpectant conſtituta ſunt. Vide Ingulph. p. m. 497. ubi vide Edredi chartam Monaſterio Croylandenſi conceſſam, & in hâc Synodo confirmatam. Confer Spelm. Tom. I. p. 428.

949. ROMANUM III. anno DCCCCXLIX. ſub Agapeto Papâ habitum. In quo Synodi Engilenheimenſis Acta confirmantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLIX.

950. LANDAVENSE I. anno DCCCCL. ſub Patre Epiſcopo Landavenſi habitum. In quo Nougui Rex, ſacrilegii reus, ſatisfactione factâ, pœnitentiam agit. Vide Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 634.

952. AUGUSTANUM anno DCCCCLII. in cauſâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ habitum. In quo quæ ad Epiſcoporum, Clericorum &c. munera, moreſque pertinent, præcipuè tractantur. Extant *Capitula* XI. Conc. Tom. IX. p. 636.

RHE-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

RHEMENSE III. apud S. THEODERICUM, à *V.* Episcopis, præsidente Artaldo Archiepiscopo, anno DCCCCLIII. adversùs Ragenaldum Comitem, rerum Ecclesiasticarum pervasorem, habitum. Sed petente Rege, Excommunicatio ejus tunc intermissa est. Confer Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCLIII. p. 186. 953.

LANDAVENSE II. anno DCCCCLV. sub Patre Episcopo congregatum. In quo ob diaconum coram ipso Altari interfectum, judicium in homicidas fertur. Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 637. 955.

BURGUNDICUM anno DCCCCLV. incertum quo loco habitum. In quo de Excommunicatione Ifuardi, qui agros ad Abbatiam S. Symphoriani pertinentes injustè detinebat, actum est. Extat *Commonitorium* Synodale de Excommunicatione Ifuardi Conc. Tom. IX. p. 639. 955.

BRANDANFORDIENSE in agro Middlesexiensi, anno DCCCCLIX. sub Edgaro Rege habitum. In quo Edwini Regis Decreta rescinduntur, ablata Ecclesiæ restituuntur, & Dunstanus ab exilio revocatur. Vide Antiq. Britan. in *Vit. Dunst.* p. m. 82. De tempore hujus Synodi, & Privilegii Ecclesiæ Cantuariensi ab Edgaro concessi, confer quæ notavit Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I, p. 432. 959.

MATRONENSE in pago Meldensi, anno DCCCCLXII. mense *Aprili* habitum. In quo rejecto Hugone, qui mortuo jam Artaldo Sedem Rhemensem iterùm invadere voluit, Odalricus ejusdem urbis Episcopus constituitur. Vide Flodoard. & Hugonem Flaviacensem in *Chron.* ad ann. DCCCCLXI. & ex iis Conciliorum Editores Tom. IX. p. 647. 962.

ROMANUM IV. ann. DCCCCLXIII. præsente Ottone Imp. habitum. In quo, depositò Joanne Papâ XII. Leo VIII. ei suffectus est. Extant hujus Synodi Acta ex Luitprando desumpta Conc. Tom. IX. p. 648. 963.

CONSTANTINOPOLITANUM III. an. DCCCCLXIII. sub Polyeucto Patriarchâ habitum. In quo Nicephori Imp. causa de secundis nuptiis, teste Curopalate, discussa & approbata est. Vide Conc. Tom. IX. p. 853. 963.

ROMANUM V. anno DCCCCLXIV. à Joanne XII. celebratum. In quo Leo VIII. tanquàm schismaticus deponitur, & Acta Conciliabuli sub eo habiti reprobantur. Extant hujus Synodi Acta III. Sessionibus absoluta Conc. Tom. IX. p. 653. 964.

ROMANUM VI. anno DCCCCLXIV. sub Ottone Imp. habitum. In quo Leo VIII. arrepto iterùm Pontificatu, Benedictum V. Papam exauctoravit, & Hamburgum relegavit. Extant ex Luitprando hujus Synodi Acta Conc. Tom. IX. p. 659. 964.

RAVENNATENSE II. anno DCCCCLXVII. præsente Ottone Imp. in causâ disciplinæ Ecclesiasticæ habitum. Vide quæ hâc de re habet Rhegino in *Chron.* ad ann. DCCCCLXVII. 967.

SÆC. X. ab An. DCCCC. ROMANUM VII. anno DCCCCLXIX. à Joanne XIII. Papâ habitum. In quo Sedes Beneventana Archiepiſcopatûs titulo inſignitur.
969. Joannis Papæ hâc de re literas exhibet Ughell. *Ital. Sacr.* Tom. VIII. & Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1238.

969. ANGLICUM anno DCCCCLXIX. à Dunſtano Cantuarienſi, & omnibus penè Angliæ Epiſcopis congregatum. In quo damnantur Clerici conjugati, Monachatus promovetur, Comes quidam præpotens ob inceſtas nuptias pœnitentiam agit, ipſique Edgaro Regi ob compreſſam virginem clauſtralem ſeptennalis pœnitentia injuncta eſt. Habentur hujus Synodi Acta hinc inde collecta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 479. & Conc. Tom. IX. p. 698.

970. LONDINENSE III. anno DCCCCLXX. vel ſaltem ſequenti, ſub Edgaro Rege coactum. In quo præclara Cœnobio Glaſtonienſi conceſſa privilegia confirmantur, reſervatâ Regi & Hæredibus conferendi baculum paſtoralem Abbati electo poteſtate. Extant Synodi Acta apud Malmesburium *Hiſt.* lib. II. cap. 8. fol. 31. p. 2. Edgari & Joannis Papæ XIII. hâc de re Diplomata & Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 484. Conc. Tom. IX. p. 702. Anno ſequente, in Synodo Romæ à Joanne XIII. habitâ, eadem privilegia huic Cœnobio confirmantur. Vide ibid. p. 705. Semel hoc loco monuiſſe ſufficiat, Edgarum Regem anno quidem incerto, plurimas Leges Eccleſiaſticas & Civiles, frequenti Senatu, ad Dei gloriam, Regiæ Majeſtatis ornamentum, ac Reipublicæ utilitatem ſanxiviſſe. Et primo quidem loco ſtant Eccleſiaſticæ, de immunitatibus Eccleſiæ, de cenſu Eccleſiaſtico, ſive primitiis ſeminum, de decimis, de denario in domos ſingulas impoſito, de diebus feſtis ac jejuniis. Sequuntur humanæ & politicæ. Tertio demùm habentur Canones Eccleſiaſtici, qui ad has generaliores claſſes, ſpeciales ſub ſe Canones continentes revocantur; nempè de ordinatorum vivendi formulâ, de confeſſione, de modo imponendi pœnitentiam, de ſatisfactione, de Magnatum pœnitentiâ. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè à Lambardo edita *Archaionom.* p. 62. Edit. Cantab. & exceptis Legibus politicis, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 435. Latinè Conc. Tom. IX. p. 680.

972. TARDANENSE apud Montem S. Mariæ anno DCCCCLXXII. habitum. In quo Adalberonis Rhemenſis Decretum pro Monachis in Canonicorum locum in Cœnobio Moſomenſi ſubſtituendis confirmatum eſt. Extat Adalberonis *Decretum* & Joannis Papæ Epiſtola Conc. Tom. IX. p. 705.

973. MUTINENSE in Flaminiâ, ſeu Æmiliâ, anno DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, ad componendam pacem inter Petrum & Lambertum Germaniæ Proceres, habitum. Extant Acta vetuſta ex autographo in Urſianâ Bibliothecâ aſſervato apud Rubeum *Hiſt. Raven.* lib. V. p. 264. & exinde Conc. Tom. IX. p. 712.

973. MARZALIENSE anno DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, & Epiſcopis comprovincialibus habitum. In quo inter alia, compoſitæ Epiſcopatûs Bononienſis & Parmenſis controverſiæ. Extant Acta apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. & Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1241.

CON-

CONSTANTINOPOLITANUM IV. ann. DCCCCLXXV. habitum. In quo, depoſito Baſilio Patriarchâ, Antonius Studites in ejus locum ſubrogatur. Vide Conc. Tom. IX. p. 720. SÆC. X. ab An. DCCCC. 975.

RHEMENSE IV. anno DCCCCLXXV. præſidente Stephano Pontificis Legato habitum. In quo Theobaldus ab Hugone Rhemenſi olim ordinatus, ob Eccleſiæ Ambianenſis uſurpationem iterùm excommunicatus eſt. Extat Epiſtola Synodalis ad Theobaldum Conc. Tom. IX. p. 721. 975.

WINTONIENSE anno DCCCCLXXV. præſidente Dunſtano Cantuarienſi coactum. In quo, factâ acerrimâ Monachos inter & Clericos uxoratos contentione, lis in Monachorum gratiam dirempta eſt, B. Virginis Imagine (ſi Diis placet) pro Monachis loquente. Vide quæ ex Hiſtoricis noſtris, Malmesburienſi, Florentio Wigornienſi, & præcipuè Chronico Wintonienſi plenâ manu collegit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 490. & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 721. De incerto hujus Concilii tempore, multa ut ſolet eruditè notavit Spelmannus noſter loc. ſuprà citat. 975.

KYRTLINGTONIENSE in Angliâ Orientali, ſub Edwardo Confeſſore, à Dunſtano Cantuarienſi anno DCCCCLXXVII. habitum. In quo inter alia ſtatutum eſt, ut homines ruſticani ad Eccleſiam S. Mariæ Abbandunenſem Religionis cauſâ peregrinarentur. Sedente Synodo diem ſuum morte repentinâ obiit Sidemannus Devoniæ Epiſcopus, Cridiantunæ honorificè ſepultus. Extant breviuſcula hujus Synodi Acta (quæ non alia ſunt quàm ipſius Chronici Saxonici verba ad annum DCCCCLXXVII. p. 124.) Saxonicè & Latinè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 493. 977.

CALNIENSE in agro Wiltonienſi anno DCCCCLXXVIII. à Dunſtano Cantuarienſi habitum. In quo, fervente adhuc de Clericorum conjugio controverſiâ, Solario Domûs unà cum trabibus repentè delapſo, ſolus Dunſtanus ſalvus remanſit, adeóque miraculo cauſam decidente, omnia in Monachorum gratiam facilè ceſſerunt. Hæc pluribus Hiſtorici noſtri, Malmesburienſis *Hiſt.* lib. II. cap. 9. H. Huntingdonenſis *Hiſt.* lib. V. ad ann. DCCCCLXXVIII. & ex iis Spelm. Tom. I. p. 494. & Conc. Tom. IX. p. 724. Eodem ferè tempore habitum eſt Ambresbiriæ eâdem de re Concilium, cujus meminit Florentius Wigorn. ad ann. DCCCCLXXVII. p. 361. Extant etiam Saxonicè & Latinè Leges Presbyterorum Northumbrenſium, numero LVI. tùm ad mores eorum corrigendos, tùm ad ipſorum miniſteria promovenda. Has ex vetuſto codice MS. Collegii Benedicti extulit Spelmandus noſter *Conc. Brit.* Tom. I. p. 495. Habentur etiam Latinè Conc. Tom. IX. p. 725. Hos Canones non diu poſt hoc tempus, & in uſum Provinciæ Eboracenſis conditos fuiſſe ſatis liquet, etſi ad nullum certum annum, nec ad ullam certam Synodum revocari poſſunt. 978.

ROMANUM VIII. anno DCCCCLXXXIII. In quo, cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, quaſi malis artibus Sedem illam ab Imperatore conſecutus eſſet, examinata eſt. Vide Ditmar. lib. III. In eâdem, ut videtur, Synodo contra Simoniacos actum eſt. Extat Benedicti VI. hâc de re *Epiſtola* Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1243. ubi Coſſartii notam Lector conſulat. 983.

LAN-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

988. LANDAVENSE III. anno circiter DCCCCLXXXVIII. sub Gucauno Episcopo habitum. In quo Rex Arthmail ob fratricidium anathemate percellitur. Hæc ex Archivis Landavensis Ecclesiæ Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 502. & exinde Conciliorum Editores Tom. IX. p. 732.

989. ROMANUM IX. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Adalbertus Pragensis Episcopus, qui ob pravos populi mores munus suum deseruerat, post plures annos, pœnitentibus & petentibus Pragensibus suis, ad Ecclesiam propriam remissus est. Ex Adalberti vitâ apud Sur. hæc tradunt Conciliorum Collectores Tom. IX. p. 732.

989. KARROFENSE apud Monasterium in finibus Pictorum & Biturigum situm anno DCCCCLXXXIX. habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 733.

989. RHEMENSE V. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Arnulfus Rhemensis Archiepiscopus electus est. Extat Epistola Clericorum Rhemensium, Arnulfi libellus fidelitatis, Commonitorium, & Anathema in prædones Rhemorum Conc. Tom. IX. p. 734.

990. NARBONENSE III. anno circiter DCCCCXC. adversus bonorum Ecclesiasticorum invasores habitum. Vide Conc. Tom. IX. p. 742.

990. SILVANECTENSE anno DCCCCXC. à Provinciæ Rhemensis Episcopis habitum. In quo civitatis Rhemensis prædonibus anathema dictum est. Extant Acta Conc. T. IX. p. 736. postea verò mutatis animis Episcopi in Hugonis Regis partes transierunt. Vide quæ huc spectant Epistolas & Monumenta ibid. p. 737.

991. RHEMENSE VI. anno DCCCCXCI. habitum. In quo, depositò per fraudem Arnulfo proditionis falsò accusato, Gerbertus Rhemorum Archiepiscopus constitutus est. Extant Acta hujus Synodi Conc. Tom. IX. p. 738. Sed longè prolixiora Acta, ab ipso Gerberto, ut videtur, collecta, & accuratè digesta, & in LV. *Capita* divisa, ex vetusto Codice exhibent Magdeburgenses Cent. X. cap. 9. p. 246. ad historiam etiam hujus Synodi illustrandam lectu digna sunt, quæ habent Baluzius & Conringius Epist. I. II. III. IV. inter Epist. Conringii nuper editas. *Helmst.* 1694. 4*to.*

993. ROMANUM X. anno DCCCCXCIII. habitum. In quo Udalricus Episcopus Augustanus in Sanctorum numerum relatus est. Extat Joannis XV. Papæ pro hâc canonizatione *Epistola* Conc. Tom. IX. p. 741.

994. RHEMENSE VII. circa ann. DCCCCXCIV. adversus Rhemensis provinciæ pervasores habitum. Extat Epistola Synodalis, & Gerberti Epistola ad Fulconem Ambianensem Conc. Tom. IX. p. 740.

995. MOSOMENSE II. anno DCCCCXCV. à Leone Pontificis Legato celebratum. In quo, lectis Joannis Papæ literis, & examinatâ Gerberti ad Sedem Rhemensem electione, à Divino Officio usque ad Rhemensem Synodum abstinere jussus est. Extant hujus Synodi Acta Conc. Tom. IX. p. 747.

RHE-

RHEMENSE VIII. anno DCCCCXCV. præſente eodem Leone Legato coactum. In quo, depoſito Gerberto, Arnulfus Eccleſiæ Rhemenſi reſtitui jubetur, teſte Appendice ad Aimoinum. Plura habet Baronius ad ann. DCCCCXCII. DCCCCXCV. &c. SÆC. X. ab An. DCCCC. 995.

ROMANUM XI. ann. DCCCCXCVI. ſub Gregorio V. habitum. In quo conſtitutum fuit, ut Imperator deinceps à ſeptem Electoribus Germaniæ Principibus eligatur: ſolâ Baronii autoritate hanc Synodum nîti ipſe Binius non diffitetur. Certè Baronius plurima ad firmandam ſuam ſententiam congeſſit; pluribuſque de Electoribus, eorúmq; inſtitutione agit (quam ad Innocentii IV. tempora refert) ann. DCCCCXCVI. num. liv. & ſeqq. & exinde Conc. Tom. IX. p. 757. Verùm rident hæc omnia, & rejiciunt Scriptores Germani S. Imperii defenſores, & inter Curiæ Romanæ fabulas reponunt. Synodum quidem Romæ hoc anno, in cauſâ Herluini Cameracenſis Epiſcopi de bonis Eccleſiæ ſuæ invaſis conquerentis, habitam non nego. Fidem facit tùm Chronicon Cameracenſe, tùm ipſius Gregorii Epiſtola hoc anno data, quæ habetur Conc. ibid. in *Append.* p. 1245. Verùm ne unicam quidem Scriptoris umbram profert Baronius, qui hujuſmodi facultatis, de Imperatore à *VII.* Principibus eligendo, ab hâc Synodo conceſſæ vel verbulo meminerit. 996.

RAVENNATENSE III. anno DCCCCXCVII. ſub Gerberto Archiepiſcopo de multis ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus habitum. Extant Synodi hujus Acta Conc. Tom. IX. p. 766. 997.

TICINENSE anno DCCCCXCVII. à Gregorio V. habitum. In quo in Creſcentium, qui Gregorium Româ expulerat, excommunicationis ſententia lata eſt. Vide Chron. Hildenſheimenſ. & Glabr. Rodul. lib. I. cap. IV. & Conc. Tom. IX. p. 770. 997.

SANDIONYSIANUM anno circiter DCCCCXCVII. celebratum. In quo de decimis Eccleſiæ reſtituendis actum eſt. Conſulat Lector quæ hâc de re habet Aimoinus in Vitâ S. Abbonis Floriacenſis Abbatis cap. 9. p. 320. & Conc. Tom. IX. p. 770. 997.

ROMANUM XII. anno DCCCCXCVIII. à Gregorio V. habitum. In quo Robertus Rex qui Bertam conſanguineam ſuam in uxorem duxerat, eam dimittere jubetur, & Epiſcopi qui hoc conjugium conſecrârant excommunicantur. De his aliiſque diſciplinæ capitibus extant *Canones* VIII. Conc. Tom. IX. p. 772. 998.

PICTAVENSE anno circiter M. Id. *Jan.* habitum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 781. Aliarum in Galliâ Synodorum, circa annum MII. habitarum, locis non nominatis, in genere meminit Glaber Rodulfus, & quid in iis geſtum ſit nos docet lib. III. *Hiſtor.* cap. 3. 1000.

Finis Decimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

SCRIPTORES.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1001.

WOLSTANUS, gente Anglus, Eccleſiæ Wintonienſis Cantor & Monachus, Ethelwoldi diſcipulus & alumnus, claruit circa annum MI. Vitam condidit S. Ethelwoldi Wintonienſis Epiſcopi, quam ex MS. codice Cœnobii Uticenſis eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 606. Auctoris nomen in MS. deerat, ſed ætas, geniúſque Auctoris, & Gulielmi Malmesburienſis teſtimonium Wolſtano noſtro vendicant, ut rectè notat Mabillonius. Scripſit item metro librum de Vitâ S. Swithuni Epiſcopi Wintonienſis, Elfego Epiſcopo dicatum, quem habet ibidèm idem Mabillonius p. 628. Reliquorum ejus opuſculorum titulos dabunt tibi Baleus & Pitſeus.

1001. ANONYMUS *Vitæ S. Gerardi* Auctor, Monachus Bronienſis, circa annum MI. ſaltem ſuperiori ſæculo exeunte claruiſſe videtur. Scripſit Vitam S. Gerardi Abbatis Bronienſis, quam partim à teſtibus oculatis, partim ab anonymo priore hauſit, & Guntero Abbati ſuo dedicavit. Extat ſed mutato ſtylo apud Surium *Octobr.* iii. Genuinam ex codicibus MSS. repræſentavit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 248.

1005. ANONYMUS *Vitæ S. Adalberonis* Auctor, Monachus & Abbas à S. Adalberone conſtitutus, claruit circa annum MV. Scripſit Vitam B. Adalberonis Mettenſis Epiſcopi, qui hoc ipſo anno obiit. Hanc ex vetuſto codice MS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 670.

1007. Vid. Part. I p. 597. FULBERTUS ex Abbate Ferrarienſi Carnotenſis Epiſcopus, anno MVII. factus. Inter opera ejus locum habet *Commentarius ad Act. cap.* XII. quem ex cod. MS. Abbatiæ Longi-Pontis, inter veterum aliquot Scriptorum opuſcula ſacra, edidit Oudinus anno 1692. Extat item *Sermo* ejus *de Aſſumptione B. Virginis Mariæ*, qui inter ſermones Auguſtini haberi ſolet, & in nuperâ Benedictinorum editione n. ccviii. reperitur. *Vita S. Autberti*, quam mutilam evulgavit Surius, integra MS. apud Cameracenſes extare dicitur.

1008. DITMARUS natione Germanus, domo nobilis, illuſtri Comitum Saxoniæ familiâ ortus, natus anno DCCCCLXXVI. patrem habuit Sigefridum Saxoniæ Comitem, matrem Cunegundam filiam Henrici Comitis Stadenſis, Ottoni magno, cujus conſanguineum eum vocat Ditmarus, valdè cari, adeóque torque aureo donati. Ex ſacro fonte illum ſuſcepit Hillebardus Epiſcopus Halberſtadenſis; primùm Monachus Magdeburgenſis, dein Præpoſitus Wallibicenſis, tandem Epiſcopus Marſiburgenſis factus eſt anno MVIII. Quam dignitatem, nocte antequàm hâc de re nuncium accepit, ipſe ſibi per ſomnium prætigit. Obiit Cal. *Decembr.* anno MXVIII. ætatis XLII. Condidit non infimæ notæ Chronicon, quinque Imperatorum Saxonicorum, Henrici I. Ottonum trium, ac Henrici II. res geſtas VII. libris complexum. Edidit

dit hoc insigne opus Reynerus Reineccius *Francofurt.* 1580. præfixâ Ditmari Vitâ ex veteri Chronico desumptâ, alterâque quam ipse ex Ditmari chronico contexuit. Ipsum Chronicon in libros VIII. divisum cum notis marginalibus, tabulis Genealogicis, & indice copioso recudit J. Joac. Maderus *Helmst.* 1677. 4*to.* SÆC. XI. ab Ann. M.

SYRUS, quâ gente ortus incertum, Monachus Cluniacensis claruit circa annum MX. Condidit flagitante Warnerio Monacho, & postea Odilone Morbacensi, de Vitâ S. Maioli Abbatis Cluniacensis, libros tres, quos Odiloni Abbati dedicavit. Post Syri obitum Aldebaldus Monachus singulis libris prologum præfixit, & carmina quædam multis in locis hinc inde adjecit. Totum opus ediderunt Bollandiani *Maii* xi. magis integrum ex codice Lemovicensi Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 786. 1010.

ANONYMUS *Vitæ S. Adalberti* Auctor, Cœnobii Alexiani apud Romanos Monachus, posteà Bohemi, vel Germanici alicujus Monasterii alumnus claruit circa annum MX. Scripsit Vitam S. Adalberti Episcopi & Martyris, qui ex hâc Vitâ decessit anno DCCCCXCVII. Post Canisium & Bollandianos, scriptorem hunc recudit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 846. 1010.

ERCHINFRIDUS, natione Germanus, Cœnobii Melicensis Abbas tertius claruit anno MXII. Scripsit Historiam Martyrii & Miraculorum S. Colomanni, natione Scoti, qui in Stokerau inferioris Austriæ oppidulo anno MXII. passus est. Quam ex codice MS. Cæsareo extulit, aliâque de Cœnobio Melicensi monumenta antiqua subnexuit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. num. i. p. 611. 1012. Vid. Part. I. p. 598.

OLBERTUS, gente Belga, primùm Monachus Lobiensis, deinde Abbas Gemblacensis, & ut volunt nonnulli, primus S. Jacobi Abbas Leodicensis, claruit circa annum MXX. Jubente Reginerio Hannoniæ Comite, scripsit Vitam S. Veroni Confessoris, quam scholiis suis ornatam edidit Georgius Galopinus ad S. Gislenum Monachus, *Montibus* anno MDCXXXVI. immò teste Bucelino in Germaniâ sacrâ, scripsit de pluribus Sanctorum Vitis. An Olbertus noster idem fuerit cum Alberto Monacho Lobiensi, ac posteà Abbate Gemblacensi, Burchardi Wormacensis præceptore, (quod contendit Vossius) plura te docebit idem vir clarissimus *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 41. p. 352. cap. 44. p. 369. 1020.

DIEDERICUS seu THEODORICUS, Hersfeldensis in Turingiâ Monachus, claruit circa annum MXX. Scripsit ad Ricardum Cœnobii Amarbacensis Abbatem, libellum de illatione reditúve corporis S. Benedicti Aurelianis ad Floriacum. Edidit hunc ex vetusto codice Floriacensi Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 219. dein Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 350. 1020.

DROGO, natione Belga, primùm Pastor Gestalensis, deinde Morinorum sive Tarvannensis in Flandriâ Episcopus, claruit ann. MXXIV. quo Sedem Tarvannensem sortitus est, quam ad annum usq; MLXXIX. tenuit, quo admodùm grandævus obiit. Extat ab eo scripta Vita S. Godolevæ anno MLXX. strangulatæ apud Surium *Jul.* vi. qui tamen stylum ferè ubique immutavit. Scripsit etiam Vitam & Passionem S. Oswaldi Northumbriæ in Anglià Regis, & de eodem sermones duos. 1024.

SÆC. XI. ab Ann. M. Verùm hæc opuscula in Bibliothecis Belgicis adhuc manuscripta asservantur.

1025. WARMANNUS, natione Germanus, nobilitate insignis, Comes à Dilingen, factus posteà Monachus Augiensis, postremò Episcopus Constantiensis, claruit anno MXXV. Obiit anno MXXXIV. Scripsit Vitam S. Pirminii Abbatis & Coepiscopi. Extat sub *Othloni* nomine apud Chris. Browerum in *Vitis Sanctorum Germaniæ*, & Surium *Nov.* iii. E contrà Guil. Eisingrenius in *catalogo testium* Warmanno nostro tribuit; cui etiam illam vindicat Cl. Mabillonius, Actisque suis sub Warmanni nomine inseruit *Sæc. Bened.* III. Part. II. p. 136. Rationes quas profert non sunt contemnendæ, nec ægrè assensum extorquere possunt. Primò Warmanni ætas cum tempore Ludolfi Archiepiscopi Trevirensis, cui hæc Pirminii Vita nuncupata est, rectè congruit. Obiit enim Ludolfus anno MVIII. Othlono Monacho integro penè sæculo antiquior. Secundò, Hujus Vitæ conditor nonnulla de S. Bonifacio commemorat, quæ cum ipsius Othloni narratione Bonifacianâ pugnant. Deinde longè gravior & maturior est Othloni scriptio de S. Bonifacio, quàm hæc de S. Pirminio. Denique in antiquo codice quo usus est, nulla extat Auctoris inscriptio; quin nec in Originali volumine quod laudat Trithemius. Perpendat hæc æquus Lector, & facilè mecum in Mabillonii sententiam descendet.

1026. ELIAS, gente Syrus, Nisibensis in Mesopotamiâ Episcopus, Sectâ Nestorianus, claruit anno MXXVI. Hegiræ CCCCXVII. Scripsisse plura tàm Syriacè, quàm Arabicè testatur Abr. Ecchellensis; inter alia opus ad Abulhala Sahedum quod *Septem Sessiones*, seu *Disputationes* vocavit; in quo de variis fidei & religionis rebus cum Alvaziro Abulcasemo Arabum principe eruditè disceptavit. Hujus habentur Arabicè MSS. Exemplaria tria; unum in Bibliothecâ *Vaticanâ*; in *Barberinâ* alterum: tertium penès se habuit Ecchellensis, qui ex *Sessione* IV. quædam profert *præfat.* ad Part. II. *Eutychii Vindicati* p. 21. Alia & Naironus ex *Sessione* II. *Euopl.* Part. I. p. 6. *Grammaticam* ejus citat Ecchellensis, & ex eâ nonnulla adducit *not.* ad *Catal. Hebedjesu* p. 58. Nec alium puto nostrum fuisse, quàm quem *Eliam Antiquum* vocat idem Hebedjesu *cap.* CXCI. quemque *Decisiones judiciorum*, & *Quæstiones Ecclesiasticas*, *Institutionésque Grammaticas* ordinàsse & confecisse dicit.

1030. ANONYMUS *Vitæ S. Winnoci* Auctor, claruit circa an. MXXX. Rogatu Monachorum Bergensium scripsit, vel ab alio rudiore stylo scriptam expolivit Vitam S. Winnoci Abbatis Woromholtensis in Flandriâ primi. Extat apud Surium *Novemb.* vi. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 301. qui genealogiam S. Winnoci in codice Vedastino Vitæ huic præfixam præmisit.

1033. EUSTATHIUS, Patricius Romanus, Judex ut videtur, Patriarchalis, certè Juris tùm Cæsarei tùm Ecclesiastici peritissimus, claruit, ut ex Opusculi ejus fine liquet, anno MXXXIII. Scripsit Commentarium *de duobus Consobrinis*, qui duas Consobrinas duxerant. Habetur Græc. Lat. in *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 414.

1040. ANONYMUS quidam, Ruyensis apud Venetenses in Provinciâ Lugdunensi tertiâ Cœnobii Monachus, claruit circa annum MXL. Literis mandavit Vitam S. Gildæ Britanni, cognomento *Sapientis*, Hilduti

duti discipuli, Abbatis Ruyensis, qui ad Castrum quoddam in Monte Reuvisii illud Monasterium construxit. Primus hanc Vitam ex vetustissimis Floriacensibus Membranis in lucem protraxit Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 429. Integriorem ex cod. Ruyensi dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 138. SÆC. XI. ab Ann. M.

ANONYMUS *Vitæ S. Hugonis* Auctor, Monachus, ut videtur, Æduensis, claruit Sæculo XI. circa annum, ni fallar, MXL. Scripsit Vitam S. Hugonis Monachi Æduensis, & Enziacensis in Burgundiâ Præpositi, qui obiit anno circiter DCCCCXXX. Hanc post du Chesnium & Bollandianos *April.* xx. edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 90. 1040.

ANONYMUS *Encomii de Emmâ* Auctor, S. Bertini Monachus, claruit circa annum MXL. Scripsit Historiam, seu de Encomio Emmæ Anglorum Reginæ, Ricardi I. Ducis Normannorum filiæ, Ethelredi Regis conjugis, libros II. quos Emmæ adhuc viventi nuncupavit. Hos ex Bibliothecæ Cottonianæ codice MS. edidit Andr. du Chesnius, *Script. Norman.* p. 161. 1040.

MICHAEL CERULARIUS, ab anno MXLIII. Patriarcha CP. creatus est. Primæ ejus ad Petrum Antiochenum Epistolæ subjunctum est opus ejus contra Latinos, cujus hoc est initium, Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν τῶ παναγίῳ Κυρίῳ &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* Lambec. CCXLVII. Nessel. CCCVI. n. xxiii. fol. 64. p. 2. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 160. Jur. Græc. Rom. lib. IV. p. 263. inter varia Michaelis nostri decreta *de Nuptiis* habetur breve fragmentum *de Sacerdotis uxore adulterio pollutâ.* Integram verò Epistolam decretalem ex Codd. Reg. Græc. Lat. edidit Cotelerius *not.* ad Herm. p. 55. 1043. Vide Part. I. p. 607.

BOVO gente Gallus vel Gallo-Belga, Monasterii Sithivensis in Morinis Abbas, claruit anno MXLIII. quo Cœnobii sui regimen subiit, tenuitque ad annum usque MLXV. Scripsit ad Widonem Rhemorum Archiepiscopum relationem de inventione & elevatione S. Bertini Abbatis; cujus corpus ob Normannorum infestationes loco secretiori reconditum fuerat. Facta est hæc Translatio anno MLII. Hanc Relationem ex MSS. codd. erutam habes apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 153. 1043.

LEO, cujas fuerit mihi hactenùs est incompertum, factus est tandem Atinensis in Italiâ Episcopus, manus ei imponente Adenulpho Capuano Archiepiscopo anno MXLIV. Obiit anno MLXXII. Scripsit libellum de Inventione sive Translatione corporis Beatissimi Marci Martyris & Pontificis, quem ex MS. codice Casinensi literis Longobardicis exarato, extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 541. Extant etiam ejus in D. Marcum *Sermones* aliquot, & Charta donationis Ecclesiæ Atinensi factæ apud eundem p. 549. 1044.

NICETA PECTORATUS, Presbyter & Monasterii Studiensis CP. Monachus, claruit circa annum ML. In Bibliothecâ Vindobonensi hæc quæ sequuntur opuscula Græcè MSS. nec hactenùs, quod sciam, edita reperiuntur. Liber contra Ecclesiam Romanam, *de Azymis, de Jejunio Sabbati, & de nuptiis Sacerdotum* cod. *Theol.* LVIII. num. vii. fol. 106. *Oratio invectiva contra blasphemam Armeniorum hæ-* 1050. Vid. Part. I. p. 605.

SÆC. XI. ab Ann. M.

resin. Incipit, Τῶ σωτηρίῳ τῆ Σαββάτων ἡ ἀζύμων ibid. num. ix. fol. 119. p. 2. *Capitum Ascеticorum centuriæ* III. hoc initio, Κεφάλαιον α. Τέσσαρας ὁμολογῶ τὰς αἰτίας ἐν τελειᾳ πλείᾳ τῆ ἀρετῶν &c. ibid. cod. CIV. num. vi. fol. 84. Ex centuriâ tertiâ Epistolarum, *Epistolæ tres de Canonibus Ecclesiasticis*; nempe ad Athanasium Abbatem; Athanasii Responsoria; tertia iterùm ipsius Nicetæ ibid. cod. *Hist.* VII. n. lvi. fol. 204. p. 2.

1050. ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Egwini*, claruit circa annum ML. certè Elfwardo Londinensi Episcopo qui obiit anno MXLIV. posterior. Scripsit Vitam S. Egwini Wigornienſis in Angliâ Episcopi, circa annum DCCXVII. denati, quam ex Bollando & Capgravio edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 330. Hujus Egwini Vitam scripsit etiam Brithwaldus, ex Monacho Glastonienſi Wintonienſis Episcopus, qui obiit anno MXLV. Non Brithwoldus ille Cantuarienſis Archiepiscopus Bedæ æqualis, ut Pitseus, Spelmannus aliique volunt. Fragmentum hujus Vitæ profert Fr. Godwinus *de Præsul. Angliæ* p. 501. & ex eò alii.

1050. GERARDUS, Monachus & Ædituus Corbeienſis, variorum Monasteriorum succeſſivè Abbas, primò Lauduni in Vincentiano, deinde S. Medardi Sueſſione, denique Sylvæ majoris in agro Burdigalenſi, ubi ipse Monasterium condidit, claruit circa annum ML. Scripsit, quo tempore Monasterii Corbeienſis adhuc Cellerarius erat, Vitam S. Adalhardi Abbatis Corbeienſis, seu potiùs prolixam & confusam Paschasii Rhatberti narrationem in compendium & meliorem ordinem redegit. Librum item de S. Adalhardi miraculis, cui secundum addidit sequentis sæculi Monachus Corbeienſis. Tùm Vitam, tùm libellos de miraculis ediderunt Bollandus *Januar.* ii. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 345.

1050. RICARDUS Bellilocenſis in Argonnâ duabus à Claromonte leucis Abbas, claruisse videtur circa annum ML. Vitam S. Rodingi Abbatis Bellilocenſis literis consignavit, quam ex MS. codice Catalaunenſi edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 531.

1050. ANONYMUS *Vitæ S. Urseoli* Auctor, claruit circa ann. ML. etsi de ætate ejus haud satis certi sumus. Scripsit Vitam B. Petri Urseoli Ducis Venetiarum & Dalmatiarum, tandem Monachi S. Michaelis de Coxano in Catalaunià, mortui circa ann. DCCCCXCVII. Hanc ex MS. cod. Rivipollenſi extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 874.

1051. Vid. Part. I. p. 608. LEO, ni fallor, Achridenus, Bulgarorum Archiepiscopus, claruit anno MLI. Præter Epistolam ad Joannem Tranenſem adversus Latinos, quæ extat Latinè apud Baron. ann. MLIII. Scripsit *de tentationibus & afflictionibus involuntariis, earúmque utilitate* capita L. Initium, Κεφάλαιον α. Ἐγὼ μὲν ἡμῖν εἰς ζωὴν καὶ διαλογισμὸν ὁ καρποφορέμενος ἐκ δ γῆς σπόρος &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* ex dispositione Nesseliana CLXVII. num. iii. fol. 69. *Epistolæ* II. contra Latinos *de Jejunio Sabbati, & de Azymis* ibid. cod. LVIII. num. viii. fol. 114. Excerpta quædam contra Latinos memorantur ibid. cod. CCCXXIV. num. xviii.

DAVID,

DAVID, natione Syrus, Maronitarum in monte Libano Archiepiscopus, claruit anno MLIII. quo Epistolam ad Arsenium Episcopum Haincurensem de Melchitis, Maronitis aliisque Sectis dedit. Scripsit etiam Tractatum *de Orientalium sectis & opinionibus*, ex cujus cap. I. quædam Arabicè profert Abr. Ecchellensis *Epist. ad Morin.* inter *Antiquit. Orient. Lond.* 1682. p. 459. Denique ann. MLIX. rogantibus Josepho Abbate & Monachis Constitutiones Ecclesiæ Maronitarum ex sermone Syro in Arabicum transtulit teste eodem *Epist. ad Morin.* ibid. p. 326. Integrum opus XVII. Capita complectitur, quovis capite in plures sectiones divisо. Capitum & sectionum argumenta ibidem exhibentur. Ex hoc opere aliqua Latinè profert idem Ecchellensis *Not.* ad Catal. *Hebedjesu* num. v. SÆC. XI. ab Ann. M. 1053.

JOANNES Μαυρόπους, à nigris pedibus dictus, primùm Monachus, deinde Euchaitarum Metropolita, claruit circa annum MLIV. Quantæ existimationis vir fuit Joannes Euchaitensis, discès ex elogio, quod in codicis sui vestibulo, summo quidem artificio exaratum reperit Bustus noster, Ἀνὴρ ᾧ σοφώτατος. καὶ ἁγιώτατος. ὢν σωλογεάφε πλείους τὰς λόγων, καὶ ἐπιστολὰς, καὶ ἴαμβικὰς, καὶ ἄλλα πολλὰ λόγε καὶ χάριτος. ἄξια, καὶ πολλὰς τὰς ἀνθρώπων ἐξεπαίδευσι, πεπληρωμένος. ὢν ἐκ τῦ παναγίε πνεύματος. χάριτος. *Vir erat sapientissimus sanctissimúsque, qui plures sermones & epistolas & carmina Iambica, aliáque multa, ratione & venustate digna conscripsit, plurimósque erudivit, ipse sacrosancti Spiritûs gratiâ repletus.* Scripsit Orationem *encomiasticam* in tres sanctos Patres *Basilium Magnum, Gregorium Theologum, & Joannem Chrysostomum.* Cujus initium est. Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὸν γλώττων χρυσῦς, καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφανὴς ἑορτή. Τρίτος. μὴ τοι Μὴν &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* CXLIV. num. vi. fol. 217. *Orationem* etiam (teste Leon. Allatio *de script. Symeon.* p. 105.) εἰς τὸν μνήμων τῦ ἁγίε μαρτυρος. Θεοδώρε, ἤτοι τῦ πεζῦ. Quæ ita incipit, Παρ' ἡμῖν δ' ἐν ἐ πανηγυρικὰ, τὸ τῦ λόγε. Hanc cum priori nescio quare confundit Cl. Nesselius Catal. Part. I. p. 224. Obitèr hoc loco notare liceat Euchaitarum urbem propter honorem Theodoro martyri præstitum celebrem fuisse. Joannes enim Tzimisces qui imperare cœpit anno DCCCCLXX. ut huic Martyri gratiam referret, ob præstitum ejus, ut putavit, ope adversùs Scythas auxilium elegantissimum ei Templum in hâc urbe struxit, in quo Martyris corpus reposuit, ipsámque urbem, veteri nomine abolito, *Theodoropolim* appellavit, teste Zonarâ *Annal.* Tom. III. p. 171. Unde & Auctor noster carmine in Imaginem Constantini Monomachi apud Euchaitenses positam p. 47. hanc Urbem τὸν μάρτυρος. πολιν τὴ καὶ παιωνίαν vocat. In eâdem Bibliothecâ Vindob. cod. *Theol.* LXXVIII. juxta Nesselium num. i. fol. 1. habentur Joannis nostri *Canones paracletici*, sive Cantica Consolatoria XXIV. ad Christum Servatorem, quorum unumquodque peculiarem suam habet Acrostichidem, quæ itidem ut quælibet ode nona nomine Joannis insignita est. Ibid. fol. 77. pag. 2. alia *duo Cantica* ad Christum servatorem sine Acrostichide & nomine Auctoris. Fol. 83. p. 1. *Canon* sive Canticum ad sanctum Angelum custodem. Fol. 88. p. 1. *Canones* sive Cantica LXVII. ad Beatissimam Virginem Deiparam, quorum unumquodque peculiarem suam habet Acrostichidem, & itidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis insignitur. Fol. 315. p. 1. *Canones* sive Cantica XI. ad S. Joannem Baptistam Christi præcursorem, eodem quo priora modo condita. 1054. Vide Part. I. p. 608.

S. XI. ab Ann. M.

condita. Ibid. cod. CIII. continentur ejuſdem ſacra *Iambica*, præfixâ Vitæ ipſius Epitome, numero CII. quorum inſcriptiones & principia exhibet Lambecius *Comment.* lib. V. p. 29. Hæc eadem eſſe arbitror quæ Græcè elegantiſſimo planè charactere edidit, notiſque breviuſculis ſed eruditis illuſtravit Mattheus Buſtus, *Etonæ* prope Windeſoram in Collegio Regali anno 1610. 4*to.* Ut mirari deſinat Cl. Lambecius loc. citat. hæc poemata velut jam edita, in Meurſii Gloſſario Græco-Barbaro ſexiès citari, quo autem, *inquit*, tempore & loco, cujuſque curâ & ſtudio Editio illa in lucem prodierit, nondùm potui indagare. Id quod eo magis adhuc mirandum eſt, quòd ipſe alibi *Comment.* lib. III. p. 381. duarum Nazianzeni adverſus Julianum invectivarum Editionem Græcam à Montacutio Etonæ in lucem emiſſam (cui ſubjuncta ſunt hæc Euchaitenſis poemata) diſertè citat. De Joannis noſtri ætate, vitâ, & ſcriptis, plura habet Lambecius *Comment.* lib. ubi ſuprà. De Auctore, imprimis de urbe Euchaitenſi, M. Buſtus in prolegomenis ad notas Verſibus Iambicis à ſe editis præmiſſas.

1054. THOROS, genere Armenus, Armenorum Catholicus ſeu Patriarcha claruit anno MLIV. Scripſit linguâ Armenâ *Commentarium in SS. Evangelia*, qui habetur in Bibliothecâ Vindobonenſi inter codices MSS. *Orientales* n. cvii. 8*vo.* Vide Lambec. *Comment.* l. I. p. 175.

1056. WIPERTUS ſive WIBERTUS, vel ut alii GILBERTUS, Brunonis Tullenſis Lucrorum Epiſcopi, poſteà Romani Pontificis, Archidiaconus claruit annò MLVI. Scripſit de Vitâ Leonis IX. *Brunonis* anteà dicti, qui obiit anno MLIV. libros II. Hos notis ſuis ornatos edidit Jacobus Sirmondus *Pariſ.* 1615. Poſteà ad codices MSS. recognitos & auctos Actis ſuis *April.* xix. Bollandiani inſeruerunt. In hanc Vitam notas etiam ſcripſit Cl. Barthius *Adverſ.* lib. XLV. cap. 19.

1058. DROGO ſive DRACO, gente Belga, Cœnobii Winnoci Bergenſis Presbyter & Monachus, claruit anno MLVIII. Cap. XXII. Profectionis ſuæ in Daniam meminit, ſéque Hamburgi ſubſtitiſſe narrat, Malè hunc cum Drogone Morinorum Epiſcopo, a Molano confundi rectè notat Mabillonius, & tamen eundem cum Molano errorem errârunt, Poſſevinus *Appar.* Tom. I. p. 487. Arnold. Wion. *in Lign. Vit.* lib. II. cap. 47. p. 341. Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. II. cap. 45. p. 374. Sweertius *Athen. Belg.* p. 223. Miræus *Auct. de Script. Eccl.* cap. 375. p. 253. & noviſſimè Oudinus *ſupplem.* p. 331. Scripſit Drogo noſter librum de Miraculis S. Winnoci, quem Vitæ Winnocianæ ſecundum & tertium vulgò vocant. Ubi c. 18. ſe à Drogone Epiſcopo Tarvennenſi apertiſſimè diſtinguit. Hunc ex MS. codice Compendienſi erutum nobis exhibet Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 315. Scripſit quinetiam Hiſtoriam Tranſlationis S. Lewinæ Virginis ac Martyris Anglæ, anno MLVIII. peractæ, quam ipſe Rumoldo Abbati Bergenſi dedicavit, hactenus quod ſciam ineditam. Præfationis partem profert Mabillonius, in quâ iterùm ſe à Drogone Epiſcopo Tarvennenſi alium eſſe diſertiſſimè oſtendit.

1060. ANONYMUS, gente Anglus, *Tranſlationis S. Cuthberti* Auctor, Eccleſiæ Dunelmenſis Monachus claruit anno MLX. Scripſit librum de Tranſlationibus & Miraculis S. Cuthberti Lindisfarnenſis Epiſcopi, quem ex codice Compendienſi, & Martio Bollandiano exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 275. XII. poſteriora capita ab anonymo

anonymo quodam ſequentis ſæculi Monacho addita fuiſſe cenſent non- SÆC. XI. ab Ann. M.
nulli. Omnia verò ab unâ eâdémque manu profecta eſſe, nos cum Mabillonio judicamus, præſertim cùm Auctor noſter ad poſtremam S. Cuthberti Tranſlationem anno MCIV. Vitam facilè producere potuit.

FOLCARDUS Cœnobii Sithivenſis apud Atrebates Monachus, 1060.
claruit anno MLX. diúq; deinceps vixit. Vir pro ſorte ſæculi quo vixit non indoctus, Gulielmo Anglorum Regi, quem *Conquæſtorem* vocamus, admodùm familiaris, qui ſubactâ Anglia ipſum Torneiæ præpoſuit, ubi XVI. ferè annis Abbatis vices ſupplevit. Diu in Angliâ verſatus eſt, donec ortis illum inter & Epiſcopum Lincolnienſem ſimultatibus, ad Monaſterium ſuum Sithivenſe receſſit. In literas miſit primò quidem per compendium, deinde recognitos & auctos de Vitâ & Miraculis S. Bertini Abbatis Sithivenſis libros duos, quos Bovoni Abbati ſuo inſcripſit. Hos ex MSS. codicibus Bertiniano & Vedaſtino edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 104. qui etiam librum II. Miraculorum ab Auctore anonymo, circa initium ſæculi X. ſcriptum, ſubjecit. Recenſet quidem Baleus * Folcardum quendam Dorobornenſem, Cœnobii Cantuarienſis Monachum, virum doctiſſimum, anno MLX. clarum, quem eundem cum noſtro fuiſſe exiſtimamus, quemque Aldredi Eboracenſium Archiepiſcopi, magni ſui Mecænatis juſſu, de Vitâ & Miraculis Joannis Archiepiſcopi Eboracenſis libros duos, eidem Aldredo nuncupatos, atque alia quædam ſcripſiſſe, Baleus refert. Certè Folcardum noſtrum S. Oſwaldi Wigornienſis Epiſcopi, aliorúmque Sanctorum Angliæ Hiſtorias ſuavitèr compoſuiſſe, teſtis eſt Ordericus Vitalis, ejuſdem penè temporis ſcriptor *Hiſt. Eccl.* lib. II. ad ann. MCXVIII. ubi plura de Folcardo habet. Vitæ Joannis Archiepiſcopi Eboracenſis à Folcardo ſcriptæ, meminit etiam Auctor incertus de Vitâ S. Joannis, *Monaſt. Anglic.* Tom. I. qui paritèr ac Baleus Folcardum Cantuarienſem vocat, Monachum ſcilicet, non quod Mabillonius malè habet, Cantuarienſem Archiepiſcopum. Vitam ipſam extulit Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 433. Librum verò miraculorum, quem etiam memorat Baleus, reperire non potuit. De aliis Vitæ Bertinianæ ſcriptoribus, Anonymo quodam antiquiore, & Folquino Abbate Lobienſi, Actorum etiam SS. Audomari, Folquini Epiſcopi, Winnoci & Silvini compilatore anonymo altero, denique Symone Abbate Sithivenſi, exeunte ſæculo XII. claro, plura te docebit Cl. Mabillonius in *Obſervationibus præviis* ubi ſuprà p. 104.

* De Script. Cent. II. p. 164.

ANONYMUS *Hiſtoriæ S. Walarici* Auctor claruit circa annum 1060.
MLX. Vitam S. Walarici dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. Anonymi noſtri Hiſtoriam Relationis S. Walarici Abbatis, tùm proſâ, tùm ligatâ oratione ſcriptam, ediderunt Bollandiani in *Aprili* ſuo. Sed metricæ narrationis tantùm Fragmenta habent. Proſam reddidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 556.

GAUFERIUS, Cœnobii Caſinenſis ex ordine S. Benedicti Mo- 1060.
nachus, claruit anno MLX. Scripſit rogatu Deſiderii Abbatis Caſinenſis, ad Stephanum Trojanum Epiſcopum, Hiſtoriam S. Secundini Trojani Epiſcopi & Confeſſoris, ut & verſus plures in ejuſdem Secundini laudem, quæ ex antiquo codice Caſinenſi extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VII. p. 1363. Reliqua Gauferii opera quæ adhuc MSS. aſſervan-

Vid. Part. I. p. 614.

SÆC. XI. ab Ann. M. asservantur, vide apud J. B. Marum *Not. in Petr. Diac.* & in *Historiâ Literariâ* Part. I. p. 614.

1060. GOZECHINUS, natione Germanus, professione Scholasticus, literas apud Leodium docuit. Unde rerum humanarum, & præcipuè hæresium sui temporis, pertæsus, Moguntiam concessit. Claruit circa annum MLX. Scripsit ad Valcherum discipulum & successorem suum, prolixam admodùm Epistolam, seu potiùs Tractatum, quo, præmissâ Apologiâ quòd munus Leodicense deseruisset, mala sui temporis, præcipuè quæ ex perversâ Berengarii doctrinâ consecuta sunt, non inelegantèr deplorat. Edidit hoc Opusculum Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 360.

1062. ANONYMUS, Cœnobii Ratisponensis ad S. Emerammum Monachus, quo relicto, variis quippe casibus exagitatus, in Fuldense Monasterium transiit; claruit anno MLXII. Scripsit librum *de tentationibus suis, variâ fortunâ & scriptis.* Posteriori parte, opera sua quâque occasione condita accuratè recenset: nempe *librum de Spiritali doctrinâ. Librum Visionum. Librum de tribus Quæstionibus. S. Bonifacii Vitam. Quomodò legendum sit in rebus visibilibus. De confessione Actuum suorum. De Cursu Spirituali*, aliáque non pauca, de quibus ipse luculentèr agit. Extulit hoc Anonymi opus Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 404. qui Auctorem nostrum Othlonum, Actorum S. Bonifacii compilatorem fuisse conjicit; Verùm sententiæ suæ non nimiùm fisus, rem tandem in medio relinquit.

1070. WILLERAMUS natione Germanus, Franconiâ oriundus, claruit anno MLXX. Prima literarum tyrocinia in Academiâ Parisiensi posuit, factus primo Ecclesiæ Bambergensis Scholasticus, deinde Monachus Fuldensis Ordinis Benedictini, denique Cœnobii Merzburgensis Abbas. Vir pro sæculo quo vixit, non indoctus. Scripsit in *Canticum Canticorum* paraphrasin geminam, Latinam metro-rhythmicam, & Germanicam veteri prosaicâ, sive *de nuptiis Christi & Ecclesiæ* libros tres. Edidit hoc opusculum Paulus Merula *Lugd. Bat.* 1598. 8*vo.* Verùm longè melior & auctior est codex MS. Cæsareus, ipso Willerami ævo, & forsan propriâ ipsius manu scriptus. Præstantiam & discrepantiam edito non uno specimine, ostendit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. num. xxv. p. 765.

1070. OSBERNUS, gente Anglus, Ecclesiæ Cantuariensis Præcentor & Monachus, Lanfranco Archiepiscopo familiarissimus, claruit circa annum MLXX. Præter summam artis Musicæ peritiam, condendis Sanctorum Vitis incubuit. Scripsit quippe *Vitam S. Odonis* Cantuariensis Archiepiscopi, ex codice Thuaneo à Mabillonio editam *Sæc. Benedict.* V. p. 287. *Vitam S. Dunstani* Cantuariensis item Archiepiscopi, ibid. p. 654. *Vitam & Passionem S. Elphegi* Cantuariensis Episcopi & Martyris, quam, sed in compendium redactam, publici juris fecit Surius *April.* xix. integram posteà Bollandiani eodem die *Apr.* Tom. II. ediderunt. Cl. Whartonus ex Bibliothecæ Lambethanæ codice MS. in lucem protulit Osberni nostri librum *de Vitâ S. Bregwini* Archiep. Cant. *de Vitâ S. Odonis* Archiep. Cant. librum I. *de Vitâ S. Dunstani* Archiep. Cant. librum primum, *de Vitâ S. Elphegi* Archiep. Cant. & Historiam *de Translatione ejusdem*, quam mutilam, & ex Harpsfeldii Historiâ Ecclesiasticâ utplurimùm desumptam, Bollandiani priùs evulgaverant.

verant. Habentur hæc *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 73. Posteà verò (quod in præfatione ingenuè fatetur) deprehendit Whartonus Bregwini Vitam rectiùs Joanni Tinmuthensi tribuendam esse, qui eam ex uberiori Eadmeri opere compilavit; Odonis verò Vitam Osberni non esse, sed ex fide antiqui codicis MS. in Collegio Corporis Christi apud Cantabrigienses, Eadmero potiùs esse adjudicandam. Notandum hoc loco Osbernum duobus libris Dunstani Vitam & Miracula descripsisse. Priorem tantùm cum posterioris prologo dedit Whartonus, eò quòd liber secundus parùm ad rem historicam conferre videbatur. Interim utrumque exhibent Bollandiani mense *Maii* Tom. IV. p. 359. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 659. Cætera Osberni scripta, quæ an extant adhuc nescitur, apud Baleum & Pitseum quærantur. SÆC. XI. ab Ann. M.

PETRUS, natione Gallus, Cœnobii Malleacensis Monachus, claruit circa annum MLXX. Scripsit ad Goderammum Abbatem suum *de antiquitate & commutatione in melius Malleacensis Insulæ, & Translatione corporis S. Rigomeri libros* II. Hos in lucem edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 222. Subjunxit Anonymi cujusdam narrationem de Monasterii hujus devastatione à Gaufrido de Lezeniaco anno MCCXXV. factâ, ibid. p. 258. 1070.

BONIZO seu BONITIUS, patriâ forsan Italus, Episcopus Sutrinus, claruit anno MLXX. Hic cùm Pontificis partes adversùs Henricum Imp. strenuè propugnaret, de Sede Sutrinâ, jubente Imperatore, pulsus est. Post varia exilia, carceres, & ærumnas ann. MLXXXIX. ad Sedem Placentinam promovetur. Demùm à civibus Placentinis, qui Imperatori adhærebant, captus, effossis oculis, & omnibus ferè membris truncatus, miserè obiit *Julii* xiv. anno MLXXXIX. Scripsit ante initum Episcopatum, *Epitomen omnium operum & sententiarum S. Augustini*, in libros VIII. divisam, cui *Paradisi Augustiniani* titulum dedit, & Joanni Walberto Vallis umbrosæ Abbati primo dedicavit. Extat codex MS. in Bibliothecâ Vindobonensi asservatus, opus hactenùs ineditum. Composuit etiam Bonizo *Decretale*, sive Syntagma Decretorum Ecclesiasticorum ex sacrâ Scripturâ, probatisque Conciliis, ut & ex Pontificum Romanorum, & SS. Patrum, aliorúmque Auctorum orthodoxorum monumentis collectum, & secundùm locos communes in libros VII. divisum. Proœmii loco præmisit *Epitomen* historiæ Pontificum Romanorum à S. Petro usquè ad Urbanum II. qui *Martii* xii. ann. MLXXXVIII. electus est; hoc titulo, *Chronica Romanorum Pontificum, à Bonithone Sutrino Episcopo viro per omnia doctissimo.* Hoc Decretum MS. in eodem codice Cæsareo continetur. De utroque opere ejúsque auctore pluribus agit P. Lambecius *Comment.* l. II. cap. 8. num. lxxxv. p. 790, &c. 1070.

HEPIDAMNUS, ortu, ut videtur, Germanus, Cœnobii S. Galli in Helvetiâ Monachus, claruit circa annum MLXXII. Condidit, jubente Fulrico II. Abbate suo, *Vitam S. Wiboravæ*, quam libris II. absolvit, qui in Bibliothecâ S. Galli MSS. asservantur. Ejusdem *Annales* ediderunt Goldastus & Quercetanus. Confer Vossium de *Hist. Lat.* lib. III. p. 707. & qui animadversiones in eum scripsit, Christ. Sandium p. 252. 1072.

ANONYMUS Vitæ S. Bartulfi Auctor, Cœnobii Blandinienſis ad Gandavum Monachus, claruit anno MLXXIII. Jussu Folcardi Abbatis sui, qui anno MLXX. Monasterii sui gubernacula suscepit, *Vitam* 1073.

Sæc. XI. ab Ann. M.

S. Bartulfi Renticenſis in Morinis Abbatis literis mandavit, vel potiùs Vitam ab alio olim deſcriptam novo ſtudio & curâ perpolivit, ut in præfatione nos docet. Extat apud Surium & Bollandum *Februar.* v. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 45.

1076. GEORGIUS Heracleenſis, Epiſcopus an Presbyter, an fortè Laicus, incertum; claruit circa annum MLXXVI. Scripſit *Encomium* ad Michaelem Ducam Imperatorem, quod Florentiæ in Bibliothecâ Mediceâ MS. aſſervabatur, teſte L. Allatio *Diatr. de Georgiis* p. 339.

1077. Vid. Part. I. p. 621. NICETAS, primùm Serrarum in Macedoniâ primâ, deindè Heracleæ in Thraciâ Metropolita, claruit ann. MLXXVII. Ejus *Commentarium* in Gregorii Nazianzeni Orationes XVII. ſed mutilum & imperfectum Latinè olim edidit Jac. Billius. Extat aliquotiès Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XCII. CXII. CXLV. CCXLIX. num. i. fol. 1. 176. Ejuſdem *Reſponſa Canonica* ad interrogationes Epiſcopi cujuſdam Conſtantini Græc. Lat. edidit Leunclavius *Jur. Græc. Rom.* lib. V. p. 310. ubi ſex tantùm numero habentur; at in Vindobonenſi *cod. Hiſt.* n. xii. fol. 270. novem capitula numerantur.

1080. JOANNES, natione Italus, Philoſophus & Dialecticus ſuo tempore celeberrimus, claruit anno MLXXX. Puer adhuc Patrem in Siciliam comitatus, prima ibi eruditionis fundamenta poſuit. Relictâ Siciliâ, in Longobardiam abiit, ibique aliquandiu commoratus, Conſtantinopolim demùm profectus eſt; ubi philoſophiæ & dialecticæ ſtudiis gnavitèr incubuit, Michaelem Pſellum præceptorem nactus. Imperatori Michaeli Ducæ, ejúſque fratribus Andronico & Conſtantino apprimè gratus erat, qui hominis colloquio mirè delectabantur, ejúſq; operâ in logicis concertationibus uſi ſunt. Pulſo ab urbe Michaele Pſello, ei Joannes in primaria Philoſophiæ profeſſione Conſtantinopoli ſucceſſit. Quo tempore, Platonis, Ariſtotelis, Porphyrii, Jamblichi & Procli ſcripta publicè explicavit, tantâ de ſe admiratione excitatâ, ut φιλοσοφίας ἀπάσης διδάσκαλος, καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων publicè declaratus ſit. Verùm ingenio ſuo & Sophiſticis argutiis nimiùm confiſus, in graviſſimos errores tùm in Philoſophiâ, tùm Theologiâ incidit; Pythagoricam metempſychoſim, falſas de ideis Platonicis opiniones, ſacrarum imaginum contemptum, aliáque hæretica dogmata ubique propugnans. De his monitus, cùm ab erroribus recedere nollet, Euſtratio Garidæ Patriarchæ CP. in cuſtodiam traditus eſt; à quo tantum abeſt ut ad fidem orthodoxam retraheretur, ut ipſe Patriarcham ſophiſticis cavillationibus in ſuos errores ſeduxerit. Tandem anno MLXXXIV. à judicio Eccleſiaſtico Conſtantinopolitano tanquàm Hæreſiarcha ſolennitèr damnatus, & anathemate percuſſus eſt: Pravâque ejus doctrinâ in capita XI. redactâ, juſſit Alexius Imperator Joannem hæc ipſa capita in magnâ Eccleſiâ ex Ambone capite nudo anathematizare, audiente univerſo populo, & poſt uniuſcujuſque capitis lectionem itidem clamante *Anathema.* Pluribus hæc prolixè refert Anna Comnena, ipſius Alexii Imp. filia *Alexiad.* lib. V. p. 143, 144, &c. Notandum Cl. Lambecium Joannem Italum noſtrum cum Joanne Philopono, qui ineunte Sæculo VI. claruit, perperàm confundere *Comment.* lib. III. pag. 165. Sed re poſteà animadverſâ, errorem ingenuè revocavit lib. IV. pag. 325. Scripſit Joannes noſter, inter alia, *Reſponſa* ad XCIII. quæſtiones philoſophicas miſcellaneas, ſibi tùm ab aliis tùm præcipuè ab Imp. Michaele Ducâ,

Ducâ, ejuſque fratre Andronico propoſitas, quæ hoc modo incipiunt. A. εἰς τὸ τέχνη τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Πολλοὶ μὲν πολλαχοῦ τῶν Ἀρχαίων τὴν φιλοσοφίαν ὠφέλησαν &c. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Philoſoph.* juxta ordinem Lambecianum LXXXVI. num. i. à fol. 1. uſque ad fol. 147. Extant etiam, ſed quæ non ſunt fori Eccleſiaſtici, ejuſdem *Expoſitio* librorum II. III. IV. *Topicorum* Ariſtotelis ibid. num. ii. Liber *de Dialecticâ* ad Andronicum Ducam ibid. num. iii. *Methodus Synoptica Rhetoricæ* ibid. num. iv. SÆC. XI. ab Ann. M.

NICETAS, magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Archidiaconus & Chartophylax, claruit circa annum MLXXX. Scripſit contra Joannis philoſophi Itali capita de Fide orthodoxâ, *Anathematiſmos* XI. de Incarnatione Chriſti. Incipiunt ita; Ἀναθεματισμὸς ά. Τοὺς ὅλως ἐπιχειροῦντας νέαν τινὰ ζήτησιν, καὶ διδαχὴν τὴν ἀρχήθεν ἐκπαγεῖσαν οἰκονομίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπάγειν &c. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* ex diſpoſitione Lambec. LXXVII. num. lxxiv. fol. 152. p. 2. De his Anathematiſmis notari meretur quod nos docet L. Allatius de *Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 10. eos nempe recitari in Eccleſiâ Græcâ, die Orthodoxiæ ſacro, editòſquè eſſe in Græcorum *Triodio*, quod eſt liber Eccleſiaſticus à Canonibus, ſive Canticis ſacris trium Odarum ità appellatus, qui continet Officium à Septuageſimâ, quam illi vocant *Dominicam Publicani & Phariſæi*, uſquè ad Sabbatum ſanctum in Eccleſiis eorum recitari ſolitum, ut nos docet idem vir doctiſſimus *Diſſert.* I. *de lib. Eccleſ. Græc.* p. 69, &c. & nos alibi fuſiùs. 1080.

GUALFREDUS, natione Italus, patriâ Longobardus, Rodulpho in Sede Senenſi ſucceſſit anno MLXXX. Concilio Vaſtallenſi anno MCVI. interfuit. Obiit anno MCXXVII. vi. Cal. *Aug.* in Eccleſiâ ſuâ Cathedrali ſepultus. Scripſit plurima: nempè *ſacram Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem* carmine Heroico, quæ in ſummæ Ædis Sacrario MS. aſſervatur: item *de utroque Apoſtolico*, i.e. de Urbano ſecundo & Gilberto Antipapâ; *de Romanæ Urbis laudibus*; *de Annulo & Baculo*; *de Sacramento Corporis & Sanguinis Chriſti*; *de Chriſtianâ militiâ*; denique *Rationale*. Hæc nos docet Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 626. quæ tamen an edita ſint, vel ubinàm extent, non indicat. 1080.

ANONYMUS Actorum Rothomagenſium Compilator, Cœnobii S. Audoeni Rothomagenſis Monachus, claruit circa ann. MLXXX. Res geſtas Archiepiſcoporum Rothomagenſium in Acta retulit. Hæc ex ipſo Autographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. II. p. 424. aliáq; nonnulla ad Sedem Rothomagenſem ſpectantia ſubnexuit. 1080.

AUCTOR ANONYMUS Hiſtoriæ Regum Dalmatiæ, circa annum MLXXX. vixiſſe videtur. Scripſit ſermone patrio, id eſt, Dalmatico, *Commentariolum de Regum Dalmatiæ & Croatiæ geſtis*, in quo non pauca ad Eccleſiam ſpectantia referuntur. Hunc in Crainâ repertum, Latinitate donavit anno MDX. Marcus Marulus Patricius Spalatenſis, & Dominico Papali, à quo acceperat, dedicavit. De Auctoris ſenſu nil mutavit, verba tamen aliqua quæ ſuperflua videbantur ſe reſecuiſſe fatetur. Maruli verſionem ad calcem operis de regno Dalmatiæ edidit Joan. Lucius *Amſtel.* 1666. p. 303. Interim toto cœlo 1080.

SÆC. XI. ab Ann. M. erravit Joan. Hallevordius *Biblioth. Curioſ.* p. 257. qui Marulum, primum hujus libri auctorem, Lucium, Latinum interpretem, facit.

1084. JOANNES, Sancti Montis Sinai Monachus, claruit anno MLXXXIV. Scripſit ad Nicolaum III. Patriarcham Conſtantinopolitanum *quæſtiones Eccleſiaſticas* XXI. Extant unà cum Nicolai Reſponſis, Græc. MSS. Biblioth. Vindob. inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. VII. num. liv. fol. 201, p. 2. Incipiunt, Κεφάλαια ἐκκλησιαστικὰ πάνυ ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλημα, τῷ πόθῳ καὶ ἐπιθυμίᾳ ζητηθέντα παρὰ τοῦ Μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ ἡσυχαστοῦ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, τῷ μακαρίῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κύρῳ Νικολάῳ. Πρώτη ἐρώτησις &c. Ejuſdem, ni fallar, Joannis Monachi ſunt quæſtiones Eccleſiaſticæ ad Nicolaum Patriarcham CP. quæ habentur ibid. *Cod. Jurid.* XI. num. ii. fol. 47. Prima quæſtio ſic incipit, Τολμῶ ὁ ἀνάξιος πανδιδελὴς δοῦλος τῆς μεγίστης ἁγιωσύνης σου γεράφω, Δέσποτα ἅγιε &c. Ejuſdem forſan & *Metaphraſis metrica S. Symboli*; cujus principium, Πιστεύω Θεῷ εἷς ἕνα τὸν Πατέρ' ἀϊδιογλύφτον &c. ibid. *cod. Theol.* CXXVIII. num. viii. fol. 229. iterumq; cod. CCXLIII. num. iii. fol. 1. p. 2.

1084. Vid. Part. I. p. 622. NICOLAUS, GRAMMATICUS dictus, Patriarcha CP. claruit anno MLXXXIV. A Ricciolo in *Chronologiâ reformatâ* Tom. III. p. 21. unà cum Baronio, ad annum MLXXXIX. refertur, & Nicolaus Muzalon vocatur, cùm reverà Nicolaus IV. Patriarcha illud cognomen habuerit; ut ex antiquo Patriarcharum Conſtantinopolitanorum catalogo Iambico rectè notat Lambecius *Comment.* lib. VI. p. 302. Ut mittam quæ ſuo loco commemoravimus. Extant Gr. Lat. *Reſponſiones* ejus *Synodicæ* ad varias Quæſtiones à quibuſdam Monachis extra urbem commorantibus ſibi propoſitas, inter Theodori Balſamonis opera edita *Pariſ.* 1620. p. 227. ſed in fine mutilæ ex Bibliothecæ Vindobonenſis codicibus MSS. ſuppleri poſſunt. Vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 187. lib. VI. Part. I. p. 52. Ejuſdem, ni fallar, carmen verſibus politicis *de Jejuniis & Feſtis totius anni*; Incipit, πολλάκις με ἠξίωσας τέχνον ἐυλογημένον &c. Habetur MS. Biblioth. Vind. *cod. Jurid.* X. n. xvii. fol. 100. p. 2. *Reſponſa Eccleſiaſtica* ad Joannem Monachum Sinaitam ibid. *cod. Hiſt.* VII. num. liv. *Sanctio Eccleſiaſtica* de oblationibus Liturgicis, hoc initio, Ἡ μὲ πρώτη προσφορὰ ἔστιν ἡ Δεσποτικὴ &c. *ibid.* num. lv. fol. 204.

1085. RICEMARCHUS, gente, ut videtur, Cambro-Britannus, Sulghimi Epiſcopi Menevenſis filius, ſub Patris curâ & diſciplinâ, pietate & bonis literis inſtitutus, poſt Abrahamum in Sede Menevenſi anno MLXXXV. ſucceſſit. In tabulas retulit *Vitam S. Davidis* primi Menevenſis Epiſcopi, ex vetuſtioribus monumentis contextam. Extat in codice perantiquo Bibliothecæ Cottonianæ, ſub *Veſpaſiano* A. XIV. Ricemarchi opus, quod affectato dicendi genere, & immani prolixitate laborârit, in lucem producere noluit Cl. Whartonus, ea ſolùm exhibuiſſe contentus, quæ ad Gyraldi hâc de re Hiſtoriam additamentorum loco eſſe poſſunt. Hæc habes *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 643.

1087. JOANNES, Eccleſiæ Atinenſis in Italiâ Epiſcopus ordinatus eſt anno MLXXXVII. E vivis exceſſit ii. Idus *Septembris* anno MXCIX. Inter plura quæ in Eccleſiæ ſuæ uſum & ornamentum contulit, illud erat non poſtremum, quòd Eccleſiæ Majoris muros ampliavit, & in iis Hiſtorias veteris novique Teſtamenti depingi fecit. Extat *Sermo* ejus *de SS. Martyribus Marco, Nicandro, & Marciano* apud Ughellum *Ital. Sacr.*

Sacr. Tom. VI. p. 557. Plura ſcripſiſſe innuit Ughellus, ſed quæ invidioſa vetuſtas devoravit. SÆC. XI. ab Ann. M.

ROBERTUS de TUMBALENIA, Gallus, Cœnobii in monte S. Michaelis *de periculo maris* Monachus, poſteà ab Odone Epiſcopo Baiocenſi Monaſterii S. Vigonis, juxta murum urbis Baiocenſis ſiti, Abbas conſtitutus eſt anno MLXXXVII. teſte Orderico Vitali *Hiſt. Eccleſ.* lib. VIII. p. 665. Verùm patrono in carcerem conjecto, Monaſterii ſui regimen deſeruit, Romámq; profectus, & à Gregorio VII. Pontifice ſummo cum honore exceptus, reliquam vitæ partem in Eccleſiâ Romanâ traduxit. Scripſit inter *reliqua peritiæ ſuæ monumenta*, inquit *Ordericus*, loc. citat. *brevem & luculentam, ſenſúque profundam ſuper Cantica Canticorum Expoſitionem.* Latet id opus MS. in variis Bibliothecis. *Prologum* ad Anſridum Abbatem, & initium operis edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 125. 1087.

SYMEON, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit circa annum MXC. ad quem ipſum refert Freherus in *Chronologiâ* utriuſque Imperii *Juri Græco-Romano* prætiſſâ. Circa hæc tempora vixiſſe omninò cenſendus eſt. Scripſit tractatum *de Azymis* adverſus Latinos. Princ. Ἀνέγνωμεν, ὦ φιλοχριστοι Λατῖνοι, τὸ συνταλὲν γεγραμμενον ὑμῶν ἄζυμα &c. Vide L. Allat. *de Script. Simeon.* p. 180. In hoc Opuſculo Auctor mentionem facit Epiſtolæ, à quodam Sylveſtro Papa ad Clericum quendam Latinum Conſtantinopoli verſantem ſcriptæ. Qui quidem Sylveſter alius eſſe non potuit, quàm vel Sylveſter II. qui ab anno DCCCCXCIX. uſq; ad ann. MIII. Romanam Sedem tenuit, vel Sylveſter III. qui anno MXLIV. rejecto Benedicto, ex Epiſcopo Sabinenſi Papa factus eſt. 1090.

JOANNES, primùm Cœnobii in Oxiâ inſulâ ſiti Monachus, factus deinde Patriarcha Antiochenus, claruit exeunte hoc Sæculo circa annum MXC. Fuiſſe hoc circitèr tempore hujus nominis Patriarcham Antiochenum, fidem nobis faciunt Gulielmus Tyrius, Ordericus Vitalis, aliíque. Scripſit *Eclogas Aſceticas* ex variorum Sanctorum Patrum, aliorúmque Scriptorum Eccleſiaſticorum operibus collectas, & in duas partes diviſas. Quarum primâ agitur de meditatione mortis & extremi judicii; ſecundâ de Oratione, Pſalmodiâ, & ſacrâ Synaxi, excerptis quibuſdam miſcellaneis hinc inde inſertis. Opus eſt ἀκέφαλον. Nihilominùs in fine auctor ſe prodit hâc ſubnotatione, Τέλος δ βίβλος τῦ μακαριωτάτυ πατριάρχυ Ἀντιοχείας κυρίυ Ἰωάννυ τῦ ἐν τῇ Ὀξείᾳ. Extat MS. Opus hoc aſceticum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* juxta ordinem Lambecianum CCXLI. Neſſelianum CCLXXVI. num. i. fol. 1. Scio Cl. Cotelerium not. ad *monument.* Tom. I. p. 747. has Eclogas Joanni cuidam Patriarchæ Antiocheno juniori, qui itidem Monachus Oxienſis fuerat, & ſub medium Sæculi duodecimi vixit, tribuere; Verùm nullâ ratione redditâ: Cúmque Auctorum ex quibus ſua excerpſerit nemo Michaele Pſello, qui anno ML. floruit, poſterior deprehendatur, noſtro potiùs adjudicandas cenſeo. Notet etiam Lector codice Cæſareo *Theol.* CCCXXIV. juxta Lambecium, num. xviii. contineri excerpta varia ex Photii, Nicetæ Stethati, aliorúmque Græcorum operibus contra Latinos de proceſſione Spiritûs Sancti &c. In quibus locum ſuum habet Joannes Patriarcha Antiochenus. An noſter is fuerit, an junior cujus ſupra meminimus, dicere non habeo. 1090.

GULI-

SÆC. XI. ab Ann. M. 1090. GULIELMUS Pictavienſis, primò quidem miles, deinde Gulielmi Ducis Capellanus, demùm Lexoviorum Archidiaconus, claruit circa annum MXC. In Acta retulit geſta Gulielmi Normannorum Ducis & Regis Anglorum. Opus, tùm principio tùm fine mutilum, ex Bibliothecæ Cottonianæ codice antiquiſſimo & tantum non autographo deſcriptum edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 178. illudque, *librum polito ſermone, & magni ſenſûs profunditate præclarum*, vocat Ordericus Vitalis *Hiſt. Eccleſ.* lib. III. p. 503.

1094. ANASTASIUS, gente forſan Palæſtinus, ſeu Syrus, patriâ, ut videtur, Antiochenus, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, claruit circa annum MXCIV. certè ſub Joanne Patriarchâ Antiocheno, qui hunc Thronum aſcendit ann. MXC. Ὁ νυνὶ πατριάρχης κῦρις Ἰωάννης ὁ ἁγιώτατος, *Qui nunc Patriarchatum tenet ſanctiſſimus dominus Joannes.* Scripſit Anaſtaſius Tractatum *de Jejunio glorioſiſſimæ Deiparæ, quódq; ſervandum ſit ut legitimum.* Hunc Græcè Latinè edidit J. B. Cotelerius *Eccl. Græc. Monument.* T. III. p. 432. Clariſſimus Lambecius de Biblioth. Vind. l. VIII. p. 450. citat Anaſtaſii noſtri Fragmentum περὶ τῶν ἁγίων ἀδαμάδων τῶν νηστειῶν. Ejuſdem opuſculum *de Artziburio* ad finem Typici S. Sabæ habetur. Interim non diſſimulat Cotelerius opuſculum *de Jejunio Deiparæ* in Bibliothecâ Regiâ *Cod.* MMMXXVII. multò longiùs, cúmq; varietatibus non paucis, ſub Niconis Monachi Rheiſenſis nomine reperiri.

1095. PHILIPPUS SOLITARIUS, Philoſophus ſeu Monachus Chriſtianus, claruit juxta Lambecium anno MXCV. (ſecundùm alios MC. vel MCV.) quo *Dioptram*, ſive Amuſſim Fidei & Vitæ Chriſtianæ ad Callinicum Monachum verſibus politicis, ac formâ Dialogi inter animam ac carnem, compoſuit, in V. libros diviſam, variiſq; veterum Patrum teſtimoniis contextui paſſim permixtis illuſtratam. Opus hoc ſolutâ oratione, & mirè interpolatum, non niſi IV. libris conſtans, confuſo etiam eorundem ordine, Latinè edidit Jac. Pontanus *Ingolſt.* 1604. 4*to*. Extat Græcè, prout ab Auctore conditum, in principio quidem præ vetuſtate mutilum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXCIII. num. i. fol. 1. Cui quinque Appendices ſubjiciuntur. Primâ continentur Philippi noſtri *capita* V. *hiſtorica* lectu digniſſima, de Fide & Ceremoniis Armeniorum, Jacobitarum, Chatzitzariorum, & Romanorum ſeu Francorum, à Combefiſio edita Gr. Lat. *Auct. Biblioth. vet. Patr.* T. II. col. 271. Secundâ, Philippi noſtri *Demonſtratio* ex Scripturâ ſacrâ, & S. Epiphanio, quòd Chriſtus in ſacrâ Cœnâ non legale, ſed verum comederet Paſcha. Tertiâ, Ejuſdem *Epiſtola apologetica* ad Conſtantinum ſacerdotem, *de differentiâ inter interceſſionem, & auxilium ſanctorum.* Incipit, ἐπειδήπερ ἠτήσω τὴν ἀυτάλειαν ἡμῶν &c. Quartâ, Ejuſdem *Verſus politici*, quibus & tempus abſolutionis *Dioptræ*, & nomen ſuum per numeros octo literarum ΦΙΛΙΠΠΟΣ indicat. Quintâ, *Verſus* Conſtantini & Veſti Grammatici in laudem Dioptræ, & auctoris ejus Philippi continentur. Alia hujus Dioptræ Exemplaria MSS. ibid. habentur; nempè *cod. Theol.* CLXVII. num. i. fol. 1. & CCXXXIV. num. i. fol. 1. De hoc opere conſer quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 178. 205. lib. V. p. 34, &c. 42, 43.

1095. HEMMINGUS, gente Anglus, Monachus & Presbyter Wigornienſis, claruit circa annum MXCV. Opus condidit *de Eccleſiæ Wigornienſis dotatione, privilegiis, & poſſeſſionibus* libris V. Ipſum exemplar autographum

autographum in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Tiberio* A. XIII. hodiè aſſervatur; ex quo nonnulla deſumpſit Gu. Dugdalius *Monaſt. Angl.* T. I. Brevem S. Wulſtani Wigornienſis Epiſcopi Vitam H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 541. SÆC. XI. ab Ann. M.

GREGORIUS Chioniades, vir in Aulâ CP. ut videtur, magni nominis & dignitatis, claruit ſub Imperio Alexii Comneni ſenioris circa annum MXCVI. De Imperio ſatis quidem certus ſum, non item de anno. Alexius quippè diutiùs regnavit ab anno MLXXXI. uſque ad annum MCXVIII. Extant ejus *Epiſtolæ* XVI. partim ad Alexium Comnenum Imperatorem ὁ μεγας, partim ad Conſtantinum Lucitam Protonotarium & Protoveſtiarium, partim ad Patriarcham CP. partim ad alios dignitate illuſtres ſcriptæ. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* ex ordine Lambeciano CCXCII. Neſſeliano CCIII. num. iv. fol. 23. Unde proculdubiò res Byzantinæ iſtius temporis non levitèr illuſtrari poſſunt. 1096.

ALULPHUS, Gallus, Sigeri Præcentoris Tornacenſis filius, ex Clerico Cœnobii S. Martini Tornacenſis Monachus, claruit anno MXCVI. In Monaſterio ſuo Cantoris officio per XLVII. annos perfunctus eſt. Paterii Gregorii M. diſcipuli exemplum ſecutus, ex omnibus Gregorii operibus, quibus Vetus & Novum Teſtamentum expoſuit, ſervatis ipſius Gregorii verbis, opus contexuit, in quatuor partes diſtributum, quibus GREGORIALIS nomen indidit. Secunda pars prodiit *Pariſ.* anno 1516. Prologum dedit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 312. Integrum opus MS. deliteſcit; in quibuſnam verò Galliæ Bibliothecis, indicabit Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 373. 1096.

GOTSELINUS, natione Gallus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno MXCVI. Præter Opuſcula à nobis alibi recenſita, ſcripſit *Vitam S. Eadgithæ*, Eadgari Anglorum Regis filiæ, Sanctimonialis Wintonienſis. Extat, ſtylo nonnihil immutato, apud Surium *Septemb.* xvi. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 636. Gotſelini Hiſtoriam minorem *de Vitâ S. Auguſtini Cant. Archiep.* (quam in Appendice ad Lanfranci opera, ſed anonymam, & integro capite mutilam, olim evulgaverat Dacherius) codice Lambethano uſus, iterùm edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 51. Præter ea quæ tùm alibi, tùm hìc recenſuimus, habentur MSS. in vetuſto admodùm & eleganti codice Cottoniano ſub *Veſpaſiano* B. XX. *Sermo* ejus *in Feſtivitate S. Auguſtini*; Libri II. ad Anſelmum *de Tranſlatione S. Auguſtini*, anno MXCI. factâ; *Vita S. Letardi*; *Vita S. Mildredæ*; *Tranſlatio S. Mildredæ*, & *Inſtitutio Monaſterii ejuſdem. Vitæ SS. Laurentii, Melliti, Juſti, Honorii, Deusdedit, & Theodori* Archiepiſcoporum Cant. *Vita Adriani* Abbatis S. Auguſtini; Hiſtoria *de Tranſlatione ejuſdem*; *Libellus contra inanes S. Mildredæ uſurpatores.* Reliqua ejus opuſcula ſuppeditabunt Malmeſburienſis, Baleus, Pitſeus, quæ an ſuperſint hodiè mihi incompertum eſt. 1096. Vide Part. I. p. 629.

SÆC. XI.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1005. TREMONIENSE in Villâ Imperiali in Weſtphaliâ, anno MV. Non. *Jul.* celebratum. In quo, monente Henrico Imp. Canones ad reformandam Eccleſiam conditi ſunt. Acta Synodi perierunt. Interim vide quæ refert *Ditmar.* lib. VII. p. 134. qui *Magnam Synodum* vocat.

1006. FRANCOFORDIENSE anno MVI. habitum. In quo inter alia, petente id Henrico Imp. Eccleſia Bambergenſis in Sedem Epiſcopalem erecta eſt, & Eberhardus Cancellarius primus Epiſcopus ordinatur. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. IX. p. 783. Vide Ditmarum, qui huic Synodo interfuit, lib. VI. p. 139. Ubi humilem Imperatoris ad Synodum orationem recenſet.

1008. KALENSE in Palatio Regio (quod nunc Monialium Ordinis S. Benedicti ſedes eſt, quatuor ab urbe Pariſienſi leucis) anno MVIII. præſente Roberto Francorum Rege celebratum. In quo inter alia, ad ſublevandas Monaſterii S. Dionyſii neceſſitates, Privilegia quædam ei conceſſa ſunt. Extat Roberti Regis hâc de re *Præceptum*, Epiſcoporum ſubſcriptionibus munitum *Conc.* Tom. IX. p. 787.

1009. ÆNHAMENSE ann. circiter MIX. (neq; enim tempus certò definiri queat) ab Ælfeago Cantuar. & Wulſtano Eboracenſi, & univerſis penè Angliæ Epiſcopis & Optimatibus, die S. Pentecoſtes celebratum. In quo multa ad Chriſtianam Religionem & Eccleſiæ Politiam promovendam, nonnulla ad ſalutem Regis, defenſionémque Regni & Reipublicæ ſtatuuntur. Extant Saxonicè & Latinè *Canones* XXXII. qui in codice Saxonico, *Sapientum Decreta* appellantur; ſubjunctâ etiam priſcâ verſione Latinâ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 510. Exindè Lat. *Conc.* Tom. IX. p. 789.

1011. BAMBERGENSE in Franconiâ, ad Mœnum fl. anno MXI. præſente Henrico Rege, à pluſquàm *XXX.* Epiſcopis, occaſione Dedicationis Eccleſiæ à Joanne Aquileiæ Patriarchâ peractæ, habitum. In quo diſcordiæ quædam inter Epiſcopos compoſitæ ſunt, & Gebehardus Ratiſponenſis, & Theodoricus Metenſis ob res malè geſtas arguuntur. Interfuit Ditmarus, qui de hâc Synodo agit lib. VI. p. 157.

1012. LEGIONENSE I. apud Hiſpanos, anno MXII. ſub Alphonſo V. Rege in Eccleſiâ S. Mariæ habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones VII. Conc. Tom. IX. p. 817. Verùm præter hos, XLVIII. hujus Concilii Decreta, ad bonum regni ſpectantia, hactenùs inedita ex variis Codicibus MSS. protulit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. ad ann. MXII. p. 190.

1012. HABAMENSE circa annum MXII. ſub Æthelredo Rege habitum. Quo diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitula VII. conſtituta ſunt. Extant apud *Spelm.* Tom. I. p. 530. exindè *Conc.* Tom. IX. p. 807. Memorat

morat loco citato ex Jornallenſi Spelmannus quatuor Legum Æthelredi partes diverſis temporibus & Conciliis editas; tres verò priores non recenſet, utpotè nihil in rem Eccleſiæ conferentes. Leges Æthelredi Regis, ſed omnes penè forenſes, in Sapientum Concilio Woodſtochi promulgatæ, habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom.* p. 88. SÆC. XI. ab Ann M.

RAVENNATENSE anno MXIV. ab Arnoldo Ravennate & diverſarum Provinciarum Epiſcopis habitum, adverſus ea quæ Adalberti Archiepiſcopi tempore perperàm geſta ſunt: in quibus erant multæ malæ & illicitæ ordinationes, atque promotiones ſacrorum ordinum; dedicationes Eccleſiarum; Monaſteriorum, Plebium, & Capellarum invaſiones, aliáq; mala non pauca. Extant Acta *Conc.* T. IX. p. 833. 1014.

ROMANUM I. anno MXV. habitum. In quo Fructuarienſis Cœnobii Privilegium editum eſt. Extat *Privilegium* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 996. & *Conc.* Tom. IX. p. 814. 1015.

AURELIANENSE anno MXVII. coactum. In quo Liſoius in monaſterio S. Crucis Clericus primarius, & Heribertus in Eccleſiâ S. Petri cognomento *Puellaris*, Scholæ præpoſitus, aliíque qui novas de SS. Trinitate, aliiſque fidei Chriſtianæ capitibus, hæreſes ſpargebant, damnati, & Roberti Regis juſſu flammis exuſti ſunt. Hæreſeωn quarum accuſabantur, hæc erat ſumma; deliramentum eſſe quicquid in Veteri ac Novo Canone de trinâ unâque deitate (ipſorum verbis utor) beata confirmat auctoritas; cœlum paritèr ac terram, prout conſpiciuntur, abſq; auctore initii ſemper extitiſſe; nec flagitia æternis ſupplíciis ulciſcenda, nec opera pietatis & juſtitiæ æternis gaudiis eſſe remuneranda. Addit vetus auctor Commentarii quem edidit Dacherius *Spicileg.* Tom. II. hæc eos etiam docuiſſe; Chriſtum de Virgine Mariâ non eſſe natum, neque pro hominibus paſſum, nec in ſepulchro verè poſitum, nec à mortuis reſurrexiſſe; in baptiſmo nullam eſſe ſceleris ablutionem, neque ſacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti in conſecratione Sacerdotis; & ſiqua inſana ſunt Fanaticorum deliria. Integram hiſtoriam refert Glaber Rodulfus lib. III. *Hiſt.* cap. 8. & auctor Commentarii, quem *Aganonem* vocant, à Dacherio editus, *Spicileg.* Tom. II. & exindè *Conc.* Tom. IX. p. 836. 1017.

AIRIACENSE in pago Autiſſiodorenſi, anno MXX. præſente Roberto Francorum Rege, à Leotherico Archiepiſcopo ad redintegrandam in Burgundiâ pacem, celebratum. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 836. Aderant innumeræ utriuſque ſexus & ætatis multitudines, ad quorum animos ad majorem devotionem accendendos plurima Sanctorum corpora à fidelibus advehi cœperunt: multa in hâc Synodo ad utilitatem Eccleſiarum diſpoſita ſunt. 1020.

TICINENSE forſan circa annum MXX. certè Benedicti VIII. tempore, neque enim ulla alia temporis nota reperiri poteſt, habitum. In quo de continentiâ & moribus, præcipuè Clericorum, actum eſt. Extant *Capitula* VII. & Imperatoris de iiſdem *Conſtitutiones*, præmiſſâ prolixâ Benedicti præfatione *Conc.* Tom. IX. p. 819. 1020.

WINTONIENSE I. anno MXXI. ſub Canuto Rege habitum. Sed politicus potiùs quàm Eccleſiaſticus conventus, adeóque in ipſo MS. *Parliamentum* diſertè dicitur. In quo nihilominùs inter alia 1021.

SÆC. XI. ab Ann. M. decretum est, ut Monasterium S. Edmundi de Burgo ab omni jurisdictione Episcopali liberum sit. Vide quæ hâc de re congessit Spelmannus noster, ejúsque de hâc Synodo notam *Conc. Brit.* Tom. I. p. 534. & quæ exindè habent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 843. Immunitates istæ posteà ab Hardicanuto Rege, Canuti filio, in alio Concilio circa ann. MXL. vel MXLI. habito, cui Archiepiscopi Cantuariensis & Eboracensis, cæteríque suffraganei interfuerunt, confirmantur. Videsis Spelmannum ibid. p. 570. Notandum, quod semel observâsse sufficiat, Canutum non in hâc modò Synodo, sed & aliàs, tempore licèt incerto, plurima in rem Ecclesiæ statuisse; quippè cujus quamplures Leges Ecclesiasticæ, justitiæ & pietatis plenæ, ingenti planè numero in Sapientum Concilio, Wintoniæ in Natalitiis Domini habito promulgatæ, Saxonicè & Latinè primò à Lambardo nostro editæ sunt *Archaionom.* p. 97.

1022. SALEGUNSTADIENSE ad Mœnum, non longè à Francofurto, anno MXXII. celebratum. Extant de moribus & disciplinâ Ecclesiæ *Capitula* XX. In quibus nimius Missarum & Indulgentiarum usus coercetur *Conc.* Tom. IX. p. 844. Subjicitur *Appendix* de Synodi habendæ formulâ ibid. p. 848.

1022. LEYRENSE apud Monasterium S. Salvatoris in regno Navarræ sub Sancio majori Rege xi. Cal. *Maii* anno MXXII. coactum: quo privilegia à se & prædecessoribus suis huic Monasterio concessa Sancius confirmavit, & sedes Episcopalis, quæ jam penès hoc Monasterium erat, ad antiquam Ecclesiam Pampilonensem transfertur. Quod & in Synodo Pampilonensi anno sequenti factum est. Vide quæ ex Hispanis Historicis referuntur *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 193.

1022. AQUISGRANENSE anno MXXII. In quo controversia inter Piligrinum Colonienſem & Durandum Leodicensem, de subjectione Monasterii Burcitani dirimitur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 853.

1023. PAMPILONENSE in regno Navarræ, iii. Cal. *Octobris* anno MXXIII. à *VII.* Episcopis, præsidente Pontio Archiepiscopo Ovetensi celebratum: quo Episcopatus Pampilonensis, qui hactenùs ob incommoda quædam, Barbarorum scilicet metum, in Leyrensi Cœnobio sedem suam habuerat, Ecclesiæ S. Mariæ Pampilonensis restitutus est. Extat Sancii Regis hâc de re *Decretum*, Episcoporum aliorúmque subscriptionibus munitum, unà cum Card. d' Aguirre notis *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 195. Ad annum MXXXII. hanc Synodum referunt Baronius ad istum annum, & Conciliorum Editores Tom. IX. p. 935.

1023. MOGUNTINUM I. anno MXXIII. habitum. In quo multa collapsa, restituta sunt, & Otto Comes ab Hanistein ad meliorem frugem reductus est. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 854. & quæ ibi ex *Vitâ* S. Gothardi notata sunt.

1025. ANSANUM I. in Villâ, non longè à Saonâ fluvio, quatuor à Lugduno leucis, in Ecclesia S. Romani à pluribus Archiepiscopis & Episcopis anno MXXV. habitum. In quo post longam disceptationem judicatum est non licuisse Archiepiscopo Viennensi sine permissu Episcopi Matisconensis Monachos apud Cluniacum ordinare. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 859. Binas Synodos, sed nullius ferè momenti, subjiciunt Conciliorum Editores, nempè Moguntinam anno MXXVIII. Karrofensem

Karrofenſem alteram eodem anno, quâ Manichæorum hæreſis condemnata eſt. SÆ C. XI. ab Ann. M.

HELENENSE in prato Tulugienſi Comitatus Roſſilionis anno circiter MXXVII. ſub Olibâ Epiſcopo Auſonenſi, vices Berengarii Helenenſis Epiſcopi tunc temporis agente, habitum. In quo *de treugâ* (ut barbarè loqui amant horum temporum Scriptores) & pace actum eſt, atque alia quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, inſtaurata. Acta & Canones numero X. primus in lucem protulit Steph. Baluzius ad lib. iv. *de Concordiâ* cap. 14. p. 251. Exindè in Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1249. tranſlata, & in *Conc. Hiſp.* T. III. p. 197. 1027.

LEMOVICENSE I. ad Vigennam fl. anno MXXIX. habitum. In quo declaratum eſt S. Martialem, Sedis Lemovicenſis conditorem, Epiſcopum *Apoſtolicum* eſſe nominandum. Vide *Conc.* T. IX. pag. 860. 1029.

BITURICENSE in Aquitaniâ, anno MXXXI. Cal. *Novembr.* ab Aimone Bituricenſi cæteriſque Aquitaniæ Epiſcopis celebratum. In quo de Martialis Lemovicenſis Apoſtolatu, aliiſque negotiis Eccleſiaſticis agitur. Extant *Canones* XXV. Conc. Tom. IX. p. 864. 1031.

LEMOVICENSE II. anno MXXXI. xviii. *Novembr.* congregatum. In quo etiam de S. Martialis Apoſtolatu, & multis ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus actum eſt. Extant integra hujus Synodi Acta prolixa admodùm, binis Seſſionibus abſoluta, paucis in fine deſideratis, *Conc.* Tom. IX. p. 869. 1031.

TRIBURIENSE propè Moguntiam anno MXXXI. habitum. In quo quæſtio de Jejunio primi menſis ventilata eſt, decretúmque ut ſiquando jejunium primi menſis, in eâ hebdomadâ quâ conſtat caput jejunii, ſicut ſolet, eveniret, amborum jejuniorum celebritas unâ officii expletione compleretur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 913. 1031.

PICTAVIENSE I. anno MXXXII. ab Iſemberto Pictavienſi, pluribúſq; Epiſcopis, Abbatibus, Monachis &c. coactum. In quo de Fide Catholicâ, & de Rebus Eccleſiaſticis per vim & fraudem ablatis agitur. Agit de hâc Synodo Chronicon Malleacenſe, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 914. Plures conventus Eccleſiaſticos in Galliâ circa hæc tempora habitos, ſed nullius ferè momenti memorant *ibid.* p. 937, &c. 1032.

LANDAVENSE I. circa annum MXXXIV. à Joſepho Epiſcopo Landavenſi habitum. In quo Mouric Rex Gualatmoricant ob violatum Refugium SS. Dubricii &c. anathematizatur. Acta ex MS. codice Eccleſiæ Landavenſis eruit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 570. 1034.

CÆSENATENSE in Flaminiâ ad Sapim fl. anno MXLII. habitum. In quo Joannes Epiſcopus Clericorum in commune viventium ſocietatem inſtituit, iiſque alendis Patrimonium aſſignat. Extat *Charta* Fundationis apud Ughel. Tom. II. & *Conc.* Tom. IX. p. 941. 1042.

CONSTANTIENSE I. anno MXLIV. habitum. In quo Henricus Rex pacem diu deſideratam omnibus Regni ſui provinciis confirmavit, teſte Mariano Scoto ad ann. MXLIV. 1044.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1046. SUTRINUM I. propè Romam, anno MXLVI. præſente Henrico celebratum. In quo Gregorius VI. *Gratianus* dictus, Pontificatu cedere coactus eſt. Agit de hâc Synodo Hermannus Contractus, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 943. Confer Baron. ad ann. MXLVI. num. xii.

1046. ROMANUM II. anno MXLVI. à Clemente II. Papâ celebratum. In quo ſtatutum eſt ut Ravennati Epiſcopo ſecundus à Pontifice Romano locus in Conciliis, abſente Imperatore, tribuatur. Extat Clementis *Epiſtola Synodalis* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 360. & *Conc.* Tom. IX. in *Append.* p. 1251.

1047. ROMANUM III. anno MXLVII. ſub Clemente II. ad reformandum Eccleſiæ ſtatum, præcipuè contra Simoniacos, habitum. Sancitum eſt, ut quicunque à Simoniaco conſecratus eſſet, neſcius illum eſſe Simoniacum, quadraginta dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret. Hujus Synodi mentionem facit Petrus Damiani Epiſt. ad Hen. Ravennat. inter Opuſc. ejus num. vi. cap. 35. Tom. III.

1049. ROMANUM IV. anno MXLIX. ſub Leone IX. habitum. In quo ſuperioris Synodi Romanæ adverſus Simoniacos Decretum confirmatur. Statum etiam, omnes Clericos ab hæreticis redeuntes ordines quidem receptos retinere, ad altiores autem gradus non eſſe promovendos. Vide Herman. Contract. ad annum MXLIX. & Petr. Damian. Epiſt. ſuprà citat.

1049. RHEMENSE I. anno MXLIX. à Leone IX. Papâ præſente, plurimíſque Epiſcopis celebratum. In quo multa ad morum & diſciplinæ reformationem ſancita ſunt, ignavi Epiſcopi arguuntur, novi in Galliâ hæretici damnantur. Extant Acta integra unà cum iis quæ tùm anteceſſerunt, tùm ſequuta ſunt, & *Canones* XII. *Conc.* Tom. IX. p. 1028.

1049. MOGUNTINUM II. ann. circiter MXLIX. à *XLII.* Epiſcopis celebratum. In quo, inter alia, Simonia & conjugia Clericorum damnata ſunt. Vide quæ de hâc Synodo, ex variis Germaniæ Hiſtoricis Hermanno, Adamo Bremenſi, & Lamberto Schaffnab. congerunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1046.

1050. ROTHOMAGENSE I. anno ML. à Malgerio Archiepiſcopo, Hugone Ebroicenſi, & Roberto Conſtantienſi habitum. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant qui conditi ſunt *Canones* XIX. Habentur unà cum Epiſtolâ Synodicâ *Conc.* Tom. IX. p. 1047.

1050. ROMANUM V. anno ML. à Leone IX. Papâ celebratum. In quo Berengarius propter dogma Euchariſticum damnatus eſt. Lanfrancus, qui interfuit, cauſam ſuam dixit, pravíque rumoris maculam, quam ei inuſſerant adverſarii, abſterſit, fidem ſuam expoſuit, expoſitam ſacris teſtimoniis & argumentis confirmavit, unde mox ab omnibus abſolutionis ſententiam retulit. De hâc Synodo præcipuè agit ipſe Lanfrancus in opere *contra Berengarium*; cujus verba proferunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1052. Præmittitur huic Synodo Anonymi cujuſdam, hujus ferè temporis, ſcriptoris opuſculum *de Berengarii Hæreſiarchæ*

reſiarchæ damnatione multiplici. Subjicitur Berengarii ad Lanfrancum *Epiſtola.* SÆC. XI. ab Ann. M.

BRIONENSE in Normanniâ, anno ML. concurrente non levi Epiſcoporum, aliorúmque eruditorum numero, habitum. In quo, præſente ipſomet Berengario, doctrina ejus ventilata, excuſſa, & refutata eſt. Agit de hoc Conventu potiùs quàm Synodo Durandus Troarnenſis lib. *de Corp. & Sang. Chriſti.* Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1054. Conſer quæ ibidem notavit Gabr. Coſſartius. 1050.

VERCELLENSE, Cal. *Septembr.* anno ML. aliis MLIII. præſidente Pontifice celebratum. In quo Joannis Scoti de Euchariſtiâ liber, & doctrina Berengariana damnantur, teſte Lanfranco qui & ipſe interfuit lib. *adverſ. Berengar.* quem ſuprà citavimus. Subjiciuntur huic Synodo Aſcellini & Berengarii literæ mutuæ poſt Vercel. Concil. datæ *Conc.* Tom. IX. p. 1056. de tempore hujus Synodi agit Coſſartius Not. ad hoc concilium. 1050.

PARISIENSE I. anno ML. xvii. Cal. *Novembr.* præſente Henrico Rege habitum. In quo Berengarius iterùm damnatus eſt. Meminit Durandus Troarnenſis lib. ſuprà citato. Durandi Leodicenſis ad Henricum Regem, & Berengarii ad Ricardum Epiſtolæ exhibentur *Conc.* Tom. IX. p. 1061. Conſulas quæ de hâc Synodo Gabr. Coſſartius ibid. notavit p. 1060. 1050.

COYACENSE (quod Diœceſis Ovetenſis in Hiſpaniâ Caſtrum erat) ſub Ferdinando I. pro reformandis moribus Eccleſiæ, anno ML. à *IX.* Epiſcopis celebratum. Extant hanc in rem Capitula XIII. *Conc.* Tom. IX. p. 1063. V. priora Decreta eodem ſermone veteri Hiſpanico, quo concepta & expreſſa fuerunt à Ferdinando Rege & Epiſcopis, exhibet Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 212. qui & ipſos Canones ad exemplar MS. Toletanum recognitos edidit *ibid.* p. 209. 1050.

ROMANUM VI. anno MLI. à Leone IX. habitum. In quo Gregorius Epiſcopus Vercellenſis adulterii accuſatus & depoſitus; déq; iis qui à Simoniacis ordinati fuerant, actum eſt. Vide Conc. Tom. IX. p. 1066. Anno ſuperiori Concilium apud Sipontum habuit Leo Pontifex, quo duos Archiepiſcopos depoſuit, quod pretio & mercede officium ſuum eſſent aſſequuti. Hæc ex Wiberto notant Conciliorum Editores, *ibid.* p. 1066. 1051.

LEMOVICENSE III. anno MLII. habitum: In quo Icterius in Epiſcopum Lemovicenſem electus, à Metropolitano & Suffraganeis ordinatur. Extat *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. IX. p. 1068. 1052.

SANDIONYSIANUM anno MLIII. à multis Epiſcopis & magnâ Procerum frequentiâ celebratum. In quo S. Dionyſii reliquiæ detectæ & recognitæ ſunt. Hiſtoriam refert Rigordus in *Vitâ* Philippi Aug. apud du Cheſn. *Hiſt. Franc.* Tom. V. p. 18. Vide Conc. Tom. IX. p. 1069. 1053.

ROMANUM VII. anno MLIII. habitum. In quo Gerardus Leucorum Epiſcopus in Sanctorum numerum refertur; & Aquileienſis & Foro-Julienſis diœceſium limites ſtatuuntur. Vide Herman. Contract. ad hunc annum, p. 335. 1053.

NAR-

SÆC. XI. ab Ann. M. 1054. NARBONENSE I. à Gaufrido Archiepiſcopo & *X.* Epiſcopis viii. Cal. *Septembr.* anno MLIV. habitum. In quo ad pacem firmandam, & corrigendum Eccleſiæ ſtatum ſancita ſunt *Capitula* XXIX. Habentur *Conc.* Tom. IX. p. 1072. à Steph. Baluzio in P. de Marcâ opere *de Concord. Sacerd. & Imp.* priùs edita, lib. IV. c. 14. p. 252.

1054. MOGUNTINUM III. anno MLIV. habitum. In quo Gebehardus Eiſletenſium Epiſcopus in Pontificem electus Romam mittitur, ibique ordinatus *Victoris* II. nomen accepit. Vide Append. ad Herman. Contract. ad annum MLIV. p. 336.

1055. FLORENTINUM I. à Victore II. Papâ, præſente etiam Henrico Imperatore, anno MLV. contra alienatores rerum Eccleſiaſticarum celebratum, qui ſub Anathematis pœnâ damnati ſunt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1079. & Petri Damiani lib. IV. Epiſt. XII. p. 356. qui *plenarium Concilium* vocat.

1055. LUGDUNENSE I. anno MLV. ab Hildebrando Pontificis Legato, adverſus Simoniacos habitum. In quo Archiepiſcopus quidam Simoniæ miraculoſè convictus eſſe dicitur. Vide Baron. ad ann. MLV. & quæ aliundè notantur Conc. Tom. IX. p. 1080.

1055. TURONENSE I. anno MLV. præſente Hildebrando Pontificis Legato habitum. In quo Berengarius, damnatâ ſuâ de Euchariſtiâ ſententiâ, Eccleſiæ Catholicæ, ſeu veriùs Romanæ, fidem profeſſus eſt. Vide quæ ex Guitmundo & Lanfranco huc referunt Conciliorum Editores *Conc.* Tom. IX. p. 1081.

1056. COLONIENSE anno MLVI. habitum, In quo, mediante Victore Papâ (cui Henricus Imperator moriens filium ſuum commendaverat) Balduinus & Godefridus Flandriæ Comites cum Henrico Rege adhuc puero reconciliati ſunt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1082.

1056. NARBONENSE II. apud S. Ægidium anno MLVI. habitum. In quo nonnulla de Eccleſiarum & Monaſteriorum libertate ſtatuta ſunt. Extant *Decreta* III. Conc. Tom. IX. p. 1082. quæ ex Archivo Archiepiſcopi Narbonenſis deprompſit Cl. Baluzius in *Concord. Sacerd. & Imperii*, lib. IV. cap. 14. p. 254.

1056. LANDAVENSE II. anno MLVI. ſub Hergualdo Epiſcopo habitum. In quo familia Regis, ob vim medico cuidam Epiſcopi nepoti illatam, excommunicatur. Acta ex Archivis Eccleſiæ Landavenſis dedit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 625. & exinde *Conc.* Tom. IX. p. 1083.

1056. TOLOSANUM I. anno MLVI. ab *XVIII.* Epiſcopis, contra Simoniam, aliáq; Cleri & Populi vitia, celebratum. Extant hanc in rem *Canones* XIII. Conc. T. IX. p. 1084. Berengarii Vice-Comitis Narbonenſis, adverſus Guifredum Archiepiſcopum Narbonenſem *querimonia* huic Synodo oblata, habetur *ibid.* in *Append.* p. 1254. à Baluzio primùm in lucem prolata *Conc. Gal. Narbon.* p. 8.

1056. COMPOSTELLANUM anno MLVI. à Creſconio Archiepiſcopo ad diſciplinam Eccleſiaſticam reformandam celebratum. Quo fine conditi ſunt *de Canonicorum, Abbatum, Preſbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Sanctimonialium vitâ*, aliiſque *Canones* VI. Hos primus extulit

extulit Tamaius Salazar in *Martyrol. Hiſp. Mart.* x. qui hanc Synodum ad ann. MXXXI. refert, ubi etiam eos exhibet Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 199. Poſteà verò meliora doctus, ſententiam de tempore mutavit, & ad annum MLVI. cum Baronio retulit. De quo pluribus diſputat *ibid.* p. 218. ubi hos Canones ex Cod. MS. emendatos iterùm exhibet. SÆC. XI. ab Ann. M.

ROMANUM VIII. anno MLVII. xiv. Cal. *Maii* à Victore II. Papâ in Baſilicâ Conſtantinianâ habitum. In quo Marſorum Epiſcopatus, in duos olim diviſus, in antiquum ſtatum, ſublatâ illâ diviſione, iterùm reformatus eſt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1087. Hæc nos docet Stephani IX. Papæ Epiſtola ad Pandulphum Epiſcopum Marſicanum, quæ habetur ibid. p. 1089. 1057.

SUTRINUM II. ann. MLIX. habitum. Quo Benedictus Pſeudo-Papa, cognomento *Mincius*, depoſitus, omníque Sacerdotali officio privatus eſt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1098. 1059.

ROMANUM IX. anno MLIX. à Nicolao II. Papâ & *CXIII.* Epiſcopis celebratum. In quo Berengarius, abnegatâ ſuâ ſententiâ, Eccleſiæ Romanæ doctrinam iterùm amplexus eſt, fidémque ſuam juramento firmavit: plura etiam de Romani Pontificis electione, de Simoniacis, aliíſque diſciplinæ capitibus, decreta ſunt. Extant *Capitula* XIII. aliáq; collectanea, & in his, juramenti Berengariani *formula* cum notis Binii Conc. Tom. IX. p. 1099. Epiſcoporum hujus Synodi ſubſcriptiones ex codice Vaticano MDCCCCLXXXIV. habentur *ibid.* in *Append.* p. 1259. 1059.

TURONENSE II. anno MLX. Cal. *Martias*, à Stephano Pontificis Legato, & *X.* Epiſcopis habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* X. in quibus præcipuè adverſus Simoniacas conventiones cautum eſt, Conc. Tom. IX. p. 1108. 1060.

JACCITANUM in Aragoniâ ad radices Pyrenæorum, à *IX.* Epiſcopis præſidente Auſtindo Archiepiſcopo Auxiano anno MLX. vel juxta Card. d' Aguirrium MLXIII. habitum. In quo, abrogato Gothico precandi ritu, Romanus introducitur, & Sedes Epiſcopalis ab Oſcâ ad Jaccam tranſlata eſt. Hæc ex Hieronymo Suritâ referunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1111. Extat Canon unicus, nempè *ut cauſæ Clericorum ſoli Epiſcopo & Archidiaconis diſcutiendæ relinquantur*, apud Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 229. 1060.

BASILIENSE anno MLXI. à Longobardiæ præcipuè Epiſcopis habitum. In quo decretum eſt Pontificem Romanum non aliundè quàm ex Longobardiâ (quam *Paradiſum Italiæ* appellabant) eligendum eſſe. Vide quæ ex Petro Damiano habent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1155. 1061.

OSBORIENSE alicubi in Germaniâ, anno MLXII. in feſto SS. Simonis & Judæ, auctoritate S. Annonis Archiepiſcopi Colonienſis, præſente Henrico Rege, celebratum. In quo poſt longam diſputationem Cadalous Pſeudo-Papa communi ſuffragio condemnatur, & Alexandri Electio confirmatur. Extat prolixa illa *diſputatio* Synodalis inter Regis advocatum & Romanæ Eccleſiæ defenſorem *Conc.* Tom. IX. p. 1156. 1062.

PIN-

SÆC. XI. ab Ann. M. 1062. PINNATENSE in Aragoniâ, in Monaſterio apud S. Joannem Rupenſem, anno MLXII. vii. Cal. *Jul.* de diſciplinâ & ordine Eccleſiaſtico habitum. Extant Acta apud Hieron. Blancam *in Comment. Rerum Aragonenſium*, & exinde notis Coſſartii illuſtrata *Conc.* Tom. IX. p. 1173. & apud Aguirrium *Notit.* p. 209. & cum notis Variorum *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 226.

1063. ROMANUM X. anno MLXIII. à centum & ampliùs Epiſcopis ſub Alexandro II. Papâ celebratum. In quo occaſione Petri Epiſcopi Florentini, hæreſis & Simoniæ accuſati, adverſus Simoniacos agitur. Extant hanc in rem *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 1173.

1063. CABILONENSE I. anno MLXIII. præſente Petro Damiano, Pontificis Legato, & *XIII.* Epiſcopis, adverſus Drogonem Matiſconenſem, qui privilegia Cluniacenſia violaverat, habitum. Extant Acta ex Cluniacenſis Cœnobii tabulis compendio deſumpta *Conc.* Tom. IX. p. 1177.

1064. MANTUANUM anno MLXIV. habitum. In quo Cadalous Pſeudo-Papa iterùm damnatus eſt, & Alexander ab objecto Simoniæ crimine purgatur. Quæ hâc de re referunt hiſtorici, Nicolaus Aragonius, Sigebertus, Otto Friſingenſis, vide *Conc.* Tom. IX. p. 1179.

1064. BARCINONENSE anno MLXIV. præſente Hugone Pontificis Legato, congregatum. In quo, Legibus Gothicis abrogatis, quibus Catalauni utebantur, novæ introductæ ſunt, Hiſpanis nihilominùs ritum precandi Gothicum abolere recuſantibus. Vide Conc. T. IX. p. 1180. & *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 232.

1065. TULUGIENSE, aliis HELENENSE, in Tulugienſi prato Comitatus Roſſilionis haud proul à Perpiniano in diœceſi Helenenſi ſub Guifredo Archiepiſcopo Narbonenſi, à pluribus Epiſcopis & Magnatibus circa annum MLXV. celebratum. In quo ad treugam & pacem firmandam nonnulla de Clericorum libertatibus, Eccleſiarum immunitate & privilegiis, aliiſq; ſtatuuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ ex Tabulario Regio Barcinonenſi primus eruit Stephanus Baluzius ad l. IV. *de Concordiâ* cap. 14. p. 250. Hinc deprompſerunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1184. & Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 233. de tempore differit Gabr. Coſſartius loc. citat. p. 1186. Certè non levem hâc in parte litem movet Cl. Baluzius, cui non pauca ſunt, quæ Concilii noſtri tempus dubium reddere videntur. Argumenta utrinque expendit, nec tamen ſententiam definitivam proferre auſus eſt. Verùm hoc circiter tempore habitum fuiſſe maximè probabile eſt.

1065. ROMANUM XI. anno MLXV. ſub Alexandro II. Papâ habitum. In quo nova *Inceſtuoſorum* hæreſis damnatur. Mota quippe erat à Juriſconſultis quibuſdam quæſtio, & acritèr defenſa de gradibus conſanguinitatis, *ſc.* quòd germani fratres vel ſorores inter ſe ſint in ſecundo gradu, filii eorum vel filiæ in quarto, nepotes vel neptes in ſexto, ac proindè propinquitatis gradus eadem ratione, quâ in ſucceſſionibus numerandos eſſe. Et hanc *Inceſtuoſorum* vocabant hæreſim. Extat *Decretum* Synodale apud Gratianum, & *Conc.* Tom. IX. p. 1181. Eodem

dem anno habitâ alterâ ibidem Synodo eadem hæresis secundâ vice damnata est. *ibid.* p. 1182. SÆC. XI. ab Ann. M.

WESTMONASTERIENSE I. anno MLXVI. præsente Rege Edwardo Confessore, à Stigando Cantuariensi, & Eldredo Eboracensi, cæterisque Episcopis, Comitibus &c. celebratum. In quo de Monasterii S. Petri dotatione, privilegiis, & Asylo actum est. Habentur hâc de re variæ Regis & Pontificis Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 628. & Conc. Tom. IX. p. 1186. Extant Edwardi Leges Ecclesiasticæ, incertum quo anno editæ, quas Gulielmus Conquæstor anno Regni sui quarto postea confirmavit, apud Lambard. *Archaionom.* p. 138. Edit. Cantab. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 619. exindè *Conc.* Tom. IX. p. 1020. 1066.

AUSONENSE in diœcesi Ausonensi circa annum MLXVIII. celebratum. In quo de pace & treugâ, ut vocatur, actum est, & inter alia usus purgationis per judicium aquæ frigidæ confirmatur. Extant *Constitutiones* sive *Capitula* VII. *de immunitate Ecclesiæ*, *de Clericis*, *Monachis*, *Monialibus*, & *Viduis*, aliisque. Primus extulit Steph. Baluzius *Append.* ad P. de Marcâ *Marcam Hispan.* Exindè Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 239. 1068.

AUSCENSE in Novempopulaniâ ad Egercium fl. ann. MLXVIII. ab Hugone Candido Pontificis Legato celebratum. In quo inter alia decretum est, ut omnes Vasconiæ Ecclesiæ, exceptis Ecclesiis S. Orientii, quartam Decimarum partem Ecclesiis Cathedralibus persolverent. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1195. 1068.

TOLOSANUM II. præsidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, anno MLXVIII. de Episcopatu Lectorensi, in Monasterium conversо, ex Monasterio in Sedem Episcopalem restaurando, habitum; quod & factum est. Aderant præter Abbates Episcopi *XI.* Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 1196. 1068.

MOGUNTINUM IV. anno MLXIX. auctoritate Sigefridi Episcopi Moguntini celebratum. In quo de causâ Henrici IV. Regis, Bertam conjugem suam repudiare volentis actum est. Verùm repugnantibus Petro Damiano Pontificis Legato, cunctisque qui aderant Principibus, consilium Imperatoris irritum factum est, qui tamen posteà Bertam parùm benignè tractavit. Extat Sigefridi hâc de re *Epistola* ad Alexandrum Papam II. *Conc.* Tom. IX. p. 1200. Etsi quoad Sigefridum ipsum rem planè aliter narret Lambertus Schafnab. in Chron. ad annum MLXIX. 1069.

ANSANUM II. anno MLXX. habitum. In quo Achardus Cabilonensis Episcopus Monasterium S. Laurentii Monasterio S. Martini in insulâ Barbarensi sito donat. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1201. 1070.

WINTONIENSE II. præsente Rege & Pontificis Legato, anno MLXX. celebratum. In quo Stigandus Archiepiscopus Cantuariensis, ob perjuria, homicidia, aliáq; graviora crimina, deponitur. Rem fusiùs narrat Ord. Vitalis *Hist. Eccl.* lib. IV. p. 516. & R. Hovedenus in suis Annalibus ad annum MLXX. fol. 259. p. 2. ut alios mittam. 1070.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1070. WINDLESHORENSE anno MLXX. ab Hermenfredo Pontificis Legato, craſtino Pentecoſtes habitum. In quo, in Angliâ Normannis jam omnia tenentibus, Agelricus Auſtralium Saxonum Epiſcopus, nullâ quòd ſciam objectâ culpâ, immò paulò poſt Marleburgi in cuſtodiam datus, & Abbates aliquot depoſiti ſunt. Vide R. Hovedenum ut & Ordericum Vitalem locis ſuprà citatis.

1071. PEDREDANUM anno MLXXI. coram Willielmo I. à Lanfranco Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis, & Regni Primatibus celebratum. In quo dirempta eſt lis inter Wulſtanum Wigornienſem & Thomam Eboracenſem, qui Eccleſiam Wigornienſem, ejúſque prædia & poſſeſſiones Sedi ſuæ ſubjicere voluit. Decretúmque eſt, Eccleſiam Wigornienſem ab omni uſurpatione liberam eſſe, prout fundatores ejus ipſam reliquerant. Refert hæc Radulphus de Diceto *Abbrev. Chron.* ad ann. MLXXI. p. 483.

1071. MOGUNTINUM V. anno MLXXI. xviii. Cal. *Septembr.* ſub Sigefrido Archiepiſcopo coactum. In quo Carolus Epiſcopus Conſtantienſis electus, Simoniæ & Sacrilegii à Clericis ſuis accuſatus, non modò conſecrationem obtinere non potuit, ſed & depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta à Lamberto Schaffnaburg. relata *Conc.* Tom. IX. p. 1204. Ipſa verò Acta integra ibid. p. 1206.

1072. ANGLICANUM I. an. MLXXII. celebratum, Wintoniæ inchoatum, Windleſhoriæ abſolutum. In quo Sedis Cantuarienſis Primatus ſuper Eboracenſem aſſeritur & confirmatur, & utriuſque Archiepiſcopatûs Jura ſtatuuntur. Extant Synodi Acta, & variæ Lanfranci de hâc aliiſq; canonicis rebus Epiſtolæ *Conc.* Tom. IX. p. 1211. Vide etiam Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 5. qui Regis Willielmi I. *Atteſtationem* de primatu Cantuarienſis Eccleſiæ, cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum & Abbatum, ex MS. cod. Cottoniano primus exhibuit.

1072. ROTHOMAGENSE II. anno MLXXII. à Joanne Archiepiſcopo, ejúſque ſuffraganeis in Baſilicâ B. Mariæ celebratum. In quo, factâ fidei catholicæ de SS. Trinitate confeſſione, editi ſunt diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXIV. nempè *de confectione & diſtributione S. Chriſmatis, de jejuniis, de IV. jejuniorum temporibus* &c. Habentur apud Orderic. Vital. *Hiſt. Eccl.* lib. IV. p. 529. Et *Conc.* T. IX. p. 1225.

1073. ERPHORDIENSE I. in Thuringiâ à Sigefrido Archiepiſcopo Moguntino anno MLXXIII. vi. Idus *Martii* in cauſâ Decimationum Thuringiæ habitum. Ubi omnia ferè in gratiam Henrici Regis, quo jure, quâve injuriâ acta ſunt. Cauſam utrinque dicebant Sophiſtæ undique acciti, ut Canones in ejúſce rei gratiam interpretarentur. Quin non leves armatorum copias ſecum habuit Henricus, quibus eos, ſiqui fortè negotium interturbare conarentur, militari manu coerceret. Hæc nos docet Lamb. Schaffnaburgenſis ad hunc ann. p. 486. Conſer quæ notantur *Conc.* Tom. IX. p. 1230. Ubi etiam Sigefridi Moguntini ad Alexandrum Papam & Hildebrandum Archidiaconum *Epiſtolæ* II. exhibentur.

1073. CABILONENSE II. anno MLXXIII. habitum. Quid in eo præſtitum ſit, non liquet; quid verò poſt illud, de Hugonis Epiſcopi Dienſis electione in locum Lancelini ab Simoniam depoſiti, factum ſit, habes *Conc.* Tom. X. p. 308. Conſer *Append.* p. 1811.

ROTHO-

ROTHOMAGENSE III. à Joanne Archiepiſcopo in Baſilicâ B. Mariæ anno MLXXIV. habitum. In quo poſt diſputationem de fide S. & individuæ Trinitatis, ad Eccleſiæ diſciplinam rectiùs ordinandam & meliùs cuſtodiendam, editi ſunt *Canones* XIV. qui habentur Conc. Tom. X. p. 310. Quibus aliarum quarundam Synodorum *Capitula* ſubjiciuntur. SÆC. XI. ab Ann. M. 1074.

ROMANUM XII. pro reformando Eccleſiæ ſtatu, ſub Gregorio VII. anno MLXXIV. in primâ hebdomadâ Quadrageſimæ celebratum. In hâc Synodo repreſſi ſunt Sacerdotes concubinarii; Hiſpaniarum Eccleſiis mandatum, ut Romanum ordinem atque officium recipiant, Guiſchardus Normannorum Princeps anathemati ſubjectus, ut alia præteream. Extant *Capitula* XXIV. prolixa cum Gregorii Papæ *apologetico* ſuper decreta in hâc Synodo contra Simoniacos & incontinentes Sacerdotes promulgata *Conc.* Tom. X. p. 314. Anno ſequenti, eodem loco, & de iiſdem cauſis coacta eſt altera Synodus; de quâ vide ibid. p. 344. 1074.

ERPHORDIENSE II. anno MLXXIV. menſe *Octobri* ab Archiepiſcopo Moguntino congregatum. In quo Romanæ Synodi Decretum contra Clericos concubinarios juſſu Gregorii Papæ eſt promulgatum. Vide Greg. VII. *Epiſt.* IV. Lambert. Schaffnaburgenſis, qui hoc tempore vixit, in Chron. p. 506. hanc Synodum ad hunc annum diſertè refert. Nec tacet quanto fervore & quam animoſâ obſtinatione Romano huic decreto ſeſe oppoſuerint ejúſce temporis Clerici, his verbis. *Adverſus hoc decretum protinùs vehementèr infremuit tota factio Clericorum, hominem* (Gregorium VII.) *planè hæreticum, & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis Domini, quo ait,* Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere, capiat: *Et Apoſtoli*; qui ſe non continet, nubat: meliùs eſt enim nubere quàm uri; *violentâ exactione homines vivere cogeret ritu angelorum, & dùm conſuetum curſum naturæ negaret, fornicationi & immunditiæ fræna laxaret: quòd ſi pergeret ſententiam confirmare, malle ſe ſacerdotium, quàm conjugium deſerere; & tunc viſurum eum cui homines ſorderent, unde gubernandis per Eccleſiam dei plebibus angelos comparaturus eſſet.* Archiepiſcopus Moguntinus cùm ſe neque perſuaſionibus neque minis proficere videret, blandis verbis Clericorum animos fruſtrà emollire conatus eſt, & tandem ſolutâ Synodo rem diſtulit, poſtquàm ſententiam Pontificis promulgâſſet. 1074.

MOGUNTINUM VI. anno MLXXV. menſe *Octobri* ſub Sigefrido Archiepiſcopo celebratum. Aderat inter alios Curienſis Epiſcopus, cui Papa ſub interminatione gradus & ordinis ſui in mandatis dederat, ut Presbyteros omnes, qui intra diœceſin eſſent, cogeret aut impræſentiarum conjugibus renunciare, aut ſe in perpetuum ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dùm præſtare nititur, Clericorum & verbis & manibus ita contuſus eſt, ut vix vitâ ſalvâ è Synodo evaſit. Quare rei difficultate territus, nec ulteriùs promovere auſus, ſententiæ executionem ipſi Papæ reliquit. Teſtatur hæc Lamb. Schaffnaburgenſis ad annum MLXXV. p. 515. 1075.

ANGLICANUM II. anno MLXXV. vel hoc circiter tempore ſub Lanfranco Cantuarienſi habitum. Quo ſtatutum eſt, Virgines & Matronas, quæ ad fugiendam Normannorum libidinem ad Monaſteria 1075.

SÆC. XI. ab Ann. M.

se contulerant, velúmque susceperant, non teneri quin ad Sæculum, si velint, redire possint. Vide Eadmeri *Hist.* lib. III. p. 57. & *Conc. Brit.* Tom. II. p. 7. Anglicani etiam concilii anno MLXXIV. quo S. Wulstanus injustè depositus est, ex ejus vitâ apud Surium meminerunt Conciliorum editores Tom. X. p. 344.

1075. LONDINENSE I. anno MLXXV. in Ecclesiâ S. Pauli, præsidente Lanfranco Cantuariensi, pro reformandis Ecclesiasticis constitutionibus & moribus Ecclesiæ coactum. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria tria, partim ex Malmesburiensi, partim ex vetustis codicibus MSS. prolata, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 7. & *Conc.* Tom. X. p. 346.

1076. WORMATIENSE anno MLXXVI. ab Episcopis Germaniæ qui ab Henrici IV. Imp. partibus stabant, collectum. Quo Gregorium VII. Pontificatu amovendum esse declarârunt. Extant Acta apud Lambert. Schaffnab. ad ann. MLXXVI. p. 524. & Hugon. Flaviniac. eodem anno. Conser etiam Conrad. Urspergens. in Chron. ad annum MLXXVI. p. 169.

1076. WINTONIENSE III. anno MLXXVI. (quod tamen *antiquitatum Britannicarum* auctor ad ann. MLXXIV. refert) sub Lanfranco Cantuariensi, de prohibendo Clericorum conjugio, & castitate servandâ habitum. Extant capitula plurima disciplinæ Ecclesiasticæ, in hâc Synodo constituta, partim ex libro Saxonico Wigornienſi, partim ex MS. Cottoniano eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 12. & exindè *Conc.* Tom. X. p. 351. Est etiam Synodus Wintonienſis hoc quidem anno habita, quæ an eadem fuerit, an diversa, non constat. Mihi diversa planè videtur, cum non pauca in eâ statuta esse memorentur, quæ frustrà in priori quæras, ut de causâ Ailrici Episcopi Ciceſtrienſis, quæ canonicè in hâc Synodo definita, & ad certum finem perducta est, nè de aliis dicam. Diversas planè Synodos, & diversis temporibus habitas, facit auctor *antiquitatum Britannicarum* in Vit. Lanfranc. p. 112, 114. diversas itidem Spelmannus, verùm utramque in eundem reponit annum. Quæ in posteriori hâc Synodo acta sint, recensent dictæ *Antiquitates Britannicæ*, & ex iis Spelmannus loc. citat.

1076. ROMANUM XIII. anno MLXXVI. sub Gregorio VII. in Ecclesiâ Constantinianâ celebratum. In quo Henricus Imp. Sigefridus Moguntinus, Willielmus Trajectenſis, & Robertus Bambergenſis, Episcopi, anathemati subjiciuntur, cæteris Episcopis ad causam Romæ dicendam die statuto citatis. Extant Acta *Conc. Tom.* X. p. 355.

1076. PAPIENSE anno MLXXVI. habitum. In quo Episcopi Henrico adhærentes Romanæ Synodi anathema in ipsum Pontificem retorquebant. Meminit Gulielmus Bibliothecar. in Vitâ *Gregorii Papæ* VII.

1077. WESTMONASTERIENSE II. anno MLXXVII. à plurimis Episcopis & Proceribus, ad causas cujuslibet Ecclesiæ audiendas & tractandas celebratum. Hujus Concilii, ex chartâ Willielmi Regis meminit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 14. qui etiam Radulphum de Diceto testem citat.

1078. PICTAVIENSE II. anno MLXXVIII. ab Hugone Dienſi Episcopo Pontificis Legato habitum. In quo multa ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia statuta sunt. Extant *Canones* X. Conc. Tom. X. p. 367.

p. 367. Aliæ in Galliâ Synodi annis præcedentibus MLXXVI, MLXXVII. habitæ sunt; nempè Ansana, Claromontensis, Divionensis, Augustodunensis, sive Æduensis, obscuræ quidem & nullius nominis, quæ, si tanti sint, ex ipsis Actis peti possunt. *ibid.* p. 359. SÆC. XI. ab Ann. M.

LONDINENSE II. anno MLXXVIII. adventûs Normannorum XI. à Lanfranco Cantuariensi habitum. In quo Sedes aliquot Episcopales, Bathonienſis, Lincolnienſis, Sarisberienſis, Exonienſis, Ceſtrienſis, atque Ciceſtrienſis, ex oppidulis in urbes translatæ sunt. Wulstanus etiam Wigornienſis Episcopus, à Lanfranco ob imperitiam, reverà quia Saxonici generis erat, notatus, & sede suâ penè privatus, miraculo se servâsse dicitur. In hoc etiam conventu, de Religione Christianâ conservandâ actum est. Sed ante omnia, mores Sacerdotum parùm puri, quàm proximè fieri potuit, ad priscorum Patrum regulam revocati sunt, estq; illis in posterum recte vivendi modus præscriptus. Disertè hæc refert ad hunc annum, qui unus penè hujus Synodi Acta recenset, Polyd. Virgilius *Hist.* lib. IX. p. 158. ut mirari liceat Spelmannum noſtrum, Conciliorúmque editores, neſcio quo errore ductos, eandem Synodum iisdem Polydori verbis tùm ad ann. MLXX. tùm ad hunc ipsum annum retulisse. Depositionis Wulstani, ejúsque Restitutionis per Lanfrancum in Synodo factæ meminit Bravonius Monachus Wigornienſis in *Vit. S. Wulſtani* apud Sur. *Januar.* xix. num. v. vi. Quod Surius quidem, neſcio unde ductus, ad annum MLXXIV. refert, ac proindè diversum à noſtro Concilium facit. Ex MS. cod. Cottoniano, quinque Concilia sub Lanfranco habita; nempè Londinense, Wintonienſia II. Gloceſtrienſia II. memorat Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 15. Quid verò in iis gestum sit nos non docet. 1078.

ROMANUM XIV. anno MLXXVIII. sub Gregorio VII. Papâ, & centum circiter Episcopis congregatum. In quo Guibertus Ravennas, Tedaldus Mediolanenſis, aliique plures Henricianæ partis Episcopi excommunicati sunt. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* T. X. p. 369. 1078.

ROMANUM XV. eodem anno, iii. Cal. *Decembr.* sub Gregorio Papâ in Ecclesiâ Constantinianâ habitum. In quo Nicephorus Botoniates, qui, Michaele detruso, Imperium per vim sibi arripuerat, excommunicatur, Guibertus Ravennas deponitur, & multa contra Simoniacos, Concubinarios, & Bonorum Ecclesiasticorum prædones decreta sunt. Extant Acta & *Capitula* XII. Conc. Tom. X. p. 371. Subjecta est Henrici Imperatoris ad Gregorium *Epiſtola.* 1078.

ROMANUM XVI. anno MLXXIX. mense *Februario* sub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Berengarius, postquàm sententiam de Eucharistiâ sæpiùs mutâsset, dogma suum sub solenni formulâ iterùm abnegavit, Brunone Astensi cum eo in arenam descendente. Extant Synodi Acta *Conc.* Tom. X. p. 378. 1079.

ARMORICUM in minori Britanniâ, anno MLXXIX. præsente Legato Apostolico, ad proscribendas falsas pœnitentias, quibus peractis peccatores, uti mos erat, absolvi solebant, habitum. Vide Greg. VII. lib. VII. *Epiſt.* X. 1079.

BURDIGALENSE præsente Amato Pontificis Legato, anno MLXXIX. vel sequenti, habitum. In quo Berengarius fidei suæ rationem reddidit, teste Chron. Malleacensi. Vide *Conc.* T. X. p. 381. 1079.

ROMA-

SÆC. XI. ab Ann. M. 1080. ROMANUM XVII. anno MLXXX. ſub Gregorio VII. Papâ celebratum. In quo Imperium Henrico abrogatum Rodulpho collatum eſt, eâ lege nè deinceps Beneficiorum inveſtituræ à Laicis conferantur, vel accipiantur, miſſâ etiam ad Rodulphum coronâ aureâ, ſolenni hoc verſiculo inſcriptâ,

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.

Extant Acta & Conſtitutiones hujus Synodi *Conc.* Tom. X. p. 381. Vide *Append.* ibid. p. 1830. Ubi Rodulphi & Procerum Imperii *Propoſitio* in hâc Synodo contra Henricum IV. Imp. exhibetur. Eodem anno habita eſt Synodus Wirtzeburgenſis, cui præſederunt duo legati Pontificii in cauſâ Henrici Imper. Cùm verò res ad exitum perduci non poterat, ſtatutum eſt in partibus Ultramontanis colloquium hâc de re fieri; quod, ut videtur, in hoc Romano Concilio factum eſt.

1080. MOGUNTINUM VII. anno MLXXX. habitum, In quo Epiſcopi Henriciani, ob Imperatorem excommunicatum, Gregorio Pontifici anathema dixerunt. Extant Acta ex Hugonis Flaviniacenſis Chronico deſumpta, & Archiepiſcopi Saltzebergenſis ad Hermannum Mettenſem *Epiſtola* Conc. Tom. X. p. 388.

1080. BRIXIENSE in Lumbardiâ anno MLXXX. à *XXX.* Imperatoriæ partis Epiſcopis congregatum. Eadem eſt hæc cum priore Synodus, Moguntiâ huc tranſlata, aucto Epiſcoporum numero, in quâ Gregorius Papa deponitur, & Guibertus Ravennas in ejus locum ſuffectus eſt. Habentur hujus Concilii Acta apud Conrad. Urſpergenſem in Chron. ad hunc ann. p. 171. Et exindè Conc. T. X. p. 389.

1080. LUGDUNENSE II. anno MLXXX. ab Hugone Dienſi, Pontificis Legato habitum. In quo Manaſſes, qui Sedem Rhemenſem invaſerat, damnatus & depoſitus eſt. Vide Greg. VII. *Epiſt.* XVII. lib. VIII. & *Conc.* Tom. X. p. 389.

1080. BURGENSE apud Hiſpanos in Caſtella Veteri ad Arlanzam fl. à Richardo Abbate Maſſilienſi, Cardinale & Pontificis legato anno MLXXX. celebratum. In quo (referente Joan. Marianâ *) antiqui Canones in uſum revocantur, prohibentur Sacerdotum conjugia, Romani Sacrorum Ritus & divinorum officiorum Ordo, ita volente Gregorio VII. Papâ, Hiſpaniarum Eccleſiis imperati ſunt, Miſſali tamen Gothico ſeu Mozarabico, quod per tot ſæcula apud Hiſpanos invaluerat, nondùm penitùs abrogato. Officium illud à Leandro Hiſpalenſi Archiepiſcopo vel inſtitutum vel auctum, & ab Iſidoro fratre ejus ac ſucceſſore ad umbilicum perductum eſſe dicitur, inde nunc huic, nunc illi vulgò tributum. *Mozarabicum*, rectiùs *Mixt-arabicum* dictum, eò quod Chriſtiani, qui cum Arabibus mixti Hiſpaniam incolebant, illud communitèr uſurpârunt. In hâc verò Synodo primùm prohiberi cœpit, plenè aboleri non potuit. Quippè in plurimis Eccleſiis Cathedralibus & Monaſteriis ejus uſus perduravit, & in quibuſdam adhuc perdurat. Exeunte circiter Sæculo XV. Magnus ille literarum ſtator Franciſc. Ximenius † Cardinalis & Archiepiſcopus Toletanus hunc Ordinem longo temporis tractu depravatum inſtauravit, inſtituto Toleti tredecim Sacerdotum triúmque Miniſtrorum collegio, quos *Mozarabes Sodales* appellavit;

* De reb. Hiſpan. lib. IX. c. 11. p. 471.

† Alv. Gomec. de reb. geſt. Fr. Ximenii lib. II. p. 969. Vaſ. Chron. Hiſp. ad annum DCCXVII. p. 698.

pellavit; quibuſque id muneris demandavit, ut hoc ritu ſacra quotidiè celebrarent, & ad eos ſex Mozarabum Eccleſiarum Sacerdotia (in quibus ritus Mozarabicus conſtantèr ſervatus fuerat) pertinere voluit; adhibitis viris peritiſſimis Codices MSS. diligentèr excuſſit, & Miſſale deſcriptum typis mandavit *Toleti* anno 1500. Cujus exemplaria rariſſimè reperiuntur, adeoque ſub hoc Concilio recudi fecit illuſtriſſimus Cardinalis d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 258. utq; majorem huic rei lucem affunderet, integra XIV. capita, quæ hâc de re ex profeſſo agunt, ex Hiſpanico latinè verſa, ex Eugenii Robleſii libro Hiſpanico *de vitâ & geſtis Card. Ximenii*, qui prodiit *Toleti* anno 1604. itémque ex Card. Bonæ *rer. Liturg.* lib. I. cap. 11. Diatribam *de miſſâ Mozarabum* adjecit. De tempore hujus Synodi diſputat G. Coſſartius *Not.* ad Conc. Tom. X. in *Append.* p. 1816. SÆC. XI. ab Ann. M.

JULIOBONENSE apud Caletes propè Sequanam in Diœceſi Rothomagenſi, anno MLXXX. in feſto Pentecoſtes ſub Willielmo Anglorum Rege, ab Epiſcopis & Proceribus Normanniæ celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XIII. Conc. T. X. p. 391. Et apud Orderic. Vital. *Hiſt. Eccleſ.* lib. V. p. 552. 1080.

LINGONENSE anno MLXXX. adverſus Laicorum inveſtituras habitum. Vide *Conc.* Tom. X. p. 397. Sed ut verum fatear, concilium hoc nullâ certâ auctoritate nititur, adeoque locum & dignitatem ſuam ægrè ſuſtinebit. Eodem anno in Synodo Santonenſi Cœnobium Regulæ ad Garumnam fl. renitente Raymundo Epiſcopo Vaſatenſi, Floriacenſibus Monachis adjudicatum eſt. Vide *Conc.* loco citato. 1080.

ROMANUM XVIII. anno MLXXXI. ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imperator, illíque adhærentes Epiſcopi iterùm excommunicati ſunt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 398. 1081.

ROMANUM XIX. anno MLXXXIV. ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imp. & Guibertus Antipapa novo Anathemati ſubjiciuntur. Vide Bertholdum ad annum MLXXXIV. p. 354. Anno ſuperiori habita fuerat Romæ eâdem de re Synodus, ſed in quâ nihil ferè actum eſt. Vide Conc. Tom. X. p. 401. 1084.

QUINTILINIBURGENSE in celebri Monaſterio in Saxoniâ, propè Halberſtadium, anno MLXXXV. præſente Pontificis Legato habitum. In quo Henricianorum (quam vocant) hæreſis, eorum nempe qui pro Imperatorum juribus adverſus Papales uſurpationes ſtrenuè contendebant, damnata eſt. Extant Acta, &, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt, *Canones* VII. Conc. Tom. X. p. 404. omnia ex Bertholdo Conſtantienſi deſumpta ad ann. MLXXXV. p. 356. 1085.

COMPENDIENSE præſidente Raynaldo Metropolitano Rhemenſi anno MLXXXV. habitum. In quo probata eſt Monaſterii S. Cornelii Compendienſis ad Iſaram fluvium exemptio à Juriſdictione Epiſcopi Sueſſionenſis. Extant hâc de re Acta *Conc.* T. X. p. 406. 1085.

MOGUNTINUM VIII. anno MLXXXV. menſe *Maio* habitum. In quo Gregorio depoſito, Guibertum juſtè ſubrogatum fuiſſe declaratur. Vide Sigebert. in Chron. ad annum MLXXXV. Berthold. 1085.

Append.

SÆC. XI. ab Ann. M. *Append.* ad Herm. Contract. eodem anno p. 357. plura *Conc.* Tom. X. p. 409. & in *Append.* p. 1831. Quin & in hoc Concilio omnes Episcopi Imperatori rebelles deponendi judicantur, teste Conrad. Urspergensi hoc anno p. 172.

1086. TOLETANUM anno MLXXXVI. xv. Cal. *Januar.* maximo Episcoporum, Abbatum, Procerúmque conventu celebratum. Quo Bernardus S. Facundi Abbas Archipræsul Toletanus communi suffragio constitutus est, & Alphonsus VI. Rex Ecclesiam Toletanam, à Saracenorum tyrannide nuper liberatam, plurimis arcibus, oppidis, & municipiis liberalitèr dotavit. Latiùs hæc Joan. Mariana lib. IX. cap. 17. Et ex eo d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 287.

1087. CAPUANUM anno MLXXXVII. habitum. Quo Victor Beneventanus Papa consecratur, resumptis insignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem electus ante resignaverat. Vide Leon. Ostiens. qui intererat, lib. III. cap. 67. fol. 119.

1087. BENEVENTANUM I. anno MLXXXVII. coactum. Quo Guibertus Antipapa cum suis sibi adhærentibus excommunicatur, damnantur Laicorum investituræ, nec cum ejusmodi Episcopis, Abbatibus, Clericísve communicandum, qui beneficium vel dignitatem aliquam ab eis recipere præsumpserint. De hâc Synodo agit Leo Ostiensis lib. III. cap. 71. fol. 121. ubi ejus Acta fusè refert.

1089. ROMANUM XX. anno MLXXXIX. sub Urbano II. Papâ & *CXV.* Episcopis celebratum. Quo Gregorii VII. & Victoris III. adversus Guidonem Antipapam & Henricum Imp. res gestæ confirmantur. Guiberto Antipapâ à Romanis urbe pulso, ac jurejurando pollicente se Sedem Apostolicam non ampliùs invasurum. Vide Berthold. Const. ad ann. MLXXXIX. p. 363.

1089. MELFITANUM in Apuliâ, anno circiter MLXXXIX. magno Episcoporum numero celebratum. In quo Rogerius dux Pontifici Fidelitatis juramentum præstitit. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Canones* XVI. & *Epistola* Joannis Diaconi ad Abbatem Molismensem *Conc.* Tom. X. p. 476.

1090. TOLOSANUM III. anno circiter MXC. præsente Bernardo Archiepiscopo Toletano, celebratum. In quo Tolosanus Episcopus ab objectis criminibus purgatur; abolito cursu Mozarabico Gallicanus substituitur, & Maurorum Mosquita in Ecclesiam Christianorum convertitur. Extant Acta apud Roderic. Tolet. libr. VI. *Hist. Rer. Hisp.* capp. 26, 27. p. 106, 107. *Conc.* T. X. p. 479. & *Conc. Hisp.* T. III. p. 292. Ubi vide quæ ibidem afferuntur, Aguirrii & aliorum notas.

1090. NARBONENSE III. anno MXC. à Dalmatio Archiepiscopo Narbonensi, de juribus Crassensis Monasterii habitum. Extant Acta in duas partes divisa, *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1818. quæ primus in lucem edidit Baluzius *Conc. Gal. Narbon.* p. 18.

1091. LEGIONENSE II. anno MXCI. præside Renerio Cardinale Papæ Legato habitum. In quo de Missâ Gothicâ juxta Isidori institutionem retinendâ, aliísque actum est. Vide Roderic. Tolet. lib. VI. cap. 30. & Joan. Marian. *Hist. Hisp.* lib. X. cap. 6. præcipuè

cipuè Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 298. ubi & ſuas notas addidit. SÆC. XI. ab Ann. M.

BENEVENTANUM II. anno MXCI. v. Calend. *Aprilis* congregatum. In quo in Guibertum Antipapam ejúſque ſocios excommunicationis ſententia fertur. Vide Bertold. ad annum MXCI. Extant hujus Synodi de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* IV. Conc. Tom. X. p. 484. 1091.

SUESSIONENSE anno circiter MXCII. præſidente Raynaldo Rhemenſi Archiepiſcopo collectum. In quo Roſcelinus Dialecticus Compendienſis, P. Abailardi Magiſter, dogma ſuum circa Perſonas SS. Trinitatis ejuravit. Docuit enim Roſcelinus tres in Deo perſonas, eſſe tres res ab invicim ſeparatas, ſicut ſunt tres angeli, ita tamen ut una ſit voluntas & poteſtas, Patrem & Spiritum Sanctum eſſe incarnatum, tréſque Deos verè dici poſſe, ſi uſus admitteret. Errores hoſce cum in hâc Synodo revocâſſet, rediit nihilominùs ad vomitum ſuum, & inter ſuos jactitare ſolebat homo verſipellis, ſe non alio nomine dogmata ſua abjuràſſe, quàm quòd metu mortis à populo interfici timebat. Ob hanc levitatem & apoſtaſiam gravitèr ipſum corripit Ivo Carnotenſis *Epiſt.* VII. p. 11. ubi in notis non contemnenda congeſſit Fr. Juretus p. 558. Extant Anſelmi ad Fulconem Belvacenſem de Roſcelino, qui illum & Lanfrancum erroris circa Trinitatem inſimulaverat, Ivonis Carnotenſis ad Roſcelinum, & P. Abailardi ad Gaufredum Pariſienſem *Epiſtolæ* Conc. Tom. X. p. 484. 1092.

RHEMENSE II. anno MXCII. habitum. In quo Roberti Comitis avaritia in occupandis morientium Clericorum bonis repreſſa eſt. Extant Urbani II. Papæ ad Robertum, & Cleri Flandrenſis ad Raynoldum Archiepiſcopum, Epiſtolæ Conc. Tom. X. p. 488. 1092.

STAMPENSE I. ad Ivennam fl. in Diœceſi Senonenſi, anno MXCII. à Richerio Archiepiſcopo Senonenſi, ejúſque Suffraganeis aliquot adverſus Ivonis Carnotenſis ordinationem habitum. Gaufridum, Epiſcopum Carnotenſem ob graviora crimina nuper depoſuerat Urbanus II. Papa. In ejus locum clerus, populúſque Carnotenſis Ivonem Cœnobii Belvacenſis præpoſitum elegerunt, Urbano Electionem ſuffragio ſuo comprobante. Electum conſecrare noluit Richerius Metropolitanus, Gaufrido plùs æquo faventior. Unde neceſſe habuit Ivo cum ſuis Carnotenſibus Romam proficiſci, ubi ipſius Urbani manibus conſecratus eſt, Pontifice in ejus gratiam tùm ad Carnotenſes tùm ad Richerium Senonenſem literas dante, & Gaufrido, omnibúſq; ejus fautoribus, ni acquieſcerent, anathema interminante. His non obſtantibus, Richerius Ivonem recipere recuſavit, literas calumniæ & malignitatis in ipſum plenas ubique ſparſit, & coactâ Stampis Synodo unà cum Pariſienſi, Meldenſi, & Trecaſſino Epiſcopis, Ivonis Ordinationem ad examen revocavit, & læſæ Majeſtatis crimen ei objecit, quòd conſecrationem ſuam à Sede Apoſtolicâ recipere præſumpſiſſet. Quin & depoſitionis ſententiam in Ivonem protuliſſent, Sedique ſuæ Gaufridum reſtituiſſent, ni Ivo appellationem ad Sedem Romanam tempeſtivè interpoſuiſſet. Agunt de his Urbani Papæ *Epiſtolæ* I. & II. apud Ivonem, Ivonis *Epiſt.* VIII. p. 13. XII. (ad Urban. P.) p. 25. Poſterior hæc extat etiam Conc. Tom. X. p. 480. 1092.

SÆC. XI. ab Ann. M. 1092. PARISIENSE II. anno MXCII. à Manasedo Rhemensi Archiepiscopo aliisque decem Episcopis habitum. In quo Monasterii S. Cornelii Compendiensis possessiones confirmantur. Vide Philippi Francorum Regis Chartam hujusce rei confirmatoriam *Conc.* Tom. X. p. 481.

1093. TROJANUM in Apuliâ ab Episcopis *LXXV.* & Abbatibus *XII.* v. Idus *Martii* anno MXCIII. habitum. Extant de nuptiis consanguineorum dissolvendis, *Capitula* II. Conc. Tom. X. p. 482. Vide quæ de Synodo Trojanâ habentur ad ann. MLXXXIX. ibid. p. 475. Ubi Baronium, Binium, &c. de hujus Synodi tempore errâsse ostenditur. Decreta hujusce Concilii primus extulit Steph. Baluzius ad lib. IV. P. de Marcâ *de Concordiâ* cap. 14. p. 254.

1093. ANGLICANUM III. anno MXCIII. Pridiè non. *Decembris* ab omnibus penè Angliæ Episcopis congregatum. In quo Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus consecratur, & de controverso Primatis & Metropolitani titulo agitur, *totius Angliæ* Primatis titulo Cantuariensi adjudicato. Vide Matth. Par. ad annum MXCIII. & Eadmer. *Hist.* p. 21.

1094. ROCHINGHAMIENSE in Anglià, Conventus Ecclesiastico-Politicus, anno MXCIV. sub Willielmo II. ab Episcopis, & omni Clero, totâq; Angliæ nobilitate habitus. In quo, quæstio an salvâ Sedis Apostolicæ reverentiâ, Anselmus Regi terreno fidem præstare posset, negante id Anselmo, excussa est. Rem gestam prolixè narrat Eadmerus *Hist.* p. 26. Videsis *Antiq. Brit.* in Vit. Anselm. p. 116, 117.

1094. CONSTANTIENSE II. anno MXCIV. sub Gebehardo Archiepiscopo habitum. In quo pro disciplinâ Ecclesiæ reformandâ, de Simoniacis, & Concubinariis, de diebus festis Paschatis & Pentecostes, & de solennioribus jejuniis multa statuta sunt. Vide Bertold. qui Synodo interfuit, ad ann. MXCIV. p. 371.

1094. RHEMENSE III. anno MXCIV. sub Raynaldo Archiepiscopo habitum. In quo de Philippi Regis cum Bertradâ (ex quâ Ludovicum susceperat) conjugio, repudiatâ Bertâ priore uxore, actum est. Extat hâc de re Ivonis ad Richerium Senonensem Epistola *Conc.* Tom. X. p. 497. qui tamen huic Synodo non interfuit.

1094. BRIVATENSE ad Elaverim fl. in Arvernis, præside Hugone Archiepiscopo Lugdunensi, & Romanæ Sedis Vicario, anno MXCIV. habitum. In quo controversia quædam inter Hugonem Lugdunensem, & Rodulphum Turonensem ventilata est. Vide *Conc.* T. X. p. 499.

1094. AUGUSTODUNENSE, præsente Hugone Lugdunensi Papæ Legato, anno MXCIV. celebratum. In quo Philippus Francorum Rex ob illicitas nuptias, Henricus Imp. Guibertus Antipapa, item Simoniaci & incontinentes, excommunicantur. Vide quæ habent Berthold. ad hunc annum p. 372. & Chron. Virdunense *Conc.* Tom. X. p. 499.

1095. PLACENTINUM, in mediâ Longobardiâ anno MXCV. ab Urbano II. Papâ, cum Episcopis & Abbatibus, tàm Galliarum, quàm Longobardiæ & Tusciæ, circa mediam Quadragesimam, in causâ Praxedis repudiatæ Imperatricis, item Philippi Regis Francorum de Uxore

Uxore dimiſſâ, & pellice in uxorem ductâ, & Alexii Imp. CP. contra Saracenos auxilium petentis, habitum. Vide Bertold. ad ann. MXCV. p. 373. Ad hanc Synodum tantus convenerat hominum numerus, ut cùm nulla Eccleſia eos capere poſſet, Concilium primo ac tertio die in campo celebrari oportuit. In hâc etiam Synodo præter cauſas prædictas diſceptatas, Simoniacæ & Schiſmaticæ ordinationes, præſertim in nupero ſchiſmate Guibertino factæ, reſciſſæ ſunt. Hæreſis etiam Nicolaitarum, *i. e.* incontinentium Sacerdotum & Clericorum, item Berengariana damnantur, ſententia in Guibertum ejuſq; defenſores cum ardentibus Candelis iterùm promulgatur; decretum ut pro Chriſmate, Baptiſmo, & Sepulturâ nihil exigatur; jejunia IV. temporum conſtituta: fuſiùs hæc narrante Bertoldo Conſtant. loco ſuprà citat. Extant Acta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XV. ab Holſtenio primum edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 169. deinde Conc. Tom. X. p. 500. SÆC. XI. ab Ann. M.

CLAROMONTANUM, in Arvernis, anno MXCV. vi. Cal. *Decembr.* præſente Urbano II. Papâ celebratum. Aderant tredecim Archiepiſcopi eorúmque ſuffraganei, adeo ut referente Bertoldo CCV. virgæ Paſtorales numeratæ ſunt. In celeberrimo hoc Concilio, præcedentis Synodi Decreta confirmantur, & plurima ad diſciplinam & regimen Eccleſiæ ſancita ſunt. In hâc etiam Synodo anathema in Philippum Galliarum Regem ob illicitum conjugium, more ſolenni denunciatum eſt. Cujus rei quoniam in hujus temporis Conciliis frequens fit mentio, non abs re erit paucis hoc loco de eâ agere. Philippus, voluptatibus & illicitæ Veneri ſupra modum deditus, Bertam conjugem ſuam repudiavit, & Bertradam Simeonis de Monte-forti filiam, Fulconis Comitis Andegavenſis, conſanguinei ſui uxorem, marito ereptam, pellicem habuit, ejúſque fœdis amoribus liberè fruebatur. Nec hoc contentus eam in uxorem duxit, & in Reginam Galliæ inungi voluit. Ob has illicitas & inceſtas nuptias, pluſquàm ſemel iterúmq; excommunicatur; in Comitio nempe Rhemenſi anno MXCIV. Placentino, anno ſequenti, & in hoc Claromontano, præſente ipſomet Urbano Papâ. Poſteà pœnitentiam ſimulans, ab Urbano abſolutus eſt. Mortuo Urbano, Bertradam iterùm ad ſe vocavit, eâq; familiaritèr utebatur. Quocircà Paſchalis, Urbani ſucceſſor, Joannem & Benedictum Cardinales in Gallias miſit; qui habito apud Pictavenſes Concilio, anno MCX. Excommunicationis fulmen in Philippum, ejúſque concubinam iterùm vibrârunt. Tandem verè pœnitens factus pellicem dimiſit, aſſumpto apud Floriacum Monachi habitu; Ipſâ etiam Bertradâ apud fontem Euraldi Sanctimonialium inſtitutis ſe devovente. Sed ad Concilium noſtrum Claromontanum redeo. Extant Acta & *Canones* XXXII. Conc. Tom. X. p. 506. Subjicitur Appendicis vice, Urbani *Decretum* de primatu Lugdunenſi, & P. de Marcâ eâdem de re *diſſertatio.* Sequitur *Appendix* altera à G. Coſſartio adornata, quæ canones aliquot hujus Synodi integros, reliquorum Breviaria varia, aliáque huc ſpectantia, complectitur. Symbolam etiam ſuam ad celeberrimi hujus Concilii elucidationem contulit Steph. Baluzius ad lib. VI. *de Concord.* cap. 31. p. 286. 1095.

ANGLICANUM IV. anno MXCV. ab univerſis penè Angliæ Epiſcopis habitum. In quo, Anſelmo fidem Regi, niſi reſervatâ Urbano Papæ obedientiâ, præſtare recuſanti, plures Angliæ Epiſcopi omnem ſubjectionem & communionem denegant. Vide Eadmer. qui 1095.

SÆC. XI. ab Ann. M. & ipſe huic Concilio interfuit, *de Vit. Anſelm.* lib. II. apud Sur. ad *Apr.* xxi.

1095. LEMOVICENSE IV. præſidente Urbano II. Papâ, anno MXCV. coactum. In quo de Expeditione Hieroſolymitanâ agitur, & Humbaldus Epiſcopus Lemovicenſis deponitur. Extant Acta *Conc.* Tom. X. p. 598.

1096. ROTHOMAGENSE IV. anno MXCVI. menſe *Februario* præſidente Guilielmo Archiepiſcopo congregatum. In quo Synodi Claromantanæ Decreta relecta ſunt. Extant de pace conſervandâ, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* VIII. *Ut Eccleſiæ res ſuas & conſuetudines retineant, & laici partem in decimis, aliiſve nullam capiant, nec ſervitium indebitum exigant; ut Presbyterum Eccleſiæ Laicus non det, nec adimat, ſine conſenſu Epiſcopi; & ut nullus homo comam nutriat*, &c. *Conc.* Tom. X. p. 599.

1096. TURONENSE III. anno MXCVI. mediâ Quadrageſimâ ab Urbano II. Papâ pro expeditione Hieroſolymitanâ, aliiſque tractandis indictum. Vide Bertold. ad annum MXCVI. p. 375. Compoſita eſt etiam controverſia inter canonicos S. Martini & Monachos Carmaricenſes; de quâ habetur Urbani Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 602.

1096. SANTONENSE anno MXCVI. iv. Non. *Mart.* ab Amato Burdegalenſi habitum. In quo Jejunium in omnium Apoſtolorum Vigiliis imperatum eſt. Vide Chron. Malleacenſe ad hunc annum, & *Conc.* Tom. X. p. 604.

1096. NEMAUSENSE anno MXCVI. menſe *Julio* congregatum. In quo, inter alia, Philippus Francorum Rex abſolutus eſt, & Anſelmi Cantuarienſis cauſa agitatur. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVI. & Actorum fragmenta quædam à Gabr. Coſſartio eruta *Conc.* Tom. X. p. 605.

1097. BARENSE in Apuliâ anno MXCVII. celebratum. In quo, pro Græcis cum Romanis, præſertim in dogmate de proceſſione Spiritûs S. conciliandis actum eſt, præſente, & primas diſputandi partes ſuſtinente Anſelmo Cantuarienſi. Cui proindè à Papâ datum eſt, ut juxta Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum (qui pro more coram Papâ ſederet) Sedem ſuam haberet; addito hoc elogio, *Includamus*, inquit, *hunc in orbe noſtro quaſi alterius orbis Papam.* Rem geſtam narrant Eadmerus de *Vitâ Anſelmi* num. xxxix. apud Sur. *April.* xxi. ſuſiùs Malmesburienſis de *geſt. Pontif.* lib. I. fol. 126. p. 2.

1097. GERUNDENSE in Hiſpaniâ Tarraconenſi ad Sambrocam fl. anno MXCVII. Id. *Decembr.* Præſide Bernardo Toletano Legato Pontificio congregatum. Quo nonnulla ad corroborandam Eccleſiaſticæ libertatis dignitatem ſancita ſunt, & quærela Canonicorum Barcinonenſium adverſus Epiſcopum Gerundenſem admiſſa & dijudicata. Hæc & hujuſmodi alia notavit Baluzius *Marcæ Hiſp.* lib. IV. exindè *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 307.

1097. HIBERNICUM anno MXCVII. loco incerto habitum. In quo Murchertacus Rex, ejúſque Clerus & Populus ab Anſelmo Cantuarienſi, tanquàm Primate ſuo, petunt, ut oppidum Waterfordienſe in Epiſcopalem Sedem erigatur: & electo Malcho, gentis ſuæ viro, ipſum

ad

ad Anſelmum, ut conſecrationem ab eo reciperet, tranſmiſerunt, qui proindè Cantuariæ v. Cal. *Januarii* ab Anſelmo ordinatus eſt. Habetur hujus Concilii hiſtoria, & *Petitionis* libellus apud Eadmer. *Hiſt.* lib. II. pag. 36. S. M. C. XI. ab Ann. M.

ROMANUM XXI. anno MXCVIII. à partis Guibertinæ Epiſcopis habitum. In quo quidem nihil memoratu dignum, actum eſt. Vide quæ habet Card. Benno in *Vit. Hildebrandi*, & quæ indè citantur *Conc.* Tom. X. in *Appendice* p. 1823. 1098.

ROMANUM XXII. anno MXCVIII. habitum. In quo circa controverſiam inter Regem & Anſelmum, Regi Anglorum induciæ uſque ad Feſtum S. Michaelis conceſſæ ſunt. Conſer Eadmerum in Vitâ Anſelmi, Malmeſ. de Pontif. Angl. & *Conc.* Tom. X. pag. 614. 1098.

ROMANUM XXIII. in Eccleſiâ B. Petri, anno MXCIX. celebratum. In quo Urbanus Papa ſtatuta Prædeceſſorum ſuorum confirmat, Guibertum Antipapam, ejúſque ſocios excommunicat, & expeditionem Hieroſolymitanam promoveri rogat. Extant de his *Canones* XVIII. cum notis Binii & Coſſartii Conc. Tom. X. p. 615. Conferantur hiſtorici de hâc Synodo ibidem citati. 1099.

AUDOMARENSE in Morinis, anno MXCIX. prid. Id. *Jul.* in Baſilicâ B. Mariæ à Manaſſe Rhemenſi Archiepiſcopo, quàtuórque Epiſcopis ſuffraganeis de pace ſervanda coactum. Extant de Eccleſiarum immunitatibus *Canones* V. Conc. Tom. X. p. 618. 1099.

STAMPENSE II. in Senonibus ad Ivennam fl. anno MXCIX. à Daimberto Senonenſi Archiepiſcopo ejúſque ſuffraganeis celebratum. Quâ de cauſâ convocatum ſit hoc Concilium, quídve in eo geſtum ſit, haud facilè liquet, niſi quòd Philippus Epiſcopus Trecaſſinus graviorum quorundam criminum inſimulatus, ad hanc Synodum vocatus comparere noluit, quin nec Legatum, nec legitimam excuſationem pro ſe miſit. Dilatâ nihilominùs Canonicâ ſententiâ, induciæ uſq; ad Dominicam proximam ante Natalem Domini ipſi conceſſæ ſunt. Patent hæc ex Ivonis Carnotenſis aliorumque ad Philippum Trecaſſinum Epiſtola LXXIX. p. 158. quæ & *Conc.* Tom. X. p. 716. reperitur. De tempore hujus Synodi agit Coſſartius *ibid.* in *Not.* p. 717. 1099.

HIEROSOLYMITANUM anno MXCIX. habitum. In quo Latinis Terram ſanctam tenentibus, pulſo Arnulfo Theobertus Piſanus Pontificis Legatus in Patriarcham eligitur. Vide Will. Tyrium lib. VIII. cap. 11. lib. IX. cap. 1, 18, 19. 1099.

VALENTINUM anno MC. pridiè Calend. *Octobris* à Joanne & Benedicto Sedis Romanæ Legatis habitum. In quo Norigaudus Eduenſis Epiſcopus à Sacerdotali Officio ſuſpenſus eſt, & Hugo Flaviniacenſis Abbas, à Monachis pulſus, reſtitui juſſus. Vide quæ ex Hugone ipſo referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 717. 1100.

PICTAVIENSE III. anno MC. ſub Joanne & Benedicto Cardinalibus Paſchalis II. Papæ Legatis, xiv. Cal. *Decembr.* celebratum; hoc ſaltem tempore indictum, etſi diutiùs protractum videtur. In quo Philippus Francorum Rex, ob Bertradam conjugem à ſe dimiſſam, & 1100.

jam

SÆC. XI. ab Ann. M.

jam revocatam, anathemate percutitur. In hâc etiam Synodo Norigaudus Eduenſis Epiſcopus anteà ſuſpenſus, ab Epiſcopali & Sacerdotali officio depoſitus eſt. Extant Acta ex variis hinc inde collecta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVI. Conc. Tom. X. p. 720.

1100. ANSANUM III. in Provinciâ Lugdunenſi propè Ararim fl. anno MC. à *IV.* Archiepiſcopis & *VIII.* Epiſcopis habitum. In quo de ſuſcipiendo itinere Hieroſolymitano iterùm actum eſt; ſtatutúmque eos, qui voverant, votíque executores non fuerant, à communione eſſe ſegregandos, quoadúſque vota complerent. Vide Hugonem Flavin. in Chron. & *Conc.* Tom. X. p. 726.

Finis Undecimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM WALDENSE.

SCRIPTORES.

OTHLONUS, gente Germanus, Monachus, ut vulgò volunt, Fuldensis (qui tamen non tàm ex Monasterio Fuldensi, quàm ex aliquo alio sub S. Bonifacii patrocinio fuisse videtur) claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Condidit Vitam & res gestas S. Bonifacii Episcopi Moguntini, & Martyris, quas duobus libris complexus est. Primo de gestis ejus ante susceptum Episcopatum agit, & conquisitis undique Caroli M. & Pontificum Romanorum Epistolis, illustrat & exornat. In secundo Acta S. Bonifacii post susceptum Ecclesiæ Moguntinæ Præsulatum, ex ipsius ad Zachariam Papam, & Zachariæ ad Bonifacium Epistolis, præcipuè illustrat. Ediderunt hos libros Christ. Browerus; Hen. Canisius *Antiq. Lect.* T. IV. p. 156. Surius *Jun.* v. denique Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 28. Verùm opus hoc Othlono nostro abjudicat Browerus, eò quòd reclamet stylus, nec cum Vitæ Pirminianæ, Othlono attributæ, dictione ullo modo congruat. Sed hæc ratio mihi planè nulla est. Constat enim Vitam S. Pirminii non Othlono, sed Warmanno, adjudicandam esse; uti suprà suo loco observavimus. SÆ C. XII. ab Ann. MC. 1101.

RODULFUS, cognomento *Tortarius*, Monachus Floriacensis, claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Scripsit librum de Miraculis S. Benedicti, quem ex vetustissimo codice Floriacensi, absque Auctoris nomine in lucem protraxit Joan. à Bosco *Biblioth. Floriac.* Part. I. p. 149. Nomen addidit, iterúmque edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 390. Eâdem de re librum etiam metro edidit Rodulfus noster, qui an extet hodiè, nondùm didici. Scripsit etiam metro Passionem, Translationémque S. Mauri, Martyris Africani. Prætermissâ Passione, Translationem sub Tortarii Floriacensis nomine extulit idem Joan. à Bosco, ubi suprà p. 349. Qui notâ ad finem additâ, ex Rodulfo & Tortario duos Monachos Floriacenses facere videtur. 1101.

ANONYMUS *Vitæ S. Paschasii* Auctor, Monachus Corbeiensis, claruit exeunte Sæculo XI. vel ineunte XII. circa annum MCI. Edidit brevem libellum de Vitâ S. Paschasii Radberti, Abbatis Corbeiensis. Quem ex MS. codice Corbeiensi annorum ferè quingentorum evulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 567. 1101.

NALGODUS, quâ gente vel urbe ortus incertum, Monachus Cluniacensis, vir vitæ simplicis & honestæ, uti in operis sui titulo vocatur, claruit circa annum MCI. Scripsit Vitam S. Odonis Abbatis Cluniacensis; seu potiùs Johannis Cluniacensis opus in compendium & meliorem ordinem redegit. Hanc Vitam ex codicibus MSS. eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 186. Condidit item Vitam S. Naioli Abbatis Cluniacensis, quam habent Bollandiani *Maii* xi. 1101.

ANO-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1101. ANONYMUS, primæ partis Annalium Waverlienſium conditor, genere, ut videtur, Anglo-Saxo, Cœnobii de Waverly in agro Surrienſi Monachus, claruit circa annum MCI. Gulielmum Normannum Victorem ſe vidiſſe, ejúſque in curiâ ſe aliquandò fuiſſe ipſe nobis fidem facit, & Edgari Ætheling cauſam non uno loco agit. Scripſit Monaſterii ſui *Annales* ab anno MLXVI. quos alii ejuſdem Cœnobii Monachi ad annum uſq; MCCXCI. deduxerunt. Annales hóſce ex vetuſto codice Cottoniano, partim literis Saxonis ſcripto, in lucem emiſit Tho. Galeus *Rer. Angl.* Tom. II. p. 129. Commendant hunc Scriptorem (priorem Annalium conſarcinatorem intelligo) etſi non dictionis nitor, hominis tamen antiquitas, ſimplicitas, veritas, & rerum quas tractat momentum haud exiguum.

1101. THEODORUS, gente forſan Syrus, primùm Monachus, deindè Edeſſenorum Archiepiſcopus conſtitutus eſt. Hunc Sæculo XII. claruiſſe volunt noviſſimi Bibliothecæ Patrum curatores, nec ſequiorem ei ætatem tribuere fas eſt. Etenim anno MCXLV. Saraceni duce Noradino Edeſſam occupârunt, cives Edeſſenos, eorúmque Archiepiſcopum crudeli morte trucidârunt, & Eccleſias in ipſâ Dominicæ Nativitatis nocte publicè profanârunt. Et etiamſi poſt aliquot annos urbs in Latinorum poteſtatem devenerit; illi tamen dum res eorum in oriente integræ erant, ſuæ communionis homines in Sede Archiepiſcopali collocârunt. Ad hujus igitur Sæculi initium circa annum MCI. Theodorum noſtrum cum Poſſino referimus. Extant ab eo ſcripta *Capitula practica* numero cii. quæ ex vetuſto admodùm codice eruta, Græcè & Latinè edidit P. Poſſinus in *Theſauro Aſcetico* p. 345. Quinquaginta priora *Latinè* Tom. XXII. evulgaverant, qui Lugdunenſem Bibliothecæ Patrum editionem non ita pridem adornârunt.

1101. NICEPHORUS, profeſſione Monachus, de quo altum ſilent omnes ſcriptores Eccleſiaſtici, niſi fortè ſub Nicephori alicujus (plures enim in hiſtoriâ Eccleſiaſticâ memorantur) nomine lateat. Claruit ex ſententiâ Poſſini, eodem quo Theodorus Edeſſenus tempore, circa annum MCI. Scripſit librum præclarum & valdè utilem *de cuſtodiâ cordis*, quem Græc. Lat. edidit P. Poſſinus *Theſaur. Aſcet.* p. 404.

1101. THEOFRIDUS, O. B. Monachus, dein Epternacenſis in Ducatu Luxenburgico Abbas *XXIV.* claruit anno MCI. Extat ejus Vita S. Willebrordi Ultrajectenſis apud Sur. *Decembr.* vii. *Epitaphium Sanctorum* libris IV. notis Joan. Roberti adornatum. Bina hæc opera prodierunt *Luxenburg.* 1619. 4*to.* Scripſit etiam Sermones *de cultu & veneratione Sanctorum*, qui in Bibliothecâ Patrum haberi ſolent.

1101. JACOBUS, Vitæ inſtituto Monachus, in Cœnobio, ſiquid video, *Coccinobapti*, claruit imperante Alexio Comneno, circa annum MCI. Extant Græcè MSS. *Epiſtolæ* ejus XLIII. ad Irenem, illuſtriſſimam Sebaſtocratoriſſam, Iſacii Comneni Sebaſtocratoris uxorem, Bibliothecæ Regis Galliarum *cod.* MMIV. Vide du Freſn. *Ind. Auct.* ad Gloſſar. Græc. p. 27. Ejuſdem ni fallor, eſt *Oratio in Nativitatem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ*, quam Româ, à L. Allatio, ad ſe miſſam Græcè Latinè extulit Combefiſius *Auct. Nov.* Tom. I. pag. 1247. in quâ plurima ex fabuloſo S. Jacobi Proto-evangelio in rem ſuam corrogat. Hanc Allatius tribuere videtur Jacobo, qui poſteà Bulgarorum Archiepiſcopus factus eſt, *Proarchius* dictus, viro, ſuo

ſuo tempore celeberrimo, & Nicephoro Blemmidæ familiari. Sed conjecturam ſuam dubitanter propoſuit, & adhuc, *inquit*, hæreo. Certè noſtri potiùs eſſe videtur. Poſſevinus Jacobi Monachi ſermones Græcos MSS. recenſet, *de conceptione B. Mariæ*, *de XII. tribubus Iſrael*, *de conceptione & generatione ejuſdem*; *In ingreſſum in ſancta ſanctorum*, & εἰς τὴν ἔξοδον τῶν ἁγίων &c. Hos omnes ex uno ſermone (in quo de hiſce agitur) Poſſevinum multiplicâſſe contendit Combefiſius. At verò L. Allatius in his rebus multò oculatior *Diatr. de Script. Symeon.* ſequentes Orationes paritèr ac ſupradictam uni & eidem Jacobo Monacho ex Monaſterio Coccinobapti aſcribit; nempè 1. *in Veſtem purpuream* ſacerdotibus traditam, & in illud, *magnificavit Dominus Deus nomen ſuum*, & alia de ſemper-virgine Mariâ; Principium, Οἱ σφόδρα τῆς ἐρωμένων αὐτοῖς ἀφιέμενοι &c. Allat. ib. p. 101. 2. *in Conceptionem ſanctiſſimæ Deiparæ Mariæ.* Pr. Οὐρανὸς, ἡ γῆ τε καὶ Χαρᾷ μὲν μυχαῖς ὑποφαιδρυώεσσαι σίμεον ib. p. 104. 3. *de ingreſſu Templi ſanctiſſimæ Deiparæ.* Pr. Πολλοὶ πολλάκις τὴν πείραν τῆς παλλίμους ἐκκωμίων μέλπεσθαι &c p. 107. 4. *in Nativitatem Deiparæ* ſuprà recenſitam. 5. *in Annunciationem ſanctiſſimæ Deiparæ.* Pr. Χαίρω σίμεον τε ἐμὲ πανηγίζων χαρᾷ &c. ib. p. 114.

SÆC. XII ab Ann. MC

GREGORIUS, Monachus Caſſinenſis, à teneris unguiculis ad vitam Monaſticam eo in Cœnobio formatus, tandem Tarracinenſis in Italiâ Epiſcopus à Paſchali II. creatus, claruit anno MCV. in vivis adhuc anno MCXXVI. vir tantæ gravitatis, ſuavitatis & eloquentiæ, ut à nonnullis *Columna Eccleſiæ* diceretur. Scripſit *Paſſionem* SS. Caſti & Caſſii, item S. virginis Reſtitutæ, Gerardi Confeſſoris *Vitam*, Homilias *de totius anni Feſtivitatibus*, Verſus de *tranſitu peregrinorum* ad ſepulchrum Domini, & *captione* Hieroſolymitanæ urbis rogante Bernardo Valvenſi editos, aliáque plura, quæ recenſet Petrus Diaconus *de Vir. illuſtr. Caſſ.* cap. 32. p. 55. In notis refert Editor opera ejus MSS. paſſim in multorum manibus verſari; & in Bibliothecâ Caſſinenſi haberi hiſtoriam Belli ſacri, ſeu *de viâ Hieroſolymis*, *qualitèr recuperata ſit*, &c. ad expugnationem Hieroſolymorum & mortem Boamundi principis Antiocheni, *i. e.* annum MC. perductam, Gregorio noſtro à nonnullis adſcriptam. Edidit hanc hiſtoriam Joan. Mabillonius *Muſæi Italici* T. I. Part. II. p. 130. qui in Præfatione monet non deeſſe, qui auctorem gente Gallum vel Normannum, & quidem laicum fuiſſe ſuadere videantur: quod tamen in medio relinquit. Quiſquis ſit, ſe ἰδιώτην eſſe, rebúſque geſtis interfuiſſe, non uno loco teſtatur. Erat etiam eodem circiter tempore alter Gregorius Monachus Caſſinenſis, Sinueſſanus Epiſcopus, quem cum noſtro malè confundit Poſſevinus, & poſt eum alii; cujus opuſcula MSS. in Bibliothecâ Caſſinenſi aſſervantur. De quo agit Petrus Diac. cap. ſequenti. 1105.

ABBAS quidam anonymus, claruit ſub Philippo I. Francorum Rege anno MCV. Scripſit *Tranſlationem* S. Lifardi, & *Dedicationem* Eccleſiæ Magdunenſis, eo ipſo anno factam, cui etiam Abbas noſter præſens interfuit. Habetur apud Cl. Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. p. 157. Cui etiam ſubnexuit Miracula S. Lifardi, ſcripta à quodam Eccleſiæ Magdunenſis Canonico, qui Sæculo XII. vixiſſe videtur. 1105.

HARIULFUS, gente, ut videtur, Belga, primùm Monachus Centulenſis, dein ab anno MCV. Cœnobii Aldenborgenſis in Flandriâ Abbas tertius: multas in cauſâ Sueſſionenſis Monaſterii contra Cœ- 1105.

SÆ C. XII. ab Ann. MC. nobitas Sueſſionenſes lites exercuit, ſeque ſuóſque coram Pontifice ſtrenuè defendit & vicit. Deceſſit anno MCXLIII. Reliquit plurima ingenii ac diligentiæ ſuæ monumenta. 1. *Chronicon* Centulenſis Abbatiæ, libris IV. contextum. Vulgavit illud Lucas Dacherius *Spicilegii* Tom. IV. Ex libro ſecundo qui totus in hâc re occupatur, *Vitam* S. Angilberti Abbatis Centulenſis deſumpſit, Actíſque ſuis inſeruit Joan. Mabillonius, & egregium planè elogium hiſtoricum præmiſit *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 91. 2. *Vitam* S. Arnulfi Sueſſionenſis Epiſcopi, qui obiit anno MLXXXVII. Hanc, ſtylo paulùm immutato, ſub nomine Liſiardi malè edidit Surius *Auguſt.* XV. ut Voſſius, Miræus, aliíq; pridèm notârunt. 3. *Vitam* S. Madelgiſili Confeſſoris & Eremitæ in Pontivo, Gervino Ambianenſi Epiſcopo nuncupatam. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 537. 4. Libellum *de miraculis S. Richarii* Abbatis, poſt ejus relationem factis, ex MS. codice Centulenſi editum à Mabillonio *Sæc. Benedict.* V. p. 565. 5. *Vitam* B. Gervini II. Abbatis Aldenborgenſis utì Voſſius & Sweertius teſtantur; an typis deſcripta ſit, an adhuc inedita lateat, mihi planè eſt incompertum. In fine Chronici habetur ipſius Epitaphium à ſe conſcriptum, & Carmen ad Centulenſes de Chronico ſuo. Hæc ex autographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 431. Verſus quidem infœlicem poeticæ facultatis hoc tempore venam primâ ſtatim fronte produnt, nati quippè ſæculo, quo Muſas Parnaſſum penitùs deſeruiſſe conſtat.

1107. ANONYMUS *Vitæ Gundulphi* Auctor, Monachus Roffenſis, ipſius Gundulphi æqualis & familiaris, claruit anno MCVII. Commiſit literis Gundulphi Epiſcopi Roffenſis *Vitam*, tribus partibus abſolutam, quam ex vetuſto codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 271.

1108. TURGOTUS, natione Anglus, haud infimi nominis familiâ ortus. Juvenis adhuc, unà cum aliis, ſubactâ à Normannis Angliâ, pro totâ Lindeſeiâ obſes datus, in arce Lincolnienſi detinebatur. Corruptis auro cuſtodibus, in Norwegiam aufugit, indè reverſus ad Walkerium Dunelmenſem Epiſcopum ſe contulit. Ab eo, Alwyno Priori, ut in diſciplinâ Monaſticâ inſtitueretur, commiſſus. Defuncto Alwyno, in Cœnobii regimine ſucceſſit anno MLXXXVII. factus etiam Gulielmi Epiſcopi Archidiaconus, Decanus, Vice-Domnus, ejus per totam diœceſim vices egit. Expleto vicennio, petente id Alexandro Scotorum Rege, ab Henrico I. Angliæ Rege factus eſt S. Andreæ in Scotiâ Epiſcopus iii. Cal. *Aug.* anno MCVIII. Thomâ Eboracenſi Archiepiſcopo, & Ulfrico Cardinale manus ei imponentibus. Obiit Dunelmi anno MCXV. Condidit *hiſtoriam* Eccleſiæ & Epiſcoporum Dunelmenſium à primâ fundatione, ad annum uſquè MXCVII. XCVI. capitibus eam complexus. Extat MS. in codice venerandæ antiquitatis, & forſan autographo, ſed abſque Auctoris nomine, in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Fauſtinâ* A. V. Simeon Dunelmenſis, ætate ſuppar, plagio planè intolerando, Turgoti ſcrinia fortitèr compilavit, & reſectis ſolummodò quæ ad Turgotum propriè ſpectabant, opus integrum in hiſtoriam ſuam ſecurus tranſcripſit, ſuóq; nomine venditavit. Latinè ſcripſiſſe Turgotum nemini dubium eſſe poteſt; Etſi Baleus *, Pitſeus †, Voſſius ‖, alii, ex malè intellecto Hectoris Boethii loco, illum vernaculo ſermone lucubrationes ſuas edidiſſe tradant. Reliquiſſe Turgotum commentarios *de Vitâ Malcomi* Regis Scotiæ, ejúſque conjugis Margaritæ, teſtatur

* Cent. II. l. LX. p. 169.
† De Script. p. 194.
‖ De Hiſt. Lat. lib. II. c. 48. p. 397.

Voſſius

Voſſius *de Hiſt. Lat.* p. 396. Quæ unde hauſerit, & an hodiè ſuperſint, me ignorare fateor. De Turgoto ejúſque hiſtoriâ, plurima eáque haud vulgaria, congeſſit V. C. Joan. Seldenus *Præfat. ad Hiſtor. Anglic. Scriptores* X. p. 4. & ſeqq. SÆC. XII. ab Ann. MC.

ANONYMUS Hiſtoriæ Elyenſis Auctor, Anglus, Monachus Elyenſis, claruit, ſi in re incertâ divinare liceat, circa annum MCVIII. Scripſit, ſive potiùs ab antiquiore quodam Anglicè ſcriptam, ſuaſu Hervæi Epiſcopi Elyenſis, Latinè tranſtulit, Hiſtoriam Eccleſiæ Elyenſis, ſive de operibus Ethelwoldi. Hanc edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 463. qui codicem MS. quo uſus eſt, circa hujus Sæculi initium ſcriptum fuiſſe colligit. Vide plura in Thomâ Elyenſi. 1108.

EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus, claruit anno MCX. De ejus ſcriptis alibi diximus. Quibus hæc addenda ſunt. Scripſit Euſtratius adverſus Armeniorum hæreſin libros duos, quibus in nonnulla fidei capita impegit. Undè neceſſe habuit confeſſionem & revocationem errorum, quos imprudentèr his libris inſeruerat, conſcribere, quam Synodo CP. anno MCXVII. ſub Imp. Alexio Comneno celebratæ obtulit. Libri ipſi periiſſe videntur. Supereſt ipſa *confeſſio* ſeu revocatio, quæ hoc modo incipit. Ἐπειδὴ περὶ Ἀρμενίους μαχόμενοι &c. Extat MS. unà cum Præfatione, ab alio præmiſſâ, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCVII. num. xvi. fol. 98. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 150. & Neſſelius *Catal.* Part. I. p. 422. 1110. Vide Part. I. p. 639.

CYRUS THEODORUS PRODROMUS, (in quo titulo Cyrum nihil aliud quàm Κύριον, ſive Dominum denotare arbitror) Monachus, ſive ut hoc tempore loqui ſolebant, Philoſophus, cauſæ Græcorum adverſus Latinos fautor & defenſor ſtrenuus, claruit ſub Alexio Comneno anno MCX. Scripſit contra Latinos librum *de proceſſione Spiritûs Sancti*, cujus hoc principium. Φανερὸν ὄν, ὅτι ὥσπερ ὁ υἱὸς, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ Πατρὸς μόνε ἔχειν ὑπάρξιν. Hunc ſe legiſſe teſtis nobis eſt L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 10. num. ii. col. 630. *Epiſtola* ejus ad Gregorium Monaſterii Inſulæ Oxiæ in Propontide Abbatem, de exilio Patriarchæ in hanc Inſulam, habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. num. xiv. fol. 132. hoc initio, Ὅμως θαυμάσιε καὶ σοφὲ μοῦ Πατὴρ καὶ Σῶτερ μέγα Γρηγόριε, ὅτι ἐκαλέλοιπεν ἐμὲ ὁ ἀρχὴν ἡμῶν &c. *Epiſtolæ* ejus aliquot MSS. habentur Biblioth. Bodl. *Cod. Baroc.* CXXXI. Scripſit item amplitſimam *expoſitionem* in SS. Patrum, Coſmæ Epiſcopi Maiumenſis, & Joannis Damaſceni Canones ſive Cantica Eccleſiaſtica in præcipuis ſolennitatibus cantari ſolita, quæ ita incipit. Ὁ Χριστὸς βροτὸς γεγονὼς ἕνωσιν ἀνθρωπῳ θνητος, ἵνα καὶ Θεὸς ὁ ἀυτὸς &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* num. i. fol. 1. uſquè ad fol. 191. p. 2. & *cod.* CCLXIX. iterúmque *cod.* CCCXII. & in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* num. cx. Ejuſdem *Tetraſticha ſacra* cum anonymi cujuſdam Commentario Grammaticali; incipiunt, Ἐν ἡμέραις ἓξ τοῦ κόσμου κτίζεις λόγε &c. MSS. ibid. *cod. Jurid.* XV. num. xii. fol. 184. Mitto Miſcellanea ejus *Grammaticalia* ibid. *cod. Philoſoph.* CV. num. ii. Poema *aſtronomicum* verſibus Politicis ad Sebaſtocratoriſſam Irenem *cod.* CX. num. xxiv. in alium quippè cenſum referenda. Brevis ejus *Enar-* 1110.

SÆC. XII. ab Ann. MC. *ratio* ad quæsita Sebastocratorissæ habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi *cod.* XXIV.

1110. ANSCHERUS, Centulensis in Galliâ Abbas, claruit ann. MCX. Scripsit *de Miraculis* S. Angelberti Abbatis libros tres. Partem hujus operis in lucem protulit Bollandus *Februar.* xviii. & Hariulfo Monacho Centulensi malè tribuit. Integrum opus ex MSS. codicibus Centulensibus edidit, & Anschero nostro restituit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 130. qui in prolegomenis ad Vitam Angelberti sententiæ suæ rationes profert, quas ibidem consulat curiosus lector.

1110. ANONYMUS Vitæ S. Neoti Auctor, cellæ S. Neoti in agro Huntingdonensi, ut videtur, Monachus, claruit post Normannorum in Angliam adventum, circa annum MCX. Scripsit *Vitam* S. Neoti Abbatis Angli, quam ex MS. cod. Beccensi in lucem emisit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 323.

1114. Vide Part. I. p. 642. EARNULPHUS, natione Gallus, Monachus Belvacensis, dein Cantuariensis, ejusdem Cœnobii ab Anselmo Prior factus, postea Abbas Petriburgensis, denique Episcopus Roffensis anno MCXIV. constitutus est. Obiit anno MCXXIV. Scripsit librum *de Rebus Ecclesiæ Roffensis*, de ejus fundatione, dotatione, chartis, aliisque ad eam spectantibus. Codex MS. in Archivo Ecclesiæ Roffensis asservatur. Ex quo collectanea de rebus Roffensis Ecclesiæ, notis suis illustrata edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 327. Scripsit item ad Walkelinum Wintonienſem Episcopum, Epistolam *de incestis conjugiis*, quæ habetur apud L. Dacherium *Spicileg.* Tom. II. p. 420. Et *Epistolam* seu libellum ad quasdam Lamberti Abbatis Bertiniani quæstiones, præcipuè *de corpore & sanguine Domini.* Extat ibid. p. 431. Earnulphum nostrum egregiè commendat Gulielmus Malmesburiensis *; & quòd in Pontificis, Prælatorum, & Cleri vitia acerrimè invehi solebat, impensè Baleus †, qui plura quidem ei opera tribuit, sed quæ Earnulphi Lexoviensis præcipuè sunt; quem cum nostro malè confundit. Interim Whartonus Edmundi de Hadenham, Monachi Roffensis, Annales Roffenses, ab anno DCIV. ad annum MCCCVII. & Historiæ illius continuationem ab aliis concinnatam, aliáque nonnulla ad hanc Ecclesiam pertinentia Earnulphi collectaneis subnexuit.

* De gest. Pontif. lib. I. fol. 133.

† Cent. II. lib. LXX. p. 184.

1115. LAURENTIUS, patriâ Veronensis, Petri II. Pisanorum Archiepiscopi Diaconus, claruit anno MCXV. Ætatem ipse satis apertè prodit hoc disticho in fine addito.

Tunc fuit à Christo tecto velamine carnis
Centenus quintus decimus millesimus annus.

Condidit carmine Heroico de *Bello Bolearico* & de rebus in Majoricâ à Pisanis gestis, deque eorum triumpho Pisis anno MCIV. habito, libros VIII. in quibus, ut rectè notat Ughellus, etsi aliquandò inepto ineruditóque pede decurrit, variam tamen nobilémque rerum cognitionem secum vehit, quæ barbariem illam, quam doctissimi hujus Sæculi purgatissimæ aures tantoperè oderunt, detergere posse existimatur. Extant apud eundem Ughellum *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 897.

EUTHY-

EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Constantinopolitanus, claruit imperante Alexio Comneno anno MCXVI. Monachus erat τῆ Περιβλέπτου μονῆς, ut in inscriptione Epistolæ suæ adversus Phundagiagitas ipsemet testatur. *Cœnobii illustris* vertit Cl. Tollius. Quod viro docto Criticóque excidisse miror, cum vel levitèr in historiâ Byzantinâ versatis notissimum sit, fuisse Constantinopoli celeberrimum Monasterium, τῆς Περιβλέπτου dictum, B. Deiparæ sacrum, à Romano Argyro Imp. propè mare conditum, à Nicephoro Botoniata instauratum, qui & in illud ipsum ab Alexio Comneno detrusus est. Ejus apud scriptores Byzantinos passim fit mentio, nec pauca de eo congessit Car. du Fresn. *Constant. Christian.* lib. IV. cap. 2. num. xxxvi. p. 94. Scripsit plurima, in quibus primas tenet *Panoplia Dogmatica*, de quâ diximus alibi. Est & ab eo scriptus Ἔλεγχος καὶ Θρίαμβος, *Damnatio & Triumphus de impiâ & multiplici execrabilium* Massalianorum *Sectâ, qui* & Phundaïtæ & Bogomili, *nec non* Euchitæ, Enthusiastæ, Encratitæ, & Marcionitæ *appellantur*. Multiplex quidem erat Massalianorum Secta, & hæreticorum penè omnium colluvies, qui Orientis Ecclesias hoc præsertim tempore miserè infestârunt ; in plurimis convenientes, in aliquibus à se invicèm abiêrunt. Continet Opusculum præter Præfationem & Conclusionem *Anathematismos* XIV. Unde quædam elicere licet, quæ frustrà alibi quæruntur. Ita ex *Anathematismo* I. discimus, primum Sectæ Massalianorum auctorem fuisse Petrum quendam, *Lycopetrum* dictum, eò quod lapidibus ob blasphema dogmata obruendus, Sectatoribus suis promisit, se post triduum resurrecturum ; cum tertio post obitum die Dæmon specie lupi ex acervo lapidum evolare visus sit. Undè & asseclæ ipsius *Lycopetriani* cognominati sunt. Ex *Anathem.* II. liquet, Tychicum, unum ex Symmystis & discipulis ejus, ut cæteras S. Scripturas, ita præcipuè universum Matthæi Evangelium corrupisse, falsóque interpretatum esse, omniáque ad pravum suum sensum detorsisse. Exempla benè multa alibi dabit ipse Euthymius, nempè *Panopliæ* Part. II. Tit. XXII. *contra Massalianos*, & Tit. XXIII. *contra Bogomilos*, ubi de eis eorúmque dogmatibus copiosiùs agit. Ut Opusculum nostrum cum Lambecio & Tollio Panopliæ *Appendicem* faciamus, nulla causa est ; alio planè modo concinnatum est. Videtur mihi potiùs Epistola, vel quod magìs existimo, Oratiuncula in solenni quodam conventu habita, ut ex præfatione, & peroratione acclamatoriâ colligi potest. Ex codice MS. Vindobonensi hunc libellum eruit, notísque suis & Lambecianis illustratum Græc. & Lat. edidit Jacobus Tollius in *Antiquitatibus sacris*, sub titulo *Insignium Itinerarii Italici* Ultraject. 1696. 4to. p. 106. Huic jungi debuerant sequentia. *Epistola adversus Phundagiagitas, Bogomilos, Armenios*, &c. è Cœnobio ad patriam suam missa. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCIII. num. viii. à fol. 186. usquè ad fol. 209. iterúmque *Cod.* CCCVII. num. i. à fol. 1. ad fol. 21. Inscriptionem exhibet Tollius in capite notarum suarum. Διάλεξις, seu *Disputatio cum Saraceno quodam Philosopho, de fide habitâ in urbe Cappadociæ Melitene.* Princ. Ἐρώτησις Σαρακηνοῦ· Πῶς ὁμολογεῖτε πολυθεΐαν, καὶ εἰσάγετε εἰς τὴν Θεὸν γυναῖκα, καὶ πάλιν λέγετε παῖδα &c. ibid. Cod. CCLII. num. xiii. à fol. 43. ad 48. Confer *Panopliæ* Part. II. Tit. XXIV. qui aliud opusculum videtur. *Epistola invectiva contra Armenios, Theopaschitas*, Princ. Ἐπειδήπερ Εὐτυχὴς ὁ Διόσκορος &c. ib. *Cod.* CCCVI. num. xxviii. à fol. 121. usque ad 129. Adversus Armenios, & impiam eorum & adulterinam fidem latè agit Euthymius *Panopl.*

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1116. Vide Part. I. p. 646.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

nopl. Part. II. *Tit.* XX. p. 685. An verò hæc Epistola idem sit opusculum, nisi inspecto codice MS. dicere nequeo. Interim haud parùm lucis proculdubiò affundit tùm hisce Euthymii Scriptis, tùm toti Massalianorum historiæ opus illud, continens Κεφάλαια τῆς τῶν Μασσαλιανῶν αἱρέσεως δόγματος, ἀναληφθέντα ἐκ τῆς βιβλίου αὐτῶν, cujus è veteri Codice MS. à se edendi spem nobis nuper fecerunt celeberrimi Actorum Lipsiensium Collectores mens. *Jul.* 1696. p. 299. Ut verò fidem hàc in re liberent suam, impensè exorandi sunt, idque eo magìs, quod ut ipsimet non infœlicitèr conjiciunt, non aliud sit βιβλίον illud, ex quo capita illa deprompta esse dicuntur, quàm liber Massalianorum Ἀσκητικὸς dictus, cujus βλάσφημα καὶ αἱρετικὰ κεφάλαια damnavit Oecumenica Synodus Ephesina, recensente Photio Cod. LII. col. 40.

1119. MANFREDUS, Italus, Gerardi Potentini Episcopi discipulus, ejus in eâ Sede successor factus est anno MCXIX. Scripsit *Vitam* S. Gerardi prædecessoris sui, quam ex vetusto codice Ecclesiæ Potentinæ descriptam edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VII. p. 178.

1120. ANONYMUS Chronici universalis Auctor, quisquis fuerit, claruit circa annum MCXX. Condidit *Chronicon compendiarium* à creatione mundi usquè ad suam ætatem, *i. e.* usquè ad Imperium Joannis Comneni Porphyrogennetæ, qui Patri suo Alexio successit anno MCXVIII. Incipit, Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ἀπὸ Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος &c. Desinit in hæc verba, Ἀλέξιος ὁ Κόμνηνος τὸν Βοϊανιατλὼ καθελὼν &c. Extat Græcè MS. in Biblioth. Vindob. *Cod.* XL. num. lxxxiii. fol. 252.

1120. OSBERTUS, gente Anglus, Ecclesiæ Cantuariensis Monachus, claruit circa annum MCXX. Scripsit *de Vitâ & Miraculis* S. Dunstani Cantuariensis Episcopi libros II. quos edidit Surius *Maii* xvi. Ex utroque fragmenta quædam integrioria nobis dedit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 701. Osbertum nostrum eundem esse cum Osberno Cantuariensi, cujus suprà meminimus, nonnulli contendunt.

1120. AUCTOR Anonymus *gestorum Pisanorum* quisquis tandem sit, circa ann. MCXX. claruisse videtur. Ad hunc enim annum opus suum deduxit. Literis mandavit gesta triumphalia, per Pisanos facta, de captione Hierusalem, & civitatis Majoricarum, aliarúmque civitatum, ab anno MXCIX. ad annum usq; MCXX. in quem desinit. Opusculum hoc ex vetusto Pergameno codice MS. edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 851. Cui etiam breve Chronicon Pisanum, seu potiùs fragmentum Auctoris incerti, ab anno DCLXXXVIII. ad annum MCXXXVI. ex eodem codice subnexuit.

1120. ANONYMUS Chronici Rameſienſis Auctor, Anglus, celeberrimi illius Cœnobii in agro Huntingdonensi siti, ut credere par est, Monachus, circa annum MCXX. claruisse videtur. Certè aquam mihi hîc hærere fateor, & rem in incerto planè esse. Cùm enim postrema operis pars desideretur, quousq; pervenerit, non liquet. Verùm si ex trium priorum partium proportione divinare fas sit, non ultra hunc annum se extendisse judicari queat. Quandocunque demùm vixerit, scripsit *Chronicon* sive Historiam de Benefactoribus Ecclesiæ Rameſienſis, in quatuor partes, seu ut ipse vocat, *telas* partitam. Quarta hactenùs non comparuit. Tres priores à tempore Regis Edgari usque ad Norman-

Normannorum in Angliam ingreſſum perducuntur. Has ex codice MS. Scaccarii Regii Weſtmonaſt. è tenebris extraxit & luci publicæ donavit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 382. qui Anonymum hunc dictionis puritate, & ſtyli nitore, Scriptorum noſtrorum nemini inferiorem eſſe rectè notat. SÆC. XII. ab Ann. MC.

GALFRIDUS, id eſt, STEPHANUS (ita enim diſertè habet codex MS.) Urbani Landavenſis Epiſcopi frater, claruit circa annum MCXX. quo tranſlationi corporis S. Dubricii interfuit. Scripſit *Vitam S. Teliavi* Landavenſis Epiſcopi, quam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 662. Cui ſubjecit hiſtoriolam de primo ſtatu Landavenſis Eccleſiæ, ex antiquo Eccleſiæ Landavenſis Regiſtro, quod in honorem Teliavi, *Teilo* appellatur, & à Galfrido noſtro contextum fuiſſe perhibetur. 1120.

MICHAEL GLYCAS, natione Siculus, claruit anno MCXX. *Epiſtolæ* LVI. maximam partem Theologicæ de variis S. Scripturæ controverſiis Gr. MSS. in Bibliothecâ Vindobonenſi aliquotiès habentur; nempè *Cod. Theol.* LXVII. *Cod.* LXXXIII. num. ii. fol. 29. *Cod.* CLV. *Cod. Philoſoph.* CIII. Ubi etiam nonnulla ejus *capita Philoſophica* aſſervantur. Specialem harum Epiſtolarum recenſionem exhibet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 152. &c. *Epiſtola* ad Alypium Monachum incluſum, de Aſſumptione B. Virginis Deiparæ, ſeparatim extat *Cod. Theol.* CCLXV. num. ii. fol. 5. 1120. Vid. Part. I. p. 654.

EADMERUS, Anglus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno MCXXI. Operibus ejus hactenùs recenſitis ſubjicienda ſunt, *Additamenta* ad Vitam S. Anſelmi Cantuarienſis, quæ in vulgatis exemplaribus deſunt; *Vita* B. Bregwini Archiep. Cant. *Vita* S. Oſwaldi Archiep. Eboracenſis; *Vita* S. Dunſtani Cantuarienſis, Osberno antehàc tributa. *Epiſtola* ad Monachos Glaſtonienſes de Reliquiis S. Dunſtani; *Epiſtola* ad Monachos Wigornienſes de electione Epiſcopi. Omnia hæc ex Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti Cantabrig. edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 179. Reliqua quæ in eodem codice adhuc MSS. latent, alibi commemoravimus. 1121. Vid. Part. I. p. 656.

SUGERIUS, natione, ut opinor, Gallus, S. Dionyſii Pariſienſis Monachus, deindè Abbas, claruit anno MCXXIII. Diaconus adhuc ex iis erat, quos Ludovicus VI. cognomento *Craſſus*, Galliarum Rex, ad excipiendum Gelaſium II. Papam, tunc temporis in Gallias fugientem, ut ſuppetias adverſus Henricum Imp. poſtularet, miſit. Obiit anno MCLI. vel ut alii, MCLIII. Scripſit *Vitam* Ludovici VI. Francorum Regis, ut & Ludovici VII. Utraque in corpore Hiſtoricorum Francicorum ex Pithœi Bibliothecâ *Francofurt.* 1596. locum habet. Scripſit etiam *Epiſtolas* ad diverſos, Eugenium III. Ludovicum VIII. & alios Franciæ Majores, de gravioribus Regni negotiis; de rebus in adminiſtratione Cœnobii S. Dionyſiani à ſe geſtis, *librum*; libellum *de conſecratione Eccleſiæ* à ſe ædificatæ, quem ex primâ editione mutilum, ex codice Victorino ſupplevit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 328. denique *Conſtitutiones* & *Teſtamentum*. Hæc omnia collegit, & in lucem emiſit Franc. du Cheſnius Andreæ filius, *Script. Hiſt. Francic.* Tom. IV. à p. 281. ad p. 546. 1123.

ANO-

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1126. ANONYMUS Chronographus, quem Lambertum Schaffnaburgensem fuisse suspicatur Maderus, claruit circa annum MCXXVI. Scripsit *Chronicon* Imperatorum, ab Henrico *Aucupe*, anno DCCCCXX. usquè ad Henricum V. qui obiit anno MCXXVI. Chronicon hoc in compendium redegit Monachus quidam Hammerslevensis, qui & alia quædam compilavit. Hanc Epitomen & collectanea in Antiquitatibus suis Brunsvicensibus edidit J. Jo. Maderus *Helmst.* 1678. p. 135.

1127. HERMANNUS, ex Monacho ordinis S. Benedicti S. Martini Tornacensis Abbas constitutus est anno MCXXVII. quo Segardo in hoc munere successit. Verùm post exactum decennium morbo gravissimo oppressus, regimini suo sponte renunciavit. Opusculum ejus *de Incarnatione Domini* ex codice MS. Viconiensi edidit Cas. Oudinus, talium non indiligens scrutator, inter Veterum *Opuscula sacra* Lug. Batav. 1692. Ediderat anteà ad calcem operum Guiberti Lucas Dacherius ejusdem de miraculis Mariæ Laudunensis libros III. deindè *historiam* Abbatiæ S. Martini Tornacensis, quam Romæ conscripsit Hermannus, *Spicilegii* sui Tom. XII.

1128. GILBERTUS, (sive ut in Appendice ad Henricum Gandavensem c. 2. vocatur SILLEBERTUS) cognomento UNIVERSALIS, natione Gallus, Lugdunensis Canonicus, & Ecclesiæ Autissiodorensis Diaconus; Hervæi Elyensis Episcopi consanguinei sui, ut videtur, ope in Angliam evocatus, Episcopus Londinensis factus est, ab Archiepiscopo Cantuariensi consecratus *Januar.* xxii. anno MCXXVIII. In itinere Romano positus, obiit trans Alpes *Aug.* x. anno MCXXXIV. Gravem avaritiæ dicam ei impingit H. Huntingdonensis *, ejusdem temporis Scriptor, *quòd multa perquisivit, pauca largitus* †. Eruditione & artibus quæ tunc vigebant Scholasticis, omnes penè sui temporis post se reliquit, S. Bernardo magnâ familiaritate conjunctus. Scripsit adhuc Diaconus *expositionem* in totum Vetus Testamentum. Ex quo opere saltem superstant, Commentarius integer *in Psalterium*, & Expositio *in Threnos Jeremiæ*, quæ se MSS. vidisse testatur Whartonus *Hist. de Episc. Lond.* cap. 37. p. 53. Ubinam verò deliteścant non indicat. Certè testatur etiam auctor Appendicis ad Henricum Gandavensem Sillebertum glossâ continuatâ Psalterium exposuisse, & alios quoque libros edidisse. Quid quòd ei hanc ipsam Appendicem adscribit Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 60. p. 490. Quæ undè habuerit vir diffusæ lectionis non liquet, nisi fortè ut verisimilitèr conjicit Andreas Bosius ||, Possevini verba malè intellexit, qui Appendicis verba de Silleberto recitans, addit, *Append. ad Hen. de Gandavo de Script. Ecclesiast.* quæ sic accipit Vossius, acsi opus aliquod Silleberti denotarent, cùm auctorem designent qui de Silleberto ista scripserit.

* Epist. de viro illust. apud Whart.

† Angl. Sacr. T. II. p. 698.

|| Not. Script. Eccl. cap. 3. n. xvii. p. 26.

1129. AUCTOR Chronici Aureliacensis, Cœnobii Aureliacensis in diœcesi Arvernensi Monachus, claruit circa annum MCXXIX. Scripsit breve *Chronicon* Aureliacensis Abbatiæ, à B. Gyraldo ad Petrum de Rocà Abbatem, à Joan. Mabillonio erutum, notisque illustratum *Analect.* Tom. II. p. 237.

BENE-

BENEDICTUS Anglus, Cœnobii S. Petri Gloceſtrienſis Monachus, ætatem habet parùm certam, etſi circa annum MCXXX. claruiſſe videtur. Scripſit *Vitam* S. Dubricii Urbis Legionum Archiepiſcopi. Extat in codice Cottoniano admodùm antiquo ſub *Veſpaſiano* A. XIV. Rejectis quibuſdam inſulſis hujus Vitæ Miraculis, reliqua evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 654. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1130.

WILLELMUS, Anglus, Cœnobii Malmesburienſis, O. B. Monachus, claruit circa annum MCXXX. Præter alia multa, librum ſcripſit *de antiquitate Glaſtonienſis Eccleſiæ*, à primâ hujus Eccleſiæ fundatione per XII. Philippi & Jacobi Apoſtolorum, utì fertur, diſcipulos, ad annum uſquè MCXXVI. Has antiquitates ex antiquo codice MS. SS. Trinitatis Cantabrig. protraxit in lucem Tho. Galeus, diligentiſſimus antiquitatum Britannicarum Promus condus, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 291. Adjecit etiam ejuſdem Malmesburienſis librum V. *de Pontificibus Anglorum*, qui in MS. quo uſus eſt codice, Anonymus reperiebatur. Refert Baleus Willelmum Vitam Aldhelmi Epiſcopi ſcripſiſſe. Certè hic liber nihil aliud quàm Vitam & res geſtas Aldhelmi continet. Hoc opus ſe anno MCXXV. abſolviſſe in fine diſertè tradit, variáſque iſtius anni notas addit. Eodem ferè tempore, eodémque codice quo Galeus uſus, hunc librum V. ſeu Aldhelmi Vitam, edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 1. qui editionem ſuam Galeanâ longè integriorem eſſe prædicat. Hanc Aldhelmi Vitam (utì ipſe quidem credidit) anteà ediderat Mabillonius *Sæc. Bened.* IV. Part. I. p. 726. Sed quod poſteà compertum eſt, ejus tantùm compendium erat, diù tamen ante Balei tempora à ſtudioſo quopiam contextum. Scripſit item Malmesburienſis de Vitâ S. Wulſtani Epiſcopi Wigornienſis libros tres, ſancto Bravonio vulgò tributos, quos ex antiquo codice Cottoniano erutos, nobis dedit idem Whartonus ibid. p. 239. qui plures otioſas Willelmi ſententias ſe paſſim rejeciſſe, atque integra plerumque capitula, appoſitis ſolummodò argumentis, prætermiſiſſe, in præfatione non diffitetur. Inter rerum Britannicarum Scriptores minores, quos *Heidelbergæ* 1587. edidit Hieron. Commelinus, habetur *continuatio* Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Bedæ, quæ tota ex Malmesburienſi deſumpta eſt, exceptis libri III. tribus poſtremis capitulis, ut in præfat. ad noviſſimam Hiſtoriæ Bedæ editionem rectè notavit Cl. Chiffletius. 1130. Vid. Part. I. p. 661.

ANONYMUS libri de Monaſterio Gozecenſi Auctor claruit circa annum MCXXXV. quo opuſculo ſuo finem imponit. Scripſit librum de fundatione Monaſterii Gozecenſis ab anno MXLI. ad annum MCXXXV. quem poſt Montis-Sereni Chronicon edidit J. Joach. Maderus *Helmſt.* 1665. pag. 207. Huic ſubjecit libellum de fundatione Cœnobii Bigaugienſis, à tempore Henrici III. ad annum MCCXII. aliáque quædam de quorundam Germaniæ Monaſteriorum fundationibus ſubnexuit. 1135.

RINALDUS II. patriâ Etruſcus, domo illuſtriſſimus, Marſorum ac Barilli Comes, factus eſt primùm Monachus, dein Abbas Caſinenſis anno MCXXXVI. & ſub titulo SS. Marcellini & Petri Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus, poſt XXVIII. annos & VIII. menſes in Cœnobii ſui regimine fœlicitèr & ſummâ cum laude exactos, obiit Caſini Idibus *Junii* anno MCLXVI. Scripſit de S. Severo Abbate Caſinenſi hymnum I. de S. Mauro Abbate hymnos III. de S. Placido Abbate & 1136.

SÆC. XII. ab Ann. MC. Martyre hymnos III. Excuſi ſunt cum Breviario Caſinenſi, anno 1568. 1572. Scripſit etiam verſus de SS. Benedicto & Mauro, & Vitam S. Severi Caſinenſis lib. I. quæ ſe vidiſſe teſtatur Arnoldus Wion *Lign. Vit.* lib. II. cap. 9. p. 193.

1140. ANONYMUS Chronici Malleacenſis Compilator claruit circa annum MCXL. Condidit Chronicon S. Maxentii in Pictonibus, vulgò *Malleacenſe* dictum, quòd quædam ſubnexa habeat, quæ ad fundationem ac reſtaurationem Malleacenſis Cœnobii propriùs pertinere videntur. Priorem partem ab orbe condito, uſquè ad Francum & Vaſſum Francorum Principes, eò quòd nihil aliud continet quàm quæ ex Euſebio, Joſepho, Oroſio, aliiſque conſarcinata fuerant, prætermiſit Ph. Labbeus. Reliqua ad annum uſquè MCXL. evulgavit *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 191.

1140. WILLIELMUS de WYCUMBA, natione Anglus, Roberti Epiſcopi Herefordienſis Capellanus, Cœnobii Lanthonienſis in Cornubiâ Prior quartus, claruit circa annum MCXL. Verùm poſt annos aliquot Rogero Comiti Herefordienſi, Cœnobii iſtius Patrono, ob vellicatam Milonis Patris famam, & Monachis ſuis ob nimiam auſteritatem exoſus factus, Prioratu ſuo cedere compulſus eſt. Scripſit *de Vitâ* Roberti Betun Epiſcopi Hereſordienſis libros II. quos ex Lambethano eximiæ elegantiæ & antiquitatis codice, ſed omiſſis quibuſdam Miraculis, extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 293.

1140. ANONYMUS Hiſtoriæ S. Erkenwaldi Auctor, natione Anglus an Gallus incertum, Gilberti Univerſalis Londinenſis Epiſcopi nepos, ædis Paulinæ Canonicus, claruit anno MCXL. quo primæ corporis S. Erkenwaldi tranſlationi interfuit. Contexuit hiſtoriam de Miraculis S. Erkenwaldi Epiſcopi Londinenſis, S. Melliti diſcipuli, qui conſecratus anno DCLXXV. obiit apud Cœnobium Berchingenſe anno circiter DCLXXXV. Extat hæc Hiſtoria Mſ. & penès ſe dùm viveret habuit Cl. Whartonus. Undè verò deſcripſerit, vel quid de eâ deinceps factum ſit me latet.

1144. HIERONYMUS, patriâ, ut videtur, Italus, canonicus Regularis ex Priore S. Fridiani Lucenſis, Aretinorum Epiſcopus factus eſt anno MCXLIV. Frederici Ænobarbi cauſam ſtrenuè tutabatur. Scripſit *Sermones Dominicales* totius anni, quos Hubaldo Oſtienſi Epiſcopo, qui poſteà ſub nomine Lucii III. Papa factus eſt, dedicavit. Extant hi ſermones MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ num. MCCXLVIII. monente Ferd. Ughello *Ital. Sacr.* Tom. I. p. 467.

1144. ANONYMUS Hiſtoriæ Dunelmenſis Auctor, Cœnobii Dunelmenſis Monachus, claruit anno MCXLIV. Turgoti de Eccleſiâ Dunelmenſi, ejúſq; Epiſcopis, hiſtoriam ab anno MXCVI. ad ann. MCXLIV. perduxit. Hanc Continuationem ex codice Cottoniano eruit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 705.

1150. Vid. Part. I. p. 672. CONSTANTINUS HERMENOPULUS Nomophylax & Judex Theſſalonicenſis, claruit circa annum MCL. Et ita quidem tradunt Scriptores penè omnes, Verùm nè quid diſſimulem, Philotheus Patriarcha CP. in ſcholio quod Hermenopuli Epitomæ Canonum appoſuit, ipſum ad Joannis Palæologi Imp. tempora, & ad annum Chriſti MCCCXLV. diſertè refert. Vide quæ hâc de re notavit Cl. Lambecius

Lambecius *Comment.* lib. VI. p. 39, 40. Et ante Lambecium Seldenus noſter *de Synedriis* lib. I. cap. 10. p. 393. Interim cum communi ferè ſcriptorum ſuffragio ad præſens Sæculum referatur, eum hoc loco relinquimus. Et certè duo ſunt quæ pro confirmandâ vulgari ſententiâ notari velim. 1. Ipſummet Conſtantinum * affirmare Bogomilorum hæreſin ὀ οὐ πολλῷ πρὸ ἡμῶν γενεᾶς, *non multò ante noſtram ætatem* exortam eſſe. Quod optimè anno MCL. convenit. Exorta enim eſt Bogomilorum hæreſis tempore Alexii Comneni, qui imperare cœpit anno MLXXX. 2. Conſtantinum noſtrum Principum novellas non ultra initium imperii Manuelis Comneni, qui regnum ſuum auſpicatus eſt ann. MCXLIII. allegare. Et credi vix poteſt ipſum hoc Sæculo deſiiſſe, ſi poſt duo demùm ſæcula vixiſſet. Sed litem dirimant eruditi. Ex ſcriptis ejus quædam dedimus alibi, alia nunc daturi. *Expoſitio fidei orthodoxæ.* Incipit, Πίστιν δεῖ τὴν ὄντως χρῆσαι λόγον, ὡς αἱ ἁγίαι καὶ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ὑπετύπωσαν &c. Extat Græcè Latinè cum Theoriani legatione, aliiſque à Leunclavio editis *Baſil.* 1578. pag. 577. & in *Jure Græc. Rom.* Tom. I. pag. 552. *Auctuarii* Ducæani Tom. I. p. 538. Sed ut verum fatear, hæc Expoſitio nihil aliud eſt quàm Epilogus libri *de hæreſibus*, ſeu de ſectis, cui ſubnecti ſolet *narratiuncula* de tribus Tomis Synodicis ſub Impp. Conſtantino Porphyrogennetâ, Manuele Comneno, & Michaele Palæologo compoſitis, in quibus anathemate percutiuntur, quicunque contra Imperatores ſeditionem excitant, & per vim aut inſidias Imperium invadere nituntur, ut & eorundem adjutores & conſcii. Incipit his verbis, Τοῖς μέλλουσι ὑπεύθυνοις &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Jurid. Cod.* X. num. iii. fol. 184. p. 2. *Catalogus Officiorum* Aulæ Imperatoriæ Conſtantinopolitanæ. Cujus principium. Τὰ ἐφίκια τῆ Γαλῆνη. A. Δεσπότης. B. Σεβαστοκράτωρ &c. *ibid.* num. vii. fol. 218. p. 2. His addi poteſt ejus *Lexicon* πολυώνυμον Alphabeticum, cùm in eo vocabula Eccleſiaſtica explicantur. Incipit his verbis, Ἀρχὴ τῆ ἄλφα, ἀγαπῶ, φιλῶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Philoſoph.* ex ordine Lambec. XXI. num. iii. fol. 177.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

* Lib. de Sect. num. xix. p. m. 574.

THEODORUS cognomento PTOCHOPRODROMUS, qui aſſumpto habitu Monachico *Hilarionem* ſe vocavit, claruit ſub Imperio Manuelis Comneni circa annum MCL. Scripſit verſibus politicis & barbaris libros II. utroque Manueli Comneno dedicato. In priore paupertatem ſuam egregiè depingit & deplorat; in poſteriore in Hegumenum, ſive Abbatem ſuum acriùs invehitur. Extat utrumque opus Græcè MS. in *Cod.* Regio Pariſienſi MCCCXXXIV. Undè frequentiùs laudat, & quâvis ferè Gloſſarii ſui Græci paginâ quædam depromit Car. du Freſnius; qui & in Appendice voc. Κυβοσολίτης Theodori noſtri *Encomium* MS. Joannis Comneni Imp. citat; alibique Ptochoprodromum noſtrum, ſed levi ratione ductus, eundem cum Theodoro Prodromo, non incelebri hujus ſæculi Poetâ, facere videtur. De Theodoro Prodromo, ejúſque ſcriptis diximus ſuprà ad ann. MCX. Theodorum Ptochoprodromum laudat Gregorius Corinthi Epiſcopus lib. *de conſtruct. Orat.* teſte L. Allatio *diatr. de Georgiis* p. 309. Illud etiam monere liceat, Poſſevinum in *Append.* p. 96. in catalogo librorum MSS. Græc. in Bibliothecâ Fontis Bellaquei propè *Pariſ.* hæc habere; *Theodori Prodromi opera Theologica, ut, de Feſto Domini; Quòd nos ſumus cauſa peccati, non natura; De eſu carnium; De Vitæ termino.* Viderint qui libros ipſos inſpicere poſſunt. 1150.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1150. ADALGISUS, natione, ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Theoderici Montis OR apud Remos Monachus, claruit Sæculo XII. circa annum MCL. Scripſit de Miraculis S. Theoderici Abbatis Rhemenſis, juſſu Patrum ejuſdem Cœnobii, quibus & opus ſuum dedicavit. Extat hic libellus ex ejuſdem Cœnobii cod. MS. deſcriptus, apud Mabillonium *Sæc. Bened.* I. p. 622. qui tamen Miracula nonnulla, utpotè minùs utilia, ſe prætermiſiſſe ingenuè fatetur.

1150. AUCTOR Anonymus Vitæ S. Virgilii, S. Eberhardi Saltzburgenſis Epiſcopi diſcipulus, claruit circa annum MCL. Scripſit Vitam S. Virgilii Saltzburgenſis in Boioariâ Epiſcopi, denati anno DCCLXXX. quam edidit Caniſius *Antiq. lect.* Tom. II. p. 153. iterúmque recenſuit Tom. VI. p. 163. & ex eo Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 309.

1150. ANONYMUS libri de S. Marculfo Auctor claruit Sæculo XII. forſan circa annum MCL. Scripſit libellum de Miraculis B. Marculfi Abbatis Nantenſis & Confeſſoris, in variis corporis ejus delationibus factis. Hunc, præmiſſo de S. Marculfo ſermone, (an ejuſdem auctoris haud ſatìs certum) edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 514.

1150. ROBERTUS, primùm Monachus, deindè, ut videtur, Abbas Walciodorenſis, claruit circa annum MCL. Scripſit Vitam S. Forannani Epiſcopi & Abbatis Walciodorenſis, eámque Wiboldo Abbati Stabulenſi dicavit. Extulerunt illam Bollandiani in menſe *Aprili*, & Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 586.

1150. STEPHANUS, gente forſan Hiſpanus, Cœnobii Cellæ Novæ in Gallæciâ Monachus, claruit circa annum MCL. Vitam & Miracula S. Rudeſindi Dumienſis Epiſcopi, circa annum DCCCCLXXVII. defuncti, duobus libris deſcripſit. Ediderunt Bollandiani *Mart.* i. & exindè Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 522. ubi in obſervatione præviâ, variantes eruditorum de horum librorum auctore ſententias videre eſt.

1150. AUCTOR Chronici Corbeienſis, claruit, ut videtur, circa annum MCL. Scripſit Chronicon Corbeienſe ab anno DCCCXXII. & in Wicboldo Abbate deſinit. Ex vetuſto codice Corbeienſi ab Henrico Meibomio avo cum notis editum, Henricus Junior Tom. I. *Rerum Germanicarum* p. 755. iterùm inſeruit, qui ad calcem attexuit antiquam Cœnobii Corbeienſis Litaniam, quæ circa annum DCCCXC. in uſu fuiſſe judicatur.

1150. Vid. Part. I. p. 671. HENRICUS, gente Anglus, Archidiaconus Huntingdonienſis, claruit anno MCL. Condidit hiſtoriam Anglorum, quam libris XII. abſolvit. Octo libri priores, qui Regum Anglorum Hiſtoriam uſquè ad annum MCLIV. complectuntur, à Nobiliſſimo Savilio olim editi ſunt. Quatuor poſteriores in duobus Bibliothecæ Lambethanæ codicibus MS. aſſervantur. Nempè nonus agit de ſanctis Angliæ eorúmque Miraculis; decimus de ſummitatibus rerum; undecimus Satyras & Epigrammata; duodecimus Hymnos ſacros & Carmina diverſi generis complectitur. In libro decimo poſt præfationem de fine mundi, ſequitur Epiſtola ad Henricum Regem de ſerie Regum & Imperatorum, Judæorum, Aſſyriorum,

riorum, &c. ad ſua uſquè tempora; Alia ad Warinum Britonem de Origine Regum Britannorum, à Bruto ad Cadwalladrum; Tertia ad Walterum de contemptu Mundi, ſive de Epiſcopis & viris illuſtribus ſui temporis, anno MCXLV. ſcripta, quam ex codicibus MSS. exhibuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 694. etſi illam Spicilegio ſuo anteà inſeruerat L. Dacherius Tom. VIII. p. 178. Et certè, ut rectè Whartonus notat, ex unico hoc Hiſtoriarum opere Baleus & Pitſeus pluſquàm viginti quatuor diverſorum librorum titulos nobis procuderunt. S Æ C. XII. ab Ann. MC.

ANONYMUS Hiſtoriæ Abendonienſis Auctor, natione Scotus, Cœnobii Abendonienſis Monachus, claruit circa annum MCLII. Scripſit Hiſtoriam Cœnobii Abendonienſis, à primâ ejus fundatione ad ann. MCLII. eámque Florentii Wigornienſis Chronico, tanquàm additamentum, inſeruit. Hanc ex codice Lambethano, ad Cœnobium Abendonienſe olim ſpectante, editam nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 163. 1152.

ANONYMUS Chronici Saxonici compilator, is ſaltem qui ultimam operi manum impoſuit, claruit circa annum MCLIV. in quo utique deſinit. Continet rerum Britannicarum & Anglo-Saxonicarum Annales, à Chriſto nato uſquè ad tempora Henrici II. opus quantivis pretii, in quo genuina Britannicæ & Saxonicæ Hiſtoriæ fundamenta poſita ſunt. Ex hoc quippè fonte hortulos ſuos largitèr irrigâſſe rerum noſtrarum Scriptores, per ſe palàm eſt. Quod & Florentius Wigornienſis, & Willielmus Malmesburienſis ingenuè fatentur. Scriptum eſſe diverſis temporibus, nec ab uno auctore, ex ſtyli diverſitate & characterum differentiâ, rectè notavit diligentiſſimus editor. In priori operis parte uſquè ad annum DCCXXXI. plurima ex Bedæ Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ deſumpta ſunt. Reliqua ad Normannorum uſquè adventum, ex ipſis, ut videtur, Saxonum Archivis, & Monaſteriorum Commentariis petita. Quæ ſuperſunt à tempore Willielmi I. addidit alius, Monachus forſan Petriburgenſis, iſque teſtis oculatus, quippè qui ad annum MLXXXVI. p. 189. ſe Willielmum Conquæſtorem vidiſſe, & nonnunquàm in ejus Curiâ fuiſſe teſtatur, idémque alibi non ſemel luculentèr ſatìs innuit. Primam hujus operis editionem, ſeu potiùs fragmenta quædam in lucem protulit Saxonicè & Latinè Abr. Whelochus, Linguæ Arabicæ apud Cantabrigienſes olim Profeſſor, eáque calci Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſubnexuit. Integrum opus collatis variis codicibus MSS. novàque verſione Latinâ, Tabulâ Geographicâ Saxonicâ, Regulis generalibus de locorum nominibus, nominum tùm locorum, tum virorum explicatione, aliiſque indicibus adornatum, magno, noſtræ, tùm & totius gentis Literariæ commodo, edidit Edmundus Gibſonus *Oxon.* 1692. *4to.* Priorem hujus Chronici partem ad annum uſquè DCCCCLXXV. Ælfrico Grammatico nonnulli tribuunt. Certè Nota quam affixam habet Codex Cantabrigienſis Ælfrici nomen præfert, ejúſque ætatis anno XXIII. ſcriptum aſſerit. Negat id Gibſonus, cum Ælfrici Annales de rebus Eccleſiæ Cantuarienſis præcipuè agebant; quarum in hoc Chronico vix levis mentio. Quiſquis fuerit, hoc certè tempore vixiſſe videtur. Namque anno DCCCCLXXV. de Edvardo poſt Edgari mortem regnum ineunte loquens, in Editione Whelochianâ, Orat, ut eum Deus Optimus Maximus conſervaret. In Gibſonianâ, de fame agens, quæ eodem 1154.

anno

SÆC. XII. ab Ann. MC. anno paſſim ſæviit, precatur, ut *eam in poſterum Cœleſtis adimat Angelorum Dominus, détque lætitiam cuique incolarum ex terræ frugibus.*

1154. ANONYMUS Chronici S. Michaelis Auctor claruit circa annum MCLIV. Scripſit Chronicon S. Michaelis in *Periculo Maris* ab anno DVI. ad annum uſquè MCLIV. Hoc unà cum alio ejuſdem Montis chronico ab ann. CCCCXXI. ad MLVI. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 347.

1155. Vid. Part. I. p. 676. LUCAS, cognomento CHRYSOBERGES, ab anno MCLV. Patriarcha CP. obiit anno MCLXVII. Extat Græcè MS. carmen ejus Iambicum Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCIII. num. vii. Excerpta ex ejus *Inſtitutionibus Aſceticis* ibid. *Cod.* CCLXXXVIII. num. ii. *Poema* verſibus politicis, fœminæ cujuſdam rogatu, priuſquàm fieret Patriarcha, compoſitum, de diætâ moderatâ, reſpectu Feſtorum & Jejuniorum totius anni, ibid. *Cod. Hiſt.* LXX. num. xiv. fol. 129.

1156. ANONYMUS, gente Anglus an Gallus incertum, Hiſtoriæ de Rege Stephano Auctor, claruit circa annum MCLVI. Geſta Stephani Anglorum Regis, & Comitis Bolonienſis, libris II. conſignavit, quos ex veteri ſed imperfecto & ſemi-exeſo exemplari edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 227.

1159. ANONYMUS Hiſtoriæ Engoliſmenſis Auctor, Engoliſmenſis Canonicus, claruit anno MCLIX. Scripſit Hiſtoriam Pontificum & Comitum Engoliſmenſium, quam à tempore Auſonii primi Epiſcopi, ad Hugonis uſquè obitum ad annum MCLIX. deduxit. Ex tribus codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 249.

1160. * Chil. XI. verſ. 719. JOANNES TZETZES, cujus & genus & patria incerta ſunt, profeſſione Grammaticus, claruit ipſomet * teſte Michaele Pſello centum annis poſterior, circa annum MCLX. Iſaacium Tzetzem qui in Lycophronis Alexandram commentarium edidit, fratrem habuit. Scripſit verſibus politicis ad Joannem Lachanam Grammaticum, Zabariæ filium, Hiſtoriarum variarum *Chiliades* XIII. Adjecti ſunt ad calcem Iambi aliquot & Epiſtolæ quatuor. In prolixo hoc opere (quod *Alpha* vocavit Auctor) pauca habet ad rem Chriſtianam & Eccleſiaſticam ſpectantia; ut inter Scriptores Eccleſiaſticos vix locum habere mereatur. Extant hæ Chiliades Græcè Latinè *Baſil.* 1546. *fol.* & inter Poetas Græcos veteres *Gen.* 1614. Tom. II. pag. 274. Scripſit etiam, ſed quæ huc non ſpectant, *Scholia* in Heſiodum Græc. Lat. unà cum aliis *Baſil.* 1543. & ex Editione Dan. Heinſii *Amſtel.* 1603. 4*to.* Scripſiſſe prætereà ad Auguſtam in Homerum Ἑξήγησιν μεταφρασιν ἡμαξεμμοις ἐπεσι continentem, fidem nobis facit Jo. Simlerus *Biblioth. contract.* p. 423. an verò edita ſit, in medio relinquit. Deniq; extat Poema ejus *de Allegoriis* Græc. Lat. cum notis Fr. Morelli *Pariſ.* 1616. 8*vo.* Præter Chiliades hiſtoricas, quæ editæ ſunt, habentur in MSS. codicibus complura ejus carmina de differentiis Poetarum, de Comœdiâ & Tragœdiâ, de metris omnibus quæ in verſibus reperiuntur, aliáque plura Bibl. Reg. Pariſ. *Codd.* CCLXXXVII. DCLXXXVIII. DCCCLXXVIII. DCCCCII. MCXXIX. & alibi non ſemel; item *Epiſtolæ* CVII. ibid. *Codd.* DCCCCII. MCCCL. Vide Labb. *Biblioth. Nov. MSS.* 4*to.* Part. III. p. 100. Part. IV. p. 134.

ANO-

ANONYMUS Chronici Beneventani Auctor, Cœnobii Beneventani ex Ordine Benedictino Monachus, circa annum MCLX. claruiſſe videtur, cum conceſſa Monaſterio ſuo privilegia ultra hoc tempus non deducit. Scripſit Chronicon Beneventani Monaſterii S. Sophiæ, quo infinita privilegiorum Diplomata, Chartáſque pleno horreo exhibet. Ex originali codice Bibliothecæ Vaticanæ edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VIII. p. 561. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1160.

ANONYMUS, natione Anglus, Eccleſiæ Haguſtaldenſis in Auſtralibus Northumbriæ finibus, haud procùl à Tinâ flumine ſitæ, Canonicus regularis, claruit circa annum MCLX. Scripſit *de Sanctis Eccleſiæ Haguſtaldenſis, eorúmque Miraculis* librum, ſeu potiùs prolixum ſermonem, in ſolenni hujus Eccleſiæ Feſtivitate, ad Fratres habitum. In quo de S. Wilfridi ſedis Haguſtaldenſis Antiſtitis primi, de Accæ ejus diſcipuli & ſucceſſoris, deq; aliorum hujus Eccleſiæ Sanctorum laudibus & miraculis luculentèr agit. Primus ex MS. Cod. Bibliothecæ Bodleianæ in lucem protulit Joan. Mabillon. *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 229. 1160.

ARNOLDUS, ex Ordine Benedictino, Abbas Bonæ-Vallis, claruit anno MCLXII. Operibus ejus antehàc editis addi poſſunt, *Commentarius in Pſalmum* CXXXII. & Tractatus *de donis Spiritûs S.* quos ex codicibus MSS. in lucem emiſit inter Veterum *Opuſcula ſacra* Caſ. Oudinus, qui de poſteriori Opuſculo notat ad dictionis Arnoldinæ elegantiam haud ſemper accedere. Nec pauca de aliis ejus Opuſculis obſervat. 1162. Vid. Part. I. p. 680.

GERHARDUS, natione Germanus, Monachus Richenburgenſis, dein Cœnobii Monialium Stedarburgenſium præpoſitus factus eſt anno MCLXIII. obiit anno MCCIX. Scripſit Monaſterii ſui Chronicon. In quo fundationem, incrementa, & adverſitates ejus, ſecundùm annorum ſeriem diligentèr annotavit. Ex hoc, hiſtoriam de Henrico Leone duce Boioariæ & Saxoniæ excerpſit, & cum notis & oratione panegyricâ edidit Henricus Meibomius; quibus Anonymi breve Chronicon Stedarburgenſe ab anno MI. ad annum uſq; MCLXXX. ſubjecit. Extant hæc omnia poſt priorem editionem, *Rerum German.* Tom. I. ab Henr. Meibomio Juniore edit. *Helmſtad.* 1688. p. 425. 1163.

AUCTOR Anonymus Chronici Edenburgenſis, natione, ut videtur, Scotus, & Cœnobii S. Crucis Edenburgenſis Monachus, claruit circa annum MCLXIII. Condidit breve Chronicon ab ingreſſu Julii Cæſaris in Britanniam, ad annum MCLXIII. In quo de Scotorum rebus, præcipuè verò Cœnobii ſui, agit. Extulit ex Bibliothecâ Lambethanâ, & in lucem protulit, Whartonus noſter *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 152. Cùm verò pars prior ad Auguſtini adventum anno DXCVI. nihil aliud præter Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Epitomen continebat, ea omnia miſſa fecit. 1163.

ANONYMUS Auctor Vitæ Caroli Magni, ſub Friderico Barbaroſſâ, claruit circa annum MCLXV. Scripſit de Vitâ & Rebus geſtis Imp. Caroli Magni libros III. qui habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt. Lat.* CXLIX. Integrum opus ſe aliquandò in lucem protracturum eſſe promiſit Cl. Lambecius. Interim trium librorum præfationes, unà cum capitum cujuſque libri lemmatibus, & concluſione totius hiſtoriæ, in anteceſſum præmiſit *Comment.* lib. I. cap. 5. num. xxi. p. 329. 1165.

NIERSES

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1166. NIERSES Ghelaiensis, natione Armenus, creatus est Armeniæ Catholicus seu Patriarcha anno MCLXVI. Gregorii prædecessoris frater germanus. Orthodoxam fidei doctrinam amplexatus est, Ecclesiæ pacis concordiæq; summoperè studiosus. Missis ad illum nunciis à Manuele Græcorum Imperatore, sæpiùs ad Manuelem rescripsit, unáque fidei professionem de SS. Trinitatis Mysterio, deq; Verbi incarnati οἰκονομίᾳ misit. In quâ cùm quædam minùs sana deprehenderentur, ann. MCLXX. Manuel celebrem quendam Theologum Theorianum in Armeniam legavit, quocum prolixam admodùm disputationem per dies aliquot de duabus Christi naturis, de duplici voluntate & operatione, aliisque fidei capitibus controversis, ritibúsque Ecclesiasticis, habuit Nierses, ejusq; tandem argumentis victus cessit, & sublato Armenorum schismate concordiam cum Græcis meditatus est. Quo fine Concilium suorum convocare in animo habuit. Verùm talia studia volventem mors intercepit anno MCLXXIII. Scripsit non pauca; extat ejus cum Theoriano Græco colloquium, de quo vide quæ diximus Part. I. p. 683. Prolixum hunc Dialogum in linguam Armenam transtulit, & cum versione Leunclavianâ edidit Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. à p. 242. usq; ad p. 322. Epistolaris fidei *Professio* nomine totius Ecclesiæ Armenæ ad Manuelem Imperatorem missa apud Armenos asservatur, undè plura profert Galanus *Part.* II. Tom. I. *Quæst.* I. *Sect.* V. p. 36. Poeticâ facultate mirè pollens condidit librum integrum *Canticorum suorum*, quibus Ecclesia Armena etiamnùm utitur, *Venetiis* ab Armenis typis editum. *Carminis Elegiaci*, quo patriæ suæ calamitates, miserúmque Ecclesiæ Armenæ statum elegantèr depingit, specimen benè longum Armenicè & Latinè adducit idem Galanus *Part.* I. cap. 10. p. 94.

1167. Vide Part. I. p. 681. MICHAEL ANCHIALUS, Patriarcha Constantinopolitanus ab anno circiter MCLXVII. Præter alibi memorata, extat Græcè MS. *Oratio* in Imperatorem Manuelem Comnenum. Cujus principium, Ἔστιν ὁ μὲν ὄρνις ὁ ἀετός. Habetur in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* Cod. CXXXI. fol. 186.

1170. Vide Part. I. p. 683. EUSTATHIUS, Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit anno MCLXX. vel ut alii MCXCIII. certè exeunte hoc sæculo superstes. Extat Græcè *Expositio* doctissima & amplissima in S. Joannis Damasceni Canonem, sive Canticum Iambicum Pentecosticum de Spiritu Sancto. Habetur quidem Canon Græcè & Latinè inter Damasceni opera *Paris.* 1619. Præstantissimus verò Eustathii Commentarius Græcè MS. reperitur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. XXI. Nessel. CCVIII. Ipsum proœmium decem folia continet, codex integer folia 144. *Oratio* in Imp. Manuelem Comnenum extat Græcè MS. in Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Baroc.* CXXXI. fol. 190. Ejusdem, ut videtur, *Supplicatio* ad eundem Imperatorem, nomine civitatis, cum siccitate laboraret, *ibid.* fol. 195. Pr. Τολμηρὰ μέν. Ejusdem, ut licet conjicere, *lessus* in fratris sui obitu, *ibid.* fol. 209. Pr. Ὁ πονηρός. In Catalogo Barvoetiano Bibliothecæ Scorialensis sub *lit.* z. loc. xi. Cod. IX. habetur *Eustathii Thessalonicensis Archiepiscopi Oratio ad Michaelem Stathmitem Sacculariun & Chartophylacem, quòd sæpè cum melodiis celebrare debeant memoriam S. Demetrii.* Et alibi, Ejusdem *Oratio ad eos, qui erant in Templo S. Myroblytæ, i. e.* Demetrii, anno Mundi MMMMMM DCCII. *i. e.* Christi MCXCIV. habita. Ubi & alii ejusdem Eustathii servari dicuntur. Vide Labbei *Catal. Nov. Biblioth. MSS.* p. 184. 186. In prædictâ

dictâ Bibliothecâ Vindob. *Cod.* Neſſel. CXXXIV. num. viii. fol. 185. aſſervatur MS. B. cujuſdam Euſtathii Metropolitæ Ἔκθεσις βίου Μοναχῶν, καὶ διόρθωσις περὶ αὐτῶν. Cujus principium vetuſtate non parùm mutilatum eſt. Noſtri forſan eſt, ſaltem alterius à veteri illo Euſtathio, Sebaſtiæ in Armeniâ Epiſcopo, longè diverſi. De reliquis Euſtathii ſcriptis actum eſt alibi. SÆC. XII. ab Ann. MC.

GILBERTUS de HOYLANDIA, ſeu ut nunc vocatur, HOLLANDIA, natione Anglus, patriâ Lincolnienſis, S. Bernardi diſcipulus, Ordinis Ciſtericenſis Monachus, demùm Cœnobii Swincetenſis in agro Lincolnienſi Abbas, claruit anno MCLXX. Baleus enim & Pitſeus dùm anno MCC. claruiſſe volunt, ſeriùs quàm par eſt, hominem reponunt; quippè Bernardus, quo familiaritèr uſus eſt, & ſub cujus regimine diu vixit, diem ſuum obiit anno MCLIII. Scripſit Sermones in *Cantica Canticorum*, ab eâ ſcilicèt parte quam Bernardus morte præventus abſolvere non potuit. *Subtiles quidèm*, inquit Henricus * Gandavenſis, & *valdè ſpirituales*, *ſed reverà B. Bernardi eloquentiæ & ſenſibus impares.* Extant hi Sermones numero xlviii. editi *Argentorati* anno 1497. & in omnibus ferè operum Bernardi Editionibus, quæ ab ineunte hoc ſæculo prodierunt. Quibus adjectæ ſunt Gilberti noſtri *Epiſtolæ* III. & *Diſſertationes* Epiſtolares *Aſceticæ* VI. Alia Gilberti opuſcula memorant Baleus † & Pitſeus ‖, quæ apud ipſos reperiri poſſunt. 1170.

* De Script. Eccl. cap. 12. p. 164.

† Cent. III. c. 51. p. 246.

‖ De Script. p. 269.

THOMAS, gente Anglus, Cœnobii Elyenſis Monachus, claruit circa annum MCLXX. vel non diu poſteà. Condidit de hiſtoriâ Inſulæ Elyenſis, de Vitâ S. Ætheldrithæ, de Abbatibus, de Epiſcopis, de Tranſlatione S. Ætheldrithæ libros tres. Primum ſed mutilum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 738. Secundum dedit Galeus noſter, & Anonymo, tanquàm hiſtoriæ Elyenſis librum ſecundum, attexuit, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 489. qui tamen non integrum, ſed ſolummodò ad Normannorum ingreſſum pertingentem adhibuit. Et eandem opinor ob cauſam totum librum tertium ſuppreſſit. Liber MS. quo uſus eſt, tempore Henrici III. exaratus erat. Generalem totius operis præfationem, hactenùs ineditam, ex codice Cottoniano dedit H. Whartonus *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* num. xlviii. p. 39. Ubi etiam de hoc opere variiſque ejus partibus prolixè atque accuratè agit. In præfatione ſuâ generali Thomas ſe opus ſuum in tres libros partitum eſſe tradit. Liber primus, *inquit*, conſtat de Situ Inſulæ, & de glorioſa Reginâ Ætheldredâ, & de ſuccedentibus ei SS. Virginibus, quibuſque infortuniis Inſula ſubjacuit, uſquè ad ingreſſionem Monachorum in Ely. Secundus de temporibus Monachorum in Ely, & libertate loci, & quomodò Eccleſia renovata fuit, & de Obſidione Normannorum uſquè ad tempora Epiſcoporum. Quod nunc eſt. Tertii libri argumentum ipſe non exhibet; quin & an ipſe liber adhuc ſuperſtes ſit, non liquet. Habetur quidèm in eodem codice Cottoniano, monente Cl. Whartono, manu quidem aliâ, ſed ſatìs antiquâ, liber hoc titulo; *Liber tertius* in Hiſtoriâ Elyenſis Inſulæ, conſtans de duorum temporibus Epiſcoporum, ſcilicèt Hervei & Nigelli, quid plùs vel minùs utile geſſerint, plenè inſinuans. Hic Thomæ noſtri liber tertius cenſeri poterat. Cùm verò Auctor poſt Ricardum, Priorem Elyenſem, qui obiit paulò ante ann. MCXCVI. opus ſuum compoſuerit, ſéque ex Ricardi Hiſtoriâ omnia ferè deſumpſiſſe non uno loco agnoſcit,

SÆC. XII. ab Ann. MC. meritò hâc de re dubitare licet. Duas priores operis à Thomâ conſcripti partes, à primâ Eccleſiæ fundatione ad annum MCVII. in compendium redegit Anonymus quidam Monachus Elyenſis, retentis nihilominùs Thomæ verbis, omnibúſque ſcitu dignis, non ſine ſummâ curâ & judicio contextis. Hanc Epitomen ſub Thomæ nomine edidit Whartonus ubi ſuprà p. 591. Primam hujus Epitomes partem ad ann. DCCCCLXX. ex primo libro Thomæ deſumptam, anteà evulgaverat Dugdalius noſter *Monaſt. Anglic.* Tom. I. p. 87.

1172. Vide Part. I. p. 685. JOANNES SARISBURIENSIS, gente Anglus, factus eſt Epiſcopus Carnotenſis, anno MCLXXII. vel ut alii, MCLXXVI. Obiit MCLXXXII. Scripſit Vitam S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis, capitulis XVIII. conſtantem, quam ex codice Lambethano nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 149. Deſumpta eſt hæc Vita ex Eadmeri de eâdem re Commentario. Cujus opus Joannes in Epitomen redegit, ita volente Thomâ Archiepiſcopo Cantuarienſi, qui hunc Joannis librum anno MCLXIII. in Concilio Turonenſi, Alexandro Papæ obtulit, non aliâ mente, quàm ut Anſelmus in Sanctorum cenſum potiori jure referri poſſet.

1172. EDVARDUS, gente Anglus, Monachus ſi rectè conjicio, Cantuarienſis, certè Thomæ Archiepiſcopo familiaris, claruit anno MCLXXII. Scripſit prolixè Vitam Thomæ Becketti Archiepiſcopi Cantuarienſis, referens quæ partim ipſe viderat, partim quæ ab intimis Archiepiſcopi amicis acceperat. Hanc in compendium redactam extulit Surius *Decembr.* XXIX.

1172. SIMEON MACJINUS, Chalili filius, genere Syro-Arabs, claruit anno MCLXXIII. *hegiræ* DLXIX. E familiâ Michaelis Basjuvi fuiſſe refert Georgius Almachinus *Hiſt. Saracen.* lib. III. p. m. 371. id eſt, ſi ex ſequentibus Almachinum rectè interpreter, ex eo loco originem ducebat; quippè pagus ille antiquitùs *Basjuva* dicebatur, ibique erat Michaelis Archangeli Templum, quod vicini Chriſtiani frequentare ſolebant. Simeon primò notarii artem exercuit, & Senatûs bellici miniſterio operam navabat, idque ſub Joſepho Saladino, à quo ſuſtentatus fuit, & tributis quibuſdam in Hagirawanâ donatus. Per triennium hoc munere functus, ad Monaſterium Joannis Cazirii in deſerto Askyto, nempè in valle Habybâ ſe contulit, ubi conſtructo ſibi in medio Monaſterii loco ſemet incluſit, & per triginta & ampliùs annos vitam Monaſticam magnâ cum pietatis laude tranſegit. In calendario Calcaſendii, ſcriptoris Muhammedani, à Seldeno edito *de Synedr.* lib. III. c. 15. p. 365. ad diem XIV. menſis *Chiac*, ſeu *Decembr.* X. occurrit *Feſtum Simeonis.* Diſertiùs verò in calendario Arabico Coptitarum *ibid.* p. 386. eodem die celebratur memoria *Monachi Symeonis martyrio coronati in diebus Muſulmanorum.* Hunc noſtrum fuiſſe planè ſuſpicor, nec ab hâc conjecturâ abludit Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 2. p. 68. Scripſit Arabicè Simeon ſtylo elegantiſſimo opus egregium de præcipuis Religionis Chriſtianæ myſteriis & virtutibus; de quo ita Hottingerus loco citato. *Legi magnam partem illius ſcripti, cujus nitori & elegantiæ, ſi ſtylum ſpectes nihil poſſit accedere; argumenta tamen non eâdem felicitate & numero penetrant.* Integrum libri titulum, & auctoris in ſcribendo facundiæ ſpecimina ex quibuſdam loquendi formulis ibidèm exhibet; ubinam verò hoc opus MS. deliteſcat non indicat.

NIER-

NIERSES, gente Armenus, patriâ Lampronenſis, Oſciuni Armeniæ Principis filius, inter Epiſcopos Armeniæ non modò generis claritudine, ſed & pietate & eruditione maximè conſpicuus, floruit anno MCLXXV. Ab Armenis in Sanctorum numerum relatus, ut ex eorum Menologio liquet, ubi ob humilitatem, manſuetudinem, miſericordiam, pauperúmque amorem, preces aſſiduas, reliquáſque vitæ Chriſtianæ virtutes egregiè commendatur. Anno MCLXXVII. interfuit Synodo Tarſenſi, ejuſq; pars magna fuit, ubi præclaram ad iſtius Concilii Patres orationem habuit, quâ eos ad Chriſma tollendum, & fidem Catholicam amplectendam ſtrenuè adhortatur, unionem & concordiam cum aliis Eccleſiis Chriſtianis ſuadet, in hæreticos & Conciliabula Armena acritèr invehitur, gentiſque ſuæ calamitates deſcribit. Extat hæc *Oratio*, magnam ſaltem partem Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. cap. 22. p. 326. Tranſtulit de Græco in ſermonem Armenum *hiſtoriam* S. Gregorii M. Papæ (*Dialogum* nempè *de Vitis Patrum*) & *Regulam* S. Benedicti. Scripſit *Expoſitionem fidei*, ex quâ quædam citat idem Galanus *Part.* II. *Tom.* I. *Quæſt.* III. §. I. p. 101. item librum *de Traditionibus SS. Patrum*, ex quo nonnulla proferuntur apud eundem *Tom.* II. *Qu.* III. §. VII. p. 70. præcipuè verò *Qu.* IX. §. II. p. 198. aliáque Opuſcula, quibus Synodi Chalcedonenſis fidem virilitèr propugnavit. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1175.

BENEDICTUS Anglus, domo Petriburgenſis in Academiâ Oxonienſi educatus, primùm Monachus Cantuarienſis, deindè Cœnobiarcha, tandèm Abbas Petriburgenſis conſtitutus anno MCLXXVII. Librum unum, alterúmve de Vitâ & Miraculis Thomæ Cantuarienſis contexuit. Cujus magnam partem in opus ſuum tranſcripſit *Quadrilogi* compilator, præcipuè libro II. & III. ubi ampla ſegmenta reperiuntur. 1177.

ALANUS, gente Anglus O. B. Monachus Cantuarienſis, deindè Prior ſive Cœnobiarcha, poſtremò Teukisburienſis ad confluentiam Avonæ & Sabrinæ fluminum Abbas, claruit anno MCLXXVII. Obiit anno MCCI. vir tùm fortunâ, tùm literis inſignis. Scripſit librum de Vitâ & Exilio Thomæ Cantuarienſis, qui an integer hodiè ſuperſit, non liquet: Nihilominùs penè totum operi ſuo inſeruit Auctor *Quadrilogi*, qui Thomæ Epiſtolis præfigi ſolet. Notari debet, quòd apud Baronium, ad ann. MCLXII. n. xxi. Alanus noſter Abbas *Deoches* dicitur; errore forſan non aliundè orto, quam quòd in codice ſuo Vaticano ſcriptum erat *Ðeoches*, pro *Theoches*, ſeu ut hodiè dicimus, Teukesburienſis. Extant etiam ſed MSS. *Sermonum* ejus lib. I. *Epiſtolarum* lib. I. Hæc duo Opuſcula ſe MSS. vidiſſe refert Pitſeus *de Script. Angl.* p. 271. 1177.

RICHARDUS, gente Anglus, primùm Monachus, dein Sub-Prior, poſtremò Eccleſiæ Elyenſis Prioratum accepit anno MCLXXVII. E vivis exceſſit ante ann. MCXCV. quem tamen Baleus & Pitſeus ad annum MCCXX. malè referunt. Vir erat non modò ſacrarum, ſed & humaniorum literarum, pro ſæculi ſorte haud vulgaritèr peritus. Horis ſubciſivis Hiſtoriis legendis, & evolvendis vetuſtis Anglo-Saxonum monumentis diligentèr incubuit. Scripſit Eccleſiæ Elyenſis hiſtoriam ab anno MCVII. ad annum MCLXIX. Opus MS. adhuc deliteſcit. Ex eo Epitomen contexuit Monachus Elyenſis, ſervatis ipſiſſimis Richardi tùm verbis, tùm rebus, quæ minùs utilia videbantur, ſolummodò 1177.

SÆC. XII. ab Ann. MC. lummodò reſectis. Ut ejus nomen jure retinere mereatur. Sub cujus proindè nomine eam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus Tom. I. p. 615. qui & Richardi noſtri hiſtoriam de converſione Abbatiæ Elyenſis in Epiſcopatum, ex Hiſtoriâ Elyenſi decerptam, ibidèm addit p. 676.

1180. HEREBERTUS de BOSHAM, gente Anglus, patriâ Southſexienſis, claruit anno MCLXXX. In Academiâ Oxonienſi ſtudiorum tyrocinia poſuit, liberalium artium & Scholaſticæ Theologiæ magiſterium adeptus. Poſteà in Galliâ ſtudiis ſuis ſtrenuè incubuit. Thomæ Becketto, ſummo Angliæ Cancellario ab Epiſtolis erat; cujus etiam cædi præſens adfuit. In exilium actus, Romam à Pontifice vocatur, Archiepiſcopus Beneventanus & Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus. Quòd verò Herebertum Cardinalem & Beneventanum in Italiâ Archiepiſcopum faciant Baleus & Pitſeus, & ad teſtimonium Steph. Langtoni lib. IV. *de Vitâ S. Thomæ* provocant; vereor nè cum ſuo Langtono gravitèr hallucinati ſint. Certè Ferd. Ughellus * in Archiepiſcopis Beneventanis id negat, & errorem refellit. Non inficiatur † Herebertum quendam natione Anglum, Compſanum in Italiâ Archiepiſcopum fuiſſe, diúque ſedem iſtam tenuiſſe, tandémque anno MCLXXX. vitam clauſiſſe. Verùm is alius à noſtro erat. Compoſuit Herebertus noſter librum *de Vitâ & geſtis Thomæ Cantuarienſis*. An prout ab ipſo ſcriptus eſt, hodiè ſuperſit, nondùm didici. Magnam certè ejus partem operi ſuo inſeruit *Quadrilogi* Auctor, ſervatis ipſius Hereberti verbis. Extat Quadrilogus, tùm alibì, tùm Becketti Epiſtolis præmiſſus *Bruxel.* 1682. Alia Hereberti opuſcula recenſet Baleus *Cent.* III. cap. 15. p. 220.

* Ital. Sacr. Tom. VIII. col. 192.
† Tom. VI. col. 999.

1180. GUALTERUS de CASTELLIONE, quem nonnulli PHILIPPUM GUALTERUM vocant, natione Gallo-Flander, *Inſulis* oriundus, claruiſſe videtur anno MCLXXX. Sunt qui illum Canonicorum Tornacenſium Præpoſitum; ſunt qui Epiſcopum Magalonenſem fuiſſe volunt; alii hos duos diverſos faciunt, & Gualterum Magalonenſem ad ſedem iſtam anno MCVIII. evectum eſſe aſſerunt, noſtrum verò Inſulenſem ad ann. MCCL. vel MCCLV. referunt. In mirâ hâc ſententiarum diſcrepantiâ veriſimillimum videtur, Gualterum noſtrum circa annum MCLXXX. vel paulò pòſt claruiſſe, ſiquidèm opus *de geſtis Alexandri*, nuncupavit Gulielmo I. Rhemenſi Archiepiſcopo, qui electus eſt ann. MCLXXV. Obiit ann. MCCII. Præſertim etiam ſi verum ſit, quod in Epiſt. LXXXIX. ad Reineſium habet Chr. Daumius, Codicem ſuum membranaceum anno MCCVIII. ſcriptum fuiſſe. His addas Gualterum à Matthæo Vindocinenſi memorari, quem ad annum MCCI. alibi retulimus, denique Joan. Sarisburienſis æqualem fuiſſe, ut ejus ad illum Epiſtola teſtatur. Caſtellionenſis noſter, Theologus erat, & Poeta egregius. Scripſit, inquit Henricus || Gandavenſis, *geſta Alexandri M.* libris X. *Argentin.* anno 1513. *Ingolſt.* 1554. *Lugd.* 1558. 4*to.* Ejus *in Pſalterium* Epiſtolas; *Morale dogma Philoſophorum*, & librum *de Mahumeto* in Bibliothecis Belgicis MSS. aſſervari teſtatur Fr. Sweertius in *Athen. Belg.* p. 643. Ejuſdem, ut opinor, Gualteri ſunt libri tres *contra Judæos*, quos ex codice MS. S. Euodii de Branâ eruit, ediditque Caſ. Oudin. *in Veterum Opuſculis ſacris* 1692. Gualteri noſtri tale extat Epitaphium,

|| De Script. Eccl. cap. 20. p. 165.

Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen;
Perſtrepuit modulis Gallia tota meis.

ELIAS

ELIAS III. cognomento *Ibn-Hadithio*, gente Syrus, Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum MCLXXX. quo tempore Chriſtiani Occidentales in terrâ ſanctâ bella adverſus Saracenos gerebant. Extant Arabicè MSS. *Precationes*, & *Conciones* ſive *Homiliæ feſtivales* in ſacra Chriſtianis tempora, in Bibliothecâ communi *Lugduno-Batavâ* inter libros quos ex Oriente advexit Jacobus Golius, *Cod.* XXVII. 8*vo.* teſte catalogo *Spanhemiano* p. 308. Primus horum ſermonum continet *explicationem Feſti Nativitatis*; & prodiit tùm Arabicè, tùm Latinè, ſed ſeparatim excuſus; poſteà Arabicè & Latinè conjunctim edidit unà cum aliis idem Golius ad calcem Grammaticæ Arabicæ Erpenianæ *Lugd. Bat.* 1656. p. 249. qui ſtylum hujus auctoris, vernaculum licèt, tanquàm minùs accuratum notat. Integrum Golii judicium expromit Hottingerus *Bibl. Orient.* cap. 2. Claſſ. I. p. 62. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1180.

THEODOSIUS, Monachus Montis S. Auxentii, Aſceta, deindè Patriarcha CP. claruit ſub Alexio Manuelis filio, & Andronico Comneno, circa annum MCLXXXI. Extant Græc. Lat. *Reſponſa Synodalia* de nuptiis cum priùs deſponſatâ Sobrino, & de ſponſalibus non ſufficientibus pro perfecto Matrimonio *Jur. Græc. Rom.* lib. III. p. 231. 1181.

ANDRONICUS COMNENUS Protoſebaſtus, patriâ Byzantinus, patrem habuit Iſaacium Comnenum, primò Cæſaris, deindè Sebaſtocratoris dignitate ornatum, Alexii Comneni Imp. ex Irene Ducænâ filium tertio genitum. Anno MCLXXX. Manuel Comnenus moriens Alexium filium XIII. annorum puerum, Imperii ſucceſſorem reliquit. Cui Andronicus procerum potentiâ fretus, depoſito Alexio Comneno Proto-Veſtiario, ſe tutorem dedit. Mox ab Alexio, invito quidèm, in Imperii conſortium aſcitus eſt; nec his contentus ipſum Alexium ſtrangulari, ipſiúſque cadaver in mare projici juſſit. A menſe igitur *Novembri* anno MCLXXXIII. ſolus Imperium tenuit. Latinis erat infenſiſſimus, quos ubiquè vexavit, & Urbe Regiâ, occiſo per tumultum Joanne Cardinali, Romani Pontificis Legato expulit, ſuprà modum etiam in ſuos ſævitiæ deditus. Effractis quippè modeſtiæ & manſuetudinis repagulis, in omnia immanitatis genera irrupit. Verùm dùm Iſaacio Angelo inſidias ſtruit, ipſe populari tumultu comprehenſus eſt menſe *Septembri* MCLXXXV. & infinita conviciorum & contumeliarum genera, mille crudelitatis exempla perpeſſus, tandèm à furibundâ plebe confoſſus & diſcerptus, miſeram animam exhalavit, nil aliud ad tot mala reponentem, quàm κύριε ἐλέησον; & ad populum, Ἵνα τι κάλαμον σωὶ ἐλεμμένον συντρίβητε, *quid calamum contritum infringitis?* Memoratu non indignum eſt, quod hâc occaſione refert qui hoc tempore vivebat, Nicetas Choniates, ſub Andron. lib. II. num. xii. p. 378. nempè expilatis Sacellis Palatinis, ſacrum illud vaſculum, quo literæ ad Abgarum ipſius Chriſti Domini manu ſcriptæ, contineri dicebantur, furto ablatum periiſſe. Ad Andronicum redeo. Magna ei inerant vitia; habuit & ſuas virtutes; in pauperes miſericors & liberalis; in Quæſtores & Magiſtratus avaros & rapaces atrox & inexorabilis; in victu parcus & ſobrius, in Templa munificus; in D. Pauli Epiſtolas ingenti amore ferebatur; curioſas de rebus Divinis diſputationes prohibuit; viros eruditos ſummâ humanitate tractavit, muneribus auxit, & propè ſolium ſuum collocari juſſit; ut fatente Nicetâ, ſævitiam ſi demas, quam à barbaris inter quos diu vixerat, hauſiſſe videtur, de eo dici poteſt, non minimum inter Comnenos Imperatores fuiſſe, quin nec 1183.

ulli

SÆC. XII. ab Ann. MC. ulli quicquam de palmâ fuisse concessurum. Eloquentiâ erat egregiâ, eruditione singulari, rerum etiam Theologicarum peritissimus. Testis est prolixus, quem imperante adhuc patruo suo Joanne Comneno, scripsit *dialogus contra Judæos*. Cujus argumentum in operis initio ipse exponit his verbis,

Ἡ δογματικὴ, τῶνδε πρὸς λόγων χάριν,
Τὼ Ἑβραικὼ ἐξελέγχουσα πλάνω,
Τὰς εὐσεβεῖς δείκνυσι τοῖς πιστοῖς τρίβους
Ἔγραψα δ' ἀθλίῳ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ἐκ πάθης,
Ἀδελφόπαις Ἀναξίου. Αὐσόνων γένους
ΚΟΜΝΗΝΟΦΤΟΤΣ, ἐκ Σεβαστοκράτορος.
Εἰς γλῶ τραχθεὶς, καὶ γλυκὺ βλέψαι φάους.

Dogmatica horum sermonum gratia
Hebræorum refutans errorem
Pias fidelibus demonstrat semitas &c.

Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta ordinem Lambecianum CCLV. Nesselianum CVIII. Hunc codicem antiquum & optimæ notæ, folia CXXXVIII. continentem, ex Chio insulâ allatum, redemit Joannes Sambucus Cæsareus Medicus & Historicus, qui notâ primæ paginæ appositâ testatum fecit, sibi videri hunc codicem esse autographum, propriâ ipsius Andronici manu exaratum. Dialogum hunc Latinè vertit Joan. Livineius, & in LXIV. capita divisit. Versionem Livineianam Auctuario suo inseruit P. Stevartius *Ingolst.* 1616. 4*to.* à p. 263. usquè ad p. 405. De hoc opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. p. 169. Hunc dialogum nescio quo lapsu nisi forsan ejusdam & nominis & dignitatis sono deceptus, Andronico Palæologo Imp. anno MCCCXXXII. defuncto, tribuit Whartonus heu! quondàm noster, *Append. ad Hist. Liter.* p. 24. Sed constat Joan. Livineium, ipsum in errorem perduxisse, dùm in præfatione versionis suæ asserit hunc dialogum anno MCCCXXVII. compositum & editum fuisse. Eundem penè errorem erravit Miræus *Auct.* cap. 412. p. 256. & cum Miræo suo Cas. Oudinus *Supplem.* p. 593.

1183. Vide Part. I. p. 691. RADULPHUS de DICETO, Anglus, Archidiaconus Londinensis, Ædis Paulinæ apud Londinenses Decanus factus est anno MCLXXXIII. Præter opera ejus quæ alibi recensuimus, scripsit *Historiam compendiosam* de Regibus Britonum à Bruto ad Cadwalladrum istius gentis ultimum, qui mortuus est anno DCLXXXIX. Hanc edidit Tho. Galeus, *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 553. eique Anonymum de partitione Provinciæ in schieras, Episcopatus, & Regna, ex codice Arundeliano subjecit. Composuit etiam Radulphus indiculum *de successione Archiepiscoporum Cantuariensium, & à quibus Apostolicis pallia susceperunt.* Hunc ex Membranis Lambethanis evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 87. sed in quo præter nudum nominum indiculum, nihil aliud continetur. Contexuit etiam Historiam *de Archiepiscopatibus & Episcopatibus Angliæ* ab Augustini adventu ad annum MCXCIX. In quibusdam Episcopatibus ulteriùs protenditur. Verùm additiones ab aliâ manu profectæ sunt, forsan Joannis Pyke, qui non unum Radulphi opus contraxit, vel interpolavit. Habetur hæc Historia MS. Bibliothecæ Norfolcianæ *Cod.* CCXX. Ex quo Historiam de Archiepiscopis Cantuariensibus à primâ sedis fundatione

ſundatione ad annum MCC. notis ſuis illuſtratam edidit H. Whar- SÆC. XII. ab Ann. MC.
tonus *Angl. Sacr.* T. II. p. 677. Reliqua de aliis ſedibus inſuper habuit, tùm quòd nihil eximium præbuerint, tùm quòd in Hiſtoriis Radulphi editis verbatim ferè ſuis quæq; locis ſint reperta. Vide *Præfat.* n. xxiii. p. 28. ubi etiam de aliis Chronicis & Hiſtoriis Radulpho noſtro in eodem codice Norfolciano adſcriptis, accuratè agit. Quin & opus integrum apud ſe MS. extare teſtis eſt alibi idem Whartonus *de Decan. Londineuſ.* p. 205. In indiculo librorum Bibliothecæ Ædis Paulinæ anno 1458. facto, extabat *poſtilla* Radulphi de Diceto, *ſuper Eccleſiaſticum*, & ſuper librum *Sapientiæ*. An verò ſuperſit hodiè, non didici.

ANONYMUS Hiſtoriæ Selbienſis Auctor, Monachus Selbienſis, claruit anno MCLXXXIV. Juvenis adhuc, viceſimo ſecundo ætatis anno, ex Prioris, cæterorúmque Seniorum relatione, ſcripſit Hiſtoriam Monaſterii Selbienſis in Angliâ, à primâ ejus fundatione anno MLXIX. uſquè ad annum MCLXXXIV. quam primus in lucem protraxit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 594. 1184.

PANDULPHUS, patriâ Piſanus, dignitate Cardinalis, claruit circa annum MCLXXXIV. Scripſit Vitam Gelaſii II. ſummi Pontificis, quam notis illuſtratam edidit Conſtantinus Cajetanus *Romæ* 1638. *4to.* Vitas etiam Pontificum, ſeu potiùs additiones ad Chronica Damaſi Papæ ſcripſiſſe dicitur. 1184.

ANONYMUS, Græcus Chronologiæ Conſtantinopolitanæ Auctor, claruit anno MCLXXXV. Contexuit Chronologiam Imperatorum Conſtantinopolitanorum à Conſtantino M. uſquè ad Andronici Comneni exitum, qui anno MCLXXXV. à furibundâ plebe occiſus eſt. Incipit, Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη λϛ'. &c. Deſinit, Ἀνδρόνικος ἔτη γ'. Extat MS. Biblioth. Vind. *Cod. Med.* XX. num. vi. loco quidem non ſuo, fol. 4. Vide Neſſel. *Catal.* Part. III. p. 32. 1185.

WILHELMUS STEPHANIDES, vulgò FITZ-STEPHENS, natione Anglus, domo Londinenſis, parentibus nobilitate Normannicâ claris oriundus, claruit anno MCXC. Studia ſua tùm in Angliâ tùm in Galliâ ſtrenuè & fœlicitèr promovebat, Monachus poſteà Cantuarienſis factus. Thomæ Archiepiſcopo ſuo in exilio conſtantèr adhæſit, impenſè coluit. Condidit opus *de Vitâ & Paſſione & Miraculis* Thomæ Cantuarienſis, gentilis ſui, quod magnam partem habetur in *Quadrilogo*, ipſius Thomæ Epiſtolis præfixo. Compoſuit etiam ſtylo non ineleganti deſcriptionem nobiliſſimæ civitatis *Londoniæ*, in quâ ipſe natus erat. Hanc deſcriptionis ſuæ civitatis Londinenſis, quam patrio ſermone adornavit, calci attexuit Joan. Stovius noſtras p. 704. 1190.

AUCTOR Anonymus Chronici Rhemenſis, claruit circa annum MCXC. Scripſit breve Chronicon Rhemenſe à Chriſto nato ad annum MCXC. Habetur apud Labbeum *Biblioth. Nov.* T. I. p. 358. 1190.

JOANNES WALLINGFORD, natione Anglus, propè viculum qui *Stodham* dicitur, ex mediocri proſapiâ oriundus, *Magiſter Johannes de cellâ* dictus. Juvenis adhuc, in Academiâ Pariſienſi prima ſtudiorum tyrocinia poſuit, ubi & Magiſtri gradum adeptus eſt. Aſſumpto religionis habitu, ut loqui ament Pontificii, ad Prioratum Wallingfordienſem vocatur. Tandem mortuo Guarino, anno MCXCV. Cœnobii S. Albani Abbas factus eſt. Ubi poſtquàm Monaſterii ſui gubernacula 1195.

SÆC. XII. ab Ann. MC. bernacula XIX. annos tenuisset, obiit anno MCCXIV. Plura de eo, ejúsq; Vitâ, Morte, rebúsq; gestis, plenâ manu tibi dabit Matthæus Paris *in Vitis Abbatum S. Albani* p. 103. Extat sub ejus nomine *Chronicon* ab anno CCCCXLIX. quod alius, quem Rodulphum Wendover fuisse conjicit Cl. Editor, ad ann. XLII. Henrici III. continuavit. Hoc Chronicon ex codice Cottoniano, ad annum usque MXXXV. edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 525. An ulteriùs progressus sit Joannes noster, non indicat.

1196. NICOLAUS, Methonensis in Macedoniâ Episcopus, claruit circa annum MCXCVI. Scripsit *Theologiam de S. Trinitate.* Ex quo opere fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* num. i. p. 1. Incipit hoc modo. Τὶς ὅλως ἀνάχοιλο τῷ ἐν Χριστιανοῖς πλεόνων ὅτι τῆς ἁγίας τριάδ☉. δύο εἰσάγειν αἴτια &c. Dubium est an idem sit hic Nicolaus cum Nicolao Methonensi, quem Part. I. p. 625. ad ann. MXC. retulimus. Plures fuisse qui sub hoc nomine latent scriptores, admodùm probabile videtur L. Allatio *de Consens.* l. II. cap. 10. §. 2. adeoq; Tractatum tertium *de processione Spiritûs S.* qui sub Nicolai Methonensis nomine circumfertur, Nicolao cuidam juniori, qui post Nicephori Blemydæ ætatem vixerit, adscribendum censet. Uter fuerit Nicolaus noster, primus an secundus, an tertius ab utroque diversus, non liquet. Certè cùm Cl. Lambecius nostrum ad hunc annum referat, temerè loco suo non amovendum censeo, donec certiora edocti fuerimus.

1196. ALEXANDER, Cœnobii S. Bartholomæi de Carpineto in Italiâ Monachus, claruit anno MCXCVI. Efflagitantibus id fratribus suis Monachis, condidit Monasterii sui Chronicon libris VI. iisque collectanea de ejusdem fundatione & dotatione subjecit. Extat hoc opus ex Membranaceo codice Monasterii Casæ Novæ primùm in lucem editum à Ferd. Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 1231.

1198. Vide Part. I. p. 699. SYLVESTER GYRALDUS, Cambrensis natione, natus anno MCXLVI. Episcopus Menevensis factus est anno MCXCVIII. Inter opera ejus quæ hodiè extant MSS. habetur *Speculum Ecclesiæ*, sive *de Monasticis ordinibus & Ecclesiasticis Religionibus variis, distinctionum libri* IV. in Bibliothecâ Cottonianâ sub *Tiberio* B. XIII. In hoc opere Monachos acerrimè persequitur, eorúmq; mores parùm honestos, fraudes, & inscitiam mordaci sale perfricuit. Certè Monachos, ignavum & luxuriosum hominum genus odio plusquàm Vatiniano habuit Gyraldus, & datâ quâvis occasione falsè perstringit; ut hanc Litaniam sæpiùs ipse repetiverit sæpiùs aliis commendaverit, *à Monachorum malitiâ libera nos, Domine.* Ex hoc opere; nempè *distinctione* II. c. 23, 24. Vitam Hugonis Nonant Episcopi Coventrensis & Lichfildensis decerpsit & separatim edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* T. II. p. 349. Extant etiam Gyraldi nostri *de Vitâ Galfredi*, Eboracensis Archiepiscopi, libri II. qui in codice MS. sine Auctoris nomine habentur; *Legenda S. Remigii*, seu *de Vitis S. Remigii & Episcoporum Lincolniensium illi succedentium*; *Epistola* ad Stephanum Langtonum Cant. Archiep. *de abdicatione Archiepiscopatûs non faciendâ*; de libris à se scriptis *Epistola* ad capitulum Herefordiense; *de descriptione Walliæ* liber secundus; *Retractationes de libris propriis*; *de rebus à se gestis* libri tres; *de jure & statu Menevensis Ecclesiæ distinctiones* seu *dialogi* VII. Plurimas sententias & verborum flosculos otiosos in hoc opere se resecuisse agnoscit Editor; *Vita S. Davidis*

Archiepiscopi

Archiepiſcopi Menevenſis. Hæc omnia collegit, & ex variis codicibus MSS. luce publicâ donavit idem vir clariſſimus, & in evolvendis, conquirendiſque ſacris patriæ ſuæ monumentis ſtupendæ planè diligentiæ *ibid.* p. 373. Poſt hæc in præfatione enumerata, operum Gyraldi ineditorum, quæ propriis oculis luſtravit, catalogum contexuit. Nos de iis ſummatim agemus. Sunt autem *Legenda* S. Æthelberti Orientalium Saxonum Regis. Habetur in codice Cottoniano ſub *Vitellio* E. VII. *Walliæ Mappa* ſeu Tabula chorographica in fronte codicis Weſtmonaſt. minio depicta. *Gemma Eccleſiaſtica*; prima pars agit *de Sacramentis magis neceſſariis*, ſecunda *de Clericali honeſtate & continentiâ*; extat in Cod. Lambethano. Carmen *de miſeriis conditionis humanæ* ibid. Liber *Carminum & Epigrammatum* ib. & in Cottoniano ſub *Vitel.* E. V. *Speculum Eccleſiæ*, de quo ſuprà, præmiſſâ prolixâ ad Stephanum Cantuarienſem Archiepiſcopum de literaturæ defectu *Epiſtolâ*; tres priores operis partes in recenſendis & inſectandis Monachorum nequitiis abſolvuntur; quarta de ſtatu, inſtitutione, honore &c. Sedis Romanæ, aliarúmque Sedium Patriarchalium, & de munere Paſtorali & Epiſcopali agit; *Symbolum Electorum*, ſeu Epiſtolæ variæ à ſemetipſo collectæ, & Tractatus alii; nempè de ſacræ Scripturæ præſtantiâ & dignitate, ad Walterum Mapes Archidiac. Oxon. & quædam alia. *De Principis inſtructione diſtinctiones tres*, opus prolixum, lectúque dignum; aſſervatur in codice Cottoniano ſub *Julio* B. XIII. num. ii. Notam de hoc opere, codici MS. appoſitam, quam habes *Hiſt. Liter.* Part. I. p. 699. monuit me idem vir amiciſſimus eſſe frivolam & ineptam recentioris cujuſdam ſcriptoris, circa annum MDC. ſcriptam. Prologi librorum à ſemetipſo ſcriptorum, in unum volumen operâ ſuâ congeſti, in Biblioth. Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes habentur.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

NIGELLUS de WIREKER, natione Anglus, Eccleſiæ Cantuarienſis Præcentor & Monachus, claruit anno MCC. Quem à multâ lectione, nec minori judicio, ex Lelandi teſtimonio magnoperè commendat Baleus*, qui plura illius opera recenſet. Scripſit inter alia carmine, & Gulielmo de Longo Campo Epiſcopo Elyenſi Regníq; Cancellario dicavit, *Brunellum*, ſive *Speculum Stultorum*, Coloniæ 1499. editum, 4*to.*

1200.

* Cent. III. c. 50. p. 245.

ANONYMUS Chronici Atinenſis Auctor, Cœnobii forſan Foſſæ Novæ Monachus, circa annum MCC. vel paulò poſt claruiſſe videtur. Scripſit breve Eccleſiæ Atinenſis Chronicon ab anno primo Julii Cæſaris incipiens; poſteà Eccleſiæ ſuæ res ſuccinctè quidèm, ſed accuratè, ad ann. uſq; MCC. perſequitur. Breviculam appendicem addidit Anonymus alter ad annum uſquè MCCCLVI. Edidit hoc Chronicon ex antiquo Manuſcripto Foſſæ Novæ, Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. ſub calcem p. 493.

1200.

SÆC. XII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. XII. ab Ann. MC.

1102. LATERANENSE I. ſub Paſchali II. Papâ, anno MCII. celebratum. In quo in Henricum Imp. qui non ſemel antehàc excommunicatus ad cauſam dicendam Romam non venerat, ut & in Archiepiſcopum Capuanum à Monachis Caſſinenſibus Sacrilegii accuſatum, ſententia fertur. Acta recitat Urſpergenſis ad annum MCII. p. 184. Ubi etiam formula Anathematiſmi exhibetur. Videſis item Chron. Caſſin. lib. IV. cap. 40.

1102. LONDINENSE I. anno MCII. ſub Anſelmo Cantuarienſi, præſentibus Mauricio Eboracenſi plurimiſque aliis Epiſcopis, in Eccleſiâ B. Petri Weſtmonaſterienſi habitum. In quo, præter multa diſciplinæ Eccleſiaſticæ neceſſaria conſtituta, Guido Abbas Perſoræ propter Simoniam, alii alias ob cauſas, damnati & depoſiti ſunt. Extant Acta & Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* XXIX. ſeu potiùs Canonum *Breviaria*, ex Anſelmi operibus excerpta apud Eadmer. *Hiſt.* lib. III. p. 67. Will. Malmesbur. *de geſt. Pontif.* lib. I. fol. 129. p. 2. *Conc.* Tom. X. p. 728. Ubi Anſelmi aliquot Epiſtolæ ſubjiciuntur. Agit præterea de hâc Synodo Florentius Wigorn. ad ann. MCII. p. 474. Omnia in unum collecta exhibentur apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 21. Confer Chronicon Saxonicum ad ann. MCII. p. 210.

1104. FUSSELENSE apud S. Mariam de *Huſillos* propè Palentiam, præſide Richardo Pontificis Legato, præſente Alphonſo VI. Rege à *XIII.* Epiſcopis anno circiter MCIV. (neque enim tempus admodùm certum eſt) celebratum. Quo de finibus regundis inter Epiſcopos Oxomenſem & Burgenſem diſceptatur, quædam circa divinum Officium tractantur, conjugia Clericorum, ſed irrito conatu, prohibentur. Habentur Acta ex Sandovalio *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 317. ubi eruditiſſimus Card. d'Aguirre de tempore hujus Synodi adverſus Sandovalium prolixè diſputat. Anno MCX. vel ineunte ſequenti habitum eſt Concilium *Carrionenſe*, in quo ventilata eſt cauſa Gundiſalvi Mindonienſis Epiſcopi duos Archipresbyteratus Eccleſiæ Compoſtellanæ contra jus retinentis. *Ibid.* p. 318. *Legionenſe* anno MCXIV. Quid verò in eo actum ſit, non liquet. *Ibid.* p. 319.

1104. TRECENSE I. præſente Richardo Pontificis Legato, anno MCIV. habitum. In quo Hubertus Silvanectenſis Epiſcopus Simoniæ accuſatus jurejurando ſe purgavit. Vide Ivonis Epiſtolam ad Paſchalem &c. & *Conc.* Tom. X. p. 738. Eccleſiis aliquot privilegia conceſſa habentur *ibid.* p. 739.

1104. LATERANENSE II. anno MCIV. vii. Cal. *April.* celebratum. In quo Inveſtiturarum in Anglià fautores excommunicantur; nempè tàm Regis conſiliarii, qui ipſum ad hoc flagitium impellunt, quàm ii qui ab eo hoc modo inveſtiti ſunt, inquit Paſchalis Papa, qui meminit hujus Synodi Epiſtolâ centeſimâ ad Anſelmum datâ *Conc.* T. X. p. 706.

BAL-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

BALGENTIACENSE I. in villâ Aurelianensis Diœcesis ad Ligerim fl. ann. MCIV. iii. Cal. *Aug.* præsidente Richardo Cardinale Pontificis Legato habitum. In quo, ventilatâ Philippi Regis, qui tùm aderat, causâ, res tandèm in medio relicta est, Episcopis de Regis absolutione haud benè convenientibus. Confer Ivonis ad Paschalem Pontificem *Epist.* CXLIV. p. 249. 1104.

PARISIENSE I. anno MCV. iv. Non. *Decembr.* habitum. In quo Philippus & Bertrada eâ lege absoluti sunt, ut tactis SS. Evangeliis juraret uterque se à toro & omni familiari conversatione in posterum abstinere. Extant Philippi ad Lambertum Atrebatensem, & Lamberti ad Paschalem Papam, hâc de re Literæ *Conc.* Tom. X. p. 742. 1105.

FLORENTINUM anno MCV. à *CCCXL.* Episcopis celebratum. In quo Fluentius Episcopus Florentinus, qui occasione prodigiorum quæ hoc tempore acciderunt Anti-Christum jam tum natum esse docuit, vanitatis & erroris arguitur, & post gravem increpationem & admonitionem dimissus est. Hæc ex Sabellico & Antonino referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 743. 1105.

QUINTILINEBURGENSE apud Northusum anno MCV. iv. Cal. *Julii* coactum. In quo damnantur Simonia, Fornicatio, aliáque vitia; & multa pro reformandis moribus constituta sunt. Acta habet Anonymus quidam illius temporis scriptor apud Urspergensem ad annum MCV. p. 186. 1105.

MOGUNTINUM anno MCV. frequenti admodùm tùm Episcoporum, tùm Optimatum conventu habitum. In quo, depositio Henrico IV. (sententiam ferentibus Romanæ Sedis legatis) filius ejus ad Imperium evehitur. Cui proindè imperialia insignia, Crux & Lancea, Sceptrum, Globus, & Corona tribuuntur. Vide Conrad. Urspergensem loco citato ad hunc annum p. 188. & Otton. Frising. Chron. lib. VII. c. 11. p. 145. 1105.

PICTAVENSE anno MCVI. præsidente Brunone Pontificis Legato habitum. Quo, veniente Boamundo Antiochiæ duce, & maximoperè id urgente, multi ad suscipiendam expeditionem Hierosolymitanam animati sunt. Hæc Sugerius, qui huic Concilio interfuit, in Vitâ Ludovici Cratsi cap. 9. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 746. Ubi alii citantur. 1106.

GUASTALIENSE ad Padum fl. in Lombardiâ anno MCVI. xi. Cal. *Novembr.* habitum. In quo de Episcopis (quos vocant) schismaticis in unionem Ecclesiæ recipiendis agitur, &, quod primo loco tractatum est, Ecclesiæ totius Æmiliæ ab Episcopi Ravennatensis subjectione eximuntur; cum hæc ipsa Metropolis per annos jam penè centum adversus sedem Apostolicam se erexerat. Extant *Capitula* III. & Paschalis Papæ *Epistolæ* III. Conc. Tom. X. p. 748. 1106.

HIEROSOLYMITANUM I. anno MCVII. habitum. In quo, depositio Ebremaro, Daybertus Patriarcha, qui ab Hierosolymorum Rege sede suâ pulsus erat, sedi suæ restitutus est. Verùm Daiberto morte subitaneâ erepto, Ebremarus Patriarchatui suo iterùm inhiabat, sed sententiâ Synodali depositus est, mox ad sedem Cæsarienſem translatus. De his agit Will. Tyrius *Bell. Sacr.* lib. XI. cap. IV. p. 797. 1107.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1107. FLORIACENSE, apud Monaſterium diœceſis Aurelianenſis ad Ligerim fl. anno MCVII. xiii. Cal. *April.* habitum. In quo, præſente Ludovico Rege, corpus S. Benedicti metallino & cupreo ſcrinio inſertum magnâ quidem pompâ levatum eſt. Hæc Chronicon Senonenſ. ad ann. MCVII. Vide *Conc.* Tom. X. p. 753.

1107. TRECENSE II. anno MCVII. circa Aſcenſionem Domini præſente Paſchali Papâ habitum. In quo Simoniaci, Laici beneficiorum collatores, & rerum Eccleſiaſticarum invaſores excommunicantur. Hæc ex Urſpergenſi, Sugerio, aliiſque referunt Collectores Conciliorum T. X. p. 754.

1107. LONDINENSE II. anno MCVII. præſentibus Anſelmo Cantuarienſi, Gerardo Eboracenſi, aliiſq; Epiſcopis, Abbatibus, plurimiſq; Regni proceribus, Cal. *Auguſt.* in Palatio Regis habitum. In quo ſtatutum eſt, inveſtituras à laicis non eſſe accipiendas, annuente Rege, ut ſine baculi paſtoralis, vel annuli traditione id fieret, concedente quoque Anſelmo, ut nullus in Prælationem electus, pro homagio quod Regi faceret, conſecratione ſuſcepti honoris privaretur. In hâc etiam Synodo obedientiam & ſubjectionem quam ſibi promiſerat, à Gerardo ad ſedem Eboracenſem jam tranſlato, exigebat Anſelmus. Annuit Gerardus, eouſque pollicitus, ſe eandem obedientiam exhibiturum, quàm Hereſordienſi Eccleſiæ ab eo ſacrandus olim promiſerat. De hâc re agunt Eadmerus *, Matth. Paris †, Hovedenus ‖, M. Weſtmonaſt. *, & Hiſtoriæ Anglicanæ ſcriptores paſſim. Conſulat Lector quæ habet Spelmannus Tom. II. p. 28.

* Hiſt. l. IV. p. 91. † Ad annum MCVII. p. 63. ‖ Annal. Part. I. p. 270. * Ad annum MCVII. fol. 18.

1108. LONDINENSE III. anno MCVIII. præſente Rege Henrico I. ab Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi, cæteriſque Angliæ Epiſcopis & Magnatibus, in Feſto Pentecoſtes coactum. In quo Clerici incontinentes ſeveriſſimè damnantur. Extant de hâc re *Canones* X. apud Florent. Wigorn. ad hunc annum p. 479. R. Hoveden. Part. I. fol. 270. p. 2. Eadmer. *Hiſt.* lib. IV. p. 95.

1108. BENEVENTANUM I. anno MCVIII. menſe *Octobri*, à Paſchale II. Papâ de inveſtiturâ Beneficiorum à laicis non ſumendâ celebratum. In quo Paſchalis excommunicationem utrique, & qui daret, & qui acciperet, interminatus eſt. Veſtimenta etiam ſæcularia & pretioſa reprehendit, iiſque uti Clericos vetuit. Vide Chron. Caſin. lib. IV. cap. 35.

1109. LONDINENSE IV. anno MCIX. ſub Henrico I. habitum. In quo cauſa Thomæ Eboracenſis, obedientiam Anſelmo Cantuarienſi præſtare recuſantis, excuſſa eſt & definita. Thomas in Archiepiſcopum Eboracenſem electus fuerat. Electum, niſi præſtitâ prius ſibi tanquàm Primati debitâ ſubjectione & canonicâ obedientiâ, Anſelmus conſecrare noluit, omnibuſque Angliæ Epiſcopis ſub anathematis pœnâ interdixit nè ipſum ordinarent; ſcriptis etiam ad Paſchalem Papam literis, nè illum niſi hâc lege conſecratum pallio donaret. Legem accipere renuit Thomas, ſaltem per longas ambages detrectavit. Quæ omnia ex ipſius Anſelmi Epiſtolis apud Eadmerum Hiſt. lib. IV. p. 97. facilè colligi poſſunt. Pendente adhuc lite, xi. Cal. *Maii* diem ſuum obiit Anſelmus. Poſt cujus mortem, in ſubſequente Feſto Pentecoſtes, ut in majoribus ſolenniis

ſolenniis fieri ſolebat, conveniebant apud Regem Epiſcopi, Procerésque. Quo tempore habito Concilio, cauſâque hâc diu multúmque agitatâ, concluſum eſt, Rege etiam id volente, Thomam in conſecratione ſuâ Canonicam obedientiam Sedi Cantuarienſi præſtare debere. Quod & factum eſt iv. Cal. *Julii*, in Eccleſiâ D. Pauli, Richardo Londinenſi utpotè Collegii Archiepiſcopalis Decano, vacante jam Sede, Metropolitani vices peragente. Pluribus hæc refert Eadmerus *ibid.* p. 103, 104. SÆC. XII. ab Ann. MC.

LAUSDUNENSE anno MCIX. à Girardo Papæ Legato habitum. Extant hujus Synodi Decreta duo, nempè de Eccleſiâ S. Petri Trenorcienſibus adverſus Epiſcopum & Canonicos Nannetenſes vindictâ: & de Capellâ S. Stephani monachis Majoris Monaſterii adverſus Canonicos Camiliacenſes adjudicatâ. Habentur hæc *Conc.* Tom. X. p. 762. 1109.

LATERANENSE III. anno MCX. Non. *Mart.* ſub Paſchali II. collectum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones aliquot, ſive potiùs Canonum aliquot veterum confirmationes, contra inveſtituras Laicorum, eorúmve qui rerum Eccleſiaſticarum diſpoſitionem ſibi vendicaverint; contra res naufragorum diripientes, &c. *Conc.* Tom. X. p. 764. 1110.

CLAROMONTANUM anno MCX. tempore Pentecoſtes habitum. In quo Mauriacenſis Eccleſiæ perſecutores (nempè Petrus Decanus, aliíque ejuſdem Cœnobii Monachi, qui pertractâ ad ſe Laicorum multitudine, Presbytero eruerant oculos, & armati in ipſum Abbatem irrumpentes, effuſo ſanguine Monaſterium polluerant) excommunicati ſunt. Extant Richardi Albanenſis *Epiſtolæ* duæ *Conc.* T. X. p. 765. Eodem anno habita eſt Floriacenſis Synodus, in quâ eadem cauſa iterùm agitata eſt. 1110.

HIEROSOLYMITANUM II. anno MCXI. præſente Cone Papæ Legato celebratum. In quo Henricum Imp. ob Papam ab eo captum, Cardinales malè tractatos, nobiles Romanos occiſos vel in cuſtodiam datos, & ingentem populi ſtragem, excommunicatum fuiſſe tradit Urſpergenſis ad ann. MCXVI. p. 198. ubi de Actis Synodi Lateranenſis agit. Confer item quæ habentur *Conc.* Tom. X. p. 767. 1111.

LATERANENSE IV. ann. MCXII. v. Cal. *Apr.* ſub Paſchali II. Papâ à centum circiter Epiſcopis per ſex integros dies celebratum. In quo privilegium illud, quod de concedendis ſibi Beneficiorum inveſtituris Henricus V. à Paſchali Papâ per vim extorſerat, revocatur; Et in ipſum Imperatorem anathematis ſententia promulgatur. Extant hujus Synodi Acta antiqua, & multò ampliora à Binio ex variis Scriptoribus collecta *Conc.* Tom. X. p. 679. 1112.

VIENNENSE ad Rhodanum fl. anno MCXII. vii. Cal. *Octobris* præſidente Guidone Pontificis Legato congregatum. Quo omnis inveſtitura rei Eccleſiaſticæ de manu laicâ hæreſis eſſe judicatur; Et Henricus Imp. ob extortas inveſtituras Synodali Decreto excommunicatus eſt, miſſis ad Pontificem Decretis, à quo non niſi poſt annos quatuor confirmata ſunt. Extant Hugonis ad Pontificem Epiſtola, Decreta & Acta *Conc.* Tom. X. p. 784. 1112.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1112. ANSANUM propè Lugdunum in Gallia anno MCXII. à Joanne Archiepiſcopo Lugdunenſi collectum. In quo agitatâ vexatiſſimâ hujus temporis controverſiâ, Laicorum inveſtituræ damnantur. Extat Joannis & Epiſcoporum Senonenſium qui huic Synodo intereſſe recuſaverint, ad Joannem Lugdunenſem *Epiſtola*, unà cum Joannis *Reſponſoriâ* Conc. Tom. X. p. 786.

1114. WINDLESHORENSE I. anno MCXIV. vi. Cal. *Maii* ab Henrico Rege, Epiſcopis & Proceribus Angliæ habitum. In quo de electione Archiepiſcopi Cantuarienſis unicè agitur. Rex Fariſium Abbatem Abingdonienſem ad hanc dignitatem promovere voluit; Epiſcopi, & Procerum plures aliquem ex Epiſcopali vel Clericali ordine maluerunt. Tandem communi ſuffragio Radulfus Antiſtes Roffenſis in Archiepiſcopum electus eſt. Vide Eadmerum, qui præſens interfuit, *Hiſt.* lib. V. p. 109.

1114. BELLOVACENSE in Archiepiſcopatu Rhemenſi an. MCXIV. viii. Id. *Decembr.* à Conone Papæ Legato congregatum. In quo Henricus Imp. iterùm anathemati ſubjicitur, & querela ab Ambianenſibus de Godefrido Epiſcopo, qui ſedem ſuam deſeruerat, Synodo oblata eſt. Extant Decreta quædam de immunitatibus & moribus Eccleſiaſticis *Conc.* Tom. X. p. 797. Hoc eodem anno habita eſt ad Ceperanum non procul à ripa fl. Lyris Synodus, quâ vix aliud agitur, quàm quod Monachus Caſſinenſis, qui invitus in Monaſterium detruſus fuerat, à voto abſolvitur, & Gulielmus Dux Apuliæ Calabriæq; conſtituitur. Fuſiùs hæc referunt Chronicon Caſſinenſe lib. IV. cap. 51. & Chron. Benevent. apud Baron. ad ann. MCXIV. p. 100.

1114. PALENTINUM I. anno MCXIV. viii. Cal. *Novembr.* Præſidente Bernardo Toletano Pontificis Legato convocatum. In quo ſubverſionibus & calamitatibus, quæ Hiſpaniarum Eccleſias tantoperè vexarant, Patres finem imponere ſollicitè ſatagerunt; & Epiſcopum ad ſedem Lucenſem jam vacantem promoverunt. Extant Acta aliáque huc ſpectantia ex Hiſtoria Compoſtellana MS. & alio Cod. MS. apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 319.

1114. COMPOSTELLANUM anno MCXIV. à Didaco Gelmirez ejuſdem ſedis Epiſcopo pro diœceſi ſuâ habitum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam, quædam ad communem utilitatem ſalubritèr ſancita ſunt. Extant *Canones* XXV. *de Eccleſiis*, *de Judicibus*, *de calumniis Pauperum*, *de die Dominicâ*, *de Quadrageſimâ*, *de Vicariis*, &c. quos ex codice MS. Mondexarenſi, cum MS. Toletano collato publici juris fecit Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſp.* p. 261. deindè *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 322.

1115. OVETENSE in Aſturia ad Aſlam fl. anno MCXV. die Pentecoſtes præſide Pelagio Epiſcopo Ovetenſi magno Epiſcoporum & Magnatum numero celebratum. Extant hujus Synodi *Conſtitutiones* ſive *Canones* III. quorum poſtremo cavetur, *nè aliquis à dextris Eccleſiæ infra* LXX. *paſſus per vim extrahatur.* Adjectæ ſunt ingenti agmine ſubſcriptiones tùm Nobilium, tùm Epiſcoporum, quibus Conſtitutiones hæ Synodales confirmantur. Extant omnia ex Codd. MSS. Toletanis deprompta, d'Aguirrii notis illuſtrata *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 324.

SUES-

SUESSIONENSE I. præſente eodem Conone, iiſdem de cauſis habitum. In quo Godefridus Ambianenſis è Cartuſiâ ad Sedem ſuam revocatur. Videſis Nicol. in *Vit. Godefr.* lib. III. cap. 30. Eodem anno MCXV. in Synodo Rhemenſi eadem decreta ſunt. Contra Henricum Imp. in Synodis Colonienſi & Catalaunenſi, eodem anno habitis, idem actum eſt. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1115.

SYRIACUM, loco incerto, forſan Hieroſolymis, anno MCXV. habitum, præſidente Epiſcopo Arauſicenſi Pontificis legato. In quo Arnulphus Hieroſolymitanus Patriarcha, multorum criminum vitæq; maleactæ reus, Synodali ſententiâ depoſitus eſt. Nihilominùs homo vafer Romam proficiſcens, blandiſq; verbis, ſed præcipuè larga munerum profuſione, bono Paſchali fucum faciens, ſedem ſuam recuperavit. Tradit hæc Will. Tyr. *Bell. Sacr.* lib. XI. cap. 26. 1115.

TRENORCIENSE anno MCXV. à Guidone Papæ Legato coactum. In quo decretum eſt, Eccleſiam S. Joannis Veſontionenſis pro matrici habendam eſſe. Extant Acta & Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. pag. 803. 1115.

COLONIENSE I. anno MCXVI. à Theodorico Papæ Legato ob promulgandam excommunicationem, quæ in Henricum Imp. Romæ lata erat, habitum. Vide Urſpergenſ. in Chron. ad ann. MCXVI. Et quæ in Chronico Hirſaugienſi habet Trithemius. 1116.

LATERANENSE V. anno MCXVI. pridiè Nonas *Martii* ſub Paſchali II. in Eccleſiâ Conſtantinianâ habitum. In quo Acta Concilii Lateranenſis III. de inveſtituris, Henrico Imperatori per vim conceſſis, confirmantur, & Eccleſiæ S. Joannis Veſontionenſis cauſa tractata eſt. Extant Acta apud Urſpergenſ. ad ann. MCXVI. p. 187. & *Conc.* T. X. p. 806. In hâc etiam Synodo cauſa Groſulani Mediolanenſis Archiepiſcopi tractata eſt. Vide ibid. in *Append.* p. 1838. De hujus Groſulani electione habita eſt Synodus Mediolanenſis ann. MCI. *ibid.* p. 1832. quem, ſedem ſuam deſerere coactum, Paſchalis Papa in Synodo Romanâ anno MCIII. reſtituit *ibid.* p. 1833. 1116.

ROMANUM I. anno MCXVI. habitum. In quo Monaſterio Caſſinenſi præ Cluniacenſi prærogativa adjudicata eſt, Caſſinenſe hanc ſibi gloriam à Romanis Pontificibus conceſſam vendicante, ut ipſe, tanquàm Pontificis Romani Vicarius, *Abbas Abbatum* appellaretur. Vide Chron. Caſſinenſ. lib. IV. cap. 62. 1116.

BENEVENTANUM II. anno MCXVII. habitum. In quo Mauricius Burdinus Epiſcopus Bracarenſis, poſteà ſub nomine Gregorii VIII. Antipapa factus, qui Henricum Imp. Romæ abſente Papâ coronaverat, excommunicatus eſt. Vide Falc. Benev. Chron. ad annum MCXVII. & Petr. Bibliothecar. in vitâ Paſchalis II. 1117.

CAPUANUM anno MCXVIII. habitum. In quo Henricus IV. Imp. & Mauritius Burdinus Gregorius VIII. dictus, excommunicantur. Vide Urſpergenſ. ad ann. MCXVIII. 1118.

COLONIENSE II. anno MCXVIII. à Conone Papæ Legato habitum. In quo excommunicatio in Henricum Imperatorem promulgatur. Ita Urſpergenſis ad annum MCXIX. p. 200. qui de Synodo Viennenſi 1118.

SÆC. XII. ab Ann. MC. Viennenſi & Frideſlarienſi eodem anno habitis eadem refert, ſed in annum MCXIX. diſertè reponit.

1118. TOLOSANUM I. anno MCXVIII. coactum. In quo expeditio in Hiſpaniam contra Saracenos (ſub quorum jugo miſerè gemebant hoc tempore Hiſpani) confirmata eſt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 824. Et *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 334.

1118. ROTHOMAGENSE I. anno MCXVIII. contra Rerum Eccleſiaſticarum invaſores habitum. Multa in hoc Concilio mota ſunt, multa agitata, nihil ferè actum eſt. Vide Order. Vital. ad annum MCXVIII. lib. XII. p. 846.

1119. TOLOSANUM II. anno MCXIX. viii. Id. *Jun.* à Calliſto Papâ II. celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* X. de Ordinationibus, hæreticis, primitiis, oblationibus, &c. Calliſti *Epiſtola* Synodalis, & Acta à Catello edita *Conc.* Tom. X. p. 856.

1119. RHEMENSE I. anno MCXIX. xiii. Cal. *Novemb.* à Calliſto II. Papâ, propter inveſtituras Eccleſiaſticas, excommunicationem Henrici Imp. aliáſque cauſas, Archiepiſcoporum *XV.* Epiſcoporum pluſquam CC. Abbatum, & Principum diverſarum Provinciarum ingenti concurſu celebratum. Ad hoc Concilium, præter Epiſcopos & Abbates Normanniæ, quatuor ex Angliâ miſit Rex Henricus I. teſte Eadmero *Hiſt.* l. V. p. 124. ad quem locum vide quæ eruditè pro more congeſſit Seldenus noſter in *Not.* p. 213. Huc etiam profectus eſt Turſtanus electus Archiepiſcopus Eboracenſis, qui, quòd contra Regis voluntatem, & in Sedis Cantuarienſis præjudicium conſecrationem ſuam à Papâ acceperit, in patriam redire à Rege prohibitus eſt; adeóque Archiepiſcopatu privatus cum Papâ Romam proficiſcitur, referente Chronici Saxonici compilatore ad hunc annum p. 221. Extant de rebus in hâc Synodo geſtis *Canones* V. & Acta hinc indè conquiſita *Conc.* Tom. X. p. 862. Modum verò hoc Concilium tenendi, quæq; in eo geſta ſunt præ aliis pleniſſimè deſcribit Order. Vitalis Hiſt. Eccl. lib. XII. p. 857.

1119. ROTHOMAGENSE II. anno MCXIX. à Goisfredo Archiepiſcopo habitum. In quo Presbyteris omne cum mulieribus conſortium interdictum eſt. Et cùm Presbyteri huic decreto ſtrenuè reclamarent, Albertus quidam homo eloquens, qui dicere cœpit, comprehenſus, & in ergaſtulum detruſus eſt. Pluribus hæc refert Orderic. Vit. ad annum MCXIX. lib. XII. p. 866.

1120. NEOPOLITANUM in Palæſtinâ anno MCXX. à Guaremundo Hieroſolymorum Patriarchâ, præſente Balduino Hieroſolymorum Rege, ad reformandos mores Eccleſiæ habitum. Factâ hujuſmodi reformatione, mox mala publica ceſſare cœperunt, & reipublicæ ſtatus ad meliorem frugem redactus eſt. De hâc Synodo agit Will. Tyrius lib. XII. cap. 13.

1120. SUESSIONENSE II. à Conone Papæ Legato anno MCXX. coactum. In quo Abaelardus ob maleſanam circa perſonas SS. Trinitatis ſententiam damnatus, & librum ſuum propriis manibus igni tradere ab Epiſcopis coactus, in Monaſterium detruditur, utì in Epiſtolâ hiſtoricâ *de propriis calamitatibus* ipſe fuſiùs exponit. Conſer quæ habet Otho

Otho Friſing. *de geſt. Frider.* lib. I. cap. 47. p. 433. Et G. Coſſartii notam *Conc.* Tom. X. p. 990. SÆC. XII. ab Ann. MC.

ROMANUM II. anno MCXXII. menſe *Martio* à Calliſto II. habitum. In quo Oderiſius Abbas Caſſinenſis conſecratur, & Epiſcopis quibuſdam de Monachis conquerentibus, Monaſterium illud ab omni jugo & ſervitute liberum eſſe decernitur, ſubjectione ſoli Pontifici reſervatâ. Vide Chron. Caſſinenſ. lib. IV. cap. 80. 1122.

WORMATIENSE anno MCXXII. magno Epiſcoporum & Optimatum numero, præſentibus Pontificis Legatis celebratum. In quo pax & concordia inter Henricum Imp. & Pontificem Romanum circa inveſtituras Laicorum ſancita eſt; annuente Henrico, ut inveſtitura abſq; annuli & bacculi traditione fieret. Extat Calliſti II. Privilegium Henrico conceſſum cum Henrici Reſcripto *Conc.* Tom. X. p. 889. Vide Anſelm. Gemblacenſ. in Chronico, & Urſpergenſ. in Chron. ad ann. MCXXII. 1122.

LATERANENSE VI. generale I. à Calliſto II. Papâ anno MCXXIII. habitum. In quo conditiones pacis inter Henricum & Pontificem de inveſtituris factæ confirmantur; Imperator, eíque adhærentes ab Eccleſiæ cenſuris abſolvuntur; Gregorii VIII. Antipapæ Acta reſcinduntur: Ad meliorem Eccleſiæ diſciplinam canones conduntur, facto etiam Canone, ut Chriſtianis in Terrâ S. militantibus auxilium mitteretur. Extant *Canones* XXII. cum Baluzii notis, & Acta Concilii à Binio undiq; congeſta *Conc.* Tom. X. p. 891. Ex hoc aliud Concilium, eodem anno de eâdem re Romæ habitum, malè exculpſit Baronius ad ann. MCXXIII. cùm unum idémque fuiſſe clariſſimè liquet. De hâc Synodo vide quæ habentur in *Append.* Conc. T. X. p. 1835. 1123.

LONDINENSE V. anno MCXXV. præſente Joanne Cremenſi Pontificis Legato congregatum. In quo ad corrigendos pravos Eccleſiæ mores conſtituti ſunt *Canones* XVII. Extant unà cum Honorii II. Epiſtolis aliquot ad hanc Synodum pertinentibus, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 32. & exindè *Conc.* Tom. X. p. 912. Canones hoſce non alios fuiſſe quàm quos anteà ſanxerat Anſelmus, additis quibuſdam aliis, neque tamen eos diu manſiſſe teſtatur Chronici Saxonici Auctor ad hunc annum p. 229. Joannes hic Cremenſis Papæ Legatus, qui in hâc Synodo legem adverſus Clericos concubinarios tulerat, eâdem nocte poſt miſſam celebratam, cum meretrice in lecto deprehenſus eſt. Ab hâc labe eum vindicare totis viribus conatur Baronius ad annum MCXXV. ſed fruſtrà; cum Hiſtorici noſtri ad unum ferè omnes id ei diſertè impingant. 1125.

NAMNETENSE in Armoricâ ſub Archiepiſcopo Turonenſi anno MCXXVII. menſe *Octobri* ab Hildeberto Turonenſi, & ſuffraganeis Epiſcopis coactum. In quo, inter alia, inceſtuoſæ nuptiæ damnatæ & prohibitæ ſunt. Interdictum etiam nè filii Sacerdotum ordinentur, niſi priùs Canonici regulares aut Monachi fierent. Extat Hildeberti ad Honorium Papam *Epiſtola* Synodalis unà cum Honorii *Reſponſoriâ*, Conc. Tom. X. p. 918. 1127.

LONDINENSE VI. anno MCXXVII. pro reformandis Eccleſiæ moribus congregatum. Acta hujus Synodi deſcribunt Matthæus Paris ad annum MCXXIX. & Florentii Wigornienſis continuator ad 1127.

SÆC. XII. ab Ann. MC. ann. MCXXVII. p. 504. ubi etiam *Canones* XII. exhibentur. Extant etiam apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 35. & *Conc.* T. X. p. 920. *Ibidem* p. 942. ad annum MCXXVII. habetur Concilium Londinenſe de prohibendis Sacerdotum focariis; quod non aliud à noſtro fuiſſe meritò ſuſpicatur G. Coſſartius. Quicquid ſit, certum eſt Chronici Saxonici compilatorem, hanc Synodum ad Feſtum S. Michaelis habitam, in quâ damnata ſunt Archidiaconorum & Presbyterorum conjugia, ad annum MCXXIX. referre, ut niſi uxores ante S. Andreæ Feſtum dimitterent, Eccleſiâ ſuâ, domóque privarentur, nec unquàm poſteà ibi ſuo munere fungerentur. Verùm Rege veniam concedente, domum reverſi ſunt. Neque hæc decreta ullam vim habuerunt, omnibus uxores ſuas, Rege permittente, ſicut anteà retinentibus. Vide Chron. Saxon. p. 234.

1128. TRECENSE III. in Campaniâ ſub Archiepiſcopo Senonenſi anno MCXXVIII. celebratum. In quo Militum Templariorum Ordo, nono inſtitutionis ſuæ anno, habitum album & regulam accepit. Extat *Regula*, præmiſſo prologo, LXXII. Capitula complectens *Conc.* Tom. X. p. 922. Confer quæ de hâc Synodo tradit Wilh. Tyrius lib. XII. cap. 7.

1128. RAVENNATENSE ann. MCXXVIII. habitum. In quo Aquileienſis & Venetiarum Patriarchæ depoſiti ſunt; quâ verò de cauſâ incertum eſt. Vide Baron. ad ann. MCXXVIII.

1129. PARISIENSE II. anno MCXXIX. habitum. In quo Argentolienſis Monaſterii Cœnobio S. Dionyſii reſtitutio facta eſt. Extant Matthæi Albanenſis Legati de Concilii ſententiâ, Honorii Papæ, & Ludovici craſſi *Epiſtolæ*, quibus Concilii Decreta confirmantur, *Conc.* Tom. X. p. 936.

1129. ILERDENSE in Hiſpaniâ Tarraconenſi anno MCXXIX. iv. Cal. *Aprilis* præſidente Joanne Sabinenſi, Cardinale & Pontificis Legato, à *IX.* Epiſcopis & pluribus Abbatibus celebratum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia, præcipuè de vitâ & honeſtate Clericorum conſtituta ſunt. Eruit Steph. Baluzius *Marcæ Hiſp.* lib. IV. Exindè *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 491.

1129. PALENTINUM II. in Hiſpaniâ Tarraconenſi ad Arrionem fl. ann. MCXXIX. primâ Quadrageſimæ hebdomade præſidente Raymundo Archiepiſcopo Toletano celebratum. Aderat Adelphonſus VII. Hiſpaniarum Rex, qui omnes Hiſpaniæ Epiſcopos, Abbates, Comites, Principes, & terrarum ſuarum poteſtates ad hoc Concilium invitavit. Plurima in hâc Synodo ad communem Eccleſiæ & Reipublicæ uſum, & ad diſciplinam Eccleſiaſticam reformandam ſtatuta ſunt, & jus Emeritanæ Eccleſiæ Compoſtellano Archiepiſcopo reſtitutum. Extant *Decreta* XVIII. *de Proditoribus publicis, de Concubinis Clericorum ejiciendis, de Monachis vagis, de Excommunicatis, de Adulteris & Inceſtuoſis ſeparandis, de Laicorum inveſtituris, de Obedientiâ Regi fideliter ſine dolo ab omnibus præſtandâ*, &c. Extulit hæc ex Codice MS. Mondexarenſi Card. d'Aguirre, primò *Notitiæ ſuæ* p. 283. deindè *Conc. Hiſp.* T. III. p. 340.

1130. ANICIENSE ſeu PODIENSE in Wallaunis, non procul à ripâ Ligeris, anno MCXXX. habitum. In quo Petrus Leonis, ſive *Anacletus* Antipapa excommunicatus eſt. Vide Guigon. Carthuſienſem

ſienſem in Vitâ Hugonis Gratianopol. & *Conc.* Tom. X. p. 971. Quod & eodem anno in Synodo Claromontanâ, ut & Stampenſi factum eſt. Vide Otton. Friſingenſ. lib. VII. cap. 18. & Bernard. Abbat. in Vitâ S. Bernardi lib. II. cap. 1. p. 1990. SÆC. XII ab Ann MC.

IOTRENSE in Diœceſi Meldenſi apud Gallos anno MCXXX. habitum. In quo in Thomæ, S. Victoris Pariſienſis Prioris, interfectores (Nepotes *ſc.* Theobaldi Archidiaconi Pariſienſis, cui ob illicitas exactiones Thomas animoſè reſiſtebat) excommunicationis ſententia lata eſt. Extant hâc de re Stephani Pariſienſis, Hugonis Gratianopolitani, & Innocentii Papæ Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. p. 974. 1130.

RHEMENSE II. anno MCXXXI. viii. Cal. *Novembr.* præſente Innocentio II. Papâ celebratum. In quo Anacletus Antipapa excommunicatur, & Ludovicus junior, præſente patre, Rex Franciæ ab ipſo Pontifice coronatur. Extant Acta ex variis Auctoribus collecta, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* XVII. *Conc.* Tom. X. p. 979. 1131.

LEODIENSE anno MCXXXI. habitum. In quo Halberſtadenſis Epiſcopus priſtino honori undè exciderat reſtituitur, & Anacletus Antipapa condemnatur. Vide Otton. Friſ. lib. VII. cap. 18. & Suger. in Vitâ Ludovici Craſſi, & quæ inde citantur *Conc.* T. X. p. 987. 1131.

PLACENTINUM anno MCXXXII. adverſus Anacletum Antipapam ab Innocentio II. ut titubantem Eccleſiarum Ciſalpinarum ſtatum conſolidaret, habitum. Vide Petr. Cluniacenſ. *Epiſt.* lib. III. 1132.

PISANUM anno MCXXXIV. ab Innocentio Papa contra Antipapam Anacletum indictum. In quo etiam Alexander Leodienſis Epiſcopus Simoniæ accuſatus, & comparere recuſans, deponitur. Vide Bernard. Abbat. Bonæ Val. in Vitâ S. Bernardi ubi ſuprà cap. 2. De hâc quoque Synodo vide Conc. Tom. X. pag. 989. & in *Append.* pag. 1839. 1134.

LEGIONENSE Eccleſiaſtico-Politicum, an. MCXXXV. in ipſo die Pentecoſtes à quamplurimis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & cujuſcunq; ordinis viris ad declarandum Alphonſum VII. Hiſpaniæ Imperatorem, habitum. In hâc Synodo multa ad obſequium Dei, multa ad utilitatem regni ſtatuta ſunt. Habentur Acta ex Hiſtoria MS. Adelphonſi VII. ab Aguirrio Cardinale ex Bibliothecâ Toletanâ edita *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 344. Sequenti anno habita eſt *Burgis* Synodus, præſidente Guidone Cardinale & Pontificis Legato, quâ plura circa ordinem divini officii ſancita ſunt. Vide *ibid.* p. 345. Eodem præſidente habitum eſt concilium *Vallis-Oletanum* ann. MCXXXVII. Quid in eo geſtum ſit, nos ferè latet. Vide ubi ſuprà p. 346. Nec melioris notæ ſunt, quæ de Concilio *Tarraconenſi* ann. MCXLVI. *de Palentino* ann. MCXLVIII. referuntur ibid. p. 354. de *Vallis-Oletano* generali ann. MCLV. *ibid.* p. 364. 1135.

ANTIOCHENUM anno MCXXXVI. pridiè Cal. *Decembr.* ab Alberico Oſtienſi, Pontificis Legato coactum. In quo Radulphus partis Latinorum Patriarcha Antiochenus ſecundus, eo quòd Romano Pontifici parere recuſaret, depoſitus eſt. Rem pleniùs enarrat Will. Tyrius lib. XV. capp. 15, 16, 17. 1136.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1136. HIEROSOLYMITANUM III. ab eodem Pontificis Legato eodem anno proximè poſt Paſcha habitum. In quo Templum Domini in Monte Syon dedicatum eſt, & de fidei articulis in quibus à Latinis diſſentirent, cum Armenorum Catholico diſputatum, qui nonnulla proindè ſe reformaturum promiſit. Vide Wilh. Tyrium loco citat. cap. 18.

1138. LONDINENSE VII. Weſtmonaſterii anno MCXXXVIII. ab Alberico Oſtienſi Pontificis Legato, Epiſcopis *XVIII.* & Abbatibus *XXX.* celebratum. In quo, vacante jam ſede, de Archiepiſcopo Cantuarienſi eligendo actum eſt, electo paulò poſt Theobaldo Beccenſis Cœnobii Abbate, & ab Alberico prædicto conſecrato. Hâc etiam in Synodo Abbas Croylandenſis deponitur. Extant Acta & Canones Eccleſiaſticæ diſciplinæ XVII. apud Richard. Hagulſtad. de geſt. R. Stephani ad ann. MCXXXVIII. p. 326. & exindè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 39. & *Conc.* Tom. X. p. 992.

1138. NORTHAMPTONIENSE I. anno MCXXXVIII. iv. Id. *April.* in Octavis Paſchatis ſub Stephano Anglorum Rege, à Turſtano Eboracenſi, pluribúſque Epiſcopis, Abbatibus & Proceribus collectum. In quo Robertus Epiſcopus Exonienſis conſtituitur, & Abbates *II. viz.* Robertus Wincelcumbenſis, Monachus alter S. Mariæ Eboracenſis, facti ſunt. Tradit hæc Florentii continuator ad annum MCXXXVIII. p. 519.

1139. LATERANENSE VII. generale II. ann. MCXXXIX. ſub Innocentio II. à mille circiter Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, &c. celebratum. In quo Arnaldus Brixienſis, Petrus de Bruis, aliíque hæretici damnantur; Petrus Euchariſtiæ, Baptiſmi parvulorum, Precúmq; pro mortuis efficaciam denegavit, templa diruenda, crucéſque omni cultu & veneratione ſpoliandas contendebat. Arnaldus præterquàm quod in nonnullis cum Petro ſenſit, Epiſcopis, Clericis, Monachiſque dominia & poſſeſſiones, quas vocant temporales, adimendas eſſe cenſuit. His damnatis, Anacleti II. ſive Petri Leonis Antipapæ Acta reſcinduntur, multáque ad conſervandam Eccleſiæ diſciplinam ſtatuta ſunt. Extant Acta tùm antiqua, tùm à Binio adornata, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXX. *Conc.* Tom. X. p. 999.

1139. WINTONIENSE I. anno MCXXXIX. iii. Cal. *Septembris* coactum. In quo de immunitate Eccleſiaſticâ adverſus Stephanum Regem, qui Epiſcopis carceri mancipatis, eorum Caſtella occupaverat, nullo penè effectu agitur. Acta prolixè deſcribit Guil. Malmeſ. *Hiſt. Nov.* lib. II. fol. 103. Vide Matth. Pariſ. ad annum MCXXXIX. pag. 77.

1140. SENONENSE anno MCXL. præſente Ludovico juniore Rege congregatum. In quo P. Abaelardus ob maleſana dogmata, ejúſque ſectatores & defenſores damnati ſunt. Extant Samſonis Rhemenſis, Jocelini Sueſſionenſis &c. ad Innocentium *literæ*, Innocentii *Reſcriptum*, & *Epiſtola* altera *Conc.* Tom. X. p. 1018. Plurimùm ad hujus concilii intelligentiam conferet, ſi eruditus lector conſulat S. Bernardi *Epiſt.* CLXXXVII. CLXXXVIII. CLXXXIX.

LON-

LONDINENSE VIII. circa annum MCXL. vel ſeq. præſidente Theobaldo Cantuarienſi, in mediâ Quadrageſimâ coactum. Cui Stephanus Rex & Euſtachius ejus filius, Angliæq; proceres interfuerunt. In quo plures novæ appellationes ad Romanum Pontificem adverſùs Regem factæ ſunt. Vide H. Huntingdon. *Hiſt.* lib. VIII. fol. 226. p. 2. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1140.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. MCXL. menſe *Maio*, in dextris Catechumeniis S. Alexii, præſidente Leone Styppiotâ Patriarchâ, præſentibus pluribus Metropolitis & illuſtribus Imperii principibus celebratum. Quo Conſtantini Chryſomali olim defuncti ſcripta, non modò nugarum & ineptiarum, ſed hæreſis & impietatis plena, in judicium vocata, examinata, proſcripta, & condemnata ſunt. Inter impia & inſulſa quæ in his continebantur dogmata, hæc erant; Satanæ eos cultum præbere, qui cuicunque Principi honorem & venerationem exhibent; omnem Chriſtianum in infantiâ baptizatum, abſque eo quòd catechizatus ſit, reverà Chriſtianum non eſſe; quemcunque intellectuali ſenſu intellectualitèr non perſentientem Deum in eo operantem voluntatem ſuam per Jeſum Chriſtum, incaſſùm laborare; ſingulos Chriſtianos duas habere animas, quarum una ſit impeccabilis, alia peccatis obnoxia, quòd ſi unam habuerit animam, Chriſtianum nondùm factum eſſe. Plura alia his non minùs impia & abſurda, fœdiſſima Enthuſiaſmi portenta, nos docet Decretum Synodicum quod Græc. Lat. extat apud L. Allat. *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. c. 11. num. 1. col. 644. cui uni hujus Concilii notitiam acceptam referimus. 1140.

LATINIACENSE in diœceſi Pariſienſi ad Matronam fluvium anno MCXLII. ab Ivone Papæ Legato habitum. In quo inter alia, controverſia inter Epiſcopum Atrebatenſem, & Monachos Marchianenſes de Abbatis electione compoſita eſt. Extant Acta *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1836. 1142.

WINTONIENSE II. præſidente Theobaldo Cantuarienſi Pontificis Legato, in cauſâ Regni Anglicani, feriâ ii. poſt Octavas Paſchatis, anno MCXLII. habitum. In quo Willielmus Martellus Dapifer, aliique Regiarum partium Miniſtri excommunicantur. Rem geſtam prolixè tradit Gul. Malmesburienſis, qui & ipſe interfuit lib. II. fol. 106. p. 2. 1142.

HIEROSOLYMITANUM IV. anno MCXLII. præſidente Henrico Wintonienſi Pontificis Legato, à Patriarchâ Hieroſolymitano & quamplurimis regionum circumvicinarum Epiſcopis celebratum. In quo, præſentibus etiam Armeniæ Patriarchâ & Epiſcopis, Armeniorum in fide errores redarguuntur & emendantur. De hâc Synodo agit Willielmus Tyrius *Hiſt. Sacr.* lib. XV. cap. 18. p. 883. Vide quæ ſuprà ad ann. MCXXXVI. dicta ſunt. 1142.

WESTMONASTERIENSE I. anno MCXLII. ab Henrico Wintonienſi Pontificis Legato, coactum. In quo de Stephano Rege, quem Matildis Imperatrix captivum detinuit, actum eſt, Innocentio Papâ Henricum Legatum per literas increpante, quòd Regem fratrem ſuum germanum in libertatem non reddidiſſet. Vide Guil. Malmeſ. *Hiſt. Nov.* lib. II. fol. 108. 1142.

CON-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno MCXLII. menſe *Aug.* præſidente Michaele Oxitâ Patriarchâ, à *XII.* Metropolitis,
1143. præſentibus etiam Palatii proceribus, in Thomaite (Triclinium id erat Patriarchale) congregatum. Quo Clemens Saſimorum, & Leontius Balbiſſæ in provinciâ Tyanenſi Pſeudo-Epiſcopi, tanquàm præter canones ordinati, & Bogomilorum hæreſis & impietatis rei, damnati & depoſiti ſunt. Hæreſis hæc Bogomilorum à Bogomilo quodam Monacho orta, ex Manichaiſmo & Maſſalianiſmo conflata erat, monſtroſa & abſurda dogmata profundens. Omnem Theologiam Chriſtianam, & doctrinam de Oeconomiâ Chriſti contempſerunt; Eccleſias Templa Dæmonum appellârunt; Euchariſtiæ Sacrificium inſupèr habuerunt. In his, aliiſq; ejuſdem furfuris, aſſerendis obſtinati erant & pervicaces, firmitèr credentes omnem ſine dolore pœnam ſubire ſe poſſe, quaſi Angeli ipſos ab igne erepturi ſint. De duobus his Pſeudo-Epiſcopis extat Decretum Synodale Græc. Lat. apud L. Allat. *de Conſenſ.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 671. Quoniam verò Synodus de his pleniùs edoceri vellet, ad Metropolitam Tyanenſem hâc de re ſcribendum ſtatuit. Allatis mox Baſilii Metropolitæ Tyanenſis literis, Synodus aliud Decretum edidit (quod ibidèm habetur col. 674.) in hos duos Pſeudo-Epiſcopos ex Bogomilorum ſectâ latum, quo convicti ſunt hæc inter alia docuiſſe & feciſſe; neminem ſæcularem, niſi Monachus fiat, ſalvari, licèt omnis virtutis viam iniverit; tondere licere homines, invitis uxoribus, ut & uxores, invitis maritis; nonnullos Chriſtianos demortuos, inſepultos & abſque cantu negligere, & neque vivos eoſdem in pœnitentiam admitti; effodere projiceréque Chriſtianorum reliquias, tùm intra tum extra Eccleſiam repoſitas; peccatores eſſe, qui fato functi ſunt, & dæmones in defunctorum corporibus habitare; quin & Deum ipſum in quem credebant Chriſtiani, anathematizare non verebantur; ut de aliis nil dicam.

1143. LONDINENSE IX. anno MCXLIII. adverſus rerum & perſonarum Eccleſiaſticarum violatores in mediâ Quadrageſimâ habitum. In quo ſtatutum eſt, ne qui Clerico alicui violentas manus injecerit, niſi ab ipſo Papâ coram abſolvi poſſit. Vide Matt. Pariſ. ad ann. MCXLII. p. 79. & Hoveden. in *Annal.* ad eundem annum fol. 279. p. 2. Synodi ab Alexandro Lincolnienſi Epiſcopo, Pontificis Legato, vel hoc vel ſuperiori anno habitæ, meminit Godwinus *de Præſul. Angl.* in Epiſc. Lincoln. p. 342. Verùm de hâc Synodo incerta omnia. De quo videſis quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 48.

1144. CONSTANTINOPOLITANUM III. anno MCXLIV. *Octobr.* vi. ſub Michaele Patriarchâ, & *XIV.* Metropolitis, aſſidentibus etiam aliquot Principibus in Thomaite habitum. Quo Nipho Monachus ſectæ Bogomilicæ dux, in Periblepti Monaſterium amandatur, ſtrictiori cuſtodia coercendus, intentato ei anathematis vinculo, ſi latentèr deinceps aut quidpiam ſcripſerit, aut docere auſus fuerit. Decretum Synodicum Græcè & Lat. extulit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 678. *Februarii* ſequentis die iii. conditum eſt aliud Decretum Synodale, hominem dogmata ſua venditare non ceſſantem, in locum remotiorem relegandum, ut quietè agat, & à nemine viſitari, nè peſtis illius in alios quoq; derivetur, neminemq; in poſterum cum eo congredi audere, aut ullo modo conſueſcere; alitèr tanquàm unà cum eo ſentiens reputabitur, & punietur. Extat hoc Decretum *ibid.* col. 681.

VIZE-

VIZELIACUM, apud Monaſterium in Diœceſi Auguſtodunenſi anno MCXLVI. in Burgundiâ, præſente S. Bernardo habitum. In quo nova expeditio in Terram ſanctam adverſùs Saracenos decreta eſt. Vide Otton. Friſ. de geſt. Frid. lib. I. cap. 36. ſed præ aliis Anonymum de Geſt. Ludovici VII. apud du Cheſn. Hiſt. Franc. T. IV. Idem etiam in Synodo Carnotenſi eodem anno habitâ ſancitum eſt. Adiſis Baron. ad ann. MCXLVI. De eàdem re in Concilio Stampenſi anno MCXLVII. in Dominicâ Quadrageſimæ habito iterùm agitur. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1004. SÆC. XII. ab Ann. MC. 1146.

PARISIENSE III. anno MCXLVII. præſente Eugenio III. Papâ coactum. In quo Gilibertus Porretanus Pictavenſis Epiſcopus, errorum circa SS. Trinitatem accuſatus, ſententiam ſuam cautâ & ſubtili explicatione emollire conatus eſt. Dogmata ei objecta, præter alia minoris momenti, hæc erant; Divinam Eſſentiam non eſſe Deum; Proprietates perſonarum non eſſe ipſas Perſonas; Theologicas perſonas in nullâ propoſitione prædicari; denique Divinam Naturam non eſſe incarnatam. Videatur Otto Friſing. *de geſt. Frid.* lib. I. cap. 50. p. 436. ubi hæc copioſiùs referuntur. Præcipuè verò de hâc Synodo Otto de S. Blaſio Append. ad Chron. Otton. Friſing. cap. 4. p. 198. Conſulas item Synodum Rhemenſ. ann. MCXLVIII. 1147.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno MCXLVII. *Februarii* iv. in Palatio Blachernarum, in cauſâ Coſmæ Patriarchæ celebratum. Interfuerunt huic Synodo Metropolitæ XXXI. Præſens erat & præſidebat Manuel Comnenus Imp. aſſiſtebant Joannes Rogerius Cæſar, ſummiq; Imperii principes, ſenatores, & judices politici. Occaſio hæc erat. Coſmas Atticus haud ita pridem creatus Patriarcha, Niphonem Monachum, hæreſis Bogomilicæ anteſignanum, à tot licèt Synodis damnatum, impenſè & inſano planè affectu coluit & adamavit, hominem in ſui conſortium admiſit, & Decreta contra illum lata injuſtitiæ arguebat. Inſolentior his factus Monachus, quotidiè dogmata ſecurus circumvolvebat, & Hebræorum, quem vocabat, Deum repudiabat. Monitus de his Coſmas, hominem nihilominùs mordicùs propugnavit, & in intimis habuit: quin & cum Imperatoris mandato ad carcerem duceretur, à Satellitibus illum abducentibus avellere nitebatur, ſaltem unà cum eo in carcerem duci poſcebat. Plebe igitur, hanc ob cauſam, penè ad rabiem tumultuante, coacta eſt hæc Synodus, quâ coram Imperatore & univerſâ Synodo, palàm affirmavit ſe Niphonem non hæreticum, ſed orthodoxum exiſtimare. Unde mox communi ſuffragio tanquàm eadem cum Niphone ſentiens condemnatur, & ſecundùm Edictorum tenorem dejicitur, & indignus Archieraticâ dignitate judicatur. Synodale Decretum Metropolitarum XXXI. ſubſcriptionibus roboratum, Græcè & Latinè extulit L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 683. Pluribus hæc perſequitur Joan. Cinnamus *Hiſt.* lib. II. p. 67. &c. De tempore hujus Concilii non ſtatim mihimet ſatisfacio. Ponit illud Decretum Synodicum anno Mundi ϛχνϵ′ vi M DCLII. id eſt, anno Chriſti MCXLIV. *Indict.* X. Ubi annus Mundi & Indictio haud benè conveniunt. Indictio enim decima incidit in annum Mundi vi M DCLV. Chriſti MCXLVII. Cùm verò anno MCXLIV. Coſmas nondùm fuerit Patriarcha, mendum potiùs in numerum annorum Mundi irrepſiſſe ſuſpicor, & pro ϵ′. reponendum ϛ′. præſertim cùm Indictio non per figuras, ut annus Mundi, ſed 1147.

SÆC. XII. ab Ann. MC. χτ' πλάτ@ scribitur Ἰνδικτιῶν@ διαφορᾶς. Penès eruditum lectorem judicium esto.

1148. RHEMENSE III. anno MCXLVIII. xi. Cal. *April.* mediâ Quadrageſimâ ab Eugenio III. Papâ celebratum. In quo Giliberti Porretani de SS. Trinitate dogmata iterùm excuſſa & damnata ſunt. Extant Giliberti *Aſſertiones*, diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVIII. & Acta Synodi à Binio ex variis Auctoribus compilata *Conc.* Tom. X. p. 1107.

1148. TREVIRENSE anno MCXLVIII. ab Eugenio III. Papâ coactum. In quo Pontifex S. Hildegardi in monte S. Ruperti Abbatiſſæ, re priùs examinatâ, novas ſuas prophetias proferendi & evulgandi facultatem conceſſit. Extat Eugenii ad Hildegardem, hâc de re, Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1128. Vide Trithem. in Chron. Hirſaug. ad annum MCXLVIII.

1151. BALGENTIACENSE II. apud Gallos in Diœceſi Aurelianenſi anno MCLI. tempore Quadrageſimæ congregatum. In quo inter Ludovicum Regem & Eleonoram Ducis Aquitaniæ filiam, ob nimiam ſanguinis proximitatem, teſtibus adhibito jurejurando examinatis, divortium factum eſt. Hæc Suger. lib. de geſt. Lud. VII. & *Conc.* Tom. X. p. 1129. Ubi adeas quæ G. Coſſartius annotavit.

1152. HIBERNICUM anno MCLII. in Cœnobio Mellifontis, ſeu potiùs Kenlice in Midiâ, præſidente Chriſtiano Epiſcopo Liſmorenſi, Pontificis Legato, à *XXIV.* Hiberniæ Epiſcopis menſe *Martio* congregatum. In quo *IV.* Hiberniæ Archiepiſcopatus, Armachanus, Dublinienſis, Caſſelienſis, & Tuamenſis inſtituti ſunt, cuilibet Archiepiſcopo certo ſuffraganeorum numero ſubjecto & aſſignato. Atque his quatuor Archiepiſcopis jam conſtitutis, Joannes Papiro Cardinalis, Legatus ab Eugenio III. in Hiberniam miſſus, quatuor Pallia quæ ſecum detulerat in hâc Synodo tradidit. Hæc nos docet Cl. Waræus *Comment. de Præſul. Hibern.* in *Vitâ* Gelaſii Armachani p. 15. Pluribus verò hâc de re agit idem *Antiquit. Hibern.* cap. 16. p. 83. Ubi etiam p. 87. Epiſcoporum qui huic Synodo intererant, nomina Hibernica, & Sedium Archiepiſcopalium inſignia exhibentur.

1154. LONDINENSE X. anno MCLIV. ſub Henrico II. tempore Quadrageſimali congregatum. In quo, renovatâ pace, Leges antiquæ Anglorum Edwardi Confeſſoris, aliæque Regni conſuetudines, Chartæ etiam & Privilegia Epiſcoporum, Abbatiarum &c. Regio Sigillo confirmantur, ut ex codice Monaſterii Bellenſis notavit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 51.

1155. SUESSIONENSE III. anno MCLV. iv. Id. *Jun.* coram Ludovico VII. ac Rhemenſis & Senonenſis provinciæ Epiſcopis, plurimiſque regni Proceribus, pro pace firmandâ habitum; concedente Ludovico ut omnes regni Eccleſiæ, earumque univerſæ Poſſeſſiones, Agricolæ, Mercatores, &c. plenâ ſecuritate per decem annos fruerentur. Extant eâ de re Ludovici Regis literæ *Conc.* Tom. X. p. 1175.

1157. CICESTRENSE anno MCLVII. in feſto Pentecoſtes habitum. In quo ortâ Abbatem inter & Epiſcopum Ciceſtrenſem de juribus & privilegiis controverſiâ, poſt longum examen & diſceptationem, immunitates Monaſterii de Bello confirmantur. Extant Acta admodum prolixa

ex

ex Chron. MS. Monaſterii Bellenſis *Conc. Brit.* Tom. II. p. 52. & *Conc.* Tom. X. p. 1176.

ARMACHANUM, ſeu Ardmachiæ, ſeu Waterfordiæ, anno circiter MCLVIII. (rejicit Spelmannus ad annum MCLXXI.) præſente ferè totius Hiberniæ Clero coactum. In quo communi conſenſu decretum eſt, ut Angli ubique per Inſulam ſervitutis vinculo mancipati, in priſtinam libertatem revocentur. Hiſtoriam hujus Synodi tradit Giraldus Cambrenſis *Hibern. expugn.* cap. 18. p. 770. Eodem anno habita eſt etiam Synodus Roſcomaniæ, cujus ex Annalibus Conacienſibus mentionem facit, nil verò in eo geſtum recenſet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 59. 1158.

PAPIENSE in Ducatu Mediolanenſi anno MCLX. à Friderico Imp. magno Epiſcoporum Abbatúmque numero celebratum. In quo cauſâ Sedis Papalis per ſeptem dies ventilatâ, depoſito tandem Alexandro III. Victori III. Antipapæ *Octaviano* anteà dicto Pontificatus adjudicatur. Alexander, *Rolandus* priùs dictus, Synodo intereſſe recuſavit, affirmans ſummum Pontificem à laico citari non debere, omnéſq; ipſius judicio ſubjacere, & ipſum à nemine judicari; ideóque nullum pro ſe legatum deſtinavit; ſed peracto judicio Synodali, cum ſuis Cardinalibus urbe ceſſit, teſte Ottone de S. Blaſio *Append.* ad Chron. Otton. Friſing. cap. 13. p. 202. Extant hujus Synodi Acta, & in his Epiſtolæ plures ad hanc cauſam pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1387. 1160.

NAZARENUM in Palæſtinâ anno MCLX. præſente Hieroſolymorum Rege habitum. In quo poſt cauſam Papalem inter Alexandrum III. & Victorem III. diu agitatam, ægrè tandem prævaluit eorum ſententia, qui Alexandri Legatum recipiendum eſſe judicabant. Extant Acta apud Will. Tyrium lib. 18. cap. 29. & *Epiſtola Synodalis* ad Alexandrum Papam *Conc.* Tom. X. p. 1403. 1160.

OXONIENSE anno MCLX. habitum. In quo Waldenſium dogmata, duce quodam Gerardo Teutonico recèns in Angliam inducta, damnantur, eorúmque duces & aſſertores virgis coerciti urbe ejiciuntur. Extant Acta apud Guil. Neubrigenſ. lib. II. cap. 13. p. 155 &c. ubi etiam Joan. Picardi notas lector conſulat. Vide Spelm. Tom. II. p. 59. & *Conc.* Tom. X. p. 1404. 1160.

NORMANICUM I. apud Novum Mercatum anno MCLXI. habitum. In quo, rejecto Victore III. pro Alexandro judicatur. Vide Robert. de Mont. in *Append.* ad Sigebert. Quod & in Synodis Belvacenſi & Toloſanâ, eodem tempore habitis, decretum eſt. Extat Faſtredi Abbatis Claræ-vallenſis de Concilio Toloſano Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1407. 1161.

LAUDENSE in Longobardiâ, anno MCLXI. præſente Friderico Imp. habitum. In quo, damnato Alexandro, Victor III. pro Papâ agnoſcitur, & inter alia, Moguntini Archiepiſcopi (cui per fraudes Huberti Mediolanenſis, Epiſcopi Placentini, aliorúmque plurium vita erepta fuerat) occiſores, eorúmque conciliarii & adjutores excommunicantur. Hæc ex chronico Laudenſi Conciliorum editores Tom. X. p. 1409. 1161.

SÆC. XII. ab Ann. MC. 1162. LONDINENSE XI. anno MCLXII. congregato penè totius provinciæ Cantuariensis Clero habitum. In quo Thomas Beckettus Regis Henrici Cancellarius, communibus omnium votis, defuncto Theobaldo, in Archiepiscopum Cantuariensem electus est. Vide Matt. Paris ad ann. MCLXII. p. 98.

1162. CLEONADENSE in Hibernià anno MCLXII. vel saltem sequenti, à *XXVI.* Hiberniæ Episcopis, præsidente Gelasio Archiepiscopo Armachano, celebratum. Quo, inter alia, decretum est, ut nullus deinceps ad Theologiam publicè prælegendam admitteretur, nisi qui Academiæ Armachanæ alumnus fuerat. Tradunt hæc Annales Ultonienses ad ann. MXX. referente Cl. Waræo *Antiq. Hibern.* cap. 15. p. 75. qui & eadem repetit *de Præsul. Hibern.* in Gelasio p. 15.

1162. MONSPELIENSE anno MCLXII. ab Alexandro III. Papâ congregatum. In quo Victor III. Antipapa excommunicationi subjectus est: anathemate etiam percelluntur Principes seculares, ni auctoritate suâ hæreticos coercerent; Monachis & Canonicis regularibus Legum sæcularium & Physicæ studium interdicitur. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1410.

1163. TURONENSE anno MCLXIII. ab Alexandro III. Papâ, Cardinalibus *XVII.* Episcopis *CXXIV.* & in his Thomâ Cantuariensi cum suis Suffraganeis, Abbatibus *CCCCXIV.* celebratum. In quo Victor Antipapa, ejúsque fautores solenni anathemate damnantur. Extant Arnulfi Lexoviensis *sermo* in hàc Synodo habitus, Ecclesiasticæ disciplinæ *Canones* X. & Acta Synodi à Binio ex variis scriptoribus excerpta *Conc.* Tom. X. p. 1411. Vide plura in *Append.* p. 1838.

1164. CLARENDONENSE ann. MCLXIV. viii. Cal. *Februarii* ab Episcopis & Proceribus Angliæ, præsidente Joanne de Oxoniâ habitum. Quo πολυθρύλλητα illa *Capitula* XVI. *consuetudinum Anglicanarum* confirmata sunt. Ad quæ fidelitèr observanda juramento se adstrinxerunt omnes qui aderant, & in his ipse Thomas Archiepiscopus, qui tamen ea, velùt Leges iniquas & omnibus Christi fidelibus detestandas, obstinato animo mox damnavit & rejecit. Extant *Capitula* apud Mat. Paris ad ann. MCLXIV. p. 100. & exindè *Spelm. Conc. Brit.* Tom. II. p. 63. ubi ingens Epistolarum cumulus ad Thomam ejusque causam pertinentium reperitur. Capitula, plurésque de hàc re Epistolæ habentur *Conc.* Tom. X. p. 1425.

1164. NORTHAMPTONIENSE II. anno MCLXIV. ab Henrico II. ejúsque Episcopis & Optimatibus habitum. In quo Thomas Cantuariensis ob non servata capitula Clarendonensia perjurii accusatus, condemnatus est. Rem gestam narrat Hovedenus ad annum MCLXV. susiùs auctor Vitæ S. Thomæ apud Baron. ann. MCLXIV. p. 491. ut alios mittam. Vide etiam *Conc.* Tom. X. p. 1433.

1166. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno MCLXVI. sub Lucâ Patriarchâ congregatum. Præter principes virósque illustres, interfuerunt tres Patriarchæ, Lucas CP. Athanasius Antiochenus, Nicephorus Hierosolymitanus, & Metropolitæ *LVII.* Accusaverant Alemannos, tanquàm de naturâ Divinâ malè sentientes, Demetrius Lampenus, Joannes Corcyrensis, Constantinus Bulgariæ, & Joannes Irenicus.

Causa

Cauſa per integrum ſexennium protracta, tandem ad hanc Synodum delata eſt. Quâ accuſatores falſi convincuntur : proindè dignitatibus privati, & in exilium miſſi. Sex capita in hâc Synodo edita in Græcorum Triodio legi poſſunt. Ipſa Synodi Acta ſuperſunt MSS. correctiſſimè & characteribus grandioribus ſcripta. Quibus ſubjiciuntur Epiſcoporum ſubſcriptiones, majori ex parte autographæ, vario literarum tractu, & implicatis lineolis, ut poſteriori Græciæ in more fuit, exaratæ, teſte L. Allatio *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. iv. ut quæ de hâc Synodo referant Joan. Cinnamus lib. VI. & Nicetas Choniates ſub Manuele Comneno jam mittam. SÆC. XII. ab Ann. MC.

HERBIPOLENSE anno MCLXVI. in Feſto Pentecoſtes congregatum. In quo Paſchalis III. *Guido* anteà dictus, in Victoris III. demortui locum ſubrogatus, in ſede Pontificali confirmatur. Extant hâc de re Friderici Imp. literæ, & alterius cujuſdam ad Alexandrum Papam Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1438. 1166.

ANGLICANUM anno MCLXVII. ab omnibus Angliæ Epiſcopis loco incerto habitum. In quo ad declinandum Thomæ Cantuarienſis in partibus tranſmarinis judicium, decretum eſt ut ad Pontificem appelleretur. Hâc de re extant, tùm Epiſcoporum ſuffraganeorum, tùm Cantuarienſis ad Pontificem, Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. p. 1444. Idem etiam factum eſt in Conventu Chinonenſi in Galliâ ab Epiſcopis & Proceribus ditionis Anglicanæ, præſente ipſomet Rege Henrico II. hoc eodem anno habito, uti auctor nobis eſt Joann. Sarisburienſis ad Epiſc. Eaon. *Epiſt.* CXXXIX. 1167.

CONSTANTINOPOLITANUM VI. circa annum MCLXVIII. vel non diu poſteà, in cauſâ unionis cum Latinis ſanciendæ, præſidente Michaele Anchiali Patriarchâ congregatum. Aderant ex Occidentis partibus Cardinales primarii, & Epiſcopi plures, ad pacem cum Græcis conciliandam à Papâ miſſi, qui in hunc finem nihil aliud à Græcis expoſcebant, quàm primatum Papæ tribuendum, ejus in Divinis Officiis commemorationem fieri, & Appellationes concedendas. Spernebant has conditiones Græci, & re planè deſperatâ, Imperator, Synodus, & univerſus Senatus ſanciverunt Papam, & qui cum eo ſentirent omnes, totali ſeparatione abſcindendos eſſe ; Tomos ſuper hoc conficientes, in quibus immaculatam & orthodoxam fidem digeſſerunt. Pluribus hæc ex ipſis Græcorum ſcriptis ἀνεκδότοις nos docet L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. n. i. col. 664. 1168.

LATERANENSE VIII. anno MCLXVIII. coactum. In quo Fridericus Imp. ob intruſum in ſedem Apoſtolicam Victorem Antipapam damnatur, & Imperio privatur. Conſulantur Joannis Sarisburienſis *Epiſt.* LX. & *Epiſt.* ad Cantiæ Sub-Priorem. In eâdem Synodo decretam eſſe legationem ad pellendos Epiſcopos (quos vocant) ſchiſmaticos, & catholicos ſedibus ſuis reſtituendos teſtatur Chronicon Laudenſe ad annum MCLXVIII. Habentur hæc omnia *Conc.* Tom. X. p. 1449. 1168.

CASSILIENSE in Hiberniâ anno MCLXXII. præſidente Chriſtiano Papæ Legato habitum. In quo Eccleſiæ Hibernicæ ſtatus ad Anglicanæ formam componitur, multâque de Matrimoniis contrahendis, de decimis ſolvendis, de Eccleſiis debitâ devotione venerandis, & frequentandis 1172.

SÆC. XII. ab Ann. MC. quentandis ſtatuuntur. Extant Acta & *Capitula* III. apud R. Hoveden. Part. II. fol. 301. p. 2. Acta & integra Capitula VIII. apud Girald. Cambr. *Hibern. Expugn.* lib. II. capp. 33, 34. p. 776. exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 95. & *Conc.* Tom. X. p. 1454.

1172. ABRINCATENSE apud Normannos in confinio Britanniæ Minoris anno MCLXXII. v. Cal. *Octobr.* præſentibus Pontificis Legatis congregatum. In quo Henricus II. Angliæ Rex à Thomæ Cantuarienſis cæde anteà abſolutus, ſecundâ jam vice abſolvitur, & Decreta quædam per Pontificis Legatos de moribus Eccleſiæ conſtituta, promulgantur. Extant Acta & *Decreta* XIII. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 302. p. 2. inde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 99. & *Conc.* Tom. X. p. 1458.

1175. LONDINENSE XII. anno MCLXXV. coram Henrico II. ab Epiſcopis & Abbatibus provinciæ Cantuarienſis, præſidente Richardo Archiepiſcopo, die Dominicâ ante Aſcenſionem Domini, Weſtmonaſterii collectum. In quo poſt editos canones controverſiæ inter Richardum Cantuarienſem & Rogerum Eboracenſem, de cruce intra provinciam Cantuarienſem ab Eboracenſi portandâ; item de Epiſcopatibus Lincolnienſi, Ciceſtrienſi, Wigornienſi, & Herefordienſi, quos de jure ad Sedem ſuam pertinere aſſerebat Rogerus Eboracenſis, aliiſque nonnullis ſunt agitatæ. Super quas Appellationes ad Pontificem Romanum factæ ſunt. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ de continentiâ, ſobrietate, aliiſque moribus Clericorum & Religioſorum, de ſacramentis, decimis integrè perſolvendis &c. *Canones* XIX. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 310. apud Spelman. p. 103. qui & alia ex vetuſt. MS. & aliundè congeſta habet, & *Conc.* Tom. X. p. 1461. Notandum, Concilium hoc aliquando *Weſtmonaſterienſe* vocari, ob urbis iſtius propinquitatem. Verùm Londini habitum fuiſſe manifeſtò liquet.

1175. WINDLESHORENSE II. an. MCLXXV. coram Henrico II. ejúſque filio, præſentibus Richardo Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis & Proceribus, in Octavis S. Michaelis congregatum. In quo, conſentiente Henrico, Rodericus Conactæ in Hibernià Rex, ſub lege Homagii & Tributi Regi Angliæ integrè perſolvendi, conſtitutus eſt. Agit de hâc re R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 312. p. 2.

1176. NORTHAMPTONIENSE III. anno MCLXXVI. præſentibus Regibus Henrico patre & filio, & Willielmo Rege Scotiæ celebratum. In quo de Scotiæ Epiſcoporum Eccleſiæ Anglicanæ, & præcipuè ſedi Eboracenſi, ſubjectione actum eſt. Negantibus verò id Scotiæ Epiſcopis, & Richardo Cantuarienſi hanc ſubjectionem Sedi ſuæ arrogare tentante, res tandem in medio relicta eſt. In hoc etiam Concilio ſtatuta Clarendonenſia recitata novo ſacramento confirmantur. Vide R. Hoveden. ad ann. MCLXXVI. fol. 314. p. 2. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 111. *Conc.* Tom. X. p. 1469.

1176. LUMBARIENSE in Galliâ Narbonenſi anno MCLXXVI. coactum. In quo Hæretici qui *Boni homines* vocantur, propter nova & maleſana dogmata examinati & damnati ſunt. Quænam verò fuerint hæc dogmata ipſimet liberè confitentur, dùm ad ſingula Ludovenſis Epiſcopi quæſita ingenuè reſpondent. Extant Acta integra *Conc.* Tom. X. p. 1470.

DUBLI-

DUBLINIENSE anno MCLXXVI. præſidente Viviano Pontificis Legato coactum. In quo jus Anglorum Regis in Hiberniam, & ſummi Pontificis auctoritas confirmatur, tàm Clero, quàm Populo, ſub anathematis vinculo aſtrictis, nè ab hâc fidelitate auſu temerario reſilire præſumant. Refert hæc Girald. Cambrenſ. *Hibern. Expugn.* lib. II. cap. 17. p. 795. Adiſis R. Hoveden. *Annal.* Part. II. fol. 316. Meminit Neubrigenſis lib. III. cap. 9. p. 302. Concilii Dublinienſis generalis, ab Hiberniæ Præſulibus atque Abbatibus, præſidente Viviano, celebrati. In quo cùm Vivianus in Eccleſiis ſimplicitatis barbaræ, liberius Romanum morem agere vellet, denunciantibus Præfectis Regiis ut vel abſcederet, vel ſecum militaret, auro Hibernico, quod multùm ſitierat, minùs onuſtus in Scotiam remeavit. An eadem hæc Synodus cùm præcedente fuerit, non ſatis liquet. Conciliorum editores eam ad annum MCLXXXIII. referunt. SÆC. XII. ab Ann MC. 1176.

WESTMONASTERIENSE II. anno MCLXXVI. præſidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, mediâ Quadrageſimâ congregatum. In quo orta inter Archiepiſcopum Cantuarienſem & Eboracenſem de ſedendi præeminentiâ controverſiâ, cùm hic ad Legati ſiniſtram ſedere nollet, magnóque indè tumultu facto, nihil in hâc Synodo actum eſt. Tradit hæc R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 314. p. 2. 1176.

TARSENSE, Tarſi in Ciliciâ, quæ Armeniæ minoris pars erat, anno MCLXXVII. ſub Gregorio cognomento *Degtia* Patriarcha, juſſu Leonis Armeniæ regis celebratum. In omnium votis erat, efflagitante etiam Manuele Græcorum imperatore, ut Armeni, qui diu ſub ſchiſmate laborâſſent, ad Græcorum communionem redirent, & fidem Catholicam profiterentur, ſuadente id præ aliis Narſeſe Lampronenſi, & unionem hanc gnavitèr promovente. Tarſi igitur coeuntes, Græcis conſenſerunt, duas eſſe in Chriſto naturas, duas voluntates atq; operationes, Græcorum hâc in parte confeſſionem amplexi ſunt, hæreſeos damnant Eutychetem, Severum, & Timotheum Ælurum, de Dioſcoro donec hæreticus eſſe oſtendatur judicium ſuum ſuſpendentes; Triſagii Appendicem orthodoxè explicant, illámque non ad Trinitatem, vel Chriſti Divinitatem, ſed ſolummodò ad Chriſtum incarnatum referunt; feſta Nativitatis Dominicæ & baptiſmi ſe juxta Eccleſiæ univerſalis conſuetudinem deinceps celebraturos pollicentur, vinum aquâ miſcendum in Euchariſtiâ admittunt, denique ſacram Synodum Chalcedonenſem recipiunt. Rectè quidem hîc, & ſenſu ſatis Catholico explicant Patres Tarſenſes formulam *Triſagio* additam [ὁ ςαυρωθεὶς δι ἡμᾶς] Divinitatem nempè paſſam non eſſe, ſed Chriſtum Θεάνθρωπον fuiſſe crucifixum, duabus in Chriſto naturis *inconfuſè*, *immutabilitèr*, *indiviſè*, *inſeparabilitèr* unitis, ac proindè quod uni naturæ proprium erat, vi κοινωνίας ἰδιωμάτων alteri tributò. Erat quidem olim, ſexto præſertim Sæculo, non modò cum Eutychianis (quos omnes rejiciebant) ſed & inter Catholicos *de uno ex Trinitate paſſo* multa lis & controverſia, quam tamen puram putam fuiſſe λογομαχίαν, ex malè intellectâ utriuſque partis ſententiâ natam, perindè ac olim Græcos inter & Latinos de voce ὑπόςασις contendentes, & nihilominùs unum idémq; ſentientes, pluribus oſtendit eruditiſſimus Noriſius Diſſert. Hiſt. *de uno ex Trinitate carne paſſo* cap. 6. p. 59. Sed mittenda hæc, quæ non ſunt hujus loci, & ad Concilium noſtrum redeundum. 1177.

SÆC. XII. ab Ann. MC. undum. Ex Actis hujus Synodi extant Armenicè & Latinè *Propositiones* IX. quas ad pacem conciliandam Græci postularunt, unà cum Armenorum responsis & concessionibus, & *Propositiones* VII. quas Armeni Græcis obtuleruht apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccles. Arm.* cap. 22. Part. I. p. 331. *Epistola* etiam *Synodalis* ad Manuelem Imperatorem apud Armenos asservatur, cujus partem exhibet idem Galanus *Part.* II. *Tom.* I. *Quæst.* I. §. v. p. 42. Hæc Patres Tarsenses; verùm interveniente paulò post Manuelis morte, divinum illud concordiæ opus imperfectum remansit.

1177. VENETUM anno MCLXXVII. celebratum. Quo Alexander Papa, & Fridericus Imperator reconciliantur, & Paschalis Antipapa cum suis quos ordinaverat deponitur. Extant Acta & Epistolæ variæ, tùm Pontificis, tùm Episcoporum & Principum, ad hanc Synodum pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1481.

1177. NORTHAMPTONIENSE IV. anno MCLXXVII. in Festo S. Hilarii habitum. In quo Guidone Decano de Waltham, ejusdémque Canonicis sæcularibus jus suum in eandem Ecclesiam, in manus Archiepiscopi resignantibus, Rex, potestate à Papâ factâ, Canonicos regulares de diversis domibus Angliæ desumptos, in eâdem Ecclesiâ instituit. Vide R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 320.

1177. WESTMONASTERIENSE III. *Pan-Anglicum* dictum, anno MCLXXVII. initio Quadragesimæ, præsentibus Richardo Cantuariensi plurimisque Episcopis, Abbatibus, & Regni Proceribus celebratum. In quo lis & bellum inter Aldefonsum Castellæ, & Sanctium Navarræ Reges exorta, judicio Henrici Regis Angliæ compressa & composita sunt. Pluribus hæc enarrat R. Hoveden. Annal. Part. II. f. 320. p. 2.

1179. LATERANENSE IX. generale III. ann. MCLXXIX. xii. Cal. *April.* ab Alexandro III. Papâ, & CCC. circiter Episcopis celebratum. In his ex Angliâ quatuor, ex Scotiâ plures, ex Hiberniâ septem vel octo Episcopi adfuerunt. Devicto à Cis-Alpinis copiis Friderico Imp. & fasces Pontifici jam submittente, extinctóque hoc modo XXII. annorum schismate, ad reparandum luxatum Ecclesiæ statum coacta est hæc Synodus. In quâ primò de Electione Romani Pontificis agitur. Utque contra schismata in posterum caveretur, statutum est neminem, nisi à duabus Cardinalium partibus electum, pro Pontifice Romano habendum esse. Episcopi Germaniæ aliiq; qui ab Imperatoris & Anti-Paparum partibus steterant, ejurato schismate reconciliati, & ad Ecclesiæ communionem recepti sunt. Waldenses, Albingenses, & Cathari, tanquàm hæretici damnati & anathematizati. Brabantiones, Cotarellos, &c. vi & armis à sæculari potestate prosequendos & exterminandos esse Synodus decrevit. Extant de his aliisque disciplinæ Ecclesiasticæ capitibus *Canones* XXVII. & Acta Concilii à Binio undique collecta, *Conc.* Tom. X. p. 1503. Subjicitur *Appendix* à Bartholomæo Laurentio, ex codice archetypo pergameno olim descripta & edita, in partes XLVIII. divisa; quarum prima ea est quæ Synodi Lateranensis Canones complectitur; reliquæ parùm huc spectant; certè nihil aliud sunt, quàm plurimorum Decretorum compilatio, quæ Romani Pontifices, tùm ante, tùm post hanc Synodum promulgârunt. Habetur integra hæc Appendix *ibid.* p. 1535.

VERO-

SÆC. XII. ab Ann. MC.

VERONENSE anno MCLXXXIV. à Lucio III. Papâ, ad reconciliandos eos qui ab Antipapis ordinati fuerant, celebratum. Aderat ingens Eccleſiaſticorum multitudo, pro quibus interceſſit Imperator, ut in gratiam reciperentur. Annuit Pontifex. Verùm mutato mox concilio, in aliam Synodum rem diſtulit. Meminit hujus Synodi Krantzius *Saxon.* lib. VI. cap. 47. 1184.

AQUILEIENSE anno MCLXXXIV. à Gotefrido Patriarchâ adverſus incendiarios, ſacrilegos, & hujuſmodi alios, coactum. Extat *Epiſtola* Synodalis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. V. p. 68. & *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1829. 1184.

NORMANNICUM II. an. MCLXXXIV. ſub Henrico II. Anglorum Rege, ab Epiſcopis Normanniæ habitum. In quo conditæ ſunt quinque Regulæ de veniâ peccatorum iis impertiendâ, qui Eleemoſynam ad ſubventionem Terræ Sanctæ tranſmiſerunt, factâ etiam ordinatione inter Henricum, & Philippum Franciæ Regem, communi Epiſcoporum & Procerum Concilio approbatâ, quantum quiſque ad hoc ſubſidium conferre debeat. Habentur hæc apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 115. & *Conc.* Tom. X. p. 1739. 1184.

PARISIENSE IV. anno MCLXXXVI. coactum. In quo afflictæ rei Chriſtianæ apud Palæſtinos cauſam agente Heraclio Patriarchâ Hieroſolymitano, expeditionem contra Turcas ſuſcipiendam eſſe decretum eſt. Vide Rob. Gaguin. *Hiſt.* lib. VI. & ex eo *Conc.* Tom. X. p. 1747. 1186.

GISORTIANUM in Normanniâ, anno MCLXXXVIII. ſive Conventus Epiſcoporum & Procerum Anglicæ & Gallicæ ditionis, apud Giſortium habitus. In quo, facto jam fœdere inter Henricum Angliæ, & Philippum Franciæ Reges, utrinque pactum eſt pro Terrâ S. à Saracenis recuperandâ expeditionem ſe ſuſcepturos eſſe. Vide R. Hoveden. ad ann. MCLXXXVIII. fol. 365. Eodem anno Conventus Epiſcoporum Anglicæ ditionis pro ſubſidio Terræ Sanctæ præbendo habitus eſt. Quod & in Synodo Gaintingtonienſi in agro Northamptonienſi apud Anglos eodem anno habitâ factum eſſe tradit Hovedenus loco citato. Idem & in Pariſienſi, hoc eodem anno ſancitum; ut & in Lancicienſi in majori Poloniâ, eodem tempore celebratâ. De his omnibus Synodis vide quæ ex variis Auctoribus annotârunt Conciliorum editores Tom. X. p. 1759. Ad Lancicienſem quod attinet, vide quæ de Concilio Cracovienſi habentur *ibid.* in *Append.* p. 1830. 1188.

PIPEWELLENSE apud Northamptonienſes an. MCLXXXIX. à quamplurimis Angliæ, Galliæ, & Hiberniæ Epiſcopis habitum. In quo lis inter Cantuarienſem & Eboracenſem, de primatûs & ordinationis jure renovata eſt. Quid verò eâ in re factum ſit, non conſtat. Vide Hoveden. ad ann. MCLXXXIX. fol. 375. 1189.

EBORACENSE anno MCXCV. præſente Rege, ab Huberto Cantuarienſi Pontificis Legato, ad reformandos Eccleſiæ mores habitum. Extant Acta & *Capitula* XII. de rebus Sacris & Eccleſiaſticis, apud R. Hoveden. ad annum MCXCV. fol. 429. p. 2. & *Conc.* T. X. p. 1791. 1195.

MONSPE-

SÆC. XII. ab Ann. MC. MONSPELIENSE anno MCXCV. menſe *Decembri*, à Michaele Pontificis Legato habitum. In quo poſt multa de variis Eccleſiæ
1195. negotiis conſtituta, ſancitum eſt, arma contra Saracenos in Hiſpaniam irrumpentes ſumenda eſſe. Acta primus extulit Steph. Baluzius *Conc. Gal. Narbon.* p. 28. indè *Conc.* Tom. X. p. 1796.

1196. PARISIENSE V. anno MCXCVI. à Meliore Presbytero, & Cencio Subdiacono, Cardinalibus, & legatis Pontificiis coactum. Duxerat in uxorem Ingeburgem Canuti Danorum Regis ſororem Philippus Auguſtus rex Franciæ, quam mox prætextu conſanguinitatis per cenſuram Eccleſiaſticam repudiavit. Conquerente de hâc injuriâ Canuto habita eſt Synodus Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatúmque totius regni. Verùm metu Regis territi rem tandem in medio reliquerunt. Quod ex Rigordo referunt Conciliorum editores Tom. X. p. 1800.

1197. LANCICIENSE in Poloniâ anno MCXCVII. à Petro Capuano Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum concubinatus & conjugium prohibita & repreſſa ſunt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1800.

1198. SENONENSE anno MCXCVIII. habitum. In quo Populicanorum (Waldenſium ea ſtirps eſt) quam vocant, hæreſis damnata eſt. Hanc Robertus in Chronico Autiſſiodorenſi omnium hæreſeôn fæculentiſſimam vocat. Extant de hâc re Innocentii III. Epiſtolæ II. & G. Coſſartii notæ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 3.

1199. DALMATICUM anno MCXCIX. à Joanne Capellano & Simone Subdiacono Pontificis legatis & Dalmatiæ ac Diocliæ Epiſcopis, ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam congregatum. Extant hanc in rem *Capitula* XII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 7.

1199. DIVIONENSE ad Oſcaram fl. in Ducatu Burgundiæ anno MCXCIX. à P. Capuano Cardinale, Sedis Apoſtolicæ Legato, Archiepiſcopis *IV.* Epiſcopis *XVIII.* (ut Abbates aliôſque taceam) de Philippi Francorum Regis illicitis nuptiis habitum. In quo, Rege poſteriorem conjugem dimittere recuſante, Pontificis ſententia de ſacris per Galliam interdicendis promulgata eſt. Eodem anno & eâdem de re coacta eſt Viennæ Synodus. Vide quæ ex variis ſcriptoribus referunt Conciliorum editores Tom. XI. Part. I. p. 11.

1200. LONDINENSE XIII. anno MCC. ab Huberto Cantuarienſi, pro reformatione Eccleſiæ Anglicanæ, prohibente licèt Gaufrido Eſſexiæ Comite ſummo Angliæ Juſticiario, coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ, de ſacris officiis celebrandis, de pœnitentiâ, excommunicatione, decimis, matrimonio, &c. *Capitula* XIV. apud Hoveden. ad ann. MCC. fol. 458. p. 2. Exindè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 123. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 13.

1200. NIGELLENSE ſive NIVIGELLENSE in Brabantiâ, anno MCC. ab Octaviano Oſtienſi Epiſcopo & Cardinale Pontificis Legato menſe *Septembri* congregatum. Quo interdictum Galliæ ob Philippi Regis nuptias promulgatum, ſolutum eſt. Vide R. Hoveden. ad ann. MCC. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 20. Habita eſt anno ſequenti menſe *Martio* Synodus Suetlionenſis, in quâ ejuſdem Matrimonii cauſa iterùm tractata eſt, ſoluto vero Concilio res tandem in medio relicta *ibid.* p. 22.

Finis Duodecimi Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

SCRIPTORES.

NICETAS, patriâ Mytilenæus, Maroniæ ex magnæ Eccleſiæ Chartophylace, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCCI. Scripſit librum *de miraculis S. Demetrii Martyris.* Incipit, Εἰς τὸ περὶ θαυμάτων πέλαγος καθέναι. Extat Græcè MS. Biblioth. Bodleian. *cod. Baroc.* CXXXI. *Expoſitio* primi & ſecundi ἤχου uſq; ad Odam ſextam. Prin. Τῆς σῆς πόθῳ καὶ προθυμίας. ibid. *Cod.* CLVII. *Expoſitio Canonum* ſive Canticorum S. Joannis Damaſceni, quæ forſan eadem eſt cum priori, Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CCXXXVIII. num. iv. *Reſponſiones* ad interrogationes de diverſibus caſibus Eccleſiaſticis, à variis Antiſtitibus ad illum factas; habentur Græc. Lat. *Jur. Græc. Rom.* lib. V. p. 346. Notet Lector Reſponſum ejus ad ſuggeſtionem Baſilii Cappadocis bis ibidem haberi, nempè lib. V. p. 345. & lib. VI. p. 410.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1201. Vide Part. I. p. 701.

JOANNES, CITRI, *Pydnæ* olim dicti, in Macedoniâ Epiſcopus, Theodoro Balſamoni ætate par, claruit circa annum MCCIII. Quo anno Balſamonem adhuc in vivis fuiſſe ex Proœmio Reſponſionum ejus ad Marcum Alexandrinum liquet. Verùm Leo Allatius * mendum in numero cubare contendit, quod minimâ literarum mutatione contingere potuit, & pro MCCIII. MCXCIII. reponendum. Eſto. Potuit nihilominùs hucúſque vitam producere. Et certè Joannes noſter etſi mortuo jam Balſamone ſcripſerit, eo tamen adhuc vivente ſe Conſtantinopoli fuiſſe, & cum clariſſimis Juriſconſultis converſatum eſſe, ipſe nobis teſtis eſt. Extant Græc. Lat. ejus *Reſponſa* ad plures Interrogationes de variis cauſis & caſibus, ritibus, & conſuetudinibus Eccleſiaſticis, quas Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachii Archiepiſcopus ei ſolvendas propoſuerat, in *Jure Græco-Romano* à Leunclavio edito lib. V. p. 323.

1203.

* De conſenſ. Occident. & Orient. l. II. c. 13. n. iv p. 703.

DEMETRIUS CHOMATENUS, Bulgarorum Archiepiſcopus Balſamonis, & Joannis Citrenſis æqualis, claruit circa an. MCCIII. Extat Græc. Lat. Tractatus ejus *de gradibus cognationis* Jur. Græc. Rom. lib. V. p. 311. *Reſponſiones* ad Conſtantini Cabaſilæ Interrogata *ibid.* p. 316. Denique ad Stephanum fratrem ſuum germanum tractatus ſuper hâc quæſtione, *An qui mulierem aliquam vitiaverit, matrimonium cum ejus conſobrinâ contrahere poteſt?* ibid. p. 410.

1203.

MARCUS Patriarcha Alexandrinus claruit anno MCCIII. Scripſit *Quæſtiones* LXIV. circa varias cauſas & negotia Eccleſiaſtica, quas Theodoro Balſamoni ſolvendas propoſuit. Singulis Reſponſum ſuum retulit Theodorus gravitèr atque erudité. Extant Græc. Lat. & Interrogationes & Reſponſa *in Jure Græco-Romano* lib. V. p. 362. Habentur etiam MSS. duabus quæſtionibus auctiora Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XIII. n. xi. fol. 111. & inter *Hiſt. Eccl.* Cod. XXIV. n. xvi. fol. 289. Vide quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VI. Part. I. p. 48.

1203.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, Metropolita Athenienſis, claruit anno MCCIV. Præter alia quæ ſcripſit, Hiſtoriarum etiam libros aliquot condidiſſe videtur, quorum pars non minima MS. habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſtoric.* XXVI. antiquo & optimæ notæ in *folio*, folia lvii. continente. Ut opus hoc luce publicâ donarent nobiliſſimæ hujus Bibliothecæ curatores, maximoperè orandi ſunt. In Bibliothecâ Bodleianâ inter codices MSS. *Baroccianos* num. cxxxi. ſub nomine Michaelis Metropolitæ Athenienſis habentur opuſcula ſequentia, viz. *Protheoria. Contra reprehendentes quòd ægrè adduceretur ad ſpecimen ingenii ſui edendum. Encomium Nicetæ Choniatæ. Oratio habita Athenis. Catecheſis prima. Sermo in mediâ Quadrageſimâ. Sermo in Feſto Palmarum. Alloquium Nicephori Prætoris. Sermo cùm primum inviſeret Euripum Euboicum. Epiſtolæ variæ. Homilia de creatione hominis. Lamentatio demortui Adyephi. Controverſia judicialis inter animam & corpus.* Prin. Τῷ τῆ λογικῆ μέρει. *Epiſtolæ* ad Naupacti Metropolitam. *Oratio in Iſaacium Angelum Imp.* qui cœpit imperare anno MCLXXXV. Prin. Ἐι ἡ βασιλίσσα μὴ νέτυ. *Oratio funebris* in Neophytum Monachorum Athenienſium Archimandritam, Prin. Ἐι Σολομὼν ἔφη πῦ γνωμολόγων. Noſtri Michaelis eſſe nemo dubitabit. Vide *Catal.* MSS. Biblioth. Bodleianæ p. 15, 16.

1204. Vide Part. I. p. 701.

1204. Vid. Part. I. p. 702.

NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES, Michaelis frater, claruit anno MCCIV. Scripſit præter alia, *confutationem legis Mahumeticæ.* Extat Græcè MS. in Biblioth. Colbertina *Cod.* ivMDCCLIII. hoc titulo. Τὰ ὑπὸ τῆ Μωάμεθ νομοθετηθέντα ὲκ τ̃ αὐτ̃ βίβλυ, καλυμμένης Κορὰν, καὶ Χωνειάτυ ἀντιῤῥήσεις. Hoc diſtinctum eſſe opus ab aliquâ ejus Theſauri Orthodoxæ Fidei parte exiſtimo. Ejuſdem *comparatio Hyemis & Æſtatis, & quòd Hyems ſit melior.* Prin. Παλαι ποτέ. Item *Epiſtolæ* ſex. Extant Græcè MSS. inter codices *Baroccianos* Bibliothecæ Bodleianæ num. cxxxi.

1206. Vid. Part. I. p. 702.

GULIELMUS, natione Gallus, S. Theologiæ in Academiâ Pariſienſi primùm Profeſſor, factus deindè Epiſcopus Autiſſiodorenſis, claruit anno MCCVI. Scripſit Commentarium in IV. libros *Sententiarum*, qui prodiit *Pariſ.* anno 1500. *fol.* Libro III. Tract. XII. cap. 1. quæſt. II. & cap. 2. quæſt. I. ſingularem hanc opinionem defendit, meritum priùs & principaliùs à fide, quàm à charitate pendere. Quam ſententiam erroribus hujus temporis hæreticorum non parùm favere ipſe agnoſcit Bellarminus *de Juſtif.* lib. V. cap. 15. Ab aliis potiùs huic operi inſertam judicat Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. p. 698. qui etiam Gulielmum librum *de Divinis Officiis* ſcripſiſſe nos docet.

1210. Vid. Part. I. p. 705.

GERVASIUS TILBERIENSIS, Anglus, claruit anno MCCX. Commentarius de Regno & Regibus Romanorum, Gothorum, &c. quem unà cum aliis hiſtoricis *Helmſtadii* anno 1678. edidit Joachimus Maderus, ingentis operis *de otiis Imperialibus* pars eſt, & quinque tantùm capita partis ſecundæ unà cum Præfatione, Epilogo, & ſummulis capitulorum totius operis complectitur. Opus integrum in tres partes ſeu libros diviſum, & Othoni IV. Imp. dicatum, MS. aſſervatur tum in Bibliothecâ S. Benedict. Cantab. *Cod.* CCXXXVII. num. i. tùm in Bibliothecâ Academiæ Juliæ, undè hanc partem Maderus deprompſit & evulgavit.

PETRUS,

PETRUS, gente Gallus, Vallis Sarnenſis in Diœceſi Pariſienſi (Carnotenſi habet Miræus *) ex ordine Ciſtercienſi Monachus, claruit circa annum MCCXII. Ad mandatum Innocentii III. Pontificis ſcripſit *Hiſtoriam Albingenſium & ſacri belli* in eos ann. MCCIX. ſuſcepti, duce & principe Simone à Monteforti, Comite poſteà Tholoſano, quam prædicto Innocentio nuncupavit. Hanc primus extulit Nicolaus Camuzacius Trecenſis Canonicus, *Trecis* 1615. Deindè in Bibliothecam *Script. Ciſterc.* Tom. VII. p. 1. à Bertr. Tiſſierio anno 1669. editam tranſlata eſt. Etiam Gallicè reddita ab Arnoldo Sorbino, prodiit *Pariſ.* anno 1569. monente Carolo Viſchio *Biblioth. Script. Ciſterc.* p. 276. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1212. * Auct. c. 403. p. 262.

GAUFRIDUS, ortu Scotus an Anglus? Monaſterii de Coldingham in Scotiâ (Cella erat ad Cœnobium Dunelmenſe pertinens) Sacriſta, claruit anno MCCXIV. Scripſit hiſtoriam de ſtatu Eccleſiæ Dunelmenſis ab anno MCXIV. ad annum MCCXIV. ipſe rerum geſtarum utplurimùm teſtis oculatus. Ex Bibliothecâ Cottonianâ illam edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 718. qui & Gaufridi Hiſtoriam ab aliis continuatam dedit *ibid.* p. 732. 1214.

JOANNES de CECCANO, gente Italus, Ceccano, quod Campaniæ oppidum eſt, ut videtur, oriundus, Ceccani Comitibus ex pervetuſtâ nobiliſſimâq; Anagninenſium Comitum familiâ prognatis, admodùm familiaris, claruit circa annum MCCXVII. Condidit Chronicon Foſſæ Novæ à Chriſto nato ad ann. uſq; MCCXVII. Ex vetuſto codice MS. Cœnobii Foſſæ Novæ, primus in lucem extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. Part. II. p. 449. 1217.

ANONYMUS Annalium Wigornienſium conditor, Anglus, Monachus Wigornienſis, claruit circa annum MCCXIX. Ita enim ipſe ad hunc annum ætatem ſuam innuere videtur. Annales de rebus Eccleſiæ Wigornienſis, à Chriſto nato ad ſua uſque tempora, in literas miſit; quos alii deindè ad annum MCCCVIII. continuârunt. Hos, non tamen integros, ex codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 467. Plurima minoris momenti rejecit, inſigniora atque anteà inedita exhibuiſſe contentus, ut ipſe nos docet. Annalibus huſce continuationem Hiſtoriæ de Epiſcopis Wigornienſibus ab anno MCCCII. ad annum MDXL. & compoſitionem inter Epiſcopum & Monachos Wigornienſes, factam anno MCCXXIV. de electione Prioris, & quædam alia ſubjecit. 1219.

BENIGNUS Florentinus, Vallis Umbroſanæ Monachus, poſteà Abbas generalis, claruit circa ann. MCCXX. obiit anno MCCXXXVI. Condidit Hiſtoriam ſuæ religionis, quam *Florentiæ* anno MDC. typis excuſam fuiſſe teſtis eſt Michael Pocciantius *Catal. Script. Florent.* p. 29. Subdit etiam, Benignum aliud opuſculum in lucem miſiſſe, cui titulum fecit *Clauſtrum Animæ*; an verò editum ſit, vel ubinam lateat, non indicat. 1220.

GERMANUS junior, Patriarcha Conſtantinopolitanus factus anno MCCXXII. obiit circa annum MCCLIV. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXVI. num. ii. fol. 136. habetur Manuelis Ducæ Deſpotæ Epiri & Theſſaliæ *Epiſtola* ad Germanum noſtrum, quâ ipſum maximis laudibus effert, ſimulque rogat ut Imperatorem Conſtantinopolitanum 1222. Vide Part. I. p. 711.

SÆC. XIII. ab An. MCC. Joannem Ducam ſibi reconciliaret, & Eccleſiis ſub ditione ſuâ viduis idoneos Epiſcopos præficeret. *Num.* ſequenti extat Germani *Reſponſoria*, quæ ita incipit. Ἠτλήμεθα νὴ τὰς σὰς Ἀειςείας, ἠτλήμεθα πανδλυχέςατα Διάπολα ἤτλαν ἀνέλπιςον &c. Num. iv. fol. 144. p. 2. ejuſdem *Mandatum* ſeu *Commonitorium Synodale*, traditum Chriſtophoro Metropolitæ Ancyrano, cùm is ex Synodo Nicenâ anno MCCXXXII. celebratâ, tanquàm legatus Patriarchalis ad Manuelem Ducam, Deſpotam Epiri & Theſſaliæ, eſſet profecturus. Vide Lambec. *Comment.* l. V. p. 108, 109.

1225. CONRADUS LAUTERBERGIUS, Italus, Montis Sereni propè Halin Saxoniæ Presbyter & Monachus, claruit forſan circa annum MCCXXV. Scripſiſſe illum Monaſterii ſui Chronicon, & de rebus Miſnenſibus clariſſimè liquet. Chronicon verò Montis Sereni, ſive Lauterbergenſe edidit, ſed abſque auctoris nomine J. Jo. Maderus *Helmſt.* 1665. 4*to.* In quo Monaſterii ſui, veterúmque Miſniæ Marchionum geſta, aliáque Romani Imperii ab anno MCXXIV. ad annum MCCXXV. commemorantur. Non ſum neſcius ab eruditis dubitari an cum Conrado noſtro idem ſit hujus Chronici conditor. Certè diverſum facit Cl. Voſſius*. Mihi ſecùs videtur. Sed de hâc re diſquirant alii. Interim conſulat Lector quæ in præfatione habet doctiſſimus Maderus.

* De hiſt. Lat. l. III. p. 699-732.

1225. RIGORDUS, gente Gothus, arte Medicus, Philippi Galliarum Regis Chronographus, S. Dionyſii Pariſienſis Monachus, claruit anno MCCXXV. Scripſit Annales de rebus à Philippo Auguſto Francorum Rege geſtis, quos Ludovico VIII. Philippi filio nuncupavit. Ad hujus exemplum, libros XI. *Philippidos*, ſive de geſtis Philippi Auguſti, carmine Heroico deſcripſit Gulielmus, ſive Guillermus Brito, patriâ Armoricus; quo verò tempore vixerit mihi nondùm conſtat. Hi duo Hiſtorici unà cum aliis ex Bibliothecâ Pithœanâ prodierunt *Francofurti* 1596. *fol.* quos poſteà Andr. du Cheſnius in Tomum ſuum ultimum tranſtulit.

1228. RADULPHUS de COGGESHAL, ordinis Ciſtercienſis Monachus, deindè Cœnobii Coggeſhalienſis in agro Eſſexienſi Abbas VI. claruit anno MCCXXVIII. vir liberalibus diſciplinis egregiè inſtructus, melioribus literis aſſiduè intentus, adeò ut toto regiminis ſui tempore vix unum à ſtudiis ſeverioribus diem otioſum traduxit. Scripſit, teſte Baleo, chronicon Terræ Sanctæ, quod an hodiè ſuperſit multùm dubito: Additiones item ad Radulphi Nigri Chronicon de Imperatorum ac Regum tàm Franciæ quàm Angliæ factis inſignioribus, à tempore captæ crucis *i. e.* ab anno MCXIII. uſquè ad XI. Henrici tertii annum. Extare adhuc MS. Radulphi noſtri Chronicon exindè colligo, quòd in Hiſtoriâ ſuâ Univerſali inſigne Fragmentum profert Cl. Boxhornius.

1230. THOMAS, gente Dalmata, ortu Spalatenſis, ipſomet teſte c. 32. natus eſt an. MCC. factus primùm Canonicus Spalatenſis, dein an. MCCXXX. in ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconum à Capitulo electus eſt, abſente & vehementèr reclamante Guncello Archiepiſcopo, cui Thomæ zelus, & juſtitiæ amor, moréſq; paululùm ſeveriores neutiquàm placebant. Obiit anno MCCLXVIII. in Eccleſiâ S. Franciſci in ſuburbio Spalatenſi ſepultus. Cujus inſcriptionem ſepulchralem exhibet Joan. Lucius in capite ſuarum notarum. Condidit Thomas *Hiſtoriam Salonitanam*, ſive Pontificum Salonitanorum atque Spalatenſium, capita LI. continentem, quam ad calcem

calcem operis ſui *de Regno Dalmatiæ & Croatiæ* edidit Joannes Lucius Dalmata *Amſtel.* 1666. *fol.* p. 310. qui Thomam noſtrum unicum rerum Dalmaticarum ſui ævi ſcriptorem vocat. SÆC. XIII. ab An. MCC.

ROBERTUS GROSTHEAD, gente Anglus, Epiſcopus Lincolnienſis, claruit anno MCCXXXV. obiit juxta chronicon MS. in Bibliothecâ Lambethanâ anno MCCLIV. viii. Id. *Octobr.* Operum ejus tàm editorum, quàm ineditorum indiculum alibi exhibuimus. Cùm verò paulò accuratiorem catalogum haud ita pridem contexuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 344. inedita ab eo recenſita, quæq; ſe vidiſſe & inſpexiſſe refert, paucis hoc loco ſubjungemus. Sunt autem quæ ſequuntur. 1235. Vid. Part. I. p. 716.

Epiſtolæ CXXVIII. in unum volumen digeſtæ & indice uberi auctæ. Extitit codex MS. antehàc in Biblioth. Weſtmonaſt. jam in Cottonianâ, & in Coll. Corp. Chriſt. Cantab. Ex his CI. in lucem protulit Edovard. Brown *Faſcic. rer. expet.* Tom. II. p. 307. qui & ad calcem, Roberti noſtri conſtitutiones quaſdam adjecit p. 410. *Summa Philoſophiæ* à recentiori manu deſcripta. *Dicta* CXLVII. cum indice, quæ quaſi totidem prælectiones breves de variis Theologiæ articulis & S. Scripturæ locis in ſcholis habitæ ſunt, ibid. & in Biblioth. S. Trinitat. Cantabrig. *Sermones, Propoſitiones, & Themata* ferè C. *Summa Theologiæ. Commentarius in Epiſtolam ad Galatas. Tractatus de* VII. *Sacramentis. De modo confitendi. Regulæ Agriculturæ* per menſes digeſtæ Gallicé. *Tractatus breves* LXXII. viz. *De oculo morali, de veneno & peccato morali; Sermones* XXV. *Qualitèr homo factus eſt ad imaginem Dei; Morales Expoſitiones in operibus ſex dierum: Meditationes* VII. *in dicta ſeu facta quædam S. Anſelmi; de libero arbitrio; de ſex differentiis; quòd Deus eſt forma prima omnium; de Intelligentiis; de veritate; de veritate futurorum contingentium; de ordine emanandi cauſatorum à Deo; de impreſſione aëris; de Iride & Speculo; de ſtatu cauſarum; de luce & colore ejuſdem; de generationibus impreſſionum humidarum; quòd motus ſimpliciter ſit in formâ primâ; de motu circulari; deſcriptio figuræ Machinæ Mundi; de conceptione & excellentiâ B. Mariæ ſecundùm Anſelmum, Meditationes* II. *Expoſitio prologi S. Jeronymi ſuper Bibliam; de ſapientiâ & ſcientiâ; Expoſitio* (prolixa admodùm) *in primum caput Geneſeos, ſeu in Exaemeron; de decem Præceptis; de confeſſione; quomodò Chriſtus eſt virga de radice Jeſſe; Expoſitio in iſta verba Cantic.* Unguentum effuſum eſt nomen tuum: *Expoſitio in iſta verba Cantic.* Nigra ſum, ſed formoſa; *de acceptione manus pro executione operis in S. Scripturâ; quare Spiritus S. deſcendit ſuper Chriſtum in ſpecie columbæ: quomodò ſpiritus ubi vult ſpirat; de Levitis ex libro Numerorum; qualem Epiſcopum eſſe oportet ex inſtructione Pauli ad Titum; de ſignis in Sole & Lunâ; de die Judicii; Sermo de laude B. Martini; de Incarnatione Chriſti; Expoſitio in hæc verba Lucæ,* Exiit Edictum à Cæſare; *de beatitudine pauperum in ſpiritu; de mutuâ collatione antiquorum. Conſtitutiones datæ Priori & Conventui de Newenham. Tractatus de curâ Paſtorali,* in Biblioth. Lambeth. *De pœnis Purgatorii* ibid. Tractatus benè prolixus *de articulis fidei* Gallicè ibid. *De ſummâ juſtitiæ* (opus ingens) in Biblioth. publ. Cantab. *Sermones & Tractatus plures* Anglicè ibid. *Moralitates ſuper* IV. *Evangelia* ibid. *De Linguâ & Corde moralitèr* ibid. *Scala Voluptatis* ibid. *Templum Domini* ibid. *De Conjugio* ibid. *Propoſitionem* Roberti noſtri de viſitatione Diœceſis

ſuæ

SÆC. XIII. ab An. MCC. ſuæ anno MCCL. coram Papâ & Cardinalibus factam, exhibet Whartonus ubi ſuprà p. 347.

Correctorium totius Bibliæ, liber brevis, in quò docetur quomodò plura difficiliora totius Bibliæ vocabula pronunciari debeant, quæ perperàm pronunciari conſueverunt, MS. in Bibliothecâ Eccleſ. Chriſti Cantuar. Vitam Roberti noſtri carmine Elegiaco, ſed parùm eleganti, contexuit Richardus quidam Monachus Bardinienſis, quam ex Codice MS. Weſtmonaſterienſi edidit idem Whartonus Tom. II. ſed fabulas quaſdam craſſiores & inanes, nimiúmque affectatas elegantias ſe reſecuiſſe non diffitetur. Huic alia quædam monumenta ad Groſtheadi memoriam illuſtrandam ſpectantia ſubjecit.

1240. AUCTOR Anonymus Annalium Marganenſium, gente, ſi conjicere licet, Cambro-Britannus, & Cœnobii de Margan in comitatu Glamorganenſi, à Roberto Gloceſtriæ Comite olim conditi, Monachus, claruit circa ann. MCCXL. Scripſit Chronicon ſive *Annales de Margan* ab ann. MLXVI. ad annum uſque MCCXXXII. etſi in fine pauca quædam deſiderantur. Edidit hos Annales Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. II. *Oxon.* 1687. p. 1.

1240. Vide Part. I p. 718. MATTHÆUS PARIS, Anglus, S. Albani Monachus, claruit anno MCCXL. Præter reliqua opera alibi recenſita, ſcripſit *Vitam S. Edmundi* Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui patriæ ob tyrannidem & exactiones Pontificias pertæſus, in exilio Gallicano, quod ſibi ſponte indixerat, anno MCCXLII. vitam cum morte commutavit. De hâc Vitâ hæc nos docet Florilegus ad annum MCCLIII. Anno MCCLIII. *obiit M. Ricardus de Wit Epiſcopus Ciceſtriæ*, iv. *Non.* April. *quondam B. Edmundi Cant. Archiep. Clericus &c. Hujus autem Ricardi aſſertionibus & Fr. Roberti Bacun O. P. certificatus, Fr. Matthæus Pariſienſis memorati S. Edmundi Vitam à fide dignis ſibi relatam, diligenter perſcripſit.* Hæc me monuit Whartonus noſter. Verùm locus in editione, quâ utor, non comparet, & forſan adhuc MS. latet.

1241. ALBERICUS, gente forſan Gallus, in Cœnobio Trium-Fontium in Galliâ Monachus, claruit anno MCCXLI. Compoſuit Chronicon ab orbe condito, & perduxit non modò ad annum DCXXVI. quod habet Voſſius de Hiſt. Lat. lib. II. cap. 46. p. 381. ſed ad ſua uſque tempora; nempè ad annum MCCXLI. Illud ab Andreâ Quercitano brevi edendum expectare nos juſſit Aub. Miræus *Auct.* cap. 403. Verùm adhuc MS. deliteſcit in Bibliothecâ Sancti Galli in Helvetiâ, in Regiâ Pariſienſi, aliiſque Galliæ Bibliothecis, ſuo tempore proculdubiò lucem viſurum.

1243. RICHARDUS de S. GERMANO, Regis Siciliæ Secretarius, ſeu Notarius, claruit anno MCCXLIII. Scripſit Chronicon ſatis amplum ab anno MCLXXXIX. nempè ab exceſſu Gulielmi Siciliæ Regis ad annum uſque MCCXLIII. Ex pervetuſto codice Caſſinenſi, luci publicæ illud donavit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* T. III. p. 953.

1255. Vide Part. I. p. 725. NICEPHORUS BLEMMIDA, Monachus & Philoſophus doctiſſimus, claruit anno MCCLV. Obiit circa annum MCCLXXII. Reliquorum ejus ſcriptorum indiculo hæc addi potiunt. *Expoſitio in Pſalterium Davidis*, cujus prolegomena hoc modo incipiunt. Ψαλτήριον πνεῦμα ὀργάνου εἶδός ἐστι μουσικῆς, παῦλα παρ' Ἑβραίοις ὀνομαζόμενον &c.

Ejuſdem

Ejuſdem *Expoſitio in Appendicem Pſalterii Davidis* varia Veteris & Novi Teſtamenti Cantica ſacra continentem. Extant MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* LXVI. num. ii. iii. fol. 218, 356. & iterùm *cod.* CCCIV. num. i. fol. 1. *Doctrina de fide* ad Monachos Monaſterii à ſe extructi. Cujus hoc initium. Τοῖς θείοις τῆ Δεσπότυ Χριςῦ τῆ ἐντολῆ, καὶ ἐκλεκτοῖς φιλτάτοις ὁ κατ' εὐδοκίαν αὐτῆ καὶ χρηςότητα κήπαρ &c. habetur MS. ibid. *cod.* CCXLV. num. vii. fol. 299. *Oratio de SS. Trinitate* ibid. *cod. Philoſ.* CXLIX. num. xxii. Sunt præterea ſub Nicephori Monachi nomine *Orationes* II. quas noſtri eſſe non ſine probabilitate conjicit Cl. Neſſelius. Prima eſt Aſcetica *de cuſtodiâ mentis & cordis.* Principium. Ὅσοι τῆς μεγαλοπρεπῦς τῆ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ θείκης φωτοφανείας τυχεῖν ἐρωτικῶς ἤχθε &c. habetur MS. *cod. Theol.* CIV. num. ii. fol. 10. p. 2. & Cod. CXCII. num. xxiii. fol. 217. Poſterior *de attentione*, hoc initio. Ἐν τῆ ἐνόμβλι τῆ κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ τῆ ἐκτόνλος. Χαρὶς ἐμοῦ ὁ δώσαδι πιεῖν ἐδίν, *ibid.* num. xxiv. fol. 220. p. 2. In eâdem Bibliothecâ ejuſdem Blemmidæ oratio *de Regno* ſeu *Imperio*; Opuſcula plura medica de Urinis & Sanguine Phlebotomiæ &c. Grammatica, Logica, Phyſica, & alia quæ non ſunt hujus Fori, hinc indè aſſervantur. De quibus Lambeciani & Neſſeliani catalogi conſulendi ſunt.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

MICHAEL CHUMNUS, primò Nomophylax, poſteà Metropolita Theſſalonicenſis claruit anno MCCLVIII. Nicephoro Blemmidæ familiaris. Scripſit tractatum *de gradibus cognationis*, quem Gr. L. edidit Leunclavius *Jur. Græc. Rom.* lib. VIII. p. 519. Verùm in codice MS. Vindobonenſi *Jurid.* XIII. num. viii. in fine adjuncta eſt Appendix quædam de nuptiis prohibitis, quæ ita incipit. Τρεῖς τάξεις εἰσὶν τῶν κακωλυμβίων πρὸς γάμυς χριςιανίας. Μία μὲν ἡ πρώτη, ἡ ὰς τῆ σωτηριώδυς καὶ ἁγίυ Βαπτίσμαλος &c. Vide Neſſel. *Catal.* Part. II. p. 30. 1258.

RICHERIUS, gente Gallus, Cœnobii Senonenſis in Galliâ Monachus, claruit, ſi rem conjecturâ aſſequi liceat, circa annum MCCLX. Condidit Eccleſiæ Senonenſis Chronicon, quod integrum in lucem protraxit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex libro primo Vitam S. Gundelberti Epiſcopi Senonenſis, S. Deodati Nivornenſis, Hildulphi Trevirenſis, aliorumque quorundam in Acta ſua retulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 468. 1260.

M. JUSTINUS, natione Germanus, Lippiâ urbe Weſtphaliæ oriundus, claruit circa annum MCCLX. Scripſit verſu non ineleganti ad Simonem Epiſcopum Paderbornenſem, Chronicon Lippienſe, quod *Lippiflorium* vocavit, in quo Comitum aliquot Lippienſium res geſtas exponit. Primus extulit Henricus Meibomius avus; deindè Henricus junior in *Rer. Germanic.* Tom. I. p. 575. conjecit, qui Juſtinum noſtrum à Juſtino Monacho Dominicano, cui in Synodo generali Bononiæ anno MCCXLII. demandata fuit provincia S. Dominici Vitam deſcribendi, cum Voſſio, alium fuiſſe opinatur. 1260.

ANONYMUS Annalium Burtonenſium conditor, natione Anglus, Cœnobii Burtonenſis in agro Staffordienſi ſiti, ut videtur, Monachus, claruit circa ann. MCCLXII. Certè Matthæum Paris æqualem habuit. Mandavit literis Monaſterii ſui annales ab anno MIV. ad exitum anni MCCLXII. In quibus multa notatu non indigna reperiuntur. In lucem protraxit Tho. Galeus *Rer. Angl. Script.* T. I. p. 245. 1262.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

BERNARDUS, gente Gallus, primùm Monachus, deindè Abbas Lirinenſis, Carolo Rege familiaritèr uſus eſt, qui ipſum in Italiam,
1263. in Expeditione Neapolitanâ comitem ſecum abduxit. Cujus favore & commendatione munitus, ab Urbano IV. Pontifice Cœnobii Caſſinenſis Abbas anno MCCLXIII. conſtitutus eſt, mox ſacrâ purpurâ decoratus. In regimine ſuo piè, prudentèr, & fortitèr ſe geſſit. Monaſterio ſua jura aſſeruit, & loca circumvicina à vi & oppreſſione militum vindicavit. Bis à Pontifice Legatus factus eſt, ſemel in Gallias, iterùm Conſtantinopolim miſſus, utrobique munere fœlicitèr functus. Tandem partìm ſenio fractus, partìm ob injurias quaſdam à Carolo Rege monaſterio ſuo illatas, mœrore animi confectus è vivis exceſſit anno MCCLXXXII. Scripſit *Speculum Monachorum* Venet. 1520. 16°. *Super Regulam S. Benedicti* lib. I. *Collationum Beneficiorum & Officiorum Montis Caſſini* Regeſtum unum; *Inquiſitionum Jurium & Bonorum in Caſtris & villis Montis Caſſini* Regeſtum alterum. Hæc omnia in Bibliothecâ Cœnobii Caſſinenſis MSS. aſſervantur.

1270. CONSTANTINUS ACROPOLITA, magnus Logotheta, νίΘ. Μεταφράστης, ſive *Metaphraſtes junior* dictus, in Aulâ CP. vir ſummus, claruit, imperante Michaele Palæologo, circa ann. MCCLXX. Cauſam Græcorum adverſùs Latinos fovebat maximè, contra quos plures de proceſſione Spiritûs S. tractatus reliquit. Duos in ſcriptis Græcorum laudatos ſe vidiſſe refert L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. xiv. col. 780. Unum, cujus illud Principium. Ἄνδρες Ῥωμαῖοι· alterum, cujus illud, Ἐμνήσθην καὶ ἄλλου λόγου τῶν ἀντιλεγόντων ἡμῖν. Quorum, inquit, fruſta, eáque ſatìs polita, in codicibus MSS. reperiuntur. Quâ occaſione, quo animo Logothetæ noſtri Commentarium unà cum propriis comburendum igni obtulit Theodorus Muzalo, in eâdem dignitate ſucceſſor & Proto-Veſtiarius, plenè te docebit Pachymeres lib. VII. cap. 8. Scripſit etiam Conſtantinus *Orationem* in ſanctam Martyrem Theodoſiam, patriâ Conſtantinopolitanam, quæ ſub Leone Iſauro pro cultu ſacrarum imaginum Conſtantinopoli paſſa eſt. Cujus hoc initium. Γυναῖκα μὲν ἀνδρείαν τοῦ τὶς ἂν εἴη ὅπως δεῖ φησὶν ὁ σοφὸς ἐπάρσει Σολομών, καὶ μάλα γε εἰκότως ἐπάρσει. Γεὼ γὰρ ἡ χαρίεσσα &c. Hanc orationem etiam in ſuum indicem retulit L. Allatius *de ſcript. Simeon.* p. 84. qui & alibi quædam ex eâ profert, *adverſ. Hottinger.* p. 200. Extat MS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* Lambec. CXI. Neſſel. CCLXXIX. *num.* xvii. fol. 217. iterumque *cod. Hiſt.* CXV. *num.* ii. fol. 73. p. 2. Confer Lambec. *comment.* lib. IV. p. 63. Extant & aliæ ejus hiſtorici argumenti orationes; nempè in *S. Martyrem Neophytum.* Princ. Παραδόξων πραγμάτων διαπρεπέστερον ἡ διήγησις, ἀλλ' ὁ τοῖς τοῦ ἡμετέρου καὶ θείου πληρωματος, apud L. Allat. *de ſcript. Simeon.* p. 105. *in S. Theodorum Tyronem.* Princ. Σὺ μὲν ὦ ἀγαθὲ τῷ ὑφαγάθου δοῦλε Θεοῦ. *ibid.* p. 109. *In S. Joannem Damaſcenum.* Princ. Τῷ Ἰωάννῃ τὸν λόγον τῷ ἐκ Δαμασκοῦ τὰ ἐγκώμια *ibid.* p. 112. Hunc ſermonem à ſe deſcriptum, Lutetiam ad Joan. Aubertum, in futurum novæ editionis Damaſceni ornamentum, ſe MS. miſiſſe teſtis eſt idem Allatius in *catal. oper. S. Damaſc.* ad calc. *Symmict.* num. xxviii. p. 450. Ex eo quædam profert in *Conſenſ. de purgat.* p. 761.

GRE-

GREGORIUS BAREBRÆUS, gente Syrus, Sectâ Jacobita, partiſque ſuæ apud Syros Archiepiſcopus, claruit circa annum MCCLXX. Natus quippè anno Æræ *Alexandreæ* MDXXXVIII. *Chriſtianæ* MCCXXVI. Magna doctrinæ fama apud ſuos florebat in Oriente, teſte Fauſto Nairono Maronitâ *Euopl. Hiſt. dogm. fidei Cath.* Part. III. p. 350. Scripſit ſermone tùm Syriaco tùm Arabico multa, omnis ſcientiarum generis opera eruditiſſima, fatente Abr. Ecchellenſi in *Indice Auctorum* ad *Eutych. Vindicat.* num. xxix. Quæ ad notitiam meam pervenerunt, hæc ſunt. *Dilucidationes*, ſive Tractatus *de Fundamentis Eccleſiæ*, in libros decem partitus. Librum VII. cap. 2. §. 1. citat Ecchellenſis *ibid.* Part. I. cap. 9. p. 140. & p. 175. ubi non pauca Syriacè profert. Alia ex *lib.* VII. cap. 3. §. 3. allegat idem in Epiſt. ad L. Allatium ad calc. lib. *de Synodo* VIII. p. 661. Aliud benè longum Syriacè & Lat. ex *lib.* VIII. §. 3. ibid. p. 644. Quædam etiam F. Naironus ex *Tract.* VII. cap. 3. §. 3. *Euopl.* Part. III. p. 316. Ex *Tract.* VIII. cap. 4. §. 3. ibid. Part. II. p. 197. Exemplar MS. lingua Syriaca exaratum penès ſe habuit Abr. Ecchellenſis. *Chronicon* decem libris abſolutum, cujus duo extant Codices MSS. Syriaci, unus in Bibliothecâ Gilb. Gaulmini Pariſienſis, penès Ecchellenſem alter, qui plura ex hoc opere adducit *Not. ad Catalog. Hebedjeſu* p. 59. 78. 86. quædam etiam Arabicè ex lib. VI. *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 30. p. 472. Alia ex lib. IX. *ibid.* cap. 27. p. 295. *Ethica*, citata Nairono *Part.* I. p. 52. Denique liber *Carminum* apud eundem Naironum *Part.* II. p. 116. SÆC. XIII. ab An MCC. 1270.

ABU-ISAAC BEN-ASSALUS, natione Ægyptius, patriâ, ut videtur, Alexandrinus, è Sectâ Monophyſitarum, claruit (teſte Fauſto Nairono) ſæculo decimo tertio. Cùm verò incertus mihi ſit annus, ad ann. MCCLXX. refero, donec certiorem expiſcari contigerit. Multa nec inerudita opera edidiſſe teſtantur Ecchellenſis & Naironus. In his primas tenent *Collectio Canonum*, & *Eccleſiæ Alexandrinæ Conſtitutiones*, duabus partibus abſolutæ. In primâ agitur de omnibus iis, quæ ad politiam & adminiſtrationem Eccleſiaſticam pertinent: in alterâ, quæ ad Laicorum ſpectant regimen. Extat MS. vetuſtiſſimum exemplar in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ. Præfationem Arabicè citat Abr. Ecchellenſis *Eutych. Vindicat.* Part. II. cap. 17. p. 168. Et in *Epiſt.* ad L. Allat. *de Synod.* VIII. p. 629. Scripſit itidem opus *Quæſtionum Eccleſiaſticarum.* Ex *Quæſtione* XXIII. locum prolixum de illis Chriſti verbis, *Quodcunque ligaveris ſuper terram* &c. Arabicè & Latinè profert idem Ecchellenſis *ibid.* cap. 22. p. 220. De opere ejus Canonico videri poteſt Naironus Maronita tùm in *Indice Euopliæ* præmiſſo, tùm Operis *Part.* II. p. 253. ex cap. 55. locum de circumciſione Coptitarum profert *ibid.* Part. I. p. 38. 1270.

AUCTOR Anonymus tractatûs hiſtorici de Epiſcoporum depoſitione, ex codice *Barocciano* editi, claruit circa annum MCCLXX. Non alium fuiſſe quàm Nicephorum Calliſti, ſuſpicatus eſt in præfatione Cl. Editor, hâc unicâ ratione ductus, quòd inter varia Nicephori collectanea in eodem codice repertus ſit. Verùm ſententiam ſuam ſubindè mutavit. Et certum eſt aliâ à reliquis Nicephori excerptis manu exaratum eſſe; rectéque obſervavit ipſemet editor ſucceſſionem, quam tradit Patriarcharum CP. à Nicephori catalogo plurimùm differre. Quiſquis ſit, Scholæ Rhetoricæ in Eccleſiâ CP. magiſter fuiſſe videtur. Cu- 1270.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

jus erat Historiam Ecclesiasticam discipulis suis ad eadem studia formandis prælegere. Orto igitur Constantinopoli schismate, ut paci Ecclesiasticæ consuleret, hunc libellum ex historiis Ecclesiasticis collectum dictavit. Quo, pluribus exemplis ex omni antiquitate Ecclesiasticâ petitis, ostendit Episcopos injustè licèt, & repugnantibus canonibus, sedibus suis deturbatos, pacem Ecclesiæ coluisse, nec successoris orthodoxi communionem unquàm refugisse. Occasio nuperi hujus schismatis, ut ex codice quo usus est Cotelerius, liquet, hæc erat. Arsenius Patriarcha anno MCCLXVI. Michaelem Palæologum, ob sævitiam in Theodori Lascaris filium impuberem, anathemate percussit. Imperator, coactâ Synodo, Patriarcham deponi curavit, subrogato in ejus locum Germano. Quo mox recedente, suffectus est Josephus Presbyter & Archimandrita. Hinc ortum schisma, aliis Josephum sequentibus, qui *Josephiatæ* dicti sunt, aliis Arsenio, utpotè injustè deposito, tenaciùs adhærentibus, *Arseniatis* indè dictis. Latè de hoc schismate agunt Nicephorus Gregoras, & Georg. Pachymeres. Ut verò huic schismati medicam manum admoveret Auctor noster, & Arseniatas ad pacem & concordiam revocaret, tractatum hunc historicum contexuit, & suis auditoribus dictavit. Hunc ex scriniis *Baroccianis* Bibliothecæ Bodleianæ Cod. CXLII. erutum, & versione Latinâ, notisque ornatum, Græc. Lat. edidit vir clarissimus, mihique longè amicissimus Humphredus Hodius, titulo *Redargutionis novi schismatis Anglicani* Oxon. 1691. 4*to*. Eodémque penè tempore Anglicè evulgavit. Librum evulgatum mox aggressi sunt ex parte adversariorum Septemviri, emissis totidem in illum libellis. Ex quibus præcipuos sibi examinandos selegit Hodius, & editis prolixioribus vindiciis *Lond.* 1693. 4*to*. integram controversiam excussit, & ad antiquitatis stateram scrupulosè expendit. Nec deinceps (quòd sciam) res ulteriùs progressa est.

1270. METHODIUS, Monachus, ut videtur, Constantinopolitanus, claruit anno MCCLXX. Vixit eodem tempore quo Anonymus ille cujus jam facta mentio, sub Josepho Patriarchâ, cùm ob ejectum Arsenium, & Josephum intrusum, gravissimum schisma in Ecclesiâ Græcâ erumperet; & hâc ipsâ occasione scripsit Συλλογὴν συντομωτέραν βιβλίων, ὅτι δὲ δεῖ λίζεσθαι τοὺς λαοὺς &c. *Syllogen compendiosam ex libris Veterum, non debere populos sejungi à suis præsulibus, modò illi de fide rectè sentiant*, ἢ καλά τινα ἐγκλημάτικὴν ὑπόθεσιν ἡ χειροτονία αὐτῶν σχῇ, *licèt in aliquâ criminosâ circumstantiâ, eorum ordinatio successerit.* Incipit, Ἴσον ὡς ἀδιαλείπτως τῇ μεγάλῃ Γραμματείᾳ τῆς ἀποστολικῆς καὶ θείου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀναγραφόντων. Scriptoris hujus notitiam debemus L. Allatio *Diatr. de Methodiis* p. 383. Ubinam verò deliteſcat hic Tractatus, nos non docet.

1270. JOBUS, Hieromonachus, Josephi Patriarchæ discipulus, claruit circa annum MCCLXX. Josephus Galæsiota, Patriarcha CP. quùm unionem cum Latinis totis viribus impugnaret, multas ab adversâ parte calumnias, multas vexationes expertus est. Præceptoris igitur sui vindicias egit Jobus noster, scripsitque *Apologiam* pro Josepho Patriarchâ, contra primatum Papæ & concordiam Græcorum cum Latinis. Extat opus Græcè xlix. foliorum 4*to*. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex dispositione Lambecianâ CCLXXXI. Nesseliana CLXXII.

ANO-

ANONYMUS Chronici Mailrosensis compilator, gente procul-dubiò Scotus, claruit, saltem is qui ultimam manum ei adhibuit, circa annum MCCLXX. Scripsit Chronicon Monasterii Mailrosensis in ripâ Twydæ fluminis positi, ab anno DCCXXXV. usque ad annum MCCLXX. Primam hujus Chronici partem condidit Abbas quidam de Dundrinâ in Galwyâ; quam coloniam à Mailrosâ ductam fuisse conjicit Cl. Editor. Reliqua Monachi quidem Mailrosenses addidisse videntur. Primus extulit Thomas Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. I. *Oxon.* 1684. p. 132. Ad calcem voluminis collectanea quædam adjecit, præcipuè carmina Annalibus Mailrosensibus, suis locis, sed aliâ manu, inserta. Quæ ex codice Cottoniano olim transcripsit reverendissimus Usserius. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1270.

GULIELMUS, de Sanvico Anglo-Cantianus, quippè Sandvico non ignobili littoris Cantiani portu, ut videtur, oriundus, Ordinis Carmelitici Sodalis, claruit anno MCCLXX. *Guilhelmum de Samuco* vocat Trithemius, & natione Gallum facit, *de Script. Eccles.* fol. 109. & *de Ord. Carm.* lib. II. p. m. 38. etiamsi in *Catal. Script. Carm.* huic opusculo subjuncto Syrus fuisse dicitur p. 75. Trithemium sequuti sunt Possevinus *Appar.* Tom. I. p. 713. (quanquàm non tàm ex propriâ, quàm aliorum sententiâ loquitur) Ant. Alegre *Paradis. Carmel.* ad annum MCCLXXX. p. 290. Vossius *de Hist. Lat.* lib. II. cap. 60. p. 490. Verùm potior est eorum sententia, qui Anglum fuisse volunt. Certè Carmelitæ ex Oriente primi in Angliam devenerunt circa ann. MCCXL. & Newendenæ seu Novioduni in agro Cantiano, teste Lambardo nostro, primas sedes habuerunt, & quàm frequentes erant Anglorum hoc sæculo in terram Sanctam expeditiones nemo nescit. Aub. Miræus lib. *de Orig. & Increm. Ord. Carm.* p. 217. Guilielmus Samucus, *inquit*, quem alii Gallum, alii Syrum fuisse volunt. Alibi tamen ubi suam profert sententiam, etsi Henricum Sanvicensem vocat, Anglum natione fuisse disertè dicit *Auct. Script. Eccl.* cap. 486. p. 273. Interim mirari licet Baleum nostrum, qui & ipse ordinis Carmelitici alumnus erat, in *Centuriis* suis nusquàm hujus Guilielmi meminisse, nisi potiùs id fecerit in opere *de Scriptoribus Carmelitis*, quod MS. II. Vol. 4*to.* olim inspexi, hodiéq; ni fallor, in Bibliothecâ D. Fr. Bernardi M.D. Londinensis asservatur. Cujas tandem fuerit, in Terram Sanctam profectus est, & in monte Carmelo vitam egit Eremiticam, donec nutantibus Christianorum in Palæstinâ fatis, & increscente indies Saracenorum potentiâ, relicto Carmelo in Cyprum transiit, posteáque in patriam rediit, ubi condidit *Chronicon de Multiplicatione Ordinis Carmelitani per Syriam & Palæstinam, & de vastatione Monasteriorum Terræ Sanctæ, ac adventu Carmelitarum in Europam.* Editum est in *Speculo Carmelitarum*, seu ingenti Collectione Scriptorum de rebus Carmeliticis, quam adornavit *Fr. Daniel à Virgine Mariâ*, & in lucem emisit *Antw.* 1680. *Tom.* IV. *fol.* Et à diligentissimis Bollandianis in Prolegomenis ad Tomum III. *Martii* p. 60. Alia Guilielmo nostro tribuunt Trithemius, Possevinus, &c. nempè *Decretales religiosorum* lib. I. *super sententias* lib. IV. *In regulam sui Ordinis* lib. I. quæ an supersint hodiè, vel an extiterint unquàm, non didici. 1270.

RADULPHUS BOCKINGUS, gente Anglus, patriâ Southsexiensis, domo Cicestrensis, Ordinis Dominicani Monachus, claruit anno MCCLXX. Vir tantæ probitatis & eruditionis habebatur, ut 1270.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

ipsum sibi in Confessorem elegit Richardus Wichius Cicestrensis Episcopus, qui diem extremum clausit ann. MCCLV. ab Urbano IV. Pontifice in Sanctorum numerum relatus. Composuit, sed stylo satis barbaro, *inquit* Baleus, *de Vitâ S. Richardi Cicestrensis Episcopi* libros II. quos Isabellæ Arundeliæ Comitissæ dedicavit. Vitam hanc sed in Epitomen ab Anonymo quodam contractam mutato stylo extulit Surius *April.* iii. p. 42. Integram Bollandiani dederunt eodem die. *Sermones* etiam Radulpho nostro ascribunt Baleus & Pitseus, qui an extent, incertum est.

1270. ELIAS de TRICKYNGHAM, natione Anglus, Cœnobii Petriburgensis ex Ordine Benedictino Monachus, claruit sub Henrico III. anno MCCLXX. Academiam Oxonienſem nutricem habuit. In quâ sub optimis Præceptoribus bonis literis institutus, immane quantum profecit, ut liberales disciplinas, & linguarum elegantiam accuratè tenuit, Doctoratûs insignia, non sine magnâ laude, in hâc Academiâ promeritus. Confer Baleum *Cent.* IV. cap. 32. p. 320. Scripsit *Chronicon*, sive temporum Annales ab anno DCXXVI. paulò post institutam Saxonum Heptarchiam, ad annum usque MCCLXX. quo vixit Auctor. Extant MSS. in *fol.* inter codices manu exaratos viri, dignitate an eruditione præstantioris incertum, D. Jacobi Warei. Quos ære suo redemit, & in Bibliothecâ Tenisonianâ aliquandiù repositos, tandem in propriam Bibliothecam transtulit illustrissimus Clarendoniæ Comes. Præfixa est Chronico brevis computatio de sex ætatibus Mundi, quæ ità incipit. *Ab origine mundi in primâ ætate Sæculi secundùm Ebraicam veritatem computantur anni mille sexcenti quinquaginta sex* &c.

1270. ANONYMUS Chronici Longobardici Auctor, S. Justinæ apud Patavinos Monachus, claruit anno MCCLXX. Vixisse hoc tempore manifestissimum est, cùm ipse de iis agere profitetur, quæ suis temporibus facta sunt. Condidit *de rebus in Longobardiâ, & vicinâ Tarvisinâ Marchiâ gestis* ab anno MCCVII. usq; ad annum MCCLXX. libros III. Nec rebus Italis contentus, aliarum etiam gentium historiam compendio persequitur. Hos libros ex Ramingiano exemplari in lucem protulit Christianus Urstisius *Historic. Germaniæ* Tom. I. p. m. 581.

1272. ADAMUS de DOMERSHAM, Anglus, Cœnobii Glastonienſis Monachus, claruit anno MCCLXXII. & deinceps. Scripsit historiam controversiæ inter Episcopos Bathonienses, & Monachos Glastonienses; quam ex MS. codice extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 578.

1273. ANONYMUS, Historiæ Lemovicensis Auctor, ejusdem Ecclesiæ, ut videtur, Canonicus, claruit circa annum MCCLXXIII. In literas retulit nomina ac gesta Episcoporum Lemovicensium, à S. Martiale primo Episcopo, ad Aymericum anno MCCLXXIII. Opusculum hoc nobis dedit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 265.

1276. GEORGIUS METOCHITA, quem GREGORIUM Gesnerus & Possevinus malè vocant, magnæ Ecclesiæ Diaconus & Chartophylax, claruit anno MCCLXXVI. Joanni Vecco causam unionis cum Latinis strenuè agenti mordicùs adhæsit, omnique operâ suppetias tulit, varia hanc ob causam mala, mutatis subindè carceribus, passus. Sed cùm à proposito discedere nollet, in carcere diem extremum obiit.

Vid. Part. I. p. 738.

obiit. Ejus Scripta alibi, ſed brevitèr, nec ſatis diſtinctè recenſuimus, de iis proindè hoc in loco, paulò expreſſiùs acturi. Sunt autem quæ ſequuntur. SÆC. XIII. ab An MCC

Tractatus de Proceſſione Spiritus Sancti, Patrúmque hâc in re ſententiis, in V. Partes ſive Orationes diviſus. Prima ſic incipit. Τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν ἐκ ἴσως φεικώδες τοῖς κατ' ἐμέ. Secunda, Ἐν ἡμῖν δὲ τοῦτο πρῶ ἐγκλήματων, τὸ θεῖον ἐκγεαφικῶν. Tertia. Ἐπειδὴ περὶ παίξεως ὁ ἐν τελαδὶ διαλαμβάνοντες πρῶ ἀποῤῥητων. Quarta, Περὶ ὁ δὶ υἱοῦ δημιουργίαι Μυζάλων ἐν μέσοις ἐκείνοις διηγεμένοις τὸ συῤῥοῦσαν πλῆθος ἀναιτιῶν. Quinta, Ἃ μὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὄντες δεινοὶ πρῶ καθ' ἡμῶν ὡῤῥωμένων τοῖς θείοις λόγοις ἐναντιοῦνται.

Ἀντίῤῥησις, ſive *Reſponſio ad tria capita*, quæ Maximus Planudes Monachus publicavit. Prin. Πρὸς ἐρώτησιν ἀποεγίπλως ἡμῖν φανεῖσαν χρεὼν ἀντιφέιναδαι. Ἀντίῤῥησις, ſive *Reſponſio* ad ea quæ Manuel Nepos Cretenſis conſcripſit. Prin. Πρόταξις ἡ ἀτόφθογ(ος. τοῖς γεαφαῖς ἡ ἐρώτησιν ὑπῆρξεν. Hæc duo opuſcula, ſive Reſponſiones Græcè & Latinè edidit L. Allatius *Græciæ Orthodoxæ* Tom. II. p. 922.

Oratio continens concordiam inter utramque Eccleſiam, antiquæ Romæ & novæ ac noſtræ, initam, & quæ deinceps ſubſecuta ſunt. Princip. Οὐκ οἶδα οἱ ἀλλοτί πολε τοσοῦτον. *Oratio Antirrhetica in Georgii Cyprii Patriarchæ Tomum.* Prin. Ὁ μὲ δὴ διεξοδικώτερον πρῶ ἡμῶν λόγων ἐκ φανθεὶς, ὡς εἶνε ἀποχεήσως. *Oratio proſequens ea quæ poſt prædictas duas Orationes, in eâdem materiâ diſputata & geſta ſunt.* Prin. Ἦν ἡμῖν ἄεα περιεθειμῶν τῷ χῷ σκοπὸν ὡς ἐνὸν ἐκτερματωθέντα. In poſtremis his opuſculis de cauſis diſſidiorum Græcos inter & Latinos agit Metochita; Gregorii Cyprii Tomum refutat, & ex ſanctorum Patrum auctoritate demonſtrare nititur Spiritum S. ex Patre & Filio procedere, nec ideo eſſe duas cauſas, nec duo principia, ſed unum idémque Patris & Filii principium & cauſam, effundere Spiritum S. in quantum unitur Filius Patri, & omnia Patris tranſeunt naturalitèr ad Filium. Omnia hæc Metochitæ opera ſe vidiſſe teſtis nobis eſt L. Allatius, cui eorum notitiam acceptam referimus, *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. 9. col. 771. Eundem cum Metochitâ noſtro faciunt THEODORUM METOCHITAM Logothetam Gretſerus & Voſſius. Verùm egregiè falluntur, licèt eodem ferè tempore vixerit Theodorus, quem in Chartophylace ad initium ſæculi XIV. collocavimus, ac de eo proindè agit Whartonus ad annum MCCCI. Nihilominùs erat etiam hoc ſæculo illuſtris, magniſque muneribus in aulâ CP. functus, rerum domeſticarum tunc Logotheta, exeunte an. MCCXCV. unà cum Joanne Glyce Legatus miſſus, non in occidentem ad Mariam Germani Imp. ſororem, Michaeli Andronici Imperatoris filio primogenito deſponſatam, ut habet Whartonus noſter, ſed in Armeniam, ad nuptias cum Mariâ, Rictâ patrio nomine appellatâ, Leonis Armeniæ Regis filiâ, Haithonis tunc regnantis ſorore, conciliandas, ut diſertè tradunt Pachymeres lib. IX. capp. 5, 6. & Gregoras lib. VI. p. 135. Andronico ſeniori ob intelligentiam atque doctrinam liberalem, & in negotiis obeundis dexteritatem, chariſſimus erat; factus mox Logotheta ærarii generalis, poſteà magnus Logotheta, dignitate ab Andronico tunc primum inſtitutâ, ejuſque filiam Joanni nepoti ſuo, quem Hyperſebaſtum creavit, in uxorem dedit. Conſpirante in avum ſuum Andronico juniore, & captâ Conſtantinopoli, Theodorus noſter dignitatibus privatus Didymotichum maritimum Bithyniæ oppidum relegatur, ædes ejus dirutæ,

SÆC. XIII. ab An. MCC. dirutæ, opes direptæ; tandem ab exilio reverſus in Choræ Monaſterio, quod ipſe ſuis ſumptibus inſtauraverat, Monachi habitum induit, ubi ſenio, ſtrangurià, & mœrore fractus, animam Deo reddidit anno MCCCXXXII. domino ſuo Andronico, haud integro menſe ſuperſtes. In cujus funere orationem habuit Nicephorus Gregoras ejus, præcipuè in Aſtronomicis, diſcipulus, quam & Hiſtoriæ ſuæ inſeruit lib. X. p. 333. Vir prudens & ſolers, καὶ ὃ μόνον ἦν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξω σοφίας, εἰς ἄκρον ἐλήλακώς inquit * Cantacuzenus magnus Domeſticus & poſteà Imperator, ipſe licet ex adverſâ factione; *non Chriſtianis modò ſed & externis etiam literis politiſſimus.* Scripta ejus edita vide apud Whartonum loco citato. Nondùm lucem viderunt ejus *capita philoſophica & hiſtorica miſcellanea* CXX. quæ habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *codice Philoſoph.* foliis cclxiv. in folio conſtante, juxta numeros *Lambec.* LXXXVII. *Neſſel.* VIII. digniſſima proculdubiò quæ artis typographicæ beneficio in eruditorum manus tranſirent. Eorum indicem Græcum exhibet Lambecius *Comment.* lib. VII. p. 150, 151. & ſeqq. Extant ibid. *codice* XCV. folia ccclxxiii. in fol. continente Metochitæ noſtri *Orationes* XVIII. de variis materiis Philoſophicis, ſed præcipuè ad Hiſtoriam Conſtantinopolitanam pertinentibus, ipſius Metochitæ ævo, in membranâ perelegantèr exaratæ; quas utinam in mediam proferant qui nobiliſſimæ iſtius Bibliothecæ curam gerunt. Scripſit etiam Michaelis Palæologi *Epitaphium*, ut & Irenes Imperatricis; quæ habentur in Bibliothecâ Regiâ, *cod.* DCCC. teſte Car. du Freſn. *Famil. Byzant.* p. 236.

* Hiſt. I. c. 11. p. 37.

1277. ANONYMUS Annalium Wintonienſium Compilator, Anglus, Monachus Wintonienſis, claruit circa annum MCCLXXVII. Scripſit Eccleſiæ Wintonienſis Annales ab an. DCXXXIII. ad an. MCCLXXVII. Hos ex codice Cottoniano eruit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 288. In hiſtoriâ verò civili, quod ipſemet non invitus fatetur, plurima quæ apud Hiſtoricos vulgatos vel certiùs, vel ſine inſigni differentiâ traduntur, & alia quædam nullius planè pretii, lectúque indigna reſecuit. His Annalibus ſucceſſionem Epiſcoporum Wintonienſium ab anno MCCLXXVII. uſque ad Reformationem adjecit.

1280. ANONYMUS Chronici Arabici Compilator, claruit anno MCCLXXX. Scripſit Chronicon ab exorto Mahumede *i. e.* ab anno Chriſti DCXXII. uſq; ad annum Hegiræ DCLVIII. ſive Epochæ Chriſtianæ MCCLXXX. ex Arabicis & Chriſtianis Auctoribus collectum. Extat MS. in fol. in Bibliothecâ Vindob. inter codices MSS. *Orientales* num. xxxii. Codicem notis ſuis marginalibus Latinis exornavit Sebaſtianus Tengnagelius, qui Bibliothecæ Cæſareæ præfectus fuerat meritò digniſſimus, vir quovis doctrinæ genere optimè inſtructus, in literis Orientalibus ſummus. Scriptoribus Eccleſiaſticis à me accenſetur Chronographus Arabs, quòd de rebus Chriſtianorum agit, magnámque operis ſui partem ex Scriptoribus Chriſtianis compilavit.

1282. ANDRONICUS PALÆOLOGUS COMNENUS, Michaelis Palæologi Imperatoris filius, vivo adhuc parente, coronatus eſt; quo, exeunte anno MCCLXXXII. mortuo, ſolus regnavit. Tentatam Græcos inter & Latinos concordiam abrupit; Eccleſiæ Græcæ ritus & dogmata ſtrenuè tutatus, extremâ ſenectute confectus, ab Andronico nepote Imperio privatus eſt, & Monachicum indutus habitum,

&

& aſſumpto *Antonii* nomine, biennio poſt obiit anno MCCCXXXII. Extat ejus *Expoſitio* Ordinis Metropoleων Patriarchali Throno CP. ſubjectarum, ſimul & Thronorum Epiſcopalium qui unicuique Metropoli ſubjecti ſunt. Hanc Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Append.* ad G. Codini Curopalatæ lib. de Offic. CP. *Pariſ.* 1648. p. 400. Habetur verò integrior Cod. Vindob. *Hiſt.* XXIV. n. ii. fol. 11. Cod. XXXIV. n. xvi. fol. 313. iterúmque n. xxxv. *Cod.* XCVII. n. xii. fol. 297. SÆC. XIII. ab An. MCC.

ANONYMUS *Chronici Danici* Auctor, claruit circa annum MCCLXXXII. Condidit Chronicon Danorum, & præcipuè *Sialandiæ*, exorſus ab anno MXXVIII. quo martyrium ſubiit Olavus Normannorum Rex, ad annum uſque MCCLXXXII. perduxit, quando ipſemet floruiſſe videtur. Continet plura non modò de reipublicæ ſtatu, ſed & de rebus Eccleſiaſticis lectu digna, nec ita paſſim obvia. Edidit hoc Opuſculum ex Cod. MS. Hafnienſi Arnas Magnæus, Iſlandus, *Lipſiæ* 1695. 8*vo.* qui & vetuſtiorum quorundam ſcriptorum in hoc Chronicon notas & additamenta ex Cod. MS. adjecit, additis etiam, ubi opus erat, notulis propriis, ut locis obſcurioribus lucem qualemcunque affunderet. 1282.

BONAVENTURA BROCARDUS, Germanus, patriâ Argentoratenſis, ex Ordine Prædicatorum Monachus, claruit anno MCCLXXXIII. quo in Palæſtinam profectus eſt, eámque ſuis oculis luſtravit. Edidit deſcriptionem Terræ Sanctæ; meliori fide dignus, quòd ſcripſit ἀυτόπτης, & non contemnendam diligentiam ubique prodit. Opus hoc, ſed valdè mutilum ſub nomine *Burchardi de Monte Sion* edidit Hen. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. VI. p. 297. Integrum ex codice MS. protulit Reinerus Rineccius *Magdeburg.* 1587. 4*to.* Aliud Brocardi noſtri opus *de legatione in Ægyptum* MS. in Bibliothecâ Baſilienſi extare dicitur. 1283. Vide Part. I. p. 731.

JOANNES, Metropolita Epheſinus, claruit ſub Andronico Palæologo ſeniore anno MCCLXXXIV. Gregorio Cyprio Patriarchæ CP. nuper creato acerrimum ſe adverſarium præſtitit (de quo latè agit Georg. Pachymeres Hiſtoriæ ſuæ lib. II. capp. 3, 6. & ſeqq.). Scripſit librum *contra Schiſmaticos* ex ſacrâ Scripturâ, & Apoſtolicis atq; Synodicis conſtitutionibus, ut & ſanctorum Patrum operibus collectum. Operis ſcopum Inſcriptionis verba delineabunt. Λόγ. σωτηθεὶς ὲκ &c. ἀποδεικνὺς ὅτι ὀρθοδόξου τῆς ἐκκλησίας ἀλλόγως ταύτης διίστανται οἱ νῦν ταύτης ἀποχιζόμενοι, καὶ ὡς, εἰ μὴ ταύτῃ ἐνωθεῖεν, μεγάλων ἔξουσι τὸν κατάδικον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* Lambec. CCLXXXIII. Neſſel. LVIII. num. i. fol. 1. 1284.

GREGORIUS CYPRIUS, quia Cypro oriundus, GEORGIUS anteà dùm Monachus erat vocatus, poſt Joſephi Galæſiotæ obitum Patriarcha CP. factus, claruit circa annum MCCLXXXIV. Anno MCCLXXXIX. ſede ſuâ ſe ſponte abdicavit, & ſequenti diem clauſit extremum. De eo tale fert Elogium Ephremius CP. in Chronico apud L. Allat. *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. xii. col. 776. 1284. Vide Part. I. p. 745.

Σοφός τις ἀνὴρ Γρηγόριος Κυπρόθεν,
Λόγων σοφῶν μαίδυμα, μυσῶν ἑσία,
Ἐις Πατριαρχῶν ἀνεβιβάσθη θρόνον &c.

Αὐτὸν

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Αὐτὸν ἦ μαθήμασιν ἐνδὺς καὶ πόνοις
Ἀφίκτο θρὸς μέγα τι σοφίας βάθρον.

Sapiens quidam vir ex Cypro
Sermonum ſapientum alumnus, Muſarum ſacrarium,
In Thronum Patriarchalem evehitur &c.
Ubi diſciplinæ & laboribus deditus
In magnum ſapientiæ culmen pervenit.

Superſunt Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* CI. *Epiſtolæ* ejus partim ſcriptæ antequàm Patriarchatum iniit, partim poſteà, CXCI. (CCIII. habet L. Allatius) quantivis certè pretii, quibus hiſtoria hujus temporis egregiè illuſtrari poſſit. Harum omnium Inſcriptiones Græcas unà cùm earundem initiis exhibet Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 511. Habentur hæ Epiſtolæ iterùm *Cod. Philoſoph.* CXCV. *num.* vi. ubi etiam *num.* iii. Gregorii noſtri Fabulæ reperiuntur. Quænam verò ſint hæ fabulæ non liquet. *Orationes* ejus & *Epiſtolas* inter libros Vulcanianos Gr. MSS. fol. aſſervari in Bibliothecâ Lugduno-Batavâ, teſtis eſt Catalogus Spanhemianus p. 413. Sequitur in Vindobonenſi Codice Hiſtorico fol. 146. Gregorii noſtri *Decretum Synodale:* cujus initium. Ἀπόφασις. Ἡ μετριότης ἡμῶν σὺν ἅμα τῇ θείᾳ αὐτοῦ ἱερατικῇ τῶν Ἀρχιερέων ὁμηγύρει &c. Subjiciuntur nonnulla huc ſpectantia, de quibus vide Lambec. loc. citat. p. 522. Extat etiam ejus *Diſſertatio Antirrhetica* contra Joannis Vecci blaſphema dogmata, quam compoſuit atque edidit priuſquàm in Patriarcham CP. electus eſt. Incipit. ἐκ ἐγω γραμμάζω φιλότης, ἃ τις ἄγροικος ὤν &c. habetur MS. ubi ſuprà *Cod. Theol.* CCXLV. num. v. fol. 99. *Epiſtola* ad quendam ſchiſmaticum ibid. *Cod.* CCLV. *Oratio in ſanctum Magnum martyrem Georgium*, hoc initio. Ἔθος τοῦτο τῶν λόγοις ἀγωνιζομένων θεῖον ἑκάστῳ &c. MS. ibid. *Cod. Hiſt.* CIV. num. vi. fol. 91. Orationem hanc Latinè ediderunt Bollandiani *April.* xxiii. p. 123. Græcè deindè in *Append.* Tom. III. ejuſdem menſis p. 25. *Oratio in S. Martyrem Marinam.* Prin. Καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἄρα, ἣν ὁ Χριστὸς κεφαλὴ &c. *ibid.* fol. 104. p. 2. Utramque Orationem recenſet L. Allatius *de ſcript. Symeon.* p. 87. 97. *Encomium in Georgium Logothetam Acropolitam.* Habuit MS. penès ſe Douſa, ex quo fragmentum Georgio Acropolitæ ſubnexuit. *Encomium in S. Dionyſium Areopagitam.* Prin. Ἡ μὲν θρόνησις τῷ λόγῳ δίκαια· ἡ δὲ θαρρχείρησις τολμηρὰ &c. Extat in Bibliothecâ Vallicellanâ & *Cod. Pal.* CCCLXXIV. *Deſcriptio & Encomium urbis CP.* Extitit penès Bonavent. Vulcanium teſte Theod. Douſa not. ad Chron. Georg. Logoth. *Vita & res geſtæ & peculiaris Miraculorum narratio S. & Deiferi Patris noſtri Lazari, qui in Galeſio monte vitam aſceticam excoluit, deſcripta à ſanctiſſimo Patriarchâ Domino Gregorio*, quem non alium à Georgio noſtro Cyprio eſſe rectè conjicit Cl. Allatius, qui hanc Vitam MS. penès ſe habuit, & ſcriptionem eſſe ſatis elegantem, accuratam, & raram teſtatur. *Encomium in mare*, ſive in univerſam aquarum naturam. Græcè unà cum Ariſtotelis libro de Mundo edidit Bonavent. Vulcanius *L. Bat.* 1591. 8*vo.* *Proverbia in unum collecta & ordine Alphabetico digeſta*, Græc. cum Mich. Apoſtolii parœmiis *L. Bat.* 1619. 4*to.* *Sententiæ Græcæ* ſeorſim excuſæ *Col.* 1536. 8*vo.* Longè plura de Georgio noſtro habet Allatius Diatr. *de Georgiis* p. 420. Nec lectori abs re erit conſulere Georg. Pachymer. *Hiſt.* lib. II. capp. 6, 7, 8, 9, 10. & alibi ſæpiùs.

GEORGI-

GEORGIUS GELESIOTA, Gregorii Patriarchæ auditor & familiaris, claruit ſub Andronico Palæologo ſeniore circa annum MCCLXXXVI. Extat *Oratio funebris in Theodorum Xanthopulum*, cujus ſi non diſcipulus fuerat, certè amicus integerrimus. Prin. Ἄνδρες ὅτε βασιλείοις ἤθεσι, καὶ παιδεύμασιν ἐντεθραμμένοι. Confer L. Allat. Diatr. *de Georgiis* p. 383. SÆC. XIII. ab Aq. MCC. 1286.

ANONYMUS Annalium Menevenſium Compilator, Eccleſiæ Menevenſis Canonicus, claruit circa annum MCCLXXXVI. Condidit Annales Eccleſiæ Menevenſis ab orbe condito ad an. MCCLXXXVI. Extant in Codice Cottoniano *ſub Domitiano* A. I. Omiſſis aliis Walleníſium rebus, ea ſolùm excerpſit, edidítque Whartonus noſter, quæ Eccleſiæ Menevenſis hiſtoriam tradiderunt, ab anno CCCCXXXVIII. quo Saxones in Angliam advenerunt, ad annum uſque MCCLXXXVI. *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 648. Neſcio an ejuſdem canonici ſit brevis *Vita Davidis ſecundi*, Menevenſium Epiſcopi, qui deceſſit an. MCLXXVI. quam poſt Annales prædictos habes *ibid.* p. 652. 1286.

ANONYMUS Chronici Brunſwicenſis Auctor, natione Germanus, claruit circa annum MCCLXXXVIII. Scripſit Chronicon Ducum Brunſwicenſium, à temporibus Ludolphi Saxoniæ ducis ad annum uſq; MCCLXXXVIII. ſe enim Edwardi I. Angliæ regis tempore vixiſſe refert. Edidit illud unà cum aliis antiquitates Brunſwicenſes ſpectantibus J. Joac. Maderus *Helmſt.* 1678. 4*to.* 1288.

MANUEL PHILE, patriâ Epheſinus, illuſtri ac ſplendidâ familiâ natus, claruit ſub Michaele & Andronico Palæologis circa annum MCCXC. Poeticâ facultate plurimùm excelluit. Superſunt ejus quæ ſequuntur. *In B. Deiparam & Joannem Chryſoſtomum Tetraſticha duo.* Prin. Ἁγνὴ χόρη ζῆς &c. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* LXXXVIII. num iii. fol. 244. Hæc Joanni Philæ tribuit Lambecius, eidem nempe cujus meminit Cantacuzenus * claro genere prognati, qui Chriſtianæ Philoſophiæ deſiderio, excuſſis negotiis omnibus, domi res ſuas agebat, vitámq; ſobriam ac juſtam ſtudioſè excolebat. Verùm fallitur Lambecius. Codex enim MS. non Joannem, ſed ſimplicitèr *Philem*, nominat. Quo nomine noſter venire ſolet. Etſi non negaverim Manuelem Joannis vel patrem fuiſſe vel gentilem. *Tetraſticha in Pſalterium.* Prin. Τῷ καθαρσῷ μὴ παρόντ@· ἐνθαδὶ &c. Græcè MSS. ibid. *Cod. Theol.* CCCXXV. num. xv. *Hypotheſes*, ſeu Epigrammata Iambica in S. Gregorii Nazianeni Orationes ibid. *Cod.* LXXIV. num. ii. iii. &c. *Verſus Iambici ſepulchrales*, ſed in fine mutili, in Phraeraſſem, à L. Allatio Græc. editi *de Conc. Florent.* p. 702. *Carmen* elegans & prolixum in obitum Pachymeræ, apud eund. Diatr. *de Georgiis* p. 373. Ex ejus *Canone in S. Nicolaum* quædam citat idem lib. *contr. Hotting.* p. 179. *Carmen ad Deum.* Prin. Τὸν ἅγιον καὶ ζωοποιὸν ὑπνδῆμα. Gr. Lat. edidit Cotelerius ad calcem *Monument.* Tom. III. p. 520. Editi ſunt, ſed qui huc parùm ſpectant, verſus Iambici *de Animalium proprietate*, ad Michaelem Palæologum Imp. *Heidelberg.* apud Commelin. anno 1596. Meminit etiam Simlerus editionis Venetæ cum Arſenii Monembaziæ Archiepiſcopi præfatione ad Carolum V. Ejus Ἠθοποιΐαι *dramatica*, variíque verſus & Epigrammata habentur MSS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCLXIV. p. 436. 1290.

* Hiſt. l. IV. c. 32. p. 839.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

REMIGIUS, patriâ Florentinus, Thomæ Aquinatis diſcipulus, Clari Hieronymei ex ordine Prædicatorum Monachus, claruit anno 1290. MCCXC. Obiit anno MCCCIX. In Academiâ Pariſienſi Magiſtrum ſententiarum non ſine magnâ ſui nominis famâ, interpretatus eſt, à Benedicto XI. Magiſterii coronâ & annulo inſignitus, ordiniſque ſui Procurator generalis renunciatus. Scripſit non pauca. *Viz. Quæſtionum Theologicarum* methodo Alphabeticâ diſpoſitarum lib. I. *Quodlibetorum* Tractatus XVII. *Opus Philoſophicum* & Metaphyſicum *de modis rerum.* Ingens volumen ſermonum *de Sanctis*, & aliud *de tempore.* Quæ omnia in Bibliothecâ S. Mariæ Novæ Florentiæ hodiè MSS. aſſervantur. Videſis Mich. Pocciantium *Catal. Script. Florent.* p. 155. & Altamuræ *Biblioth. Dominic.* Cent. II. p. 87.

1290. JOANNES CASTOR, ſeu *Fiber*, patrio ſermone **Bever** dictus, natione Anglus, ex ordine S. Benedicti Collegii Weſtmonaſterienſis Monachus, claruit ſub Edwardo I. circa annum MCCXC. Vir acri ingenio, à teneris unguiculis melioribus literis inſtitutus, pro ſorte ſæculi eruditus, antiquitatis cultor eximius, indagandis gentis ſuæ monumentis penè unicè intentus. Contexuit Chronicon ab Æneâ, ſive à Bruti in hanc inſulam adventu uſque ad Henricum III. Angliæ Regem, id eſt, ad annum MCCXVI. quod tamen ad annum MCCCVI. ſive Edwardi I. obitum perduxiſſe tradit Baleus. Verum Codici MS. potiùs hâc in re fidendum eſt. Extat hoc Chronicon MS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Vitellio* lit. E. *Cod.* XVII. num. iv. Vide Catalogum jam editum p. 101. col. 1. Meminit Joannis noſtri Weſtmonaſterienſis Annalium ſcriptoris Lelandus *Comment. in Cygn. Cant.* in voce *Bermundi inſula* p. 13. Ejus eruditionem, peritiam, & naturalem in ſcribendâ hiſtoriâ ordinem egregiè commendat Baleus *, quodque non perfunctoriè, ſed prolixè & cum judicio, penſitatis ſingulorum vel virtutibus vel vitiis, principum & aliorum virorum illuſtrium facta narret. Scripſit item librum *de rebus Weſtmonaſterienſibus*, teſte eodem Baleo, qui Polydorum Virgilium nonnulla ex hoc opere, ſuppreſſo auctoris nomine, ſumpſiſſe ſuſpicatur. Certè Polydorus † ubi de Weſtmonaſterii ſitu agit, meminit Codicis antiquiſſimi, ſed ſine nomine auctoris, ex quo refert locum illum aquis olim fuiſſe circundatum, & ſpinarum inſulam appellatum. Sed vereor ne hoc Caſtoris opus tempus edax rerum dudùm devoraverit.

* Cent. IV. c. 80. p. 361.

† Hiſt. Angl. lib. II. p. 41.

1292. BARTHOLOMÆUS de COTTON, gente Anglus, Monachus Norwicenſis, claruit anno MCCXCII. Mandavit literis hiſtoriam Anglicanam, in tres libros diviſam. In primo de rebus Britannicis agit; in ſecundo de Regibus Saxonum & Normannorum ad annum uſque MCCXCVIII. in tertio de Archiepiſcopis & Epiſcopis Angliæ ab anno MCXXV. ad annum MCCXCII. plurima ex Malmesburienſi ſuffuratus. Extat codex MS. in Bibliothecâ Cottonianâ *ſub Nerone* C. V. ſed in eo primus liber deſideratur. Ex ſecundo, omnia Eccleſiam Norwicenſem ſpectantia, & ſub *Annalium Norwicenſium* titulo, edidit: ex tertio integram Epiſcoporum Norwicenſium hiſtoriam deſumpſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 395. Quibus, anonymi Monachi Norwicenſis continuationem Hiſtoriæ de Epiſcopis Norwicenſibus ab anno MCCXCIX. ad annum MCCCCXLVI. & ſucceſſionem Epiſcoporum Norwicenſium ab anno MCCCCXLVI. ad Reformationis tempora addidit.

SOZO-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SOZOMENUS, gente Italus, Florentiæ ſi non natus, ſaltem educatus, Presbyter Piſtorienſis, claruit anno MCCXCII. Scripſit ad Veſpaſianum Librarium, urbíſque Florentinæ civem, Chronicon ab orbe condito ad ſua uſque tempora. Extat inedi:um duobus magnis voluminibus, in Bibliothecâ Abbatiæ Feſulanæ Canonicorum Regularium, primo à Florentiâ lapide. De hoc opere plura habet Joan. Mabillonius *Itin. Ital.* p. 174. Sunt qui Auctorem ſeriùs vixiſſe & ad ſæculum XVI. perveniſſe exiſtimant. Verùm ſuperiora ſæcula, *inquit* Mabillonius, quibus nondùm politior literatura reſtitui cœpta erat, ſtylus auctoris ſapit, ipsíque literarum characteres. 1292.

GREGORIUS, genere Armenus, Siſide, quæ Ciliciæ urbs erat, ut videtur, oriundus, inde *Siſenſis* dictus, evectus eſt ad Patriarchalem Armeniæ thronum circa ann. MCCXCIII. Obiit ann. circiter MCCCV. Erat quidem ſide Catholicus, ſed in Romanam Eccleſiam quam in Græcos longè propenſior. Hanc obſervantiam & reverentiam non unis ad ipſum literis excolere & fovere ſtuduit Bonifacius VIII. Papa, hortans, *ut Armenorum Clerum, populúmque in fide quam docet, tenet, prædicat Romana Eccleſia, & per ſe, & per alios informaret, utque purgato omni vetuſtatis errore, in fide ſint ſtabiles, in opere efficaces.* Certè non mediocrem in Armeniâ meſſem hoc tempore habuerunt Romanæ Eccleſiæ Operarii, adeò ut ipſe Hayton Armeniæ Rex depoſito ſceptro S. Franciſci habitum induerit, & inter fratres Minores fit Cœnobita. Interea ſtudium ſuum erga Romanam Eccleſiam gnavitèr proſequitur Gregorius, utque fœlicius ſuccederet, ſcripſit prolixam Epiſtolam ſeu Tractatum ad Haytonem Exregem, quo Armenorum errores refert, & tùm antiquorum Patrum, tùm domeſticis Scriptorum ſuorum teſtimoniis ſtudioſè refellit, déque Synodo hâc fine cogendâ deliberat, quam tamen mors ejus paulò poſt intercepit. Extat hæc *Epiſtola* Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Arm.* Part. I. cap. 27. p. 435. Miris laudibus eam efferunt Concilii Siſenſis anno MCCCVII. habiti Patres *ibid.* p. 467. quam poſteà *tanquàm veracem & Apoſtolicum Canonem, atque legitimam Conſtitutionem ab omnibus Armeniorum Eccleſiis recipi, atq; obſervari jubent.* Nec alitèr de eâ loquuntur Armeni Antiſtites, qui in Concilio Adanenſi anno MCCCXVI. convenerunt, *ibid.* c. 29. p. 505. Concinnavit etiam Gregorius noſter *Cantica Sacra* in Eccleſiæ Armenæ uſum, pluréſque S. Martyrum hiſtorias ex Romanâ, Græcâ, & Syriacâ in Armenorum linguam tranſtulit, teſte Anonymo, qui hiſtoriam Patriarcharum Armeniæ ſcripſit, à Galano editam, cap. 27. p. 419. 1293.

RICOLDUS, quem alii RICHARDUM vocant, de Monte Crucis, natione Italus, patriâ Florentinus, ordinis Benedictini Monachus, claruit anno MCCXCVI. Peregrinandi ſtudio ductus, varias Orientis regiones peragravit, multa à Muhammedanis paſſus, linguas Syriacam & Arabicam accuratè didicit. Religionis Muhammedanæ & Eccleſiarum Orientalium ſtatum diligentèr perquiſivit. Tandem à Pontifice Romano ad dubia quædam Fidei ſolvenda revocatus Florentiæ *Octobr.* xxxi. anno MCCCIX. ad ſedes beatorum tranſiit. Muhammedis Alcoranum, dum adhuc in Aſiâ verſaretur, ex linguâ Arabicâ Latinè tranſtulit, eique commentarium oppoſuit, ſtylo quidem impolito, & prout infœlix ſæculi ſors tulit, penè barbaro. In hoc Commentario, 1296.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

quem *Alcorani improbationem* inſcripſit, errores & deliria Saracenorum, modúmque quo adverſùs illos ſit diſputandum, præcipuè exponit. Ricoldi Commentarium Demetrius Cydonius Theſſalonicenſis poſteà Græcè tranſtulit. Extat hæc Græca verſio Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CCLXI. num. ii. fol. 119. p. 1. Demetrii verſionem Bartholomæus Picenus de Monte arduo, purè magìs atque elegantèr, Latinè reddidit, & Ferdinando Regi Aragoniæ nuncupavit. Utramque verſionem Græcam & Latinam unà cum Alcorano edidit Joan. Oporinus *Baſil.* 1550. Latinè prodiit *Pariſ.* 1511. 4*to.* *Hiſpali* 1520. *Venet.* 1607. 4*to.* Scripſit etiam Ricoldus librum ad Nationes Orientales, in quo de differentiis inter Hebræos, Gentiles, & Muhammedanos agit. Aſſervari hodiè MS. Florentiæ in Bibliothecâ S. Mariæ Novellæ teſtantur Michael Pocciantius *Catal. Script. Florent.* p. 156. & Altamura *Biblioth. Dominic.* p. 86. ad ann. MCCCVI.

SÆC. XIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

1201. PARISIENSE I. anno MCCI. Præſidente Pontificis Legato habitum. In quo Euraudus Miles, in rebus ſæculi vir admodùm verſutus, hæreſis Bulgarorum reus, damnatus eſt, ea propter publicè exuſtus. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 24.

1201. MELDENSE in Galliâ Lugdunenſi anno MCCI. à Joanne Caſemarii Abbate, ſedis Romanæ Legato convocatum. Quo pro pace inter Joannem Angliæ, & Philippum Francorum Regem conſtituendâ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates qui aderant, diu multúmq; laborârunt. Tandem cùm res ad nullum exitum perduci poterat, ad ſedis Romanæ judicium appellatum eſt. Extant Innocentii III. ad Epiſcopos Galliæ *literæ*, & Joannis Legati ad Innocentium hâc de re *Reſponſoriæ* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 27.

1206. LAMBETHENSE I. in Angliâ ad Thameſim fl. anno MCCVI. habitum. In quo Stephani Langtoni Archiepiſcopi Conſtitutiones provinciales editæ ſunt. Extant Conſtitutiones tres de modo dandi mortuarium, de potationibus & earum pœnis, déque miſſâ bis in die celebrandâ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 30.

1206. RADINGENSE I. in agro Bercherienſi apud Anglos, anno MCCVI. à Joan. Ferentino, Pontificis Legato, habitum. Quid in hâc Synodo factum ſit tacet Mat. Paris anno MCCVI. p. 214. addit verò Joannem, Angliâ perluſtratâ, magnam pecuniæ ſummam congeſſiſſe, & ſarcinulis magnâ cautelâ diſpoſitis, feſtinum ad mare perveniſſe, & Angliam à tergo ſalutâſſe. Certè nihil momenti actum eſſe ſatìs innuere videtur M. Weſtmonaſterienſis, qui eadem iiſdem ferè verbis habet ad hunc annum p. 63. hoc inſuper addens; Legatum poſt corraſam magnam pecuniæ ſummam, Concilium celebrâſſe, ne nil aliud feciſſe videretur.

NAR-

NARBONENSE I. in provinciâ ſcilicet Narbonenſi, ſed incerto loco, anno MCCVII. habitum. In quo de modo convertendi Albigenſes agebatur. Rem narrat Vincent. Bellovac. Specul. Hiſt. l. XXIX. cap. 93. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 32. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1207.

MONTILIENSE in provinciâ Narbonenſi, anno MCCIX. viii. Id. *Septembr.* præſidente Milone ſedis Apoſtolicæ Legato congregatum. In quo Raymundus Comes Toloſanus, ſummus Albigenſium fautor, pœnitentiæ ſubjicitur, ſeque Eccleſiæ mandatis pariturum ſolenni juramento ſemet aſtringit. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* T. XI. Part. I. p. 35. Ubi formula juramenti, præcepta à Legato Raymundo data, aliáque plura huc ſpectantia exhibentur. 1209.

AVENIONENSE I. (urbs eſt ad Rhodanum fl. proprium Romanæ ſedis in Galliâ Dominium) anno MCCIX. viii. Id. *Septembr.* ab Hugone Epiſcopo Rhegienſi, & Milone Pontificis Notario, Papæ Legatis celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ ad corrigendos hominum mores hoc tempore miſerè his præſertim partibus corruptos condita *Capitula* XXI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 41. 1209.

PARISIENSE II. anno MCCIX. habitum. In quo Almaricus Carnotenſis ejúſque ſectatores, ob novos quoſdam articulos invectos damnantur. Ipſe Almaricus dialecticâ peritiâ inſignis, aſſerebat inter alia, quemlibet Chriſtianum teneri credere ſe eſſe membrum Chriſti, nec ſine hâc fide aliquem ſalvari poſſe, non minùs quam ſi non crederet Chriſtum eſſe natum & paſſum. Pomæria dilatarunt ejus diſcipuli, affirmantes, poteſtatem Patris viguiſſe, quamdiu duravit lex Moſaica; veniente Chriſto viguiſſe novam legem: Hâc finitâ, tempus Spiritus Sancti incepiſſe, ceſſare jam confeſſionem & Sacramenta, & unumquemque tantum per gratiam Spiritus Sancti interius ſine actu aliquo exteriori inſpiratum ſalvari poſſe. In hâc etiam Synodo quidam Ariſtotelis libri, ſeu Phyſici, ſeu Metaphyſici, aliique novi quorundam Theologorum hoc tempore publicati, prohibiti & exuſti ſunt. Extant Synodi Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 49. 1209.

AVENIONENSE II. anno MCCX. præſente Milone Legato, habitum. In quo cives Toloſani quæ de expulſione hæreticorum polliciti fuerant, adimplere recuſantes, excommunicati ſunt, Comite etiam Toloſano anathemate percuſſo, teſte Petro de valle Sarnenſi, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 53. 1210.

TOLOSANUM I. in Villâ S. Ægidii, anno MCCX. ab Hugone & Theodiſio Legatis pontificiis coactum. In quo Raymundus Comes Toloſanus, ejúſq; fautores iterùm excommunicantur. Plura de hâc re habet Petrus de valle Sarnenſi. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 54. In conventu Narbonenſi eodem anno habito, de ejuſdem Comitis cauſâ iterùm tractatum eſt. 1210.

ARELATENSE I. eodem anno, & de eâdem re, à Theodiſio Pontificis Legato celebratum. In quo conditiones Reconciliationis Raymundo Comiti Toloſano factæ, ab eo rejectæ ſunt. Extant *conditiones* propoſitæ *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2329. 1210.

ROMA-

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1210. ROMANUM I. anno MCCX. ſub Innocentio III. Papâ habitum. In quo Otto IV. Imp. nuper coronatus, dum varia Italiæ & Siciliæ loca Imperio aſſerere conatur, dignitate Imperiali privatur. Cui mox Germaniæ Electores Fridericum Siciliæ Regem ſubrogârunt. De hâc re agunt Chronographi paſſim, Urſpergenſis, Palmerius, Naucle-rus, Trithemius, alii. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 56.

1212. PARISIENSE III. anno MCCXII. à Roberto de Corceone Pontificis Legato celebratum. In quo plurima ad reſtituendam Eccleſiæ diſciplinam conſtituta ſunt. Extant *Canones* in IV. partes diviſi. Prima ad Clericos ſæculares, complectitur *Canones* XX. Secunda ad viros regulares, *Canones* XXVII. Tertia ad moniales, XXI. Quarta ad Archiepiſcopum & Epiſcopos, XXI. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 57.

1213. VAURENSE in Occitaniâ ſub Archiepiſcopo Toloſano ad Acutum fl. anno MCCXIII. congregatum. In quo Petri Aragonum Regis Raymundum Toloſanum protegentis, ipſiúſque Raymundi cauſâ prolixè examinatâ, res tota ad ipſius Pontificis cognitionem ultimò refertur. Extant hujus Concilii Acta prolixa ex Petro de valle Sarnenſi utplurimùm deſumpta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 81. confer etiam Concil. Hiſp. Tom. III. p. 480. Eodem anno habita eſt Synodus ad Murellum Caſtrum apud Garonam fl. propè Toloſam ſitum, ad placandum Petrum Aragoniæ Regem, qui arma jam movere cœperat. Extat *Epiſtola* Synodalis ibid. p. 99. Quin & anno MCCXII. menſe *Novembri* habitus eſt Epiſcoporum Procerumque Conventus Apamienſis ad Simonis Monfortii ditionem bonis moribus ac legibus temperandam; de quo Conc. *ibid.* p. 80.

1214. DUNSTAPLIENSE in Angliâ anno MCCXIV. à Stephano Archiepiſcopo Cantuarienſi ejúſq; Suffraganeis coactum. In quo, Legato Pontificio Epiſcopos minùs idoneos ad ſedes vacantes promovente, nec huic rei remedium adhibere volente, Stephanus Cantuarienſis, & cæteri Epiſcopi in Synodo congregati, interpoſitâ appellatione, ad Pontificem provocârunt. Vide Mat. Pariſ. ad ann. MCCXIV. p. 247.

1214. LONDINENSE I. anno MCCXIV. à Nicolao Tuſculano Pontificis Legato coactum. In quo Joannes Rex Angliæ (quem Innocentius Pontifex, quòd Stephanum Langtonum ad ſedem Cantuarienſem electum ſuſcipere nollet, Regno exuerat, executione Philippo Francorum Regi demandatâ) ſubmiſſione Pontifici factâ, ab interdicto & depoſitione abſolutus eſt. Vide M. Pariſ. loc. citat. p. 249.

1214. MONSPELIENSE I. à Petro Beneventano Pontificis Legato anno MCCXIV. vel ut alii, MCCXV. congregatum. In quo Raymundi Toloſani ditio Simoni Montis-fortis Comiti conceſſa eſt. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XLVI. apud Petr. de valle Sarnenſi in *Hiſt. Albigenſ.* & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 103. *Epiſtola* Legati Apoſtolici de hâc Synodo convocandâ habetur *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 231. Hujus Concilii Canones edidit Petrus Gariellus in *Serie Epiſcoporum Magalonenſium*, ſed mutilos & mendoſos, quos proindè ex vetere codice MS. Andegavenſi extulit Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narb.* p. 40. ſed alitèr planè diviſos & diſpoſitos quàm in Editione

Editione Labbeanâ habentur. Quod & in *Appendice* ipſi monent Conciliorum Editores. SÆC. XIII. ab An. MCC.

LATERANENSE IV. generale, anno MCCXV. Cal. *Novem.* ſub Innocentio III. Papâ celebratum. Aderant, præter cujuſcunque penè regionis Oratores Regios, & abſentium Procuratores ferè infinitos Epiſcopi *CCCCXVII.* & in his Patriarchæ *II.* Conſtantinopolitanus nempè & Hieroſolymitanus, ſed Latinus uterque, Primates & Metropolitani *LXXI.* Abbates & Priores pluſquàm *DCCC.* Et primò quidem Fides Catholica adverſus varias hæreſes explicatur; damnantur Albigenſium, Almarici, aliorúmque errores, deq; iis coercendis, puniendis, & per vim ſæcularem exterminandis ſtatutum eſt. Damnatus eſt Joachimi Abbatis de unitate SS. Trinitatis contra P. Lombardum liber; pleraque de Græcis ad Eccleſiæ Romanæ fidem revertentibus, déque diverſis diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus ſancita. Denique haud pauca privilegia pro recuperandâ Terrâ Sanctâ militantibus conceſſa, adhibito etiam conſilio de Ordine Dominicanorum inſtituendo, ipſomet Dominico jam tùm præſente. Extant Acta hujus Concilii & *Canones* LXX. Græcè ſimul & Latinè editi, & alia quædam quæ ad hanc Synodum pertinent, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 117. 1215.

MELODUNENSE I. in Briâ ſub Archiepiſcopo Senonenſi anno MCCXVI. à Petro Archiepiſcopo, occaſione Ludovici Philippi Francorum Regis filii, qui Angliam, prohibente Papâ, ingenti exercitu invaſerat, habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſtitutiones ſive *Capitula* VII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 241. 1216.

OXONIENSE anno MCCXXII. à Stephano Cantuarienſi pro reformandâ Eccleſiâ Anglicanâ congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XLIX. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 181. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 271. In hoc Concilio impoſtor quidam qui quinque crucifixionis vulnera, lateri, manibus, pedibúſque impreſſa habebat, aliúſq; nebulo Hermophroditus ejus fautor, publicè convicti, & errores confeſſi puniti ſunt. Hæc refert Mat. Weſtmonaſt. ad ann. MCCXXII. p. 85. Vide quæ hâc de re ex MS. Vaticano habet Bzovius ad hunc annum num. xx. 1222.

SARISBURIENSE eodem anno à Richardo Epiſcopo cum Clero ſuo poſt Synodum Oxonienſem habitum. Extant Conſtitutionum Synodalium de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* LXXXVII. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 137. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 247. Habentur etiam apud Spelmannum p. 161. Richardi Dunelmenſis Conſtitutiones Synodales, ſed quæ, mutato tantùm quorundam capitulorum ordine, & reſectis XIII. poſtremis capitulis, eædem omninò ſunt: ac proinde ab iis acceptas, & in Synodo Dunelmenſi confirmatas eſſe conſtat. 1222.

PARISIENSE IV. anno MCCXXIII. à Conrado Portuenſi Epiſcopo Papæ Legato habitum. Albigenſibus Bartholomæum quendam Antipapam in rebus Bulgarorum ſibi conſtituentibus, Epiſcopi in hâc Synodo congregati hanc rem examinâſſe videntur. Vide M. Paris ad ann. MCCXXIII. Extat *Epiſtola* Synodalis ad Archiepiſcopum Rotomagenſem *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 288. Anno ſequenti eodem loco habita eſt altera Synodus in cauſâ Raymundi Comitis Toloſani, ut & Monſpelienſis in eâdem cauſâ. Anno etiam MCCXXV. tres Synodi præcipuè 1223.

SÆC. XIII. ab An. MCC. præcipuè de Regni negotiis Pariſiis coactæ ſunt. De his omnibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 289, 290.

1224. MONSPELIENSE II. anno MCCXXIV. habitum. In quo Raymundus Toloſanus, aliíque, de obedientiâ Romanæ Eccleſiæ præſtandâ, déque injuriis reſarciendis juramentum dederunt. Extant Juramenti formula & Amalrici Montis-fortis ad Synodum literæ, ne pacem cum Raymundo faciânt *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2333. Ediderat anteà Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narbon.* p. 58.

1225. MELODUNENSE II. anno MCCXXV. in Octavis omnium Sanctorum habitum. In quo de Fori Eccleſiaſtici juriſdictione & aliis nonnullis; de pace item inter Reges Angliæ & Franciæ, necnon de negotio Albigenſium, actum eſt. Vide *Conc.* T. XI. Part. I. p. 290.

1225. BITURICENSE I. anno MCCXXV. prid. Cal. *Decemb.* in feſto S. Andreæ congregatum. In quo de Raymundo Comite Toloſano ditioni ſuæ reſtituendo agitur. Extant Acta in Chronico Turonenſi MS. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 291. Pleniùs multò de hoc Concilio agit Matth. Paris ad ann. MCCXXVI.

1225. GERMANICUM Moguntiæ, ut videtur, anno MCCXXV. iv. Id. *Decembr.* à Conrado Portuenſi Pontificis Legato contra Simoniacos & concubinarios Clericos habitum. Extant de his aliíſque *Capitula* XIV. Binii & Coſſartii notis illuſtrata *Conc.* T. XI. Part. I. p. 295.

1226. PARISIENSE V. anno MCCXXVI. à Legato Pontificio contra Albigenſes per Cruce-ſignatos exterminandos coactum. Altera etiam Synodus ſeu Conventus, eodem anno, & de eâdem re ibidem habitus eſt. Vide quæ ex Turonenſi Chronico habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 300. Unde etiam diſcimus, Concilium Cremonæ ab Imperatore eodem tempore fuiſſe congregatum de hæreticorum per Italiam extirpatione. Sed Italis illum recipere recuſantibus, res in fumum abiit.

1226. FUXENSE in diœceſi Apamienſi anno MCCXXVI. habitum. In quo Comes Fuxenſis pœnitentiam præ ſe ferens, ab hæreſi, utì vocatur, excommunicatione, omnibúſque ſceleribus eatenùs perpetratis abſolvitur. Hæc Annales Fuxenſes *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 302. Hoc ipſo anno Concilium Leodii habuit Legatus Pontificius, quo Epiſcopi Monaſterienſis & Oſnabrugenſis, Friderici (à quo S. Engelbertus interfectus fuerat) fratres, ſuſpenſi ſunt, & ad Romani Pontificis judicium remiſſi *ibid.* p. 301.

1226. WESTMONASTERIENSE anno MCCXXVI. præſente Ottone Pontificis Legato coactum. In quo, Honorio III. Papâ duarum Præbendarum obventiones per literas petente, Synodus re examinatâ, & tacitè notatâ Romanorum avaritiâ, eam in medio reliquit, omnibus affirmantibus hæc univerſum orbem Chriſtianum reſpicere, & cùm conſtiterit, quomodò erga tales exactiones ſe habuerint alia Regna, tùm demùm ſe in obſequiis ſuis fore promptiores. Extant hujus Synodi Acta apud M. Paris ad ann. MCCXXVI. p. 328. 331. Ann. MCCXL. habitus eſt Northamptoniæ præſente Pontificis Legato Epiſcoporum Abbatúmque conventus. In quo de novâ quâdam pecuniæ exactione, omnibus

omnibus ſæculis inauditâ & execrabili, (Matthæi Paris verbis utor) per Petrum Rubeum Pontificis Quæſtorem ad hanc ipſam rem in Angliam miſſum excogitatâ, querelam inſtituunt, & poſt varias hinc indè diſceptationes, modeſtè rejiciunt. Rem geſtam prolixè enarrat idem Matthæus ad annum MCCXL. p. 533. &c. SÆC. XIII. ab An. MCC.

NARBONENSE II. anno MCCXXVII. tempore Quadrageſimæ à Petro Archiepiſcopo Narbonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XX. de excommunicatis, perjuris, Judæis coercendis, condendis teſtamentis &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 304. 1227.

ROMANUM II. anno MCCXXVIII. ſub Gregorio IX. Papâ congregatum. In quo Fridericus Imp. ob votum de expeditione in Terram Sanctam ſuſcipiendâ non ſolutum, in Cœnâ Domini anathemate perculſus eſt. Extat hâc de re Gregorii IX. ad Epiſcopos Apuliæ *Epiſtola* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 413. 1228.

BASSEGIENSE ſive Conventus Eccleſiaſtico-politicus, anno MCCXXVIII. Baſſegiæ inchoatus, Meldis continuatus, Pariſiis abſolutus. In quo Raymundus Comes Toloſanus, in gratiam Eccleſiæ & Ludovici Regis receptus eſt. Extant horum Conventuum Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 414. Verùm cùm Raymundus pacta ſua non rectè obſervaverit, in Conventu Melodunenſi, anno MCCXXXII. habito, hâc de re cum eo expoſtulatum eſt. Vide *ibid.* p. 448. 1228.

TOLOSANUM II. anno MCCXXIX. menſe *Novembri*, præſidente Romano S. Angeli Cardinale Pontificis Legato, de inquirendis Hæreticis, de libris S. Scripturæ à Laicis non habendis, de libertatibus Eccleſiarum, déq; aliis Eccleſiaſticæ diſciplinæ capitibus coactum. Extant *Capitula* XLV. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 427. 1229.

TURIASONENSE apud Hiſpanos, in villâ quâdam Aragoniæ, ab Epiſcopis *XII.* præſide Joanne Cardinale Pontificis Legato, anno MCCXXIX. iii. Cal. *Maii* de diſſolvendo Jacobi Regis & Eleonoræ matrimonio congregatum. Decreverunt Patres matrimonium bona quidem fide initum fuiſſe, ſed ob propinquitatem cognationis ſolvendum eſſe, ſervata nihilominùs Alphonſo filio, quem ex Eleonorâ ſuſceperat Ferdinandus, legitima in regnum ſucceſſione. De hâc re agunt Scriptores Hiſpani. Quos vide apud Spondanum ad annum MCCXXIX. & Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. ad annum MCCXXIX. p. 492. 1229.

TARRACONENSE. Plura erant circa hæc tempora Concilia Tarraconenſia, quibus levi digito ſimul ac ſemel defungemur, neque enim tanti ſunt, ut iis enarrandis ſigillatim immoremur. I. *Tarraconenſe* anno MCCXXX. habitum. Quid verò in eo geſtum ſit neſcitur. II. anno MCCXXXIX. xiv. Cal. *Maii*, de Clericis negotiis ſæcularibus ſe non immiſcendis, & de Sepulturâ Eccleſiaſticâ incendiariis & raptoribus non concedendâ; nec quis duas Canonicas ſeu præbendas in diverſis Eccleſiis obtineat. III. anno MCCXL. de cruce Archiepiſcopi Toletani per provinciam Tarraconenſem non portanda. IV. anno MCCXLII. contra Valdenſes hæreticos. Vide ad hunc annum. V. eodem anno, quo ſtatutum, ut Epiſcopi & eorum Officiales juſtitiam gratis reddant, ut nullus ſacerdos plures miſſas in uno die celebret, præterquàm in Natali Domini. VI. anno MCCXLIV. VII. 1230. & ſeqq.

SÆC. XIII. ab An. MCC. anno MCCXLVI. VIII. anno MCCXLVII. IX. anno MCCXLVIII. X. anno MCCLIII. de Excommunicatis abſolvendis. XI. anno MCCLXXIX. ad procurandam Raymundi de Pennaforti Canonizationem. De his omnibus, nullius penè momenti, & quorum vix memoria ſupereſt, brevitèr agunt Baluzius *Marcæ Hiſpanicæ* lib. IV. & Aguirrius *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 495. 496. 498. 502. 504. 505. 523.

1231. GONTERIENSE I. anno MCCXXXI. à Turonenſi Archiepiſcopo ejúſque Suffraganeis, apud Caſtrum Gonterii habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ nempe *de Matrimoniis clandeſtinis*, *de cauſis Matrimonialibus*, *de modo inſtituendi Rectores Eccleſiarum*, *de reſidentiâ Rectorum*, *procurationibus*, &c. *Canones* XXXVII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 439.

1232. RHEMENSE I. apud S. Quintinum anno MCCXXXII. habitum. In quo Milonis Bellovacenſis jura à Rege ablata ei aſſeruntur, & vindicantur. Vide Spondan. ad ann. MCCXXXI. Alia Concilia de hâc re eodem circiter tempore habita ſunt. De quibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 445. In Conventu etiam Melodunenſi hoc anno de Pace malè obſervatâ cum Comite Toloſano expoſtulatum eſt, ut ſuprà obſervavimus.

1233. BITERRENSE I. anno MCCXXXIII. à Valthero Pontificis Legato celebratum. Extant quæ ad diſciplinam Eccleſiæ ſpectant *de hæreticis*, *eorúmque fautoribus ſingulis Dominicis excommunicandis*, *de S. Ordinibus ſuſcipiendis*, *de patronis Eccleſiarum*, &c. *Capitula* XXVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 452.

1233. NYMPHÆENSE in Bithyniâ, anno MCCXXXIII. menſe *April.* coactum. In quo de concordiâ Græcorum cum Latinis, præſertim in dogmate de proceſſione Spiritûs S. fruſtrà actum eſt. Extant utrinque ſcripta, *Confeſſiones* nempè *fidei*, & *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 461. *Confeſſio* Græcorum habetur etiam Græcè Part. II. in *Append.* p. 2336.

1233. MOGUNTINUM I. à Conrado Moguntino Archiepiſcopo anno MCCXXXIII. coactum. In quo Stadingorum (qui variorum & deteſtandorum criminum accuſati fuerunt) hæreſis non ita pridem in Germaniâ orta damnata eſt. Vide quæ ex *Append.* ad Schaffnab. ad ann. MCCXXXII. notant Editores Conciliorum T. XI. Part. I. p. 478.

1234. ARELATENSE II. anno MCCXXXIV. vi. Id. *Julii* à Joanne Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de ſtatutis Concilii Lateran.* IV. *diligentèr obſervandis*, *de Epiſcopis per ſe & alios prædicantibus*, *de Hæreticis*, &c. *Canones* XXIV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2340.

1234. SPOLETANUM aliis ROMANUM anno MCCXXXIV. habitum. In quo pro expeditione in Terram S. ſuſcipiendâ, pecunia ex Indulgentiis undique corradenda conceſſa eſt. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 481.

1235. NARBONENSE III. anno MCCXXXV. à P. Amelio, Archiepiſcopo & trium provinciarum Epiſcopis collectum. In quo, jubente Pontifice, fratribus prædicantibus, hæreticæ pravitatis inquiſitoribus conſtitutis,

ſtitutis, conſilia & præcepta data ſunt quomodò in munere obeundo adverſus hæreticos ſe gerere debeant. Extant in hunc finem *Capitula* XXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 487.

MOGUNTINUM II. anno MCCXXXV. habitum. In quo abſoluti Stigandi hæretici; & qui Conradum Marſpurgenſem interfecerant, ad Sedem Apoſtolicam, nulla inflictâ pœnâ, remiſſi. Extant hâc de re Gregorii IX. *Epiſtolæ* II. *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2345. 1235.

RHEMENSE II. apud S. Quintinum anno MCCXXXV. habitum. In quo Epiſcopi pro variis negotiis ad Eccleſiæ Rhemenſis jura & libertates pertinentibus Regem factâ ſupplicatione interpellârunt. Extant *Acta* & *Supplicatio* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 501. Eodem anno aliud Rhemenſe Concilium ab iiſdem Epiſcopis & de eâdem re *Compendii* habitum eſt. Vide *ibid.* p. 503. 1235.

TURONENSE I. anno MCCXXXVI. à Juhello Archiepiſcopo coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Cruce-ſignatis enormis delicti reis; de Advocatis, Notariis, Sortilegiis, falſis Teſtibus, de converſis, Hoſpitalitate*, &c. *Capitula* XIV. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 503. 1236.

LONDINENSE II. ann. MCCXXXVII. ab Ottone Papæ Legato congregatum. In quo pro reformandâ Eccleſiâ Anglicanâ edita ſunt Decreta ſive *Capitula* XXXI. nempè *de Eccleſiarum dedicatione, de Sacramentis, Sacerdotibus, Clericis*, &c. Extant hujus Synodi Acta & Decreta apud Mat. Pariſ. ad annum MCCXXXVII. p. 446. Exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 218. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 530. Superſunt etiam Epiſcopi cujuſdam Anonymi Conſtitutiones Synodales circa hæc tempora editæ, *de Baptiſmo, Confirmatione, Sacramento Altaris, aliiſque Sacramentis, de ſtatu Monachorum & Regularium, de Decimis, Excommunicatione, Archidiaconis, Cruce-ſignatis*, & *de Ebrietate & Sobrietate*, &c. habentur apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 230. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 544. 1237.

CAMPINIACENSE apud Gallos, anno MCCXXXVIII. à Gerardo Archiepiſcopo Burdigalenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ viz. *de Excommunicatis, de Vicariis non conſtituendis, de cauſis Matrimonialibus, de veſtibus Regularium, de vitâ & honeſtate Monachorum*, &c. *Capitula* XXXVIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 557. 1238.

TURONENSE II. anno MCCXXXIX. à Juhello Archiepiſcopo & ſuffraganeis ſuis coactum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt quæ conſtituta ſunt *Capitula* XIII. viz. *quòd in quâlibet parochiâ ſint tres, qui de ſcandalis requiſiti, dicant veritatem; de veſtibus Sacerdotum; de Excommunicatione*, &c. Habentur Conc. T. XI. Part. I. p. 566. 1239.

RHEMENSE III. apud S. Quintinum anno MCCXXXIX. ab Henrico Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis, pro Clericorum & Canonicorum libertatibus vindicandis habitum. Extant Acta & Decreta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 568. Anno ſequenti Synodum *Meldenſem* coegit Jacobus Prænestinus Cardinalis & Legatus, in qua Archiepiſcopos & Epiſcopos obteſtatus eſt, ut Romam cum ipſo irent, adverſus Fridericum Imperatorem apud Papam acturi *ibid.* p. 571. 1239.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1240. WIGORNIENSE anno MCCXL. à Waltero Epiſcopo habitum. Extant ex MS. cod. Cottoniano, de diſciplinâ & moribus Eccleſiæ, *de Ornamentis Eccleſiarum*; *de Conſecratione Cœmeterii*; *de Baptiſmo, Confirmatione, Matrimonio*, &c. Conſtitutiones ſive *Capitula* LIX. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 240. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 573.

1242. GUIDONENSE ad Meduanam fl. in Cenomaniâ, ann. MCCXLII. à Juhello Archiepiſcopo & Suffraganeis apud vallum Guidonis habitum. Acta perierunt: extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de ſtatu regularium, de juriſdictione Archidiaconorum, Archipresbyterorum, & Decanorum*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 590.

1242. TARRACONENSE I. præſidente Archiepiſcopo Tarraconenſi, præſente Raymundo de Pennaforti, Domini Papæ Pœnitentiario, anno MCCXLII. congregatum. In quo contra Waldenſes Hæreticos, in Aragoniam irrumpentes, eorúmque occultatores, fautores, & defenſores actum eſt, præſcriptâ formulâ in illos inquirendi, puniendi, & ubi redierint ad Eccleſiam recipiendi. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 592. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 496. & apud Bzovium ad hunc annum. Anno etiam MCCXLIV. altera Synodus Tarraconenſis habita videtur, cujus ſuperſunt fragmenta quædam nondùm edita.

1245. OTHONIENSE in Daniâ, anno MCCXLV. adverſus Bonorum Eccleſiaſticorum prædatores, & contemptores ceremoniarum congregatum. Vide Jo. Pontan. *Hiſt. Dan.* lib. VII.

1245. LUGDUNENSE I. generale I. anno MCCXLV. iv. Cal. *Jul.* præſente Innocentio IV. Papâ, in Templo maximo celebratum. Interfuerunt præter Abbates, & inferioris ordinis viros Eccleſiaſticos, Cardinales plurimi, & Epiſcopi *CXL.* Aderat & Latinorum Imperator Conſtantinopolitanus cum ſuis Latinis Patriarchis Conſtantinopolitano & Antiocheno. In hoc Concilio Pontifex novum anathematis fulmen in Fridericum Imperatorem vibravit, omníque honore & dignitate Imperiali exauctoravit; Concilii etiam Lateranenſis Decreta de bello contra Turcas in Palæſtinâ gerendo renovata ſunt; multa de ſubſidio Imperatori CP. mittendo, de Tartaris coercendis, de Cruce-ſignatis, ſunt conſtituta. Ut de Eccleſiaſticâ diſciplinâ nihil dicam. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula* XVII. & alia IX. & *Epiſtolæ* plures ad hoc Concilium ſpectantes, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 633. 671. In hâc Synodo Galerus rubrus, dignitatis Cardinalitiæ inſigne, primùm, ni fallor, inſtitutus eſt.

1246. ILERDENSE anno MCCXLVI. præſidente Petro Ablatio Archiepiſcopo Tarraconenſi, præſente etiam magnâ Procerum catervâ habitum. Quo Aragoniæ Rex ob cauſam Berengarii Epiſcopi Gerundenſis (cui linguam præſcindi juſſerat) & Violantis Reginæ, quam repudiaverat, excommunicatus (omni ejus regno interdicto ſubjacente) eâ lege abſolutus eſt, ut monaſterium Benefacianum jam anteà inchoatum ad umbilicum perduceret, & reditibus dotaret. Quod & factum eſt, & Monachi Ciſtercienſes in eo collocati. Baluzius *Marcæ Hiſp.* lib. IV. & *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 503.

LAN-

LANCICIENSE I. in Poloniâ, anno MCCXLVI. habitum. In quo Conradi ducis Mazovienſis ob bona Eccleſiæ ſpoliata excommunicatio confirmatur. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 675. & notam de tempore, quam ſubnexuit Coſſartius. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1246.

BITERRENSE II. anno MCCXLVI. xiii. Cal. *Jul.* à Guillelmo Archiepiſcopo Narbonenſi cum ſuis Suffraganeis habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ nempe *de Hæreticis iiſque à laicis perquirendis*; *de Divino Officio in ruralibus Eccleſiis*; *de Judæis*, &c. extant *Capitula* XLVI. ejuſdémq; Synodi conſilium, *qualitèr ſit in inquiſitione procedendum contra hæreticos* XXXVII. capita complexum *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 677. 1246.

SCHENINGENSE apud Oſtrogothos in Sueciâ, anno MCCXLVIII. à Gulielmo Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum (qui Eccleſiæ Græcæ morem ductis uxoribus his in partibus ſequebantur) conjugia damnata & prohibita ſunt. Vide Joan. Magn. in hiſt. Goth. lib. XIX. cap. 15. 1248.

VALENTINUM in Galliâ, anno MCCXLVIII. à duobus Cardinalibus, & quatuor provinciarum Epiſcopis, pro fide, pace, ac libertate Eccleſiæ celebratum. *Capitula* quæ edita ſunt, ſolummodò ad Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, numero xxiii. habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 696. 1248.

URATISLAVIENSE I. ad Viadrum fl. in Sileſiâ, anno MCCXLVIII. præſidente Jacobo Archidiacono Leodienſi Pontificis Legato habitum. In quo quinta redituum Eccleſiaſticorum pars ad relevandas Sedis Apoſtolicæ anguſtias, Pontifici ad triennium conceſſa eſt. Vide Matth. Michov. Hiſt. lib. III. cap. 51. & exinde *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 702. 1248.

INSULANUM I. ad Villam Comitatus Vindaſchini in Provinciâ, anno MCCLI. à Joanne Archiepiſcopo, & provinciæ Arelatenſis Epiſcopis habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ, viz. *de inquiſitione Hæreticorum*; *de Decimis*; *de clandeſtinis Matrimoniis*, &c. agunt *Canones* XIII. qui extant *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2349. 1251.

EBORACENSE circa annum, ut videtur, MCCLII. à Waltero Archiepiſcopo coactum. In quo controverſiæ quædam inter Sacerdotes hujus provinciæ eorúmque parochianos de ornamentis Eccleſiæ exortæ, terminatæ & deciſæ ſunt. Extat Decretum apud Spelman. Tom. II. p. 290. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 705. Huic Synodo utrobique ejuſdem Walteri Gray Conſtitutiones provinciales anno MCCL. editæ præmittuntur. 1252.

SENONENSE II. anno MCCLII. à Gilone Archiepiſcopo Senonenſi habitum. In quo monetur Theobaldus Navarræ Rex, ut bonis Eccleſiæ quæ invaſerat, cederet. Extat ipſa monitio *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 706. 1252.

RAVENNATENSE I. anno MCCLIII. exeunte menſe *Aprili* à Philippo Archiepiſcopo unà cum Suffraganeis ſuis contra rerum Eccleſiaſticarum invaſores coactum. Acta extant apud Rubeum, Hiſt. Raven. lib. IV. p. . 1253.

SAL-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1253. SALMURIENSE I. anno MCCLIII. à Petro Turonenſi Archiepiſcopo coactum. Actis deperditis extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de celebratione Divinorum officiorum*; *de cuſtodiâ Sacramentorum*; *de Archidiaconis, Archipresbyteris, & Decanis ruralibus, ad Ordines promovendis*; *de Procurationibus*; *de Commendis Eccleſiarum*, &c. *Capitula* XXXIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 707.

1253. GONTERIENSE II. apud Caſtrum Gonterii à Petro Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis, anno MCCLIII. congregatum. Extat tantummodò canon unicus *de abuſoribus Literarum Apoſtolicarum* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 715.

1254. ALBIENSE (urbs eſt Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Bituricenſi) anno MCCLIV. ab Epiſcopo Avenionenſi Pontificis Legato plurimiſq; Narbonenſis, Bituricenſis, & Burdegalenſis Provinciarum Epiſcopis habitum. Extant de hæreticis eorúmque caſibus variis, & de diſciplinâ Eccleſiæ *Capitula* LXXI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 720.

1255. BURDEGALENSE I. anno MCCLV. à Gerardo Archiepiſcopo pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ congregatum. Extant *Capitula* XXX. *de Clericis habentibus Eccleſias*; *de Quæſtoribus*; *de Presbyteris alterius diœceſis*; *de Decimis & Primitiis*; *de Statutis confratriarum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 739.

1255. COPRINIACENSE I. (idem quod Campinacenſe) in diœceſi Burdigalenſi anno circiter MCCLV. à Geraldo Archiepiſcopo habitum. Extant, ſed ex aliorum Conciliorum Canonibus utplurimùm deſumptæ, Conſtitutiones Synodales XXXIX. *de alienis Parochiis*; *de injectoribus manuum in Clericos*; *de Excommunicatis*; *de Concubinis Sacerdotum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 746.

1255. BITERRENSE III. in Galliâ Narbonenſi, anno MCCLV. viii. Id. *Maii* habitum. In quo ſubſidium ad expugnandos hæreticos in Caſtro de Querbus obſeſſos, Seneſchallo Regio conceſſum eſt. Extant Acta *Conc. Gall. Narbon.* p. 64. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 753.

1255. DUNELMENSE I. in Angliâ Boreali, anno circiter MCCLV. à Waltero Epiſcopo coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ LI. ex cod. MS. Dunelmenſi apud Spelm. *Conſtitutiones* in hâc Synodo editæ, *Concil. Brit.* Tom. II. p. 293. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 760.

1255. NORWICENSE anno MCCLV. à Waltero Epiſcopo Norwicenſi habitum, de liberâ diſpoſitione primorum fructuum. Extat conſtitutio hâc de re facta ex Cod. MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 301. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 768.

1257. DANICUM ann. MCCLVII. coactum. In quo Epiſcoporum libertati & ſecuritati contra laicorum injurias proſpectum eſt. Extant hâc de re Conſtitutiones Synodales IV. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 772. Eodem anno Synodum Lancicienſem coegit Fulco Gneſnenſis Epiſcopus ad Preſbyteros duos, quos in carcerem conjecerat Boleſlaus Sileſiæ Dux, è captivitate liberandos. Vide Cromer. lib. IX. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 773.

MER-

MERTONENSE I. anno MCCLVIII. in feſto S. Bartholomæi, præſidente Bonifacio Archiepiſcopo habitum, "ad quaſſandam "ſcilicet Decimam totius Eccleſiæ Anglicanæ, per Alexandrum Papam "conceſſam,' ut verba ſe habent vet. MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 773. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1258.

ROFFIACENSE in diœceſi Pictavenſi anno MCCLVIII. xii. Cal. *Sept.* præſidente Giraldo Burdigalenſi Archiepiſcopo congregatum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Capitula* X. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 774. 1258.

MONSPELIENSE III. anno MCCLVIII. viii. Id. *Septembr.* à Jacobo Archiepiſcopo Narbonenſi cum Suffraganeis ſuis coactum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* VIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 778. 1258.

SCOTICUM ſeu PERTHENSE anno MCCLIX. præſente Rege Alexandro, Perthi habitum. In quo edita ſunt ſtatuta Provincialia, quæ ſuo etiam tempore in Eccleſiâ obſervata fuiſſe teſtatur Hector Boethius Hiſt. lib. XIII. fol. 284. Vide Spelm. T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 782. Quænam verò fuerint hæc ſtatuta, nos latet. 1259.

COLONIENSE I. anno MCCLX. à Conrado Archiepiſcopo congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ, *de manifeſtâ cohabitatione Clericorum & Mulierum*; *de Clericorum negotiatione*; *de inſufficientiâ ſcientiæ, quæ eſt illiteratura Clericorum*; *de Clericis Simoniacis*, &c. *Capitula* XIV. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 783. Subjiciuntur ejuſdem Conradi de Monachis & eorum converſatione ſtatuta XXVIII. *ibid.* p. 792. 1260.

ARELATENSE III. anno MCCLX. à Florentino Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis collectum. Damnatâ Canone I. Joachimi Abbatis ejúſque Sectatorum doctrinâ, extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de baptizandis parvulis in neceſſitate*; *de Confirmationis Sacramento non niſi jejunis, & à jejunis tribuendo*; *ut in Eccleſiis ſemper reſideant ſaltem Vicarii*, &c. *Canones* XVII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 2359. 1260.

PARISIENSE VI. anno MCCLX. Dominicâ in Paſſione de propitiando Deo adverſus Tartarorum & Saracenorum irruptiones habitum. Unde ſancitum eſt, Orationes eſſe multiplicandas, Proceſſiones faciendas, blaſphemias in Deum puniendas, peccata & ſuperfluitates Cibariorum ac Veſtium reprimendas. De hâc re vid. Guil. Mangiac. in Vit. Ludovic. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 793. 1260.

COPRINIACENSE II. anno MCCLX. à Petro Burdigalenſi Archiepiſcopo, pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ coactum. Extant Conſtitutiones ſive *Capitula* XIX. *de Vigiliis in Eccleſiis vel Cœmeteriis non faciendis*; *de Commendis Eccleſiarum vacantium*; *de jure patronatûs*; *de Decimis*; *de Sepulturis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 799. 1260.

LAMBETHENSE II. anno MCCLXI. à Bonifacio Cantuarienſi congregatum. In quo ad avertendas Tartarorum in populum Chriſtianum irruptiones, ſolennes proceſſiones & ſupplicationes apud Deum factæ ſunt. Extant de variis caſibus conſtitutiones plures ex vet. cod. MS. Cotton. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 305. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 803. 1261.

Digitized by

SÆC. XIII. ab An. MCC.

p. 803. Notet Lector, Tartarorum occaſione diverſa Concilia hoc tempore habita fuiſſe, & in his Britannica duo, Londinenſe & Beverlacenſe; quorum cùm ſuperſint neque Acta neque Conſtituta, vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 815.

1262. COPRINIACENSE III. anno MCCLXII. à P. Burdigalenſi Archiepiſcopo habitum. Extant quæ diſciplinæ ſunt Eccleſiaſticæ, *de locis in quibus res vel perſonæ Eccleſiaſticæ captæ detinentur; de illis qui impediunt juriſdictionem Eccleſiaſticam; de Excommunicatis compellendis*, &c. *Capitula* VII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 821.

1263. BURDEGALENSE II. anno MCCLXIII. à Petro Archiepiſcopo habitum. Extant *Capitula* VII. de variis caſibus Eccleſiaſticis, Excommunicatione, Sepultura, Confirmatione, abſolutione infirmi excommunicati, &c. in Synodo, ut videtur, conſtituta *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 823.

1263. PARISIENSE VII. anno MCCLXIII. in Octavâ B. Martini coactum. In quo ad ferendum Terræ Sanctæ ſubſidium, Bonorum Eccleſiaſticorum centeſima in quinquennium conceſſa eſt. Extat de hâc re *declaratio Synodalis* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 824.

1264. NANNETENSE anno MCCLXIV. à Vincentio Turonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *ne Prælati vel Patroni ſe obligent ad Beneficium non vacans; ne Clerici ſint Venatores; de reſidentiis faciendis, & Beneficiorum pluralitate*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 826.

1264. PARISIENSE VIII. anno MCCLXIV. in Craſtino S. Bartholomæi, præſente Ludovico Francorum Rege, & Simone S. Cæciliæ Cardinale Papæ Legato coactum. In quo adverſus juramenta turpia, quibus in Dei nomen facta eſt blaſphemia, Rex edictum promulgavit. Vid. Gaufred. in Vit. Ludovici cap. xxxiii. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 828. & G. Coſſartii notam *ibid.*

1264. BONONIENSE in Galliâ anno MCCLXIV. à Guidone Epiſcopo Sabinenſi, Cardinale, & Pontificis Legato congregatum. In quo Angli, quod conditionibus pacis à Ludovico Francorum Rege judicatis ſtare recuſarent, auctoritate Urbani IV. Papæ interdicto & anathemati ſubjiciuntur, fulminis vibrati executione Epiſcopis quibuſdam ex Angliâ huc evocatis commiſſâ. Tradit hæc auctor Appendicis ad Matth. Paris p. 997.

1265. LONDINENSE III. anno MCCLXV. præſente Ottobono S. Adriani Cardinale, Clementis IV. Papæ Legato habitum. In quo excommunicationis à Pontifice in Regis adverſarios latæ, cujus in Synodo Bononienſi anno ſuperiori fit mentio, ſententia promulgatur. Vide Mat. Weſtmonaſt. ad ann. MCCLXV. fol. 160.

1266. COLONIENSE II. anno MCCLXVI. ab Engilberto Archiepiſcopo coactum. Ad diſciplinam Eccleſiæ pertinent *Capitula* XLV. in hâc Synodo ſancita, quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 836. In quibus Perſonarum Eccleſiaſticarum jura, immunitates, & privilegia primas tenent.

NORTH-

NORTHAMPTONIENSE anno MCCLXVII. præſente Ottobono Legato habitum. In quo Epiſcopi (& in his Joannes Wintonienſis, Walterus Wigornienſis, Henricus Londinenſis, & Stephanus Ciceſtrenſis) & Clerici qui pro Simone Comite adverſus Regem ſteterant excommunicantur, & decima Bonorum Eccleſiaſticorum Regi in ſeptem annos conceſſa. Vide *Append.* ad Matth. Paris ad annum MCCLXVII. p. 1001. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1267.

ARELATENSE IV. ann. MCCLXVII. à Bertrando de S. Martino Archiepiſcopo & Præſulibus Arelatenſis provinciæ celebratum. Editi ſunt in hâc Synodo diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXII. quorum quatuor priores deſiderantur. Reliqui agunt de *Cenſuris obſervandis; de Calicibus non vendendis aut pignorandis; de Caſibus Epiſcopo vel Papæ reſervatis*, &c. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Appendice* p. 2368. 1267.

URATISLAVIENSE II. anno MCCLXVII. in feſto Purificationis Mariæ à Guidone Cardinale Papæ Legato congregatum. In quo, prædicatâ anni Jubilæi gratiâ, & cruce contra Saracenos, ſubſidium pro recuperandâ Terrâ Sanctâ conceſſum eſt. Vide M. Michov. lib. III. cap. 57. 1267.

VIENNENSE anno MCCLXVII. vi. Id. *Maii* à Guidone Pontificis Legato convocatum. Extant ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam neceſſaria *Capitula* XIX. *de vitâ & honeſtate Clericorum; de modo Viſitandi; de pluralitate Beneficiorum; de Decimis contra laicos; de Uſurariis; de Judæis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 858. 1267.

LONDINENSE IV. anno MCCLXVIII. ix. Cal. *Maii* ab Ottobono Cardinale Legato Pontificio, & univerſis penè Angliæ, Walliæ, Scotiæ, & Hiberniæ Epiſcopis celebratum. In quo multa ad reformandam & conſervandam Eccleſiæ diſciplinam ſaluberrima ſtatuerunt. Extant conſtitutiones ſive *capitula* LIV. nempè *de Baptiſmo; de Sacramentis gratis adminiſtrandis; de conſecratione Eccleſiarum; de Clericorum habitu & moribus; de Vicariorum reſidentiâ & inſtitutione; aliiſq; plurimis diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus*, *Concil. Brit.* T. II. p. 263. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 866. *Magnum Concilium* vocat Matth. Weſtmonaſterienſis fol. 165. Ad annum MCCXLVIII. refertur in Collectione *Spelmannianâ* Typographi proculdubiò lapſu pro MCCLXVIII. Ut cauſa non erat, cur hunc errorem tanquàm *lapſum graviorem* corrigeret G. Coſſartius? 1268.

GUNTERIENSE III. ad Caſtrum Gunterii anno MCCLXVIII. à Vincentio Turonenſi Archiepiſcopo congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de invadentibus & occupantibus bona Eccleſiaſtica; de impedientibus juriſdictionem Eccleſiaſticam; ſepultura Eccleſiaſtica deprivandos, qui Excommunicationis ſententiam ultra annum ſuſtinerent; de veſtimentis Archidiaconorum, & Decanorum* &c. *capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 909. 1268.

ANDEGAVENSE I. anno MCCLXIX. die Martis poſt Quindenam Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ habitum. Extant *Canones* II. *de donationibus non prohibendis*, & *de advocatis Eccleſiaſticis Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 911. 1269.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1269. SENONENSE III. anno MCCLXIX. die Sabbati ante feſtum SS. Simonis & Judæ, ab Archiepiſcopo Senonenſi congregatum. Extant pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ *de Clericis focarias tenentibus ; de Uſurariis* &c. *Capitula* VI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 912.

1270. RAVENNENSE anno MCCLXX. iv. Cal. *Maii* à Philippi Archiepiſcopi vicario in Sacrario D. Vitalis habitum. In quo Henuerardi Epiſcopi, & Sedis Cæſenatis invaſores excommunicantur, neq; abſolvi poſſunt, niſi ſatisfacerent. Vide Hieron. Rubeum Hiſt. Raven. lib. VI. ad ann. MCCLXX. p. 443.

1270. COMPENDIENSE apud Gallos in diœceſi Sueſſionenſi, anno MCCLXX. à Joanne Archiepiſcopo Rhemenſi coactum. Extant conſtitutiones aliquot *de iis qui capiunt bona Eccleſiaſtica* ; *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 917.

1270. AVENIONENSE III. anno MCCLXX. à Bertrando Archiepiſcopo habitum. Extant de diſciplinâ nempè *de alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum revocandis* ; *de pecuniâ legatâ ad arbitrium Executorum in cauſas pias dividendâ* ; *de Clerico, qui Epiſcopum, præpoſitum* &c. *gravitèr læſerit*, &c. *Capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 920.

1271. RHEMENSE IV. apud S. Quintinum, ab ejuſdem provinciæ Epiſcopis, vacante tunc ſede, anno MCCLXXI. congregatum. Interturbârunt aliquandiu hunc Conventum Canonici Rhemenſes, vetantes Suffraganeos ſe inconſultis in Synodum coire, verùm diſſidium mox compoſitum eſt. Extant de privilegiis Eccleſiaſticis *Capitula* V. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 922.

1273. REDONENSE ad Vicinoniam fl. in Ducatu Britanniæ anno MCCLXXIII. coactum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt *ſc. de violentiâ Epiſcopis, Abbatibus* &c. *non inferendâ* ; *de hoſpitalitate ex bonis Eccleſiæ* ; *quæ ſint bona Eccleſiaſtica*, &c. *capitula* VII. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 933.

1274. LUGDUNENSE II. *generale* II. à Gregorio X. Papâ, anno MCCLXXIV. die vii. *Maii* celebratum. Aderant Cardinales, Metropolitani, & Epiſcopi *D.* Michaelis Imp. CP. & Epiſcoporum aliquot Græcorum Legati, Jacobus Arragonum Rex, & complures Regum & Principum Oratores, ut Abbates, alioſq; taceam. Inchoatâ jam Synodo, & expoſitis Concilii convocandi cauſis, primo loco Decimæ redituum Eccleſiaſticorum, in ſubſidium belli ſacri, ulteriùs adhuc promovendi, conceſſæ ſunt. Deindè lectis Græcorum in Synodo literis, de concordiâ Græcos inter & Latinos, præſertim in Articulo de proceſſione Spiritus S. actum eſt. Græci enim rerum ſuarum neceſſitate adacti, præcipuè Michaele Imperatore id ſummoperè urgente, auxilium à Latinis ad ſuſtentandum nutantem Imperii ſui ſtatum implorare, eóque fine cum Romanâ Eccleſiâ conſentire, ſaltem conſentire videri, neceſſe habuerunt. Hinc qualis qualis unio ac concordia utrinque in hâc Synodo ſancita ; quam tamen Græci mox non ſine ſtomacho reſpuebant. Recepti ſunt etiam Tartarorum Legati de pace cum Chriſtianis ineundâ acturi. Multa de diſciplinâ & regimine Eccleſiæ, præcipuè de modo, loco, & tempore Pontificis eligendi, ſunt conſtituta. Extant Acta hujus Synodi, Conſtitutiones Synodales XXXI. plures Gregorii Pontificis Epiſtolæ,

Epiſtolæ, Michaelis Imperatoris, & Græcorum literæ, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 937. SÆC. XIII. ab An MCC.

SALTZBURGENSE I. in Bavariâ an. MCCLXXIV. pro recipiendis Lugdunenſis Synodi conſtitutionibus, aliiſque de cauſis congregatum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Capitula* XXIV. *de Capitulis provincialibus Abbatum ac aliorum Prælatorum*; *de pluribus Beneficiis Clericorum*; *de vagis Scholaribus*; *de Epiſcopis puerorum*; *de Advocatis Eccleſiarum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 998. 1274.

DUNELMENSE II. anno MCCLXXVI. à Roberto Epiſcopo Dunelmenſi habitum. Extant ex vet. cod. MS. Eccleſ. Dunelm. *de Decimis* Conſtitutiones Synodales VI. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 316. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1008. 1276.

SALMURIENSE II. in Andibus ad Ligerim fl. anno MCCLXXVI. congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *de luminaribus in Eccleſiâ*; *de pluralitate Beneficiorum*; *de vitâ & honeſtate Clericorum & Monachorum*, &c. *Canones* XIV. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1011. 1276.

BITURICENSE II. à Simone Cardinale, Sedis Apoſtolicæ Legato, an. MCCLXXVI. Id. *Sept.* congregatum. De regimine & diſciplinâ agunt conſtitutiones in hâc Synodo promulgatæ. Habentur *Capitula* XVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1017. 1276.

TRIBURIENSE anno MCCLXXVI. præſentibus Sigehardo Patriarchâ Aquileienſi, & Altmanno Epiſcopo Patavienſi, Pontificis Legatis, convocatum. Aderant præter Epiſcopos, Sueviæ & Saxoniæ Principes, Laicique plures. Vehementèr agitata eſt in hâc Synodo Henrici Imperatoris cauſa, qui cùm à Papâ excommunicatus fuiſſet, nec cum eo, nec cum quoquam qui cum eo communionem coluiſſent, communicare volebant. Nullam non conditionem promiſit Henricus, modò Imperatoris titulum retineret. Sed rejecti ſunt ejus ad Synodum Legati, rejectæ ſemel iterumq; omnes ejus Supplicationes, ipſumq; pro verè Excommunicato habendum eſſe unanimi voce declarârunt. Prolixè hæc refert Lambert. Schaffnaburgenſis ad ann. MCCLXXVI. p. 531. 1276.

CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. MCCLXXVII. à Joanne Becco Patriarchâ coactum. In quo Beccus Latinis mirum quantum addictus, Romanæ Eccleſiæ fidem profeſſus eſt, & Pontificis Romani Primatum recognovit. Extat Lat. *Epiſtola* Synodalis ad Joannem Papam *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1033. Eodem anno habita eſt altera Synodus *Conſtantinopolitana*, in quâ Schiſmatici (ut vocantur) qui concordiam cum Romanis initam reſpuebant, excommunicati ſunt. Extat *Epiſtola* Synodalis Encyclica *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1037. Verùm ſciendum eſt, genuinos Eccleſiæ Græcæ filios has Synodos parùm curare, earúmque decreta penitùs rejicere. 1277.

LANGESIENSE apud *Langez*, oppidum in Turonibus, anno circiter MCCLXXVIII. à Joanne Turonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de procurationibus poſt Synodum præſtandis*; *de Matrimoniis clandeſtinis*; *de filiis Preſbyterorum*; *de Excommunicatis ultra annum*, &c. *Canones* XVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1038. 1278.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1279. AUDOMARO-PONTANUM in Galliâ Belgicâ anno MCCLXXIX. à Gulielmo Archiepiscopo Rothomagensi cum Suffraganeis suis ad Pontum Audomari coactum. Extant de rebus Ecclesiasticis *Capitula* XXIV. unà cum *Appendice* additionum *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1044.

1279. AVENIONENSE IV. anno MCCLXXIX. xvi. Cal. *Jun.* à Bertrando Archiepiscopo Arelatensi & Suffraganeis suis congregatum. Extant de Ecclesiasticâ disciplinâ *Capitula* XV. quibus alia ejusdem Synodi statuta subjiciuntur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1050.

1279. AUSCENSE apud Augustam Auscorum quæ urbs Archiepiscopalis est in Novempopulania) anno MCCLXXIX. habitum. In quo de Ecclesiæ Vasatensis juribus defendendis adversus Senescallum Vasconiæ agitur. Extat *Epistola* Synodalis ad Edwardum Angliæ Regem, Aquitaniæ Ducem, *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 2375.

1279. BITERRENSE IV. anno MCCLXXIX. à Petro Narbonensi Archiepiscopo cum Suffraganeis suis congregatum. In quo de mittendis ad Regni Comitia Legatis, qui libertates Ecclesiasticas defenderent actum est. Extant Petri Archiepiscopi Narbonensis *Epistolæ* II. apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 81. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1062.

1279. REDINGENSE II. apud Anglos in agro Bercherensi, anno MCCLXXIX. à Joanne Peckham Archiepiscopo Cantuariensi celebratum. Extant ex vet. cod. MS. Cotton. de disciplinâ Ecclesiasticâ *Constitutiones* V. quibus ejusdem ordinationes de domibus religiosis subnexæ sunt *Concil. Brit.* Tom. II. p. 320. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1062.

1279. BUDENSE apud Budam Hungariæ ad Danubium Metropolim anno MCCLXXIX. à Philippo Pontificis Legato coactum. Synodum hanc Ladislaus Hungariæ Rex armorum terrore aliquantisper disturbaverit, postea pœnitentiâ ductus, culpam suam per literas recognovit. Extant Acta & disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* LXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1073.

1279. ANDEGAVENSE II. anno MCCLXXIX. à Joanne, vel, ut alii, Jodoco Archiepiscopo Turonensi habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* V. quæ ad jura & libertates Ecclesiasticorum penè unicè spectant, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1074.

1279. TARRACONENSE II. anno MCCLXXIX. vii. Id. *Decemb.* coactum. In quo Episcopi Nicolaum Papam obnixè rogârunt, ut Raymundus de Pennâ forti Sanctorum numero adscriberetur. Ita ex Hieronymo Surità Bzovius ad annum MCCLXXIX. & Card. d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 523.

1280. COLONIENSE III. anno MCCLXXX. à Sifrido Archiepiscopo congregatum. In quo ad reformandum corruptum Ecclesiæ hoc tempore statum, edita sunt disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XVIII. *de vitâ, honestate & officio Clericorum; de cohabitatoribus mulierum, & concubinariis; de statu claustralium & religiosorum; de Sacramentis,* &c. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1107.

LAM-

LAMBETHENSE III. anno MCCLXXX. à Joanne Cantuarienſi Archiepiſcopo habitum. In quo Othonis & Ottoboni, ſedis Apoſtolicæ in Angliâ Legatorum, conſtitutiones tanquam leges Eccleſiaſticas, perpetuò in poſterum obſervandas eſſe decretum eſt; ſtatuto etiam addito, ut quiſquis Eccleſiam cum curâ animarum retineret, ad ordinem Sacerdotalem infra annum promoveretur. Extant hâc de re Acta ex cod. MS. Bodleiano apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 327. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1124. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1280.

BITERRENSE V. anno MCCLXXX. ad conſultandum de rebus Eccleſiarum Narbonenſium congregatum. Quid in eo factum ſit, vel an aliquod omninò ſit ſtatutum, nobis non conſtat. Extant *Epiſtolæ* II. quibus procuratores Synodales conſtituti ſunt, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 84. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1124. 1280.

CONSTANTINOPOLITANUM II. ann. MCCLXXX. præſidente Joanne Vecco Patriarchâ coactum. In quo de loco quodam Gregorii Nyſſeni de proceſſione Spiritûs Sancti tùm à Patre, tùm à Filio, quem magnæ Eccleſiæ Referendarius *Eſcammatiſmenus* dictus, corruperat, eraſâ illâ [ἐκ τοῦ υἱοῦ] particulâ, fatente id tandem ipſomet Referendario, actum eſt. Extat Græc. Lat. integra ſententia Synodalis *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1125. 1280.

SANTONENSE I. in Galliâ ſub Archiepiſcopatu Burdegalenſi, ann. MCCLXXX. præſidente G. de Bricio congregatum. Extant quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt *Capitula* XV. *de nominibus Rectorum Eccleſiarum*; *de ſacris fontibus*; *de S. Chriſmate*; *de numero Patrinorum*; *de corpore Chriſti ad infirmos deferendo*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1134. 1280.

PICTAVENSE I. anno MCCLXXX. à Gualtero Epiſcopo Pictavenſi coactum. De diſciplinâ agunt *Capitula* XI. nempè *de juriſdictione Archipresbyterorum*; *de officio Subcapellanorum*; *de his qui abſolvere non poſſunt*; *de purgatione*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1138. 1280.

SALTZBURGENSE II. ann. MCCLXXXI. à Friderico Archiepiſcopo ſedis Apoſtolicæ Legato habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. *de diſpenſatione & Prælatorum ratione faciendâ*; *de jejunio religioſorum*; *déque eorundem habitu & diſcurſu*; *de immoderatis ſumptibus viſitatorum*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1151. 1281.

LAMBETHENSE IV. ann. MCCLXXXI. à Joanne Peckham Archiepiſcopo Cantuarienſi, & ſuis Suffraganeis congregatum. In quo Othonis & Ottoboni conſtitutiones iterùm confirmantur. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Sacramento Euchariſtiæ, & reliquis Eccleſiæ Sacramentis*; *de annalibus celebrandis & anniverſariis*; *de hoſpitalitate tuendâ*; *de filiis Presbyterorum*; *de Clericis plura Beneficia occupantibus* &c. *Capitula* XXVIII. ex vet. cod. MS. Cotton. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 328. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1156. 1281.

AVENIONENSE V. anno circiter MCCLXXXII. à Bertrando Archiepiſcopo Arelatenſi & ejuſdem provinciæ Epiſcopis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* XI. *contra Uſurarios*; *de precibus pro Eccleſiâ faciendis*; *de bonis Eccleſiaſticis non alienandis*; *de procuratoribus*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1174. 1282.

SAN-

SÆC. XIII. ab An. MCC. SANTONENSE II. ann. MCCLXXXII. à Gaufrido de S. Briccio coactum. Extant de disciplinâ Ecclesiasticâ, nempè *de sepulturâ* 1282. *Excommunicatorum*; *de sepeliendis Excommunicatis per Capitulum absolutis*; *de Testamentis*, &c. *Capitula* V. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1180.

1282. TURONENSE III. anno MCCLXXXII. à Joanne Archiepiscopo cum suis Suffraganeis collectum. *Capitula* XIII. quæ extant, ad Ecclesiæ disciplinam spectant, sc. *de vexatoribus*; *de incitantibus ad lites*; *ut Clerici & Religiosi tabernas non frequentent*; *de processionibus faciendis*, &c. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1183.

1284. NEMAUSENSE in Occitaniâ sub Archiepiscopatu Narbonensi, anno circiter MCCLXXXIV. à Bertrando Episcopo coactum. Extant prolixa *Capitula* XIV. quæ *de Sacramentis*, *de vitâ & honestate Clericorum*, aliisque disciplinæ capitibus, unà cum constitutionibus quibusdam particularibus agunt. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1200.

1284. PICTAVENSE II. anno MCCLXXXIV. præsidente Gualtero Episcopo congregatum. Extant quæ disciplinæ Ecclesiasticæ sunt, *de Divinis*, *præsentibus Excommunicatis*, *non celebrandis*; *de Decimis*; *de Sacramentis à Sacerdote potestatem non habente non accipiendis*, &c. *Capitula* V. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1234.

1285. CONSTANTINOPOLITANUM III. in Triclinio Alexiaco circa annum MCCLXXXV. ni valdè fallor congregatum. Præsens adfuit Andronicus Palæologus Imp. & qui circa eum magnates omnes, & quotquot è Senatoribus conspicui. Et in his præcipuè Theodorus Musalo magnus Logotheta, vir in rebus Theologicis admodùm exercitatus, quique primas disputandi partes in hâc Synodo sustinuit. Aderant Patriarchæ duo, Gregorius Cyprius Constantinopolitanus, & Athanasius Alexandrinus, ingens Episcoporum cœtus, ut de Monachis, Laicisque melioris notæ nil dicam. Occasionem Synodo dedit vexata Græcos inter & Latinos quæstio de processione Spiritûs Sancti; ansam immediatam controversa Joan. Damasceni sententia, qui lib. I. *de fide orthodoxâ* cap. 15. de Patre sermonem habens, ita subinfert, ἐκ προβολὴν διὰ λόγου ἐκφαντορικῆς πρόοδον, *& productor per verbum explanantis Spiritûs.* Ex hoc loco Veccus haud ita pridem Patriarcha, & qui cum eo ex parte Latinorum stabant, concludebant Spiritum à Patre simul & à Filio procedere. Respondêrunt Græci aliud vocula *ex*, aliud *per*, significari. Quin nec deerant qui totum illud caput Damasceni esse negabant. Ad dirimendam igitur litem coacta est hæc Synodus. Adductus ex carcere Veccus, quem plures socii sequebantur, ubi prolixâ habitâ disputatione, controversia plenè excussa & ventilata est. Cùm verò nullis argumentis convinci, nullis modis flecti potuit obstinatus Vecci animus, iterùm in carcerem amandatus est, & Gregorius Patriarcha paulò post Tomum Synodicum de hâc re edidit. Extant hujus Concilii Acta Græc. Lat. apud Pachymerem Hist. lib. VII. & exindè apud L. Allat. *de Consens. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 2. num. ii. vide Niceph. Greg. Hist. Rom. lib. VI. p. 121.

1285. LANCICIENSE II. anno MCCLXXXV. præsidente Jacobo Gneznensi Archiepiscopo habitum. In quo Henricus IV. Wratislaviæ Dux, ejúsque socii ac Satellites, ob violatas Ecclesiæ libertates, bona scilicèt Ecclesiastica, decimásque per totam diœcesim Ecclesiæ ereptas, &

& in ſuum uſum converſas, excommunicantur. Plura habet Hieron. Michov. lib. III. cap. 62. SÆC. XIII. ab An. MCC.

RAVENNATENSE II. anno MCCLXXXVI. ſub Bonifacio Archiepiſcopo coactum. Ad cauſam Eccleſiæ reformandam conſtituta ſunt *Capitula* IX. nempè *de joculatoribus & hiſtrionibus non recipiendis*; *de pauperibus alendis & veſtiendis*; *de decimis*, &c. quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1238. 1286.

BITURICENSE III. anno MCCLXXXVI. à Simone de *bello loco* Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis XV. Cal. *Octobr.* congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXXV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1247. Vide quæ de hâc Synodo habentur in *Append.* p. 2521. 1286.

EXONIENSE apud Anglos in agro Devonienſi, à Petro Quivil Epiſcopo anno MCCLXXXVII. coactum. Extant *de Sacramentis*; *de Eccleſiis & Oratoriis conſtruendis*; *de Cœmeteriis*; *de immunitate Eccleſiarum*; *de vitâ & moribus Clericorum*; *de reſidentiâ Presbyterorum*; & *pluralitate Beneficiorum* &c. Conſtitutiones prolixæ ſive *Capitula* LV. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 350. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1264. Subnectitur *ſummula ſive modus exigendi confeſſiones, pœnitentiáſque injungendi*, in eâdem Synodo editus, ibid. p. 1312. 1287.

RHEMENSE V. anno MCCLXXXVII. à Petro Archiepiſcopo congregatum. In quo, exortâ inter Epiſcopos & Monachos de jure audiendi confeſſiones, & pœnitentias injungendi controverſiâ, tota lis ad ſedis Apoſtolicæ deciſionem remiſſa eſt. Extat *Epiſtola* Synodalis *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1317. 1287.

HERBIPOLENSE in Franconiâ, anno MCCLXXXVII. à Joanne Tuſculano Pontificis Legato, præſente Rudolpho Imp. multiſque Germaniæ Proceribus, celebratum. Extant de moribus Clericorum & Eccleſiaſticâ diſciplinâ *Capitula* XLII. *de honeſtâ vitâ*; *de vitandis tabernis ac ludis*; *de colloquio cum monialibus, vel de inordinato joco*; *de Clericis concubinariis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1319. 1287.

* MEDIOLANENSE I. ann. MCCLXXXVII. ſub Ottone Archiepiſcopo habitum. Extant diſciplinæ *Capitula* X. ſummatim recenſita apud Bzov. ad ann. MCCLXXXVII. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1333. 1287.

INSULANUM II. anno MCCLXXXVIII. à Roſtagno Archiepiſcopo & provinciæ Arelatenſis Epiſcopis celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. nempè *de Excommunicatione*; *de parvulis in neceſſitate baptizandis*; *de iis qui Clericum ceperint*; *de iis qui tradunt toxica in mortem, vel abortum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1335. De variis Concilio huic conjungi ſolitis, videſis G. Coſſartii notam *ibid.* p. 1345. 1288.

CICESTRENSE I. anno MCCLXXXIX. à Gilberto Epiſcopo coactum. Extant de diſciplinâ Eccleſiæ, ſcilicèt *de vitâ & honeſtate Sacerdotum*; *de corruptoribus Sanctimonialium*; *de concubinis Presbyterorum & Clericorum*; *de ſepulturis* &c. *Capitula* XLI. ex vetuſto codice MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 404. qui & varias præcedentium conſtitutionum lectiones ex antiquo cod. MS. ſubjecit. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1346. 1289.

NUGA-

SÆC. XIII. ab An. MCC. NUGAROLIENSE in Diœcesi Auscensi, sive Auxitanâ, anno MCCXC. præsidente Amaneo Archiepiscopo ab Auscitaniæ Episcopis congregatum. Extant *de bonis & immunitatibus Ecclesiæ*, aliisque capitibus canones seu constitutiones XII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1353. Vide *Append.* p. 2444.

1290.

1291. SALTZBURGENSE III. anno MCCXCI. habitum. In quo *de Hospitalariis, Templariis, & Teutonicis*, in unum ordinem coadunandis actum est. Extant *de contractibus Matrimonialibus, de Clericis Officialibus, de Sedâ vagorum Scholarium*, Constitutiones III. *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1359.

1291. LONDINENSE V. anno MCCXCI. celebratum. In quo Judæi, quorum ingens erat in Angliâ multitudo, & nefanda facinora, decreto publico Angliâ decedere coacti sunt. Eodem in conventu Rex ad expeditionem in Terram Sanctam Religionis causâ suscipiendam, subsidium à Sacerdotibus, viriſque Ecclesiasticis petiit; iterato etiam jure statuit, nè cuivis liceret prædia Monachis dare, aut iis aliisve Sacerdotibus possessiones emere. Sed superveniente mox Bernardo Pontificis Legato, Rex hanc legem revocavit. Refert hæc Ab. Bzovius ad ann. MCCXCI. *num.* i.

1291. MEDIOLANENSE II. *Novembr.* xxvii. in Ecclesiâ S. Teclæ, anno MCCXCI. sub Ottone Archiepiscopo habitum. In quo post multa ad disciplinam Ecclesiasticam revocandam constituta, suppetiæ ad Terram Sanctam recuperandam decretæ sunt. Vide quæ ex Bern. Corii Hist. Mediol. habet Bzovius ad ann. MCCXCI. num. ii.

1292. CICESTRENSE II. anno MCCXCII. à Gilberto Episcopo habitum. Extant quæ disciplinæ Ecclesiasticæ sunt, viz. *de animalibus in cœmeteriis ad pascendum non ponendis, de sepulturis in Ecclesiis, & Cancellis non faciendis*, &c. Capitula VII. ex vetusto codice MS. unà cum variantibus lectionibus ex codice altero apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 410. Habentur Constitutiones *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1361.

1294. SALMURIENSE III. anno MCCXCIV. congregatum. Extant de disciplinâ *Capitula* V. *contra Vestium superfluitatem; de absolutione Excommunicatorum in morte; contra redimentes peccata per pecunias* &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1395.

1296. LONDINENSE VI. anno MCCXCVI. à Roberto Cantuariensi & Suffraganeis suis in Ecclesiâ S. Pauli collectum. In quo, ex occasione duorum causidicorum, duorúmque fratrum ex ordine Prædicantium, qui causam Regiam in Clerum non obstante prohibitione Pontificiâ, defendere se paratos esse affirmabant, excommunicationis sententia in bonorum Ecclesiasticorum invasores, & infringentes *Chartam Magnam* &c. lata & promulgata est. Anno sequenti Archiepiscopus sententiam excommunicationis per Ecclesias ubique solenniter publicandam, unà cum literis ad Robertum Londinensem misit, datis apud Ottford. vi. Id. *Jul.* MCCXCVIII. unde forsan M. Westmonasterienſis p. 200. Synodum hoc anno habitam fuisse refert. Habentur hæ Roberti Cantuariensis literæ ex cod. MS. Cottoniano, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 428. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1421.

SANTO-

SANTONENSE III. anno MCCXCVIII. à Guidone Episcopo habitum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VII. *de vitâ & honestate Curatorum Sacerdotum; de iis, qui Ecclesias dant ad firmam; de residentiâ Rectorum in Ecclesiis suis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1425. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1298.

ROTHOMAGENSE ann. MCCXCIX. ab Archiepiscopo Rothomagensi & Suffraganeis suis coactum. Ad disciplinam Ecclesiasticam pertinent *Capitula* VII. *de vitâ & honestate Clericorum beneficiatorum; ut placita diebus festis non teneantur; ut Clerici in factis personalibus justitiæ sæculari se non subjiciant*, &c. quæ habentur *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1427. 1299.

BITERRENSE VI. anno MCCXCIX. iv. Cal. *Novembr.* congregatum. In quo de controversiâ inter Archiepiscopum & Vice-Comitem Narbonensem exortâ actum est. Extat *Epistola* Synodica ad Philippum IV. Francorum Regem, adversus Vice-Comitem ejusdem urbis, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 87. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1430. 1299.

MELEDUNENSE III. ad Sequanam fl. in Diœcesi Senonensi, anno MCCC. xii. Cal. *Feb.* à Stephano Senonensi & Suffraganeis suis congregatum. In quo *de Judicibus à Pontifice constituendis, de jurisdictione Ecclesiasticâ, de Hæreticis, Excommunicatis*, aliisq; agitur. Extant de his *Constitutiones* VI. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1431. 1300.

MERTONENSE II. anno MCCC. à Roberto Cantuariensi coactum. Extant ex Bibliothecâ Cottonianâ, Constitutiones *de Decimis, & Nutrimentis animalium; de Mortuariis; de Ornamentis, aliisque in Ecclesiâ servatis; déque bono regimine Curiæ suæ Cantuariensis*, Concil. Brit. T. II. p. 431. & Conc. Tom. XI. Part. II. p. 1435. 1300.

COLONIENSE IV. anno circiter MCCC. à Wichboldo Archiepiscopo congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XXII. *de ætate & qualitate Præficiendorum Ecclesiis Parochialibus; de Apostatis; discursoribus & vagis Clericis; de Testamentis Clericorum & Laicorum; de manifestis usurariis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1410. 1300.

BAIOCENSE in inferiori Normanniâ non procul à mari, anno circiter MCCC. habitum. In quo ad mores & munera Ecclesiasticorum, & ad disciplinam Ecclesiæ rectius ordinandam edita sunt *Capitula* CXIII. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1450. 1300.

AUSCITANUM anno MCCC. congregatum. Extant disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* XIII. nempè *de libertate electionum; de illis qui occupant bona defunctorum; de bonis vacantium Ecclesiarum, ut nullus Patronus à præsentato per ipsum, aliquid extorqueat; de temporibus ordinandi; de ætate requisitâ in Curato, Beneficium scilicèt Ecclesiasticum nemini XXV. annis minori esse conferendum, secùs si factum fuerit, ipso jure irritum esse*; aliaque nonnulla disciplinæ capita constituta sunt, quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1468. De tempore hujus Synodi G. Coffartii notam Lector consulat, qui & locum ubi habita fuerit se nescire ingenuè profitetur. 1300.

Finis Sæculi Decimi tertii.

ADDENDA, ſuiſq; locis INSERENDA.

PAG. 1. lin. *ult.* poſt *compertum* adde, Quicquid verò præ ſe ferat Vanſlebius, vix fieri potuit ut crederet eam pro Liturgiâ à Domino noſtro compoſitâ venditari ; ipſa enim lectio talem opinionem mox revinceret. Teſtatur quidem eruditiſſimus Ludolfus *, inter Liturgias Æthiopicas certis diebus feſtis legi ſolitas, haberi *Liturgiam Domini noſtri* ; ſubdit verò, iſtiuſmodi inſcriptiones fefelliſſe doctos quoſdam viros, qui eas ceu apocryphas, vel planè pſeudepigraphas infamaverunt : non enim ab auctoribus ſic dictas fuiſſe ſatis oſtendit ipſe textus, quandoque & auctoris nomen titulo adjectum, ut allato ſpecimine manifeſtum facit. Et in *Commentario Æthiopico* ubi hâc de re fuſiùs agit ad lib. III. cap. 4. *num.* xxxi. p. 341. ipſam Liturgiam ſub titulo *Orationis Euchariſticæ Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti* Æthiopicè & Latinè exhibet, anteà quidem unà cum Novo Teſtamento Æthiopico, ſed mendoſè, editam p. 168. Ex cujus contextu vel primo ſtatim intuitu patet, nil aliud eſſe quàm orationem ad Dominum noſtrum factam. Et *num.* ſequenti p. 345. hanc præter alias notat cauſam, cur hæ Liturgiæ ita inſcriberentur, non quòd auctorum nomina deſignarent, ſed ut in eorum feſtis recitarentur, ac propterea non ſtatim mendacii vel fraudis arguendæ. Undè Vanſlebium gravitèr arguit, qui in hâc inſanâ, utì vocat, opinione fuiſſe videtur, ſextam illam Liturgiam Domino noſtro Jeſu Chriſto tanquàm auctori inſcribi. Plura habet eò loci vir inſignitèr eruditus, & in rebus Æthiopicis exercitatiſſimus.

* Hiſt. Æthiop. lib. III. cap. 4.

128. Pag. 28. poſt *lin.* 6. adde,

Vid. Part. I. p. 34. MARCION, gente Ponticus, ex eâ regionis parte quæ *Heleno-pontus* dicebatur, Epiſcopi Sinopenſis hominis admodùm Catholici filius, in hæreſin erupit anno CXXVIII. vel paulò pòſt, quem alibi ad annum CXL. rejecimus, ſeriùs paulò quàm par erat. Certiſſimum quippè eſt Marcionem imperante Hadriano doctrinæ ſuæ venenum longè latéque diſſeminâſſe. Diſertè id tradit Clemens Alexandrinus †, ubi de hæreticis qui ſub Hadriano erant Baſilide & Valentino agens ſubjungit, Μαρκίων γὰρ κατ' ἐκεῖνο αὐτοῖς ἡλικίαν γενόμενος, ὡς πρεσβύτης νεωτέροις συνεγίνετο. *Marcion enim cum natus eſſet eâdem quâ ipſi ætate, verſabatur ut Senex cum junioribus.* Ita quidem habent editiones omnes, ita forſan codices MSS. Nihilominus mendum huic loco ſubeſſe, nemo non videt. Repugnat enim omni rationi chronologicæ Marcionem Baſilide & Valentino fuiſſe ſeniorem. Et hîc aquam quidem mihi poſt alios diu hæſiſſe fateor, donec ſaniorem lectionem levi mutatione ſubſtituendam eſſe primus monuit Iſ. Voſſius ‖ legendum ratus, Ὡς πρεσβύταις νεωτερος συνεγίνετο, *ut junior cum ſenioribus verſatus eſt* : Voſſio accedunt Pearſonus * & Dodwellus †. Nec ſanè ſine admiſſâ hâc emendatione ſuus Clementi conſtabit ſenſus, ſua hiſtoriæ Eccleſiaſticæ fides. Romam venit Marcion, teſte Epiphanio ‖, ſede tunc vacante poſt Hygini Papæ obitum qui mortuus eſt, ex calculo Pearſoni, anno CXXVI. Dodwelli CXXVII. Quod verò alibi habet Epiphanius * poſt Aniceti Romani Pontificis tempus id contigiſſe, planum eſt, nomen Aniceti pro Hygino in hunc locum irrepſiſſe ; præſertim cum ipſum etiam hoc loco nonum Romæ Epiſcopum vocat, utì rectè animadvertit

† Strom. lib. VII. p. 764.

‖ Epiſt. II. ad Rivet. ad calcem vindic. Ignat. p. 29.

* Vindic. Ignat. Part. II. p. 85.

† Diſſert. I. ad Iren. n. xviii. p. 34.

‖ Hær. XLII. n. 1. p. 302.

* ibid. p. 364.

madvertit Pearſonus * noſter. Marcion Romæ poſitus mox ab Eccleſiâ receſſit, & ex ore Cerdonis magiſtri maleſana ſua dogmata hauſit, cum Baſilide & Valentino ipſe jam hæreticus verſatus. Nec ſeriùs id commodè fieri potuit, ſiquidem Baſilides ſub Hadriano circa ann. CXXXIV. diem clauſerit extremum. Quid quòd Marcionis & Marcioniſtarum meminit ipſe Celſus †, qui, teſte Origene ‖, Hadriani tempore vixit. Sed uſque ad Antonini majoris ætatem pervenit Marcion, ut loco ſuprà citato auctor eſt Clemens. Et rectè quidem. Etiamſi enim altas ſub Hadriano radices egerit hæreſis Marcionitica, altiores adhuc agebat ſub Antonino. Maſculè jam res geſſit Hæreſiarcha, auctóque diſcipulorum numero, ſcholam ſuam latiùs propagavit. *Marcion*, inquit Irenæus *, *illi* (Cerdoni) *ſuccedens invaluit ſub Aniceto*, qui Antonini tempore pontificatum tenuit, indè *Antoninianus Marcion* Tertulliano † dictus, & alibi ‖, *Antoninianus hæreticus, ſub Pio impius.* Ubi Pium Imperatorem, non Pium Pontificem Romanum intelligere Tertullianum manifeſtum eſt. Neque id negat Dodwellus *; id modò contendit, erràſſe Tertullianum, vetuſtiorem aliquem auctorem, unde illa deſumpſerit, hâc in parte ſecutum, dùm initium hæreſis Marcioniticæ Pio Imperatori aſcribit, quod reverà Pii Romani Pontificis tempori ſit tribuendum. Et quidem quicquid de ſenſu Tertulliani hoc poſteriori loco ſit, in priori de incrementis hujus hæreſis loqui videtur. Mox enim ſubdit, *totum jam impleviſſe mundum.* Quicquid ſit, in vivis adhuc erat, vigebátque Marcion quo tempore priorem Apologiam Antonino Pio obtulit † Juſtinus Martyr; ὃς καὶ νῦν ἔτι διδάσκων τοὺς ἑαυτοῦ θορύβους, *qui etiam uſque hodiè diſcipulos ſuos docet.* Unde vel luce clariùs liquet, Marcionem non modò ſub Antonino, ſed & diu ante ejus imperium peſtiferi erroris ſui virus propinàſſe. De ætate hactenùs; jam ad ea, quæ de ſcriptis ejus reſtant notanda, veniamus. Scripſerat Marcion *Evangelium* in ſectæ ſuæ uſum (de quo alibi), nempe Lucæ Evangelium, multis detractis, multis additis. Ut fidem ſuam juxta hoc Evangelium magis confirmaret, contexuit opus quod *Antitheſes* nominavit, quo Vetus & Novum Teſtamentum inter ſe commiſit, pugnantia quæ ſibi videbantur collegit & digeſſit, oſtendere conatus alium eſſe Deum Veteris, alium Novi Inſtrumenti, Chriſtúmq; non fuiſſe Creatoris filium, qui mundum condidit, quemque Judæi ſub Vetere Teſtamento pro Deo habuerunt. Hoc opus refutandum in ſe recepit Tertullianus, quod integro *libro quarto adverſùs Marcionem* fœlicitèr præſtitit, prolixè demonſtrans, eundem eſſe ſub Evangelio Chriſtum, qui olim in mundum venturus eſſet, omnéſque Veteris Teſtamenti hâc de re prædictiones, ſub Novo in Chriſto fuiſſe perfectè adimpletas. In *Apoſtolico* ſuo decem ſolummodò ex Epiſtolis Pauli, eaſque miſerè truncatas & interpolatas, admiſit Marcion. Ex harum numero erat illa *ad Philemonem*, ab eo intacta & incorrupta: ita quidem Tertullianus *adverſ. Marcion.* lib. V. cap. ult. *Soli huic Epiſtolæ brevitas ſua profuit, ut falſarias manus Marcionis evaderet.* Alitèr planè Epiphanius in refutatione librorum Marcionis *Hæreſ.* XLII. p. 373. Ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς Φιλήμονα οὐδὲν παρεβάμεθα, ἀλλὰ τὸ ὁλοσχερῶς ἀλλοῖον ἀλαζόνος πρὸς ἄνθρωπον κείμενον. *Cæterum nihil ex Epiſtolâ ad Philemonem adnotavimus, quod apud illum omnino depravata legitur.* Quem nodum aliis ſolvendum relinquo. Méminit Tertullianus *de carne Chriſti* cap. 2. p. 308. *Epiſtolæ* cujuſdam Marcionis, quâ *confeſſus eſt ſe à fide priori excidiſſe, reſcindendo quod retrò crediderat*; Eandem etiam citat *adverſ. Marcion.*

* De Succeſſ. Part. II. c. 8. n. iv. p. 339.

† Apud Orig. l. V. p. 272. l. VI. p. 312.

‖ Contr. Celſ. lib. I. p. 8.

* Lib. III. c. 4. p. 243.

† Adv. Marcion. lib. V. c. 19. p. 484.

‖ ibid. l. I. c. 19. p. 374.

* Addit. ad Pearſ. de Succeſſ. Part. II. p. 8. n. iii. iv.

† Apol. II. p. 70. vide p. 92.

lib. IV. cap. 4. p. 415. Cui verò inſcripta fuerit, non liquet. In his aliiſque ſuis ſcriptis non modò Cerdonis placita expreſſit Marcion, ſed & omnia penè impia dogmata conſarcinavit, recoxit, auxit, quibus ei præluſerant Ebion, Cerinthus, Menander, aliiq; primæ ſucceſſionis hæretici, quos proindè Tertullianus * *præcoquos & abortivos quodammodò Marcionitas* non inſcitè vocat.

* Adv. Marc. lib. V. c. 8. p. 401.

Pag. 57. lin. 33. poſt *fecimus ſatis*, addantur ſequentia. Cùm verò Manetis hiſtoriam mirè turbaverint tùm veterum, tùm recentiorum plures, neque eam nos alibi ſatis dilucidè expoſuimus, non abs re erit illam paulò accuratiùs enarrare. Sciendum igitur tres fuiſſe Sectæ Manichaicæ conditores ſibimet invicem ſuccedentes, Scythianum, Terbinthum ſive Buddam, & Cubricum ſeu Manetem.

† Cyril. Hieroſ. Catech. VI. p. 142. Epiph. Hæreſ. LXVI. n. i. ii. iii. Socr. l. I. c. 22. p. 55. Pet. Sic. Hiſt. Manic. p. 20.

† *Scythianus* genere erat Saracenus, è gente Arabum in confinio Palæſtinæ educatus, Græcorum linguâ ac literis egregiè inſtitutus; qui mercaturæ gratiâ in Indiam profectus, rem ſuam ſtrenuè agebat, merces per mare rubrum Hiſpelen Thebaidis in Ægypto oppidum advehere ſolitus. Tandem Alexandriam ſe contulit, ubi Philoſophiæ ſtudio incubuit, Ægyptiorum diſciplinam edoctus, vitámque Ariſtotelicam imitatus. Cúmque otio & divitiis abundaret homo acris & novaturientis ingenii, dogma aliquod paradoxum procudere in animum induxit. Empedoclis igitur ſententiam ſecutus, duo rerum principia coæterna ἰσόζυγα καὶ ἰσόῤῥοπα commentus eſt, unum bonum, alterum malum, illud Deum ac lucem, hoc materiam ac tenebras appellavit; non pauca etiam ex Pythagoræ diſciplinâ, alia aliundè, mutuatus. Neque hæc ſolùm volvebat animo, ſolùm in vulgus projiciebat, ſed & in ſcripta redegit, compoſitis quatuor voluminibus; quorum primum *Evangelium* vocavit, non quòd aliqua Chriſti facta contineret, ſed tantùm nomine tenùs ita dictum; alterum *Capita*; tertium *Myſteria*; quartum *Theſauros* nuncupavit. His inſtructus Hieroſolyma petiit, cum legis Moſaicæ Senioribus diſputaturus; à quibus victus cùm nihil proficeret, adhibitis libris magicis, quorum peritiam in Indiâ & Ægypto aſſecutus fuerat, præſtigiis illudere conatus eſt. Quo fine, conſcenſo domûs tecto, vel à Deo percuſſus cecidit, (νόσῳ δαιμονίου ὁ κύριος, inquit Cyrillus) vel mente alienatus ſe præcipitem dedit. Moriens facultates & libros Terbintho reliquit. Hujus Scythiani tempus exactè ſtatuere haud facilè eſt. Tradit Epiphanius ipſum Hieroſolyma profectum ἐπὶ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων. Quod laxiori quidem ſenſu de ſæculo ævum Apoſtolicum proximè ſecuto intelligendum eſt; adeò ut vergente ad exitum ſæculo ſecundo diem fatalem obiiſſe cenſeri poteſt.

Terbinthus Scythiani diſcipulus, ſeu ſervus fuit, forſan uterq;, certè comes aſſiduus, & arcanorum particeps; ipſe etiam literarum ſtudiis haud vulgaritèr eruditus. Poſtquàm aliquandiu in Palæſtinâ hæſerat, acceptis ſecum opibus & ſcriptis, quæ teſtamento ſibi legaverat Scythianus, in Perſidem aufugit, apud viduam quandam hoſpitio acceptus; ubi ut tutiùs lateret, ſe *Buddam* appellavit. Frequentes cum Mithræ Sacerdotibus diſputationes habuit, à quibus turpiſſimè convictus & depulſus, præceptoris ſui exemplo ad Magiæ artes & præſtigias ſe convertit, iis efficere ſtudens, nequis deinceps ſibi contradicere auderet. Sed conſcenſâ ad id ſuperiori domûs parte, à dæmone percuſſus, & in ſublime jactatus miſerè interiit, viduâ, apud quam diverterat, librorum & divitiarum hærede factâ. Affirmat quidem Socrates hos libros ab ipſo Terbintho,

idque

idque poſtquam in Perſidem pervenit, conſcriptos fuiſſe; ex quo forſan id deſumpſit Cl. Tollius *. Verùm Scythiano conſtantèr aſcribunt veteres. Erat & *Buttas* ſive *Buddas*, cujus meminit Clemens Alexandrinus †, Philoſophorum Indiæ præceptor, quem propter inſignem virtutem ut Deum honorârunt. Verùm hic alius omninò, & multò antiquior videtur.

* Not. in fot. Manich. in init.

† Strom. l. I. p. 305

Cubricus, qui & *Manes*, patre Patricio, matre Caroſſâ natus, genere erat Perſa, quem cum Scythiano perperàm confundit Theodoritus ‖. Theodoritum ſecutus eſt Suidas *, qui addit, genere fuiſſe Brachmanem, & Buddam ſeu Terbinthum præceptorem habuiſſe. Quæ undè hauſerit Suidas, me ignorare fateor. Nuſquàm ſanè Manes in Indiâ fuiſſe deprehenditur, nec Terbintho præceptore uti poterat, qui forſan nondùm nato Manete mortem obierat; ſcriptis tantùm, quæ à Scythiano acceperat Terbinthus, potitus eſt. Hunc ſeptennem adhuc ſibi in mancipium emit vidua Terbinthi hæres. Cúmque eum libertate donâſſet, & Perſarum diſciplinis erudiendum curâſſet, non multò pòſt abiit è vitâ, moriénſque cunctas facultates, & libros quos apud ſe depoſuerat Terbinthus, teſtamento ei reliquit. His acceptis, Cubricus jam criſtas erigere cœpit, & ne prior vitæ ſors ſervilis ſibi in opprobrium cederet, depoſito Cubrici, Manetis nomen ſibi aſſumpſit. Manes quippe Perſarum linguâ, teſte Cyrillo †, *ſermonem* ſeu allocutionem ſignificat, impoſtor enim inſignem dialectices peritiam præ ſe ferebat. Sed aliam vocis originem tradit Epiphanius ‖, nempe vocabulum linguâ Babylonicâ τὸ σκεῦος, i.e. *vas* exprimere. Et quidem apud Chaldæos & Syros מאן *vas* denotare, nôrunt qui in linguis Orientalibus vel levitèr verſantur; quaſi ſcilicèt ad inſtar D. Pauli, ſe vas Deo electum eſſe homo arrogans ſignificare voluit. Græci verò quo aptiorem irridendi occaſionem arriperent, illud à μανία deducere ſolent, ut dùm apud Perſas ſe honorare putaret, παρ' Ἕλλησι μανίας ἑαυτὸν ἐπώνυμον καταγγέλλῃ, inquit Cyrillus, *apud Græcos ab inſaniâ ſe nomen trahere denunciaret*. Quam infamiæ notam ut vitarent ejus diſcipuli, prolongato vocabulo *Manichæum* vocârunt, quaſi ἀπὸ τοῦ μάννα χεῖν dictum, ac ſi manna fundere videretur. Futilem hanc Etymologiam ſe à Manichæo quodam accepiſſe teſtis eſt Auguſtinus *contra Fauſt.* lib. XIX. cap. 22. col. 353. Dogmata quæ ſpargebat Manes, partim ex fæculentiſſimis veterum hæreſiarcharum lacunis, partim ex ineptiſſimis Orientalium nugis, partim ex abſurdis gentilium philoſophorum placitis, partim denique ex ipſius Chriſtianæ religionis inſtitutis petita ſunt. Undè hæreſis ejus Ἑλληνίζων Χριστιανισμὸς, *Græcanicus Chriſtianiſmus*, à Socrate * dicitur. In formandâ Sectâ ſuâ, id præ aliis ſingulare, quòd futilem quandam Domini noſtri imitationem ſibimet propoſuiſſe viſus eſt. Quod uno alteróve exemplo manifeſtum erit. Elegit Dominus duodecim Apoſtolos, ut ſecum eſſent, & quibus Eccleſiæ ſuæ fundandæ curam concrederet; Duodecim habuit & Manes, quorum nomina à Petro † Siculo recenſentur. Ex Apoſtolis ſuis tres primarios aſſumpſit Dominus, ut ſibi eſſent tanquàm comites ſecretiores, Petrum nempe, Jacobum & Joannem. Ex ſuis totidem elegit Manes, Thomam, Addam & Hermam, quos ad dogmata ſua prædicanda mitteret, & quibus ſuas cuique provincias aſſignavit. De ordine autem quo recenſentur, & provinciis, non ita conſentiunt Veteres. Apud Cyrillum & Epiphanium Thomas primum occupat locum; apud Archelaum verò in fragmento, & Theodoritum, Addas. Archelaus in fragmento, quod edidit

‖ Hæret fab. lib. I. c. 26. p. 212.

* In voc. Mánes.

† ibid. p. 145.

‖ ib. num. 1.

* Lib. I. c. 22.

† ibid. p. 30.

Valeſius,

Valeſius, ſcribit Addam in partes Orientales eſſe miſſum, Thomam in Syriam, Hermam in Ægyptum. Epiphanius Addam in ſuperiorem regionem, Thomam in Judæam abiiſſe. Ubi pro τὴν Ἰουδαίαν, legendum putat Petavius, ἢ Ἰνδίαν. Et ita quidem habet Theodoritus, Thomam ad Indos miſſum eſſe. Cui conſentit Nicephorus ‖. Quod ſi ita ſit, voluit fortaſſè impoſtor Chriſtum etiam hâc in parte imitari, dùm Thomam Apoſtolum ad Evangelium ſuum prædicandum in Indiam deſtinaret. Denique ut alia præteream; habet Chriſtiana doctrina ſuam Perſonarum Trinitatem, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Suam habuit & Manichaiſmus. *Scythianus* enim ſeipſum Patrem nominavit; *Terbinthus* ſeu *Buddas*, ſe Dei Patris Filium eſſe jactitavit, ex virgine natum, in montibus educatum; *Manes* verò ſe Spiritum Sanctum ſeu Paracletum ubique prædicavit; diſertè hæc referente Petro Siculo *Hiſt. Manich.* p. 22. Antequàm verò in vulgus prorueret Manes, aſcitis ſibi diſcipulis, illos Hieroſolyma * allegavit, ut ſacros Chriſtianorum libros ſibi coemerent. Quo facto, libríſque diligentèr evolutis, eos malâ fide depravavit, & ubicunque poterat, ad opinionis ſuæ patrocinium violentèr detorſit. Quatuor Scythiani volumina recoxit, interpolavit, próque ſuis venditavit. Unde κλέπτης ἀλλοτρίων κακῶν ἴδιον ποιούμενος τὰ κακὰ Cyrillo † audit, *fur alienorum malorum, qui ſua faciendo ſibi ea mala vendicavit.* Nec defuere libri quos ipſe proprio Marte conſcripſit, de quibus egimus *Part.* I. p. 100. plura mox addituri. Fragmentum quoddam memorabile, ſaltem ſententiam Manetis ore traditam, refert Formulæ Cotelerianæ, & Tollianæ auctor; hic p. 148. ille col. 375. quâ profitetur ſceleſtus impoſtor ſe Chriſto magìs eſſe miſericordem, & coram hominibus ſe abnegantes, fidémque pro ſalute mentientes, blandè ſe hilaréque eſſe recepturum.

‖ Lib. VI. c. 32. p. 429.

* Epiph. ibid. num. v.

† ibid. p. 141.

Antequàm manum de tabulâ, cùm in his jam verſemur, operæ pretium erit ad majorem hiſtoriæ Manichaicæ illuſtrationem, & Manetis, & veterum Manichæorum ſcripta, quæ in formulis à Cotelerio, Tollio, & Goaro editis, alibive memorantur, brevitèr excutere. A formulâ *Goarianâ* ex codice MS. Barberino deſcriptâ, quæ in *Euchologio* p. 885. reperitur, initium ducam, eò magìs quòd interpres ad quòdvis ferè verbum adeò fœdè lapſus ſit, ut ſi ex hoc ſpecimine eſſet judicandum jurares hominem, in Græcis aliàs præclarè exercitatum, vel Græcè neſciiſſe, vel rem ipſam minimè intellexiſſe. In hâc igitur formulâ Manichæus converſus anathema dicit Maneti, ejúſque dogmatibus, καὶ πᾶσι τοῖς ἐκλεθεῖσι καὶ συγγεγραφεῖσι παρ' αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς πειθομένοις αὐτῷ, καὶ τοῖς, ὡς προεῖπον, παρ' αὐτοῦ κἀκεῖνος ἐκλεθεῖσι πέντε βίβλοις, *i. e.* interprete Goaro, *& omnibus ab eo expoſitis, & conſcriptis, & cunctis ei morem gerentibus, & iis quæ, ut præfatus ſum, expoſuit.* Poſtrema ita rectiùs reddenda ſunt, *Et quinque libris ab ipſis, ut præfatus ſum, impiè expoſitis.* Hi quinque libri ſuo ordine ſequuntur. I. Τὸ ζῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ καὶ νεκροποιεῖ, *vivum Evangelium, quod & reverâ mortiferum eſt.* Ita formulæ Cotelerianæ & Tollianæ auctor, τὸ νεκροποιὸν αὐτῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ ζῶν καλοῦσι, *Mortiferum eorum Evangelium, quod vivum appellant.* Et his longè antiquior Heraclianus Chalcedonenſis Epiſcopus apud Photium *Cod.* LXXXV. col. 204. Τὸ παρὰ Μανιχαίων ζῶν Εὐαγγέλιον memorat. Inter quatuor Scythiani libros, quos poſſedit & recoxit Manes, unum fuiſſe *Evangelium* dictum, non ſemel ſuprà obſervavimus. Condidit & Thomas primarius Manetis diſcipulus ſuum Evangelium, quod τὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον à Manichæis dictum eſt. II. Ὁ Θησαυρὸς

σωρὸς δ ζωῆς, ὅσπερ ἐστὶ θησαυρὸς θανάτου, *Theſaurus vitæ, qui reverà mortis eſt theſaurus.* Non alitèr auctor Cotelerianus & Tollianus, Ὁ θησαυρὸς τοῦ θανάτου, ὃν λέγουσι θησαυρὸν ζωῆς, *Theſaurus mortis, quem ipſi theſaurum vitæ vocant.* Eadem habet Petrus Siculus *Hiſt. Manic.* p. 20. Meminerunt etiam Heraclianus, Epiphanius, Cyrillus Hieroſolymitanus, alii. Alterum hoc erat Scythiani opus, quod ſibi arrogavit Manes, & plures ſub ſe libros complectebatur. Ex libro ſeptimo *Theſauri* fragmentum Latinè profert Auguſtinus *de nat. boni* cap. 44. Tom. VI. col. 565. alibíque citat *de Act. cum Fel.* lib. I. cap. 14. col. 505. Hæc quæ jam recenſuimus Formulæ verba cum præcedentibus connectit Goarus, atque hoc modo vertit, *vocavit ille vivens Evangelium quod potiùs vitæ theſaurum trucidat, & mortis eſt theſaurus.* Deus bone! quid hoc monſtri eſt? ſenſu abſurdo, & planè nullo. Sed nos veram auctoris mentem reſtituimus. III. Καὶ βιβλον ἀναθεματίζω τῆς ἐπιστολῶν ὁμοδα. Quæ ſic reddit Goarus, *Anathematizo librum Epiſtolarum Omodæ.* Quis verò de Epiſtolis Omodæ, vel de Omadâ ipſo audivit unquàm? Legendum proculdubiò ὁμῆδα, hócque modo reddendum, *Anathematizo etiam librum, nempe Epiſtolarum ſarraginem.* Et ita quidem diſertè habet P. Siculus p. 30. Τῶν τῆς ἐπιστολῶν ομηδα. Inter Manetis libros τὸ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ βιβλίον recenſet formulæ Cotelerianæ & Tollianæ conditor. Ex hoc Epiſtolarum corpore proculdubiò erat famoſa illa Epiſtola, quam *Fundamentum* vocabant Manichæi, quam totiès citat Auguſtinus *de nat. boni* c. 42. 46. & in *Actis* cum Felice, ubi ſuprá. Quin & contra eam integrum librum ſcripſit, qui extat Tom. VI. col. 115. Incipiebat, *Manichæus Apoſtolus Jeſu Chriſti, providentiâ Dei Patris*; paritèr ac altera illa ad Marcellum, quæ habetur Latinè in fragmentis Archelai, Græcè apud Epiphanium *Hæreſ.* LXVI. *num.* vi. immò omnes ejus Epiſtolas idem habuiſſe exordium teſtatur Auguſtinus *contra Fauſt.* lib. XIII. cap. 4. col. 281. Certè magnâ veneratione hanc Epiſtolam proſequebantur Manichæi, tanquàm univerſæ fidei ſuæ promptuarium, adeò ut teſte Auguſtino *lib. cit.* cap. 5. quotiès coram auditoribus lecta fuerit, capite inclinato dicere ſolebant, *Amen.* IV. Sequitur apud Goarum, Καὶ τῶν τῆς μυστηρίων, ἥτις ἐστὶν πρὸς τῶν ἐπιστὰς διδασαν αὐτοὺς ἀναστρεπτὸν τὸν νόμον καὶ τῆς ἁγίων Προφητῶν. *Anathematizo & librum myſteriorum ad everſionem Legis & ſanctorum Prophetarum ab iis ſtudioſè compoſitum.* Eodem modo & alterius formulæ Auctor, καὶ τῶν καλουμένων μυστηρίων βιβλον, ἐν ᾗ ἀναστρέφειν πειρῶνται νόμον καὶ προφήτας, *librum item titulo myſteriorum in quo Legem ac Prophetas evertere nituntur.* Et ſimilitèr planè P. Siculus p. 20. Erat & hic unus ex Scythiani libris à Manete auctus & interpolatus; immenſum opus in XXII. partes ordine alphabetico pro literarum, quibus Syri utuntur, numero diſtributum, teſte Epiphanio *num.* xiii. p. 629. Libros hos Palmyreno & Syriaco ſermone fuiſſe ſcriptos affirmat Tollius p. 142. Verùm id non diſertè dicit Epiphanius, ſed tantùm pro eorum more juxta elementorum, quibus utuntur, numerum, opus ſuum diſtinxiſſe. V. Καὶ τῶν τῆς πάντων πραγματείαν, *anathema libro* omnium negotiatio *vocato.* Fefellit interpretem locus mendoſus; legendum, τῶν γιγάντων πραγματείαν; hunc enim fuiſſe verum hujus libri titulum teſtis eſt Timotheus CP. in nonnullis codicibus MSS. (mirè enim variant tum editi, tùm MSS.) libelli ſui *de differentiâ eorum qui accedunt ad puram fidem.* Τῶν γιγάντων βιβλον vocat Heraclianus apud Photium *Cod.* LXXXV. qui & opus iſtud refutare aggreſſus eſt. His quinque ſcriptis ſubnectitur

apud

apud Goarum Agapii inter Manetis diſcipulos non incelebris Ἐπιτάλογος. Hujus mentionem faciunt P. Siculus p. 30. & formulæ totiès citatæ. Erat & Agapius Manichæus, idem proculdubiò qui varia ſcripſit, de quibus prolixè Photius *Cod.* CLXXIX. col. 401. & nos plura in tractatu *de Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ ætatis.* Poſt formulam Goarianam pergamus ad eas quas Cotelerius & Tollius ediderunt. Hîc primò occurrit liber τὰ Ἀπόκρυφα dictus, quo ut probabile eſt, reconditiores illorum ritus, præſtigiæ, & execranda religionis myſteria continebantur; & quorum doctrina non niſi myſtis & nefandis eorum orgiis imbutis tradebatur. Quale fuit τὸ καλούμενον ὠτῶν Βῆμα, cujus meminerunt prædictæ formulæ. Quid verò hoc Βῆμα fuerit, aperit nobis Auguſtinus*, teſtis oculatus; fuiſſe ſcilicèt ſolennem diei celebrationem, quo Manes occiſus eſt, quandò poſito tribunali quinque gradibus inſtructo, & pretioſis linteis adornato, magno honore à miſerâ plebeculâ adorabatur, cujus ſcenæ non alia mens erat, ut ab iis edoctus eſt Auguſtinus, quàm hoc eſſe rectum Paſcha; ſolum quippè Manetem verè paſſum eſſe, ejúſque paſſionis diem eſſe celebrandum, Chriſtum verò ſimulatâ carne indutum, non niſi ſimulatam paſſionem pertuliſſe, ac proindè Paſcha ejus nihili eſſe faciendum. Ut verò ſentiam iſtiuſmodi ritus in hoc opere fuiſſe contentos, facit, quòd poſt mentionem Βήματος in formulâ noſtrâ immediatè ſequitur, *damnanda eſſe omnia quæ impiè ab illis in ſacris fiunt atque celebrantur, quæque Manichaicis ſeu præſtigiatoriis ipſorum libris continentur.* Proximè ſequuntur τὰ ὑπομνηματίσματα, *Manetis dictorum factorúmque memorabilium commentarii*, utì paraphraſticè reddit Cl. Tollius. Et rectè opinor. Deindè βιβλος γεγραμμένη Ἄδα, καὶ Ἀδιμαντος. Adæ opus Μάνου dicebatur, de quo paulò infrá. Adimantus magni erat nominis inter Manetis diſcipulos, & pro doctore celeberrimo habebatur: ipſius liber Auguſtinum nactus eſt antagoniſtam, cujus tractatus *contra Adimantum* inter opera ejus reperitur *Tom.* VI. col. 174. Ex quo colligere licet in opere ſuo id unicè ſibi propoſuiſſe Adimantum, ut vetus Teſtamentum, libros præſertim Moſaicos, cum Evangelio committeret. Quo fine, loca quæ ſibi videbantur pugnantia collegit, & ſibimet invicèm oppoſuit. Singula Auguſtinus in reſponſione ſuâ ſcrupuloſè expendit, magnóque judicio & acumine refellit. Addit formula Tolliana, καὶ τὰ Μωσεως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, *Moyſiſque & aliorum prophetarum*; rectiùs omninò Coteleriana, τοῦ Μώσεως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, ad ea quæ præcedunt referenda, *liber ab Adâ, aliúſque ab Adimanto conſcriptus adverſùs Moſem prophetáſque alios.* Hunc enim unicum fuiſſe iſtius libri ſcopum ex Auguſtino ſuprà obſervavimus. Poſtremum opus eſt Ariſtocriti, ex Manetis diſcipulis haud poſtremi, Θεοσοφία dictum, in quo oſtendere conabatur Judæorum, Gentilium, Chriſtianorum, & Manichæi unam eandémque doctrinam eſſe; utque veriſimilia dicere videatur, Manetem tanquàm malum hominem traducere non verebatur. His addi poſſunt quæ apud Timotheum CP. in libello ſuo reperiuntur. Βιβλος εὐχῶν, *precum liber*, qui orationum & præſtigiarum formulas continebat. Undè in formulis noſtris pœnitens Manichæus omnes eorum libros, omnes preces, immò præſtigias anathematizare jubetur. Τὸ κατὰ Φίλιππον Εὐαγγέλιον, cujus etiam meminit tanquàm à Manichæis conficti Leontius *de Sect.* Act. III. p. 432. & in Decreto *Pſeudo-Gelaſiano Actus nomine Philippi Apoſtoli* ad Apocrypha rejiciuntur. Πράξεις Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, *Actus nomine Andræi Apoſtoli*

* Cont. Epiſt. Manich. c. 8. col. 120.

Apoſtoli in eodem etiam decreto memorantur. Certè Manichæos apocrypha Acta beati Andreæ Apoſtoli olim habuiſſe teſtantur Philaſtrius † Veterúmq; alii. An eadem ſint quæ Latine habemus hodiè ſub nomine *Presbyterorum Achaiæ*, quærant alii, nulla certè Manichaiſmi veſtigia in iis inveniuntur. Interim ſuppoſititia eſſe, & ab otioſis Monachis conficta ſatìs demonſtravimus p. 15. ad ann. LIX. *Decima quinta ad Laodicenſes Epiſtola.* Manichæi enim Epiſtolis XIV. D. Pauli apocrypham *ad Laodicenſes* Epiſtolam, quæ apud Veteres circumferebatur, tanquàm decimam quintam addiderunt. Denique παρὰ τῶ πρώτου. An fortè eadem, quorum meminimus p. 1. quæq; ex codice Regio Græcè & Latinè edidit Cotelerius *Not. ad PP. Apoſt.* p. 274? idem, ut videtur, Opuſculum; quippè nugis & fabulis refertiſſimum, ut Manichæorum omnia.

† Hæreſ. LXXXVII. p. 40.

Pag. 57. lin. 41. poſt *Titum*, adde, Hallucinari verò hoc loco Epiphanium *, dùm Manichaiſmi oppugnatoribus Origenem accenſet, vel luce clariùs liquet, cùm pluſquàm XX. annis ante natam Manetis hæreſim diem ſuum obierat Origenes, *viz.* anno CCLIV. Neque tamen ſolus errorem hunc erravit Epiphanius. In catenâ Græcâ *in Joan.* cap. II. ver. i. p. 64. adducitur Origenis locus, ubi Manichæos arguendos eſſe docet, quòd Mariam Chriſti matrem eſſe negarent. Verùm vel locus iſte, vel extrema ſaltem ejus clauſula Origenis nomini falſò ſupponitur. Certè Theodoritus, Epiphanio longè accuratior, eoſdem penè Manichaiſmi oppugnatores recenſens, Origenem penitùs prætermiſit. Interim ad Epiphanii excuſationem urgeri poteſt, ſe id non confidentèr, ſed *ex auditu* tantùm retuliſſe, Ὀριγένους δέ, ὡς ἀκήκοα. Verùm & illud non levem incogitantiæ & incuriæ notam inurit.

* Hær. LXVI. num. xxi.

Pag. 58. lin. 11. poſt *Cotelerius p.* 368. adde, Similem planè, immò eandem potiùs formulam *recipiendi eos, qui à Manichæorum & Paulicianorum hæreſi, ad puram & veram noſtram fidem Chriſtianam convertuntur*, ex codice Vindobonenſi Græcè Latinè nupèr edidit, Notiſque illuſtravit Jacobus Tollius in *Antiquitat. ſacris* p. 126. Duabus conſtat partibus. Prima, eáque ſatìs ampla, ſed initio mutila, continet anathematiſmos, quibus Manes, ejúſque parentes, præcurſores, diſcipuli, ſequaces, omnéſque eorum libri, dogmata, præſtigiæ, myſteria, ritus & mores damnantur, diriſq; devoventur. Sed hanc partem, eámq; integram ante annos XXIV. ex cod. Regio Gr. L. evulgaverat eruditiſſimus Cotelerius *Not. ad PP. Apoſt.* p. 368. ut non opus erat Tollio laureolam ſibi in Muſtacio quæritare: niſi forſan ipſum latuerit editio Coteleriana ut certè Lambecium latuiſſe videtur. Eandem ſed longè contractiorem ex codice Barberino edidit Jac. Goar. *Euchol.* p. 885. Altera pars complectitur officium integrum, paucis in fine deſideratis, quod in receptione converſorum Manichæorum recitari ſolebat. Rubricam cum paucis præcatiunculis ex alio codice MS. anteà extulerat Goarus *ibid.* p. 890.

Pag. 58. poſt ea quæ ad *Manetem* ſpectant, proximè antè *Theognoſtum*, addantur ſequentia.

ADDAS, gente, ut videtur, Syrus, unus ex tribus primariis Manetis diſcipulis, quem ad prædicandum impium illud Evangelium in Syriam miſit fœdiſſimus Impoſtor, claruit anno CCLXXVII. *Baddam* vo 277.

cat Cyrillus *, *Buddam* Petrus † Siculus, *Aldam* Theodoritus ||, *Addam* Epiphanius * & Nicephorus ||; & rectiùs quidem; quippè teſtis omni exceptione major ipſe Archilaus, qui Acta diſputationis ſuæ cum Manete literis mandavit, in fragmento quod ſupereſt, Addam conſtantèr vocat, ſubdítque diſcipulum habuiſſe Tyrbonem, quem Manes cum Epiſtolâ ſuâ ad Marcellum, virum in Meſopotamiâ clariſſimum, legatum miſit, quique mox ad fidem catholicam rediit. Non ſum neſcius inter Manetis diſcipulos ab auctore Coteleriano & Tolliano & *Buddam* & *Adam*, à Petro Siculo Buddam & Adantum numerari. Sed utut ſit, certum eſt, Addam, de quo agimus, ex tribus præcipuis Manetis diſcipulis unum fuiſſe, neque alium, quàm cujus totiès meminerunt Veteres. Scripſit librum, quem Μύθον appellavit. Meminit quidèm βίβλου ἣ γεγραμμένης Ἄδδα auctor Tollianus p. 142. Adverſùs hunc librum ſtylum ſtrinxere Titus Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, & Diodorus Tarſenſis in Ciliciâ antiſtes, teſte Heracleano Epiſcopo Chalcedonenſi apud Photium *Cod.* LXXXV. col. 204.. Diverſus ab Adda noſtro erat *Adimantus* ille, cujus totiès apud Auguſtinum occurrit mentio, quemque ipſe peculiari opere refutavit. In catalogo enim diſcipulorum Manetis, tùm apud Petrum Siculum, tùm apud formulæ Cotelerianæ & Tollianæ auctorem diſtinctè recenſentur, etſi in aliâ ſententiâ me olim fuiſſe fateor, & mecum ipſemet Auguſtinus. En ipſius verba *, *Jam illud aliud quod in eodem codice ſcribi cœperat, Adimanti opus eſt, illius diſcipuli Manichæi, qui proprio nomine* Addas *dictus eſt.*

* Catech. VI. p. 150.
† Hiſt. Manic. p. 30.
|| Hæret. fab. lib. I. c. 26. p. 214.
* Hær. LXVI. num. v. xii.
† l. VI. c. 32.
* Contra adverſ. Leg. & Propher. l. II. in fine.

Pag. 72. lin. 33. poſt *Comment. lib. IV. p.* 1. adde, Ex hoc ipſo codice carmina hæc inedita nuperrimè extulit Jacobus Tollius. In inſcriptione Ἄσματα Κύκνεια, *Carmina Cygnia* dicuntur, fortaſsè qui poſtrema erant, quæ vir magnus poſt ſe reliquit ingenii & pietatis monumenta. Numero ſunt XX. Primum continet graviſſimam querelam de ſeipſo, & adverſùs Epiſcopos, paulò poſt depoſitam Sedis Conſtantinopolitanæ dignitatem; editam. Complectitur verſus DCCCXXXVI. quibus varias calamitates & injurias, quas ab aliis, præcipuè ſui ordinis viris, paſſus eſt, elegantèr, ſed acritèr, nec ſine ſtomacho depingit, iiſque quæ poſteà in Iambis *de vitâ ſuâ* fuſiùs & diſertiùs expreſſit, præluſiſſe videtur. Secundo carmine eandem penè materiam proſequitur, ſèque adverſùs obtrectatores ſuos ſtrenuè tuetur; quo verſus CIV. continentur. Reliqua longè breviora ſunt, & piiſſima ubique ſpirant ſuſpiria. Hæc omnia eruit, & additâ verſione Leunclavianâ, ſubjectiſque notis ſuis edidit Cl. Tollius inter *Inſignia itinerarii Italici*, quæ haud ita pridem in lucem emiſit.

Pag. 80. lin. 9. poſt *noſtrum*, adde, Quæri non immeritò poteſt annon plures Timothei Canones apud Orientales hodiè aſſerventur. Certè F. Naironus *Euopl. Part.* II. p. 252. quædam Syriacè adducit ex *reſponſione ad Quæſt.* XIV. quæ in Græcis hodiè non occurrunt, & p. 153. citat *reſponſ. ad Quæſt.* XVIII. adeò ut vel diverſæ ſint à reſponſis canonicis quæ habemus hodiè, vel numero & copiâ auctiores, vel quòd magìs ſuſpicari libet, eadem reſponſa à Syro quodam paraphraſticè expoſita, & forſan aucta.

Pag. 81. lin. 46. poſt *fol.* 60. *p.* 2. adde, De Deâ *Cæleſti* Carthagine adoratâ multa congeſſit Baronius ad ann. CCCXCII. p. 92. cujus ſcri-

nia

nia non compilabo. Idem eſſe numen, quod ſub Mithræ nomine colebant Perſæ, ſub Aſtartes Phœnices, ſub Cereris, Junonis, Dianæ, Lunæ, & Reginæ cœli gentes aliæ, fidem faciunt Lucianus, Herodianus, Apuleius, alii. *Quam Cæleſtem Afri, Mithram Perſæ, plerique Venerem colunt, pro diverſitate nominis, non pro numinis varietate*, inquit hâc ipſâ in re S. Ambroſius *. Inter Marmora Africana non multis abhinc annis ex agro Tunetano Florentiam allata, & ab Octavio Falconerio † edita, quartum hanc habet inſcriptionem.

* Contr. Sym. Tom. III. Epiſt XXXI. p. 120.

† Auct. inſcript. Athlet. p. 160. n. iv.

CAELESTI. AVG. SAC.
Q. MA··TIUS PRIMUS
AD AMPLIATIONEM
TEMPLI ET GRADUS
DONAVIT ℋ. CXXV
VOT. SOL. LIB. ANI.

In baſi lapidis Romæ, cui ſuperimpoſita erat Cœleſtis ſtatua, reperitur inſcriptio INVICTÆ CAELESTI. Habetur apud Baronium loc. citat. & Gruterum p. 59. *num.* iv. Carpit Gruterum Eman. Schelſtratius *, mus Leonem, quòd hanc inſcriptionem inter Veneris Epitheta collocavit, cùm conſtat, *inquit*, Cœleſtem fuiſſe Carthaginenſium numen præcipuum. Quid verò? annon Venus ſub Cœleſtis nomine adorabatur? annon Afris etiam hoc nomine culta? Utrumque diſertè teſtantur Veteres, loquuntur lapides. *In antiquis Siciliæ Tabulis*, quas edidit G. Gualterus †, extat inſcriptio in ruinis Segeſtæ eruta, quâ Dio-dotus conſtituit Minyram ſororem ſuam ΙΕΡΑΤΕΟΥΣΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑΙ. Sæpini apud Gruterum loc. citat. VENERI CAELESTI. AUGUSTAE. SACR. Aſculi in marmore apud Reineſium ‖ VENERI CÆLESTI. Teſtis accedat Ælianus *, Ἐν ταύτῃ σέβουσι Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες, *Chuſis* (vicus erat Ægypti) *Venerem religioſè colunt, quam* Cœleſtem *appellant*. Æliano longè antiquior Plato †, ubi de geminâ Venere, ἡ μέν γέ που, πρεσβυτέρα, ἣ ἀμήτωρ, Οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἣν δὴ καὶ Οὐρανίαν ἐπονομάζομεν. *Nonnè una quædam antiquior eſt, & ſine matre Venus, Cœlo nata, quam* Cœleſtem *Venerem nuncupamus?* Ἀφροδίτης Οὐρανίας ejuſque templorum pluſquàm ſemel iterumque meminit Pauſanias ‖, meminit & Lucianus *. Veneris Cœleſtis, amplis alis ornatæ, quaſi cœlum & aſtra petituræ, iconem ex gemmâ in ſculpturis antiquis exhibet Leonardus Auguſtinus Part. I. *Tab.* CXV. Et Pauſanias † Venerem Cœleſtem ita dictam cenſet ὅτι ἔρωτι καθαρῷ, καὶ ἀπηλλαγμένῳ πόθου σωμάτων, *ab amore puro, & à corporum cupiditate longè remoto.* Dices quid hæc ad Afros? quid ad Carthaginem, ubi Cœleſtis primariam habuit ſedem? Audi. Venerem ſub nomine *Cœleſtis* ſummoperè venerabantur Afri, præcipuè Carthaginenſes. Herodianus lib. V. p. 213. ubi de Veneris Uraniæ ſimulachro agens, Σεβόμενοι αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδόνιοι τε καὶ πρὸ τούτου Λιβύων ἄνθρωποι. Φασὶ δὲ αὐτὸ Διδοῦς τοῦ Φοινικῶν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν καταταμοῦσαν. Λίβυες μὲν ἐν αὐτῇ Οὐρανίᾳ καλοῦσι, Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι, σελήνην εἶναι δηλοῦντες. *Quòd ſcilicet Carthaginenſibus, omnique Africæ incredibilem in modum venerabile, poſitum ſuiſſe à Phœnice Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem diſſecto corio ædificavit. Hanc Afri Cœleſtem vocant, Phœnices Aſtroarchem, Lunam eſſe affirmantes.* Vox *Aſtroarche* ab *Aſtarte*

* Eccl. Afric. Diſſert. I. c. 1. p. 5.

† Pag. 49. num. cccxxi.

‖ Inſcript. claſſ. I. num. cclxxxvii. p. 242.

De animal. lib. X. c. 27. p. 604.

† Sympoſ. p. 1179.

‖ Lib. I. in Attic. p. 27. 33. Lib. II. in Corinth. p. 128. Lib. VI. in Ediac. p. 392.

* Dial. Meretr. inter Matr. & Mu. T. II. p. 721.

† Lib. IX. in Bœot. p. 566.

detorta videtur, quæ apud Sidonios Veneris erat ſimulachrum, quæ & ‖ De Deâ Syr. p. 827. ἰωσφόρος dicebatur, Lunam etiam denotans, quod & Lucianus ‖ affirmat. Hinc in nummo Juliæ Paulæ, Elagabali conjugis, apud Cl. Vaillantium *, in averſâ parte, Aſtarte capite radiato currui ſacro inſidet, his verbis circumſcriptis, COL. AUR. PIA. METR. SID. Aſtarten verò Venerem fuiſſe uno ore conſentiunt Veteres. Philo Byblius † Sanconiathonis interpres, de Phœnicum Theologiâ; τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικας τὴν Ἀφροδίτην εἶ λέγουσι, *Cæterùm hanc ipſam Aſtartem Phœnices Venerem eſſe dicunt.* Nec alitèr Suidas *, Ἀστάρτη ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, *Aſtarte apud Græcos Aphrodite dicitur.* Cicero † quatuor Veneres diſtinguens, *quarta*, inquit, *Syria, Tyróq; concepta; quæ Aſtarte vocatur.* A Phœnicibus verò ſuum Deæ Cœleſtis cultum Carthaginenſes mutuâſſe, ſuprà ex Herodiano notavimus. Fidentèr Seldenus ‖ noſter, vir ſummus. *Cæterùm quin fuerit Aſtarte ipſiſſima Pœnorum Cœleſtis Dea, vix aut ne vix quidem eſt ut dubites.* Sed hæc obitèr, & fortè plùs ſatìs occaſione ſtatuæ, quam Cœleſti dedicavit Aurelius Pontifex, cujus meminit ſupracitata inſcriptio apud Baronium & Gruterum; undè etiam liquet Aurelium *Oneſimum* fuiſſe cognominatum. Jam, impetratâ lectoris veniâ, ad Aurelium redeamus.

* Nummiſm. Colon. Par II. p. 97.

† Apud Euſeb. præp. Evang. lib. I. c. 10. p. 38.

* In voc. Ἀστάρτ.

† De nat. Deor. lib. III. c. 23. p. 435.

‖ De Diis Syr. Part. II. c. 2. p. 247.

Pag. 82. poſt *lin.* 12. adde,

390. SECUNDINUS, natione, ni fallor, Afer, ſectâ Manichæus, claruit circa annum CCCXC. certè poſt Auguſtini ad Eccleſiam reditum, & abſolutos de libero arbitrio libros III. Magna illi cum Auguſtino interceſſerat familiaritas, dùm uterque in hæreſi Manichaicâ verſaretur. Sed Auguſtino ad fidem catholicam redeunte, ipſum acri ſatìs Epiſtolâ adoritur Secundinus; quâ, laudatâ ejus eloquentiâ, deſertum Manichaiſmum ei exprobrat; objicit carnalem timorem alicujus incommoditatis, quam à Manichæis metuebat, cupiditatem honoris, quem apud Catholicos conſequeretur, Punicæ gentis perfidiam, doctrinæ Manichaicæ ignorantiam, quodq; ab eâ diaboli calliditate ſeductus receſſerat. In animum revocat quem ſibi patronum olim habebit, cùm ante juſtum tribunal Judicis ſiſtetur, cùm Perſa, quem incuſaverat (Manetem intelligit) non aderit; *quo excepto*, inquit, *quis te flentem conſolabitur? quis Punicum ſalvabit?* Suadet igitur & exhortatur, ut in viam veritatis, quam metu deſeruerat, è veſtigio rediret. Et in his omnia eloquentiæ ſuæ vela expandit. In libello reſponſorio Auguſtinus objectas ſibi calumnias diluit, dogmata Manichaica, quæ tectè inſinuaverat Secundinus, diruit, omniúmque quas affert rationum momenta diligentèr expendit. Extat hæc Epiſtola cum Auguſtini reſponſione *Tom.* VI. col. 525.

Pag. 99. poſt *lin.* 7. adde,

400. FAUSTUS, gente Afer, civitate Milevitanus, Manichæorum in Africâ Epiſcopus, claruit anno CCCC. vir eloquio ſuavis, ingenio callidus, loquax potiùs quàm eloquens, ſciolus magìs quàm ſolidè doctus. Auguſtino dubiis nonnullis, dùm eo in errore verſaretur, laboranti, hunc tanquàm Oraculum quoddam commendàrunt Manichæi, quem Carthaginem venientem ſæpè convenit Auguſtinus, & frequentes cum eo ſermones ſerebat. At præter vultum congruum & decorum eloquium nihil ferè in eo reperit. Erat enim in rerum naturalium ſcientiâ parùm verſatus, in religionis cognitione rudis & imperitus, quem tamen fama pervulgata præferebat, eſſe honeſtarum doctrinarum peritiſſimum,

tiſſimum, & apprimè diſciplinis liberalibus eruditum. Scripſit volumen adverſus rectam Chriſtianam fidem & Catholicam veritatem. Hoc rogantibus fratribus refutandum in ſe ſuſcepit Auguſtinus, quod & magnâ curâ, nec minore judicio & eruditione præſtitit, editis contra Fauſtum Manichæum libris XXXIII. In quibus Fauſtum κατὰ πόδας ſequitur, integrúmque ejus librum in ſuum opus tranſcripſit. Extant hi libri unà cum Fauſti opere membratim diſcerpto Tom. VI. col. 213. De Fauſto plura habet Auguſtinus lib. I. & præcipuè *Confeſſ.* lib. V. cap. 3. 5, 6, 7.

Pag. 103. lin. 16. poſt *Notit. p.* 41. adde, Verùm præter primam, quâ de tempore & anno hujus Synodi agit, quam circa menſem *Maium* anno CCCIII. celebratam fuiſſe contendit, reliquas Diſſertationes penitùs omiſit, Ferdinandi de Mendoza, Gonzales, &c. ſuóſque etiam ubi opus erat, commentarios exhibuiſſe contentus, ut ex ipſo Opere jam edito videre eſt. Præterea

Pag. 123. poſt *lin.* 2. adde,

NICOPOLITANUM apud Nicopolim, minoris Armeniæ in confinio Cappadociæ urbem, à Theodoto ejuſdem civitatis Epiſcopo circa annum CCCLXXII. congregatum. In quo probabile eſt de Eccleſiarum Armeniæ minoris ſtatu præcipuè actum eſſe. Ad hanc Synodum Baſilium invitavit Theodotus, qui proindè adfuit ; ipſe etenim & Theodotus; acceptis à Terentio Comite literis, Regio juſſu conſtituti ſunt, ut minorem Armeniam viſitarent, quæ confuſa erant corrigerent, pacem inter diſſidentes componerent, & Eccleſiis paſtoribus viduatis providerent. Accidit dùm Nicopoli hæreret Baſilius, ut Euſtathium Sobaſtenum, hæretici ingenii hominem, conveniret, quócum diſputatione per diem unum alterúmve habitâ, hominem ad fidem catholicam revocavit, quod ſcriptâ fidei confeſſione propriâ manu ſignatâ, & Baſilio traditâ teſtatus eſt Euſtathius, ab eo mox in communionem receptus. Continuò hoc ad Theodoti aures delatum eſt, qui ſuſpicatus Baſilium cum hæretico communicâſſe, omne prorſùs cum illo commercium abrupit, non ampliùs ipſum ad Synodum vocare dignatus, ut ſolus munus demandatum obire Baſilius neceſſe habuit. Quid verò in eo præſtiterit, quídve illum inter & Theodotum intervenerit, ipſe prolixè refert *Epiſt.* CLXXXVII. ad Terentium Comitem p. 200. Conſer item *Epiſt.* LXXVIII p. 137. CXCVI. p. 212. Hanc Armeniæ viſitationem Βασιλικὴν ἐπιδημίαν diſertè tribuit Baſilius. Quid verò ? an Valenti impietatis Arianæ fautori ſtrenuo, quique in orthodoxos penè ad rabiem debacchatus eſt, catholici uſque adeò curæ erant, ut de fauſto Eccleſiarum catholicarum ſtatu ſollicitus eſſet ? Nodum hunc non aliâ conjecturâ ſolvere poſſum, quàm quòd Terentius Armeniæ dux, reíque militaris comes, vir admodum catholicus, fideíque zelo flagrans, pro eâ quâ valebat apud Imperatorem gratiâ, mandatum illud impetravit. 372.

Pag. 165. lin. 3. poſt *in Chronico p.* 24. adde, Etſi verò Idacius Synodi diſertam mentionem non facit ; memorat tamen *Geſta Epiſcopalia adverſus Manichæos*, ſeu Priſcillianiſtas in Aſturicenſi urbe Gallæciæ hoc anno. Undè *Concilium Aſturicenſe* meritò vocat Cl. Baluzius *Nov. Collect.* col. 949. Conſer Card. d' Aguirre *Conc. Hiſp.* T. II. p. 206.

Ibid.

Ibid. lin. 30. poſt *Tom. II. p.* 1227. adde, De hâc Synodo, & loco ubi habita fuerit, multis diſputant Binius, Queſnellius, d'Aguirre, qui tamen nihil certi hâc in parte ſtatuere audent. Adiſis Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 202.

Pag. 183. lin. ult. poſt *Cæſareum* adde, Conſtat non pauca Severi noſtri opera integra adhuc in Orientalium ſcriniis delitescere. Qualia ſunt *Homiliæ*, ex quarum II. cap. 9. locum Syriacè profert Naironus *Euopl. Part.* I. p. 27. *Expoſitio ſuper Pſalmos* tàm ſolutâ quàm ſtrictâ Oratione, teſte Gregorio Barebræo *in Ethic.* cap. 4. apud *eund.* p. 52. *Liturgia*, quæ à Jacobitis celebratur, quamque Andreas Maſius Latinè reddidiſſe dicitur, & forſan alia plura. In magno enim honore apud Syros Severus eſt hodiè, ſempérque erat, adeò ut teſte Morino *Præf.* ad Ordin. Jacobit. *os omnium doctorum* vulgò appelletur.

Pag. 184. poſt *lin.* 23. adde,

536. HESYCHIUS ILLUSTRIS, patriâ Mileſius claruit anno DXXXVI. Patrem habuit Heſychium profeſſione Cauſidicum, matrem Sophiam. Vixit ſub Imperatoribus Anaſtaſio, Juſtino, & Juſtiniano, unde & à Conſtantino * Porphyrogennetâ hiſtoricis adjungitur, Procopio, Agathiæ & Menandro, qui hiſtorias ſuas ad imperium uſque Juſtiniani conſcripſerunt. *Illuſtris*, non à cognomine, ſed à ſummâ quam gerebat dignitate dictus eſt. Hoc quippe titulo ornari ſolebant Præfecti-Prætorio, Præfecti-Urbis &c. quâ verò dignitate ſub hoc titulo gaudebat Heſychius, non liquet. Diu mecum deliberavi, illúmne inter Scriptores Eccleſiaſticos reponerem; præcipuè quòd dubitare videtur Suidas † utrùm fuerit Chriſtianus. Verùm in ejus quæ etiam hodiè ſuperſunt ſcriptis non deſunt argumenta, quæ ipſum Chriſtianum fuiſſe ſatis evidenter innuunt. In voce *Sibyllâ* ‖ ait, Chaldæam de Chriſto vaticinatam eſſe; cujus ſi verſus aliquot imperfecti & metri legibus parùm convenientes inveniantur, non ipſius id culpâ, ſed notariorum vitio accidiſſe, qui vim ac flumen verborum calamo aſſequi nequiverunt. De Tribonianò, inſigni imperante Juſtiniano juriſconſulto, agens *, addit, ὧν ὁ Τριβωνιανὸς Ἕλλην καὶ ἄθεος, *Erat verò Tribonianus paganus & atheus.* Itáne verò de gentili loqueretur ipſe homo gentilis? Hypatiæ philoſophæ Alexandrinæ cædem ubi memorat †, ab Alexandrinis quidem factam refert, Cyrilli verò ejúſque Cleri hâc in re partes penitùs ſilentio ſupprimit. Alitèr planè Damaſcius ejuſdem temporis Scriptor gentilis, qui in vitâ Iſidori MS. (cujus verba Latinè profert Valeſius ‖, Græcè apud Suidam * reperiuntur,) Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum funeſtæ hujus lanienæ auctorem diſertè facit. Commendat † Numenium, qui Platonem perſtrinxit, quòd plagio ſubripuerit è Moſaicis libris, quæ de Deo & mundo prodidit; quodque dixerit, *quid aliud eſt Plato quàm Moſes Atticiſſans?* alibi ‖ meminit ædis martyris Menæ, & Conſtantini M. munificentiam in condendâ & ornandâ urbe Conſtantinopoli impenſè laudat *, quodque non balneis modò, ſed & ἱεροῖς οἴκοις, ſacris nempè Chriſtianorum Eccleſiis illuſtriorem fecit, ut alia huc ſpectantia mittam. Nec obſtat quod ait Suidas; cùm ejus dubitatio nudâ, eâque ſatis inani conjecturâ nitatur; ſuſpicari nempè quempiam poſſe non fuiſſe Chriſtianum, eo quòd in libello *de viris claris* nullam Doctoris alicujus Eccleſiaſtici mentionem fecerit. At verò cui non ſatis conſtat unicum Heſychii in hoc opuſculo conſilium fuiſſe,

* De Them. lib. I. cap. 2. p. 12.

† In voc. Ἡσυχ.

‖ De vir. clar. p. 36.

* pag. 38.

† pag. 39.

‖ Not. in Soc. p. 86.

* In Τραϊ.

† pag. 29.

‖ De rebus patr. C P. p. 46.

* ibid. p. 53.

de

de ſolis philoſophis, & τοῖς ἔξωθεν σοφοῖς agere? ad exemplum Diogenis Laertii, cujus ſcrinia compilavit, & in Epitomen redegit. Confirmat ſententiam noſtram ingenioſa Cl. Meurſii de Suidæ loco conjectura. Suidæ verba ſunt, Ἔγραψεν ὀνομαλόγιον, ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομάτων. Οὗ ἐπιτομή ἐστι τὸ βιβλίον. *Scripſit nominum enarrationem, ſive tabulam ac indicem virorum ob eruditionem celebratorum, cujus compendium eſt hic liber.* Lacunam eſſe in hoc loco primâ ſtatim facie apparet. Quæ enim poſterioris clauſulæ cum priore cohærentia? Hoc igitur modo ſupplendam cenſet Meurſius. Ἔγραψεν ὀνομαλόγιον, ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομάτων, Διογένει τῷ Λαέρτιον μιμησάμενος, ὃ ἐπιτέμνει &c. Scripſit Heſychius hiſtoriam chronicam annorum MCXC. quam *Romanam* & *omnigenam* appellavit, à Belo Aſſyriorum rege uſque ad Anaſtaſii Imperatoris exitum. Diſtributum erat opus in ſex Διασήματα, ſeu *intervalla* (τμήματα vocat Photius) quorum quatuor priora complectebantur res ante bellum Trojanum geſtas, & à Trojæ expugnatione ad Julium Cæſarem. Duo poſteriora à Julii Cæſaris imperio uſque ad Anaſtaſii mortem. Et in hâc poſteriori Annalium Parte quis dubitare poſſit, auctorem multa de Chriſtianæ religionis ortu & incrementis, déque rebus ſequentium ſæculorum Eccleſiaſticis permiſcuiſſe? Ex horum librorum quinto habetur fragmentum in Gloſſis Baſilicorum cit. apud Meurſium in *not.* p. 111. alterum, ni fallor, ex eodem libro conſervavit Conſtantinus Porphyrogenneta †, ubi Heſychius perridiculam de origine & etymologiâ vocis *Indictionis* rationem affert. Meminerunt hujus operis Photius Cod. LXIX. *col.* 101. & Suidas *loc. citat.* Contexuit & alterum opus hiſtoricum quod prioris quaſi continuatio videbatur, à morte nempè Anaſtaſii, Juſtini Imp. res geſtas continens, & priores Juſtiniani annos. Et in eo pertexendo ulteriùs progreſſurus erat, cùm Joannis filii mors animum ejus ab iſtiuſmodi commentariis ſcribendis revocavit. Hujus unus meminit Photius. Extant hodiè bina ejus opuſcula; Libellus *de viris doctrinâ claris*, quem cum ſuis & H. Stephani notis Græc. Lat. edidit Hadr. Junius *Pariſ.* 1593. 8*vo.* Græc. Latinè ſed ſeparatim, additis etiam ſuis notis Joan. Meurſius *Lug. Bat.* 1613. 8*vo.* Alter *de rebus patriis Conſtantinopoleos*, hunc notis etiam ſuis illuſtratum ex Bibliothecâ Palatinâ Græc. Lat. extulit Meurſius, & priori opuſculo ſubnexuit. De Heſychii ſtylo ita Photius. Ἔστι δὲ συντομος. καὶ κομψὸς· λέξει τε γὰρ ἀνθηρᾷ καὶ εὐσήμῳ κέχρηται· καὶ ἡ συνθήκη τοῦ λόγου καὶ λόγου αὐτῷ ἁρμοσθήσῃ, κομψολογίᾳ μὲν μάλιστα χαίρων. *Conciſus eſt atque diſertus. Nam & dictione uſus floridâ ac ſignificante, & ipſa orationis ſtructura pari eſt ratione elaborata, dùm verborum maximè gaudet proprietate.* Subdit verò, *ſicubi dictionem ſignificantem etiam cum maximâ Emphaſi ſectatur, ita ſuâ tranſlatione auditorem oblectat, ut fortè clariùs rem ob oculos ponat, quàm ſi nullâ figurâ uſus fuiſſet.* Neque à ſtylo modò commendandus Heſychius, ſed quòd teſte Photio, ſe veritatis imprimis ſtudioſum profeſſus eſt. Erat & *Heſychius*, ejuſdem fortè temporis Scriptor, Lexici, quod uſu quotidiano terimus, Compilator. Chriſtianum fuiſſe ex infinitis indiciis conſtat, quæ Schrevelius in præfatione, & V. Cl. Joan. Alb. Faber *Exercit. de Lexicis Græcis* Sect. VIII. ſed accuratè præ aliis Joan. Pricæus in *Indice Auctorum* collegerunt. Eundem verò cum noſtro fuiſſe nec affirmare audeo, nec tamen penitùs negare.

† De Them. lib. II. cap. 8. p. 96.

Pag. 184. poſt *lin.* 42. addantur ſequentia.

540. GREGENTIUS, genere Arabs, Taphar, quæ Homeritarum erat Metropolis, Archiepiſcopus, claruit ann. circiter DXL. quem alibi ætatis ejus haud ſatis certus ad ann. CCCCLXX. collocavi. Vir gravis, prudens & eruditus, Abramio Regi à ſacris & ſecretioribus Conciliis, quippè cujus nutu omnia gerebantur. Præter *diſputationem* cum Herbano Judæo, de quâ alibi, ſcripſit ſub nomine Abramii Regis Homeritarum Νομοθεσίαν, in titulos XXIII. diviſam. I. agit περὶ φόνου, *de homicidio, & de impuro ſive Sodomitico concubitu cum maſculis.* II. Περὶ γοητείας, καὶ &c. *de incantatione, de falſo teſtimonio, & de furto.* III. Περὶ πορνείας, *de fornicatione.* IV. Περὶ μοιχείας, *de adulterio :* & eodem modo reliqua. Integrum opus hactenùs ἀνέκδοτον extat Græcè Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCVI. *num.* xxxiii. fol. 171. Homeritæ erant, non ἔθνος Αἰθιόπων, ut ex Marciani Periplo affirmat Stephanus, ſed Arabiæ fœlicis populi juxta mare rubrum ad freti Arabici fauces ſiti, ut Ptolomæus *, Philoſtorgius †, uterque Procopius ‖, aliique teſtantur. Ad hos ſplendidam legationem per Theophilum Epiſcopum miſit Conſtantius Imperator, quâ eos ad Chriſti fidem traduxit, de quo prolixè loco citato Philoſtorgius. Hebræi hanc regionem frequenti numero incolebant, & ante paucos annos Dunaan ortu & religione Judæus arreptâ tyrannide ſe Regem fecit, graviſſimiſque perſecutionibus Chriſtianos afflixit, & ex omni ferè parte extinxit. Verùm eo ab Elesbaan, Auxumitarum trans mare rubrum in Æthiopiâ principe, victo & occiſo, in regem Homeritarum eligitur Abramius, vir admodùm pius, qui Chriſtianam religionem inſtauravit, & Eccleſias ubique extruxit, ut ex Actis Aretæ Martyris apud Surium *Octobr.* xxiv. *num.* xxix. xxx. &c. clariſſimè liquet. Abramio ſucceſſit Serdidus filius, ſub cujus regni initiis Gregentius *Decembr.* xix. anno DLII. magno ſuorum luctu & deſiderio vitam cum morte commutavit, in Cœmeterio magnæ ſuæ Eccleſiæ honorificè ſepultus. Vide Append. *ad Diſput. cum Herbano*, & Nicephorum l. XVII. c. 32. p. 787. qui tamen Abramii non meminit.

Vid. Part. I. p. 363.

* Lib. VI. c. 7.
† L. III. c. 4.
‖ De bell. Perſ. lib. I.
Gazenſ. Comment. in I. Reg.

Pag. 186. poſt *lin.* 5. adde quæ ſequuntur.

550. JACOBUS, *Baradæus*, cognomento etiam *Zanzalus*, gente Syrus, Sectâ Eutychianus, claruit, ſi quid video, circa annum DL. Severo Antiocheno, qui in vivis adhuc erat anno DXXXVI. poſteriorem fuiſſe teſtis eſt Nicephorus lib. XVIII. cap. 52. p. 881. & res ipſa loquitur; Severi quippè diſcipulus fuiſſe dicitur. Et tamen ante Anaſtaſium Sinaitam, qui Jacobitarum non ſemel meminit, floruiſſe neceſſe eſt. Vir fuit obſcurus & ignobilis, ideóque *Zanzalus* ἀπὸ τῆς ἄκρας εὐτελείας inquit Nicephorus, *propter ſummam tenuitatem* cognominatus. Dictus eſt etiam *Baradæus*; cujus agnominis ex mente Orientalium duplicem rationem reddit Naironus *Euopl.* Part. I. p. 41. vel à voce Arabicâ *Bardaa*, quæ clitellam ſignificat, & pannoſum atque laceroſum ejus veſtitum denotat, vel ab urbe *Bardaâ*, in quâ natus ſit, cujuſque meminit geographiæ Nubienſis auctor *Part.* VI. *Clim.* 5. Jacobitarum in Oriente factus eſt pater & anteſignanus, qui ab eo nomen ſuum traxerunt, & quorum dogmata per Syriam & Armeniam longè latéque propagavit. Scripſit *Catecheſin*, quæ quaſi totius fidei Jacobiticæ norma eſt & fundamentum. Extat Arabicè MS. in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ, ex quâ nonnulla profert Ecchellenſis *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 26. p. 280.

p. 280. 283. plura Naironus lib. citat. p. 28, 29. 35, 42. & Diſſert. *de Maronitis* num. xv. p. 21. num. xxvi. p. 38, 39. &c. Catechiſmo ſubnecti ſolet Sermo *de laudibus fidei Jacobitarum*, ex quo locum de proceſſione Spiritûs Sancti Arabicè citat Naironus *Euopl.* p. 57. Hunc Jacobum Scriptores nonnulli Orientales eundem cum Jacobo Edeſſeno faciunt. Verùm Jacobus ille Edeſſenus, qui κατ' ἐξοχὴν à Syris *Doctor* appellatur, noſtro integro ferè ſæculo junior erat, cujus *Hymni* paſſim in Syrorum Breviariis leguntur. Opus etiam *Mor-Jacobi Edeſſeni de Baptiſmo* in Bibliothecâ publicâ Tubingenſi ſe MS. vidiſſe teſtatur Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 3. p. 292. Tertius erat Jacobus Epiſcopus Sarugenſis (Sarug urbs eſt Meſopotamiæ propè Harran ſive Carras) fide orthodoxus, Edeſſeno ætate par, cujus *Hymni* antiqui, aliáq; opera eleganti ſtylo compoſita in Monaſterio S. Mariæ de Cannubin in monte Libano hodiè aſſervantur. De his plura F. Naironus p. 48, 49, 50. 199. *Liturgia* ejus, ſive *Oratio Euchariſtica* extat apud Æthiopes, teſte Cl. Ludolfo *Comment. Æthiop.* lib. III. cap. 4. *num.* xxxi. p. 340.

Pag. 189. lin. 46. poſt *ibid. p.* 454. adde, Ex prædicto Commentario non pauca citat Syriacè & Lat. idem Ecchellenſis in *Eutych. Vindic.* Part. I. cap. 6. p. 93. cap. 10. p. 139. cap. 11. p. 170. Part. II. cap. 30. p. 490. Addit, Maronem & propriam Liturgiam compoſuiſſe, quæ & hodiè Orientalibus in uſu eſt, ſeque eadem Commentaria brevi in lucem emiſſurum. Longè plura ex hoc Maronis Commentario Syriacè & Lat. profert Naironus Maronita *Euopl.* p. 118. 149. 161. 175. 229. 260. 319. 328. 331. 361. 373. 377. 382. & Diſſert. *de Maronitis* p. 42. 43. In hâc Diſſertatione penè unicè id agit, ut oſtenderet Maronem ex Monacho Abbatem fide Orthodoxâ fuiſſe imbutum, magno in honore ab Heraclio Imp. nondùm Monothelitâ habitum, & adverſùs Monophyſitas & Monothelitas tùm voce, tùm ſcriptis validè decertâſſe; ipſos verò Maronitas ſemper fuiſſe Catholicos, fideíque Catholicæ vindices acerrimos, quorum proindè adverſùs Eutychium Alexandrinum, Gulielmum Tyrium, & Morinum vindicias ex profeſſo agit. Vide p. 10, 11, &c. p. 21, 22, &c. p. 67, 68, &c. p. 87, 88, &c. Cùm verò hanc Naironi aſſertionem non levitèr oppugnaret Rich. Simonius lib. *de fide & moribus Orientalium* cap. 14. Cauſam hanc defendendam in ſe denuò recepit Naironus *Euopliæ* Part. I. p. 62. uſq; ad p. 81. quin & fuſiorem Reſponſionem ad R. Simonium ſe editurum promiſit p. 79. Ad ætatem Maronis noſtri quod attinet, ſub Mauritio Imp. claruiſſe diſertè teſtatur Eutychius Patricides *Annal.* Tom. II. in Mauricio.

Pag. 200. poſt. *lin.* 6. adde

THEVINENSE in Majori Armeniâ anno DXXXVI. habitum. 653.
Erat hoc tempore Armeniæ Catholicus Nierſes Pancrievantanus domo Aſcdarachenſis, qui ab Aptyſo quodam Syro Jacobita, ejuſque ſociis (qui ad impetrandam à Patriarchâ Armeno ordinationem illuc pervenerant) in Acephalorum hæreſim pertractus eſt. Acceſſit quod Choſroes Rex Perſarum hoc tempore Armeniam in ſuam poteſtatem redigere cœperat, adeoq; hanc rem ſtrenuè promovebat, ratus ſe hoc pacto Armenorum animos ab imperio Græcorum facilius eſſe abalienaturum. Ejus igitur juſſu decem Epiſcoporum Synodum Thevini congregavit Nierſes Patriarcha, quorum ſuffragio Concilio Chalcedonenſi anathema dictum eſt; decretumque, unicam in Chriſto Domino naturam agnoſcendam eſſe; feſta dominicæ nativitatis, ejuſque baptiſmi, uno eodémq; die (nempè *Januarii* vi.) celebranda; additionem illam (*Qui crucifixus es pro nobis*) à Petro Fullone primùm

adinventam, Triſagio reſtituendam; Armenos à Græcis ſegregandos, neque ampliùs iis licere Hieroſolyma proficiſci. Magna hæc erant turbarum & diſcordiarum ſemina, ut mox Georgiani & Siunienſes ab Armenorum communione receſſerunt. Agunt de hâc Synodo Auctor *Hiſt. Patriarch. Armeniæ* cap. 10. apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. p. 85. Gregorius Siſenſis Patriarcha *Epiſt.* ad Haytonem Armeniæ Regem *ibid.* p. 86. præ aliis ipſe Galanus *Part.* II. *Tom.* I. p. 120. De anno hujus Concilii exactè ſtatuendo planè deſperâſſem, niſi viam aperuiſſet Photius in *Epiſtolâ* ad Zachariam Armeniæ Catholicum (quam MS. penès ſe habent Armeni) ubi ait inter Concilium Chalcedonenſe & Thevinenſe interceſſiſſe annos LXXXIV. *i. e.* ab anno Marciani II. uſq; ad Juſtiniani X. *h. e.* Domini DXXXVI. ut mirari liceat Cl. Galanum accuratum hujus Synodi tempus videre non potuiſſe.

650. Pag. 220. poſt *lin.* 33. addantur ſequentia.

JOANNES, gente Syrus, Daræ, quæ Syriæ urbs erat, Metropolita mihi quidem circa annum DCL. claruiſſe videtur. De ejus ætate parùm conveniunt etiam literarum Orientalium peritiſſimi. Syri recentiores illum S. Ephræm Diaconi, qui obiit anno CCCLXXVIII. diſcipulum faciunt. Abr. Ecchellenſis ſæculo quarto, ſaltem quinto ineunte vixiſſe vult; F. Naironus ſæculo quinto vergente ad ſextum: Joan. Morinus * ad ſæculum ſeptimum rejicit, immò poſt annum DCXCII. ſcripſiſſe contendit. In tantâ ſententiarum diſcrepantiâ ego quidem ipſum ad medium hujus ſæculi referendum cenſeo. Non diu anteà floruiſſe ſatis arguit profundiſſimum Patrum quarti, quinti, ſextíque ſæculi de eo ſilentium; etiam eorum, quorum ſcripta ejus citâſſe maximè intererat, utpotè quæ cauſæ quam agebant graviſſimum pondus & momentum addere potuiſſent. Quid quòd ipſe Dionyſius Areopagita, in quem commentatus eſt, nondùm ineunte ſexto ſæculo publicè notus erat? In Collatione Catholicorum cum Severianis Conſtantinopoli anno DXXX. juſſu Juſtiniani Imperatoris habitâ, cui plures Syri interfuerunt, cùm Severiani quædam teſtimoniâ Dionyſii Areopagitæ protuliſſent, reſpondit Catholicorum nomine Hypatius Epiſcopus Epheſinus, hæc Dionyſii Areopagitæ eſſe oſtendi non poſſe, cùm ſi ita fuerint, Athanaſium & Cyrillum latere non potuiſſent; cúmque nullus ex antiquis eorum fecerit mentionem, quòd illius ſint, undè demonſtrari poteſt? Cui objectioni Severiani nè verbulum repoſuerunt. Fateor in libris quibuſdam Cyrilli Alexandrini contra Theodorum & Diodorum anno CCCCXXXV. ſcriptis (quos tamen pro genuinis tunc non agnoverunt Catholici) continentur (ut habent vulgares Liberati editiones *Breviar.* cap. 10.) antiquorum Patrum incorrupta teſtimonia, id eſt, Felicis Papæ Romani, Dionyſii Areopagitæ Corinthiorum Epiſcopi &c. In citando hoc loco voces *Corinthiorum Epiſcopi* ſupprimunt Baronius, Natalis Alexander, & fortaſſis alii. Quâ mente ipſi viderint. Sed doctiſſimus Garnerius, in accuratâ ſuâ Liberati editione, vocem *Areopagitæ* meritò expunxit, legítque, ut certè legi debet, *Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi.* Si igitur vix dùm Græciæ innotuerit Dionyſius, fieri quî potuit, ut homo Syrus ſcholia in ipſum ederet? Denique vix ultrà hujus ſæculi medium ætas ejus extendi queat, propter ſummum ſermonis Syriaci, quo utitur, leporem & venuſtatem, qui paulò poſt Saracenis omnem penè Syriam occupantibus, à nativâ & genuinâ puritate deflectere cœpit, & in Arabicam barbariem degeneravit, ut rectè obſervat Naironus

* Not. in Syr. Ordin. n. xxii. p. 422.

ronus *Euopl.* p. 115. Scripſit Joannes noſter Syro ſermone præter alia, ampliſſimos *in Dionyſii Areopagitæ libros de hierarchiâ cœleſti & eccleſiaſticâ commentarios*, qui plures ſub ſe libros & tractatus complectuntur. Ex his varia proferunt Ecchellenſis *Eutych. Vindic.* p. 91. 161. 190. Morinus *not. in Syr. Ordin.* p. 422. 423, 424. 433. Naironus *Euopl.* p. 114. 120. 140. 147. 218. 220. 229. 317. 371. 375. Denique p. 398. citat notas ejus *ad cap. XIII. Apocalypſ.* ſed quæ commentariorum pars eſſe videntur. Horum commentariorum, ut & reliquorum ejus operum, exemplar antiquiſſimum in pergameno exaratum penès ſe habuit Abr. Ecchellenſis *, inter cujus libros hodienùm reperitur. Ex notâ codici huic MS. præfixâ conſtat, Abbatem quendam Syrum in Meſopotamiâ hunc librum unà cum aliis plurimis pro Bibliothecâ ſui Monaſterii anno Chriſti DCCCCXXXII. emiſſe, neque eo tempore, ut videtur, recèns ſcriptum, ut forſan penè ad ipſam auctoris ætatem aſſurgere poſſit. Apographum habuit Morinus Fr. Boſqueti Lutubenſis in Galliâ Epiſcopi curâ Romæ deſcriptum, ut non uno loco agnoſcit *not. in Syr. Ordin.* p. 423. 433.

* Not. ad catal. Hebedjeſu. p. 46.

Pag. 253. lin. 45. poſt *Tom. VI.* p. 1463. adde, Occaſio utriuſq; Synodi erat Gregorius Presbyter, quem Pontifex cum literis ad Leonem Iſaurum miſerat, ut à violandis imaginibus abſtineret. Verùm Gregorius metu territus literas Imperatori tradere reformidavit, quem idcircò redeuntem Papa gradu dejicere voluit, ſed intercedente pro eo Synodo, abſolutus eſt; & ſecundâ vice miſſus, à Leone in Siciliâ detentus eſt, & in exilium actus. Inde habita altera Synodus; in quâ unicuique qui adversùs ſacrarum imaginum venerationem aliquid attentaverit, anathema dictum eſt. Præter ea quæ de duplici hâc Synodo tradit libri Pontificalis compilator, extant etiam hodie in Cryptis Baſilicæ Vaticanæ bina fragmenta marmorea, quibus utriuſque Synodi Acta, ſed literis jam pene exeſis inſcripta ſunt. Prius præter aliquot Presbyterorum & Diaconorum nomina nihil niſi initium allocutionis Gregorii Papæ ad Synodum continet. Poſterius quæ in ſecundâ Synodo geſta ſunt, miſerè mutilata. Utramque inſcriptionem, qualis qualis eſt, exhibet Cl. Ciampinus lib. *de S. Ædificiis Conſtantini M.* cap. 4. Sect. XV. p. 101, 102.

Pag. 267. poſt *lin.* 2. *(SCRIPTORES)* adde,

SERGIUS, homo, ni fallor, Syrus, Manichæorum ſuo tempore dux & primipilus, claruit anno DCCCI. Pro more Manichæorum, ſe Pauli diſcipulum jactitavit, *Tychicum* ſe appellans, immò eouſque impietatis proceſſit ut pro Paracleto ſe geſſit, ſéque à diſcipulis ſuis ut Spiritum Sanctum adorari paſſus eſt. Tandem in Monte propè Argeum in Cappadociâ à Tzanione Nicopolitano captus, ſecuri ex manu ſuâ extortâ, inque eum impactâ interfectus eſt anno DCCCXII. Scripſit ad Colonienſes, Leonem Montanum, aliósque Epiſtolas plures, Θεοσυγῆς, πάσης ὑφηγανίας καὶ ἀσεβείας μεστὰς †, *Deo inviſas, omniſque ſuperbiæ & impietatis plenas.* Ex quibus non pauca profert Petrus Siculus *Hiſt. Manich.* p. 60, 62, &c. qui de impietatibus ejus, flagitiis, & nefandis facinoribus plura habet. 801.

† P. Sic Hiſt. Manich. p. 18.

ADDENDA & EMENDANDA in Hist. Liter. PART. I. Edit. Londin. MDCLXXXVIII.

PROLEGOM. pag. 7. l. 31. leg. *verbis*. p. 8. l. 29. l. *fingendi*. HIST. p. 16. l. 51. dele *&* *in Bibliotheca*, &c. p. 21. l. 27. l. εἰκ--- p. 22. l. 20. post *ab* adde *Hoeschelio*, *&* *qui Hoeschelium expressit*. p. 23. l. 40. post *oppressisse*, adde, *ut quidem affirmat Feuardentius* not. in Iren. l. 3. c. 3. num. 20. *Verum ipse Hieronymus nil tale refert. Unde & P. Halloix illud tanquam ἀμάρτημα μνημονικὸν Feuardentio tribuit*, not. in vit. S. Polycarpi, c. 10. p. 557. dele verba seq. *verum id alii tacent Historici*. p. 31. l. 18. l. *lib.* 4. p. 34. l. 15. post *cæpisse*, adde, *Marckii quidem verba sunt* Disp. xii. *de Sibyll.* Carm. p. 275. *ubi totius operis sui summam in quædam Corollaria colligit:* liquere videtur --- iii. factum illud esse non tam à Christianis Orthodoxis, quam quidem hæreticis *Montanistico* præcipuè spiritu correptis, ut simul scilicet & religio Christiana promoveretur, & prædicati tantopere raptus commendarentur. *Cum verò (ut ab amico accepi, librum enim ipsum nondum vidi) se ab hac sententia procul esse testetur in* Exercit. Text. ad 50. selecta scripturæ loca, p. 475. *Non alium Cl. Viro sensum ascribi velim, quam ipse agnoscere paratus sit.* p. 37. l. 40. l --- *cabe*. p. 79. l. 16. dele, *&* *Paris.* 1679. p. 86. l. 6. post *N. E.* adde, *extat græcè penes Galeum nostrum* ὐχὶ τῦ ἁγίυ Τρύφωνος. *Hujus, an alterius, non constat.* p. 107. l. 40. dele quæ parenthesi inclusa sunt (*Hæreseos*, &c.) p. 132. l. 21. post *Paris*, adde 1631. *&* p. 133. l. 18. l. xxv. p. 137. l. 8. l. *ad rem*. p. 147. l. 46. pro *in Psalmos*, l. *in Epistolas Paulinas*. p. 165. l. 39. post *imperfectus*, adde, *Benedictini librum* ad Constantium jam v. t. *contendunt scriptum esse Constantio adhuc superstite ann.* 360. *neque tam imperfectum, quam ab aliena manu auctum.* p. 166. l. 3. pro *Arelatensis*, l. *cujusdam junioris*. l. 17. l. *ad Salust* --- pro *&* l. *adversus*. p. 169. l. 4. post *primò*, adde, *à Beza ann.* 1570. *deinde*. l. 52. post *ediderunt*, adde, *verum hoc fragmentum nihil aliud est quam proœmium libelli, qui apud Epiphanium exhibetur*. p. 180. l. 29. pro *Phœnicia*, l. *Arabia*. p. 186. l. 15. l. *Diod*--- p. 187. l. 43. post *desideratum*, adde, *meminit & hujus opusculi Freculphus* Chron. Part. II. l. 4. c. 29. p. 505. *his verbis:* Pacianus Barcelonæ Episcopus scripsit varia opuscula, de quibus est *Certus*, *&* *contra Novatianos*. p. 193. l. 17. post *editionibus*, adde, *sed Dionysius non tam Hexaemeron Basilii, quam Nysseni Homilias* ii. de hominis Opificio (*quæ pro Basilii Homiliis* x. *&* xi. *in Hexaemeron à quibusdam habebantur*) Latinè transtulit. p. 195. l. 22. dele hæc verba, *plusquam ducentis*, &c. usque ad, *minus*. l. 24. dele *tamen*. p. 197. l. 4. post *protomartyrem*, adde, *auctoritate Photii Cod.* 271. *adscribenda est hæc Oratio Asterio Amaseno, inter cujus Homilias à Combefisio edita est*. p. 205. l. 37. post *Lat.* adde, *prodierant primum una cum libro* de Spiritu S. Colon. 1531. 8o. *deinde à Canisio*. dele *primùm*. p. 207. l. 54. dele *Lat.* p. 215. l. 8. post 1670. adde, *Verum hi* ii. *Sermones inter Conciones* xcii. *spurias reperiuntur*. p. 222. l. 32. l. *Diapsalma*. p. 225. l. 21. post *Tom.* xiii. adde, *&* *ante Dacherium Fl. Illyricus una cum aliis* Magdeburg. 1549. 8o. l. 23. post *Scultingius*, adde, *ejusmodi exemplar edidit Baluzius ad calcem Capitularium Regum Franc.* l. 35. post *in fine*, adde,

adde, *nisi forsan idem sit opusculum quod edidit Menardus hoc titulo, S. Hieronymi Stridonensis Indiculus de Hæresibus Judæorum.* Vid. sup. l. 18. p. 226. l. 51. l. *suscipiens.* p. 243. l. 4. l. *necesse esset.* l. 28. pro *cujus*, l. *quorum.* p. 244. l. 24. l. *in Africa.* p. 247. l. 2. l. — *brosianos nonus.* p. 266. l. 10. l. *ceperunt.* p. 273. l. 9. l. *Johannes.* p. 276. fac. 2. l. 22. l. *veritatem.* p. 290. post lin. 47. adde, περὶ φαντῶν *liber.* p. 291. l. 5. l. *disertè.* p. 293. l. 36. post 4, 5, 6. adde, *fragmentum hujus libri habet Orosius in Apologet. de arbitrii libert.* p. 716. p. 295. l. 45. post *Mercatoris* p. 313. adde, *Eadem planè videtur hæc Confessio fidei Zosimo oblata cum libello ad Zosimum Papam, cujus meminit Augustinus.* [*ac proinde tres ultimæ lineæ hujus paginæ deleantur.*] p. 300. l. 20. dele *Lat.* p. 301. l. 43. l. *aderant.* p. 302. l. 26. pro *sexti*, l. *septimi & octavi.* l. 30. post *efformârat*, adde, *Etiamsi enim nomen suum iis apposuerit, multi tamen re non animadversa in fraudem sunt inducti, ut rectè notat Labbeus in Cyrillo*, p. 243. l. 39. post *obiit*, adde, *Binos hos Dialogos de incarnatione, primus extulit Bonavent. Vulcanius, ediditque una cum libro adv. Anthropomorphitas* L. Bat. 1605. 4o. p. 309. l. 47. post *Part.* I. p. 320. adde, *At quamvis speciosis quidem conjecturis probat Garnerius hunc libellum Zosimo papæ fuisse oblatum, contendit nihilominus Cl. Norisius, merito suo jam ad Purpuram evectus, non ad Zosimum, sed ad Augustinum Aquileiensem directum fuisse, quod non levibus argumentis firmare conatur*, in Censurâ Garnerii, p. 44, 45. p. 325. l. 32. l. *Theodoti.* p. 360. l. 11. post *pervenit*, adde, *immo Smyrnæ Episcopus à Theodosio Imp. abrogatis illi fascibus, factus est, teste auctore Chronici Alexandr.* p. 636. *qui lepidam de crassa ejus rerum divinarum ignorantia historiam narrat.* p. 369. l. 31. l. *ordinârat.* p. 375. l. 47. l. *Venerandam.* p. 383. l. 17. l. 495. p. 386. l. 14. l. *libri* x. p. 387. l. 9. l. *Codicis.* p. 388. l. 25. l. *libri* II. l. 26. l. *libri* II. p. 390. l. 54. pro *Marcus*, l. *Magnus.* p. 417. l. 47. l. *in Galliam.* p. 434. l. 27. post 1655. p. 707. adde, *ab Elzeviriis Typographis Grotianæ Collectioni post mortem ejus adjecta.* p. 442. l. 1. dele verba, *Comment. in* IV, &c. usq; ad *Quæ quidem.* l. 26. pro *à Christo Nato*, l. *ab Orbe Condito.* p. 453. l. 6. post *vidi*, adde, *postea verò edoctus sum, Barthium non Galli Opuscula, sed solummodo Sermonem ejus Constantiæ habitum edidisse Francof.* 1623. p. 480. l. 13. post *Tom.* I. p. 68. adde, *Epilogo auctum, & Germano restitutum; Antea quippe Anonymum ediderant Justelli, & pater & filius.* p. 494. l. 29. dele hæc verba, *Cum observationibus*, &c. p. 498. l. 43. dele hæc verba, *habetur etiam libri*, &c. usq; ad p. 243. p. 504. l. 22. l. *utero.* p. 508. l. 19. l. *non.* p. 530. l. 14. l. *Lov*—— p. 537. l. 24. pro *M.* l. *Calvum.* p. 553. l. 6. post *Tom.* II. p. 789. adde, *Huic editioni accesserant prolixa Photii prolegomena hactenus inedita ex Cod. MS. Bibliothecæ publicæ Oxon. à Rev. Usserio descripta.* p. 561. l. 15. l. DC—— p. 564. l. 26. dele quæ parenthesi inclusa sunt. p. 565. l. 47. post XXVII. adde, *annos.* p. 567. l. 16. l. 353. ib. l. 30. post 1602. f. p. 1. adde, *verum eam primus eruit M. Parkerus Archiep. Cantuar. ex Codice auctori coævo, & characteribus Saxonicis excudi curavit Londini.* p. 576. l. 30. post *respuuntur*, adde, hanc notam, an eandem plane cum priori incertum, ab amico doctissimo accepi. *Ivonis Carnotensis liber de Ecclesiasticis officiis, MS. in Bibliotheca Lambethana, cap.* 68. *hæc habet: Officium de S. Trinitate non est authenticum. Nam quidam Leodicensis Stephanus idem officium, sic & Historiam de inventione S. Stephani composuisse asseritur: quæ utraq; ab Apostolica sede reperiuntur.*

Confer

Confer Cl. Tentzelium *Exercit. de Natal. Episcop.* N. XI. p. 368. p. 584. l. 32. pro *Audoeno* l. *Fridegodus.* p. 592. l. 22. pro 1562. l. 1532. p. 614. l. 17. l. *Virginis.* p. 616. l. ult. post *Berengarium*, adde *Hunc Lanfranci libellum primus edidit Sichardus una cum Philastrio Basil.* 1528. 8vo. *edidit & Franc. Quadratus Cœnobita Beccensis* an. 1540. *qui Editionis Sichardianæ nescius, in præfatione affirmavit se tunc illum primum edidisse.* p. 622. l. 36. l. 1570. p. 642. l. 38. post p. 81. &, adde *Ejusdem carmina quædam.* p. 643. l. 47. l. *publicâ.* p. 645. l. 28. l. *Rievall*— p. 647. l. 15. pro Par. 1556. l. 1580. *Venet.* 1555. fol. ib. l. 21. dele *Gr. Veronæ* 1530. ib. l. 27. dele *Gr. Veronæ* 1530. f. p. 655. l. 5. post *Verò*, adde, *Refutatio.* ibid. l. 23. post. *Iprensis*, adde, *quod ex Veteri Codice Aquacinctensi probat Cl. Mabillonius* Analect. Tom. I. p. 326. *Verùm singulari dissertatione adversus Mabillonium, Hugonem Saxoniæ asserere conatur Vir de republicâ Historica immo literaria optime meritus, Hen. Meibomius junior ad calcem* Tom. III. Rer. German. p. 429. *erat Hugo Canonicus*— p. 662. l. 1. l. *Schireburnensis.* l. 2. post Par. I. p. 726. adde, *seu Epitome potius. Ipsum enim librum haud ita pridem edidit Whartonus noster* Angl. Sacr. T. II. p. 1. p. 666. l. 1. l. *Scientia.* p. 673. l. 34. post *fœderis*, adde, *librum hunc passim citat Alexander Alensis in* Muriali MS. *sub nomine* Doctoris incogniti, *appositâ hac ad marginem notâ*, creditur Richardus de S. Victore. p. 675. l. 49. post *insignis*, adde, *Cœpit Visiones videre anno ætatis suæ* XXIII. *Chr.* 1152. *teste Alexandro Alensi in* Muriali MS. lib. VI. p. 685. l. 45. post Tom. XXIII. adde, *fædo errore Joannem nostrum Salisbernensem Episcopum, ejusq; opus* de Nugis *Curialium* Polychronicon *vocat Joan. Tinmuthensis* Hist. Aur. l. 22. c. 88. MS. *in Biblioth. Lambeth.* p. 696. l. 32. l. *Langtonum.* p. 704. l. 23. post *ibid.* p. 194. adde, *prodierunt simul isthæc omnia Granatæ* 1545. fol. p. 705. l. 32. l. *natus.* p. 721. l. 8. post *testatur*, adde, *anno.* p. 726. l. 40. l. *expugnari.* p. 730. l. 9. l. *Brabantus.* p. 733. l. 38. l. *conjunxerat.* p. 734. l. 7. l. *Michaelem.* p. 739. l. 6. post *Sollicitus*, adde, De eo hæc habet Joan. Tinmuthensis, *Hist. Au.* MS. l. 23. c. 1. *Hic primò dictus est Petrus Hispanus, in variis negotiis satis famosus, sed postquam gradum Apostolicum est adeptus, adeo despuit, ut naturali industriâ plurimùm carere videretur, Literatos tamen homines promovit.* p. 745. l. 9. pro. *Tom.* II. l. XI.

FINIS.

APPENDIX

AD

Hiſtoriæ Literariæ

PARTEM SECUNDAM;

IN QUA

Scriptores Eccleſiaſtici

ET

CONCILIA

SÆCULORUM XIV. & XV.

RECENSENTUR.

R. G. Auctore.

LONDINI,

Typis *T. H.* Impenſis vero RICHARDI CHISWELL ad inſigne *Roſæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

SÆCULUM WICKLEVIANUM.

SCRIPTORES.

JACOBUS CAJETANUS de Stephaniſcis, natione Italus, patriâ Anagninus, Ord. Fr. Min. Bonifacii Papæ VIII. ex fratre nepos, claruit anno MCCCI. Bonifacii Patrui ſui favore in S. Cardinalium Collegium titulo *S. Georgii ad velum aureum* Card. Diaconus cooptatus, res Romanas conſilio & prudentiâ non parum adauxit; obiit anno MCCCXLIII. *De ratione, inſtitutione, & celebratione Anni Jubilæi*, opus exaravit: Extat Julii Roſei Scholiis adornatum Bibl. PP. Tom. XXV. pag. 936. Accedunt duo carmina verſu Heroico. *Vitam* etiam Cœleſtini Papæ V. & *Hiſtoriam* Coronationis Bonifacii VIII. literis conſignavit; opus in tres partes diſtinctum verſibus Heroicis non invenuſtis confecit, præmiſſis Epiſtolâ & Præfatione ſermone libero. Initium operis, *Alma Petri ſedes jamdudum languida vultu.* Habetur MS. Pariſ. in *Codice Naudæano* vi. Vide Labb. Catal. Bibl. MSS. p. 236. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1301.

DANTES ALIGERIUS, natione Italus, patria Florentinus, nobili proſapiâ oriundus, claruit anno MCCCI. in lucem editus eſt anno MCCLXV. Ab ipſis propè incunabulis muſas coluit, & politiori literaturæ animum adjecit: Anno MCCCI. à Guelphis potentioribus inter Gibellinos, ex iis unus, oppreſſus, abſens damnatus & in exilium actus, Bononiæ primùm ſe contulit, deinde Pariſiis, Veronæ poſtea à Cane Scaligero hoſpitio exceptus, ubique ſtudiis gravioribus operam dedit; Ravennæ demum conſedit, ubi & fatalem diem obiit anno MCCCXXI. ætatis ſuæ LVI. ibique honorificè tumulatus. Jura Imperialia adverſus Pontificum Rom. uſurpationes erudito planè opere defendit, quod *Monarchiam* inſcripſit. Opus iſtud tribus libris abſolutum primus in lucem emiſit inter varios Auctores *de Imperiali Juriſdictione & Poteſtate Eccleſiaſticâ* Simon Schardius, Baſil. 1566. Argent. 1609. *fol.* Separatim edidit Joan. Operinus typographus Baſileenſ. 1559. 8*vo.* Dantem iſtum alium à Dante Poetâ immeritò ſuſpicatus. Notandum eſt dictum opus in Indd. expurgat. prohiberi, & Poematum (quæ plurima patrio ſermone magnâ ingenii ubertate cecinit) loca nonnulla, quibus Monachorum inertiam & luxuriam perſtrinxit, unde Romæ hæreſis cenſuram vix aut ne vix quidem evitavit: Scripſit etiam *de Vulgari Eloquentiâ* libros duos à Jac. Corbonello editos Pariſ. 1577. 8*vo.* 1301.

GERVASIUS RICOBOLDUS, natione Italus, patriâ Ferrarienſis, Eccleſiæ Ravennenſis Canonicus, claruit anno MCCCI. Ad inſtantiam Michaelis Eccleſiæ Ravenn. Archidiaconi ſcripſit *Chronicon totius Orbis*, quod *Pomarium* inſcripſit, in ſex libros digeſtum. Primus ab Orbe condito ad Abraham natum: Secundus à nativitate Abrahæ ad Romam conditam: Tertius ab urbe conditâ ad natalem Chriſti progreditur: Quartus hiſtoriam Cæſarum Romanorum complectitur: Quintus orbis terrarum deſcriptionem continet: Sextus ſucceſſio- 1301.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

nes & gesta Pontificum Romanorum exponit usque ad ann. MCCC. quo tempore vixit; cui subjungitur series Patriarcharum quatuor illustrium sedium Antioch. Hierosol. Alexandr. & Ravennens. omissis CP. eo quod ab Apostolorum temporibus originem non duxerint. In historiâ Patriarcharum Ravennens. Andr. Agnelli *de Archiepisc. Ravenn. Commentarios* descripsit: Extabat Chronicon prædictum MS. apud celeberr. Bataviæ Historiographum Petr. Scriverium, qui editionem ejus cum Sigeberto, Rheginone, aliisque Chronologis diu meditatus est, nec tamen perfecit; habetur etiamnum in Bibl. Reginæ Christinæ ex Galliâ deportatum. Porrò Auctorem nostrum opus suum in compendium redegisse, brevémque ipsius Epitomen, quæ in Bibl. Vaticanâ MS. reperitur, confeciſſe testatur Hieron. Rubeus Hist. Ravenn. lib. vi. ad ann. 1291.

1302. PETRUS CASSIODORUS, Cassiodori filius, natione utrùm Italus (an Anglus) non satis constat; equestri familiâ natus, optimisque artibus & disciplinis excultus, claruit anno MCCCII. Hic immanis Tyrannidis, avaritiæ, & exactionum Papalium pertæsus, cogitationes suas literis mandavit, & *Epistolam Monitoriam* ad Anglorum Ecclesiam misit, ne ampliùs Rom. Pontificum jugo colla subderet: Extat Epistola supradicta apud Fl. Illyric. *Catal. Test. Verit.* p. 1595. & inter Tractatus *de Monarchiâ Imp. Rom.* à Goldasto editos, Tom. I. p. 11.

1303. Vide Part. I. Append. p. 9. PTOLOMÆUS LUCENSIS, Lucâ Italiæ urbe oriundus, ordinis S. Dominici Monachus, claruit anno MCCCIII. ad hunc quippe annum Annales produxit. Præter Annales, *Historiam etiam Ecclesiasticam* adornavit, Guil. Petri de Baionâ S. Ceciliæ Card. Presb. nuncupatam, ad Clementis Papæ V. mortem productam: Huic Anonymus quidam Appendicem adjecit: utrumque opus, & Historiam & Appendicem in suis Annal. Eccles. passim laudat H. Spondanus: utriusque etiam partem edidit Steph. Baluzius, Clementis Papæ V. vitam à Ptolomæo, Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Gregorii XI. Paparum vitas à Continuatore conscriptas. *Vit. Pap. Aven. Tom.* I. pagg. 23. 173. 235. 299. 357. 477. Integra extat MS. in Bibl. Colleg. Fuxens. Tolosæ. Porro *Concionem* habuit Mantuæ Ptolomæus noster, in quâ Christum non in utero Virginis, verùm juxta cor ipsius ex tribus sanguinis guttis conceptum retulit. Contra quem Bapt. Mantuanus *tractatum de parte corporis, in quâ conceptus est Christus* edidit, qui inter opera ejus habetur.

1304. RADULPHUS de BALDOCK, natione Anglus, Theologus & Historicus sui temporis non vulgaris: claruit sub Edvardis I. & II. Angliæ regibus, anno MCCCIV. in Ecclesiâ D. Pauli Londinensis varia progressu temporis munia obiit, Archidiaconus Middlesexiæ primò, deinde anno MCCXCIV. Decanus, tandem anno MCCCIV. à Canonicis Episcopus electus, à Clemente Papâ V. confirmatus, & anno MCCCVI. Lugduni à Cardinale Albanensi consecratus est: domi reversus ab Edvardo I. Rege summus Regni Cancellarius renunciatus: verùm Rege mortuo munus istud citò deposuit, & Ecclesiæ suæ regimini in posterum totus vacavit. Obiit anno MCCCXIII. & in *Novo Opere*, cui extruendo nec curis nec sumptibus pepercerat, sepulturæ locum habuit. In historiis evolvendis, & antiquitatibus patriis indagandis operam non inutilem posuit. *Chronicon* a primâ gentis origine

ad

ad ſua uſque tempora perductum poſt ſe reliquit; quod *Hiſtoriam Anglicam* inſcripſit: Opus hoc nunquam typis excuſum eſt: Utrum exemplar ejus MS. alicubi nunc extet, incertum eſt: Lelandum iſtud Londini aliquando vidiſſe ex ipſius teſtimonio refert Balæus *, deperditum cenſet Whartonus †. Certè à Reverendiſſ. Uſſerio Armachano in illuſtri ſuo opere *de Britann. Eccleſ. Antiquit.* non ſemel laudatur, p. 21. 27. 73. qui tamen opus integrum forſan non vidit, cum teſtimonia quæ profert, ex Lelandi Collectaniis in Bibl. Bodleianâ MSS. haurire potuit. *Statuta* etiam, & *Conſuetudines Eccleſiæ ſuæ* in unum volumen Decanus congeſſit, quod anno 1559. extitiſſe in Archivis, ex *Monaſt. Angl.* Tom. III. p. 365. advertere licet. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Cent. IV. n. xcv. p. 377.
† De Epiſc. Lond. p. 110.

PHILIPPUS EYSTETENSIS ex Abbate Pariſienſi Epiſcopus Eyſtetenſis, claruit anno MCCCV. Præter Vitam S. Walpurgæ alibi memoratam, quamque recuſam nuper ediderunt Bollandiani, Tom. V. *Commentarium de Eccleſiæ Eyſtetenſis Divis tutelaribus*, SS. Richardo, Willibaldo, Wunebaldo, & Walpurgâ concinnavit: Opus iſtud, uti & vitam S. Walpurgæ prædictam, cum obſervation. ſuarum libris II. & Catalogo Epiſcoporum Eyſtetenſium à ſe adornato, in lucem emiſit Jac. Gretſerus Ingolſt. 1617. 4to. 1305. Vide Part. I. Append. p. 11.

EDMUNDUS de HADENHAM, natione Anglus, Cœnobii Roſſenſis in agro Cantiano Monachus, claruit anno MCCCVII. Scripſit *Annales* ab Orbe condito ad annum Chriſti MCCCVII. quos Auctor quidam Anonymus uſque ad annum MCCCLXXVII. preſſiori ſtylo continuavit; Annales prædicti, exceptis iis quæ Roſſenſem Eccleſiam ſpectant, ab Hiſtoriâ quæ ſub *Matthæi Weſtmonaſterienſis* nomine olim vulgata eſt non omninò diſcrepant; unde ut alter alterum exſcribat neceſſe eſt. *Additamenta Roſſenſia*, utpote antehac inedita, ex Codice MS. Cottoniano *Nero* D. II. extulit Whartonus, ac luci publicæ donavit *Angl. Sacr. Tom.* I. p. 341. 1307.

THEOLEPTUS, Philadelphiæ Archiepiſcopus, forſan primus; (eam quippe in Metropolim nuper evexerat Andronicus Imp. decimúmque ei locum tribuit) claruit anno MCCCX. Vir egregiis animi dotibus inſtructus, omnibúſque quæ Præſulem decent virtutibus ornatus: Pietate, prudentiâ, fortitudine conſpicuus; Αὐτὸς μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων καὶ πολιτείας ἀκριβείαν μοναδικὴν ὑ μόνον κατωρθωκὼς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἱκανῶς ἔχων διδάξαι· ἔτι δ καὶ φρονήσεως ἦν ἔχων καὶ παιδείας τ ἔξωθεν σὺκ ὀλίγον μεταλαβών. *Ipſe ad culmen virtutis aſcenderat, nec ſolum omnes vitæ Anachoreticæ numeros adeptus erat, ſed aliis quoque ad eandem diſciplinam idoneum ſe magiſtrum præbere poterat: adde quod vir prudens & in externis doctrinarum ſtudiis verſatus non mediocritér.* Cantacuz. hiſt. lib. I. c. 14. Hujus operâ multùm uſus eſt Andronicus Avus Imp. ab eo ad Nepotem pacis ineundæ gratiâ legatus miſſus; & utriuſque ſuffragiis unus ex Arbitris qui inteſtina diſſidia compeſcerent, & res Romanas pacatas darent, cooptatus eſt: urbem ſuam diu obſeſſam prudentiâ & animi fortitudine conſervavit; quamdiu obſidioni iſti (quæ circa annum MCCCXXII. acciderat) ſuperfuerit, nonſatis liquet. Extant (hujus ut videtur) *Canones* ſive *Cantica Eccleſiaſtica Catanyctica* & *Paracletica* quatuor: unum *ad animam ſuam* de Reſurrectione & Judicio extremo. Pr. Ἀποκαμένη φρονήσεως βιωτικῆς. Latinè edidit Pontanus in Append. ad Simeonis Theologi opuſcula à ſe verſa, Ingolſt. 1603. 1310. f. Ἄπως

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Alterum *ad Dominum noſtrum Jeſ. Chriſt.* Tertium & quartum *ad B. Virginem Deiparam.* Habentur Græcè MSS. in Bibl. Vindob. *Cod. Theol.* ſecundum diſpoſitionem Neſſelianam (cujus numeros me ubiq; ſecutum ſemel monuiſſe ſufficiat) CCXXXI. n. 9. à fol. 37. p. 1. ad fol. 51. p. 1. In eodem Codice immediatè ſequuntur *Precationes tres ad B. Virginem Deiparam*, & altera ad *S. Angelum cuſtodem*, quas noſtri Theolepti meditationes eſſe à veri ſimilitudine non abhorret.

1311. THEODULUS MONACHUS qui alio nomine Thomas Magiſter dicitur, natione Græcus, patriâ, ſi L. Allatio fides, Theſſalonicenſis, claruit ſub Andronico Palæologo Avo, Theodoro Metochitæ familiaris, Niphoni Patriarchæ charus, anno MCCCXI. ex variis ejus appellationibus varia eum munera obiiſſe, & quod Græcis iſtius ævi ſolenne fuit, à forenſibus negotiis ad Monaſticam ἡσυχίαν tranſiiſſe, utriuſq; item ſtatûs culmen attigiſſe, ac Rhetorum Magiſtrum, Cœnobii Abbatem aliquando fuiſſe, conjectari fas eſt : Extat ejus *Oratio Encomiaſtica* in S. Gregorium Theologum Nazianzenum. Habetur MS. in Bibl. Vindob. Cod. Jurid. XII. *n.* x. *Orationes gratulatoriæ quatuor*; *prima* ad Angelum ſub Andronico Seniore Imp. magnum Stratopedarcham; *ſecunda*, ad Theodorum Metochitam magnum Logothetam; *tertia*, ad Niphonem Patriarcham nuper renunciatum; *quarta*, ad Regem Cypri. *Epiſtolæ* ſeptem; opera hactenus numerata cum ſuâ verſione edidit *Laur. Normannus*, Upſaliæ 1693. 4*to*. *Dictionum* Atticarum Sylloge Græcè prodiit Romæ, 1517, 1525. Pariſ. 1532. 8*vo*. ſub nomine *Thomæ Magiſtri* edita : curâ Nic. Blancardi nuper recuſa, ac indice Auctorum locupletata, Franequer. 1690. 8*vo*. Idem opus extat MS. Theodulo Magiſtro aſcriptum in Bibl. Regiâ Pariſ. Cod. 1853. In eodem Cod. habentur ejuſdem Theoduli *Declamationes* aliquot, *Epiſtolæ* & *Orationes*, teſtante Cl. du Cangio *Ind. Auct. ad Gloſſar. Græc.* quæ utrum ab iis à Normanno editis diverſæ ſint, meritò dubitandum eſt, cum ex iis una ſit in *Tryphonem* Patr. CP. pro quo *Niphonem* ſubſtituendum eſſe temporis ratio omninò poſtulat : Nec fraudendus eſt Theodulus noſter *Oratione* in Joannem Baptiſtam & Præcurſorem, quam Abbas ſcripſit, cujus meminit L. Allatius de *Simeon.* p. 82. Pr. Ἀλλ' ἔμοιγε τοῖς σοῖς ὑπηβαλεῖν ἐγκωμίοις, ὦ Χριστὲ Βαπτιστὰ, παῤῥωθεν πειρωμένῳ. Hujus etiam cenſendæ ſunt *Declamationes* nonnullæ ; *Oratio* ad Theſſalonicenſes de pace & concordiâ. Pr. Οὐ μοι δεκτὸν ἅπαντων ἐδέν. *Oratio* in legatione habitâ ad Imp. Andronicum Palæologum. *Ad Philoſophum* Joſephum de iis quæ in expeditione Italorum & Perſarum geſta ſunt. *Sermo* in S. Euthymium Thaumaturgum Epiſcopum Madytarum. *Encomium* maris & univerſæ aquarum naturæ, & quædam alia, quæ unà cum iis nuper editis à nobis ſupra memoratis Græcè habentur MS. in *Bibl. Reſidentiæ Soc. Jeſu Conſtantinop.* Varia etiam ejus opuſcula græca in quadam Italiæ Bibliothecâ latitare narrat Simlerus, *viz.* Ad *Athenienſes* in Olynthiis ; *de Navigatione* è Theſſalonicâ Byzantium, & rurſus Byzantio Theſſalonicam, *de Regno*, *de repub.* &c. *Epiſtolæ* etiam nonnullæ MSS. in Cod. Regio Pariſ. 185. habentur. *Scholia* ejus in *Ariſtophanem*, *Euripidem* & *Pindarum*, quorum etiam *vitas* conſcripſit, uti & *Grammatica*, & iſtiuſmodi alia, partim impreſſa, partim MSS. non ſunt hujus loci.

GULI-

GULIELMUS DURANTUS Jun. Episcopus Mimatensis ejus nominis quartus, quem cum Patruo ejusdem cognominis ac in eadem sede prædecessore, malè confundit Spondanus ad annum MCCCXI. quo tempore claruit. Scripsit *Historiam sive Relationem rerum* in Concilio Viennensi tractatarum quibus ipse interfuit. Extat MS. in Bibl. vaticanâ 4177. & in *Colleg. Fux. Tolosæ.* Historiam hanc idem prorsus opus cum notissimo ipsius Tractatu *de modo celebrandi Generalis Concilii* suspicatur Cas. Oudin. Suppl. p. 580. Utut sit, inde breviarium excerpsit Bzovius ad ann. MCCCXI. qui ex eodem codice Vaticano pium admodùm & eruditum sermonem, de Articulis à Clemente Papâ V. propositis, in eodem concilio habitum protulit, qui tum ex materiâ tum ex scribendi genere nostri Duranti fœtus genuinus meritò censeatur. Extat apud Bzovium loco citato. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1311. Vide Part. I. Append. p. 13.

JOANNES GLYCYS patriâ Byzantinus, Logotheta Dromi, ac demum patriarcha CP. claruit imperante Andronico Palæologo Avo anno MCCCXVI. Vir erat optimis disciplinis imbutus, præcipuè autem eloquentiâ ac præclarâ loquendi dulcedine conspicuus, Atticismi ac purioris sermonis cultor, degenerem, & penè barbaram sui ævi loquelam castigare & polire sollicitus; in istâ dicendi arte Niceph. Gregoram discipulum habuit: Nipshone Patriarchâ ob Sacrilegium aliaq; flagitia exauctorato, in ejus locum sufficitur Joannes, annoque MCCCXVI. thronum Patriarchalem capessit, uxore in Monasterium secedente. Anno MCCCXX. morbis fractus & laborum pertæsus, relicto Patriarchatu, in Cyriotissæ cœnobium se contulit; eo nomine imprimis à Gregorâ laudatus, quòd vir minimè avarus, non magnam opum vim corraserat, sed exiguam pecuniæ summam sibi conservans, eam in Monasterii usus impendit: Testamentum brevi post condidit, non diu superfuturus. Scripsit *Historiam* sive *Narrationem luculentam legationis suæ ad Armeniam*, quam non mediocribus laudibus extollit Niceph. Greg. *Hist. Rom.* lib. VI. p. 135. eam autem interiisse verisimile est. *Testamentum* ejus miram animi pietatem spirans habetur apud eundem ibid. lib. VIII. p. 202. Tractatum *de brevitate vitæ* velut editum memorat Cl. Cangius. *Ind. Auct.* ad *Gloss. Græc.* quo verò anno & tempore non refert; *opera quædam Grammatica* habentur MSS. in Bibl. Reg. Gall. Cod. 1720. 1911. 2088. 1316.

JOANNES PAPA XXII. Jacobus Deusa antea dictus, non Cauponis aut Sutoris filius uti vulgò traditur, verùm *de Militari progenie*, i. e. ex veteri nobilitate ortus, uti ex Alberto Argentin. Probat Baluzius: Episcopus primò Forojulienſis, mox Archiepiscopus Avenionensis, deinde Cardinalis Episcopus Portuensis, ac tandem tertio post mortem Clementis V. anno summus Pontifex renunciatus anno MCCCXVI. Vir *non multum magnus in staturâ, sed in scientiâ magnus, & bonæ vitæ testimonium habens*, sic Joannes Parisiensis in *Vitâ* ejus. Operibus ejus à Cl. Whartono recensitis annumerare liceat, *Articulos contra Monachos.* Basil. 1555. 8vo. *Bullas* & *Epistolas* XIX. à Baluzio, in actorum veterum Collectione editas. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Responsionem* ad Michaelem de Cæsenâ hæreticum super Proprio, vel Communi, vel Speciali in facto Minorum. Extat MS. in Bibl. Bodleian. cum tractatu Michaelis, Cod. 1669. n. xvii. secundum ordinem Catalogi novissimè editi. *Volumen Sermonum* ex ore ejus exceptorum per Fr. Raimundum 1316. Vid. Part. I. Append. p. 17.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

mundum MS. in Bibl. Regis Gallorum, Cod. 4163. *Sermonum* fragmenta plurima apud Occamum in *Compendio* reperiuntur. *Revocatio* ſententiæ ſuæ de Beatitudine ſanctorum quam hortatu amicorum jamjam moriturus protulit Epiſtolari formâ vulgata inter Epiſtolas Joannis P. Conc. Tom. XI. part. ii. editas primum locum occupat. Habetur etiam apud Petrum Herentalium in fine ejus Vitæ, à Baluzio editæ.

1320. NICEPHORUS CHUMNUS, qui & Nathanael aliquando nominatur, natione Græcus, patriâ, ni fallor, Byzantinus, profeſſione Monachus, & in aulâ CP. ſub Andronico Palæologo ſen. Imp. rerum potens, Canaclei præfectus primò & cuſtos Annuli Imperatorii; poſteà magnus Stratopedarcha: Cum Andronicus Nepos Avum bello oppetiit, urbis Theſſalonicæ præfecturam habuit, Seniori ſemper fidus. Claruit anno MCCCXX. ob prudentiam & in rebus agendis peritiam opibus & honoribus auctum narrant Gregoras * & Cantacuzenus †, ac præclaris eum elogiis ornant. Quamdiu vixit incertum eſt: ex ejus lucubrationibus nullæ adhuc lucem aſpexerunt: Sunt autem hujuſmodi. *Confutatio* dogmatis de proceſſione Sp. S. Hujus meminit Allatius, & in Bibl. Regis Gallorum Gr. MS. extare refert, *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. §. xviii. p. 870. in iſtâ quidem Regis Chriſtianiſſ. Bibliothecâ Cod. 1751. (in initio pauca deſunt folia) habentur græcè varii ejus *Tractatus Theologici, Philoſophici, Ethici, Chryſobulla* & *Epiſtolæ* numero clxxii. teſte Labbæo *Catal. Bibl. MSS.* p. 89. ea autem ſpeciatim recenſet *ibid.* p. 295. Quæ res Theologicas aut hiſtoriam Eccleſ. propiùs ſpectant, cæteris omiſſis, recenſebimus. *Sermo* in Chriſti Transfigurationem, n. x. *Sanctio*, Natalis Domini feriam non uno tantùm die, ſed per totum menſem celebrari debere, n. xi. *Symbuleuticus* de juſtitiâ ad Theſſalonicenſes, & urbis encomium, n. xii. *Ex Imperatoris* decreto, ut Judices jurejurando obligentur ad munus ſanctè obeundum, n. xiii. *Encomium* ad Imperatorem, n. xiv. *Querela* adverſus Niphonem ob malè adminiſtratam Patriarchatûs ſui provinciam, n. xv. *Oratio* funebris in Theoleptum Metropolitam Philadelphiæ, n. xvi. *Confutatio* Latinorum dogmatis de proceſſione Sp. S. n. xvii. *Ad Epiſcopum* Philadelphiæ de miraculo in Canâ, n. xviii. *Ad eundem* de petitione Eliſæi ab Heliâ, n. xix. *Ad Filiam* Imperatricem de ipſius viduitate, n. xx. *Ad Imperatorem* de obitu Deſpotæ & Filii ejus, n. xxi. *Conſolatio* in calamitate amici, n. xxii. *De charitate* erga proximum, & omnia relinquenda ut Chriſtum ſequamur, & de benedictione Paternâ quam ſurripuit Jacob ſuadente Matre, n. xxiii. Porro *Opuſcula* ejus varia & *Epiſtolas* in eadem Bibl. Cod. 1754. & in alio Codice Colbertino *Epiſtolas* aliquot ſupereſſe teſtatur Cl. du Cangius. *Ind. ad Gloſſ. Gr.* p. 30. Opus ejus de *oratione, judicio* & *operatione*, quid ex iis amplecti, quid fugere liceat, in Bibl. Vaticanâ MS. extare fidem faciunt Simlerus, & Poſſevinus *in Apparat. ſacro.*

* Hiſt Rom. lib. VII. p. 168.

† Hiſt. lib. I. c. 14. p. 45.

1320. Vide Part. I. Append. p. 20.

NICOLAUS de LYRA, ex ſodalitio S. Franciſci, Ordinis ſui per totam Burgundiam Provincialis, claruit anno MCCCXX. Lucubrationibus ejus à Cl. Whartono numeratis accenſeantur ſequentes; *Tractatus* de differentiâ noſtræ Tranſlationis ab Hebraicâ literâ in Vetere Teſtamento. *Præceptorium*, ſive Expoſitio in Decalogum legis Divinæ. Utrumq; opus in ipſis ferè artis Typographicæ incunabulis literis Gothicis editum, abſq; anni notatione, illud Rothomagi, hoc Lutetiæ.

Lutetiæ. *Tractatus* de Animæ clauſtro. Extat MS. in Bibl. Bodl. Claſſ. *Laud.* C. xi. 3. *De viſione* Divinæ Eſſentiæ ab animabus à corpore ſeparatis, inter alia opuſcula MS. in Bibl. Colleg. Merton. Oxon. n. clxxxvii. & cum aliis ejuſdem operibus in Cod. Colbertino 149. *Probatio* Adventûs Chriſti per Scripturas à Judæis receptas; prodiit Francof. in 8*vo.* cum aliis nonnullis contra Hebræos tractatibus. Humilis *Confeſſio* cum gratiarum actione poſt peractum ejus opus Biblicum à Waddingo profertur. *Bibl. Minor.* p. 265. uberior autem & caſtigatior ex Cod. MS. Colber. 2184. à Baluzio, *Not. ad Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 808. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

LANDOLFUS de COLUMNA patriâ Romanus, Canonicus Carnotenſis, claruit anno MCCCXX. Literis conſignavit Chronicon ab Orbe condito ad ſua uſq; tempora, Joanni Papæ XXII. nuncupatum, quod *Breviarium Hiſtoriale* appellavit. Hujus operis partem, viz. *Elogia Philippi* Pulchri Galliæ Regis ejuſq; filiorum Ludovici Hutini, & Philippi Longi in lucem emiſit Phil. Labbæus *Bibloth. MSS.* Tom. I. pag. 659. Integrum extat MS. in Bibliothecâ Puteanâ Pariſ. Cod. 242. prodiit etiam typis alicubi impreſſum circa primordia Typographiæ, certè ante annum 1500. 8*vo.* *Pontificum* etiam Romanorum hiſtoriam, à B. Petro ad Joannem Anglicum dictum, Landolphum elucubrâſſe affirmat Raphael Volaterranus *, utrùm verò ſit opus à priori diverſum dubitare licet. Extat Radulphi de *Columnâ* (qui & Pandulphus & Landulfus dicitur) de tranſlatione Imperii Tractatus in Sylloge *Schardianâ* p. 284. ſeorſim edit. Baſil. 1566. 8*vo.* an idem ſit Auctor, adhuc dubito. 1320. * Comment. Urb. l. 22.

ODORICUS FOROJULIENSIS, à nonnullis Oldoricus dictus, natione Italus, è portu Naono (Forojulii id oppidum eſt) oriundus, Frater Ord. Min. claruit ſub Joanne Papâ XXII. anno MCCCXX. Obiit Utini xiv. die *Januar.* anno MCCCXXXI. Cum varias orbis Orientalis regiones pervagâſſet, & inter infideles diu verſatus majorem Aſiæ partem ad Indos uſq; perluſtrâſſet; Hiſtoriam ſuæ peregrinationis contexuit; quæ aliquando *Itinerarium*, aliquando *de Mirabilibus Mundi* nominatur: Extat MS. in Bibl. Colleg. Corp. Chr. Cantab. & in Bibl. Bodleian. inter Cod. Digbeianos. In lucem protulit unà cum Auctoris *vitâ* ad xiv. d. *Jan.* Bollandus Tom. I. Alterius hujus Auctoris operis meminit Waddingus *de variis ritibus & conditionibus hujus mundi* inſcripti, quod idem eſſe cum priore teſtatur Voſſius †. Chronicon ejus ſæpius in ſuis Annalibus laudat idem Waddingus, quod MS. habuit & plurima inde excerpſit; Verùm indiciis ex ipſo opere petitis quod MS. in Biblioth. Colbertinâ Cod. 5496. repertum perlegerat Cl. Baluzius, Odoricum ejus Auctorem non eſſe manifeſtò deprehendit: vid. Baluz. not. *ad vit. Pap. Avenion.* Tom. I. p. 1411. & ſequ. cæterùm *Sermones* varios & *Epiſtolas* ei tribuunt Simlerus & Poſſevinus. 1320. † De Hiſt. Lat. l. II. c. 64. p. 510.

JOANNES PARISIENSIS, gente Anglus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis Auguſtinianus, claruit anno MCCCXXII. Rebus hiſtoricis operam impendens, Veterum pariter ac Recentiorum monumenta ſedulò excuſſit, & quicquid memoratu dignum reperit, in ordinem redegit; inde hiſtoriam concinnavit ad annum MCCCXXII. deductam, quam *Memoriale hiſtoriarum* inſcripſit, hujus cum laude meminit 1322.

SÆC. XIV ab An. MCCC.

minit & teſtimonium exinde profert Cl. Launoius, *Diſſert. de Brunone* pag. 79, 80. alia quædam de Gallicâ regione, & origine regnorum & gentium regionis ejuſdem, protulit vir de re hiſtorica optime meritus Andr. Du Cheſnius, *Collect. vet. Hiſt. Franc. Script.* Tom. I. p. 128. inde etiam, ni fallor, in lucem protraxit *Clementis* V. & Joannis XXII. PP. vitas Cl. Baluzius, *vit. Pap. Aven.* Tom. I. p. 1, 113. Opus integrum extat MSS. apud Anglos, in Bibl. Publicâ Cantabr. Cod. 239. & Coll. Corp. Chriſt. Cod. 20. apud Gallos in Bibl. Regiâ, S. Victoris Pariſienſ. & Collegii Navarrici ibidem.

1323. Vide Part. I. Append. p. 22.

BERNARDUS GUIDONIS, patriâ Lemovicenſis, ex Ordine Prædicatorum, ab omnibus hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſis, præcipuè autem ab iis ejuſdem regionis ac ordinis, optimè meritus; claruit anno MCCCXXIII. Plurima eximii hujus Hiſtorici opera recenſuit Cl. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis paulò accuratius annotanda. Certum eſt Guidonem noſtrum duplex Chronicon Rom. Pontificum elaborâſſe, unum breviuſculum, quod *Præcedens Catalogus Pontif. Rom.* ſive *Flores Chronicorum* appellatur. Extat MS. in Biblioth. Carmelitarum Excalceatorum Claromont. in Arvernâ n. xlix. teſte Labbæo *. Alterum fuſius & prolixius quod habetur in Biblioth. Colbertinâ, Cod. 735. duplex autem hujus Chronici extat editio, prior Berengario Ord. Magiſtro nuncupatur, ac deſinit in an. MCCCXXI. poſterior Joanni Papæ XXII. dicatur, ac ad ann. MCCCXXX. diducitur, ulterius forſan producenda, niſi auctoris jam ſeptuagenarii mors præveniſſet. Utriuſq; ſpecimen nobis exhibet Steph. Baluzius in opere poſthumo, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. ubi inter Clementis Papæ V. vitas, quæ ordine *tertia* eſt, col. 55. breviori; *quarta* col. 61. prolixiori ſtylo conſcripta, utraq; noſtrum Guidonem Auctorem vendicant; eodem modo & *Secunda* Joannis Papæ XXII. brevior col. 133. *tertia* fuſior col. 151. Guidonis operâ ſcripta, niſi quod poſteriori additamentum breve poſt mortem Guidonis ab incerto quodam ſubjunctum eſt. Hoc Pontif. Rom. chronico multùm uſus eſt in Annal. Eccleſiaſt. condendis Rev. Apamiarum Antiſtes H. Spondanus. Extatque MS. in Bibl. Prædicatorum Toloſæ *. Uti & *Sanctoriale* quinque prægrandibus voluminibus, quorum ſecundo *Vita* noſtri Guidonis (an à ſe ſcripta non liquet) præfigitur. Ibidem etiam habetur *Tractatus* de Magiſtris in Theologiâ ex ordine Prædicatorum. Opera ejus hiſtorica plurima habentur MSS. in Biblioth. Coll. S. Trinit. Cant. *Deſcriptio Galliarum*, pars Chronici Guidoniani, à du Cheſnio edita eſt *Script. Franc.* Tom. I. p. 22. *Sanctorum Lemovicenſium hiſtoria* ex *Sanctoriali* deſumpta à Labbæo in lucem protracta. *Bibl. MSS.* Tom. I. p. 629. & ſequ. qui Vitam Guidonis exhibet, *ibid.* Tom. II. p. 512. Inde etiam petita eſt *Vita* S. Thomæ Aquinatis, quam Bollandiani ediderunt, ad d. 7. Martii. *Sermones* ejus de tempore & ſanctis, extant MSS. in Bibl. Bodleian. Claſſ. *Laud. H.* XXIV. iterumque Claſſ. *Bodlei. C.* VI. 4. Scripſit etiam additiones ad librum Stephani de Salagnaco de exordiis Ord. Prædicatorum, teſte Baluzio *Not. ad Vit. Pap. Aven.* Tom. I. col. 579.

† Catal. Bibl. MSS. p. 208.

* Spondan. Annal. Eccleſ. ad ann. 1330. n. vii.

1327. Vid. Part. I. Append. p. 29

NICEPHORUS CALLISTI filius, cognomine Xanthopulus, Hiſtoricus Græcus, claruit anno MCCCXXVII. Lucubrationes ejus nonnullas recenſunt Cl. Whartonus, ſuperſunt aliæ non pertractandæ. *Oratio* de Origine, ſtructura & miraculis Templi B. Virgini Deiparæ

paræ ſacri ad *Fontem*. Pr. Ἐστι πηγὴς ἐνθου, ἡ ψυχεὸν πᾶν ἀρδαλλομένης τὸ ῥᾶθεον· Hujus operis ipſe mentionem injicit *Hiſt. Eccl.* lib. XV. Tom. II. p. 630. Habetur Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hiſt.* CIII. n. ii. à fol. 17. p. 1. ad fol. 144. p. 1. & in Bibl. Vaticanâ teſte Lambecio, unde & ejus notitiam habuit L. Allatius; vide *Diatrib.* de *Symeon.* p. 88. Porro Nicephorus noſter, *Odis* & *Hymnis*, aliiſque *Officiis Eccleſiaſticis*, necnon *Catalogis Imperatorum*, *Patriarcharum*, *SS. Patrum*, &c. verſibus politicis condendis calamum exercuit, quorum nonnulla typis excuſa, quædam inedita deliteſcunt, de quibus conſulendus omninò L. Allatius *de libris Eccleſiaſt. Græcorum Diſſert.* I. p. 70. *Diſſert.* II. p. 115. & ſequ. SÆC. XIV. b An. MCCC.

GULIELMUS OCCAM, Anglus Minorita, *Doctor Invincibilis* dictus, claruit an. MCCCXXX. Operibus à CL. Whartono congeſtis accenſeri meruit *Epiſtola Defenſoria* ſui & Fratrum Minorum nomine contra errores Joan. P. XXII. ſcripta, in quâ X. errores Papæ circa paupertatem Chriſti & Apoſtolorum, tres circa juſtorum Beatitudinem ac pœnas impiorum quamprimum vitâ exceſſerint, notandos & corrigendos ſuſcepit. Hanc ex Apographo G. Craſhavi (quam tamen priùs editam ſuſpicatur) prelo ſubjecit Ed. Brown Eccleſiæ Sundrigienſis in agro Cantiano Rector dignitſimus, *Append. ad Faſcic. rerum expet.* p. 439. Opus nonaginta dierum, de poteſtate Papæ, Errorum Joan. Papæ XXII. Dialogum inter Magiſtrum & Diſcipulum, juſſu Beſſarionis Cardinalis in compendium redegit Henricus de Zœmeren S. T. P. Decanus Antverpienſ. ac in lucem edidit Lovan. 1481. *fol.* Notandum eſt tertiam partem Dialogi inter Magiſtrum & Diſcipulum, in IX. Capita diſtribui, quorum tria priora ſolummodò in editis comparent, reliquis ſuppreſſis, eo quod *amariora erant quàm ut in vulgi conſpectum prodirent*, uti Jo. Bapt. Aſcenſius in Epiſtola Nuncupatoria ad Joan. Trithemium Spanheimenſ. editioni Lugdunenſi præfixa an. 1444. *De Hæreticis* ſcripſiſſe dicitur Occamus, verum non eſt opus à priori diſtinctum, ſed unicum ejuſdem Capitulum ab Auctore eo nomine inſignitum. 1339. Vide Part. I. Append. p. 25.

JOANNES CALECA, Natione Thrax, patriâ Aprius, (unde & Apreni cognomen ſuſcepit) Presbyter Byzantinus, magno Domeſtico primùm, deinde Andronico Imp. à ſacris; ac tandem Patriarcha CP. ejus nominis XIII. claruit anno MCCCXXXI. Qui ad annum MCCCXLI. detrudunt non ſunt audiendi; Eſaias enim Patriarcha, in cujus demortui locum Joannes ſuffectus eſt, Andronico Avo adhuc ſuperſtite diem obiit. Anno MCCCXLVII. quod in Barlaami caſtra tranſfugiſſet, Synodali ſententiâ deturbatur, ob rerum novarum ſtudium Didymotichum relegatur, Conſtantinopoli demum reverſus è vivis exceſſit. Dum ex clero Imperatoris fuit, multâ cum laude munus iſtud ſuſtinuit, variáſque pro more ſingulis anni Dominicis in Evangelia Conciones habuit, quarum nonnullæ adhuc ſuperſunt; quæ ad noſtram notitiam pervenerunt ſic ſe habent: *Sermo* die Dominicâ ante exaltationem Crucis, à Gretſero editus *de Cruce* Tom. II. p. 1363. cujus meminit L. Allatius *de Symeon.* p. 87. poſtremam ejus partem ex Ziphilini in Adorationem ſermone à Gretſer. itidem excuſo *ibid.* 1449. excripſit. *Homiliæ duæ*, quarum *prima* in Evangelium Dominicæ poſt nativitatem Chriſti hoc modo incipit. Ἀναχαρησαντων τῶν Μαγων, ἰδου Ἀγγελος Κυριου φαινεται κατ' ὄναρ τῳ Ἰωσηφ, &c. τους Μάγους ὁ Θεὸς ἀφῶτον διὰ ἀστέρος εἰς τὴν πίστιν ἐχειραγώγησε-- *2da.* in Evangelium Dominicæ ante Epiph. 1331.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Pr. Ἀρχὴ τῆ Εὐαγγελίυ Ἰησῦ Χριςῦ υἱῦ τῆ Θεῆ ὡς γέγραπ) ἐν τοῖς Προφήταις. Ἰδὲ ἐγὼ ἀποςέλλω τ ἄγγελόν μυ. κ. λ. — Τὸν ὕςερον καὶ τ πολύτιμον τῆ προφητῶν Ἰωάννην τ Γεόδεσμον. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* XLVIII. num. v. *Homiliæ* LVI. in Evangelia Dominicalia, quarum prima sic incipit. Κυριακῆ τῆ πεντηκ. καὶ τῆ φανερώσ. Ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν τῆ Εὐαγγελίυ τ παραβολὴν τῆ πλούτυ καὶ τῆ φανερώσ. (harum septima sub Philothei nomine à Gretsero edita *de Cruce*, T. II. p. 1477.) MS. ibid. Cod. LXI. num. i. ad fol. 169. In eâdem *Bibliothecâ Cod. Theol.* CCLXXXII. qui foliis 157. in 4*to.* constat, habentur ejus *Homiliæ* viginti unæ in Evangelia Dominicalia (non omnes à superioribus diversæ) quarum prima inscribitur, ac incipit his verbis. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆ διδασκαλίς κυριακῆ τῆ πλανᾶς καὶ τῆ φανερώσ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον λόγ. διδασκαλικός. Ἡ εἰς τ πλούσιον καὶ φανερώσ παραβολὴ καὶ ὑποθεσις ὥσπερ γυμνασία τις καὶ παράκλησις. *Commentarium* in IV. Evangelia scripsisse refert Possevinus, verùm opus istud nihil aliud censeo, quam volumen sermonum in Evangelia Dominicalia supra memoratum.

1333. ROBERTUS de GRAYSTANES, gente Anglus, Cœnobii Dunelmensis Monachus, & Subprior, S. etiam Theol. Professor, claruit anno MCCCXXXIII. Multos in isto Monasterio annos transegerat à Fratribus dilectus, & in locum Ludovici Episc. Dunelm. anno MCCCXXXIII. mortui communibus Capituli Suffragiis sufficitur, ab Archiep. Eborac. consecratus xiv. d. Novemb. spe tamen excidit, nec dignitate quam ritè adeptus est frui licuit; ex Papali quippe Provisione, & mandato Regio, Richardus de Bury, sepositio nostro Roberto, contra jus fasque thronum Episcopalem capescit: Injuriæ iste non diu supervixit. *Historiam* Dunelmensis Ecclesiæ ab Anonymo quodam inchoatam, & operâ Gaufridi de Coldingham ad annum MCCXIV. diductam, ad annum MCCCXXXVI. continuavit: Priorem Historiæ suæ partem ad an. usq; MCCLXXXV. ex annal. Eccl. Dunelm. ferè integram descripsisse, posteriorem prolixiori methodo conceptam eum proprio marte lucubrâsse notat Cl. Whartonus, qui resectis inutilibus reliqua omnia ex MS. Cod. Cotton. descripta, inter Ecclesiæ Dunelm. Historicos edidit. *Anglia Sacra* Tom. I. p. 732. quibus etiam Wilhelmi de Chambro continuationem ad annum MDLIX. productam subjecit. *ibid.* p. 765.

1335. MATTHÆUS BLASTARES Hieromonachus, Juris Canonici peritissimus, claruit anno MCCCXXXV. Præter opera à Cl. Whartono recensita, insuper conscripsit *Carmina duo* versibus Politicis de Officiis Magnæ Ecclesiæ & Aulæ CP. Prodierunt Græcè & Latinè à Goaro edita, in notis ad Geo. Codini librum de Officiis &c. Paris. 1648. verum ex Cod. mendoso & mutilo; extant integriora Gr. MS. in Bibl. Vindob. Cod. Hist. XXIV. n. vi. iterumque ibid. Cod. XXXIV. n. ii. ubi etiam habetur explicatio Catalogi Officiorum, &c. à Matthæo nostro adornata, n. ix. *Synopsis* Nomocanonis S. Joannis Nesteutæ sive Jejunatoris Patriarchæ CP. Pr. Πρόλογ. Ἁλὰ δὴ κ τ Νηςεύτην θεῖον Ἰωάννην. Gr. MS. ibid. n. ii. & Cod. XXXIV. n. iii. *Ex Joannis* Episc. Citri Responsis Canonicis ad Constant. Cabasilam Capita xxxii. à Matthæo nostro collecta & disposita. Tit. Ἐκ τῆ ἀποκρίσεων, κ λ. Ματθαίυ. ἔγνω ταυτὶ συνλεταχθῆναι. Pr. Κεφάλαιον α. Τὰ ἀνήκοντα τ ἀγιωσύνης μετάχοντα δυνάμεως. Gr. MS. ibid. n. xiv. & Cod. XXXIV. n. vi.

Vide Part. I. Append. p. 30

n. vi. In eadem etiam celeberr. Bibliothecâ habetur MS. *Appendix ad Syntagma* Juris Canonici Alphabet. à Cl. Beveregio editum. *Synopsin Nomocanonis S. Joan. Nesteutæ: Nicetæ Heracl. Responsiones ad interrogat. Episc. Constantini*; *Nicephori Patr. CP. Canones*; *Joannis Citri responsa canonica*; *Catalogum Officiorum M. Eccl. CP. Ordinem Thronorum Eccles. Patriarchatui CP. subjectorum à Leone Imp. Glossarium juridicum Latino-Græcum.* Pr. Ἀδνόμιον. *S. Cyrilli Anathemat. xii. contra Nestorium*; *Catalogos duos Officiorum*, &c. complectens. Cod. Hist. LVIII. n. ii. iterúmque XC. n. i. Tractatus ejus *de appositione coctî frumenti in officio pro mortuis.* Pr. Ἡ διδασκὴ τ̃ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἱεραρχία. Habetur Gr. MS. in Bibl. Bodleian. Cod. Baroc. LXIII. Opus ejus *contra Latinos*: Et aliud *contra Judæos*; & *de usu caldæ in Eucharistiâ, altisque capitulis cum Latinis controversis.* Gr. MSS. ibid. Cod. 3379. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SIMON de CREMONA, natione Italus, Ord. Fr. Eremit. Aug. Monachus, & apud Venetos pro sæculo Concionator eximius, claruit anno MCCCXXXVIII. Scripsit *Postillas* sive *Sermones* super Epistolis Dominicalibus, in lucem emissos Reutling. 1484. Scripsit etiam *Sermones* super Evangelia Festorum totius anni, qui MSS. servantur in Bibl. Fratr. Augustin. Patav. *Quadragesimale*, extat MS. in Bibl. SS. Joan. & Paul. Venetiis. *Quæstiones & Expositiones Sententiarum*: *Quæstiones* de Sanguine Christi, & de *Indulgentiis* huic attribuit Possevinus; utrum autem alicubi extent, incertum est. 1338.

ARNALDUS de VERDALA, nobili & antiquâ familiâ apud Carcassonenses ortus, juris utriúsque Professor, Canonicus primò & officialis Mirapicensis, & contra Albigenses Inquisitor; dein Ecclesiæ S. Pauli de Fenaldesio diœcesis Alectensis Decanus; ac per totam provinciam Narbonensem jurium, rerum, ac personarum Reformator à Benedicto Papâ XII. constitutus; à quo legatus ad Ludovicum Bavarum, pacis ineundæ causâ, missus, rei pulchrè peractæ præmium Cathedram Magalonensem obtinuit. Claruit anno MCCCXXXIX. quo ad dictum Episcopatum evectus est. Concilio Biterrensi an. MCCCLI. interfuit, sequente vitam cum morte commutavit, Monspelii mortuus, Magalonæ sepultus. *Historiam* brevem, sive Commentarium de Episcopis Magalonensibus conscripsit, in quâ sex supra viginti decessorum suorum Pontificum seriem, & acta accuratè pertexuit, inquit Petr. Gariel. Historiam dictam primus in lucem protulit Ph. Labbæus Bibl. MSS. Tom. I. p. 793. eandem fusioribus suis commentariis hic illic interspersit P. Gariellus, quos de *Præsulibus Magalonens.* & *Monspeliens.* edit. conscripsit II. Tomis, Tolosæ 1665. *fol.* 1339.

BARLAAM, gente Calaber, instituto Monachus, versâtilis ingenii vir, inter Latinos enutritus ad Græcos confugit, & contra Latinos calamum strinxit; unde & Cœnobii S. Salvatoris Abbas constituitur: postea ad Latinos regressus, ac eorum partes tutatus, Episcopus Hieracensis renunciatur. Præter ea quæ à Cl. Whartono in Append. ad Part. I. Hist. Lit. recensentur, plura ingenii sui monumenta post se reliquit. Extant nempe *Demonstrationes* duæ ad Legatos Papæ, de processione Sp. S. ex solo Patre. Pr. Ὁ Θεολ. Ἀπόστολ. ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Habentur Gr. MSS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* Cl. n. vi. iterúmque in capita xii. divisa *Cod. Hist.* CXXIII. n. ii. à fol. 97. ad fol. 123. Ex his singulis capitibus totidem libros in *recensione Allatiana* de *Cons.* L. II. 1340. Vid. Part I. Append. p. 33

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

c. 17. *sect.* i. col. 825, 826. fieri suspicari fas est. *Dialogus* contra Legatos Papæ de processione Sp. S. Pr. Λατῖνος· ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπεὶ &c. *ibid. Cod. Theol.* Cl. n. vii. Vide L. Allat. *ibid. Epistola* ad Nicolaum Archiepisc. de primatu Papæ. Pr. Μὴ τοῦτο ἴσως σεβάσμιε πάτερ, ὅτι τῷ πάπα τῷ ἰρθῶν ἐκπεσόντος δογμάτων, &c. *ibid.* n. viii. L. Allat. *ibid. Dissertationes duæ* contra S. Thomam Aquinatem de S. Trinitate. Pr. Θωμᾶς μὲ ὁδήγησε τέρπον Δαμοσκὰς ἐν τῇ τεχάδι ἐκεῖ, &c. *ibid.* n. ix. L. Allat. *ibid. Dissertationes tres* contra Legatos Papæ de processione Sp. S. Pr. Ὁ μάλιστα τῶν ὑμετέρων θαυμάζω τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἐπ' ἀδήμιας ἀκινήτου ἐνθένδε ὁρῶ ὑμᾶς ἱδρυμένους, ἀλλ' ἀπάκτους, &c. *ibid.* Vide itidem Allat. *ibid. Responsio* ad Archiepiscopi Bosphorani argumenta de processione Sp. S. Pr. Φὴς ὅτι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ θέλημα ἓν, &c. *ibid.* n. xi. Iterum adisis Allat. *ibid. Oratio* contra Latinos ex variis variarum Orationum *S. Gregorii Nazianz.* & *S. Basilii* M. fragmentis coagmentata. Pr. Ἐπειδὴ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀδιαίρετον τῆς θείας ἡμῶν ἀπεμάθομεν πίστεως, &c. *ibid.* n. xii. Allat. *ibid. Epistolæ*, quinque. *Prima*, ad amicos in Græciâ de unione S. Rom. Ecclesiæ. *Secunda*, Ad eosdem de primatu Eccles. Rom. & de processione Sp. S. *Tertia*, Ad Demetrium Thessalonicens. responsoria, ac ad unionem Eccl. Rom. hortans. Hujus fragmentum habetur apud Allat. adversus Hottinger. p. 125. aliud p. 285. *Quarta*, Ad Alexium Calochetum, in qua ostendit non obedientes Rom. Eccl. esse non solum Schismaticos verùm etiam Hæreticos. *Quinta*, In quâ probat per S. Script. Sp. S. ex Filio esse quemadmodum ex Patre. Harum meminit L. Allat. *de Consens. lib.* II. *c.* 17. *sect.* iii. *col.* 839, 840. Utrum verò eædem sint cum iis quas in *Bibl. Vaticanâ* extare narrat Spondanus, ad ann. 1332. n. v. quarum etiam nonnullas edidit *Bzovius* ad ann. 1330. nisi inspectis Codd. dici non potest. *Compendiosæ* ejus exercitationis Ethicæ secundum doctrinam Stoicorum, ex eorum scriptis collectæ meminit idem Spondanus, ibid. *Epistolæ* ejus ad Nilum inclusum, quem judicem inter se & Palamam constituit, meminit L. Allatius. *Diatr. de Georgiis*, p. 342. uti & *Commentariorum* ad Lapitham Cyprium: Tractatûs etiam de lunari defectu comprehendendo ex Mathematicâ constructione Ptolomæi. Pr. Ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐνθέσθαί σοι, ibidem. Porrò multa eum opera Mathematica elucubrâsse testantur Vossius & Sempilius.

1340. BERNARDUS PARENTINUS, Ord. Prædicatorum, Provinciæ Tolosanæ (errat Pocciantius, qui Florentinum asserit) Philosophus ac Theologus eximius, claruit anno MCCCXL. Scripsit Lectiones eruditas super totum officium Missæ: opus istud *Lilium Missæ*, (pro quo *librum* Missæ, exscriptoris forsan incuriâ, habet Possevinus) compellavit. Extat MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2627. Typis impressum per Lud. Vassorium emendatum Paris. 1517. 1531. 8*vo*. *Sermones*, & opuscula varia ei tribuunt Pocciantius & Simlerus.

1340. GEORGIUS LAPITHA, gente Cyprius, nobili & antiquâ ortus familiâ, propè fl. Lapitham, unde nomen adeptus, sedem habuit; claruit anno MCCCXL. præter utriusque linguæ Scientiam, Philosophiæ arcana perscrutatus est, in Sacris etiam Scripturis perdiscendis assiduus, quibus Latinorum dogmata fœliciter propulsavit, avitæ fidei tenacissimus: cum Barlaamo Monacho, & Nicephoro Gregorâ literarum commercium habuit, unde & ætas dilucidè innotescit. Scripsit *Versus* Morales & Politicos: *Morales* numero cccxix. extant Gr. MSS. *Venetiis* in *Bibliothecâ*

câ S. Antonii, teſte Geſnero. *Politici* (opus tumultuarium) Græcè habentur MSS. in *Bibliothecâ* Regis Gallorum, Cod. 2256. iterum Cod. 3337. titulus & principium ſic ſe habent. Σπίχοι πολιτικοὶ αὐτοχέδιοι, εἰς κοινὴν ὠφελῆ τῶ σοφωτάτω κυρίω Γεωργίω Λαπίθω τῶ Κυπρίω. Γνῶθι τοῦτον, ὦ βέλτιστε, τίς τε καὶ πῶ τυγχάνεις. Opus diviſum per titulos, juxta varia rerum argumenta. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

ADAMUS MUREMUTHENSIS, gente Anglus, Eccleſiæ D. Pauli apud Londinenſes Canonicus, vir erat in jure Civili probè inſtitutus, & in rebus agendis exercitatus; legationes plurimas, tùm Archiepiſcoporum Cantuarienſium, tùm Regis Edvardi nomine obiit, ad majora regni & Eccleſiæ negotia adſcitus. Anno MCCCXXVII. à conventu Cantuarienſi, ſede vacante, Spiritualis juriſdictionis cuſtos per Diœceſin Exonienſem Epiſcopo eo tempore orbatam ſtatuitur. Claruit anno MCCCXLII. quamdiu autem ſuperfuit incertum eſt; res geſtas ſui temporis, quibus ipſe interfuit, & quarum pars magna fuit, literis commiſit, res Romanas & Gallicas Anglicanis intertexens. Duplex *Chronicon* elucubràſſe dicitur; Primum ab anno MCCCII. uſque ad an. MCCCXLIII. Alterum (modo ab eodem Auctore, quod non uſq; adeo certum eſt, profectum) ad annum MCCCLXXX. productum, neutrum typis vulgatum, à celeberrimo Antiquitat. Britannic. Auctore (cui prima pars ſolummodò innotuiſſe videtur) & Nic. Harpsfeldio ſæpiùs laudatum. *Continuatio Chronicorum* dicitur, & in Bibl. Cotton. MS. extat. *Claudius* E. VIII. 27. ad ann. MCCCXL. ibid. *Nero.* D. X. 4. ibid. *Galba.* A. I. 1. in Coll. S. M. Magd. Oxon. 1342.

JOANNES CANTACUZENUS Imperator CP. claruit anno MCCCXLII, patriæ Religionis tum auctoritate, tum ſcriptis propugnator ſtrenuus, ſcripſit *Capita* quædam contra Paulum latini ritus Patriarcham, quorum excerpta nonnulla græcè habentur MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. xviii. à fol. 359. p. 1. ad fol. 388. p. 1. Pr. Ὅτι κατ' ἐσίαν ὁ Θεὸς ἔστιν ὃν καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις καὶ ἀφύκτοις καὶ ὁ τοῖς μὴ μᾶλλον κ. λ. *Epiſtolæ* ſex de S. Trinitate & de lumine in monte Thabor ad Paulum Archiep. & ejuſdem Pauli duæ Epiſtolæ ad Cantacuz. Imp. MSS. *Oxon. Baroc.* 193. item in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 1435. idem forſan opus: *Contra Monachum* Iſaacum Argyrum capita, ex quibus excerpta nonnulla ſimiliter habentur *ibid. Codice eodem.* n. xix. Pr. Περὶ τῆς ἑπτὰ πνευμάτων, ἅτοι τῆς θείων ἐνεργειῶν τῶ παναγίω πνεύματος, ἅπερ οἱ ἀντελέγοντες τῆ Ἐκκλησίᾳ κτίσματα φασὶ εἶναι, ἀυτίκα τοίνυν ὁ μέγας Βασίλειος, integra habentur Gr. MS. in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. DCXCII. Edictum etiam, quo confirmavit Tomum Synodicum Excommunicationis & exauctorationis Joannis Calecæ Patr. CP. tanquam hæretici, utpote errorum Barlaami & Acindyni ſectatoris, cujus excommunicat. ipſe Cantacuz. meminit in Hiſt. ſuâ Byzant. lib. IV. capp. 3. 24. extat unà cum ipſo tomo MS. in *Bibl. Vind. Cod. Jurid.* VII. n. xii, xiii. cum hâc inſcriptione. Εὐνύστατοι καὶ πιστότατοι τῆ Βασιλείᾳ μου ἐκκλησίαι ἅπαντες ἡ θεοδοξοτάτω θεοφυλάκτω καὶ θεομεγαλύντω Κωνσταντινουπόλεως, οἱ τε κληρικοὶ μοναζοντες καὶ ὅσοι τῆς πολιτείας, καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαὸς; τὰ κινδύνοντα ὑφὰ τῶ Βαρλαὰμ ἐκείνω καὶ τῆς ἀυτοβούλου καὶ ὅπως. κ. λ. Neſſel. p. 20. *Paraphraſis* Ethicorum Ariſtotelis ad Nicomachum. Gr. MS. *Venetiis* in *Bibl. SS. Joannis & Pauli.* *Epiſtolæ* cujuſdam ad Mænam meminit Allat. de *Sim.* p. 179. *Contra Judæos* libros nonnullos concinnavit, teſte Simlero, qui eos brevi 1342. Vide Part. I. Append. p. 37.

pro-

SÆC XIV. ab An. MCCC.

prodituros ſperare fruſtrà nos juſſit. Extant *ejuſdem Argumenti* libri novem. Gr. MS. in *Bibl. R. Gallorum.* Cod. 281. item in *Bibl. L. Bat.* ex legato Warneriano n. 20. Porrò notandum eſt Cl. Whartonum in numero Orationum contra Saracenos ceſpitâſſe, *tres* duntaxat numerantem, quum *quatuor* ſcripſerit Imperator, totidemq; in lucem emiſit cum verſione ſuâ Cl. Editor. Duo etiam opuſcula ſcripſit contrâ *Prochorum Cydonium*: 1. *Reſponſiones* ad dicta Prochori, de eſſentiâ & operatione Divinâ. Pr. Περὶ μὲν ἓν τῆς τ ἐνεργείας τῦ Θεῦ εἰδὼν χ τ ἐν ἀφορμίοις ἐπαγγελίαν. 2. *Antirrhetica* ad dicta Patrum allata à Prochoro Cydonio. Pr. Ὅλως μὲν ἔκ ἔθεα, ὦ Πρόχορε, ὅπως ἀπολογήσασθαι πρὸς τὰ λεγόμενα, habentur, ex fide L. Allatii, * MS. in Bibl. Vatican. Codd. 673, 674, & 1222.

* Diatrib. de Nilis. p. 46.

1342. Vide Part. I. Append. p. 38.

CLEMENS, Papa VI. *Petrus Rogerii* antea dictus natione Aquitanus, ex Ord. Benedicti, claruit anno MCCCXLII. anno MCCXCI. lucem aſpexit, decennis habitum Monaſticum induit anno MCCCI. Per varios in Academiâ Pariſienſi & in Eccleſiâ honoris gradus, ad ſummum Dignitatis faſtigium aſcendit, Vir *magnæ Divinitatis Scientiæ, atque fons Sermocinorum*; uti Append. ad Ptolomæum Lucenſ. Auctor in *Vitâ ejus*, col. 300. Scripta ejus nonnulla numeravit H. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis indicanda. *Oratio* habita in Canonizatione S. Ivonis, à Surio edita, Tom. III. à Bollandianis recuſa, menſe Maii, Tom. IV. *Reſponſio* ad argumenta Petri de Cugneriis Advocati Regii, quibus juriſdictionem Eccleſiaſticam impugnavit, edita inter Acta iſtius diſputationis, Pariſ. 1495. 4to. poſtea in Bibl. PP. tranſlata. *Epiſtolæ* XLV. à Cl. Baluzio editæ in Collectione Actorum veterum. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Concio* Funebris in obitum Card. Neapoleonis; eam laudat Steph. Baluzius, & fragmenta quædam exinde profert, ibid. Tom. I. in notis, col. 600, 601. *Oratio* coram Joanne P. XXII. de expeditione Philippi Francorum R. in Terram Sanctam; hujus etiam meminit, & lacinias quaſdam deſcripſit idem Baluzius, ibid. col. 787. *Sermonum* volumen MS. in Biblioth. Rev. Archiep. Rhemenſis. *Tractatus* de Paupertate Chriſti & Apoſtolorum MS. penes Baluzium. Adverſus Mich. de Cæſenâ an cenſendus ſit hæreticus, teſte Waddingo.

1345. Vid. Part. I. Append. p. 39.

NICEPHORUS GREGORAS, Byzantinus, Philoſophus & Hiſtoricus inſignis, artis etiam oratoriæ peritiſſimus, Andronico Avo Imperatori inter paucos charus, claruit anno MCCCXLV. Auctoris hujus πολυγεαφωτάτυ ſcripta edita accuratè quidem recenſuit Cl. Whartonus, nonnulla etiam inedita; quibus apponantur ſequentia. In *Bibliothecâ Cæſareâ Vindob. Cod. Theol.* CLXXIV. foliis 306. conſtanti plurima habentur Gregoræ opuſcula, non omnia quidem Theologica, ſingula tamen recenſebimus ſervato codicis ordine, viz. *Dialogus* de ſtatu primi hominis ante lapſum, mortalis fuerit an immortalis, ad fol. 15. principium de induſtriâ eraſum eſt n. 1. *Epiſtolæ* variæ, quarum prima inſcribitur τῷ Γαβρᾷ. Pr. Χθὲς τ τῦ Θεῦ βιβλον ἀνέγνων ὅτι τῆς Χειρῶν fol. 15. p. 1. n. ii. *Oratio* ad Imp. Andronicum Palæolog. Sen. quâ gratias illi agit ob ſingularem humanitatem ſibi ægrotanti exhibitam. Pr. Ἐμοὶ μὲν πάρρωθεν σκοπυμένῳ, μεγιστε Βασιλεῦ, τὸ τῆς σῶν ἀρετῶν πέλαγος. fol. 58. p. 1. n. iii. *Diſſertatio* de Prærogativâ B. Virginis ſuper Seraphim ab Hymnographo quodam celebratâ. Pr. Οὐκ ἀπεικὸς δίμοιρ ἀστρῶν. fol. 66. p. 1. n. iv. *Prologus* in narrationem

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

nem de Susannâ. Pr. Οὐκ ἔμελλεν διμὴν ἐᾶν τὸ τῆς γυναικῶν φῦλον χωρὶς ὑποδείγματος, fol. 69. p. 1. n. v. *Variæ Precationes Sacræ* ad Christum & B. Virg. fol. 70. p. 1. n. vi. *Dissertatio* contra simulatores Sapientiæ, vel quòd Philosophi, tam Aristotelis quam Platonis Sectatores, à verâ Sapientiâ sint alieni. Pr. Μέγα μὴν ἀνθρώπιος σοφία. fol. 74. p. 1. n. vii. cui subnectitur *Epistola* ad supremum Philosophorum, cujus titulus & Principium Τῷ Ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων. Εἰ σὺ μὴν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἥρως, de isto dignitatis titulo consulat lector curiosus Cl. Cangium in *Glossar. Græc.* v. ὕπατος, ubi multorum nomina, qui dictum officium subierunt, recensentur. *Descriptio* Resurrectionis Christi. Pr. Πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀτοπωτάτων εἶναι, παιδὰς τῶν Ἑλλήνων φιλοτιμεῖσθαι τὴν Καλοδαίμονος αὐτῶν πλάνης. fol. 82. p. 1. n. viii. *Prologus* Encomiasticus in Homerum, & narratio errorum Ulyssis cum explicatione morali. Pr. Ποιηταὶ μὲν καὶ Ῥήτορες, καὶ ὅσοι τὴν φιλόσοφον εἵλοντο βίον. fol. 86. p. 1. n. ix. *Oratio* funebris in obitum Calliergi. Pr. Ὦ Θετταλῶν πόλις τινὰ χρὴ Ῥωμαίων κοινὴ πεσεῖν, καὶ νῦν δὴ κατ' ἐμὰ τὴν ἔχθραν ἠρημένη. fol. 126. p. 2. n. x. *Oratio* Paræneticæ extemporanea ad Imperatricem super obitum Theolepti Episc. Philadelphiensis. Pr. Βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα· Βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τῆς Χριστῆς καὶ θεῖον κειμήλιον. fol. 131. p. 2. n. xi. *Epistolæ tres*, prima inscribitur τῷ Κρήτης. Pr. Ἡ μὲν δὴ βίβλος. fol. 136. p. 1. n. 13. *Oratio* funebris ad Imperatricem super obitu fratris ipsius Joannis Chumni. Pr. Ἀθληταὶ μὲν καὶ πύκτῃ καὶ σταδιοδρόμοι. fol. 146. p. 1. n. xv. *Precatio* ad Christum in ingressu in urbem Ephesinam. Pr. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ἡ ἀκατάλυτος ἀξιοσία. fol. 150. p. 2. n. xvi. *Excerpta* ex XII. Minorum & IV. Majorum Prophetarum vaticiniis cum explicatione. Pr. Πάντων μὲν ἐγὼ θείων λόγων ἀνδρῶν. fol. 152. p. 1. n. xvii. *Collectio* insignium quorundam locorum ex libro Jobi cum explicatione. Pr. Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. fol. 246. p. 1. n. xviii. *Epistolæ* tres fol. 278. n. xix. hactenus Codex iste celeberrimus. Porro in cod. *Cæsar. Bibl.* extat Gr. MS. *Oratio* in S. Theophanonem Leonis Sapientis Imp. Conjugem. Pr. Πολλοί μοι πολλάκις τῆς ἀρετῆς καὶ συνήσεως διαφερόντων περισσῶν ἄλλοτε ἄλλοι παραινοῦντες καὶ συμβουλεύοντες. *Cod. Theol.* CCLXXIX. n. vii. hujus meminit L. Allatius de *Symeon.* p. 107. & fragm. inde profert *diatribâ* de *Nilis*, p. 26. *Oratio* de B. Virginis nativitate, præsentatione in Templo, & educatione. Pr. Ἀκέω Μωσέα τὸν μέγαν, τὸ ξένον ἐκεῖνο θαῦμα τοῦ βάτου πάλαι παραδειγματίζοντα θέλοντα. *ibid. Cod. Hist.* CIV. n. i. vide Allat. de *Symeon.* p. 82. *Oratio* in Annunciationem B. Virginis. Pr. Ἐμοὶ δὴ τὴν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνους ἐπῄει θαυμάσαι, καὶ τὴν ἀνδριαντοποιῶν. *ibid.* n. ii. vide Allat. *ibid.* p. 88. *Oratio* Encomiastica prolixa & perelegans in Imp. Constantinum M. dignissima (Nesselii verbis utor) ut Supplemento Corporis Hist. Byzantinæ aliquando inseratur. *ibid.* n. iii. *Vita* Antonii Patr. CP. Cauleæ dicti. Pr. Εἰ δὴ καὶ θνητὴν φύσιν ὁ χρόνος, καὶ πάντων δὴ πατὴρ, ὁπόσα φθορὰ καὶ γένεσις βόσκει. Allat. de *Symeon.* p. 87. *Oratio* Encomiastica in Magnum Martyrem Mercurium. Pr. Καὶ Κυβερνητὴς μὲν πρὸς ἄνεμον παρατεθέμενος βίον. *ibid.* p. 97. De vita, moribus, & conflictu Sancti patris Michaelis Syncelli Oratio. Pr. Νόμος ἦν ἦν πάλαι παρ' Ἕλλησι, καὶ μέγα τὸ κράτος εἰλήφει. *ibid.* p. 100. meminit etiam alibi *. *Dialogus* contra Barlaamum, cui *Florentii* & περὶ σοφίας nomen dedit, plurimorum doctorum rogatu scriptus

* Differt. de Nilis, p. 26.

SÆC. XIV ab An. MCCC.

ſcriptus, in quo ſub fictis nominibus Barlaami hiſtoria late exponitur, uti ipſe nos docet. *Hiſt. Rom.* lib. XI. p. 390. Pr. Γ[ν]θεν ἡμῖν ὁ καλὸς φλωρέντιος. Ἀλλὰ κεῖνα καταίρει εἰς τὸ περὶ χειροτεχνίων διήνεκες. Gr. MS. in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 2259. *Dogmatici* quatuor adverſus Palamam cum ejuſdem hiſtoriâ, *ibid.* Cod. 1752. *Epitome* diſputationis habitæ in palatio inter Greg. Palamam & Niceph. Gregoram *ibid.* Codd. 1379. 1408. *Hiſtoriæ* Romanæ Pars altera ſex libris comprehenſa. *ibid.* Cod. 2079. *Encomium* Patriæ. Pr. Ὅτι μὴ ὤδίν. MS. *Oxon. Cod. Baroc.* 116. Quædam etiam *Aſtronomica* & *Grammatica. Epiſtolæ* etiam & *Orationes* hic illic in Bibliothecis, *Vaticanâ, Regiâ Pariſienſi, Bavaricâ*, MSS. diliteſcunt. *Epiſtolas* ad amicos, ſpeciatim ad Georg. Lapitham Cyprium, contra Eccleſiam CP. veluti lapſam & hæreticam, ſcripſiſſe teſtatur Jo. Cantacuz. *Hiſt.* lib. IV. c. 24. *Vitam* deniq; Joannis Heracleenſis Metropolitani Avunculi ſui ſcriptis conſignavit, teſte ſeipſo. *Hiſt. Rom.* lib. IX. p. 301. Reſtat unica adhuc *Epiſtola* nobis memoranda typis excuſa, ad Theodulum Monachum; inter Theoduli opuſcula Gr. Lat. à Cl. Normanno editâ *Upſal.* 1693. 4to.

1347. THOMAS CHESTERFIELD alias CHESTERTON. Eccleſiæ Lichfeldienſis apud Anglos Canonicus, claruit an. MCCCXLVII. Seriem Epiſcoporum Conventrenſium & Lichfeldienſium contexuit, & hiſtoriam Eccleſiæ à primâ ejus fundatione ſub Oſwio Merciorum & Northanumbranorum Rege anno DCLVI. ad ſua tempora perduxit. Eam ex codice Cottoniano cum quatuor MSS. collatam in lucem produxit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 423, cui additamenta quædam & Continuationem ab anno MCCCXLVII. ad annum MDLIX. curâ Guilielmi Whitlock (qui & ipſe etiam Canonicus fuit Lichfeldienſis) concinnata ſubjunxit editor; varias etiam lectiones oræ cujuſvis paginæ applicuit; & ſuas annotationes ad imum adjecit.

1347. JOANNES THORESBEIUS, gente Anglus. Archiepiſcopus Eboracenſis, claruit ſub Edvardo II. Rege, anno MCCCXLVII. literarum tyrocinia in inclytâ Academiâ Oxonienſi poſuit, Juriq; Civili & Theologiæ operam dedit, in quibus tantos fecit progreſſus, ut in ſummos tum Eccleſiæ tùm Reipublicæ honores aditum ſibi pateſecit; primò Epiſcopus Menevenſis Anno MCCCXLVII. deinde Wigornienſis factus, ac ſummus Regni Cancellarius anno MCCCXLIX. demum Metropolitanus Eboracenſis ac Angliæ Primas anno MCCCLII. S. R. E. etiam Cardinalis titulo S. Sabinæ ab Urbano Papâ V. conſtitutus, ſi Balæo fides: cùm ampliſſimo Cancellariatûs munere ſeptem annos fidelitèr functus eſſet, quò majorem Provinciæ curam gereret, rebuſq; Eccleſiæ unicè vacaret anno MCCCLVI. loco ceſſit, & ſigillum Regi ægrè annuenti reſignavit: omnes deinde optimi Antiſtitis partes implevit, Clerum contra importunos Fratrum Mendicantium inſultus ſtrenuè propugnavit, rixas inter cives Eboracenſes & Monachos B. Mariæ ſuo conſilio ſedavit; liteſq; inter ſedem Cantuarienſem & Eboracenſem, circa Crucem geſtandam, toties vexatas, compoſuit denuò, ac penitùs extinxit. Cumq; Eccleſiæ Metropoliticæ annos ſupra 24. præfuiſſet, corpus ſepulturæ, animam Domino reddidit anno MCCCLXXIII. Scripta alia latinâ, alia vernaculâ linguâ exarata edidit. Paſtorale, ſive Injunctiones Clericis ſibi ſubjectis, Angl. MS. in Bibl. Lambethanâ; excerpta nonnulla exhibet Cl. Whartonus *ad Uſſerii Hiſt. Dogmat. de SS. Script. Append.* p. 430. De vulgi

vulgi inſtitutione Commentarium, linguâ vernaculâ ſcriptum; MS. penes Godwinum fuit. Contra Monachos Mendicantes Proceſſum latinè, vide Balæum Cent. 6. p. 493. SÆC. XIV ab An. M.CCC.

JOANNES VITODURANUS, Monachus ordinis Fratrum Minorum in cœnobio S. Montis prope Vitodurum, claruit Anno MCCCXLVIII. Ut rerum ſuo tempore geſtarum notitia ad ſeros uſq; nepotes pertingeret, *Chronicon* ſive *Hiſtoriam* ſuorum temporum conſcripſit, quod ab anno MCCXV. ad annum MCCCXLVIII. produxit. Opus ſupradictum laudat ex Goldaſto Reverendiſſ. Uſſerius de *Chriſt. Eccleſ. Succeſſ.* c. 7. p. 190. eoq; uſi ſunt in hiſtoriis ſuis condendis H. Bullingerus & Jo. Simlerus, idem citat Jo. H. Hottingerus *diſſert. de Methodo legendi Hiſt. Helvet.* paſſim. Extat MS. in Bibl. S. Galli in Helvetiâ ipſum *ἀντίγραφον.* 1348.

DAVIDES MONACHUS, natione Græcus, patriâ, ni fallor, Theſſalonicenſis, circa ann. MCCCXLVIII. claruiſſe videtur, quando contentio inter Barlaamum, cui Acindynus aſtipulatus eſt, & Monachos Theſſalonicenſes maxime ferveſcebat, quæ Concilio CP. ann. MCCCL. habito, conſopita eſt; ſcripſit *Compendiariam & perſpicuam declarationem hæreſeos Barlaami & Acindyni:* cujus titulus & principium Τῦ τιμιωτάτυ ἐν μοναχοῖς κυρῦ Δαβὶδ συντομ. ἠ ἁπλῆ ἀνλωσις περὶ τ τῦ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνυ αἱρέσεως. Ὁ Βαρλαὰμ ἑλληνικοῖς φρονήμασιν, ἐνόμιζε μηδὲν ἄλλο εἶναι θεῖον, &c. Extat Græcè MS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CCX. num. xvi. uti & in *Biblioth. Auguſtanâ*, * *Subſel.* II. n. xxiii. Hujus excerpta quædam breviuſcula habentur apud L. Allat. de *Conſenſ.* l. II. c. 17. *Sect.* 2. col. 838. ampliora apud Gretſerum in *Annotat.* ad *Cantacuzen.* pagg. 928, 929. Notandum eſt in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 692. extare opus MS. Davidis cujuſdam Diſhypati de *Blaſphemiis* Barlaami & Acindyni ad Nicolaum Cabaſilam, cujus meminit Cl. Cangius *Gloſſ. Med. Lat. v. Diſſipatus:* eundem eſſe auctorem, idem prorſus opus, veriſimillimum eſt. 1348. * Reiſeri Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 27.

NICOLAUS CABASILAS CHAMAETAS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, quem nonnulli cum Nilo avunculo ſuo & in eâdem ſede deceſſore malè confundunt, claruit anno MCCCL. Vir extra invidiæ aleam doctus, plurimos ingenii ſui fœtus edidit, quibus immortale apud poſteros nomen obtinuit; cum tamen Latinorum placita multo acumine expugnaverit, ex ſcriptis ejus pauca admodum in lucem prodierunt, plura tenebris damnata in Bibliothecarum clauſtris adhuc conſtringuntur; ſuntque hujuſmodi. *De Vitâ* in Chriſto libri ſeptem: horum ſex à Pontano Latinè editi; de ſeptimo altum ſilentium: ſeptimus autem una cum ſex prioribus eo ipſo ordine quo editi ſunt, extant Gr. MSS. in *Biblioth. Cæſareâ Vindob. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxix. à fol. 244. p. 1. ad fol. 341. p. 1. titulus & Principium Septimi ſic ſe habent. Περὶ τ ἐν Χριστῷ ζωῆς λόγ. ζ. ὅποι. γίνε. ὁ μεμυημέν. τ ἀπὸ τῦ μυστηίων χάριν φυλαξας τῇ παρ' ἑαυτῦ σωτηρίᾳ. Ἐπεὶ δ ἄρτι τις γεγυμν. ὁ μυηθεὶς ἠ τίνα τ οὐδὲν ἐλθών. Septem etiam libri in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 1759. extare dicuntur. Ex IV. prioribus fragmenta quædam Græce profert L. Allatius *adverſus Creighton*, pagg. 422, 423, 424, 531. & Petr. Arcudius *de Concordiâ* paſſim. *Expoſitio* in viſionem Proph. Exechielis de quatuor animalibus. Pr. 1350. Vide Part. I. Append. p. 44.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Πᾶσα προφητεία καὶ ἀποφία καὶ ὅρασις. Expositio in visionem alteram ejusdem Proph. de ossibus aridis. Pr. Τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους οἰκονομίαν. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. v, vi. à fol. 104. p. 1. ad fol. 117. p. 2. iterumque ibid. Cod. CCLXII. n. ix, x. ubi etiam habetur *Expositio* tertia in Ezech. Proph. visionem. Pr. Πᾶσα προφητεία καὶ ὅρασις εἰκόνες ἦσαν τῆς Σωτῆρος οἰκονομίας, num. xi. *Precatio* ad Christum τὴν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Υἱὸν καὶ Λόγον. Pr. Ὑμνῶμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, *ibid.* Cod. CCLXII. num. xix. *Responsio* ad interrogationem, *Quis sit finis Incarnationis Dominicæ?* Pr. Ἐι καὶ φιλόχρυσοι καὶ φιλόψυλοι ἄνθρωποι. MS. *ibid.* Cod. CCCXV. num. xxii. habetur etiam in *Bibliothecâ Vaticanâ*. *Expositio* verborum S. Gregorii Nazianz. Ὦ τῆς καινῆς μίξεως, ὦ τῆς παραδόξου κράσεως (quæ habentur Oratione 38. Tomo I. operum Gr. Lat. edit. Paris. p. 620.) Pr. Ἐρατᾷς ὦ φίλων ἄριστε, τί ὄρος ἐκεῖνο ὃ φησιν ὁ ἐν θεολογίᾳ μέγας Γρηγόριος, Ὦ τῆς καινῆς, κ. λ.—Καὶ βούλῃ μαθεῖν τὶς ἡ περὶ ῥημάτων τούτων δύναμις· ἰδοὺ σοι. MS. *ibid.* n. xxiii. *Explicatio* duplex sacrarum vestium in divinâ Liturgiâ usitatarum habetur, *ibid. Cod. Hist. Eccl.* XXXIV. n. xxxvi. videtur esse Appendix quædam ad opus Liturgicum, verùm in editis non comparet. Orationes variæ. *In Christi* salutares passiones. Pr. Ἄκουε, ἀδελφὲ, καὶ ὁ περὶ Ἀγγέλων ἅπας κύκλος. Gr. MS. *ibid. Cod. Theol.* CCX. n. iii. & iterum *Cod.* CCLXII. n. iv. hujus meminit L. Allat. de *Simeon.* p. 82. & fragm. exinde profert *adversus Creighton*, p. 425. *Oratio* in Ascensionem Christi. Pr. Αἱ χάριτες μὲ ἀπὸ τὸν περὶ πόνων χρόνον ἐξ ἀδελφῶν. MS. *ibid.* n. iv. item *Cod.* CCLXII. n. v. Allat. de *Simeon.* p. 82. *In nativitatem* B. Mariæ Virginis. Pr. Καὶ πρῶτα μὲ ὁ Θεὸν εἰσταῦθα καλοῦμεν. MS. *ibid.* n. vii. iterum *Cod.* CCLXII. n. i. uti & *Bibl. Regis Gallorum* Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 97. *In Annunciationem* B. Mariæ Virginis. Pr. Ἔιποτε δεῖ χαίρειν ἄνθρωπον καὶ σωτῆρα. MS. *ibid.* n. viii. iterúmque *Cod.* CCLXII. n. iii. & in *Codd. Reg. Paris.* 1379. 1759. Allat. *ibid.* p. 88. *In Obitum* & Assumptionem B. Mariæ Virginis. Pr. Τὸ νῦν ἀγῶνος. ὡς ἡδὺν ἂν γένοιτο μεῖζον. MS. *ibid.* Cod. CCLXII. n. vi. & in *Reg. Paris.* Cod. 1379. In *S. Martyrem* Demetrium. Pr. Πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, ἐμενῶν ἡδὲ συνιδεῖν ῥᾴδιον. MS. *ibid.* n. vii. & in *Reg. Paris.* Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 107. fragmentum hujus Orationis Græcè apud eundem *adversus Hottinger*, p. 203. Ad eundem *Demetrium Allocutio.* Pr. Οὐδὲν ἧσσον πρὸ ἀτόπων, ὦ Μαρτύρων ἀκρότης. MS. *ibid.* n. xv. & in *Reg. Paris.* Cod. 1759. In *S. Andream* jun. qui Martyrium consummavit Hierosolymis. Pr. Ἐγὼ δὲ σε πῶς ἂν εἴποις ἱερῶν ὦ Χριστοῦ μάρτυς· Ἀνδρέα. MS. *ibid.* n. xii. & in *Reg. Paris.* Cod. eodem. In *S. Nicolaum* Episcopum Myrensem Myroblytum. Pr. Ἐπῇ ἅπαντα ἀπήντησεν ἡμῖν πρὸ σοῦ ὦ ποιμένων ἄριστε. MS. *ibid.* n. ii. In *tres SS. Patres*, *Basilium M. Gregorium Theologum*, & *Joannem Chrysostomum.* Pr. Ὅιμαι γε περὶ ἐννοουμένων καὶ δικαιοτάτων ἅπ, τ γινομένην τοῖς πατράσι πᾶσαν νέμειν τιμήν. MS. *ibid.* n. xiv. Eximios hosce tres Patres ex recentioribus Græcis alii etiam suis Orationibus junctim collaudârunt, e. g. Joannes Euchaitarum Metropolita, Philotheus Patriarcha CP. Matthæus Camariota, Theodorus Metochita, & forsan alii; unde mirari liceat quid Phil. Labbæo, viro doctissimo & in his studiis satis exercitato, in mentem venerit, orationem prædictam Cabasilæ abjudicare, & Philotheo ascribere, *de Scriptor. Eccl.* Tom. II. p. 115. cum ista Philothei à Pontano primùm Gr. Lat. edita ab hac omninò diversa sit. *Oratio* Encomiastica in Imperatorem. Pr. Ἄτοπόν τι νομίζω καὶ

τὸ

δ μεγίστης ἀγνωμοσύνης. MS. *ibid.* n. xxx. & *Reg. Pariſ.* Cod. 1759. SÆC. XIV ab An. MCCC. *Oratio* Encomiaſtica ad Imperatricem Annam Palæologinam. Pr. Νόμῳ μὲ ἅπασιν Ἕλλησιν ἔκειτο, ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἄγειν Ἀθήναζε. MS. *ibid.* n. xxxiii. *Oratio* ad Imperatricem de Uſurâ, ab editâ prorſus alia; Pr. Πολλαχόθεν ὑπεδεξαμένη τὴν ἐργων ὦ μεγίστη βασίλισσα, τὸ καλὸ καὶ δικαίῳ. MS. *ibid.* n. xxiv. *Oratio* ad Athenienſes de *Arâ* apud ipſos *Miſericordiæ*. Pr. Ἥκω νῦν ὦ Ἀθηναῖοι συμβαλλόμενος ὑμῖν τὴν νόμων καὶ τὴν δικαίων ὑμῖν. MS. *ibid.* n. xxv. *Libellus* de Magiſtratuum Civilium iniquis auſis circa res ſacras. Pr. Τὰς μὲ πατρὸς τὴν ἀρχόντων, MS. *ibid. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxii. à fol. 344. ad fol. 369. & in *Bibl. Reg. Pariſ.* Cod. 1759. *Interpretationes* in Acta Conciliorum & SS. Patrum Canones. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Regis Gall.* Cod. 940. cum Balſamone, Zonarâ, &c. *Protheoria* operis cujuſdam Avunculi ſui Nili Cabaſilæ adverſus Latinos, à L. Allat. edita *Diſſert. de Nilis*, pagg. 50, 51. *Epitaphium* Avunculi ſui ſupra memorati tumulo inſcriptum, verſibus Heroicis conceptum, cum duodecim aliis eodem carmine, Gr. MS. *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCLXII. n. xxix. *Canon* Iambicus cum Scholiis in Feſt. Theophaniæ: alter in S. Pentecoſten: horum meminit Allat. *de Nilis*, p. 56. Philoſophica demum nonnulla; contra *Scepticos*, contra *Niceph. Greg.* de *Rhetoricâ*; de *Syllogiſmis*, &c. *Epiſtolæ* numero ſedecim, quibus, ſi in lucem prodirent, Hiſtoriam Byzantinam illuſtratam iri confidimus, extant MSS. in uberrimâ iſtâ *Cæſareâ Bibliothecâ*, *Cod.* CCLXII. toties memorato.

JOANNES BOCCACIUS, gente Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCL. Fr. Petrarchæ auditor & æmulus: Certaldum ad Arni ripam oppidum natale habuit, in lucem editus Anno MCCCXIV. Ingenio erat prompto & facundo, ab ipſis prope incunabulis aſſiduus Muſarum cultor & pediſſequa; inde ei lepores, inde venuſtates, inde tot Veneres & Cupidines, quibus ſcatent undique & luxuriant ejus lucubrationes, ſe verioribus etiam ſtudiis & politiori literaturæ animum adjecit. Renaſcentes in Italiâ bonas literas inter alios ſui temporis fovit, Sermonem vernaculum unicus perpolivit: Annorum tandem ac famæ ſatur ex hâc vitâ migravit Anno MCCCLXXV. ætatis LXII. in Templo maximo Certaldi honorificè tumulatus. Multos ingenii fœtus edidit: Extant *de Genealogia Deorum* libri XV. Hugonis Hieroſol. & Cypri Regis mandato ſcripti; prodiit hoc opus Venet. 1473, 1497. *fol.* Vincent. 1487. & cum notis Jac. Mycilli Baſil. 1532. *De Claris Mulieribus* liber, Joannæ Siciliæ Regis Filiæ gratiâ ſuſceptus. Lovanii 1487. *fol.* Bernæ Helvetiorum 1539. *De caſibus virorum illuſtrium*, Pariſ. . *fol.* Aug. Vind. 1544. *Hiſtoria Conſtantinopoleos.* Tres poſteriores tractatus habentur MSS. in *Bibl. Lugduno-Batavâ*, n. xxiv. *Hiſtoriæ Romanæ compendium*, Col. Agrip. 1534. 8*vo.* *De Montium, ſylvarum, fontium, lacuum, fluviorum, ſtagnorum, & marium nominibus*, Baſil. 1532. *Vita Dantis Aligerii* Poetæ Florentini, Italico ſermone ſcripta, Florent. 1576. 8*vo.* Romæ 1644. *Decamero* dialogus feſtivus Italice etiam ſcriptus, anno 1348. peſte undique graſſante, Venet. . 4*to.* plures id genus *Novellas* confinxit: Fertur etiam de *Hæreſibus Bohemorum*, & de *bellis Florentinorum* hiſtorias contexuiſſe, utrum autem extent non reperi. 1350.

GREGORIUS PALAMAS, ortu Aſianus, ex Monacho Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCCCLIV. Extant, præter 1354. Vide Part. I. Append. p. 45.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. præter eas à Cl. Whartono memoratas, quæ ſequuntur lucubrationes. *Orationes* duæ in Transfigurationem Domini, Græcè & Latinè à Combefiſio cum ejuſdem notis editæ *Auct. Noviſ.* Pariſ. 1672. *fol.* *Orationes* duæ de ingreſſu B. Mariæ in Templum, quarum prior ſic incipit. Ἐι ἐκ τῦ καρπῦ τὸ δένδρον γνώσκε, καὶ τὸ καλὸν δένδρον. Poſterior hoc modo. Ἐπὶ τῷ μεζόνων, ἢ καθ' ἀνθρωπίνην δύναμιν. Utriuſque meminit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 87. 92. Extant Græcè MSS. in Biblioth. Vaticanâ. *Oratio* de Dominicâ Incarnatione. Pr. Ὁ τῦ Θεῦ προφήτης καὶ ἀπεςάλη ἄγγελος καὶ παντοκράτωρ λόγος. Allat. de *Simeon.* p. 103. De *Paſſionibus* & *Virtutibus*, & de iis quæ per otium cogitatio parit, ad Xenam Monacham: *Homiliæ in Demetrium Martyrem*; *de mutuâ concordiâ*; *in Publicanum*; *in Prodigum*; *de ſecundo Adventu Domini*; *de Miſericordiâ & Beneficentiâ*, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 615. Volumen *Sermonum* in folio Gr. MS. extat in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 637. *Hypotheſes Theologicæ* capitulis xvi; de *doctrinâ Acindyni* ad Athanaſium Cyzicorum Archiep. liber; *Confutationum Acindyni* libri vii; *Iambi* adverſus *Acindyni Carmina*; *Epiſtolæ* item plurimæ ultrò citróque datæ habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Regiâ Pariſienſi*, Cod. 1408. *Capitula* lv. *Phyſica*, *Theologica*, *Ethica*, *Practica* adverſus Barlaamum, Gr. MSS. *ibid.* Cod. 1213. *Homilia* de præmiis bonorum & ſupplicîis malorum, Dominicâ πρὸς τὰς τῦ προπατόρων (quæ eſt *Dominica ante Chriſti Nativitatem*) recitari ſolita, Græcè MS. *ibid.* Cod. 1379. *Expoſitio* ſive *Confeſſio* orthodoxæ fidei. Græcè MS. in *Biblioth. Auguſtanâ Subſell.* II. Cod. 23. Diſputatio inter Gr. Palamam & Man. Chryſoloram de proceſſione Spiritûs Sancti: extabat Græcè MS. apud S. Antonium Venetiis, teſte Poſſevino. *Epiſtolæ* cujuſdam Gregorii noſtri ad Theſſalonicenſes de laboribus ſuis; & *Diſputationis* adverſus Infideles & Atheos Chionas meminit eruditiſſ. Combefiſius in notis ad Orationes à ſe editas.

1354. MATTHÆUS CANTACUZENUS, Joannis Cantacuzeni Imp. CP. & Irenes filius, tanto Patre non indignus, eiſdem animi dotibus inſtructus, eiſdem artibus & diſciplinis imbutus, eiſdem virtutibus ornatus, eandem etiam fortunam expertus, claruit anno MCCCLIV. Andronici junioris filiam Joannis Palæologi ſororem in matrimonium duxit; deinde diſſidiis inter Fratres exortis, Patris hortatu partem Regiminis ſuſcepit, à Philotheo Patriarchâ coronatus anno MCCCLIV. Proximo anno certis conditionibus imperio renunciat, poſteà repetit; armis utrinque certatum eſt; tandem vel prælio victus, vel turbis fatigatus in Montem Atho ſeceſſit, habitúmque Monaſticum induit; quamdiu vixit incertum eſt. In illuſtrandis S. Scripturis egregiam planè operam navavit; in *Cantica Canticorum Commentarium* lucubravit, in *Sapientiam Solomonis* aliquid meditâſſe à quibuſdam dicitur, & *Monita quædam ſalutaria* vel dictâſſe vel collegiſſe. Opus in *Cantica* verſione ſuâ ac notis illuſtratum Gr. Lat. edidit *Vincent. Riccardus* Romæ 1624. *fol.* unde mirari ſubit, adeo celebrem Auctorem, adeo inſigne Opus in ipsâ Urbe prelo egreſſum, ab iis qui de ſcriptoribus Eccleſiaſticis agunt, Poſſevino, Bellarmino, Miræo, ipſóque etiam Oudino, qui de *Scriptoribus omiſſis* ex profeſſo *Supplementum* texuit, neglectum penitùs & prætermiſſum.

HEN-

SÆC XIV ab An. MCCC.

HENRICUS de ERFORDIA, Saxo-Germanus, ex Ord. Præd. Cœnobii S. Pauli apud Mindenſes Monachus, Theologus eximius, Scholæ Erfordienſis in primordiis ejus grande decus & ornamentum, claruit anno MCCCLV. Scripſit *Chronicon generale* ab orbe condito ad annum MCCCLV. quod *de factis memorabilibus* inſcripſit: Hujus partem aliquam *Magni Chronici Belgici* Auctor operi ſuo inſeruit: Idem laudat Reverendiſſ. Uſſerius, ac *Æterni Evangelii* errores exinde profert *Graviſſ. Quæſt.* c. 9. p. 279. ut & Fl. Illyricus *Catal. Teſt.* p. 1720. Opus etiam *de Ente* compoſuit, in decem partes diſtributum, cui titulus *Catena Aurea*, in cujus Prologo alias ſuas lucubrationes recenſet, *viz. De Conceptione B. Virginis*; *De Ornatu Clerici*; *De Caſibus Conſcientiæ*; *Sermones*, &c. de quibus conſulendus Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. p. 697. qui opus prædictum Neapoli in Biblioth. Fr. Dominic. MS. extare fidem facit. Notabit Lector eodem loco & tempore *Joannem de Erfordiâ* Ord. Min. floruiſſe, virum juris peritiâ inſignem, ac Scriptis clarum, quorum Catalogum exhibent Simlerus & Poſſevinus, utrum verò jam extant mihi incompertum eſt. 1355.

JOANNES PALÆOLOGUS, Andronici junioris Imp. CP. filius natu maximus, hæres & in Imperio ſucceſſor, claruit anno MCCCLV. Patre anno MCCCXLI. mortuo, Puer novennis ſub tutelâ Annæ Matris, & Joan. Cantacuzeni M. Domeſtici imperium capeſſit: Anno MCCCXLII. à Joanne Patriarchâ Coronâ imperiali exornatur: Anno MCCCXLVII. Helenam Cantacuzeni filiam *thalami*, ipſumque Cantacuzenum *imperii* Conſortem accipit: Anno MCCCLV. Cantacuzeno abdicante ſolus dominatur: Anno MCCCLXXXIV. rejecto Andronico primogenito, Manuelem filium natu minorem ſibi in Imperio ſocium conſtituit: & tandem languoribus exeſus ſexagenarius Byzantii obiit anno MCCCXCI. Extat hujus nomine *Profeſſio Fidei*, Eccleſiæ Græcæ Confeſſioni oppoſita, Romanæ in omnibus conſentanea, coram Paulo Patr. CP. Latini ritûs, Nicolao Epiſc. Arenopolitano, aliiſque Urbani Papæ V. Legatis xviii. die Octobr. Anno MCCCLXIX. Romæ habita. Hanc ex Archivis Vaticanis deprompſit Bzovius, ac Græcè & Latinè edidit in *Annal. Eccleſiaſt.* eandem L. Allatius profert libro *de Conſenſ.* lib. II. c. 17. *ſect.* vi. col. 843. ejus meminit Spondanus, ac uno ore omnes Scriptores Pontificii, & de Eccleſiâ Græcâ triumphum agunt. Utrum autem genuina ſit, an ſuppoſititia inter eruditos non convenit. *Epiſtola* quædam Joannis Palæologi ad Patriarcham Alexandriæ in Biblioth. Vaticanâ MS. habetur, utrum noſtri ſit, an potiùs Joannis junioris, qui ſequente ſæculo imperium tenuit, Concil. Ferrarienſi & Florentino interfuit, niſi inſpecto codice certum aliquid ſtatuere non licet. 1355.

RANULPHUS HIGDENUS, natione Anglus, Monachus Ceſtrienſis Ord. Benedic. claruit anno MCCCLVII. *Hiſtoriam* univerſalem ex aliorum Chronicis contexuit, quam à Creatione Mundi exorſus ad ſua tempora diduxit, poſita ubique in margine Annorum ſupputatione, eamque *Polychronicon* appellavit. Opus in ſeptem libros diviſum; horum ſex priores, viz. ad Normannorum tempora, in quantum res Britannicas & Hibernicas complexi ſunt, iis omnibus quæ ad exterarum Gentium res geſtas pertinebant prætermiſſis, ex Codd. MSS. primus Latinè edidit doctiſſ. Galeus, Eccleſ. Metrop. Eboracenſ. nunc Decanus 1357. Vide Part. I. Append. p. 48.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Decanus digniſſimus, *hiſt. Angl. Script.* Tom. III. Opus integrum in variis Angliæ Bibliothecis MS. aſſervatur. Extat ejus *Ars componendi Sermones*, MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2752. *Speculum Curatorum*, MS. in Biblioth. Colleg. Baliol. Oxon. ſub *lit.* L. cod. x. Plura ejus opera recenſet Balæus *Cent.* VI. p. 462. & ex eo Pitſæus, p. 516.

1357. Vid Part. I. Append. p. 47.

DEMETRIUS CYDONIUS, qui & *Nipho Hieromonachus* dicitur, patriâ Theſſalonicenſis, claruit anno MCCCLVII. Scripta ejus edita in Appendice ad Part. I. numerantur, verùm in nonnullis ſupplendus eſt Whartonus, in paucis etiam corrigendus: nimiùm enim feſtinans utrámque Demetrii *Deliberativam* à Combefiſio editam, *de non reddenda Callipoli* inſcriptam refert, cum in alterâ ſolum de eo agatur, in alterâ *de petendo à Latinis ſubſidio* unicè diſceptetur. Extat præterea *Lamentatio calamitatum Theſſalonicenſium*, quas concives ſui in fatali illo Urbis excidio paſſi ſunt, cum Latinâ verſione Combefiſii inter *Scriptores poſt Theophanem* typis Luparæis edit. 1685. fol. pag. 385. Opera inedita hæc ſunt, *Commentarius de proceſſione Spiritûs S.* pro Latinis contra Græcos, rogatu cujuſdam Amici compoſitus, & in capita xli. diviſus, ab eo quem P. Arcudius edidit omninò diverſus. Pr. Προοίμιον· Ἐπὶ πολλῶν ἂν οἶς φιλομαθίας καὶ φιλαλήθους. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſu*, lib. II. c. 18. *ſect.* v. col. 857. habetur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCLX. à fol. 1. ad fol. 210. *Apologia pro S. Thomâ Aquinate*, contra Nilum Cabaſilam Archiep. Theſſalon. Pr. Ἡ μὲν πρὸς Λατίνων προθυμία τῶ ἀνδρὸς τούτου μεγάλη καὶ θαυμαστή. MS. *ibid.* à fol. 210. ad fol. 268. vide Allat. *ibid.* *Epiſtola* ad Amicum quendam, communicationem proximè præcedentis libri à ſe petentem. Pr. Τὴν μὲν ἔσαν αἰτίαν εἰ βούλῃ μαθεῖν τῶ μὴ μέχρι νῦν ἐλθεῖν. MS. *ibid.* uti & *Cod. Theol.* CCX. n. ix. & CCLXII. n. xxxii. ex quibus ad Nicol. Cabaſilam ſcriptam eſſe manifeſto liquet. *Epiſtolæ* tredecim, quarum prima ad Manuelem Palæologum Imp. Pr. Σὺ καὶ ἄρχειν δίδου, καὶ ὑπακούειν ὑπίσασαι. MSS. *ibid.* eas omnes digniſſimas cenſet Cl. Lambecius, ut ſupplemento corporis hiſt. Byzantinæ poſthàc inſerantur. Habentur in *Bibl. Reg. Pariſienſi.* *Epiſtolæ* duæ ad Philotheum Patr. ſcriptæ, Græce MSS. Cod. 1334. Aliæ plures, cum variis opuſculis, partim editis, partim ineditis, *ibid.* Cod. 1759. *Oratio in Pentecoſten*, & in *Spiritum S.* Pr. Οἱ μὴ τὰς γλυκείας ἀγωνιστὰς εἰσιόντες, ἂν μὴ πολὺ τὰς φθάσαντες. Allat. *de Conſenſu*, ibid. *de Simeon.* p. 101. *Oratio in Annunciationem B. Virginis*, hâc inſcriptione, Δημητρίου τοῦ Κυδώνη λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπαραγίας Θεοτόκου, ὃ μὴν ὑπ' ἐκκλησίᾳ ἀναγινωσκόμενος, ἀφ' οὗ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ δόξαν ἐδόκιμασαν. Pr. Ὅσαι τὴν πόλεων βόλον τοῖς βαρβάροις χαίρειν ἐκτίνειν, οὐν ἀνεργίτην. Extat MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* CCLXII. n. xvii. & cum eadem Cenſurâ in *Cod. Regio Pariſ.* ſupra memorato, uti teſtatur Combefiſius*. Hujus etiam meminit Allat. *de Simeon.* p. 103. In *Bibl. Bodl. Cod. Baroc.* 90. habentur Græcè MSS. *Apologia pro S. Thomâ*, & *Oratio* noviſſimè recenſita. *Sermo* item *in Laurentium.* Pr. Οἱ σώφρονες τὴν ἐρασῶν. *Homilia* quædam. Pr. Τοῖς ὑπὲρ τῶ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. *Solutio argumentorum quorundam circa Incarnationem Chriſti.* Pr. Τὰ δ' ἀνωτέρω πρὸς τοῦτο. Et *Epiſtolæ* novem. Præter opera ſupradicta proprio marte laborata, aliorum etiam lucubrationes è Latino Sermone in Græcum vertit Demetrius. *Anſelmi Cantuarienſis librum de Proceſ-*

* In notis ad Orat. Deliberat. col. 1282.

Processione Spiritûs S. Ejusdem Epistolam ad Walerannum de tribus Quæstionibus, ac præsertim de fermento & azymo; utriusque meminit L. Allatius *de Consensu* loco supra laudato. Ex *Augustini Sermonibus* capita quædam, & *D. Tho. Aquin. contra Gentes*, qui *Venetiis* extat MS. SÆC. XIV ab An MCCC.

LEVOLDUS NORTHOVIUS, natione Germanus, Patriâ Westphalus, in agro Marcano familiâ equestri natus, claruit anno MCCCLVIII. In Academiâ Erfordiensi tyrocinium literarum posuit, inde in Aulam ascitus Engelberti Comitis filios erudiendos suscepit. Anno MCCCVIII. ætatis trigesimo, severioribus Theologiæ studiis in Academiâ Avenionensi, ubi Clemens Papa V. sedem tunc temporis fixerat, animum seriò applicuit, deinde in patriam reversus, & Sacris Ordinibus initiatus, [illegible]us Sacerdotale per multos annos cum laude sustinuit, animámque literis humanioribus subinde relaxans, eximiam in historiâ & antiquitatibus (præsertim patriis) scientiam nactus est: hisce dotibus instructus, hortatu Engelberti Patroni sui ad Archiepiscopatum Colonienſ. nuper evecti, ad historiam scribendam octogesimo ætatis anno se accinxit: Extant ejus *Origines Marcanæ*, sive *Chronicon Comitum de Marcâ & Altenâ*, à prima origine usque ad an. MCCCLVIII. Opus illud cum Anonymi Continuatione ad annum MCCCXC. ex duobus MSS. Codicibus primus in lucem edidit, & notis brevibus illustravit H. Meibomius senior, typis Wechelianis impressum Hanov. 1613. *fol.* Idem recudi fecit H. Meibomius filius inter *Rerum Germanic. Scriptores*, Helmstad. 1688. *fol.* Tom. I. p. 373. *Catalogum* etiam *Archiepiscoporum Colonienſium*, à Materno primo Episcopo anno XCIV. usque ad Wilhelmum de Genepe anno MCCCXLIX. adornavit. Prodiit curâ ejusdem Meibomii jun. *Rerum German. Script.* Tom. II. p. 4. 1358.

JOANNES de FORDUN, gente Scoto-Britannus, patriâ Mernensis, vico sui nominis oriundus, Historicus insignis, claruit anno MCCCLX. Alius quippe omnino est à Joanne de Fordham Cœnobii Fordensis Abbate, qui Joanni Anglorum R. ab auriculari confessione fuit, & circa annum MCCX. floruit, ut rectè notavit Cl. Editor. Multum debet Joanni nostro Patria sua, multum recentiores Scotorum Historici ob Historiam suam tanto sudore laboratam, quam *Scoti-Chronicon* inscripsit. In isto opere, in quinque libros divisо, suæ Gentis Historiam à primâ origine usque ad media tempora Edoardi III. viz. annum MCCCLX. summa fide conscripsit: idem interpolavit & continuavit Magnus Mac-Ullac Fordunii discipulus. *Continuatio* extat MS. in Biblioth. Regiâ Westmonast. *Historia* prodiit curâ Cl. Tho. Gale, ex Cod. MS. quem olim possidebat Hector Boethius, inter XV. *Scriptores Rer. Angl.* Oxon. 1691. *fol.* 1360.

MANUEL CALECA, natione forsan Græcus, claruit Gregorio Palamâ junior, circa annum MCCCLX. Scripta quod attinet, præter ea quæ congessit Cl. Whartonus, supersunt nonnulla nobis etiam memoranda. Extant *Orationes* duæ, in *Circumcisionem Domini* una. Pr. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι. In *S. Stephanum* altera. Pr. Ὥσπερ ὁ ἥλιος πανταχοῦ μὲν τῆς γῆς τὰς ἀκτῖνας. Harum notitiam conservavit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 112. 115. Ejusdem *Orationes Theologicas* memorat, quarum etiam textam laudat, & lacinias duas exinde profert idem Allatius *adv. Creighton*, pagg. 435, 436. Idem fragmentum 1360. Vide Part. I. Append. p. 55.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

mentum satis amplum ex libro quarto contra Græcos, qui nativo sermone nondum prodiit, Græcè exhibet in Tractat. *de Purgatorio*, à pag. 12. ad pag. 20. aliud *ibid.* p. 311. nonnulla *lib. de Consens.* coll. 1332, 1333. 1360. Opus Græcum integrum extat MS. in *Biblioth. Regiâ Parisiensi*, Cod. 901. Grammatica etiam Græca MS. habetur *ibid.* Cod. 1992.

1362. AMALRICUS AUGERII, patriâ Biterrensis, (non Bononiensis uti conjicit Vossius) ex Ordine S. Augustini Monachus, ac Monasterii B. Mariæ de Aspirano, diœcesis Helenensis, Prior, claruit anno MCCCLXII. *Chronicon Pontificale* ex ccix. scriptoribus collectum ordine Alphabetico contexuit, ac Urbano Papæ V. nuncupavit: Pontificum neminem post Joannem XXII. in isto opere memorat, nec ipsius Joannis ultra sextum Pontificatus annum res gestas persequitur. Hunc passim laudat celeberr. Annal. Continuator *, ac præclaris ornat elogiis, *quo neminem fideliorem aut accuratiorem Chronographum eo tempore reperiri asserit.* *Chronici* supradicti partem, *Vitas*, viz. *Clementis* V. & *Joannis* XXII. *PP.* è tenebris produxit, & notis uberrimis illustratam edidit Cl. Baluzius, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. col. 95. 185. Opus integrum extabat MS. apud P. Scriverium, teste G. Vossio, de *Hist. Lat.* lib. III. c. 1. p. 531. Scripsisse etiam *Historiam belli contra Albigenses* testatur Sandæus *not. & animadv. in* Voss. Hist. Lat. p. 202.

* Spondan. ad ann. 1310. n. iv.

1362. PHILOTHEUS, cognomento *Coccinus*, Patriâ Græcus, primò Monachus Sinaita, deinde Præpositus Monasterii in Monte Atho, postea Heracleæ Metropolita, ac tandem Patriarcha CP. claruit anno MCCCLXII. Hunc miris laudibus extollit, prudentiámque ejus, ac eruditionem, pietatem ac sanctimoniam, quâvis datâ occasione, in historiâ suâ deprædicat Joan. Cantacuzenus Imp. Scripta quod attinet, edita pleráque recensuit Cl. Whartonus, & nonnulla inedita; accuratiorem eorum notitiam adhibere liceat. *Ordo Sacri Ministerii* à Philotheo institutus, prodiit Græcè & Latinè curâ Jac. Goari *Eucholog.* sive *Ritual. Græcor.* Paris. 1647. *fol.* p. 1. *Doctrina* collecta ex Joan. Chrysostomo, & aliis Patribus super Evangelium de Publicano & Pharisæo. Pr. Ἡ ὰς τ̃ τελώνην καὶ τ̃ φαρισαῖον παραβολὴ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ γυμνασία τις. Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* XLVII. n. vii. *Capita Ascetica decem*, quorum quinque priora & pars sexti ob defectum unius vel duorum foliorum desunt; reliqua habentur MS. *ibid. Cod. Theol.* CLXXIX. n. xiii. In eadem Bibl. *Cod. Theol.* CXCII. n. xiii. reperiuntur MSS. *Capita Ascetica* xl. nisi quod unius itidem folii defectu quinque priora desint; sextum sic incipit. Ὅταν ἐν ἕξῃ τινὶ γένωμεθα ἐγκρατείας. Integra ut videtur extant in *Cod. Reg. Parisiensi* 853. horum meminit Pollevinus, alterius cujusdam Philothei opus existimans, conjecturâ autem aberravit vir eruditus. *Oratio Ascetica, quod custodiâ cordis observentur etiam præcepta Christi.* Pr. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ τοῦ Πατρὸς τὸ ἀϊδίου σοφία καὶ δύναμις, φησίν· Ὁ ἀγαπῶν με. MS. in eodem *Codice Vindob.* n. xiv. *Sermonum quorundam Asceticorum Fragmenta* MSS. habentur *ibid. Cod. Theol.* CCCV. n. xx. *Oratio in omnes sanctos.* Pr. Καὶ τὸ λέγειν μὴ ἁπλῶς τὰ περὶ ἁγίων ἑκάστου διηγήσεις, καὶ θαύματα καὶ ἀγῶνας ἐκείνων. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon.* p. 97. extat MS. *Vindob. Cod. Theol.* CCLXXIX. n. iv. & in *Vaticanâ.* Notet Lector *Compendium de Oeconomia Christi* hujus Orationis partem esse, non integrum tractatum.

Vid. Part. I. Append. p. 58

Oratio

Oratio in S. Anysiam. MS. in *Biblioth. Vaticanâ*, teste Possevino. *Oratio in S. Demetrium Martyrem & Myroblytam.* Pr. Δημήτριε ἡμῖν τῦτο συλλέγω ἐκ τ̃ λόγων ἀφορμὴ σοφίας ὁμιλεῖν. MS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCI. n. i. *Orationes tres* ad Helenam Imperatricem, *de Beatitudinibus Evangelicis.* Pr. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τ̃ν οὐρανῶν. MS. *ibid.* n. ii. *Epistola* ad Petriotam Barlaami sectatorem, *Quod uti S. Trinitas unus sit Deus, sic etiam una sit Deitas, & de Divinâ Operatione.* Pr. Χθὲς ἐκ δευτέρου μοι τις τ̃ συνήθων ἀγγελίαν ἦκε κομίζων. MS. *ibid.* n. iv. & in Cod. Reg. Paris. 1752. *Dissertatio* ad M. Domesticum Palæologum *de Deitate*, occasione sumpta ex scriptis *Antirrheticis D. Basilii adv. Eunomium.* MS. *ibid.* n. v. Ad eundem M. Domesticum *Dissertatio de divinâ Christi transfiguratione in monte Thabor, & de Lumine quod ibi Discipulis apparuit.* Pr. Ἐπεὶ ἡ τὰς λέξεις καθ' ἡμῶν συνοφαντίας τε ἐκ καινοτομίας. MS. *ibid.* n. vi. De *Præceptis Domini.* MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 853. iterumque *ibid.* 932. in quo, dictum opus excipiunt *Theoremata Ethica, Physica, Theologica*, atque excerpta è variis Auctoribus, nostri Philothei ut videtur labore congesta. Vide Labb. *Catal. MSS.* pagg. 92. 95. *Orationes* sive *libri tres* contra Niceph. Gregoram *de lumine in Monte Thabor. Libri alii* XII. contra ea quæ idem Nicephorus *in Dialogis* scripserat *de Divinâ essentiâ & operatione.* Hi XV. MSS. extant in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 711. *Regiâ Paris.* Cod. 80. *Bavaricâ* Cod. 111. & in *Vaticanâ. Sermones Dogmatici* duo adversus Barlaamum & Acindynum de *Divinitate, & Divino lumine* synodo oblati. Habentur MSS. in *Biblioth. Regis Gallorum*, Cod. 1752. & in *Augustanâ, Subsell.* II. Cod. 23. Hos in *Indice Auct. Græc. editorum* recenset Cl. du Cangius, quo autem loco aut tempore lucem aspexerunt non indicat, nec ullam omninò editionis notitiam aliunde expiscari licuit. Scripsit denuo Philotheus *Canones* & *Acoluthias*, hoc est, *Cantica & Officia Ecclesiastica*, quorum nonnulla supersunt. *Canon* sive *Canticum Ecclesiast.* in S. Georgium Martyrem. Pr. Ἀναστάσως ἡμέραν κατιδόντες λαμπρὰν. *Acoluthia*, sive *Officium Ecclesiast.* in Greg. Palamam Archiepiscopum Thessalonicens. unà cum inserto *Synaxario* Vitæ ipsius, *Dominicâ τ̃ ὀρθοδοξίας*, i. e. *Secundâ jejuniorum* cani solita. Γρ. Πάσης σωτηρίων ἄσμαν. Extant MSS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CLXXXVII. In eâdem *Bibliothecâ* Cod. CCI. n. iii. habentur Græcè MSS. *Cantica duo Ecclesiastica* in eundem Palamam *Thaumaturgi* nomine insignitum, unà cum *Acoluthiâ* in ejus memoriam. *Primum Canticum* sic incipit, Ἐυφραίνου ἐν κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη. *Secundum* hoc modo, Χάρις τ̃ εὐσεβείας φύσει. *Acoluthia* his verbis concipitur, Πατερ ἱερὲ Γρηγόριε, σὺ τ̃ Θεὸν ἐκ παιδὸς ἀγαπήσας ἐξέφυγες ὑλικὴν ἀφροσύνην. De his in Gr. Palamam officiis consulatur L. Allatius *de Lib. Eccl. Græc. Dissert.* II. à pag. 193. ad pag. 219. fragmenta quædam ex illis profert idem Allatius *adv. Hottinger.* p. 215. Scripsit etiam *Tractatum Astronomico-Theologicum de significatione circumvolutionis Syderum*, cujus non nisi titulus & paucula initialia verba supersunt MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCCV. n. xi.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JOANNES MILICIUS vel MILITZIUS, natione Bohemus, obscuris quidem natalibus ortus, verùm pietate & eruditione illustris, claruit anno MCCCLXII. Ecclesiæ Pragensis Archidiaconatum eo animo deposuit, ut sacris Concionibus unicè vacaret: Hujus Sermonibus ductæ (diu enim in illâ urbe Prædicatoris munus sustinuit) 1362.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. mulieres meritoriæ, desertis lupanaribus, castitatem & sanctimoniam excoluerunt, ipsumque lupanar Caroli Imp. jussu in Claustrum conversum est. Nihil prius in votis habuit Milicius noster, quam ut degeneres sæculi sui mores in meliùs efformaret, fideique & disciplinæ corruptelas detegeret simul & sanaret. Adventum etiam Antichristi non tam prædixit, quam monstravit, unde apud Inquisitores Hæresis delatus, ad sedem Romanam provocavit: paucis post diebus quàm Romam pervenerat, morbo correptus ipso D. Petri die Festo anno MCCCLXXIV. animam piè exhalavit. Hunc laudat M. Flaccius Illyr. *Catal. Test. Verit.* col. 1795–6. Lucubrationes recensuit Bohusl. Balbinus, qui Vitam ejus ab Anonymo scriptam ex *Cod. MS. Trebonensi* descripsit, & publici juris fecit. *Miscel. hist. Bohem.* Decad. I. l. II. p. 43. Extant ex fide Balbini *Conciones Quadragesimales* MSS. *in Biblioth. S. Clementis Pragæ*, sub *litera* N. 206. iterúmque 216. *Prothemata de B. Virgine* MSS. *ibid.* 301. *Postilla in Evangelia*, in duos Tomos distributa; prior habetur MS. *ibid.* 404. & in *Biblioth. Trebonensis Cœnobii* sub. *lit.* F. Cod. 2. posterior in eadem *Trebonens. Biblioth. lit.* M. *Sermones de Tempore & de sanctis* MSS. *ibid. lit.* O. *Opuscula* denique MSS. in *Biblioth. S. Clementis, lit.* O. Cod. 216.

1365. JOANNES de LIGNANO, natione Italus, patriâ Mediolanensis, Bononiæ per multos annos studiis incubuit, unde & Bononiensis à quibusdam dicitur, claruit anno MCCCLXV. ad annum MCCCC. detrudit Oudinus, malè. Ob eximiam in utroque Jure peritiam, *Legum & Philosophiæ summus capitaneus vulgò audit.* Ad Gregorium XI. Legatus missus anno MCCCLXXVII. Vicarius ejus generalis in civitate Bononiæ constituitur, ibique anno MCCCLXXXIII. naturæ debitum persolvit. Varia scripsit; *Juridici* potissimum argumenti, nonnulla etiam *Theologici. De pluralitate Beneficiorum* Urbani P.V. jussu, Paris. 1512. *De horis Canonicis; de censuris Ecclesiasticis; de Ecclesiastico interdicto; de Amicitiâ; de Bello & Duello:* Opera hactenus numerata edita habentur inter *Tractatus Tractatuum* Lugduni 1549. Tom. XV. XVI. XVII. & inter *Tractat. Univers. Juris.* Venet. 1584. Tom. XII. XIV. XV. opusculum autem *de Duello*, prout in impressis extat, postremam solummodo tractatus *de Bello* partem esse docet Baluzius, qui integer habetur MS. in *Bibl. Colbertinâ*, Cod. 978. *Epistola* ad Petrum de Lunâ Card. quâ eum cæteróque Cardinales ab electione novi Pontificis adversus Urbanum VI. dehortatur, extat MS. *ibid.* Cod. 811. hujus partem edidit Odoric. Raynaldus *ad annum* 1378. *Oratio* ad Phil. Caraffam Cardinalem designatum, cum ei pileum rubrum Urbani P. VI. nomine tradidit, MS. *ibid.* Cod. 814. Pro Electione Urbani P. VI. tractatus quem *de fletu Ecclesiæ* inscripsit, Jacobo de Sevâ à nonnullis tributus; opus in duas partes dispescitur, prioris fragmenta quædam edidit Raynaldus ad *eundem annum*, posteriorem integram ad finem Tomi XVII. *Annal. Eccles.* Utraque pars habetur MS. *ibid.* Cod. 813. ubi & tertius Tractatus pro Urbano sub titulo *Novarum Allegationum* reperitur, qui posterioris partis *Appendix* quædam censeri debet, teste Baluzio *not. ad Vit. PP. Aven.* col. 1404. *De Pace*, seu, *de Pace Animæ* tractatus. MS. *ibid.* Cod. 685. *Commentarii in libros Decretalium*, in *Biblioth. majoris Ecclesiæ Bononiens.* MSS. asservantur. In *Clementinas* etiam eum commentâsse testatur Zabarella. *Lecturæ* habentur MSS. in *Biblioth. Regis Anglorum* in ædibus Jacobæis, Cod. 682. Denique Lucu-

Lucubrationum ejus volumina V. extant MSS. in *Biblioth. Ecclesiæ Cathedral. Patav.* teste Thomasino. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JOANNES TINMUTHENSIS, qui aliquando *Joannes Peccator* nominatur, gente Anglus, Tinmuthæ in Northanumbranorum finibus ad ostium Tini fl. villæ non ignobilis Vicarius, & Ord. Bened. ad S. Albanum Monachus, claruit anno MCCCLXVI. Cum Ecclesiarum Archiva, & Monasteriorum Bibliothecas perscrutâsset, Veterúmque Scrinia evolvisset, ad historiam Ecclesiasticam illustrandam animum adjecit; Virtutémque & Pietatem per priorum exempla posteris commendare satagens, plurimorum Sanctorum Vitas literis mandavit. Hujus *Historia aurea* circa annum 1360. scripta, extat MS. in *Biblioth. Lambethanâ* tribus prægrandibus voluminibus comprehensa; Opus à Reverendiss. nostro Usserio sæpius laudatum, necnon D. H. Spelmanno, D. G. Dugdalo, H. Whartono, ut alios taceam. Habetur etiam MS. cum Supplemento in *Bibl. Coll. Corp. Christi* apud Cantabrigienses. *Sanctilogium*, id est, Vitæ Sanctorum, utriusque sexûs pietatis laude celebrium: de hâc lucubratione non racemos quosdam, sed plenam quod aiunt vindemiam reportavit Joan. Capgravius in *Catal. Sanctorum Angliæ*, cujus operis non tam *auctor* quam *exscriptor* audire meruit. Ex Tinmuthensis Sanctilogio *Vitam S. Paterni Venetensis Episcopi*, edidit Bollandus. *S. Bregwini Archiep. Cantuar.* Osberno perperam ascriptam Whartonus noster, *Angl. Sacr. Tom.* II. p. 75. Exigua ejus pars sex sanctorum Vitas complexa habetur MS. ad calcem tertii volum. *hist. aureæ* in *Bibl. Lambeth.* Integrum, ni fallor, opus, Vitas clvii. continens, MS. *in Biblioth. Cotton. Tiberius*, E. I. quibus subnectuntur *Orationes*, *Antiphonæ*, aliáque *incidentia*. Vid. Catal. MSS. Cotton. p. 28, 29. Alia opera Theologica ex Bostono Buriensi recenset Balæus, nempè *Commentarium* in *Genesin*, *Exodum*, &c. quæ nullibi quod sciam extant. Vide Balæum *Cent.* vi. p. 467. 1366.

WILHELMUS ab HAZENBURG, natione Bohemus, Arnesti Archiepisc. Pragensis discipulus, eique summâ amicitiâ junctus, claruit anno MCCCLXVI. Hic amplissimâ familiâ natus ad Ecclesiæ Wisiehradensis Decanatum (quæ dignitas eo tempore primis par erat) promotus, Cæsarei legati ad Pontifices munus obiit: In istis legationibus librorum cupidus, plurimos optimæ notæ codices corrasit, & Bibliothecam pretiosissimis libris refertam post se reliquit, quam Carolus IV. Imp. post obitum ejus ingenti pretio emptam Universitati Carolinæ donavit. Scriptis consignavit *Vitam Arnesti Archiepiscopi Pragensis*, quam ex Cod. MS. *Biblioth. Colleg. Crumlovienſis Soc. Jesu*, primus eruit, ac *Miscellaneis suis Historicis regni Bohemiæ* inseruit Boh. Balbinus, *Decad.* I. *lib.* IV. *p.* 80. Arnesti *Aspirationes* & *Vota quædam* subjunxit Cl. Editor. *ibid.* p. 89. 1366.

JORDANUS de QUEDLINBORCH, natione Germanus, patriâ Saxo, (unde & à nonnullis Joannes *de Saxoniâ* dicitur, verùm à Joanne de Saxoniâ qui circa annum MCCXXIII. floruit omninò alter,) ex instituto S. Augustini Monachus, & Lector Magdeburgensis, claruit anno MCCCLXX. à Trithemio ad ann. MCCCCX. perperam dimissus, quippe qui anno MCCCLXXX. diem extremum clausit. Opera vigiliis suis lucubrata nonnulla typis excusa lucem viderunt, nonnulla manu exarata in Bibliothecis adhuc delitescunt. Sunt autem 1370.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

hujuſmodi *Opus Sermonum de Sanctis*, prodiit Pariſ. 1500. 4*to*. 1521. *Opus Poſtillarum & Sermonum ſuper Evangel. Dominical.* Argent. 1483. Extat MS. *in Biblioth. Trajectinâ.* 2 Vol. *De Vitis Fratrum Ordinis ſui*, libri IV. duo priores habentur MSS. *ibid.* Prodierunt integri notis Auguſt. Sabothii ejuſd. Ord. illuſtrati. *Leodii.* 1625. 8*vo*. *Vita S. Monicæ D. Auguſtini matris*, ex ipſius Auguſtini libris concinnata, eam edidit Bollandus ad d. iv. *Martii*. *De quatuor Communionibus, locali, ſpirituali, temporali, proportionali*, quæ neceſſariæ ſunt eis qui Monaſticam vitam profitentur: Antonius Maſſa edidit *Pariſ.* in Italicum Sermonem tranſtulit Aug. Fivizenus, ac *Romæ* 1586. edendum curavit. *Collectaneum*, ſeu *Speculum Auguſtinianorum* ex Aur. Auguſtini operibus collectum, & Fratr. ſuis Eremitis Auguſt. Pariſ. nuncupatum. Pr. *Quia juxta dictum Sapientis.* Extat MS. in *Biblioth. Cœnobii Fr. Auguſtin. ad Pontem novum Pariſ.*

1370. JOANNES de HILDESHEIM, natione Germanus, patriâ Weſtphalus, ex Ord. Carmelit. Monachus, Petri Thomæ iſtius Ord. Generalis diſcipulus, cujus ſubſidio in bonis literis excolendis Avenione uſus eſt, claruit anno MCCCLXX. Extat ejus opere laborata *Hiſtoria de tranſlatione trium Regum* [Magorum] ad Florentium Epiſc. Monaſterienſem, *Coloniæ* edita. *Speculum ſontis Vitæ*, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 1143. *De Ordine Carmelitarum Dialogus* inter Directorem & Detractorem, MS. *ibid.* Cod. 3429. Plura alia ejus ſcripta memorat Trithemius, viz. *Chronicon Hiſtoriarum*; *De Monſtris in Eccleſiâ: De Antichriſto*; *contra Judæos*; *Sermones* inſuper, & *Epiſtolas*, quibus etiam *Carmina* addit Poſſevinus.

1373. Vide Part. I. Append. p. 63. ISAACUS ARGYRUS, natione Græcus, inſtituto Monachus, Barlaami diſcipulus & hyperaſpiſtes, uti ex Simeone Theſſalon. notavit H. Whartonus; claruit anno MCCCLXXIII. ob ſingularem in diſciplinis Mathematicis peritiam præcipuè inſignis. Scripſit, ex fide Sixti Senenſis * & Poſſevini †, *Homiliam* in verba illa Domini, *Hæc mando vobis, ut diligatis*, &c. *Encomium in Demetrium Martyrem*; ubinam verò loci aſſervantur non comperi: Extat noſtri Iſaaci *de regimine Novitiorum liber.* Pr. Αὐτη ἔξιν ἡ σώφρων, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 5. & cujuſdam Iſaaci Anachoretæ (ſortè noſtri) tractatus *De Monaſticâ Politiâ*; *De Virtutibus & Vitiis*; & *Expugnatio Superbiæ*, MSS. *ibid.* Cod. 290. *Computus duplex* nativo ſermone lucem vidit, quorum alterius *excerptum* notis ſuis doctiſſimis illuſtratum Latinè exhibuit Joſ. Scaliger cum Hippolyti *Canone Paſchali* Gr. Lat. Lug. Bat. 1595. 4*to*. p. 25. Alia ejus *Opera Mathematica* laudat idem vir eruditiſſ. *Iſagog. Chronolog. Canon.* paſſim; quæ, uti & *Poetica* nonnulla in variis Europæ *Bibliothecis*, *Vaticanâ*, *Cæſareâ*, *Bodleianâ*, *Regis Pariſ.* (ut privatas omittam) MSS. ſparſim deliteſcunt: de quibus (quoniam non ſunt hujus loci) conſulantur Ger. Voſſius, Poſſevinus, & librorum MSS. Catalogi.

* Bibl. Sanct. l. iv. p. 270.
† Apparat. Sec. Tom. I. p. 974.

1375. MATTHÆUS de CRACOVIA, gente Polonus, Theologiæ Magiſter in Gymnaſio Pragenſi, & in eâdem urbe Presbyter, verum à popularibus ſuis malè habitus loco cedere coactus eſt; claruit anno MCCCLXXV. Tractatum edidit *de celebratione Miſſæ*, Henrico Epiſcopo Warmienſi nuncupatum, qui ſub titulo *Conflictus Rationis & Conſcientiæ de ſumendo vel abſtinendo à Corpore Jeſu Chriſti*; MS.

MS. habetur in *Biblioth. Colleg. Caio-Gonvil.* apud Cantabrigienſes, Cod. 828. n. iii. & in *Trajectinâ*. In eo diſputatur *utrum expediat & deceat Sacerdotes continuare Miſſas vel Laicos frequenter communicare*, quo titulo prodiit excuſum *Menningæ*, 1494. 4to. Alia ejus opera Theologica, *De Prædeſtinatione*; *De Contractibus*; *Sermones*, &c. recenſent Trithemius, Simlerus, & Poſſevinus. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

NILUS PATRIARCHA, primò Monachus, deinde poſt mortem Macarii qui Philotheum excepit, ad thronum Patriarchalem CP. evectus anno MCCCLXXVIII. Hunc viginti annos Eccleſiæ præfuiſſe vulgò traditur, verum ex accuratiori Patriarcharum ſerie à Labbæo editâ ſatis certum eſt eum non niſi octo annos Cathedram adornâſſe, annoque MCCCLXXXVI. mortem obiiſſe. Hujus meminit Simeon Theſſalonicenſis, *Dial. contra Hæreſ.* Σοφωτατος Νειλος τὸ μὲν ὄνομα [Φιλόθεος] ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκοπήσας ἐκκλησίας. Extat ejus *Oratio Supplex ad Deum contra Barbarorum incurſionem, bellum inteſtinum, famem, peſtem, & mortem ſubitam*, à nonnullis Nilo Aſcetæ perperam tributa; hanc in linguam Latinam tranſtulit, & verſionem iſtam abſque contextu Græco edidit Joan. Sambucus, *Patav.* 1555. 4to. Habetur Græce MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Hiſt.* LV. n. iii. 1378.

JOANNES FABRI, natione Gallus, patriâ non Duacenſis uti vulgò ſcribitur, ſed Pariſienſis, in ea enim urbe *ſe natum, nutritum, & in Jure Canonico Doctoratum adeptum* ipſe teſtatur; ex Abbate S. Vedaſti Atrebatenſ. Epiſcopus Carnotenſ. factus, & Ludovici Ducis Andium Siciliæ R. Cancellarius, claruit anno MCCCLXXVIII. obiit anno MCCCXC. Scripſit ex fide Steph. Baluzii Tractatum de Schiſmate adverſus Joannem de Lignano quem *de Plantu honorum* inſcripſit, formâ Dialogi inter Doctorem Bononienſem & Pariſienſem. Extat MS. in *Bibl. Colbert.* Cod. 812. 814. *Expoſitionem rerum in Galliâ geſtarum*, circa annum MCCCLXXVIII. Comiti Flandriæ traditam; hujus meminit Baluzius *not. ad Vit. PP. Aven.* col. 1261. eamque in Tomo iv. *Hiſtoriæ Univerſitat. Pariſ.* editam eſſe teſtatur. *Oratio ejus ad Gregorium P.* XI. *Caroli* V. *Francorum R. nomine*, extat MS. *ibid.* Cod. 822. *Diarium* denique *hiſtoricum*, quo res geſtas omnes quibus interfuerit, ſingulis diebus prout geſtæ ſunt, ab anno 1381. ad annum 1388. ordine deſcripſit, habetur MS. *ibid.* Cod. 587. patrio, ut videtur, ſermone conſignatum. Hoc Diario multum uſus eſt Baluzius in notis ſuis, uti ipſe fatetur col. 1305. Notandum eſt Quæſtionem iſtam de *Schiſmate* doctiſſimos quoſque iſtius ſæculi viros exercuiſſe, quorum alii Urbani VI. alii Clementis VII. partes ſecuti ſunt: Unde in immenſum adeò excrevit iſta Controverſia, ut xxxii. volumina ultrocitróque ſcripta in *Archivis Vaticanis* adhuc dum MSS. habeantur, uti Alf. Ciacconius teſtatur. 1378.

STEPHANUS BYRCHINGTONUS, gente Anglus, patriâ Cantianus, Vico de Byrchinton in Inſulâ Taneto oriundus, Cœnobii Cantuarienſis ex Ordine Benedicti Monachus, claruit anno MCCCLXXX. *Archiepiſcoporum Cantuarienſium Seriem & Vitas* ab Auguſtino Romano anno DXCVII. ad Wilhelm. Courtney, ann. MCCCLXXXI. contexuit. Opus iſtud *Antiquitat. Britannic. Auctor* ſæpiùs laudat, præſertim in *Vitâ Joannis Stratford*, ubi integras exſcribit paginas, uberius quam quo Whartonus uſus eſt exemplar nactus; unde 1380.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

unde duplicem ſui operis editionem, arctiorem unam quæ in anno 1368. deſinit, auctiorem alteram ad ann. 1382. diductam, Stephanum noſtrum adornâſſe ſuſpicatur idem vir eruditus, qui breviorem iſtam ex *Codice Lambethano* deſcriptam publici juris fecit *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 1. cui etiam *Simonis Sudburii Vitam* ex Wilh. Chartami *Speculo Parvulorum* in *eadem Biblioth.* MS. ſubjunxit. *ibid.* p. 49. In eodem Codice habentur MSS. *De Regibus Angliæ*; *De Pontificibus Romanis*; & *De Imperatoribus Romanis Commentarii*; quos Byrchingtono noſtro pari fiduciâ aſcribit; ac *Epiſcoporum Elienſ. Catalogum* à Pitſæo memoratum ei abjudicat Cl. editor, qui & erroris Pitſæani fundamentum ſolici conjecturâ detexit. *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* p. 20.

1380. HENRICUS de HUECTA, ſive *de Oita*, (unus enim idemque eſt, duos licet fecerit Simlerus & ex eo Poſſevinus,) natione Germanus, ex Ord. Carmelit. in Academiâ Viennenſi Profeſſor, Henrici de Haſſiâ æqualis ac coadjutor, claruit anno MCCCLXXX. Ob Propoſitiones quaſdam Curiæ Romanæ placitis parum congruas hæreſis notam vix evitavit, à Joanne tamen Gerſono M. Franciæ Cancellario multum laudatus. Extat hujus *Tractatus de Contractibus*, inter Gerſonis opera ſæpius impreſſus, ſeorſim autem prodiit *Pariſ.* 1506. 4to. *Propoſitiones & earum Explicationes*, vidit H. Illyricus, quarum portiunculas nonnullas exhibet. *Catal. Teſt. Verit.* col. 1800. Scripſit porrò ex fide Trithemii & Pantaleonis, *ſuper* iv. *libr. Sententiarum*; *De Conceptione B. Mariæ*; *Sermones*, &c.

1384. Vide Part. I. Append. p. 66.

EMANUEL PALÆOLOGUS, *Manuel Imperator* vulgo dictus. Joannis Palæologi F. Andronici junioris N. claruit anno MCCCLXXXIV. à Patre in Imperii conſortium adſcitus, ab anno MCCCXCI. ſolus regnavit. Plurima eruditionis ac pietatis ſuæ monumenta poſt ſe reliquit. Edita è Cl. Whartono memorantur, quæ typis nondum commiſſa in Bibliothecis etiamnum latent, quorum notitia ad nos pervenit, recenſebimus. *Oratio in Dormitionem Deiparæ.* Pr. Ὦ Θεοῦ μῆτερ, καλὸν γὰρ οἶμαι τὸ μέλλον χαρίσει. Hujus meminit L. Allat. *de Simeon*, p. 114. *Oratio de peccato, de non deſperando, & de Divinâ Providentiâ.* Pr. Ὁ λόγος ὅτος ὃν ἐκ ἰδίας ἡμῖν τὸ βίον ἄρισα Δημοζωγραφήσας. Allat. *ibid.* p. 102. *Sermo Apologeticus* ad Latinum quendam Pariſiis agentem, qui in figurâ Syllogiſmi ad eum ſcripſerat, *de Proceſſione Spiritus S.* capitibus clvii. conſtans. Pr. Κρεῖττον ἂν ἦν σοι ταῦτ' ἃ σοι πρὸς ἡμᾶς εἶπεν. Hujus etiam meminit Allatius *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. ſect. iii. col. 854. Eundem in *Biblioth. Vaticanâ* MS. extare, uti & *Epiſtolas* nonnullas teſtatur Simlerus. *Dialogus cum Matre ſua de Nuptiis.* Pr. Βασιλεὺς· Ὦ μῆτερ, εἴ ποτε ἄλλως εἶχον δόξης περὶ τοῦ πράγματος. Extat MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philoſ.* XCVIII. n. vi. in eodem Codice, uti & in Cod. XLII. varia habentur noſtri Manuelis opera, *Preces*, *Cantica*, & *Canones*, utrum ab editis diverſa, cum editio illa à Leunclavio adornata non ſit in promptu, dicere non poſſum. *Dialogus cum nobili quodam Perſa*, ut fingit, *ſuper Religione Chriſtianâ*, *ac præcipuis fidei myſteriis*, *deque Mahometiſmi impietate*; opus egregium in xxvi. *dialogos* partitum habetur MS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 1385. In eâdem *Bibliothecâ* Cod. 1843. reperitur *Onirocriticum* hactenus ineditum, teſte du Cangio. *Canones Vitæ Spiritualis*; *Poemata in S. Demetrium*, *& alios Cœlites*, *& Encomium*

um Theodoræ Theſſalonicenſis, Manuelis noſtri opere laborata ſe legiſſe teſtatur Geo. Phranzes *Hiſt. Byzant.* l. II. c. 5. p. 114. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JACOBUS de THERAMO, natione ut videtur Italus, Canonicus Aprutinus, & Archidiaconus Averſanus, claruit anno MCCCLXXXIV. Scripſit *de Romani Pontificis Monarchiâ*, librum quem *Monarchiale* appellavit, Opus ex Car. Molinæi judicio blaſphemum uti refert Simlerus: *De Redemptione generis Humani* tractatum, in duas partes, ut videtur, diſtributum; quarum una *Diſputatio eſt inter Eccleſiam Chriſti & Synagogam Satanæ*, & *Conſolatio Peccatorum* dicitur; Extat MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 775. 1819. aliiſque: altera eſt *Tractatus judicialis*, ſive *Actio Cauſidica inter Deum & Diabolum*, & *Belial* prænotatur. MS. in *Bibl. Colleg. Baliol.* apud Oxonienſes. *De Remediis Converſorum*, lib. xii. MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2668. *In Clementinas* etiam ſcripſiſſe dicitur: *Commentarius* ejus in quatuor libr. *Sententiarum* in publicum prodiit, *Auguſt. Vindel.* 1472. De *Prophetiis* ejus legimus in Articulis contra J. Huſſum in Concilio Conſtant. prolatis. Vide Conc. Tom. XII. col. 133. 1384.

PETRUS HERENTALIUS, patriâ Brabantus, ex Ord. Præmonſtrat. Cœnobii Floreffienſis Prior, claruit anno MCCCLXXXV. Scripſit *Compendium Chronicorum*, ab orbe condito ad an. MCCCXCV. Joanni Epiſcopo Leodienſi nuncupatum, quod MS. extat in *Biblioth. Floreffienſi*, & in *Colbertinâ*, Cod. 751. Ex hoc opere, ut videtur, *Vitas Pontificum Rom.* VII. deſcripſit, *viz.* Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Urbani V. Gregorii XI. Clementis VII. ac notis ſuis uberrimis locupletatas publicæ luci donavit Steph. Baluzius *Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 179. 237. 309. 361. 413. 483. 539. 1385. Vid. Part. I. Append. p. 68.

MANUEL CHRYSOLORAS, patriâ Byzantinus, eximius Græcarum literârum in Italiâ inſtaurator, claruit an. MCCCLXXXIX. Præter Epiſtolas à Whartono recenſitas, nonnulla etiam argumenti Theologici conſcripſit, ac, veluti animum cum cœlo mutâſſet, Latinorum dogmata non ſolum amplexus eſt, verum etiam ſcriptis propugnavit. Extat ejus *de Proceſſione Spiritus S.* contra Græcos tractatus, brevis quidem, ſed ex Allatii ſententiâ ſatis acutus & ſolidus. Pr. Ῥωμαίοις γεάφων ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τῆς ἁγίας πνεύματος φησὶν· Hujus meminit L. Allatius *adv. Creighton*, p. 4. Habetur MS. *Pariſ.* in *Cod. Naudæano*, 32. *Epiſtolæ* ejus nonnullæ extant MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philoſ.* CCXLV. n. vi. Plures in *Bibl. publ. Lugduno-Batavâ*, n. xlv. S. Gregorii Magni *Miſſam* ex linguâ Latinâ in Græcam tranſtulit, uti nos docet L. Allatius *de Georgiis*, p. 362. Extat MS. in *Bibl. Barberinâ*, Cod. 75. Hoc tempore claruit & *Joannes Chryſoloras*, vir dicendi ac diſputandi peritus, Barlaami Monachi partes tutatus, à Greg. Palamâ profligatus. Vide Phranz. *Chro. Byzant.* l. I. c. 12. p. 56. Huic fortâſſe tribuenda eſt *Diſputatio*, cujus meminit Poſſevinus *Append.* p. 49. inter Græc. MSS. Manuel. Eugenici. 1389. Vide Part. I. Append. p. 67.

MATTHÆUS PATRIARCHA, Metropolita primò Cyzicenus, deinde Patriarcha CP. renunciatus anno MCCCXCV. à Genebrardo, Onuphrio, & Frehero omiſſus, inter Calliſtum II. (qui Antonio ejus nominis quarto ſucceſſit, tres ſolummodo menſes throno potitus) & Euthymium reponendus: hujus Patriarchæ mentionem facit Sylveſter Sgyropulus *Hiſt. Concil. Florent.* ſect. II. c. vii. p. 5. obiit 1395.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. obiit anno MCCCCVIII. Extat ejus *Testamentum*, sive *ultima voluntas & Doctrina*, i. e. Fidei Confessio. Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hist.* LV. n. i. à fol. 1. ad fol. 43. *Hypotyposis*, sive *Informatio ad seipsum, & ad Episcopos sibi subjectos, & ad Clerum Magnæ Ecclesiæ* CP. Anno Christi MCCCXCVIII. scripta, habetur Græcè MS. *ibid.* n. ii.

1398. DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, patriâ Thessalonicensis, adolescens adhuc ob raram indolem, & egregias animi dotes Joan. Cantacuzeno jam Monacho primum innotuit, & ab eo Manueli Imp. velut summis rebus idoneus, & præcipuè in arduis sagax, commendatus CPolim. abiit, reliquum vitæ spatium in Aulâ transacturus, variis legationibus functus, & ad difficiliora regni negotia admotus, claruit anno MCCCXCVIII. Scripta quorum nulla lucem adhuc aspexerunt sunt hujusmodi. *Encomium in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Δημήτριος τὸ γλυκὺ ἀσάγμα, καὶ θαυμαστὸν ὄνομα. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon*, p. 85. & *contra Creighton*, p. 6. *Contra Demetrium Cydonium pro Nicolao Cabasilâ de Processione Spiritûs S. dialogus.* Pr. Μέγας μὲ ὁ περὶ ἐμοῦ λόγος καὶ ἡμῶν πόλεμος. Allat. *ibid. Dialogus alter contra Latinos.* Pr. Τί ὃ τὸ κατηγορεῖν ὦ Θεόδωρε καὶ τίνες οἱ τοῦτο χρώμενοι. Allat. *ibid.* horum alteruter, ut videtur, habetur Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 720. n.i. Ubi & *Refutatio Epistolæ* ad ipsum missæ per Legatos Papæ *de Processione Spiritûs S.* n. ii. *Tractatus ex libris Nili Thessalonicensis* contra Latinos *de Processione Spiritus S.* Pr. Ἀρχαῖα δόξα τῇ ἐκκλησίᾳ. Allatius *ibid.* Extat & in *Bibl. Bodleian.* Cod. 3377. *Tractatus contra Latinos* Græcè MS. *Epistola* ad Barlaamum *de Processione Spiritûs S.* Latinè extat ex ipsius Barlaami, ut videtur, versione, unà cum ipsius *Responsoriâ* in *Bibliothecâ Patrum Coloniens.* edita. *Epistola ad Antonium Asculanum* dubitantem quomodo, cum Ens sit præstantius Non-ente, Dominus noster dixerit de Juda *melius ei esset si natus non fuisset.* Pr. Ἀπορῶντί σοι ὡς ἔοικε τὸ ὂν τοῦ μὴ ὄντος κρεῖττον. Utriusque meminit Allatius, *ibid.* p. 6, 7. *Disputatio coram Manuele Imp.* inter eum & Antonium eundem *de eisdem Christi verbis*, extat Latine ex versione Geor. Trombæ *Florent.* 1618. 4*to.* *Epistolæ* centum ad Manuelem Palæolog. Imp. quarum prima sic incipit, Ἄρτι βασιλεῦ. Habentur MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 125. *Homiliæ de Transfiguratione Christi*; *de Sepulturâ*; *de Resurrectione*; *de Annunciatione*, (in capite mutila); *In Dormitionem Deiparæ*; *In nativitatem Domini:* Extant MSS. in *Bibl. Scorialensi. Epigramma Funebre in Obitum Theodori Despotæ.* Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. *Philos.* XCVIII. n. vii. Orationi Manuelis subjunctum. Ad hunc Codicem *Epistola ad Asculanum* supra memorata cum septem aliis opusculis olim pertinuit, ut ex Indice ejusdem apparet. In eâdem *Bibl. Cod. Philos.* CCCXLVII. habentur *Erotemata Grammaticæ* Demetrio ascripta, Manueli forsan potiori jure adjudicanda.

1400. SIMON JACUMÆUS, alias SACUMÆUS, Constantinopolitanus dictus, forte quod è Byzantio genus duxerat; in Insulâ Cretâ natus, ex Ord. Prædicat. & per totam Græciam Inquisitor Generalis à Rom. Pontif. constitutus; Gyracii primo Episcopus, mox Thebarum Metropolita, claruit anno MCCCC. In S. Scripturis *N. Test.* ex *Græcâ linguâ* in *Hebræam* & *Latinam* convertendis laudabilem operam posuit, quas tribus Columnis ita dispositi, ut verbum verbo aptè responderet, uti Sixtus Senensis tradit. Præter dictum opus,

scripsit

Scripsit etiam *de Processione Spiritûs S.* pro Latinis adversûs Græcos Tractatus tres: quorum primum Manueli Olobelo inscripsit. Pr. Τὸ Γνῶθι σεαυτὸν ἄγιον φιλανθρωποτάτου ἐστί. Secundum Sophoniæ. Pr. Μέμνημαι ὡς ὅτι ἡ μεγάλη ἀγωνωίη σοῦ ἀπίξαλλο. Tertium Joanni Nomophylaci. Pr. Ἡ δύλωσις τῆς λόγων σε φωλιεῖ. Scripsit etiam in Joannem Cantacuzenum *Carmina quædam.* Prin. Ὅπλοις κεφαλαιοῖς ἐλκύσας ζωγῶ ἀφρ. Horum omnium notitiam debemus doctissimo Allatio *de Simeon.* pagg. 202, 203. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTORES OMISSI.

NILUS CABASILAS, Archiepiscopus Thessalonicensis, Latinorum hostis infensissimus, claruit anno MCCCXL. Scriptis adversûs Latinos, præcipuè *de Processione Spiritûs S.* tantam apud suos existimationem obtinuit, ut in Synodo CPolitanâ paulò ante Concilium Florentinum congregatâ, cum Patres Græci, quibus modis disputationem contra Latinos sustentare possint, deliberarent, Cabasilæ Opera diligentiùs evolvenda, & ex eis notatu digniora excerpenda unò ore decreverint. Pauciora quidem ex istis lucem publicam viderunt, ea recensuit Cl. Whartonus. Inedita plura adhuc in Bibliothecarum claustris latitant, ea quorum notitia ad nos pervenerit, referre molestum non erit. *De Igne Purgatorio* libellus, cum Opere de *Primatu Papæ* Gr. Lat. editus, nisi forte Marco Ephesio potiori jure ascribendus. *Responsio perspicua & compendiaria adversûs Latinos* velut *Enchiridion* quoddam cum illis disputandi. Pr. Τῶν ἐν τῇ Θεολογίᾳ δογμάτων τὰ μὲν ὅτι ῥητῶς κείμενα. Extat Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* Cl. num. iv. & in *Regiâ Paris.* Cod. 1377. Latina ejus versio à Fl. Illyrico adornata olim in lucem prodiit teste Simlero. *Liber de Processione Spiritûs S.* Opus permagnum in varias partes distributum. *Prima* Pars *Capita* seu *Argumenta Latinorum* XLIX. pro Processione Spiritûs S. ex Patre & *Filio* complectitur. Pr. Λατίνων κεφάλαιον α'. Πρῶτον μὲ ἀρχαῖα τὶς ὅτι δόξα τῆ Καθολικῆς Ἐκκλησίας. *Secunda, Refutationem* eorundem Capitum *generalem* in Dissertationes V. divisam continet: Singularum principium exhibet L. Allatius *dissert. de Nilis*, p. 49. *Tertia Refutationem* eorundem XLIX. Capitum *Specialem*, in totidem Solutiones unicuiq; capiti singulatim subjunctas divisam comprehendit. Pr. Πάντα μᾶλλον ἢ τὰ τοιαῦτα γένοιτ' ἂν ἀληθῆ. Ex his XLIX. Capitibus tot libros numerat L. Allatius *. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod.* Cl. n. iv. & in *Basileensi*, uti & apud Venetos in *Bibl. SS. Joannis & Pauli*, licet Thomasinus *in favorem Latinorum* scriptum dicat, eò forsan hallucinatus quod Argumenta Latinorum in isto Opere primum locum occupant. *Epistola* ad Sororis suæ Filium Nicolaum Cabasilam de *Oratione ejus Encomiasticâ in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Ἡ δὲ αἰτία δύλη, δι' ὧν ἐγὼ ὧδε τετάχθαι; MS. *ibid. Cod. Theol.* CCLXII. n. viii. *Epistola alia Theologica* ad eundem. Pr. Περὶ ἐννοίας τῆς συγγεγραμμένων σε. MS. in *Bibl. Vatic. Cod.* 632. *Epistolæ nonnullæ* ad Nic. Cabasil. ejúsq; *Responsoriæ*, habentur etiam MSS. in *Bibl. Reg. Gall. Cod.* 1759. *Epistolæ* ad Demetrium Chrysoloram, Demetrium & Prochorum Cydonios Fratres, extant MSS. in eodem Codice Vaticano. Opus contra Barlaamitas & Acindynianos extat MS. in *Biblioth. Vallicell.* teste Possevino †. Porrò *Operum* Nili Thessalon. Volumen magnum majori folio habetur Gr. MS. in *Biblioth. Lugduno-Batavâ* in arcâ Bonav. Vulcanii. num. ii. 1340. Vide Part. I. Append. p. 34.

* De Consens. lib. II. c. 18. §. viii.

† Append. ad Apparat. Sacr. p. 21.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

1395. CALLISTUS II. Patriarcha Conſtantinopolitanus, primò Cœnobii Xanthopulorum apud Byzantinos Monachus, deinde anno MCCCXCV. Patriarcha renunciatus, poſt tres menſes fato ceſſit: ad annum MCCCCVI. perperàm reponit L. Allatius. Scripſit adhuc Monachus, adjuvante ejus operam fratre quodam Ignatio, Tractatum *de Vita Monaſtica* in Capita C. diductum, cui Titulus, *Methodus & Regula exquiſita, teſtimoniis Patrum comprobata, de iis qui eligunt vitam quietam & Monaſticam, & de Vitæ inſtituto* &c. Pr. Ἔδει μὴ ἡμᾶς τῆς θείας φάναι χρησμὸς ἀποδιδάκτους. Hujus Auctoris & Operis meminit Symeon Theſſalonicenſ. *Dialog. contra hæreſes.* Habetur Græcè MS. in Biblioth. Barberinâ. Vide Allatium *contra Creighton*, p. 665.

SÆC. XIV.

Concilia hoc Sæculo habita.

1301. COMPENDIENSE I. à Roberto de Courtenay Rhemenſi Archiepiſcopo menſe *Novembr.* ann. MCCCI. convocatum, in quo ſeptem Capitula diſciplinam Eccleſiaſticam & Clericorum immunitates, *viz. nè ſæcularibus poteſtatibus ſubditi ſint*, præcipuè ſpectantia ordinantur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1472. vide Spondani *Annales Eccleſ.* ad ann. MCCCI. §. IX.

1302. PENNAFIDELENSE, (Vaccæorum Hiſpaniæ Tarraconenſis id oppidum eſt) ab Epiſcopis Provinciæ Toletanæ ſub Gonſalvo Archiepiſcopo (non autem Ægidio uti Codex MS. quo uſus eſt Cl. Coſſartius, & ex Scriptoribus Hiſpanis nonnulli) ipſis Calend. *Aprilis* anno MCCCII. congregatum, in quo *Clerici ad horas Canonicas recitandas, concubinas dimittendas, Euchariſtiam morientibus miniſtrandam, Confeſſionum arcana omninò celanda ordinantur; dies Feſtus in honorem B. Ildephonſi inſtituitur*; aliáque *de decimis, de immunitatibus Eccleſiarum* &c. decernuntur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ XV. *Conc. Tom.* XI. *Append.* col. 1444. & apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 538. Anno ſequente habita eſt Synodus apud Oſcam urbem in Aragoniâ, in quâ Privilegium Ramiri Aragonum R. & Sanctii ejus filii, ad reparationem Eccleſiæ Oſcenſis à barbaris expugnatæ, publicè recitatur. Vide d'Aguirr. ibid. p. 543.

1302. ROMANUM, à Bonifacio Papâ VIII. iii. Cal. *Novembr.* anno MCCCII. coactum. Huic Concilio Præſules & Clerum Gallicanum adeſſe jubet Pontifex, quo eos in partes ſuas attraheret, ac Philippo Regi, quem inimiciſſimum habuit, infenſos daret. Eis autem non comparentibus, (régio nempe Edicto eos regno exire vetuit Philippus) nihil omninò in hâc Synodo actum eſt, ſed æſtus omnis in fumum abiit. Vide Bernardum Guidonis, Spondani *Annales*, Ludovici de Bail. *Collect. Concil. Tom.* II. p. 449. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1476. præcipuè autem G. Coſſartii notas ibid. col. 1477. & in *Append.* ibid. col. 2444.

PARI-

PARISIENSE I. [Conventus Ecclesiastico-politicus] à Philippo VI. cognomine Pulchro Galliarum Rege, ad jura regni sui adversus iniquas Bonifacii Papæ VIII. usurpationes tutanda, die x. *Aprilis* anno MCCCIII. congregatum: cui Prælati, Barones, Abbates, Urbium item Syndici & Procuratores &c. Regis mandato interfuere; qui Regem suum à Pontificis injuriis vindicandum, ipsum Bonifacium *Simoniæ, Usuræ, Homicidii, Hæresis* demum postulandum, eáq; de causâ *excommunicandum, exauctorandum,* & *de sede Papali deturbandum* uno ore (assentientibus etiam ipsis Præsulibus, reliquóque Clero) decreverunt: Extant Acta celeberrimæ hujus congregationis ex MS. Chronico S. Dionysii Paris. gallicè scripto desumpta apud Bochel. *Decret. Eccles. Gall.* pagg. 321, 322. Articuli X. contra Bonifacium in hoc conventu lati proferuntur ibid. Epistolæ Præsulum Gallican. ad Bonifacium pars potior habetur *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1475. Consulat Lector curiosus Goldast. *de Monarch.* T. III. de Marcâ de *Concord.* l. IV. c. 16. n. vi. vii. p. 260. & alibi passim. *Acta inter Bonifacium* &c. & *Philippum* Paris. edita. 1613. 4*to.* eadem fusiùs à Cl. Puteanis fratribus adornata. *Gall.* Par. 1655. *fol.* SÆC. XIV ab Ann MCCC. 1303.

NUGAROLIENSE I. (Armeniacorum id oppidum est ad Garumnam fl.) ab Auscitanæ Provinciæ Episcopis, Amanæo Metropolitano Præside, iv. Non. *Decembr.* anno MCCCIII. celebratum, in quo multa ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia peraguntur. Extant contra *clericos peregrinos sacra facientes; judices temporales sese causis Ecclesiæ admiscentes: decimarum detentores: concubinarios, usurarios, adulteros* &c. Canones XIX. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1478. 1303.

COMPENDIENSE II. Pridiè Non. *Januarii* anno MCCCIII. juxta Romanos autem (apud quos Annus à Calend. *Januar.* incipit) MCCCIV. à Roberto de Courtenay Rhemensi Archiepiscopo cum suffraganeis celebratum. In quo actum est *de sepulturâ excommunicatis negandâ; contra matrimonia clandestina,* & *contrà luxum Clericorum.* Extant disciplinæ Ecclesiasticæ Capitula V. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1493. &c. 1303.

RAVENNENSE I. ab Episcopis Provinciæ Ravennatis, Raynaldo Archiepiscopo Præside, ad puriorem Divini Numinis cultum anno MCCCVII. celebratum. Hujus meminit Rubeus *Hist. Ravenn.* l. VI. 1307.

SISENSE in Ciliciâ Armeniæ Minoris Metropoli, jussu Gregorii Patriarchæ, & Leonis Armeniæ Regis, in magnâ Ecclesiâ S. Sophiæ à *III.* Patribus, præsentibus etiam Leone Rege, ejúsque Patre Haitano, cum cæteris Principibus ac Magnatibus Armeniæ, anno MCCCVII. congregatum. In hâc Synodo, (quæ ad Ecclesiæ Armenæ cum Romanâ conciliationem, quam diu meditaverat Rex, solummodo coacta est,) Epistola Gregorii Patriarchæ nuper mortui, quâ dogmata & ritus Ecclesiæ Romanæ probanda susceperit, lecta est & approbata, ac tanquàm verus ac Apostolicus Canon, & legitima constitutio, ab omnibus Armeniorum Ecclesiis recipi & observari, in membranis insuper transcribi, & in ærario Ecclesiæ inter pretiosa Domini *κειμήλια* asservari ordinatur: & concordia cum Ecclesiâ Romanâ, tùm in Festorum celebratione, tùm in aliis omnibus rectis Constitutionibus stabilitur. Acta hujus Synodi ex Cod. MS. Armeno, qui olim in Ecclesiâ Patriarchali Ciliciæ servabatur, primus extraxit, & cum versione suâ 1307.

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC. Latinâ edidit Clemens Galanus, *in notis ad Conciliat. Eccl. Arm. cum Rom.* cap. 28. p. 455.

1308. AUSCITANUM ab Amaneo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, ſexto Cal. *Decembr.* anno MCCCVIII. congregatum. In quo nonnulla ad mores Monachorum corrigendos, jura Eccleſiaſtica vindicanda, conſtitutiones demùm priùs ſtabilitas reſuſcitandas, firmandáſq; decernuntur. Extant Canones VI. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1500.

1309. POSONIENSE diœceſis Strigonienſis in regno Hungariæ ad Danubium fl. Gentili Cardinale Legato Pontificio Præſidente, menſe *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de non offendendis Prælatis: de non occupandis bonis Eccleſiaſticis: de pœnâ concubinariorum* &c. Canones IX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2453. Extat etiam eorundem confirmatio per Clementem Papam VI. anno MCCCXLVI. facta *ibid.* col. 2463.

1309. LONDINENSE I. à Roberto de Winchelſey Metropolitano Cantuarienſi cum ſuis ſuffraganeis Clementis Papæ V. mandato in Eccleſiâ D. Pauli xxiv. die *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. Concilium generale hoc ipſo anno (quod tamen in biennium diſtulit) in cauſâ Templariorum convocare deſtinaverat Pontifex, literiſque ii. Idùs *Aug.* MCCCVII. datis per Germaniam, Galliam, Angliam, &c. miſſis, Synodos Provinciales ſingulis ditionibus in anteceſſum haberi, & de ſtatu tùm Eccleſiæ generali, tùm dicti Ordinis, multis criminibus infamis, ſpeciali conſultum iri mandavit: vi hujus præcepti congregantur Præſules, quid verò egerint, cùm Acta non compareant, planè incertum eſt. Extant Bullæ Papales duæ, quarum unâ Concilio generali futuro intereſſe, alterâ Synodum interim celebrare jubetur Antiſtes Cantuarienſis, in utrâque facinora Templariorum ad nauſeam uſque repetuntur: Has cum Certificatorio Epiſcopi Londinenſ. ſuper citatione Concilii in lucem protraxit H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 458. exinde *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1502. quibus meritò adjiciatur Litera Archipræſulis Cantuar. ad ſuffraganeos ſuos, quandò dictas Bullas unà cum Articulis Inquiſitionis in Equites S. Templi num. LXXXVII. eis tranſmiſit, quam ex Cod. MS. *Bibl. Bodleian.* publici juris fecit inſignis Antiquitatum indagator D. Guil. Dugdale *Monaſt. Angl.* Tom. II. p. 559. Monendus eſt Lector, Robertum Cantuarienſem Conſtitutionem quandam *de juramento & obedientiâ Rectoribus & Vicariis, in eorum Eccleſiis celebrantium, faciendis*, anno MCCCV. edidiſſe: quæ unà cum formâ juramenti habetur apud Spelmann. *ibid.* Tom. II. p. 436. anno etiam MCCCX. Synodum alteram Londini convocâſſe; in quâ Generalis Concilii Viennenſis circa Templarios decreta recipiuntur ac approbantur. Vide *Antiq. Britan. Eccleſ.* p. 210.

1310. SALTZBURGENSE II. à Conrado Archiepiſcopo cum ſuis ſuffraganeis anno MCCCX. celebratum. In quo, ad petitionem Clementis Papæ V. Decimæ duorum annorum Sedi Apoſtolicæ ſolvendæ à Clero concordibus votis decernuntur: eodem anno aliam Synodum habuit Antiſtes Salisburgenſis, Apoſtolicæ Sedis Legatus, cui *VI.* Præſules aſſederunt, in quâ ſeveritas Legum & Conſtitutionum quarundam priorum mitigatur; & ſtatutis quibuſdam pœnalibus modus ponitur. Utriuſque Acta habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1513, 1514.

COLO-

SÆC. XIV ab Ann. MCCC.

COLONIENSE I. ab Henrico Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, ſacri Imperii per Italiam Archi-cancellario, cum Epiſcopis ſuffraganeis, Coloniæ in Ædibus Archiepiſc. vii. Idus *Martii* ann. MCCCX. celebratum. In hâc Synodo, quæ ex ſpeciali Clementis Papæ V. mandato congregata eſt, ſtatuta Majorum (*viz.* ſub Conrado & Suffrido Archiepiſcopis Colonienſibus) *contra concubinarios* edita redintegrantur, & ſub gravioribus pœnis ſtabiliuntur; plurima item in *Caſtitatem Clericorum*, & præcipuè *Monialium* de novo decernuntur: Cautum eſt etiam, ut *non niſi ſacris Ordinibus imbuti*, & *legitimè ordinati in Eccleſiis miniſtrent*; *nec ante vigeſimum quintum ætatis annum ſacri Ordines conferantur*; *& ad vitandos errores qui ex diverſis computandi modis ſæpius exorti ſunt*, in hoc Concilio ſtatutum eſt, *ut Annus Domini à Salvatoris noſtri Nativitate initium ſumat*: verùm non eſt inſtituti noſtri ſingula percurrere, pauca hæc delibâſſe ſufficiat. Extant quæ Diſciplinam ſpectant Capitula XXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1517. 1310.

RAVENNENSE II. à Raynaldo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis anno MCCCX. habitum. In quo de Templariorum negotio Clementis Papæ V. ut videtur, hortatu actum eſt, & nonnulla in morum reformationem decreta. Eodem anno idem Raynaldus aliud Concilium, Bononiæ priùs indictum poſteà in Ravennam ordinatum, eâdem de cauſâ celebravit, vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1533. Enimverò plures hoc tempore Synodos, per varias Hiſpaniæ, Germaniæ, Angliæ, præcipuè autem Galliæ provincias, ad inquirendum in mores Equitum S. Templi congregatas memorant Hiſtorici: quarum aliquot hoc loco notabimus. *Salmanticenſem* ab Hiſpaniæ Præſulibus Gonſalvo Archiepiſcopo Toletano Præſide, anno MCCCX. Eodem anno *Pariſienſem* à Philippo Metropolitano, cæteriſque provinciæ Senonenſis Præſulibus. *Moguntinam* eodem etiam anno à Petro Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, in quâ, præter ea quæ in Templariorum cauſâ acta ſunt, ſtatuta quædam Provincialia ex antiquioribus Conciliis in compendium redacta, & de novo ſtabilita, vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1533. 1534. *Bituricenſem* ab Ægidio de Româ Archiepiſcopo anno MCCCXI. à Concilio Viennenſi nuper reverſo, quid autem in eâ actum ſit, non liquet. 1310.

VIENNENSE Oecumenicum XV. utì numerant Pontificii, à Clemente Papâ V. cum Patriarchis Alexandrino & Antiocheno ritûs Latini, & *CXIV.* (vel ut alii CCC.) & amplius Epiſcopis, Viennæ Allobrogum ad Rhodanum fl. anno MCCCXI. coactum, Calend. *Octob.* inchoatum, ſeptimo *Maii* ſequentis finitum. Hoc Concilium, (cujus Hiſtoricorum illius temporis nemo non meminit) tribus de cauſis congregatum, totidémque ſeſſionibus abſolutum dicitur: Prima, ut Templariorum multorum flagitiorum infamiâ laborantium cauſa exploretur; Secunda, ut Terra Sancta à Saracenis occupata recuperetur; Tertia, ut Eccleſiaſtici Ordinis fiat reformatio, & diſciplinæ vigor renovetur: *Primâ* itaque *Seſſione* xvi. die *Octobr.* de recuperatione Terræ Sanctæ actum eſt; eumque in finem, ut Crux per univerſum orbem prædicaretur, decretum: *Secundâ Seſſione* iii. die *Aprilis* MCCCXII. præſente Philippo Gallorum Rege (cui negotium illud valdè arriſit) cum Fratre, & tribus Filiis, ſententia Clementis Papæ adverſus Templarios, quam xxii. die *Martii* proximè lapſi in Conſiſtorio clam condiderat, publicè lecta eſt, & Patrum ſuffragiis comprobata: *Seſſ. Tertiâ*, vi. die *Maii*. Conſtitutiones variæ circa fidem & mores, (à Succeſſore ſuo Joanne XXII. cum 1311.

reliquis

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC. reliquis Clementis Conſtitutionibus, ſub *Clementinarum* nomine, quarto abhinc anno publicandæ) decernuntur; quarum illæ quibus contra *Beguardos* & *Beguinas*, *Fratricellos*, & *Dulciniſtas* actum eſt, eæq; quibus linguas *Hebræam*, *Arabicam*, & *Chaldæam* in Academiis Oxon. Pariſ. aliiſque publicè edoceri (Raymundo Lullo, ut perhibetur, id, ad converſionem infidelium & Muhammedanorum, potiſſimum ſuadente) decretum eſt; & Conſtitutio de *Feſto Corp. Chriſti* feriâ quintâ poſt octavam Pentecoſtes quotannis celebrando, maximi ponderis videntur, nobiſque imprimis memorandæ. Extat Clementis Papæ V. *Sententia* de extinctione Templariorum in Concilio lata, quâ ob paucorum crimen in omnes iſtius Ordinis Equites deſæviit, ipſumque Ordinem penitùs delevit, quod *tametſi jure non poterat, per viam tamen Proviſionis ſeu Ordinationis Apoſtolicæ irrefragabili ſanctione ſuſtulit*, bona eorum omnia ac reditus (iis qui in regno Hiſpaniæ, à Mauris diu agitatæ, poſiti erant exceptis) Ordini S. Joannis Hieroſolymitani annecti, & in perpetuum uniri ordinavit. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1557. cum multis Epiſtolis huc ſpectantibus: Conſtitutiones inter *Clementinas* editæ habentur; varias earum editiones vide apud Wharton. *Append. ad Hiſt. Literar.* Part. I. pag. 10. ſub V. Clemens.

1311. RAVENNENSE III. à Raynaldo Archiepiſc. cum *IV.* Suffraganeis & *VI.* Epiſcoporum abſentium Procuratoribus, in choro majoris Eccleſiæ Ravenn. xxi. die menſis *Junii*, anno MCCCXI. coactum. Extant *de Exequiis Epiſcoporum: de Anniverſariis Epiſc. de Anniverſariis Patronorum Eccleſiarum: de Reliquiis SS. de Sacramentis Eccleſ.* aliiſque Diſciplinæ capitulis Canones XXXII. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1569.

1312. TARRACONENSE à Guilielmo Metropolitano cum *V.* Epiſcopis ſuffraganeis primo die *Auguſti*, anno MCCCXII. habitum. In quo ſuper vitâ, moribus, & inſtituto Templariorum inquiſitione factâ, innocentia eorum palam innotuit; decretumq; eſt, ut congrua iis habitatio, & proventus ex reditibus ſui Ordinis daretur, modò Epiſcopo loci ſubjecti ſint; & nequis eos in poſterùm defamare præſumat. Extat apud Illuſtr. Card. d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 546. eodem anno Concilium Provinciale apud Salmanticam, juſſu Clementis Papæ V. celebravit Archiepiſcopus Compoſtellanus, in quo nona Decimarum pars in utilitatem Academiæ Salmanticenſis, & Doctorum ſtipendia decernitur. *ibid.* p. 547.

1312. PARISIENSE II. à Philippo Senonenſium Archiepiſcopo cum ſuffraganeis ad initium menſis *Maii* anno MCCCXII. habitum. Extant ad vigorem Eccleſiaſticæ Diſciplinæ renovandum, & abuſus quoſdam reformandos, *contra detentores Clericorum*, & *citationes generales* Capitula III. apud Lud. de Bail. *Collect. Conc.* T. II. p. 606. & *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1602.

1313. NICOSIENSE I. à Petro de Planâ Epiſcopo Ruthenenſi, Romani Pontificis ad Eccleſias Orientales Legato, qui poſteà Patriarcha Hieroſolymitanus renunciatus eſt, die xv. *Junii*, anno MCCCXIII. in majori Eccleſiâ Nicoſienſi, in Inſulâ Cypro, coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula XLII. ad Clericorum mores in melius formandos, & cultum divinum majori cum reverentiâ præſtandum. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2418.

RAVEN-

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC.

RAVENNENSE IV. à Raynaldo Archiep. cum *V.* Episcopis suffraganeis & *III.* Vicariis in Ecclesiâ B. Nicolai Castri Argentæ, Ecclesiæ & Diœcesis Ravennat. x. die mensis *Octobr.* ann. MCCCXIV. Pontificiâ sede tunc temporis vacante, congregatum. Extant ad Divini cultûs honestamentum, vitæ puritatem, morum reformationem, bona Ecclesiastica ab invasoribus conservanda, Canones XX. (quorum aliquibus Præsules Bononienses, jurum suorum plus æquo tenaces, assensum suum denegârunt) *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1603. vide G. Cossartii observationem *ibid.* col. 1617. 1314.

SALMURIENSE à Gaufrido Turonensi Archiepiscopo, cum Suffraganeis & Abbatibus, ad montem Garganum tertio die *Octobr.* anno MCCCXV. coactum. Extant in tutelam Sacrarum possessionum, *contra perturbatores jurisdictionis Ecclesiasticæ, & contra Archidiaconos qui ab examinandis pecunias exigunt* Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1617. 1315.

NUGAROLIENSE II. ab Auscitanæ Provinciæ Præsulibus Guilielmo Archiepiscopo Præside, anno MCCCXV. congregatum. In hâc Synodo nonnulla ad pacem & fructum Ecclesiæ, & abusuum quorundam correctionem ordinantur. Extant disciplinæ Capitula V. *contra Dominos temporales occupantes Ecclesias vacantes: Ne Clerici à judicibus sæcularibus compellantur: Ne capitali supplicio afficiendis pœnitentia denegetur* &c. vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1620. 1315.

SILVANECTENSE I. in Provincia Rhemensi, à Roberto Archiepiscopo cum suis suffraganeis, & aliarum Sedium Prælatis, anno MCCCXV. habitum. Ubi actum est de crimine, quo Petrus de Latiniaco Episcopus Catalaunensis, & Summus Regni Cancellarius impetebatur, scilicet quod Philippi Regis & Joannis de Castello decessoris sui necem procuraverat: Hic, sigillis ablatis, in carcere detentus, ac bonis omnibus spoliatus, è custodiâ educi petit, quò liberiùs juxta Canones conscientiam elueret; cui Patres consenserunt; deinde Parisios Synodus transfertur, ibique causâ ritè perpensâ dictus Petrus absolvitur, ac in sedem suam restituitur, vide *Nang. Continuat.* ad Annum MCCCXV. *Spondanum* ad annum eundem, qui hæc omnia in Concilio Senonensi acta narrat. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1623. Advertendum est Robertum Archiepiscopum aliud Concilium apud Silvanectum Anno MCCCXVII. celebrâsse. In quo contra Invadentes bona Ecclesiastica actum est. nimirùm *à divinis cessandum esse in eâ Parochiâ, ubi bonorum quæ ad Monasteria, aut Xenodochia pertinebant, invasores habitarent: ipsos Invasores si intra octo dies non satisfecerint, arctioribus censuris cogendos esse: excommunicatorum nomina singulis diebus Dominicis à Parochis è suggestu pronunciarda.* Extat de rebus istis Epistola Synodalis die xxvii. *Martii* anno MCCCXVII. data. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1625. 1315.

WESTMONASTERIENSE à Waltero Archiepiscopo Cantuariensi cum cæteris Angliæ Episcopis anno MCCCXVI. celebratum. In hoc Concilio multa circa *Personarum & Rerum Ecclesiasticarum immunitatem tuendam, disciplinæ vigorem renovandum, provisiones Papales moderandas, Legatorum aliorúmque Curiæ Romanæ Assectarum exactiones cohibendas, Scotorum audaciam reprimendam*, ac tandem *subsidium Regi bellis implicito gratuitò offerendum* Clero proposuit Archiepiscopus, quorum memoriam 1316.

SÆC. XIV ab Ann. MCCC. memoriam celeberrimus *Antiq. Britan. Eccl.* Compilator * conſervavit: eodem ut videtur Concilio, ſub hoc tempus certiſſimè, de gravaminibus Eccleſiæ (præcipuè quòd cauſæ Eccleſiaſticæ ad Judices ſæculares per Regias Prohibitiones ſæpiùs dimoverentur) ac eorum remediis conſulitur; ubi Articuli iſti, qui ſub nomine *Articulorum Cleri* uſque adhuc innoteſcunt, ac inter jura municipalia edi ſolent, conditi ſunt; quos brevi poſt tempore Regi, Lincolniæ Comitia Regni celebranti, ſupplicitèr obtulerunt Prælati, ac Reſponſionem ſingulis accommodam habuerunt. Extant *Articuli* iſti & *Reſponſiones* regio diplomate muniti unà cum *Epiſtolâ* Regis ad Juſticiarios de iiſdem fidelitèr obſervandis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 483. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2463.

* p. 215. Edit. Hanov.

1317. RAVENNENSE V. à Raynaldo Archiepiſcopo cum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, ad Eccleſiaſticam Diſciplinam, vitio ſæculi tum temporis plurimùm labefactatam, inſtaurandam, Bononiæ (unde etiam *Bononienſe* à quibuſdam appellatur) anno MCCCXVII. habitum. In quo Conſtitutiones in ſuperioribus Synodis, tàm per ipſum Raynaldum, quàm Bonifacium Prædeceſſorem ſuum, ac Latinum ſedis Apoſtolicæ Legatum editæ, lectæ ſunt, & plures de novo conſtitutæ: Extant *de cuſtodiâ vacantium Eccleſiarum: de vita & honeſtate Clericorum: de certo numero Canonicorum in Eccleſiis Cathedralibus ſtatuendo: de Salariis Notariorum & Sigilliferorum*, &c. Capitula XXIV. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1655.

1318. CÆSAR-AUGUSTANUM à Petro de Lunâ primo iſtius urbis Archiepiſcopo, adſiſtentibus *IV.* Suffraganeis, xiii. die *Decembr.* anno MCCCXVIII. celebratum. In quo Erectio dictæ ſedis in Metropolin ſolennitèr publicata eſt. Extat apud Card. d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 555. eodem anno Synodus, ab Eximeno de Lunâ Archiepiſcopo Tarraconenſi nuper electo, Tarracone congregatur. *ibid.*

1319. TOLOSANUM à Joanne primo iſtius Sedis Archiepiſcopo; menſe *Junii*, anno MCCCXIX. Toloſæ, quam ex Epiſcopali in Metropolitanam nuper evexerat Joannes XXII. Papa, congregatum. Hujus Synodi Acta Joannes quidam Aurelianenſis Archiepiſc. Toloſanus collegiſſe dicitur; utrùm verò alicubi extent, incertus ſum. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1680.

1320. NICOSIENSE II. à Joanne Archiepiſcopo, ad Diſciplinam Eccleſiæ inſtaurandam, & mores Clericorum corrigendos, vii. die *Aprilis* anno MCCCXX. celebratum. In eo, *ut beneficiati per ſe quotidiè officium celebrent: de habitu eorum tùm intra tùm extra Eccleſiam: de miſſâ pro defunctis celebrandâ*; aliiſque ejuſdem Commatis decretum eſt. Extant Conſtitutiones XIX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2424. Habentur & aliæ Eccleſiaſticæ Conſtitutiones X. *de Monialibus: de Miſſâ nuptiali* &c. ab eodem Joanne diverſis temporibus prolatæ *ibid.* col. 2428.

1320. SENONENSE à Guilielmo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, die Jovis poſt Pentecoſten tertio *viz.* Idus *Junii* an. MCCCXX. celebratum. Extant ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia Capitula IV. *de jejunando in Vigiliâ Feſti Corp. Chriſti: de ceſſatione à divinis quando Clericus à Judice laico detinetur: de vitâ & honeſtate Clericorum: de profeſſione Monachorum. Conc.* Tom. XI. col. 1680.

ADANENSE, (urbs erat Ciliciæ in Armeniâ Minori) à Conſtantino Armenorum Patriarcha, *XVII.* Præſulibus, *V.* Magiſtris ſive Abbatibus, rogatu Oſcini Regis, circa annum MCCCXX. vel paulò poſt congregatum. Præſentibus etiam Rege Oſcino, cum fratre ſuo Alinah, & Proceribus, Magnatibúſque, cum multis Sacerdotibus, ac viris Religioſis. In hac Synodo Acta Synodi Siſenſis renovantur, & concordia cum Eccleſiâ Romanâ tam in fide, quam in ritibus ſtabilitur. Extant Acta *Armenicè & Latinè* à Galano edita. *Conc. Eccl. Armen.* Tom. I. cap. 29. pag. 474. Confer Epiſtolam Joannis Chernacenſis ad Fratres unitos, quæ habetur *ibid.* p. 513. SÆC. XIV ab An. MCCC. 1320.

LONDINENSE II. à Waltero Cantuarienſi Metropolitano cum ſuffraganeis menſe *Decemb.* anno MCCCXXI. Londini habitum. Extant, ad regimen Eccleſiaſticum meliùs ordinandum, *de Teſtamentis*; *de viſitatione Archidiaconorum*; *de inductionibus*; & *inſtitutionibus*; & *pro regulatione Apparitorum*, Canones ſive Capitula VIII. item *Præceptum* Edwardi Regis II. Archiepiſcopo, cæteriſque Præſulibus datum, ne quid in Concilio, quod in Regis vel Regni præjudicium cedat, ſtatuatur, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 488. & *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2468. 1321.

VALLISOLETANUM, à plurimis Hiſpaniæ Præſulibus, Guilermo Epiſcopo Sabinenſi (unde *Sabinenſe* Concilium à Binio appellatur) Pontificis in Hiſpaniam legato Præſidente, apud Vallem-Oleti Diœceſis Palentinæ, ii. die *Aug.* anno MCCCXXII. celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones XXVII. *quibus corruptelis & incommodis ingruentibus remedium adhibetur. Conc. Tom.* XI. part. II. col. 1682. & cum MS. in *Colleg. Ildephonſi Complutenſ.* collati, apud d' Aguirre, *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 556. 1322.

COLONIENSE II. ab Henrico Archiepiſcopo Colonienſi, ſacri Imperii per Italiam Archicancellario, cum ſedis ſuæ ſuffraganeis, & Eccleſiæ Cathedralis capitulo, pridiè Calend. *Novembr.* anno MCCCXXII. in ipſis ædibus Archiepiſc. celebratum. In quo Statuta quædam Synodalia, ab Engelberto deceſſore ſuo circa annum MCCLXVI. decreta, approbantur, rata habentur; & per totam Provinciam ut Provincialia ſtatuta & decreta obſervari ordinantur. Extat hujus Synodi decretum *Conc.* Tom. XI. p. II. col. 1707. 1322.

PARISIENSE III. à Guilielmo de Meloduno Archiepiſcopo Senonenſi, cum ſuffraganeis, cæteriſque iſtius Provinciæ perſonis Eccleſiaſticis, circa finem menſis *Februar.* anno MCCCXXIII. Pariſiis congregatum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ, ejuſdem ferè commatis cum iis, quæ in ſuperiori hujus Provinciæ Concilio, anno MCCCXX. Senonis celebrato acta erant, decretis, Capitula IV. apud Lud. le Bail. Tom. II. pag. 607. cum Cod. MS. collata. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1711. 1323.

TOLETANUM I. à Joanne Archiepiſcopo xviii. die *Maii* anno MCCCXXIII. congregatum; in quo de fide & moribus conſultum eſt. Extat *Inſtructio compendioſa in* XIV. *Articulis fidei*, VII. *Sacramentis, præceptis Decalogi, Theologicis virtutibus, & vitiis capitalibus*, cum diſciplinæ Capitulis XVII. *de officio Archipresbyteri & Ordinarii*; *de vitâ & honeſtate Clericorum, de decimis*, &c. apud Eminentiſſ. Card. 1323.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. d' Aguirr. qui primus ex MS. *Mondexarenſi* in lucem protulit. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 569. Concilium alterum apud Toletum xxi. die *Novembr.* anno MCCCXXIV. idem Joannes Archiepiſc. celebravit; in quo Concilii Valliſoletani decreta renovantur, & quædam alia diſciplinam & Clericorum mores ſpectantia ordinantur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ VIII. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1712. & cum MS. *Mondexarenſi* collatæ apud d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 576. Idem Joannes Toletanus Concilium Provinciale, *Complutenſe* dict. apud Alcalam tenuit iii. idus *Decembr.* anno MCCCXXV. in quo tres prioris Synodi conſtitutiones, ad Clericorum mores pertinentes, lucidiùs proponuntur & explicantur. *Ibid.* p. 578. Eodem loco Concilium Provinciale, anno MCCCXXXIII. celebravit hujus ſucceſſor Simon de Lunâ, cujus memoriam, cum acta non compareant, conſervavit Illuſtr. Card. d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 584.

1326. AVENIONENSE I. à trium Provinciarum Arelatenſis, Aquenſis, & Ebrodunenſis Præſulibus, Præſidentibus tribus dictarum ſedium Metropolitanis, adſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis *XI.* & abſentium vices gerentibus *VIII.* in Monaſterio de S. Rufo prope Avenionem, xviii. die menſis *Junii* anno MCCCXXVI. coactum, in quo plurima in morum & diſciplinæ reformationem, Clericorum privilegia ac immunitates, nonnulla etiam circa *indulgentias*, & *res matrimoniales*, & *teſtamentarias* ſtatuuntur. Extant hujus Synodi Canones LIX. quos Pet. Gaſſendus publici juris primus fecit, ac ad calcem *Hiſtoriæ Eccleſiæ Dinienſis* edidit; cum altero MS. codice collatos Collectioni ſuæ inſeruerunt noviſſimi Conciliorum editores, Tom. XI. part. II. col. 1717. & notam minimè prætereundam adjecerunt, *ibid. Append.* p. 2476. Ad hunc locum Joannes Papa XXII. Concilium, vel eodem anno, vel ad initium ſequentis, contra Nicolaum V. Antipapam, qui eum in Conciliabulo quodam Italico Hæreticum declaraverat, convocavit: Vide *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1774.

1326. MARCIACENSE Auſcitanæ diœceſis, à Guilielmo de Flavacourt Auſcitano Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, die octavo *Decembr.* anno MCCCXXVI. habitum. Extant quæ diſciplinam ſpectant & morum correctionem; *de ætate & qualitate ordinandorum*; *de literis dimiſſoriis*; *de officio Archidiaconi*; *de officio Legati*; *de officio Ordinarii*; *de perjuriis*, *exceptionibus*, *appellationibus*, &c. Canones LVI. niſi (quod monuit Coſſartius) horum nonnulli ad alias Synodos potius referendi ſint, *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1747. Concilium Marciacenſe alterum, in causâ Aneſancii Epiſcopi Adurenſis à perduellionibus occiſi, idem Guilielmus Auſcitanus anno MCCCXXIX. celebravit. In quo Sicarii, qui dictum parricidium patrârunt, ab Eccleſiæ conſortio amoventur, & quicunque eos hoſpitio exciperent, anathemate percelluntur. Vide *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1782.

1326. SYLVANECTENSE II. à Guilielmo de Bria Rhemenſi Archiepiſcopo, cum *VI.* Suffraganeis, *II.* Vicariis, Eccleſiarum Cathedralium deputatis, die xi. *Aprilis*, anno MCCCXXVI. congregatum. In quo ordo tenendi Concilii Provincialis, per Rhemenſem Provinciam in poſterum obſervandus ſtabilitur, & juriſdictio Eccleſiaſtica confirmatur. Extant *de Beneficiatis*; *de decimis*, *etiam ab Eccleſiaſticis*, *perſolvendis*;

solvendis ; ne excommunicati sint testes ; contra clandestina matrimonia, &c. Canones VII. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1768. SÆC. XIV. ab An MCCC.

COMPLUTENSE I. à Joanne Archiepiscopo Toletano Hispaniarum Primate Regníque Castellæ Cancellario, cum *III.* istius Provinciæ Episcopis, totidémque Episcoporum Vicariis, in ipsius Metropolitani palatio apud Alcalam de Henares, xxv. die *Junii*, anno MCCCXXVI coactum. In quo Ecclesiarum singularum immunitatibus asservatis, Metropolitanæ imprimis jura proteguntur. Extant Canones II. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1771. & cum codice MS. *Mondexarensi* collat *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 579. Idem Joannes Archiepiscopus hoc anno Provinciale Concilium apud Toletum xi. die mensis *Febr.* congregari jussit, cui Joannes Vincentius Archidiaconus Arelatens. Archiepiscopi Vicarius Generalis præsedit ; in quo circa Disciplinam Canones III. *de foro competenti ; de dolo & contumaciâ ; de vitâ & honestate Clericorum* ordinantur. Ibid. p. 580. 1326.

ROFFIACENSE diœcesis Pictaviensis ab Arnoldo Burdegalensi Archiepiscopo cum suffraganeis xiv. die *Januar.* an. MCCCXXVII. celebratum ; in quo Clericorum privilegia ac immunitates à foro ac judicibus sæcularibus strenue asseruntur. Extant Capitula II. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1773. 1327.

LONDINENSE III. à Simone Mepham Antistite Cantuariensi cum suffraganeis in Ecclesiâ D. Pauli, die quinto *Februar.* anno MCCCXXVIII. habitum. In quo ii omnes, qui cædis Waltheri de Stapleton, Exoniensis nuper Episcopi, & summi Regni Thesaurarii, (quem, exorto tumultu, cives Londinenses ausu nefario captivum duxerant, & securi percusserant) operâ, ope, vel consilio rei fuerant, ab Ecclesiæ consortio sententiâ synodali exterminantur. Decreta superiorum quarundam Synodorum redintegrantur, quædam etiam *de cessatione à servilibus operibus, in diebus Paraseeves, Animarum, & Conceptionis ; de Testamentis ; de Bannis matrimonialibus*, &c. decernuntur, & Oxoniense de *Appellationibus* decretum rescinditur. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ IX. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 493. & *Conc.* Tom. XI. Append. col. 2476. 1328.

COMPENDIENSE III. à Guilielmo de Bria Rhemensi Archiepiscopo cum *III.* Episcopis suffraganeis, & cæterorum illius Provinciæ Præsulum Vicariis, apud Compendium die xvii. mensis *Septembr.* anno MCCCXXIX. congregatum. Extant in tutelam Jurisdictionis, Immunitatum, Privilegiorum, ac bonorum Ecclesiæ, Canones VII. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1775. Hanc Synodum apud Silvanectum congregari, & *V.* Præsules ei interesse narrat Guil. Marlot. *Hist. Metrop. Rhem.* Tom. II. lib. IV. p. 617. 1329.

PARISIENSE IV. ex speciali Philippi Valesii Gallorum Regis mandato, ut utriusque fori, Ecclesiastici scilicet & sæcularis, termini & limites distinguantur, vii. die *Decembr.* anno MCCCXXIX. congregatum : Huic conventui non purè Synodico præfuit Philippus Rex, interfuerunt Archiepisc. *V.* Episcopi *XV.* Barones item & Optimates regni, & Regis Consiliarii. In eo de Potestate Ecclesiasticâ & Civili quæstio susius agitata est. Petro de Cugneriis Regni Cancellario Prætorum partes tutante, Petro Rogerii Senonense Electo, & Petro Bertrando 1329.

SÆC. XIV. ab ann. MCCC.

trando Episcopo Eduensi pro Prælatis respondentibus; utrinque querelæ, utrinque gravamina proferuntur: tandem Episcopis se corrigenda correcturos, & contra Officialium suorum abusus remedia opportuna adhibituros spondentibus, Rex, cui in animo non erat consuetudines Ecclesiæ impugnare, se eorum curam habiturum, ac in suis juribus & libertatibus defensurum profitetur: Extant Acta seorsim edita Paris. 1495. deinde in *Bibliothecâ PP.* recusa. Vide *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1777.

1330. LAMETHENSE I. à Simone Mepham Archiepiscopo Cantuariensi, in ædibus suis Lambethanis circa annum MCCCXXX. habitum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ ad res Sacramentales præcipuè spectantia, viz. *de Ornamentis & Officio Altaris; de Confessionibus audiendis*, &c. Capitula X. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 497. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1784.

1332. MAGHFELDENSE I. à Simone Mepham Archiepiscopo Cantuariensi, apud Maghfeld vicum quendam Regnorum in agro Sussexiensi, xvi. Cal. *Aug.* anno MCCCXXXII. coactum. In quo diei imprimis Dominicæ ac aliorum festorum observantia stabilitur. Extat *Constitutio* in quâ *Dies festi, qui pio animi affectu per totum annum observari debent, enumerantur*, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 500. Notet Lector in Collectione Spelman. Constitutioni prædictæ duos alios Canones *de Presbyteris Stipendiariis*, & *de decimis* adhærere, quibus autem loco & tempore sanciti sint, non constat: Simul etiam ediderunt novissimi Conciliorum editores. Tom. XI. par. II. col. 1789.

1335. SALMANTICENSE à Joanne Archiepiscopo Compostellano, & *VIII.* ejusdem Provinciæ Præsulibus, xxiv. die mensis *Maii*, anno MCCCXXXV. celebratum. In quo *de vitâ & honestate Clericorum, de reliquiis & veneratione Sanctorum; de Judæis & Saracenis; de usuris, sortilegis*, &c. plurima ordinantur: cautum est insuper sub pœnâ *majoris excommunicationis, nequis Præsules ad Concilium euntes aut redeuntes aliquo modo lacescat, aut interturbet.* Extant Constitutiones Ecclesiasticæ XVII. apud d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 584. Eodem anno Guido Episcopus Helenensis Constitutiones quasdam Synodales promulgavit, quas Illustr. d' Aguirr. publici juris fecit. *Ibid.* p. 592.

1336. ROTHOMAGENSE à Petro Archiepiscopo cum Episcopis suffraganeis, Abbatibus, Prioribus, & Ecclesiarum Cathedral. Procurat. in Prioratu B. Mariæ de Prato prope Rothomagum die xi. *Septembris* anno MCCCXXXV. congregatum. In quo *de divinis officiis religiosè celebrandis: de vitâ & honestate Cleriorum: Monachorum: de publicandis aliarum Synodorum decretis:* aliisq; Disciplinæ capitibus actum est. Extant Constitutiones Ecclesiasticæ XIII. *Conc.* Tom. XI. Part II. col. 1835.

1336. BITURICENSE à Fulcrando Archiepiscopo & III. istius Provinciæ Præsulibus circa medium *Octob.* anno MCCCXXXVI. Bituricis, ut videtur, celebratum. In quo plurima ad Disciplinam Ecclesiasticam ordinantur. Constitutiones nonnullæ Provinciales, quæ tempore & desuetudine penè exoleverant, resuscitantur, aliæ *contra violantes Ecclesiasticam jurisdictionem, contra turbatores pacis & libertatis Ecclesiæ* de novo ordinantur. Extant Canones XIV. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2522.

ANDE-

ANDEGAVENSE I. à Petro Turonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis, Abbatibus, &c. apud Caſtrum Gonterii diœceſis Andegavenſis xx. die *Novemb.* anno MCCCXXXVI. habitum. In quo Eccleſiarum jura & Privilegia ſtrenuè propugnantur: Extant *contra eos qui juriſdictionem Eccleſiaſticam impediunt; qui ſpiritualem poteſtatem uſurpant; qui à clericis pedagia exigunt, bona Eccleſiaſtica invadunt aut detinent*, &c. decreta gravioribus pœnis munita XII. Capitulis comprehenſa. *Conc.* Tom. XI. Par. II. col. 1842. cautum eſt inſuper ut hujuſce Concilii decreta ſex vicibus per ſingulos annos in Eccleſiis publicentur, & *linguâ maternâ* exponantur. SÆC. XIV ab An. MCCC. 1336.

AVENIONENSE II. à trium Provinciarum, Arelatenſis, Ebrodunenſis & Aquenſis Præſulibus, ipſis Præſidentibus, adſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis XVII, & abſentium vicariis II, in Monaſterio S. Ruffi iii. die *Septemb.* anno MCCCXXXVII. congregatum. In quo de Eccleſiæ regimine & morum reformatione conſultum eſt. Extant Canones LXIX. (quorum LI. in priori Concilio anno MCCCXXVI. ordinati renovantur, reliqui XVIII. jam primum ordinantur) *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1852. integrius paulò apud Baluzium (additis IV. aliis capitulis) cum ejuſdem notis. *Conc. Gall. Narb.* p. 341. 1337.

TOLETANUM II. ab Ægidio Archiepiſcopo cæteriſq; ejuſdem Provinciæ Epiſcopis vel per ſe, vel per vicarios, ipſo Metropolitano Præſide xix. die *Maii* anno MCCCXXXIX. congregatum. Extant Conſtitutiones in hâc Synodo vel editæ, vel renovatæ V. *de literatis ad clericatum promovendis: de ſtudio Theologiæ & juris Canonici in Eccleſiis Cathedralibus accendendo*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part II. col. 1869. & apud d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 609. 1339.

NICOSIENSE III. ab Heliâ Archiepiſcopo cum ſuffraganeis tam Græcis quam Latinis, præſentibus etiam Maronitarum & Armenorum in Inſulâ Cypro Præſulibus, Neſtorianorum item & Jacobitarum Rectoribus, cum Cleri & populi maximâ frequentiâ, in Aulâ Archiepiſcopali xvii. die *Januarii* anno MCCCXL. congregatum. In hâc Synodo *brevis expoſitio fidei de Trinitate, Eccleſiâ, S. Scripturâ, ſeptem Sacramentis, Romanæ Sedis prærogativâ uti in Eccleſiâ Rom. prædicatur*, prolata eſt, cui omnes ſubſcripſerunt. Dein *ad cultum Divinum* ac *Ordinis Clericalis honeſtatem* Conſtitutiones nonnullæ ordinantur. Extant *Profeſſio* fidei prædicta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula VIII. *de decimis integrè ſolvendis*; *de Matrimoniis clandeſtinis*, &c. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2432. 1340.

CONSTANTINOPOLITANUM I. quod Oecumenicum nonum numerant Græci, ſub Andronico Jun. Imperatore, & Joanne XIII. Patriarchâ (Iſidorum perperam dicit Nilus in Synopſi) in templo S. Sophiæ paulo ante obitum Imperatoris coactum. Præſentibus etiam (ſi eidem Nilo, quem in nonnullis lapſum eſſe conſtat, fides ſit habenda) Lazaro Patriarchâ Hieroſolymitano, Patriarcharum Alexandrini & Antiocheni Legatis, cum plurimis Epiſcopis ac Proceribus. Graves hoc tempore in oriente tumultus excitârat Barlaam Monachus è Latinis profugus, Monachos Theſſalonicenſes, ob futiles quaſdam & inanes quæſtiunculas, *de Dei operatione & eſſentiâ, & de lumine in monte Thabor*, graviter laceſſens, quorum cauſam egit Greg. Palamas. 1341.

Ad

SÆC XIV. ab ann. MCCC. Ad has rixas ſedandas Imperator Patres congregat: qui Monachis faventiores Barlaamum damnant, Palamæ ſilentium indicunt. Vide Niceph. Gregoram *Hiſt. Rom.* lib. XI. Extant Acta & Decreta ex Nili Rhodii Synopticâ narratione ad calcem Photii *Nomocanonis* à Juſtello editi: exinde in ſua *dogmata Theolog.* lib. I. cap. 12. tranſtulit Dionyſ. Petavius, ac demum noviſſimæ editionis Concil. Curatores, *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1873. Paucis poſt diebus, Imperatore jam mortuo, Joannes Patriarcha alterum Concilium Conſtantinopoli convocavit, cui M. Domeſticus interfuit; in quo de iiſdem quæſtionibus inter Greg. Acindynum Barlaami diſcipulum, & Palamam prædictum acritèr dimicatum eſt: Palamæ tandem ceſſit victoria. Acindynus uti & Barlaamus cujus errores concoxerat, hæreſis damnantur, & niſi reſipiſcant, Eccleſiæ communione privari communibus Patrum & Senatorum ſuffragiis judicantur: Decrevit item Synodus, ſiquis in poſterum contra Palamam, Monachóſve cum illo ſentientes inſurgeret, eâdem excommunicationis ſententiâ innodaretur: In hanc rem conſectus eſt *Tomus*, cui ipſe Joannes Patriarcha, omnéſque Epiſcopi qui coram aderant, ſubſcripſerunt; & poſtea ex abſentibus nonnulli ſuis ſubſcriptionibus munierunt. Vide Joan. Cantacuz. *Hiſt.* lib. II. c. 40. p. 337. Conſule etiam Jac. Gretſeri *Annotationes*, *ibid.* p. 929. qui ſe Tomum ſupra memoratum in Cod. MS. *Bibl. Auguſtanæ* vidiſſe ac perlegiſſe teſtatur. Confer etiam L. Allat. de *Conſenſ. Eccl.* lib. II. cap. 17. ſect. 2.

1341. ANGLICANUM à Joanne Stratford Archiepiſcopo Cantuarienſi, cum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis anno, ut videtur, MCCCXLI. congregatum. Extat unica ſaluberrima Conſtitutio *adverſus Clericorum avaritiam*, qui in Beneficia nondum vacantia ſe intrudere, & eadem per fas & nefas occupare moliebantur, apud Cl. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 549. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1873. notandum eſt Joannem Arch. Regulas quaſdam & ordinationes pro regimine Curiæ ſuæ Cantuarienſis *de Arcubus* vocatæ, anno 1342. Lambethæ edidiſſe; quibus exceſſus quoſdam & abuſus in dictâ Curiâ tollere, & multa circa *Officialem* ſive *Decanum*, (quo officio ipſe olim multa cum laude functus eſt) *Advocatos*, *Procuratores*, *Notaries*, *Promotores*, &c. ordinando, omnia in meliorem ſtatum redigere ſategit. Extant in eam rem Statuta ſive Regulæ LIX. apud Spelman. *ibid.* p. 550.

1342. LONDINENSE IV. à Joanne Stratford Archiepiſcopo Cantuarienſi, & ſuffraganeis in Templo D. Pauli Londinenſi, x. die *Octobr.* anno MCCCXLII. coactum. In hac Synodo multa in præſidium & munimen inferioris ſubſellii Clericorum adverſus Superiorum injurias, & immodicas exactiones decernuntur. Extant Capitula XII. quorum ultimum eſt ipſiſſima ſuperioris anni Conſtitutio, apud H. Spelman, *Conc. Brit.* Tom. II. p. 572. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1876. Aliud etiam Concilium in Eccleſiâ D. Pauli Londinenſ. Joannes Archiepiſcopus, xx. die *Martii* eodem anno ſecundum computum Anglicanum, juxta Romanum MCCCXLIII. cui *XI.* Epiſcopi ſuffraganei interfuerunt, celebravit. Anglicanum editorem eo nomine erroris ſuſpectum habet G. Collartius, quod duas Provinciales Synodos eodem anno haberi retulit; verùm immeritò; Archiepiſcopus enim qui, Rege abſente, Reip. curam geſſerat, & civilibus negotiis implicitus, res Eccleſiæ pluſquam par erat præterierat, reverſo jam Rege, ſæculi curis ſolutus, ad Eccleſiæ regimen animum ſeriò adjunxit, & ut omnes corruptelas radicitus evelleret, frequentiores

quentiores Synodos congregavit: quid, quod Joannem Archiepiſcopum *duas Synodos* in Eccleſiâ Paulinâ Londini hoc anno habuiſſe, inque iis *æquiſſimas multas conſtitutiones tuliſſe* diſertè teſtatur integerrimus *Antiquit. Britan. Auctor* p. 236. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula *de pace Eccleſiæ & Regni; de habitu & honeſtate Clericorum; de Teſtamentis*, &c, in hâc Synodo ordinata XVII. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 581. *Conc.* Tom. XI. p. II. col. 1886. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

NOVIOMENSE ſive Noviodunenſe, (Noviodunum Sueſſionum oppidum eſt juxta Aiſiam fl.) à Joanne de Vienna Archiepiſcopo Rhemenſi, cum *VI.* ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, & reliquorum Vicariis, Eccleſiarúmq; Cathedralium Procuratoribus, xxvi. *Julii* an. MCCCXLIV. celebratum. Extant qui mores, & diſciplinam, & Eccleſiæ libertates ſpectant in hâc Synodo ſanciti Canones XVII. *de impedientibus juriſdictionem Eccleſiaſticam; de citationibus Eccleſiaſticis; ne perſonæ Eccleſiaſticæ diffidationes faciant*, &c. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1886. 1344.

PARISIENSE V. à Guilielmo Archiepiſcopo Senonenſi præſide, adſiſtentibus *V.* Suffraganeis, duobus Vicariis, cæteríſque iſtius Provinciæ perſonis Eccleſiaſticis, quotquot commodè intereſſe poterant, xiv. die *Martii*, anno MCCCXLVI. celebratum. In hâc Synodo Conſtitutiones Provinciales in anteactis Conciliis ſtabilitæ renovantur, & quo magìs Populo innoteſcant, debitúmque iis obſequium perſolvatur, eas in omnibus *Synodis*, *Curiis*, *Conventibus*, & *Capitulis* legi & promulgari decretum eſt. Extant quibus vigor diſciplinæ jam labefactatæ refuſcitatur, non tàm de novo conditi, quàm ex prioribus ſelecti & novâ formâ pro ratione loci & temporis præſtituti, Canones XIII. apud L. Dacher. *Spicileg.* T. V. exinde *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1908. 1346.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Annâ Imperatrice, & Joanne Palæologo filio ſuo quindenni Præſidentibus, & quamplurimis Epiſcopis præſentibus, (iis ſolùm excluſis qui Cantacuzeno apertè faverant) in Palatio regio, vii. die *Februarii* anno MCCCXLVII. coactum. In hâc Synodo, *Seſſione primâ*, Joannes Patriarcha, eò quòd Barlaami dogmata complexus à Majorum fide declinâſſet, alióſque in peſſimos errores impellere ſategiſſet, junctis ſuffragiis exauctoratur, cui ſententiæ Epiſcopi etiam abſentes ſuffragantur: *Seſſione ſecundâ*, in quâ Joannes Cantacuz. Imp. qui jam ſummâ rerum potitus eſt præſedit, adfuit etiam Lazarus Patriarcha Hieroſolymitanus, Sententia contra Patriarcham priùs edita repetitur & confirmatur, & *Tomus* Synodicus conficitur, in quo Acindynus ejuſque ſequaces damnantur: Palamas è contrà ejuſq; ſocii rectè ſentire declarantur: Joannes Patriarcha Throno deturbatur, & Iſidorus annuente etiam Cantacuzen. Imp. in ejus locum ſufficitur. Hujus Synodi *Hiſtoria* & *Acta* leguntur apud Cantacuz. Hiſt. lib. III. capp. 98, 99. lib. IV. cap. 3. Tomus Synodicus habetur MS. in *Bibl. Cæſareâ Vindob.* Cod. Jurid. VII. num. xii. Tertio abhinc anno, diſſentionibus iſtis nondum ſopitis, aliud Concilium apud Regium Palatium in Blachernis Conſtantinop. ſub Joanne Cantacuzen. Imp. & Calliſto Patriarchâ anno MCCCL. habitum eſt: Ad hoc Concilium vocati utriuſq; partis Præſules, frequentes coeunt; interſunt etiam Proceres & primariæ dignitatis viri: per quatuor continuos dies acritèr diſputatum eſt, hinc Palamâ Archiepiſcopo tunc temporis Theſſalonicenſi, inde duobus Metropolitanis Epheſi & Gani, cum Niceph. Gregorâ, & Dexio 1347.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* *Ad annum* 1350. 5. 26

Dexio quodam ſtrenuè dimicantibus; huc tandem res rediit; Epheſi & Gani Archipræſules ſedibus ſuis movendos; Barlaamum & Acindynum (non vitâ functos utì Spondanus*, ſed) velut membra tantâ putredine corrupta ut ſanari non poſſent, à reliquo corpore divellendos; eos omnes qui erroribus valedictis Eccleſiæ dogmata amplecti vellent, abſque omni præteritorum exprobratione recipiendos; qui ſecùs fecerint Eccleſiæ conſortio privandos, decretum eſt: quæ omnia in *Tomum* rediguntur, cui primus ſubſcripſit Joan. Cantacuzenus Imp. huic proximus Joannes Palæologus junior Auguſtus, deinde Calliſtus Patriarcha, cæteríque Præſules: Extant hujus Synodi Acta à Fr. Combefiſio Græcè & Latinè edita cum ejuſdem notis *Auct. Noviſſ.* Pariſ. 1672. *fol.*

1347. TOLETANUM III. ab Ægidio Archiepiſcopo tribúſque Epiſcopis ſuffraganeis in reformationem morum & abuſuum correctionem, præcipuè adverſus *Simoniam*, die xxiv. *Aprilis* anno MCCCXLVII. apud Complutum congregatum. Unde à Card. d' Aguirr. *Complutenſe* audit. Extant Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1916. & apud d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 614.

1351. BITERRENSE in Galliâ Narbonenſi ad Orobim fl. Petro de Judiciâ Archiepiſcopo Narbonenſi Præſide, præſentibus *IV.* ejuſdem Provinciæ ſuffraganeis, necnon Epiſcoporum abſentium Procuratoribus, Abbatibus, Prioribus, &c. vii. die *Novembr.* anno MCCCLI. congregatum. Extat *Decretum Synodale*, quo prioritas ſedendi unicuique juxta promotionis antiquitatem ordinatur: habentur etiam *Literæ* Archiepiſcopi ad Suffraganeos, quibus eos ad Concilium convocat; & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones VIII. *de inclinatione capitis ad nomen Jeſu: de reverentiâ Chriſti Corpori cum ægrotis defertur adhibendâ:* ut *pro Papâ, Rege, & Prælatis oretur:* &c. hæc omnia à Cl. Baluzio ex Cod. MS. in fine mutilo Eccleſiæ Helenenſis deprompta, notiſque ſuis illuſtrata, inter *Conc. Gall. Narbonenſ.* p. 91. edita habentur. Inde *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1922. Notabit Lector defectum Canonis octavi ex Conc. Avenionenſ. anno MCCCXXXVII. Can. XI. ſuppleri poſſe. Prætereundum non eſt Petrum Gariellum in *ſerie Præſulum Magalonenſ. V.* Epiſcopos huic Concilio intereſſe, & IX. Conſtitutiones in eo ordinatas ex fide *Actorum MSS.* referre.

1351. LAMBETHENSE II. à Simone Iſlip Cantuarienſi Antiſtite cum Suffraganeis quotquot Comitiis regni intererant, & abſentium Vicariis menſe *Febr.* anno MCCCLI. apud Lambeth congregatum. In quo Regis Procerúmque votis conceſſum eſt, ut *Clerici capitalium criminum convicti Epiſcopalibus carceribus perpetuò manciparentur, ac tenui victu ſuſtententur.* Extat Conſtitutio Synodalis apud H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 597. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1928.

1355. TOLETANUM IV. à Blaſio Archiepiſc. primâ die menſis *Octobr.* anno MCCCLV. celebratum. In quo de Conſtitutionum Synodicarum vi & obligatione conſultum eſt, eaſque ad *pœnam* tantùm non item ad *culpam* obligare decernitur. Extant in eam rem Conſtitutiones II. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1931.

1362. MAGHFELDENSE II. à Simone Iſlip Cantuarienſi Metropolitano aliiſque Epiſcopis circa medium menſis *Julii* ann. MCCCLXII. apud Maghfeld habitum. In quo dies Feſti numerantur, & quomodò obſervari

obſervari debent, inſtituitur. Extat *Epiſtola Decretalis* Simonis Archiepiſcopi ad Epiſcopum Londinenſem, quâ Conſtitutionem Synodalem promulgari mandat, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 609. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1933. Vide Conſtitutionem Simonis Mepham Archiepiſcopi Cantuarienſis ejuſdem prorſus tenoris ſuperiùs memoratam anno MCCCXXXII. SÆC. XIV. ab Ann. MCCC.

LAMETHENSE III. à Simone Iſlip Archiepiſcopo Cantuarienſi cæteriſque iſtius Provinciæ Præſulibus ad refrænandam Clericorum avaritiam & luxuriam menſe *Novembr.* anno MCCCLXII. coactum. Extat quâ *Præsbyterorum ſtipendia præfiniuntur*, & *ex unâ diœceſi in alteram abſque literis dimiſſoriis* emigratio prohibetur, Conſtitutio unica apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 610. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1935. 1362.

ANDEGAVENSE II. ſub Simone Turonenſi Metropolitano, aſſidentibus *VII.* ſuffraganeis in Eccleſiâ Andegavenſi xii. die menſis *Mart.* anno MCCCLXV. congregatum. In quo Canones XXXIV. ad corrigendos in foro Eccleſiaſtico abuſus, & mores Clericorum reformandos, immunitatéſque Eccleſiæ ſartas tectas conſervandas decernuntur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1939. 1365.

EBORACENSE à Joanne Thoresby Archiepiſcopo Eboracenſi cum Suffraganeis in Palatio de Thorp juxta Eboracum, circa finem menſis *Septembr.* anno, ut videtur, MCCCLXVII. habitum. In quo nonnulla ad *Eccleſiarum venuſtatem*, *Clericorum honeſtatem*, *abuſuum quorundam in ſolvendis Decimis*, & *matrimonio contrahendo* correctionem, & *contra nutrices parvulos ſuffocantes* &c. ſaluberrimè decernuntur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ X. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 602. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. *Append.* col. 2482. 1367.

VAURENSE, à Binio *Lavaurenſe* dict. à trium Provinciarum Epiſcopis, Narbonenſis, Toloſani, & Auſcenſis ſive Auxitani, licentiâ Urbani Papæ V. priùs habitâ, apud Vaurum Galliæ Narbonenſis oppidum ad Aculum fl. Petro de Judiciâ Archiepiſcopo Narbonenſi Præſide, primo die *Junii* anno MCCCLXVIII. coactum. In hâc Synodo plurima Eccleſiaſticam Diſciplinam ſpectantia, ex anteriorum Synodorum Conſtitutionibus potiſſimùm deſumpta, ſtabiliuntur. Extant Decretorum Capitula CXXXIII. (quorum primum prolixiſſimum ad Laicorum inſtitutionem ſpectat, & *doctrinam de fide* ubi & articulorum fidei expoſitio habetur: *de ſeptem Sacramentis : de virtutibus Theologicis & Moralibus : de donis S. Spiritûs : de eleëmoſynis corporalibus & ſpiritualibus : de vitiis capitalibus : de* X. *præceptis Decalogi*, comprehendit, & *laicos* in omnibus iſtis *inſtruendos* ordinat, (*Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1969. & apud Baluzium cum *ſuis notis*, *Conc. Gall. Narbon.* p. 124. Præmittuntur *Epiſtolæ* Urbani Papæ V. duæ, Narbonenſis item Archiepiſcopi *Literæ* Gaucelinum Magalonenſem cæteróſque Suffraganeos ad dictum Concilium convocantes, cum quorundam *Reſponſoriis :* ſubjicitur *forma indulgentiæ* à Patribus in hac Synodo congregatis, omnibus in Chriſto fidelibus, qui ad Eccleſiam Cathedralem Vaurenſem reparandam, ornandámve ſumptus impenderint, conceſſæ : Agmen claudit Urbani V. *Epiſtola* ad Archiepiſcopos trium Provinciarum, qui Concilio Vaurenſi interfuerunt, *contra fraudulentas donationes* eodem anno ii. Non. *Octobr. Viterbii* data. 1368.

SÆC XIV. ab Ann MCCC.

1374. NARBONENSE ex mandato Gregorii Papæ XI. à *VI.* Provinciæ Narbonenſis Præſulibus, Petro Metropolitano Præſide, in Eccleſiâ Cathedrali Narbonæ xv. die *Aprilis* anno MCCCLXXIV. coactum. Huic Concilio Prælati exempti cujuſcunque Ordinis (ſolis Carthuſienſibus exceptis) non obſtantibus quibuſcunque privilegiis (ſalvo tamen jure in poſterum) intereſſe jubentur. Extant in hanc rem *Bullæ* Pontificiæ tres, & *Epiſtola* Petri Narbonenſis quâ Suffraganeos ad Concilium convocat, Diſciplinæ item Eccleſiaſticæ *Capitula* XXVIII. quorum quatuor priora *de Synodis celebrandis*, his proxima *de ſictis Apoſtolis*, & *Excommunicatis :* intermedia ad *bona Eccleſiaſtica tutanda*, *Clericorum immunitates & poſſeſſiones conſervandas*, *eorúmque & populi mores reformandos :* poſtrema denique circa *Indulgentias* & *Synodalium Conſtitutionum robur ac firmitudinem*, ex ſuperiorum conventuum Decretis potiſſimùm deſumpta ordinantur, apud Baluzium *Conc. Gall. Narb.* p. 301. & *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2497.

1375. UNIEJOVIENSE ab Epiſcopis Poloniæ ſub præſidio Jaroſlai Archiepiſcopi Gneſnenſis anno MCCCLXXV. celebratum. In quo, præter ea quæ ad Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformationem ordinata ſunt, ſubſidium ex cujuſlibet Sacerdotii proventibus ad ſumptus Belli Turcici ſuppeditandos decernitur. Hujus memoriam conſervavit Simon Starovolſcius in *Epitome Conciliorum.* Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2043.

1378. GLOCESTRIENSE à Simone de Sudbury Cantuarienſi Metropolitâ cum Suffraganeis in Monaſterio Apoſtolorum BB. Petri & Pauli Gloceſtriæ xvi. die *Novembr.* anno MCCCLXXVIII. congregatum. In quo Conſtitutio *de ſtipendiis Presbyterorum* à Simone de Iſlip Archiep. Cantuarienſ. priùs ſtabilita laxatur, ac mitior de novo inſtituitur. Vide H. Spelman. *Conc. Brit.* p. 626. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2051. Notabit Lector, eundem Simonem hoc etiam anno Synodum Londini convocâſſe, inque eâ nonnulla contra Joannem Wicklyff ejúſque ſequaces conſtituiſſe, & quatuor Canones (à Lindewoodo noſtro fortè an publicatos) condidiſſe, multa etiam de Curiâ ſuâ in *Arcubus* reformâſſe, utì fidem facit *Antiquitat. Britann. Auctor*, p. 258.

1379. COMPLUTENSE II. ab Hiſpaniæ Præſulibus, Petro Tenorio Archiepiſcopo Toletano Præſide, anno MCCCLXXIX. congregatum. In quo Urbano VI. Romæ, Clemente VII. Avinioni ſedem Pontificiam occupante, & utroque ſeipſum verum & legitimum S. Petri ſucceſſorem indigitante, utri eorum adhærendum ſit deliberant Patres, nihil tamen ſtatuentes in medio relinquunt. Vide Card. d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 618. Eàdem de cauſâ eodem etiam anno Conventus Epiſcoporum habitus eſt apud oppidum *de Illeſcas*, Petro Toletano iterùm Præſide, præſente etiam Henrico Rege : uti etiam apud *Toletum* alter, cui Legati ab Urbano, aliíque in cauſâ Clementis à Rege Galliæ miſſi interfuerunt, necnon apud *Burgos :* & ſequente anno ad *Medinam Campeſtrem*, in quibus nihil omninò de arduâ iſtâ quæſtione totiès diſceptatâ decretum eſt, prudentioribus ad Generalis Concilii arbitrium rejiciendam judicantibus : anno autem MCCCLXXXI. xiii. Cal. *Jun.* Concilium *Salmanticæ* celebratur, Petro de Lunâ Cardinale & Clementis VII. Legato Præſide, in quo Urbanus rejicitur, & Clemens Papa ſalutatur. Quod & anno MCCCLXXXVII. in conventu Epiſcoporum

&

& procerum apud *Navarram*, alióque apud *Barcinonem* ſimilitèr factum eſt, unde per totam ferè Hiſpaniam Clemens obtinuit. Vide Card. d' Aguirr. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 618, 619, 620. SÆC. XIV ab Ann. MCCC.

LONDINENSE IV. Guilielmo de Courtenay Archiepiſcopo Cantuarienſi Præſide, præſentibus etiam *VI.* Epiſcopis, *XXIII.* Theologiæ Profeſſoribus, *XIII.* in jure Civili & Canonico Doctoribus, in cauſâ Joannis Wicklyff, errorúmque ejus, utì vocantur, in Prioratu fratrum Prædicatorum Londini xxii. die *Maii* anno MCCCLXXXII. celebratum. In hâc Synodo decem Wicklyffi concluſiones ut *hæreticæ*, quatuordecim aliæ ut *erroneæ* & determinationi Eccleſiæ repugnantes damnantur. Nicolaus Hereford, Philippus Rippington & Joannes Aſhton Wicklyffo aſſentientes hæretici judicantur, & ab Eccleſiæ conſortio pelluntur. Extant hujus Synodi *Acta*, *Concluſiones*, *Interrogationes*, & *Reſponſiones*, aliáque huc pertinentia apud H. Spelm. *Conc. Brit.* p. 629. & ſeq. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2052. quibus *literæ* Regiæ Archiepiſcopo & Epiſcopis, eos qui Hæreſin prædicarent carceribus compingendi poteſtatem conferentes, ſubjunguntur. 1382.

SALTZBURGENSE II. à Piligrino de Pucheim Archiepiſcopo Salisburgenſi, cum Suffraganeis, aliiſque Prælatis, in Palatio Archiepiſcopi, menſe *Januar.* anno MCCCLXXXVI. habitum. In quo nonnulla *de modo dicendi horas Canonicas : de abſolutionibus : de indulgentiis : contra mendicantes, uſurarios, beneficiorum occupatores*; aliáq; ad morum correctionem, vitæ honeſtatem, & diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia decernuntur. Extant Capitula XVII. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2061. 1386.

PALENTINUM hortatu Joannis Regis Caſtellæ ac nonnullorum iſtius Regni Præſulum, ſub præſidio Petri de Lunâ S. R. E. Cardinalis & in Hiſpaniâ Legati Pontificii in Eccleſiâ Fratrum minorum Palentini, iv. die *Octobr.* anno MCCCLXXXVIII. celebratum. Extant conſtitutiones Eccleſiaſticæ VII. *de officio Ordinarii*; *de cohabitatione Clericorum & Mulierum*; *de Judæis & Saracenis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2068. 1388.

LONDINENSE V. à Wilhelmo de Courtenay Cantuarienſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis, anno MCCCXCI. Londini coactum. In quo *Conſtitutio* quædam Roberti Winchelſey Metropolitæ Cantuarienſis contra *Presbyteros ſtipendiarios*, quæ in deſuetudinem abierat, inſtauratur. Extat in hanc rem *Epiſtola Synodalis* apud Spelman. *Conc. Brit.* p. 640. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2077. 1391.

PARISIENSE VI. Caroli VI. Francorum Regis juſſu, à quamplurimis Galliæ Archiepiſcopis & Epiſcopis, præſentibus etiam Conſiliariis Regiis, & Regni Cancellario, ad extinguendum Schiſma, & Unionis methodum excogitandam, ii. die *Februar.* anno MCCCXCIV. in Regali Palatio Pariſin. coactum. Huic Synodo præfuit, omnium calculis cooptatus, Simon Cramaudi Patriarcha Alexandrinus, Eccleſiæ Carcaſſonenſis Adminiſtrator. Interfuere Patriarcha Hieroſolymitanus, Archiepiſcopi *VII.* Epiſcopi *XLVII.* Abbates *X.* cum Decanis, Prioribus, S. Theologiæ & utriuſque Juris Profeſſoribus, aliiſque viris prudentibus, & in rebus agendis peritis ; de viâ unionis tractatur, ſingulis juramenti vinculo obſtrictis, quod ſibi potiſſimum 1394.

SÆC. XIV. ab Ann. MCCC.

mum visum est liberè enunciare. Cùm autem tria Unionis media proponerentur, primum per Concilium generale, secundum per Compromissum, tertium per Cessionem, in hoc tanquam maximè idoneum potioribus Suffragiis consenserunt, deinde de modo istiusmodi Cessionem ex utrâque parte obtinendi deliberant Patres; Legatis instructiones parant, & quæcunque in optatum finem conducere possint, sedulò perquirunt & decernunt. Extant *Acta* compendiosè scripta apud *Spondanum* ad hunc Annum; fusiori stylo narrata ex MS. Hist. Caroli VI. Francorum Regis edidit Luc. Dacherius, *Spicileg.* T. VI. inde *Conc.* T. XI. *Append.* p. 2511. Eâdem de causâ habita est Parisiis altera Synodus anno sequente, & anno MCCCXCVIII. demùm tertia, in quibus via Cessionis unicum schismatis remedium ponitur; & decretum *Subtractionis* quâ pecuniæ, subsidia, provisiones, beneficia, ac omnis generis emolumenta à Benedicto dum Cessioni assensum dederit subtrahuntur, multis hinc inde agitatis, tandem promulgatur. Vide Spondani Annal. ad ann. MCCCXCVIII. num. v. vi. & seq.

1396. LONDINENSE VI. à Thomâ Arundel Archiepiscopo Cantuariensi cum Suffraganeis, xix. die *Febr.* anno MCCCXCVI. congregatum. In hâc Synodo præter lites inter Theologos & Juristas Oxonienses, ex Bullis & Privilegiis Papalibus, ut videtur, ortas, Synodali Auctoritate compressas (de quibus consulat Lector *Hist.* & *Antiq. Oxon.* p. 197.) octodecim Articuli ex Joannis Wicklyffi *Trialogo*, vel potiùs (uti Historicus Oxon. *ibid.* p. 199.) ex libris quibusdam sub formâ Trialogorum, more Wicklyffiano, conscriptis, per Doctores Oxonienses jussu Regis desumpti, erroris damnantur. Hujus Synodi meminit *Antiquitat. Britann. Auctor*, p. 271. & Statuta quædam, pro curiâ in *Arcubus* etiam reformandâ, illic ordinata asserit, quorum nonnulla habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 656. & seq. Extant Articuli supradicti *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2080. & cum Tractatu prolixo Wilhelmi Woodfordi, Ord. Min. contra prætatos Articulos mandato Thomæ Cantuariensis scripto, *Fascic. rerum expetend.* pag. 190. Edit. Novissi. Concilium aliud Londinense in Ecclesiâ Paulinâ anno MCCCXCIX. habuit idem Thomas Archipræsul: in quo Rex Henricus & Clerus mutua gratiæ & benevolentiæ officia sibi invicèm præstiterunt; Rex ad Libertates Ecclesiasticas defendendas animi sui promptitudinem per nuncios testatur, precésque eorum assiduas, pro suâ regníque salute, expetit; Archiepiscopus, se Regi gratitudine æquè ac officio devinctos, debitumq; ei obsequium semper præstituros Synodi nomine respondit; ac vicissim Regem obsecrat, ut Regiâ suâ Auctoritate Provisiones Papales, & Præventiones legibus interdictas, subditis suis exosas meritò & injurias, præcipuè autem Academiis & literarum studiis exitiosas abrogaret, cui benignum etiam responsum tulit: vide *Antiq. Britan.* p. 273. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2081.

Finis decimi quarti Sæculi.

SÆCU-

SÆCULUM SYNODALE.

SCRIPTORES.

ISIDORUS, natione Græcus, Metropolita Theſſalonicenſis, circa annum MCCCCI. claruiſſe jure optimo cenſendus eſt; quippe qui Gabrieli in iſta ſede anteceſſit, quem Simeon ſequutus ſex menſes ante captam Theſſalonicam anno MCCCCXXX obiit: Si ergo ſingulis decem annorum præpoſituram ponamus, Iſidorus ſub hoc tempus thronum Archiepiſcopalem adornâſſe putabitur. Vide *Synodicon Theſſalonicenſe* apud Allatium de *Simeon*, p. 187. Extant hujus, ut videtur, labore concinnati *in integrum B. Lucæ Evangelium Commentarii*, quos in *Biblioth. Vaticanâ* Græcè MSS. aſſervari ex Sixto Senenſi * & Poſſevino † accepimus. Huic etiam, ni fallor, tribuendæ ſunt *Orationes variæ*, ab eruditiſſ. Allatio in *Diatrib.* de *Simeon.* memoratæ, quales ſunt, *Oratio in ſalutarem ſecundum carnem & divinam Generationem Chriſti.* Pr. Ἄρρητα τὰ τῦ Θεῦ φιλανθρωπίας ἔργα ὑμῶν, p. 83. *In Dormitionem B. Deiparæ.* Pr. Ἐι ἡ θεαρῦ κλῆσις, καὶ αὐγὴ ἡλίε φαιδρὰ, p. 87. *In Annunciationem B. Deiparæ.* Pr. Εὐφραινέσθωσαν οἱ θεαροὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, p. 94. *In Sancta Sanctorum.* Pr. Καθάπερ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ, ἐν τύτῳ, p. 97. *In Nativitatem B. Deiparæ.* Pr. Μωσῆς ἐκεῖνος ὁ θαλασσᾶ μὲ λαιψηρὰ, γῆ δ' ἀνδροδόξας, p. 100. *In Feſtum Luminum*, i. e. S. Epiphaniæ. Pr. Νῦν ἡμῖν φωταυγὴς καὶ σωτήριος, νῦν ἡλιολαμπὴς, p. 100.

* Biblioth. Sanct. l. IV. p. 271.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 982. Tom. II. Appendip. 11

SÆC XV ab Ann. MCD. 1401.

AYMERICUS de PEYRACO, natione Gallus, Ord. Bened. Monachus, Decretorum Doctor, ac tandem Abbas Moyſſiacenſis, claruit anno MCCCCI. Scripſit *de geſtis Caroli M.* volumen, Joanni Duci Bituricenſi nuncupatum. Extat MS. in *Biblioth. Regiâ Pariſ.* Cod. 1343. Scriptis etiam conſignavit *Chronicon univerſale* ultra annum MCCCC. productum. MS. habetur in *Biblioth. Colbertin.* Cod. 2835. Et *Vitam Urbani Papæ* V. quæ utrum ſit præcedentis Chronici pars, an opus ab eo diverſum haud ſatis liquet, ut ut ſit, eam notis ſuis locupletatam edidit Cl. Baluzius. *Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 415.

1401.

HERMANNUS de PETRA, gente Belga, domo Stutdorpæus, vel ut alii Sandorpius, Ord. Carthuſiani Monachus, & Sanctarum ſui Ordinis Virginum Domus S. Annæ, propè Brugas, per triginta annos Rector, claruit anno MCCCCV. obiit anno MCCCCXII. vel ut nonnulli MCCCCXXVIII. Scripſit *Sermones quinquaginta in Orationem Dominicam*, ſtylo uſus ſcholaſtico inquit Sixtus Senenſis; in lucem prodierunt *Aldenardæ* 1480. *Lovanii* 1484. *fol.* Alia ejus Opera Theologica, *de regimine Monialium*; *de immaculatâ Conceptione B. Virginis*; *Sermones de Tempore*, & *de Sanctis*, enumerant Simlerus || & Fr. Sweertius *, aſt ubinam loci reperiantur non indicant.

1405.

|| Bibl. p. 339.
* Athen. Belg. p. 343.

ALEX-

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ALEXANDER Papa. V. *Petrus Philareti* antea dictus, natione Græcus, patriâ Cretenſis, ex Ordine Fr. Minorum, claruit anno MCCCCIX. Ut bonarum literarum, quarum fundamenta in Italiâ poſuerat, apicem pertingeret, Academias Oxonienſem & Pariſienſem profectus eſt; unde Doctoratu inſignitus in Italiam rediit, & Joanni Duci Mediolanenſi à Conſiliis primò, deinde ejus operâ Epiſcopus Vicentinus renunciatur: ad ſedem Novarienſem poſtea tranſlatus, inde in Archiepiſcopum Mediolanenſem evectus: ab Innocentio Papa VII. pileo rubro anno MCCCCIV. adornatus, cujus nomine uti & Gregorii P. XII. ſucceſſoris ejus varias legationes obiit; ac demum à Cardinalibus utriuſque obedientiæ in Conſilio Piſano congregatis ſummus Pontifex electus anno MCCCCIX. ibique inauguratus, verum Dignitate iſtâ diu frui non licuit, undecimo enim poſt adeptum Pontificatum menſe debitum naturæ perſolvit, Bononiæ v. non. *Maii* MCCCCX. Vir ſtupendæ in egenos Munificentiæ, adeo ut *Epiſcopum ſe divitem, Cardinalem pauperem, Papam mendicum* affirmare perhibetur. *Epiſtola* ejus ad Hugonem Eterianum extat in *Bibl. PP.* anno 1589. Pariſiis edita; in poſterioribus editionibus prætermiſſa. Scripſit præterea *in libros Sententiarum Commentarios.* Habentur MSS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 685. *Quodlibeta* & *Sermones* varios.

1409.

1410. HENRICUS de BALMA, ſive *de Palmâ*, natione Gallus, patriâ Bugienſis, Ord. Fr. Minorum Monachus, claruit an. MCCCCX. à Genebrardo ad an. MCCCLXIII. fœdo lapſu reductus. Erat quippe S. Coletæ Virgini à Confeſſionibus, quæ non niſi an. MCCCLXXX. nata eſt, & noſtri Henrici conſilio potiſſimum uſa Ordinis ſui circa annum MCCCCXX. reformationem aggreſſa eſt. Vir erat *magnæ perfectionis*, ut Card. Bonæ verbis utar; & *morum integritate præſtantiſſimus*, ut de eo Spondanus. Scripſit *de Myſticâ Theologiâ* Tractatum, Bonaventuræ communitèr inſcriptum, & inter ejus opera non ſemel editum. Compoſuit etiam *Meditationes quaſdam pias, ante & poſt celebrationem Miſſæ, & in cæteris actionibus quotidianis uſurpandas*, utrum verò lucem aſpexerint, ſubdubito.

1414. THEODORICUS URIAS, natione Germanus, patriâ Saxo, inter præcipuos ſui temporis Theologos numerandus, claruit anno MCCCCXIV. Scripſit *Hiſtoriam Concilii Conſtantienſis*, cui ipſe interfuit, eamq; Sigiſmundo Imp. nuncupavit. Opus iſtud partim ligato, partim ſoluto ſermone conſcriptum, in quatuor libros diſtributum *de conſolatione Eccleſiæ* inſcripſit; idque ſub auſpiciis ſereniſſ. Ducis Brunſvicenſis inter alia ad dictum Concilium pertinentia brevi in lucem proditurum Eruditiſſ. Act. Lipſ. Editores indicarunt *, quod ut maturiùs fiat, in votis eſt omnium quibus veritas eſt cordi.

* Anno 1695. p. 557.

1418. SIMEON Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Vitæ Monaſticæ cultor & laudator, in antiquorum Patrum ſcriptis non mediocritèr verſatus, & rituum Eccleſiaſticorum eximiè peritus, claruit anno MCCCCXVIII. humanis exceſſit paulò ante captam Metropolim ſuam anno MCCCCXXX. Lucubrationes ejus variæ ſuperſunt. *Dialogus Eccleſiaſticus adverſus omnes hæreſes, & de ſolâ Domini & Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti fide, ſacris item ſacrificiis, & myſteriis omnibus Eccleſiæ, nihil proprium habens, verum ex SS. Scripturis & Patribus collectus & prout vires ferebant compoſitus, & ſingulis quovis tempore inter-*

Vid Part. I. Append. p. 89

interrogantibus Responsionem subministrans. Pr. Ἐν Χριστῷ τῷ μονογενεῖ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρί. Extat Græcè MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. CCXVIII. in capite pauca desunt, habetur integer in *Vaticanâ. Commentarius Synopticus divini & sacri Symboli Orthodoxæ & inculpabilis nostræ Christianæ fidei.* Pr. Περὶ τοῦ ἱερωτάτου Συμβόλου ἡ ἀληθὴς καὶ μόνης τῆς χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως. MS. *ibid.* n. vi. & in *Bodleian.* Cod. 294. *Expositio perquam necessaria verborum Sacri Symboli fidei Christianæ, unde collecta & adversus quos coagmentata sint.* Pr. Καλὸν ἐνόμιζε μὲν εἶναι τὸ ἱερώτατον ὄντως τῶν θείων Πατέρων συνεπεθη Σύμβολον. MS. *ibid.* n. iv. & in *Bodleian.* ubi supra. *Explicatio XII. Capitum sive Articulorum solam veram Christianorum fidem quantum fieri potest continentium, & divino Symbolo comprehensorum, & de Virtutibus complexivis.* Pr. Ἡ ἀληθὴς καὶ μόνη τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστις ὑπάρχων ἔστι καὶ λέγεται. MS. *ibid.* n. v. *Responsiones ad Quæstiones quasdam Episcopi* [Gabrielis Pentapolitani] *interrogantis eum.* Pr. Παρέμεινον· Ἔδει οὖν τοὺς τοιούτους τῶν ἐρωτήσεων ὑφηλοτέρας ὄντας καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς. MS. *ibid.* n. ii. & in *Bodleian.* Codd. 85, 91, 294. *De Sacerdotio ad pium quendam Monachum, sacrâ Diaconiâ insignitum, cum ipse Archiepiscopus adhuc existeret in Ordine tantùm Presbyterorum.* Pr. Ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητὲ καὶ γνησιώτατε ἀδελφὲ, τὴν ὑμετέραν ἀγάπην πάνυ πολλήν. MS. *ibid.* n. iii. Opera hactenus memorata unà cum Tractatu *ad pios Cretenses de Templo*, &c. a doctiss. Goaro edita, simul prodierunt Græcè impressi *Jassii* in Moldaviâ 1683. *fol. De septem Ecclesiæ Sacramentis Dialogus inter Clericum interrogantem, & Archiepiscopum respondentem.* Pr. Κεφάλαιον ἀ. Κληρικός· Παρακαλῶμεν, ἐπειδὴ τὴν ἀληθῆ τῆς πίστεως γνῶσιν ἐδεξάμεθα. Habetur MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. CVI. qui constat foliis 158. in folio. *Precationes Sacræ*, Prima, *contra hostium Gentilium incursionem.* Pr. Πάτερ, Υἱὲ, καὶ Πνεῦμα ἅγιον. Secunda, *in Encæniis Templi B. Deiparæ non manu facti.* Pr. Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Tertia *ad B. Virginem in solenni supplicatione.* Pr. Ἁγιωτέρα τῶν Ἀγγέλων, ἐνδοξοτέρα. Quarta *ad B. Virginem cujuslibet necessitatis causâ.* Pr. Κεχαριτωμένη, εὐλογημένη, ὑπὲρ πᾶσαν τετιμημένη. Quinta *tempore terræmotus, siccitatis*, &c. Pr. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ Παντοκράτωρ ὁ Θεός. Sexta *ad Spiritum S. in Festo Pentecostes.* Pr. Ἀγαθὲ καὶ ἀγαθότητα πᾶσαν, ἁγνὲ καὶ ἁγιαζόμενε. Extant Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CCXVIII. n. vii. *Accurata dijudicatio legitimarum & illegitimarum Nuptiarum*, excerpta ex *libro Juridico* Chartophylacis Theod. Balsamonis. Pr. Τρεῖς εἰσὶν ὅροι τῶν κεκωλυμένων γάμων. MS. *ibid.* n. viii. *Monita de Vitâ Ascetica*, horum *Excerpta* inter id genus alia Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXXXVIII. n. ii. *Epistola adhortatoria ad viam salutis, missa omnibus ubique per Provinciam suam Ecclesiis.* Extat Græcè MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 294. In eodem Codice, præter varios ex istis quos supra recensuimus tractatus, reperiuntur *Formulæ literarum dimissoriarum* ἐνταλτηρίων & συγχαρητικῶν. Huic tandem asserit L. Allatius *de iis circa quæ Latini innovant* Opus. Pr. Πρῶτον μὲν τὸ περὶ τῆς πίστεως ἐκτεθεῖναι, *de Consens.* lib. II. c. 18. §. 13. col. 863. Vide eundem *de Simeon.* p. 185. & sequ. ubi de Simeone nostro fusè admodum & eruditè differit Vir doctissimus.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ANTONIUS RAMPELOGUS, seu *de Rampigollis*, natione Italus, patriâ Genuensis, Ord. Eremit. August. Frater; S. Theologiæ Doctor, disputationibus contra Hussitas in Concilio Constanti- 1418.

ensi

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ensi acutè actis inclaruit anno MCCCCXVIII. quamdiu vixit incertum est. Scripsit ad juvenes Ordinis sui in Cœnobio Neapolitano studentes super varios Vet. Testamenti locos Opusculum, quod *Figuras Bibliæ inscripsit, rude & trito eloquio scriptum* refert * Sixtus Senensis, in *quo sacras Historias exponens singulas ad morales Virtutes accommodavit*; graviorem in istud censuram strinxit Ant. Possevinus †, quam merito judicent alii: in Indd. etiam expurgatoriis prohibetur nisi corrigatur: in lucem prodiit Paris. 1506. 8*vo.* 1511. 4*to.* Colon. 1505. 1617. 12*mo.* Argentorat. 1516. Lugdun. 1558. 1570. *Dictionarium Pauperum, & Speculum Salvationis humanæ*, prodiit cum præcedente, Paris. 1497. 8*vo.* *Aureum* etiam *Bibliorum Repertorium* exaravit, continens *Locos communes* de *titulis Theologicis*, secundum ordinem Alphabeti, quod olim alicubi in Germaniâ impressum in 4*to.* testatur Gesnerus. Extat Antonii cujusdam Ampilogii Eremitæ opus *Biblia aurea* dictum, sive *Loci communes ex Bibliis*, impressum Coloniæ 1628. 8*vo.* quod idem prorsus opus cum superiori, variato paululum ex literæ initialis absentiâ Auctoris cognomine, suspicamur.

* Biblioth. Sanct. lib IV. p. 198.

† Apparat. Sac. Tom. I. p. 104

1418. Vide Part. I. Append. p. 96.

HENRICUS de HASSIA, natione Germanus, Ord. Carthus. Monachus, S. Theologiæ Professor, & in Academiâ Viennensi Henrici Huectæ socius & coadjutor, claruit anno MCCCCXVIII. Lucubrationibus ejus à Cl. Whartono memoratis accenseantur nonnullæ. Extat Tractatûs super *Oratione Dominicâ* & *Angelicâ Salutatione*, uti & operis prænotati *Sacerdotum secreta circa Missam*, vetus quædam editio absq; ullâ loci vel temporis notâ. *De discretione Spirituum* tractatus prodiit Corn. Dielmanni curâ *Antw.* 1652. 8*vo.* *De vitiis & erroribus Spiritualium* liber, formâ Epistolari conceptus, & Joanni Episcopo Wormatiensi nuncupatus, Jacobo Gruytrodio Carthusiano obstetricante lucem vidit, qui operi suo *de erroribus Christianorum* insertum dedit uti Fl. Illyricus disertè refert. *Catal. Test. Verit.* col. 1801. *In Decem præcepta* Commentarius in *fol.* *In Orationem Dominicam: & de modo celebrandi & recipiendi Sacramentum Eucharistiæ*, in 4*to.* MSS. habentur in *Bibl. Trajectensi.* *De moribus & vitâ Canonicorum Regularium.* *De vitio proprietatis personarum Religiosarum*; uterque MS. in *Bibl. Basiliensi.* *De reductione effectuum in causas: de concatenatione Causarum*, MSS. in *Bibl. Bodleianâ*, Cod. 1146. In *eâdem Bibliothecâ*, Cod. 1667. extat Henrici de Asiâ *super Genesin* Commentarius, nostri Henrici opus esse hariolari liceat, qui cum Professoris Viennensis munus sustinuit, in Genesin plures annos prælectiones habuit. Tres demum *Epistolæ* MSS. in *Colleg. Merton* apud Oxonienses reperiuntur.

1420.

THOMAS HASELBACHIUS, natione Germanus, S. Theologiæ in Academiâ Viennensi Professor, claruit anno MCCCCXX. Viro & sacris & profanis literis, pro captu sæculi, satis fœlicitèr instructo, solum judicium defuisse videtur, *cujus doctrinam laudarem, nisi duos & viginti annos Esaiæ primum Capitulum legisset, neq; adhuc ad calcem venisset*, inquit Æneas Silvius ‖, qui cum eo commercium literarum habuit. In Concilio Basilienſi non infimum locum obtinuit. Scripsit *Sermones Dominicales super Epistolas* D. Pauli, qui prodierunt anno 1478. impressi nullâ habitâ loci mentione. *Sermones de Confessione & de Sanctis*, extant MSS. in *Bibl. Augustanâ.* *Chronicon ejus* à Cuspiniano laudatum narrat Simlerus, qui *Enarrationum in Isaiam Prophetam* libros xxiv. *super Sententias* lib. iv. & alia ejus opera enumerat, *Bibl. Gesner.* p. 795.

‖ Epist. 165. p. 718. edit. Basil.

MACA-

MACARIUS MACRES, Græcus, Hieromonachus, & Magnus Protoſyncellus, claruit anno MCCCCXX. Scripſit contra Latinos *de proceſſione Spiritûs Sancti* tractatum ; cujus argumentum ex titulo deprehendimus, qui his verbis concipitur, Ὅτι τὸ λέγειν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, ἔτι ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀλλὰ καρποτομία καὶ ὀρθοδόξου πίστεως. Pr. Τὰ θεῖα τῶν χειρόνων δόγματα καὶ ἡ πίστις. Habetur Græcè MS. in *Bibl. Bodleianâ. Cod.* 720. n. xvii. Vide Allatium *de Conſenſ.* l. II. c. 18. ſect. 11. col. 815. Macarii cujuſdam Hieromonachi alibi meminit Allatius, & ex ejus *Canonum Collectione* Metaphraſtæ encomium profert, *de Simeon*, p. 35. Extat etiam Macarii Hieromonachi *Epiſtola* ad Simeonem *Hieromonachum*, (fortè an Theſſalonicenſem) Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philoſ. CCXXV. n. xiii. utrum noſtri, an alterius, viderint ii quibus MSS. Codices inſpiciendi copia conceſſa eſt.

SÆC. XV. ab Ann. MCD. 1420. Vide Part. I. Append. p. 99.

JOSEPHUS BRYENNIUS, Monachus Byzantinus, & concionibus ad populum habendis præfectus, claruit an. MCCCCXX. Scriptis alibi memoratis accenſeri meruerunt *Orationes duæ in Annunciationem B. Virginis Deiparæ*, quarum prima ſic incipit, Εἰς δόξαν τοῦ παναγίου Τριάδος. Χθὲς εὐαγγελισμοί. Hujus meminit L. Allatius *Diſſert. de Simeon*, p. 88. Altera his verbis, Θεὸς ὁ τὰ πάντα περὶ γενέσεως αὐτῶν διατάξαμενος. Allat. *ibid.* p. 96. *Oratio in illud* ſtabant juxta Crucem, &c. & *in S. Deiparam.* Pr. Ἡ τόδε τὸ πᾶν ἀῤῥήτοις λόγοις ἁρμοσαμένη. Allat. *ibid.* p. 95. *Gratiarum Actio in S. Deiparam.* Pr. Θεοῦ τῆς παντοδυνάμεως πλεῖον ἡμῖν λόγον χορηγοῦντος. Allat. *ibid.* p. 96. Fragmentum hujus profert idem *de Conſenſ.* lib. II. c. 3. ſect. 3. col. 529. *Oratio in S. Paraſceven.* Pr. Συμφυὴς τῷ κόσμῳ καὶ σύγχρονος. Allat. *ibid.* p. 110. Scripſit etiam *Orationem in Transfigurationem Domini*, quam idem vir doctiſſimus laudat *de Conſenſ.* l. II. c. 17. ſect. 2. col. 837. Et *Orationem de Domini Crucifixione*, ab eodem laudatam, *Diſſert. de libris Eccl. Græc.* p. 311. Extat demum *de Divinâ Energiâ*, & *de Lumine in monte Thabor*, opus; cum ejuſmodi aliis, Græcè *MSS.* in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 507.

1420. Vid. Part. I. Append. p. 96.

GEORGIUS PHRANZA, patriâ CPolitanus, dignitate Protoveſtiarius, claruit anno MCCCCXXIV. Capta urbe, rebuſque Græcorum peſſundatis, ille liberis orbatus, & ingruentibus undique miſeriis fractus in Cretam ſeceſſit, & valedicto ſæculo, aſſumptóque Gregorii nomine, Vitam Monaſticam amplexus eſt. *Auctor non contemnendus, ſed uſu rerum conſpicuus*, ut de eo Allatius *adv. Hotting.* p. 493. Præter *Hiſtoriam Byzantinam*, quam à ſe Latinè verſam amputatis nonnullis edidit Pontanus, quæ Græcè MS. habetur in *Bibliothecis Bavaricâ*, *Regiâ Scorialenſi*, & *Ambroſianâ Mediolan.* ſcripſit etiam aliud *Chronicon* brevius & ſuccinctius, quod alterius Operis compendium videtur; incipit ab an. MCCCCII. ad an. MCCCCLXXVII. deductum. MS. erat penes L. Allatium, uti ipſe refert, *contrà Creighton*, p. 117. & de *Georgiis*, p. 426. Scripſit etiam *Expoſitionem Symboli*, Simeonis Theſſalonicenſis fortaſſis exemplo ductus: hujus ipſe meminit in Hiſtoriâ ſuâ, lib. III. c. 24.

1424. Vid. Part. I. Append. p. 100.

JOANNES GRITSCH, natione Germanus, patriâ Baſileenſis, Ord. Fr. Minorum, claruit anno MCCCCXXVIII. Tyrocinium literarum in patriâ Academiâ poſuit; exteras etiam ſtudiorum gratiâ

1428.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

invisit; cumque optimis quibusque disciplinis animum excoluisset, sermonis nitorem & elegantiam insuper adhibuit. Quo tempore Concilium Basileæ congregatum est, Sacris Concionibus sui Ordinis Præfectus eximiæ eruditionis & eloquentiæ famam deportavit. Extat ejus *Quadragesimale per totum anni spatium inserviens, cum thematum Evangelicorum & Epistolicorum introductionibus.* impressum Reutlingæ 1476. Viennæ 1477, 1581. *fol.*

1430. NICOLAUS SCLENGIA, natione Græcus, patriâ forsan Cyprius, Latinorum hostis infensissimus, claruit Esaiæ Cyprio æqualis circa annum MCCCCXXX. Scripsit contra Latinos *de Processione Spiritûs S.* & in dogmatis sui propugnaculum varia ex S. Scripturis & Patribus testimonia congessit. Opus istud examinavit Esaias, & Scriptâ Epistolâ Nicolaum ad disputandum provocat. Nicolaus rescribit. Extat Rescriptum, sive *Epistola Responsoria* ad Esaiam. Pr. Τί δέ σοι καὶ περὶ τῆς ἀῤῥήτου τοῦ παναγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως ἀπεκρίθην ἐγώ. Græcè MS. in *Bibl. Reg. Parisiens.* Cod. 1818.

1430. Vide Part. I Append. p. 104. MACARIUS ANCYRANUS Metropolita, claruit circa annum MCCCCXXX. *Auctor*, ex sententiâ Allatii, *si quis alius, nugax, & qui mera deliramenta loquitur.* Verum ex fragmentis, quæ idem Allatius satis frequentia profert, longè aliud judicium tum de Auctore, tum de Opere ferre non erubescimus; quippe qui contra Romani Pontificis Primatum, multa de Patriarchis, Metropolitis, & Episcopis; multa de Ordinationibus, Appellationibus, aliisque Juris Ecclesiastici capitulis, de sextâ Synodo rebusque in eâ gestis eruditè sanè & accuratè disputat. Vide Allat. *de Consens.* lib. I. c. 1. §. 2. c. 2. §. 8. c. 8. §. 2. c. 14. §. 3. c. 18. §. 2. c. 20. §. 8, 9, 18. c. 27. §. 2. Ex Ungue Leonem. Integrum opus contra Latinos asservatur Græcè MS. in *Biblioth. Cæsareâ Vind.* Cod. Theol. CVII. Codex est chartaceus, mediocritèr antiquus, in *folio*, constatque foliis 123. Ex eodem Opere Eclogas, sive Excerpta quædam collegit Mathusalah Monachus. Pr. Α'. Τίς ἡ τῆς ἐκπορεύσεως δύναμις; καὶ γεγραφὼς ὁ χρυσορρήμων. Habentur Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. x. Vide Lambecii Comment. lib. V. p. 223.

1430. HIERONYMUS CAMALDULENSIS, Patriâ Bohemus, domo Pragensis, unde & *Pragensis* cognomen adeptus est, Ord. Camaldulensis Eremita, claruit anno MCCCCXXX. Vir pius, *Sacris Literis apprimè eruditus, vitæ munditiâ & facundia singulari clarus* *, cum annos supra viginti in Eremo Camaldulensi pœnitentiam egisset, patriâ desertâ in Poloniam proficiscitur, inde fidei Christianæ propagandæ gratia Lithuaniam pergit; ibique miseros populos Ethnicismo & Idolorum cultu insanientes ad veram sapientiam reducit; tandem ab iis malè tractatus, & regno exire jussus in Germaniam ac Italiam regressus est. Concilio Basilensi anno MCCCCXXXI. interfuit ac Venetiis anno MCCCCXL. obiit. Scripsit *de Vitâ S. Romualdi Abbatis* prolixum admodum Sermonem, quem Bollandiani typis mandârunt, *Febr.* Tom. II. p. 124. Plura ejus scripta recensent Possevinus †, & Boh. Balbinus ‖. *Sermones Dominicales, de Sanctis, & Quadragesimales; contra errores Græcorum; contra Hæreticos; de Corpore Domini; Orationem in Conciliis:* quæ nihil aliud esse videtur, quam *Oratio de statu Religionis in regno Bohemiæ*, quam rogatu Jul. Card. in Concilio Basileensi habuit.

* Æneas Sylv. hist. de Europ. c. 26. p. 417.

† Appar. Sac. Tom. I. p. 745

‖ Misc. Bohem. Dec. I. l. iv. p. 179.

AN-

ANDREAS de PETRA, *Rhodius* dictus, Archiepiscopus Colossensis, Græcus Transfuga, claruit anno MCCCCXXXII. Scriptis alibi recensitis adjiciantur pauca. *Opus Antirrheticum in Marci Ephesii Epistolam* quandam ad Georgium Presbyterum [Scholarium scilicet] formâ Dialogi, ut videtur, conceptum, in defensionem dogmatis & rituum Latinorum, quæ Marcus improbaverat. Hujus operis meminit L. Allatius *contra Creighton*, p. 162. Vide eundem *de libr. Eccl. Græc.* p. 196. *Apologia demonstrativa*, ex Commentariis B. Thomæ [Aquinatis] ad Bessarionem Archiepisc. Nicænum, *De Divinâ Essentiâ & Energiâ*. Extat Græcè MS. in *Bibl. Vatican.* & in *Regiâ Parisiens.* Cod. 1290. SÆC. XV. ab Ann MCD. 1432. Vide Part I. Append. p. 108.

NICOLAUS PLOVIUS, aliis *Plonius*, interdum & *Blonius* dictus, gente Polonus, Decretorum Doctor, Capellanus ac tandem Episcopus Posnanienſis, claruit anno MCCCCXXXIV. Lucubrationes ejus variæ supersunt, diversis locis & temporibus editæ. *Sermones de Tempore & Sanctis*, Argentorat. 1498. *Tractatus Sacerdotalis de Sacramentis & Divinis Officiis*, Paris. 1514. 4to. *De Excommunicationibus: de Horis Canonicis dicendis: de interdicto Ecclesiastico: de Irregularitate: de Sacramentis, & eorum administratione: de sacrificio Missæ.* Hi sex Tractatus prodierunt Argentorat. 1593. & inter *Tractat. Tractatuum juris*, Venet. 1584. Tom. XIV. XV. Opus *de Sacramentis, & Censuris Ecclesiasticis*, editum Paris. 1551. 8vo. Tho. Aquinatis *Confessionale* subjunctum habet, uti & Lugduni 1565. Paris. 1586. 1434.

BESSARION, natione Græcus, domo Trapezuntinus, Episcopus Nicænus, & S. R. E. Cardinalis, ac tandem post captam CPolim titulo tenus Patriarcha CPolitanus, claruit anno MCCCCXXXVI. Varia eruditionis suæ monumenta post se reliquit; horum multa numeravit Cl. Whartonus, supersunt plura nobis indicanda. *Epistola* ad Geo. Gemisti Plethonis Filios, *de obitu & laudibus* Patris. Pr. Πέπεισμαι τὸν κοινὸν πατέρα. Extat MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCXLIII. iterumque Cod. CCLVI. n. ix. Græcè & Latinè ex versione suâ edidit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 6. & *de Georgiis*, p. 392. *Epigramma in proprium Sepulchrum*, Græcè MS. *ibid.* edidit Ant. Sanderus *Elog. Card.* Lovan. 1526. *In Theodoram Constantini Imp. Conjugem* Iambi sepulchrales, eos Græcè & Latinè edidit L. Allatius *de Consens.* lib. III. cap. 4. §. 4. *Apologia pro Latinis de Processione Spiritûs S.* sive *Refutatio Capitum Marci Ephesii contra Latinos*, quam quidem Apologiam Gennadius incepit, verum morte occupatus, ut dicitur, perficere non potuit, Bessarion autem rogatu Gregorii Patriarchæ CP. absolvit. Pr. Ὁ Λατίνων τὸ καθ' Γραικῶν φρονεῖν πρὸς ἀλλήλους. Hujus meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 1. Extat MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLVI. n. vi. Eandem vidit ac legit P. Arcudius in MS. Codice ex Cretâ allato in *Biblioth. Gasp. Viviani* Episc. Anagnini, uti ipse refert *de Concord.* lib. II. c. 15. *Professio fidei Christianæ in Synodo Florentinâ prolata*; in xxi. Articulos divisa. Pr. A'. Πιστεύομεν ὅτι ὁ ἅγιος Θεὸς ὁμολογεῖ πάντων ἕνα εἶναι· B. Ὅτι ὁ Θεὸς ἅπλ σῶμά ἐστιν, ὅτι σῶμα ἔχει. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXCII. *Epistola* ad Geor. Gemistum Plethonem *de quatuor quæstionibus Philosophiæ Platonicæ*, viz. περὶ τοῦ αὐτοκράτορος περὶ τῶν μεθέκτων καὶ ἀμεθέκτων· περὶ τῆς τῶν ὄντων συνωνυμίας καὶ ὁμωνυμίας· & περὶ τῆς εἱμαρμένης. Pr. Κοινὴν πᾶσιν ἐνεσπαρμένην ἔννοιαν. 1436. Vide Part I. Append. p. 112.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

Habetur MS. cum *duplici* Plethonis *Responsione*, Græcè *ibid.* Cod. Philos. LXXIV. n. ii. *Epistola* ad Theodorum Gazam *de Geo. Trapezuntii libro* pro *Aristotele* contra *Platonem.* Pr. Οὐκ ἐθαύμαζον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἠδόμην. MS. *ibid.* n. v. Vide Allat. *de Georgiis*, p. 378. *Epistolæ aliæ* Manuel. Chrysoloræ Epistolis conjunctæ, Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXLV. *Epistolæ* ipsius Græco-barbaræ ad Palæologos meminit Habertus, *notis ad Euchol.* p. 155. *Tractatus ejus de Primatu Papæ*, cum laude meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 6. §. 1. col. 966. & *de Georgiis*, p. 403. In isto autem opere Gennadii Patriarchæ librum ejusdem Argumenti eum defloràsse autumat vir doctissimus. *De S. Joannis Evangelistæ obitu*, contra Geo. Trapezuntium scripsisse Bessarionem testatur Allatius, *ibid.* p. 379. *Sanctorum etiam Patrum, tum Orientalium, tum Occidentalium sententias, quæ de Processione Spiritûs S. etiam ex Filio agebant*, in unum fasciculum collegit, & ad Alexium Lascarim misit, uti ipse in *Epistolà ad eundem* disertè refert, quam quidem Epistolam ut obiter hoc notem, à se versam Latinè primus edidit Abramus Cretensis cum Concilio Florentino, *Romæ* 1526. *fol. Physicæ demonstrationes de Deo, & Epistolæ nonnullæ* ad Geo. Gemistum extant Græcè MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2290. *Epistolæ & Sermones* Græcè MSS. in *Bibl. Regiâ Scorialens.* *Oratio funebris in Cleopam Palæologinam Imp.* Græcè MSS. in *Bibl. Regiâ Paris.* Cod. 2209. *Epistolæ tres*, 1. Ad Andronicum Callistum Philosophum. 2. Ad Michaelem Apostolium. 3. Ad Plethonem; Græcè MSS. *ibid.* Cod. 24. Extant demum nonnulla Opera *Physica & Mathematica*, quibus non est immorandum.

1436. Vide Part. I. Append. p. 111.

MARCUS EUGENICUS, Metropolita Ephesinus, Græcorum in Synodo Florentinâ pugil indefessus, fideique Orientalis strenuus propugnator, claruit anno MCCCCXXXVI. Disputationibus contra Latinos famam latè propagavit, scriptis immortale sibi nomen peperit, quorum plurima congessit H. Whartonus, sunt autem alia à nobis minimè prætereunda. *Capita* lxviii. *contra hæresin Acindynistarum* de distinctione Divinæ *Essentiæ & Operationis.* Pr. Κεφάλαιον α'. Ἐι ταυτὸν ὅτι Θεοῦ οὐσία καὶ ἐνέργεια, καὶ οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας. Habentur Græcè MSS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CLXXI. *De Processione Spiritûs S. contra Latinos.* Pr. Καμὲ τίς δόξει ὡς ἀληθῶς καὶ ἀλόγιστον ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἁγίῳ Συμβόλῳ. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCII. Hunc Tractatum nostro Ephesio, etsi Auctoris nomen subticeatur, Cl. Tengnagelius asseruit. Fragmentum operis cujusdam (fortè superioris) *de Processione Spiritûs S.* Pr. Ἐι δὲ καὶ τὸ μέγιστον Κύριλλον συνηγορεῖν. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXXII. n. vi. Capita Syllogistica adversus Latinos *de Processione Spiritûs S.* Pr. Τὸ Γνῶμα τὸ ἅγιον ὅτι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύομενον. MSS. *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. vi. *Alia Capita Syllogistica de Processione*, &c. memorat Allatius. Pr. Ἐρώμεθα τοὺς Λατίνους, quæ in *Bibl. Vaticanâ*, cum *Responsione* Geo. Scholarii & Bessarionis Græcè MSS. asservantur. Vide Allat. *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 4. col. 935. Extant etiam in *Bodleian.* Cod. 720. *Responsio ad Latinorum assertiones de Igne Purgatorio*, Ferrariæ anno 1438. habita. Pr. Ἐπειδὴ μὲν ἀγάπης ὑποκείσεται πρὸς τὰ παρ' ὑμῶν εἰρημένα. *Responsio secunda ad Latinorum assertiones de Purgatorio.* Pr. Ἐπειδὴ σαφέστερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε καὶ καθαρώτερον ὅπη τοῖς ἠρωτημένοις. Utraque habetur Græcè MS. in *Biblioth. Cæsareâ*, Cod. Philos. CCXXIV. n. iii, iv.

In

In eodem Codice reperiuntur & *aliæ quædam Quæstiones Theologicæ*, Græcè MSS. Pr. Ἡ τῦ Υἱῦ θεοπρεπὴς δύο ταῦτα σημαίνει. *Cantica duo in SS. Trinitatem & Incarnationem Domini*, quorum primum sic incipit, Μέγα τὸ εὐσεβὲς κήρυγμα· nec non *Canones Octo in S. Virginem Deiparam*, quorum primus hoc modo incipit, Ἀρχὴν ὑμνῳδ. σήμερον τῦ πολύταιν. Extant Græcè MSS. *ibid.* Cod. Theol. CLXXXVII. *In Orationem Dominicam Commentarius*, Græcè MS. *ibid.* Cod. Philos. CXCV. n. xiii. *Confessio Fidei* in Concilio Florentino. Pr. Ἐγὼ τῇ τῦ Θεῦ χάριτι δόγματων εὐσεβείων, MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. iterúmque *ibid.* Cod. 3377. Hujus meminit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 3. §. 4. col. 934. & *contra Creighton*, p. 162. *De hominis imbecillitate* Tractatus, Græcè MS. in *Bibl. Augustanâ*. *Epistola* ad Georg. Scholarium, quà mutatam animi sententiam, & in Latinos lapsum plorat. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Bodleian.* & *Regiâ Paris.* eamque velut ἀνέκδοτον laudat Cl. Ds. du Cangius, *Gloss. Med. Græc.* col. 1281. sub v. Ῥάμπλιον. Eandem autem ex *Cod. MS. Ambrosiano* descriptam cum versione suâ Græcè & Latinè edidit doctissimus Allatius, *contra Creighton*, p. 88. *Epistola* altera ad Geor. Scholarium. Pr. Τὴν γεγραφὴν σου δεξάμενος. Hujus uti & *Responsionis* quam paravit Andreas Colossensis notitiam debemus industriæ L. Allatii *de Georgiis*, p. 396. *Expositio Officii Ecclesiastici* Græcè typis mandata est *Jassii* in Moldaviâ 1683. *fol.* Simeonis Thessalonicensis operibus subnexa. Fortasse Expositio ista non differt à Paraphrasi in Pentecostarium à Marco nostro adornatâ, cujus mentionem habet L. Allatius *de libr. Eccl. Græc.* Dissert. II. p. 280. Piorum quorundam Cretensium rogatu scripsit Sermonem annuâ S. Eliæ celebritate in *Officio* legendum. Pr. Εἰδὲ μὴ ἀληθῶς ἡμῖν θεσπέσιος ἐφάνη τῷ λόγῳ συνεπαρθῆναι. Hujus testem habemus Greg. Protosyncellum, *Apologia. adv. M. Ephesii Epistolam*, Conc. Tom. XIII. c. 805. Tractatus denique *de Purgatorio*, à Bon. Vulcanio primum, dein à Cl. Salmasio typis subjectus, Nilo Thessalonicensi ab Allatio * ascriptus, nostrum Ephesium Auctorem habuisse videtur, uti ex Sixto Senensi †, & Mart. Crusio ‖ didicimus, quod & Reverendiss. Usserius Armachanus observavit. Erat & Marco frater nomine Joannes; de quo nonnulla Cl. Whartonus *Append.* ad Part. I. p. 115. Hujus, ut videtur, operâ Simeonis Archiepiscopi elogium in Synodico Thessalonicensi conscriptum est. Vide Allatium *de Simeon.* p. 187.

S. XV. ab Ann. MCD

* Dissert. de Nilis, p. 45.
† Biblioth. Sanct. lib. VI. Annot. 259. p. 526.
‖ Turco-Græc. p. 186

EMUNDUS DINTERUS, natione Belga, patriâ Brabantus, claruit anno MCCCCXXXVI. In aulico strepitu & splendore Vir ad maxima quæque idoneus multos annos transegit, Antonio I. ejusque Filiis Joanni IV. & Philippo I. ac demum Philippo *Bono* dicto Brabantiæ Ducibus à secretioribus Consiliis: Otii tandem appetens Aulæ valedixit, & sacris Mysteriis insignitus Canonicatum in Ecclesiâ D. Petri Lovaniens. obtinuit, ubi Deo & Musis vacavit. Obiit Bruxellis anno MCCCCXLVIII. Literis consignavit *Chronicon Brabantiæ*, quod manu exaratum olim fuit penes Joan. Miræum Episcopum Antverpiens. teste ipsius ex fratre Nepote Aubert. Miræo ejusdem Ecclesiæ Decano. *Elog. Belg.* p. 195. Idem MS. apud Casparum Geuartium latuit, unde & brevi in lucem proditurum sperare nos jussit Fr. Sweertius *. *Seriem* etiam *Genealogicam Ducum Burgundiæ, Brabantiæ*, &c. congessit, à Geor. Neomago cum Philippi Ducis Vitâ a se adornatâ

1436.

* Athen. Belg. p. 229.

Franco-

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

Francofurti editam. *Hiſtoriam* denique *Vitæ & Obitûs Philippi à Burgundiâ Epiſcopi Ultrajectini*, quæ prodiit *Argentorat.* 1519. Duæ Poſteriores Lucubrationes habentur inter *Germ. rerum Script.* à Frehero editas Hanov. 1611. Tom. III. *fol.*

1438. Vide Part I. Append. p. 115.

GEORGIUS GEMISTUS PLETHO, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Philoſophus omnibus numeris abſolutus, Platonis diſcipulus & propugnator; *non tantum iis qui nunc vivunt, ſed ipſi etiam Ariſtoteli*, omnibuſque veteribus, *ſi eorum ætate fuiſſet, venerandus*, ità de eo Mich. Apoſtolius; claruit anno MCCCCXXXVIII. Scripta quod attinet, etſi pauciſſima ex iſtis Theologici ſint fori, cum tamen abditiſſima Philoſophiæ caſtioris myſteria explicent, omnique eruditionis genere ſint refertiſſima, Catalogum eorum, iis ſolùm quæ à Cl. Whartono memorantur prætermiſſis, conficere non gravabimur, eundem Lectori φιλοβίβλῳ haud ingratum forè arbitrantes. *Protheoria*, ſive Præmeditatio in Manuelis Palæologi Imp. Orationem funebrem, quam in obitum Fratris ſui Theodori Deſpotæ adornavit. Hanc dictæ Orationi præfixam Græcè & Latinè edidit vir de Græcis literis optimè meritus Fr. Combefiſius, *Bibl. PP. Auctar.* Tom. II. p. 1037. *Orationes* duæ funebres, Una in *obitum Cleopes* Theodori Deſpotæ ſupradicti uxoris, in quâ *de animi immortalitate* agitur. Pr. Σόλων μὲ ὁ σοφὸς πρὸς τὰς ζῴσι τὲ ὠτοῦς. Altera in *Hypomenem*, Irenem ſcil. Manuelis Imp. Conjugem, quæ valedicto ſæculo *Hypomenes* nomen aſſumpſit. Pr. Τῇ τῶ ἡμετέρων βασιλέων. Utraque habetur Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCLVI. n. ii. *Bodleianâ*, Cod. 33. 114. & *Regiâ Pariſ.* Cod. 2016. *Oratio* funebris in *Helenam* Palæologinam, extat Græcè MS. in *Bibl. Vaticanâ*, ex fide L. Allatii †, & in *Auguſtanâ. Reſponſio* ad Georgii Scholarii pro Ariſtotele contrà Platonem objectiones. Pr. Σχολάριος· Ἐπεὶ τὸ βιβλίον τῶ καθ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν ἐς ἡμᾶς ὑφὲ σοῦ ἐληλυθεν. Πλήθων· Ἐγὼ μὲ οὐκ ὑφὲ ὧς γε σὺ φῄς. MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Philoſ. LXXIV. n. i. *Bodleian.* Cod. 114. *Regiâ Pariſ.* Cod. 1281. Opus iſtud pulcherrimè deſcriptum, à Nicolao Alemanno dono acceptum, Gottardi Voegilini, typographi ni fallor Baſilienſis, precibus victus L. Allatius ei imprimendum tradidit, utrum unquam prelo exierit non comperi. *Epiſtolæ* duæ *Reſponſoriæ* ad quatuor *Quæſtiones* à Beſſarione propoſitas. Prima ſic incipit. Οὐ πάντα οἶδ' χρὴ τὺς ἄνδρας τόδε. Altera hoc modo; Ἐπειδὴ ὑμῶν μαρτυρίων δὲν ὡρὸς τὰ ὡρογεγραμμένα σοι. Utramque manu exaratam habuit Allatius; utraque jam extat MS. in *Bibl. Vindob.* ubi ſupra. n. iii. *Collectio ſummaria Zoroaſtræorum & Platonicorum Dogmatum.* Pr. Ἐκεῖνα μάλις' ἂν δέοι κεφάλαια εἰδέναι. MS. *ibid.* n. vi. iterumque Cod. CCCXII. n. ii. In eadem locupletiſſimâ Bibliothecâ Cod. Philoſ. CXL. n. 6. Habentur Græcè MSS. *Methodus Aſtronomica* cum ſubjunctis *Canonibus* eo pertinentibus, & *introductione in Genethlialogiam*; item *Canon Chronologicus* à Nabonaſſaro uſque ad ſuam ætatem, n. vii. in fine autem imperfectus. Scripſit præterea Gemiſtus *de Legibus* libros tres, *totius Antiquitatis & Theologiæ Philoſophorum promos condos, dignoſque* L. Allatio Judice, *qui in omnium manibus terantur*, à Gennadio Patriarchâ CP. velut blaſphemos, & Ethniciſmi labe fœdatos flammis damnatos. Ex his non niſi pars primi ſupereſt, cujus *Sex* Capita habentur MSS. in *Bibl. Barberinâ*, *decem* in *Cæſareâ Vindob.* Cod. Philoſ. CCCXII. Pr. Τάδι συγγέγραπται σοὶ νόμων. Vide Lam-

† Diatr. de Georg. p. 386.

becii

becii Commen. lib. VII. Hujuſce Operis ſegmenta varia ſub variis titulis diſpoſita hic illic in Bibliothecarum clauſtris conſtricta tenentur, viz. *Demonſtrationes Phyſicæ de Deo.* Pr. Πᾶν τὸ ἐν ἐνεργείᾳ ἐξ ἀνάγκης ἐχῇ. *De Fato.* Pr. Πότερα ἓν ἕκαστα τε καὶ ἅπαντα. *De Inſomniis.* Pr. Πῶς τερπτοὶς τὰ ἐν ὕπνοις φαντάσματα. *De ortu & progenie Deorum: de Menſium ac Annorum ordine, Dierumque recenſione:* Poſtremum reperitur in *Bibl. Regiâ Scorialenſi*, quæ ipſum antecedunt tria in *Cæſareâ Vindob.* Scripſit item Pletho *de Incarnatione Filii Dei* tractatum, & *de Proceſſione Spiritus S. contra Latinos* duplicem; quorum primus ſic incipit, Τὸ ὑφ' Λατίνων βιβλίον τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον; extátque MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. & in *Auguſtanâ.* Alter hoc modo, Βιβλίον τόγε εἰς ἡμᾶς ἦκον. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. c. 3. §. 6. col. 937. & brevem exinde laciniam profert, *ibid.* col. 908. Aſſervantur MSS. *Monodiæ* variæ in *Bibl. Bodleian.* Cod. 33. *Epiſtolæ* in *Bibl. Regis Gallorum: Excerpta* quàm plurima *Hiſtorica, Geographica, Philoſophica* ex Diodoro Siculo, Appiano Alexand. Plutarcho, Xenophonte, Æliano, Procopio, Ptolomæo, Strabone, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Vindob. Bodleian.* & *Regiâ Pariſ.* Denique Gemiſti Opera Græcè calamo exarata Neapoli in *Biblioth. Auguſtin. Cœnobii S. Joannis de Carbonariâ* ſe vidiſſe affirmat Cl. Mabillonius, *Iter. Ital.* p. 110. SÆC. XV ab Ann. MCD.

ANDREAS, Presbyter Ratiſponenſis, claruit ſub Sigiſmundo Imp. anno MCCCCXXXIX. *Chronicon* condidit *de Principibus terræ Bavarorum*, eaque de causâ eum *Titum Livium ſuum* cenſent concives ſui, inquit Joan. Aventinus. Dictum opus notis ſuis illuſtratum, & Leon. Bauholtzii *Paralipomenis* auctum primus in lucem emiſit eruditiſſimus Marq. Freherus, *Ambergæ*, 1602. 4*to.* Prodiit iterum curâ Jo. Hen. Bœcleri, Æneæ Sylvii *de rebus Frederici Imp. hiſtoriæ* ſubnexum. *Argentorat.* 1685. *fol.* 1439.

NICOLAUS EUBOICUS, Epiſcopus Saguntinus, ob egregiam utriuſque linguæ peritiam in Concilio Ferrarienſ. & Florentino Interpres Patrum ſuffragiis cooptatus, munus ſibi demandatum magnâ cum laude præſtitit, claruit anno MCCCCXXXIX. Extant ejus Orationes, ſeu potius Interlocutiones in Concilio habitæ, *in Actis Conc.* Diſſertatio Juliani Cardinalis de iſtâ Quæſtione, *Utrum liceat Symbolo Fidei aliquid addere*, in eodem Concilio prolata, noſtri Nicolai Operâ ex *Latino* in *Græcum* ſermonem verſa habetur MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CXC. n. xxvi. Scripſit de *Origine & rebus geſtis Turcorum* librum Æneæ Sylvio nuncupatum, cujus ipſe meminit Æneas * prodiit *Baſileæ* 1556. *fol.* Epiſtolam quandam MS. ad Andronicum Calliſtum Philoſophum memorat Ph. Labbæus, *Bibl. MSS. Cat.* p. 101. Plutarchi opus *de civilibus præceptis*, & Onoſandri *de optimo Imperatore* in linguam Latinam traduxit. Verſiones iſtæ lucem viderunt *Baſileæ* & alibi. 1439.

* De Aſiâ, c. 29. p. 307.

MICHAEL APOSTOLIUS, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Geo. Gemiſti Plethonis familiaris, Philoſophiæ Platonicæ ſectator, claruit anno MCCCCXL. Græcorum rebus afflictis, & jamjam collapſuris, in Italiam aufugit, à Beſſarione Card. inter alios ſuæ gentis eruditos, hoſpitio aliquandiu exceptus, donec gratiâ ejus excidens ſedem mutare neceſſe habuit, & ex Italiâ in Cretam Inſulam migravit, 1440.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

migravit, ubi libris exscribendis & pueris instituendis victum sibi quæritabat. In defensionem Platonis contra Theodorum Gazam calamum strinxit, Geo. Gemisto succenturiatus. Dictum opus sic incipit. Ἔδει Πλήθωνα, ὥσπερ αὐτὸς Ἀριστότελης λέγων, & extat Græce MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philos. LXXXV. n. i. & in *Bodleianâ*, Cod. 165. Dialogus *Menexenus* dictus de *SS. Trinitate*, utrum Judæi & Turcæ rectiùs *simpliciter Unum* credant Deum, an Christiani Deum *Trin-Unum*. Interlocutores *Menexenus* Cydonius, *Diophanes* Gortynius, & *Laonicus* Byzantius. Pr. Διοφ. Ποῖ δὴ καὶ πόθεν, ὦ φίλε Μενέξενε; Μενέξ. Ἐκ Κυδωνίας εἰς Γορτύνην. Extat MS. *ibid.* n. ii. *Oratio* consultoria ad Socerum sibi irascentem, cum ad secundas transiret nuptias. Pr. Ἐν ἄλλοις πᾶσι ἀναγκαίων ἥδη σχολάζοντα. MS. *ibid.* n. iii. & in *Bodleianâ*, Cod. 76. *Appellatio* ad Constantinum Palæologum ultimum CP. Imp. qua continetur suspectæ Religionis ipsius Confessio: In hâc formulâ Fidei processionem Spiritus S. ex *solo Patre* confitetur, uti monet Cl. Lambecius. Pr. Πολλῶν ὄντων, δεύτατε βασιλεῦ, ἃ τὸ χρῆμα τοῦτο τὴν βασιλείαν κοσμεῖ. MS. *ibid.* n. iv. *Oratio* ad Magistrum suum Joannem Argyropulum cum ipse CPoli publicè docere inciperet. Pr. Τοῖς εὐγνώμοσι τῶν ἀνθρώπων τὰς σφῶν αὐτῶν εὐεργέτας. MS. *ibid.* n. v. *Epistolæ* XLV. quarum Prima ad Geor. Gemistum Plethonem. Pr. Ἔτι μὲ καὶ πρότερον ἄλλο. Reliquæ ad Manuel. Chrysoloram, Laon. Chalcocondylam, Joan. Argyropulum, Mich. Marullum, Joan. Chrysoloram, Bessarionem Card. Petrum Calliergen, aliosque plures eâdem ætate florentes viros doctos, quas omnes publicâ luce dignissimas censet P. Lambecius, quod Historiæ illorum temporum illustrandæ multum inservirent, habentur MSS. *ibid.* n. vi. Multa ex operibus supra recensitis asservantur Græcè MSS. in *Bibl. Bavaricâ*; plura in *Vaticanâ* in Codice Autographo ex *Biblioth. Heidelberg.* allato, ubi Epistolæ LXV. numerantur. *Oratio Panegyrica* ad Fredericum III. Imp. rogatu Aristonymi Byzantini circa annum MCCCCLVII. scripta, Græcè & Latinè à Frehero edita, *Rer. Germ. script.* Tom. II. Francof. 1602. *fol.* *Oratio funebris* in laudem Bessarionis Card. Græcè MS. fuit penes P. Pantinum, inde ad Andr. Schottum devenit: Habetur etiam in *Biblioth. Bavaricâ*, eadem cum *Versibus* quibusdam *Heroicis*, *Elegiacis*, *Iambicis in præcipua Festa Dominicalia & Sanctorum*, MS. in *Codice Naudæano*, 165. *Monodia funeralis* ad Andream Calergen MS. in *Bibl. Regia Parisiensi.* *Disceptatio* adversus eos qui Occidentales Orientalibus superiores esse contendebant, quoad Philosophiam, & in declarando modo Generationis Christi, & Processionis Spiritus S. Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 76. *Versus Politici* Græci in laudem Batrachomyomachiæ Homericæ MSS. erant penes Archiepisc. Toletanum. Denique in *Paræmiis* sive *Proverbiis Græcorum* colligendis & ordinandis operam satis fœliciter impendit. Opus ordine Alphabetico dispositum Gasparo Ofinensi Episcopo nuncupavit. Hujus breve Compendium Græcè edidit Hervagius, *Basil.* 1538. 8*vo.* Integrum cum versione Latinâ, & notis amplissimis, prodiit curâ P. Pantini, & Andr. Schotti, Lug. Batav. 1619. 4*to.*

1440. JANNOTIUS MANETTUS, natione Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCCXL. anno MCCCXCVI. natus, à primâ pueritiâ studiis literarum deditus, veram sapientiam, detortis

Scholasticorum

Scholasticorum lacunis, ex ipsis fontibus haurire concupivit: Manuelem Chrysoloram in Græcis literis magistrum habuit, linguæ etiam Hebrææ (quod in isto ævo rari admodum exempli erat) cognitionem assequutus: In Senatorium Ordinem à concivibus suis cooptatus est, & Equestri dignitate à Nicolao Papa V. cui inter primos charus erat honestatus; varias etiam tum Reip. tum pontif. Rom. nomine Legationes obiit; & postquam tres supra sexaginta annos magno cum honore & auctoritate transegisset, Neapoli debitum naturæ persolvit anno MCCCCLIX. Eo nomine inter Scriptores Ecclesiasticos præcipuè memorandus, quod *Psalterium Davidis*, & *Veteris Testamenti* partem ex Hebræo, *Novum Testam.* integrum ex Græco sermone in Latinum transtulit. Scripsit autem præclarum opus *contra Judæos & Gentes* in decem libros distributum, quod *Pisauri* MS. asservatur. Orationes varias pro re natâ Legatus habuit, quarum nonnullæ lucem aspexerunt: *Oratio* ad Alphonsum Aragoniæ R. *de laudibus Pacis*, anno 1443. *Alia* ad eundem in nuptiis Ferdinandi unici sui Filii, anno 1445 habita. *Oratio Gratulatoria* ad Nicolaum Papam V. *in creatione suâ*, anno 1447. *Altera* ad Fridericum Imp. quo tempore ingressus est *Florentiam*, anno 1451. Omnes à Marq. Frehero editæ. *Germ. rer. Script.* Tom. III. Hanov. 1611. *fol.* *Vitam Nicolai P.* V. scriptis consignavit, hujus meminit Bapt. Poggius in *Vitâ Card. Firmani* apud Baluzium, *Miscel.* T. III. p. 264. Extat MS. in *Bibl. Vaticanâ*. *Vitam Franc. Petrarchæ:* eam edidit Jac. Ph. Thomasinus *Petrarch. Rediviv.* Patavii 1650. 4*to.* Opera hactenus numerata, unà cum *Vitis Socratis*, *Dantis*, &c. *Historia* item *Pistorienſis*; *de illustribus longævis* liber; *de Sæcularibus & Pontificalibus pompis*, MSS. asservantur Pisauri in *Biblioth. Seren. Ducis.* Horum postremum, cum *laudatione Genuensium* reperitur MS. in *Biblioth. Colleg. Novi* apud Oxonienſ. Apud eosdem in *Biblioth. Colleg. Lincoln.* MS. extat *Oratio funebris* in Leonard. Aretinum. *De Dignitate & Excellentiâ Hominis* opus prodiit curâ Alex. Brassicani, *Basil.* 1532. 8*vo.* Verum in *Indd. Expurg.* * prohibetur nisi repurgetur. Plura alia ejus Opera numerat Possevinus †, quem consulat Lector curiosus.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

* Madrit. 1612 p. 65.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 796

GREGORIUS MELISSENUS, Hieromonachus, & Magnæ Ecclesiæ CP. Protosyncellus, ac tandem Patriarcha, claruit anno MCCCCXL. Ex *Epistolâ* ejus ad Imperatorem Trapezuntinum ab Allatio editâ, manifestò cognitum & compertum habemus Gregorium nostrum mortuo Ephesio superstitem fuisse, ex Monacho Episcopum factum, cumque triginta annos Cathedram Episcopalem adornâsset, in Thronum Patriarchalem invitum & frustra renitentem suffectum, eum denique, quod ad Latinos transierat, & Conc. Florentini decretis assensum dederit, exauctoratum patriâ cessisse, Romámque profugisse disertè testatur G. Trapez. *Epistolâ ad Cretenſ.* p. 578. Præter *Apologiam* in Marci Ephesii *Epistolam ad omnes Fideles*, quam Jo. Matthæus Caryophilus Latinè vertit, & ad finem Tom. II. *Actorum Conc. Florent.* unà cum Josephi Methonensis adv. *eundem Ephesum libello* Græcè & Latinè primus edidit *Romæ per Paulinum*, in 4*to.* Extat altera *Apologia* in M. Ephesii *fidei professionem.* Pr. Ὁ τῆς Ἐφεσίων πόλεως Ἀρχιερεὺς κῦρις Μαρκός. Hujus Exemplar MS. penes se habuit L. Allatius, unde & eam inter alia, quæ *Græciæ Orthodoxæ* Tomum tertium conficerent, se aliquando editurum promisit vir eruditus *contra Creighton*,

1440. Vide Part. I. Append. p. 120.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

p. 145. Fragmenta nonnulla in medium produxit *ibid.* pagg. 280, 285, 309. Hujus Apologiæ meminit etiam P. Arcudius *de Concordiâ*, lib. II. cap. 15. *Tertiam* etiam *Apologiam* edidit, *pro definitione Concilii Florentini*, cujus ipse mentionem facit in Apologiâ primò memoratâ. *Conc. Tom.* XIII. col. 807. utrum vero jam supersit, affirmare non licet.

1440. MICHAEL BALSAMON, natione Græcus, patriâ fortè Byzantinus, Magnæ Ecclesiæ CPolitanæ Magnus Chartophylax & Archidiaconus, claruit anno MCCCCXL. Hic inter alios Crucigeros Josephum Patriarcham ad Concilium Florentinum comitatus, Latinorum Artes & Versutias detexit, & fictam unionem irrisit; Synodali autem definitioni, Imperatoris voluntati obsequens, renitente licet & reluctante animo, subscripsit: domum reversus scripsit ad Joannem Palæologum Imp. *Anaphoram Cleri CPolitani*, quare qui ex Italiâ advenerant, Unionem in Synodo probatam dissolverent: Eam memorat & sugillat L. Allatius *de Consens.* lib. III. cap. 2. & nonnulla fragmenta in lucem profert, *ibid.* col. 918, 922, 924, 927.

1440. JOANNES SEGOVIENSIS, natione Hispanus, ex urbe natali cognomen adeptus, S. Theologiæ in Academiâ Salmanticensi Professor, & Canonicus Toletanus, claruit anno MCCCCXL. Academiæ suæ nomine Concilio Basileensi interfuit, ejusque pars magna fuit; pro Concilio adversus Pontificem strenuè & audacter egit; contra Græcos nervosè & dilucidè peroravit, & (ex fide Balæi *) in Bohemorum gratiam differuit, pro utrâque Sacramenti specie laicis ministrandâ dimicans. Hunc Æneas Sylvius ut *Theologiæ peritissimum & summâ scientiâ virum, moribus & doctrinâ illustrem, cujus virtutem & summam bonitatem adversarii vel inviti venerabantur*, deprædicat, variisque, quâvis datâ occasione, præconiis ornat: à Fœlice IV. vulgò V. Antipapâ Sa râ Purpurâ insignitus est Joannes noster iv. Idûs *Octobr.* MCCCCXL. verum, abdicante Fœlice, dignitate istâ exutus, & Ecclesiæ Cæsareensis Præpositurâ à Nicolao P. V. admotus, vitæ Monasticæ secessum potiorem habuit, & in parvo quodam Cœnobio vitam fefellit. *Concordantias Biblicas vocum indeclinabilium collegit, & ordine Alphabetico dispositi*, à Joan. Frobenio primò Basileæ ann. 1476. præmissâ dedicatione Sebast. Brant, seorsim impressas. Postea *Majoribus Concordantiis* insertas, & variis in locis excusas. Scripsit præterea Tractatum de immaculatâ B. Virg. Deiparæ Conceptione; prodiit *Bruxel.* 1664. *fol. Acta Concilii Basileensis* scriptis commisit; ea in duobus maximis Codd. membranaceis exarata, apud Basileenses magnâ diligentiâ custodita, reperit Augustinus Patricius Senensis, & ex eis *historiam suam Synodi Basil. summarie atque integrâ fide* descripsit, *nihil omnino rerum publicarum prætermittens.* Vide *Conc.* Tom. XIII. col. 1612. *De auctoritate Episcoporum in Concilio generali.* MS. ibid. superioris, ut videtur, Appendix. *Orationem* similis planè argumenti, in Concilio Basileensi habitam, integram exhibet Æn. Sylvius, *Comment. Basil. Syn.* lib. I. p. 34. Porrò Joannem nostrum *Mahumetis Alcoranum* ex *Arabico* in *Latinum* Sermonem vertisse, ac *ineptias ejus veris ac vivis rationibus & argumentis* explosisse testatur idem Sylvius †. Alter à nostro est Joannes Segobiensis Ord. Præd. & integro fere sæculo junior, cujus extat Opus *de Prædicatione Evangelicâ*, in libr. IV. divisum, in quo de Concionatoris officio prolixè agit. Prodiit *Compluti* 1573. *Brixiæ* 1586. *4to.*

* Cent. VIII. p. 590.

† Europ. c. 42. p. 440.

FRAN-

FRANCISCUS de PLATEA, natione Italus, patria Cremonenſis, Ord. Fratr. Minorum Monachus, claruit an. MCCCCXLII. Scripſit *Summam Myſteriorum Chriſtianæ fidei*; *Sermonum* librum; *De reſtitutionibus*; *de Cenſuris Eccleſiaſticis*, & *de Uſuris*. Ex his Lucubrationibus tres poſteriores habentur inter *Tractat. Tractatuum juris. Venet.* 1584. *Tom.* XIV. Opera omnia junctim edita prodierunt *Patavii* 1473. *fol. Pariſ.* 1476. Sub idem tempus floruit Joannes de Platea J. C. Bononienſis, cujus *Commentarii in Inſtitut.* & *tres libros Cod.* prodierunt *Lugdun.* 1528. 8*vo.* & alibi. SÆC. XV. ab Ann MCD. 1442.

JACOBUS BRACELIUS, natione Italus, patriâ Genuenſis, hiſtoricus ſui temporis graviſſimus, claruit Laurentio Vallæ & Barthol. Facio æqualis, circa annum MCCCCXLIV. *Senatus Genuenſis Scriba, eundem honoris locum à Nicolao P. V. ultrò delatum repudiavit, mediocritate ſuâ contentus* *. Inter alios iſtius ſæculi viros eruditos Alphonſum Aragoniæ & Neapolis R. Mecænatem habuit, ſub cujus auſpiciis varia Opera caſto & venuſto ſermone conſcripſit: quorum nonnulla lucem aſpexerunt. *De Bello inter Hiſpanos & Genuenſes* ab anno MCCCCXII. ad annum MCCCCXLIV. libri 5. prodierunt *Hagenoæ* 1530. *Oræ Liguſticæ deſcriptio* ad Blondum Flavium; *de illuſtribus Genuenſibus* ad Ludovic. Piſanum Ord. Prædicat. *liber*; *Epiſtolarum liber*: Opera hactenus numerata junctim impreſſa, *Priſ. ap. Bad. Aſcenſ.* 1520. 4*to.* & Barthol. Gorla curante *Romæ* 1579. 1583. 4*to.* Opera Hiſtorica ab Andr. Schotto inter Scriptores Italos edita. *Ital. Illuſtrat.* Francof. 1600. *fol.* *De præcipuis Urbis Genuenſis familiis* libellus ad Henricum de Merla Caroli VII. Francorum R. legatum: eum edidit doctiſſ. Mabillonius, *Iter. Ital.* p. 227. & ſequ. 1444.

* Foliet. *Clar. Ligur. Elog.* p. 203.

THOMAS RUDBURN, natione Anglus, Eccleſiæ S. Swithuni Wintonienſis Ord. Benedict. Monachus, *Junior* dictus, ut à Tho. Rudburn Epiſcopo Menevenſi, qui noſtro paulò antiquior ſub hujus ſæculi initium floruit, & *de rebus Anglicanis Chronicon* contexuit, diſtingueretur: claruit anno MCCCCXLV. Scripſit hortatu Fr. Wintonienſ. *Hiſtoriam brevem de fundatione, incrementis*, atque *Epiſcopis Eccleſ. Winton.* à Lucio R. ad tempora Henrici VI. Anglorum R. ab Uſſerio Armachano ſub titulo *Hiſtoriolæ Wintonienſis* ſæpius laudatam: eam Hiſtoriæ Majoris *Epitomen* appellare maluit H. Whartonus; habetur MS. in *Biblioth. Cotton* Galba A. XV. Scripſit præterea *duplex Chronicon*. Horum unum (quod *Breviarium Chronicorum* inſcripſit) ſucceſſionem & res geſtas Regum Britonum & Saxonum ſtrictim complectitur, res Civiles ſuccinctè narrans, Eccleſiaſticis penitùs prætermiſſis: Extat MS. *ibid.* Nero A. XVII. Alterum ſtilo uberiore, & diligentiâ longè ſubtiliori compoſitum, in quinque minimum libros diſtinctum, habetur MS. in *Biblioth. Lambethanâ*, & *Colleg. Corp. Chriſti* apud *Cantabrig.* verùm quod plurimùm dolendum eſt, uterque Codex tam in capite quam in calce mutilus eſt. Opus iſtud Hiſtoriam Wintonienſ. *Minorem*, hoc *Majorem* appellat Whartonus; qui eam, Rudburno Menevenſi à Voſſio perperam tributam, ſuo Auctori reſtituit, quæ ab initio ac fine deerant ex Epitome prædictâ ſupplevit, inſigniores ejus à Minori diverſitates notavit, & reſectis iis quæ aliunde petita in lucem dudum prodierunt, edendam curavit, *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 179. *Minoris* etiam *Præfationem* & 1445.

SÆC. XV ab Ann. MCD. Anonymi cujuſdam Monachi Winton. *Annales* ab anno DCXXXIII. ad annum MCCLXXVII. ſubjunxit. *ibid.* pagg. 287, 288.

1448. ERICUS OLAI, natione Suecus, S. Theologiæ in Academiâ Upſalenſi Doctor, & Eccleſiæ Metropolitanæ in eadem Urbe Decanus, claruit Joanni Benedicto Archiepiſcopo coætaneus an. MCCCCXLVIII. *Hiſtoriam Suecicam & Gothicam* conſcripſit, in ſex libros diſtributam, ab Erico Rege *Sapiente* dicto, qui circa Æræ Chriſtianæ initium ſceptrum tenuit, ad Caroli Canuti tempora, qui anno orbis Redempti MCCCCXLVIII. ſolium conſcendit: prodiit opus iſtud à Joan. Meſſenio editum & illuſtratum *Stocholm*, 1620. *4to.* inter alias Sueciæ antiquitates curâ Joan. Loccenii recuſum. *Holmiæ* 1654. *8vo.*

1448. BARTHOLOMÆUS RIMBORTINUS LAPACIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, illuſtri genere ortus, Ord. Prædicat. Monachus, claruit anno MCCCCXLVIII. ab Eugenio IV. & Nicolao V. PP. variis beneficiis locupletatus, variis titulis & honoribus auctus; Sacri Palatii Magiſter, per regiones Hungaricas hæreſum Cenſor, ac Orator Evangelicus conſtitutus eſt. Epiſcopus Argolicenſis primò, poſtea Cortinenſis, & demum Coronenſis evaſit an. MCCCCXLIX. Nec dignitatibus impar, tantam enim ex diſputationibus contra Græcos in Concilio Florentino eruditionis famam conſequutus eſt, ut, Concilio peracto, qui Conſtantinopolim ad Unionem ſuadendam, & diſputationum certamina cum contrà ſentientibus ſubeunda mitteretur, idoneus judicatus eſt: Reverſus, & ætate jam ingraveſcente laborum pertæſus, omnibus ſuis Dignitatibus ſe ſponte exuit, ſibique & Deo vacans, vitæ reliquum in otio tranſegit: obiit xxiv. *Maii*, MCCCCLXVI. Scripſit *de ſenſibilibus deliciis Paradiſi* Opus, ex Joanne de Tambaco potiſſimùm deſumptum, & prolixioris iſtius operis quaſi Compendium. Prodiit Pariſ. 1514. *8vo.* Extat *Commentarius in Pſalmum quinquageſimum*; *de Incarnatione*; *de effuſione ſanguinis Chriſti in Cruce*, ad Pium P. II. & alia plura MSS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ Florentiæ*, quæ ſingulatim recenſent Ambr. Altamura *, & Mic. Pocciantius †.

* Biblioth. præd. p. 188, 189.

† Catal. Script. Florent. p. 23.

1450. PETRUS CANDIDUS DECEMBER, natione Italus, patriâ Mediolanenſis, Viglebano iſtius ditionis oppido oriundus, claruit anno MCCCCL. Mediolani Græcas & Latinas literas aliquantiſper docuit, poſtea ſub Nicolao P. V. Magiſter brevium conſtitutus Romam petiit, eo autem mortuo, in Patriam reverſus reliquum vitæ ſpatium ſub Franciſci Sfortiæ Ducis clientela tranſegit, ibique mortuus, & honorificè tumulatus, arcâ marmoreâ incluſus. Scriptis conſignavit *Vitam Philippi Mariæ Vicecomitis* Mediolani Ducis III. *Vitam* etiam *Franciſci Sfortiæ* Mecænatis ſui Mediolan. Ducis IV. Poſterior extat MS. in *Bibl. Regis Gallorum*; altera typis alicubi excuſa in lucem prodiit. *De genituræ hominis* libellum ſcripſit, *Romæ* impreſſum. *Epiſtolarum* libri octo MSS. habentur in *Bibl. Cœnobii Fr. Auguſt. S. Salvatoris Bononienſ.* quibus præmittitur *Epiſtola* ad Bartholomæum Capreum Archiepiſc. Mediolanenſem, cujus hortatu Epiſtolas ſuas in unum corpus collegerat: ità teſtatur Mabillonius *It. Ital.* p. 197. Opus ejus *de origine fidei*, & *Dialogus de Ignorantiâ Vitæ*, MSS. aſſervantur in *Biblioth. Lugduno-Batavâ*, inter MSS. Latin. n. xxi. *fol.* Appiani Alexandrini hiſtoriam *de civilibus Romanorum bellis*, ſuaſu Alphonſi

Alphonſi Aragoniæ R. in Latinum Sermonem vertit, verum ex iſto opere laudem non magnam meruit, prodiit autem iſta Verſio *Romæ* 1472. *Venet.* 1477. 1492. Comparationem Alexandrini M. & Julii Cæſaris ex Plutarchi Græcâ, & Alexandri res geſtas ex Q. Curtii Latinâ in linguam Italicam traduxit. SÆC. XV ab Ann MCD.

BARTHOLOMÆUS FACIUS, natione Italus, patriâ Genuenſis, domo Spedianus, claruit ſub Nicolao Papa V. an. MCCCCL. Vir utriuſque linguæ peritus, & gloriæ ſupra modum appetens, unde inter eum & Laurentium Vallam æmulatio & ſimultas interceſſit: In hiſtoriis conſcribendis, Jul. Cæſaris dictionem imitatus, majorem elegantiam quam fidem adhibuit. Extant varia ejus Opera. *De humanæ vitæ fælicitate* liber; ſive, *de ſummi boni fruitione*, ad Alphonſum Aragoniæ R. prodiit *Antverp.* 1556. 8*vo*: *De excellentiâ & præſtantiâ Hominis*, ad Nicolaum P. V. utrumque opus *Præfatione & Notis* adornatum edidit Marq. Freherus, *Hanov.* 1611. 4*to*. *De rebus geſtis Alphonſi Regis Neapolitani*, lib. X. eos in lucem protraxit Jo. Mich. Brutus *Lugd.* 1560. 4*to*. Prodierunt iterum cum Guicciardini *Hiſtoriâ* à Cœl. Sec. Curione ex Ital. in Lat. ſermonem versâ. *Baſil.* 1566. *fol.* *De bello Veneto Clodiano*, *Lugd.* 15-8. 8*vo*. *De origine belli inter Gallos & Britannos*. Extat MS. in *Biblioth. Carmelit. Excalceat. Claromontenſ.* teſte Labbæo *. *De rebus Siculis* liber, MS. in *Bibl. Regia Pariſ.* *De differentiis verborum Latinorum*, MS. ibid. *Orationis invectivæ in Laur. Vallam*, in Italiâ editæ, meminit Simlerus. Fertur etiam ſcripſiſſe *de viris ſui ævi illuſtribus*; Arrianum *de geſtis Alexandri M.* & *de rebus Indicis*, Latinum fecit. 1450. * Bibl. MSS. Catal. p. 209.

BENEDICTUS de ACCOLTIS, natione Italus, patriâ Florentinus, domo Aretinus, claruit anno MCCCCL. anno MCCCCXV. in lucem editus, quando obiit non reperi. *Bellum à Chriſtianis contra Barbaros pro Chriſti Sepulchro & Judæa recuperandis geſtum*, quatuor libris deſcripſit, impreſſum *Baſil.* 1544. 8*vo*. & Tho. Dempſteri notis auctum, *Florent.* 1623. 4*to*. Erat & alter Benedictus de Accoltis, ipſe etiam Aretinus, noſtro paulò recentior, Archiepiſcopus Ravennat. & S. R. E. Cardinalis, quem inter præcipuos ſæculi ſui Poetas memorat Lil. Gyraldus †. Hujus Lucubrationes Poeticæ, Epigrammata, Elegiæ, &c. inter V. Poetarum Etruſcorum Carmina impreſſæ ſunt *Florent.* 1562. 8*vo*. 1450. † De Poet. noſtr. temp. Dial. II. p. 413

LEONARDUS JUSTINIANUS, ex Inſulâ Chio oriundus, unde *Chienſis* nomen vulgò obtinuit, Archiepiſcopus Mitylenus, claruit anno MCCCCLIII. à Nicolao Papa V. unà cum Iſidoro Card. Sabinenſ. ad Conſtantinum Palæologum Imp. CPolitanum Legatus miſſus, Regiæ Urbis exidium præſens vidit, ipſe etiam poſteà hoſtium rabiem expertus, à quibus captus, & ultimo ſupplicio ſuſſectus eſt. Scripſit *Epiſtolam* ad Nicolaum P. V. in quo *luculentam captæ à Turcis Conſtantinopoleos narrationem* inſtituit: prodiit cum Mich. Rottingi præfatione, *Norimberg.* 1544. *Baſil.* 1556. 8*vo*. & inter *Rerum Turcic. Script.* à Lonicero editos, *Francof.* 1578. Tom. II. p. 84. Tractatus *de verâ Nobilitate* contra Car. Poggium Apologeticus, prodiit unà cum Leonardi *Vitâ* à Mich. Juſtiniano conſcriptâ. *Abellini*, 1657. 4*to*. 1453.

GEOR-

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

1453. Vide Part. I. Append. p. 114. 137.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui relicto Sæculo GENNADII nomen assumpsit, primus post captam urbem Patriarcha CP. claruit anno MCCCCLIII. Utrum unicus, an duo fuerint hoc tempore Georgii Scholarii, inter eruditos disceptatur. Duos fuisse magno molimine contendit L. Allatius *de Consens.* lib. III. c. 5. & *Diatriba de Georgiis*, p. 395. susius adhuc & copiosius *contra Creighton*, integrâ *Exercitatione* VII. Tanto tamen verborum apparatu rem haud integram & indubiam reliquit, quin ab eo dissentiant Recentiores, inter quos, ut alios taceam, præcipuè eminent Cl. Ds. Ducangius, & R. Simonius Parisiensis. Hisce litibus immisceri nec est otium mihi, nec animus: Verum si quod sentio liberè loqui liceat, non video quin quicquid de Geo. Scholario vel Gennadio tradiderint ejusdem ævi Scriptores, in unum eundémque aptè satis quadrare, & de unico satis commodè intelligi possit. Qui à Joanne Palæologo Imp. ob eximias animi dotes magni habitus, ejus mandato in Italiam descendit; Concilio Florentino interfuit *; & quo labanti Patriæ suppetias fæliciùs impetraret, in Latinorum partes abiit †; & Unionis negotium aliquandiu promovit; utrum ex animi sui sententiâ id egerit, an simulatò ut suorum commodis inserviret, judicent alii. Decreto enim Synodico nec subscripsit, nec suffragatus est; verum Imperatore reliquisque contribulibus suis Florentiæ relictis, ipse cum Demetrio Despotâ, qui ab istiusmodi Unione alienissimus semper fuit, & Geo. Gemisto Plethone, Concilio nondum finito, Venetias clàm abiit ‖; unde in patriam reversus, acerrimum se patriæ Religionis vindicem, & Latinorum hostem infensissimum præstitit: Marco Antisliti Ephesino, qui Unioni nunquam consensit se socium adhibuit, eique fideliter adhæsit †: Acta Synodi descripsit, & Occidentalium dolos & technas exposuit: Cumque ad vitandas quibus impetebatur molestias in Monasterium Pantocratoris secesserat, eum velut Oraculum quoddam in omnibus dubiis & ambiguis rebus consulere solebat plebs universa, eumque velut unicum Religionis columen & præsidium suspiciebat *: In isto Cœnobio usque ad Urbis excidium delituit †: Primusque post captam urbem, suffragante Clero, Patriarcha designatur, in Gregorii sponte exulantis locum suffectus, & *Gennadii* nomen usque retinuit ‖: In isto Dignitatis fastigio positus, frequentes cum Machomete Imp. Sermones habuit, & de variis Religionis Christianæ capitibus cum eo disseruit *, unde eruditionis non vulgaris & infucatæ pietatis laudem apud Infidelem obtinuit: Cum quinque annos & amplius in Patriarchatu transegerat †, laborum jam pertæsus, in publico Principum, Episcoporum & Clericorum consessu Honoribus se exuit, & ad vitam Monasticam rediens in Cœnobium Præcursoris in monte Menœcæi propè Serras situm se contulit, ibique dum vixit studiis vacavit; quando obiit incertum est: Multa & varia edidit ingenii sui monumenta, Philosophica, Theologica, Dogmatica, Scholastica, Eristica: quorum aliqua typis impressa lucem aspexerunt, à Cl. Whartono, uno aut altero excepto, memorata, plura adhuc MSS. Bibliothecarum claustris constricta delitescunt. *Epistola Apologetica pro Basilio M.* prodiit Græcè & Latinè cum notis Fr. Morelli, *Paris.* 1618. 8*vo.* *Responsio dogmatica ad quosdam de sanctissimo SS. Eucharistiæ mysterio eum interrogantes*, græce non ita pridem edita *Bucarestæ* in *Ungroblachiâ* fol. operibus nonnullis Meletii Syrigi, & Dosithei Hierosol. subjuncta.

* S. Sgur. hist. Conc. Flor. Sect. III. c. 6. Duc. hist. Byzant. c. 31.

† M. Ephesii Epist. apud Allat. contra Creight. p. 88.

‖ S. Sgur. Con. Flor. §. IX. c. 11.

† Leon. Chalcond. de rebus Turcicis, lib. VI. p. m. 195.

* Ducæ hist. Byzant. c. 36.

† Ducas, ibid. c. 37.

‖ Man. Malax. ap. Crusin, Turc. Græc. lib. II. p. 107.

* Ibid. p. 109.

† Ibid. p. 120.

Præ-

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

Præfationem ad *Syntagma* quod Ὀρθοδόξου καταφύγιον appellatur, quæ in editis deerat, quâ opus istud vero Auctori vindicatur, *Georgio* sc. *Scholario primo post exidium urbis CP. Patriarchæ*, (quod, ut id obiter notem, palmarium L. Allatii Argumentum funditus evertit) ex *Codice Regio Pariſ.* in lucem protulit R. Simon in *Appendice* ad Opusculum patrio sermone scriptum, *Fides Ecclesiæ Orientalis* prænotatum, *Pariſ.* 1687. 12o. editum p. 224. *Excerptum* quoddam ex aliquo nostri Gennadii opere de *Sacramentis*, modò genuinum sit quod meritò dubitamus, Græcè exhibet idem vir doctissimus, *ibid.* p. 256. Porro in eâdem celeberrimâ *Regis Gallorum bibliothecâ* MSS. habentur duo volumina contra Latinos, ex *biblioth.* sereniſſ. Florentiæ Ducis allata & n. 2956, 2957. signata; quorum primo *Syntagma* supradictum Londini editum continetur. Altero *de Processione Spiritus Sancti* Tractatus, *ad eos qui in istâ re à nobis dissentiunt* scriptus, & *Joanni Comneno Trapezuntis R.* nuncupatus, qui propterea *Liber secundus* dicitur. Opus in quatuor Sectiones dividitur, quælibet Sectio in plura Capita. Pr. Τὸ μὲ προῶτον βιβλίον ἡμῶν ὅτι ταῖς μελέταις. habetur etiam in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. LVI. iterumque *ibid.* Cod. CCXXXVII. Ejusdem Operis *Eclogæ* à Mathusala quodam Sancti Montis Sinai Monacho excerptæ extant *ibid.* Cod. Philos. CCXXIV. n. xi. Dictum opus laudat, brevémque laciniam inde profert L. Allatius *de Consens.* lib. II. cap. 15. sect. 12. col. 778. prolixiorem alteram de *Synodo Phot.* p. 199. *De Dissidio inter Græcos & Latinos circà processum Sp. S.* Pr. Τὸ θεῖον. reperitur MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 92. *Historia Concilii Ferrariensis & Florentini*; sive, *de rebus Florentiæ gestis in Synodo Octavâ.* Pr. Ἡ εἰς τὴ Φερράραν ἀπόδημος σὺν Θεῷ· Μετὰ ὃ τὸ σάββατον ἡ τυροφάγε. MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Hist. LXXV. qui foliis constat 200 in 4to. *Necessaria Doctrina de peccatis mortalibus & venialibus.* Pr. Ὁ μὲ ἀχειρότερος πρὸς τὴν θανασίμων καὶ συγγνωστῶν ἁμαρτιῶν λόγος. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXXXVII. n. i. & in *Cod. Reg. Pariſ.* 1765. *Epistola* ad Monachum quendam Montis Sinai de controversiis quibusdam ad Patriarcham Hierosolym. aliosque pertinentibus. Pr. Τιμώτατε ἐν μοναχοῖς κ. λ. — Αἱ γεγραφαὶ ἡ σῆς εὐλαβείας. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXIV. n. iii. In eodem Codice extat, & altera *Epistola* ejusdem ferè Argumenti ad Joachimum Hieromonachum Sinaitam. Pr. Ἐπειδὴ ἐλάβεν ἡμᾶς τοῦτο. *Sermo Funebris* in Filium, Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philos. CXCII. n. i. *Ad Constantinum Imp. super obitu Matris Consolatoria.* Pr. Ἡ μακαρίας. *De animarum postquam à corporibus solutæ sunt dispositione*, ad Sabbatium Monachum. Pr. Ὡσώτατε. *Epistola* ad Joannem quendam dum in Monasterio Præcursoris ad montem Menœcæum ageret. Pr. Ἤδιστα μὲ. Ad Joan. Archiep. Thessalon. Vicarium *de Purgatorio.* Pr. Αὐτοχειριάζω. *De tempore & modo subsistentiæ animæ rationalis tractatus*, amici cujusdam rogatu in Monte Menœcæo scriptus. Pr. Ἐπειδὴ. *De Simoniacâ hæresi*, cum præmissâ ad Imperatorem *Epistolâ Nuncupatoriâ.* Pr. Ταῦτα ἐκ τῆς ἀβέων. *Oratio extemporanea* in funere Theodori Sophiani nepotis sui in Monasterio Batopedii sepulti. Pr. Ἀλλὰ ζῶντος. *In Festo Decollationis venerandi Prophetæ Præcursoris & Baptistæ.* Pr. Ὁ μὲ μακάριος. *In Adventum Domini nostri Jesu Christi secundum carnem.* Pr. Οἱ λαμπρότατοι. *De Uno in Trinitate Deo nostro, rerum omnium Conditore, & contra Atheos & Polytheos.* Pr. Ὅπως μὲ. *In Festo Assumptionis B. Virginis Deiparæ*, scripta & lecta in Templo Pammacaristæ, (quod exciſâ urbe, & Templo S. Sophiæ à Turcis occupato, Patriarchæ domicilium fuit)

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

fuit) Pr. Ἡ εἰς τὸν ἄνθρωπον. *Homilia in Parabolam Prodigi & de Pœnitentiâ.* Pr. Ὁ τῶν Φαρισαίων. *Homilia de mysterio corporis Domini nostri Jesu Christi.* Pr. Ἐπειδὴ. Hæc in titulo una ex iis esse dicitur quas *in infausto Palatio habuit diebus Parasceves Quadragesimæ*, istud enim muneris obiit Gennadius noster: singulis sextis feriis in Triclinio Imp. præsentibus Regiis Conciliariis & Urbis Primoribus verbum Dei exposuit, unde & Διδάσκαλος sæpissimè audit. *Altera Homilia in parabolam Pharisæi & Publicani.* Pr. Τὸν τῆς ὑποκρισίας κρημνὸν. *Errorum Judaicorum redargutio perspicua*, ex S. Scripturis & Christianæ veritatis traditione, formâ *Dialogi Christianum* inter & *Judæum* conscripta. Pr. Βέλη διαλεχθῶμεν. *Vaticinia lucidiora ex Prophetarum scriptis collecta quæ ad D. N. J. Christum spectant*; superioris operis videtur esse Appendix. Horum omnium à *Consolatoriâ* inclusivè notitiam debemus Illust. D. Ducangio, qui ex Codice MS. V. C. Eusebii Renaudoti titulos & voces initiales descripsit *Gloss. Græc.* voce Ῥάμπλιον. *Epistolæ* quædam selectiores, & *Oratio Funebris* in Theodorum Despotam, ex volumine Epistolarum ἀυτογραφῳ, post captam urbem reperto descriptæ, extant Græcè MSS. in *Biblioth. Regiâ Parisiensi*, Cod. 2955. *Monodia* in B. Patrem *Marcum Eugenicum* Archipræsulem Ephesinum, Græcè MS. *ibid.* Cod. 2958. *De primo Dei cultu* tractatus, sive *Lex Evangelica*, in Cœnobio Præcursoris postquam Patriarchatum abdicasset scripta, Græcè MS. *ibid.* Cod. 2959. *De Divinâ Providentiâ*, sive *Prædestinatione Sermones tres*, Josepho Monacho inscripti, MSS. *eodem Codice.* In eâdem locupletissimâ Bibliothecâ, *Cod.* 1765. Præter varias ex supradictis lucubrationes, reperiuntur MSS. *Paraphrasis Hymni* Synesii *in Natalem Domini*; *De suo in Monasterium secessu* ad Constantinum Imp. *In Festum ingressûs B. Virginis* in Sancta Sanctorum: *Epistolicus Sermo* Demetrio Despotæ in Peloponneso: *Commentaria* de novo Latinorum fidei dogmate: *Chronologia*: *Excerpta* ex Theodoreti Orationibus *Græcarum Passionum*: *De Providentiâ Dei* sermo quartus: *Apologia* pro suo ad Theodorum Brennum silentio: *Quæstiones & Responsiones* de *Divinitate Christi*: *De secundo Adventu Domini, & Resurrectione Corporum*: *De negatione Petri, & galli cantu*: *De horâ quâ crucifixus est Dominus*: *De Arboribus in Paradiso*: *Nomenclatura* partium corporis humani: Vide Labbæi *Catal.* MSS. p. 296. In eâdem Bibliothecâ extat MS. *De Nobilissimo Melissenorum genere* Collectio ex variis Historicis facta jussu Joan. Palæologi Imp. *Epistolas* novem ad Notaram magnum Ducem se legisse testatur Allatius, & singularum initium exhibet *diatrib. de Georgiis*, p. 409. harum etiam meminit alibi *. Extat MS. *Canon.* in Gregorium Palamam. Pr. Ἡ ὅτι σὺ λάμψας χάρις τῷ πνεύματί. Hunc laudat idem Allatius *adv. Hottinger.* p. 209. *Oratio in Transfigurationem Domini.* Pr. ἅπερ ἄλλην τινα τῶν ἱερῶν. habetur MS. in *Bibl. Bodleian.* cod. 92. *Oratio in Annunciationem B. Deiparæ*, hanc Græcè MS. asservari in *Biblioth. Regiâ Scorialensi*, testatur Possevinus †: eandem, referente Labbæo ‖, in Latinum Sermonem transtulit Jac. Pontanus, verum versio ista necdum lucem vidit. Denique *Oratio in Nativitatem Domini.* Pr. Καὶ πᾶσι μὲ τοῖς ἄλλοις τῶν ὄντων. Reperitur MS. ex fide Allatii, in *Bibliothecâ Palatinâ.* Opera Philosophica, uti & versiones quas non paucas confecit, missa facimus. *Dialogum* cum Turcâ, Græcè & Latinè primus edidit Joannes Bratlicanus, *Viennæ*, 1530. Confessio Fidei quàm notis suis illustratam edidit Joannes Wegelinus *Augustæ*, 1608. novissimè prodit curâ Christ. Daumii, *Cygneæ*, 1667. 8vo.

* Contra Creighton, p. 99.

† Appar. Sac. T. I. p. 633.

‖ Bibl. MSS. Catal. p. 36.

MAT-

MATTHÆUS CAMARIOTA, patriâ fortè Byzantinus, Manuelis Rhetoris præceptor, claruit, cladi Conſtantinopolitanæ ſuperſtes, anno MCCCCLIII. Hujus *Orationes* nonnullæ *de Sacro Officio Paſtorali*, habentur Græcè MSS. in *Bibliothecâ Cæſareâ Vindob.* Cod. Philoſ. CXCV. n. xiv. *Tres Canones Iambici*, ſive *Hymni*, primus *in Feſto Purificationis.* Pr. Ἄδυσσον ὑγρὰν ὡς τρίβων. Secundus *in Feſto Exaltationis Crucis.* Pr. Σίσωπε τὸ πρὶν λαόν. Tertius *in Feſto Paſchatis.* Pr. Χίρνον θαλασσόδμητον. Extant Græcè MSS. in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 48. *Canon Iambicus de Chriſto & ejus Cruce*, MS. in *Biblioth. Regis Gallorum*, ex fide Simleri, ab antedictis haud diverſus: In eadem Biblioth. Pariſienſi varia noſtri Matthæi opera, cum Theodori Laſcaris Operibus connexa MSS. reperiri teſtatur Cl. Labbæus *. *Synopſin Rhetorices*, quæ in *Bibliothecis Auguſt. Pariſ. Bodleian. aliis* MS. aſſervatur, in lucem emiſit ad finem ſuperioris Sæculi vir doctiſſimus, & ad juvandas bonas literas natus, Dav. Hœſchelius Græcè *Auguſtæ Vind.* 1595. 4to. præmiſſâ *Epiſtolâ* Maximi Margunii cui dictum opus acceptum habuit. &c.

SÆC. XV ab Ann. MCD.

1453. Vide Part. I. Append. p. 137.

* Catal. MSS. p. 335.

THOMAS DORNIBERG, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Memmingenſis, Decretorum Doctor, & Conſulatus Spirenſis Advocatus, claruit an. MCCCCLV. an. MCCCCLXXIX. ſuperſtes quo Moguntiæ ad inquiſitionem Joannis de Weſſaliâ adfuit. Scripſit *Compendium Theologicæ veritatis*, in ſeptem libellos diſtinctum, quorum primus *de Naturâ Divinitatis*, ſecundus *de Operibus Conditoris*, tertius *de corruptelâ Peccati*, quartus *de Humanitate Chriſti*, quintus *de ſanctificatione Gratiarum*, ſextus *de virtute Sacramentorum*, ſeptimus *de ultimis Temporibus*, & *de pœnis malorum & premiis beatorum:* prodiit in lucem anno 1473. *Aureola* ex ſuaviſſimis, ſalutiferiſque floribus glorioſi Confeſſoris *B. Hieronymi* adfabrè contexta, impreſſa *Romæ* 1472. *fol.* 1455.

THOMAS CHAUNDLERUS, (Joannem falsò appellat Balæus, & poſt eum alii) gente Anglus, patriâ Somerſetenſis, domo Fontanenſis, claruit anno MCCCCLVII. Vir non minùs prudentiâ rerum conſpicuus, quam eruditionis laude ſpectabilis, varia tum in Academiâ, tum in Eccleſiâ munia obivit, varias adeptus eſt Dignitates. Collegii Wintonienſis primò, deinde Novi Collegii apud Oxonienſes Cuſtos; Academiæ crebrò Commiſſarius, tandem & Cancellarius, quod munus xi. vicibus ſuſtinuit: Eccleſiæ Parochialis de Hardwyck in Comitatu Buckinghamienſi Rector; Cathedralis Wellenſis, & Metropoliticæ Eboracenſis Cancellarius; Capellæ Regiæ & Herefordenſis Decanus: ingraveſcente ætate Dignitatibus omnibus ſe exuit, & vitæ reliquum in otio & quiete traduxit, annoque MCCCCLXXIX. placidam mortem obiit. Scripſit *Chronicam brevem de ortu, vitâ & geſtis Rev. Patris Wilhelmi de Wickham* Collegii Novi Fundatoris, Epiſcopi Wintonienſis, eam ex Codice MS. Cottoniano deſcriptam edidit Cl. Whartonus, *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 355. *Allocutionûm opus de laudibus ejuſdem Wickami* formâ *Dialogi*, cujus interloquutores *Paneſtius* & *Ferrandus*, conſcriptum. Hujus partem aliqualem, quæ laudes Thomæ de Beckington Epiſcopi Wellenſis complectitur, in lucem produxit idem vir eruditus, *ibid.* p. 357. Opus integrum habetur in *Biblioth. Cotton.* Titus A. 24. Oxonii item penes *Novi Collegii Cuſtodem*, pulcherrimis characteribus exaratum, auroque & variis colorum pigmentis decoratum. 1457.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

decoratum. Varia hujus Chaundleri opera MSS. habentur in *Bibl. Collegii SS. Trinitatis* apud Cantabrigienſes, utrum omnia quæ ei aſcribunt Balæus & Pitſeus, dixerint ii qui Cod. MS. inſpexerunt. *Epiſtolas* denique nonnullas inter *Epiſtolas* Beckingtoni ſe reperiſſe aſſerit H. Whartonus. *Præfat.* ad Angl. Sac. Tom. II. p. xviii.

1458. Vide Part. I. Append. p. 140.

PIUS Papa II. *Æneas Sylvius* antea dictus, patriâ Italus, apud Corſinianum agri Senenſis oppidum natus, claruit anno MCCCCLVIII. Vir *literis, eloquentiâ, dexteritate & prudentiâ nulli ſecundus, adeoque ſcribendo delectatus, ut nec perpeti morbi articularis dolore, nec multitudine negotiorum oppreſſus, ab eo ceſſare potuerit*, uti de eo Spondanus *. Operibus ejus alibi recenſitis accenſeri meruit *Hiſtoria rerum Friderici III. Imperatoris*, quâ non ſolum Friderici res geſtas, ſed quæ per totam Europam memoratu digna in id tempus congruerent, complecti inſtituit, verum opus non abſolvit, nec ultrà motus Hungaricos produxit. Hanc ex Codice MS. optimæ notæ edendam, notiſque illuſtrandam in ſe ſuſcepit vir doctiſſimus Jo. Hen. Boeclerus, & univerſalem Hiſtoriam à ſe contextam ſubjungere decrevit, ſed conſilium ejus mors abrupit. Boeclero mortuo, labor iſte Cl. Kulpiſio ceſſit, qui dictum opus cum *ſpecimine Annotationum Boeclerianarum, variis Diplomatibus, Documentis*, &c. à Boeclero maximam partem congeſtis, præmiſſâ prolixâ *Præfatione*, & rarioribus nonnullis qui *res Germanicas* illuſtrare poſſint *Scriptoribus* ſubjunctis, edendum curavit *Argentorat.* 1685. *fol.* *Orationes quædam* Sylvii quibus bellum contra Turcas promovere ſtuduit, prodierunt *Iſlebii*, 1603. 4*to.* *Epiſtolæ* & *Opuſcula* Romæ, 1475. 4*to.* Lugd. 1581. Ant. 1640. 4*to.* *Hiſtoria rerum ubique geſtarum*, Venet. 1477. *Opera omnia* junctim edita, *Baſil.* 1551. *fol.*

* Annal. Eccleſ. ad ann. 1438. §. 9, 13.

1460.

JOANNES AQUILANUS, natione Italus, patriâ Neapolitanus, Aquilâ urbe, unde nomen obtinuit, oriundus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus & Concionator inſignis, claruit anno MCCCCLX. Extant hujus *Sermones Quadrageſimales*, quos *Vitiorum limam* inſcripſit, editi *Venetiis* 1497, 1576. 8*vo.* Per id tempus fuit & PETRUS cognomine AQUILANUS, Fr. Ordinis Minorum, Joannis Duns Scoti Sectator & Diſcipulus, unde & *Scotellus* vulgò audit, *Doctor ſufficiens* etiam dictus: hujus extant *Quæſtiones in IV. libros Sententiarum*, *Spiræ* primum editæ 1480. poſtea Conſtantii Sarnani Card. curâ recuſæ, *Venet.* 1584. 1600. 4*to.* & *Scotellus*, ubi non tantum ad Scoti ſubtilitates, ſed etiam ad D. Thomæ, reliquorumque Scholaſticorum doctrinam ſternitur via, *Pariſ.* 1585.

1460. Vid. Part. I. Append. p. 171.

JACOBUS GRUYTRODIUS, *Carthuſianus* vulgò dictus, iſtius Ordinis in Cœnobio SS. Apoſtolorum juxta Leodium Prior, claruit anno MCCCCLX. quâ de cauſâ eum ad annum MCCCCLXXXIII. depulerit H. Whartonus non video, cum eum ex hâc vitâ anno MCCCCLXXII. migraſſe, Friderico III. Imperium, Sixto IV. Eccleſiam moderante, diſertè narrant Jo. Trithemius †, & Fr. Sweertius ‖: Varia condidit Opuſcula, quibus veram pietatem & vitæ ſanctimoniam colere ſtuduit & propagare: è quibus nonnulla ſub ipſis Artis Typographicæ primordiis prelo egreſſa nobis ſunt minimè prætereunda, tametſi nec locum, nec annum impreſſionis indicare poſſumus. *Quodlibetum ſtatuum humanorum*, ut de *Papâ* & ejus *Curiâ*, *de ſtatu Secularium*, *Regum ac Nobilium*, *Judicum*, *Divitum*, *Mercatorum*; *de*

† De Script. Eccleſ. p. 150. ‖ Athen. Belg. p. 365.

arte

SÆC XV 1b Ann. MCD.

arte curandi Vitia: de erroribus Modernorum Christianorum: de abusionibus Clericorum. Prodierunt & hæc Opuscula, *Divini amoris Pharetra: Jesu Christi ad animum fidelem Alloquia: Jesu Christi & Peccatoris Colloquium*, Colon. 1577. 12o. De hoc Auctore, & scriptis ejus consulatur Fl. Illyricus *Catal. Test. Verit.* col. 1905; 1906.

AUGUSTINUS DATHUS, natione Italus, patriâ Senensis, Philosophus & Orator insignis, claruit Æneæ Sylvio suppar anno MCCCCLX. Anno MCCCCXX. natus, & à primâ pueritiâ bonis literis innutritus, tantos sub Fr. Philelpho præceptore suo progressus fecit, ut adolescens admodum doctissimis illius seculi viris accenseri meruit; vigesimo secundo ætatis anno Urbinum accersitus Fredericum de Monte-ferrato erudiendum suscepit, postea in Sicilia publicè docuit, inde à Nicolao Papa V. Romam accitus ut ei ab Epistolis esset, illius officii munus detrectavit, ac in patriam urbem reversus Gymnasium illic aperuit, ubi ad summos honores aditum sibi patefecit; annum vero agens quinquagesimum nonum, pestilentiâ correptus ad plures abiit, viii. idus *April.* anno MCCCCLXXIX. Varias Lucubrationes edidit, quæ in unum volumen collectæ hoc ordine disponuntur. *De immortalitate Animorum*, tractatus decem, opus imperfectum. *Orationum* libri septem; ex quibus quæ nostri sunt instituti recensebimus. In primo *Præfatio in D. Hieronymi* libros contrà *Jovinianum* hæreticum. *Invocatio Dei* in principio alicujus libri, præcipuè lascivi: *De laudibus legalis Sapientiæ: de sui-ipsius cognitione: de laudibus Christianorum Theologiæ: de laudibus Virtutis: de hominis dignitate & præstantiâ: de recto hominis fine: ad Discipulos, quod Animus sit colendus ut ager: de Amicitiâ: de Pace: de humanâ fœlicitate: de medio vitæ statu* quo summa consistit tranquilitas: *de contemptu rerum humanarum.* In secundo, *de laudibus D. Hieronymi: de Passione Domini: de laudibus D. Bernardini Senensis*, quæ Bernardini operibus præfixa prodiit *Paris.* 1636. *fol. De laudibus Catharinæ Senensis: Callisti Martyris: Andreæ Apostoli: SS. Eucharistiæ: Orationes in celebritate Epiphaniorum, quando dies Festi totius anni convocato in Templum Christiano populo indicantur: de laudibus B. Mariæ Virginis: de Assumptione B. Virginis; de Salvatoris adventu: Oratiunculæ ad Deum* in honorem Bernardini Senensis: *Oratio quâ optimum esse asserit, ut totius vel verbi, vel operis, & à Deo nobis origo sumatur, & in Deum consummatio referatur: Invocatio ad Deum*, in principio alicujus operis peragendi: *Laudes Divorum Augustini, Nicolai, Margaritæ, Theodoræ.* In tertio, *De præclara Reip. institutione: de laudibus Justitiæ: Canonicus* in Collegium Patrum ascitus *gratias agit: de laudibus Pii Senensis summi Pontificis.* Reliquæ Orationes humaniores sunt; quæ septimo libro continentur linguâ Thuscâ scriptæ. *Epistolarum* libri tres. *Historia Senensis*, in tres libros distincta: *Historia Plumbinensis: Stromatum* opus in duos tractatus divisum; in hoc opere variæ res Philosophicæ & Criticæ dilucidè explicantur. Sermo de *Voluptate: de Vitâ beatâ: de septem Virtutibus*, Fide, Spe, Charitate, Prudentiâ, Temperantiâ, Justitiâ, Fortitudine: *de Sacramentis Panis & Aquæ: de Sacrorum connubiis.* Opera omnia Augustini Dathi collegit Nicolaus filius, & eorum editionem molitus est, *Præfationem* ad libros de *immortalitate animarum* præfixit, & *Epistolam Nuncupatoriam* ad Pium Papam III. verùm morte præventus quod conceperat non perfecit: eo mortuo ad Hieronymum Nicolai Nepotem cura ista devoluta est; cujus operâ 1460.

SÆC. XV ab Ann. MCD.

in lucem prodierunt, Joanni Picolominæo Pii Papæ III. Nepoti nuncupata, *Senæ* 1503. recusa *Venet.* 1516. *fol.*

1461. GEORGIUS AMYRUTZA, natione Græcus, patriâ Trapezuntinus, Logotheta & Protovestiarius, ob eximiam rerum scientiam *Philosophus* dictus, claruit anno MCCCCLXI. Hic captâ à Turcis Trapezunte urbe, ob corporis venustatem & jaculandi peritiam, præcipuè autem propter affinitatem cum Bassâ quodam, cujus erat consobrinus, à Machomete perquam humaniter tractatus est, Constantinopolim ductus inter Primores regni locum habuit: hisce illecebris devictus, repudiatâ fide Christianâ, Muhammedanismi errores amplexus est, tandem autem morte repentinâ, dum aleâ ludebat, perfidiæ pœnas luit. Scripsit adhuc Christianus *ad Demetrium Nauplii Ducem de iis quæ contigerunt in Synodo Florentinâ*, contrà Unionem. Pr. Μαθητῶντί σοι, ὦ πολυτίμητε Δοὺξ Δημήτριε, τὸ δ' ὂν Φλωρεντίᾳ Συνόδου τέλος. Hujus operis meminit L. Allatius *de Consens.* col. 1379. Varia etiam fragmenta exinde profert, *ibid.* lib. III. c. 1. §. 4. & c. 2. §. 2. & inter Addenda, *ibid.* col. 1373, 1375. Extat ejus *Dialogus de Fide in Christum* cum Rege Turcarum, Græcè MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, teste Labbæo *Bibl. MSS. Catal.* p. 334. & *Epistola* ad Bessarionem Cardinalem.

1463. JOANNES ANTONIUS CAMPANUS, natione Italus, Cavellis pago perobscuro apud Campanos (unde nomen habuit) obscuris etiam natalibus ortus, claruit anno MCCCCLXIII. Hunc mater agrestis labore fessa sub lauro enixa peperit; puerum, ad custodiendas oves à patre destinatum, Sacerdos quidam in famulitium suum suscepit, literis latinis instituit, cumque animum ei discendi avidum, ingenium ad omnia promptum & expeditum animadvertisset, eum ut studiis acriùs incumberet, Neapolim perduxit: Illic Laur. Vallam publicè profitentem audivit; inde Perusium profectus, scholæ publicæ Præfecturam suscepit, civitate etiam donatus & amplissimo stipendio auctus: Inter eum & Ænæam Sylvium magna intercessit familiaritas; Hujus favore Episcopus Crotonienſis primò, deindè Aprutinensis sive Teramensis salutatur: à Paulo P. II. ad bellum contrà Turcas excitandum legatus in Germaniam ad Colloquium Ratisponense anno MCCCCLXXI. missus, Archipresbyteratum in Ecclesiâ D. Eustachii Legationis præmium obtinuit: à Sixto P. IV. variis etiam dignitatibus auctus, verùm gratia ejus excidens Româque discedere coactus, Neapolim primo, deinde Teramum, ac tandem Senas secessit, ubi quinquagenarius (à Vossio * mendosè quadragenarius) fatis cessit, Idib. Quintil. anno MCCCCLXXVII. *Vir multa laude dignus, ignobili licet genere procreatus, neque enim in solutâ oratione suorum temporum cuiquam cessit, nec vero carmine minùs præstitit*, ità de eo Lil. Gyraldus †. Scripta plurima post se reliquit. Quæ ad res Ecclesiasticas pertinent, hæc sunt; *Oratio Cineritia*; & *De gerendo Magistratu tractatus*, in III. libros divisus; utrumque opus à Joan. Costerio editum, *Lovan.* 1548. 8*vo.* & in *Bibliothecâ Patrum*, Tom. XXVI. *Orationes* sive *Consilia duo* de movendo bello contrà Turcas, inter alia ejusdem Argumenti prodierunt, *Isleb.* 1603. 4*to.* *Vita Pii Papæ II.* inter alias virorum doctorum Vitas *Francof.* 1536. à Fichardo edita, & deinde Ænææ Sylvii operibus præfixa *Basileæ.* *Andreæ Brachii Perusini historia*, VI. libris comprehensa, *Basil.* 1545. 8*vo.* eam Bononiæ

* De Hist. Lit. lib. III. c. 7. p. 583.

† De Poet. n. temp. Dial. I. p. 386.

noniæ in Cœnobii S. Salvatoris MS. vidit Cl. Mabillon *. *Epiſtolarum* libri novem, *Franc.* 1602. Ex quibus nonnullæ inter Jacobi Picolominæi Epiſtolas prodierunt, *Mediolan.* 1521. *fol.* nonnullas edidit Melchior Goldaſtus *Politica Imp. Francof.* 1614. *Epiſtolæ familiares, Lovan.* 1513. 4*to.* *Orationes in funere Calliſti Papæ III. In funere Card. Saxoferratenſis: In exequiis Pii Papæ II. De Spiritu S. de Circumciſione: de laudibus S. Stephani: de laudibus S. Thomæ Aquinatis.* Lucubrationes omnes ſuprà recenſitas, unà cum reliquis operibus *Philologicis*, *Politicis*, *Poeticis*, quæ ex inſtituti noſtri ratione ſilentio prætermittimus, Jacobi Antiquarii hortatu edidit Michael Fernus Civis Mediolanenſis, præmiſſâ Antonii *Vitâ* à ſe ſcriptâ, *Romæ*, 1495. *fol.* SÆC. XV ab Ann. MCD.

* Iter. Ital. p. 196.

ÆGIDIUS de ROYA, natione Gallus, S. Theologiæ in Academiâ Pariſ. Profeſ. Cœnobii Montis Regalis Abbas, claruit an. MCCCCLXIII. Obiit an. MCCCCLXXVIII. Sub hujus nomine circumferuntur *Annales Belgici* ab anno DCCXCII. ad annum MCCCCLXXX. producti: ab Andr. Schotto primùm ex *Codd. MSS.* eruti, curâ autem Fr. Sweertii in lucem prolati, *Francof.* 1620. *fol.* Verum iſtud opus non unici Auctoris fœtus eſt. Prima pars ab an. DCCXCII. ad an. MCCCCXIV. *Joannem Brandonem* Cœnobii Dunenſis Ord. Ciſtert. Monachum Auctorem vendicat, qui opus hiſtoricum *Chronodromon* dictum, triplici volumine concinnavit, & anno MCCCCXXVIII. obiit: id ab anno MCCCCXIV. ad annum MCCCCXXXI. continuavit *Barthol. de Beka.* Utriuſque opus in *Compendium* redegit, *Supplementum* XXXII. annorum adjecit, ac ad annum MCCCCLXIII. produxit Ægidius noſter; ac Imberto Abbati opus integrum *Chronicon Dunenſe* dictum nuncupavit; cui *Præfationem* præmiſit, & VI. annorum *Appendicem* ſubjunxit *Adrianus Butius* ejuſdem Cœnobii Monachus, qui anno MCCCCLXXXVIII. obiit. 1463.

HENRICUS WOLTHERUS, natione ut videtur Saxo-Germanus, Eccleſiæ Cathedralis S. Anſcharii Bremenſis Canonicus, claruit anno MCCCCLXIII. Scriptis conſignavit *Chronicon Archiepiſcopatûs Bremenſis*, in quo ſucceſſionem & res geſtas Epiſcoporum & Archiepiſcoporum Bremenſ. & Hamburgenſ. à S. Willehado primo iſtius Eccleſiæ à Carolo M. nuper fundatæ Epiſcopo, uſque ad Henricum de Suartzborg qui Gerardo de Hoyâ anno MCCCCLXIII. mortuo ſucceſſit, ſummatim expoſuit. Dictum *Chronicon* ex ipſo ἀυτογεάφῳ in Archivis Illuſtr. Comitis Oldenburgici hodienùm aſſervato H. Meibomii avi labore deſcriptum, imprimendum curavit H. Meibomius nepos inter *Rer. Germ. Script.* Tom. II. *Helmſtadt.* 1688. *fol.* 1463.

JOANNES DLUGOSSUS, à quibuſdam *Dugloſſus*, vulgò *Longinus* dictus, gente Polonus, ex Canonico Cracovienſi Archiepiſcopus Leopolienſis, claruit anno MCCCCLXV. *Vir nobilis*, inquit Herburtus †, *de gente Vienavitâ, virtute & conſtantiâ ſummâ, eruditione & facundiâ (ut illis temporibus) non vulgari, & induſtriâ ac dexteritate in rebus gerendis ſingulari præditus: fidem* etiam ejus & *diligentiam* in hiſtoriâ perſcribendâ alibi ‖ deprædicat, *verborum cultum & ſententiarum gravitatem* in eo deſiderat. Extat hujus labore conſcripta, *Hiſtoria Polonica in tres partes digeſta*, edita *Dobromili*, 1615. *fol.* Catalogum omnium Epiſcoporum per omnes univerſi Poloniæ regni Cathedras ab ipſâ cujuſvis fundatione ad ſua uſque tempora contexuit. 1465.

† Hiſt. Polon. lib. XVII. c. 10. p. m. 332.

‖ Præfat. ad Hiſt. Pol.

Operis

SÆC. XV. ab Ann. MCD. Operis hujus exemplar MS. autographum à Mart. Cromero acceptum habuit Thomas Treterus Canonicus Wormatienſis, ex quo *Vitas Epiſcoporum Poſnanienſium* à Jordano primo Antiſtite ad Urielem de Gorkâ Præſulem quadrageſimum quintum, i. e. ab anno DCCCCLXVI. ad annum MCCCCLXXIX. cum *Appendice* ſuâ edidit Treterus, *Brunſberg.* 1604. 4*to.* *Vita S. Staniſlai Epiſcopi Cracovienſis*, à Surio in compendium redacta, & mutato ſtylo edita Tom. III. integrior à Bollandianis, menſe *Maii*, noſtrum Joannem Auctorem vendicat.

1465. DOMINICUS de DOMINICIS, natione Italus, patriâ Venetus, Epiſcopus primò Torcellanus, dein Brixienſis, & Referendarius Apoſtolicus, claruit anno MCCCCLXV. Prudentiâ ſuâ, ac in rebus agendis peritiâ Trium Pontificum Pii II. Pauli II. & Sixti IV. gratiam demeruit, variáſque eorum nomine legationes obiit, deceſſit Brixiæ anno MCCCCLXXVIII. Extat ejus *Tractatus de ſanguine Chriſti, & de filiatione Joannis Evangeliſtæ ad B. Virginem.* Venet. 1557. 8*vo.* *De Cardinalium legitimâ creatione* ad Calixtum P. III. Opus iſtud ex MS. primum ediditſe M. Antonium de Dominis teſtatur Jo. Conrad. Dietericius, quo autem loco vel tempore non indicat, nec ulla uſpiam ejus veſtigia indagare potui. *De Reformatione Curiæ Romanæ* ad Pium P. II. Hujus operis pars eſſe videtur Tractatus ineditus cujus meminit Labbæus hoc titulo, *Summa ſecundam quam Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Notarii debeant officium exercere*, Biblioth. MS. p. 53.

1465. JACOBUS ZENUS, natione Italus, patriâ Venetus, Patriciæ dignitatis vir, Epiſcopus tandem Patavinus, claruit anno MCCCCLXV. Vir utriuſque Palladis artibus inſtructus, & tam militiâ quam literis illuſtriſ. obiit anno MCCCCLXXVI. Literis conſignavit *Vitam Nicolai Albergati Epiſcopi Bononienſis*, quam cum duplici ejuſdem Præſulis vitâ, illam à Poggio Florentino, iſtam à Carolo Sigonio adornatam prelo ſubjecit Geo. Carneſelt. *Colon.* 1618. 4*to.* Scripſit etiam *de geſtis ſummorum Pontificum*, opus elegantiſſimum judice Trithemio. *Orationes* quaſdam *de humanâ miſeriâ*; *de Chriſti Corpore*, memorat Simlerus, quæ lucem nondum quod ſciam aſpexerunt.

1468. ALBERTUS CRUMMEDICKIUS, natione Germanus, patriâ Holſatus, militari genere ortus, ex Canonico Epiſcopus Lubecenſis, claruit anno MCCCCLXVIII. Hujus operâ multum uſus eſt Chriſtianus Danorum R. & multiplices ei legationes mandavit, quibus honorificè obeundis omnes Eccleſiæ proventus impendit, ſuaq; abliguriit bona: Septuageſimum ætatis annum ſupergreſſus obiit anno MCCCCLXXXIX. Dum Anteceſſorum memoriam ab interitu vindicat, ſuam æternitati conſecrat ſcripto *Epiſcoporum Lubecenſium Chronico*, à primâ fundatione ad annum MCCCCLXV. quo Arnoldus deceſſor ſuus mortem oppetiit. Dictum opus cum Anonymi continuatione ad annum MDV. è MSS. eruit H. Meibomius junior, & inter *rer. Germ. Scriptores*, Tom. II. edidit *Helmſtad.* 1688. *fol.*

1468. JOANNES BEETZIUS, natione Germanus, Ord. Fr. Carmelitarum in Cœnobio Thenenſi Monachus, S. Theologiæ apud Lovanienſes Profeſſor, claruit anno MCCCCLXVIII. obiit xvi. Cal. *Aug.* anno MCCCCLXXVI. Scripſit *Præceptorium divinæ legis*, ſive *Expoſitionem Decalogi*, opus prolixum in libr. X. partitum. editum *Lovanii* 1486. *fol.* *Scholaſticam Epiſtolæ B. Pauli ad Romanos Expoſitionem*; hujus meminit Sixtus Senenſis *. Plura videſis apud Trithemium. JO-

* Bibl. Sanct. lib. IV.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

JOANNES HEROLDUS, à nonnullis *Herlotus*, à Posſevino peſſimâ corruptione *Berolis* dictus, natione Germanus, patriâ ſi rectè conjicio, Baſileenſis, Ord. Dominicani Monachus, Theologus & Concionator eximius, claruit anno MCCCCLXX. Vir singulari animi modeſtiâ *Diſcipuli* nomen induit. Sub hoc nomine, ſuppreſſo ſuo & penè exoleto, varia ſeruntur ſcripta Theologica. *De eruditione Chriſti fidelium* tractatus, ſeu *Loci Communes*, in quibus continetur Explicatio *Decalogi*, *Orationis Dominicæ*, *Angelicæ Salutationis*, *Symboli Apoſtolorum*, &c. prodiit *Argent.* 1490. *fol. Hagen.* 1521. *4to. Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, *Quadrageſimales*, *Fromptuarium* ſeu *Speculum Exemplorum*, Norimberg. 1514. Colon. 1518. Venet. 1599. *4to. Sermones* ſuper Epiſtolas Dominicales ex Sermonibus Guil. Lugdunenſ. & ex dictis S. Thomæ, J. Nideri, & aliorum collecti 1488. *fol.* Opera omnia junctim edita *Moguntiæ* 1612. 3 Vol. *4to.* 1470.

JOANNES GOCHIUS cognomine PUPPERUS, natione Belga, Mechliniæ in Brabantiâ natus, Presbyter & Monialium in eadem urbe Confeſſor, claruit Weſſelo Groningenſi familiaris anno MCCCCLXX. Obiit ex ſide Balæi anno MCCCCLXXV. quanquam eum ad annum MCCCCLXXX. referat Fr. Sweertius. *Vir ſingulari eruditione*, *ac ſuo tempore nulli ſecundus*, *libertatis Chriſtianæ propugnator acerrimus*, *interpres legis Evangelicæ diligentiſſimus*, ut de eo Corn. Scribonius Graphæus in *Præfatione ad Gochii Opuſculum.* Scriptis ſuis Scholaſticorum placita oppugnavit, Mendicantium mores acriter perſtrinxit, unde rarius in lucem emiſſa ſunt opera ejus, eaque manca & imperfectè edita, & omnia in Indd. Romanis prohibita. Prodierunt olim hæc opera *alicubi in Germaniâ* impreſſa in *4to.* viz. *Tractatus de Gratiâ*; *Tractatus de fide*; *de S. Scripturæ dignitate*; *Apologeticum ad Fratr. quendam Dominicum de Scholaſticorum ſcriptis*, *votis*, *& obligationibus*; *Dialogus de quatuor erroribus circa Evangeliſtarum legem.* *Opus de libertate Chriſtianâ*, edidit Corn. Graphæus, *Antverp.* 1521. *4to.* Plura videſis apud Flac. Illyricum, *Catal. Teſt. Verit.* col. 1909. ut Simlerum & Sweertium taceam. 1470.

ERTWINUS ERDMANNUS, natione Germanus, patriâ Weſtphalus, Civitatis Oſnaburgenſis Conſul, & apud Fridericum III. Imp. Orator, claruit anno MCCCCLXX. obiit extremâ ætate xxx. d. *Maii*, anno MDV. Scripſit hortatu D. Conradi, Comitis de Deipholt, & Epiſcopi Oſnabrugenſis ſui nominis quarti *Chronicon Seriem Succeſſionalem Epiſcoporum Oſnabrugenſium*, à primâ Eccleſiæ ſub Carolo M. fundatione ad annum MCCCCLIII. quo dictus Conradus ad Preſulatum evectus eſt. Opus iſtud ex Avi ſui ſcriniis depromptum publici juris fecit H. Meibomius junior, *Germ. Rer. Script.* Tom. II. *Helmſtad.* 1688. *fol.* 1470.

BERNARDUS JUSTINIANUS, natione Italus, patriâ Venetus, dignitate Patricius, inſtituto Monachus Ord. Carthuſ. claruit anno MCCCCLXXI. quo Civitatis ſuæ nomine ad Sixtum P. IV. legatus miſſus eſt: anno MCCCCXCV. diem extremum clauſit. Literis conſignavit *Vitam Laurentii Juſtiniani* primi Venetiarum Patriarchæ, Patrui ſui, à Surio ad d. viii. *Jan.* editam, ipſius etiam Laurentii operibus præfixam, *Baſil.* 1560. *Lugd.* 1568. *De Origine Venetiarum*, *rebuſque à Venetis geſtis*, adjecta *B. Marci Evangeliſtæ Vitâ.* 1471

prodiit

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

prodiit *Venet.* 1534. *fol.* *Orationes variæ* inter alias in lucem emissæ, *Venet.* 1495. *fol.* 1559. 4*to.* *Hanov.* 1613. 8*vo.* *Historiam* etiam *Gothicam* adornâsse fertur Bernardus noster. Vide Gerh. Vossium *de Hist. Lat.*

1474. Vide Part. I. Append. p. 193.

BARTHOLOMÆUS PLATINA, natione Italus, patriâ Cremonensis, Bibliothecæ Vaticanæ sub Sixto P. IV. Præfectus, claruit anno MCCCCLXXIV. In historiis conscribendis solæ veritati litans omnem verborum ornatum insuper habuit. *Historiam inclytæ urbis Mantuæ, & sereniss. familiæ Gonzageæ summa fide* contexuit: Opus in libr. VI. divisum ex *MS. Codice Vindobonensi* descripsit, & necessariis additionibus illustratum, in lucem emisit Vir Cl. Petrus Lambecius. *Viennæ Austr.* 1675. 4*to.* *Indicem Archivi Arcis S. Angeli* concinnavit, cujus exemplar vidit Reverend. P. Joan. Mabillon*. *Historia PP. Rom.* prodiit *Venet.* 1518. *fol.* *L. Bat.* 1645. 12*mo.*

* Iter. Ital. p.

1475. PETRUS NIGER, natione Germanus, Ord. Fr. Præd. Monachus, claruit an. MCCCCLXXV. Theologiam quam Scholasticam appellant juvenis amplexus est, Thomæ Aquinatis castra sequutus; verum ætate maturior istiusmodi quisquilias posthabuit, & rerum divinarum scientiam ex ipsis S. Scripturæ θεοπνεύστοις fontibus haurire cupiens, eo animo iter in Hispaniam suscepit, ut Hebraicam linguam penitus addisceret. In patriam regressus scripsit, contra Judæos, *De conditionibus veri Messiæ*, ad Episcopum Ratisponensem, & *de Judæorum perfidia* opus *Eslingæ* editum 1475. *fol.* Extat etiam *Clypeus Thomistarum* Matthiæ Corvino Hungariæ R. dicatus, impressus *Venetiis* 1481.

1475. † Hist. Lat. lib. III. c. 8. p. 606.

AMBROSIUS CORIOLANUS, qui & *Coranus* dicitur, patriâ Romanus, Ordinis Fratr. Eremit. S. Augustini Prior generalis, (fallitur doctiss. Vossius qui Dominicanum † asserit) claruit anno MCCCCLXXV. Multum de Ordine suo, multum de Patriâ scriptis Commentariis meruit, quibus utriusque famam apud posteros consecravit. Scripsit super *Regulâ D. Augustini Commentarios*; *ipsius Augustini Vitam*; *de laudibus S. Augustini*, orationes tres; *Defensorium Ordinis S. Augustini*; *Responsorium ad maledicta Canonici Regularis Congregationis Frisonariæ.* Hæc omnia simul prodierunt *Romæ*, 1481. *fol.* Extat *de Conceptione B. Mariæ Virginis Oratio*, coram Sixto Papa IV. alicubi edita. Multa alia erudita condidit Opuscula, *Chronicon de Viris illustribus & Scriptoribus sui Ordinis*; *de laudibus urbis Romæ*; *B. Christinæ Spoletanæ Vitam*; *de veritate fidei Christianæ Orationem*; ac alia de quibus consulendus Possevinus, *Appar. Sac.* Tom. I. p. 64.

1478. PETRUS RANZANUS, patriâ Siculus, domo Panormitanus, Ord. Præd. Monachus, Ferdinandi Regis Orator ad Matthiam Hungariæ R. claruit anno MCCCCLXXVIII. quo ad Ecclesiæ Lucerensis Præsulatum evectus est: obiit admodum senex anno MCCCCXCII. Scripsit *Annales temporum de omnium pene Gentium rebus*, in libr. VI. distributos, quorum ultimus, *de rebus Hungaricis* in indiculos xxxvi. divisus, & Matthiæ R. dicatus, solus supersest. Eum cum *Appendice* à se adornatâ, primus edidit Vir Cl. Joannes Sambucus, *Viennæ Austriæ*, 1558. *fol.* Eundem inter *Hungaric. rerum Script.* recudi fecit Jac. Bongarsius, *Francof.* 1600. *fol.* In celeberrimâ dicti Sambuci Bibliothecâ nonnullas Ranzani *Orationes* MSS. asservari refert Simlerus. *Vitam & res gestas B. Vincentii Ferrerii* à Calixto Papâ III. in Divorum numerum relati in Collectionis

Collectione ſuâ edidit L. Surius ad v. d. *Aprilis.* *De Urbis Panormitanæ antiquitate* opuſculum. Hujus meminit Fazellus ‖. *De laudibus Lucerinæ Civitatis*, aliaq; plura adhuc inedita, ab Ambr. Altamurâ * recenſentur. SÆC. XV. ab Ann. MCD.

‖ De rebus Sicul. Dec. I. l. 8. p. 149.

JOANNES GERBRANDUS de LEYDIS, patriâ Batavus, domo Leidenſis, Ord. Carmelitarum in Cœnobio Harlemenſi Prior, claruit anno MCCCCLXXX. inter ſuos conſenuit, & anno MDIV. diem extremum clauſit. Scripſit varia quibus nomen ſuum ab interitu vindicavit. *Chronicon Hollandiæ Comitum & Epiſcoporum Ultrajectenſium*, in XXXII. libros partitum, atq; ad ann. MCCCCLXXX. diductum. Dictum opus è tenebris produxit, & inter alios *rerum Belgicarum Scriptores*, edidit Fr. Sweertius, *Francof.* 1620. *fol.* *Chronicon Egmundanum*, ſive *Annales regalium Abbatum Egmundenſium.* Illud ex duobus MSS. exemplaribus inter ſe collatis deſcriptum, & notis ſuis uberioribus illuſtratum edidit Antonius Matthæus Leidenſis, cui etiam aliorum nonnulla ſubjunxit, *Lugd. Bat.* 1692. *4to.* *Hiſtoriam ſui Ordinis* decem libris contexuit, quæ MS. apud Cl. Miræum delituit. *Sermones de tempore*; *de Sanctis*; *Quadrageſimales*; *de Paſſione Domini*, & alia opuſcula Theologica, nullibi quod ſciam comparentia, memorat Simlerus: Vide etiam Poſſevin. *Apparat. Sac.* & Sweertii *Athen. Belg.* 173. Bibl. Dom. p. 214. 1480.

JOANNES TRITHEMIUS, natione Germanus, patriâ Moſellanus, Ord. Benedict. Cœnobii Spanheimenſis primò, dein Herbipolenſis Abbas, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripſit *Annales Hirſaugienſes*, *hiſtoriam Franciæ & Germaniæ*, *geſta Imperatorum*, *Regum*, *Principum*, *& illuſtrium virorum*, *tomis duobus complectentes*: Opus ſecundis curis auctum, ac ad annum MDXIII. productum, à viris doctis diu exoptatum nunc primum integrum prodiit, ex MS. Codice *Bibliothecæ Sangallenſis*, qui ex ipſo ὠτογεάφῳ nunc flammis abſumpto fideliter deſcriptus eſt, curâ iſtius ædis Monachorum, & *typis ejuſdem Monaſterii*, 1690. *fol.* Huic operi lucubrationum ſuarum indicem ſubnotavit Auctor, ex quarum numero habentur ineditæ quæ ſequuntur. *Vita S. Irminæ Virginis Dagoberti R. filiæ*, Abbatiſſæ Trevirenſis: *Laudes S. Andreæ Apoſtoli*; *S. Joſephi Nutricii Domini*; *S. Benedicti Abbatis*; *Monologion* hominis devoti ad animam ſuam; *Laudes Vitæ Monaſticæ*; *laudes & utilitates ſtudii & lectionis ſcripturæ ſacræ*; *Quæſtiones in Evangelium S. Joannis*; *Quæſtiones in Pſalmos*; *de miſeriâ Prælatorum clauſtralium*, lib. II. *Naturalium Quæſtionum*, lib. XX. *Itinerarium vitæ ſuæ*, ad Jacobum Trithemium fratrem ſuum, lib. II. *contra peculium Monialium*; *de computo Eccleſiaſtico*: Hæc ex ſuo indice ſumpta; his jungatur *Rhabani Mauri Vita*, & ex Moguntiâ in Saxoniam *tranſlatio*, præter *Roſaria*, *Precationes*, & *Officia Eccleſiaſtica*, quæ brevitatis causâ præterimus: nec tamen pigebit celebriores operum quorundam editiones in primâ parte prætermiſſas in lectoris φιλοβίβλε gratiam ſupplementi vice hic demum adnotare: *De Luminaribus Germaniæ* opus cum additionibus Jac. Wimphelingii prodiit *Mogunt.* 1494. *Laudes Ordinis Carmelitarum*, lib. II. *Colon.* 1643. *8vo.* cum Aub. Miræo, & Joan. de Carthagenâ. *Contra maleficos*, *& omnes artes & ſuperſtitiones ab Eccleſiâ prohibitas* libellus prodiit *Ingolſt.* 1555. *4to.* *Steganographia*, opus in Indd. Romanis prohibitum, *Darmſtad.* 1621. *4to.* *Veterum Sophorum ſigilla & imaginationes Magicæ*, ex MS. Trithemii crutæ. --- 1612. *8vo.* 1483. Vide Part I. Append. p. 168.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

1483. FELIX FABRI, natione Germanus, patriâ Tigurinus, ex nobili Schmidiorum familiâ oriundus, Ord. S. Dominic. Monachus, Cœnobii Ulmenſis Lector & Prædicator, claruit anno MCCCCLXXXIII. Bernardum Breitenbachium Eccleſiæ Moguntinæ Decanum iter in Terram Sanctam hoc anno aggreſſum comitatus, Hieroſolymam, montem Sinai, alioſque Orientalis plagæ locos viſitavit, & proximo anno reverſus *Hiſtoriam itineris*, ſive *peregrinationis ſuæ Hieroſol.* ſcriptis mandavit: utrum hæc ſit diverſa ab *Hiſtoriâ* iſtâ quæ ſub Breitenbachii nomine edita eſt, *Mogunt.* 1486. *Spiræ* 1490. 1502. *fol.* an idem prorſus opus junctis utriuſque laboribus concinnatum, incertus ſum; hoc certiſſimè conſtat Felicem noſtrum in rebus hiſtoricis deſcribendis ſtilum exercuiſſe, & *Hiſtoriam Suevorum* contexuiſſe, à Goldaſto editam inter *Suevicarum rerum ſcriptores*, Francof. 1605. 4*to.*

1483. SIGISMUNDUS GOSSENPROT vel GROSSENBROT, natione Germanus, Cœnobii SS. Udalrici & Afræ apud Auguſtanos Monachus, eâque forſan de cauſâ *Religioſi* cognomen vulgo ſortitus, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripſit *de rebus Auguſtanis Eccleſiaſticis Chronicon.* MS. extabat in *Bibliothecâ Wolfg. Lazii*, inde ni fallor deſcriptum in lucem protulit, & Tom. III. *Germ. ſcript.* edidit Joan. Piſtorius, *Francof.* 1607. *fol.* In iſto opere concinnando Udalricum quendam Commonachum adjutorem habuiſſe ex Geſnero refert Cl. Gerh. Voſſius *.

* Hiſt. Lat. Lib. III. c. 6. p. 571.

1485. PETRUS BRUTUS, natione Italus, patriâ Venetus, Epiſcopus Catharenſis, claruit anno MCCCCLXXXV. Hebraicæ linguæ peritiam aſſequutus, contrà Judæos calamum ſtrinxit: fidem Chriſtianam ex S. Scripturis luculenter expoſuit, & labefactatis adverſariorum argumentis feliciter propugnavit: Extat *pro fide Chriſtianâ* adverſus Judæos opus celeberrimum Senatui Vicentino nuncupatum, *Victoria pro Chriſtianis* dictum. Prodiit *Vincentiæ* 1489. *fol.*

1486. PHILIPPUS CALLIMACHUS EXPERIENS, natione Italus, patriâ Florentinus, oppido Sangeminiano oriundus, claruit anno MCCCCLXXXVI. Romæ ſub Pio P. II. inter alios viros doctos, honeſtè & cum laude vixit. Paulo autem ſecundo ad Pontificatum evecto conjurationis ſuſpectus Româ pulſus eſt, & ad Caſimirum Poloniæ R. perfugiens, ab eo amicè fuit exceptus, Liberiſque ejus Præceptor datus, ad maxima Regni negotia poſt admotus, & Secretarii officio honeſtatus, nec prius Aulâ quam vitâ exiit. Obiit Cracoviæ iv. Cal. *Novembr.* anno MCCCCXCVI. Scripſit *Hiſtoriam de rebus geſtis Attilæ Hunnorum R.* ſeorſim editam *Hagenoæ* 1513. & cum Bonfinio *de reb. Hungar.* recuſam, *Francf.* 1581. *fol.* *De rebus geſtis Uladiſlai Poloniæ R.* ſeparatim *Auguſt. Vind.* 1519. 4*to.* & inter *Hungar. rer. ſcriptores*, Francof. 1600. *fol.* *De clade Varnenſi*, à Lonicero editum, *Chron. Turcic.* Tom. II. *Francof.* 1578. *fol.* *Oratio* ſive *Conſilium de bello ſuſcipiendo contrà Turcas*, Iſleb. 1603. *Hiſtoria de iis quæ à Venetis tentata ſunt ad movendos Perſas & Tartaros contra Turcas.* Opus iſtud, cum ſuperiore, & Callimachi *vitâ* à Jo. M. Bruto adornatâ, prodiit inter *Perſic. rer. ſcript.* Franc. 1601. *fol.* Unica ejus *Epiſtola ad Ang. Politianum* inter Politiani Epiſtolas reperitur.

ANTO-

ANTONIUS GISLANDIUS, natione Italus, Javeno Lombardiæ oppido natus, Ord. Præd. Monachus, & per Provinciam Taurinenſem haereticæ pravitatis Inquiſitor, claruit anno MCCCCLXXXIX. Scripſit *Reſolutiones dubiorum Evangelicorum*, opus in duos Tomos diſtributum, quorum prior ſeorſim prodiit *Lugd.* 1510. 8*vo.* uterque conjunctim *ibid.* 1542. 8*vo.* *Venet.* 1574. 4*to.* In hoc opere Evangelia quadruplici ſenſu exponit, & decem millia quæſtionum ſolvit. Ab hoc haud diverſum arbitror *Opus Aureum ſuper Evangelia totius Anni, ſecundum uſum Romanæ Curiæ & Ordinis Fr. Præd.* impreſſum *Venet.* 1598. 1606. 4*to.* SÆC. XV ab Ann. MCD 1489.

JOANNES CAROLUS, natione Italus, patriâ Florentinus, Ord. Prædicat. in Cœnobio S. Mariæ Novellæ Monachus, claruit anno MCCCCXC. humanis exceſſit Cal. *Febr.* anno MDIII. ætatis 75. Vitas virorum aliquot illuſtrium qui in illo Conventu floruerunt pio animi affectu, & pari eloquentiâ conſcripſit, viz. Joannis Salernitani primi iſtius domûs Fundatoris, Aldobrandini Calvacanti Epiſc. Urbevetani, Simonis Santerelli Archiep. Piſani, Angeli Acciaioli Antiſtitis Florentini, Alexii Strozzæ, Guidonis Regiolani, & Joannis Dominici Raguſini Card. Opus Chriſtoph. Landino Ang. Politiani Præceptori nuncupatum extat MS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ* apud Florentinos: inde ut arbitror ſingulas deſcripſit, & operi ſuo *de Viris illuſtribus Prædicatorum* ſparſim inſeruit Leander Albertus, quod prodiit *Bononiæ.* 1517. *fol.* In *eadem Biblioth.* ſervantur & alia ejus opera MSS. *Librum dierum Lucenſium*, formâ Dialogi conceptum, & illorum temporum deplorationes continentem memorat Cl. Mabillon †. Tractatus *ſuper Pſalmos Pœnitentiales*; *Orationum* & *Concionum* volumen; *de dignitate Monaſterii S. Mariæ Novellæ*; ac alia opera recenſent Ant. Poſſevinus & Ambr. de Altamura, in *Biblioth. Dominicanâ.* 1490. † Iter. Ital. p. 162.

PETRUS APOLLONIUS COLLATIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, Presbyter Novarienſis, claruit an. MCCCCXC. *Carmen* ejus *Heroicum de Davide & Goliâ*, cujus ex Mabillonio meminit H. Whartonus, uti & *Carmen Epicum*, *Chriſti Crucifixi ad Judæos querela* prænotatum; *Elegias* quaſdam, *Epigrammata*, &c. nuper edidit Laz. Aug. Catta J. C. Novarienſis *Mediolan.* 1692. 8*vo.* *Faſtos* ejus laudat Voſſius *Hiſt. Pelag.* lib. II. par. 3. p. 245. & verſus aliquot de *Nativitate glorioſæ Virginis* exinde profert, *ibid.* 1490. Vide Part. I. Append. p. 179.

MATTHÆUS BOSSUS, natione Italus, patriâ Veronenſis, B. Auguſtini Canonicus Regularis in Monaſterio Feſulano, & ut quibuſdam videtur ejuſdem Cœnobii Abbas, claruit Ang. Politiano, & Pico Mirandulano æqualis, anno MCCCCXC. Laurentio Medices ſummo eruditorum virorum fautori fuit à ſacris Confeſſionibus, & Joanni filio ejus Cardinali (qui poſtea Papa renunciatus Leo X. dictus eſt) perquam dilectus: Hunc Sixtus Papa IV. ad Sacras Inſubriæ & Liguriæ Virgines ordinandas, reformandaſque miſit, & operæ pulchrè navatæ præmium ſacras ei Infulas obtulit, verùm dignitatem iſtam tranquillo otio poſthabuit homo minimè ambitioſus; & lxxv. ætatis anno ſalutis humanæ MDII. privatus obiit. Varia poſt ſe reliquit ingenii ſui monumenta, diverſis locis & temporibus edita. *Dialogus de veris & ſalutaribus animi gaudiis*, tribus libris diſtinctus prodiit *Bonon.* 1491. *De inſtituendo ſapientiâ animo*, ſive, *de vero* 1490.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ſapientiæ cultu, lib. VIII. *Bonon.* 1495. 4*to.* *De tolerandis adverſis, dialogi duo*; *de gerendo Magiſtratu, juſtitiâque colendâ*, opuſculum; *de immoderato mulierum cultu cohortatio.* Opera hactenus numerata junctim prodierunt, *Argent.* 1509. 4*to.* *Orationes variæ*; *Epiſtolarum* libri tres, primus ſub titulo *Recuperationum Feſulanarum* prodiit *Bonon.* 1483. Secundus *Epiſtolas familiares* complexus typis excuſus eſt *Mantuæ*, 1498. *fol.* Tertius cum Sermonibus quibuſdam ſubjunctis, *Venet.* 1502. 4*to.* Opera omnia Julii Ambroſini ejuſdem congregat. Canonici curâ collecta, *recognita* & *expolita* prodierunt *Bononiæ*, 1627. *fol.*

1490. CONRADUS SUMMENHART, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Calvienſis, S. Theologiæ Profeſſor, & Scholæ Tubingenſis, ſub primordia ejus, ingens decus & ornamentum, claruit anno MCCCCXC. Natus anno MCCCCLXV. denatus MDXI. peſtiferâ lue in Monaſterio de Schuteren extinctus. Extat *Tractatus bipartitus, quod Deus homo fieri voluerit, quodque Meſſias in Lege & Prophetis promiſſus, non ſolum Homo, ſed etiam Deus eſſe debuerit*, editus *Tubingæ* 1494. *De duodecim abuſibus Monaſticis*, Oratio ad Patres Benedictin. in Capitulo Hirſaugienſi, *ibid.* 1498. *Septi-partitum opus de Contractibus pro foro Conſcientiæ & Theologico.* Hagenoæ, 1515. *fol.* Venet. 1580. *fol.* *De decimis defenſivis* Argent. 1490. *fol.* *In quatuor libros Sententiarum Concluſiones*, an editæ ſint nondum comperi, præter Commentaria in univerſam Ariſtotelis Phyſicam *Baſil.* 1517. edita; & id genus alia.

1490. JOANNES TUROCIUS, ſive, de THWROCZ, patriâ Pannonius, claruit anno MCCCCXC. Opus hiſtoricum de rebus Hungaricis conſcripſit ab Attilâ primo Rege, uſque ad Coronationem Matthiæ Corvini, quæ anno MCCCCLXIV. contigit, niſi quod XL. annorum ſeries ab anno MCCCXLII. ad annum MCCCLXXXII. *Joannis de Kikulleri* operâ digeſta ſit; eam hiſtoriæ ſuæ, habitâ temporis ratione, verbo tenus inſeruit Turocius, & dicto Matthiæ R. dicavit. Prodiit *Chronicon* ex utriuſque laboribus concinnatum, iii. libr. diſpoſitum, *Auguſtæ* typis Erhardi Radholt anno 1488. inter *Hungaric. rer. Scrip.* à Jac. Bongarſio editos recuſum *Francof.* 1600. *fol.*

1491. ALBERTUS BARO de BONSTETEN, natione Germanus, Maximiliano Imp. I. à Sacris, & Eremitarum in Helvetiâ Decanus, claruit anno MCCCCXCI. Literis commiſit *Vitam Nicolai Tolentini Ord. Eremit.* Monachi, qui complures annos cibi expers vixiſſe creditur, eam edidit L. Surius ad x. diem *Septembr.* Extat & Hiſtoria ejus labore concinnata, quam *Auſtriacam* inſcripſit, & Carolo VIII. Galliæ R. nuncupavit, MS. in *Biblioth. Cæſareâ Vindob.* Hujus meminit. eruditiſſ. Pet. Lambecius *Commentar.* Tom. II. p. 4. eamque ſe editurum pollicitus eſt, ſed morte præventus non præſtitit: idem in rei Literariæ commodum in ſe ſuſcepit digniſſ. ejus Succeſſor Dan. Neſſelius *editâ Sciagraphiâ*, Vindob. 1692.

1492. JOANNES de LAPIDE, natione Germanus, Doctor Theologiæ Pariſienſis & Ord. Carthuſ. Monachus, claruit an. MCCCCXCII. Tyrocinium literarum in Academiâ Pariſienſi poſuit, inde ad Baſileenſem ſe contulit, & poſthabito Eccleſiæ Cathedralis Canonicatu cucullum induit, domumque Carthuſianam ingreſſus, vitam tranquillam & devotam degit. Scripſit *Reſolutorium dubiorum circa celebrationem Miſſarum*

Missarum occurrentium. Prodiit primò *Basileæ* 1492. 8*vo.* postea variis locis, & non uno titulo impressum. *Daventr.* 1493. *Lipsiæ* 1499. *Colon.* 1501. 1506. 4*to.* *Antverp.* 1511. 4*to.* *Venet.* 1516. *Constantiæ* 1596. 12*mo.* *Paris.* 1598. *Patav.* 1599. *De Ascensione Domini*; *de Conceptione immaculatæ Virginis*, utrumque inter Sermones Messrethi editum. *De Qualitate & Officio Sacerdotis*, sive, de iis quæ ad dignum Sacerdotem exiguntur. Extat MS. in *Bibl. Basileensi.* *Summaria Passionis Domini*, *Sermones*, & alia opuscula memorat Possevinus, quæ utrum alicubi reperiantur incertum est. Commentarii in Aristotelem, & Gilb. Porretanum *de sex principiis* prodierunt *Basileæ* typis Amerbachianis.

HARTMANNUS SCHEDELIUS, natione Germanus, domo Norimbergensis, Philosophiæ & Medicinæ Professor, claruit anno MCCCCXCII. Inter Ecclesiasticos Scriptores locum meruit Chronico quod scripsit Universali, per sex ætates Mundi distributo, & res Ecclesiasticas non minus quam civilia negotia complectente. In hoc opere seriem Pontificum, Cæsarum, Regum, aliarumque rerum memorabilium ab initio mundi ad annum MCCCCXCII. succinctè descripsit; id in publicum emisit *Norimberg.* 1493. *fol.* eâ de causâ *Chronicon Norimbergense* vulgò dictum: idem opus recusum prodiit *Augusti. Vind.* 1497. Commentarius de Sarmatiâ ex hoc Chronico, ut videtur, sumptus inter *Polon. rerum Scriptores* à Pistorio editos comparet *Basil.* 1582. *fol.* edidit præterea Consilium *de Peste*, & alia in *Medicinâ*, quæ non sunt hujus loci. 1492.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patriâ Placentinus, Ord. Eremit. S. Augustini Regularis Observantiæ Mediolan. Doctor Decretorum, claruit anno MCCCCXCIV. In defensionem Ordinis sui opus edidit, quod *Causam Vitalianam & præcedentiam Eremitarum & Minorum* inscripsit, prodiit *Cremonæ* 1500. Extat & *Quadragesimale quodlibeticum septuaginta septem quæstionum prædicabilium*, impressum *Bononiæ*, 1501. 4*to.* *De montibus pietatis*, libellus ad Georgium Card. Albanensem, *Cremon.* 1496. *Lipsiæ* 1670. 4*to.* 1494.

JACOBUS PHILIPPUS FORESTUS, natione Italus, ab oppido suo natali *Bergomas* vulgo dictus, Eremita Augustinianus, claruit anno MCCCCXCIV. in lucem editus est anno MCCCCXXXIV. in Sodalitium admissus anno MCCCCLI. lucis usurâ privatus anno MDVIII. vel ut alii MDXV. Scripsit opus historicum quod *Supplementum Chronicorum* inscripsit, in XVI libr. divisum, cujus duplex extat editio; prior ab initio mundi ad annum MCCCCLXXXV. prodiit *Brixiæ* 1485. *Venet.* 1486. 1490. *fol.* Posterior ad annum MDIII. producta prodiit *Venet.* 1506. Integrum opus repurgatum, & Bern. Bindoni Appendice XXXII. annorum auctum, prelo exiit *Paris.* 1535. *Venet.* 1547. *fol.* *De claris Mulieribus Christianis Commentarius*, Beatrici Aragoniæ & Bohemiæ Reginæ inscriptus, prodiit *Ferrariæ* 1497. *fol.* *Paris.* 1521. *fol.* *Interrogatorium* sive *Confessionale*, *Antverp.* 1513. 8*vo.* Commentarium in D. Lucæ Evangelium adornâsse dicitur; utrum extet non comperi. 1494.

PETRUS DORLANDUS, natione Germanus, Ord. Carthus. Monachus, & Cœnobii Zelemensis prope Diest in Brabantiâ Prior, claruit anno MCCCCXCV. Annum agens 53. fatis cessit XXV. die *Augusti.* 1495.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

Auguſt. anno MDVII. Multa ſcripſit, quorum pars minima in lucem edita eſt. Extat *Corona de viris illuſtribus Ordinis Carthuſiani*, ſive *Chronicon Carthuſianum*, quod notis ſuis illuſtratum & auctum typis commiſit Theodorus Petreius ejuſdem Ord. Monachus, *Colon.* 1608. 8*vo.* *Explicatio myſtica habitûs Carthuſienſis*; *de vitio Proprietatis Monachorum*; utrumque opus editum *Lovan.* 1514. 8*vo.* *Vita & res geſtæ B. Annæ*, lib. V. prodiit *Antverp.* 1617. *Viola Animæ*, lib. VI. *de Paſſione Chriſti* dialogus; utrumque impreſſum refert Simlerus. *De tribus Carthuſianorum votis*; *de duabus viis*, dialogus; *Collationes de militiâ Spirituali*; *de Sacerdotum dignitate*, MSS. aſſervari in *biblioth. Cœnobii Carthuſian.* apud *Colonienſ.* affirmat Fr. Swertius *Athen. Belg.* qui reliqua noſtri Auctoris opera inedita, ad Monachos ſibi ſubjectos in pietate erudiendos præcipuè ordinata, longo agmine recenſet *ibid.* p. 613, 614.

1495. GODESCALCHUS HOLEN, natione Germanus, Ord. Eremit. Auguſtin. Frater, claruit ſub Maximiliano Imp. I. circa annum MCCCCXCV. Memoriam apud poſteros conſervavit prolixo in Decalogum Commentario: prodiit *Divinæ legis Præceptorium*, Colon. 1481. *fol.* Norimb. 1497. *fol.* 1521. 4*to.* *Sermones* ejus *Dominicales in Epiſtolas D. Pauli*, excuſi ſunt *Hagenoæ*, 1520.

1496. MICHAEL LOCHMAYER, natione Germanus, Canonicus Paſſavienſis in Bohemiâ, non Patavienſis, ut Simlerus & Poſſevinus; S. Theol. & Juris Canonici Profeſſor, claruit an. MCCCCXCVI. Scripſit *Parochiale Curatorum*, opus in decem capita diſtributum, quo *Officium Curati* circà Sacramentalia latè exponit, & jus ad *decimas*, *oblationes*, alióſque proventus apertè vindicat, prodiit *Lipſiæ* 1497. *Hagen.* 1498. *Pariſ.* 1513. *Promptuarium Sermonum in Evangelia Feſtivalia totius anni*; *necnon in Eccleſiarum Dedicationes*, & *primæ Miſſæ celebrationem*, prodiit cum Sermonibus *Pauli de Waan*, ſub idem tempus ejuſdem Eccleſiæ Canonici, *Hagen.* 1497. 1512. 1516. 4*to.* *Mogunt.* 1616. 8*vo.*

1498. BAPTISTA de SALIS vel ROSELLIS, natione Italus, patriâ Genuenſis, Ordinis Fr. Minorum Monachus, claruit anno MCCCCXCVIII. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, quæ ab Auctore nomen ſortita, *Summa Roſella*, communius *Baptiſtiniana* appellatur. Prodiit *Romæ* 1479. *Auguſt.* 1484. *Norimb.* 1488. *fol.*

1500. GUILIELMUS PEPINUS, natione Gallus, patria Ebroicenſis, Ord. Prædicat. Monachus, Concionator eximius, claruit anno MD. Extant ejus *Sermones Quadrageſimales*, impreſſi *Pariſ.* 1532. 1589. 8*vo.* *Lugdun.* 1541. *Venet.* 1569. emendatius *ibid.* 1575. *Speculum aureum ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales*, *Pariſ.* 8*vo.* *Venet.* 1573. *Sermones Dominicales ex Epiſtolis & Evangeliis totius anni*, Venet. 1588. 1591. 8*vo.* *Sermones de imitatione Sanctorum*, Venet. 1589. 1594. 8*vo.* Opuſculum ſuper *Confiteor* Venet. 1589. Pariſ. 1624. 8*vo.* *Roſarium Aureum B. Virginis*, Venet. 1591. 8*vo.* *Expoſitio in Exodum*, Pariſ. 1534. 8*vo.* *Sermones XL. de deſtructione Ninives*, 2 partibus. *Pariſ.* 1618. 8*vo.* Opera omnia ſupra memorata, cum *Compendioſa relatione vitæ Fr. Lud. Bertrandi*, à Paulo Papa V. in Sanctorum numerum relati, in unum corpus collecta ſimul prodierunt *Colon.* 1609. 1610.

1610. 4*to*. *Antverp.* 1656. 9 Vol. 4*to*. Commentarium in *Geneſin* adornâſſe fertur, nondum ut videtur typis excuſum. SÆC XV ab Ann. MCD.

CLAUDIUS SEISELIUS, patriâ Sabaudus, Ludovico Galliæ R. à ſupplicibus libellis, ex Epiſcopo Maſſilienſi Archiepiſc. Taurinenſis, claruit anno MD. deceſſit anno MDXX. Scripſit in tria priora D. Lucæ capita *de triplici ſtatu viatoris*, ad Leonem Pap. X. volumen ingens, impreſſum *Taurini* 1518. *fol.* Hujus ut videtur pars, viz. *Moralis explicatio Evangelii* Miſſus eſt Angelus, antèa lucem aſpexit, *Pariſ.* 1514. in 4*to*. edita. *Diſputationes adverſus errores & ſectam Valdenſium*, Pariſ. 1520. 4*to*. *De Divinâ Providentiâ* Tractatus, cum priore, *Pariſ.* 1520. 1637. 4*to*. nonnulla opera *hiſtorica* condidit patrio ſermone, & *jus feudale* commentariis adornavit. 1500.

PETRUS BURRUS, natione Belga, patriâ Brugenſis, Canonicus Ambianus, Poeta caſtus nec invenuſtus, claruit anno MD. anno MCCCCXXXII. natus, MDVII. denatus. Scripſit *Pæanas quinque Feſtorum B. Virginis*, edit. *Pariſ.* 1499. 4*to*. *Hymnos de omnibus Sanctis*, quos Jod. Badius Aſcentius ſuis Commentariis illuſtratos edidit, *Pariſ.* 1528. 4*to*. Cecinit etiam Odas in Adventum Domini, in Nativitatem, Circumciſionem, cæteróſque dies Domino & B. Virg. Mariæ feſtos, uti & Elegias, Epigrammata, &c. de quibus prolixè ſatis Trithemii Continuator & Fr. Sweertius. 1500.

JOANNES PINUS, natione Gallus, patriâ Tholoſanus, Rivorum Epiſcopus, claruit anno MD. Literis conſignavit *Vitam Catharinæ Senenſis*, inter *Fœminas illuſtr.* editum *Pariſ.* 1521. *fol.* *Vitam Philippi Beroaldi Bononienſis*, prodiit cum priori *Bonon.* 1505. 4*to*. *De Rochi Narbonenſis Vita*, & *Allobrogicæ narrationis*, lib. II. ſimul prodierunt, *Pariſ.* 1516. 4*to*. *De Vitâ & laudibus Codri Urcei* libellus, prodiit operibus Urcei præmiſſus, *Bonon.* 1502. & alibi. *De Vitâ Aulicâ*, edit. *Toloſæ*, ---- 4*to*. 1500.

PAULUS CORTESIUS, natione ut videtur Italus, Protonotarius Apoſtolicus, claruit anno MD. Scripſit *in quatuor libros Sententiarum* Diſputationes ſeorſim editas, *Pariſ.* 1513. *fol.* nonnullis Hieron. Savanarolæ opuſculis conjunctas, *Baſil.* 1540. *fol.* *De Cardinalatu*, lib. X. *Corteſ.* 1510. *fol.* *De Sacrarum literarum, omniúmque diſciplinarum ſcientiâ*, Baſil. ap. Henric. Petri. Struxit inſuper lib. VI. *de Principe*, quorum ipſe meminit in *Præfat. ſuâ ad Sentent.* 1500.

HENRICUS AQUILONIPOLENSIS, natione Germanus, patriâ Saxo, Hiſtoricus & Poeta non incelebris, claruit Wittebergæ anno MD. Scripſit Opus metricum, *Adolpheida* dictum, in quo *Comitum Schaumburgenſium*, & *Civitatis Hamburgenſis* hiſtoriam expoſuit: aliud item Carmen in quo *Urbis Lubecenſis* primordia deſcripſit: Utrúmque majori fide quam elegantiâ ſcriptum, ab Hen. Meibomio avo è Codd. MSS. erutum, & *Francof.* 1620. 4*to*. editum, recudi fecit H. Meibomius nepos. *Script. German.* Tom. I. *Helmſtad.* 1688. *fol.* *De vitâ & laudibus S. Auguſtini* Carmen panxiſſe fertur. 1500.

JOANNES AVENTINUS, gente Boius, ab oppido natali nomen ſortitus, claruit anno MD. Ratisbonæ mortuus & ſepultus. Præter opera à Cl. Whartono memorata, ſcriptis commiſit *Annales Schirenſes* editos *Biponti*, 1600. 4*to*. *De Origine Saracenorum, & bellis adverſus* 1500. Vid. Part. I. Append. p. 204.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

adverſus Chriſtianos geſtis, opus à Ph. Lonicero in lucem prolatum. *Chron. Turc.* Tom. I. *Francof.* 1578. *fol.* Ex *Annalium Boiorum* (qui hoc ſæculo prodierunt *Baſil.* 1615. *Francof.* 1627. *fol.*) lib. primo, *Danicarum Antiquitatum* Sermones XVI. ſelegit, notiſque ſuis illuſtratos edidit Joan. Lyſcander. *Hafniæ* 1642. 4*to.*

1500. CAROLUS BOVILLUS, natione Gallus, patriâ Veromanduus, domo Samarobrinus, Eccleſiæ Noviomenſis Canonicus, claruit ſub annum MD. Vir nullis non Diſciplinis inſtructus, nullis non artibus Perpolitus, Grammaticus, Orator, Philoſophus, Mathematicus, Theologus, in ſingulis ſummus. Edidit *Quæſtionum Theologicarum*, *De creatione Angelorum*, *de voluptate Paradiſi*, *de Diluviis*, aliiſque ex utroque Teſtamento petitis, libros VII. *Pariſ.* 1504. 1513. *Baſil.* 1515. *fol.* *In Primordiale Evangelium D. Joannis* Commentarium, prodiit *Pariſ.* 1511. & ſubjunctis quibuſdam *Epiſtolis*, necnon *Raym. Lullii vitâ*, ibid. 1514. 4*to.* Tractatus *de laude Hieroſolymorum* in Pſal. CXLVII. *de laude gentium* in Pſal. CXVII. *de concertatione & areâ peccati*, ſimul impreſſi *Lugduni*, 1531. 8*vo.* fertur & in *Pſalmos* LXXI. CXVIII, & in *Orationem Dominicam* commentâſſe. Dialogi IV. *De animæ immortalitate* I. *de reſurrectione* II. *de mundi excidio* I. unà excuſi *Pariſ.* 1551. 4*to.* *De raptu D. Pauli*; *de propheticâ viſione*; *de voto*; *de libero arbitrio*; *de differentiâ Orationis* junctim prodierunt, *Pariſ.* 1589. 8*o.* *Proverbia*, aliaque Opera *Critica* & *Mathematica* miſſa facimus.

Concilia hoc Sæculo habita.

1405. PRAGENSE à Sbinkone Archiepiſcopo in cauſâ Schiſmatis ex gemino Eccleſiæ capite orti anno MCCCCV. celebratum. Extant Literæ Innocentii Papæ VII. ad Archipræſulem præfatum, quibus Concilium Provinciale contrà Schiſmaticos [eos qui Benedicto Papæ XIII. adhærebant] congregare mandat apud Raynald. *Annal. Eccleſ.*

1408. OXONIENSE à Thomâ Arundel Cantuarienſi Antiſtite cum cæteris iſtius Provinciæ Epiſcopis anno MCCCCVIII. coactum. In quo contra doctrinæ Wickliffianæ ſeminatores cautum eſt, ne quis pro ſuggeſto ad populum ageret niſi facultate ab Epiſcopo priùs impetratâ, & ut Collegiorum ſingulorum per Academiam Oxonienſem Cuſtodes in Scholarium ſuorum, cujuſcunque gradus fuerint, fidem diligenter inquirant, inque ſuſpectos monitis &, ſi opus ſit, cenſuris procedant. Extat Decretum Synodale Articulos XIII. complectens apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 662. & *Conc.* Tom. XI. part. 2. col. 2089. Proximo anno aliud Concilium Provinciale in Eccleſiâ Cathedrali D. Pauli Londinenſ. celebravit Archiepiſcopus. In quo de alterutri Papæ hoc Schiſmatis tempore adhærendo diſceptatur, & Decretum Oxonienſe contra Lollardos (quo nomine Wickliffi ſequaces indigitantur) confirmatur: Hujus Synodi meminit Tho. Walſingham *Hiſt. Angl.* p. 377. edit.

edit. Francof. Extat Commissio Episcopo Londinensi ad publicandum dictum decretum apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 668. Notandum est Thomam Cantuariensem Synodos Provinciales singulis ferè annis in Ecclesiâ D. Pauli Londin. celebrâsse, in quibus contra doctrinæ Wickliffianæ fautores cujuscunque Ordinis aut Dignitatis crudeliter sævitum est. In harum alterâ Festivitas S. Georgii Martyris duplex Festum constituitur, in alterâ nè S. Scripturæ in linguam Anglicanam verterentur cautum est. Vide Walsingham. *ibid.* p. 382. *Antiquit. Britan.* p. 274, 275. SÆC XV. Ann MCD.

RHEMENSE, à Guidone de Royâ Archiepiscopo Remensi cum Suffraganeis, xxviii. die *Aprilis* anno MCCCCVIII. celebratum. In hâc Synodo (ad xxii. *Julii* superioris anni convocatâ, ac Episcopis non comparentibus in viii. d. *Novembr.* ejusdem anni, ac demùm ad dictum xxviii. *April.* prorogatâ) varia de *SS. Trinitate & Fide Catholicâ*; *de Sacramentalibus*; *de habitu & conversatione Clericorum*; *de Monachorum & Monialium Reformatione*; *contrà Officialium exactiones*; *de Schismatis extinctione* decernuntur, & Scholæ Parisiensis privilegia ab Urbis Prætore violata statuminantur. Hujus memoriam conservavit Cl. Marlotus, *Hist. Rhemens.* Tom. II. lib. iv. p. 688. Vide etiam Jo. Gerson. *Opera*, Tom. II. 1408.

PERPINIANUM à Benedicto Papa XIII. quo Cardinalibus ad Concilium Generale apud Pisas celebrandum coeuntibus fraudem faceret, & in sui gratiam tanquam legitimi Christi Vicarii Synodicam declarationem obtineret Cal. *Novembr.* anno MCCCCVIII. congregatum. In hoc Conciliabulo Prælatis inter se dissentientibus per VII. Sessiones nihil actum est: Sessione octavâ & ultimâ Cal. *Febr.* anni sequentis à Præsulibus *XVIII.* qui soli supererant, se verum Ecclesiæ Pontificem, ægrè & non nisi pactâ Papatûs in schismatis extinctionem renunciatione, impetravit Benedictus: Extant Acta ex Niemo & Raynaldo, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2108. Vide d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 637. fœlicius ei cessit in Concilio Salmanticensi anno MCCCCX. habito, in quo jus ejus ad Papatum strenuè asseritur, & ipse summus Ecclesiæ Pontifex concordibus votis declaratur: Librum Synodalem edidit Gundisalvus Episcopus Salmanticensis. Vide Card. d' Aguirre *ibid.* p. 645. Nec sibi defuit Gregorius Papa XII. quippe qui Concilium ad Austriam urbem Diœcesis Aquileiensis in Festo Pentecostes anno MCCCCIX. congregavit; in quo verus Ecclesiæ Pastor, & unicus Christi Vicarius à paucis qui aderant Episcopis declaratur. Extat *Sententia Synodalis* cum tribus Gregorii *Epistolis*. *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2102. 1408.

PISANUM, Oecumenicum, à Cardinalibus utriusque obedientiæ, in id velut unicum Schismatis remedium consentientibus, xxv. die *Martii* anno MCCCCIX. convocatum. Hoc Concilium, cui præter Principum Legatos *CLXXX.* Præsules, *CCC.* Abbates, *CXX.* Magistri in Theologiâ, *CCC.* Juris utriusque Doctores, & tantum non omnium Europæ Academiarum Procuratores interfuerunt, XXIV. sessionibus absolutum est: Non est nostri quid in singulis gestum sit minutatim referre, potiora selegisse sufficiat, reliqua ex ipsis Actis peti possunt. *Sess. primâ* Constituuntur universalis Ecclesiæ nomine Procuratores, qui contrà Benedictum & Gregorium de Papatu contendentes 1409.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

dentes agant; Hi Synodali auctoritate freti eos ad comparendum citant, non comparentes contumaciæ poſtulant. *Seſſ. tertiâ* xxx. *Martii.* Decretum contumaciæ contra duos Contendentes, quod legitimè bis citati non comparuerint, promulgatur; & Cardinales eis adhærentes ad Concilium vocantur. *Seſſ.* X. XI. XII. xxii, xxiii, xxx. *Maii*, Articuli XXXVII. contrà Contendentes publicè lecti, & per teſtes idoneos probati, à Synodo notorii & manifeſti declarantur. *Seſſ.* XV. v. *Junii.* Sententia definitiva quâ Petrus de Lunâ, & Angelus de Corario *ſchiſmatici, hæretici, perjuri, & contumaces, & ſecundum S. Canones ab imperio amoti, & ab Eccleſiâ præciſi*, omneſque fideles ab obedientiâ eorum abſoluti, ac tandem omnes Sententiæ & Cenſuræ ab eorum alterutro intra anni ſpatium prolatæ, irritæ, caſſæ, & planè nullæ declarantur, publicè lecta eſt & approbata, & præſentium ſubſcriptionibus munita. *Seſſ.* XIX. xv. *Junii.* Cardinales XXIV. ad novum Pontificem ex Synodi decreto eligendum Conclave intrant, (eis etiam qui tempore ſchiſmatis per Contendentes creati erant ad Suffragiorum jus admiſſis, ex peculiari Indulgentiâ pro hâc vice à Synodo *Seſſ.* XVII. conceſſâ,) & xxvi. ejuſdem menſis D. Petrum de Candiâ Cardinalem Mediolanenſ. eligunt, qui Papa renunciatus *Alexandri* V. nomen ſumit. *Seſſ.* XX. primo *Julii.* Alexander Papa V. Concilio præſidet, omnes Cardinalium proceſſus & ſententias à tertio die *Maii* anno MCCCCVIII. confirmat; duas Cardinalium factiones in unum Collegium reſtituit; Privilegia quædam eis qui Synodo intererant concedit, & opus reformationis in ſe ſuſcipit. *Seſſ.* XXI. XXII. XXIII. x. xxvii. *Julii*, vii. *Aug.* Omnes Proceſſus à tempore ſchiſmatis abolentur; Cenſuræ caſſantur; Promotiones, Conſecrationes, Ordinationes, modò alias Canonicæ ſint, ratæ habentur; Petro de Lunâ aut Angelo Corario hæreſeos & ſchiſmatis nuper damnatis adhærentes, velut Hæreticæ pravitatis fautores judicantur: Concilium Generale intra triennium celebrandum, Provinciales interim Synodi ſuper negotio Reformationis velut in anteceſſum ubique congregandæ ordinantur. Extant Acta primò edita *Pariſ.* 1612. 4*to.* integriora apud Richerium *Hiſt. Conc. General.* lib. II. c. 2. cum Sev. Binnii notis, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2117. ampliora ex L. Dacherii *Spicilegii* Tomo VI. *ibid.* col. 2140. *Articuli* contra Contendentes cum probationibus ex Raynaldo, *ibid.* col. 2249. *Epiſtolæ* denique, & alia nonnulla huc ſpectantia, *ibid.* col. 2256. & ſeq.

1412. ROMANUM à Joanne Papa XXIII. ex decreto Concilii Piſani, abſoluto jam triennio, anno MCCCCXII. congregatum. In quo Joan. Wickliffi ſcripta (*Dialogus*, ſcilicet, *Trialogus*, alia) tanquam hæretica reprobantur, & igni cremanda judicantur. Extat Decretum Synodale ſexto die *Januar.* anni ſequentis datum, *Conc.* Tom. XI. part. ii. col. 2322.

1414. CONSTANTIENSE Oecumenicum ex decreto Concilii Piſani à Joanne Papâ XXIII. rogatu Sigiſmundi Romanorum & Bohemiæ R. Calend. *Novembr.* anno MCCCCXIV. congregatum. In quo de diuturno illo ſchiſmate extinguendo, de Eccleſiâ tum in Capite tum in Membris reformandâ, de Wickliffianis denique & Bohemis ſupprimendis novâ prorſus methodo actum eſt. Præſulibus quippe per Nationes diſtributis & ſeorſim conſulentibus; & Cardinalibus in ſuo Collegio negotia ſeparatim tractantibus, nihil quicquam

quicquam Concilio definiendum proponebatur, nisi quod per Cardinales & Episcopos Nationum in singulis suis Conventibus discussum priùs & conclusum fuisset. Huic Concilio ultrà tres annos duraturo Sigismundus Rex, Principes, Principúmque Legati, Præsules, Abbates, S. Theologiæ, & utriusque Juris Doctores, magnâ sanè frequentiâ interfuerunt, Sessionibus XLV. Ecclesiæ negotia tractaturi. SÆC. XV ab Ann. MCD.

I. Ac primò quidem de tricipite schismate extinguendo deliberant Patres. ac à Joanne initium sumunt; cui *Sess.* II. ii. *Mart.* MCCCCXV. Schedulam Resignationis offerunt; quam ipse palàm in Synodo legit, & ad eam observandam Sacramenti religione se obstringit, paucis post diebus clam fugiturus. *Sess.* III. xxv. *Mart.* Concilium Constantiense ritè convocatum esse, nec nisi schismate extirpato, & Ecclesiâ in fide & moribus, in Capite & Membris reformatâ, dissolvi posse, aut aliò transferri, nec Episcopis à Concilio nondum finito discedere licere, contrà eos qui ex absentiâ Papæ Concilium dissolutum iri affirmàrunt, decretum est. *Sess.* IV. V. xxx. *Mart.* vi. *April.* Concilium immediatè à Christo potestatem habere, cui omnes cujuscunque dignitatis etiam *Papalis* obedire tenentur, qui secus fecerint pœnis coercendos; Joannem Papatui renunciare, & definitionibus Concilii stare teneri, discessum ejus à Concilio illicitum esse, ni redierit contra eum ut hæreticum & schismaticum procedendum, concluſum est. *Sess.* XII. xxix. *Maii* Joannes Papa aliquoties ad Concilium citatus oblato ei salvo conductu, quod non comparuerit contumax declaratus, & quod *Ecclesiam* malè administràsset, vitâ damnabili & nefandis moribus exemplum malæ vitæ populo præbuisset, beneficia Ecclesiastica simoniacè distribuisset, bonáque & jura Ecclesiæ dilapidàsset, *suspensionis* sententiâ priùs innodatus, Synodali decreto jam tandem *deponitur*, ac omnes fideles ab ejus obedientiâ absolvuntur. Cautum est insuper, ne quis absque Synodi consensu, nec ex Contendentibus aliquis omninò, in Papam eligeretur. Huic sententiæ se subjecit Joannes, & Decreto confirmato Papatum deposuit. *Sess.* XIV. iv. *Jul.* Legati Gregorii P. XII. quæ à Synodo hactenus gesta sunt approbatis omnibus & confirmatis, ejus nomine Papatui renunciant: ex quo Cardinales suæ creationis à Synodo recepti sunt, & duæ Obedientiæ in unum corpus coaluêre. Restat Benedictus, ad quem legati, (quorum primus Sigismundus Rex,) *Sess.* XVI. xi. *Julii* ordinantur: frustrà; subdolè agit Benedictus & fraudes nectit: Principes ejus fautores eum deserunt, Synodus contra eum procedit, & *Sess.* XXXVII. xxvi. *Julii*, MCCCCXVII. *sententia depositionis* in eum velut *perjurum*, *universalis Ecclesiæ scandalizatorem*, *inveterati schismatis fautorem*, &c. decernitur. *Sess.* XLI. viii. *Nov.* cum in antecedentibus Sessionibus de Concilio generali post quinquennium à fine hujus Concilii, altero post septennium, & deinceps singulis decenniis habendo, & formulâ fidei à Papâ, prius quam publicetur ejus electio, profitendâ; de Ecclesiâ tum in Capite, tum in Membris à futuro Pontifice reformandâ, deque modo eligendi concluſum esset; Cardinales & quinque Nationum Delegati ad suffragiorum jus pro hâc vice admissi Conclave intrant, & tertio post die xi. *Nov.* festo D. *Martini* Odonem Cardinalem de Columnâ, qui Martini V. nomen eâ de causâ assumpsit, in summum Pontificem eligunt: qui *Sess.* XLIV. xix. *April.* Papiam urbem Italiæ de consensu Patrum proximi Concilii locum designat, & *Sess.* XLV. xxii. *Apr.* plenariam om-

SÆC. XV. ab Ann. MCD. nibus qui Concilio interfuerant Indulgentiam concedit, Concilium jamjam soluturus.

II. Quod Reformationem attinet, in eâ satis segnes erant boni Patres, totum istud negotium, nisi quod XVIII. Capita præcipuè reformanda indicâssent, ad Martinum P. novitèr electum remiserunt; qui, ne nihil agere videretur, Constitutiones quasdam *de exemptionibus*, *de unionibus*, &c. *Sess.* XLIII. edidit, reliquis quæ maximi erant momenti penitùs prætermissis.

III. Studio autem vehementiori in causâ hæreseos, quam vocant, actum est. Inani prorsus furore in *Joan. Wickliff* triginta jam annis demortuum *Sess.* VIII. iv. *Maii* MCCCCXV. sævitum est, cujus doctrina *hæretica*, *erronea*, *scandalosa* declaratur; scripta omnia prohibentur; memoria velut notorii hæretici absque pœnitentiâ defuncti diro anathemate confossa; ossa denique exhumanda & projicienda decernuntur. Pari ferociâ contra *Joan. Hussum* procedit Synodus, quem, ruptâ salvi conductûs fide, non auditum, nedum convictum carceri primò mancipavit; deinde XXX. in eum Articulis formatis hæreticum denunciavit; scripta ejus omnia cremari, ipsumque degradari & comburi, reluctante licet & frustrà renitente Sigismundo, *Sess.* XIII. xv. *Junii* ordinavit. Hujus Sententiæ atrocitate permotus *Hieron. de Pragâ*, ipse etiam, ut Wickliffi & Hussi sectator, Hæreseos postulatus, metúque perculsus, se suáque dogmata Synodo subjecit, & Retractationis schedulam propria manu scriptam, & vivâ voce prolatam *Sess.* XIX. xxiii. *Sept.* Synodo tradidit. Postea verò pœnitentiâ ductus, abjurationem suam detestatus, Hussi virtutes deprædicans, magno ingenii acumine, nec minori animi constantiâ dogmata sua proferens & propugnans, à Synodo *Sess.* XXI. xxx. *Maii* MCCCCXVI. ut hæreticus damnatur, & potestati sæculari traditus vivicomburium patitur. Denique contra horum fautores & assecias, decretum est *Sess.* XIII. circà S. Eucharistiæ Sacramentum, quod *licet Christus sub utrâq; specie instituerit, eundemq; administrandi modum Ecclesia Primitiva retinuerit, his tamen* NON OBSTANTIBUS, *consuetudo Ecclesiæ, quâ sub specie panis tantummodo à Laicis suscipitur, est observanda.* Quædam alia obiter in hâc Synodo gesta, *Disceptationem* Anglos inter & Hispanos de loci prærogativâ, Anglis à Concilio haud ægrè concessâ & decreto confirmatâ; *Petitiones* Polonorum circa libellum cujusdam Joan. Falconberg Equitis; *Carolinæ* confirmationem, &c. brevitatis gratiâ præterimus. Extant Acta compendiosè relata, seorsim edita, *Hagenoæ*, 1500. 4*to.* cum notis Binii *Conc.* Tom. XII. in initio; quibus subjunguntur Martini P. V. Bulla de erroribus, uti vocantur, Wickliffi, &c. *ibid.* col. 259. & Methodus in publicâ sessione Conciliorum General. observanda, *ibid.* col. 284. *Epistolæ* variæ, decreta, processus, aliaq; hùc spectantia *Appendicis* vicem obtinent, *ibid.* col. 1434. De Decretis quartæ & quintæ Sess. hujusce Synodi, quibus Potestas Concilii Generalis super Papam stabilitur, consulat Lector Edm. Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. II. c. 3. Natal. Alexandr. *Hist. Eccles. Sæc.* XV. *Dissert.* iii. iv. Em. Schelstrat. *Acta Constant. Conc. Antv.* 1683. 4*to.* & ejusdem *Tractat. de sensu & auctorit. Constant. Conc.* contrà Maimburg, *Romæ* 1686. 4*to.* Accuratissima harum rerum cognitio ex *literariâ Reformationis historiâ*, quam sub auspiciis seren. Ducis Brunsvicensis edendam avidè expectamus, promptam ei & propitiam Lucinam precantes, expetenda erit.

LON-

LONDINENSE, ab Henrico Chicheley Cantuariensi Antistite cum Suffraganeis, in Ecclesiâ D. Pauli circà Festum S. Michaelis anno MCCCCXIV. coactum. In quo, Oratores pro parte Cleri Anglicani ad Concilium Generale Constantiæ celebrandum progressuri eliguntur, & quædam ad privilegia Monachorum minuenda, & exemptiones cohibendas ringentibus frustrà Fratribus decernuntur. Vide Walsingham *Hist. Angl.* p. 387. Notandum est Henricum Archiepiscopum singulis ferè annis Synodos Londini congregâsse; Harum unâ anno MCCCCXV. de Festis S. Georgii M. SS. Davidis & Ceddæ Episcoporum, & S. Winifredæ V. actum est. Extat Constitutio Synodalis apud Spelm. *Conc. Brit.* p. 669. & *Conc.* Tom. XII. col. 295. Alterà anno MCCCCXVI. nonnulla in jurisdictionis Ecclesiasticæ malè administratæ correctionem, & hæreseon quas vocant extirpationem ordinantur. Extant Disciplinæ Capitula III. *Conc. ibid.* col. 299. Tertiâ, an. MCCCCXVII. in studiosorum gratiam decretum est, ut Beneficiorum Ecclesiasticorum Patroni ea vacantia his, qui graduum dignitatibus ab Academiis donati sunt, deinceps conferant, gradûs & professionis ratione juxta beneficiorum census & valores habitâ. Constitutio habetur ap. Spelman. *ibid.* Consule etiam *Antiquit. Britan.* p. 278. & sequ. ubi plures at levis momenti Synodi sub Henrici Cantuariensis Præsidentiâ memorantur. SÆC. XV. ab Ann. MCD. 1414.

SALISBURGENSE ab Everhardo Archiepiscopo, cum Suffraganeis *V.* & absentium Procuratoribus, circa annum MCCCCXX. congregatum. In quo varia Disciplinæ Capitula, à Decessoribus suis in superioribus Synodis stabilita, renovantur, & multa alia in morum reformationem de novo ordinantur. Extant Constitutiones *de Summâ Trinitate & fide Catholicâ*; *de officio Archidiaconi*, *Vicarii*, &c. XXXIV. *Conc.* Tom. XII. col. 308. quibus subjunguntur *Canones* LIX. ex prioribus Constitutionibus excerpti, & à Joanne Ecclesiæ Salisburgensis Archidiacono promulgati, *ibid.* col. 328. 1420.

PRAGENSE II. à Conrado Archiepiscopo reliquóque ex parte Reformatorum in regno Bohemiæ Clero, Hussitis vulgò appellato, ad amoliendam, quâ injustè laborabant, hæreseos infamiam vii. *Julii* anno MCCCCXXI. congregatum. In quo XXII. Articuli fidei Christianæ Veterum Formulis consoni, *de Sacra Scriptura*; *de Ecclesiæ Primitivæ Symbolis*; *de Sacramento Eucharistiæ*; *de morum Cleri reformatione*, &c. solenni decreto promulgantur. Dicti *Articuli* habentur in *Historiâ Hussiticâ* Cochlæi, lib. V. & apud Dubravium *Hist. Bohem.* lib. XXV. Videsis Boh. Balbini *Miscel. Hist. Bohem.* Decad. I. lib. 6. 1421.

COLONIENSE I. à Theodorico Archiepiscopo, & Suffraganeis *V.* xx. die *Martii* anno MCCCCXXIII. celebratum. Extant Disciplinæ Ecclesiasticæ *Capitula* VII. *contra fornicarios* seu *concubinarios Clericos*; *contra Sæculares qui in libertatis Ecclesiasticæ derogationem præsumant*, &c. *Conc.* Tom. XII. col. 360. His subnectuntur *Constitutiones* V. de Disciplinâ xxii. *April.* ejusdem anni à Theodorico Synodicè ordinatæ. 1423.

PAPIENSE aliàs SENENSE dictum, Oecumenicum, à Martino P. V. ex decretó Concilii Constantiensis ad urbem Papiensem mense *Maii* anno MCCCCXXIII. coactum; indè Pestilentiâ grassante ex Præsulum, qui pauciissimi aderant, sententiâ Senas translatum, ibique 1423.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

que Calend. *Novemb.* inchoatum; Præsidentibus IV. Sedis Pontificiæ Legatis. In quo contrà Hussitas Hæreseos damnatos, eorumque fautores; contrà Benedictum XIII. ejusque in schismate Successores asperè satis & importunè actum est: de Græcis etiam reducendis consultum; cum autem ad Ecclesiastici statûs Reformationem deventum est, à Martino P. bellorum inter Principes Christianos grassantium obtentu soluta est Synodus, & Civitas Basileensis Concilio septimo post anno celebrando constituta est. Extant Acta *Paris.* 1612. in 4*to.* edita, & apud Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. III. c. 1. & cum additionibus nonnullis ex Raynaldo, *Conc.* Tom. XII. col. 365.

1425. HAFNIENSE Petro Luckio Lundensi Archiepiscopo Præside, assidentibus Suffraganeis *VI.* cum Abbatibus & Clero Provinciæ Lundensis, xi. die *Januar.* anno MCCCCXXV. ad Disciplinæ instaurationem, & morum correctionem celebratum. Extat *Epistola* Synodalis varia monita salubria, & purioris Disciplinæ capitula continens. *Conc.* Tom. XII. col. 380.

1429. PARISIENSE à Joanne de Nantone Archiepiscopo Senonensi, assistentibus Suffraganeis *IV.* Abbatibus, Prioribus, aliisque viris doctis ex Academiâ Parisiensi, primo die *Martii* anno MCCCCXXIX. coactum. In quo varia ad vitæ honestatem, morum probitatem, & cultûs Divini puritatem ordinantur. Extant *Constitutiones* Synodales XLI. quarum aliæ *reformationem divini officii* spectant, aliæ *mores Prælatorum, Abbatum, Abbatissarum, & personarum Regularium*, aliæ *habitum & vitam Clericorum*, aliæ denique *Secularium correctionem*, *Conc.* T. XII. col. 392.

1429. DERTUSANUM à Petro de Fuxo Cardinale Martini V. Legato, ad profligandum Schisma in Hispaniam missо, Præside; præsentibus Alfonso Aragoniæ Rege, Reginâ, Prælatis, Abbatibus, aliisque præcipuis Ecclesiasticis regnorum Aragoniæ, Valentiæ, & principatûs Cataloniæ plusquam CC. xix. *Septemb.* anno MCCCCXXIX. congregatum. In quo Schismate per cessionem Clementis VIII. Antipapæ jam penitus extincto, & Paniscolensibus ad unionem & obedientiam reductis: de Ecclesiastici statûs reformatione consultum est. Extant *Acta* (quibus Clementis VIII. Bulla resignationis, & octo Alphonsi R. Diplomata immunitates Ecclesiæ propugnantia subnectuntur) & Constitutiones XX. *de vitâ & honestate Clericorum; contrà Concubinarios; ut nullus non idoneus ad S. Ordines promoveatur; de modo instruendi populum circà fidem*, &c. *Conc.* Tom. XII. col. 406. & apud d' Aguirre. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 648.

1431. BASILEENSE, Oecumenicum, ex decreto Concilii Constantiensis à Synodo Senensi confirmato, Præsulibus ad locum & tempus in eâdem præstituta coëuntibus, Martino V. & post ejus obitum Eugenio IV. PP. consentientibus, & Julianum S. Angeli Cardinalem sui nomine Legatum & Concilii Præsidem constituentibus, Sigismundo Imp. ejusdem patrocinium susceпturo, anno MCCCCXXXI. congregatum: xxiii. *Julii* inchoatum, undecimo abhinc anno ad civitatem Lausanensem prorogandum.

Primâ *Sessione* xiv. *Decemb.* habitâ, Conciliorum Constantiensis & Senensis Decreta, Martini & Eugenii PP. Bullæ, quibus fundamentis innixa est hujus Concilii Auctoritas, leguntur; Causæ propter quas coactum

actum est indicantur; & modus agendi in singulis Sessionibus ordinatur: Tribus autem de causis celebrata est hæc Synodus, 1. de fide illibatâ conservandâ, 2. de pace inter Principes Christianos conciliandâ, 3. de Ecclesiâ in Capite & Membris reformandâ. SÆC. XV ab Ann. MCD.

I. In negotio Fidei. Legatio ad Bohemos instituitur, quâ eos oblato salvo conductu ad Concilium vocant. Bohemi Oratores suos, fide à Concilio & Sigismundo Imp. datâ, Basileam mittunt: qui benignè primùm à Synodo recepti, quatuor postulant; 1. Ut Eucharistia per Bohemiæ & Moraviæ ditiones sub utrâque specie ministretur. 2. Ut omnia peccata mortalia præsertim publica per eos quorum interest cohibeantur. 3. Ut Verbum Dei à Sacerdotibus liberè & fideliter prædicetur. 4. Ut Clerus ab omni temporali dominio abstinere cogatur; si hæc concessa sint, se ad Ecclesiam Romanam redire, & cum eâ in posterum uniri velle profitentes: Super his postulatis in privatis Congregationibus multum disputatum est, in Concilio nihil actum, nisi quod *Sess.* XXX. xxiii. *Decemb.* MCCCCXXXVII. *Eucharistiam sub unâ specie à laicis suscipiendam; Christum integrum esse sub alterutrâ specie; & Consuetudinem Ecclesiæ pro lege habendam*, decretum sit. De Græcis etiam reducendis Legationes & Literæ ultrò citróque datæ, quibus de Generali utriusque Ecclesiæ Concilio habendo; de commeatu & subsidio Græcis ministrando, de salvo conductu, aliisque præcurrentibus concluſum est. Verùm conatus istos infregit Eugenius P. Græcos Florentiam alliciens. His adjicere liceat Decreta contra Judæos *Sess.* XIX. renovata, & Libellum quendam Augustini de Româ Archiepisc. Nazareni, ob propositiones quasdam temerarias, erroneas & hæreticas, *de humanâ naturâ Christi*, &c. in eo contentas, damnatum, salvâ auctoris personâ, *Sess.* XX. & tandem Veritates duas *Sess.* XXXIII. xvi. *Maii* MCCCCXXXIX. promulgatas: Primam *de potestate Generalis Concilii super Papam.* Secundam *de non dissolvendo aut transferendo in alium locum Concilio, absque duarum partium consensu*, quibus veritatibus pertinaciter repugnans *hæreticus* declaratur. Nec prætereunda videtur hujusce Synodi *de immaculatâ B. Virginis Conceptione* Definitio, & *Festi* ejusdem quotannis vi. Id. *Decemb.* cum Indulgentiarum solennitate celebrandi *Institutio*, *Sess.* XXXVI. xvii. *Sept.* MCCCCXXXIX. ordinata. II. In negotio Pacis; Ad Principes discordes legatos suos ordinavit Synodus; quibus mediantibus, Concordia inter Regem Franciæ & Ducem Burgundiæ inita est; Reliquos Synodi conatus dissidia eam inter & Eugenium *de summâ potestate* orta frustrârunt; uti & Reformationis negotio multùm restiterunt. III. Nonnullæ autem saluberrimæ Constitutiones in disciplinæ collapsæ instaurationem, vitæque & morum correctionem, ab hoc Consessu variis temporibus effluxerunt. *De Electione summi Pontificis*, cum *formulâ Fidei* à nuper Electo profitendâ; *de numero & qualitate Cardinalium*, &c. *Sess.* XXIII. *De Episcopis eligendis*, ut sint *ætate legitimâ, moribus graves, literarum scientiâ præditi*, &c. *contrà Reservationes*, &c. *Sess.* XII. *Contra Concubinarios*; *de Excommunicatione*; *de Interdictione*; *de Annatis non solvendis*, &c. *Sess.* XX. XXI. In jurisdictionis antiquæ renovationem *contrà Papales usurpationes*, & *frivolas Appellationes*, *Sess.* XXXI. & denique quò malis ingruentibus tempestiva adhibeantur remedia, ut *Synodi Episcopales per singulas Diœceses bis aut ad minùs semel annuatim*, Provinciales *tertio quoque* anno celebrentur, *Sess.* XV. Hæc sunt Primordia Reformationis à Synodo tentata, ulteriùs ut videtur progressurâ

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

progressurà nisi de Auctoritate suâ litigandum esset, cui vindicandæ multum insudârunt Patres. *Sess.* II. Decretum Constantiense *de potestate Concilii super Papam* confirmatur. *Sess.* III. IV. Papæ non licere *Concilium dissolvere, aut aliò transferre, nisi cum consensu duarum partium; nec Cardinales à Concilio avocare, aut novos nisi in Concilio creare* concluſum est. *Sess.* VI. VII. VIII. anno MCCCCXXXII. *Unicam esse Ecclesiam, Unicum Generale Concilium Basileæ congregatum* declaratur; *nemini licere sub pœnâ excommunicationis Bononiam aut quemcunque alium in locum pro celebratione Concilii se conferre; si sedes vacaverit durante Concilio Papam extra Concilium non esse eligendum; contrà Eugenium procedendum esse, ni Bullam dissolutionis revocaverit, nec ei licere de Beneficiis eorum qui Concilio adhærent disponere*, decretum est. *Sess.* X. XI. XII. anno MCCCCXXXIII. *Eugenius* ad Concilium *citatur*; non comparens *contumaciæ* postulatur: nisi *dissolutionis* Bullam revocet, & intrà terminum præscriptum coram Concilio se sistat, deponendus judicatur. *Sess.* XIV. XVI. XVII. an. MCCCCXXXIV. Eugenii *Literæ* ad Concilium quibus *id legitimè continuatum, seque id omni favore prosequuturum* declarat; *omnia in eo hactenùs gesta, & in tribus Causis prædictis deinceps gerenda approbat; omniáque à se in præjudicium Concilii facta aut attentata cassat*; publicè lectæ, ratæ, & gratæ habentur. Legati autem qui eas pertulerunt, non nisi sub certis conditionibus, *absque omni jurisdictione coactivâ*, & juramento ad decreta Concilii Constant. observanda priùs præstito, ad Præsidentiam admissi. *Sess.* XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. an. MCCCCXXXVII. varia *Accusationum* Capita, *Citationes* & *Processus* in Eugenium ad Synodum venire præfractè recusantem formantur. *Sess.* XXXIV. xxv. *Jun.* MCCCCXXXIX. Eugenius in præcedentibus Sessionibus *contumax* declaratus, & ab omni jurisdictione *suspensus*, ut *pacis Ecclesiæ turbator, simoniacus, perjurus, hæreticus*, &c. *deponitur*. *Sess.* XL. xxvi. *Febr.* MCCCCXL. Amadeus Sabaudiæ Dux, superiori Sessione in Pontificem electus, juramentum ex decreto Synodi præstitit, & Felicis nomen suscepit, cui ut *unico vero & indubitato Ecclesiæ Rom. Pastori ab omnibus Christi fidelibus de necessitate salutis obediendum esse* decrevit Synodus. *Sess.* XLV. xvi. *Maii* MCCCCXLII. Fœlix Papa V. Concilii Præses Civitatem Lugdunensem pro Concilio intrà triennium celebrando nominavit: Concilium autem Basileense non dissolutum, sed vel Basileæ continuandum vel ad Civitatem Lausanensem transferendum decretum est. Extant *Acta* cum Binii notis, *Conc.* Tom. XII. col. 459. quibus præmittuntur *Petitiones* & *Articuli Bohemorum:* Subjunguntur *Bulla* Nicolai P. V. Eugenii Successoris, acta & gesta Concilii Basileensis confirmans: *Epistolæ* variæ Synodales: *Actionum, Decretorum*, aliarúmque rerum huc spectantium *Farrago* sivè *Appendix*; & *Orationes* contrà Bohemos IV. Concilii *Basileensis & Florentini Acta*, ab Augustino Patricio compendiosè relata, habentur *Conc.* Tom. XIII. col. 1488. Vide Æneæ Sylvii *de Gestis Concilii Basileensis* libros II. & Richer. *Hist. Conc. Gen.* lib. III. à Cap. 2. ad 6. inclusivé.

1438. BITURICENSE à Gallicanæ Ecclesiæ Præsulibus, Præsidente Carolo VII. Francorum R. præsentibus Ludovico Delphino, aliisq; Regni Primoribus, Avarici Biturigum Aquitaniæ Metropoli an. MCCCCXXXVIII. celebratum. In quo Concilium Basileense, repudiato Ferrariensi, ab Ecclesiâ Gallicanâ approbatur; & Constitutiones ejus *de potestate Concilii* suscipiuntur;

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

ſuſcipiuntur; eâque occaſione, PRAGMATICA SANCTIO pro jure Regio contrà Uſurpationes Papales ab Ordinibus Regni in Conciliis generalibus anno ſequente confirmanda ſtabilitur. Vide Gaguin. *Hiſt. Gall.* lib. X. Extat *Pragmatica Sanctio, Pariſ.* 1554. 2. Vol. 8*vo.* à Pinſonio edita & illuſtrata, *ibid.* 1666.

1438. PERRARIENSE ſive FLORENTINUM, ab Eugenio IV. P. quo Patrum Baſileenſium conatus peſſundaret, & Græcos ſpe ſuppetiarum à Latinis faſcinatos in partes ſuas attraheret, Ferrariæ congregatum & vi. *Octobris* anno MCCCCXXXVIII. inchoatum; Florentiam poſtea transferendum: Huic Præſedit Eugenius Papa, Cardinalibus & Prælatis Latinis ſtipatus; quibus non pauci ex Baſileâ, repudiato Concilio, acceſſerunt: Joannes Græcorum Imperator, Demetrius Deſpota, Joſephus Patriarcha CP. cum Patriarcharum Orientalium Vicariis, Metropolitanis, Monaſteriorum Hegumenis, & Proceribus Eccleſiaſticis ad unionem in fide & ritibus inter Græcos & Latinos ſtabiliendam interfuerunt. De quatuor Articulis in hâc Synodo controverſum eſt. 1. *De Proceſſione Spiritûs S.* 2. *De pane Azymo in Sacramento Altaris.* 3. *De Purgatorio.* 4. *De Primatu Papæ*; quorum primo ad Concilium reſervato, reliqua privatis Congregationibus diſcutienda amandantur; & nè fortè rixoſæ de rebus controverſis in Concilio Diſputationes (cum in tantâ frequentiâ nullus ſit altercandi modus) unionis negotium impedirent, inter utróſque convenit ût ex alterutrâ parte decem qui diſputandi munus ſuſtinerent eligerentur: à parte Græcorum ex Metropolitanis Epheſius (unus inſtar omnium) Monembaſianus, Nicænus, Lacedæmoniæ, & Archiali; è Proceribus Eccleſiaſticis M. Chartophylax M. Eccleſiarcha; Monaſteriorum Præfecti, Pantocratoris & Calei, & Moſes Hieromonachus. A parte Latinorum, Duo Cardinales, Julianus & Firmanus; Andreas Rhodi, Joannes Hiſpanus, & ſex alii. *In Congregationibus*, inter Julianum Card. & Joannem Hiſpanum ex parte Latinorum, Marcum Epheſium & Archiep. Nicænum ex parte Græcorum, de *Purgatorio* diſputatum eſt, teſtimoniis ex S. Scripturâ & Doctorum ſcriptis utrinque allatis. *In Concilio* Controverſia *de Additamento* ad Symbolum per XI. continuas Seſſiones à vi. die *Octobris* ad xviii. *Novembris* incluſivè agitata, necdum determinata, in medio relinquitur; petentibus Latinis ut in alteram partem quæſtionis tranſeant, & relictâ de Additamento controverſiâ, ipſum Dogma de Proceſſione *ex Filio* diſceptetur, deinde Concilium Florentiam Urbem transfertur. *Seſſ* I. Florent. alias XIII. xxvi. *Februar.* MCCCCXXXIX. Marcus Epheſius Eccleſiæ Græcæ fidem de Proceſſione *ex ſolo Patre* tuendam ſuſcipit. *Seſſ.* II. III. Latini Occidentalium Patrum teſtimonia in ſuæ fidei propugnaculum proferunt, & reſponſum petunt: deinde id mandante Imperatore à diſputando ceſſatum eſt, & ad media Unionis perveſtiganda proceditur: id negotii ſubit Imperator, & ſive ex propenſion animi affectu, ſive ex ſuppetiarum ſpe, & immani res Græcas proveheñdi deſiderio, ei acritèr inſtat & invigilat. Hic primò Patriarcham in conſortium operis adducit, dein Antiſtites ſummâ rerum penuriâ laborantes vel muneribus vel minis ſibi obſequentes dat, dempto à Principibus Eccleſiaſticis patriæ fidei tenacioribus ſuffragandi jure: tandem impellente Imperatore; Roſſeno, Nicæno, & Protoſyncello ſuadentibus, ii. *Junii* in Latinorum caſtra itur: Dogma de Proceſſione *ex Filio*, Epheſio fruſtrà obnitente, pleriſque

SÆC XV. ab Ann. MCD.

non ſine gemitu & lachrymis aſſentientibus, recipiendum decernitur; deinde *Additamentum* ad Symbolum legitimè & juſtis de cauſis factum eſſe: Utríque Eccleſiæ conſuetudinem ſuam circa panem Exchariſticum ἄζυμον vel ἔνζυμον ſervandam eſſe: Doctrinam Purgatorii & Primatûs Papæ tenendam eſſe, ab Imperatore cum Conſiliariis, Synodo inconſultâ, concluſum eſt. Tomus deinde conficitur quinto die *Julii* palam ab omnibus ſubſcriptione confirmandus, & poſtero die ſolenni celebritate promulgandus. Hujuſce Synodi Hiſtoriam & Acta à Sylveſtro Syropulo M. Eccleſiarchâ & Dicæophylace qui præſens interfuit ſumma fide relata, & ex publicis Græcorum Commentariis deſcripta habemus, cum interpretatione & notis R. Creighton Gr. Lat. edita *Hagæ-Com.* 1660. *fol.* Nec diſſimulandum eſt, Acta ab his paululum diſcrepantia, ſuppreſſis Latinorum dolis, à Theodoro Xanthopulo (ſi rectè conjicit Allatius *) Græcè conſcripta, *Romæ* primum edita, 1577. *fol.* deinde adjectis Scholarii & aliorum operibus Græcè & Latinè ex interpretatione Matt. Caryophili *ibidem* recuſa 2 Vol. *4to.* inde in *Conc.* Tom. XIII. relata. Dum hæc geruntur, Florentiam appellant Armenorum Legati, ad unionem cum Latinis in fide & ritibus tranſigendam miſſi. Quibus auditis, de Symbolo Athanaſiano & Conſtantinopolitano cum additione vocis *Filioque*, & de Concilii Chalcedonenſis decretis ſuſcipiendis; de ſeptem Sacramentis juxta formam in Eccleſiâ Romanâ uſitatam miniſtrandis; de nonnullis Feſtis diebus obſervandis; de conſenſu cum Eccleſiâ Romanâ in *Purgatorio*, *Papæ primatu*, aliiſque doctrinæ Capitibus determinatum eſt. Extat *Decretum Synodale* xxii. *Novemb.* anno MCCCCXXXIX. ſancitum, *Conc.* Tom. XIII. col. 529. Pactam etiam in hâc Synodo cum Jacobinis, cum Meſopotamiæ & Syriæ incolis, cum Chaldæis denique & Maronitis concordiam memorant hiſtorici, & *Decreta* cum *Formulâ fidei* ab iis Gentibus profitendâ reperiuntur, *ibid.* col. 1204. 1222. Verum hæc Romæ in Baſilicâ Lateranenſi ad quam Eugenius P. ex Florentiâ Synodum tranſtulerat acta ſunt. Conſule hujus Concilii Acta ab Horatio Juſtiniano collecta & Latinè edita *Conc.* Tom. XIII. col. 825. & Auguſtini Patricii hiſtoriam Compendiariam ſupra laudatam. *ibid.* col. 1488.

* In Creighton. Exercit. V. p. 73.

1439. CANTUARIENSE I. ab Henrico Archiepiſcopo, cum Suffraganeis Calend. *Novembris* anno MCCCCXXXIX. habitum. In quo Clerus de ſeveritate legum *Præmunire* conqueſtus, earum abrogationem ſupplicitèr petiit, decimâ Regi conceſſâ, & majoribus adjumentis uberrimè promiſſis: de *augmentatione* item exilium Vicariarum, & moderandis Advocatorum exactionibus actum eſt. Extat in hanc rem *Conſtitutio* Synodalis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 689. & *Conc.* Tom. XIII. col. 1282. Porrò hâc Synodo ſedente exequias pro Sigiſmundo Auguſto defuncto honorificè celebratas narrat Nic. Harpsfield *Hiſt. Eccl. Angl.* p. 621.

1440. FRISINGENSE à Nicodemo de Scala, qui pulſo Joanne Grienenwaldero ſedem occupaverat, cum Decano & Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, reliquoque Diœceſis Friſingenſis Clero, in Aulâ Epiſcopali ii. die *Septembris* anno MCCCCXL. congregatum. Extant quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant *Canones* XXVI. *de Clericis peregrinis & ignotis*; *de judiciis*; *de Clericis non reſidentibus*, &c. *Conc.* Tom. XIII. col. 1283.

1445. ROTHOMAGENSE à Radulpho Rouſſelio Archiepiſcopo cum Suffraganeis, Eccleſiarum Cathedralium Procuratoribus, Abbatibus,

bus, Prioribus, &c. in Capellâ Manerii Archiepiſcopalis xv. *Decembris* anno MCCCCXLV. celebratum. Extant in rectæ Fidei propugnaculum, & vitæ ſanctimoniam, *Conſtitutiones* XL. contra *Blaſphemos*, & *temerè jurantes*; *contra magicos libellos*, & *Dæmonum invocatores*; *contra Superſtitiones noviter Uſurpatas*, &c. *Conc.* Tom. XIII. col. 1303. SÆC. XV. ab Ann. MCD.

TURONENSE rectius ANDEGAVENSE, Joanne Archiepiſcopo Præſide, præſentibus Suffraganeis *IV.* & abſentium Vicariis, in Refectorio Eccleſiæ Andegavenſis Cal. *Julii* anno MCCCCXLVIII. coactum. In quo Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVII. *de clandeſtinis Matrimoniis*; *de non temerandis Eccleſiis*; *de ludis prohibitis*, &c. ordinantur. Horum Compendium protulit Poſſevinus in *Appar. Sac.* Tom. II. integra ex J. Sirmondi apographo deſcripta habentur, *Conc.* Tom. XIII. col. 1352. 1448.

CONSTANTINOPOLITANUM, præſentibus tribus Patriarchis, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, Conſtantino Palæologo Imperante, in Templo S. Sophiæ circa annum MCCCCL. celebratum. In quo Gregorius Patriarcha CP. de throno deturbatur, & Athanaſius in ejus locum ſufficitur: Synodo Florentinâ rejectâ ab unione cum Latinis ſeceſſum eſt; Additionem Symbolo ſupervacaneam eſſe, cum quod à ſeptem Synodis comprobatum ſit correctione non indigeat; & Papam reliquis Patriarchis ordine non dignitate præcedere, declaratum eſt: Denique trium Patriarcharum Synodus an. MCCCCXLIII. congregata, (cujus Decretum contrà Metrophanem Patriarcham, alioſq; Henoticos habetur apud Allatium *de Conſenſu*, lib. III. c. 4.) ab hoc Confeſſu approbatur. Extant *Acta* partim Græcè partim Latinè *Conc.* Tom. XIII. col. 1365. & apud Allatium *ibid.* inter *Addenda*, col. 1380. & ſequ. ubi multa congeſſit Vir eruditus quibus ea ῥᾳθειας ſuſpecta daret: verum non ſunt tanti ut Lectori ſcrupulum injiciant, aut nobis ad alia properantibus aliquid negotii faceſſant. 1450.

COLONIENSE Nicolao Cuſano Cardinale legato per Germaniam Pontificio Præſide, Theodorico Archiepiſcopo adſiſtente & comprobante, præſentibus Comprovincialium Vicariis, Abbatibus, Decanis, &c. tertio die *Martii* anno MCCCCLII. habitum. In quo varia ad mores Clericorum & Monachorum corrigendos, & in diſciplinæ indies labaſcentis inſtaurationem ordinantur, Conſtitutiones denique à ſuperioribus Synodis editæ renovantur. Extant *Decreta*, Conc. Tom. XIII. col. 1378. 1452.

SUESSIONENSE à Joanne Juvenale de Urſinis Metropolitâ Rhemenſi, cum Suffraganeis IV. licentiâ à Carolo R. ſecundum Pragmaticam prius impetratâ, menſe *Julii* anno MCCCCLV. (ad annum ſequentem dimittunt noviſſimi Conciliorum editores) coactum. In quo abuſus, qui bellis flagrantibus in Eccleſiam irrepſerant, tolluntur, cultui Divino ſuus decor reſtituitur, aliaque ad fidei puritatem & vitæ honeſtatem decernuntur. Extat *Decretum* Synodale *Conc.* Tom. XIII. col. 1396. Conſule Guil. Marlot. *Hiſt. Rhemenſ.* lib. IV. cap. 40. p. 732. 1455.

SENONENSE, à Ludovico Archiepiſcopo cum Suffraganeis *III.* Decanis, Abbatibus, & reliquo iſtius Provinciæ Clero, menſe *Martii* anno MCCCCLXI. celebratum, (in Actis annus MCCCCLX. numeratur *more Gallicano*) In quo quatuor tractanda proponuntur, 1. *De Dei reverentiâ & cultu.* 2. *De correctione morum virorum Eccleſiaſticorum.* 1461.

SÆC. XV. ab Ann. MCD.

siasticorum. 3. *De fideli administratione & bonorum temporalium conservatione, & fideli distributione.* 4. *De oppressionibus & gravaminibus Ecclesiæ:* & super singulis variæ constitutiones ordinantur. Extant *Capitula* prolixa XXVI. ab altero Concilio sub Tristando Archiepiscopo anno MCCCCLXXXV. demum habito comprobata, & ejus Actis inserta. *Conc.* Tom. XIII. *Append.* col. 1723.

1463. CANTUARIENSE II. à Thomâ Bourchier Archiepiscopo cum Suffraganeis, in Ecclesiâ Cathedrali D. Pauli Londinens. sexto *Julii* anno MCCCCLXIII. coactum. In quo de debitâ reverentiâ Ecclesiis & locis sanctis habendâ, & de vestitu clericorum actum est. Extant *Constitutiones* II. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 698. inde *Conc.* Tom. XIII. col. 1419. Plures Synodos sub Thomâ Archiepiscopo Londini habitas memorat *Antiquitat. Britan.* Auctor, & multa in negotio Reformationis ab iis Decreta notat; quem vide p. 293, 294.

1466. EBORACENSE, à Georgio Nevile Archiepiscopo, cum Suffraganeis, Prælatis, & Clero istius Provinciæ, in Ecclesiâ Metropolitanâ, xxvi. die *Aprilis* anno MCCCCLXVI. ad fidei munimen, morum reformationem, & Ecclesiasticæ libertatis defensionem congregatum. In quo decretum est *ut quilibet Sacerdos quater in anno populo exponat* XIV. *Articulos Fidei*; X. *mandata Decalogi*; II. *præcepta Evangelii*; VII. *opera Misericordiæ*; VII. *peccata Capitalia*; VII. *virtutes principales*; & VII. *gratiæ Sacramenta:* & multa alia ad corrigendos abusus ordinantur: Extant *Capitula* X. quibus subjunguntur *Constitutiones* V. à Joanne Kemp Archiepiscopo & S. R. E. Cardinale in Synodo Provinciali prius stabilitæ in hâc Synodo renovatæ apud Spelman. *Conc. Brit.* T. II. & *Conc.* Tom. XIII. col. 1421.

1473. MADRITENSE, ab Hispaniæ Episcopis & Prælatis, Roderico de Borgiâ Cardinale & Sixti P. IV. in Hispaniam legato Præside, sub initium anni MCCCCLXXIII. coactum. In quo contra *ignorantiam, avaritiam,* & *luxuriam* Clericorum actum est. Et remedia tempestiva singulis adhibentur. Hujus Synodi ex Marianâ meminit H. Spondanus ad ann. 1473. vii. viii. Vide d' Aguirre *Conc. Hisp.* Tom. III. pag. 671.

1473. TOLETANUM ab Alphonso Carrillo Archiepiscopo, cum Suffraganeis, & Comprovincialibus, in oppido de Arandâ Oxomensis Diœcesis, unde & ARANDENSE à quibusdam appellatur, v. die *Decembris* anno MCCCCLXXIII. In quo *ne cura Ecclesiarum aut dignitates ullis crederentur qui Latinè nescirent; ne Clerici Concubinas teneant; contra duella & homicidia,* &c. decretum est. Extant *Canones* XXIX. *Conc.* Tom. XIII. col. 1448. & apud d' Aguirr. *Conc. Hisp.* Tom. III. p. 672.

1486. LONDINENSE II. à Joanne Morton Archiepiscopo, cum Episcopis Suffraganeis, & Provinciæ Cantuariensis Clero, in Ecclesiâ D. Pauli Londin. XIII. die *Feb.* anno MCCCCLXXXVI. congregatum: In quo contra ineptias quorundam Concionatorum caninâ Eloquentiâ in Episcopos absentes latrantium, contra mollitiem & luxuriam Cleri Londinensis, & de exequiis Episcoporum defunctorum actum est. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 712. Consule *Antiquit. Brit.* 297, 298.

FINIS.

WILHELMI

WILHELMI CAVE

Canonici Windeſorienſis

DISSERTATIONES TRES.

I. *De Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ Ætatis.*

II. *De Libris & Officiis Eccleſiaſticis* GRÆCORUM.

III. *De Euſebii Cæſarienſis Arianiſmo adverſus* JOANNEM CLERICUM.

LONDINI,

Typis *T. H.* Impenſis vero RICHARDI CHISWELL ad inſigne *Roſæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*, MDCXCVIII.

DISSERTATIO PRIMA.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ Ætatis.

REcenſuimus hactenùs per omnia Eccleſiæ Chriſtianæ Sæcula, viros doctrinâ ſcriptíſque illuſtres, quorum tempora vel aliquâ probabili conjecturâ ſignari poterant. Nondùm tamèn laborum finis. Plures ſunt, nec contemnendi ſcriptores, quorum ætas penitùs ignoratur, nec ulla veſtigia deprehendi queant. Hos etiam in cenſum referri, è re forsàn Lectoris erit, non quidèm omnes (id enim infiniti eſſet operis, tædióque pleni) ſed paucos, ſelectos, nec ita paſſim obvios. Quos proindè ordine Alphabetico diſpoſitos, hic ſubjungam; lectorem præmonens, Scriptores aliquot incertæ ætatis, ſed Photio antiquiores me *Hiſt. Lit.* Part I. præcipuè ad finem Sæcul VI. inſeruiſſe, in hac Collectione non repetendos.

AGAPIUS ſcriptor ſatis obſcurus, cujus utpotè præter Photium, nullus (quod ſciam) veterum meminerit. Sectâ fuit Manichæus, & fortè primarius. Si quid video, non alius erat quàm Agapius ille, Manetis diſcipulus, qui librum confecit *Heptalogum* dictum; de quo agit Petrus Siculus *Hiſt. Manich.* p. 30. Obſtare forsàn quis dicet quod habet Photius, quaſi Eunomii hæreſiarchæ æqualis fuerit, ínque eum calamum ſtrinxerit. Sed primò non id expreſſè affirmat Photius, ſed tantùm ita ſibi videri, Agapium Eudoxii κακοδοξίαν oppugnâſſe. Unde liquet ipſum Eunomii non nominatìm meminiſſe. Verùm eſto: Eunomii errores perſtrinxerit Agapius. Hoc etiam fieri potuit, modò ætate paulò grandiorem fuiſſe ſupponamus. Inſaniæ ſuæ virus non antè annum CCLXXVII. propinare cœpit Manes, & plures poſteà annos in vivis erat, ac proinde ad exitum vergente hoc Sæculo Agapium ſibi diſcipulum adſcivit. Eunomius, imperante Conſtantio, hæreſin ſuam in vulgus ſparſit. Quid obſtat igitur quo minùs Agapius eò úſque, immò ad Conſtantii exitum vitam producere potuit? præſertìm cum Cyrillus * Hieroſolymitanus, qui regnante etiam Conſtantio, vixit, diſertè teſtetur, ſuo adhuc tempore ſuperfuiſſe, qui ipſum Manetem ſuis oculis conſpexerat. Quin & ætate Epiphanii, qui ſcripſit anno CCCLXXIV. erant, qui cum Hermâ Manetis diſcipulo colloquuti fuerant, ſibiq; de illo plura narraverint, teſte ipſomet Epiphanio *Hæreſ.* LXVI. *num.* 12. p. 629. Perpendat lector; nihil enim hàc in parte pro certo ſtatuo. Scripſit Agapius noſter opus in XXIII. libellos diſtinctum, & alia præterea *Capita* CII. Quæ omnia Uraniæ cuidam, ſectæ ſuæ mulierculæ, ſtudiiq; ſociæ, nuncupavit. In his operibus inſana & planè portentoſa dogmata venditavit; Eſſe principium malum per ſe ſubſiſtens, Deo, ab æterno oppoſitum, quod pro re natâ naturam, materiam, Satanam, diabolum, mundi principem, Sæculi hujus deum, aliíſque ſexcentis nominibus appellavit; homines neceſſariò atque invitos peccare; corpus deterioris eſſe partis, animam Divinæ particulam auræ, ejuſdémque cum Deo naturæ; arborem illam Paradiſi Chriſtum fuiſſe; Trinitatem Conſubſtantialem ſe fateri: Chriſti

* Catech. VI. p. 141.

etiam corpus & sanguinem, quin & Christum crucifixum, immò ipsam crucem, Baptismum, Sepulturam, atque resurrectionem ejus, mortuorúmque adeò omnium resurrectionem & judicium, se honorare ac prædicare. Sed fictis hæc atquè fucatis vocabulis, ad decipiendum accommodatis, & ad absurdos planè & abominandos, ineptos & incongruos sensus, ab eo detortis. De sole & lunâ, velutì de diis disseruit, ejusdémque cum Deo esse naturæ prædicavit, hymnis celebrans, cultúmque illis & majestatem tribuens. Abstinentiam à carnibus atq; à re uxoriâ, tanquàm à rebus detestandis, & à vino, velùt ebrietatis causâ, simulavit. Vetus Testamentum irrisit, ejúsque dicta, factáque omnia malo illi & cùm Deo pugnanti principio ascripsit. Ex Evangelio, Epistolísque Paulinis, dicta quædam divulsit, quæ ad impietatem suam stabiliendam detorquere molitus est. Actis quæ vocantur *XII* Apostolorum, & maximè Andreæ usus est. Quæ quidèm à Manichæis conficta fuisse tradunt veteres. Testes etiam adhibuit Platonem aliósque gentiles, quos perinde ac Christum servatorem, *Divinos ac sacros* appellavit. In his exponendis, dictione & phrasi interdum quidem non contemnendâ usus est; in quibusdam rursùs vilis erat, nihílque à trivialibus differens. Philosophica miserè permiscuit & confudit, ad verum rectúmque depravandum non parùm strenuus, in dicendo solers, ad inveniendum atque excogitandum simplex omninò ac stolidus. Plura de eo ejúsque dogmatibus dabit Photius cod. CLXXIX. col. 401. quem adeant qui talium curiosi sunt. Certè qui Photium cum *Formula receptionis Manichæorum*, quam primò edidit Cotelerius, deinde Tollius, diligenter conferet, non parùm lucis insanis hisce Agapii dogmatibus accensebit.

ALEXANDER. I. ALEXANDER *Lycopolita*, Natione Ægyptius, Lyco urbe Thebaidis oriundus. Duæ erant hujus nominis urbes, utráque in Ægypto sita, una in nomo *Lycopolite* dicto, in nomo *Sebennyte*, altera. Utra fuerit Alexandri patria, parùm refert. Erat quidèm primùm cultu gentilis, deindè ad Manichæos in Ægyptum recens delatos se contulit. Tandem ejuratâ hæresi, ad Catholicorum castra transiit. Et cùm ex eorum grege fuerat, opiniones probè novit, scripsítque librum περὶ τῶν Μανιχαίων δόξων, *de Manichæorum placitis*, quo interiorem eorum sensum accuratè exponit, & malesana hujus sectæ dogmata rationibus è medio Philosophiæ petitis solidè refellit. Stylus ei duriusculus, durior exscribentium vitio factus; nec parùm difficilem reddit ipsius argumenti perplexitas. Ætas auctoris, etsi certò definiri nequit, antiquissimum tamen esse, & quarti sæculi scriptorem, nec forsan ab ipsius Manetis temporibus longè remotum suspicari fas est. Ait se relationem hujusce opinionis ἀπὸ γνωρίμων τῶ ἀνδρὸς, *ab iis qui cum homine familiaritèr conversati fuerint*, accepisse. In his erant, quos proximè nominaverat, Papus & Thomas, dogmatis Manichaici doctores. Thomas non alius videtur quàm Thomas iste Manetis discipulus, cujus meminerunt Epiphanius *Hæres.* LXVI. *num.* 5, 12, 31. & Petrus Siculus *Hist. Manichæorum*, p. 31. Et *Formula receptionis Manichæorum*, tum à Cotelerio, tum à Tollio edita; quem Manes in Syriam & Palæstinam misit, quique *Evangelium* Manichæorum condidit, in Decreto Pseudo-Gelasiano inter Apocrypha damnatum. Papum eundem esse conjicerem cum Agapio, Legis Manichiaci interprete & explanatore ab ipsomet auctore constituto, qui *Hep-*

talogum

talogum Manichaicum commentus est, cujus etiam Petrus Siculus loco citato mentionem facit, de quo nos suprà. Sed obstat, quod in prædictâ *Formula* Paapis & Agapius inter Manetis discipulos distinctè recensentur. His adde, Alexandrum, Cyrilli Hierosolymitani, Epiphanii, aliorúmve qui de Manichæis agunt, nusquam meminisse, ipsis, ut videtur, antiquiorem. Extulit Gr. Lat. hunc Alexandri librum ex apographo Bigotiano Fr. Combefisius *Auct. Noviss.* Paris. 1672. *Part.* II. p. 3. Habetur etiam Latinè *Biblioth. PP. noviss.* Tom. XXVII. Joannes quidem Sambucus notâ codici MS. appositâ, Alexandrum ad Heraclii Imperatoris tempora, circà annum DCXL. refert, quâ verò ratione vel auctoritate ductus id asseruerit, me planè latet, nec omninò illud probare possum. Confer Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 210. II. ALEXANDER Monachus, gente forsan Cyprius, cujus verò nec patria certò constat, nec tempus; Michaele tamen Glycâ antiquiorem fuisse certissimum est, cum ab eo citetur. Supersunt ejus orationes duæ. Prior encomiastica *in sanctum Apostolum Barnabam*, in Templo S. Barnabæ, præsente Episcopo, habita, à Surio Latinè edita *Junii* xi. Extat etiam Gr. MS. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 99. Posterior historica *de inventione venerandæ & vivificæ Crucis*, ad quosdam sanctos Patres, qui ab eo quæsiverant, in quo sit vera Theologia, & de Divinâ dispensatione sincera confessio. Hanc, notis illustratam, Gr. Lat. edidit Gretserus *de Cruce*, Tom. II. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXXIII. sub Alexandri Ascetæ nomine sermo *de exitu animarum, & Angelorum circa eas ministerio.* Verùm nihil aliud est, quàm Macarii Alexandrini Sermo *de exitu animæ justorum & peccatorum*, quem nos Græc. Lat. edidimus *Hist. Liter.* P. I. p. 208. Edidit etiam superiori anno Gr. ac Latinè ex Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis Cod. MS. in suis *Antiq. sacris* Jac. Tollius, p. 191. Nescius utique (saltem se nescire simulavit) eundem sermonem à me ante annos octo, ex eodem Codice Lipsiensi editum fuisse.

ALEXIUS Niceæ Metropolita, composuit *Cantica Ecclesiastica in S. Demetrium Martyrem.* Incipiunt, Τὴν γλῶτλάν μου τεράνωσον, &c. Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXVII. fol. 6. Erat etiam Alexius Comnenus cognomenta *Spanéa*, cujus Διδασκαλία παραινετικὴ *Venetiis* à Christophero Zaneto Græcè edita est, nullâ anni (quo impressæ sunt hæ Parenæses) mentione factâ. Verum hic auctor recentioris ævi fuisse videtur.

AMMONAS Abbas, cujusnam verò Cœnobii incertum. Scripsit *Capita Ascetica* XVII. quæ sic incipiunt. Τήρει σεαυτὸν ἀκεμβῶς ἀγαπητὲ, &c. Habentur Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. fol. 36. Ex his quædam excerpsit in *Eclogis* suis *Ascetici* Johannes Patriarcha, qui claruit circa annum MXC. *Ibid. Cod. Theol.* CCXCIII. fol. 19. habentur ex Abbatis Ammonii institutionibus asceticis *capita* XXII. Pr. Τίνα ἐστὶ πράγματα ἕξιν, &c. An nostri sint dicant alii. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 91. recenset Ammonæ Abbatis opusculum *de* IV. *illis, quorum si vel unum quis habeat, nec pœnitentiam agere potest, nec Deus ejus orationem exaudit.* An quid affine cum prædictis capitulis contineat, nôrunt qui Cod. MS. inspexerunt.

ANCY-

ANCYRIANUS, Chronographus, non quasi civis Ancyranus, ab Ancyrâ Galatiæ oppido ita dictus (quod sibi voluisse videtur Lambecius) sed nomen proprium est, non patronymicum, ut rectè notat Combefisius. Scripsit opus historicum, sive chronographicum; quo, inter alia, meminit imaginum Metrophanis, Alexandri, & Pauli, Byzantii Episcoporum, quæ tabulis Ligneis incisæ, super magnam Columnam Porphyreticam ad orientem collocatæ erant, quásque Ariani rerum potiti, unà cùm imagine Deiparæ, ipsiúsque Pueri Jesu postea igni tradiderunt. Citat hoc opus Codinus *de origin. CP.* p. 37. *Edit. Par.* & *Demonstrationum Chronogr.* auctor p. 5. Operis titulus juxta Demonstratorem erat *Decalogus* ἐν τῇ Δεκαλόγῳ αὐτοῦ, inquit: quo tamen nihil aliud intellexisse præter librum decimum, disertè ostendit Codinus, qui ait, ipsum ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, *in decimo operis sui libro* hæc tradidisse. Semel monuisse satis erit, plures Chronographos & Historicos, tum à Codino, tum à Demonstratore Combefisiano memorari, Anastasium, Herodotum, Hippolytum, Marcellum Lectorem, Milichium, Plutarchum Justino Imp. ab Epistolis, & Philippum Eparchum, de quibus haud aliud præter nuda nomina, nobis occurrit. In his est Papias, ex cujus Commentariis quædam profert Anonymus Combefisianus, p. 22. quemque post Anastasii Imperatoris tempora vixisse constat. Ut mirum videri debeat, adeo hallucinari potuisse Cl. Combefisium, ut eundem cum Papiâ faceret, cujus meminit Nicephorus, Lib. I. c. 1. p. 35. cùm manifestum sit, Nicephorum loqui de Papiâ Hierapolitano, Apostolorum ferè discipulo, à Papiâ de quo Anonymus, & vetustate, & argumenti diversitate longissimè alieno.

ANDREAS, Presbyter, si conjicere licet, Constantinopolitanus, contexuit amplissimam *catenam*, sive Commentarium, tum in *Proverbia Solomonis*, tum in *Isaiam Prophetam*, ex variorum SS. Patrum aliorúmque veterum scriptorum Ecclesiasticorum operibus collectum. Pr. Αἱ παροιμίαι συλέξασαι παιδόθεν ἔθων ἐκ πάθων ἐπανόρθωσιν, &c. Extat Gr. MS. utraque hæc catena Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXIV. & codicem integrum foliorum CCCXXIX. occupat. Ex fine libri, collectoris nomen patet. Ipse codex anno 1241. exaratus est.

ANDRONICUS DUCAS, Sigurus, scripsit carmen *de Trinitate*, versibus Hexametris; item in *Gregorium Nazianzenum*. Habentur Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCXCIV. num. 22, 23. Plures erant ex Nobilissimâ & Imperatoriâ Ducarum familiâ, Andronici. Quis noster fuerit, an Andronicus ille Ducas, qui vixit anno MXLI. à Michaele Imperatore in Orientem missus ut Manichæos & Paulicianos ad pietatem & veram religionem traduceret, an alius quis multo recentior, ab aliis potius edoceri vellem, quam propriam protrudere conjecturam.

APHRODISIANUS, gente Persa, quo verò vitæ instituto fuerit, Laicus an Clericus, Presbyter an Episcopus, altum est apud veteres silentium. Condidit Historiam de nativitate, moribus, formâ & vestitu B. Virginis Deiparæ, cujus Fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXV. *num.* xxiv. *fol.* 110. p. 1, 2. & aliud, ut videtur, *Cod.* LVIII. *num.* xx. *fol.* 137. Meminit hujus Aphrodisiani Epiphanius Presbyter & Monachus in *Vitâ S. Deiparæ*, qui tamen historiam ejus magni facere non videtur. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.*

Symeon. p. 106. & quæ habet Lambecius *Comment.* l. IV. p. 132. Aphrodisianum Philosophum *de incarnatione Domini* latere MS. in Codice Regio *Paris.* MXLV. testis est Ph. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 75. Erat & Aphrodisianus Persa, quem eundem cum nostro fuisse suspicor, qui locorum Orientis descriptionem Græcè olim composuit. Hujus meminit Anonymus Ravennas, Sæculi circiter septimi Scriptor; cujus Geographiam paucis abhinc annis eruit & illustravit Plac. Porcheron Benedictinus, lib. II. c. 12. p. 61. his verbis. *Quas provincias multi descripserunt philosophi, ex quibus ego legi Arsatium & Afroditianum, Persos, qui lingua Græca Orientem descripserunt.*

ARCADIUS, Constantiæ Cypri Archiepiscopus, vixit saltèm ante Sæculum VIII. Condidit Vitam S. Symeonis Stylitæ junioris, *Thaumastoritæ* dicti, quod in monte prope Antiochiam, qui Θαυμαστὸς dicebatur, columnam per plures annos, sub Imperio Justini senioris, inhabitaverit. Ampla ex hâc Vitâ fragmenta in Concilii Nicæni II. *Act.* IV. p. 265. proferuntur, sed absque auctoris nomine. Auctorem verò esse Arcadium nostrum, disertè nos docet Joan. Damascenus *de Imagin.* Orat. III. p. 781.

ARCHIPPUS, Eremita, & Ecclesiæ quæ in urbe Chonis erat, Paromonarius, sive Custos, is nempè quem Latini *Mansionarium* vocant, contexuit narrationem de miraculo S. Michaelis Archangeli, in urbe Chonis patrato. Pr. Ἀρχὴ τῶν θαυμάτων καὶ δωρεῶν, καὶ χαρισμάτων τῶν δοθέντων ἡμῖν ὑπὸ Θεοῦ, &c. Vide L. Allatium Diatr. *de script. Symeon.* p. 94. Alibi, nempe p. 113. Περὶ τῆς Ἀπηγλύψεως τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, titulum habet.

ARISTARCHUS, Chronographus Christianus satis vetustus, fortè Athenienſis, scripsit Epistolam, seu Historicum Commentarium, ad Onesiphorum Primicerium, de Athenarum situ, & gestis ibidem Apostolorum temporibus. Quo, præcipuè Dionysii Areopagitæ, prosapiam, doctrinam, conversationem, ætatem, ordinationem, prædicationem, Episcopi in locum ejus subrogationem, illius denique Romam adventum, descripsit & narravit. Hanc Epistolam penès se habuisse Hilduinus* S. Dionysii Parisiensis Abbas, eámque ad Ludovicum Imp. misisse testatur. Verùm ut liberè dicam, mihi hâc in parte suspecta omnia. Aristarchi, ejúsve Epistolæ nullus meminit Eusebius, non Hieronymus, Gennadius, Photius, non qui opera Areopagitica primi in lucem protulerunt, non qui se iis statim opposuerunt, non Symeon Metaphrastes, qui omnia Bibliothecarum scrinia diligenter excussit, & id genus omnia, vera falsâve, ubíq; corrasit & conquisivit. Imposuisse videntur Hilduino, homini nimium credulo & superstitioso, Methodius Patriarcha posteà CP. Romæ tunc Apocrisiarius, & Græcorum alii homines ad cudendas fabulas nati, certè artifices peritissimi. Aristarchus & Onesiphorus, quæ nobis exhibet bonus Hilduinus, fortè non alii sunt, quàm quorum in Epistolis suis toties meminit D. Paulus. Græcis quippè fabulatoribus nihil familiarius erat, quàm omnes, quorum nomina in Epistolis Paulinis reperiuntur, in LXXII. discipulos Christi convertere, & ex iis totidem Episcopos vel Scriptores Ecclesiasticos efformare. Quæ fabulandi licentia ortum forsàn, certè incrementum, duxit à Pseudo-Dorotheo Tyri, ut volunt, Episcopo. De quo, ejúsque *Synopsi*, suo loco affatim diximus.

* In Areopagitic. Epist. ad Ludovic. num. iii. ap. Sur. Octobr. ix. p. 118. Vide Epist. ad omnes Cathol. ibid. num. ii. p. 120.

BARNA-

BARNABAS Monachus & Anachoreta, omnibus qui de Scriptoribus Ecclesiasticis agunt, hactenus ignotus, scripsit *Expositionem incarnationis Christi, per Interrogationes & Responsiones.* Opus est maximam partem historicum, & ad illustrandam Christi vitam haud parùm conferet. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLIII. *num.* x. à fol. 294. usque ad fol. 297. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* l. IV. p. 164.

BARTHOLOMÆUS, gente, ni fallor, Syrus, civis, certè Monachus, Edessenus; quin non rarò se simpliciter Edessenum vocat; ætatis admodum incertæ scriptor, cujus ne leviss.ma quidèm, quod sciam, habetur mentio, cujúsque in toto suo opere nec vola, nec vestigium; vir non inelegantis ingenii, non contemnendæ eruditionis, in scriptis & ritibus Chaldæorum, Arabum, Muhammedanorum versatissimus. Scripsit *Elenchum* seu confutationem Hagareni, quâ non sine magno ingenii acumine & mordaci sale, Alcorani ineptias & Muhammedis ortum, vitam, mores, ritus, & dogmata, elegantèr exponit. Opus hoc ἀκέφαλον Gr. Lat. extulit Steph. le Moinius, & inter *Varia* sua *Sacra* locum dedit, *Lug. Bat.* 1685. p. 302. subnectitur *ibid.* p. 429. tractatus alter Gr. Lat. *contra Muhammedem*, an ejusdem auctoris, non liquet. Sunt quæ id suadere videantur, materiæ affinitas, auctoris ingenium, accurata rerum Muhammedanarum peritia. Nec desunt quæ assensum planè retrahunt, præcipuè haud levis in utróque discrepantia. Bartholomæus in recensendis Muhammedis uxoribus & liberis, cum Anonymo, nec nominibus, nec numero, convenit. Monacho Nestoriano, primario Muhammedis in condendo Alcorano ἐρμηνεύτῃ nomen apud Bartholomæum est *Pachuras*, apud Anonymum *Baira*, ut alia jam mittam. Utut sit, utrumque opus jucunditate & utilitate suâ se magnopere commendat.

BASILIUS. Ad hanc classem revocantur. I. BASILIUS S. Lauræ propè Hierosolyma Abbas, cujus extat Tractatus hoc titulo, *Ascetæ non esse captandos honores, aut honoraria.* Pr. Τιμὰς καὶ μισθὸν πρόσοχε, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CLXIII. II. BASILIUS MALEINUS, S. Lauræ Archipresbyter & Monachus. Scripsit sermonem περὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως, seu *de Vitâ Ascetica*, qui asservatur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, *Cod.* MMDII. ab Antonio Eparcho, uti arbitror, accepto. Cujus quippè meminit in Indice librorum suorum, quem Regi Galliarum obtulit. Vid. le Moyn. *Var. Sacr.* Tom. I. p. 518. III. BASILIUS PHILIPPENSIS, cujus habetur sermo *in Præsentationem B. Virginis in Templo* Biblioth. Bodleian. *Cod. MS.* MMMCCCLXXXIII. num. xviii. IV. BASILIUS Thessalonicensis Metropolita, cujus extat *Responsio* ad Quæstionem à Magno Dyrrachii sacellario propositam de conjugio duorum fratrum cum amitâ consobrini. *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 408.

BRUTIUS, ortu, ut videtur, Romanus, apud quos erat Domus seu Familia *Bruttiana.* Eundem cum Brutio Præsente, qui cum Imperatore Antonino Consulatum gessit, cujusque filia Imperatoris filio nupta fuit, aut saltèm ejus gentilem quendam fuisse, non malè conjicit Jos. Scaliger. Condidit, Græcè an Latinè incertum, Chronographiam, seu Historiam rerum Romanarum ad sua usque tempora. Christianum

stianum fuisse apertè satis testantur, quæ de persecutione sub Domitiano ex eo referunt. Eusebius, & Hieronymus in Chronico ad ann. MMCXII. plurimos nempè Christianorum sub Domitiano fecisse Martyrium, intérque eos Fl. Domitillam, Fl. Clementis Consulis ex sorore neptem, in Insulam Pontiam relegatam, quia se Christianam testata sit, ὡς ὁ Βρύττιος ἱστορεῖ. Eadem penè de hâc persecutione, ex eo citat Joan. Malala *Chronogr.* lib. X. p. 340. qui ipsum aliquando Bottium, aliquando Buttium vocat. Verùm non alium à nostro esse, extra omne dubium ponit, qui Malalæ vestigia premere solet, Chronici Alexandrini, sive Paschalis compilator, cui Βρύττιος dicitur.

CASSIANUS, historicus antiquus, παλαιὸς ἱστορικὸς, quemadmodum à Christop. Angelo dicitur, *de statu hodierno Græcorum*, c. 25. p. 23. ubi agit de iis, qui moriuntur, excommunicationis vinculo non soluti, & ex Cassiani historiâ fabulosam quandam narratiunculam hâc de re refert, aítque ipsum ejusmodi excommunicatum suo adhuc tempore τυμπανιαῖον vocâsse. Cùm παλαιὸν legerem, suspicatus sum non alium hunc esse quam Julium Cassianum, cujus ἐξηγητικὰ non semel laudat Clemens Alexandrinus, præsertìm cum Gesnerus & Simlerus tradant ipsum annales, temporum rationes, conscripsisse. Verùm priùs, undè undè sua hauserit Gesnerus, nusquàm constat veterem illum sianum Annales historicos edidisse. Deinde nec credi par est illum vocabulo τυμπανιαῖος usum esse, cum sequiores demum Græci eo sensu usurpare solent. Rem igitur in medio relinquo, doctioribus, si tanti sit, excutiendam.

CHRISTODORUS; patriâ Thebanus, dignitate illustris, scripsit de miraculis SS. Cosmæ & Damiani, quos Græci Ἀναργύρους vocare solent. Condidit item Poema *de aucupio.* Vide Suidam in Χριστόδωρ. Eodem loco meminit Suidas alterius Christodori, Panisci filii, ex Copto, urbe Ægypti, oriundi, Heroici poetæ, qui sub Anastasio Imperatore floruit. Scripsit *Isaurica* libris VI. quibus gentis istius expugnationem ab Anastasio factam prosecutus est. Eodem etiam metri genere τὰ πάτρια *Constantinopolitana*, lib. XII. consignavit. *Thessalonicensia*, lib. XXV. *Naclensia*, urbis nempè ad Heliopolim, *Miletensia*, *Trallicnsia*, *Aphrodisiadensia*, aliáque multa. Quoúsque verò res Ecclesiasticæ his immixtæ fuerint, cum scripta ipsa dudùm perierint, dicere non audeo.

CHRISTOPHORUS Patricius, patriâ Mitylenæus, condidit poema Iambicum, sanctorum historiam, per totum anni circulum, brevitèr exponens, à *Septembri* usque ad finem *Augusti.* Extitit olim Græcè MS. in Bibliothecâ Palatinâ, quæ nunc in Vaticanam transiit, *Cod.* CCCLXXXIII. *Num.* vii. ap. Possevin. in *Append.* p. 94. Nec aliud est Menologium, quod semel iterúmque citat Meursius in Glossar. verb. Ἰνδικτ. p. 192. & p. 238. in voc. Κεντηρίων. Eodem Cod. Palat. *num.* ii. Patricii Ὁμηρόκεντρα, sive *Centones Homerici de Christo*, ab Eudociâ Augustâ absoluti, continentur. Verùm ille *Pelagius* dictus est, & sub Zenone floruit, à nostro longè diversus. *Ibid.* Cod. CCCXXVI. Patricio Presbytero tribuuntur.

CLEMENS, Chronographus vetustus, Joan. Malalæ sæpiusculè laudatur, qui tamen ipsum in rebus post Tiberii tempora gestis, nusquàm citare solet. Eundem cùm Clemente Στρωματεῖ facit reveren-

dæ memoriæ Antistes, Fellus Oxonienſis, & forsàn non malè, etſi ejus ſententiam non defendo. Ad Sæculum VIII. rejicit Cl. Hodius. Quâ de re diximus in *Io. Malalâ* ad annum DCI. mihi certè non alius eſt quàm Clemens ille Hiſtoricus, cujus meminit Suidas *, qui ſcripſit Romanorum Reges & imperatores, & de figuris Iſauraticis ad Hieronymum, & alia quædam. Quandò verò floruerit, vel quouſque Romanorum Regum & Imperatorum Hiſtoriam perduxerit, Suidas in medio relinquit. De quo fuſius egimus ſuo loco.

* In Voc. Κλημ.

CONSTANTINUS. I. CONSTANTINUS magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax. Extat Gr. MS. Oratio encomiaſtica *in omnes ſanctos Martyres*. Pr. Ἀι μὲ χειρῶ πανηγύρεις, ἔσαι τὸ φῶς δ ἐμὸς ἐκ νομίας. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 81. Ex hâc Oratione plura proferunt Concilii Nicæni II. Patres Act. V. p. 373. Unde ipſum ante Sæculum VIII. claruiſſe liquet, ac proindè alium eſſe à Conſtantino magnæ Eccleſiæ Chartophylace, qui tempore Concilii II. Nicæni vixit, quemque Irene Imperatrix Legatum ad Abimelech Arabum præfectum miſit. De quo Theophanes ad ann. DCCXC. p. 399. II. CONSTANTINUS Tii, Paphlagoniæ urbis maritimæ, inter Pſyllium & Amaſtrida ſitæ, Epiſcopus. Scripſit Sermonem *de inventione Reliquiarum S. Euphemiæ*. Pr. Ἦκω τὸ ἐπίταγμα φέρων, &c. Latinè edidit Surius *Julii* XI. Extat MS. Biblioth. Bodleian *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* xxii.

COSMAS Veſtitor ; Βεστάρ apud recentiores Græcos nomen erat Dignitatis & Officii, tum in Palatio, tum in Eccleſiâ, eorum nempe qui à veſtibus erant vel Imperatori, vel Patriarchæ. Ita ap. Codinum cap 2. inter ordines Officialium Palatinorum LXII. locum habet *Veſtiarius*, ejúſque inſignia notantur *ibid.* cap. 4. *num.* lxiv. Coſmæ noſtri orationes habentur tres. I. *in SS. Joachim & Annam*, Deiparæ parentes ; Pr. Ἦχθες δ θεοτόκε γενθλιακὴ πανήγυρις δ κοσμικῆς χαρᾶς. Extat MS. Biblioth. Auguſtan. *num.* vi. Vide Poſſevin. in *Append.* p. 68. & L. Allat. *de Symeon.* p. 95. Partem hujus Orationis Gr. Lat. exhibet Cotelerius *not.* in conſtit. Apoſt. p. 203. II. *In Prophetam & Archi-Sacerdotem Zachariam.* Pr. Μύρα τῆ ἀῤῥήτων ἱερουργημάτων Ζαχαρία. MS. Biblioth. Bodleian *Cod. Baroc.* CCXXXIV. *num.* i. III. *In tranſlationem Reliquiarum S. Joannis Chryſoſtomi.* Pr. Ἥκει πάντως ἡμῖν ὦ φιλόχριστοι πανήγυρις, &c. Deſcriptam penès ſe habuit Cl. Savilius, ſed ſupprimere maluit, indignam utique quæ ederetur.

DANIEL, Monachus Raithenus, conſcripſit Hiſtoriam Vitæ Joannis Climaci, montis Sinæ Abbatis, cujus *Scalæ Paradiſi* Vita hæc præmitti ſolet, & in Bibliothecis MS. paſsim occurrit. Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 112. Extat hæc Vita Latinè ap. Surium die *Mart.* xxx. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* LXII. *num.* xviii. *fol.* 119. Danielis Abbatis Narratio à Joanne Diacono quodam accepta, de puero aliquo Hebræo, à pueris Chriſtianis per ludum baptizato. An ad noſtrum ſpectet quærant alii.

DEMETRIUS. I. DEMETRIUS GEMISTUS, magnæ Eccleſiæ CP. diaconus & Protonotarius, ſcripſit *ordinem Liturgiæ Patriarchalis*, quomodò celebratur in magnâ Eccleſiâ. In quo Explicantur ritus ordinationum, quo tempore, & quâ ratione, unaquæque perficitur. Extat Gr. MS. in Bibliothecâ tùm Vaticanâ, tùm Regiâ Pariſienſi. Græcè

&

& Latinè extulit, doctissimisque observationibus illustravit H. Habertus in *Pontificali Græcorum* Par. 1643. *fol.* II. DEMETRIUS Metropolita Cyzicenus. Scripsit historiam *de hæresi Jacobitarum*, & ejusdem sectæ *Chatzitzariorum*, qui in Armeniâ sunt, à voce Χάτζης dicti, quæ linguâ Armenâ crucem significat, eò quod rejectis omnibus imaginibus crucem solam adorare & colere dicuntur. De quibus adisis Niceph. l. XVIII. c. 54. p. 884. Hunc libellum, sed ἀνονύμως, Græcè & Latinè extulit Combefisius *Auct. Nov.* T. II. p. 261. Sed in notis ex codice Palatino vero auctori restituit. Sub cujus etiam nomine in Bibliothecâ Scorialensi extare dicitur, teste Possevino *Append.* p. 100. Habetur etiam *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 397. Demetrii Syncelli Metropolitæ Cyziceni (nostri ut videtur) *Declamatio de nuptiis prohibitis*, cui scholion in margine apponitur, quo denotatur ἀς λίαν ἀναγκαῖον τοῦτο καὶ χρήσιμον, *Opusculum valdè necessarium & utile.* Demetrius etiam Cyzicenus tùm à Joanne Scyllitzâ Curopalate, tùm à Georgio Cedreno in præfatione inter Historicos Byzantinos memoratur. Nostrum verò designari, affirmare non audeo. Denique Demetrii Cyziceni sub Michaele Paphlagone meminit Cedrenus *Hist.* p. 223, 740. An verò scriptoribus Ecclesiasticis accensendus fuerit, non constat.

ELIAS *Ecdicus*, sive Defensor Ecclesiæ, cujus inter alia, munus erat pauperum & infirmorum curam gerere, ne à potentioribus opprimerentur. In magnâ Ecclesiâ ex Decreto Heraclii Imp. numero erant decem, & ut plurimùm ex Presbyterorum ordine habebantur. Habuerunt & Latinorum Ecclesiæ & monasteria suos Advocatos & Defensores, de quibus post alios fusè agit Altaserra *Ascet.* lib. II. c. 17. p. 126. Scripsit Elias noster *Capita Ascetica* CCXLIV. Pr. Ἕξεσι πάντα Χριστιανῷ τῷ ἐρθῶς πιστεύοντι εἰς θεὸν μὴ ἀμελεμνεῖν, &c. Ex his CXXIII. Latinè edidit Jac. Pontanus ad calcem oper. Symeonis junioris Theologi, inserta deinde *Biblioth. PP.* Tom. XXII. Extant integra Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCII. *num.* iii. *fol.* 22. & *Cod.* CCLXXIV. *num.* i. *fol.* 1. ubi in fine Codicis notatur, quòd hæc capita πηγὴ ναίουσα dicta sint. Erat & alter Elias, professione monachus, cujus habetur MS. sermo θεομήτορος *in Christi nativitatem, & in SS. Patres.* Pr. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐπιλάμψει μοι τὸ πολυπόθητον φῶς. Recenset hanc Orationem L. Allatius *de scriptis Symeon.* p. 101.

EPHRAIM Chersonis (quæ Ponti urbs erat maritima ad Mæotidem paludem sita, forte non alia quàm quæ Chersonesus vulgò dicitur) Archiepiscopus, & (si codicibus quibusdam MSS. fides sit habenda) martyr, qui imperante Trajano Chersonem relegatus, ibidem martyrium subiisse dicitur. Bis meminit hujus Orationis L. Allatius *de script Symeon.* p. 93, 96. Edidit verò Gr. Lat. Joan. Cotelerius, & operum S. Clementis calci subjecit p. 837. à Surio prius Latinè edita erat *Novemb.* xxiii. Scripsit item Ephræmius tractatum *de miraculis S. Clementis*, qui ita incipit, Ἐξελθόντος Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἐκ Γαλιλαίας. Memorat illum idem Allatius *ibid.* p. 90. Quem tamen se reperire non potuisse nos monet Cl. Cotelerius.

EPIPHANIUS. I. EPIPHANIUS HAGIOPOLITA, sive Monachus Hierosolymitanus; concinnavit ad modum descriptionis situs orbis enarrationem Syriæ, Urbis sanctæ, & sacrorum ibi locorum. Hunc libellum primus Græcè & Latinè edidit, sed miserè & infœlici-

tèr, Fredericus Morellus; ad codicem Vaticanum restitutum, & correctâ versione, Gr. Lat. in lucem emisit L. Allatius *Symmict.* Part I. p. 48. II. EPIPHANIUS, Monachus & Presbyter; descripsit Vitam & tempora S. Deiparæ. Quo in opere gloriatur se omnes qui in eâdem arenâ laborârant, multis parasangis superâsse, multa se examinâsse, καὶ πὰ ἄνισα, καὶ ἑίδαμα, καὶ ἀληθῆ ex Eusebii historiâ Ecclesiasticâ, reliquisque scriptoribus & Doctoribus collegisse, appositoque cujúsque nomine in fronte, ne fides sibi denegaretur. Incipit; Περὶ τ κυρίου καὶ ἀληθῶς θεοτόκυ καὶ ἀειπαρθένυ Μαρίας πολλὰ διεξῆλον τῆς πάλαι διδασκάλων. Partem aliquam hujus libri Græcè Latinè exhibet L. Allatius *de Symeon.* p. 106. Contexuit etiam Epiphanius noster vitam, res gestas, & exitum, S. Apostoli Andreæ: Pr. Ἐπιδήπερ πολλοὶ ἀναγεγράφαντο βίυς. Vide Allat. *ibid.* p. 90.

ESAIAS Abbas, cujusnam verò monasterii, mihi adhuc est incompertum. Scripsit de religiosâ exercitatione & quiete *Capitula* XIX. quæ Græcè & Latinè edidit P. Possinus *Thes. Ascet.* p. 315. Extant Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. *num.* xxiii. *fol.* 148. Isaiæ Presbyteri & Anachoretæ Capita tria Ascetica de novitiis & Monocellitis, & de iis qui habitare volunt in Cœnobio. Sed an nostri sint, non immeritò dubitare licet.

EUBION; quis fuerit, quáve tempestate vixerit, nondùm didici. Scripsit *expositionem in Prophetas*, cujus fragmentum Gr. MS. habetur cap. 36. inter *Testimonia veterum*, quorum collectio sub nomine Damasceni, in Bibliothecâ Collegii Claromontani Jesuitarum adservatur, teste Ph. Labbeo *Conspect. Oper Damasc.* p. 50.

EUODIUS Monachus, quisquis erat, scriptis consignavit *Martyrium sanctorum & illustrium XLII. Christi Martyrum.* Pr. Φαιδρὰ μὲν τ πρώτης ἑορτῆς ἱστόρησις. Indicium facit L. Allatius *de scrip. Symeon.* p. 113. Alia etiam post se reliquit. Certè ex scriptis Euodii Monachi, quædam de Muhammede, fabulisque ab eo conflictis profert Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogmat.* Part. II. Tit. xxiv. Ut saltem Euthymio antiquiorem fuisse constat.

EUSEBIUS, Episcopus, vel, ut alii, Archiepiscopus, Alexandrinus, quem eundem cum Eusebio diacono Alexandrino, Laodiceæ in Syriâ Episcopo, qui claruit anno CCLIX. faciunt, Bellarminus, Possevinus, &c. Alii longè juniorem fuisse volunt. Aquam mihi hâc in parte hærere fateor. Macarius Alexandrinus qui vixit anno CCCCIV. scripsit quæstiones ad quendam magnum Eusebium, Archiepiscopum Alexandrinum ut suo loco notavimus; & tamen in toto Episcoporum Alexandrinorum catalogo, nullus nobis occurrit Eusebius. Quid si igitur cum Turriano illum Alexandriæ in Asiâ Episcopum fuisse statuamus? Quicquid sit, plures sub ejus nomine Orationes, à Leone Allatio, aliisque recensentur. I. *In adventum Joannis* εἰς τ Ἀδν. Pr. Ἀναγκαῖον ἔδη πάλιν σήμερον τῷ πρωὶ τὸ λόγυ. Vide L. Allat. *diatr. de script. Symeon.* p. 82. II. *In resurrectionem Domini.* Pr. Ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ κύριος, *ibid.* III. *in proditionem Judæ.* Pr. Δεῦρο λοιπὸν υἱέ μυ ἐγ ὦδί τ παραδόσας, *ibid.* p. 84. IV. *In Assumptionem Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χαίρει τὸ κύριος ἡμῶν, *ibid.* p. 91. V. *De Baptismo Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χθὲς τ γενέσεως τὸ κυρίυ, *ibid.* VI. *In secundum Domini adventum.* Pr. Μετὰ τ ἀνάληψιν τὸ κυρίυ, *ibid.* p. 99. VII. *De Eleemosyna, & in divitem*

divitem & Lazarum, habetur Gr. MS. in *Cod. Colbert.* MMCCCCXCIII. Vide du Fresn. *Ind. Auct.* p. 26. VIII. *De Jejunio Quadragesimali.* Pr. Παραγινομένης τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῆς ἁγίων νηστειῶν, θεσπίλλιον ὁ Ἀλεξανδρεῖ τῆς μακρείᾳ Εὐσεβίῳ ὑπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας λέγε. Extat Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLVII. *num.* xv. *fol.* 124. IX. *De Memoriâ sanctorum, die quodam festo, coram Alexandro habita.* Pr. Δέσποτα σὺ τιμᾶς ὑπισκοπε, &c. *ibid. num.* xxi. *fol.* 169. X. *Encomium Dici Dominicæ.* Pr. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ καθιζομένης, &c. ibid. *Cod. Hist.* LXIII. *num.* iv. *fol.* 39. iterúmque, ut videtur, *Cod.* LXVII. *num.* xiv. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CCLXIII. Est etiam Eusebius Monachus, qui scripsit Vitam S. Philippi Presbyteri Argyriensis, quam ediderunt Bollandiani *Maii.* Tom. III. p. 1.

GEORGIUS. Varii sub hoc nomine Scriptores recensendi veniunt. I. GEORGIUS ARISTINUS, historicus, ísque non recens. Scripsit, ut videtur, historiam quandam Ecclesiasticam quam citat Josephus Methonensis * Episcopus, & ex eo probat additamentum (*Filioque*) jam à secunda Synodo, tempore Damasi Papæ, Symbolo fuisse appositum. Verùm an supersit hodiè, non didici. II. GEORGIUS CHUMNUS Byzantinus, patriâ Cretensis, urbe Candacensis; contexuit historiam Rhythmicam veteris Testamenti, versibus Græco-Barbaris, ab orbe condito, usque ad Imperium Davidis & Solomonis. Pr. Δέσποτα τελευτήσαντι κύριε, ᾧ πατέρα τὸν ζάβλον σε μ' ἀπέστειλε, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLIV. *num.* ii. *fol.* 2. & in Biblioth. Joan. Susi CP. in Chartâ bibacinâ cum figuris, teste Possevino in *Append.* p. 49. Recentioris Græciæ hic scriptor est, ut ex stylo liquet. III. GEORGIUS GRAMMATICUS, non Chæro-boscus ille, qui *Grammaticalia* scripsit, & longè antiquior erat. Nostri habentur Orationes encomiasticæ II. *in S. Barbaram virginem & martyrem.* Prior sic incipit. Ἐμὲ μὲν τοῖς σὸν ἀξίοις ὑπισφαλὲς τῆς σῆς ἀξίας ἐφάπτεσθαι. Posterior ita: Ἐπειδὴ ἡ σὴ μάρτυρος παντέλασμος μνήμη, &c. Has se vidisse tum in Bibliothecâ Barberina, tum Mediolanensi, refert L. Allatius *Diatr. de Georgiis*, p. 322. qui & pleráque Georgii nostri Anacreontica carmina suavissima, varii nec inelegantis argumenti, penes se editioni parata habuisse testatur, quorum argumenta ibi recitat. IV. GEORGIUS HAGIOPOLITA, id est, ut ego interpretor, Hierosolymitanus, in codice MS. τῷ ὁσίῳ πατρὶ ἡμῶν, titulum gerit. Extat ejus Oratio encomiastica εἰς τὰς ἀσωμάτους, *in substantias incorporeas, & quarum similia in Divinis Literis absconduntur, deque sandis atque insandis.* Pr. Καὶ πάλαι τῷ θεῷ Δαυὶδ ὡς ἡμῶν πάντων θεσπιλαδίων. Hanc Latinam fecit L. Allatius, teste ipsomet *de Georgiis*, p. 316. In hâc Oratione auctor dum de Angelis eorúmque ministeriis agit, multa nova, incompta, & parùm Catholica ex ingenio suo effundit. Specimina exhibet Allatius loc. citat. V. GEORGIUS patriâ Mityleneus, quem nonnulli malè Methymnensem vocant. Scripsit Orationem *in sanctam & salutiferam D. N. Jesu Christi passionem*, quam Gr. Lat. cum notis extulit Gretserus †. Edita sunt Georgii Patricii, patriâ Mitylenei *Epigrammata* varia in laudem operum S. Dionysii Areopagitæ. Quæ an nostri sint, quærant alii. Confer Allat. *de Georg.* p. 322. VI. GEORGIUS, aliis *Gregorius* dictus, cognomento *Pardus*, Metropolita Corinthi, scripsit, uti ferunt, *expositionem*

* Respons. ad Marc. Ephes. Conc. T. XIII. p. 685. 689.

† De cruce, Tom. II. p. 659.

expositionem in Joan. cap. 21. de Thoma contrectante Dominum, postquam à mortuis resurrexerit. Plura etiam opuscula ei tribuunt Gesnerus, Simlerus, & Possevinus, quæ tamen omnia huc redeunt; nempè Georgium nostrum scripsisse expositionem *in Canones* sive *cantica Ecclesiastica festorum Dominicorum totius anni*, & in his in festum Dominicæ antepaschalis, id est, in contrectationem Thomæ, in dormitionem Deiparæ, &c. Extat Gr. MS. hæc Expositio sub Gregorii nomine Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXXVIII. *num.* i. *fol.* 1. Pluribus hâc de re agit L. Allat. *de Georg.* p. 416. ubi etiam Frisium & Possevinum miræ ἀβλεψίας & negligentiæ arguit. Ex his, expositiones in Canones Joannis Damasceni selegit, & in novam operum Damasceni editionem paravit idem Allatius. Vide ejus *Catalog. operum S. Damasceni*, ad finem *Symmict.* p. 450. Gregorii nostri Rhetorica & Grammaticalia continentur Biblioth. Vindob. *Cod. Philosoph.* VI. *num.* i. Id amplius monendum; Codicem MS. quo hæ Expositiones continentur, anno 1225. exaratum fuisse. VII. GEORGIUS CHONIADES Presbyter; scripsit ad reverendum monachum Theodulum schemata & scholia in librum Joan. Damasceni, *fontem Scientiæ* dictum. Pr. τὰ εἰωθότα ζητεῖσθαι κεφάλαια. Misit hæc scholia L. Allatius ad Joan. Aubertum Parisiensem, cum novam operum Damasceni editionem meditaretur. Vide ejus *Symmict.* p. 449. & *de Georg.* p. 341. VIII. GEORGIUS EPARCHUS, sive Africæ Vicarius, scripsit libellum ad Moniales Alexandriæ quæ ab Ecclesiâ Catholicâ defecerunt. Extare Gr. MS. hoc opusculum in Bibliothecâ Vaticanâ nos docet Possevinus in *Append.* p. 9. Verùm editum est Gr. Lat. inter opera S. Maximi, *Tom.* II. p. 339. ubi ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ παυδρίμου Ἐπάρχου Ἀφρικῆς esse dicitur, & ut videtur, ipsius Maximi est. IX. GEORGIUS, Monachus, & magnæ Ecclesiæ Chartophylax composuit *Encomium in S. Deiparæ redditionem in Templo, & dedicationem Deo factam secundùm historiam.* Pr. Φαιδρὸν τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς τὸ σύνθημα. Meminit sæpè citatus, sæpè citandus L. Allatius *Diatr. de Symeon.* p. 113. X. GEORGIUS, Monachus; conscripsit Vitas recentiorum Imperatorum à Leone Armenio, usque ad Constantinum Porphyrogennetam, qui vitam suam clausit anno DCCCCLIX. *Decembr.* ix. an verò eo tempore vixerit Georgius, mihi non constat. Eruit has Vitas, & Gr. Lat. edidit Fr. Combefisius inter scriptores post Theophanem *Par.* 1685. p. 499.

GREGORIUS, natione Bulgarus, Monachus, & Cœnobii in Oxiâ, Propontidis insulâ, præpositus; Scripsit Epistolas duas, unam ad Cæsarem Alexium Porphyrogennetam, Phœbenæ filium; alteram consolatoriam ad Dominam Theodoram Porphyrogennetam, de obitu Despotæ Anemᾶs. Habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. *num.* xiii. fol. 128. II. GREGORIUS, Monachus Sinaita; composuit *capita* XXXV. *de quiete Asceticâ, sive Monasticâ.* Incipiunt, Ἰδοὺ χεὶρ ἡ κλῖμαξ σου, &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCI. *num.* vii. *fol.* 167. Hujus operis, ut opinor, pars sunt, ejusdem *capita Ascetica* VII. quæ reperiuntur *ibid.* Cod. CXCII. *num.* xxviii. *fol.* 241.

HEGEMONIUS, Scriptor penè ignotus, cujus unus, quod sciam, meminit Heraclianus Episcopus Chalcedonensis apud Photium *Cod.* LXXXV. *col.* 204. ubi scriptores recensens, qui Manetis impietatem refutarunt, ait, Hegemonium Archelai cum Manete disputationem

nem perscripsisse. Ipsummet Archelaum acta disputationis suæ literis consignâsse nôrunt, quotquot Cyrillum Hierosolymitanum, Epiphanium, Socratem, aliósque legerint. Quin & ipsorum Actorum fragmentum non contemnendum Latinè supereſt. Hegemonium verò quis nobis dabit? Ut suspicari fas sit, Archelaum fuisse auctorem, Hegemonium postea interpretem. Refert quidem Hieronymus * Archelaum brum disputationis suæ Syro sermone composuisse, qui deinde in Græcum translatus est. Unde conceptis penè verbis jurare ausim, non alium hujusce versionis auctorem fuisse quam Hegemonium nostrum, nec aliam eam, quam quâ Cyrillus, Epiphanius, aliique olim usi sunt. Quo verò tempore vixerit Hegemonius, vel an ipsius Archelai æqualis, nullo indicio investigari potest.

* De Script. c. LXXII. p. 23

HERON, Philosophus & Confessor, condidit opus aliquod historicum, vel chronographicum. Hujus scriptoris notitiam uni Cyrillo Scythopolitano debemus, qui in Vitâ S. Sabæ ‖ cap. 77. p. 354. hæc habet, Κατὰ τὰς συγγεγραφότας χρόνους ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Ὑππολύτου τοῦ παλαιοῦ καὶ γνωρίμου τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἐπιφανίου, τοῦ δὲ Κυπρίων Ἀρχιερέως, καὶ Ἥρωνος τοῦ φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ. *Juxta tempora conscripta à sanctis nostris Patribus, Hyppolito illo antiquo Apostolorum familiari, Epiphanio Cypriorum Archipræsule, seu Archiepiscopo, & Herone Philosopho & Confessore.* Eadem *ibid.* Tom. II. habet in Vitâ Euthymii, cap. 109. p. 293. Si dùm Heronem ultimo loco ponit, ullam temporis rationem habuerit Cyrillus, verisimile est illum, Sæculo IV. præcipiti, saltem sequenti floruisse. Verùm de ipso auctore quis nobis divinabit? In tam profundo veterum silentio, plusquàm Delio natatore opus est. Inter Ægypti Episcopos qui Synodo Sardicensi interfuerunt, saltem subscripserunt, erat Hero quidam, ut ex Epistolæ synodicæ subscriptionibus liquet, ap. Athan. *Apol.* II. p. 597. Verùm hunc scriptorem fuisse quis fidem faciet? Erat Hero Thebaidis Episcopus, verùm is non Confessor, sed Apostata, qui sub Juliano Antiochiæ fidem Christi abnegavit, teste Theophane *Chronogr.* p. 43. Erat & tertius Hero, hoc circitèr tempore, Orator Athenienſis, Procli Philosophi Platonici magister, ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ τελείαν παρασκευὴν ἠσκηκώς; cujus multa historica memorat Suidas. Verùm is an Christianus fuerit meritò dubitare licet. Fortè non contemnenda erit, ingeniosa utique, Cl. Cotelerii conjectura, non alium hunc fuisse, quàm Maximum, Philosophum Cynicum, *Heronem* dictum, Gregorii Nazianzeni, ex amico adversarium, parentibus Martyrio claris ortum, ipsúmque sub persecutione Arianâ Oasin in exilium missum, quem proindè Gregorius, sub Heronis philosophi & confessoris titulo, deprædicat, ut ex *Oratione* XXIII. liquet. Certè scripsit Maximus insignem *de fide* adversus Arianos, librum, Gratiano Imperatori, Mediolani oblatum, teste Hieronymo †. Potuit & alia scribere, historica vel chronologica; Et cùm quæ adversus Nazianzenum gesserat, Maximi nomen minus gratum reddidissent, cùmque à secundo Concilio Generali nominatim damnatus fuerat, sub veteri Heronis nomine latere maluit. Sed nullus conjectandi finis est.

‖ Ap. Coteler. Monument. Tom. III.

† De Script. cap. 127.

HYPERECHIUS Presbyter & Abbas, quo loco vel tempore vixerit, non comperi. Certum est, vixisse ante Pelagium Romanæ Ecclesiæ Diaconum, qui Pontifex factus est ann. DLV. quíque librum *de Vitis Patrum* Latinè transtulit, à Rosweydo unà cùm aliis editum, in

in quo tres Hyperechii noſtri regulæ totidem verbis hodiè reperiuntur. Et certè Monachorum qui quarto, quintóve ſæculo floruerint, æqualis eſſe videtur. Extat ejus Παραινεσις Ἀσκητῶν, ſive *Exhortatio ad Monachos*, CLIX. *Capitula*, ſive regulas breviores complectens. Has Gr. Lat. extulit Fr. Combefiſius *Auct. Noviſſ.* Par. 1672. p. 315. Latinè habentur *Biblioth. PP.* Tom. XXVII. Inter Apophthegmata Patrum quæ Gr. Lat. evulgavit Cotelerius *Monument.* Tom. I. p. 701. inveniuntur Hyperechii noſtri ſententiæ VIII. quæ in hiſce capitulis, totidem ferè apicibus continentur.

JOANNES, quo nomine occurrit, I. JOANNES Chalcedonenſis Metropolita. Extant Gr. MSS. ejus quæſita & reſponſa varia circà res Eccleſiaſticas, è Marco Alexandrino, aliiſque, collecta. Pr. Εἰ χρὴ μὴ τῷ κοντακίων, &c. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCLXIII. *Demonſtratio ejus in Synodum, quæ πενθέκτη*, ſive *quiniſexta dicitur, & in Canones ipſius*, aſſervabatur in Bibliothecâ Conſtant. Barini CP. teſte Poſſevino *Append.* p. 46. II. JOANNES cognomento EUGENICUS, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus ac Rhetor. Hujus extant opuſcula duo, *Vita S. Joſephi Hymnographi*, ſive *Melodi.* Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 97. Hanc ediderunt Bollandiani *April* iii. *Oratio Encomiaſtica in S. Martyrem Jacobum Perſam.* Pr. Εἶτα πεπονηκὼς μὲν τὸν κῆρ καμάτων τῷ σώματι, ἰατρῷ τινὶ προσελθών, &c. Subjuncta eſt MS. Anthologio Eccleſiaſtico Græcorum menſis Novembris Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXVI. III. JOANNES GEOMETRA, quis fuerit, nondum comperi. Opuſcula ejus plura extant, partìm edita, partìm MSS. & ſunt quæ ſequuntur. *Paradiſus*, ſive *Hortus Epigrammatum* XCIX. *Tetraſtica* Moralia & Divina, SS. hominum ſententiis referta, complectens, quæ præfixis ſingulorum argumentis, Græcè paritèr ac Latinè extulit Frederic. Morellus, *Pariſ.* 1595. 8vo. *Hymni* quatuor prolixi verſibus Heroicis & Elegiacis in B. Deiparam; editi ſunt in corpore Poetarum Græcorum veterum Gr. Lat. *Genev.* 1614. p. 746. *Oratio in Paſſionem Chriſti.* Pr. Ἦκα ἐγὼ λοιπὸν πρὸς αὐτὸν τὸν ἀκμὴν τῷ ἄθλων ὁ λόγος, ap. L. Allat. *de Symeon.* p. 94. *Oratio ἐξόδιος in dormitionem glorioſæ Deiparæ.* Pr. Θαρρῶν μὲν τὸν λόγον ἐπ' ὀλίγον καὶ ἓν. ibid. p. 95. Hanc Orationem ſe non tantum ex Evangeliſtis & Prophetis, ſed ex Patribus atque etiam Apocryphis collegiſſe ipſe nos docet. *Sermo proſphoneticus*, ſive gratulatorius *ad S. Deiparam.* Pr. Χαίρετε τοῦτό μοι τὸ βραχὺ καὶ μέγα τοῦ λόγου προοίμιον. *ibid.* p. 114. In indice librorum Gr. MSS. Antonii Eparchii Corcyrenſis ap. le Moyn. *Var. Sacr.* Tom. I. occurrunt ſequentia Geometræ Opuſcula, *num.* v. *Hymnus* in ſanctiſſimam Deiparam verſibus Heroico-Elegiacis. Adduntur *Salutationes* in IV. Sectiones diviſæ, ſicut & alii verſus in Feſta & celebriores ſolennitates *num.* xxxii. *Confeſſio* Chriſtiana, verſibus Heroico-Elegiacis, *num.* xxxiii. *Hymnus* in S. Deiparam ſecundum libros Alphabeti *num.* xxxii. *Oratio* ad S. Deiparam, verſibus Iambicis; & alia ejuſdem *Oratio* verſibus Heroico-Elegiacis. Ubi alia carmina occurrunt de Imaginibus, aliique etiam verſus de variis argumentis utiliſſimis. In cod. Vindob. *Theol.* LXXXIX. *num.* xxxi. habetur Anonymi cujuſdam Epigramma in Joannem Geometram Hymnorum ſcriptorem, quod incipit, Κυδιμὲ Ἰωάννη. IV. JOANNES Nicææ Metropolita; vixit ante Sæculum XI. laudatus utiq; ſemel iterumq; ab Anaſtaſio Cæſarienſi lib. *de Jejunio Deiparæ*, qui claruit circa annum MXCIV. Scripſit ad Zachariam MajorisArmeniæ Catholicum, (eundem forſan, qui

Photii

Photii æqualis erat) librum *de Nativitate Domini*, quo ex Epistola Cyrilli Hierosolymitani ad Julium Romanum, nova planè atque fabulosa de Christi die Natali refert. Tractatum hunc Gr. Lat. publici juris fecit, notisque illustravit Fr. Combefisius *Auct. Nov.* T. II. p. 297. Confer quæ habet Cotelerius *not.* ad PP. *Apost.* p. 233, &c. V. JOANNES SAITA, patriâ Cretensis, domo Cydoniates. Duo tantùm ejus opera (quod sciam) hodiè supersunt. 1. Disputatio, *de Sacramento & Azymo, inter Græcos & Latinos* Gr. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* DCCXX. *num.* vii. 2. *Dialogi duo amplissimi contra Judæos.* Prior in capita XII. Posterior in duo solummodò capita divisus. Incipiunt, Φορτικὰ λίαν ἡ δυχερὴς τυγχάνει γὲ ἔσα ἡ τ Χριστιανῶν πρὸς Ἑβραίους διάλεξις. In his dialogis omnes Judæorum cavillationes & contradictiones contra fidem Christianam prolixè & solidè refellit. Extat integrum hoc Syntagma CCXIII foliorum in 4to. Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXIII. Et mirum planè videri debeat tam egregium opus lucem publicam hactenùs non vidisse. VI. JOANNES STAURATIUS Chartophylax Thessalonicensis, scripsit Orationem *de Miraculis S. Demetrii Proconsulis*, qui imperatoris Maximiani Jussu, Thessalonicæ lanceis confossus, martyrium consummavit. Pr. Ὁ λόγ. μυρίοσα Δημητρίῳ τὰ θαύματα; habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIV. *num.* vii. *fol.* 90. & Biblioth. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* xii. sed &, ni malè memini, edita est. VII. JOANNES Metropolita Claudiæ (Noricorum ni fallor, ea urbs est) scripsit Epistolam, Latinis oppositam, *de azymis & suffocatis, aliisque.* Pr. Ἐπειδή σοι μαθεῖν ἔρως τιμιώτατε πάτερ παρ' ἡμῶν τῶν ἀτιμοτάτων. Nugacem esse auctorem, & pleráque ad verbum ex Nicolao Hydruntino exscripsisse contendit L. Allatius *de Consens. Orient.* lib. II. c. 18. *num.* xviii. *col.* 871. Verum Leonis censuræ, hâc in parte, plena fides non est adhibenda. VIII. JOANNES magnæ Ecclesiæ diaconus. Supereſt Gr. MS. ejus hoc titulo Tractatus; Τίς ὁ σκοπὸς τῷ Θεῷ ὁ πρώτης τῶ ἀνθρώπῳ πλάσεως, καὶ τῆς διυτέρας ἀναπλάσεως διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Vide L. Allat *Diatr. de Psellis* p. 40. Quis fuerit, vel an plura scripserit, nondùm didici. IX. JOANNES Monachus & Diaconus, in opusculi sui titulo S. Basilii Magni discipulus, & τέκνον ὑπακοῆς, *filius obedientiæ* dicitur. Nugæ hæc, & gerræ Siculæ. Dictio, Methodus, & multa quæ tractat, Sæculum à S. Basilio longè remotum arguunt. Disciplina & ordo pœnitentiæ ab eo præscriptus, alius planè est ab eo qui in Canonicis Basilii scriptis reperitur. De Patribus loquitur, qui Basilium secuti sunt, & pœnitentiæ tempora ab eo definita diminuerunt. Sua à Basilii temporibus ipse satis apertè distinguit. Contexuit quisquis erat, *Canonarium*, quo sigillatim explicat pravos animi affectus, morbósque & pœnitentias his convenientes, necnon quæ de communione, cibo, potu, & oratione, observanda sunt, clementèr admodum definit. Stylus ei scaber & difficilis, & qui, ut rectè notat Morinus, Cacosynthetis & asperis hyperbatis abundat. Cùm eloquens videri vult, battologus est, & κακόζηλος. Præclarè videtur sibi dixisse, cum inutilem Epithetorum congeriem struxit. Ex codice Vaticano extulit hoc Opusculum canonicum, & Gr. Lat. edidit Joan. Morinus ad calcem operis *de Pœnitent.* p. 401. X. Scripsit etiam JOANNES quidam Monachus Commentarium seu Historiam S. & glorioſi Martyris Arthemii, quam ex Philostorgii historiâ Ecclesiasticâ, aliisque studiosè collegit. Pr. Τὰ τῦ μεγάλυ καὶ ἐνδόξυ μάρτυρος διηγεῖσθαι μέλλων ἀνδραγαθήματα. Confer L. Allat. *de Symeon.* p. 110. Verum hic (licet etiam monachus dicatur) cùm priori idem non est. Non desunt

qui Joanni Damascено attribuunt, ut alibi notavimus. Vide eundem Allatium in catalogo operum Damasceni, ad calcem *Symmict.* p. 452. XI. JOANNES Patriarcha Hierosolymitanus; Ecclesiæ Orientalis causam adversùs Latinorum ritus & dogmata strenuè tutabatur. Quis fuerit hic Joannes non úsque adeo constat. Erat Joannes Monachus Hierosolymitanus qui in synodo Aquisgranensi anno DCCCIX. quæstionem de processione spiritûs S. movebat, cujus meminimus in isthoc Concilio. An is posteà in Patriarcham evectus? Erat & Joannes Hierosolymorum Episcopus quem Theophanes collocat ad ann. DCXCII. Alius, quem anno circiter DCCC. benedictionis causâ, claves sepulchri Dominici, ac loci Calvariæ, claves etiam civitatis, ac Montis Oliveti cùm vexillo per duos Monachos Carolo Magno misisse testantur Annales Francorum in Vitâ Caroli M. Erat denique Joannes Patriarcha, qui Joannis Damasceni Vitam scripsisse dicitur. An hic auctor noster? Planè incerta omnia. Immò nondùm natæ, nondùm saltem adoleverant, quæ inter Ecclesiam Orientalem & Occidentalem posteà intercedebant controversiæ. Scripsit Joannes noster *Disputationem de Azymis*, quam in urbe Hierosolymitanâ, cùm philosopho quodam Latino habuit. Incipit, Τὸν πολύσωτον φασὶν γὶ σῴζεσθαι μὴ χαίρειν τῷ πόντῳ τῆ Βορρᾶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXVI. *num.* vi. *fol.* 144. Ex hoc opere quædam profert L. Allatius *contr. Hottinger.* p. 74, 97. qui mentionem etiam facit alterius colloquii cùm Latino *de Azymis*. Pr. Περὶ τοῖς παρ' ὑμῶν Εὐαγγελίοις, ὁ ἔλαβεν ὁ Χριστὸς εἰς θυσίαν τῷ πάσχα, &c. *ibid.* p. 526. Scripsit item Orationem *de processione spiritûs S.* Pr. Γίγονεν ἐν Ἐφέσῳ μὴ τὴν ἀσεβείαν Φλαβίε Θεοδοσίε, &c. Quin & Oratione de Azymis se alia quóque adversùs Latinos edidisse testatur. Unde suspicari licet ipsum Sæculo XII. vel XIII. floruisse. Joannes ille Patriarcha, qui ex Arabico Vitam Damasceni Græcè condidit, circa annum DCCCXL. claruisse putatur. Quo verò tempore vixerit, ex ipsâ Vitâ colligi nequit. Id modò constat, ipsum diù post Damascenum floruisse.

LEO, cujus neque patriam, nec tempus, nec vitæ genus, expiscari licet. Composuit collectionem præcipuarum Veteris Testamenti prædictionum de Christo, quæ ita incipit, Ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς Ἱερεμίᾳ, ἔστω ὁ θεὸς ἡμῶν ὡς λογισθήσῃ ἕτερος πρὸς αὐτὸν, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLII. *num.* 10. *fol.* 33. II. LEO magister, Proconsul, Patricius, & à Secretis in aulâ Constantinopolitanâ, vir in operibus SS. Patrum versatissimus; Ex quibus, & præcipuè ex scriptis Theodoriti, contexuit Epitomen *expositionis* in Pentateuchum Mosaicum, in librum Joshuæ, Judicum, Ruth, & IV. libros Regum. Pr. Οὐ προτίταχεν θεολογίαν ὁ Μωσῆς ἀλλὰ τὴν νηπιότητα αὐτῶν, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXVIII. Eodem modo Epitomen *Expositionis* variorum Patrum in Evangelium S. Matthæi, S. Lucæ, & in Epistolam S. Jacobi, concinnavit. Pr. Πῶς νοητέον, τὸ μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ, &c. habetur MS. ibid. *Cod.* CCCXXIV. *num.* ii. *fol.* 146.

LEONTIUS, Presbyter & Præpositus Monasterii S. Sabæ in urbe Româ, in Acta retulit vitam & miracula S. Gregorii Agrigentinorum in Siciliâ Episcopi, qui nondùm Episcopus Concilio V. Oecumenico interfuit, & sub Mauritio Imperatore præcipuè claruit, de quo frequentèr agit Gregorius M. in Epistolis suis. Pr. Φοβερὸν καὶ ἀκαταλλητον θαῦμα ἡ τῆ ἀκουμένη ὠφέλημα. Extat hæc Vita Gr. MS. in

Codice

Codice Colberteo MDCLXXVII. Vitam hujus Gregorii Anonymam Latinè extulit Surius ad *Novemb.* xxiii. sed à nostrâ diversam, saltèm à Metaphraste insignitèr interpolatam. Plures sunt Leontii inter Scriptores Ecclesiasticos de quibus suo loco dictum est. Interim liceat mihi hâc occasione corrigere errorem Bern. Mallincrotii, qui in *Paralipomenis* * ad Vossium *de Hist. Græc.* Leontium quendam Magnesianum Historicis Græcis accenset, idque auctoritate Alemanni in *not.* ad Procopii Anecdota adstruit. Leontius is erat, Magnesiæ in Asiâ Episcopus, qui Conciliabulo Ephesino, anno CCCCXLIX. & Synodo Chalcedonensi CCCCLI interfuit. Verùm longè fallitur Mallincrotius. Nihil quippè aliud dicit Alemannus quam Leontium referre, fuisse *XXVII.* Ephesi Episcopos, à S. Timotheo usque ad Marciani imperium. Id quod in Concilio Chalcedonensi Act. XI. *Col.* 699. disertè tradit ipsemet Leontius. Historicam verò Episcoporum Ephesinorum Successionem in Opere à se compositio Leontium scripto tradidisse, nemo ante Mallincrotium unquam somniavit.

* Pag. 38.

MACARIUS, cognomento CHRYSOCEPHALUS, vetustâ & illustri familiâ oriundus, Philadelphiæ Archiepiscopus factus est, cujus neque ætatem, neque res gestas, omni adhibitâ diligentiâ, indagare potui. Erat quidèm Macarius Philadelphiensis Episcopus, Philothei Patriarchæ CP. æqualis, unus ex tribus Imperatori propositis, ex quibus Patriarcha eligeretur, de quo Cantacuzenus l. IV. c. 37. p. 859. Verùm Chrysocephalum de quo agimus, hunc fuisse non audeo affirmare. Erat Macarius noster πολυγραφὸς, in scriptis SS. Patrum admodùm versatus, etsi nihil, quod sciam, hactenùs lucem viderit, præter unicam orationem *in exaltationem S. crucis*, quam immenso operi suo *de Cruce* p. 1289. Gr. Lat. inseruit Gretserus. Sed plurima latent MSS. quæ ex L. Allatio (cui tot recentioris Græciæ scriptorum notitiam debemus) & aliundè, brevitèr recensebimus. Sunt igitùr orationes XIV. in festa Ecclesiæ, nempè (1.) *in* IX. *ordines Angelorum & in S. Michaelem.* Pr. Ἀεί μὲν ἡ τῶν ὁρωμένων ἀνωρέστεια. (2.) *In magnos Angelorum principes Michaelem & Gabrielem.* Pr. Ἤδη μὲν τὰ θεαν δυναμεις φίλτρα. (3.) *In venerandum festum occursûs sive ὑπαπαντῆς.* Pr. Φαιδρὰ τὴ ἑορτῆς τὰ προπύλαια. (4.) *In solennitatem Ὀρθοδοξίας.* Pr. Τίς ὁ ἦχος τῶν ἑορταζόντων. (5.) *In Dominicam tertiam jejuniorum, quâ peragitur adoratio crucis.* Pr. Μεγάλε μὲν ἡ παροῦσα ἡμέρα. (6.) *In festum Palmarum.* Pr. Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών. (7.) *In S. & gloriosam Christi Resurrectionem.* Pr. Χαρᾶς ἐπίθεσις ἡ παροῦσα πανήγυρις. (8.) *In mulieres unguenta ferentes, & in Joseph ab Aramathea*, &c. Pr. Τῆς παρούσης ἡμέρας τὰ Εὐαγγέλια. (9.) *In Ascensionem Domini Deique nostri I. C.* Pr. Μεγάλη τῆ ἡμέρας ἡ δύναμις. (10) *In S. Apostolum & Evangelistam Joannem Theologum, & Theologiam Evangelicam per eum nobis traditam.* P. Ἀποστολικὴν ὑπόθημίαν ἀυφημῆσαι προθέμενος. (11.) *In Joannis Baptistæ Præcursoris nativitatem.* Pr. Ἰωάννῃ τῇ φωνῇ τὸ λόγε τὸς λόγος ἀνατίθημι. (12.) *In Christi Transfigurationem.* Pr. Θεὸς κύριος ἐπ' ὄρες ἐπέφανεν. (13.) *In Joannis Præcursoris decollationem.* Pr. Πάλιν Ἰωάννης ὁ μέγας ἡ προδρομος τὸ λόγε φωνή. (14.) *In Exaltationem crucis.* Pr. Ἐμοὶ μὲν Χαριέστατον ἁπάντων. Quæ ea est quam fine mutilam edidit Gretserus. Has omnes orationes MSS. penès se habuisse profitetur L. Allatius *de Concil. Florent. adversf. Creyghton.* p. 681. alibique eas enumerat *Diatr. de script.*

Symeon. p. 83, 88, 94, 96, 97, 99, 105, 111, 113, 114. Scripsit etiam Macarius brevem, sed accuratam *expositionem* in canones Apostolorum & Conciliorum, quam dum Chii moraretur, se legisse testis est idem Allat. *adv. Creyght.* p. 680. Legit etiam ejusdem Macarii *magnum Alphabetum*, in Lucæ Evangelium sermonibus & libris XXIV. comprehensum, totidem nempe quot sunt Alphabeti Literæ, ut appareat Christum esse A. & Ω. *Principium* & *Finem.* Ex SS. Patribus Chrysostomo, Nazianzeno, Basilio, Athanasio, Cyrillo, &c. collectum est. Magnam Proœmii partem profert Allat. *ibid.* p. 682. Ex hoc Proœmio liquet ipsum eodem modo *expositionem* in Genesin concinnâsse, in duos Tomos divisam, quorum primum *Cosmogeniam*, secundum Patriarchas nominavit. Sed omnem ejus diligentiam superavit absoluta ejus in sanctum Matthæi Evangelium elucidatio ex veterum commentariis compilata, tribus voluminibus comprehensa, quorum quodlibet XX. libris conflatur. Vasti hujus operis pars prima in XX. sermones distributa habetur Græcè MS. Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLVI. Vide *Catal.* MSS. p. 20. ubi sermonum tituli Græcè exhibentur. Denique nè hoc etiam omittam: Matthæi cujusdam Chrysocephali *carmina Iambica*, & ejusdem, an alterius, Chrysocephali tractatum de vitæ Humanæ termino, Pr. Οἱ λέγοντες ὅτι ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ, &c. recensèt Allat. ubi suprà, p. 684.

MARCUS Hieromonachus, Monasterii S. Sabæ præpositus, scripsit Sermonem in Vitam & Miracula S. Gregorii Agregantinorum Episcopi. Pr. Σοφὸν κῆ ἀκαπάλυπτον χρῆμα καὶ τῇ ἐνεργείᾳ ὠφέλιμον. ap. Allat. *De Symeon.* p. 109. Confer quæ habentur supra in *Leontio.* Composuit item *Declarationem dubiorum in Typico occurrentium*, divisam in capita XCV. editam in *Typico* Græcorum *Venet.* 1643. *fol.* Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXV. *num.* ii. Marci Monachi (nostri ut videtur) versus *Iambici* in Psalterium, qui ita incipiunt; Ἡ Δαβιτικὴ τῶν μελισμάτων χάρις, &c. item *Cod.* CCIII. *num.* v. *fol.* 34. Marci cujusdam Epistola ad Patriarcham CP. *de Constantiâ*, adversus persecutionem orthodoxæ fidei. Verùm nostri esse affirmare non audeo.

MATTHÆUS. I. MATTHÆUS *Angelus*, *Paranetus* dictus, dignitate Quæstor, Ecclesiæ suæ causam contra Latinos strenuè tutabatur. De tempore quo vixerit, incerta omnia. Recentissimum & patriâ Rhodium facit, & paulò ante Concilium Florentinum claruisse affirmat, Joan. Sambucus, sed levi ratione fultus. Multò antiquior mihi videtur, nec alius forsan quàm *Panaretus* ille Protovestiarius, cujus meminit Pachymeres, lib. V. cap. 17. & 21. anno MCCLXXIII. ab Imperatore Michaele Palæologo unà cùm IV. aliis Legatis ad resarciendam Ecclesiæ concordiam, Romam ad Gregorium X. missus. Hoc modo Thomæ Aquinati, contra quem toties calamum strinxit, ætate par erit. Ut ut sit, scripsit plurima quæ sequuntur. 1. *Antithesis* contra Thomam Aquinatem de processione Spiritûs Sancti; Pr. Περάμων ὁ ἀντιθέσεως, &c. 2. Contra eundem *de igne Purgatorio*; Πῶς ἔστιν ὁ ἐκδικὸς τόπος ἵνα αἱ ψυχαὶ καθαίρονται πῦρ, &c. 3. Dissertatio contra Latinos *de primatu Papæ.* 4. Refutatio *sex capitum* à Latinis editorum in defensionem processionis Spiritûs S. ex Patre & Filio. 5. *Demonstratio* in quot absurditates Latini necessariò incident dum Spiritum S. etiam à Filio procedere asserunt. 6. *Dissertatio* de aliis XXII. absurdis erroribus Latinorum. 7. Dissertatio contra Latinos, *de Primatu Papæ.* 8. Dis-

8. Dissertatio contra Latinos, *de Azymis*. Omnia hæc opuscula continentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CII. Verùm in indice codici præmisso XXII. opuscula enumerantur. Integra, nì fallat catalogus, opuscula XX. habentur MSS. inter libros Seldenianos Biblioth. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXVIII. II. MATTHÆUS, patriâ Jatrus (Propontidis ea insula erat) professione Hieromonachus, vel ut ipsius verbo utar, Μοναχὸς θύτης, *Monachus sacrificulus*. Vixit saltem sæculo XII. vel potiùs sequenti, cùm dignitatum quarundam vocabulis utatur, quæ vix ante hæc tempora nata sunt. Contexuit versibus politicis *Catalogum Officiorum* magnæ Ecclesiæ CP. & ad eundem modum *Catalogum Officiorum* Aulæ Imperatoriæ CP. Hæc duo opuscula, quæ in codice quodam MS. Matthæo Blastaræ tribuuntur, (vide du Fresn *in Indic. Græc.* p. 55.) Græcè & Latinè cum notis edidit Jac. Goarus cum Georgio Codino *de Officiis CP.* Paris. 1648. p. 8. & 38. Ejusdem planè, ut opinor, sunt *quæstiones & causæ Matrimoniales*, quæ integrum penè Juris Græco-Romani librum VIII. à p. 478. usque ad p. 519. occupant. Extat MS. in Bibliothecâ Vaticanâ Matthæi Hieromonachi ἐξήγησις, seu expositio in Divinos canones, & de Paschate ap. Possevin. in *Append.* p. 12. & in Bibliothecâ Fontis-Bellei propè Paris. *Contra Judæos* libri V. *ibid.* p. 96. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* XXXIII. *num.* i. scripsit etiam Hieromonachus noster tractatum *de Azymis*, quem citat L. Allatius *de Conc. Florent.* p. 434. iterúmque p. 331. In Biblioth. Vindob. *Cod. Philosoph.* CXCIX. *num.* ii. habetur Gr. MS. Matthæi cujusdam tractatus Theologicus *de SS. Trinitate*; nostri verò an sit, dicant alii. III. MATTHÆUS, Ioniæ & Asiatidis terræ Episcopus. Extat ejus Epistola ad magnum magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylacem, quæ ita incipit, Φθάνοντος τῆς πόλεως ἐξώντης, &c. Habetur. Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIV. *num.* xiv. à fol. 138. ad 145.

MAXIMUS Monachus, cujusnam verò cœnobii non liquet, scripsit ad Nicephorum magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylacem, *Quæstiones Sacras Miscellaneas*, seu περὶ διαφόρων κεφαλαίων. Extant Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XI. *num.* iii. à *fol.* 51. usque ad *fol.* 58.

MICHAEL, Synodorum in Phrygiâ Episcopus, scripsit expositionem maximorum Miraculorum SS. Archangelorum. Pr. Πολλὰ καὶ μεγάλα τῆς σωμάτε, καὶ μεγαλοπρεπῶς Ἀρχαγγελικῆς σε. Vide L. Allatium *de Symeon.* p. 107.

NECTARIUS Hieromonachus scripsit carmine librum de Abbatibus, qui ante eum claruerunt. Extat Græcè MS. in codice Regio Parisiensi MMCXCVIII. ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 235. neque de eo aliquid amplius novi.

NICEPHORUS URANUS, Magister Antiochiæ, in literas misit Vitam S. Symeonis junioris Stylitæ, qui monasterii in monte Θαυμαστῷ propè Antiochiam, præpositus erat. Ediderunt Bollandiani ad diem *Maii* xxiv.

NICETAS, Ecclesiæ Nicænæ chartophylax, librum scripsit *de Schismate* inter Ecclesiam Græcam & Romanam, quibus nempè temporibus, & quibus de causis Ecclesia Romana à Græcâ secesserit. Extat

tat Græcè MS. Cod. Regio Parisiensi CCCXXXIV. indicante du Fresnio in *indice Auctorum*, quem Glossario Græco subjecit, p. 30. Idem ante du Fresnium pridem memoraverat Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 89. qui subdit, in Sfortianâ Bibliothecâ titulum fuisse, Nicetam *de Azymis, & Sabbatorum jejunio, & nuptiis Sacerdotum.* Ex opere de Schismate quædam profert L. Allatius, *de Synodo Phot.* p. 203. II. NICETAS Rhetor & Philosophus; an idem sit qui *Nicetas David* Paphlago, *Philosophus* etiam dictus, qui claruit anno DCCCLXXX. nondum didici. Sub ejus nomine plures orationes, hactenùs quod sciam, ineditas recenset L. Allatius *Diatr. de Script. Symeon.* quæ sequuntur. I. *In gloriosam Martyrem Pantieleemonem*, p. 96. Pr. Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ φησὶν ὁ μέγας. II. *De certamine, & de inventione & translatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris*, ibid. p. 102. Pr. Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Σωτὴρ πάντων. III. *Encomium in magnum Nicholaum Myrobleptem & Thaumaturgum.* ibid. Pr. Ὁ μὲν θεοπάτωρ Δαυὶδ τὸ ἀεὶ θελὲς καὶ μετάρσιον. Hæc Oratio Nicetæ Rhetori Paphlagoni inscribitur. IV. *In S. & illustrem Apostolum Jacobum*, ibid. p. 108. Pr. Γρεώην μὲν ἡμᾶς ἡ ζῶσα τῆς ἀληθινῆς θεολογίας πηγὴ. V. *In Timotheum Apostolum.* ibid. p. 111. Pr. Τί ἦ Τιμόθεος. Τοῦτο γὰρ μὴ τοὺς Ἀποστόλους. VI. *In SS. & glorioſos XII. Apostolos*, ibid. Pr. Τὶ καλὴ ἐκκλησίας ἡ τάξις, τὶ πρπνὴ τῆς ἐπ' αὐτῆς. VII. *Encomium in S. Martyrem Theodorum*, ibid. Pr. Τί λαμπρὰ ἡ διαγὼς ἡ σὴ ἡμέρας χάριν. Hæc Oratio Nicetæ Episcopi Paphlagoniæ nomen gerit. VIII. *In SS. & Thaumaturgos ἀναργύρους Cosmam & Damianum*, ibid. p. 114. Pr. Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῆς δυνάμεων. IX. *In SS. & illustres Martyres Cyricum & Julittam*, ibid. p. 115. Pr. Ὥσπερ ἐκ ἑνὸς συνεχόμενον τῷ κυρίῳ ἰουδαίων. III. NICETAS SCUTARIOTA, cujus extant homiliæ tres. I. *In Dominicâ Orthodoxiæ habita.* Pr. Καὶ οἱ ἀφ' ἡμῶν κλίμακος ὅτι τίνα ὑψηλοτάτην φιλοσοφίαν ἀνατρέχειν βυλόμενοι, &c. II. *In illud S. Joannis*, cap. XII. Jesus ergo ante sex dies Paschæ venit, &c. Pr. Ὁ μὲ νῦς τῶν προκειμένων ἡμῖν εἰς ἑξήγησιν εὐαγγελικῶν ῥημάτων ἓν σήμερον, &c. III. *In principium Evangelii S. Joannis.* Pr. Τῷ πνεύματος ἡ δύναμις ἐν ἀδενείᾳ τελειοῦται, &c. habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LXI. *num.* ii. *fol.* 169. Scripsit etiam Scutariota *Scholia*, sive annotationes in Nicetæ Choniatæ Thesaurum Orthodoxum. Vide libros V. quos Latinè in lucem emisit Petrus Morellus, ubi hinc inde reperiuntur. Epistolæ etiam ejus MSS. in codice Reg. Paris. DXCIV. asservantur, teste Labbeo *Bibl. Nov. MSS.* p. 101.

PANTALEON Magnæ Ecclesiæ CP. Diaconus & Chartophylax. Ætas ejus mihi quidem parùm certa. Sunt qui illum ad medium Sæculi XIII. referunt, eique ascribunt tractatum *contra Græcorum errores de Processione Spiritus S.* &c. editum Constantinopoli in ædibus fratrum Prædicatorum anno MCCLII. Verùm qui tractatum illum primus in lucem emisit, P. Stuartius in *Auctuario* suo, p. 555. Anonymum edidit. Ediderunt & sub Anonymi titulo novissimi Bibliothecæ Patrum Curatores, Tom. XXVII. Etsi Tomo præcedente in monitione ad Lectorem, ubi de Manuele Calecâ agunt, Pantaleonem Auctorem perhibent. Vidit id vir his literis haud leviter imbutus, Joan. Ciampinus, * nihilominus tanquam Anonymum constanter citare pergit. Extant utcunque ejus orationes II. *In glorioſam Domini nostri*

* De Azym. & Ferm. c. 1. p. 14.

transf.

transfigurationem, quas Gr. Lat. edidit Combefisius *Auct. Nov.* T. I. *col.* 1759. qui secundam priori elegantiorem, & fortè non ejusdem esse auctoris judicat. Narrationes *de miraculis S. Michaelis* habentur Græcè MSS. in codice Regio Parisiensi MCCCCLXXIII. Vide etiam Allat. *de Symeon.* p. 99. & p. 103. Latinè ediderunt Surius, Lippomannus, alii. Pantaleonis orationem *in exaltationem Sanctæ Crucis*, Gr. Lat. edidit Gretserus *de Cruce* Tom. II. *col.* 1233. Verùm hic Monasterii Byzantinorum Presbyter esse dicitur. Sed id, ut rectè alibi notat Combefisius, inde accidere potuit, quod ex Diacono CP. Presbyter Monasterii factus sit. In catalogo Jac. Marmoretæ CP. Pantaleonis Diaconi Orationes panegyricæ totius anni, sive XII. Mensium, in festos & Dominicos dies extare dicuntur. Vide Possevin. *Append.* p. 48. Quædam etiam Pantaleonis nostri opuscula habentur Latinè Biblioth. PP. *edit. noviss.* Tom. XII.

PERDICCAS, Protonotarius Ephesinus, scripsit versibus politicis, *expositionem* spectaculorum Dominicorum, & memorabilium quæ Hierosolymis videntur. Hanc primus edidit Fredericus Morellus Parisiensis; accuratius verò Græcè & Latinè L. Allatius *Symmict.* Part. I. p. 65. qui & Anonymum quendam, qui *de locis Hierosolymitanis* prosâ scripsit, Græcè & Latinè subnexuit.

PETRUS. I. PETRUS Damascenus, vitæ instituto Monachus. Extant ejus non pauca inedita; *Tractatus* IV. sive *Eclogæ* ex variis scriptoribus. I. *Sylloge Miscellanea.* II. *Excerpta* ex Chrysostomo *de Humilitate*, &c. III. *De mandatis Divinis.* IV. *De tribus facultatibus Animæ*, Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CXXXIII. Tractatus *de septem operationibus quibus mens ad Deum elevatur.* Pr. Φύγε τὸν ἀνθρώπους καὶ σώζῃ. ibid. *Cod.* CCXIII. Ex libro quodam ejus Ascetico excerpta varia. Pr. Ἀρχὴ μὲν παντὸς ἀγαθοῦ ἡ ἐκ Θεοῦ δεδομένη φυσικὴ γνῶσις, &c. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. *num.* XX. *fol.* 45. Ex libro ejus quodam Λόγοι ψυχοφιλεῖς, *sermones animæ utiles.* Pr. Τετή ἔξιν ἀγρυπνία σύμμετρος τὸ ἦμυν εἰς ψαλμῳδίαν, &c. Ubi in titulo S. Petrus Damascenus dicitur, ibid. *Cod.* CC. *num.* ii. *fol.* 69. Confer Lambec. *Comment.* l. IV. p. 200. *Alphabetum* ejus in codice *Colbertev*, MMMMDVI. MS. asservari testis est du Fresnius in *Ind. Auct. Græc.* p. 31. quid verò continet, non indicat. II. PETRUS Argivorum Episcopus contexuit Orationem *in S. & glorioſos Anargyros & Thaumaturgos Cosmum & Damianum.* Pr. Ἄσπρος μὲν ἀεὶ δικαιοῖ τὴν χρεὼν μάτι προσταχυόμενος πρὸς δίαμα κινδύνου μέγα, indicante L. Allatio, *de Symeon.* p. 83.

PHILO Rhetor & Philosophus, scripsit historiam Ecclesiasticam, quam laudat Anastasius Sinaita initio *Demonstrationis historicæ de magnâ & angelicâ summi Sacerdotis dignitate*, his verbis; Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Φίλωνος τοῦ φιλοσόφου εὗρον τὸ τοιοῦτον ὅτι ἦν, &c. Ubi ex ea profert historiolam de Presbytero quodam ab Episcopo suo excommunicato, qui postea martyrium passus, capsulâ inclusus, & in ecclesiâ positus, quiescere non potuit, donec à proprio Episcopo (ut per somnum monuerat) anathematis vinculo solutus fuerat. Extat hic Anastasii libellus ἀνέκδοτος. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXIV. *num.* XX. *fol.* 118. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLXXXV. *num.* ii. & alibi non semel. Hujus Philonis, ejúsve historiæ meminit nemo ante Anastasium

stasium, nemo postea, unicum si excipias Michaelem Glycam, Part. IV. *Annal.* in Leone Isaurico, *Edit. Paris.* p. 282. qui tamen ipsum Philonis opus proculdubio non vidit, sed integram quam habet narratiunculam, seu mavis fabulam ex oratione Anastasianâ, tacito licet nomine, ad verbum excripsit. Erat ergo Philo, Anastasio, qui claruit anno DLXI. antiquior, & tamen vixit postquam cessaverant Gentilium persecutiones, ut initio fragmenti ipse satis innuere videtur; ac proindè sæculo quarto, quintóve vixisse necesse est. De auctore ipso quis fuerit, difficilis est disquisitio; ut Delio natatore opus sit. Οὐ μάντις εἰ ἢ πάφαινε γνῶναι σαφῶς. Interim divinare fas est. Inter Episcopos qui anno CCCXLVII. synodi Sardicensis epistolæ subscripserunt, ap. Athan. *Apol.* II. p. 596. erant Philones duo, uterque in Ægypto Episcopus. Verùm hos in scriptorum numero ponendos esse, quis fidem faciet? Auctor Prædestin. *de Hæres.* cap. xxx. p. 31. ubi de *Alogis* agit, meminit Philonis Episcopi, qui hæreticos istos sæpe profligavit. Verùm si vixerit is, quo tempore orti sunt Alogi, nostro longe antiquior erat, nec ullam plânè fidem meretur iste Anonymus, quem nomina propria non rarò pro libitu fingere, haud levis suspicio est. In Indice librorum MS. quem Regi Galliæ obtulit Anton. Eparchus Corcyrensis, *num.* xiv. occurrit opusculum Philonis Philosophi, περὶ μετανοίας. Ut & Defloratione variarum enarrationum de creatione mundi. An ex Philone Hebræo excerpta sint, nôrunt qui codicem ipsum inspicere possunt. Erat & Philo Monachus, cujus extat meditatio Ascetica *contra Pulchritudinem Mulierum*, quæ ita incipit; Εἶδον κάλλος γυναικὸς βασανίζον με ἢ Ἀράνοιαν, &c. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXV. *num.* xv. Verùm is longè recentior mihi videtur. In re omnium obscurissimâ, de quâ altum silent omnes scriptores Ecclesiastici, liceat mihi, bonâ cum lectoris veniâ, conjecturam meam hoc loco proponere. Quid ni igitur dicamus auctorem nostrum alium non fuisse quam Philonem, Carpasii urbis in Cypro Episcopum, ab Epiphanio ordinatum, cui etiam Episcopatûs sui curam commisit, cum & Romam & Constantinopolim proficisceretur. De quo, ejúsque *in Cantica* commentario, diximus alibi ad ann. CCCCI. Præter hunc, Philonem alium inter scriptores Ecclesiasticos, hisce præsertim sæculis, frustra quæras. Conjecturæ nostræ haud parùm favet, quod de Philone Carpasiote disertè dicat Polybius Rhinocurorum Episcopus, posterioris partis vitæ Epiphanianæ scriptor, cap. 49. fuisse ipsum κληρικὸν ἐκ ῥητόρων, *Clericum ex ordine Rhetorum desumptum*, quorum quidem erat antiquitates Sacras & Ecclesiasticas excutere & pertractare. Quo rectiùs hæc intelligantur, observandum erit, Rhetores non modo apud Forum, & in Rostris declamitâsse, sed & dignitatem quandam & officium Ecclesiasticum constituisse. Erat enim in quavis fere majori Ecclesiâ Rhetorum schola, ex reditibus istius Ecclesiæ sustentata, qua juniores clerici ad futuras sacri ordinis functiones promovendi, sacris literis & disciplinis Ecclesiasticis erudiebantur; Ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, *i. e.* juventutis Ecclesiasticæ magister, ut de Manuele Holobolo Pachymeres, lib. V. cap. 12. qui etiam Georgio Acropolitæ in hoc munere successit, cui illud ab Imperatore impetravit Germanus Patriarcha, eo nomine in collegium cleri cooptato; cujus proinde curæ commissi sunt adolescentes Ecclesiastici, disciplinis liberalibus, sacrisque studiis, in ludo isto Literario operam daturi, uti expresse nos docet idem Pachymeres, lib. IV. cap. 14. Inter officiales magnæ Ecclesiæ CP. ap.

Codin.

Codin. cap. 1. xxv^tum. locum obtinet Rhetor. Et Georgius ὁ Ῥήτωρ τῆς Μητροπόλεως Ἄινου, καὶ ἐκδικὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας memoratus Cl. Hodio *præmonit. ad Malal.* Certè vix aliud nomen in Scriptis Ecclesiasticis, quam illud Rhetoris frequentiùs occurrit. Qui huic Scholæ præfuit Ῥήτωρ τῆς Ῥητόρων, διδάσκαλος & μαίστωρ τῶν Ῥητόρων, & ὁ μέγας Ῥήτωρ dictus est: cujus non unum exemplum dabit Du-Fresnius in voce Ῥήτωρ. Et *Cod. Baroc.* CXXXI. Anonymus orationis encomiasticæ auctor Ῥήτωρ τῶν Ῥητόρων καὶ διδάσκαλος τῶν διδασκάλων appellatur. Et dignitas quidem erat satis splendida. Hinc τὸ λαμπρὸν ῥητορεῖον vocat Matth. Iatrus *de offic.* p. 8. & de Michaele Thessalonicensi Nicet. Choniat. in *Manuel.* l. VII. *num.* v. τὸ ῥητορικὸν θρόνον κοσμῶν, *qui Rhetoris thronum ornavit.* Jam verò Rhetorum munus erat, teste Codino cap. citat. εἰς τὸ ἑρμηνεύειν τὰς γραφὰς, *scripturas interpretari.* Unde Michael Thessalonicensis in Testamento suo ap. Allat. *de consens.* lib. II. cap. 12. *num.* 15. se μαίστορα τῶν ῥητόρων, διδάσκαλον τῶν Εὐαγγελίων, Magistrum Rhetorum, Evangeliorum doctorem nominat. In Auctoris incerti explicatione officiorum magnæ ecclesiæ, quæ ad calcem Codini, *Edit. Par.* p. 315. exhibetur, doctoris (τοῦ διδασκάλου) munus est *Evangelium & Psalterium explicare,* κρατῶν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς ἐπισκοπῆς, *curámque habere scholarum quæ in Episcopio sunt*; ut nil mirum si *Doctor* & *Rhetor* haud rarò conjungantur. Post sacras literas, Ecclesiasticas præcipuè, explicabant Rhetores, & vel historiam Ecclesiasticam proprio marte condiderunt, vel ab aliis scriptam, in Epitomen redigebant, & quæ exinde excerpebant, discipulis & auditoribus suis, ore tenus tradere solebant. Hinc notare fas est, omnes pene scriptores qui Rhetorum nomine nobis veniunt, historiis Ecclesiasticis illustrandis, ut plurimùm incubuisse. Hinc natum forsan Socrati historiæ Ecclesiasticæ scribendæ studium, qui in scholâ Rhetoricâ Troili Sophistæ educatus videtur. Zacharias Rhetor, qui claruit an. CCCCXCI. scripsit historiam Ecclesiasticam, de quâ Euagrius lib. III. cap. 7. & alibi sæpiùs. Joannes Rhetor Antiochenus, historiographus, claruit anno DXXVI. cujus meminit Euagrius lib. IV. c. 5. & alibi non semel. Nicetas Rhetor, cujus tot habemus hodiè Vitas & Encomia Apostolorum & SS. Patrum partìm edita, partìm MSS. Joannes magnæ Ecclesiæ Diaconus & Rhetor, vitæ Josephi hymnographi conditor. Istiusmodi Rhetor fuisse videtur Nicephorus Callisti, cujus historia Ecclesiastica, & ex historiis Ecclesiasticis excerpta pene infinita supersunt hodiè, qui à teneris unguiculis in Ecclesiâ S. Sophiæ CP. educatus erat, victum & domicilium per multos annos ibi consecutus. Ubi ex infinitis quæ eo in loco reposita erant voluminibus & commentariis Collectanea sua ecclesiastica collegit & digessit, uti ipse nobis auctor est, *Præfat. hist. Eccl.* p. 37. Ex his liquet Rhetoris fuisse historias Ecclesiasticas evolvere, tractare, excerpere, prælegere; discipulorum ex ore dictantis magistri excipere, & in commentarios referre. Inde ea quæ in scriptis Veterum, tùm sacrorum, tùm profanorum toties occurrit formula, ἀπὸ φωνῆς. Leontii Byzantini historia sectarum ἀπὸ φωνῆς Θεοδώρου; Vita S. Epiphanii ἀπὸ φωνῆς Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Eclogæ Philostorgianæ ἀπὸ φωνῆς Φωτίου τοῦ πατριάρχου; Excerpta historiæ Ecclesiasticæ Theodori Lectoris ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου; Ex Eusebii historiâ Ecclesiasticâ ἀπὸ φωνῆς ejusdem Nicephori; Breviarium hist. Ecclesiasticæ Theodoriti ἀπὸ φωνῆς ejusdem; Vita S. Patapii ἀπὸ φωνῆς Andreæ Cretensis Archiepiscopi; & mille istiusmodi exempla quæ

Codices MSS. curioso lectori suppeditabunt. Cùm igitùr (ut rem in pauca contraham) Philo Carpasiotes in Ecclesiâ Constantiensi Rhetoris obibat munus, verisimile est ipsum pro muneris sui ratione historiam hanc ecclesiasticam condidisse. Quòd verò philosophus vocatur, quid mirum? cùm vox ista non monachos modò, & arctioris vitæ cultores denotare cœpit, sed & omnes præsertìm in clero constitutos, qui ad reconditiorum literarum studium animum appulerunt. Hinc Nicetas Rhetor & Philosophus, & ne tritis nimium immoremur, Michael Psellus quâ erat eruditionis famâ, ὁ τῶν φιλοσόφων ὕπατος, *Philosophorum princeps* vulgò dicebatur. Habuit verò & Palatium suos philosophos, suos rhetores; philosophos, qui Divinarum, humanarúmque legum cognitione instructi, Imperatori, datâ quâvis occasione, assisterent; Rhetores, qui Imperatoris vice, dicendi facultate pro re natâ uterentur. Hinc ap. Anonymum *de officiis*, quem ex *Cod. Mazar.* edidit Goarus ad *Codin.* p. 42. φιλοσόφων ὕπατος, & ῥητόρων πρῶτος inter ordines Palatinos locum habent. Hæc de re satìs obscurâ dicenda habui, meliora, certioráve docentibus aures faciles ac benevolas lubens commodaturus. Rem forsan faciliùs expediret Leonis Allatii liber *de Philonibus*, si toties promissus in lucem publicam prodiisset.

PHILOTHEUS; quisquis fuerit, *Sancti* nomine insignitus, scripsit sermonem περὶ τῶν ἐντολῶν, *de mandatis Domini nostri Jesu Christi*, quem Græc. Lat. extulit P. Possinus in *Thesauro Ascet.* Paris. 1684. p. 326. Suspicari quis possit, hunc fuisse Philotheum illum Patriarcham CP. qui claruit anno MCCCL. Verùm præter alia quæ notat Possinus, reclamat ipse codex MS. unde desumptus est hic sermo, qui annorum saltem quingentorum ætatem præ se fert.

PROCOPIUS Diaconus & Chartophylax, scripsit *Encomium* Divinorum Arch-angelorum Michaelis & Gabrielis. Pr. Ἀγγελικὴς πανηγύρεως ἡ παρουσα συναθροίζει. Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 87. *Encomium in S. Apostolum & Evangelistam Joannem.* Pr. Ἀποστόλου ὁ τὴν φαιδρὰν ταύτην συγκροτήσας πανήγυριν. Extat MS. *Cod. Baroc.* CCXL. *Encomium in S. Apostolum & Evangelistam Marcum.* Pr. Πάλιν Ἀποστολικὰ κατασκάπτει πανήγυρις, &c. L. Allat. *ibid.* p. 104. Hæc Procopii Opuscula ediderunt Bollandiani *Apr.* XXV. Sermo in *celebrationem S. & venerabilium imaginum* asservatur Græcè MS. in Bibliothecâ V. C. Eusebii Renaudoti. Meminit Cl. du Fresnius in *Indic. Auct. Græc. MSS.* p. 32.

STEPHANUS, Ephesius, an fortè Stephanus ille Episcopus Ephesinus qui anno CCCCLI. Concilio Chalcedonensi interfuit, & ex codice Canonum Ecclesiæ universæ nonnulla relegit *Act.* XI. vel quis alius longè recentior. Certe in titulo codicis Palatini Stephanus *Episcopus Ephesinus* dicitur. Verùm cùm fallax & lubrica sæpè sit inscriptionum, quæ in codicibus MSS. occurrunt, fides, cùmque plures esse poterant Stephani Ecclesiæ Ephesinæ Episcopi, hunc Stephanum illum in Synodo Chalcedonensi celebrem, fuisse, asserere non sum ausus. Habetur ejus *Canonica Synopsis*, quâ canones SS. Apostolorum, Conciliorum Nicæni & Ancyrani, &c. in Epitomen contrahuntur. Pr. Ἀποστόλων κανόνες εἰσὶν ὀγδοήκοντα πέντε, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIII. *num.* ii. *fol.* 52. & in Bibliothecâ Palatinâ, jam in Vaticanam translatâ, *Cod.* XXVIII. *num.* xxxi. iterúmque *Cod.* CC. teste Possevino in *Append.* p. 74.

SYMEON.

SYMEON. I. SYMEON, Cœnobii cujusdam in Mesopotamiâ Abbas, scripsit Orationem *de continuâ meditatione mortis.* Pr. Ἀγνοεῖτε ἀδελφοὶ μὴ πιὸν φόβον καὶ ἀνάγκην ἔχομεν ἀναπνεῖν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἔξόδου ἡμῶν, τῆς ἐκ τοῦ βίου τούτου. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCV. *num.* iii. à *fol.* 105. usque ad *fol.* 124. Nomine Symeonis Stylitæ inserta est Latinè *Biblioth. Patr.* Tom. VII. Confer. L. Allat. *de Symeon* p. 24. II. SYMEON hieromonachus, *Scholarius* dictus, contexuit *Syntagma Canonum pœnitentialium*, ex Canonibus SS. Apostolorun & VII. Conciliorum Oecumenicorum, ut & synodorum particularium, ex SS. Patrum & præcipuè ex S. Basilii & Joannis Nesteutæ scriptis collectum, & facilioris inventionis causâ, ordine Alphabetico dispositum. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCVI. *num.* v. à *fol.* 46. usque ad *fol.* 173. Habetur ibid. *Cod.* CXXVIII. *num.* iii. fragmentum historicum *de Baptismate SS. Apostolorum.* Pr. Ἐρωτήσαντες φιλοπονήτως πῶς καὶ ποῦ τινὲς ἐβαπτίσθησαν Ἀπόστολοι, &c. Verùm ex Sophronii Patriarchæ Hierosolymitani commentariis desumptum est, uti ipse auctor ingenuè fatetur. III. SYMEON STUDITA, Monasterii nempè à Theodoro Constantinopoli hoc nomine erecti monachus. Composuit *Troparia* in festis & jejuniis Ecclesiæ recitanda. Eorum aliqua in libris Ritualibus MSS. Cryptoferratensis Monasterii se legisse testis est L. Allatius, & sex eorum initia exhibet *de script. Symeon.* p. 23. IV. SYMEON Euchaitarum Episcopus; Extant ejus Gr. MSS. ad Joannem Monachum & Encliston Epistolæ duæ. Prior in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi, & olim inter codices Theologicos Antonii Augustini. Posteriorem tanquàm valdè piam commendat L. Allatius *de script. Symeon.* p. 179. ubi utriusque initium habetur. V. SYMEON humilis monachus, scripsit *encomium in Symeonem senem* qui Christum ulnis in Templo susceperat; Pr. Τὸν θεὸν τὸν ἀγαθὸν τῆς ὑμῶν βουλῆς τιμῶν μεγάλως τινὲς. Hanc orationem se legisse testatur L. Allatius *de Symeon.* p. 180. vide p. 110.

THEODORUS. Sub hoc nomine, in censum nostrum referendi, I. THEODORUS Antidorum Episcopus, auctor satis antiquus, ut fidem nobis facit L. Allatius. Scripsit *Expositionem* τῆς λειτουργίας, quam frequentèr citat idem Allatius, & exindè plura profert *de Purgat.* p. 108. lib. *contrà Hotting.* p. 11. 120, 132. *de Concil. Florent. contrà Creyght.* p. 519. & forsan alibi. II. THEODORUS urbis Paphi in insulâ Cypro Episcopus. Vitam condidit S. Spyridonis, Trimethuntis in Cypro Episcopi. Pr. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος φησὶν Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hist.* XXXI. *num.* x. à *fol.* 136. usq; ad *fol.* 161. & *Colbert. Cod.* CCCCLXII. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. viii. p. 310. III. THEODORUS presbyter, cujusnam verò Ecclesiæ, vel quo tempore vixerit, haud satis liquet. Constat nihilominùs, ipsum claruisse post ann. DXX. quando controversia de operibus Dionysii Areopagitæ orta est, & ante Photii tempora. Scripsit librum, quo ostendit germanum esse quod sub nomine S. Dionysii habetur opus, & argumenta in contrarium allata, pro virili dissolvere conabatur. Argumenta ducta erant 1. A silentio SS. Patrum qui Dionysium secuti sunt. 2. A silentio Eusebii, qui dum aliorum Patrum opera recensèt, Dionysiacorum nullam facit mentionem. 3. A traditionum quarum meminit Dionysius incrementis, quæ tamen posteà, & non nisi diuturno tem-

poris spatio sensim in Ecclesiâ invaluerunt. 4. Ab Epistolâ Ignatii à Dionysio citatâ, post mortem tamen Dionysii, & paulò ante ipsius Ignatii martyrium scriptâ. Hæc ex eo opere argumenta refert Photius *Cod.* I. Theodori verò solutiones reticet, vel quòd non recensuit, vel quòd excerpta ex codice Photiano exciderunt. IV. THEODORUS Trimethuntis in Cypro Episcopus. Extat MS. sermo de vitâ, exilio & ærumnis S. Joannis Chrysostomi. Pr. Ἀγαπητοὶ, ἀψευδὴς ὁ θεὸς διὰ τῆς προφητου ἐπαγγειλάμενος. Adi sis L. Allatium *de Symeon.* p. 81. V. THEODORUS Alaniæ (urbs est, ni fallor, non longè à Byzantio posita) Episcopus. Extat MS. sermo ejus extemporaneus *in Dei & Salvatoris nostri J. Christi sepulturam.* Pr. Ἀναβάλλεται μὲν ὁ Ἰησοῦς, ὡς φῶς ὡς ἱμάτιον πανίκα τοῖς μαθηταῖς ἀπεφαίνετο ὅτι τὸ δεῖ παθεῖν. Hæc nos docet L. Allatius *de Symeon.* p. 82. VI. THEODORUS Metropolita Cyzicenus; Sermonem habet *in S. Martyrem Blasium.* Pr. Βλάσιον τὸ μέγα ἐν ἱεραρχαῖς καὶ μάρτυσι, πῶς ἂν ἀξίως θαυμάσωμεν. Testis est L. Allatius *de Symeon*, p. 84. VII. THEODORUS Petrarum vel Petræorum (urbs erat Galileæ inferioris) Episcopus, in literas misit vitam & conversationem S. Patris Theodosii, totius Eremi propè Hierosolyma Archimandritæ. Pr. Ἡ τελειοτάτου καὶ ἀδιαίρετος μία οὐσία. Extare MS. testatur L. Allatius *de Symeon.* p. 95. & ex eâ quædam profert *ibid.* p. 7. VIII. THEODORUS SCUTARIOTA, scripsit vitam S. Pauli Apostoli. Extat MS. teste L. Allatio *de Symeon.* p. 106. hoc initio; Παῦλος ὁ Ἀπόστολος Ἑβραῖος μὲν ἦν τὸ γένος. IX. THEODORUS, patriâ Smyrnæus, ὕπατος φιλοσόφων, *philosophorum princeps*, scripsit in defensionem Ecclesiæ Græcæ adversùs dogmata Latinorum, ex quo proinde excerpta de processione spiritus S. de Azymis, &c. unà cùm aliis habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXIV. *num.* ix. à *fol.* 238. usq; ad *fol.* 262. Ejusdem *Epitome* eorum quæ de naturâ & principiis naturalibus ab antiquis tradita sunt, in IV. τμήματα, sive segmenta digesta. Pr. Ὅσα περὶ φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς φύσει συνεστώτων. Opusculum hactenùs ineditum. Denique Theodorum Sidetam, aliúmque Theodorum Ecclesiæ Sebastenæ præpositum inter historicos Byzantinos nominatim reponunt Joannes Scylitzes, & Georg. Cedrenus in præfationibus ad suas Historias.

THEOPHILUS, Chronographus Christianus, quem ubiq; ferè citat Malala, cujus calculum, tanquàm longè accuratiorem, commendat. An idem sit cùm Theophilo Antiocheno (quod voluit olim Antistes Oxonienſis) controversia est haud facile solvenda. De quâ aliquid diximus in Joan. Malala.

TIMOTHEUS alter Chronographus unà cum Theophilo Malalæ passìm laudatus, præcipuè verò ut Domini nostri nativitatem in sextum mundi millennarium incidisse probaret. Meminit etiam idem Malala Timothei cujusdam gente Persæ, qui ante susceptum baptismum apud Persas *Bastagarius*, sive *Bajulus* fuerat. Ex quo plura refert de Manichæis, eorúmque Episcopo Indarazaro, Persarum Regis jussu occisis, præsente & spectante Christianorum Episcopo; de facultatibus eorum publicatis; libris igni traditis; Ecclesiis catholicis addictis; promulgato etiam Edicto, ut si per Imperium Persicum Manichæus inveniretur, igne absumeretur. Sub Justiniani Imperio hæc con-

contigisse narrat Timotheus, & ex eo Malala lib. XVIII. p. 178. De quibus tamen nulla alibi habetur mentio.

ZOZIMAS, Monasterii cujusdam in Palæstinâ, ut videtur, Abbas, sive Archimandrita. Multis contendit Possinus eundem fuisse cum celebri illo Zozima, qui disciplinæ Monasticæ in quodam Palæstinæ cœnobio à puero traditus, ultrà LIII. annos in vitâ asceticâ perseveravit, & Mariæ Ægyptiacæ anno CCCCXXXII. defunctæ, funus curavit, ductis pro sententiâ suâ argumentis, à loco, tempore, & utriusque genio & moribus. Verùm an tanti sint, ut eruditos in partes suas pertrahant, haud operæ pretium erit pluribus excutere. Extant ejus Διαλογισμοὶ, seu *Alloquia Ascetica*, XIV. capitulis comprehensâ, ex ejus ore, à quodam illius discipulo, excepta. Edita sunt Gr. Lat. in Possini *Thes. Ascet.* p. 279. Magni hoc opusculum facit Possinus *propter efflorescentem in illo genuinam indolem verè Asceticorum sensuum, & quendam suavissimè fragrantem ex uberi, quâ penitùs imbuitur unctione spiritus, heroicæ sanctimoniæ odorem*, ut ejus verba sunt. Notat præterea Joan. Moschum, *Prati Spiritualis* consarcinatorem, multa ex his Alloquiis, immò integra quandóque capita, exscripsisse.

DISSER-

DISSERTATIO SECUNDA.

De Libris & Officiis Ecclesiasticis Græcorum.

DE Libris Ecclesiasticis Græcorum acturo, liceat mihi L. Allatii, viri in his literis summi, verbis præfari. "Græcorum "Ecclesiastici libri, plures nec unius generis sunt, in eámque jam excreverunt molem, ut attentiùs introspicienti "haud fieri posse videatur, ut per annum, ab homine id studiosius "incumbente, nec aliis negotiis implicito, recitentur, tantum abest "ut cantu etiam & per intervalla temporum respirante, commodè "accenseantur. Illius etenim gentis religio increbrescens unicuique de "novo, dummodò sanctorum res pertractantur, accessionem facere & "ingentia duplicare volumina permisit. Hinc maximam librorum copiam majorem fecit, & novis semper additis, molem, in immensum adauxit". Hæc vir in rebus gentis suæ egregiè instructus, Græcorum sui temporis longè doctissimus, qui duplicem proindè *Dissertationem* hâc de re instituit, ad Gabr. Naudæum unam, ad Joan. Aubertum alteram edit. *Paris.* 1645. 4*to.* Verùm cum Allatio Divinorum officiorum potiores solummodò & usitatiores libros, idque modo satis prolixo percensere placuit, nos minutiores etiam libellos, sæpe & particulares magni alicujus operis vel officii formulas & Διατάξεις in Censum nostrum referemus, idque summatim & paucis; Lectores qui plura desiderant, ad Lexicographos Ecclesiasticos, alioſque qui de his latius scripserunt, remittentes. Neque enim doctis hæc scribimus, sed in juniorum φιλαρχαίων gratiam, qui libris ad hunc usum commodis, destituti sunt. Quo vero meliori ordine res agatur, observationes & collectanea nostra, methodo Alphabeticâ disponemus. Sic itaque exordimur.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ. De vulgaribus hujus vocis significationibus jam non agitur. Notat hoc loco solennem aquæ benedictionem, juxta quam apud Græcos peragi solet. Cujus duplicem habemus ordinem seu διάταξιν in Euchologio. Prima dicitur Ἀγρυπνία τῆ μεγάλῃ ἁγιασμοῦ τῶν ἁγίων Θεοφανιῶν, & semel tantùm in anno usurpatur, in festo nempè *Theophaniorum*, quando aqua Solenni ritu consecratur. Extat apud Goarum in *Euchologio*, p. 453. Ex quo etiam discimus duplicem hoc tempore aquæ fieri benedictionem; primam in festi pervigilio, ex quâ bibitur, populus aspergitur, domus lustrantur; alteram, quæ ipso die festo inter Missarum Solennia facta est, quæ proindè sanctior habetur, majorique curâ asservatur, & pœnitentibus nondùm in Ecclesiæ communionem plenè receptis propinari solet. Hoc etiam ritu memoriam baptismatis Christi, hoc die olim peracti renovabant, cujus baptismo, aquarum omnium naturam adeò usque sanctificatam fuisse crediderunt veteres, ut aquæ profundâ hâc nocte haustæ, domumque portatæ, non in unum modò, sed quandoque in plures annos incorruptæ servabantur, disertè id testante Chrysostomo Homil. *de Baptism. Christi*, Tom. 1. p. 278. Altera dicta est Ἀγρυπνία τῆ μικρῷ ἁγιασμοῦ, & recitatur in communi

communi aquæ benedictione, non modo in Theophaniis, sed & singulis mensibus, vel urgente quâvis necessitate, à sacerdote fieri potest. Habetur *ibid.* p. 441. Utrumque officium in notis suis præclarè illustrat eruditissimus Goarus. Videsis Codin. *de Offic.* CP. *cap.* XIV. *num.* xxvi. xxvii, &c. *p.* 79. ubi ἁγιασμὸν, sive aquæ benedictionem describit, quæ cujusvis mensis initio (exceptis solummodò Septembris die xiv. & Januarii vi.) coram Imperatore in Palatio fieri solebat.

ΑΓΙΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΟΝ, *Hymnus* sive Canticum longiusculum, ab Andreâ Monacho, Cretensi Archiepiscopo, qui ἁγιοπολίτης κατ' ἐξοχὴν dictus est, compositum; cujus & alia cantica in libris Græcorum passim reperiuntur. Ex Codice Barberino meminit hujus στιχηροῦ Goarus *not.* ad *Euchol.* p. 202. Balsamoni dicitur Ἀκολουθία τοῦ ἁγιοπολίτου, qui & Ψαλτῳδημάτων ἁγιοπολιτικῶν meminit.

ΑΙΝΟΙ, *Laudes*; memorantur in Officio τοῦ Ὄρθρου, p. 54. ita nempè apud Græcos, explicante Goaro, dicuntur Psalmi Davidici CXLVIII. CXLIX. CL. propter repetitam in iis vocem Αἰνεῖτε, & in Ecclesiasticis eorum libris passim occurrunt.

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ, *Hymnus* in laudem B. Virginis, ob urbem à Persarum, Barbarorúmque furore, illius, ut ferunt, ope ter servatam conditus, idque hâc primùm occasione. Obsessâ urbe Regiâ, imperante Heraclio, ex unâ parte à numeroso exercitu sub Sarbaro Chosroæ Persarum Regis Duce, ex alterâ à Chagano Scythâ, Sergius Patriarcha imaginem Deiparæ Virginis non manufactam ulnis suis gestans, cum toto populo supplicationes incessantèr fecit; quo facto Heraclius mox insignem de hostibus victoriam reportavit. Undè populus totam noctem absque ullâ intermissione Hymnum pro gratiarum actione Deiparæ decantavit. Idem postea sub Constantino Pogonato, & tertium sub Leone Isauro, infestantibus Agarenis, factum. Hinc festum institutum, hinc Hymnus Sabbato quintæ hebdomadis Quadrigesimæ in perpetuum decantandus, Ἀκάθιστος, quasi sessione carens, dictus (inquit Triodium hâc die) διότι ὀρθοστάδην τότε πᾶς ὁ λαὸς κ[ατ]ὰ τ[ὴ]ν νύκτα ἐκείνην τ[ὸ] ὕμνον τῇ τοῦ λόγου μητρὶ ἤκουσαν. *Quod totus populus totâ nocte stando Hymnum Deiparæ concinuerit, quodque, cum in omnibus aliis ædibus ex more sedere liceat, in istis Divinæ Matris erecti omnes stantes auscultamus.* Narrat Codinus *de Offic.* CP. cap. XII. *sect.* x. p. 71. Ex quatuor Vigiliis quæ quotannis in Palatio celebrari solebant, secundam fuisse τ[ὴ]ν Ἀκαθίστου. Extat hoc officium in Horologio Græcorum *Venet.* 1535. aliisque annis non semel edito. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXXI. *num.* viii. à fol. 24. usque ad 37. hoc initio, Βουλὴν προφητῶν ἀποκαλύπτων σου κύριε Ταβεὶλ ἐφάνης, &c. Hymni hujus originem, & integram triplicis liberationis urbis CP. historiam accuratè describit Anonymus Auctor *Orat. Histor.* in festum τ[ὴ]ν Ἀκαθίστου, quam Gr. Lat. edidit Combefisius *Auct. Nov.* Tom. II. p. 805.

ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑ. Liber Ecclesiasticus, ab Agapio Cretensi apud Montem Athum Monacho, viro in scriptis tum Græcorum, tum Latinorum, non inerudito, linguâ vulgari, ex diversis Græcorum Latinorúmque operibus, tribus partibus absolutus, quo pia documenta, variique sermones Ethici continentur. Parte tertiâ in laudes B. Virginis se effundit, deque miraculis vel ab eâ, vel ejus nomine, patratis copiosè agit. Editum est ab ipsomet auctore hoc opus *Venet.* ap. Ant. Julian. anno 1641. 4*to.* ΑΜΩ-

ΑΜΩΜΟΣ. Ita dictus est Psalmus CXVIII. eò quòd ab his verbis incipit, Μακάριοι οἱ ἄμωμοι, & in sabbato τῆ ἀπλυσίμου, seu Sabbato secundæ hebdomadis Jejuniorum cani solet. Ejus passim mentio fit in libris Græcorum ritualibus, in *Euchologio* non semel. Vide p. 53. 483. 561. Confer etiam Meursii *Glossar.* & Suiceri *Thesaurum* in hâc voce.

ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ, *Psalmi graduales*, seu *Cantica graduum* apud Hebræos, Græcos, & Latinos, satis nota. In Divinis Græcorum Officiis, certis quibusdam temporibus suum etiam habent locum. Vide quæ hâc de re congessit du Fresnius in Glossariis suis, tum Græco, tum Latino; quæque Commentatores, tam veteres quam recentiores ad hos psalmos notare solent.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ, *Lectiones*, seu ut Latini potius dicerent, *Lectionarius*: In quo libro partes seu segmina ex veteris Testamenti libris excerpta, variisque anni diebus, pro dierum festorum solennitate, in Ecclesiâ recitari solita, continentur, in unum volumen redacta, ut faciliùs & commodiùs præ manibus habeantur. Prostat liber MS. passim in Monasteriis Græcorum, & potissimum in Bibliothecâ Vaticanâ & Barberinâ, *num.* xvi. & xvii. monente L. Allatio, *Dissert.* I. p. 53. & *Diatr. de Georg.* p. 417. qui tamen notat hunc librum diversum esse ab aliis Lectionibus prolixioribus, quas non ex sacris literis, sed ex sanctorum Patrum opusculis desumptas, iidem Græci inter Divina sua officia recitant.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ. Latinè dicas *Florilegium*, opus in duodecim menses divisum, quo continentur Officia quæ per totum annum in Domini nostri Jesu Christi, B. Virginis Deiparæ, & reliquorum celebrium sanctorum solennitatibus solent decantari, ut & communia Officia in unum pluresve Prophetas, Apostolos, Martyres, Pontifices, Confessores, & alios. Contextum est hoc opus ad modum, qui in Menæis observatur, & maximam partem, ex iis desumptum; in hoc verò differt, quod in Menæis omnia fere sanctorum Festa sua habent quæque Officia, *i. e.* Hymnos, Preces, & Lectiones; in hoc præcipua tantum, quandóque & nulla; ita verbi gratiâ à primâ Septembris die usque ad septimam, nulla pro diebus festis Officia reperiuntur, quæ tamen in Menæo satis frequentia continentur. In Menæis integra festorum Officia exhibentur; in Anthologio plura memorantur tantum, verbáque illorum initialia solummodò ponuntur. Denique p. 288. habentur plures Orationes cuilibet sanctæ & magnæ hebdomadis diei convenientes, & lectiones ex Evangeliis depromptæ, festo Paschali propriæ. In duo volumina dispertitur. Primum continet sex menses, à primâ die mensis Septembris, usque ad finem Februarii; Secundum sex æstivales, à Martio scilicet, ad Augustum. Ultimum in codice Cæsareo obtinent locum Canones aliquot Paracletici Joannis Euchaitensis. Quorum unumquodque peculiarem suam habet Acrostichidem, quæ itidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis insignita est. Opus immensum, novis subinde additionibus auctum. Inde in postremarum editionum titulis πλουσιώτατον dicitur, aliaque quædam necessaria officia & interpretationes continere notatur, quæ in prioribus Anthologiis desiderabantur. Hinc posteriorum correctorum libidinem hâc in parte acriùs carpit L. Allatius, p. 89. qui talem de hoc opere censuram fert. *Liber, ut verùm fatear, lucri causâ excogitatus, ferè enim nihil in eo est, si recentiora quædam addita excipias, quæ eradi tanquam noxia operæ pretium fuerit, quod non in Menæis & Paracletice, aliisque libris, & commodius & accuratius digestum*

stum sit. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCIX. juxta Nessel. CXLVI. suum etiam Anthologium habuit Allatius, à se sæpius citatum, nec in aliis illustrioribus Europæ Bibliothecis deesse videtur. Editum est hoc opus *Venetiis* anno 1621. deinde typis *Pinelli*, accurante Theophylacto Tzanphurnaro Hieromonacho *ibid.* 1639. Huic editioni subnectitur Παχάλιον, sive *Calendarium Paschale*, L. annorum, nempe ab an. MDCXLII. usque ad finem an. MDCXCII. In quo id obiter notare licet, Græcos in celebrando Paschatis die eandem cum Ecclesiâ Anglicanâ rationem tenere; ita exempli causâ anno MDCLXXXV. Pascha eorum, sicut & nostrum, incidebat in diem Aprilis xix. Variant nihilominùs in Cyclo lunari; sic nempe eodem ipso anno, Cyclus lunaris, sive *aureus*, ut vocatur, *numerus*, nobis erat XIV. Græcis verò XI.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΝΕΟΝ, sive *Florilegium novum*, ex omnibus pene Divinorum officiorum voluminibus, in Presbyterorum & Monachorum Græcorum usum & sublevamen excerptum, laborem in se recipiente, idque jussu Antonii Sanctorii Cardinalis, nationis Græcorum Protectoris, Antonio Arcudio Corcyrensi. In hoc Breviario, rubricæ generales exhibentur, Psalterium cum Canticis, Horologium, officium feriale, officium Ἀναστάσιμος ἑκτωήχου, Corporis Christi, ordo defunctorum, Pentecostarium, Lectiones Sanctorum communium, simplicium, propriáque ipsorum Synaxaria, Domini solennitatum, B. Virginis, cæterorumque insignium, tum duplicium, tum semi-duplicium, festorum dierum integra per annum officia, aliaque non pauca. Edidit hoc opus Arcudius *Rom.* 1598. 4*to.* Acrius hoc opus perstringit L. Allatius, p. 105. quasi in eo componendo, compilator se intra sanctorum Patrum terminos non continuisset, & plus sapere visus est, quam ipse Divinus Spiritus voluit, cum vetera immutaret, integra obtruncat, perfecta immiscet, & de suo addit incompta atque insulsa, neque cum Græcis ipsis communia. *Quo pacto stomachum*, inquit, *sapientibus movit, & opus alias laudabile dehonestavit.*

ΑΝΤΙΦΩΝΑ. Sensu primo, maximéque proprio, hæc vox notat Canticum Ecclesiasticum alternum, cum Psalmi aut Hymni ab utráque parte Chori alternatim canuntur. Habet verò & strictiorem significationem; sumitur enim pro officio Ecclesiastico, ex variis Psalmis diversorum versuum, qui magis solennitatis mysterium exprimunt, collecto. Et hæc Antiphona pro magnâ anni parte, in diebus Dominicis recitantur. Dividuntur in primum & secundum Antiphonum; De quibus L. Allatius *Dissert.* I. p. 15. hæc nos docet. In primo post singulos versus recitatur, ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκε Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς, *precibus Deiparæ salvator salva nos:* In secundo pro solennitatum diversitate versui adnectitur formula solennitatem exprimens, ut in die Paschatis dicitur, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, ψάλλοντάς σοι ἀλληλουϊα. *Salva nos, fili Dei, qui à mortuis resurrexisti, canentes tibi alleluia:* In Pentecostes, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ παράκλητε ἀγαθὲ ψάλλοντάς σοι ἀλληλούϊα, *Salva nos, fili Dei paraclete bone, canentes tibi alleluia*; & sic de aliis terminatis versiculis idem repetitur. In nunc & semper dicitur illud, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων, *Unigenitus filius, & sermo Dei, immortalis existens*, &c. Postmodum tertia statio excipit, quæ & tertium Antiphonum vocatur; Versiculi Psalmorum cum Tropario proprio solennitatis, cujus vicem, cum

Typica dicuntur, beatitudines occupant, in quarum postremis, tertiæ, sextæque odæ Troparia, sive Paracletices, recitantur. De his Antiphonis vide etiam quæ habet Goarus ad *Euchol.* p. 123.

ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΝ, Latinè dicas *Completorium*, Officium scilicet Ecclesiasticum, quod post sumptam cœnam decantatur. Vocatur τὴν ἀποδείπνων ἀκολουθία. Duplex hâc de re apud Græcos officium occurrit. Primum μέγα dictum, quod per totam Quadragesimam psallitur. Et præsertim canuntur XII. Psalmi, ἀπὸ τοῦ ὑψωσε κύριε, usque ad κύριε ἐλέησον. Quod quidem in Monasteriis fieri solet. Sacerdotes verò Sæculares & Monachi iter facientes, hos Psalmos omittunt. Alterum μικρὸν dicitur, & per reliquum anni tempus celebratur. Utrumque Officium in Græcorum Horologio reperitur. Confer Meursium, Suicerum, & du Fresn. in *voce* Ἀποδειπνον.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, seu, ut in Euchologio Goarjano, p. 233. vocatur ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ, quod potior, majórque illius pars ex Epistolis Apostoli Pauli concinnatur. Continet quippe Lectiones ex Epistolis canonicis Apostolorum, præsertim Sancti Pauli, desumptas. Hinc in ordinatione Lectoris Pontifex tradit ei Τὸν Ἀπόστολον, *Euchol.* p. 236. & in *Liturgiâ Chrysost.* p. 68. Lector profert Τὸ προκείμενον ἀποστόλου καὶ τῆς ἡμέρας; *Propositum Apostoli & diei*; mox, καὶ τὸ ἀποστόλου πληρωθέντος, *& lectione Apostoli completâ sacerdos exclamat*, &c. Hic liber tempore S. Sabæ jam in usu fuit, teste Cyrillo Scythopolitano in *Vita* ejus, num. lxxv. ap. Cotel. *Monum.* T. III. p. 351. Lector qui Epistolas S. Pauli Apostoli publicè, in Ecclesiâ legit, προταποστολεύς vocatur, cujus meminit Codinus *de Offic.* CP. cap. VI. num. xiv. p. 44. Editus est hic liber *Venet.* 1641. hoc titulo, Ἀπόστολος σὺν Θεῷ ἁγίῳ. De Παξαποστόλῳ agemus suo loco.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, liber complectens lectiones Apostolicas simul, & Evangelia, quæ in sacris Liturgiis, singulis diebus aut festis, præsertim Dominicalibus, iisque quæ B. Virginis Martyrúmque honori dedicata sunt, leguntur. Agit de hoc libro *Euchologium* non uno loco. Extant Ἀποστολοευαγγελα totius anni, juxta XII. menses dispositа, certis quibusdam diebus recitanda, summatim exposita in *Euchologio*, p. 904. Ubi etiam habentur Ἀποστολοευάγγελα in mulieres martyres, in moniales, in moniales simul & martyres, & XI. matutina Evangelia τὰ ἀναστάσιμα, seu *memoriam resurrectionis habentia.*

ΒΑΪΑ sive ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ, *Dominica in Palmis*, quâ populus inter matutinas laudes decantandas, palmas manibus gestare solent ad imitationem turbæ Hierosolymitanæ, Christum Hierosolyma ingredientem præeuntis, palmásque manibus ferentis. Extat in *Euchologio*, p. 744. Εὐχὴ εἰς τὸ δοῦναι τὰ βαια τῇ βαιοφορῳ, *Oratio ad palmas ipso palmarum die distribuendas.* Et ipsum festum τῇ βαιῶν ἑορτῇ, sive ἡ βαιοφόρος ἡμέρα vulgo dicitur. De festo Palmarum vide quæ habet Codinus *de Offic.* CP. cap. X. p. 66. quæque ad illud caput notavit Gretserus, p. 238.

ΒΑΠΤΙΣΜΑ. Ritus & ceremonias describere, quibus Baptismus apud Græcos peragi solet, non est hujus loci. In *Euchologio* huc pertinent quæ sequuntur Officia. I. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, *Oratio ad cruce signandum puerum suscipientem nomen octavâ die nativitatis suæ,*

suæ, p. 321. Officium hoc Baptismo præambulum est, & Catechumenatûs vicem supplere videtur, cùm Catechumeni olim nomen suum Ecclesiæ dare tenebantur. II. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, *Officium S. Baptismatis* p. 350. Cujus Officii varia exemplaria ex codicibus MSS. exhibet Goarus. Integrum baptismum apud Græcos celebrandi ritum ex Euchologio latine exhibet, scholiisque suis illustrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* l. I. c. 17. p. 57. III. Εὐχὴ τοῦ ἁγίου βαπτισμάτων εἰς ἀποθνῆσκον νήπιον, *Oratio S. Baptismatis in puerum letho proximum* p. 370. cùm nempè urget vel morbus, vel instantis mortis necessitas, ut baptismus contractiori formulâ peragatur. IV. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολούεσθαι νεοφωτίσων τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *Oratio ad abluendum recens illuminatum octavâ die*, sive *Ablutio post Baptismum* p. 371. Moris quippè erat in Ecclesiâ ab omnibus retroactis sæculis, ut Octavâ post baptismum die Neophyti vestes candidas deposituri in Ecclesiam convenirent. Cui postea accessit *Ablutio* sive Abstersio, 'ne fortè aquæ baptismalis, vel Chrismatis aliquid excidens deperdatur.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΙ. Hoc nomine in scriptis Ecclesiasticis Græcorum veniunt quatuor libri; nempè Samuelis II. Regum II. qui in sacro veteris Instrumenti canone habentur. De quibus vide *Constitut. Apost.* lib. I. cap. 5, 6.

ΒΙΒΛΟΣ ΚΑΝΟΝΩΝ, *Codex Canonum*, quo usa est Ecclesia universa, continens priorum IV. Conciliorum generalium, ut & Ancyrani, Neocæsarienſis, Gangrenſis, Antiocheni, Laodiceni canones, continuatâ numerorum serie dispositos, qui sibimet invicem hoc ordine succedunt. Concilii Nicæni (primo quidem loco positi, διὰ τὴν οἰκουμενικῆς συνόδου ἀυθεντειαν, ut ipsius codicis verba sunt, *propter Synodi Oecumenicæ auctoritatem*) Canones XX. Ancyrani XXV. Neocæsarienſis XIV. Gangrenſis XX. Antiocheni XXV. Laodiceni LIX. Constantinopolitani primi. VII. Ephesini VIII. Chalcedonenſis XXIX. omnes numero ccvii. Hinc in Actis Conciliorum, præsertim Ephesini & Chalcedonenſis (ut de scriptoribus Ecclesiasticis nil dicam) toties occurrit formula, fieri aliquid ὥστε τὸν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν, damnari quempiam ἀφ' ὧν τὸν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀκολουθίαν, & κατὰ τὸν τῶν κανόνων τάξιν: quia nempe Codex Canonum, quo tunc usi sunt, continuatâ numerorum serie & Consequentia decurrebat. Prima hujus codicis mentio occurrit in Actis Concilii Chalcedonenſis, cujus canones ei demùm accesserunt; ità Act. XI. ἀπὸ τοῦ βιβλίου recitantur Canones XCV. & XCVI. qui Concilii Antiocheni sunt XVI. & XVII. Act. XIII. ex eodem codice legitur Canon IV. qui inter Nicænæ Synodi canones quartum habet locum. Et Act. IV. sumpto libro, Aetius Archidiaconus & Primicerius magnæ Ecclesiæ legit ex eo canonem LXXXIII. & LXXXIV. qui quidem Concilii Antiocheni sunt IV. & V. In Codice Encyclico Epistolâ Synodicâ XLI. * (quæ est Episcoporum Pisidiæ ad Leonem Imp.) Timotheum ejusq; assecias ex Ecclesia Dei ejiciendos judicant *secundum Consequentiam regularem.* Quænam verò hæc fuerit, nos docent quæ sequuntur; *sicut* (inquiunt) *tertia & octogesima regula de talibus aperte decernit, cujus initium est, si quis Episcopus à Synodo depositus, aut presbyter*, &c. Jam verò LXXXIII.ia Codicis nostri regula est Synodi Antiochenæ Canon IV. qui eodem modo incipit. De Codicis hujus origine, variisque incrementis non pauca diximus in observationibus nostris ad Concilium Chalcedonense anno CCCCLI. p. 175, 176. hic non repetenda. Primus hunc codi-

* Conc. Tom. iv. col. 928.

 cem

cem è tenebris eruit, & versione notisque adornatum Græc. Lat. edidit Christoph. Justellus *Par.* 1610. 8*vo*. Transtulit deinde in Bibliothecam suam Juris Canonici Henricus Christophori F. *Tom.* I. p. 1. ann. MDCLXI. Recudit demùm præmissâ historicâ relatione *de collectionibus Canonum* G. Th. Maierus *Helmst.* 1663. 4*to*. Alius ab hoc est *Codex Ecclesiæ Orientalis*, vel idem potiùs à sextæ Synodi patribus anno DCLXXXI. insigniter auctus, de quo etiam diximus loco citat. Hunc ex codice MS. Ecclesiæ Pictaviensis Græcè extulit Joan. Tilius, posteà Meldensis Episcopus, *Par.* 1549. 8*vo*. In posteriori hoc Codice locum habent Canones Sardicenses, qui in Codice Ecclesiæ Universæ desiderantur. Ut ἀβλεψίαν suam egregiè prodiderit Cardinalis Peronius † dum Christoph. Justellum sublestæ fidei in edendo Codice Canonum Ecclesiæ Universæ arguere voluit, quod hos Canones suppresserit. Nescius utiq;, alium esse Ecclesiæ *Universæ*, alium Ecclesiæ *Orientalis* Codicem. Quo nomine jure vapulat Henrico Christophori filio in Præfat. generali *ad Biblioth. Juris Canonici Veteris.* Convenit pene inter omnes Veteribus in more fuisse positum, ut quoties in synodum coirent, de rebus vel fidei, vel disciplinæ acturi, cum duplici jure judicandum esset, Divino nempè & Canonico, in medio concessûs super tabulam collocatus sit à dextrâ parte Codex Evangeliorum, è sinistrâ Codex Canonum. Et de Codice quidem Evangeliorum disertissimè affirmat Cyrillus ‖ Alexandrinus, ubi de synodo Ephesinâ agens, ἔκειτο γὰρ ἐν ἁγίῳ θρόνῳ τὸ σεπτὸν εὐαγγέλιον, μονονυχὶ δὲ βοᾶθεῖον τοῖς ἁγίοις ἱερεῦσι· κρίμα δίκαιον κρίναντι. *Venerandum enim Evangelium in sancto throno collocatum erat, illud tantùm non sanctorum sacerdotum auribus insonans; justum judicium judicate.* Et plena sunt Conciliorum Acta; immò ipsis oculis id demonstrant Picturæ veteres, quæ etiam hodiè supersunt. E multis unicum exemplum dabo. Bethlehemi in Ecclesiâ Dominicæ Nativitatis, inter alia monumenta, ex utrâque parietum parte, Meridionali & Aquilonari, infra fenestras Ecclesiæ in sex quadratis spatiis ex musivo opere totidem sunt arcus figurati, sive fornices, quæ totidem Conciliorum memoriam exhibent. Pars meridionalis sex continet Concilia Oecumenica, Nicænum, Constantinopolitanum I. Ephesinum, Chalcedonense, Constantinopolitanum II. Constantinopolitanum III. Aquilonaris totidem provincialia, viz. Ancyranum, Antiochenum contra Paulum Samosatenum, Sardicense, Gangrense, Laodicænum, & Carthaginense sub Cypriano contra Novatum. Unaquæque fornix suam habet inscriptionem Græcam, quæ istam synodum breviter describit. In medio arcûs visitur pluteus, cujus in medio collocatur Codex, quo librum Evangeliorum denotari nemo, opinor, facilè denegabit. Venerandum hoc Antiquitatis monumentum ab Emanuele Comneno, ut ex inscriptione liquet, absolutum, anno MDCXXVI. descripsit Nic. Quaresimius *Elucidat. Terr. Sanctæ* Tom. II. lib. VI. cap. 13. Inscriptiones Græcas, & Parietis Aquilonaris delineationem ex Oriente sibi transmissam, & æri elegantèr incisam exhibet vir illustris paritèr ac eruditus Joan. Ciampinus lib. *de sacris Ædificiis Constantini M.* cap. 24. p. 150. qui & alibi de hoc more ex veterum monumentis agit, nempè in elegantissimo opere de *vet. Monument. Musiv.* cap. 16. p. 133. & cap. 25. p. 236. Vide etiam cap. 22. p. 201. Et de codice Evangeliorum hactenùs. De codice Canonum non adeò clara sunt veterum testimonia, etsi admodùm probabile est, & tantum non certum; cum

† Resp. ad M. Brit. Reg. l. I. c. 53.

‖ Apologet. ad Theod. Imp. Tom. VI. p. 251.

in

in Actis Conciliorum legimus præstò semper fuisse ad manum, & datâ Canones relegendi occasione, à diacono in manus sumi solere sine ullâ introductionis mentione. His adde quòd in supramemorati operis Bethlemitici Quadrato sexto, quod synodi Carthaginensis memoriam conservat, sub duplici arcu bini repræsentantur suggestus, Codice utrique superimposito. An hic codicem Evangeliorum, alter Canonum Codicem denotet, lectori erudito perpendendum relinquimus. Certè à magnâ verisimilitudine non abhorret. Suum denique synodicon habet Ecclesia Æthiopica, quæ Græcorum ritus Ecclesiasticos ut plurimùm sequitur. Præter enim librum, quem *Synodum* vocant, Apostolorum Constitutiones & canones, sed à nostris tùm rebus, tùm verbis, necnon ordine & numero valdè discrepantes, complectentem; habent Habessini & Codicem Conciliorum, nempe Ancyrani, Neocæsarienſis, Nicæni, Gangrensis, Antiocheni, Laodicensis, & Sardicensis canones continentem; de quo plura te docebit, lector, vir in his literis sine pari, Job Ludolfus *Hist. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. Plenius *Comment. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. *num.* XXX. p. 301.

ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ'Ν. Opus est in quo dicta & facta vetustiorum Ἀσκητῶν congesta sunt. Frequens Gerontici apud Scriptores Græcos mentio. Cujusmodi opera primùm in Ægypto contexta sunt. Qualia, Apophthegmata ἁγίων γερόντων à Cotelerio Gr. Lat. in lucem emissa *Monument.* T. I. p. 341. *Excerpta* ex Palladii Historiâ Lausiacâ T. III. p. 158. Παραδείσος, sive *Ægyptiorum Monachorum Historia* ibid. p. 171. Joan. Moschi *Pratum Spirituale* Biblioth. PP. Gr. Lat., T. II. ut alia prætermittam. Plura MSS. delitescunt. Ex quibus quædam in Ecclesiâ publicè leguntur, id quod de Joannis Climaci (qui & ipse cap. 56. βιβλίον γεροντικὸν memorat) opere satis constat, ut infra notabimus. De hoc Climaci opere vide quæ diximus *Hist. Lit.* P. I. p. 421.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟ'Ν. Hæc vox non unam apud Scriptores Ecclesiasticos significationem obtinet. Sumitur quandóque pro eâ Ecclesiæ parte, in quâ dum sacra fiunt, diaconi consistere solebant; nempè in soleâ, & ad Bematis cancellos; aliquando pro æde Ecclesiæ adjunctâ, in quâ vasa sacra & vestes reponebantur, quorum curam habebant diaconi, de quo non pauca congessit Gothofredus ad *Philostorgii* lib. VII. c. 3. p. 276. quandoque pro collectâ seu eâ precum publicarum parte, quam diaconi pronunciabant. Hoc verò loco librum denotat Ecclesiasticum, quo omnia, inquit L. Allatius, quæ ad diaconi munus obeundum requiruntur, in agendâ re Divinâ & singulis officiis uno veluti fasce continentur. De eo videtur intelligendus esse Joannes Euchaitarum Episcopus cum carmina εἰς τὸ βιβλίον τῆς Διακονίας τὸ τερπνοτέρου scripsit. Vide Allat *Dissert.* I. p. 97.

ΔΙΔΑΧΑΙ'. Conciones. Homiliæ Ecclesiasticæ, quæ vetustioribus Διδασκαλίαι vocabantur, recentioribus Græcis Διδαχαὶ dictæ sunt; conciones nempe in præcipua anni festa, quæ ferè semper in proœmium & duas σάσεις distinguuntur. Cujusmodi, inquit Du-Fresnius in verb. Διδαχαὶ, erant, Alexii Rharturi presbyteri & Chartophylacis Corcyræ editæ *Venet.* anno MDLX. quo & vixit; & aliæ nescio cujus anonymi in *Cod. Colbert.* MMMMDCXXXIV. An verò hujusmodi conciones à privatis Doctoribus compositæ, in publicis Ecclesiæ cœtibus recitatæ sint, non constat.

ΔΙΠΛΟ-

ΔΙΠΛΟΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΝ. Cantici Ecclesiastici species erat; iterata fortè precatio pro Catechumenis, inquit Cl. Du Fresnius, qui a dconjecturam suam firmandam, locum unum alterùmve ex Horologio MS. in Officio Quadragesimæ profert *Append.* ad *Gloss. Græc.* col. 59.

ΔΙΠΤΥΧΑ. Nota satìs est & vox & res. Duplices erant Tabulæ, quarum unâ Patriarcharum, Pontificum, Episcoporum, qui majoribus Ecclesiis præsidebant, & in vivis erant, nomina inscribebantur; in alterâ mortuorum, eorum nempe qui in pace & communione Ecclesiæ diem suum obierant, quæq; ex his Tabulis inter sacrorum solennia à Diacono ad altare recitari solebant. Episcopi alicujus nomen his Tabulis inditum communionis erat tessera & indicium. Ubi verò alicui denegatur, nomen ejus è publicis Ecclesiæ Tabulis erasum est. Mos satìs antiquus, & quarto saltèm sæculo, si non retroactis Temporibus usurpatus. Verùm non modò Episcoporum, sed & aliorum sanctitate illustrium, præcipuè Imperatorum Orthodoxorum nomina hisce Tabulis inscripta fuerunt, & ex iisdem recitata. Quin & Conciliorum Oecumenicorum; ut fidem nobis facit Justiniani Imp. Epistola * ad Epiphanium Patriarcham CP. & nos etiam ad Concilium Chalcedonense notavimus, ubi de *Codice Canonum Ecclesiæ universæ* agimus. Plena est harum Tabularum in Scriptoribus Ecclesiasticis, plena in Conciliorum Monumentis, ubique mentio. De Diptychis agunt Durantus *de Ritibus Ecclesiæ* lib. II. c. 43. num. viii, ix. p. 717. Habertus *Pontif. Græc.* p. 156. Goar. ad *Euchолog.* p. 143. Mastrichtius Schediasm. *De Susceptor. in Baptismo*, & *Hist. jur. Eccles.* num. II. p. 7. præsertim verò Lexicographi Ecclesiastici, Du Fresnius in Glossario tùm Græco col. 314. tum Lat. col. 107. &c. Meursius & Suicerus in *voce* Δίπτυχα.

* Cod. de summ. Trinit. l. 7. prope fin.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ. *Encænia*, seu ædium sacrarum dedicationes. Ad hanc classem pertinere videntur hæc Euchologii officia. I. Τάξις γινομένη ὅτε θεμελίῳ ἐκκλησίας, *ordo observari solitus in fundamento Ecclesiæ ponendo.* II. Ἀκολουθία τοῦ σταυροπηγίου, *Officium circa Crucis defixionem* p. 609. III. Τάξις γινομένη ἐν τοῖς ἐγκαινίοις, *Ordo in Encæniis*, hoc est, in S. Templi dedicatione servandus p. 832, 844, 845. IV. Τάξις γινομένη ὅτε σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης, *Ordo servandus si mota fuerit sacra mensa* p. 614. Sunt & alia Officia, & Orationes, quæ ad hanc classem pertinere videntur; nempe *Officium in consecratione patinæ & calicis novi* p. 852. *Oratio in aperiendo, sive reconciliando Templo, à Gentilibus, vel ab Hæreticis profanato* p. 620. *In reconciliatione Ecclesiæ in qua hominem violentèr mori contigerit* p. 621. & hujusmodi alia.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ, Liber Ecclesiasticus, quo omnes Octoechi Εἱρμοὶ sive cantus initiales Christi & Deiparæ Festivitatum, totiúsque anni continentur. Εἱρμὸς appellatur, inquit Zonaras in Canones Anastasimos Damasceni, ὡς ἀκολουθίαν τινὰ καὶ τάξιν μέλους, καὶ ἁρμονίας διδοὺς τοῖς μετ' αὐτὸν τροπαρίοις, *quod seriem quandam & connexionem & ordinem cantûs & consonantiæ tribuat consequentibus post se tropariis.* Hermus itáque, explicante L. Allatio *dissert.* I. p. 98. est hymnus, sive troparium à quo reliquorum Tropariorum quæ in eà ode canuntur, consequentia & series ducitur. Canon nempe est & regula modulationis subsequentium Tropariorum. Editum est hujusmodi Hermologium *Venet.* anno 1603. 8*vo.* Novissimum, ni fallor, prodiit *ibid.* anno

anno 1643. Ad finem habetur Tabula VII. Conciliorum Oecumenicorum, Index graduum prohibitæ affinitatis, VII. peccatorum mortalium, VII. gratiarum, VII. mysteriorum seu sacramentorum, & IV. naturalium virtutum tùm animæ, tùm corporis. Habetur MS. tùm alibi, tùm Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXV. n. iii. fol. 264. Extare in Bibliotheca Barberinâ Ἑρμηλόγιον totius anni, quemadmodum in Monte Sancto cani consuevit, à Josaphato Cucuzele hieromonacho notis musicis adornatum, testis est idem Allatius, p. 99. Dicitur hic Cucuzeles, ὁ νεὸς, nempe ut à seniore distinguatur. Erat is Magister Joannes Cucuzeles, qui contexuit τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, *Seriem universi officii Ecclesiastici*, quam antiquis notis Musicis adornavit. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXV. continetque folia 341. 4*to.* atque ita incipit, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, &c.

ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ. Officium est quod peragitur quando Evangelia, vel dona sacra solenni procedendi ritu, à Sacerdote ad altare deferuntur. Duplex verò apud Græcos, notante Goaro ad *Euchol.* p. 124. est εἴσοδος. Prima μικρὰ, quæ & in Euchologio Allatiano in consecratione Episcopi ἡ προτὴ εἴσοδος τῶν θείων ἱερατικῶν dicitur, libri nempe Evangeliorum, quem ante faciem elevatum defert Diaconus, in sacrarium introductio. In Liturgiâ Chrysostomianâ, p. 67. hoc modo describitur; Sacerdos acceptum sacrum Evangelium tradit Diacono, atque ita porta Septentrionalis partis egressi veniunt ad consuetum locum, καὶ ποιοῦσιν τὴν μικρὰν εἴσοδον, & *ingressum minorem peragunt.* Habetur *ibidem* εὐχὴ τῆς εἰσόδου, quæ μυστικῶς seu *secretò* recitanda est. Εἴσοδος μεγάλη, seu *ingressus major* est, quando sacra dona pompâ magis solenni & augústo apparatu, altari inferuntur. De quo vide quæ prolixè notavit Goarus. *ibid.* p. 131.

ΕΝΝΑΤΑ, quæ *Novendiaria* reddi possunt: Officium, quod pro defuncto, nono post obitum die, psalmis, aliisque precibus & lectionibus peragitur; quod & tertio & quadragesimo die, factum est. Meminit auctor Constitut. Apost. lib. VIII. cap. 42. col. 506. Ubi etiam τριτα τῆς κεκοιμημένων, καὶ παραμυθίαι & ἐνιαύσια recenset. Vide quæ ex Justiniani Novellâ, Niceph. Gregorâ, aliisque notat du Fresn. *col.* 387.

ΕΞΑΨΑΛΜΟΣ, à numero Psalmorum quibus componitur, dictus, sex quippe Psalmos continet; nempe III. XXXVII. LXII. LXXXVII. CII. CXLII. qui utplurimum in matutinis, quandóque etiam & ἐν τοῖς ἀποδείπνοις canuntur. Εἰς ὃ τὸ ἀποδειπνον ψάλλομεν τὸ κατὰ συνηθὲς, ἑξάψαλμον, (ut habetur in Menæo in *Apodeipno*) *canimus consuetum hexapsalmum.* De hexapsalmo, trisapsalmo, aliisque Psalterii partibus, in officium aliquot peculiare redactis, plura te docebit, Lector, L. Allatius *Dissert.* I. p. 57. Confer etiam du Fresn. *Gloss. Gr.* col. 401.

ΕΞΟΔΙΑΣΤΙΚΟΝ, *Exequiæ.* Ad hunc titulum sequentia Euchologii Officia revocanda sunt. I. Ἀκολουθία εἰς ψυχορρογοῦντα, *Officium agentis animam*, p. 737. cum nempè ægroto penè initat mortis articulus. II. Ἀκολουθία ἐξοδιαστικὴ, *Officium exequiarum*, p. 525. cui subjunctæ sunt Orationes plures ex aliis MSS. circa defunctum usurpandæ. III. Ἀκολουθία ἐξοδιαστικὴ τῶν μοναχῶν, *Officium funeris Monachorum*, p. 544. IV. *In Sacerdotem vitâ functum*, p. 561. Quin & viri sæculares, mulieres & pueri vitâ functi sua etiam habent funeris officia.

ΕΣΠΕ-

Ἑσπερινὸς Ὕμνος, sive *Hymnus vespertinus*, sole jam occidente, cum lumina inferrentur, in Ecclesia cantari solitus. Incipit, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης ἀθανάτου πατρὸς, οὐρανίου, &c. Occurrit passim in codicibus MSS. librisque Græcorum ritualibus, nec semel typis impressus. *Constitut. Apost.* lib. VIII. cap. 36. habetur προσφώνησις ὑπολύχνου; & cap. sequenti Εὐχαριστία ὑπολύχνου. Verùm utraque formula à nostrâ diversa. Sed lib. VII. cap. 49. occurrit προσόμοιον ἑωθινὸν, eadem pene & verbis & sensu. Antiquissimum certè hunc hymnum suo tempore fuisse luculentèr testatur Basilius, seque illum ἀφ' ἑσπέρας τὸ χεῖρον ἀρχαιότητα in testimonium adducere, lib. *de Spir. S.* cap. XXIX. p. 359. Non sum nescius Græcos plerósque, & recentiores penè omnes hymnum hunc Athenogeni ad martyrium jam properanti, cujus ibidem meminit Basilius, tribuere. Quisquis verò Basilii locum seriò perpenderit, facile videbit, hymnum Athenogenis à nostro apertè distingui. Ac proinde quæ hâc de re dicta sunt *Hist. Lit.* P. I. p. 60. de vulgari sententiâ intelligenda sunt. Basilius quippe quis fuerit ὁ ὑπολυχνίου εὐχαριστίας, Hymni scilicet vespertini auctor, se nescire disertè profitetur; de hymno verò matutino nihil habet. Interim hymnum quendam quo spiritûs S. Divinitas confirmabatur, scripsisse Athenogenem loco citato expressè tradit. In vetusto quodam codice MS. Ὕμνος τοῦ λυχνικοῦ appellatur, quia in officio Lucernarii principem locum habet. Vide quæ diximus in verbo *Λυχνικόν*. Addam solummodo quod ante me notârunt Usserius & Fr. Ducæus, gentiles olim talem quandam formulam usurpâsse. Certè teste Varrone *de Ling. Lat.* l. V. p. 46. Græci cum lumen adfertur, religiosè solebant dicere, Φῶς ἀγαθόν. Quid mirum igitur si haberent Christiani quod gentilibus opponerent, suum nempè Φῶς ἱλαρὸν, in laudem Domini noturi, qui ἀπαύγασμα τῆς δόξης Dei patris ab Apostolo dicitur.

Εὐαγγέλιον. Codex in quo descripta sunt Evangelia, non quidem continuata historiæ Evangelicæ serie, sed in certa τμήματα, sive περικοπὰς divisa, quæ proprias lectiones constituant, ad usum singulorum dierum & festivitatum, modò unius, modò alterius Evangelistæ, textu, quandoque etiam plurimis in locis ut opus fuerit, interposito, non ita tamen ut seriem Evangelicam prorsus interrumpant. Exceptis enim solennitatibus, quæ peculiare sibi poscunt Evangelium, in reliquis anni diebus ita dispertiuntur, ut unius prius Evangelistæ textum in tmemata dividant, & diebus applicent, donec finiat; postmodùm alterius continuent, donec omnia ad exitum perduxerint, & diebus Dominicis, à scriptore Evangelii nomen imponant. Dicunt enim Ἡ πρώτη κυριακὴ τοῦ Ματθαίου, ἡ δευτέρα τοῦ Ματθαίου, & sic de aliis. Ubi Codex Evangelistarum tetrabiblos sit, τετραευαγγέλιον nuncupatur. Pluribus hæc persequitur L. Allatius, *Dissert.* I. p. 34, &c. pluribus Meursius in *voce* εὐαγγέλια, pluribus du Fresnius *Gloss. Gr.* col. 441. qui & varia Evangelia memorat; nempe ἑωθινὰ, quæ diebus Dominicis in matutinis leguntur; ἑωθινὰ ἀναστάσιμα, numero XI. certis diebus ac hebdomadibus lecta; ὁσιακὰ, quod in festis sanctorum, secundum menses aliquot, legantur; deniq; μικρὰ εὐαγγέλια, quæ à mulieribus vice φυλακτηρίων gestari solebant. Quod & suo jam tempore factum esse testatur simul & reprehendit Isidorus Pelusiota, lib. II. *Epist.* 150. ad Epimachum, p. 178. Diaconus qui Evangelium legit in sacrâ Liturgiâ εὐαγγελιστὴς vocatur, qui antequam lectionem suam ad altare incipiat,

ut

ut ex liturgiâ Chrysostomianâ liquet, conversus ad sacerdotem benedictionem ejus impetrat his verbis, Εὐλόγησον δέσποτα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, καὶ εὐαγγελίστου τοῦδε, *benedic, Domine, Evangelistam S. Apostoli & Evangelistæ N.* Editum est hoc θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον (hunc enim habet titulum) primum ab Emmanuele Glyzonio *Venet.* anno, ni fallor, 1599. postea curâ Theophylacti Hieromonachi apud Joan. Pet. Pinellum, *ibid.* 1645. Præmittitur Præfatio, sive Epistolâ dedicatoriâ ad sanctissimum, doctissimúmque Gabrielem Philadelphiæ Metropolitam, & ad Severum Monembasiæ Episcopum, & D. Raphaelis Patriarchæ τοποτηρητὸν, data Julii xxiv. 1614. Vitæ IV. Evangelistarum ex Sophronio Hieronymi interprete, & Dorothei Synopsi, desumptæ, cuilibet Evangelistæ, suo loco præfixæ sunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΡΙΟΝ, libellus quasi Appendicis vice Evangelio subnexus. In eo continentur Evangelistarum continuatio, unde incipiant, & unde finiant, Canones XXXV. in quibus semper invenitur Dominicarum totius anni Evangelium matutinum, & quis tonus canitur singulis Dominicis, aliáque ad inveniendum diem S. Paschatis necessaria, Paschalium perpetuum, ab Emmanuele Glyzonio compositum. Claudunt libellum canones Evangelici Eusebii Cæsariensis, cum ejusdem ad Carpianum Epistolâ. Prodiit unà cum Evangelio *Venet.* 1599. & 1645.

ΕΥΧΕΛΑΙΟΝ. Orationes in S. Oleo, seu extremâ unctione administrandâ, recitandæ. Extat Officium in *Euchologio*, p. 408. hoc titulo, Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου χαμομένη ὑπὸ ζ. ἱερέων συναχθέντων ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, *Officium S. Olei decantatum à septem Sacerdotibus congregatis in Ecclesiâ, vel domi*; in Ecclesiâ, si ægrotantis permittant vires; domi, si gravitèr afflictus & prostratus sit. Cur ad hoc officium celebrandum septem requirantur Sacerdotes, varias rationes à numero septenario petitas reddere conatur Simeon Thessalonicensis, leves quidem illas, nec tanti ut excutiantur.

ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ, sive *Rituale Græcorum*, continens ritus & ordines Divinæ Liturgiæ, variorum officiorum Ecclesiasticorum, tum matutinorum, tum vespertinorum, formulas ordinationum, sacramentorum, baptismatis, &c. cum benedictionibus & orationibus, cuilibet personæ, statui, vel tempori, congruis, præter integras Basilii, Chrysostomi, & *Præsanctificatorum* liturgias. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCXXVII. juxta Nessel. CCLXXXVI. num. ii. à fol. 29. usque ad fol. 308. Omnium antiquissimum videtur illud in Bibliothecâ Barberinâ asservatum, in chartâ pergamenâ, quadratis literis, ante nongentos & plures annos, accuratissimè descriptum. Editum est à Græcis *Venetiis* non semel, nempè ann. 1544. 1550. 1570. 1571. 1600. 1602. 1629. 1638. 1642. Hujus postremæ editionis curam in se suscepit Theophylactus Hieromonachus, qui illam se recognovisse, à mendis quæ in priores irrepserant, repurgâsse, nonnullisque orationibus auxisse gloriatur. Verùm omnium diligentiam longè superavit Jacobus Goar Parisinus, ordinis Prædicatorum Monachus, qui conquisitis undique codicibus tùm editis, tùm manuscriptis, omnes hujus Euchologii formulas & Ἀγωγὰς recensuit & digessit, variantes lectiones collegit, non paucas orationes, & integra officia ex MSS. Euchologiis addidit, versionem Latinam adornavit, notis eruditis, figuris æneis, & Onomastico illustravit. Prodiit insigne

hoc opus Græcè & Latinè *Paris.* 1645. *fol.* Ex majori Euchologio desumptum est in usum Sacerdotum, σύνταγμα τινῶν ἀναγκαίων ἀκολουθιῶν καθ' ἑκάστην ἀνηκόντων τῷ ἱερεῖ, *necessariorum quorundam officiorum ad Sacerdotem pertinentium, & ex Euchologio desumptorum collectio.* In hâc collectione continentur officium vespertinum, & τὸ ὄρθρου, sive *laudum*, Ἀποστολοευαγγέλια, sive *Epistolæ & Evangelia* in varias commemorationes sanctorum, ordo τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, pro parvâ benedictione, ordo communis invocationis, in sponsalibus, ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος, seu in coronatione sponsorum, in bigamum, preces in puerperam primo partûs die, preces pro obsignando puero octavo die post partum, preces in puerperam quadragesimo die, ordo sacri baptismatis, & alia quædam quotidiani usûs. Editum est hoc Syntagma eleganter rubricatum, curante Emmanuele Glyzonio, *Venetiis* ap. Franciscum Julianum anno 1595. 4*to.*

ΕΩΘΙΝΟΣ, Hymnus matutinus, qui in officio matutino quotidiè legi, diebus verò Dominicis & majoribus Ecclesiæ festis, modulatione quâdam cani solet. Incipit, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Αἰνοῦμέν σε, &c. Desinit; Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος κύριος, &c. In Benedictino apud Cantabrigienses codice circa annum 884. exarato, *Hymnus Angelicus* dictus est, quod initium ducat à cœlesti illâ δοξολογίᾳ, quam Christo jam nato, sacer Angelorum chorus cecinerunt, Luc. 2. 13, 14. Laudes Dei inter sacrorum solennia hymnis celebrare moris erat, non apud Judæos modò & Gentiles, sed & in Ecclesiâ Christianâ, præeunte cum discipulis suis Domino nostro, Matt. XXVI. 30. Dominum secuti sunt Apostoli; Κατὰ τὸ μεσονύκτιον orantes, hymnos canebant Deo. Act. XVI. 25. Idem in Ecclesia Apostolica 1 Corinth. XIV. 26. Colos. III. 16. Idem & ab ævi Apostolici Christianis factum. Hinc Lucianus, vel quisquis sit istius dialogi *Philopatr.* conditor, auctor certè coævus, Christianos introducit, ὅτι πανύχιοι ὑμνῳδίαις ἀγρυπνοῦντες, *ad hymnos totâ nocte decantandos vigilantes*, Tom. II. p. 1010. His hymnis Christi Divinitatem præcipuè celebrabant, ut Domini nostri honorem adversùs gentilium blasphemias animosiùs vindicarent. De Christianis sui temporis Plinius ad Trajanum, *lib.* X. *Epist.* 97. *Affirmabant hanc fuisse summam vel culpæ suæ, vel erroris, quod essent soliti stato die, ante lucem convenire, carmenque Christo quasi Deo, dicere secum invicem.* Nec aliter scriptor antiquus contra Artemonis hæresin ap. Euseb. lib. V. c. 28. p. 126. *Psalmi & Cantica fratrum à fidelibus,* ἀπ' ἀρχῆς *conscripta* τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσα θεολογοῦντες, *Christum verbum Dei concelebrant Divinitatem ei tribuendo.* Quin & de Paulo Samosateno notant Patres Antiocheni Epist. Synod. *ibid.* lib. VII. cap. 3. p. 281. ipsum Psalmos in honorem Domini Jesu Christi cani solitos aboleviſse. Ex horum numero fuisse hymnum nostrum matutinum non sine ratione conjicit Usserius noster *de Symb.* p. 34. nec temerè dubitari potest à primis ferè rei Christianæ incunabulis usurpari fuisse solitum. Constitut. Apost. l. VII. cap. 48. habetur προσόμοια ἑωθινὰ, quæ à formulâ hodiernâ parùm differt. Usu fuisse receptissimum Athanasii tempore ipse nos docet, & sacratis virginibus quovis mane usurpandum commendat, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, &c. ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμεν σε, προσκυνοῦμέν σε, καὶ τὰ ἑξῆς, *de Virgin.* p. 833. Immò hymni antiquitatem haud parùm arguit ipse Codex MS. in quo descriptus reperitur, ante annos fermè MCCC.

MCCC. exaratus, codex nempè SS. Bibliorum Alexandrinus in Regiâ nostrâ Bibliothecâ asservatus, ubi *vol.* III. *fol.* 569. post odas quæ sequuntur Psalmos, sub titulo ὕμνῳ ἑωθινῷ eâdem manu descriptus legitur. Vide *Bibl. Polyglot.* Tom. VI. *not.* ad LXXII. Interp. p. 140. In eodem codice subjuncta est & oda alia σχήρως, eodem modo & manu scripta, quæ ità incipit, Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, &c. Huic cur *Hymni vespertini* titulum præfixerit Usserius, haud satis constat, cum ex ipso hymno luce clarius liquet matutinum fuisse. Siquis hymnum nostrum ad codices MSS. accurate & magnâ planè diligentiâ recognitum videre cupiat, adeat is Smithi nostri *Miscellanea*, p. 144, 145, &c. Denique notare fas sit, hunc hymnum ab Ecclesiâ nostrâ Anglicanâ receptum, ad veteris Ecclesiæ morem in communi Euchologio locum habere, & in officio S. Eucharistiæ publicè recitari.

ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ, *Theotocia*; Odæ sunt, sive Cantica officiis Ecclesiasticis hinc inde interspersa, quæ Græci pro suo in Deiparam affectu, in ejus honorem solent decantare. Θεοτοκάριον liber est, quo *Theotocia* continentur. Mentio fit in indice Bibliothecæ Monasterii S. Trinitatis Insulæ Chalces apud du Fresn. alibi (quod sciam) apud scriptores Græcos rarò occurrit. Interìm est etiam Græcis liber Ecclesiasticus, Θεοτοκάριον dictus, in laudem B. Virginis Mariæ, ab Agapio Monacho Cretensi compositus, qui illum ex variis libris qui in Monte Sancto asservantur, collegisse dicitur. Extat *Venet.* 1643. 4*to.*

ΘΗΣΑΥΡΟΣ, *Thesaurus.* Liber Ecclesiasticus, linguâ vulgari scriptus, continens homilias seu conciones in Festa anni, aliâque pietatis officia. Claudit opus orationis Dominicæ Explicatio. Auctorem habet Damascenum Monachum, *Studitam* dictum, Subdiaconum Thessalonicensem. Prodiit *Venet.* ann. 1628. 8*vo.* & 1642. 4*to.*

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΝΕΟΣ, *Thesaurus novus.* Quo Homiliæ XIX. varii, sed Theologici & Ecclesiastici argumenti continentur. Extat *Venet.* anno 1621. novis verò curis & figuris adornatus, ann. 1646. 4*to.* Theophylacti Hierodiaconi Tzanfurnari, ni fallor, opus est.

ΚΑΛΕΝΤΑΡΙΟΝ, *Kalendarium*, sive Ephemeris Ecclesiastica in usum totius anni, juxta XII. menses, ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, à Græcis digesta, quâ festa Ecclesiæ, stata jejuniorum tempora, & id genus alia, notari solebant. Confecta esse hujusmodi Calendaria, liquet vel ex Biblioth. Vindob. *Cod. Hist. Eccl.* XCVII. *num.* xiii. ubi habetur Præpositi cujusdam Monachalis Epistola ad Sapientem senem Ascetam de quæstionibus variis Monasticis, ad Jejuniorum præcipuè & Festorum annuorum observationem pertinentibus, unà cum ejusdem senis Responso; cui integrum Calendarium Ecclesiasticum in fine insertum est.

ΚΑΝΩΝ. Varia significat hæc vox apud Scriptores Ecclesiasticos. Missis aliis, designat hoc loco Λειτουργίαν, seu officium Ecclesiasticum, idque non uno sensu. Primò itaque ut canones Synodicos taceam, κανὼν est regula Monastica, severioris vitæ cultoribus præscripta, ad quam, vitam moresque suos componerent, κανὼν δὲ μοναχικῆς πολιτείας, Cyrillo Scythopolitano in Vit. Joan. Solitarii, *num.* iii. & *num.* xvii. ὁ κοινὸν κανὼν τῶν ἀδελφῶν, *communem Fratrum regulam* vocat. Verùm

hæc notiora sunt, quam ut iis explicandis immoremur. II. Κανὼν est hymnus Ecclesiasticus, in officio aliquo pro more & ex regulâ decantari solitus. Unde κανόνες notant hymnos, qui post Psalmos Davidicos, preces, aliáque troparia, antequam finiantur Divina officia, recitantur. A materiâ de quâ agunt, varia sortiuntur nomina. Alii ἀναστασιμοὶ dicuntur, qui de Christi Resurrectione; σταυρωσιμοὶ, qui de cruce; νεκρωσιμοὶ, qui de mortuis; τριαδικοὶ, qui de Trinitate; δογματικοὶ, qui de dogmatibus agunt, &c. De quibus consulendus du Fresnius suis locis. Adisis etiam Meursii *Glossarium*, p. 215. & qui Meursium exscribit, Suicerum *Thes. Eccles.* in *verb.* κανών. In Ecclesiasticis Græcorum libris nullibi non occurrunt hujusmodi Canones. In iis celeberrimus est μέγας κανὼν, ab Andreâ Cretensi Archiepiscopo conditus, qui, collectâ universâ veteris & novi Testamenti historiâ, canticum composuit, cohortans omnes, ut quæ videant in historiâ esse bona & laudabilia, pro viribus sectentur, mala fugiant & execrentur. Integer hic Canon in Græcorum Triodio, alibique reperitur. Ubi ἡ τοῦ μεγάλου κανόνος ἀκολουθία memoratur feriâ V. magnæ Hebdomadis recitanda. Et *magnus* ibi dicitur hic canon, quia cum reliqui canones triginta & paulò plura troparia habeant, hic ad CCL. progrediatur. Infiniti penè sunt horum canonum auctores. In iis agmen ducunt Methodius Patarensis, Cosmas, Joannes Damascenus, Theophanes, Josephus, & Theodorus Studita, Photius Patriarcha, Symeon Logotheta, Joannes Euchaitensis, &c. quorum nomina apud L. Allatium legi possunt, *Dissert.* I. p. 81. Et notari meretur, quod ex *Typici* cap. 7. observat, in Menæo, ubi memoria alicujus sancti variorum poetarum canonibus celebratur, si Canon aderit Cosmæ, eum aliis anteponendum; si Joannis, nempè Damasceni, & aliorum, eum qui Joannis est, anteponi; si Theophanis & aliorum, Theophanis anteponi; ille enim ante alios honorandus est. III. Κανὼν liber pœnitentialis est. In quo peccantium ὅρισματα constituta sunt. Hinc Sacerdotes pœnitentes κανονίζειν dicuntur, cum peccata ipsorum ad Canonum rigorem examinant, pœnámque canonibus præscriptam, iis imponunt. Eodem etiam sensu Κανονικὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστεύτου inscribitur.

ΚΛΙΜΑΞ. Denotat lectiones in Ecclesiâ recitari solitas, desumptas ex opere Joannis Scholastici, quod Κλίμακα, seu *Scalam Paradisi* inscripsit, ipse inde *Climacus* dictus. Hinc in Triodio & Typico ἀναγνωσις εἰς τὴν Κλίμακα frequentius occurrit. Vide quæ supra in Τριῳδίῳ diximus, quæque infra in Πατρικῷ dicemus.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ. Sensu Ecclesiastico brevis hymnus, à voce κοντὸς, sive *parvus* dictus, eo quod paucis laudes alicujus sancti vel festi, complectatur. Et varia sunt κοντακια pro variis Sanctorum festis. Ingrediuntur Psaltæ, καὶ πολυχρονίζουσι ψάλλοντες καὶ μετ' αὐτὸ τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον ὑπερούσιον τίκτει, καὶ πάλιν τὸ, πολυχρόνιον, & *multos annos cantando precantur, psallentes postea* Contacium *illud*, Virgo hodie supersubstantialem parit; *iterumque canticum longævitatis repetunt*, inquit Codinus *de Offic.* cap. VII. *num.* xiii. p. 56. Primùm horum Contaciorum auctorem fuisse Romanum Diaconum Emesenum, qui circa ann. D. sub Anastasio Dicoro vixit, testatur Synaxarium. Unde & in Rubricâ Menæi Romanus ὁ τῶν κοντακίων ποιητὴς dicitur, qui primus scilicet κοντάκια composuit, idque ex institutione B. Virginis (ut fabulantur Græci) in festo nativitatis Christi, Romano per somnium

nium apparentis, chartæque volumen illi tradentis, cum mandato ut illud deglutiret, unde expergefactus, & in ambonem conscendens, Contacium illud (cujus supra ex Codino meminimus) cecinit. Inter Cantores erat ὁ ἄρχων τῷ κοντακίων, cujus munus erat Contacia cantanda inchoare.

ΛΑΥΣΑΙΚΟΝ. Liber continens lectiones ex Palladii historiâ Lausiacâ *de Vitis Patrum* collectas, quæ statis diebus in Ecclesiâ prælegebantur. Liquet id ex Typico S. Sabæ, cap. 8. Ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν ἀναγνώσεις δ'. δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ, καὶ δύο εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, καὶ εἰς τὰς ὥρας τὸ κλίμακα. Alia in eundem sensum habentur in Triodio, feriâ II. hebd. I. jejun. quæ apud du Fresn. col. 794. reperiri possunt.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ, sive ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ. Liber in quo Liturgiarum celebrandarum series describitur, & tres Liturgiæ, Basilii, Chrysostomi, & τῶν προηγιασμένων, sive *Præsanctificatorum* continentur. Proclus Archiepiscopus CP. (si modò ejus sit Tractatus, de quo justa est suspicandi causa) originem Liturgiarum ad ipsa Apostolorum tempora refert, aitque * Clementem, dictantibus Apostolis primum edidisse. Quod & à Jacobo, Hierosolymorum Antistite factum est. Verùm remittente, post aliquot Sæcula, Christianæ pietatis fervore, cùm longiùs productæ Liturgiæ tædio afficerentur Christianorum animi, Basilius magnus, ut legentium pariter ac audientium, commodo consuleret, in minorem formam redegit. Nihilominùs cùm adhuc prolixitate nimiâ laboraret, Chrysostomus resectis plurimis, breviorem reddidit. Liturgia προηγιασμένων quando recitatur, corpus Christi non conficitur, sed confectum antea, Divinis laudibus decantatis, absumitur. Et hujus Liturgiæ auctorem faciunt Gregorium Papam, *Dialogum* dictum. De hâc fusè agit L. Allatius *Dissert.* I. p. 20. fusiùs dissertatione singulari *de Missâ Præsanctificatorum*, quam operis sui *de Ecclesiæ Orient. & Occident. consentione* calci subjecit. Tres, quas recensuimus, Liturgiæ, in Græcorum Euchologio semper continentur. In celebrandis his tribus Liturgiis, Græci hunc servant ordinem. Basilii Liturgia, ut ex proœmio liquet, decies per totum annum canitur; nempe vigiliâ Nativitatis Dominicæ, festo S. Basilii, vigiliâ Luminum, in S. Quadragesimæ Dominicis, Dominica Palmarum excepta, sanctâ & magnâ feriâ V. & magno Sabbato. Præsanctificatorum, exceptis prædictis, omnes sacræ Quadragesimæ dies occupat. Quod reliquum est totius anni, Chrysostomi Liturgia sibi vindicat. Prater has, habent Græci & alias Liturgias; nempè B. Petri, Marci, Jacobi, & Clementis, sed quas in communem Ecclesiæ usum non recipiunt. Sola Jacobi Liturgia in Ecclesiâ Hierosolymitanâ semel in anno recitari dicitur. Prodierunt Liturgiæ SS. Patrum Jacobi Apostoli, Basilii M. & Chrysostomi, à Morellio editæ, Gr. L. *Par.* 1560. *fol.* Jacobi, Marci, Basilii, Chrysostomi, Præsanctificatorum, S. Petri, S. Gregorii, *Dialogi* dicti, in Fr. Ducæi *Auct. Biblioth. PP.* Græco-Lat. *Tom.* II. p. 1024. Basilii Liturgia, præterquam quod in omnibus operum ejus editionibus reperitur, habetur separatim Græcè *Venet.* 1601. 4*to.* Chrysostomi per Demetrium Ducam Græc. Lat. *Venet.* 1528. 4*to.* 1644. 4*to.* Ad calcem habetur ἀκολουθία die S. Styliani Paphlagonis, h. e. *Novemb.* XXVI. celebrari solita, una cum aliis officiis Ecclesiasticis, quorum index præmissus est.

* Fragm. ἀπὸ παρασ. τ. ἁγίας λειτουργ. p. 156.

ΛΥΧΝΙ-

ΛΥΧΝΙΚΟ'Ν, *Lucernarium.* Eam notat Officii Vespertini partem, quæ recitatur cum lucernæ accenduntur. Inter ἑσπερινὸν & λυχνικὸν (ut rectè notat * Goarus) non modicum discrimen intercedit. Ἑσπερινὸν namque totum vespertinum officium est; τὸ λυχνικὸν prima tantum ejus pars, preces scilicet, cum tempus instat lucernæ, Deo offerendæ. In Euchologio Allatiano ap. Goar. p. 641. mentio fit τῶ λυχνικῶ ὕμνυ. Neque nudiustertiùs natus est officium hoc Ecclesiasticum recitandi mos. Τὰς ἐν τῇ λυχναψίας εὐχὰς memorat Socrates †, quæ in Achaiâ & Thessaliâ, ut & Hierosolymis, & à Novatianis Constantinopoli fieri solebant. Basilius *de Spirit. S.* ait, τὸ χαίειν τῶ ἑσπερινῶ φωτὸς nequaquam cum silentio suscipi, sed mox ut apparuerit, se εὐχαριστεῖν. Officium integrum *Lucernarii* habetur in *Euchologio* Goariano, p. 35. Non opus est ut hoc loco agam de luminaribus olim in Ecclesiâ accendi solitis. Cumulatè id præstiterunt alii, Baron. ad ann. LVIII. *num.* lxx, lxxi, lxxii, lxxiii, lxxiv, lxxv. Casalius *de Vet. S. Christ. ritib.* c. XLII. p. 184. Durantus *de rit. Eccl. Cath.* l. i. c. 8. p. 72. Ciampinus *de S. Ædific. Const. M.* c. X. p. 184. qui bina Candelabra marmorea in Basilica S. Constantiæ exquisite elaborata exhibet *Tab.* XXIX. fig. 3. & 4. *ibid.* p. 130. Ad hæc lumina concinnanda sumptus faciebant, quandoque & fundos donabant Veteres. In antiqua inscriptione Eugenii Notarii ap. P. Aringhium *Rom. Subterran.* Tom. I. l. 2. c. 10. p. 340. mentio fit redituum quorundam ex hortis Transtiberinis AD LUMINARIA NOSTRA. Verum cum NOSTRA dicantur, forsan ad Luminaria, quæ in Defunctorum anniversariis de more accendebantur, referenda sunt, ut non inscite conjicit P. Aringhius. Hujusmodi donationes Φωταψίας vocant recentiores Græci.

* Ad Euchol. p. 30.

† L. V. c. 22. p. 287.

MΑΡΤΥΡΙΚΟ'Ν. Troparium in honorem Martyrum compositum; ἄσμα τῶν μαρτύρων, ut Symeoni Thessalonicensi *de Sacr. Ord.* cap. IV. p. 136. dicitur. Extant hujusmodi Troparia μαρτυρικά, tum alibi sæpius, tum in Liturgiâ Præsanctificatorum in *Euchol.* p. 188. Quæri potest, cum tempore Quadragesimali, exceptis Sabbatis & Dominicis, S. Martyrum commemorationes facere expressè vetat Synodi Laodicenæ Canon LI. cur singulis Quadragesimæ diebus his ce Tropariis πανδήμων μαρτύρων memoria celebretur? rationem reddere conatur Goarus p. 206. quem vide.

ΜΕΤΑ'ΝΟΙΑ, *Pœnitentia.* De quâ hæc, inter alia, officia in Euchologio continentur. 1. Εὐχὴ ὑπὲρ μετανοούντων, *Oratio super pœnitentes*, p. 673. 2. Ἀκολουθία τῶν ἐξομολογουμένων, *Officium eorum qui peccata confitentur*, p. 673. 674. 3. Εὐχὴ ὑπὲρ ἐπιτιμίων λυομένων, *Oratio pro iis qui impositâ pœnitentiâ liberantur*, p. 666. 4. Ἀκολουθία εἰς λύσιν ἀφορισμῶ ἱερέως, *Officium ad excommunicationem Sacerdotalem tollendam*, p. 667, 668. Ubi & multæ ejusdem commatis orationes habentur, quas longum nimis esset recensere.

ΜΗΝΑ'ΙΟΝ. Immensum est opus in XII. menses, totidemque Βιβλία, sive volumina divisum, quovis mense suum sibi μηναῖον vendicante. In quo sancti omnes, quorum memoria eo mense colitur, ad proprios dies revocati recensentur, singulorum Officium, una cum Rubricis miniatis literis expressis, Tropariis, Missis, Canonibus, Lectionibus, aliisque recitandis subnectitur, Vitæ & res gestæ compendio

descriptæ

descriptæ plerúmque exhibentur, quandoque & imagines præfiguntur. Ubi vero sanctus aliquis peculiare officium non habeat, is saltem vel prosâ, vel carmine commemoratur. In solennioribus, majoribúsque Festis, propria officia singulis quas vocant, horis destinantur. Ita exempli causâ in festo natalis Domini *Decembr.* xxv. hora prima, tertia, sexta, & nona suam habet quæque ἀκολουθίαν. Eodem modo fit in festo Theophaniorum *Januar.* vi. ne de aliis dicam. Nec Sanctorum solum, & solennitatum Dominicalium, sed & aliarum quoque rerum memorabilium celebritas hisce in libris locum obtinet. Sic *Januar.* xxiii. sancta & œcumenica sexta synodus peculiare sibi habet officium. Et ejusdem mensis die xxvi. magni illius Terræ-motûs qui sub extremum Theodosii junioris imperium, per tres integros dies Constantinopoli duravit, memoria celebratur. Invocationem sanctorum in Ecclesiâ Græcâ hodie vigere notum est quam quod notissimum, cujus non rarò hic deprehenduntur vestigia. Ità *Septemb.* i. in Festo Symeonis Stylitæ, octo vel novem Oratiunculæ hâc, similive formulâ clauduntur, Συμεὼν ὅπως πρεσβεύσῃς τῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, *Sancte Symeon, intercede ut salventur animæ nostræ.* Editum est vastum hoc Menæorum opus *Venetiis* apud Pinellos aliósque in *fol.* non uno & eodem tempore, sed variis diversisque annis. Mensis *September*, à quo annum suum Græci solent inchoare, prodiit *Venet.* curâ Nicephori Paschalæi Hieromonachi, ann. 1628. iterúmque curante Theophylacto Tzanfurnaro Hierodiacono anno 1648. hoc titulo, Βιβλίον τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐχον τὰ προπεσοντα αὐτῷ ἁπαντα ἀκολουθίαν· & sic in reliquis. *October* curâ Nicephori, anno 1628. Theophylacti 1648. *November* curante Nicephoro anno 1626. Theophylacto 1649. *December* anno 1602. curâ Theophylacti 1628. *Januarius* curâ Matthæi Galatiani Cyprii Hieromonachi, anno 1603. Theophylacti 1629. *Februarius* curâ Nicephori Paschalæi anno 1626. Theophylacti 1643. *Martius*, curâ Theophanis Zenacii Hieromonachi, anno 1625. Theophylacti 1642. *Aprilis* curante Theophylacto anno 1638. *Maius* curâ Nicephori anno 1625. Theophylacti 1642. *Junius* curante Nicephoro anno 1626. Theophane Zenacio 1645. *Julius* curâ Nicephori anno 1624. Theophylacti 1642. *Augustus* curante Nicephoro anno 1625. Theophylacto 1642.

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ. Diversum planè à Menæo opus, utpote in quo, ad instar Martyrologii Latinorum, Acta vel Passiones Sanctorum quâlibet cujusvis mensis die summatim exponuntur, brevis saltem eorum commemoratio habetur. Variant apud Græcos sua Menologia, pro loco & tempore aucta & immutata, neque eadem prorsus, nec diversa tamen. Extat Menologium à Cardinale Sirleto Latinè versum, à Canisio editum *antiq. Lect.* Tom. V. Aliud habetur Menæis hinc inde insertum. Verùm omnium antiquissimum & augustissimum est Menologium illud Basilii Imp. studio & jussu descriptum, & ut videtur, autographum, cujus codex vetustissimus & rarissimus, à Paulo Sfondrato Cardinali, dono datus, in Bibliothecam Vaticanam hodie translatus est. De quo post Allatium & Ughellum, nos etiam quædam notavimus *Sæc.* X. ad ann. DCCCCLXXVI. Extat Gr. MS. ab initio Septembris, usque ad finem Augusti, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCXLVII. num. iv. fol. 16. Menologium ex Menæis erutum, & in linguam Græcam vernaculam à se versum edidit Maximus Margunius Cytherorum Episcopus, *Venet.* ap. Ant. Pinel. ann. 1529. 4to.

ΜΥΡΟΝ,

ΜΥ'ΡΟΝ, vel τὸ μύρον τῦ χρίσματος, *unguentum Chrismatis*, à solo Patriarchâ vel Episcopo, ex Materiâ preciosâ, & sanctiori plane apparatu, feriâ quintâ sanctæ & magnæ hebdomadis conficiendum, in multis actionibus sacris, præcipuè in confirmatione Baptismali usurpandum, idque ex præscripto Canonis *XLVIII.* Concilii Laodiceni, quo jubetur, illuminatos post Baptisma χρίσματι ἐπουρανίῳ, *supercælesti Chrismate* esse inungendos, adeóque regni Dei participes fieri. Confirmatio quippe apud Græcos semper cum Baptismo conjungitur. Unde & σφραγὶς κυρίου, τέλειον φυλακτήριον, καὶ πλησίπους σφραγὶς veteribus dicitur, & *signaculo Domini consummari* non semel apud Cyprianum occurrit. Extat in *Euchologio* p. 628. Ἀκολουθία τῦ ἁγίου μύρου, *Sancti unguenti Officium*; quo scilicet ritu, & quibus precibus conficitur, & p. 637. præscribitur materia ex quâ componitur, & ordo qui in faciendo & præparando hoc unguento servandus est; quin & vasculum quo continetur, ἄγιον τῦ μεγάλου μύρου alibi vocatur.

ΝΙΠΤΗ'Ρ, *Pedilavium*, feriâ quintâ magnæ Hebdomadis celebratum, ad exemplum Domini nostri, discipulorum suorum pedes manu propriâ lavantis institutum. In hoc ritu peragendo Patriarcha, vel Pontifex, & in Monasteriis Abbas, Christi personam gerit, XII. Monachi, aliíve pauperes duodecim Apostolorum vices sustinent, eorúmque nomina sibimet assumere creduntur. In his semper locum habent Ostiarius & Oeconomus, ille primum, hic ultimum locum obtinet. Ostiarius Judam proditorem repræsentat, risu & convitiis oneratus; Oeconomus Petri Apostoli locum tenet, ejúsque reluctationem imitatur. Habetur in *Euchologio* p. 745. ἀκολουθία τῦ θείου καὶ ἱεροῦ Νιπτῆρος, *Officium Divini & Sacri Lavipedii.* Et Theophili Alexandrini Sermo εἰς νιπτῆρα, feriâ quintâ Majoris Hebdomadis laudatur à du Fresnio *Gloss. Gr.* col. 999. Quin & solennis hic lavandi ritus Regibus & Principibus etiam hodie in more est. Modum, quo Imperator CP. XII. pauperum pedes hâc die lavare solebat, accurate describit Codinus *de Offic.* CP. cap. 12. p. 69. De toto hoc more lavandi pedes singularem librum edidit Gretserus, quem ποδονιπτῆρα, seu *Pedilavium* inscripsit, *Ingolst.* 1610. 4*to.* cui integrum ex Euchologio Officium inseruit.

ΝΟΜΟΚΑΝΩ'Ν. Liber Ecclesiasticus, quo Canones & Decreta Conciliorum in suas classes disposita & digesta, cum legibus & novellis Imperatorum constitutionibus componuntur. Primus, quod sciam, qui talem Nomocanonem nobis dedit, fuit Joannes Scholasticus, anno DLXIV. Patriarcha Constantinopolitanus factus. Cujus *Nomocanonem* in L. titulos distributum, Gr. Lat. ediderunt Justellus & Voellus *Biblioth. Juris Canon.* Tom. II. p. 603. Post Joannem, Nomocanonem in XIV. titulos dispertitum contexuit Photius, Joannis post aliquot demùm sæcula, in sede Constantinopolitanâ successor. Hunc Balsamonis commentariis illustratum, ex Codice Palatino primus edidit Christoph. Justellus tùm Græcè, tùm Latinè, *Paris.* 1615. 4*to.* Prodiit post annos quinque ad calcem commentariorum Balsamonis *Paris.* 1620. folio. Denique, à Justello f. & Voello recognitus, locum habuit in *Biblioth. Jur. Canon.* Tom. II. p. 789. Anonymi etiam cujusdam Nomocanonem, sed ex Constitutionibus Apostolorum & VII. Conciliorum Oecumenicorum decretis præcipuè consarcinatum, Gr. Lat. edidit Cotelerius *Monument.* Tom. II. p. 68. qui tamen notante eodem Cotelerio,

Cotelerio, imperfecta, incondita, & insulsa recentioris Græciæ farrago est. Nomocanonem quandoque apud Græcos pro libro Pœnitentiali usurpari, supra in voce Κανὼν observavimus.

Ὦδικος. Hymni genus, in Dei, vel Sancti alicujus, laudem, ita constructum, ut quasi compagem, ædificium, fabricamque virtutum ejus & gloriæ videatur componere; & ideò κοντακίῳ opponitur, ut eo amplius & diffusius. Hæc ex Ligaridio nos docet Goarus ad *Euchol.* p. 57, 541. Et κοντακίου, & Ὠιδῆς meminit Euchologium in Officio *laudum* p. 54.

Ὀκτώηχος, Seu *Octotonus.* Liber quo Octo toni à Joanne Damasceno compositi, præcipuè continentur. De hoc opere liceat mihi Leonis Allatii verba huc transferre. " Cùm Græcorum musica pro-
" prios tonos (ipsi vocant ἤχους *sonos*) quatuor habeat, primum, secun-
" dum, tertium, & quartum, quatuor item obliquos, πλάγιον τοῦ πρώ-
" του, obliquum primi, obliquum secundi, obliquum tertii, gravis aliis
" est, & obliquum quarti, Canones omnes sive Troparia & quæcun-
" que aliæ cantiones in hoc libro contentæ, ita dispositæ sunt, ut quæ
" primo tono concinuntur, omnia simul primum sibi locum occupent,
" quæ secundo secundum, quæ tertio tertium, & sic de singulis, do-
" nec ad obliquum quarti perveniatur, qui inter tonos ultimus, ulti-
" mum quóque sibi locum vendicat, & cantiones eo modulatæ ac com-
" mensuratæ, ultimo quóque loco reponantur. Continet tantùm Tro-
" paria & Canones qui à primis vesperis Dominicæ ad finem usque
" Missæ canuntur. Et octo Dominicis pro tonorum numero finitur.
" Singuli toni tres habent canones. Primum ἀναστάσιμον, qui in Resur-
" rectionis Dominicæ, secundum σταυροαναστάσιμον, qui in crucis & Re-
" surrectionis, tertium in Mariæ Virginis, laudibus celebrandis, versan-
" tur. Et hæc in Octoechis antiquis habebantur. In recentioribus mo-
" dò additur pro singulis tonis Canon, qui in μεσονυκτίῳ vel μεσονυκτι-
" κῷ, mediæ scilicèt noctis officio cani suevit, & quod de Trinitate
" pertractat, *Triadicus* dicitur. Et Canones hi dierum Dominicorum
" numerum non excedunt, cum octo etiam illi sint. Hæc vir doctis-
simus *dissert.* I. p. 64. ubi pluribus hâc de re agit. Confer etiam quæ notat Goarus ad *Euchol.* p. 206. Extat Octoechus Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXVI. anno Christi MCCCXCI. exarato; item *Cod.* CXLVI. cum amplissimo commentario Joannis Zonaræ *ibid.* Cod. CCXV. cum antiquis notis musicis *ibid.* Cod. CCCXXX. Primùm ni fallor, prodiit Græcè *Venet.* 1523, 1584, 1602, 1610, 1624. 8*vo.* & aliàs forsan non semel.

Ὀπισθάμβωνος Ἐυχή. *Oratio*, quæ retrò ambonem, in mediâ Ecclesiâ recitatur, cum post dimissionem, à diacono pronunciatam, sacerdos è cancellis egressus, populo factâ oratione benedicit, ad exemplum scilicèt Domini nostri, qui priusquàm in cœlos ascenderet, Discipulis suis benedixit. Habetur hæc oratio, extrà Tribunal altâ voce à Sacerdote proferenda, *Liturg. S. Chrysost.* p. 85.

Ὄρθρος. Continet laudes Græcorum matutinas, prout à μεσονυκτικοῖς distinguuntur, quæ profundâ semper nocte decantari solent. Extat Ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, sive Officium laudum, à die lucescente auspicandum, in *Euchologio* p. 48.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ. Liber qui variorum auctorum Orationes encomiasticas, in varias, Christi, aliorumq; sanctorum, solennitates complectitur. Ex quo in diebus festis Sanctorum, concurrente populo ad celebrandam eorum memoriam, orationes laudativæ festo propriæ, publicè leguntur. In auctoribus qui hoc opus constituunt, agmen ducunt Athanasius Alexandrinus, Cyrillus Hierosolymitanus, Basilius Magnus, Gregorius Nazianzenus & Nyssenus, Amphilochius, Epiphanius, Chrysostomus, Ephræm Syrus, Cyrillus Alexandrinus, ut alios mittam; MS. passim apud Græcos reperitur, in variis tamen Ecclesiis varius; adeò ut quibusdam in locis in immensam excrevit molem, & XII. volumina complectatur, eaque satis ingentia, pro mensium numero disposita, teste L. Allatio p. 64.

ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ. Liber Ecclesiasticus, Vitas quorundam sanctorum complexus, quas ex Symeonis Metaphrastæ scriptis excerpsit Agapius Monachus Cretensis, & in linguam vulgarem seu Græcobarbaram transtulit. Continet Vitas XXIV. Sanctorum, nempè Joasaphati, Theclæ protomartyris, Gregorii Thaumaturgi, Ambrosii, &c. Prodiit hic liber *Venet.* anno 1641. 4to. Idem est liber, ni fallor, sed paulò auctior redditus, ἐκλόγιον dictus, continens selectas XL. Sanctorum Vitas, ab eodem Agapio apud montem Athum monacho, viro in scriptis tùm Græcorum, tùm Latinorum non inerudito, linguâ vulgari ex diversis Græcorum, Latinorúmque operibus editas an. 1644. 4to. Extat Gr. MS. tùm in codice Regio, tùm Colbertino liber LV. senum hoc titulo, Βίβλος ἁγίων γερόντων, ἅτις λέγεται παράδεισος. Vid. du Fresn. in *Ind. Auct.* MS. col. 31.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ'. Ferè nihil aliud est quam Damasceni Octoechus, à Græcis subsequentibus temporibus admodùm auctus, unde & Ὀκτώηχος νέα vocatur, & Josephum auctorem habuisse dicitur. Παρακλητικὸς appellatur hic liber, partim quod sit consolatorius, cum omnia quæ in eo sunt, maximè spectare videntur, ut peccatorem consolentur, partim quod sit invocatorius, cum totus sit in Deo, sanctisq; exorandis, Divinóque sibi auxilio, variis supplicationibus impetrando. Non in hoc, ut in aliis libris Ecclesiasticis, certa certis diebus decreta sunt Officia, Canones, seu Troparia, quibus finitis, reponuntur, sed Paracleticus semper præ manu est, & omnibus diebus aliquid in eo invenitur, quod sive in Missâ, sive in Vesperis, sive in Matutino, sive in aliis Officiis recitatur. Quando enim in aliis officiis propria desiderantur, ad hunc Lector remittitur, uti Cl. Allatius nos docet p. 68. qui alibi plurima in hoc libro criminatur, nempè quod quædam de B. Virginis partu contumeliosè dicantur, plurima B. Virgini contra jus & æquum tribuantur, quod affirmetur Joannem Præcursorem post mortem in infernis Christum prædicâsse, ac nunciâsse propè jam esse salutem ac vitam; Dominum nostrum descensu suo ad inferos, omnes ab orbe condito homines à pœnis illis & potestate Dæmonis liberâsse, & ad vitam vendicâsse, peccatorum remissionem dedisse iis, qui crediderunt, incredulis denegâsse, Deum angelos ante hunc mundum aspectabilem creâsse. Singula prolixè persequitur vir eruditus *Dissert.* II. p. 283. Prodiit Paracletice *Venet.* an. MDCX. deindè operâ Nicephori Paschalei *ibid.* ap. Ant. Pinel. ann. MDCXXV. & curante Theophylacto

lacto Hieromonacho, *ibid.* 1640. hoc titulo, Παρακλητικὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ. Περιέχουσα τὴ πρέπουσαν αὐτῇ ἀκολουθίαν.

ΠΑΣΧΑ'ΛΙΟΝ. Cyclus Paschalis, quo festum Paschatis, & aliæ, quæ ex eo pendebant, solennitates, designari solebant. In his enim Cyclis non modo Paschatis diem, sed & annos vel mundi, vel Diocletiani, aliaque festa præcipua & jejunia describebant. Habentur hujusmodi Paschalia in libris Ecclesiasticis Græcorum, quorum ex Horologio edito *Venet.* an. 1535. specimen nobis exhibet du Fresnius, *Gloss. Græc.* col. 1128.

ΠΑΤΕΡΙΚΟ'Ν. Liber continens Vitas SS. Patrum, in Ecclesiâ pro more legi solitus. *Ad mensam toto tempore* Πατερικὰ *leguntur*, inquit Typicum S. Sabæ, *cap.* VIII. De Copronymo Cedrenus, *quotquot reperiri poterant* Πατερικὰ βιβλία, *vel reliquiæ Sanctorum, combussit.* Nihil frequentius hujusmodi Patericis in Bibliothecis MSS. ubi Apophthegmata & Acta SS. Patrum, ordine alphabetico secundum ipsorum nomina recensentur. Tale opus Gr. Lat. edidit P. Possinus in *Thesaur. Ascet.* p. 228. & Zozimæ Abbatis *Alloquia*, ibid. p. 279. Fragmenta quædam Ascetica Miscellanea, ἐκ τῦ Πατερικῦ, sive *ex Opere de Vitis Patrum*, habentur Gr. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIII. num. xix. fol. 316. Confer quæ in *Gerontico*, *Climace*, & *Lausaico*, notavimus.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑ'ΡΙΟΝ. Liber, quo officium ab ipso die Paschatis, usque ad octavam Pentecostes, nempe ad Dominicam Omnium Sanctorum continetur. Hunc habet titulum. Πεντηκοσάριον, περιέχον πάσας τὰς αὐτῷ πρεπούσας καὶ ἀναγκαίας ἀκολουθίας, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆ ζωηφόρυ μεγάλης κυριακῆς τῆ ἐγέρσεως τῦ κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ μέχρι τῆ αὐτῆς ἑορτῆς τῦ πάνυ σώματος καὶ αἵματος τῦ κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ. Editum est præter alias vices, ap. Jacob. Leoncinum, *Venet.* ann. 1579. 4*to.* 1618. & curâ Theophylacti Hieromonachi, *ibid.* 1642. Multa in hoc libro carpit, & virgulâ censoriâ notat L. Allatius, *Dissert.* II. p. 229. nempè quod plura a novissimis editoribus sint addita, præcipuè ex additamentis Nicephori Callisti, & Nicolai Malacci Nauplii Archipresbyteri, qui multa Troparia de suo addidit, & horas in vigiliâ Pentecostes consarcinavit, veteráque antiquorum Patrum monumenta novis suis deliramentis inspersit, quod repugnantibus synodorum Decretis, Pseudepigrapha & Apocrypha in lectiones & Divina officia sint introducta, quod affirmet humanum genus omne ab inferni cavernis ereptum, à Christo apud inferos prædicante, in cœlos fuisse asportatum. Integrum hoc spatium septem hebdomadum quæ Pascha subsequuntur, & Græcis & Latinis *Pentecoste* vulgò audit. Extat in *Euchologio*, p. 753. ἀκολουθία τῆ ἁγίας πεντηκοστῆς, *Officium sanctæ Pentecostes*, in ipsâ Dominicâ sanctæ Pentecostes, sub vesperam præcipuè, multis precibus & genuflexionibus celebrandum.

ΠΊΝΑΞ. Canonem aliquando denotat, sive Tabulas pœnitentiales, in quibus peccantium qualitates, pœnitentium pœnæ describuntur. Et ita quidem in officio super Pœnitentes *Euchol.* p. 689. Ὁ ἐπιτιμῶν sive pœnitentiarius postquam minutatim de singulis peccatis interrogaverit, jubetur πάσειν τὴ Πίνακα, *Indicem* (Pœnitentialem,) *assumere*, & quale sit peccatum inquirere, & cum hoc libro conferre, ut quale sit peccatum cognoscat. De aliis hujus vocis significationibus consulantur Lexicographi, Suidas, Hesychius, Suicerus, &c.

ΠΡΑΞΑΠΟΣΤΟΛΟΣ. Liber ex Actibus Apostolorum & Epistolis, tum Paulinis, tum Canonicis, & Apocalypsi, compositus, textu in plures partes diviso, & diebus singulis & festis diebus accommodato, ita ut completo libro, ea quoque omnia terminentur. In Ecclesiis Græcorum, hoc ordine, legi solet; nempè à Dominicâ Paschatis, usque ad Dominicam sanctorum omnium. Pro lectione magni Vespertini, Actus Apostolorum tantummodò leguntur. In reliquis Dominicis totius anni, septem catholicæ & XIV. S. Pauli Epistolæ & Joannis Apocalypsis. Confer L. Allat. *Dissert.* I. p. 47. Extat πραξαπόστολον MS. cui insertum est Menologium seu commemoratio sacrarum solennitatum & præcipuorum Festorum totius anni secundum XII. menses, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCCVIII. Editus etiam sub nomine *Apostoli*, Venet. 1633.

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ. Psalmus est CIII. *Proœmialis* dictus, non quod toti Psalterio præfigatur, sed quod ab eo Divina Officia inchoentur. Meminit ejus, officium de Mysteriis Præsanctificatorum ap. *Euchol.* p. 187.

ΠΡΟΨΑΛΜΑΤΑ. Preces quæ in Ecclesiâ ante Psalmos, à Psaltis, Lectoribus, Subdiaconis, & Plebe, concinuntur. Vide quæ ex Niconis Pandecte MS. huc notavit du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1262.

ΡΟΓΑΛΙΑ. Libri, seu Acrosticha, in quibus non tantum virorum nomina, ordine quo procedere deberent, pro cujusque officii dignitate dum vocarentur, & eorum nomina à Nomenclatore ederentur, ut est apud Luitprandum, lib. VI. cap. 5. sed quantitas etiam *Rogæ* seu Donativi, quod *Presbyterium* Anastasio dicitur, descripta, &c. ut sciret unusquisque quid accipere deberet, cum ejusmodi Rogæ à Patriarchâ, vel ab Imperatore, distribuebantur. Hæc du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1303. qui locum hanc in rem profert ex Balsamone de incenso Patriarchæ die catecheseos, p. 474.

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ, sive ΣΤΕΦΑΝΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ. *Coronæ nuptiales.* Coronas pro nuptiis usurpari, apud scriptores, tum sacros, tum profanos, notius est quam ut probari debeat. De his hæc officia in Euchologio continentur. 1. Ἀκολουθία γινομένη ἐπὶ μνήστροις ἤγουν τῆ ἀρραβῶνος, *Ordo servari solitus in sponsalibus celebrandis, videlicet nuptiarum subarrhatione*, p. 380. 2. Ἀκολουθία τῦ στεφανώματος *Officium coronationis Nuptiarum*, p. 385. 3. Εὐχὴ ὅταν λύσιν στεφάνων τῆ ὀγδόη ἡμέρᾳ, *Oratio cum solvuntur coronæ octavâ die*, p. 399. Græci enim, per octo dies, nuptias celebrare solent. Notátque Goarus cujuslibet Sacramenti, vel insignis beneficii, acceptationem, per septem alios dies, Græcos, hâc etiam ætate, memoriæ commendare. 4. Ἀκολουθία εἰς δγάμους, *Officium in Bigamos*, p. 403. Bigamos, etsi non penitùs damnaret vetus Ecclesia, acri tamen censura notavit, & non nisi post peracta jejunia & orationes, ad S. Eucharistiæ communionem admittere solebat. Verùm mitius cum iis egit sequioris Ecclesiæ indulgentia. Ad hanc Nuptiarum classem forte revocari possunt variæ orationes circa mulieres puerperas, & abortivum facientes, quæ à p. 316. usque ad 330 reperiuntur.

ΣΤΙΧΗΡΟ'Ν. Versus paulo longior, ab hymnographo Ecclesiastico conscriptus. De quo vide Goarum ad *Euchol.* p. 32. 206. Ubi inter στίχον & στίχειν non modicum discrimen esse notat. Στίχος versiculus est ex S. scripturâ, & maximè Psalmis Davidicis, depromptus. Στιχηρὸν versum prolixiorem, ab Hymnographo compositum, denotat. Et sunt utplurimum Psalmi Davidici conglobati, prolixiori sententiâ, ad longiusculorum periodorum normam, in unum conflati. Habetur in Bibliothecâ Colbertinâ, teste du Fresnio, col. 1451. Codex MS. n. 837. in quo describuntur *Stichera* unà cum notis musicis, quæ canuntur singulis annis, in Festis. In cujus fine στιχηρὰ ἀναπλικὰ, προσόμια καὶ ἀλφάβητον, &c. describuntur.

ΣΤΟΙΧΕΡΑ'ΡΙΟΝ. Liber in quo describuntur Sticharia, seu vestes strictiores, quibus viri Ecclesiastici, Antistites, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi etiam & Monachi, indui solebant. Habetur hujusmodi Sticherarion MS. in Bibliothecâ Regiâ, *Cod.* MMXXXVII. incipiens à mense Septembri, à quo annus Græcorum principium ducit.

ΣΥΝΑΞΑΡΙΑ. Sunt Vitæ sanctorum in compendium redactæ, & succincta expositio Solennitatis de quâ agitur, ex Menæis, & prolixioribus Græcorum libris Ecclesiasticis, in angustiores terminos contracta. Unde natum illis Synaxariorum nomen. In contexendis hujusmodi Synaxariis principem locum habuit Nicephorus Callisti, qui Synaxaria composuit in præcipuas Triodii Festivitates, quæ illarum causas reddunt, unde originem habuerunt, & quamnam ob causam hoc tempore ita se habeant, & à Divinis Patribus sic dispositæ sint, cum nonnullis circumstantiis particularibus. Ordiuntur à Dominicâ Publicani & Pharisæi, finiunt in Solennitatem omnium sanctorum, ut ex ipsius operis titulo liquet. Menæis, Triodio, & Pentecostario, passim inserta sunt hæc Synaxaria. Quæ Triodo inseruit Nicephorus, varias in se hæreses continere, & digna animadversione Ecclesiasticâ esse ostendit L. Allatius, *Dissert.* II. Quin & Gennadius *de Azymo*, cap. 2. tanquam ambitioso studio, & impetu pernicioso Schismatis, composita, damnat, nec in Ecclesiâ CP. legi solere affirmat. Nihilominus hæc Nicephori Synaxaria à Matthæo Cigulâ Cyprio, & à Maximo, Cytherorum Episcopo, in linguam Græcam vulgarem conversa sunt, seorsim edita *Venet.* 1637, 1648. 4*to.*

ΣΧΗΜΑΤΟΛΟ'ΓΙΟΝ. Continens τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, sive totum ordinem sumendi habitus Monastici. Edidit varia quæ huc spectant Officia, in Euchologio suo Cl. Goarus. Habetur 1. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ραπτοφορῦντα, *Officium in novitium habitum Monasticum suscipientem*, p. 468. ubi notæ & variantia exemplaria exhibentur. 2. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤτοι τοῦ μανδίου, *Officium parvi habitus, id est, Mandiæ*, p. 473. Et quod mulieribus simili veste consecrandis peculiare est, *ibid.* p. 496. 3. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, *Officium magni & Angelici habitus*, p. 499. cui variantes lectiones, notæque eruditæ subjiciuntur. Extat MS. hoc σχηματολόγιον Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCXXVII. juxta Nessel. CCLXXXVI. Verùm inter editionem illam impressam, & codicem MS. Cæsarium, magnam esse differentiam notat Cl. Lambecius.

TAKTI-

ΤΑΚΤΙΚΑ'. Libri ceremoniales, in quibus ordo & regula Divinorum officiorum continentur, & quid singulis diebus, in rebus sacris præstandum sit, præscribitur. Et à τάξις nomen habent, sicut apud Latinos, ab ordine, *Ordinarium* fit. Librum sub hoc nomine in plerisque Græcorum Monasteriis innotescere, nec alium à Typico esse, notat L. Allatius, *Dissert.* I. p. 15.

ΤΕΤΡΑΩ'ΔΙΟΝ. Canon quatuor odis constans, qui in Sabbatis, præsertim Quadragesimæ, cani solet. In magnum Sabbatum πεντηκοστάριον composuit Cosmas, Maiumensis Episcopus, Μέλωδος dictus, quem librum postea, Imperatoris Leonis mandato, Marcus Episcopus Hydruntinus perfecit & complevit, odas addendo quæ illi deerant, ut, ex Cedreno, aliisque pluribus, ostendit L. Allatius *Dissert.* I. p. 72, &c.

ΤΡΙΑΔΙΚΑ'. Hymni sunt, sive Troparia, in honorem SS. Trinitatis, in Liturgiis decantari solita. In singulis quippe odis duo postremi cujusque Canonis versus cum laude SS. Trinitatis, & B. Virginis clauduntur: præsertim verò canuntur in μεσονυκτίοις seu μεσονυκτικοῖς mediæ scilicet noctis, officio, τῇ νυκτικῇ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν κανὼν τριαδικοῖς, ut in *Octoecho* legimus. Hymni hi τριαδικοὶ in Triodio, in officio Vespertini Sabbati sancti, & in Horologio, integri reperiuntur. Vide L. Allat. *Dissert.* I. p. 65. & du Fresnium in *verbo* τριαδικά.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Hymnus est notissimus, à ter repetita voce ἅγιος sic dictus; hâc nempè formulâ, ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. A Græcis non modo in sacris officiis usurpatur, verùm cum è lecto surgunt, vel Ecclesias ingrediuntur, & præcipuè in ipso mortis articulo, recitare solent. Cantari cœpit imperante Theodosio juniore; quin & Proclo Episcopo Constantinopolitano δι' ἀποκαλύψεως, per revelationem divinitùs innotuisse disertè affirmat Jobius *de incarn.* l. VI. cap. 25. ap. Phot. *Cod.* CCXXII. col. 609. Respicit nempè quod communitèr referunt veteres, dum vigente tremendo terræ-motu, Imperator, Proclus, omnisque populus CP. litaniis incessantèr incumberent, puerum è medio, in aerem fuisse raptum, ubi hunc Hymnum ab Angelis decantatum didicit, qui proinde cessante mox terræ-motu, in publicum Ecclesiæ, & Vitæ quotidianæ usum, receptus est. Certè Orientales Episcopi in Synodo Chalcedonensi, ann. CCCCLI. illum usurpârunt, ut ex fine Actionis I. liquet, p. 309. Ei additamentum illud, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ingenti Ecclesiæ scandalo & perturbatione postea adjecit Petrus Fullo Antiochenus. De originè sacri hujus hymni, & quantas exinde turbas & contentiones in Ecclesiâ excitaverit additio Fulloniana, plena sunt Historicorum Ecclesiasticorum volumina. Ex veteribus rem gestam describunt Theodorus Lector, *Hist. Eccl.* l. I. p. 554. Jobius ap. Phot. loc. cit. Ephraim Antiochenus, *ibid.* Cod. CCXXVIII. col. 773. Damascenus Epist. *de Trisagio* ad Jordanem Canob. *Oper.* p. 722. & *de Fid. Orthod.* l. III. cap. 10. p. 385. Theophanes ad ann. Theod. XXX. p. 80. & ad ann. Zenonis XVI. p. 115. Nicephorus *Hist. Eccl.* l. XIV. cap. 46. p. 544. lib. XV. cap. 28. p. 623. lib. XVIII. cap. 51. p. 879. Ut Cedrenum, Zonaram, &c. mittam. Ex recentioribus Forbesius *Instruct. Hist. Theol.* l. I. cap. 10. p. 29. Goarus *not.* ad *Euchолog.* p. 126. Meursius, *Gloss.* p. 576. Paulo fusius Suicerus & du Fresnius in hâc *voce.* Amplissimè Gretserus tractatu peculiari adv. Tho. Wegelinum, sub titulo *Fullonis redivivi*, anno 1608. 4to.

Integram

Integram verò historiam, singulari dissertatione *de Trisagii origine*, ad examen revocat, ejusque fundamentum non uno argumento subruere conatur, vir doctissimus, P. Alixius, in hisce studiis haud leviter exercitatus, *Rothom.* 1674. 8vo. Ad controversiam Catholicos inter & Eutychianos de hâc re rectiùs intelligendam Lectori non inutile erit percurrere Illustriss. Norisii Historicam dissertationem nuper editam *de uno ex Trinitate carne passo.*

ΤΡΙΤΑ. Officium Ecclesiasticum pro defuncto, tertio ab ejus obitu die celebratum. Hujus, ex constitutionibus Apostolicis meminimus in verbo ἐνατα. Vide quæ de Τρίτοις, Ἑπτάτοις, καὶ πεντηκοστοῖς, ex Philippi Solitarii Dioptrâ & aliundè notavit Cotelerius *not.* ad PP. Apost. p. 324, 325. & varios quos ibi laudat auctores. Nec pauca hâc de re congessit Cl. du Fresnius, in voce Τρίτα.

ΤΡΙΩΔΙΟΝ. *Triodium.* Liber Ecclesiasticus, in quo Officium à Septuagesimâ, quàm vocant Dominicam Publicani & Pharisæi, usq; ad Sabbatum sanctum, hoc est à Dominicâ Septuagesimæ, pene usque ad diem Paschatis recitari solitum, continetur, *Triodium* dictus, quod cum Canones & Hymni qui in reliquis Divinis officiis usurpantur, novem habeant odas, in hoc libro tribus tantum constat, immò neque semper tres habet, cum integros etiam canones proponat, sed ἀπὸ τῆς πλεοναζούσης nomen sumpsisse existimat Nicephorus, vel propter magnæ Hebdomadis canones sic dictos. Primus hanc officii formam in figuram, ut videtur, sanctæ & vivificæ Trinitatis, Cosmas Melodus excogitâsse dicitur, qui pro magnâ, sanctâque Hebdomade, cantus, ad cujuslibet ferè diei appellationem, per Acrostichides concinnavit. Ad cujus exemplum, Theodorus, & Josephus Studitæ in reliquis sanctæ Quadragesimæ hebdomadibus, in Monasterii sui usum composuerunt. Postea multa addiderunt, Nicephorus Callisti, & Philotheus Patriarcha CP. Latinorum quidem hostes acerrimi; & hinc illæ lacrymæ. De ipsis enim conqueritur Allatius *Dissert.* II. p. 114. quod sequiores affectibus propriis distracti, sæpe etiam odio in Romanam Ecclesiam, multa quæ à veritate aberrant, intruserunt. Nam antiqua ferè omnia, inquit, plana sunt; nihil in se continent quod pias aures offendat; recentia multis scatent erroribus, & subdolè sæpius in Romanam Ecclesiam garriunt, multas etiam hæreseων labes lectionibus inspergunt. Errores quos in hoc opere damnat, quosque late persequitur, ad sequentia capita revocari possunt; pœnarum inferni finem aliquando esse futurum, justorum animas in locis quibusdam determinatis detineri, ibique diem judicii expectare, impiorum verò carcere tenebroso mancipatas, immisericordes dæmones custodes experiri, & futurorum adhuc tormentorum expectatione torqueri; damnatorum pœnas non esse corporeas, sed in tenebris, elongatione à Deo, & conscientiæ stimulis consistere; secundum Domini adventum post exacta septem annorum millia futurum; spiritum sanctum ex solo Patre procedere; Christum non in azymo sed fermentato, corpus suum Apostolis tradidisse. Singula accurate excutit vir doctissimus, sed nimius est, ad nauseam usque in recensendis, quos vocat, erroribus, quibus novissimi hujus Triodii consarcinatores, adversùs Ecclesiæ Romanæ honorem & auctoritatem insurgere videntur; nempe quod Joannem Italum, Barlaamum & Acindynum, qui Latinorum partes adversùs Græcos strenue fovebant, multiplici anathemate feriunt, quòd

Photium

Photium Patriarcham, sanctissimum & orthodoxum vocant, omniaq; scripta vel dicta contra ipsum damnant; quòd Constantinum Monomachum, Alexium Comnenum, utrumque Andronicum Impp. qui Græcorum causam contra Latinos summo studio prosequebantur, egregiis ornent encomiis, quod Sisinnium, Michaelem Cerularium, Michaelem Anchiali, Germanum, Josephum, Athanasium, alioſque Patriarchas CP. Latinorum hostes acerrimos, laudent, sanctos & orthodoxos enunciant, præcipuè quod Gregorium Palamam, quo nemo fortiùs, nemo acriùs, Græcorum adversùs Latinos, causam egit, summis laudibus & acclamationibus prosequantur. Hæc, aliáque ejusdem commatis Leonem malè habuere, neque ea patiente stomacho concoquere potuit. Extat Triodium *Venetiis* editum ann. MDCXX. & Theophylacti Hieromonachi curâ recognitum *ibid.* ap. Pinell. MDCXLIV. hunc habens titulum, Τριῴδιον ψυχολέσαν ὃ ἔσχε τὸ πρότερον ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἄπασαν ἀκολουθίαν. Triodii Synopsin, versibus Iambicis contextam, scripsit idem Nicephorus, quæ sub finem carminum *Basil.* 1536. editorum, habetur.

ΤΡΟΠΑ'ΡΙΟΝ. In scriptis Græcorum Ecclesiasticis notat hymnorum quoddam genus qui in illorum officiis ubique reperiuntur. Canones enim, Odæ, & Troparia utrámque ferè faciunt paginam. Canones in odas dividuntur; Odæ in Troparia, ex quibus componuntur. Singula namq; Troparia continent, aut plura, aut potiora, cùm eorum numerus determinatus non sit. Tropariorum scriptores varios recenset Du Fresnius *Gloss. Græc.* in *voce* τροπάριον. Extat MS. (Græcè, opinor,) Bibliothecæ Bodleianæ *Cod.* MMDLVIII. Troparion, Codex elegantissimè scriptus, qui continet Tropos, sive hymnos sacros, viz. Alleluia, Tractus, Modulamina, prosas, per anni circulum, in festos & dies dominicos; omnia notis musicis antiquis superscripta.

ΤΥΠΙΚΟ'Ν. Ordo recitandi Divini Officii, liber haud parvæ molis, in quo, ut Leonis Allatii verbis utar, *Differt.* I. p. 4. à primo die anni, singulis diebus, quid inter Missarum solennia, quid ad vesperas, quid ad horas, quid ad Matutinum, quid deniq; ad reliqua Divina officia, sive dies illi feriales sunt sive festi, recitandum, quid psallendum aut legendum sit, quibus diebus jejunandum, quibus & quomodò solvendum jejunium, verbis clarissimis, ac facillimâ methodo, præscribitur, variisque est distinctum, pro materiæ varietate, capitibus. Variant apud Græcos Typica, cum quælibet, saltem ex majoribus Ecclesiis, suum habeat. Quæ in singularem Monasteriorum usum condita sunt, κτιτορικὰ, proprio nomine, appellantur. Prodiit Typicum *Venet.* annis 1603, 1615, 1643. hoc titulo. Τυπικὸν οὖν Θεῷ ἁγίῳ παρεῖχον πᾶσαν τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, *Typicum, favente Deo, continens integrum officii Ecclesiastici ordinem per totum annum.* Quo in opere sequentia continentur. I. Typicum τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας S. Lauræ in Hierosolymis. Quod & in aliis Monasteriis Hierosolymitanis, aliisque Ecclesiis, obtinet ex præscripto S. Sabæ, capita LIX. complexum. De hoc Typico diximus in Vitâ S. Sabæ *Sæc.* V. 2. Μηνολόγιον, juxta XII. Menses, continens ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας τὴν ἐν συνάξεως per totum annum, incipiendo ut solent Græci, à mense Septembri, usque ad finem Augusti, præmisso capitum indice. 3. Marci Hieromonachi, qui se ἁμαρτωλὸν vocat, Σύνταγμα εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ τυπικοῦ, sive *de dubiis quæ ex Typico oriuntur*, capitibus C. absolutum. 4. Nicolai Patriarchæ

triarchæ CP. ad Anastasium, montis Sinæ Abbatem, de jejuniis Græcorum *carmina politica* CCXXIV. 5. Anastasii Cæsareæ Palæstinæ Episcopi tractatus περὶ τῆ Ἀστζιβυχίας, de feriis Monachorum, de continentiâ & ingluvie, &c. 6. *Vitæ quatuor Evangelistarum*, ex Dorothei Synopsi desumptæ. 7. *Regulæ variæ* περὶ τῆ πῶς δεῖ πιςδύειν, περὶ τῆ πῶς δεῖ νοεῖν τ Θεον, &c.. 8. Κεφάλαια παραινετικὰ, seu *capita adhortativa ad virtutem*, per modum gnomologiæ dispositæ. 9. Παχάλιον τῆ ὀγδόυ αἰῶνος, *Paschalium octavi Sæculi*, sive Calendarium continens annos ab orbe condito, & ab incarnatione Christi; Indictionem etiam, Cyclum, tum solarem, tum lunarem, & τὸ Ἐφημέριον τ Σελήνης. Hoc Ἐφημέριον *Epactæ* Latinorum respondet, & Ephemeridem annorum ab anno MDCXLIII. usque ad annum MDCLXXVI. complectitur. Sunt etiam, notante eodem, quem supra notavimus, Allatio, quæ strictiori sensu apud Græcos Typica vocantur; nempè versuum quorundam ex Psalmis, hinc inde congestorum, & ad solennitatis, quæ agitur, arcana exponenda aptiorum, Eclogæ. Et horum duo sunt genera; alterum quod in matutinis precibus, dum Vigilias, quòd eam noctem insomnes traducant, peragunt, recitari aut cani solet; in festis scilicet Christo & B. Virgini dicatis, quæ sola vigilias habent. Alterum Typicorum genus est, quæ inter Missarum solennia, diebus etsi non omnibus, canuntur, & sunt πρώτα καὶ δεύτερα, *prima & secunda*; nec alia sunt, quam Psalmus CII. qui πρώτα, & CXLV. qui δεύτερα, dicuntur, uti notat etiam Cl. Goarus, p. 124.

ΥΜΝΟΛΟΓΙΟΝ. Liber Ecclesiasticus continens hymnos in omnia Festa totius anni cum antiquis notis musicis, Menæi & Menologii instar in XII. menses digestos, ab initio Septembris usque ad finem Augusti. Inserta sunt Troparia Sophronii Archiepiscopi Hierosolymitani, in Vigiliâ Natalis Christi, cantari solita. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex dispositione Nesseliana CXXXVI. num. i. à fol. 1. ad fol. 172. habetur etiam *ibid.* Cod. CLXXXI. anno Christi MCCXXI. exarato, num. i. à fol. 1. usque ad fol. 184. Pars etiam hujus Hymnologii media, à vigiliâ Nativitatis Christi, usque ad diem XXI. Maii, *ibid.* Cod. CCIV. Varii hymni Ecclesiastici à scriptoribus Græcis memorantur; quales sunt, hymnus *Angelicus*, *Seraphicus*, *Cherubicus*, Ὀκτωηχος; quibus titulis Trisagium ornatur; hymnus μυσικὸς, τερατικὸς, &c. de quibus non opus est ut hic sigillatim agamus.

ΦΩΤΑΓΩΓΑΡΙΑ, seu ΦΩΤΑΓΩΓΙΚΑ'. Preces sunt vespertinæ, seu quæ in vespertinis officiis canuntur, cujusmodi plures haberi, in Horologio, Triodio, Paracletice, aliisque Græcorum libris Ecclesiasticis, observat sæpe laudatus du Fresnius *Gloss. Græc.* col. 1721.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Χαιρετισμὸς denotat Festum Annunciationis Deiparæ, quando Angelus à Deo missus eam convenit & salutavit. Χαιρετισμοὶ, hymni sunt in laudem Deiparæ compositi, quorum odæ singulæ incipiunt à voce Χαῖρε, quales habentur MSS. in *Cod. Regio* MMCCXVI. indicante du Fresnio, col. 1724.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ. Ordinatio ad munus aliquod Ecclesiasticum, Episcopo manus imponente, variisque ritibus & orationibus celebrata. Plura sunt in Euchologio quæ huc spectant Officia, & à minoribus ordinibus auspicabimur, id solum præmonentes, Ostiarium, Exorcistam, & Acolythum, apud Græcos hodie pro sacris ordinibus non agnosci.

1. Τάξις γινομένη ὅτε χειροτονία Ἀναγνώστου καὶ Ψάλτου, *Ordo fieri solitus in ordinatione Lectoris & Cantoris*, p. 233. & ap. Habertum *Pontif. Græc.* p. 305. qui & ampliorem formulam exhibet juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 37. 2. Εὐχὴ ὅτε χειροτονία Δεπουτάτου καὶ Κηροφόρου, *Oratio in Deputati & Ceroferarii ordinatione*, p. 237. Quis fuit Deputatus, quidve ejus officium, non satis liquet. Eundem esse cum Ceroferario, & Latinorum Acolytho, volunt plurimi, & non inter officia, sed inter ministeria deputabatur. Ejus erat, pallio indutum præire cum lampadibus sanctum Evangelium, quando in ambonem, lectionis causâ, adferebatur, & sacra dona cum ad sanctum altare deferuntur, & cum ad mensam propositionis referuntur, uti nos docet Joannes Citrensis in Respons. ad Nicolaum Cabasilam, *Jur. Gr. Rom.* lib. V. p. 328. Sed & prater cereos, ferulam etiam manu gestasse dicitur. Unde in descriptione coronationis Imperatoriæ ferula in sinistram ejus tradi solebat, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν ἔχειν τὸν Δεπουτάτον λεγόμενον, *ut ordinem seu locum in Ecclesiâ teneat illius qui Deputatus dicitur*, ut in Andronici junioris coronatione rem describit Cantacuzenus, *Hist.* lib. I. p. 122. Et eadem planè habet Codinus *de Offic.* cap. XVII. num. xxxv, xxxvi. p. 95. Quicquid sit, munus illud in Ecclesiâ Græcâ, suo penè tempore desisse, & ante paucos annos in Ecclesiâ solummodò Thessalonicensi viguisse, nos docet Symeon Thessalonicensis, *de S. Ordin.* cap. I. p. 106. 3. Τάξις γινομένη ὅτε χειροτονία Ὑποδιακόνου, *Ordo observandus in ordinatione Subdiaconi*, p. 244. & ap. Habert. p. 306. & ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 45. 4. Τάξις γινομένη ὅτε χειροτονία Διακόνου, *Ordo qui observari solet in ordinatione Diaconi*, p. 249. Cui subjuncta est, p. 262. forma in *Diaconissæ* ordinatione observanda. Idem officium exhibet Habertus, p. 308. Ordinem in institutione Diaconi observandum reperies *Euchолog.* p. 284. 5. Τάξις γινομένη ὅτε χειροτονία Πρεσβυτέρου, *Ordo observandus in ordinatione Presbyteri*, p. 292. & ap. Habert. p. 312. & juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 106. Τάξις ἀκολουθίας, quâ Archipresbyter constituitur, habetur ex Allatiano exemplari, *Euchолog.* p. 287. 6. Τάξις γινομένη ὅτε χειροτονία Ἐπισκόπου, *Ordo qui in Episcopi ordinatione servari debet*, p. 302. Amplior ex Euchologio Allatiano *ibid.* p. 305. Habetur & ap. Habertum, p. 316. prolixiori verò formulâ ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 66. Singula hæc officia ad codices MSS. recognita, variantibus lectionibus & additamentis aucta, notis eruditis illustrarunt Jac. Goarus in *Euchologio*, & Isaac. Habertus in *Pontificali* suo, viri de Ecclesiâ Græcâ egregiè meriti. Formulas etiam conferendi Sacros ordines apud Græcos, nempe Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Episcopi, Gr. & Lat. exhibet & illustrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* lib. VI. cap. 2. p. 480. Cumulatè verò præ aliis, id præstitit Joan. Morinus commentario *de Sacris Ecclesiæ ordinationibus*. Ubi Part. II. omnes pene ordinationum apud Græcos formulas, quæ variis sæculis in usu fuerunt, Græcè & Latinè exhibet, & annotationibus illustrat. In his eminet antiquissimum exemplar ex codice MS. DCCC. ad minimum annorum, literis majoribus & uncialibus scripto, desumptum: Part. III. de singulis, prolixis quidem, sed & doctissimis dissertationibus agit.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. *Psalterium.* Liber continens omnes Psalmos Davidicos eo ordine quo in Sacris Bibliis habentur, sed in certas classes, plures vel pauciores Psalmos, pro eorum longitudine, continentes, distinctos. Has Sectiones Græci καθισματα, sive *Sessiones*, vocant, quod olim Psalmi uno contextu non legebantur, sed interjectis lectionibus, ne homines laboris pertæsi, neglectis officiis, ad aliud animum adverterent. Καθισματα singula in tres partes dividuntur, quæ solenni illâ δοξολογία, *Gloria Patri, & Filio*, &c. terminari solent. De his Cathismatibus fusè differit L. Allatius, *Dissert.* I. p. 55. qui p. 60. describit modum quo Psalterium per totum annum in Græcorum Ecclesiâ recitatur. Est penes me Psalterium *Venetiis* editum, ap. Ant. Pinell. ann. 1627. 8vo. in XX. καθισματα divisum. I. Καθισμα continet à Psalmo *I.* ad *VIII.* inclusive. II. à *IX.* ad *XVI.* III. à *XVII.* ad *XXIII.* IV. à *XXIV.* ad *XXXI.* V. à *XXXII.* ad *XXXVI.* VI. à *XXXVII.* ad *XLV.* VII. à *XLVI.* ad *LIV.* VIII. a *LV.* ad *LXIII.* IX. à *LXIV.* ad *LXIX.* X. à *LXX.* ad *LXXVI.* XI. à *LXXVII.* ad *LXXXIV.* XII. ab *LXXXV.* ad *XC.* XIII. à *XCI.* ad C. XIV. ab *CI.* ad *CIV.* XV. ab *CV.* ad *CVIII.* XVI. ab *CIX.* ad *CXVII.* XVII. ab *CXVIII.* XVIII. ab *CXIX.* ad *CXXXI.* XIX. ab *CXXXII.* ad *CXLII.* XX. ab *CXLIII.* ad *CL.* Sequuntur ψαλμὸς διηγεσφ. de victoriâ quam David ex Goliath reportavit, qui Psalterio non continetur; Cantica sacra exV.& N.Testamento desumpta,nempeMosis II.Exod.*XV.*Deut.*XXXII.* Hannæ matris Samuelis, cap. *II.* Abaccuc Prophetæ, cap. *III.* Isaiæ, cap. *XXV.* Jonæ Prophetæ, cap. *II.* Trium Puerorum, Dan. *III.* B. Virginis & Zachariæ, Luc. *I.* Ezechiæ Regis, Isaiæ *XXXVIII.* Manassis Regis Judæ; Simeonis senis, Luc. *II.* Calci subnectitur ordo, ὅπως ὠφέλεια ἐγκολπωθῇ τὸ ψαλτήριον ὁν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Prodiit etiam Psalterium, ut infinitas alias editiones taceam, *Venet.* 1643. cui præmittitur Psalterii per totum annum in Ecclesiâ Græcâ recitandi modus. Subjicitur duplex Lexicon; grammaticum, quo præcipua quæ in Psalmis occurrunt, vocabula, una cum eorum Etymologiis, explicantur; historicum alterum, quo personæ & nomina propria, quorum in Psalmis & Canticis Sacris fit mentio, illustrantur.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ. Liber quo horæ diurnæ & Officia continentur. Præter horas & mesoria, quæ singulis officiis necessario dicuntur, Troparia, Psalmos, Preces varias, habetur in hoc opere, inquit Allatius, p. 90. Canon compunctivus, Canones paracletici in B. Virginem & Angelum custodem, & deprecatorius in omnes Angelos & Sanctos; officium satis amplum sanctissimæ Communionis, & minutiora alia. Subjiciuntur, Cyrilli Alexandrini oratio *de exitu Animæ, deque secundo adventu*; Christoph. Patricii Mitylenæi *Troparia*, θερσομα dicta, totum *Menologium*, quoad majora anni festa, ab initio Septembris, complectentia; *Paschalion* annorum 50. continens Indictiones, Cyclum Solarem & Lunarem, Σημείων Lunæ & Paschata ab anno MDCXLII. usque ad ann. MDCXCII. Jonæ Gialeni *Selenodromium* perpetuum; Niceph. Paschalei *de jejuniis Græcorum* tractatulus, linguâ vulgari conscriptus. Prodiit hoc Horologium *Venet.* an. 1535. 1601. 1602. 1623. 1632. 1646. 1652.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΜΙΚΡΟΝ, seu *parvum Horologium*, ex majori excerptum, & usui ordinario magis accommodatum. De quo hæc idem Allatius, *Dissert.* I. p. 104. Continet gratiarum actionem postquam Christianus è somno surrexerit; officium mediâ nocte & vespere, singulis diebus dici solitum; novem cantica, primam, tertiam, sextam & nonam horas; parvum ἀπόδειπνον ex Apostolaria, & ἀπολυτίκια totius hebdomadis; preces in mensâ; preces breviſſimas, dicendas singulis diei horis; Menologium breviſſimum; Paschalium annorum X. Editus est hic libellus, ut aliàs sæpe, *Venet.* ann. 1642. in formâ quam vocant 32.

DISSER-

DISSERTATIO TERTIA.

De Eusebii Cæsariensis Arianismo adversus JOANNEM CLERICUM.

PRodiit haud ita pridem apud nos liber, è sermone Gallico, ut dicitur, in Anglicum traductus, complectens vitas quatuor Sanctorum Patrum, nempe *Clementis Alexandrini*, *Eusebii Cæsarienſis*, *Gregorii Nazianzeni*, & *A. Prudentii*. Auctorem præfert Joannem Clericum Amstelodamensem, scriptis editis satis notum. Utrum cum nostri temporis Arianis, vel potiùs Photinianis facit, mihi est inexploratum. Id modo certum, librum de quo agimus, eorum curâ versum fuisse, & in lucem emissum, quin & in hanc, quam habemus, formam redactum. Nullum enim tale opus distinctum usquam edidit D. Clericus; sed hæ Vitæ ex *Bibliothecâ* ejus *Universali*, præsertim ex *Tomo* X. & XVIII. desumptæ sunt, & in libri formam ab Editore dispositæ & ordinatæ. Nos in præsenti Dissertatione Editionem Londinensem utplurimum sequimur. Hunc librum pro merito excutere, mihi non vacat. Post primarium operis institutum, id sibi pene unicè proposuisse videtur auctor, ut sanctos Patres inter se committeret *, quasi nec sibimet ipsis, nec inter se invicem convenientes; Ut eos tanquam obscuros †, perplexos, confusos repræsentaret, nec eorum quæ tractant satis peritos; qui terminis utuntur æquivocis, & præclarè se munere suo functos arbitrantur, cum de mysteriis incomprehensibilibus modo quodam haud intelligibili disputârint. Dallæi librum *de Usu Patrum* magnis effert laudibus, (quicquid, *inquit* ‖, aliter sentiant Antiquitatis Panegyristæ) nec mirum; cum auctori, viro cætera doctissimo, visum fuerit, omnem quæ Patribus debetur, reverentiam excutere, deque eorum scriptis siniſtrè, & duriori censurâ judicare. In Episcopos, omnémque ordinem clericalem acriùs animadvertit *, quos veluti præjudiciis, in conventibus suis synodalibus mirè occæcatos traducit, hâcque præ laicis prærogativâ gaudentes, quod simul & partes esse possint & judices; quod † maximis etiam principibus imponere, iisque tanquam instrumentis abuti soleant. Ecclesiasticorum ‖ vitia, avaritiam, ambitionem, dominandi libidinem, Sacerdotii & Episcopatuum aucupationem, superbiam, iracundiam, lites & jurgia pro nugis, nulliusque momenti rebus, idque sub specioso fidei defendendæ prætextu, ex Basilio & Nazianzeno luculenter exponit. Et nè quò hæc tendant nesciremus, subdit *; nisi constaret nobis, de quibus hæc dicta sunt, existimaret quis non aliud hic præter hodiernorum Theologorum imaginem nobis exhiberi. Et sanè quam benevolum in Theologos Christianos gerat animum, in libro suo *de Incredulitate* nuper apud nos edito testatus est.

Lond. 1696. 8.

* Vid. Vit. *Eusebii*, p. 90, 91.

† Vid. in *Clem. Alex.* p. 46. in *Eus.* 92, 95, 138, 165.

‖ In *Cl. Alex.* p. 42.

* Vid. in *Eus.* p. 136, 144. in *Naz.* 273.

† Mais la verite eſt que l'Empereur faiſoit alors peu de choſe de ſon pur mouvement, & quil n'etoit que l'organe de quelques Eccleſiaſtiques: ce qui n'eſt que trop ſouvent arrivé, même aux plus grand princes. in *Euſeb.* p. 460, p. 280.

‖ In *Greg. Naz.* 217, 218, 146, 272, 273. * P. 218. vide

Verùm hæc, & siqua istiusmodi, non sunt hujus loci. Ad alia me vocat auctor, virgulam censoriam satis pro magisterio in me exercere dignatus, non aliâ licet ratione à me lacessitus, quam quod Eusebium

Eusebium à directo Arianismi crimine vindicare olim conatus sum. Locum integrum, prout possum, à me Latinè redditum, subjungam. * *Erat semper* [Eusebius] *à partibus Arianorum, eumque tanquam eadem cum iis sentientem accusârunt Athanasius & Hieronymus. In summâ, vix credi potest, ipsum, si modo fuisset Orthodoxus, Arianismo tantopere favere, & depositioni S. Athanasii consentire voluisse. Nihilominus Socrates, citatis quibusdam locis, in quibus cum Orthodoxis loquitur, illum absolvere aggressus est; idémque fecerunt recentiorum plures, & in his* D. Cave *in Vitâ Eusebii, quam & Latinè & Anglicè scripsit. Posterior hic putâsse videtur se ad id faciendum* ex Christianâ charitate † *obligari. Existimant verò alii, Christianam charitatem, hoc est, amorem quem erga omnes Christianos gerere debemus, historicos quosvis obligare ad talium veritatum mentionem faciendam, quæ nullam conditioni mortuorum alterationem inferunt, quæque viventibus usui esse possint, ut inde de rebus ritè judicare discant. Prætensa ista charitas, quæ ad illos solummodò Patres se extendit, qui orthodoxi habentur, in causâ fuit, quod non nisi Panegyricos* || *sermones de veteribus quodammodo habeamus, in quibus defectus eorum semper celantur, cum nullo virtutum involucro tegi queant.*

* In vit. *Euseb.* p. 153. *Bibliotb. Univers. & Historique* de l'anne 1688. *Tom.* X. p. 474.

† Verba mea sunt; *Adeo ab omni plane christianâ charitate abhorrent, qui eum vafre & dolose subscripsisse volunt.* Hist. Lit. p. 130. *Edit. Lond.*

|| Conf. Præf. ad Vit. *Clem. Alex.* p. 2, 3. Edit. Gall p. 177. *Tom.* X. & edit. Angl. præf. libro præfix.

Hæc D. Clericus; tectè innuens, me vitas Sanctorum Patrum, Eusebii saltem, ad hunc modum conscripsisse. At priusquam hæc in vulgus projiceret, nisi calumniator haberi velit, quas veritates silentio suppresserim, quibus nævis fictos fucatósq; colores obduxerim, quorumnam Vitas *panegyricè* potius quam historicè descripserim, liquido ostendere debuisset. *Si* enim *accusâsse sufficiat, quis erit innocens?* Rem igitur ab ovo repetam, & apud æquum lectorem causam dicam.

* In *Euseb.* p. 112. *Edit. Lond.*

† Vit. PP. Primit. Tom. II. in vit. *Euseb.* num. xxii. p. 29, 30, &c.

In priori hujus operis parte *, & præsertim in *Vitâ Eusebii*, ante quindecim jam annos à me patrio sermone edita †, non pauca ex Eusebii scriptis testimonia adduxi, quæ ipsum, saltem apud æquos rerum æstimatores, ab Arianismo liberarent. Quid ad hæc Censor noster? Negátne loca à me allata Eusebii esse? an affirmat in alium sensum à me detorta? vel cum Arianis dogmatibus conciliari posse? Nequaquam planè. Intra generalem accusationem se continet, ubi dolus latere solet. Quicquid sit: bilem ei movisse videtur; num quod tantum virum Arianis eripi molestè ferret, an aliâ ex causâ, ipse viderit. Immeritò utcunque, & injuria quidem. Non mihi in animo erat, neque jam est, Eusebium ab omni labe purgare, è contra plus simplici vice testatus sum, multa scriptis ejus inesse incautiùs, durius, periculosius dicta, quæ æquum & candidum lectorem expetunt; insolentes quandoque & incommodas reperiri loquendi formulas, à receptis Theologorum regulis abhorrentes, quas nec probo, nec defendo. Sed hic pedem figo, hoc in me probandum recipio, Eusebium non fuisse Arianum, κακίας eorum δόξας non fuisse imbutum; quinimo in ejus, quæ extant scriptis, supersesse plurima, quæ ipsa Arianismi fundamenta radicitùs evellunt. Duo proinde mihi agenda sunt. Primò ostendam Eusebium Cæsarienſem injustè ad Arianos amandari; deinde, calumniam mihimet exinde conflatam paucis diluam.

I. Eusebius Cæsariensis injustè ad Arianos amandatur. Et tamen ita vulgò fieri solet, idque contentione non levi. Et in hunc clamorem abierunt plurimi, tum veteres, tum recentiores. In veteribus primas tenent Athanasius, Eustathius Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Epiphanius, Hilarius, Hieronymus, Antipater Bostrensis, alii; & post Concilium Nicænum II. Scriptores Græci penè universi. Productus fuerat

fuerat in isthoc Concilio ex *Epistolâ* Eusebii ad Constantiam Aug. Constantini M. sororem locus *, quo adversùs omnem Christi imaginem faciendam eruditè disputat: Cui cum nihil quod opponerent, haberent Patres, communis statim exortus est clamor, εἰς ἀδόκιμον νοῦν παραδεδόσθαι, καὶ σύμφρονα τοῖς περὶ Ἄρειον ζηλωτὰς γεγονέναι, *homo est in reprobum sensum traditus, ejusdem cum Ario opinionis, eadémque cum ejus sectatoribus sapiens.* Quasi scilicet omnes, quas affert, Eusebii rationes nullius essent ponderis, nec flocci penitus faciendæ, in re licet ad Arianismum parùm spectante, si modò ipse esset Arianus. Sed ita argumentari solent boni Patres Nicæni. Ex recentioribus post Petavium nemo acriori censurâ vexavit Eusebium, quam Purpuratus Annalium parens. Hoc ei perpetuò objicit, hanc constantèr cantat cantilenam, *Arianus est.* Suspectæ sunt ei † Constantini M. literæ ad Alexandrum & Arium. Unde? Quia *ab Eusebio homine Ariano recitatæ.* In Constantini edicto adversus Hæreticos, nominatim non recensentur Ariani. Quare? *Suspecta* || *redditur perfidia Eusebii hominis Ariani.* Nec longè quærenda est Cardinalis in Eusebium indignationis causa; non aliunde nempè quàm quòd disertè scribit, subfragante omni antiquitate, Constantinum in extremis Nicomediæ fuisse baptizatum. Quo posito, corruit planè splendida Pontificiorum de Romano Constantini baptismo fabula, & quæ ex eo pendent Donationes, & amplissima privilegia. De hâc itaque Eusebii narratione agens Baronius; tradit, hæc, inquit, * *Eusebius, sed Arianorum signifer, qui in gratiam Constantii Imp. Ariani hominis, & Arianorum patroni, hæc ipsa conscripsit.* Nè igitur hæreticæ pravitatis infamiâ diutius prematur vir sæculorum omnium memoriâ dignissimus, omniumque sui temporis longè doctissimus, pessimam Arianismi notam ab Eusebii capite depellere conabor. Quod ut clariùs eluceścat, *Theses* quasdam *ANTI-ARIANAS*, easque primi commatis, nempè de Divinitate Filii Dei, deque æternâ ejus existentiâ (in quibus controversiæ Catholicos inter & Arianos cardo præcipuè vertitur) subjiciam, quas Eusebii auctoritate disertè confirmabo; Præmissis duabus regulis, ad explicanda hæc mysteria apprimè necessariis, in quas consensêre Theologi penè omnes, veteres ac recentiores.

* Act. VI. Conc. T. VII. col. 493.

† Ad an. 318. num. 90, 95.

|| Ad an. 326. num. 22.

* Ad an. 324. n. 43. & sequ.

Regula I. *In personis SS. & individuæ Trinitatis considerandus est Pater tanquam fons & principium Deitatis:* à quo suum esse habet Filius, suum Spiritus Sanctus, ipse à nullo. Hanc regulam veteres unâ voce nobis tradiderunt. Athanatius † Μόνος ἀγέννητος, μόνος πηγὴ θεότητος, *solus ingenitus, & solus fons Deitatis.* Alibi || Ὁ πατὴρ ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ, καὶ γεννητής ἐστι, *Pater principium filii, & genitor est.* Clarius rationem reddit *Orat.* V *. Μια ἀρχὴ θεότητος, καὶ οὐ δύο ἀρχαί· ἕνεν κωλύει καὶ μοναρχίαν εἶναι, ἐξ ὧντινος ὁ τῆς ἀρχῆς ἐστι φυσικῶς ὁ λόγος, οὐκ ὡς ἀρχὴ ἑτέρα καθ' ἑαυτὸν ὑφεστὼς, ἀλλ' ἔξωθεν ταυτὸς γεγονὼς ἵνα μὴ τῇ ἑτερότητι δυαρχία, καὶ πολυαρχία γίνηται· ἀλλὰ τοῦ μιᾶς ἀρχῆς ὄντος, ἴδιος ὁ υἱὸς, ἰδία σοφία, ἴδιος λόγος, ἐξ ὧντινος ὑπάρχων. *Unum est principium Deitatis, non duo, unde propria Monarchia unius domini haberi debet: Ex ipso deinde principio per naturam existit Filius, qui est verbum, non quasi alterum principium, seorsim subsistens, neque aliundè genitus, ne ratione secundi duo principia, pluriúmque principatus oriantur; sed unius principii sui, propriúsque filius, propria sapientia, proprium verbum, ex ipso principio ortum habens. Unum,* inquit Basilius †, *novimus ingenitum,* καὶ μίαν τῆς πάντων ἀρχήν, *& unicum omnium principium, Patrem nempè*

† Contr. Sab. Greg. p. 608.

|| Cont. Arian. Orat. II. p. 145

* Pag. 303.

† Epist. 78.

Domini

Domini nostri Jesu Christi: inde Pater ei * Αἴτιος ἐκ δεξιᾶς. Gregorio Theologo † δεξιὰ, ὡς ἄτιος καὶ πηγή. Pro Latinis unus loquatur Augustinus ‖, *Pater filii sui unigeniti auctor est, qui tamen Filium genuit, & gignendo ei dedit.* Consona his docet Eusebius * noster, Filium nempè unigenitum veluti Patris imaginem, ex ipso ortum, οὐκ ἀυτὸν ὄντα τὸ πατέρα· ἀλλὰ τὸ τῆ πατρὸς μονογενῆ υἱὸν, ἐξ' ἀυτὸν ὄντα τὸ ἀγέννητον, καὶ ἄναρχον, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀυτῆ φῦντα, καὶ δεξιὰν δεδεγμένον τὸ γεγεννηκότα. *Non tamen ipsummet Patrem, sed Patris sui Filium unigenitum, non ipsum quidem ingenitum, & sine principio, sed ex illo ortum, sic ut principium sui ascribat Patri.* Iterum †, *Utcunque licet Filium profiteamur Deum, unus tamen Deus est,* ἐκεῖνος ὁ μόνος ἄναρχος, καὶ ἀγέννητος· ὁ τὸ θεότητα ἰδίαν κεκτημένος, ἀυτῷτε τῷ υἱῷ τῷ ἴδιῳ, καὶ τῷ τοιοῦδε εἶναι γεννωὰς αἴτιος, *Ille nimirum qui solus principio caret, qui ingenitus, qui propriam à se possidet Divinitatem, qui ipsi insuper Filio existendi causam, & taliter existendi dedit.* Addam & tertium ‖, πάντα δὲ ταῦτα παρὰ τῆ πατρὸς λαβὼν, ἔχει ἀυτῆ τε καὶ τὸ θεότητος τὸ δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς, εἰλικρινὲς ἔχει· ἀλλ' οὐκ ἐκ ὁ πατὴρ παρά τινος εἴληφε· πάντων καὶ ἀυτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν Θεός. *Hæc autem omnia cum de Patre suscepisset, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit, sed non ita Pater à quoquam accepit, cum sit ipse omnium principium, & fons & radix bonorum, unde meritò unus & solus prædicatur Deus.* Sed hospes sit oportet in scriptis Eusebianis, qui hæc nescire potest.

Regula II. *Siqua in scriptis sanctorum Patrum occurrant dicta, quæ Filium Patre minorem, vel inferiorem facere videantur; vel ad subordinationem Filii ad Patrem, vel ad progressum ejus ex Patre ad condenda universa, vel denique ad τὴν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν referenda sunt.* Hæc tria brevitèr sunt explicanda. I. Filius Patri subordinatur ut principio & auctori suo; minor, non ratione clientiæ, sed originis, quam a Patre habet. Filius Patri aqualis naturâ divinâ; major Pater communicatione. Hanc Filii minoritatem (si ita loqui fas sit) constanter agnovisse catholicos Patres, tam qui ante, quam qui post synodum Nicænam scripsêre, non opus est pluribus demonstrare, cum illorum testimonia plenâ manu collegit vir in antiquitatis Ecclesiasticæ palæstrâ egregiè exercitatus, Georgius Bullus *; immo non indiligenter id præstitit doctissimus Petavius †. Unum aut alterum ex post-Nicænis, illustrationis gratia adjiciam. Alexander ‖ Episcopus Alexandrinus, sub quo Arius primùm in hæresim erupit, postquam Ecclesiæ doctrinam de Filio tradidisset, addit, Ἄτρεπτον τοῦτον, καὶ ἀναλλοίωτον ὡς τὸ πατέρα, ἀπεικονικὸν, καὶ τέλειον υἱὸν, ἐμφερῆ τῷ πατρὶ μεμαθήκαμεν, μόνῳ τῷ ἀγεννήτῳ λειπόμενον ἐκείνου. *Hunc conversionis & mutationis expertem, perinde ac Patrem, nullius egentem, & perfectum filium patrisque similem esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenitus non est.* Et post pauca, οὐκ ἔν τῷ μὴ ἀγεννήτῳ πατρὶ οἰκεῖον ἀξίωμα φυλακτέον, μηδὲν τοῦ υἱοῦ ἀυτῷ τὸ αἴτιον λέγοντας· *Itaque Patri quidem ingenito propriam dignitatem servari oportet, nullam nempè eum habere existentiæ suæ causam profitendo.* Competentem quidem honorem Filio tribuendum esse contendit, generationem ex Patre principio carentem ei assignando, æternam ejus Divinitatem prædicando, similitudinem Paterno charactèri in omnibus respondentem ascribendo, τὸ μὲν ἀγέννητον τῷ πατρὶ μόνον ἰδίωμα παρέναι δοξάζοντες, ἅτε δὲ ἐξ ἀυτοῦ φάσκοντος τοῦ Σωτῆρος, ὁ πατὴρ

* Adv. Eunom. l. I. in fin.
† Orat. 29. p. 490.
‖ Contr. Maximin. l. III. c. 14. col 732.
* De Eccl. Theol. l. II. c. 14. p. 121.
† Ibid. l. I. c. 11. p. 69.
‖ Ibid. l. II. c. 11. p. 111.
* Defens. fid. Nic. sect. IV. cap. 1, 2.
† De Trinit. l. II. cap. 2. p. 99, &c. Vid. lib. V. cap. 5.
‖ Epist. ad Alex. ap. Theod. H. Ec. l. I. c. 4. p. 17.

ὁ πατὴρ μοῦ μείζων μού ἐστι. *Solum vero ingenitum Patris proprium esse dicamus, cum & ipse servator dixerit, Pater meus major me est.* Athanasius * Alexandri diaconus ac hyperaspistes, & in sede successor, simúlque fidei catholicæ vindex acerrimus; Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ἐκ εἴρηκεν, ὁ πατὴρ μοῦ κρείττων ἐστίν, ἵνα μὴ ξένον ἑαυτὸν τῆς ἐκείνου φύσεως, αὐτὸν ὑπολάβοι, ἀλλὰ μείζων εἶπεν· ὃ μεγέθει τινὶ, ἢ χρόνῳ, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς γίννησιν. *Atque eam ob causam non est dictum à Filio, Patrem suum se meliorem esse, ne seipsum extraneum, alienúmque ab illius naturâ existimarent,* sed Pater, *inquit,* major est, *non quidem magnitudine aut ætate, sed quia ex ipso Patre ortum habebat.* Basilius † Athanasii æqualis, ἐπειδὴν γὰρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡ ἀρχὴ τῷ υἱῷ, κἀντεῦθεν μείζων ὁ πατὴρ, ὡς αἴτιος καὶ ἀρχή· διὸ καὶ ὁ κύριος οὕτως εἶπεν, ὁ πατὴρ μοῦ μείζων μού ἐστι, καθ' ὁ πατὴρ ἀπλοῦστι. *Quoniam enim à Patre principium est Filio, ideo major est Pater, ut causa & principium. Quapropter etiam Dominus sic dixit,* Pater meus major me est, *quatenus videlicet est Pater.* Eleganter, ut solet, alibi ‖; ὡς γὰρ ὁ υἱὸς τάξει μὲν δεύτερος τοῦ πατρὸς ὅτι ἀπ' ἐκείνου. καὶ ἀξιώματι, ὅτι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ εἶναι αὐτῷ ὁ πατὴρ, καὶ ὅτι διὰ αὐτοῦ ἡ πρόοδος, καὶ προσαγωγὴ πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα· φύσει δ' οὐκέτι δεύτερος, διότι ἡ θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία. *Nam quemadmodum filius ordine quidem à Patre secundus est quoniam ab illo est: Et dignitate, quoniam origo est, atque causa essendi Pater ipsi est, & quoniam per ipsum accessus & adductio est ad Deum Patrem. Naturâ verò nullo modo secundus, quoniam in utroque una est Deitas.* Antiquioris cujusdam theologi dictum refert Isidorus Peluſiota *, δύναιτ' λέγειν ὅ ἔφησέ τις πρὸς αὐτοὺς [Anomæos] Διαλεγόμενος, ὅτι καὶ τὸ μεῖζον ἴσασι τοῦ γεννήτορος, καὶ τὸ ἴσον καθ' ὃ θεός, καὶ ὁμοούσιος. *Illud vobis dicere licet, quod à quodam dum adversus eos disseruit, allatum est, nempè quod & majus consistit, quâ ratione genitor est: & æquale, quatenus Deus est, ejusdémque substantiæ.* Breviter S. Hilarius †. *Nam dum à te est, secundus à te est.* Gregorius ‖ Theologus, Basilii familiaris, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τῷ υἱῷ ἔστι, πλὴν τῆς αἰτίας, *Omnia quæ habet Pater, Filii sunt, præter causam.* Alibíque *, Δῆλον ὅτι τὸ μεῖζον μὲν ἔστι τῆς αἰτίας, τὸ δ' ἴσον τῆς φύσεως; καὶ τοῦτο ὑπὸ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς. *Manifestum est, Majoris vocem ad causam pertinere, Æqualis verò ad naturam. Et nos illud ingenuè admodum & candidè confitemur.* Ad eundem planè modum ubique loquitur Eusebius. Unicum tantummodò locum dabo †. Καὶ ὁ μὲν καθ' ἑαυτὸν τέλειος καὶ πρῶτος, ὡς πατὴρ, καὶ τῆς τοῦ υἱοῦ συστάσεως αἴτιος· ἐδεῖτο εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ θεότητος παρὰ τοῦ υἱοῦ λαμβάνων· Ὁ δ' ὡς ἐξ αἰτίας γεγονὼς υἱὸς, δεύτερος ἦν θεοῦ υἱὸς καθέστηκεν, παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ εἶναι, καὶ τοιόνδε εἶναι ἀληφώς. *Et ille quidem per seipsum perfectus ac primus tanquam pater, & qui auctor sit ut filius consistat, nihil à filio accipiens, quo suam naturam qua Deus est compleat: Hic autem tanquam ex causâ profectus Filius, secundus ab illo cujus est Filius, existit, quippè qui à Patre ut & sit, & talis sit, acceperit.* 2. Præter æternam Filii cum Patre coexistentiam, Divini cujusdam τοῦ λόγου progressus meminisse videntur antiquorum plures, quo ὁ λόγος omnia creaturus, ex Deo Patre καθ' ἐνέργειαν prodiit ad condenda universa. Multus est in hâc notione adstruendâ, simul & enucleandâ Bullus ‖ noster, qui Athenagoræ, Tatiani, Theophili Antiocheni, Hippolyti, & Novatiani, hanc in rem testimonia fusè non minus quam eruditè explicat; quem adeant curiosi. Nec à ratione quidem abhorret, quod observat * idem vir eruditus, hoc ipsum

* Contr. Arian. Orat II p. 182.

† Adv. Eunom. lib. I.

‖ Ubi supr l. III. p. 79. Vide omninò l. I. p. 30.

* Lib. III. Epist. 334. p. 386.

† De Trinit. lib. XII.

‖ Orat. 24. in Ægypt. advent. p. 229.

* Orat. 36 p. 582. & Orat. 40. p. 649.

† Demonst. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

‖ Ibid. Sect 3. c. 5, 6, 7, 8.

* Tom. 9. p. 378.

vulgato illo Arianorum effato denotari, πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν, *priusquam nasceretur non erat.* Referri hæc ad Christi ex Virgine incarnationem non possunt, quippè Arianos ultrò concessisse filium ante B. Virginem, immò ante mundum conditum extitisse, notum est, quam quod notissimum. Adeóque de aliâ quâdam filii nativitate intelligi debent, de eâ nempè quâ paulò ante conditum mundum ex patre modo quodam inexplicabili progressus est ut universa constitueret. Proindéque huic catholicorum sententiæ effatum illud suum opposuerunt Ariani. Ingeniosa certè conjectura, nec à maximâ verisimilitudine aliena. Et ab hâc sententiâ non prorsus abludere Eusebium nostrum, infinitis exemplis demonstrari poterat, iis præcipuè locis, in quibus ostendit (ut ipsius verbis * utar) ἵνα μονογενῆ, καὶ ἀγάπητον ὑὸν ἐδέξῃ τῷ παναγάθῳ πατρὶ τῆς τῶν γενητῶν ἁπάντων δημιουργίας προτιμᾶσθαι δεῖν, *Optimo Patri visum esse, unigenitum & dilectum Filium, omnium rerum quæ creanda essent, opificio præferri oportere. Quem proinde dicimus*, inquit, πρῶτον πάντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς δι' ὅν τι μονοειδὲς πάσης οὐσίας καὶ φύσεως προβεβλῆσθαι ὄργανον ἔμψυχον καὶ, &c. *Omnium primum à Patre, quasi quoddam singulare instrumentum omnis essentiæ & naturæ productum esse; instrumentum nempe animatum & vivens, ac potius divinum, vitalémque vim in se habens, & sapientissimum.* Ne mireris, Lector, Filium hoc loco Patris in condendâ rerum universitate *instrumentum* vocari. Non enim loquitur de instrumento *extraneo*, sed *connaturali*, *de singulari quodam*, nempè *animato*, *vivente*, *divino*, πανσόφῳ, *vimque vitalem in se habente.* Nec aliud sibi voluit Eusebius, quam ita volente & mandante Patre, Filium in creatione mundi paternæ voluntati obsecundâsse, eamque in actum perduxisse. Neque aliter loqui solent Patres maximè Catholici, apud quos non rarò Patri *ministrâsse* dicitur. Quid quod ipsemet Petavius, Irenæi, Athanasii, Basilii, Cyrilli Alexandrini, Marii Victoris, aliorúmque testimonia citat, qui disertè affirmant Patrem Filio imperâsse, ipsumque paternis jussis paruisse, *de Trinit.* l. II. cap. 7. *num.* vii. p. 140, 141. Et tamen quod in his Patribus facilè admittit, eodem loco Eusebio præfractè denegat. En egregium hominis candorem! Verum hæc obiter. Eodem sensu intelligendus videtur Eusebius, cum toties ‖ Filium τὸ δεύτερον μὲν τὸ πατρὶ τῶν ὅλων αἴτιον, *Secundam omnium rerum causam post Patrem* dicit, præsertim cum iis ipsis in locis filium αὐτόθεον σοφίαν, *Deum*, quin & αὐτόθεον, vocat. Neque alio planè sensu alibi * ait, *Deum Patrem*, μέσην τινὰ παρεμβάλλειν τὸ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ καὶ πρωτοτόκου θείαν καὶ παναλκῆ καὶ παντάρετον δύναμιν, *Mediam quandam unici sui primóquegeniti Filii Divinam & omnipotentem, & omnibus virtutibus exuperantem vim interposuisse*, quando scilicet mediante Filii virtute Deus condidit universa. Certè ipse Alexander † Alexandrinus, ubi de Deo Patre, & rebus ab illo, ex nihilo creatis agit, de Filio ita loquitur. Ὧν μεσιτεύουσα φύσις μονογενὴς, δι' ἧς τὰ ὅλα δι' ἐκ ὄντων ἐπάγησεν ὁ πατὴρ τοῦ Θεοῦ λόγου, ἣ δι' αὐτοῦ τοῦ ὄντος καὶ πατρὸς γεγέννηται· *Inter quæ duo medium obtinens unigenita natura Dei verbi, per quam pater universa condidit ex nihilo, ex ipso verò patre progenita est.* 3. Incarnationis œconomia omnem Christi comprehendit statum, actiones, & munera, quæ ab assumptâ carne humanâ θεάνθρωπος, Dei hominúmque mediator obiit, atque executus est. Hâc ratione Patre esse inferiorem, apud omnes in confesso est, notiúsque, quam ut probari debeat. Testem instar omnium damus Augustinum ‖. *Regula catholicæ fidei sic se habet, ut cum aliqua in scripturis*

* Dem Evang. l. IV. c. 4. p. 149.

‖ H. Eccl. l. I. c. 2. p. 5. l. X. c. 4. p. 373, 375, 376.

* Dem. Evang. l. IV. c. 6 p. 154. confer. Orat. de laud. Const. c. XI. p 635. 636. Et quæ ad istum Eusebii locum notavit Cl. Bullus. *Defl.* 3. p. 392.

† Epist ubi supra, p. 17.

‖ Lib. 83. *Quæst. Quæst.* 69. Tom. IV. col. 586.

pturis dicantur de Filio, quod sit minor Patre, secundum susceptionem hominis intelligantur. Cum verò ea dicantur, quibus demonstratur æqualis, secundum id quod Deus est, accipiantur. De hâc missione & exinanitione agens Eusebius * notier, postquam præcipua legationis hujus mediatoriæ, à Deo Patre ei commissæ, munia recitâsset, ait, *ipsum hoc modo μείζονα τὶ ἑῦ ἀυτῦ ἑμολογεῖν, Patrem se majorem esse confiteri:* Alibique † vocat ipsum ψυχῶν ἰατρὸν πρὸς τῦ μείζονος ἀπεσταλμένον, *animarum medicum à majore missum.* Quoties igitur filium à τῷ ὄντι πάντων θεῷ distinguit, ratione muneris mediatorii id facit; *quippè* ‖ *quod ille qui mediator est, non eo ipso Deus est. Sed ἦν καὶ πρὸ ἦν ut unigenitus Dei Filius, antequam fieret Dei mediator & hominum, mediator Dei & Angelorum, quando μεσιτεύων τῷ πατρὶ, intermedias partes supplebat suo Patri, qui ministerio Angelorum legem hominibus promulgavit.* Huc fortassè referri debet, quod ex epistolâ ejus ad Euphrationem Episcopum citant Synodi Nicenæ II. Patres his verbis; Πλὴν ἀυτὸς ὁ πάντων μᾶλλον ἀκριβῶς ἐπισταμένος ὑὸς τῦ θεῦ ἕτερον ἑαυτὸν εἰδὼς τῦ πατρὸς, καὶ μείων καὶ ὑποδεέστερα εὖ μάλα σωτηρίως τῦτο καὶ ἡμᾶς διδάσκει λέγων, ὁ πατήρ ὁ πέμψας μὲ μείζων μῦ ἐστι. *Veruntamen ipse Filius Dei, qui magis omnia liquido novit, alium se à Patre, ac minorem atque inferiorem sciens, admodum piè hoc etiam nos docet, dicens Pater qui misit me major me est.* Hæc de incarnationis statu clara satis & aperta sunt; Verba verò quæ immediatè præcedunt, ἢ γὰρ συνύπαρχειν φαμὲν τὸν ὑὸν τῷ πατρὶ, προϋπάρχειν τὸν πατέρα τῦ ὑῦ, *Non enim simul cum Patre Filium fuisse dicimus, sed Patrem præexistere*, de ordine solum naturali inter Patrem & Filium intelligi possunt; aliter cum exploratissimâ Eusebii mente è diametro pugnant, ut ex iis, quæ infra notabimus liquidò patebit. His ita positis, ad ipsas jam *Theses* veniamus: hoc ordine in singulis servando, ut primò tradam sententiam Catholicam, dein Arianam, denique Eusebianam; ut utri propius accesserit Eusebius, rectiùs dijudicet æquus Lector.

* De Eccl. Theol. l. I. c. 11. p. 70.

† Præp. Evang. l. VII c. 12. p. 321.

‖ Contr. Marc. l. I. c. 1. p. 8.

* Act. VI. col. 497.

THESIS I.

D. N. JESUS CHRISTUS præter humanam, quâ carne indutus, naturam habet ut Dei Filius revera Divinam.

ERat, inquit Apostolus *, ἐν μορφῇ Θεῦ, *nec duxit esse rapinam* τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, tum cum *seipsum exinanivit, & formam servi accipiens, similis hominibus factus est, & habitu inventus ut homo.* In quem locum hæc inter alia Chrysostomus †. Τί ἒν πρὸς Ἄρειον ἐροῦμεν ἐν μορφῇ Θεῦ ὑπάρχων, Θεὸς ἦν· μορφὴ γὰρ, καὶ μορφὴ καὶ ἐκεῖ· Εἰ τῦτο ἀληθὲς, καὶ ἐκεῖνο· φύσις ἄνθρωπος ἐκεῖ, ἡ μορφὴ τῦ δούλου· Οὐκοῦν φύσις Θεὸς, καὶ ἡ μορφὴ τῦ Θεῦ. *Sed quid jam adversus Arium dicemus? in formâ Dei existens, Deus erat. Nam & hic, & illic nomen formæ ponitur. Si hoc verum, certe & illud. Forma servi est, est naturâ homo. Ergo forma etiam Dei, naturâ est Deus.* Et rectè quidem ὁ χρυσορρήμων, & argumento planè ἀναντιῤῥήτῳ. Ex hoc etenim loco luce clarius est, Christum non minùs verè Deum extitisse, quam verè homo factus est. Negari non potest etiam Arianos Christum Deum vocare consuevisse. Sed ludebant in terminis, Deum non naturâ & essentiâ, sed creatione solummodò &

* Philp. II. 6, 7, 8.

† Confer etiam quæ habet Basilius adv. Eunom. lib. I. p. 28.

consti-

constitutione intelligentes. Θεὸς κλιθεὶς οὐκ ἦν θεῦ, inquit Arius *; quin & verum Deum pro re natâ confiteri non recusârunt †, sed non alio sensu, quam quod ita factus sit, γινόμενον γὰρ ἀληθινὸς, ἀληθινὸς ἐστι. *Verus enim est, qui reverà factus est.* Alitèr, ubi apertâ fronte loquebantur, Deum verum esse negabant ‖, nec alio modo quam μετοχῇ, eâdem scilicet ratione Deus dictus, quâ cæteri quoque numina appellantur. Quid quod Filium in creaturarum ordinem redigebant? quem ipse Arius, ejusque sequaces * ubique conditum, & ex creatis unum, καὶ κλίσμα, καὶ ποίημα, καὶ ἔργον, dicere non reformidârunt. Nec creaturam modo, sed & naturâ mutabilem, virtutis ac vitii capacem, sed pro ἰδίῳ αὐτεξουσίῳ bonum remansisse. Longè alitèr Eusebius noster, non solùm τὴν θεότητα, & τὴν θειότητος αὐτοῦ δύναμιν Filio ascribit †, non modò υἱὸν μόνον πατρικῇ θεότητι τετιμημένον, *Solum Filium Paternâ Deitate honoratum esse* fatetur, sed & Deitatem sensu Apostoli in ipso inhabitare. Ita ‖ ad istum Prophetæ locum Isai. XLV. 14. *Quoniam in te est Deus, & non est Deus præter te, Deus Israel Salvator.* Ad hunc enim modum postrema verba reddunt LXX. aliter verò juxta Hebraicam veritatem alii interpretes Græci, Aquila, Θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Theodotion, Διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος, Θεὸς σώζων. Postquam hæc recitasset Eusebius, subdit, Σφόδρα θαυμαστῶς κρυφαῖον θεὸν, καὶ Χριστὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν αἰτίαν ἣ δι' ἣν θεὸν αὐτὸν μόνον ὡς ἐν γεννητοῖς μὲν τὸ πρῶτον καὶ ἀγέννητον ἀποκαλεῖ, σαφῶς ἐκδιδάσκει, τὴν τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ κατοίκησιν. Ἐν τούτῳ γὰρ κατοικῆσαι τὸν θεῖον Ἀπόστολον εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι. Τοῦτο δηλοῖ φάσκουσα ἡ λέξις, ὅτι ὄντως σοί ὁ Θεὸς ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ. *Ubi sanè mirabilitèr absconditum Deum Christum nominat, nec non causam quoque planissimè docet, propter quam solum ipsum ut in genitis sit, post primum ac ingenitum vocat, ob patris videlicet in ipso inhabitationem. In ipso enim, ut Divinus docet Apostolus*, complacuit omnem plenitudinem Deitatis habitare. *Hoc ipsum verba ipsa declarant, quæ sic se habent; quoniam in te est Deus, & non est Deus præter te.* Ubi τὸ ὂν γεννητοῖς, respicit Filii ex Patre generationem, quo sensu Pater πρῶτος καὶ ἀγέννητος verbis proximè sequentibus dicitur. In adstruenda Dei unitate, quotiescúnque contra Judæos, Gentiles, vel Hæreticos agit, prudentèr monet *, Ecclesiam duos Deos nequaquam agnoscere, & utcunque Filium Deum esse profiteatur, tamen non nisi unum Deum prædicare, Patrem nempè ἄναρχον καὶ ἀγέννητον, *qui propriam à se possidet Divinitatem, & Filium, cui taliter existendi causam dedit.* Cumque Filius perfectissima sit Patris sui imago, ὃ ὢν perinde ac Pater dicitur †, Καὶ τοῦτο ἔστιν ἐν αὐτῷ εἰκὼν, καθ' ὁ μόνος ἦν αὐτὸς ὁ ὤν· διὸ καὶ αὐτὸς χρηματίζει ὢν· Ὁ ὤν, ἐπεὶ καὶ Θεὸς, καὶ πατρὶ ὁμοίως τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸς Κύριος πάσης ἀνηρθρωμένης τε καὶ διεσπασμένης γεγραφῆς. *Et eo ipso sit imago ejus, quod solus ipse sit, qui est. Adeoque vocetur & ille,* QUI EST, *cum & Deus sit, & Dominus similitèr atque Pater est, & Dominus ac Deus, quomodo per scripturas universas annunciatur.* Ad πολυθρύλλητον ‖ illud Joannis, *& Deus erat verbum*, notat, τὸν λόγον hoc loco non θεῖον appellari, ne quis illum opinaretur, similem humano cuidam verbo extitisse, Θεὸν δὲ αὐτὸν καλεῖ τὸ ὑστερφυὲς τῷ περὶ αὐτὸν θεοπρεπὲς ἀξιώματος ἔτω δεικνύς, *Sed appellat eum Deum, quo Divinæ dignitatis ejus excellentissimam indicaret naturam.* His adde, quod Filio ubique tribuit, quæ solius Dei propria sunt, nec creaturæ ullo jure competere possunt, qualia sunt, omni-

* Ap. Athan. disp. contr. Ar. in Conc. Nic. p. 86.
† Ap Athan. Epist. ad Afric. p. 721. & Theod. H. Eccl. lib. I. c. 5. p. 28.
‖ Athan. Orat. I. contr. Arian. p. 124.
* Ap. Ath. ib. p. 125. Epist. Syn. Nic. ad Ægypt. ap. Socr. lib. I. c. 9. p. 28.
† Athan. ib. p. 124. Orat. II. p. 142. Alex. Epist. ap. Theod. p. 10. † Dem. Evang. l. IV. c. 1. p. 144. De Eccl. Theol. l. I. c. 18. p. 89. l. III. c. 6. p. 174. ‖ Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 226.
* De Eccl. Th. lib. I. c. 11. p. 69.
‖ Ibid. lib. II. c. 20. p. 137.
* Ibid. lib. I. c. 20. p. 83.

Omnipotentia †, Omnipræsentia ‖, Καρδιογνωσία *, Miraculorum operatio †, quibus ὁ Θεὸν λόγον ἐπεφάνη, *Se Deum verbum esse demonstravit*, ut alia mittam. Vim hujus argumenti clarè agnoscit doctissimus Petavius in Præfatione ‖ ad illud ipsum opus, quo in Eusebium tam immaniter debacchatur. *Qui verè propriéque Deus est*, inquit, *ex Dei substantiâ genitus, idem habeat omnia necesse est, quæ sunt propria Dei, Infinitatem, Immensitatem, Æternitatem, Omnipotentiam,* τὸ ἄκτιστον, τὸ ἄτρεπτον, *cæteráque dotes & proprietates, sine quibus stare Divinitas vera non potest.* Hæc diserta satis; sunt tamen clariora hujusce rei testimonia. E multis pauca proferam. Conqueritur Eusebius *, immeritò sibi vitio vertisse Marcellum, quod Dei verbum ὡς Θεὸν οὐσίᾳ καὶ δυνάμει ὑφεστῶτα, *Deum esse substantiâ, & potentiâ substistentem*, affirmâsset; ipse contra † blasphemiæ dicam Marcello hoc nomine impingit, quod ausus sit, Διελεῖν μὲν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἕτερον Θεὸν ὁ λόγον ὀνομάσαι, οὐσίᾳ τε καὶ δυνάμει διεστῶτα τοῦ πατρός, *Dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, substantiâ & potentiâ à Patre differentem.* Et ne ullus calumniæ pateret locus, Filium naturâ Deum esse ingenuè confitetur. En insignem hanc in rem locum ‖: Ὅτω περφυκὼς τὴν οὐσίαν, αὐτόθεν τὲ ἀπὸ πρώτης ὑπαρξέως φυσικὴν, ἀλλ' οὐκ ἐπίκτητον τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς ἐπαγόμενος· διὸ καὶ φύσει Θεὸς ὁμοῦ καὶ μονογενὴς υἱὸς ὢν τυγχάνει, οὐχὶ ᾗ ὁμοίως τοῖς ἔξωθεν εἰσποιημένοις, ὑπισυμβεβηκὸς τὸ τὸ ἀξίωμα τῆς Θεοῦ προσηγορίας ἐπέχειν. *Quum tali existat & naturâ, & essentiâ, inde ex quo primùm extitit, non acquisititiam, sed naturalem Patris imaginem referat. Quare idem naturâ Deus, & idem unigenitus Filius existit, non autem ut illi, qui extrinsecus adsumuntur, adoptatus, quique adventitium Divinæ appellationis honorem possident.* Verba ipso sole splendidiora, nullóque sophismate eludenda. Subdit verbis sequentibus, *naturâ esse unigenitum Filium, Deúmque nostrum celebrari, etsi non sit* Ὁ πρῶτος Θεὸς, sed πρῶτος τοῦ Θεοῦ μονογενὴς υἱὸς, καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς, *Ex Deo unigenitus Filius, & idcircò Deus.* Quid plura? Filium αὐτόθεον ῥητῶς dicit; ita enim in sermone, quem Tyri in Encœniis habuit circa annum CCCXIV. necdùm exortâ hæresi Arianâ, ait *, *Christum Dominum* ὡς τοῦ καθόλου Θεοῦ παῖδα γνήσιον καὶ αὐτόθεον προσκυνεῖσθαι, καὶ εἰκότως, *tanquam summi omnium Dei naturalem Filium, ac per se Deum adorari, idque jure merito.* Non quod crediderit Eusebius Filium essentiam suam à semetipso habuisse, (id enim centenis locis rejicit) sed quod verissimè, sensúque maximè proprio Deus sit, unde & ὁ αὐτὸς Θεὸς, ipsissimus Deus semel iterúmque † ei dictus est. Ad hunc Eusebii locum observari meretur Cl. Valesii Annotatio. *Notandus est imprimis hic locus, in quo Eusebius Christum vocat* αὐτόθεον, *id est, per se ac verè Deum. Hic enim unicus locus meo quidem judicio sufficit ad repellendas omnes calumnias eorum, quì Eusebium nostrum Ariani dogmatis labe aspersum fuisse crediderunt.* Nec his contentus Eusebius, acriùs hoc nomine perstringit ‖ Arianos, ipsis licet non nominatis, nempè Τοῖς κτίσμα αὐτὸν φάναι τετολμηκόσιν· ἐξ οὐκ ὄντων, τῷ ὁμοίους τοῖς λοιποῖς κτίσμασιν γενόμενον, *quod ausi sunt illum creaturam vocare, eumque dicere è non existentibus, quemadmodum & cæteræ producuntur creaturæ, progeneratum.* Quod & in sequentibus fusiùs probat, damnátque * unà cum illis Marcellum; hunc, quod hypostasim Filii inficiando ipsum Filium abnegavit: illos verò, quod duas hypostases concedendo, unam ingenitam, creatam alteram de non existentibus, unum quidem subsistituunt Deum: *At nullus intereà* [inquit]

† Or de laud. Const. c. 11. p. 637.
‖ Ibid. c. 12. p. 639.
Contr. Marc. l. II. p. 56.
de laud. Const. c. 14. p. 651.
† Contr. Marc. l. I. p. 28.
‖ Ad Tom. II. Dogm. Theol cap. 6 num. 3.
* Contr. Marc. lib I. p. 28.
† Ibid. p. 29.
‖ Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 227.
* Hist. Eccl. l. X. c. 4. p. 375.
† Ibid. p. 376.
de Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 121.
‖ De Eccl. Th. l. I. c. 9. p. 66.
* Ibid. c. 10. p. 69.

illis habetur Filius, non unigenitus, non Dominus, non Deus. Μηδὲν μὲν ὑπηρωνῶν τῇ τῦ πατρὸς θεότητι· τοῖς δ' λοιποῖς κτίσμασι, καθ' ὃ ἐξ ὐκ ὄντων γέγονεν, ἐπιβαλλόμενον· ἀλλ' ὐκ ὄντως ἡ ἐκκλησία· ἡ δ' ὑὸν τῦ Θεῦ, θεὸν καὶ κύριον ἀναπρύτλει, καὶ ἀληθῶς ὑὸν εἶ καὶ θεὸν διδάσκει. *Neque enim quicquam habet secundum eos, cum paternâ Divinitate commune, sed per omnia componitur cum creaturarum turbâ in hoc, quod de nihilo procreabatur. Sed non ad istum modum Ecclesia. Nam Filium Dei prædicat Deum Dominúmque, verissimè Filium esse eum, atque Deum docet.*

*Ibid. c. 14. p. 75. Testatur * deniquè, Patres Ecclesiasticos, Ebionæos, Sabellium, & Paulum Samosatenum, idcircò alienos ab Ecclesiâ pronunciâsse, quod licet unum agnoscerent Deum, ἡ δ τῇ ὑῖῦ θεότητα μὴ ἐδόντας, *Filii tamen Divinitatem non fatebantur.* Si igitur Eusebius alicubi patrem solum Deum esse pronunciat; non de Essentiâ Divinâ, sed ingenito principio intelligendus est, ut millies ipsemet nos docet. Unicum hic regeri potest, quod ex epistolâ ejus ad Euphrationem citat Athanasius †, & in Actis ‖ Concilii Nicæni II. denuò recitatur, his verbis; Ἐπὶ καὶ αὐτὸς μὲν θεὸς ὁ ὑὸς, ἀλλ' ὐκ ἀληθινὸς θεὸς, *Nam & ipse quidem Filius Deus est, sed non verus Deus.* Sed notari debet, hanc sententiolam verbis & præcedentibus & subsecutis mutilatam nude tantum recitari, ut quo sensu illam dixerit auctor, haud facile est investigare: interim dubitari nequit, Eusebium ad verba illa Christi respexisse, & eodem planè sensu posuisse, *Ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.* Et ita planè se rem habuisse, ipsemet Eusebius ‖ testis est, ubi Marcello respondet, qui hoc ipsum sibi objecerat, se his verbis non Patrem solum verum Deum docuisse, sed illud tantum quod à Salvatore prolatum est voluisse, *Ut te cognoscant solum verum Deum.* Nequè hoc Marcello insolens, qui alias † Eusebium accusaverat, quasi Christum nudum esse hominem diceret, non aliam ob causam, quam quod in Epistolâ quâdam sententiam illam Apostolicam usurpârat, *Unus Deus est, unus mediator Dei atque hominum, homo Jesus Christus.* Quo verò sensu effatum illud Dominicum intellexerit Eusebius, ipse omnium optimus sententiam suam ingenuè exponit ‖: Patrem nempè solum esse verum Filii fontem & originem, Filium Patris imaginem; hocque ipsum servatorem voluisse cum diceret, *Ut cognoscant te unum solum verum Deum.* Sed non tamen gravemur, *inquit*, & verum Deum confiteri, & Filium veluti in imagine, resultantem, Ἵνα ἡ τῇ μόνῳ προσθήκη μόνῳ τῷ πατρὶ, ὡς δεχομένῳ τὸ εἰκόνον ἁρμόζῃ, *Ut additio illa, solus, soli Patri adaptetur, utpote qui imaginis sit archetypon.* Alibíque ait *, Dominum hæc verba ad Patrem ideo retulisse, Τὸ προσῆκον ἀπονέμων σέβας τῇ ἀγεννήτῳ φύσει, ἧς αὐτὸν εἰκόνα εἶ καὶ γέννημα ὁι θεῖοι λόγοι παιδεύουσιν, *Ut sic naturæ ingenitæ convenientem honorem & cultum attribuat, cujus naturæ & ipsum imaginem esse & sobolem Divina docent oracula:* id est, honorem originis & principii Patri soli unicè esse tribuendum.

† De Syn. Arim. p. 683.

‖ Act. VI. col. 497.

*Contra Marcel. l. I. p. 27.

† Ibid. p. 29.

‖ De Eccl. Th. l. II. c. 23. p. 141.

*Dem. Evang. l. V. c. 17. p. 244.

THESIS

THESIS II.

Divinam hanc naturam Pater ingenitus suo Filio dedit & communicavit.

PAter Deus est, sed non *de Deo*, quia non ab alio suam habet originem; Filius Deus, sed *de Deo*, quia à Patre est. Inde in symbolo Nicæno, credimus εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, μονογενῆ, τοῦτ' ἔστι, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς· θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, *In unum Dominum Jesum Christum, natum de Patre, unigenitum, hoc est ex substantiâ Patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum.* Et naturam in Christo Divinam, & ejus à Patre communicationem ex æquo negabant Ariani: quin futili hâc argumentatione apud Athanasium * eam oppugnavit Arius, Ἀλλ' εἰ γεγέννεται, φησὶν, ἐκτὸς ἦν τοῦ γεννήσαντος, καὶ διῄρηται, *Atqui, inquit, si genitus est, extrà genitorem exiſtit, & ab eo diremptus est.* Hinc in Epistolâ † ad Eusebium Nicomediensem, conqueritur, se velut impium, ab Alexandro Episcopo urbe expulsum esse, quod confiteri nollet, ἀεὶ θεὸς, ἀεὶ υἱὸς· ἐξ αὐτοῦ ὄν τὸ τοῦ θεοῦ ὁ υἱὸς, *Semper Deus, semper Filius: ex ipso Deo exiſtit Filius.* Eusebius verò ab his longè diversus, cum Catholicis ubique tenet, Filium essentiam suam, & Deitatem à Deo Patre accepisse, *Ecclesiam* ‖ *erroneas malè sentientium de Deo Filio vias* (quas ibi describit) *declinare, Evangelicæ verò veritatis præconio gloriari*; nempe *unum quidem* τὸν ὑπὲρ πάντων θεὸν se confiteri, ἕνα καὶ μονογενῆ, θεὸν ἐκ θεοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν, *Unum quoque Filium unigenitum, Deum de Deo, Jesum Christum: Esse lucem* * *supernè, ex Divinitate principio ac fine experte emanantem quæ extra procedit; imperium* † *& dominationem simul cum ipsâ Divinitate, & cum potentiâ & honore à Patre accepisse.* Θεοῦ ‖ καὶ τοῦ ὑπὲρ πάντων ζῶν καὶ ἐνεργῆς λόγου, καὶ οὐσίαν τὴν ὑφιστῶσαν, διὰ θεοῦ δύναμις, καὶ θεοῦ σοφία τοῦτον μὲν τὸν πατρικῆς θεότητός τε καὶ βασιλείας, *Summi Dei vivus atque efficax sermo, ac personalitèr subsistens; quippè qui virtus sit, & sapientia, ex Patris Divinitate & regno procedit.* Locum istum Isaiæ à Christo Domino citatum explicans *, *Spiritus Domini super me, propter quod unxit me*, &c. Hinc liquere, *ait*, Dominum nostrum prioribus sacerdotibus longè esse excellentiorem, quod non oleo præparato, neque ab hominibus, ut alii solebant, Ἀλλ' ἐνθέῳ πνεύματι αὐτοῦ δὴ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ κεχρισμένου, παρ' ὃ καὶ τὸ ἀγεννήτως θεότητος μεταλαχὸν, θεὸς καὶ κύριος πρὸς τῆς ἱερῶν ἀπηρτισμένος γραφῶν, *Sed Divino, hoc est, Dei, Patrisque sui spiritu unctus, à quo etiam ejus Divinitatis, quæ facta non est, compos effectus, Deus ac Dominus in sacris dictus est libris.* Christi dignitatem duplici argumento hîc adstruit Eusebius; primò quod Divinitatem à Patre accepit, dein quod sacerdos constitutus extraordinariis spiritûs sancti donis, modo quodam excellentiori ornatus sit. Et eadem de re alibi † agens, hæc habet, τὸ πρῶτον καὶ μόνον ὅλῳ τούτῳ χρισθέντα, καὶ τὸ θεϊκῆς καὶ πᾶσιν ἀμιγοῦς πατρικῆς εὐωδίας μετειληφότα, καὶ μόνον ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα θεὸν λόγον, μετοχῇ τε τοῦ γεννήσαντος, ἀγεννήτου καὶ πρώτου, καὶ μείζονος θεὸν ἐκ θεοῦ ἀποφανθέντα Χριστὸν καὶ ἠλειμμένον ἀπεκάλυψε. *Qui solus hoc toto unctus est, quique divinæ atque ejus, quæ cùm nullis aliis communicatur, paternæ fragrantiæ*

* Contr. Sab. Greg. p. 513

† Ap. Theod. H Eccl. lib. I. c. 1. p. 21.

‖ De Eccl. Th. l. I. c. 3. p. 62.

* De laud. Const. c. 1. p. 606.

† H. Eccl. l. I. c. 2. p. 5.

‖ De laud. Const. c. 12. p. 639.

* Dem. Evang. l. IX. p. 442.

† Ibid lib IV c. 15. p. 173.

grantiæ particeps factus, & qui solus ex illo genitus Deus verbum communicatione gignentis ingeniti, primique, & majoris, Deus de Deo est declaratus, quem proindè Christum atque unctum vocavit. Davidicum illud de Christo testimonium, ab Apostolo citatum dum profert *, *Juravit Dominus & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum*, &c. Hinc liquere, *ait*, quod is de quo Psalmus vaticinatur, ἱερεύς τις ὢν αἰῶνος, καὶ υἱὸς ὑψίστου θεοῦ, ὡς ἂν λέγοι αὐτῷ τῷ ὑψίστῳ θεῷ γεγεννημένος, καὶ συνθρονος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, *Sacerdos est sempiternus, altissimiq; Dei Filius, quippe ab ipso altissimo Deo genitus, & illius regni Consessor.* His adjiciam & alia, adhuc, si fieri potest, illustriora †, Ὁ μὲν δεύτερος, μετουσίᾳ τοῦ ἀληθοῦς, τὴν καινοτέραν ἠξιωμένος, ὅτι ὢν καθ' ἑαυτὸν, ὅτι ὑφεστὼς δίχα τοῦ θεοποιοῦντος αὐτὸν πατρὸς, ὅτ' ἄνευ τοῦ πατρὸς θεολογούμενος, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τοῦτο ὤν τι, καὶ ζῶν, καὶ ὑφεστὼς, ἀφ' ἑαυτοῦ πατέρα, συνόντα τῷ πατρὶ, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν θεοποιούμενος, τὸ τε εἶναι ὁμοῦ καὶ τὸ θεὸς εἶναι, οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἰσχυώς. *Alter verò*, id est, Filius Patri proximus, *quoniam Pater ei seipsum communicat, de communicatione veritatis illius dignitatem accepit, quippè, qui neque à seipso sit, nec seorsim ab eo, qui ipsum genuit, Patre subsistat, neque nisi à Patre Divinitatem habeat; sed hoc ipsum totum, quod est, quod vivit, quod subsistit, ab eo, à quo est Patre, obtineat, ipse Patri coexistens, & ab illo genitus, & tùm ut sit, tùm ut Deus sit, non à seipso, sed à Patre habet.* Hinc contendit ‖, honorem qui Filio exhibetur, in Patrem tanquam archetypon suum redundare: *Pater quippè honoratus existit per Filium, uti & per ipsum visus:* Ὁ γὰρ ἑωρακὼς τὸν υἱὸν ἑώρακε καὶ τὸν πατέρα· Τὴν ἀγέννητον θεότητα, διὰ ὃν εἰκόνι καὶ χαρακτῆρι ἐν τῷ υἱῷ χαραχθησομένην ὁρᾶν· ἀπαύγασμα γὰρ ἔστι φωτὸς αἰδίου· Καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς θεοῦ ἐνεργείας· Καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ· πάντα δὲ ταῦτα ἀφ' ὧν τοῦ πατρὸς λαβὼν, ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τὴν θεότητος τὴν δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς, εἰλικρινῶς ἔχει· ἀλλ' ὑπὸ καὶ ὁ πατὴρ ἀφ' οὗ τοῦτο ἔλαβε. Πάντων δὲ αὐτὸς ὢν δοχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν θεός. *Nam qui Filium vidit, is utique & Patrem vidit, dùm Deitatem ingenitam, velutì in imagine atque speculo in Filio characterizatam intuetur.* * Est enim splendor æternæ lucis, & speculum mundissimum operationis paternæ, & imago bonitatis ipsius. *Hæc autem omnia cùm de Patre suscepissset, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit. Sed non ità Pater à quoquam accepit, cum sit ipse omnium principium, & fons, & radix bonorum. Quo sensu merito unus & solus prædicatur Deus.* Nè multa; ex Divino hoc Filii ortu rectè colligit † Eusebius, verè Deum esse. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι; καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστι. πνεῦμα δὲ ὁ θεὸς, διὸ ἕπεται νοεῖν, ὡς τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, θεός ἐστι. *Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex spiritu spiritus est. Deus autem spiritus. Consequens igitur est, ut intelligamus, quod natum est de Deo, Deum esse.* Sed integrum penè Eusebium haurire necesse est, si omnia quæ huc spectant, in censum nostrum referemus.

* Ibid. l. IV. c. 15. p. 178.

† Ibid. l. V. c. 4. p. 226.

‖ De Eccl. Th. l. II. c. 7. p. 111.

* Sap. VII. 26.

† Ubi supr. l. I. c. 12. p. 72.

Joan. III. 6.

THESIS III.

Hæc essentiæ Divinæ communicatio in sacrâ scripturâ, sanctisque Patribus, Filii generatio dicitur.

Filium genuit Pater, non naturam suam dividendo, vel multiplicando, sed essentiam, quam habet ipse, integram Filio suo communicando. Hinc orta φυσικὴ illa σχέσις, uti vocat * Eusebius, naturalis illa relatio, quam ad genitorem suum obtinet Filius, quæque ex ipsâ Filii appellatione oritur; cumque vox, unigeniti, ad genus pertingat & generationem, indicat, id ejus solius esse, καὶ μηδὲ πέρον αὐτοῦ τὸ υἱότητος κοινωνεῖν, *Et in filiatione suâ cum nullo alio communicare.* De hâc generatione frequentèr agunt sacræ literæ, ut non opus sit repetere, quæ cuivis nota sunt. Ecclesiæ Apostolicæ doctrinam tradit nobis Alexander Alexandrinus in Epistolâ ad † Alexandrum CP. credere nimirum *in unum ingenitum Patrem, qui à nullo habet causam essentiæ suæ, & in unum Dominum, Jesum Christum, Filium Dei unigenitum,* γεννηθέντα οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὄντος πατρὸς, *Non ex nihilo genitum, sed ex eo qui verè Pater est*; idque non corporum more, sed inexplicabili & innarrabili quodam modo; quippè cujus subsistentiam nulla mortalis natura pervestigare possit. Generationem quidem Filii agnoscebant etiam Ariani. Sed qualem? non essentialem, sed creatam, quæque rebus conditis competere possit, ἐπὶ θεοῦ ἓν κλίζειν, τὸ γεννᾶν, ταυτόν ἐστιν, inquit Arius apud Athanasium ‖; *in Deo creare idem est quod gignere. Si ex eo quod genitus esse dicatur,* (inquit Eusebius Nicomediensis in Epistolâ * ad Paulinum Tyrium) *subindicare videtur,* ὡς ἂν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρικοῦ αὐτὸν γεγονότα, καὶ ἔχειν ἐκ τούτου τὴν ταυτότητα τῆς φύσεως, *Eum ex paternâ substantiâ ortum, eandem quoque cum Patre naturam habere, scimus scripturam non de illo solo dicere, quod genitus sit, sed etiam de aliis, quæ naturâ prorsùs ab illo discrepant*; nempè de hominibus, aliisque rebus creatis, de quorum generatione loca quædam adducit. Huic Arianorum blasphemiæ illa Symboli sui verba opposuerunt Patres Nicæni, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, *Natum de Patre unigenitum; genitum, non factum.* Videamus tandem quid de his Eusebius noster. Diserte agnoscit † τοῦ μονογενοῦς ὑπὸ τοῦ θαυμαστὸν καὶ ἀΐδιον γέννησιν, *Singularem & æternam unigeniti Filii generationem.* Hunc ‖ esse unigenitum sermonem, θεὸν ἐκ θεοῦ γεγεννημένον, *Deum ex Deo genitum, nam ut sacræ,* inquit, *Theologorum docent paginæ, in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Nec aliter * fieri possit, quin Deus sit, Ὁ ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀγεννήτου θεοῦ γεννηθείς, *Qui ex uno solo ingenito Deo genitus est. Nam si quod de carne nascitur, caro est, & quod nascitur de spiritu spiritus est,* ἀκολούθως καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, θεὸς ἂν εἴη, *Certè consequens est, ut quod de Deo gignitur, Deus sit.* Et quidem cum solus sit de Patre progenitus, merito ipsum solum & Deum & unigenitum Filium dici posse, alibi † integro capite luculentèr ostendit. Ubi Ecclesiæ doctrinam hâc de re enucleatiùs exponit ‖, pluribus docet, Christum propriè Dei esse Filium, non secundum carnis, quam susceperit, generationem, Κατὰ ὃ τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς πρὸ πάντων αἰώνων, ἀγέννητον τοῖς πᾶσι· Καθ' ἣν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ αὐτὸν

* De Eccl. Th. l. I. c. 10. p. 68.

† Ap. Theod l. I. c. 4. p. 17.

‖ Disput. contr. Arian. p. 89. Or. III. contr. Ar. p. 231. De Syn. Arim. p. 709.

* Ap. Theod. ib. c. 6. p. 23.

† De Eccl. Th. l. I. c. 12. p. 73.

‖ De laud. Const. c. 12. p. 640.

* De Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 123.

† Ibid. l. I. c. 10. p. 68.

‖ Ibid. l. I. c. 2. p. 61.

ὑὸν, θεὸν ὑπεστήσατο· ἐκ ἰδιότητος, καὶ τῆς πατρὸς ἀφορισμένην· οὐδ' ἄναρχόν τινα καὶ ἀγέννητον· οὐδὲ ἄλλοθέν ποθεν ξένην, καὶ τῆς πατρὸς ἀλλοτρίαν, ἐφελκόμενον θεότητα· ἐξ ὑπάρξεως δὲ καὶ πατρικῆς μετουσίας, ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς ἐπ' αὐτὸν φερομένης πληρώματος· μόνῳ γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς ἐνοικεῖν θεότητος, ὁ μέγας ἐπαίδευσεν Ἀπόστολος, *Sed secundùm illam Divinitatem, quam à Patre, & Deo eodem habuit ante omnia sæcula, universis incognitam. Secundùm quam generationem, paternæ Divinitatis plenitudinem, & ipsum Filium, Deum constituit, non à seipso possessam, vel à Patre separatam, sed nec sine principio illam & ingeneratam Deitatem, nedum aliundè derivatam, extraneam, hospitem, & à Patre alienam, sed de Paternâ participatione, veluti de jugi puteo in ipsum effuso, propagatam cum plenitudine. Siquidem in illo solo habitare plenitudinem paternæ Deitatis magnus edocuit Apostolus.* Locus, siquis alius, admodùm appositus, disertissimúsque, & qui totam Eusebii mentem clarè exprimit. Subdit mox, ut solet aliàs, unum solummodò Deum in Ecclesiâ annunciari, unum itidem Dei Filium unigenitum, qui εἰκὼν τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ διὰ τοῦτο θεὸς, *Imago est paternæ Deitatis, atque ob hoc ipsum Deus.* Neque alio sensu Filium vocat * τὸν μονογενῆ θεὸν, *Deum unigenitum*, & † ἕνα τέλειον μόνον γεννητὸν θεὸν ἐκ θεοῦ, *Unum perfectum, solúmque genitum Deum de Deo.* Ad illud Psalmæ, *eructavit cor meum verbum bonum*, notat ‖, siquidem hoc ex personâ Patris & universorum Dei dicatur, & unigenitum Dei verbum significaverit, tanquam Filium, qui de Patre extiterit, caute monet fieri hoc οὐ κατὰ προβολὴν, οὐ κατὰ διαίρεσιν, οὐ τομὴν, οὐ μείωσιν, *Non projectione aliquâ, aut divisione, aut sectione, aut diminutione, aut aliâ quâpiam ejusmodi ratione, cujusmodi in corporibus agnoscere consuevimus; impia enim hæc sunt, & ab ineffabili illâ generatione, solâque mente concipienda, πάμπαν ἀπωκισμένα, omninò longissimè semovenda, juxta effatum illud propheticum (τὸ σύνηθες ἐφ' ἑκάστου περὶ αὐτοῦ θεολογουμένων, καὶ εὐσεβὲς εἰπεῖν ῥῆμα, Dictum omni pietate refertum, quod in omnibus, quæ de illo Theologicè dicuntur usurpare consuevimus) Generationem ejus quis enarrabit?* Cum Apostolus ad Hebræos Filium vocat ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, *splendorem paternæ gloriæ*, addit * Eusebius, hanc vocem illam de Patre Filii generationem subindicare; Filium verò compellans *splendorem paternæ lucis*, ὡσεὶ τὸ ἀπαύγασμα γέννημα τοῦ πρώτου φωτὸς, *Ut splendor sit primi illius luminis genitura, non ad modum existens creaturis mortalibus, dum generantur, usurpatum, sed quatenus est imago invisibilis Dei, quatenus in formâ Dei existit, denique quatenus est splendor & character substantiæ ejus.* Certè magnum hoc pietatis mysterium nullâ aliâ similitudine sæpiùs illustrare amat noster Eusebius, quàm hâc relatione inter solem & radium, lumen & splendorem. In quibus conveniunt, in quibus differunt, in quibus præeminet æterna hæc & ineffabilis Filii generatio, prolixè non minùs quam accuratè expendit †; locum ipsum consulant eruditi. Id modò ubique agit, ut hâc similitudine ostendat, Filium à Patre tanquam ex fonte procedere, eandem cum Patre naturam sortiri, & etiamsi alia sit à Patre hypostasis, à Patre tamen non magis posse separari, quam à sole radium, vel à lumine splendorem. Eadem similitudine ad eundem planè finem, uti solent omnes ferè Patres Catholici; neque aptiorem adhibere potuerunt Patres Nicæni, quam ut diceremus, Filium esse φῶς ἐκ φωτὸς, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, *Lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero.*

Tb c. 12. p. 67.

†Dem. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

‖Ibid. lib. IV. c. 15. p. 179.

l. V. c. 1. p. 213.

*De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 95.

†Dem. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

THESIS

THESIS IV.

Essentia Divina, quam Pater cum Filio communicat, ejusdem est naturæ cum substantiâ Patris.

ET hoc quidem Axioma ex ipsâ rei naturâ oritur. Cum enim Deitas una planè sit, & penitùs indivisa, necesse est, ut is quocum communicatur, non aliam à communicante naturam possideat. Patrem semper Filium ejusdem secum naturæ participem producere nôrunt omnes. Κοινὸν ἁπάσχ᾽ πᾶσι τὸ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα, inquit Photius *, ὡς ἅπας υἱὸς τ᾽ αὐτὸς ὢν τῷ γεγεννηκότι οὐσίας καὶ φύσεως. *Communis est omnium, & quam ipsa docet natura, confessio, quemvis Filium ejusdem esse cum genitore substantiæ & naturæ.* Et si ita in humanis fit, quanto magis in Divinis, ubi perfectissima & planè imperscrutabilis datur generatio? *Ubi* (ut loquar cum Augustino †) *Patris & Filii simul una sapientia, quia una essentia, & singillatim sapientia de sapientiâ, sicut essentia de essentiâ.* Ante Augustinum Hilarius ‖, *Tali confessione originis suæ indiscretæ naturæ perfecta nativitas est. Quod enim in utroque vita est, id in utroque significatur essentia; & vita quæ generatur ex vita, id est, essentia quæ de essentia nascitur, dum non dissimilis nascitur scilicet, quia vita ex vitâ est, tenet in se indissimilem naturam originis suæ, quia & natæ & gignentis essentiæ, id est, vitæ quæ habetur & data est, similitudo non discrepet.* Ad sententiam Ecclesiæ Catholicæ hâc in parte declarandam sufficit unius Concilii Nicæni decretum, quo jubemur, *Credere in unum Dominum Jesum Christum, natum de Patre, unigenitum.* τουτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρός· Θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί; *Hoc est, ex substantiâ Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem Patri.* Cùm enim viderent Patres, sophisticis & subtilissimis Arianorum effugiis non alio modo occurri posse, τοῦ ὁμοουσίου vocabulum adhibuerunt, quo omnem eis elabendi viam intercluderent. Deinde in anathematismo, quem symbolo subnexuerunt, damnârunt dicentes, Ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας, ἢ κτιστὸν, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, *Dei Filium ex aliâ hypostasi, sive substantiâ, vel creatum, aut convertibilem, aut alterabilem esse.* Vibratum esse in Arianos hoc fulmen nemo nescit. Certè Filii τὸ ὁμοούσιον præfractè & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ denegârunt. *Filius*, inquit Arius *, ἴδιον οὐδὲν ἔχει τοῦ θεοῦ κατ᾽ οὐσίαν ἰδιότητα· οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἴσος, ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ, *Nihil Divinæ substantiæ proprium habet, neque enim Patri æqualis est, nec consubstantialis.* Et alibi †, Οὗτος ὁ κύριος ξένος μέν ἐστι κατὰ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας. *Dominus verò noster extraneus est, & à Patris substantia planè alienus.* Subdit, *verbum dici solummodo* κατ᾽ ἐπίνοιαν, *sed non esse naturaliter verè Dei Filium.* Eusebius Nicomediensis, quo nemo Arii mentem intimiùs novit, hæc habet ‖; Ἀλλ᾽ ἓν μέν τὸ ἀγέννητον, ἓν δὲ τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀληθῶς, καὶ οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ γεγονὸς, καθόλου τῆς φύσεως τῆς ἀγεννήτου μὴ μετέχον, ἢ ὃν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ· ἄλλα γεγονὸς ὁλοχερῶς ἕτερον τῇ φύσει, καὶ τῇ δυνάμει, πολλὴν ὁμοιότητα λαβόντα τε καὶ δυνάμεως τοῦ ποιήσαντος γενόμενον. *Sed unum quidem credimus ingenitum; alterum autem ab eo verè, & non*

* Epist. I. p. 4.

† De Trin. l. VII. cap. 2. col. 337.

‖ De Synod. adv. Arian. p. 360.

* Excerpt ex Thal. ap. Athan. de Synod. p. 681.

† Ibid. de sent. Dion. p. 441.

‖ Epist. ad Paulin. ap. Theod. l. I. c. 6. p. 22.

ex

ex ejus substantiâ factum, nec ullo modo particeps naturæ illius, nec è substantiâ ejus existens, sed naturâ & virtute prorsus diversum, ad perfectam tamen similitudinem naturæ, virtutisque factoris sui conditum. Quid jam de his Eusebius noster? sentitne cum Ecclesiâ Catholicâ? sentit plané. Fatendum est, Eusebium ὁμοούσιος vocabulum ægrè admodùm admisisse. Admisit tamen. Constantèr verò rem ipsam agnovisse, sequentia facilè demonstrabunt. 1. Expressè docet *, unà cùm Patre unum esse debere in omnibus, & per omnia Dei verbum, Ὡς ἂν κἂν τούτῳ τὸ τῆς εἰκόνος ἐμφερὲς τῷ πατρὶ κ᾽ χτ᾽ πάντα διαπρέποιτο, χτ᾽ τε τ᾽ χρεττὸν, χτ᾽ τι τ᾽ δύναμιν, κ᾽ τ᾽ οὐσίαν, χτ᾽ τὶ τ᾽ τῆς μοναδ⟨ος⟩ κ᾽ ἑνάδ⟨ος⟩ χοινωνὸν, *Ut etiam in hoc imaginis similitudo cum Patre, tam in eo quod ad virtutem, quodque ad potestatem & essentiam pertinet, quam in eo quod ad unitatis, singularitatisque numerum usquequáque servetur.* Posteaque † non modo μονογενῆ θεοῦ υἱὸν, *unigenitum Dei Filium*, sed & οὐσιώδη τὸν θεοῦ λόγον, *essentiale Dei verbum*, seu, ut reddit interpres, *verbum Dei essentiam referens*, appellat. His addere possumus quod ad illud Joannis non inscitè notat ‖, *Verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*; priori membro Deum Patrem, posteriori Deum Filium denotari, utrumque verò copulâ ET conjungi; Ὁ γὰρ, ΚΑΙ, συνδησμ⟨ος⟩ τῷ πατρὶ συναπτὴ τ᾽ θεότητα τῷ υἱῷ· διὸ φησι, κ᾽ θεὸς ἦν ὁ λόγ⟨ος⟩. *Conjunctio etenim illa*, ET, *Divinitatem Filii connectit Patri, quocirca ait, Et Deus erat verbum.* 2. Dum Filium tanquam exactissimam Patris imaginem nobis exhibet quod millies facit, millies cum eo Patres Catholici, non aliud innuere videtur, quam eandem cum Patre naturam habere. Locum unum, alterúmve proferam. Postquam declarasset * Filium non ex substantiâ ingeniti, χτ᾽ τι πάθος ἢ ἀφαίρεσιν οὐσωμένον, *partiendo aliquid, aut dividendo naturam suam nactum esse, Patrem verò ingenitum & sine principio extitisse*; pergit his verbis, εἰ δ᾽ ἀν ταύτη κ᾽ εἰκὼν θεοῦ, ἀρρήτως πάλιν κ᾽ ἀνεπιλογίστως ἡμῖν, ζῶντ⟨ος⟩ θεοῦ ζῶσά τις, κ᾽ καθ᾽ αὐτὴν ὑφεστῶσα αὐλως καὶ ἀσωμάτως, καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὸς ἀμιγὼς, ἀλλ᾽ οὐχ ὅια τις πάλιν ἡ παρ᾽ ἡμῖν εἰκὼν ἕτερον ἢ ἐχουσα τὸ κατ᾽ οὐσίαν ὑποκείμενον, ἕτερον ᾖ τὸ εἰδ⟨ος⟩, ἀλλ᾽ ὅλον αὐτὸ, εἶδ⟨ος⟩ ὢν, καὶ αὐτουσία τῷ πατρὶ ἀφομοιούμεν⟨ον⟩; *Eàdem porrò ratione imago Dei erat, ità quidem ut rursùs nullis neque verbis, neque rationibus, quomodò sit, comprehendere possimus; quippè cum viventis Dei vivens ipsa sit, & per seipsam consistens, sine materiâ, sine corpore, nihil prorsus habens admixtum contrarii, neque verò cujusmodi ulla sit apud nos imago, quæ & aliud essentiæ subjectum habeat, & aliam speciem, sed quæ tota ipsa sit species, & ipsa essentia, similitudinem referens Patris*, eandem scilicet, cum eo essentiam habens. Si unus est Deus, ut alibi arguit †, ipsius sit oportet, qui per Filium suum tanquam per imaginem agnoscitur, διὸ καὶ ὁ υἱὸς θεὸς, ἀφ᾽ ἑ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ πατρὸς ὡς ἐν εἰκόνι μόρφωσιν. *Quapropter & Filius quoque Deus est, propter Patris figuram in ipso, ut in imagine resultantem.* Marcellus, adversus quem integro hoc opere disputat, Patrem solummodò substantiam esse dixit, verbum verò in ipso existens, non nisi accidens; cum igitur Eusebius de Patre differuisset ‖, addit, τ᾽ δ᾽ τούτου μονογενῆ υἱὸν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ πατρὸς, ἐξ αὐτοῦ φῦντα, πάντῃ τε καὶ χτ᾽ πάντα ὁμοιοτάτην ὄντα τῷ γεννήσαντι, καὶ αὐτὸν θεὸν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ σοφίαν, καὶ ζωὴν, καὶ φῶς εἶναι, αὐτοῦ τε τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἰκόνα, *Hujus autem Filium unigenitum, veluti Patris imaginem, ex ipso ortum esse, omninò & per omnia, quam simillimam genitori suo, & ipsum Deum, & mentem, & verbum, & sapientiam, & vitam,*

* Dem Evang. l. IV. c. 6. p. 154.

† Lib. V. in init. p. 202.

‖ De Eccl Th. l. II. c. 17. p. 127.

* Ibid. c. 1. p. 215.

† De Eccl. Theol. l. I. c. 20. p. 96.

‖ Ibid. lib. II. c. 14. p. 121.

vitam, & lucem, ipsius pulchri bonique imaginem. Non quod voluit Eusebius, Filium non esse essentialiter Deum, sed tantum Patri suo quam simillimum, (quæ Semiarianorum sententia erat) vetant id verba illa, ubi αὐτὸς Θεὸς disertè dicitur, quod non nisi ad indivisibilem Deitatem referri queat. Sed hæc ei mens erat, eadem Divinæ naturæ perfectiones, vitam, sapientiam, potentiam, bonitatem, &c. quæ ex Patre velut ex Origine profluunt, in Filio tanquam in speculo & imagine exhiberi. Frequenter hoc *Imaginis* vocabulo utitur Eusebius (quod semel monuisse sat erit) frequenter & omnes penè Catholici scriptores, etiam dum Filii Divinitatem strenuissimè propugnant. E pluribus duos solummodo adhibebo, Alexandrum Alexandrinum, ejusque discipulum & successorem Athanasium. Alexander in eâ ipsâ Epistolâ *, quâ multis tum argumentis, tum S. Scripturæ testimoniis Christi Deitatem adversus Arium fortissimè adstruit, hoc etiam telo pugnat, Dominum, quando dicit, *Ego & Pater unum sumus*, non seipsum Patrem renunciare, nec duas personas unam esse demonstrare, Ἀλλ' ὅτι τὴ πατρικὴν ἐμφέρειαν ἀκριβῶς πέφυκε σώζειν ὁ υἱὸς τῦ πατρὸς, τὴ καθ' πάντα ὁμοιότητα αὐτῦ ἐκ φύσεως ἀπομιμούμενο, καὶ ἀπαραλλακτο εἰκὼ τῦ πατρὸς τυγχάνων, καὶ τῦ πρωτοτύπυ ἔκτυπο χαρακτήρ. *Sed quoniam Patris Filius expressam Patris similitudinem exactissimè servat, quippè qui omnimodam ejus similitudinem à naturâ impressam habeat, sitque imago Patris nulla in re discrepans, & primitivi exemplaris expressa figura.* Et iterum †, *Hunc perfectum Filium, Patrisque similem esse didicimus, hoc solo inferiorem Patre, quod ingenitus non est.* Εἰκὼν γὰρ ἐστὶν ἀπαραλλάκτος καὶ ἀπαράμακτο τῦ πατρὸς, *Est enim imago Patris exactissima, & in nullo discrepans.* Athanasius ‖, Τῦ γὰρ πατρὸς ὄντο, ἦν ἂν ἐν αὐτῷ ἡ ἀλήθεια, ἥτις ἐστὶν ὁ υἱὸς, ὁ λέγων, ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ὑποστάσεως ὑπαρχούσης πάντως αὐθὺς δεῖ τὸ χαρακτῆρα, καὶ τὴ εἰκόνα ταύτης· ὁ γὰρ ἐξωθέν ἐστι γεγραμμένη τῦ Θεῦ εἰκὼν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς γεννητὴς ἐστι ταύτης· ἐν ᾗ ἑαυτὸν ὁ ὁρῶν προσκαίρῳ ταύτῃ. *Patre existente existebat semper in eo veritas, quæ Filius est, qui dicit,* Ego sum veritas, *Et substantiâ Patris existente, omninò statim oportuit, & characterem & Imaginem sui ipsius existere. Non enim extrinsecùs depicta est imago Dei, sed Deus ipse ejus imaginis genitor est, in quâ seipsum contuendo exhilaratur.* Hinc etiam Christum æternum esse Regem demonstrat *, Υἱὸς γὰρ ὢν τῦ Θεῦ, ὅμοιο ἂν εἴη αὐτῷ· Ὅμοιο δ' ὤν, πάντως ἐστὶ καὶ κύριο καὶ βασιλεύς· αὐτὸς γὰρ φήσιν, ὁ ἐμὲ ἑωρακὼς, ἑώρακε καὶ τὸν πατέρα. *Quum enim sit Filius Dei, sequitur, ut sit similis Deo, quum vero sit similis Deo, omninò necesse est, ut sit Dominus & Rex; ipse enim inquit,* Qui vidit me, vidit & Patrem. Alibique † ait, unumquémque in prima Christianismi sui institutione edoctum esse, Deum habere Filium, qui verbum, & sapientia, & potentia sua est, Καὶ ταῦτά ἐστιν αὐτῦ εἰκὼν, καὶ ἀπαύγασμα, *Et hæc ipsa sunt imago & splendor ejus.* Præiverat his omnibus D. Apostolus, cum Filium vocavit ‖ *Splendorem Paternæ gloriæ, & characterem substantiæ ejus*; * *imaginem invisibilis Dei*; † *Jesum Christum, qui est imago Dei.* Quibus in locis ut rectè notat ‖ Eusebius noster, Ταῦτα πάντα τὰ διάφορα τῦ υἱῦ τῦ Θεῦ ἐστιν, *Hæc omnia de Filii Dei Divinitate dicuntur.* Subditque, *Si unus sit Deus, & præter illum non est alius,* αὐτὸς ἂν εἴη ὁ διὰ τῦ υἱῦ ὡς δι' εἰκόνο γνωριζόμενο, *ipsius sit oportet, qui per Filium suum tanquam per imaginem agnoscitur. Quapropter & Filius quoque Deus est, propter Patris figuram in ipso, ut in imagine, resultantem.* Quæ verba supra adduximus. Hæc speciminis gratia, ut manifestum sit, non solum fuisse Eusebium, qui hac loquendi formulâ usus est: Jam ad alia ejus testimonia pergamus.

* Ap. Theod. l. I. c. 4. p. 15.

† Pag. 17.

‖ Orat. II. contr. Arian. p. 150, 151.

* Orat. III. p. 199.

† Ibid. p. 212, 213.

‖ Heb. I. 3: * Col I. 15, 16. † 2 Cor. IV. 4.

‖ De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 96.

3. Non dubitat affirmare omnia habere filium quæ habet pater, easdem nempè perfectiones, eandem sapientiam, potentiam, vitam, dominium, eandem igitur & essentiam. Cum enim in ipso omnis Deitatis plenitudo σωματικῶς, verè & realiter inhabitet, fieri nequit, quin eandem prorsus naturam consequatur; quippè quæ nec secari potest, nec dividi.

* Ibid. l. I. c. 20. p. 100. *Quis non dixerit*, inquit *, *in Deo sapientiam esse, & potentiam, & vitam, & lucem, & veritatem, & justitiam, & rationem, & quicquid bonum & honestum est? quin potiùs eum esse omnia ista, aut siquid his superius, & melius extiterit, quod nobis sit incognitum. Hæc natura* αὐτοδίδακτον *unumquémque de Deo profiteri cogit;* Ἔνθεν καὶ τὸν υἱὸν διδασκόμεθα πάντα ταῦτα εἶναι ἅτε μονογενῆ υἱὸν, καὶ κληρονόμον ὄντα τοῦ πατρὸς καὶ πάντ' ἔχοντα ὅσα καὶ ὁ πατὴρ· διὸ ἐν μορφῇ Θεοῦ λέγεται· καὶ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. *Unde etiam, & de Filio edocti sumus hæc singula, unigenitum illum esse Filium, hæredem Patris sui, omnia possidentem quæ possidet Pater: quare & in formâ Dei fuisse dicitur, & imago Dei.* Dixerat id ipsum ipse Dominus, *omnia quæcunque habet Pater, mea sunt.* Ex quo communia esse omnia inter Patrem & Filium rectè subinfert Gregorius || Theologus.

Joan. XV. 16.

|| Orat. XXXVI. p. 584. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τοῦ υἱοῦ ἐστιν, ὡς ἔμπαλιν τὰ τοῦ υἱοῦ, τοῦ πατρός· ἰδίον ἓν ἰδίου, ὅτι καινὰ ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι καινὸν καὶ ὁμότιμον, εἰ καὶ τῷ υἱῷ παρὰ τοῦ πατρός. *Omnia quæ habet Pater, sunt Filii, quemadmodum rursùs omnia, quæ Filius, Patris. Nihil ergo peculiare, quia communia omnia. Quandoquidem ipsum quoque esse, commune atque æquale est ipsi cum Patre, licet alioqui hoc à Patre Filius habeat.* 4. Thesim, quam probandam suscepimus, disertius adhuc, & penè totidem verbis adstruit. Quid enim clariùs dici potest, quam quod de Filio * habet,

* De laud. Const. c. XII. p. 640, 641. τὸ αὐτὸν δὴ φῶς καὶ γέννημα νοερὸν φανὸς αλήθειας, καὶ ἕνα μὲν τὸν εἶναι, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρός; *Eundémque lumen, & inexplicabilis luminis intellectualem fœtum, qui substantiâ quidem unus est, utpote ex uno Patre editus.* Rationem reddit paginâ sequenti haud facilè solvendam; Dei nempè naturam simplicem prorsus esse, indivisibilem, incompositam, & sine partibus, ac ultrà omnem, quæ oculis cernitur, mundi constitutionem positam; neque enim aliter Divinam esse posse. Et ne temerè hæc ei excidisse videantur, idem ferè in opere ante Synodum Nicænam edito,

* Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 227. affirmaverat *. Cum enim dixisset, Patrem à nullo, Filium veluti secundum in ordine subsistendi, suum esse a Patre accepisse, pergit hoc modo; τὸ δὲ πρὸς δεύτερον ἐξισάζει, καὶ τὸ Θεὸν εἶναι λαβόντα παρὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μιᾶς ἐπ' ἀμφοῖν τῆς τὸ παράδειγμα τῆς θεότητος ὑπονοουμένης, ἑνός τε ὄντος Θεοῦ, τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀναρχως καὶ ἀγεννήτως ὄντος, διὰ δὲ τοῦ υἱοῦ, ὡς ἂν δι' ἐσόπτρου καὶ εἰκόνος ὑπιθεωρουμένου. *Hic autem cum proximum à Patre locum obtinet, tanquam Dei imago, à Patre habet quod Deus sit: utpote cum una in ambobus juxta exemplum Divinitas intelligatur, & unus sit Deus, qui per seipsum sine principio, & sine generatione existat, per Filium autem, tanquam per speculum & imaginem consideretur.* Quando igitur Filium ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ

|| De Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 122. conf. c. 17. p. 127. & l. I. c. 20. p. 90. Θεῷ ὄντα, *unum, eundémque cum Deo esse* negat †, Marcellum oppugnare intelligendus est, qui verbum unam eandemque cum Patre hypostasim esse statuit. Nec aliter intelligi posse docent sequentia, ubi Filium vocat υἱὸν ἀληθῶς ὄντα, ζῶντα, καὶ ὑφεστῶτα, ὃν ἀρχῇ τι ὄντα, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὄντα, καὶ Θεὸν ὄντα, *Filium verè existentem, viventem, subsistentem, qui in principio erat, & apud Deum erat, & Deus erat.* 5. Non contemnendum est, quo adversus Marcellum utitur, argumentum, à Dei unitate ductum. Contendit Marcellus verbum

Dei

Dei aliquando esse ἐνεργητικὸν, aliquando ἀνενέργητον, nunc operativum, nunc in Deo quiescens, quandoque substantiâ & potentiâ à Patre differens, quandoque ingenitum vel æternum; ὃ συνορῶν, inquit Eusebius *, ὅτι εἰ μὴ ἕτερον τῷ Θεῷ τὸ λεγόμενον εἴη, δύο ἂν εἶεν ἀίδια, ὁ λόγος, καὶ ὁ Θεὸς, καὶ οὐκ ἐπ' ἄπειρον ἀρχὴ μία, *Minimè advertens, quod si verbum diversum quid à Deo statuat, duo futura sint æterna, hoc est, Deus & verbum; nec principium hoc modo statuetur unicum.* Vis argumenti in eo sita videtur; necesse est, ut unicum sit Deitatis principium. Si verò Filius non sit ejusdem cum Patre substantiæ, consequens erit, ut duo statuantur æterna principia, quod cum unitate Dei omninò pugnat. 6. Accedit denique ipsius Eusebii fidei Nicænæ confirmatio, quâ & Arii dogmata simul damnavit, & τὸ ὁμοούσιον ratum habuit. Hæsit quidem aliquandiu ad hoc vocabulum, Filium tanquam Divinæ essentiæ partem eo denotari suspicatus. Remoto verò hoc obstaculo, & sensu vocis Catholico à Patribus declarato, libentèr eam amplexus est: quin etiam fassus, non defuisse sacræ vetustatis Antistites, pietate & eruditione illustres, qui hoc vocabulum sensu Catholico usurpârant. Verùm hoc Eusebii suffragium, & subscriptionem sine fraude, dolóve factam, pluribus infra vindicabimus. Mitto quæ in Thesibus præcedentibus diserimus, nempè quod Christus sit verus & perfectus Deus, quod sit naturalis Dei Filius, & à Patre ab æterno genitus, quæ eandem planè cum Patre naturam manifestò evincunt, nec leve pondus & momentum huic propositioni addere possunt. Si igitur alicubi † Filium δεύτερον μετ' αὐτὸν οὐσίαν vocat, *alteram post Patrem substantiam*, manifestum est, non de diversâ essentiâ loqui, sed de personâ vel hypostasi; cum eodem loco *Deum de Deo* dicit.

* De Eccl. Th. l. II. c. 12. p. 119.

† Dem. Evang. l. VI. p. 257. Vide præp. Evang. l. VII. c. 12. p. 312.

THESIS V.

Divinam essentiam Pater cum Filio Suo communicavit ab æterno.

ÆTernitatem Filii, ejusque σύνδρομον τῇ ἀρχῇ τὸ εἶναι, quemadmodum non inscitè loquitur Cyrillus * Alexandrinus, *concurrentem cum paterno principio existentiam*, constantèr docuisse Catholicos Patres, Antiquitatis Ecclesiasticæ rudis planè sit oportet, qui nescire potest; nec pluribus jam probare opus est, quod cumulatè præstiterunt alii. Hanc Ecclesiæ fidem ab ipsis Christianismi primordiis traditam, & perpetuò conservatam, omni quo poterant nisu, totísque viribus oppugnârunt Ariani. Hinc vulgatum illorum effatum † ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, *erat cum non esset Filius Dei*; & factum esse ἐξ οὐκ ὄντων, unde & Ἐξ οὐκ ὄντων, sive οἱ ἐξ οὐκ ὄντων dicti sunt: contendebant quippè prius non fuisse, postea extitisse, talem factum, quandocúnque demum factus est, qualis quilibet hominum nasci solet. Expulsum se queritur Arius ‖, quod non confiteretur, ἀεὶ ὁ Θεὸς, ἀεὶ υἱὸς, ἅμα πατὴρ, ἅμα υἱός, *Semper Deus, semper Filius, simul Pater, simul Filius*; quódque affirmaret, Filium antequam gigneretur, aut crearetur, aut terminaretur, aut fundaretur, non fuisse, quin nec esse ἀίδιον, ἢ συναίδιον, ἢ συναγέννητον τῷ πατρὶ, ὡδὲ ἅμα τῷ πατρὶ τὸ εἶναι ἔχειν, ὡς τινες λέγουσι, *Æternum, aut coæternum, aut coingenitum cum Patre, nec simul cum Patre essentiam nactum esse, ut quidam dicunt.* Hinc teste Theodorito *, pro hæreticis habuit Philogonium Antiochensem, Ellanicum

* Thesaur. l. IX. p. 67.

† Alex. Epist ap. Theod. l. I. c. 4. p. 10. Ex Arii Thal. ap. Athan. Orat. I. contr. Ar. p. 124. Orat. II p. 137. de syn. Arim. p. 631.

‖ Epist. ad Euseb. Nic. ap. Theod. l. I c. 5. p. 21. Et Ep. ad Alexand. ap. Athan. de syn. Arim. p. 682.

* Ibid. p. 21.

nicum Tripoleos, & Macarium Hierosolymorum antistites, in eosque calumnias concinnavit, propterea quod dicerent, ἀίδιον καὶ προαιώνιον τὸν υἱὸν, καὶ τῷ πατρὶ ὁμοτιμόν τε καὶ ὁμοούσιον, *Filium æternum, & antè sæcula esse, æqualemque, & consubstantialem Patri.* Concedebat quidem Arius *, Filium subsitisse ante omnia tempora & sæcula perfectum Deum, sed solummodò θελήματι καὶ βουλῇ, *voluntate & consilio Dei*; & priorem generatione Filii Patrem habuisse generandi scientiam, uti medicus ante medicinam datam, medendi tenebat rationem, quemadmodum loquitur Asterius † Cappadox, Arianorum primipilus. Certè Ariani pro insigni, quâ pollebant dissimulandi arte, mirè in hâc causâ in terminis ludebant. Cum dicerent, *erat quando non erat*, vocem, *tempus*, metu opprobrii supprimebant, affirmabant eum πρὸ χρόνων fuisse, sed tum ἐν τοῖς χρόνοις διαστήματά τινα, *spatia quædam*, seu intervalla commenti sunt, in quibus illum non fuisse voluerunt, quod non semel iis exprobrat Athanasius ‖. Ipsemet Arius, quo ab exilio citius revocaretur, coram Imperatore synodi Nicænæ decretis subscripsit, se eadem sentire cum synodo professus, præstito etiam jurejurando, se nihil in hâc parte per fraudem agere, oblato simul fidei suæ libello, quo inter alia fatetur τὸν ἐξ αὐτοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεγεννημένον Θεὸν λόγον, *Filium ex Patre ante omnia sæcula factum esse Deum verbum.* Nihilominùs fucum bono Imperatori fecisse, disertè tradunt Athanasius * & Socrates. Insigne hujus fraudis specimen refert Socrates, sed ex auditu tantum; subscripsisse verò Arium, & subscriptioni jusjurandum adjecisse, id se ex ipsis Imperatoris epistolis hausisse testatur. Hallucinari quidem in tempore contendit Valesius, sed nullâ idoneâ ratione nixus, ipse potiùs in tempore mortis Arii statuendo hallucinatus. Quicquid verò de tempore sit, † Socrates in re ipsâ errare non potuit, qui ipsius Constantini literas ante oculos habuit. Inquiramus jam quorum causam hâc in parte agat Eusebius, & cum Catholicis, an cùm Arianis facit? Non modò fatetur ‖ Christum, eundem fuisse Deum Dominúmque, qui Patribus sub veteri Testamento toties apparuerit (ὅτε τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἦν, καὶ οὐδ' ἄλλος, ὁ πρὸ αἰώνων προϋφεστὼς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, *quod idem non alius, sed ipse ille esset Dei Filius, qui omnia sæcula antecedit*; alibique * de propheticâ illâ Danielis visione agens, *Aspiciebam donec Throni positi sunt*, &c. subdit, manifestissimè hæc non ad alium quam ad Servatorem nostrum referri posse, τὸν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν, Θεὸν λόγον, *Deum sermonem, qui in principio erat apud Deum*) non modò πρωτόκτιστον, ipso mundo antiquiorem, sed & τὸν πρὸ αἰώνων ὑπάρχοντα ei ascribit †; alibique ‖ vocat, φῶς τὸ πρωτόκτιστον, καὶ τὸν πρὸ αἰώνων νοερὰν καὶ ἐνούσιον σοφίαν, τὸ τὰ ζῶντα, καὶ ὂν ἀρχῇ πρὸς τὸν πατρὶ τυγχάνοντα Θεὸν λόγον, *Æternum illud lumen, & intellectualem & substantialem sapientiam, sæculis omnibus anteriorem, vivum Dei verbum, quod in principio erat apud Deum.* Ad illud * Apostoli, *Qui cum in formâ Dei esset*, &c. συνορᾷς ὅτι πρὸ τοῦ κενῶσαι ἑαυτὸν, καὶ μορφὴν δούλου λαβεῖν, ἦν, καὶ πρὸν, καὶ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπῆρχε· τίς δ' ἦν, &c. *Vides quod priusquam exinanivit semet ipsum, & assumpsit servi formam, erat, & ante erat, & in formâ Dei subsistebat: Quis autem ille? non alius certè quam Jesus Christus, & antequam carnem assumeret.* Sed illustriora habemus hujusce confessionis testimonia. *Ecclesia*, inquit †, *unum Deum prædicat, Patrem nempè omnipotentem, Patrem quidem unius solius Christi, omnium autem Dominum & conditorem,* ὅτι καὶ υἱὸν θεοῦ μονογενῆ, Ἰησοῦν Χριστὸν προαιδίδωσι,

* Loc. citat.

† Ap Athan. de Syn. Arim. p. 685.

‖ Orat. II. contr. Arian. p. 145, 146.

* Orat. I contr. Arian. p. 130. Epist. ad Serap. p. 522.

† L. I. c. 25. &c. p. 61. c. 37, 38.

‖ Dem. Evang. l. I. c. 5. p. 10. l. VII. c. 2. p. 347. l. VIII. p. 362. De Eccl. Th. l. II. c. 2. p. 105. c. 21. p. 137. & alibi passim.

* Hist. Eccl. l. I. c. 2. p. 10.

† Dem. Evang. l. II. c. 4. p. 81.

‖ H. Eccl. lib. I. c. 2. p. 5.

* De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 94.

† Ibid. c. 8. p. 66. c. 17. p. 80.

δυσι, τ προ πάντων αἰώνων ἐκ τ πατρος γεγενημμένον· ὁ τ αὐτὸν ὄντα τ πατρὶ· καθ' ἑαυτὸν ὄ ὄντα κ ζῶντα, κ ἀληθῶς μὸν συνόντα, θεὸν ἐκ θεοῦ, κ φῶς ἐκ φωτος, κ ζωὴν ἐκ ζωῆς· ἀλέκτοις κ ἀῤῥήτοις, κ παντάπασιν ἀγνώστοις ἡμῖν κ ἀκαταλήπτοις λόγοις, ἐκ τ πατρος, ὅτι σωτηρία τ ὅλων, γεγενημμένον· κ οὐκ ὁμοίως μὸν τοῖς λοιποῖς γενητοῖς ὑποκείνται· ἀλλ' ζωὴν ἐμφερῆ τοῖς δι' αὐτ γεγενημμένοις ζῶσι· μόνον ὄ ἐξ αὐτ τ πατρὸς ὑποστηχθέντα, κ αὐτοζωὴν ὄντα. *Ad eundem quoque modum, Dei Filium unigenitum, agnoscit eum, qui ante omnia sæcula de Patre fuit genitus, non illum certè eundem cum Patre existentem, at per se subsistentem, viventémque, verè Filium, cùm Patre coexistentem, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam de vitâ, innarrabilibus, ineffabilibus, omnimodò incognitis & imperscrutabilibus rationibus de Patre genitum ad salutem universis procurandam, non similitèr alius subsistentem, nec vitam viventem cum illis parem, qui ab eo sunt creati, solum de solo Patre genitum, ipsammet vitam existentem.* Neque alitèr ad locum illum Solomonis *, *Dominus condidit me principium*, &c. *non ita dixit*, inquit, *quasi vellet intelligi* Ὡς ἐκ τ μὴ ὄντ εἰς τὸ εἶ παρελθὼν, *quod de non ente ad esse processisset*, ἐξ' ὡς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι, καὶ αὐτὸς ἐκ τ μὴ ὄντ γεγονὼς, ἤ τινες οὐκ ἐυθῶς ὑπειλήφασιν, ἀλλ' ὡς ὑφεστὼς μὲ καὶ ζῶν, πρὸ τοῦ καὶ προϋπάρχων τ τ παντὸς κόσμου συστάσεως, *nec quod ad modum creaturarum reliquarum de non ente producebatur, quod nonnulli minùs rectè sunt arbitrati, sed quod subsistens & vivens, sed quod præexistens, & præsubsistens ante omnem mundi conditionem erat.* Perstringi his verbis Arianos certissimum est; in tantum ab illorum insaniâ abhorrebat. Quin & alia non pauca ad hunc Solomonis locum præclarè annotavit; illud præcipuè, quod † LXX. viralis versio per τὸ ἔκτισέ *με, condidit me*, ab Hebræis rejicitur, neque genuinum vocis Hebraicæ sensum exprimit. CANA quippe *Possidere* significat; atque ita reliquos omnes interpretes Græcos, *Aquilam*, *Symmachum*, & *Theodotionem* reddidisse notat. Et summâ quidem ratione niti hanc interpretationem. Πλείστη δ' ἂν γένοιτο τ Ἔκτισε, καὶ τ Ἐκτήσατο διαφορὰ τοῦ, τ μὲ κτίσιν κ τ κοινοτέραν διάνοιαν, τοῦ ἐκ τ μὴ ὄντ εἰς τὸ εἶ πάροδον σημαίνειν· τ ὄ κτῆσιν, τ προϋπαρχοντ ἰδιάζουσαν οἰκειότητα περὶ τ κτισμάτων. *Plurimum quidem differt* ἔκτισε (creavit) & ἐκτήσατο (possedit:) *Cum illud significet communi notione, creaturarum processum, de non Ente ad Esse subsistere: hoc verò rei præexistentis possessionem, & proprietatem peculiarem possidentis.* Hanc Hebraicam lectionem primum, vel inter primos adhibuisse Eusebium, non fatetur modò, sed & penè laudat jesuita Petavius ‖, perpetuus aliter Eusebio-mastix: Neque tamen hoc ipso loco illum absque *non boni auctoris* notâ dimittere potuit. Verùm nos cum Eusebio in adstruendâ Filii æternitate pergamus. Δῆλον * ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ἦν πρὸς τ ἑαυτοῦ πατέρα τ Θεὸν, συνὼν καὶ συμπαρὼν αὐτῷ ἀεὶ καὶ πάντοτε. *Manifestum est quod unigenitus Filius erat apud Deum Patrem suum præsens, adstans, assistens semper & ubique:* Quod & ex celeberrimis illis locis probat, tum illo Solomonis, *Ante omnes colles gignit me, cum hominem appararet, præsto illi aderam*; tum Joannis, *& Deus erat verbum.* Ut vix clarius æternam Filii coexistentiam agnoscere potuit. Dum exponit insignem illum Michææ locum, *exitus ejus ab initio, ex diebus sæculi*, hæc habet †, προφητεύει) ὄντα ἐκ Βηθλεὲμ τ ὀχελδύσεως ἀρχὴν ἐν τ Ἰσραὴλ, τὰς ἐξόδους ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰωνίων ἔχων· τοῦτο ὄ οὐκ ἂν ἁρμόσειεν ἀνθρώπου φύσει, εἰ μὴ μόνῳ τ Ἐμμανουὴλ, καὶ τ δ μεγάλης βου-

* Ibid. l. III. c. 2. p. 150.

† Ibid. p. 152, 153.

‖ De. Trinit. l. II c. 1. n. 2. p. 92.

* Ibid. l. II. c. 14. p. 123. Eadem penè l. III. c. 4 p. 169

† Dem. Evang. l. VII. c. 2. p. 341.

λῆς ἀγγέλῳ· τὸ γὰρ ἐξ ἀϊδίου ὑφεστᾶναί, τίνι ἄρα ἐφαρμόττοι ἂν, ἢ μόνῳ θεῷ; *Divinitùs ergò prædicitur de Bethleem, quidam egressurus Princeps in Israel, exitus ab initio ex diebus sæculi habens. Hoc autem ipsum nunquam Humanæ naturæ accommodari poterit, sed soli* Emmanuel, *& magni concilii Angelo. Quod enim ab æterno existat, cui tandem sit accommodandum, nisi soli Deo?* Duplicem alibi de Christo rationem nobis exhibet *: altera quidem recentior est, quæ herì ac nuper ad homines introducta sit, nempè incarnationis dispensatio, ὁ δὴ, παντὸς χρόνου καὶ πάντων αἰώνων πρεσβύτερος, *altera verò omni tempore, omnibusque sæculis antiquior:* æterna videlicet ejus generatio. Hæc vera nostra Theologia †, υἱὸν γνωτὸν ὲ χρόνοις μὴ τισιν ὄντα, ὕστερον δέ ποτε γεγονότα· ἀλλὰ πρὸ χρόνων αἰωνίων ὄντα, καὶ προόντα, καὶ τῷ πατρὶ ὡς υἱὸν διαπαντὸς συνόντα, καὶ ὄντα ἀγέννητον ὄντα, γνήσιον δὲ ἐξ ἀγεννήτου πατρὸς, μονογενῆ ὄντα, Λόγον καὶ θεὸν ἐκ θεοῦ, *Filium esse, qui genitus sit, non illum quidem qui certis temporibus non fuerit, posterius autem sit natus; sed qui sit ante tempora æterna, atque anteeat, & tanquam Filius unà cum Patre semper existat, neque verò qui non sit genitus, sed ex Patre ingenito genitus, unigenitus nempè, verbum, & Deus ex Deo.* Alibique ait ‖, τὸ γὰρ ἐξ ἀπείρων αἰώνων, μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων αἰώνων ὑποστῆναι, γνήσιόν τε συνεῖναι, καὶ συνγνήσιον ἀεὶ τῷ πατρὶ, ὡς τῷ μύρῳ τὸ εὐῶδες, καὶ τῷ φωτὶ τὸ αὐγάζειν, *Ipsum Filium ex infinitis sæculis, ac potiùs ante omnia sæcula extitisse, dúmque existit, simul esse, neque Patrem unquam relinquere, sicut nec unguentum bonus odor, nec lucem splendor relinquit:* Etsi fateatur, hæc exempla, non omnimodò integram similitudinem præstare posse. Ex oratione *de laudibus Constantini* toties citatâ unum, alterúmve afferre liceat. *Cap.* I *. τοῦτον γὰρ αὐτὸς ἔστι πᾶσι, καὶ πρὸ πάντων, καὶ μετὰ πάντας, ὁ πρωτόγονος αὐτοῦ μονογενὴς λόγος· ὃ δὴ μέγας ἀρχιερεὺς τοῦ μεγάλου θεοῦ· παντὸς χρόνου, καὶ πάντων αἰώνων πρεσβύτατος, τῇ τοῦ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, πρῶτος καὶ μόνος ὑπὲρ πάντων ὑπεριλάσκεται σωτηρίαις· πρωτεῖόν μὲν τὸ τῆς ὅλων ἀρχῆς, ἴσους δὲ τὸ πατρικῆς βασιλείας ἐνδοξαζόμενος. Hoc est, interprete Valesio, *Ipse denique in omnibus, & ante omnes, & post omnes, unigenitus ejus Filius, ac sermo præexistens, magnus Dei pontifex, omni tempore, omnique ævo antiquior, Patris sui cultui devotus ac dicatus, primus ac solus pro omnium salute ei supplicat, qui prærogativam quidem honoris obtinet principatum universi, æqualem autem cum Patre gloriam in Patris regno possidet.* Verba illa, τῇ τοῦ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, reddit vetus interpres, *dignitatis paternæ particeps:* quod si juxta sensum Valesianum reddantur, ad χάριν Filii mediatoriam referenda sunt. *Cap.* II †. Ὁ μὲν γε τοῦ θεοῦ μονογενὴς λόγος τῷ αὐτοῦ πατρὶ συμβασιλεύων ἐξ ἀνάρχων αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀπεριλήπτους αἰῶνας. *Et ille quidem unigenitus Dei sermo à sæculis principio carentibus, ad infinita usque & interminata sæcula regnat cum Patre.* Hæc, & his longè plura Eusebius, iisdem in exprimendâ Filii æternitate vocabulis usus, quibus & sacræ literæ, & Catholici Patres constanter uti solent. Quid quod non diffitetur ipse Criticus ‖ noster, stylo istius temporis, quo vixit Eusebius, *ante mundum conditum existere*, & *æternum esse*, idem valere? Ut omnia in pauca contraham. Fatetur Eusebius Christum esse Deum verum & perfectum: fatetur naturalem esse ac genuinum Dei Filium, à Patre æternè genitum; fatetur, eandem cum Patre essentiam possidere, esse ὁμοούσιον, verè συναΐδιον (verbis saltem tantundem valentibus) & coæternum. Perpendant hæc secum Censores Eusebiani, & dicant serio,

* Ibid. l. IV. c. 1. p. 144.

† Ibid. c. 3. p. 149.

‖ Ibid. l. V. c. 1. p. 215.

* Pag. 606.

† Pag. 607.

‖ In Euseb. p. 123. Edit. Gall. p. 445.

quo

quo jure contendant, illum fuisse Arianæ partis hominem, multo magis recoctum fuisse Arianum? Dionysius Petavius, vir in lectione Patrum admodum exercitatus, in vasto isthoc, quod condidit, opere, id penè unicè egisse videtur, si non ut Arianorum causæ viam sterneret, saltem ut omnium veterum testimonia de Christi ὁμοουσίῳ atque æternitate enervaret, atque in pravum sensum detorqueret: in omnes iniquus, in Eusebium iniquissimus; quem tam asperè, tantisque conviciis excipit, & tam manifesto partium studio dicta ejus in deteriorem sensum ubique interpretatur, ut nemini non liqueat, ipsum maligno in Eusebium animo ad hoc opus accessisse. Plurima ex Eusebii scriptis collegit *, quæ sibi Arii hæresim sapere videbantur, quæ tamen si ad regulas à nobis supra positas candidè exigantur, haud incommodè, nulloque planè negotio solvi possunt.

* Dogm. Th. Tom. II. De Trin. l.I.c.11, 12. p. 56,&c.

Hactenùs Eusebium ex propriis scriptis vindicavimus, præteritis quæ addi poterant, infinitis, nè in nimiam molem excresceret Dissertatio. Restat adhuc clarius fortiùsque argumentum, ejus nimirùm Synodi Nicænæ decretis assensus, quo τὸ ὁμοούσιον publicè recepit, & primaria Arii dogmata diserto anathemate damnavit. Sed dolo malo factum id, inquies, & subleslâ fide. Et ita quidem nonnulli, & in iis D. Clericus, Petavii, ut videtur, auctoritate nixus, unde Eusebium tanquam nullius fidei, nullius conscientiæ hominem traducere maluit, quam ut Catholicus agnosceretur. En qualem nobis depingit † Eusebium: *Hominem* nempè, ut ipsius verbis utar, *dexterrimum* ‖, *qui terminis fidei, quos ipse non probavit, subscribere non dubitavit* *, *modò in sensum sententiæ suæ congruentem exponere potuit, etiamsi illis, qui eos imposuerunt, parùm convenientem. Certè claudat oculos necesse est, qui ex iis quæ in epistolâ ad Cæsarienses habet, non videt, ipsum terminos Synodi Nicænæ aliter intellexisse, quam exempli gratiâ, fecit Athanasius.* Id est, ex ejus sententia, vir erat versutus & versipellis, qui in venerabili sanctissimorum totius orbis præsulum conventu, præsente etiam Constantino Imp. & in re, omnium quæ unquam vertebantur, gravissimâ, aliud linguâ, manúque proferebat, aliud sub pectore coxit. Ain' verò? age, an ita fuerit, paulisper expendamus. Nec alium hâc in causâ producemus testem, quam ipsummet Eusebium in *Epistolâ* † *de fide* ad Cæsarienses suos, si non sedente jam Synodo, certè paulò post scriptâ, quâ integram rei gestæ historiam narrat, & ad quam provocat auctor noster. Primò igitur refert, se formulam fidei suæ, rectam quidem illam simplicémque, Patribus obtulisse, quâ inter alia credere se in unum Dominum Jesum Christum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vitâ, ante omnia sæcula ex Deo Patre genitum, professus est; hæc se ex Episcopis, majoribus suis accepisse; hæc se tenere, & ad mortem usque retenturum, idque sincerè & ex animo, coram omnipotente Deo, & D. N. Jesu Christo testificari. Hanc formulam ὑφ' ὅτου πάντα ἔσχεν, primus omnium testatus est Imperator, seque ita sentire affirmavit, & unà cùm illo tota approbavit Synodus; monente Constantino, unam duntaxat vocem τῷ ὁμοουσίῳ adjiciendam esse; ac proinde inter paucula quæ symbolo Eusebiano addiderunt Patres Nicæni, declarabant, Filium esse ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, & ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, *ex substantiâ Patris, & Patri consubstantialem*, subnexo etiam anathematismo contra eos, qui fuisse aliquando tempus cum non esset, & non esse antequam gigneretur, vel quod de non exstantibus factus est, vel quod ex

† In Euseb. p. 154, 155. Bibl. Universl. Tom. X. p. 480

‖ Etoit un homme adroit.

* Idem habet p. 149.

† Ext. ap. Socr. l.I. c. 8. p. 23. Theod. l.I. c. 12. p. 36. Gelas. H. Conc. Nic. l. II. c. 34. col. 252. Niceph. l. VIII. c. 22. p. 576. & inter Opp. Athan. Tom. II. p. 48.

alterâ

alterâ subsantiâ, vel essentiâ esse Filium Dei, aut conversioni, mutationique obnoxium affirmarent. Ad has voces, ἐκ τ ὐσίας, & ὁμοσύσιος, hæsitavit Eusebius, veritus ne quid pravi sub iis lateret sensus. Hinc variæ quæstiones ortæ sunt, & responsiones, & quænam esset horum vocabulorum sententia, accuratè expendebatur. Donec primò Imperator, deinde Patres Synodici mentem suam super his exposuerunt, fassi, per voces, ἐκ τ ὐσίας, significari Filium quidem esse ἐκ τ πατρὸς ὐ μ ὡς μέρ θ τ ὐσίας ἀυτ τυγχάνειν, *Ex Patre, quidem esse, sed non tanquam partem esse illius substantiæ:* fieri enim non posse, ut ingenita Patris natura, materiæ expers, intellectualis, atque incorporea, corpoream ullam affectionem admittat, neque per divisionem subsantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem paternæ essentiæ atque virtutis; sed Divinis, arcanisque rationibus id esse intelligendum. Per τὸ ὁμοσύσιον se nihil aliud significare, quam Filium Dei nullam omninò cùm creaturis similitudinem habere, sed solius Patris, à quo genitus est, per omnia similem esse, κ μὴ ἔξ ὄ ἑτέρας τινὸς ὑποστάσεώς τι κ ὐσίας, ἀλλ' ἐκ τ τ πατρὸς, *Nec ex aliâ quâdam hypostasi, aut substantiâ, sed ex Patris substantiâ esse.* Per *genitum, non factum*, excludi omnimodam cum rebus creatis similitudinem, ac proinde Filium non esse facturam, sed longè præstantioris subsantiæ, arcano quodam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentiâ comprehendi ab ullâ possit creaturâ. His ita expositis, æquum omninò videbatur, inquit Eusebius, ut nos quoque hunc sensum amplecteremur, nec vocem *Consubstantialis* rejiceremus, tum pacis intuitu, tum nè à rectâ intelligentia excideremus: confessus præterea, fuisse ex veteribus insignes Episcopos & disertos scriptores, qui in explicandâ Patris ac Filii Divinitate, vocabulo ὁμοσύσιος usi sint. Quocirca fidem Nicænam jure merito approbandam censuit, *cui*, inquit, *non levitèr & inconsultò, sed juxtà sensus allatos, & ob rationes expositas consensimus omnes.* Anathematismum haudquaquam molestè suscepit, quod istiusmodi voces à sacrâ scripturâ penitus abhorrent: unde visum est nullatenus rationi consentaneum esse, ut hæc vel discerentur, vel docerentur; nec se unquam antea hujusmodi vocibus uti consuevisse. Claudit Epistolam his verbis: Ταῦτα ὑμῖν ἀναγκαίως διεπεμψάμεθα, ἀγαπητοὶ, τὰ κεκεμμένα τ ἡμετέρας ἐξετάσεώς τε κ συγκαταθέσεως φανερὰ καθιστάντες ὡς εὐλόγως τότε μ κ μέχρις ὑστάτης ὥρας ἰσάμεθα, οθ' ἡμῖν τὰ ἑτεροίως γεγραμμένα προσεκρούετε· τότε δ ἀφιλονείκως τὰ μὴ λυποῦντα κατεδεξάμεθα· Οθ' ἡμῖν εὐγνωμόνως πρὸς λόγων ἐξετάζουσι τ διάνοιαν, ἐμφανὴ σύμφρασιν ἔχειν ἔδοξε τοῖς ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐν τῇ προεκτεθείσῃ πίστει ὁμολογημένοις. *Hæc vobis necessario scribenda esse duximus, dilectissimi, ut vobis liquidò demonstremus, quanto cum judicio, tum dubitatio, tum assensio nostra librata sit; & quod rectè atque ordine, primùm quidem ad extremam usque horam restitimus, quandiu nonnulla aliter quam oportuit, scripta nos offendebant; tandem verò ea, quæ nihil offensionis habebant, sine contentione amplexi sumus, postquam nobis verborum sententiam candidè examinantibus apparuit, ea prorsus cum illis convenire, quæ nos ipsi in fide primùm à nobis expositâ confessi fueramus.* Hæccinè sunt hominis fidem vafrè simulantis? hæccinè temerè & inconsultò subscribentis? hæccinè intimos animi sui sensus consutis dolis fraudulenter celantis? Apage tales suspiciunculas. Certè nihil apertiùs, nihil candidius fieri potuit; fecit quod viro honesto, ingenuo, erudito, prudente, rectique

que tenace dignum erat. Quid, quod ipse * Athanasius semel iterúmque fatetur, Eusebium non subscripsisse modò, sed & in hàc Epistolâ τὸ ὁμοούσιον, καὶ τὸ ἐκ τῆς οὐσίας agnovisse, verámque esse eam fidem, quæ in Nicænâ Synodo constituta est: seque jam purgâsse, etiamsi Arianos accusaverit. Monendus est lector, laciniam illam (sive Constantini sit, sive Eusebii) de Filio potentiâ in Patre ἀχωρήτως existente, priusquam actu gigneretur, quæ sub finem Epistolæ occurrit apud Theodoritum, deesse omninò apud Socratem, ut & apud Epiphanium Scholasticum, qui Historiam *Tripartitam* ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito confarcinavit; & cum Eusebii doctrinâ de æternâ Filii existentiâ è diametro pugnare. Unde justa oritur suspicio Ariani cujusdam fraude in exemplar, quo usus est Theodoritus, irrepsisse. Certè vix credi potest, Socratem probatæ fidei historicum, & his temporibus proximum, eóúsque imprudentiæ, vel perfidiæ potius processisse, ut locum tam notabilem abscinderet, vel præteriret, cum cuivis Epistolam inspicienti fraus tam facilè deprehendi potuit. Denique, alibi etiam docet nos Eusebius †, omnes, antea licet discordes, in Nicænâ tandem Synodo in unius Fidei consonantiam consensisse. Testatur & Constantinus ‖ Imp. cuncta, quæ dissensionis materiam excitare videbantur in hoc concilio, eoúsque accuratè discussa atque examinata esse, ut omnes in unitatis consensum conspirarent, ità ut nullus dissensioni, nullus controversiæ de fide locus amplius relinqueretur. Subdit Socrates, definitionem fidei non levitèr ac temerè, sed cum multâ inquisitione & diligenti examine dictatam fuisse; nec quædam in illo Concilio dicta, quædam silentio tradita, sed quæcunque ad confirmationem dogmatis dici poterant, cuncta in medium fuisse prolata. Cum verò adhuc instarent Eusebii obtrectatores, ejúsque nomini labes & maculas inurere non cessarent, librum *Apologeticum* ad orthodoxos omnes Episcopos mittere coactus est, quo se purgavit & defendit, ostenditque, si quid unquam protulerit aut scripserit, quod vel tantillum Arii dogmata saperet, non se ex impio sensu, sed ex minùs curiosâ, parúmque sollicità simplicitate id protulisse, ut auctor nobis est Gelasius Cyzicenus mox proferendus. Præterire non possum perversam D. Clerici * hàc in re mentem, qui longam Eusebii de voce ὁμοούσιος disceptationem, & institutum ea de re examen in crimen ei vertit, quasi in subscribendo Concilii decreto minùs sincerè se gessisset. Quid facies huic homini? qui nec Eusebii prudentiam in examinando, nec sinceritatem in subscribendo admittere velit. Hucúsque cum progressus sim, non abs re forsan erit, gravissimorum quorundam virorum tum veterum, tum recentiorum de causâ hàc Eusebianâ judicia exhibere. E veteribus tres proferam, totidem e recentioribus. Veteres damus Socratem, Theodoritum, & Gelasium Cyzicenum. Socrates integro capite † ex professo Eusebii vindicias agit, & allatis aliquot locis ex ipsius scriptis, Arianum non fuisse liquidò demonstrat; quin & ipsius obtrectatores provocat, ut probent Eusebium Filio Dei initium *subsistentiæ* uspiam tribuisse, tametsi *dispensationis* vocabulis in libris suis usum fuisse ipsum inveniant. Et forsan (ut non insciter conjicit ‖ Bullus noster) ex frequenti vocabulorum usu, quæ ad Filii ἐνσαρκίαν pertinent, quæque contra Sabellianos, quorum hostis fuit acerrimus, pene ad nauseam & fastidium usque repetit Eusebius, factum est, ut quibusdam in Arianam ex adverso impietatem delapsus videretur, à quâ tamen reverà semper alienus fuit. Theodoritus de Eusebii Epistola ad

* Decret. Syn. Nic. p. 402. de Syn Arim. p. 679.

† De vit. Const. l. 3. c. 13 14. p. 490.

‖ Epist. ad Eccles. de syn. Nic. ap Euseb. ib. c. 17. p. 492. Ep. ad Eccles. Alex. ap. Socr. I. c. 9. p. 30.

* In Eus. p. 124. edit. Gal. p. 446.

† H. Eccl. l. II. c. 21. p. 103.

‖ Def. Fid. Nic. sect III. c. 9. p. 379.

* Hist. Eccl. l. c. 11. p. 36.

Cæsarienses * agens, eam vocat ὁ τούτων λύτης ἔλεγχον ἐναργῆ, *manifestam Arianorum vesaniæ redargutionem*; additque eos, præcipuum licet honorem Eusebio tribuant, tanquam idem cum ipsis sentienti, iis tamen quæ ab illo scripta sunt, palam contradicere; idque tum ex eadem Epistolâ, tum ex libris *de Vitâ Constantini* latius persequitur; adeo ut capiti XIII. præmissum est hoc lemma, Ἔλεγχος τῆς νῦν βλασφημούντων Ἀρειανῶν ἐκ τῆ Ευσεβίε τῆ Καισαρείας ὁμοσύντα συγγεαμμάτων, *Confutatio Arianorum nostri temporis ex scriptis Eusebii Cæsariensis.* Gelasius Cyzi-

† Lib. II. c. 1. Conc. T. II col. 140.

cenus in *historiâ* † *Concilii Nicæni* pro Eusebio hæc habet; *Nemo autem æstimet Eusebium ex his quæ de illo famâ circumferuntur, quasi Arii blasphemiæ consenserit, sed credat, siqua protulit, aut scripsit* μικρόν τι τῆς Ἀρείε ἀσεβείας, *Arii dogmata vel tantillum subolentia, non ex impio illius sensu protulisse unquam aut scripsisse, sed ex minùs curiosâ, parumque sollicitâ simplicitate, ut ipse in Libro* Apologetico, *quem ad omnes orthodoxos Episcopos misit, plenius ista probavit.* Prætermitti non de-

‖ Lib. II. c. 18. p. 468.

bet, quod de contentione inter Eustathium & Eusebium habet ‖ Sozomenus, nempè utrumque eorum confessos esse, Filium Dei propriam habere subsistentiam, perinde tamen quasi se invicem non intelligerent, alter alterum accusabat, Eustathius Eusebium, quod ea quæ Nicææ decreta fuerant, innovaret, Eusebius verò ea se probare dixit, sed Eustathio Sabellii opinionem exprobrabat. A veteribus ad recentiores venio, H. Valesium, R. Montacutium, G. Bullum, viros antiquitatis Ecclesiasticæ peritissimos. Valesius *, *Proferunt quidem loca quædam ex Eusebio,*

* De vit. & script. Eusеb. præfix. Hist. Eccl.

quibus approbent illum Ariano dogmati adhæsisse; sed nullum discrimen adhibent inter libros ante Concilium Nicænum, & inter eos, qui post illud Concilium ab Eusebio sunt elaborati; quod tamen fieri omninò debuerat, ut de Eusebii fide certum ac legitimum judicium promeretur. Quæcúnque enim ante Nicænam Synodum scripta sunt, Eusebio objici & imputari non debent. Confer omninò quæ habet idem Valesius in notis ad *Euseb.* p. 191. Verba *Thesi* I. supra exhibuimus. Montacutius noster, Epi-

† Præf. Anaiect. exercit. in Baron.

scopus, primò Cicestrensis, dein Norvicensis, id ipsum † ingenuè fatetur, etsi aliter in Eusebium haud satis æquus. *Vult Baronius, Arii fuligine quemadmodum loquitur, non levitèr aspersum Eusebium, sed imbutum penitùs; velut advocatum factionis Arianæ, partes orthodoxorum minùs sincerè, minùs secundùm veritatem narratas peregisse. Socrates tamen illi ætate proximus, vehementèr in illo laboravit, ut Eusebium vindicaret ab aspersione illâ, & in partes assereret orthodoxorum. Nec injustâ forsitan excusatione, si tempora distinguantur accuratè. Nam nondum detectâ Arii impietate, fraudibus hæretici atque impostoris nondum prolatis in apertum, propendebat Eusebius fortassis in opinionem & partes Arianas: at postquam ventilatâ & discussâ causâ, Nicænæ sanctionis veritatem consignârant, & furori Ariano, atque blasphemiæ anathema maranatha indixerant, non sine ratione opinari licet, virum illum eruditissimum animo semper constantissimo illi professioni adhæsisse.* Tertius accedat Bullus no-

‖ Sect. III. c. 9. p. 393.

ster, optimus fidei Nicænæ defensor; *quæ si intellexisset* ‖, inquit, *qui nihil non in Patrum scriptis intellexisse videri voluit, Petavius, nunquam certè doctissimum, & de Ecclesiâ Catholicâ optimè meritum Eusebium, propterea quod Filium Dei dixerit μεσίτην inter Deum & res creatas, & ob dicta similia, tanquam recoctum Arianum, nedum cum Hieronymo (quem ipsum eo nomine ausus est acritèr reprehendere præcellentissimus Valesius) ut Arianæ factionis signiferum sugillâsset, quod in scriptis suis passim facit.* Ali-

* Ibid. p. 379.

bique * *ab Arianâ impietate reverà semper alienus fuit, ac verissimum quidem*

quidem illud esse fatebitur quisquis Eusebii scripta accuratè, & sepositio partium studio evolverit: qui & hoc observato (responso nempe quod ibi protulerat) *ad ea loca omnia, quæ Petavius* lib. I. de Trin. c. 11. *magno acervo congessit; ut probaret Arianum fuisse Eusebium, facile respondere poterit.*

Sed ab Arianorum partibus stetit Eusebius; ità objectare pergit auctor noster. Fateor non leve ei cum Arianis commercium intercessisse; in aulâ utplurimùm versatus est, Constantino charissimus, quo confluere solebant primaria Arianæ partis capita, eâque occasione Synodicis illorum conventibus haud rarò interfuit; & forsitan meliorem, quam par erat, de Ario opinionem conceperat. Certùm enim est, Arium mirum fuisse dissimulandi artificem, & dogmata sua pro re natâ perpolire, & fucatis coloribus illinire consuevisse, eaque ratione, non Eusebio tantum, sed & aliis Orientis Episcopis imposuisse, ut in Epistola ad Cognominem suum Alexander Alexandrinus disertissime nos docet ap. Theod. H. Eccl. l. I. cap. 4. p. 10. 19. Et nos quædam hac de re supra *Thes.* V. observavimus. Sin verò de consensione in dogmatibus Arianis intelligatur, quod à partibus eorum stetit Eusebius, accusationem constanter pernego; méque illud luculenter satis ostendisse arbitror. Mirari desinet, multa duriùs & incautiùs dicta in Eusebii scriptis reperiri, qui secùm in animo reputaverit, quod alibi notavimus, ipsum in Platonicorum scriptis, librisque Origenis, multum diuque versatum, exinde nova quædam hausisse, & phrases minus commodas, quandóque & periculosas in Christianam theologiam induxisse. Quod tamen illi cum multis præteritorum sæculorum doctoribus commune fuit, securiùs & audactèr nimis de iis locutis, de ..ibus nondùm suum Ecclesia tulerat judicium. Verbo expediam, Eusebii scripta, ubi ad examen sunt revocanda, si eodem candore cum iis agatur, qui erga omnes difficillimarum controversiarum scriptores observari solet, eos præsertim, qui de sublimibus mysteriis, omnémque humani ingenii vim superantibus agunt; si loca dubia ex certis, obscura ex claris, periculosa ex sanis & orthodoxis explicentur, in tuto erit Eusebii fides, nec ullus tam injustæ censuræ locus relinquetur. Quam alienus fuit ab omni nupero hæreticorum commento, quam antiquæ Apostolorum doctrinæ tenacissimus, ipse nos docet *. Marcellum quippè oppugnaturus, palam præfatur, se de servatoris nostri divinitate *νεώτερον μὲν λέγειν ἔχειν οὐδὲν, οὐδ' ἐμαυτῷ σοφόν τι καὶ ἰδιαίτερον ἥρμοκα, nihil recentioris alicujus commatis dicere habere, nihil tradere à se novitèr adinventum, nihil ex sapientiæ suæ opinione profectum, sed Ecclesiæ Dei doctrinam præ se laturum incorruptam, quam à testibus verbi, auritis olim atque oculatis acceptam, ab initio, illa custodit adhuc inviolatam.* Hæccine dicturus esset in publicâ hominum luce Eusebius, si modò alienam ab Ecclesiâ Catholicâ doctrinam de primario hoc fidei articulo tradidisset? Quam facile fuisset illum falsi hac in parte revincere? præsertim cum nemini non notum fuerit, ipsum ante decennium fidem Catholicam in Nicænâ Synodo agnovisse, suoque suffragio publicè comprobasse.

* De Eccl. Th. l. I. in præf. p. 60.

Assertâ hucúsque Eusebii causâ, alterum Dissertationis nostræ caput tribus verbis erit absolvendum, calumnia nempè, quæ mihi exindè conflata est. Si enim Eusebius non fuit Arianus, ipsum calumniæ evertitur fundamentum. Quin si in incerto adhuc res esset, quænam amabò in me culpa erit, quod tantum virum à tam atroci crimine conarer liberare? Quod Socrati, Theodorito, Gelasio, quod Valesio, Montacutio, &c. licuit, cur non & mihi liceat? Accedit denique ad

vituperii

vituperii cumulum, quod vitas sanctorum Patrum *Panegyricè*, non historicè descripserim. At unde id liquet? quibus indiciis, quibus exemplis deprehenditur? Volvantur & revolvantur scripta mea, & num ita sit, dicant æqui judices. Ubinam, sodès, toties objecti sermones Panegyrici? ubinam laudationes immodicæ? ubinam ficta falsave encomia? immò quid non strictè & usquequaquè verum, & favente omnium eruditorum suffragio veteribus concessum? Res gestas ex ipsis fontibus semper deprompsi, & juxta temporis rationem in ordinem redegi, testes ubiquè fideliter advocavi, nihil alicujus odio, nihil favori dedi, nihil addidi, nihil suppressi, solius veritatis amore ductus. Jure meo usus, methodum, quæ mihi videbatur commodissima, amplexus sum. Quis verò D. Clerico jus & auctoritatem dedit leges biographicas præscribendi? in Vitis, quas ipse edidit, plurimum sibi plaudere videtur. Fruatur ille suâ glorià, mihi quæ mea sunt, relinquat. Candidi est ingenuique animi aliena humanitèr tractare, & in meliorem partem interpretari. Æqui bonique viri parùm meretur nomen, qui aliorum labores importunè & morosè carpit, &, ut ore Terentiano † loquar, *Nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.* Hæc quidem dixi, non in D. Clerici gratiam, cujus iniquam censuram facilè contemno; sed ut viris ingenuis atque eruditis me, meáque omnia probarem. Christianam charitatem, quam mihi objicit, & penè vitio vertit, studiosè colo & amplector; nec profiteri erubesco, malle me cùm Christianâ charitate derideri, quam Critico supercilio insolescere, & in alios temerè & levitèr insultare; neque huic objectiunculæ aliud repono, quam illud Apostoli, *Charitas patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati; omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Quibus consona est æquissima & vetustissima illa juris Regula ‖, *in dubiis benigniora semper esse præferenda.*

† Adelph. Act. I. Scen. II. p. 166.

1 Cor. XIII. 5, 6, &c.

‖ De reg. jur. n. 56.

FINIS.

INDEX *Scriptorum Alphabetico-Chronologicus.*
D. *ſubnexum* Diſſertationes *denotat.*

JESUS CHRISTUS Dominus noſter, *Pag.* 1

A.

	Clar.an.	*Pag.*
ABU-ISAAC-BEN-ASSALUS	1270	433
Achaiæ Presbyteri & Diac.	59	15
Adalgiſus	1150	388
Adamus de Domerſham	1272	436
Muremuthenſis	1342	501
Addas	277	473
Adelhelmus	890	283
Adrevaldus Floriac.	890	284
Ægidius de Roya	1463	565
Ælfricus	990	321
Agapius Manichæus		3D.
Agrippinus	215	42
Alanus	1177	395
Albericus	1241	430
Albertus de Bonſtetten	1491	572
Crummedickius	1468	566
Alcuinus	780	251
Alexander	1196	400
Alexandrinus	313	64
Lycopolita		4D.
Monachus		5D.
Papa V.	1409	542
Alexius Nicænus		5D.
Alphonſus	841	
Almannus	850	273
Altfridus	839	270
Alulphus	1096	351
Amalricus Augerii	1362	512
Ambroſius Coriolanus	1475	568
Mediolan.	374	77
Ammon	399	96
Ammonas		5D.
Ammonius	372	74
Alex.	458	144
Amphilochus	370	73
Anaſtaſius Biblioth.	754	249
Biblioth. alter	870	278
Palæſtinus	1094	350
Sinaita	561	186
Sinaita alter	685	224
Anatolius	270	54
Ancyrianus Chronogr.		6D.
Andreas Cæſarienſis	500	147
Italus	806	267
de Petra	1432	547
Presbyter		6D.
Andreas Presb. Ratiſponenſ.	1439	551
Andronicus Comnenus	1183	397
Ducas		6D.
Andronicus Palæologus Comnenus	1282	438
Anonymi Biographi		
S. Adalberonis	1005	336
S. Adalberti	1010	337
S. Agili	680	222
S. Aicaidri	920	312
B. Alcuini	820	268
S. Aldegundis	690	225
S. Altonis	950	316
S. Amati	670	221
S. Anſelmi	850	274
S. Anſtrudis	710	245
S. Arnulfi	650	220
S. Auſtrebertæ	720	246
S. Auſtregili	630	219
S. Auxentii	470	145
S. Bathildis Anglæ	685	224
S. Bathildis Reginæ	840	271
S. Barthulfi	1073	345
S. Baſoli	920	312
S. Bavonis	670	221
S. Bertilæ	720	246
S. Boniti	712	246
S. Botulfi	730	247
S. Burchardi	910	310
Caroli Magni	814	267
Caroli Magni	1165	391
S. Chlodulphi	850	273
S. Conſortiæ	590	190
S. Deicoli	950	315
S. Drocoltovei	890	283
S. Ebbonis	950	316
S. Egwini	1050	340
S. Eparchii	590	191
S. Eucherii	750	249
S. Eugendi	510	180
S. Forſei	680	222
S. Gerardi	1001	336
S. Geremari	701	241
S. Gertrudis	650	220
S. Gildæ	1040	338
S. Giſleni	910	310
S. Goaris	730	248
S. Gundulphi	1107	378
S. Harlindis	860	272

	Clar.an.	Pag.
S. Hermenlandi	750	272
S. Hugonis	1040	248
S. Joannis Reomaenſis	580	189
S. Judoci	710	245
S. Leodegarii	680	222
S. Leutfredi	860	277
Ludovici Pii	840	271
S. Marculfi	850	273
S. Martini Veſtavenſis	890	283
Ejuſdem	990	323
S. Maximini	650	220
S. Mederici	950	315
S. Neoti	1110	380
S. Pardulfi	760	249
S. Paſchaſii	1101	375
S. Præjecti	680	222
S. Philiberti	696	225
S. Radbodi	950	315
S. Remberti	890	283
S. Remacli	850	273
S. Richmiri	730	247
S. Salabergæ	685	225
S. Sequani	590	191
S. Sulpicii	660	220
S. Theofredi	950	316
S. Virgilii Arelatenſ.	710	246
S. Virgilii Saltzburgenſ.	1150	388
S. Vodoali	901	310
S. Urſeoli	1050	340
S. Walarici	725	247
S. Wandregiſili	670	221
S. Willelmi	850	274
S. Winnoci	1030	338
S. Wolfgangi	994	325
S. Wunebaldi	886	282
Anonymi Chronici		
Alexandrini	630	218
Arabici	1280	438
Atinenſis	1200	401
Aureliacenſis	1129	384
Beneventani	1160	391
Brunſwicenſis	1288	441
Conſtantinopol.	1185	399
Corbeienſis	1150	388
Danici	1282	439
Edenburgenſis	1163	391
Fontanellenſis	833	269
Imperatorum	1126	384
Longobardici	1270	436
Mailroſenſis	1270	435
Malleacenſis	1140	386
S. Michaelis	1154	390
Rameſienſis	1120	382
Rhemenſis	1190	399
Saxonici	1154	389
Univerſalis	1120	382
Anonymi Hiſtorici		
Actorum Rothomag.	1080	347
Annal. Burtonenſ.	1262	431
Annal. Franc.	796	251
Franc.	803	267
Franc.	883	282
Marganenſ.	1240	430
Menevenſ.	1286	441
Primæ part. Waverlienſ.	1101	376
Wigorn.	1219	427
Winton.	1277	438
de Epiſc. depoſitione	1270	433
de Marculfo	1150	388
de Mirac. S. Columbani	950	316
de Mirac. S. Richarii	860	277
de Monaſterio Gozac.	1135	385
de Rege Stephano	1156	390
de Tentation. ſuis, &c.	1062	344
de Virtut. & Mirac. S. Dionyſii Areopag.	870	281
Eccleſiæ Haguſtalden.	1160	391
Encomii de Emma	1040	339
Geſtorum S. Conwoionis	880	282
Norman.	896	284
Piſanor.	1120	383
Hiſtoriæ Abendon.	1151	389
Angl.	785	251
Claromont.	950	315
Dunelm.	1159	386
Elyenſ.	1108	379
Engoliſm.	1159	390
S. Erkenwaldi	1140	386
Lemovic.	1273	436
Regum Dalmat.	1080	347
Selbienſis	1184	399
S. Walarici	1060	343
Invectivæ adverſ. Iconomachos	770	250
Menologii Græc.	976	319
Tranſlat. S. Cuthberti	1060	342
Reliquiarum SS. Chryſanti & Dariæ	853	274
S. Gorgonii	950	316
S. Gregorii	846	272
S. Lifardi	1105	377
S. Viti	836	270
Anſcherus	1110	380
Anſo Abbas	776	250
Antenor	720	246
Antiochus Monac.	614	217
Antipater Boſtrenſis	460	144
Antonius Giſlandius	1489	571
Monac.	460	145
Rampelogus	1418	543
Aphrodiſianus Perſa		6D.
Apollinaris	170	32
Aquila	128	28
Arcadius Cyprius		7D.
Archelaus Cæſarienſis	440	143

	Clar.an.	*Pag.*
Archippus Eremita		7D.
Ariſtarchus Chronogr.		7D.
Aribo	760	249
Ariſto Pellæus	136	29
Arnaldus de Verdela	1339	499
Arnoldus	1162	391
Arſenius	383	80
Aſſerius Meneven.	890	283
Athanaſius Alexandrinus	326	66
Junior	765	243
Athenagoras	177	34
Auguſtinus Cantuar.	596	191
Dathus	1460	563
Hipponenſ.	396	82
Aurelius	390	81
† Auſonius	379	100
Aymericus de Peyraco	1401	541

B.

BAptiſta de Salis	1498	574
Barlaam	1340	499
Barnabas Apoſtolus	34	10
Monachus		8D.
Barſanuphius	548	185
Bartholomæus de Cotton	1292	442
Edeſſenus		8D.
Facius	1450	557
Platina	1474	568
Rimbertinus	1448	556
Baſilides	256	52
Baſilius	675	221
Abbas		8D.
Magnus	370	71
Maleinus		8D.
Philippenſis		8D.
Theſſalonicenſis		8D.
Baudemundus	680	222
Beda Venerabilis	701	241
Benedictus de Accoltis	1450	557
Anglus	1130	385
Anglus alter	1177	395
Benigninus Florentinus	1220	427
Bernardus	1263	432
Guidonis	1323	496
Juſtinianus	1471	567
Parentinus	1340	500
Bernerus	964	318
Bertoldus	821	268
Beſſario Cardinalis	1436	547
Bobolenus	690	225
Bonaventura Brocardus	1283	439
Bonizo	1070	345
Bovo	1043	339
Brutius		8D.
Bruun	822	268
Bulgaranus		610

C.

	Clar.an.	*Pag.*
CAndidus	822	268
Carolus Bovillus	1500	576
Caſſianus Hiſtoricus		9D.
Chriſtodorus		9D.
Chriſtophorus	836	270
Patricius		9D.
Chryſippus Presb.	455	144
† Claudianus	395	101
Claudius Seiſſelius	1500	575
Clemens Alexand.	192	38
Chronogr.		9D.
Papa VI.	1342	502
Commodianus	270	55
Conradus Lauterbergius	1225	428
Summerhaut.	1490	572
Conſtantinus ſive Conſtantius	404	135
Acropolita	1270	432
Hermenopulus	1150	386
Diaconus		10D.
Tii Epiſcopus		10D.
Coſmas	576	188
Hieroſolym.	730	247
Veſtitor		10D.
Criſpinus	337	68
Cyrinus	760	249
Cyprianus Cordubenſis	900	284
Cyrus Theodorus Prodrom.	1110	379

D.

DAniel Raithenus		10D.
Dantes Aligerius	1301	489
David	1053	341
Monachus	1348	505
Demetrius Chomatenus	1203	425
Chryſolora	1398	520
Cydonius	1357	510
Cyzicenus		11D.
Gemiſtus		10D.
Diedericus ſeu Theodoricus	1020	337
Dionyſius Alexandr.	247	51
Papa	259	52
Ditmarus	1008	336
Dominicus de Dominicis	1465	566
Domitianus Ancyr.	545	185
Donatus Diac.	780	251
Dorotheus Monac.	502	180
Drogo	1024	337
Drogo ſive Draco	1058	342
Dudo	990	325

E.

EAdmerus	1121	383
Earnulphus	1114	380
Eddius	720	247

Ed-

	Clar.an.	Pag.
Edmundus de Hadenham	1307	491
Edvardus	1172	394
Elias	1026	338
de Trickyngham	1270	436
Ecdicus		11D.
III. Ibn-Hadithio	1180	397
Monachus		11D.
Eluſius	330	67
Emundus Dinterus	1436	549
Ephraim Cherſonenſis		11D.
Ephrem Syrus	370	73
Epiphanius Conſtantin.	368	70
Hagiopolita		11D.
Presbyter		12D.
Erchinfridus	1012	337
Ericus Olai	1448	556
Ermanricus	840	270
Ermentarius	863	277
Ernoldus Nigellus	834	269
Ertwinus Erdmannus	1470	567
Eſaia Abbas		12D.
Ethelwolfus Monac.	820	268
Eubion		12D.
Eubulus Lygrenſis	631	219
Eudoxius	369	61
Euodius	44	14
Monac.		12D.
Euſebius Alexandr.		12D.
Emiſenus	341	68
Pamphili Cæſar.	315	64
Euſtathius Berytenſis	448	144
Patricius Roman.	1033	338
Euſtratius Presbyter	578	189
Archiepiſc. Theſſ.	1170	392
Metropolita Nic.	1110	379
Euthymius Zigabenus	1116	381
Eutychianus Adanenſis	538	184

F.

Fauſtus	400	476
Felix Fabri	1483	570
Flaccus Alcuinus	780	251
Flodoardus	940	315
Florentinus Presbyter	650	220
Folcardus	1060	343
Folcuinus	965	318
Franciſcus de Platea	1442	555
Fredegarius Scholaſt.	740	248
Fridegodus	960	317
Fulbertus	1007	336

G.

Galfridus, i. e. Stephanus	1120	383
Gauferius	1060	343
Gaufridus	1214	427
Gebehardus	995	325
Gelaſius Cæſarienſis	380	80
Gennadius Scholarius: vide Georg. Scholar.		
Georgius Amyrutza	1461	564
Ariſtinus		13D.
Choniades		14D.
Chumnus		13D.
Cartophylax		14D.
Eleucius	614	217
Eparchus		14D.
Geleſiota	1286	441
Gemiſtus Pletho	1438	550
Grammaticus		13D.
Hagiopolita		13D.
Heracleenſis	1076	346
Lapitha	1340	500
Metochita	1276	436
Mitylenæus		13D.
Monachus		14D.
Pardus		13D.
Phranza	1424	545
Rhetor	640	219
Scholarius	1453	558
Gerardus	980	320
Germanus	1163	391
Monachus	1050	340
Germanus Junior	1222	427
Gervaſius Ricoboldus	1301	489
Tilberienſis	1210	426
Gilbertus, ſive Sillebertus	1228	384
de Hoylandia	1170	393
Gildas Britannus	581	190
Godeſcalcus	767	250
Gordianus	555	186
Goteſchalchus Holen	1495	574
Gotſelinus	1096	351
Gozechinus	1060	344
Gregentius	540	480
Gregorius Barebræus	1270	433
Chioniades	1096	351
Cyprius	1284	439
Meliſſenus	1440	553
Monachus		14D.
Monachus	895	284
Monac. Caſſinenſis	1105	377
Nazianzenus	370	72
Palamas	1354	507
Sinaita		14D.
Siſenſis	1293	443
Gualfredus	1080	347
Gualferus de Caſtilione	1180	396
Guilielmus Durantus	1311	493
Gallus	1206	426
Occam	1330	497
Pepinus	1500	574
Pictavienſis	1090	350
de Sanvico	1270	435

H.

	Clar.en.	Pag.
Hæres	760	249
Hariulfus	1105	377
Harmonius	190	38
Hartmannus Schedel.	1492	573
Hegemonius		14D.
Heliconius	395	82
Hemmingus	1095	350
Henricus de Balma	1410	542
de Erfordia	1355	509
de Haſſia	1418	544
de Hueeta	1380	518
de Hunting.	1150	388
Woltheri	1463	565
Hepidamnus	1070	343
Heraclidas Nyſſ.	440	143
Herbertus de Boſham	1180	396
Hermannus	1127	384
de Petra	1405	541
Hermias	177	35
Hermogenes	170	32
Heron Confeſſor		15D.
Heſychius	601	216
Illuſtris	536	478
† Hierocles	302	99
Hieronymus	386	81
Alter	1144	386
Camaldulenſis	1430	546
Hilario	397	91
Hildegarius	850	273
Hincmarus Remenſ.	845	272
Hippolytus	220	42
Thebanus	933	312
Hyperechius Abbas		15D.

I.

	Clar.en.	Pag.
Jacobus Baradæus	550	480
Bracelius	1444	555
Cajetanus	1301	489
Diac. Heliop.	456	144
Gruytrodius	1460	562
Monachus	1101	376
Philip. Bergomas	1494	573
de Theramo	1384	519
Zenus	1465	566
Jannotius Manettus	1440	552
Ingelramnus	981	321
Joannes Antiochenus	1090	349
Anton. Campanus	1463	564
Aquilanus	1460	562
Aventinus	1500	575
Beetzius	1468	566
Boccacius	1350	507
Caleca	1331	497
Cantacuzenus	1442	501
Joannes Carolus	1490	571
Carpathius	701	241
Caſſor, ſeu Fiber	1290	442
Chalcedonenſis		16D.
Chryſoſtomus	398	92
Citri Epiſc.	1203	425
Claudianus		17D.
de Ceccano	1217	427
Diaconus		17D.
Dlugoſſus	1465	565
Atinenſis	1087	348
Epiphanienſis	591	191
Eubææ Epiſc.	744	248
Eugenicus		16D.
Fabri	1378	517
de Fordun	1360	511
Gallus	990	323
Geometra		16D.
Gerbrand.deLeydis	1480	569
Glycys	1316	493
Gochius Pupper	1470	567
Gritſch	1428	545
Heroldus	1470	567
Hieroſolymitanus		17D.
de Hildeſhem	1370	516
Italus	950	315
de Lignano	1365	514
Malala	601	213
Maro	580	189
Mavejavs	1054	341
MetropolitaEpheſ.	1284	439
Milicius	1362	513
Monachus		17D.
Monachus alter		17D.
S.Montis Sinai Mo.	1084	348
Nicænus		16D.
Nicomedienſis	316	66
Palæologus I	1355	509
Papa XXI.	1316	493
Pariſienſis	1322	495
Philoponus	601	213
Philoſophus	1080	346
Pinus	1500	575
Rhetor	526	184
Saita		17D.
Sariburienſis	1172	394
Segovienſis	1440	554
Smera Polovecius	990	323
Stauratius		17D.
Syrus	650	482
Theſſal.	680	223
Thoresbeius	1347	504
Tinmuthenſis	1366	515
Trithemius	1483	569
Turocius	1490	572
Tzetzes	1160	390
Vitoduranus	1348	505
Wallingford	1195	399

	Clar.an.	Pag.
Jobus Hieromonachus	1270	434
Jonas Abbas	664	220
Aurelianenſis	821	268
Hibernus	630	219
Jordanus de Quedlinborch	1370	515
Joſephus Bryennius	1420	545
Chriſtianus	420	138
Geneſius	940	313
Judæus	67	16
Irenæus Lugdun.	167	30
Iſaac Syrus	540	184
Argyrus	1373	516
Iſacius	601	216
Iſidorus	754	
Theſſalonicenſ.	1401	541
Iſo	860	277
Iſychius	601	216
Judas Apoſtolus	31	9
Julius Africanus	220	49
M. Juſtinus	1260	431
Martyr	140	30

L.

LActantius	303	64
Lampetius Presb.	460	145
Landolphus de Columna	1320	495
Lantfredus	980	321
Laurentius Veron.	1115	380
Leo	975	319
Atinenſis Epiſc.	1044	339
Achridenus	1051	340
Leo		18D.
Magiſter		18D.
Leonardus Juſtinianus	1453	557
Leontius Antiochenus	348	68
Byzantinus	590	191
Byzantius	920	311
Cyprius	600	192
Pre byter		18D.
Letaldus	990	325
Letoius	383	80
Levoldus Northovius	1358	511
† Libanius	360	99
Licinianus	584	190
Lucas Chryſoberges	1155	390
Lucius vel Leucius Chavinis	180	

M.

MAcarius Alexandr.	373	75
Ægypt.	373	75
Ancyranus	1430	546
Chryſocephalus		19D.
Macres	1420	545
Magnes	265	54
Manes	277	57
Manfredus	1119	382
Manuel Caleca	1360	511
Chryſoloras	1389	519
Phile	1290	441
Marcion	128	466
Marcus Diadochus	356	69
Eremita	401	135
Eugenicus	1436	548
Gazenſis	421	142
Hieromonachus		20D.
Patriarcha Alexand.	1203	425
Martinus	1250	
Bracarenſis	560	186
Matthæus Angelus		20D.
Aſiatidis Epiſc.		21D.
Blaſtares	1335	498
Boſſus	1490	571
Camariota	1453	561
Cantacuzenus	1354	508
de Cracovia	1375	516
Jatrus		21D.
Paris	1240	430
Patriarcha CP.	1395	519
†Maximus Philoſophus	399	101
Monachus		21D.
Melito	170	32
Methodius	1270	434
CP.	842	271
Metrophanes	858	276
Michael Anchialus	1167	392
Apoſtolius	1440	551
Balſamon	1440	554
Cerularius	1043	339
Choniata	1204	426
Chumnus	1258	431
Glycas	1120	383
Lochmeyerus	1496	574
Monachus	878	281
Syncellus & Presb.	830	269
Synodenſis		21D.

N.

NAlgodus	1101	375
Nectarius Hieromonachus		21D.
Nennius	620	217
Neſtorianus Chronogr.	474	146
Nicæas	420	142
Nicephorus	1101	376
Blemmida	1255	430
Calliſti	1327	496
Chumnus	1320	494
CP.	480	146
Gregoras	1345	502
Rhetor	891	284
Uranus		21D.
Niceta Pectoratus	1050	339
Nicetas	1077	346
Choniates	1204	426

	Clar. an.	Pag.
Nicetas Archidiac. Conſt.	1080	347
David	880	281
Mitylenæus	1201	425
Niczenus		21D.
Rhetor		22D.
Scutariota		22D.
Nicolaus	1196	400
Barianus	1494	573
Cabaſilas	1350	505
Euboicus	1439	551
Grammaticus	1084	348
de Lyra	1320	494
Plovius	1434	547
Sclengia	1430	546
Nicon	961	317
Nierſes Armenus	1175	395
Ghelaienſis	1166	392
Nigellus de Wireker	1200	401
Nilus	440	122
Cabaſilas	1340	521
Patriarcha CP.	1373	517
Notgerus Leodicenſ.	971	318

O.

ODilo	930	312
Odoricus Forojulienſis	1320	495
Olbertus	1020	337
Oldibertus, ſive Odelpert.	804	267
Origines	230	50
Osbernus	1070	344
Osbertus	1120	382
Othlonus	1101	375

P.

PAlladius	401	135
Pandulphus	1184	399
Pantænus	181	37
Pantaleon Diaconus		22D.
Paphnutius	370	71
Papias	110	26
Paulus Corteſius	1500	576
Perſa	436	142
Samoſatenus	260	52
Pelagius	1009	
Perdiccas Epheſinus		23D.
Petilianus	399	98
Petrus Alexandrinus	300	
Apollon. Collatius	1490	571
Apoſtolus	31	2
Argivorum Epiſc.		23D.
Brutus	1485	570
Burrus	1500	575
Candidus December	1450	556
Caſſiodorus	1302	490
Damaſcenus		23D.
Dorlandus	1495	573
Gallus	1070	343
Herentalius	1385	519
Monachus	1212	427
Niger	1475	568
Ranzanus	1478	568
Sebaſtianus	370	73
PhilippusCallimachusExper.	1486	570
Eyſtetenſis	1305	491
Sidetes	418	137
Solitarius	1095	350
Philo Judæus	40	12
Rhetor		23D.
Philotheus		26D.
Patriarcha CP.	1362	512
Photius	858	274
Pierius	283	58
Pius Papa II.	1458	562
Polemon	385	80
Polycarpus	108	23
Procopius Diaconus		26D.
Gazæus	520	184
Ptolomæus Lucenſis	1303	490

R.

RAbanus Maurus	847	272
Radulphus de Baldock	1304	490
de Coggeſhal	1228	428
de Diceto	1183	398
Ranulphus Higdenus	1357	509
Reimannus	990	323
Rembertus	865	277
Remigius	1290	442
Ricemarchus	1085	348
Richardus	1050	341
Anglus	1177	395
de S. Germano	1243	430
Richerius	1260	431
Ricoldus	1296	443
Rigordus	1225	428
Rinaldus II.	1136	385
Robertus de Grayſtanes	1333	498
Groſthead	1235	429
Monachus	1150	388
de Tumbalenia	1087	349
Rodulfus	1101	375
Rudolphus	850	274
Rufinianus	363	70
† Rutlius Numatianus	417	148

S.

SAbas Abbas	484	146
Monachus	846	272
Sampirius	1010	
Secundinus	390	476
Sergius	801	483
Severus Antioch.	513	181

Seve-

	Clar.an.	Pag.
Severus Ægyptius	978	320
Sibyllina Oracula	130	28
Sigismundus Grossenbrot	1483	570
Simeon	967	318
Macjinus	1172	394
Thessalonicens.	1418	542
Simon de Cremona	1338	499
Jacumæus	1400	520
Sisebutus	612	
Sisinnius CP.	994	325
Sisinnius	395	82
Siviardus	710	246
Sophronius	629	217
Sozomenus	1292	443
Stephanus Birchingtonus	1380	517
Byzant.	806	267
Ephesius		26D.
Germanus	990	325
Hierapolit.	598	192
Hispanus	1150	388
I. Papa	253	51
Sugerius	1123	383
Sylvester Gyraldus	1198	400
Symeon	1090	349
Abbas		27D.
Euchaitensis		ib.D.
Monachus		ib.D.
Scholarius		ib.D.
Studita		ib.D.
Synesius	410	137
Syrus	1010	337

T.

TAtianus	172	33
Theoctistus	472	146
Theodoricus Urias	1414	542
Theodorus Abbas	580	190
Alanensis		28D.
Antidensis		27D.
CP.	920	310
Cyzicenus		28D.
Daphnopates	956	316
Iconiensis	564	187
Monachus	1101	376
Mopsuestenus	407	136
Paphensis		27D.
Petrensis		28D.
Presbyter		27D.
Ptochoprodromus	1150	387
Scutariota		28D.
Smyrnæus		ib.D.
Trimerhuntinus		ib.D.
Theodosius	1181	397
Theodotus Antiochenus	423	142
Theodulus Monachus	1311	492
Theognostus	282	58
Theofridus	1101	376
Theoleptus	1311	491
Theophilus Alexandr.	385	81
Antioch.	169	30
Chronogr.		28D.
Thomas Anglus	1170	393
Chaundlerus	1457	561
Chesterfield	1347	504
Dorniberg	1455	561
Haselbach	1420	544
Hharanita	990	324
Rudburn	1445	555
Spalatensis	1230	428
Thoros	1054	342
Timotheus Alexandr.	379	80
Chronogr.		28D.
CP.	511	180
Titus Bostrensis	362	70
Trajanus	690	225
Turgotus	1008	378
Turibius Asturicensis	447	143
Turpinus	773	250

V.

VAlentinus Hæreticus	120	27
Valerius	680	223
Venantius Fortunatus	560	186
Victor Antiochenus	401	135
Ursinus	690	225
Vulsinus Boetius	830	269

W.

WArmannus	1025	338
Wilhelmus ab Hazenburg	1366	515
Wilhelmus Stephanides	1190	399
Willelmus Anglus	1130	385
Willielmus de Wycumba	1140	386
Wipertus	1056	342
Wolstanus	1001	336

Z.

ZAcharias Rhetor	491	147
Zozimas Abbas		29D.

Notandum est Scriptorum aliquot notitiam quorum Nomina & Ætas in Indice notantur non signatâ paginâ, inter Addenda *post* Elenchum Auctorum *ad initium hujus Operis reperiri. Sunt autem*

Alphonsus R. — Lucius — Petrus Alexand.
Bulgaranus — Martinus — Sampirus
Isidorus Pacensis — Pelagius — Sisebutus.

Conciliorum

Conciliorum Index Alphabetico-Chronologicus.

NB. Concilia GENERALIA in hoc Indice juxta vulgarem numerandi rationem notantur.

A.

	Ann.	Pag.
ABrincatenſe	1172	420
Adanenſe	1320	529
Adrumetinum	394	131
Ænhamenſe	1009	352
Africanum I.	401	149
II.	401	149
III.	407	151
IV.	408	151
V.	409	151
VI.	410	151
VII.	551	203
VIII.	592	211
IX.	603	226
Agathenſe	506	193
Agaunenſe I.	515	194
II.	888	307
Agrippinenſe	346	113
Airiacenſe	1020	353
Albienſe	1254	454
Alexandrinum I.	230	60
II.	308	104
III.	315	105
IV.	324	106
V.	339	111
VI.	362	120
VII.	363	121
VIII.	399	133
IX.	430	158
X.	633	228
Alnenſe	709	253
Altinenſe	802	285
Ancyranum I.	315	105
II.	358	117
Andegavenſe I.	453	177
II.	1269	457
III.	1279	460
IV.	1336	533
V.	1365	537
Angarienſe ſive Sangar.	391	130
Anglicanum I.	756	258
II.	904	326
III.	969	332
IV.	1072	362
V.	1075	363
VI.	1093	370
VII.	1095	371
VIII.	1167	419
IX.	1341	534
Anicienſe ſeu Podienſe	1130	410
Anſanum I.	1025	354
II.	1070	361
III.	1100	374
IV.	1112	406
Antiochenſe	368	122
Antiochenum I.	252	61
II.	265	62
III.	270	63
IV.	330	108
V.	341	111
VI.	345	112
VII.	356	116
VIII.	357	116
IX.	360	120
X.	363	121
XI.	378	123
XII.	443	164
XIII.	447	165
XIV.	1136	411
Aquileienſe I.	381	127
II.	553	208
III.	698	240
IV.	1184	423
Aquiſgranenſe I.	789	263
II.	797	265
III.	799	266
IV.	802	285
V.	809	285
VI.	816	287
VII.	828	289
VIII.	836	291
IX.	842	291
X.	860	295
XI.	862	296
XII.	1022	354
Arauſicanum I.	441	164
II.	529	196
Arelatenſe I.	314	105
II	353	115
III.	452	176
IV.	455	177
V.	471	177
VI.	524	195
VII.	554	208
VIII.	813	286

	Ann.	Pag.
IX.	1210	445
X.	1234	450
XI.	1260	455
XII.	1267	457
Ariminense	359	118
Armachanum	1158	417
Arménum	435	163
Armoricum	1079	365
Arvernense I.	535	198
II	549	202
III.	587	210
Asturicense	446	165
Attiniacense I.	822	288
II.	834	290
III.	870	300
Audomarense	1099	373
Audomaro-Pontanum	1279	460
Avenionense I.	1209	445
II.	1210	445
III.	1270	458
IV.	1279	460
V.	1282	461
VI.	1326	530
VII.	1337	533
Augustanum	952	330
Augustodunense I.	663	231
II.	1094	370
Aurelianense I.	511	193
II.	533	198
III.	538	200
IV.	541	201
V.	549	202
VI.	645	229
VII.	1017	353
Auscense I.	1068	361
II.	1279	460
Auscitanum I.	1300	465
II.	1308	524
Ausonense	1068	361
Autissiodorense I.	578	209
II.	695	240

B.

BAgaiense	394	131
Baiocense	1300	465
Balgentiacense I.	1104	403
II.	1151	416
Bambergense	1011	352
Barcinonense I.	540	200
II.	599	212
III.	906	327
IV.	1064	360
Barense	1097	372
Basileense I.	1061	359
II. *Generale*	1431	582
Bassegiense	1228	449
Becanceldense I.	694	239
II.	798	266
Bellovacense I.	1114	406
II.	845	292
Beneventanum I.	1087	368
II.	1091	369
III.	1108	404
IV.	1117	407
Beningdonense	850	293
Berghamstedense	697	240
Biterrense I.	356	116
II.	1233	450
III.	1246	453
IV.	1255	454
V.	1279	460
VI.	1288	461
VII.	1299	465
VIII.	1351	536
Bituricense I.	1031	355
II.	1225	448
III.	1276	459
IV.	1286	463
V.	1336	532
VI.	1438	584
Bononiense	1264	456
Bostrenum	243	60
Bracarense I.	411	153
II.	563	208
III.	572	209
IV.	675	232
Brandanfordiense	959	331
Brennacense	581	209
Brionense	1050	357
Britannicum I.	449	168
II.	512	193
III.	701	252
Brixiense	1080	366
Brivatense	1094	370
Budense	1279	460
Burdigalense I.	385	129
II.	1079	365
III.	1255	454
IV.	1263	456
Burgense	1080	366
Burgundicum	955	331
Byzacenum I.	507	193
II.	541	201
III.	602	226

C.

CAbersussitanum	394	130
Cabilonense I.	579	209
II.	603	226
III.	650	230
IV.	813	286
V.	873	301

		Ann.	Pag.
	VI.	875	302
	VII.	894	308
	VIII.	915	328
	IX.	1063	360
	X.	1073	362
Cæsarauguſtanum	I.	380	124
	II.	592	211
	III.	690	237
	IV.	1318	528
Cæſarienſe	I.	196	40
	II.	316	106
	III.	334	108
Cæſenactenſe		1042	355
Calchuthenſe		787	259
Calnienſe		978	333
Cambricum	I.	465	177
	II.	940	329
Campiniacenſe		1238	451
Cantianum		617	227
Cantuarienſe	I.	605	226
	II.	1439	586
	III.	1463	588
Capuanum	I.	389	129
	II.	1087	368
	III.	1118	407
Carilocenſe		926	328
Cariſiacenſe	I.	849	292
	II.	857	294
	III.	858	295
	IV.	868	299
Carpentoractenſe		527	195
Carthaginenſe	I.	215	60
	II.	251	61
	III.	252	61
	IV.	253	61
	V.	254	61
	VI.	255	61
	VII.	256	62
	VIII.	256	62
	IX.	306	104
	X.	308	104
	XI.	311	104
	XII.	348	114
	XIII.	390	130
	XIV.	397	131
	XV.	398	132
	XVI.	398	132
	XVII.	399	133
	XVIII.	401	149
	XIX.	401	149
	XX.	403	150
	XXI.	404	150
	XXII.	405	150
	XXIII.	407	151
	XXIV.	408	151
	XXV.	409	151
	XXVI.	410	151
Collatio Cath. inter & Don.		411	151
	XXVII.	412	153
	XXVIII.	416	154
	XXIX.	418	154
	XXX.	418	154
	XXXI.	423	156
	XXXII.	426	157
	XXXIII.	484	178
	XXXIV.	525	195
	XXXV.	533	198
Caſſilienſe		1172	419
Cavernenſe		394	130
Celichythenſe		816	287
Chalcedonenſe	I.	403	150
	II. *Generale* IV.	451	169
Charmienſe		622	227
Ciceſtrenſe	I.	1157	416
	II.	1289	463
	III.	1292	464
Cilicienſe		423	157
Cirtenſe	I.	305	103
	II.	412	153
Clarendonenſe		1164	418
Claromontanum	I.	1195	371
	II.	1110	405
Cleonadenſe		1162	418
Cloveſhovienſe	I.	742	253
	II.	747	253
	III.	800	266
	IV.	803	285
	V.	822	288
	VI.	822	288
Colonienſe	I.	843	291
	II.	870	300
	III.	873	301
	IV.	887	307
	V.	1056	358
	VI.	1116	407
	VII.	1118	407
	VIII.	1260	455
	IX.	1266	456
	X.	1280	460
	XI.	1300	465
	XII.	1310	525
	XIII.	1322	529
	XIV.	1423	581
	XV.	1452	591
Compendienſe	I.	756	258
	II.	833	290
	III.	1085	367
	IV.	1270	458
	V.	1301	522
	VI.	1303	523
	VII.	1329	531
Compoſtellanum	I.	900	309
	II.	1056	358
	III.	1114	406
Complutenſe	I.	1326	531
	II.	1379	538

Con-

	Ann.	Pag.
Confluentinum I.	860	295
II.	922	328
Conſtantienſe I.	1044	355
II.	1094	370
III. *Generale*	1414	578
Conſtantinopolitanum I.	336	110
II.	338	110
III.	360	119
IV. *Generale* II.	381	124
V.	383	128
VI.	394	131
VII.	399	134
VIII.	426	157
IX.	448	165
X.	449	167
XI.	450	168
XII.	459	177
XIII.	492	178
XIV.	496	179
XV.	499	179
XVI.	518	194
XVII.	520	195
XVIII.	531	197
XIX.	536	198
XX.	541	200
XXI.	547	201
XXII. *Generale* V.	553	203
XXIII.	587	210
XXIV.	639	229
XXV. *Generale* VI.	680	233
XXVI.	691	237
XXVII.	712	253
XXVIII.	754	255
XXIX.	806	285
XXX.	809	285
XXXI.	814	286
XXXII.	814	287
XXXIII.	842	291
XXXIV.	854	294
XXXV.	861	295
XXXVI. *Generale* VIII.	869	299
XXXVII.	879	303
XXXVIII.	901	326
XXXIX.	944	329
XL.	963	331
XLI.	975	333
XLII.	1140	413
XLIII.	1143	414
XLIV.	1144	414
XLV.	1147	415
XLVI.	1166	418
XLVII.	1168	419
XLVIII.	1277	459
XLIX.	1280	461
L.	1285	462
LI.	1341	533
LII.	1347	535
LIII.	1450	587
Copriniacenſe I.	1255	454
II.	1260	455
III.	1262	456
Cordubenſe	852	293
Coyacenſe	1050	357
Cyprium	399	134
D.		
DAlmaticum	1199	424
Danicum	1257	454
Dertuſanum	1429	582
Dingolvingenſe	771	258
Dioſpolitanum	415	153
Divionenſe	1199	424
Dublinienſe	1176	421
Duisbergenſe	927	328
Dunelmenſe I.	1255	454
II.	1276	459
Dunſtaplienſe	1214	446
Durienſe	779	259
Duziacenſe I.	871	301
II.	874	301
E.		
EBoracenſe I.	1195	423
II.	1252	453
III.	1367	537
IV.	1466	588
Egarenſe	614	227
Eliberitanum	305	103
Emeritenſe	666	231
Engilenheimenſe	948	330
Vide Ingilheimenſe.		
Epaonenſe	517	194
Epheſinum I.	196	40
II.	245	60
III. *Generale* III.	431	158
IV.	440	163
V.	449	167
Erpfordienſe ſive Erphord.	932	329
II.	1073	362
III.	1074	363
Exonienſe	1287	463
F.		
FErrarienſe & Florent.	1438	585
Fincenhallenſe I.	788	263
II.	798	265
Florentinum I.	1055	358
II.	1105	403
Floriacenſe	1107	404
Forojulienſe	791	263
Francofordienſe I.	794	264
II.	1006	352
Friſingenſe	1440	586

Fuſ-

	Ann.	Pag.
Fuſſelenſe	1104	402
Fuxenſe	1226	448
G.		
Angrenſe	340	111
Gentiliacenſe	767	258
Germanicum I.	742	254
II.	745	254
III.	1225	448
Gerundenſe I.	517	194
II.	1097	372
Giſortianum	1188	423
Gloceſtrienſe	1378	538
Gonterienſe I.	1231	450
II.	1253	454
III.	1268	457
Grateleanum	928	328
Guaſtalienſe	1106	403
Guidonenſe	1242	452
H.		
Habamenſe	1012	352
Hafnienſe	1425	582
Hedrfeldenſe	680	232
Helenenſe I.	944	329
II.	1027	355
Herbipolenſe I.	1166	419
II.	1287	463
Herudfordienſe	673	231
Hibernicum I.	450	168
II.	1097	372
III.	1152	416
Hierapolitanum I.	173	40
II.	444	164
Hieroſolymitanum I.	47	21
II.	350	115
III.	415	153
IV.	536	199
V.	553	208
VI.	1099	373
VII.	1107	403
VIII.	1111	405
IX.	1136	412
X.	1142	413
Hipponenſe I.	393	130
II.	426	157
Hiſpalenſe I.	590	211
II.	617	227
Hiſpanicum	447	165
I.		
Jaccitanum	1060	359
Iconienſe	230	62
Ilerdenſe I.	524	195
II.	1129	410
III.	1246	452
Illyricianum I.	367	122
II.	515	193
III.	550	203
Ingilheimenſe I.	826	289
II.	840	291
Inſulanum I.	1251	453
II.	1288	463
Jotrenſe	1130	411
Juliobonenſe	1080	367
Juncenſe	524	195
K.		
Kalenſe	1008	352
Karroſenſe	989	334
Kingſtonienſe	838	291
Kyrtlingtonienſe	977	333
L.		
Lambeſitanum	240	60
Lambethenſe I.	1206	444
II.	1261	455
III.	1280	461
IV.	1281	461
V.	1330	532
VI.	1351	536
VII.	1362	537
Lampſacenum	365	121
Lancicienſe I.	1197	424
II.	1246	453
III.	1285	462
Landavenſe I.	560	208
II.	890	307
III.	950	330
IV.	955	331
V.	988	334
VI.	1034	355
VII.	1056	358
Langeſienſe	1278	459
Laodicenum	367	122
Lateranenſe I.	649	229
II.	1102	402
III.	1104	402
IV.	1110	405
V.	1112	405
VI.	1116	407
VII. *Generale*	1123	409
VIII. *Generale*	1139	412
IX.	1168	419
X. *Generale*	1179	422
XI. *Generale*	1215	447
Latiniacenſe	1140	413
Laudenſe	1161	417
Lauriacenſe	843	291

	Ann.	Pag.
Lausdunense	1109	405
Legionense I.	1012	352
II.	1091	368
III.	1135	411
Lemovicense I.	1029	355
II.	1031	355
III.	1052	357
IV.	1095	372
Leyrense	1022	354
Lingonense I.	830	289
II.	858	295
III.	1080	367
Lippiense	780	259
Liptinense	743	254
Londinense I.	833	290
II.	944	329
III.	948	330
IV.	970	332
V.	1075	364
VI.	1078	365
VII.	1102	402
VIII.	1107	404
IX.	1108	404
X.	1109	404
XI.	1125	409
XII.	1127	409
XIII.	1138	412
XIV.	1140	413
XV.	1143	414
XVI.	1154	416
XVII.	1162	418
XVIII.	1175	420
XIX.	1200	424
XX.	1214	446
XXI.	1237	451
XXII.	1265	456
XXIII.	1268	457
XXIV.	1291	464
XXV.	1296	464
XXVI.	1309	524
XXVII.	1321	529
XXVIII.	1328	531
XXIX.	1342	534
XXX.	1382	539
XXXI.	1391	539
XXXII.	1396	540
XXXIII.	1414	581
XXXIV.	1486	588
Lucense I.	567	209
II.	572	209
Lugdunense I.	196	41
II.	517	194
III.	567	208
IV.	583	210
V.	1055	358
VI.	1080	366
VII. *Generale*	1245	452
VIII. *Generale*	1274	457
Lumbariense	1176	420

M.

	Ann.	Pag.
MAcrense I.	881	307
II.	935	329
Madritense	1473	588
Magalonense	909	827
Magdunense	891	308
Maghfeldense I.	1332	532
II.	1362	536
Manaschiertense	687	236
Mantalense	879	306
Mantuanum I.	835	290
II.	1064	360
Marciacense	1326	530
Marzalense	973	332
Matisconense I.	581	210
II.	585	210
III.	627	228
Matronense	962	331
Mediolanense I.	346	112
II.	355	115
III.	390	129
IV.	451	168
V.	679	232
VI.	1287	463
VII.	1291	464
Meldense I.	845	292
II.	1201	444
Melfitanum	1089	368
Melodunense I.	1216	447
II.	1225	448
III.	1300	465
Mercianum	705	252
Mertonense I.	1258	455
II.	1300	465
Metense I.	753	255
II.	835	290
III.	858	295
IV.	863	297
V.	869	300
VI.	888	307
Milevitanum I.	402	149
II.	416	154
Moguntinum sive Moguntiacense I.	813	286
II.	847	292
III.	848	292
IV.	852	293
V.	857	294
VI.	888	307
VII.	1023	354
VIII.	1049	356
IX.	1054	358
X.	1069	361
XI.	1071	362
XII.	1075	363
XIII.	1080	366

	Ann.	Pag.
XIV.	1085	367
XV.	1105	403
XVI.	1233	450
XVII.	1235	451
Monſpelienſe I.	1162	418
II.	1195	424
III.	1214	446
IV.	1224	448
V.	1258	455
Montilienſe	1209	445
Mopſueſtenum	550	202
Moſomenſe I.	948	330
II.	995	334
Mutinenſe	973	332

N.

NAmnetenſe ſive Nannet.	1658	231
II.		308
III.	1127	409
IV.	1264	456
Narbonenſe I.	589	211
II.	791	263
III.	906	327
IV.	911	327
V.	990	334
VI.	1054	358
VII.	1056	358
VIII.	1090	368
IX.	1207	445
X.	1227	449
XI.	1234	450
XII.	1374	538
Nazarenum	1160	417
Nemaucenſe I.	886	307
II.	1096	372
III.	1284	462
Neocæſarienſe	315	105
Neopolitanum	1120	408
Neuſtriacum	877	302
Nicænum I. *Generale* I.	325	106
II. *Generale* VII.	787	259
Nicenſe ſive Nicænum	359	118
Nicopolitanum	372	372
Nicoſienſe I.	1313	526
II.	1320	528
III.	1340	533
Niddenſe	359	118
Nigellenſe ſive Nivigellenſe	1200	424
Normannicum I.	1161	417
II.	1184	423
Northamptonienſe I.	1138	412
II.	1164	418
III.	1176	420
IV.	1177	422
V.	1267	457
Norwicenſe	1255	454
Noviomagenſe	831	289
Noviomenſe I.	814	287
II.	1344	535
Nugarolienſe I.	1290	464
II.	1303	523
III.	1315	527
Nymphæenſe	1233	450

O.

OSborienſe	1062	359
Oſcenſe	598	212
Othonienſe	1245	452
Ovetenſe I.	873	301
II.	901	326
III.	1115	406
Oxonienſe I.	1160	417
II.	1222	447
III.	1408	576

P.

PAderbornenſe I.	777	259
II.	786	259
Palentinum I.	1114	406
II.	1129	416
III.	1388	539
Pampilonenſe	1023	354
Papienſe I.	1076	364
II.	1160	417
III. *Generale*	1423	581
Pariſienſe I.	362	120
II.	551	203
III.	557	208
IV.	573	209
V.	577	209
VI.	615	227
VII.	824	288
VIII.	829	289
IX.	832	289
X.	834	290
XI.	847	292
XII.	849	293
XIII.	1050	357
XIV.	1092	370
XV.	1105	403
XVI.	1129	410
XVII.	1147	415
XVIII.	1186	423
XIX.	1196	424
XX.	1201	444
XXI.	1209	445
XXII.	1212	446
XXIII.	1223	447
XXIV.	1226	448
XXV.	1260	455
XXVI.	1263	456
XXVII.	1264	456
XXVIII.	1303	523
XXIX.	1312	526

	Ann.	Pag.
XXX.	1323	529
XXXI.	1329	531
XXXII.	1346	535
XXXIII.	1394	539
XXXIV.	1429	582
Pedredanum	1071	362
Pennafidelenſe	1302	522
Pergamenſe	150	39
Perpinianum	1408	577
Pharenſe	664	231
Pictavienſe I.	1000	335
II.	1032	355
III.	1078	364
IV.	1100	373
V.	1106	403
VI.	1280	461
VII.	1284	462
Pinnatenſe	1062	360
Pipewellenſe	1189	423
Piſanum I.	1134	411
II. *Generale*	1409	577
Piſtenſe I.	862	288
II.	869	300
Placentinum I.	1095	370
II.	1132	411
Pontigonenſe	876	302
Portuenſe	897	308
Poſonienſe	1309	524
Pragenſe I.	1405	576
II.	1421	581
Ptolemaidenſe	411	151

Q.

Quintiliniburgenſe I.	1085	367
II.	1105	403

R.

Ratiſponenſe	792	263
Ravennatenſe ſive Ravennenſe I.	419	156
II.	877	302
III.	904	327
IV.	967	331
V.	997	335
VI.	1014	353
VII.	1128	410
VIII.	1253	453
IX.	1270	458
X.	1286	463
XI.	1307	523
XII.	1310	525
XIII.	1311	526
XIV.	1314	527
XV.	1317	528
Redingenſe I.	1206	444
II.	1279	460

	Ann.	Pag.
Redonenſe	1273	458
Regenſe	439	163
Rhemenſe I.	625	228
II.	813	286
III.	892	308
IV.	900	309
V.	923	328
VI.	936	329
VII.	953	331
VIII.	975	333
IX.	989	334
X.	991	334
XI.	994	334
XII.	995	335
XIII.	1049	356
XIV.	1092	369
XV.	1094	370
XVI.	1119	408
XVII.	1131	411
XVIII.	1148	416
XIX.	1232	450
XX.	1235	451
XXI.	1239	451
XXII.	1271	458
XXIII.	1287	463
XXIV.	1408	577
Rochinghamenſe	1094	370
Roffiacenſe I.	1258	455
II.	1327	531
Romanum I.	251	61
II.	263	62
III.	313	105
IV.	342	112
V.	349	114
VI.	367	121
VII.	370	122
VIII.	378	123
IX.	382	128
X.	386	129
XI.	430	157
XII.	431	158
XIII.	433	163
XIV.	444	164
XV.	449	168
XVI.	465	177
XVII.	484	178
XVIII.	487	178
XIX.	494	178
XX.	495	178
XXI.	499	179
XXII.	501	192
XXIII.	502	192
XXIV.	503	193
XXV.	504	193
XXVI.	518	195
XXVII.	531	197
XXVIII.	531	197
XXIX.	532	198

	Ann.	Pag.
XXX.	589	211
XXXI.	595	211
XXXII.	601	226
XXXIII.	606	227
XXXIV.	610	227
XXXV.	640	229
XXXVI.	648	229
XXXVII.	667	231
XXXVIII.	680	232
XXXIX.	680	232
XL.	705	252
XLI.	721	253
XLII.	724	253
XLIII.	726	253
XLIV.	731	253
XLV.	743	254
XLVI.	745	254
XLVII.	769	258
XLVIII.	799	266
XLIX.	800	266
L.	826	289
LI.	853	294
LII.	861	296
LIII.	862	296
LIV.	863	297
LV.	864	298
LVI.	865	298
LVII.	868	298
LVIII.	877	302
LIX.	879	302
LX.	879	302
LXI.	881	306
LXII.	893	308
LXIII.	897	308
LXIV.	904	327
LXV.	906	327
LXVI.	949	330
LXVII.	963	331
LXVIII.	964	331
LXIX.	964	331
LXX.	969	332
LXXI.	983	333
LXXII.	989	334
LXXIII.	993	334
LXXIV.	996	335
LXXV.	998	335
LXXVI.	1015	353
LXXVII.	1046	356
LXXVIII.	1047	356
LXXIX.	1049	356
LXXX.	1050	356
LXXXI.	1051	357
LXXXII.	1053	357
LXXXIII.	1057	359
LXXXIV.	1059	359
LXXXV.	1063	360
LXXXVI.	1065	360
LXXXVII.	1074	363
LXXXVIII.	1076	364
LXXXIX.	1078	365
XC.	1078	365
XCI.	1079	365
XCII.	1080	366
XCIII.	1081	367
XCIV.	1084	367
XCV.	1089	368
XCVI.	1098	373
XCVII.	1098	373
XCVIII.	1099	373
XCIX.	1116	407
C.	1122	409
CI.	1210	446
CII.	1228	449
CIII.	1302	522
CIV.	1412	578
Rothomagense I.	692	239
II.	1050	356
III.	1072	362
IV.	1074	363
V.	1096	372
VI.	1118	408
VII.	1119	408
VIII.	1299	465
IX.	1335	532
X.	1335	532
XI.	1445	586

S.

SAlegunstadiense	1022	354
Salisburgense I.	807	285
II.	1420	581
Salmanticense	1335	532
Salmurienſe I.	1253	454
II.	1276	459
III.	1294	464
IV.	1315	537
Saltzburgense I.	1274	459
II.	1281	461
III.	1291	464
IV.	1310	524
V.	1386	539
Sandionyſianum I.	997	335
II.	1053	357
Sangarienſe	391	130
Santonenſe I.	563	208
II.	579	209
III.	1096	372
IV.	1280	461
V.	1282	462
VI.	1298	465
Sardicenſe	347	113
Sardinienſe	521	195
Sarisburienſe	1222	447
Scheningense	1248	453
Schirachavanenſe	862	296

	Ann.	Pag.
Scoticum seu Perthense	1259	455
Seleucienſe	359	119
Senonenſe I.	657	231
II.	862	296
III.	1140	412
IV.	1198	424
V.	1252	453
VI.	1269	458
VII.	1320	528
VIII.	1461	587
Sicilienſe	367	122
Sidenſe	383	128
Sidonienſe	512	193
Silvanectenſe I.	863	297
II.	873	301
III.	990	334
IV.	1315	527
V.	1326	530
Singedunenſe	366	121
Sirmienſe I.	349	114
II.	351	115
III.	357	116
IV.	358	117
V.	359	117
Siſenſe	1307	523
Spalenſe	590	211
Spoletanum, alias Romanum	1234	450
Stampenſe I.	1092	369
II.	1099	373
Stramiacenſe	836	291
Sueſſionenſe I.	744	254
II.	851	293
III.	853	293
IV.	861	296
V.	866	298
VI.	941	329
VII.	1092	369
VIII.	1115	407
IX.	1120	408
X.	1155	416
XI.	1455	587
Sutrinum I.	1046	356
II.	1059	359
Syriacum	1115	407

T.

Tardanenſe	972	332
Tarraconenſe I	516	194
II.	1230	449
III.	1242	452
IV.	1279	460
V.	1312	526
Tarſenſe	1177	421
Taurinenſe	400	134
Teleptenſe	418	154
Theodonis-Villare I.	821	287
II.	835	290
III.	844	292
Theveſtinum	362	120
Thevinenſe	536	481
Thuſditanum	417	154
Ticinenſe I.	850	293
II.	855	294
III.	876	302
IV.	997	335
V.	1020	353
Toletanum I.	400	134
II.	405	150
III.	531	198
IV.	589	210
V.	597	212
VI.	610	227
VII.	633	228
VIII.	636	228
IX.	638	228
X.	646	229
XI.	653	230
XII.	655	230
XIII.	656	230
XIV.	675	232
XV.	681	236
XVI.	683	236
XVII.	684	236
XVIII.	688	237
XIX.	693	239
XX.	694	240
XXI.	704	252
XXII.	1086	368
XXIII.	1323	529
XXIV.	1339	533
XXV.	1347	536
XXVI.	1355	536
XXVII.	1473	588
Toloſanum I.	873	301
II.	1056	358
III.	1068	361
IV.	1090	368
V.	1118	408
VI.	1119	408
VII.	1210	445
VIII.	1229	449
IX.	1319	528
Trajectenſe	697	240
Trecenſe I.	1104	402
II.	1107	404
III.	1128	410
Tremonienſe	1005	352
Trenorcienſe	1115	407
Trevirenſe I.	386	129
II.	948	330
III.	1148	416
Triburienſe I.	895	308
II.	1031	355
III.	1276	459
Tricaſſinum I.	867	298
II.	878	302

	Ann.	Pag.
Trojanum	1093	370
Trofleianum I.	909	327
II.	921	328
III.	924	328
IV.	927	328
Tullenſe I.	550	202
II.	859	295
III.	860	295
Tulugienſe, aliis Helenenſe	1065	360
Turiaſonenſe	1229	449
Turonenſe, ſive Turonicum I.	461	177
II.	567	208
III.	800	266
IV.	813	286
V.	912	327
VI.	1055	358
VII.	1060	359
VIII.	1096	372
IX.	1163	418
X.	1236	451
XI.	1239	451
XII.	1282	462
XIII.	1448	587
Twifordenſe	685	236
Tyanenſe	368	122
Tyrium I.	335	109
II.	448	166
III.	518	194

V.

	Ann.	Pag.
VAlentinum Gall. I.	374	123
II.	530	196
III.	584	210
IV.	855	294
V.	890	307
VI.	1100	373
VII.	1248	453
Valentinum Hiſp.	524	195
Valliſoletanum	1322	529
Vaſenſe I.	442	164
II.	529	196
Vaurenſe I.	1213	446
II.	1368	537
Veneticum	465	177
Venetum	1177	422
Vercellenſe	1050	357
Vermerienſe I.	752	255
II.	853	294
III.	863	298
IV.	869	300
Vernenſe I.	755	257
II.	844	292
Verolamienſe I.	446	165
II.	793	263
III.	794	264
Veronenſe	1184	423
Viennenſe I.	892	308
II.	1112	405
III.	1267	457
IV. *Generale*	1311	525
Villaregienſe	684	236
Virdunenſe	947	330
Vizeliacum	1146	415
Uniejovienſe	1375	538
Uratiſlavienſe I.	1248	453
II.	1267	457
Urgellitanum	799	266

W.

	Ann.	Pag.
WEſtmonaſterienſe I.	1066	361
II.	1077	364
III.	1142	413
IV.	1176	421
V.	1177	422
VI.	1226	448
VII.	1316	527
Wigornienſe I.	601	226
II.	1240	452
Windleſhorenſe I.	1070	362
II.	1114	406
III.	1175	420
Wintonienſe I.	855	294
II.	975	333
III.	1021	353
IV.	1070	361
V.	1076	364
VI.	1139	412
VII.	1142	413
Wormatienſe I.	787	262
II.	829	289
III.	833	290
IV.	868	298
V.	890	307
VI.	1076	364
VII.	1122	409

Index Rerum memorabilium, omissis iis, quæ ad singulos Scriptores proprie spectant.

Quæ D. subnexum habent, in *Dissertationibus* quærenda sunt.

A.

Abbatissæ Synodis interfuerunt, Pag. 240

Abaelardus ob errores de S. Trinitate librum suum comburere coactus, 408

Ἀγιοπολίτης *hymnus apud Græcos*, 31 D.

Additamentum Filioque *ad Symbolum in Synodo CP. damnatum*, 305

Legitime factum in Concil. Florentino declaratur, 586

Aden maris rubri portus quis, 42

Adimantus Manetis discipulus, 472

Ejus liber ab Augustino refutatus, ibid.

Ab Addâ diversus, 474

Adrianopolis, plures urbes ita dictæ, 96

Æmiliæ Ecclesiæ à subjectione Episcopi Ravennatensis eximuntur, 403

Ἄινοι *apud Græcos Psalmi qui*, 31 D.

Ἀνάβασις *hymnus B. Virginis apud Græcos*, 31 D.

Quâ occasione institutus, ibid.

S. Albani Monasterium quando conditum, 263

Alemanni tanquam de naturâ Divinâ male sentientes perperam accusati, 418

Allegoricæ S. Scripturæ interpretationes Christianis objectæ, 13

Almarici Carnotensis, ejusque discipulorum insana dogmata, 445

Ἁμαρτολῶν σωτηρία *liber Græcorum Ecclesiasticus* 31 D.

Ambrosii operum editionem novissimam quæ commendant, 77

Ἄμωμος *Psalmus* CXVIII. *cur ita dictus*, 32 D.

Ἀναβαθμοὶ *cantica graduum apud Græcos*, 32 D.

Ἀναγνώσεις *liber apud Græcos quis*, 32 D.

Anastasius Biblioth. & Card. 279, 280

Angelos & animas humanas non prorsus esse incorporales tradebant Patrum nonnulli, 224

Anglicanæ Ecclesiæ sententia de legendis Scripturis Ælfrici tempore, 322. *item de Eucharistiâ, Christum in eâ non esse corporaliter præsentem*, ibid.

Anglicanus Clerus legum Præmunire abrogationem petit, 586

Angliæ aliquot sedes Episcopales in urbes translatæ, 365

Angli Hispanis præcedere debere judicantur, 580

Annatarum exactio damnatur, 583

Anni ab Adamo ad Christum quomodo à Græcis numerati, 139, 140

Anni initium à Christi Nativitate computandi, 525

Anselmo Cant. concessum, ut juxta Romanæ Ecclesiæ Archidiaconum coram Papâ sederet, 372. *Alterius orbis Papa dictus*, ibid.

Antiochenum. vide Schisma.

Ἀνθολόγιον *quisnam liber apud Græcos*, 32. D. *in quibus à Menæis differt*, ibid.

Anthologium novum quid, 33 D.

Ἀντίφωνα *Officium Ecclesiasticum*, 33 D. *quando & quomodo recitatum*, ibid.

Ἀπόστολος *Officium apud Græcos*, 34 D.

Ἀπόστολος *liber Græcorum Ecclesiasticus*, 34 D. *cur ita dictus*, ibid. *antiquitas ejus*, ibid.

Ἀποστολοδιάγγελον *quid*, 34 D.

Aquæ benedictio apud Græcos quæ, 30 D. *Officium duplex*, ibid. *aquæ in memoriam baptismatis Christi domi servatæ*, ibid.

Arianus divinitus obmutescens conversus, 194

Ariani quo sensu Christum Deum, & verum Deum esse dicebant, 67, 68 D. *Creaturam esse affirmabant*, 68 D. *qualem Filii generationem agnoscebant*, 73. D. *idem illis creare & gignere*, ibid. *Filium esse* ὁμοούσιον *præfracte negabant*, 75. D. *nec æternum esse nisi Patris solummodo voluntate agnoscebant*, 80 D.

Arii fraus & vafritia notata, 80. 87 D.

Aristotelis libri quidam exusti, 445

Armeni à suis erroribus liberati, 227. *Errores hi quinam*, 228

Armeni, rejectis erroribus, doctrinam Catholicam recipiunt, 297. 413

Armeni in Acephalorum hæresin quomodo pertracti, 481, 482
Armeniorum cum Græcis concordia tentata, 392. *plenius,* 421. *quo sensu appendicem ad Trisagium intelligunt,* ibid. *cum Latinis Concordia,* 523. 529
Armachanæ Academiæ alumnis solis licet Theologiam publice prælegere, 418
Articuli Cleri, qui, 528
Ἅγιος ὁ Θεός *in Oratione Dominicâ, quid,* 50
Athanasio crimina, viz. crudelitas, adulterium, homicidium, illicita ordinatio, impietas in Tyriâ Synodo objecta, 109
Augustini editio nova Benedictinorum, ejus laus, elegantia, & utilitas, 83
Augustini de Roma libellus damnatus salvo auctore, 583

B.

Bambergensis Ecclesia in Episcopatum erecta, 352
De Baptismo Hæreticorum controversia, quando orta, 42, 61, 62
Baptismus, varia apud Græcos circa illum officia, 34 D.
Barlaamitarum hæresis damnata, 533
Βασιλικοὶ *qui libri,* 35 D.
Βῆμα *apud Manichæos, quid,* 35 D.
Beneventana sedes Archiepiscopatus quando facta, 332
Berengarius synodice non semel damnatus, 356, 357. *abnegatâ sententiâ suâ fidem Romanam amplexus,* 358, 359, 365
Bibliotheca à Carolo Imp. IV. Universitati Carolinæ dono data, 515
Bigamos notavit vetus Ecclesia, 52 D.
Bohemorum postulata in Conc. Basil. 583
Bonifacius P. VIII. Philippum Galliæ R. injuriis afficit, 523
Bremensis Ecclesia quando fundata, 565
Bremensium & Hamburgensium Episcoporum & Archiep. series, 565
Britannorum Episcopi Romanos ritus agnoscere recusant, 226
Bogomilorum hæresis quando orta, 387
insana dogmata quæ, 414
Buttas Gymnosophistarum præceptor, 469

C.

Cæsaraugusta sedes Metropolitana, 528
Canon varios notat Græcorum libellos & Officia Ecclesiastica, 43, 44 D.
Canon magnus quis, & cur ita dictus, ibid.
Canones in Diptycha non relati, 175
Canonum collectores, 176
Cantuariæ Archiepiscopalis dignitas extincta Lichfeldensi restituta, 285
Cantuariensis Archiepiscopus totius Angliæ Primatus titulo donatus, 376
Cantuariensium Archiepiscoporum series & Vitæ, 517
Cathismata in Græcorum Psalterio quæ, 59 D.
Catholicæ communionis judices à Theodosio constituti, 125, 126
Χερουβικὰ *hymni in laudem B. Virginis,* 57 D.
Chatzitzarii quare sic dicti, 11 D.
Christus, vide Filius.
Christus Idem sub veteri & novo Testamento, 467
Christiani in Ægypto singulares, 324
Clementinæ Constitutiones, 526
Clericorum in commune viventium societas instituta, 355
Clericorum conjugium adversus Papæ decretum animose tuentur Germani, 363
Codex Encyclius quis, & quando conditus, 174, 175
Codex Canonum Ecclesiæ universæ quis, 175. *Origo ejus & progressus,* ibid. & 176
Codex Canonum Ecclesiæ Orientalis, 176. & 36 D. *quot & quos Canones continet,* 35 D. *in synodis super mensam collocatus,* 36 D.
Codex Canonum Æthiopicus, quid continet, 37 D.
Codex Evangeliorum in conciliis super mensam poni solitus, 36 D.
Cælestis dea ab Afris culta, 81. 475. *varia sortita nomina,* 475. *sub Veneris nomine præcipuè à Carthaginensibus adorata,* ibid. *Astarte apud Phœnices dicta,* 476
Cœnobium Periblepta Constantinopoli quid, 381
Colonienſium Episcoporum & Archiepiscoporum Catalogus, 511
Concilium Oecumenicum jure haberi potest absque Papæ auctoritate, vel legatis, 256. *potestatem habet immediate à Christo,* 579. *etiam super Papam,* ibid. & 584
Confessio fide μακρόστιχος dicta quæ, 112
Confirmatio cum Baptismo olim conjuncta, 48 D.
Conjugium cum consanguineâ damnatum, 335
Conjugium Clericorum damnatum, 453
Constantini Chrysomali impia & absurda, dogmata quæ, 413
Constantinopolis quando ædificata, quando dedicata 67
Constantinopolitano Antistiti proximus post Romanum Episcopum honor tributus, 126

Simultates

Simultates inter utramque sedem inde ortæ, 127. *Sedi huic privilegia à Concilio Chalcedonensi concessa*, 173, 174
Politanorum Patriarcharum series, 517
Consuetudines Anglicanæ confirmatæ, 418 *circa eas turbæ*, ibid.
Contentio inter Theologos & juristas Oxon. 540
Controversis de conjugio Clericorum quomodo decisa, 333, 410
Coventrensium & Lichfeldensium Episcoporum series, 504

D.

D Amasceni locus de processione Spiritus S. à Græcis in Synodo accuratè excussus, 462
Decimæ quomodo olim dividendæ, 285
Decimarum pars quarta Ecclesiis Cathedralibus persolvenda, 361
Dei unitas à gentilibus agnita, 102
Defensor Ecclesiæ quis, 11 D.
Deputatus in Ecclesiâ Græcâ quis, 58 D. *an idem cum Ceroferario*, ibid.
Διαταγὴν *quid*, 37 D.
Διδαχαὶ & Διδασκαλίαι *veterum quæ*, 11, 48
Διδαχαὶ *apud recentiores Græcos quales*, 37 D.
S. Dionysii reliquiæ detectæ & recognitæ, 357
Dionysii Areopagitæ scripta quando publicè citata, 482
Διπλοκατηχούμενον *quod notat*, 38 D.
Δίπλυχα *quæ*, 38 D. *antiquitas eorum*, ibid.
Discipulus, quis, 567
Dominica in Palmis, & ratio in ed usurpanda, 34 D.

E.

E Bionitæ in Judæ Epistolâ Catholicâ descripti & designati, 9, 10.
Edessa à Saracenis quando occupata, 376
Εκφωνητὴς *liber Græcorum Ecclesiasticus, quis*, 38 D.
Ἔκτενὴς *in Ecclesiâ Græcâ duplex*, 39 D. *quænam in his officia*, ibid.
Encænia, plura circa hæc apud Græcos officia, 38 D.
Electoribus imperatorem eligendi an facultas à Papa primum concessa, 335
Ἔντευξις *officium pro defunctis*, 39 D. *cur ita dictum*, ibid.
Episcopi contumeliosè non tractandi, 305
Episcopis injustè depositis, an cum eorum successoribus colenda communio, 434
Evangeliorum Codex apud Græcos qui, 40 D. *varia Evangelia in eorum officiis*, ibid.
Εὐαγγελιστάριον *quid*, 41 D.
Euchaitarum urbs Theodoropolis cur dicta, 341
Ἐξάψαλμος *quid*, 39 D.
Excommunicatorum nomina mox publicanda, 302
Excommunicatus post mortem absolutus, 328
Ex Enochi libro plura desumpsit Sibyllinorum auctor, 28
Exequiæ, officia circa eas apud Græcos, 39 D.
Expeditio nova in terram sanctam à variis Synodis decreta, 423
Expeditio contra Saracenos in Hispaniâ sancita, 424
Eucharistia sub una specie ministranda non obstante Christi institutione & Ecclesiæ Primitivæ praxi decernitur, 580
Εὐχολόγιον *Græcorum quid contineat*, 41 D. *exemplar vetustissimum*, ibid. *præstantissima editio*, ibid.
Eusebius Arianismi immerito postulatus, 62 D. & seqq. *quinam ex veteribus eum accusârunt*, 62 D. *malignus Baronii in illum animus undè*, 63 D. Τὸ ὁμοούσιον *Filii agnoscebat*, 79 D. *cur hoc vocabulum ægrè admisit*, 79, 84 D. *subscriptio decretis Nicænis prolixè vindicata*, 83 D. *formulam fidei Synodo Nicænæ obtulit*, ibid. *accuratum ejus decreti Nicæni examen*, 83, 84 D. *apologiam pro se adversus Arii dogmata edidit*, 85 D. *plures veterum & recentiorum sententiæ probantes illum non fuisse Arianum*, 85, 86 D. *commercium ejus cum Arianis undè*, 87 D. *impositit ei Arius*, ibid. *in scriptis ejus dubius & incautius dicta unde*, ibid.
Eystetensium Episcoporum Catalogus, 491

F.

Festum Translationis manûs S. Joannis Baptistæ quando institutum, 317
Festum Conceptionis B. Virginis institutum, 583
Fidei formula à Papa noviter electo profitenda, 583
Filius minor Patre quo sensu à veteribus dictus, 64 & seqq. D.
Filii ex Patre progressus ad condenda universa, 65 & seq. D. *quid per dictum illud de Filio*, priusquam nascereturnon erat, *intelligebant Ariani*, 66 D.
Filii Divinitas demonstratur, 67 & seqq. D. *Filius* ἀυτόθεος *quo sensu dictus*, 69 D.

69 D. *Essentiam habet Divinam sibi à Patre communicatam*, 71 & seqq. D. *Filii generatio Divinæ Essentiæ communicationem denotat*, 73, 74 D. *Ejusdem cum Patre naturæ*, 75, & seqq D. *Filium Patri esse simillimum, ejusque imaginem quo sensu agnoscebant Patres Catholici*, 76, & seqq. D. *Omnia habet quæ Pater*, 78 D. *ejus Æternitas fusè demonstratur*, 79, & seqq. D. *Fratres Prædicatores hæreticæ pravitatis inquisitores facti*, 450

G.

GAlerus rubrus Cardinalitius primum institutus, 452
Galliæ interdictum ob Philippi Regis nuptias illicitas, 424, *solutum*, ibid.
Gebehardus in Papam electus, 358
Γεννάδιον liber Græcorum qualis, 37 D.
Gilberti Porretani errores circa S. Trinitatem qui, 415. *excussi iterum & damnati*, 416
Gothicus ritus apud Hispanos abrogatus, 359, 360
Græcæ Ecclesiæ lites circa lumen in monte Thabor, 535
Græcorum cum Latinis concordia penitus rejecta, 419
Græcorum unio cum Latinis facta, sed frustra, 458, 459
Græcorum Legati Basileam ad Concilium veniunt, 583
Græcorum unio cum Latinis in Concilio Florentino stabilita, 586. *in Concilio CPolitano rejecta*, 587

II.

HArduini de Josepho insolens judicium, 3
Hæretici an post mortem damnari possint, 205
Henrico IV. *imperium abrogatur, & Rodulpho datur*, 366. *à Gregorio Papâ sæpe excommunicatus*, 367, 368. *iterum excommunicatus*, 402. *iterum depositus*, 403
Henricianorum hæresis quæ, 367
Henricus de Zæmeren Decanus Antverpiens. 497
Herodes quando regnum suum primum auspicatus est, 3
Haytonus Armeniæ Rex fit Monachus Minorita, 443
Hiberniæ Archiepiscopatus quatuor qui, 416. *quando instituti*, ibid.
Hibernicæ Ecclesiæ status ad Anglicanæ formam compositus, 419
Hieronymus Pragensis dogmata sua abjurat, 580. *abjurationem revocat*, ibid. *hæreseos damnatus vivicomburium patitur*, ibid.
Hierosolymitana expeditio decreta, 372, 374
S. Hildegardi nova suas prophetias evulgandi facultas à Pontifice concessa, 416
Hippolyti tres, 44
Homeritæ qui, 480. *ad Christianismum quando conversi*, ibid. *inter eos multi Judæi*, ibid.
Horologium Græcorum quæ continet, 59 D.
Horologium parvum quid, 60 D.
Hussitæ hæreseos damnantur, 582. *ab adversariis vexantur*, ibid. *eorum Fidei Confessio*, 581
Hymnus Domini, quem Christo affinxerunt Priscillianistæ, 1
Hymnus vespertinus quis, 40 D. *ejus antiquitas demonstratur*, ibid. *an ab Athenogene compositus*, ibid.
Hymnus Matutinus quis, 42 D. *Angelicus cur dictus*, ibid. *magna illius antiquitas*, ibid. *Hymnis Deum colere solebant primi Christiani*, ibid. *Christi divinitatem celebrârunt*, ibid.
Hymnologium Græcorum quid continet, 57 D. *varia hymnorum genera*, ibid.

I.

JAcobitæ unde dicti, 480
Jejunium primi mensis quomodo celebrandum, 355
Jejunium in omnium Apostolorum vigilias imperatum, 372
Ignatii Patriarchæ CP. depositio Synodalis, 295. *ejus per aliam Synodum restitutio*, 299
Imaginum adoratio à Synodo Orientali Oecumenicâ damnata, 256, 257. *item in Synodo Francofurdiensi*, 264. *& in Synodo Parisiensi*, 288. *Nullus pro imaginibus testis productus ante seculum* IV. 261. *cultus imaginum restitutus*, 291
Impostor quinque crucifixionis vulnera præ se ferens punitus, 447
Incestuosorum hæresis quæ, 360
Investiturarum fautores in Anglia excommunicati, 402, 404
Investituræ laicorum sæpius damnatæ, 404, 405, 406, 407, 408. *Pontifici concessæ*, 409
Joachimi Abbatis liber de S. Trinitate damnatus, 447
Joannes Hus hæreseos damnatus crematur, 580

Joannes

Joannes Patriarcha CP. exauctoratur, 535
Josephi de Christo Domino testimonium vindicatum, 17. *à Judæis è libris suis erasum*, 18. *locus difficilis de Ballistis*, ἐνὸς ἰχθύ, *commode explicatus*, 19
Jovinianus errores damnati, 129. *de eo quid exinde factum est*, ibid.
Judæi Angliâ expulsi, 464
Judices jurejurando obligandi ad munus fanctè obeundum, 494
Ivo ad sedem Carnotensem difficulter admissus ab ipso Pontifice consecratus, 369

K.

Καλενδάριον *sive Ephemeris Ecclesiastica*, 43 D.
Κανὼν *liber Ecclesiasticus apud Græcos quis*, 44 D.
Κοντάκιον *quid*, 94
Κοντάκιον *breve canticum apud Græcos cur ita dictum* 44 D. *Contaciorum origo quæ*, ibid.

L.

Λαυσαϊκὸν *quid*, 45 D.
Linguæ Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ in Academiis perdiscendæ, 526
Lisoii & Heriberti hæreses & blasphemiæ quæ, 353
Liturgia Domini apud Æthiopes quæ, 466
Liturgicum Græcorum quid continet, 45 D.
Liturgiarum origo, ibid. *Basilii, Chrysostomi, & Præsanctificatorum liturgiæ quo ordine in Ecclesiâ Græcâ recitatæ*, ibid.
Lucernarium quodnam apud Græcos officium, 46 D. *Lucernarium & vespertinum quomodo differunt*, ibid. *antiquitas hujus officii*, ibid. *luminaria in Ecclesiis olim accendi solita, & donationes in hunc usum*, ibid.

M.

Μηναῖον *Græcorum quid continet*, 46, 47 D. *rerum etiam memorabilium in hoc opere officia*, ibid. *invocatio Sanctorum in his officiis frequens*, ibid.
Magalonensium & Monspelliensium Episcoporum series & vitæ, 499
Manichæismi conditores, 468. *suam habuit Trinitatem*, 470
Manetis & veterum Manichæorum scripta recensita & illustrata, 470, 471, &c.
B. Mariæ V. Conceptio immaculata, 583
Mavonitæ num olim Catholici, 189, 481. *Legatos ad Eugenium P. unionis causâ mittunt*, 586
Martialis Lemovicensis Apostolici nomine honorandus, 355
Μαρτυρικὸν *hymnus apud Græcos in honorem Martyrum*, 46 D.
Martyrum cultus prohibitus, 293
Massaliani Hæretici qui, 381. *quis primus hujus sectæ auctor*, ibid.
Menologium Græcorum quid continet, 47 D. *antiquissimum illius exemplar*, ibid.
Millennium septimum & sabbaticum, & quid de eo veteres, 11
Missarum & indulgentiarum nimius usus coercitus, 354
Monachi à scriptoribus gentilibus acriter vellicati, 101
Monachi Christiani à Rutilio notati, 148
Monachis & Canonicis legum & Physicæ studium interdictum, 418
De Mosaicarum rituum observantiâ vid. XV. *controversia unde orta, quomodo definita*, 21. *ad intelligendas Pauli Epistolas apprimè necessaria*, 22
Mozarabicum officium à quo institutum, 366. *cur ita dictum*, ibid. *in quibusnam Hispaniæ Ecclesiis hodie retinetur*, ibid. *à Card. Ximenio emendatum*, 367
Musæum, sive schola Alexandrina in eorum usum, qui meliores literas profitebantur, instituta, qualis, 34
Mysteriis sacris tres ordines olim expulsi, 95

N.

Niphon monachus Bogomilleus, circa illum turbæ, 415
Noetus se pro Mose venditat, 60
Nomocanon quid, 48 D. *quis eum composuit*, ibid. *librum pœnitentialem notat*, 49 D.
Notarum in excipiendis sermonibus apud veteres mos, 136
Nuptiæ quartæ velut illegitimæ damnatæ, 326
Nuptiæ incestuosæ damnatæ, 409
Nuptiæ, variæ circa illas officia, 52 D. *per octo dies à Græcis celebratæ*, ibid.

O.

Ὀκτοήχου *Græcorum quis*, 49 D. *hujus officii celebrandi mos*, ibid.
Ὅσιος *hymnus quis, & cur ita dictus*, 49 D.
Ὁμοούσιον *vocabulum à patribus Nicænis cur adhibitum*, 75 D.
Oratio ἐπιλύχνιος *quæ*, 49 D. *cur instituta*, ibid.
Ordo Dominicanorum quando institutus, 447
Ordinatorum à Simoniacis pœnitentia qualis, 356

Ordinationum varia apud Græcos genera, & diversa circa illas officia, 57, 58, D.
Ὄρθρος *quodnam apud Græcos officium*, 49 D.
Osnaburgensium Episcoporum Catalogus, 567
Otbonis & Ottobonis constitutiones pro legibus Ecclesiasticis in Anglia receptæ, 461
Ovetensis Ecclesia Metropolitana quando facta, 301. *ejus confirmatio*, 326
Oxoniense decretum de Appellationibus abrogatur, 531. *decretum contra Lollardos*, 576

P.

PAmpilonensi Ecclesiæ sedes Episcopalis restituta, 354
Panegyricum liber Græcorum Ecclesiasticus quis, 50 D.
Papa non aliunde quam ex Longobardiâ eligendus, 359
Papæ exactiones in Angliâ rejectæ, 449
Papæ quinta redituum Ecclesiasticorum pars ad triennium concessa, 453
Papam reliquis Patriarchis ordine, non dignitate, præcedere agnoscunt Græci, 587
Paracletice liber Græcorum Ecclesiasticus, 50 D. *cur ita dictus*, ibid. *errores in eo à L. Allatio notati*, ibid.
Paradisus liber Græcorum quid continet, 50 D.
De Paschatis die controversia, 40
Πασχάλιον *quid*, 51 D.
Pater in personis Trinitatis considerandus ut fons & principium Deitatis, 63, 64 D.
Πατικὸν *liber Ecclesiasticus apud Græcos*, 51 D.
Patriarchæ in Synodo Nicænâ non stabiliti, 107
Patriarcharum apud Socratem mentio quo sensu, 126
Paulus æque ac Petrus Romanæ Ecclesiæ conditor & Episcopus, 8
Pauli Samosateni dogma de Christo quid, 53
Paulus de Waan quis, 574
Peccatores post pœnitentiam lapsi quomodo recipiendi, 210, 211
Pedilavium cur institutum, & quomodo celebratum, 48 D. *mos hic à Regibus observari solitus*, ibid. *in festo Pedilavii quis Judam proditorem repræsentabat*, ibid. *item quis Petri Apostoli locum in hoc festo tenebat*, ibid.
Πεντηκοστάριον *quisnam apud Græcos liber*, 51 D. *quid in eo carpit Allatius*, ibid.
Petavii malignus in Eusebium animus, 83 D.
Petrum Romæ XXV. annos non sedisse pluribus demonstratur, 2. *argumenta Scheffstratii ex antiquitate in contrarium allata solvuntur*, 5. *ejus cum Simone Mago Romæ conflictus quis primus meminit*, 7. *Romanæ Ecclesiæ Episcopus proprie dici non potest*, 8
Petri de Bruis hæresis quæ, 412
Philadelphia in sedem Metropolitan. erecta, 491
Philosophi nomen Monachis improprie tributum, 36
Philippus Francorum Rex ob uxorem dimissam & incestas nuptias sæpius excommunicatus, 371. *pœnitens factus Monachi habitum induit*, ibid.
Philosophi Gentiles in Concilio Nicæno de fide disputantes, 107
Φωταγωγέια *preces vespertinæ apud Græcos*, 57 D.
Πίναξ *libellus pœnitentialis*, 51 D.
Posnanienses Episcoporum series & vitæ, 566
Portus Romanus ad mare rubrum, 43.
Pœnitentia, plura circa illam officia in Euchologio Græcorum, 46 D.
Pragmatica Sanctio, 585
Προκαθέδρα *quid*, 52 D. *quo ordine in Ecclesiâ lectus*, ibid.
Presbyteri titulus ætate seniorem apud veteres plerumque denotat, 37
Primiano Donatistarum Episcopo objecta crimina quæ 131
Processio S. Spiritus ex Filio in Synodo Florentinâ decernitur, 586
Ψαλμικὸς *Psalmus quis*, 52 D.
Ψαλμάτια *quæ*, 52 D.
Psalterium apud Græcos recitandi ordo, 59 D.
Purgationis usus per judicium aquæ frigidæ confirmatus, 361
De Purgatorio Græcos inter & Latinos disputatum, 585

R.

RAvennæ Episcopo secundus à Pontifice locus in conciliis concessus, 356
Regulæ ad explicandam Filii ad Patrem relationem necessariæ, 63 D. & seq.
Rhetores Ecclesiastici qui, 24 D. *eorum dignitas splendida*, 25 D. *munus eorum late sumptum*, ibid.
Rhetores Palatini, 26 D.
Ῥογάτια *apud Græcos quid notant*, 52 D.
Romanus Pontifex ab Episcopis Africanis damnatus & excommunicatus, 203

Romani Pontifices non nisi à duabus Cardinalium partibus eligendi, 422
Roscelini Dialectici errores pernitiosi de Trinitate, &c. 369
Russi Græcorum ritus quando, & quâ occasione amplexi, 323

S.

Saraceni orientem invadunt, 75
Schematologium quid, 53 D. *plura quæ huc spectant Officia,* ibid.
Schisma Ecclesiæ Antiochenæ quando sublatum, 123
Schisma in Ecclesiâ CP. ob Arsenii depositionem ortum, 434. *in Ecclesiâ Occidentali inter Urban. VI. & Clement. VII. PP.* 538
De Schismate quæstio à viris doctis multum agitata, 517. *Schisma triceps,* 579
Schola τῶν παίδων Alexandrina, ejus antiquitas, institutio, magistri, 34, 35. *unica, non duplex,* ibid. *à Rhodone in Siden Pamphyliæ urbem translata,* 35
Scholæ publicæ in Monasteriis & Episcopiis institutæ, 286
Scotellus, quis, 562
Scoticanæ Ecclesiæ subjectio ab Anglicanis vindicata, 420
Scythianus hæresis Manichaicæ conditor, 468. *vitæ genus, dogmata, scripta, & infelix exitus,* ibid.
Sidemanni Devoniæ Episcopi obitus, 333
Solomonis locus Prov. VIII. 22. rite explicatus, 81 D.
Stigandus Archiepiscopus Cant. ob graviora crimina depositus, 361
Σπυρὶν quid, 53 D. *σπυρὶς & σπυρὶν quomodo differunt,* ibid.
Σπυριδικὸν libellus Ecclesiasticus quis, 53 D.
Synaxarium quisnam apud Græcos liber Ecclesiasticus, 53 D. *Nicephori in eo condendo labor,* ibid.
Synodus prima & secunda quæ, & cur ita dicta, 296

T.

Taktikà libri cæremoniales, 54 D.
Templariorum Ordo habitum & regulam quando accepit, 410. *à Clemente P. V. extinguitur,* 526
Templum in monte Sion à Latinis dedicatum, 412
Terbinthus Manetis præcursor, 468. *Buddas dictus,* ibid. *ejus misera mors,* ibid.
Testamentum XII. Patriarcharum quo fine scriptum, 29
Τελεσιάδων quid, & quando usurpatum, 54 D.
Theopaschitarum hæresis Romæ damnata, 296
Θεοτόκια cantica in laudem Deiparæ, 43 D.
Θεοτοκίον, 43 D.
Thesaurus liber Græcorum Ecclesiasticus, 43 D. *Thesaurus novus,* ibid.
Thessaliæ Episcoporum ordinatio inter sedem Romanam & CP. controversa, 197
Theutberga Regina propter adulterium repudiata, 295, 296, 297. *causa hæc à Pontifice in Concilio Romano damnata,* 297. *legatorum Germanorum hâc occasione responsum animosum,* ibid.
Thomas Eboracensis obedientiam Cantuariensi præstare renuit, 404. *lites inde consecutæ,* ibid.
Tolosa in sedem Metropolitan. evecta, 528
Tomus Occidentalium quid, 127
Tria Capitula quæ, 203. *istius controversiæ origo & progressus,* 204
Tria Capitula in Synodo V. generali excussa & damnata, 205, 206
Τριαδικὰ hymni qui, 54 D.
Triodium Græcorum quid, 347. *officium apud Græcos celeberrimum,* 55 D. *unde sic dictum,* ibid. *quid in Nicephori & Philotbei additione damnat Allatius,* ibid. *errores ab eo notati,* ibid.
Trisagium magnâ religione à Græcis usurpatum, 54 D. *origo ejus,* ibid. *additio P. Fullonis,* ibid.
Τελετὴ quodnam officium apud Græcos, 55 D.
Τερπνικὸν quodnam cantici genus apud Græcos, 56 D.
Typicum celebris Græcorum liber Ecclesiasticus, 56 D. *quænam in eo continentur,* ibid. *diversa typicorum genera,* ibid.

V.

Valentia, duæ hujus nominis urbes, 123
Ultrajectensium Episcoporum series, 569
Unctio extrema, officia circà illam in Ecclesiâ Græcâ, 41 D.
Unguentum sacrum, ejus conficiendi officium, 48 D.

W.

Waldenses Hæretici damnati & prohibiti, 452
Waldensium dogmata in Anglia damnata, 417

Waterfordiâ

Waterfordia in Hibernid ſedes Epiſcopalis facta, 372
Wickliffi dogmata in Anglia damnantur, 539. *ſcripta cremanda judicantur,* 578. *Oſſa exhumanda & combuenda decernantur,* 580
Wilhelm. Woodford contra Wickliffum diſputat, 540
Wickliffiani in Anglid vexati, 577

FINIS.